

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
UNIVERSITETI “LUIGJ GURAKUQI”
FAKULTETI I SHKENCAVE SHOQËRORE
INSTITUTI I STUDIMEVE ALBANOLOGJIKE
SHKODËR

TEZË DOKTORATE

PARAQITUR NGA M. Sc. O. DUSHI,

NË KËRKIM TË GRADËS “DOKTOR” NË GJUHËSI

“FJALËSI I VEPRAVE TË AT ZEF PLLUMIT”

PUNOI

M. Sc. Orjeta Dushi

UDHËHEQËS SHKENCOR

Prof. dr. Tefë Topalli

SHKODËR, 2017

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
UNIVERSITETI "LUIGJ GURAKUQI"
FAKULTETI I SHKENCAVE SHOQËRORE
DEPARTAMENTI I GJUHËSISË
SHKOLLA E DOKTORATËS
SHKODËR

DOKTORATË

TEMA: "FJALËSI I VEPRAVE TË AT ZEF PLLUMIT"

Udhëheqës shkencor: **Prof. dr. Tefë TOPALLI**

Përgatitur nga: **M. Sc. Orjeta DUSHI**

Për marrjen e gradës shkencore: **"DOKTOR"**

Specialiteti: **GJUHËSI**

Fusha e veçantë: **LEKSIKOLOGJI**

Mbrohet më datë : ____ . ____ . 2017 përpara jurisë së përbërë nga:

1. _____ Kryetar
2. _____ Anëtar (oponent)
3. _____ Anëtar (oponent)
4. _____ Anëtar
5. _____ Anëtar

Shkodër, 2017

DEKLARATË PERSONALE

Deklaroj me përgjegjësi të plotë se ky punim është një punë e kryer vetëm prej meje dhe për realizimin e tij nuk kam përdorur asnjë burim tjetër, përveç burimeve të cituara.

Orjeta Dushi

MIRËNJOHJE

Pasqyrimi në një Fjalës i një dëshmie monumentale nga këndvështrimi gjuhësor, si vepra e at Zef Pllumit, është pikënisje dhe bazë për studimet etimologjike të mëvonshme për shqipen. Kjo ide u kthye në një objektiv për tu realizuar, pasi tema e zgjedhur u paraqit dhe u miratua nga Këshilli i Profesorëve të Fakultetit.

Kam rastin të falenderoj përzemërsisht udhëheqësin e temës, pedagogun e palodhur, prof. dr. Tefë Topalli. Ka qenë nxitja dhe mbështetja e pakursyer e këtij drejtuesi shkencor një nga shtysat kryesore për të filluar dhe për të sjellë në duart tuaja këtë punim.

Një falenderim të veçantë meritojnë prindërit e familja ime, të cilët me nxitën dhe më mbështetën gjatë gjithë periudhës së studimit, duke plotësuar rolin tim.

I falenderoj me respekt dhe ju jam mirënjohëse gjithë pedagogëve të mi të studimeve pasuniversitare, nga puna e të cilëve kam përfituar në një shkallë të lartë arritjet e gjuhësisë bashkëkohore, duke iu përshtatur natyrës së gjuhës sonë amtare.

Faleminderit të gjithëve !

PËRMBAJTJA

Hyrje	f. 1
Parathënie	f. 3
1. Qëllimi për regjistrimin e leksikut nga veprat e at Zef Pllumit	f. 4
2. Kriteret e punës për nxjerrjen e Fjalësit nga veprat e at Zef Pllumit	f. 4
3. Metodologjia e përdorur për vjeljen e Fjalësit	f. 5
4. Shpjegime për ndërtimin e Fjalësit	f. 12
5. Simbole sqaruese në Fjalës	f. 12
6. Shkurtime	f. 13

KREU I**“ DIMENSIONE KOHORE ”**

I. 1 Shkrimtari i fundit i Shkollës Françeskane, Zef Pllumi, jeta	f. 16
I. 2 Kalvaret	f. 17
I. 3 Liria e shumë munguar	f. 17
I. 4 Mirënjohje	f. 18
I. 5 Veprat	f. 18

KREU II**“ GJUHA NË RRAFSHE TË NDRYSHME TË PROZËS SË ZEF PLLUMIT ”****“ QASJE NË SISTEMIN FONETIK ”**

II. 1 Dukuria fonetike e nazalizmit	f. 19
II. 2 Kuantiteti i zanoreve	f. 21
II. 3 Theksi në lëndën gjuhësore të veprave të at Zef Pllumit	f. 22
II. 4 Përdorimi i zanoreve, i togjeve të zanoreve dhe i diftongjeve	f. 22
II. 5 Dukuri fonetike	f. 23
II. 6 Shenjat diakritike	f. 26

KREU III**“ DREJTSHKRIMI, ZBATIM DHE THYERJE TË NORMËS ”**

III. 1 Përdorimi i shkronjës së madhe	f. 27
III. 2 Përdorimi i zanores <i>ë</i> në pozicion të theksuar në trup dhe në fund të fjalës	f. 29
III. 2. 1 Përdorimi i zanores <i>ë</i> e theksuar	f. 29
III. 2. 2 Zanorja <i>ë</i> e patheksuar në pozicionin paratheksor	f. 30
III. 2. 3 Zanorja <i>ë</i> e patheksuar në pozicionin pastheksor	f. 30
III. 2. 4 Përdorimi i zanores <i>ë</i> në fund të fjalës	f. 31
III. 3 Përdorimi i grupeve të bashkëtingëlloreve.	f. 33
III. 4 Shkrimi i datave i pasqyruar në veprat e at Zefit.	f. 34
III. 5 Shkrimi i fjalëve njësh dhe me vizë në mes	f. 35

KREU IV**“ TIPARE MORFOLOGJIKE TË GJUHËS SË SHKRUAR TË AT ZEF PLLUMIT ”**

IV. 1 Formimi i shumësit të emrave	f. 36
IV. 1. 1 Me anë të prapashtesave	f. 36
IV. 1. 2 Me anë të ndonjë ndërrimi fonetik të temës	f. 37
IV. 1. 3 Me prapashtesë dhe me ndërrimin fonetik të temës njëherazi	f. 37
IV. 1. 4 Emrat mashkullorë që e formojnë shumësin me mbaresën –e	f. 37
IV. 1. 5 Emra që përdoren: vetëm në njëjës, vetëm në shumës, dhe emra me kuptim përmbledhës	f. 38
IV. 1. 6 Emra në shumës me të njëjtën temë si në njëjës	f. 38
IV. 2 Folja, mbaresat foljore	f. 39
IV. 2. 1 Kategoria gramatikore e vetës dhe e numrit	f. 39
IV. 2. 2 Kategoria gramatikore e mënyrës	f. 40
IV. 2. 3 Format e pashtjelluara të foljes	f. 40

KREU V**“ SINTAKSA, STRUKTURAT, FJALIA, PERIUDHA ”**

V. 1 Përdorimet e paskajores në vepra	f. 42
V.1. 1 Togfjalësh emër + paskajore	f. 42
V. 1. 2 Togfjalësh mbiemër + paskajore	f. 44
V. 2 Funksonet e formës së pashtjelluar të foljes, paskajore në vepra.	f. 44
V. 2. 1 Funkzioni i gjymtyrës emërore të kallëzuesit emëror	f. 44
V. 2. 2 Funkzioni i kallëzuesit foljor	f. 44
V. 2. 3 Funkzioni i përcaktorit me bashkim	f. 45
V. 2. 4 Funkzioni i përcaktorit kallëzuesor	f. 45
V. 2. 5 Funkzioni i rrethanorit të qëllimit	f. 45
V. 3 Struktura e frazës në prozën e at Zef Pllumit	f. 45
V. 3. 1 Fjalja sipas llojit të kumtimit, synimit të thënies dhe intonacionit	f. 45
V. 3. 2 Fjalja sipas lidhjes së kallëzuesisë	f. 46
V. 3. 3 Fjali sipas plotësisë me gjymtyrë kryesore apo të dyta	f. 46
V. 3. 4 Fjali sipas gjymtyrizimit	f. 46
V. 4 Struktura e periudhës në prozën e at Zef Pllumit	f. 47
V. 4. 1 Periudha lidhëzore	f. 47
V. 4. 2 Periudha asindetike a jolidhëzore	f. 47
V. 5 Strukturat e fjalive sipas skemës X – bar	f. 48

KREU VI**“ HUAZIMET LEKSIKORE ME PREJARDHJE TË NDRYSHME ”**

VI. 1 Huazimet nga greqishtja	f. 49
VI. 2 Huazimet nga latinishtja	f. 49
VI. 3 Huazimet nga turqishtja	f. 50
VI. 4 Huazimet nga gjuhët neolatine (italisht, frengjisht)	f. 51

KREU VII
“VEÇORI LEKSIKORE DHE FJALËFORMUESE”

VII. 1 Prejardhja, fjalëformimi me anë të parashtesave	f. 56
VII. 2 Prejardhja, fjalëformimi me anë të prapashtesave	f. 57
VII. 3 Prejardhja, fjalëformimi me anë të parashtesave dhe prapashtesave njëkohësisht	f. 57
VII. 4 Prejardhja, fjalëformimi pa ndajshitesë	f. 57
VII. 5 Fjalëformimi, kompozita emërore	f. 57
VII. 6 Fjalëformimi, kompozita foljore	f. 57
VII. 7 Fjalëformimi, kompozita të përngjitura	f. 58

KREU VIII
“ FJALËSI I VEPRAVE TË AT ZEF PLLUMIT NGA A- ZH ”

Renditje alfabetike e Fjalësit	f. 59
--------------------------------------	-------

KREU IX

PËRFUNDIME	f. 385
SUMMARY	f. 392
BIBLIOGRAFI	f. 395

HYRJE

Veprat “Rrno vetëm për me tregue” dhe “Histori kurrë e shkrueme” të at Zef Pllumit janë një pasuri për letërsinë shqiptare. Në shumicën e artikujve studimorë mbi këto vepra, theksi është vënë në planin historik, në dëshmitë, në faktet, në përjetimet e vuajtjeve çnjerëzore. Në parathënien e veprës “Rrno vetëm për me tregue” A. Plasari shkruan:

E shkuara e depozituar fle kështu brenda fratit të kujtimeve si një e fshehtë që dikur zgjohet, shndërrohet dhe rritet njëherësh, e qëndrueshme në vetvete, paralele dhe submergjente me jetën e tij të përditshme. Dhe, ndërsa ai shkruan kujtime, ajo zbulohet, ashtu si eshtrat dhe si rropullitë që na zbulohen aq të afërta dhe njëkohësisht aq të huaja për ne vetë, që i ushqejmë dhe na ushqejnë. Sepse kujtimet nuk qenkëshin thjesht fakte jetësore. Vepra “Rrno vetëm për me tregue”, Libri i kujtimeve i at Zef Pllumit të bën të mendohesh se sa e vështirë është të vlerësosh përmbajtjen historike të një gjysmëshekulli shqiptar¹ nëpërmjet një kulture gjuhësore të njëjtësuar me kulturën e besimit shpirtëror. Pohoj shkrirjen e këtyre kulturave fetare, shoqërore dhe gjuhësore, sepse vepra është mishërimi i portretit “njeri” të shndërruar në “kafshë pune”.

At Zef Pllumi në “Librin e kujtimeve” (Pjesa e parë) 1944 - 1951 shprehet:

“Ngjarjet që ktu tregohen nuk janë fantazi, as trillime a shpifje të njaj propagande politike, por përshkrime të zbehta të atij realiteti t'idhun historik që u zhvillue në Shqipni për gati 50 vjet. Vendi im nuk asht në fundin e botës o diku në skajin e saj, por në Europë, ku farkëtohen fatet e qytetnimit prendimor. Ngjarjet që tregohen ktu janë tepër të vështira me u shkruie, prandej autori u kërkon të falun mbasi nuk asht shkrimtar, dhe me dashamirsi ju këshillon që të reflektoni shumë mbi këto ngjarje dhe të kërkonin shkakun e vërtetë se pse ndodhën ato... Pse?”²

Ndonëse kjo pyetje gjen përgjigje të plotë tek historiografët në pasqyrimin e zhvillimeve politike dhe kulturore të një periudhe ekzistence kombëtare, mua më ka shërbyer si nxitje për studimin e pasurisë leksikore të gjuhës shqipe, si një amalgamë mes gegërishtes dhe gjuhës letrare, në atë periudhë kohore të dëshmuar nga at Zef Pllumi.

Fjalësi i veprave “Rrno vetëm për me tregue” dhe “Histori kurrë e shkrueme” është i dendur me fjalë dialektore e krahinore, me leksik fetar, me terminologji administrative e ushtarake, me huazime që pasqyrojnë me përafërsi kohën historike.

Gjuha e dokumentuar është pasuri e materializuar e jetës në rrjedhat e kohës. Në konferencën e parë shkencore në historinë e leksikografisë shqiptare, “Leksikografia shqipe – Trashëgimi dhe perspektivë” e mbajtur në Tiranë në 2005-n, u shtruan disa detyra parësore për të ardhmen në fushën e leksikografisë shqipe. Një ndër to ishte edhe hartimi i fjalorëve të autorëve e i fjalorëve krahinorë në një shkallë më të gjerë, këta të fundit veçanërisht për të folme për të cilat nuk ka ende asnjë fjalor të tillë, pasi bëhet sot një detyrë e ngutshme përballë lëvizjeve të shpejta në leksikun e shqipes dhe largimit nga jeta të brezave më të vjetër njerëzorë. Në një sistem leksikografik këta fjalorë do të nxjerrin në dritë ç’ka mbetur

¹ Rrno vetëm për me tregue, Parathënie e botimit të parë, Aurel Plasari, 1995, Botues “55” Tiranë, 2006, f. 9

² Rrno vetëm për me tregue: Libri i kujtimeve, (Pjesa e parë) 1944-1951, Botues “55” Tiranë, 2006, f.15

në gojë të popullit nga pasuria e madhe leksiko-frazeologjike e semantike e ligjërimeve popullore e ç'është krijuar rishtas në atë frymë, si dhe do ta hedhin këtë pasuri në qarkullim³.

Duke marrë përgjegjësinë për të realizuar këtë detyrë, për të pasuruar trashëgiminë leksikografike shqiptare me sjelljen e Fjalësit të veprave të at Zef Pllumit, përveç pasqyrës së fjalëve, frazeologjisë e kuptimeve të tyre leksikore, njësia themelore e leksikut, fjala, është shoqëruar edhe me elemente fonetike, gramatikore e stilistike të gjuhës së autorit.

Pasuria gjuhësore e veprave të at Zef Pllumit “Rrno për me tregue” dhe “Histori kurrë e shkrueme” dëshmohej nga larmia e fjalëformave për gjuhën standard dhe për gegërishten.

Kështu studimi im “Fjalës i veprave të at Zef Pllumit” shërben si mbështetje shkencore për studime në fusha të ndryshme të studimit historik të gjuhës shqipe.

³ Thomai J., “Leksikografia Shqipe- Trashëgimi dhe Perspektivë” botuar nga: Akademia e Shkencave e Shqipërisë Insituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë, Akademia e Shkencave dhe e Arteve e Kosovës, Tiranë, 2005, f.22

PARATHËNIE

Fondi leksikologjik i shqipes zgjerohet dhe tkurret në përshtatje me zhvillimet e shoqërisë, por ai fotografohet si gjendje gjuhësore në shkrime të tilla, si në veprat e at Zef Pllumit. Ky fotografim interpretohet nga fusha të ndryshme studimore, studiohet në prerje të shumta gjuhësore duke u analizuar mbi bazën e parametrave shkencorë dhe me shfrytëzimin e programeve të fundit të teknologjisë.

Prandaj studimi i leksikut të trilogjisë së at Zef Pllumit dhe hartimi i këtij Fjalësi ishte detyrim moral për mua nga njëra anë si shkodrane, sepse gjuha e veprave “Rrno vetëm për me tregue” dhe “Histori kurrë e shkrueme” është pasuri e fondit të gegërishtes e nga ana tjetër edhe si bashkëkohëse e një pjese të atyre viteve, që të tjerëve u paraqiten si kujtime. Detyrim ky që më motivoi për të dhënë një ndihmesë modeste me këtë Fjalës studiuesve të tjerë të gegërishtes.

“Impulsi i të shkruarit kujtime nuk është aq i lehtë për t'u rrokur përderisa, *të vështruara objektivisht*, kujtimet paraqesin diçka, ndërsa subjektivisht, diçka tjetër. Pikësëpari kujtimet vijnë si ballafaqim me kohën, me atë përbindsh që na ha jetën dhe të cilit i kundërvëmë një kohë subjektive. Në këtë kuptim, kujtimet e at Zef Pllumit janë një sfidë⁴”, sepse shoqëria shqiptare ka nevojë për këtë vepër monumentale, pasqyrim historie dhe komunikimi njerëzor.

Dëshmi e një komunikimi mes brezash është ky fragment, i cili mban peshën e ekzistencës së njerëzimit.

“ *Superiori At Marin Sirdani më thirri në odë të vet për dy fjalë.*

*-Ndigjo, more djalë,- më tha,- un e çmoj vendosmëninë tande, por çdo gjâ ka masë: shka del jashtë mase asht budallallek. E kupton? Kurrëgjâ në mos kjosh i zoti me bâ, rrno vetëm për me tregue.*⁵

*- E un rrnova... e mora si detyrim... nuk e di a ia kam mrritë!,- thotë At Zef Pllumi në një intervistë*⁶.

Ky verset i mbajtur mend nga at Pllumi u bë titulli i librit që do ishte dëshmia e terrorit komunist, nga një i mbijetuar.

Befasues për nga përshkrimi, mbresëlënëse kujtesa mbinjerëzore e autorit për çdo detaj, ky libër është një dokument dhe monument për historinë e asaj kohe të parë nga sytë e at Zef Pllumit⁷, të treguar me gjuhën e nënës, me një gegërishte të pastandardizuar, me një terminologji të pasur fetare, pa lënë mënjanë edhe shqipen e ditëve të fundit të at Zefit, atë standarde. Kjo është e dukshme në paraqitjen e të dyja formave tek disa fjalë në vepër.

Kjo trilogji kujtimesh është një memorial i madh, sepse at Zef Pllumi ka plotësuar amanetin më të shenjtë që i është besuar: atë të bashkëvuajtësve të vet, duke kryer një mision të madh përpara historisë dhe ndërgjegjes shqiptare⁸ për të dëshmuar forcën e besimit “për fe e atdhe”, forcën e vlerave njerëzore, të sakrificës për të mbijetuar dhe të gjuhës për të dëshmuar.

⁴ Rrno vetëm për me tregue: Libri i kujtimeve, (Pjesa e parë) 1944-1951, Botues Hylli i Dritës, 1995 Parathënia, Aurel Plasari, Mars 1995

⁵ Rrno vetëm për me tregue, Robnia e gjatë (Pjesa e tretë) 1967 – 1989, Botues Hylli i Dritës, 2001, f. 253

⁶ https://sq.wikipedia.org/wiki/Rrno_vet%C3%ABm_p%C3%ABr_me_tregue

⁷ https://sq.wikipedia.org/wiki/Rrno_vet%C3%ABm_p%C3%ABr_me_tregue

⁸ Rrno vetëm për me tregue, Parathënie e botimit të dytë, Ismail Kadare, Botues “55” Tiranë, 2006

Komunikimi referencial autor-lexues (me anë të veprës) kërkonte një njohje të mirë të kodit gjuhësor, studimi i të cilit u bë qëllim në punimin tim të doktoratës, sepse vrojtimi i gjendjes gjuhësore në trilogjinë “Rrno vetëm për me tregue” dhe veprës me përmbledhje “Histori kurrë e shkrueme” plotëson portretin e kombit shqiptar në një telajo epokale jo vetëm historike, por edhe gjuhësore.

Studimi bazohet në këto vepra të at Zef Pllumit:

❖ “**RRNO VETËM PËR ME TREGUE**” Botimi i dytë, TIRANË, 2006, ISBN 99943-799-8-4 © Copyright by P. Zef Pllumi & Provinçialati Françeskan – SHKODËR Redaktor Aurel PLASARI

❖ “**HISTORÍ KURRË E SHKRUME**” Botimi i dytë, TIRANË, 2006 ISBN 99943-921-2-3 © Copyright by P. Zef Pllumi & shtëpia botuese 55 Redaktor Prof. dr. David LUKA

Shënim: “Histori kurrë e shkrueme” (2006) është një libër i botuar në formë përmbledhjeje, ku shkrimi i fundit që është një intervistë të cilën Arben Marku i ka bërë at Zef Pllumit i jep dhe titullin përmbledhjes.

1. Qëllimi për regjistrimin e leksikut nga veprat e at Zef Pllumit

Gjuha e një shkrimtari mund të studiohet me anë të metodave të ndryshme. Për objekt studimi është marrë vepra e at Zef Pllumit për dy arsye:

E para, kemi të bëjmë me një shkrimtar, fjala e të cilit tërheq çdo lexues e studiues të gjuhës për ta parë veprën e tij si një pasuri shqiptare, prandaj e meriton të merremi me të.

E dyta, të qenit françeskan, nxënës i Fishtës dhe Harapit, i fundmi i françeskanëve të mëdhenj shqiptarë, ai shfaqet në epokën moderne⁹, si i tillë është shumë i përshtatshëm për vjeljen leksikografike të kësaj vepre autobiografike dhe kulturore, të këtij albumi fotografik të shprehjes gjuhësore individuale mbi shoqërinë, mbi traditën, të tashmen dhe të ardhmen e dhënë nëpërmjet gjuhës.

2. Kriteret e punës për nxjerrjen e Fjalësit nga veprat e at Zef Pllumit

Pasqyrimi i gjuhës së veprës së një autori është një punë shkencore sa gjuhësore aq edhe historike. Pra është një “fotografim” i një realiteti shqipfolës në një periudhë kohore të caktuar. Për nxjerrjen e Fjalësit nga veprat e at Zef Pllumit është vënë në shfrytëzim më së shumti metoda e analizës së fjalës dhe e skeletimit të Fjalësit të veprave sipas rendit alfabetik të shqipes.

Hap pas hapi e gjithë puna ka kaluar në këto etapa:

1. Realizimi i njohjes së autorit dhe veprës së tij. Dimensione kohore.
2. Skanim i 1 259 faqeve të veprave të at Zef Pllumit, përkatësisht 732 faqeve të veprës “Rrno vetëm për me tregue” dhe po kështu edhe i 527 faqeve të veprës “Histori kurrë e shkrueme” me anë të programeve të teknologjisë duke kaluar materialin nga faqosje letër në faqosje kompjuterike.
3. Klasifikimi i fjalëve sipas rendit alfabetik me programin kompjuterik Exel. Nga këtu janë selektuar dhe listuar të gjitha trajtëformat e fjalëve sipas renditjes alfabetike, të cilat kanë një shifër prej 29 846 fjalëformash nga shkronja A deri tek Zh-ja.

⁹ http://www.zemrashqiptare.net/news/id_29296/Agron-Gjekmarkaj:-At-Zef-Pllumi,-jeta-pas-vdekjes.html

4. Renditja e fjalëve për të krijuar familje fjalësh. Në këndvështrim lloji i fjalëformimit dhe ruajtjes apo jo të një kuptimi të ri të fjalëve, si dhe ndryshimi i klasës së fjalës.
5. Përcaktimi i trajtës përfaqësuese të fjalës, duke e pozicionuar në pjesë ligjërata dhe duke e shoqëruar me veçori gramatikore.
6. Përcaktimi i pranisë apo i mungesës së fjalës në fjalorë të tjerë.
7. Pozicionimi i fjalës në fondin gegë apo standard.
8. Shpjegimi semantik i fjalës nëse është përdorur në njësi frazeologjike në veprat e at Zefit, apo fjala është përdorur në kuptim të përmbledhur a të figurshëm.
9. Përqasja e fjalës së huazuar (të gjendur në veprat e at Zefit) me atë të gjuhës shqipe të dhënë nga PPGJSHF (1998) dhe nga UGJ (2015), si dhe përcaktimin e burimit nga ka rrjedhur huazimi: latin, grek, turk, italian, francez duke e saktësuar me fjalorët dygjuhësh.
10. Plotësimi me shembuj nga veprat “Rrno vetëm për me tregue” dhe “Histori kurrë e shkrueme”.
11. Përcaktimi i vendndodhjes së fjalës në vepër.

3. Metodologjia e përdorur për vjeljen e Fjalësit

Për çdo etapë është përdorur metodologjia efikase për dhënien e rezultateve të kërkuara. Metodot janë të larmishme. Ato janë vënë në bashkëpunim me njëra-tjetrën për të krijuar analizën gjuhësore të Fjalësit. Përkatësisht metodat: e klasifikimit të fjalëve sipas rendit alfabetik; e shoqërizimit të fjalës me fushën e veçantë të përdorimit; e krahasimit të ekzistencës apo jo të fjalëve të Fjalësit të at Zefit në fjalorë të tjerë të gjuhës shqipe në botime ndër vite të ndryshme si dhe metodat analitike e sintetike në diferencimin e lemave, të cilat kanë kuptim të njëjtë apo kanë kuptim të ndryshëm me ato të FGjSSh (1980).

Në bashkërendim të këtyre metodave gjatë kësaj pune kërkimore është arritur paraqitja e gjendjes gjuhësore në trilogjinë “ Rrno vetëm për me tregue” dhe e veprës me përmbledhje “Histori kurrë e shkrueme”.

“Materializimin” e kujtimeve që përcjellin fakte, përjetime, emocione nëpërmjet *fjalës* e kam përdorur si “lëndë gjuhësore” në këtë studim, prandaj po shoqëroj me shembuj secilën nga metodat studimore të lartpërmendura:

-Metoda e klasifikimit të fjalëve sipas rendit alfabetik, përcaktimi i saj në pjesë ligjërata dhe plotësimi me veçoritë gramatikore, tregon fondin leksikor kryesisht emëror të veprës.

AGIM *m. sh.*-e P.sh. Në *agim* të ditës mbrijtëm në Vjenë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

AJK/Ë,-a *f. sh.*-a fig. P.sh. Në rrximin e Zotit të vërtetë për me e zavendësue me një tiran gjakatar të çmendun, u përlye jo vetëm populli që vunte të zezat e ullinit, por edhe *ajka* e mendjes e e kulturës shqiptare, që me shkrime të veta servile i jepte zemër marrisë që të kalohej çdo cak. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

BALSAMOS *kal.*, -a, -ur P.sh. Atje në Kremlin, në vend të tij hipi një tjetër zot, ndërsa të dekunin e *balsamosën* dhe, mbrenda njaj arke të kristaltë, e vunë aty në sheshin qendror. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

BISED/OJ *jokal.*, -ova, -uar P.sh. -Un nuk ia pritoj të *bisedoj* me një filozofi të mirfilltë, pamvarësisht se kurrëgjà nuk nxieret, mbasi diskutimet siç e gjejnë ashtu e lanë gjendjen. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

CEKTË (i,e, të) *mb. i nyj. fig.* P.sh. Ai historian që i merr për bazë ato, o asht servil i së keqes, ose *i cektë* nga gjykimi. RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por më shumë me shpifje, f. 344

CEREMONIAL,-i *m. libr.; mb. i panyj.* P.sh. Një element tjetër i rëndësishëm është edhe kurora prej gjethesh metalike, e vendosur mbi varrin *ceremonial*. HISTORI 2- Nji vorr për at Gjergj Fishtën, f. 139

KËRKUSH *përem. i pacakt.* [Askush-Stand.] bised. P.sh. Merre gjellën; ty nuk të bjen *kërkush* në derë! RRNO 3- Si dikur, f. 478

KATERQIND *num. them.* [Katërqind- Stand.] P.sh. Treqind t'i jep Hoti, treqind Gruda e *katerqind* Triepshi. HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

PASTAJ *ndajf.* P.sh. *Pastaj* do ta pyesish se ç'mendim kanë vetë popujt e Jugosllavisë për Titon. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

SIPAS *parajf.* P.sh. -Kushdo që t'ishte, zakonet shqiptare i lajnë burrat gjak për gjak dhe nuk kemi nevojë të veprojmë *sipas* ligjeve të luftës që kishin vu gjermanët. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

MEGJITHËKETË *lidh.* P.sh. Lidhjet, që Esati kishte me Italinë ishin të pame me sy të keq prej Austrisë, *megjithëketë* Esati si njeri i politikës që ishte, kur u pranue prej Fuqive të Mëdha si mbret i Shqipnisë princ Wiedi, ky i zbatoi me përpikëminë e një diplomati të vërtetë vendimet e fuqive të mëdha. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

HEJ *psth.* P.sh. - *Hej*, more djalë, mbas Stambollit a e pave edhe kaurrinë? HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

JA *pj.* P.sh. *Ja* flamuri i Jugosllavisë motër, dhe ky me yllin partizan. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

-Metoda e shoqërizimit të fjalës me fushën e veçantë të përdorimit e konkretizuar me fragmente nga trilogjia “Rrno vetëm për me tregue”, ose nga vepra me përmbledhje “Histori kurrë e shkrueme” pasqyron origjinalitetin e shprehësisë së gjuhës artistike të at Zefit. Këtu mund të them se leksiku i veprave është në një gjendje të tillë si një kapërcyell mes besimit shpirtëror dhe ateizmit shoqëror, por me dukshëm mes dialektit dhe standardit.

ABACI,-a *f. sh.-(të) fet.* përmb. Manastir ose kuvend i pasur katolik, që drejtohet nga një abat; ndërtesat e këtij manastiri (në vendet ku vepron kisha katolike; në të kaluarën edhe në Shqipëri). Treva ku shtrihet pushteti fetar i abatit. P.sh. *Abacija* Nullius e Mirditës me në krye një ipeshkëv me qendër në Orosh. RRNO 1- Liria midis dy burgjeve, Statuti i kishës....., Neni 9, f. 302

DJA/LL,-lli *m. sh.-j(të) fet. mit.* P.sh. Figura e errtë e njollosun, e poshtër, ajo që mësohej ndër të gjitha shkollat e Shqipnisë, që paraqitej në të gjithë shtypin kombëtar, e përshkrueme ndër të gjitha tekstet e historisë të kohëve të reja të Shqipnisë, aty shifej në një dritë tjetër dhe të jepte përshtypjen se *djalli* nuk është aq i zi siç e pikturojnë. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

FRONT,-i *m. sh.-e(t) usht.* P.sh. Nji ditë erdh Dom Prenk Nikçi, dikur me probleme kishtarë, por ishte edhe antar i Këshillit të Pergjithshëm të *Frontit* Demokratik të Shqipërisë. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

GJYGJTAR,-i *m. sh.-ë(t)* [Gjykatës, gjyqtar- Stand.] **drejt.** P.sh. Kështu pra, u mblodhën katër vetë, tre *gjygtarë* e prokurori. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

KOLONI,-a *f.sh.*-(të) **hist.** P.sh. Gjithashtu, një delegacion tjetër përfaqësonte *kolonitë* e shqiptarëve ndër vendet ballkanike (kolonitë rumune, bullgare etj.). HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

MORFOLOGJI/K,-ke *mb. i panyj.* **gjuh.** P.sh. Mirëpo, vetë konstrukti *morfologjik* i gegëve nuk e lejon shqiptimin e saktë të toskënishtes, dhe kur një gegë don me folë toskënisht, bëhet qesharak. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

REUMATIZ/ËM,-mi *m.* **mjek.** P.sh. Në pleqni prej *reumatizmit* i ishte deformue pak edhe kolona vertebrale nga një gungë për të cilën qeshte ai vetë edhe tjerët me të. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

-Metoda e krahasimit të ekzistencës apo jo të fjalëve të Fjalësit të at Zefit në fjalorë të tjerë të gjuhës shqipe në botime ndër vite të ndryshme i jep studimit një pasqyrë analitike mbi gjendjen gjuhësore.

ARGËTIM,-i (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Gjithashtu mjaft shpesh me një çetë djelmoçash delte për gjueti dhe ishte një ndër *argëtimet* më të dashme, por aty filloi me shijue edhe venen e rakinë. HISTORI 1- Shqetësim i madh, f. 62

ELE (-) (-) Δ (ǺǺ) P.sh. Në fillim më vinte randë një bidon *elë* më ajo kotrova ma binte ngushtë, por nja tje më vonë barshem edhe dy, e pra as samar nuk kishem. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

DOKTOR,-I (*) ^ (**) ► (Ǻ) Ω [huazim lat.: mjek- PPGJSHF (1998), f. 66] P.sh. Kishim një mjek shkodran, Luigj Radojën, i cili ishte kenë *doktor* dikund afer Gjinokastres dhe ishte martue atje. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

EKSTAZ/Ë,-a (*) ^ (**) ► (Ǻ) UGJ (2015, f. 105) P.sh. Mirë se dhimbjet e paprituna e të papajtueshme, po ajo *ekstazë* ç'ish? RRNO 3- Në spital, f. 559

KUADRAT,-i (*) ^ (**) ► (ǺǺ) Ω [huazim lat.: katror- PPGJSHF (1998), f.123], UGJ (2015, f. 130) P.sh. Më pat ra rasa një herë me takue një togë, o një kompani, nuk di t'i përcaktoj sak këta emna çetash ushtarake, pra ishte një çetë grash e varzash që, ashtu të veshuna siç ishin, me pushkë ngrefun, në *kuadrate* të rreshtueme, pa ndalë hapin ushtarak ... RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

-Përdorimi i **metodave analitike** dhe **sintetike** për të vënë në dukje veçoritë gramatikore të fjalëve të Fjalësit të at Zefit krahasuar me rregullat drejtshkrimore dhe gramatikore të përcaktuar nga Drejtshkrimi dhe Gramatika e gjuhës shqipe, botime të Akademisë së Shkencave të Shqipërisë, ia shtojnë vlerën origjinale punimit.

- Fjalët janë plotësuar me veçori gramatikore, të pasqyruara sipas kriterëve të ndjekura në Fjalorë të botuar nga Akademia e Shkencave e Shqipërisë;
- Fjalët janë plotësuar me simbole që tregojnë praninë ose jo të tyre në Fjalorët e gjuhës shqipe të botuar nga Akademia e Shkencave e Shqipërisë (1954; 1980; 1998; 2006);
- Fjalët janë plotësuar me simbole që tregojnë nëse i përkasin gurrës dialektore gege;
- Fjalët janë plotësuar me shkurtesa që tregojnë fushat e përdorimit të tyre¹⁰;
- Fjalët janë shoqëruar me shembuj nga veprat dhe iu është cituar referenca.

Me fjalën : **BASHKANGJITUN** konkretizohen pikat nga a-e.

BASHKANGJITUN *mb. i panyj.* [Bashkëngjitur- Stand.] (*) ^ (**) ► (Ǻ) & zyrt. P.sh. Me rastin e mbledhjes sonë të pergjithshme që Kleri Katolik Shqiptar bani me daten 26/ VI/1951

¹⁰ Shënim: Simbolet dhe shkurtesat janë të sqaruara në faqet e para të punimit.

në Kurjen e Argjipeshkvis Metropolitane të Shkodres, u muer në shqyrtim Projekt-Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, dhe mbasi u ndegjuen skjarimet perkatse prej Imzot Bernardin Shllakut, gjithashtu edhe pikpamjet e ndryshme të pjesmarrsave në mbledhje, u vendos unanimisht aprovimi i këtij Statuti të bashkangjitur nga të gjithë të nenshkruemët në Statut. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, f. 295.

Gjendet në vepra edhe në këtë formë: “bashkëlidhet”. Shih: Bashkëlidhet.

f) Fjalët janë shoqëruar me fjalë të gjuhës shqipe në qoftë se ato kanë qenë në veprat e at Zef Pllumit si huazime nga gjuhë të ndryshme.

ANTI-K, -e mb. i panyj. (*) ^ (**) ► (ǰǰ) Ω [huazim lat.: i vjetër, i lashtë- UGJ (2015, f. 87)] P.sh. Në Muzeun e at Shtjefën Gjeçovit kishin marrë të gjitha armët antike të punueme me argjend, si edhe armën të cilën ai e kishte gdhendë e zbukurue me dorën e vet. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

GERM/Ë, -a f. sh.-a(t) (γράμματα¹¹) (*) ^ (**) ► (ǰ) Ω [huazim greq.: shkronjë - PPGJSHF (1998), f.90], UGJ (2015, f. 112) P.sh. Veprori shumë mirë Kisha Ortodokse Autoqefale e Shqipërisë e cila e ribotoi në atë toskënishte pa i ndërrue asnjë germë. HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

HAJR m. -i (hair¹²) (-) (-) Δ (ǰ) ⊕ [huazim turq. hair,-i : gëzim] P.sh. - Shyqyr, o Zot, - i thanë ata, -se edhe na do të vijmë për hajr. HISTORI 1- Nji ngjarje e pabesueshme, f. 22

ABUZIVISHT ndajf. mënyre (abusivamente¹³) (-) # (-) Δ (ǰǰ) Ū [huazim neolat. ital. abuzoj- shpërdorj- PPGJSHF (1998), f. 16; UGJ (2015, f. 75). # Ka kuptimin: Kalohet masa, teprohet.] P.sh. - Zef, ti don të përmbysish ligjin? Ne i pranojmë këto dëshmi.- I pranoni abuzivisht. Ligji human nuk e pranon një gjë të tillë. RRNO 1- Robnia e gjatë, Si dikur, f. 478 ILARITET, -I m. (hilarité¹⁴) (*) ^ (**) ► (ǰǰ) libr. [huazim neolat. frëngj.: të qeshura- PPGJSHF (1998), f.97], UGJ (2015, f. 115) P.sh. Mbas këtyne fjalëve, megjithse deri n'ato çaste gjendja ishte shumë e randë e shqetësuese, shpërtheu një ilaritet i përgjithshëm. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

g) Fjalët e shkronjave të para (A- DH) janë studiuar edhe në përdorime të ndryshme kuptimore dhe shprehje frazeologjike.

BAR/K, -ku m. sh.-qe(t) (*) ^ (**) ► && (ǰ) + [kupto: Pjesa e trupit të qenieve të gjalla nga gjoksi e poshtë.]. P. sh. Po kështu edhe në gjoks, bark e veshke. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69;

+ fig. P. sh. Nuk e din? - më tha me një fare humori, - asht kampi i minierës së Spaçit, ku punohet ditë e natë e shkopin shpinës e barkun thatë! RRNO 3- Kampet e mshefunë në Shën Vasi, f. 678;

+ && Lepuri në bark. = I frikësuar.

P.sh. -Jemi mirë me gjithë këtë mizerje, mbasi deri më sot populli e kishte lepurin në bark, ndërsa tash ai lepur u ka kalue në bark komunistave. HISTORI 3.3- Nanë Tereza në Shqipni, f. 319;

¹¹ Sinani H., Fjalor Greqisht-Shqip, Shtëpia botuese Artemida, Tiranë, 2001, f. 71

¹² Dizdari T., Fjalor i Orientalizmave në Gjuhën Shqipe, Instituti Shqiptar i Mendimit dhe i Qytetërimit Islam, Tiranë, 2005, f. 325

¹³ Leka, F., Simoni Z., Fjalor Italisht Shqip, Shtëpia botuese “Eurorilindja”, Tiranë, 1996, f. 8

¹⁴ Kokona V., Fjalor Frëngjisht-Shqip, Botimet Kokona, Tiranë, 2002, f. 186

+ fig. bised. P. sh. Mue më ra zemra në fund të *barkut*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

BAZ/Ë, -a f. sh. -a(t) (*) ^ (**) ► (Ž)

+ fig. [kupto: Bazë. = Arsyeja që shpjegon a që përlligj diçka.]

P.sh. - Ndigjo, Pal, Kisha asht e Kishës, oborri i Kishës, un jam përgjegjisi i Kishës dhe në *bazë* të Statutit të Kishës të njoftun prej qeverisë, këtu mbi mallin e Kishës sundoj un e jo ti. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395;

+ Vet. njëj. [kupto: Bazë. = Organet më të ulëta, zakonisht ato të rretheve, kundrejt aparatit qendror të administratës shtetërore e të organizatave politike-shoqërore.]

P.sh. Ishte shtëpija e Mark Ndout, sekretari i organizatës *bazë* të partisë për Shoshin. RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413;

+ [kupto: Bazë. = Tërësia e mjeteve që janë të domosdoshme për një punë a për një veprimtari.] P.sh. E pane se kundra nesh humbën në fushën e propagandës e tash përdorjnë forcën, dhunën; mendojnë se me shkatërrimin total të *bazës* materiale do të zhduket edhe besimi në Zotin. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455;

+ [kupto: Bazë. = Diçka që merret si pikënisje ose si njësi për matje, për vlerësim.]

P.sh. Nji mision të tillë fisnik, sigurisht, që kurr nuk do ta shmangshem sikur të kishem pasë mundësi, megjithkëtë nuk mund e pranojshem ta firmosi, mbasi nuk kishte asnji *bazë* reale dhe ishte fantazí dhelparake e Sigurimit të Shtetit. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467;

+ [kupto: Bazë. = Parimet themelore, mbi të cilat ngrihet e mbështetet një dituri.]

P.sh. Aq mà t'ashpra e të papranueshme ishin interpretimet për veprimet revolucionare të vjetit 1967, të cilat, un me kolegët e mij i mendojshem jo si nji tregues i forcës së Partisë e Pushtetit, por si nji ligshítí, sepse Kisha Katolike kishte si parim *bazë* vetëm larine e njeriut, me zgjedhë vetë ai, ndër të gjitha idetë e ekspozueme atë të mbrojtun me logjikë; pra kishte si themel propagandën e mbushëmendjes. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506;

+ gjeom. P.sh. Ky plan i babëziton për sigurimin e bukës në vendose siç shkruhej má gjatë ndër të gjitha parullat e brí rrugëve, ndër pllaka metalike: sigurimi i bukës në vend garanci e fitores së socializmit, kishte fillue disa vjet mà parë me ndërtimin e nji dige faraonike, që fillonte që nga dera e kampit të punës deri në bregdet, e gjatë 8 kilometër, në *bazë* 15 metër dhe nalt 7 metër, nji rrugë normale ku mund të qarkullonin 2 makina. RRNO 3- "Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg", f. 568;

+ usht. [kupto: Vend ku janë përqendruar trupa dhe mjete ushtarake për qëllime luftarake.]

P.sh. Hrushovi, në takimin sekret me Kenedin në Vjenë, u angazhua që të tërhiqej nga Pashalimani, mbasi ishte një *bazë* tepër e avancuar e shqetësuese për perëndimin. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599;

+ gjeol. P. sh. Në *bazë* të piketave na duhej me germue dhë ose baltë pothuej afer 40-50 cm thellsi. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208;

+ mat. P.sh. Por, ditë për ditë kjo punë kërkon së paku aq kalori sa në *bazë* të llogarive shkencore, që unë i kam kalkuluar me kujdes, të gjithë këta njerëz brenda një muaji duhej t'i kishin konsumuar të gjitha energjitë e rezervuara në trup. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

Kreu i parë përmban rrjedhën e jetës së at Zefit, aq e ngjashme me tri nyjet e konopit të të Vorfnit të Asizit, shkollimi në Kuvendin Françeskan, vuajtjet e persekutimit dhe dokumentimi si premtim i mbajtur, sepse veprat e at Zefit paraqesin rrëfime historike të bazuara në përvojën individuale.

Kreu i dytë ka sistemin fonetik, problemet dhe dukuritë që ndeshen në gjuhën e shkruar në veprat e at Zef Pllumit, si dukuria fonetike e nazalizmit, kuantiteti i zanoreve, theksi, përdorimi i zanoreve, i togjeve të zanoreve dhe i diftongjeve e dukuri fonetike të tjera.

Kreu i tretë zë hapësirën mbi zbatimin dhe thyerjen e normës drejtshkrimore në shkrimin e fjalëve me shkronjë të madhe. Përdorimi saktë i shkronjës –ë dhe i shkrimit të datave janë trajtuar në një qasje paralele me normën standard të shkrimit të gjuhës shqipe.

Kreu i katërt shtjellon larminë e formimit të shumësit të emrave, foljen me mbaresat foljore sipas kategorisë së vetës, numrit, mënyrës, format e pashtjelluara të foljes sipas strukturës së formimit.

Kreu i pestë trajton lidhjet sintaksore midis fjalëve në togfjalësh, të tipit: a) togfjalësh emër + paskajore; b) togfjalësh mbiemër + paskajore. Përdorimet dhe funksionet që kryen forma e pashtjelluar e foljes - paskajorja në trilogjinë “Rrno vetëm për me tregue”. Paskajorja geqe dallohet në realizimin e këtyre funksioneve: funksionin e gjymtyrës emërore të kallëzuesit emëror, funksionin e kallëzuesit foljor, funksionin e përcaktorit me bashkim, funksionin e përcaktorit kallëzuesor, funksionin e rrethanorit të qëllimit. Lidhjet e ndryshme gramatikore dhe leksikore të fjalëve në fjali apo në periudha dëshmojnë për pasuri gjuhësore të dokumentuar. Konkretisht si: sipas synimit të thënies dhe intonacionit, sipas lidhjes së kallëzuesisë, sipas plotësisë me gjymtyrë kryesore apo të dyta, sipas gjymtyrizimit ose jo të fjalive, sipas llojit të lidhjeve në periudha sipas skemës së përgjithshme të strukturës së përbërësve (SE, SF, SM, SP, skema X-bar).

Kreu i gjashtë e vë theksin mbi huazimet leksikore me prejardhje të ndryshme si: huazimet greke, huazimet latine, huazimet turke, huazimet neolatine. Huazimet nga gjuhët e huaja klasifikohen në veprat e at Zef Pllumit si: a) Fjalë me burim të huaj që janë përvetësuar nga shqipja, huazimet e vjetra që janë bërë njësoj si fjalët e leksikut të shqipes si: *qytet* (RRNO 1, f. 24), *faqe* (HISTORI 1, f. 22) dhe fjalët ndërkombëtare si: *analizë* (RRNO 3, f. 584), *gramatikë* (HISTORI 2, f. 127) etj.. b) Fjalë me burim të huaj, të cilat me kohë kanë dalë nga përdorimi i gjërë, për shkak se janë zhdukur vetë sendet a nocionet që shprehin ato, p.sh.: *hamamxhik* (HISTORI 1, f. 22) etj.. c) Fjalë të huaja të panevojshme, të cilat zëvendësohen me fjalët shqipe ekzistuese si: [*ambjent* (HISTORI 3.6, f. 467) - *mjedis* (HISTORI 1, f. 106)]. Zef Pllumi, megjithëse me kulturë klasike e moderne, në prozën e tij huazimet i përdor për qëllime stilistike, sipas situatave të thënies, gjë që na bën të themi se autori ynë ka një gjuhë të pasur.

Kreu i shtatë pasqyron veçoritë leksikore dhe fjalëformuese si tipare të stilit narrativ të autorit. Komunikimi me anë të veprave nëpërmjet ligjërimit libror, bisedor, me fjalë të gegërishtes veriperëndimore, të besimit shpirtëror e bën gjuhën e autorit të larmishme e popullore. Kështu tipet e fjalëformimit dhe mënyrat më prodhimtare në gjuhën e veprave të at Zef Pllumit janë pasuri e fondit të letrave shqipe. Fjalëformimi i fjalës me prejardhje me anë të parashtesa, me anë të prapashtesa, me anë të parashtesave dhe prapashtesave njëkohësisht, pa ndajshtesa, kompozimi i fjalëve të përbëra si kompozita emërore, foljore dhe të përngjitura janë mënyrat e ilustruara me shembuj të fjalëformimit në këtë studim.

Kreu i tetë rendit nga A-ja tek Zh-ja Fjalësin e vjelë nga veprat e at Zef Pllumit. Pjesë të ndryshueshme të ligjëratës:

- KAF/e,-ja *f.*-(të) (*) ^ (***) ► (Ѓ) P.sh. Ndërkaq At Gjergji e At Antoni kishin pi *kafen* e duelën me pá malet e nalta. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

- PICIGJAT,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Vështirësia vinte te çilsi i solit i cili paraqitej si një njeri me një kambë atje poshtë, me një trup të shtrembët, një krye *picigjat* atje nalt. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199
- PLAS *jokal.*-a, -ur (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. I ranë kumbonës së madhe, e cila tashmà ishte *plasë* dhe lshonte një zà të shkyem. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395
- PAKKUSH *përem. pacak.* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) P.sh. Këtë gjá *pakkush* e din. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467
- PESË *num. them.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Të gjithë u vunë me punue porsì t'ishin makina: pa dyshim secili bante jo dy norma, por së paku tri, kater e deri në *pesë*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

Pjesë të pandryshueshme të ligjëratës:

- BASH *pj. bised.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) [kupto: Bash. = Taman.] P. sh. - *Bash* kjo ásht. HISTORI 1- Një ngjarje e pabesueshme, f. 22
- HEJ *psth.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. - *Hej*, more djalë, mbas Stambollit a e pave edhe kaurrinë? HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69
- KËSOHERE *lidh.* [kupto: Prandaj] (-)(- -) Δ (ǺǺ) P.sh. *Kësohere* rojet nuk ndodheshin atje, se Kelmendi nuk kishte frigën e malazezve. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24. Gjendet edhe forma: ksohere.
- POSHTË *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Djali i madh, Kola, asht kryetar Kshilli, i ndamë prej meje dhe e ka shtëpinë një dhetë minuta má *poshtë*. RRNO 2-Nata e Shënkollit, f. 331
- PRANË *parafj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Kah fundi i shtatorit ktheva përsëri *pranë* familjes. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

Kreu i nëntë radhit përfundimet e kësaj pune kërkimore:

- a) për të paraqitur gjendjen gjuhësore në trilogjinë “ Rrno vetëm për me tregue” dhe në veprën me përmbledhje “Histori kurrë e shkrueme” me anë të Fjalësit;
- b) për të analizuar dukuritë fonetike, drejtshkrimore, morfologjike, sintaksore, fjalëformuese dhe leksikore, të cilat pasqyrohen objektivisht në kujtimet e at Zef Pllumit.

Bibliografia e shfrytëzuar ka qenë një faktor ndihmës gjatë punës kërkimore. Duke iu referuar fjalorëve të hartuar nga Akademia e Shkencave e Shqipërisë dhe veprës “Fjalor i gjuhës së Ismail Kadaresë” Ndhimesë për një fjalor historik të shqipes i autores N. Sotiri e kam pasur më të lehtë ndërtimin e Fjalësit mbi veprat e at Zef Pllumit.

Gjuha është një amanet i trashëguar ndër breza. Dokumentimi i saj na bën të përgjegjshëm për ndërmarrjen e studimeve në rrafsh të ndryshme të gjuhës, për të plotësuar portretin e kombit shqiptar, që vërteton ekzistencën tonë epokale jo vetëm mbi dëshmi historike, por edhe mbi pasuri të pamatshme gjuhësore.

4. Shpjegime për ndërtimin e Fjalësit

1. Fjalët jepen në krye të rreshtit dhe sipas renditjes alfabetike.
 2. Ato me përbërje të njëjtë tingullore radhiten sipas rendit të klasës së fjalës: në fillim emri, pastaj mbiemri, folja, ndajfolja e kështu me radhë.
 3. Renditen sipas alfabetit, si fjalë të mëvetësishme, edhe disa trajta fjalësh.
- a) Foljet pësore, foljet kalimtare dhe jokalmimtare, sepse shfaqin kuptime të ndryshme.

b) Variantet fonetike të së njëjtës fjalë të përdorura nga at Zef Pllumi, si pasuri dialektore e gjuhës së dokumentuar në vepër sqarohen me simbolin & dhe shoqërohen me shembuj.

4. Kemi pranuar si formë dialektore geqe çdo formë strukturore dhe funksionale të fjalës (variant fonetik i fjalës, forma e shumësit të emrave, forma të pashtjelluara të foljes, fondi leksikor i gegërishtes perëndimore) e ndryshme nga format e përcaktuara të gjuhës standarde.

5. Kuptimet renditen fillimisht ato konkrete e pastaj ato abstrakte.

6. Çdo fjalë e mëvetëshme që përdoret në shumë kuptime, pas shpjgimit të kuptimit plotësohet me shembull nga vepra i paraprirë nga simboli +.

7. Për çdo fjalë jepen shënimet gramatikore për pjesën e ligjëratës të ndryshueshme, së cilës i përket fjala, sipas kriterëve të paraqitura në Fjalorët e Akademisë së Shkencave së Shqipërisë.

8. Kur kemi të bëjmë me përdorime të kufizuara në lidhje me numrin e emrit përdoren shënimet *vet. njëj.* (vetëm në njëjës) dhe *kryes. sh.* (vetëm në shumës). Kur është vetëm simboli *sh.* kuptohet që shumësi i fjalës është njësoj si njëjësi i dhënë.

9. Shembujt - fjalët që ilustronë trajtesën teorike shoqërohen me simbolikën e veprës nga është shkëputur dhe faqja.

10. Në Fjalës fjalët shoqërohen edhe me shënimin përkatës të fushës së përdorimit.

Për shkurtimet e terminologjisë së fushës shih sqarimin te “Shkurtimet”.

1. Në këtë Fjalës fjalët jepen në trajtën e tyre përfaqësuese në krye të rreshtit.

2. Pas tyre vijnë shënimet gramatikore për klasën e fjalës ku bën pjesë.

3. Më pas, shenjat grafike që sqarojnë ekzistencën e fjalës ose jo në disa fjalorë.

4. Fjalët konkretizohen me një shembull nga vepra, për të cilin jepet titulli i pjesës nga është shkëputur dhe faqja, vendndodhja në vepër.

5. Simbole sqaruese në Fjalës

Simbol	Shpjegim	Simbol	Shpjegim
(*)	tregon praninë e fjalës në F E SH (Fjalor elektronik shpjgues)	▶	tregon praninë e fjalës në F Gj S Sh (2006)
(-)	tregon mungesën e fjalës në F E SH (Fjalor elektronik shpjgues)	Δ	tregon mungesën e fjalës në F Gj S Sh (2006)
^	tregon se fjala ka kuptim të njëjtë me atë të F Gj S Sh (1980)	(Ǿ)	tregon praninë e fjalës në F GJ SH 1954
#	tregon për një kuptim të ri të fjalës	(ǾǾ)	tregon mungesën e fjalës në F GJ SH 1954
(**)	tregon praninë e fjalës në F Gj S Sh (1980) dhe në F Elektronik SH [Fjalori i gjuhës së sotme shqipe (Online)]	&&	fjala në njësi frazeologjike
(- -)	tregon mungesën e fjalës në F Gj S Sh (1980) e në F Elektronik SH [Fjalori i gjuhës së sotme shqipe (Online)]	@	fjala në përbërje sintagmatike
&	fjala gjendet në vepër në formën geqe	+	fjala në përdorime kuptimore të ndryshme

=	kuptimi sinonimik i fjalës {fjala është sinonim me}	Shih.	Përdoret për shoqërizimin kuptimor të fjalëve duke e dërguar lexuesin në të njëjtin zë të fjalës së këshilluar.
©	tregon praninë e fjalës në Fjalorin e "Orientalizmave në Gjuhën Shqipe" të Tahir N. Dizdarit	⊗	tregon praninë e fjalës në Fjalorin "Orientalizmat" të Dr. Ilaz Metaj
Ω	tregon praninë e fjalës në "Fjalor Fjalësh të Huaja në Gjuhën Shqipe" Mikel Ndreca	∪	tregon mungesën e fjalës në "Fjalor Fjalësh të Huaja në Gjuhën Shqipe" Mikel Ndreca
/	shenjë që ndan pjesën e ndryshueshme nga pjesa e pandryshueshme e fjalës		

6. Shkurtime

Shkurtime	Shpjegim	Shkurtime	Shpjegim
fet.	term fetar	min.	term nga fusha e mineraleve
art.	term nga fusha e artit	mit.	term nga mitologjia
anat.	term nga fusha e anatomisë	mjek.	term nga fusha e mjeksisë
astr.	term nga fusha e astrologjisë	ndërt.	term nga fusha e ndërtimit
biol.	term nga fusha e biologjisë	sport.	term nga fusha e sportit
bot.	term nga fusha e botanikës	usht.	term nga fusha e ushtrisë
bujq.	term nga fusha e bujqësisë	zool.	term nga fusha e zoologjisë
drejt.	term nga fusha e drejtësisë	zyrt.	term zyrtar
dipl.	term nga fusha e diplomacisë	let.	term letrar
etnogr.	term nga fusha e etnografisë	poet.	term poetik
elektr.	term nga fusha e elektricitetit	tek.	term teknik
ekon.	term nga fusha e ekonomisë	treg.	term nga fusha e tregtisë
farm.	term nga fusha e farmacisë	stand.	term i njëjtë me standardin
filoz.	term nga fusha e filozofisë	përmb.	kuptim i përmbledhur
fin.	term nga fusha e financës	spec.	term i specifikuar
gjeogr.	term nga fusha e gjeografisë	fig.	kuptim i figurshëm
gjeol.	term nga fusha e gjeologjisë	keq.	kuptim keqësues, negativ
gjeom.	term nga fusha e gjeometrisë	vjet.	kuptim i vjetër
gjell.	term nga fusha e guzhinës	përb.	kuptim përbuzës
gjuh.	term nga fusha e gjuhësisë	libr.	në ligjërimin libror
gjyq.	term nga fusha e gjyqësorit	bised.	në ligjërimin bisedor

hist.	term nga fusha e historisë	euf.	euforizëm
kim.	term nga fusha e kimisë	shar.	sharje
mat.	term nga fusha e matematikës	tall.	fjalë tallëse
përçm.	përçmim	përd. mb.	përdorimi si mbiemër i fjalës
fj.ur.	fjalë e urtë	përd. em.	përdorimi si emër i fjalës
përd. iron.	përdorim ironik i fjalës	thjeshtligj.	kuptim i thjeshtuar në ligjërim
zakon.	tipar, ves i njerëzve	fjalëform. libr.	fjalëformim sipas ligjërimit libror
ital.	fjalë në gjuhën italiane	fjalë ndërm.bised.	fjalë e përdorur ndërmjet bisedës
neolat.	fjalë nga gjuhët neolatine	si fj. ndërm.	përdoret si fjalë e ndërmjetme
lat.	fjalë nga gjuha latine	P.sh.	shembulli nga veprat
frëngj.	fjalë nga gjuha franceze	greq.	fjalë nga gjuha greke
turq.	fjalë nga gjuha turke	<i>f.</i>	folje
em.	emër	<i>kal.</i>	folje kalimtare
<i>f.</i>	gjinia femërore	<i>jokal.</i>	folje jokalimtare
<i>m.</i>	gjinia mashkulore	<i>kryes. jokal.</i>	kryesisht jokalimtare
<i>sh.</i>	numri shumë	<i>vetvet.</i>	folje në diatezën vetvetore
<i>vet. njëj.</i>	përdoret vetëm në njëjës fjala	<i>pës.</i>	folje në diatezën pësore
<i>vet. sh.</i>	përdoret vetëm në shumë fjala	<i>ndajf.</i>	ndajfolje
<i>mb.</i>	mbiemër	<i>parafj.</i>	parafjalë
<i>i nyj.</i>	i nyjshëm	<i>pj.</i>	pjesëz
<i>i panyj.</i>	i panyjshëm	<i>psth.</i>	pasthirrmë
<i>përem.</i>	përemër	<i>num.them.</i>	numër themelor
<i>përem.vet.</i>	përemër vetor	<i>krahin.</i>	krahinorizëm
<i>përem. dëft</i>	përemër dëftor	<i>lidh.</i>	lidhëz
<i>përem. i pacakt.</i>	përemër i pacaktuar		

Shkurtime të veprave të autorit

Shkurtime	Vepra	Shkurtime	Vepra
RRNO 1	“Rrno vetëm për me tregue” - <i>Libri i kujtimeve</i>	HISTORI 3.1	“Histori kurrë e shkrueme” - <i>Vështrim mbi ngjarje e fenomene të kohës</i>
RRNO 2	“Rrno vetëm për me tregue” - <i>Liria mes dy burgimeve</i>	HISTORI 3.2	“Histori kurrë e shkrueme” - <i>Meditime në ringjalljen e një reviste</i>
RRNO 3	“Rrno vetëm për me tregue” - <i>Robnia e gjatë</i>	HISTORI 3.3	“Histori kurrë e shkrueme” - <i>Njerëz dhe gjurmë të pashlyeshme</i>
HISTORI 1	“Histori kurrë e shkrueme” - <i>Frati i pashallarëve Bushatli të Shkodrës</i>	HISTORI 3.4	“Histori kurrë e shkrueme” - <i>Botime - analiza kritike, recensione</i>
HISTORI 2	“Histori kurrë e shkrueme” - <i>Françeskanët e mëdhaj</i>	HISTORI 3.5	“Histori kurrë e shkrueme” - <i>Njerz fisnikë, episodi i parë dhe i dytë</i>
HISTORI 3	“Histori kurrë e shkrueme” - <i>Ut heri dicebamus... (Siç thonim dje...)</i>	HISTORI 3.6	“Histori kurrë e shkrueme” - <i>Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin</i>

Shkurtime të literaturës

Shkurtime	Vepra	Shkurtime	Vepra
ASHRPSH	AKADEMIA E SHKENCAVE TË RP SHQIPËRISË	ASHAK	AKADEMIA E SHKENCAVE DHE E ARTEVE E KOSOVËS
FGJSH (1954)	Fjalor i Gjuhës Shqipe, K. Cipo, E. Çabej, M. Domi, A. Krajni, O. Myderrizi, Botime Çabej, Tiranë, 2005-2010.	FGJSSH (1980)	Fjalor i Gjuhës së Sotme Shqipe, AKADEMIA E SHKENCAVE E RPS TË SHQIPËRISË, INSTITUTI I GJUHËSISË DHE I LETËRSISË, Tiranë, 1980
FESH	Fjalor Elektronik Shpjegues i shqipes nga Qendra për Edukim e Përparim, Kosovë.	FGJSSH (2006)	Fjalor i Gjuhës së Sotme Shqipe, AKADEMIA E SHKENCAVE E RPS TË SHQIPËRISË, INSTITUTI I GJUHËSISË DHE I LETËRSISË, Tiranë, 2006
PPGJSHF (1998)	Për Pastërtinë e Gjuhës Shqipe Fjalor, AKADEMIA E SHKENCAVE E RPS TË SHQIPËRISË, INSTITUTI I GJUHËSISË DHE I LETËRSISË, Tiranë, 1998	UGJ (2015)	Gj. Shkurtaç, Urgjenca Gjuhësore, Botimet ADA, Tiranë, 2015

KREU I
“DIMENSIONE KOHORE”

I. 1 Shkrimtari i fundit i Shkollës Françeskane, Zef Pllumi, jeta

Zef Pllumi (Mali i Rencit, 28 gusht 1924 - Romë, 26 shtator 2007) qe frat françeskan, publicist e shkrimtar. Me prirje përgatitore për kah historia para se të ndërmerre kalvarin. Me të arritë lirinë merr ndër duar frerët kulturorë të trashëgimisë françeskane.

I pagëzuar Prenkë, leu më 28 gusht¹⁵ 1924, në Malin e Rencit (Lorencit) nga një familje me origjinë prej Shkreli. U lind nga e ëma, Luke Mrija në një zabel¹⁶. Malësorët që kishin rënë me kohë në ultësirë venin të veronin në bjeshkë për t'iu shmangur verës pranë zonave bregdetare të pabonifikuara. Fisi i Prenkës së vogël kishte tëbanin në Qafë të Tëthores së Bogës, mes Shkrelit dhe Shalës - bajrak ky i fundit ku Prenka ishte nip. Xhaxhai i Prenkës, Pashko Toma, ishte i pari i shtëpisë dhe burrë i shquar në ato male si plak, kuvendar e bukëdhanës. Gjatë fëmijërisë Prenka takon P. Gjergj Fishtën dhe P. Anton Harapin që i kishin ardhur miq te tëbani i tyre ndër bjeshkë. Shtati dhe prania imponuese e të parit dhe çehrja prej asketi e të dytit lanë mbresat të cilat i përcjell te libri autobiografik "Saga e fëmijnisë". Gjatë atij takimi xhaxhai u thotë fretënve se djaloçi kishte shprehur dëshirën të bëhej frat. Dëshirë kjo e ftilluar në librin e lartpërmendur, që kishte marrë shkas prej një takimi të mëparshëm me P. Bona Gjeçajn ofm. Me atë rast P. Harapi i jep një medaljon të Shën Françeskut që e mbante në qafë duke i thënë që ta ruante me shumë kujdes në mënyrë që kur të shkonte në Kolegjin Françeskan të paraqiste atë medaljon¹⁷. I bindur për meshtarinë siç ishte, i grishur nga zhguni i murrme dhe konopi me tri nyje të të Vorfnit të Asizit, në vitin 1929 bëhet nxënës i Dom Alfons Trackit. Në vitin 1931 hyn në Kolegjin Françeskan të Shkodrës, kolegji në të cilin jepnin mësim personalitete të shquara të kulturës kombëtare si vetë Fishta, Harapi, kompozitori P. M. Gjoka, P. Gj. Shllaku etj.. Merr formim klasik në filozofi, teologji, letërsi dhe përvetëson mjaft mirë gjuhët e huaja: latinisht, italisht, frëngjisht, gjermanisht e greqishten e vjetër. Nga mësuesi i tij, historiani P. M Sirdani mëkoej me libra historie e numizmatike. E kuptojmë tek kumton se i njihte perandorët romakë për nga fytyra, ndër monedha, pa patur nevojë me lexue ç'përmban monedha. Kreu maturën në liceun "Illyricum" më 1943¹⁸. Në vitet 1943 – 1944 Zef Pllumi ende xhakon, është një nga bashkëpunëtorët e revistës “Hylli i Dritës” dhe po ashtu sekretar personal i P. Harapit, kur ky i fundit ishte Provincial i françeskanëve në Shqipëri. Gjatë kohës që ishte dhjak, P. Antoni e vuri të rendiste e ndihmonte në Arkivin Françeskan; aty has dokumente të hershme e ndër më të vlefshmet për historinë kombëtare. “Shkolla e Françeskâjvet i a hapi dyert e letrësis s’onë visarit shprehës populluer, i fali tharmin e krenis shqiptare, gjuhën e ndiesive burmore e fisnike të maleve. Landën letrare e nxori nga jeta e mbarë Shqipnis, sidomos nga ajo e popullit mâ të thjeshtë e mâ pak të prekun nga influkset e hueja¹⁹”. Kështu si nxënës i kësaj

¹⁵ Data e lindjes i mbeti 7 prill ngaqë pat një rivendosje prej gjykatës civile mbasi doli për herë të parë nga burgu dhe nuk morën parasysh as datën e lindjes që pasqyrohej në regjistra shkollor, e as atë të shënuar në burg (që ishte tjetër).

¹⁶ Pllumi Z., Saga e fëmijnisë - tregim autobiografik, red. & kur. E. Shamku, Botimet Françeskane, Shkodër, 2009

¹⁷ Pllumi Z., Saga e fëmijnisë - tregim autobiografik, red. & kur. E. Shamku, Botimet Françeskane, Shkodër, 2009

¹⁸ Kurti D., Provinca Françeskane Shqyptare (E ripertrime në vj. 1906), Cokesë (Skicë historike), Shkodër, 1965, f. 39-98

¹⁹ Koliqi, E., “Dy shkollat letrare shkodrane”, Vepra 1-6, Shtëpia Botuese “Faik Konica”, Prishtinë, 2003, f. 64

shkolle at Zefi i shkruan veprat sipas modelit të paraardhësve të tij, i bazuar në trashëgiminë shpirtërore e cila u jep vlerën krijimeve letrare. Dhe jo vetëm kaq! Nxënësi i Fishtës dhe Harapit, i fundmi i françeskanëve të mëdhenj shqiptarë, ai shfaqet në epokën moderne si Hermesi që sjell kumtin e përgjakur të Ferrit, të historisë së Shqipërisë të gati 50 viteve²⁰. Dy shkollat letrare shkodrane kanë përfaqësuar letërsinë gege, por me ndarjen nga jeta të at Zefit mbyllet edhe plejada e artë e shkrimtarëve françeskanë.

I. 2 Kalvaret

Ishte 22 vjeç, kur më 14 dhjetor 1946 arrestohet dhe dënohet me tre vjet burg. Dënim që vuajti pranë *Burgut të Madh* të Shkodrës dhe në kampet famëkeqe të Bedenit në Myzeqe, dhe Orman-Pojanit në Maliq. Me t'u liruar shkon herë në Shkodër e herë në Shëngjin, tek familja e tij, në vartësi të situatës. Shkak për arrestimin e tij sipas P. Zefit, edhe pse ishte më i riu ndër të arrestuarit ishte prej të qenurit sekretari personal i Provincialit, komunistët mendonin se duhej të dinte shumë. Kthehet në Kuvendin Françeskan kur negociatat mes Kishës e Qeverisë u "qetësuan". Nga viti 1949–1951 merret me numizmatikë si teknik i Muzeut të Shkodrës. Në vitin 1958 shugurohet meshtar, caktohet në fillim si i besuar për tu çuar ndihma priftërinjve nëpër kampet e ndryshme. Më tej, për 12 vjet shërben si meshtar i Dukagjinit me qendër në Shosh, për ku nisët me dt. 14 shtator 1958 bashkë me provincialin, Át Augustin Ashikun. Në vitin 1967 arrestohet dhe për 23 vjet vuan dënimin në burgje dhe kampe të ndryshme. Gjatë viteve 1967–1989 vuan dënimin në Spaç, Reps, Skrofotinë të Vlorës, Ballsh, Zejmen - Shënkoll, Shën Vasil dhe Tiranë. Njeh gjatë burgut personazhe me ndikim si Gjin Marku, Kasëm Trebeshina, Zef Mala, Dashnor Mamaqi, të cilët panë tek frati bariun ku dhe ata mund të rrëfeshin. Zef Mala i la porosi që Pater Zefi t'i gjente kujtimet që kishte lënë të shkruara, të cilat Patrja nuk mundi t'i gjejë kurrë.

I. 3 Liria e shumë munguar

Doli nga burgu më 11 prill²¹ dhe, Natën e Kërshëndellave fillon meshtarinë tek Kisha e Shn'Andout në Tiranë deri në vitin 1997. Njeh Nanën Terezë, të cilën e përcolli për në Shkodër, ku u mbajt mesha e parë në Katedralen e Shën Shtjefnit. Prej atëherë nuk pushon edhe pasioni i dikurshëm për dijen dhe kulturën. Me rënien e diktaturës boshllëku kulturor i lënë lypte restaurimin e institucioneve kulturore pararendëse, dhe P. Zefi, si një i mbijetuar, merr mbi supë këtë përgjegjësi. Nga viti 1993 deri 1997 rinxjerr revistën *Hylli i Dritës*, e cila pas një ndërprerjeje ka dalë dhe në vitin 2003. Janë gjithashtu këta vite, kohë e një veprimtarie krijuese për Át Zefin. Ai shkruan dhe boton trilogjinë “*Rrno vetëm për me tregue*”, vëllimet “*Françeskanët e mëdhenj*”, “*Frati i pashallarëve Bushatli, Erazmo Balneo*”, “*Ut heri diçebamus-siç i thonim dje*”. Kohë kur edhe pse i lodhur nga mundimet dhe mosha nuk mungon angazhimi në lëmin e kulturës. Ndër nismat e tij me vlerë të pamasë është gjetja e eshtrave të Át Gjergj Fishtës. Më 13.11.1995 filluan gërmimet për varrin e Fishtës. U gjetën një pakicë eshtnash shpëtuar prej dhunimit të varrit. Më 1996-ën i kushton një numër të *Hyllit* dhe u vendos të bëhej një varr për Fishtën²². Në vitin 2005 me nxitjen e tij nisi projekti për botimin e kolanës me autorë fretërit françeskanë. Kjo kolanë pasurohet vit pas viti me botime të reja që pasurojnë dhe bibliotekën e Françeskanëve në Gjuhadol të

²⁰ http://www.zemrashqiptare.net/news/id_29296/Agron-Gjekmarkaj:-At-Zef-Pllumi,-jeta-pas-vdekjes.html

²¹ Emisioni "Opinion" tek TV Klan me Blendi Fevziun: Nostalgji Át Zef Pllumi

²² Nikolli F., Varri i Fishtës, At Zef Pllumi: E dhunuan hienat e kuqe me tërbim, Gazeta Shqiptare, 29 korrik 2014

Shkodrës, në të cilën ndodhen dhe dhjetëra dorëshkrime që presin të botohen. Pjesë e këtyre dorëshkrimeve janë dhe disa letra dhe shkrime të P. Zefit²³. Vdiq më 25 shtator të vitit 2007 në spitalin Gemelli, Romë të Italisë. U varros më 30 shtator 2007 në Shkodër. Dëshmia e tij "Rrno vetëm për me tregue" u përkthye në anglisht nga Kathleen Schank²⁴ botuar më 2008 nën titullin "Live to tell", ndërmarrje ndaj të cilës kishte përpjekje qysh në të gjallë të fratit nga miku i tij, përkthyesi Petro Zheji²⁵. Më 6 mars 2014 u prezantua edhe varianti në italisht i përkthyer nga Keda Kaceli me titullin "Il Sanguine di Abele - Vivi per testimoniare"²⁶.

I. 4 Mirënjohje

Presidenti i Shqipërisë, Alfred Moisiu, në vitin 2006 dekoroi at Zef Pllumin me Urdhrin "Nderi i Kombit". Presidenti Moisiu vlerësoi at Zefin "si përfaqësues të pasurisë kulturore e njerëzore, si një institucion të vërtetë, që i rezistoi regjimeve dhe kohërave më të vështira dhe si simbol i qytetarit të lirë, vizioni i të cilit frymëzohet nga vlerat evropiane". Nga ana e tij at Zef Pllumi u shpreh se e pranonte këtë nderim me dëshirë, si një shenjë që sot e mbrapa nuk do të ketë më censurë e dallime krahinore, fetare e ide, që e copëtojnë kulturën shqiptare dhe si një shenjë e unitetit të kësaj kulture gjatë shekujve. Po në vitin 2006 at Zef Pllumi merr çmimin letrar "Penda e Artë" për trilogjinë e tij me kujtime "Rrno vetëm për me tregue" të akorduar nga Ministria e Kulturës e Shqipërisë.

" - Juria paska pranue edhe mendimin ndryshe, edhe mendimin e kundërt, këtu besoj është vlera që ka demokracia. Kjo është vlefëta më e madhe që i bëhet librit tim. Të tjerat janë për mue kunora që çohen në funerale që i vdekuni s'i sheh, — tha P. Zef Pllumi me rastin e pranimit të çmimit.

Në nder të tij është hapur edhe një shkollë në Tiranë, në rr. "Frang Bardhi", e cila mban emrin e at Zef Pllumit.²⁷ Shtatorja e at Zef Pllumit e vendosur në qytetin e Lezhës është punuar nga skulptorët Arben Bajo dhe Gregor Rama.

I. 5 Veprat

- ❖ Rrno vetëm për me tregue: 1. Libri i kujtimeve (1995); 2. Liria mes dy burgimeve (1997); 3. Robnia e gjatë (2001)
- ❖ Françeskanët e mëdhaj (2001) - Kujtimet e Padres rreth Etënve duke rreshtuar 12 prej tyre, si apostujt.
- ❖ Ut heri diçebamus- siç i thonim dje. (2002)
- ❖ Frati i pashallarëve Bushatli, Erazmo Balneo (2004) - Shkruar mbi bazën e një ditari të 1802 që At Zefi ka lexuar kur punonte në Arkivin Françeskan.
- ❖ Histori kurrë e shkrueme (2006) - Libër i botuar në formë përmbledhjeje, ku shkrimi i fundit që është një intervistë të cilën Arben Marku i ka bërë At Zef Pllumit, i jep dhe titullin përmbledhjes.
- ❖ Saga e fëmijnisë: un që jetova shumë shekuj (2009) - Libër i 2009 nën kujdesin e gjuhëtares Enkelejda Shamku- Shkreli, që i ka qendisë dhe parathënjen. Trajton vitet e para të jetës së fratit deri në prag të regjimit komunist²⁸.

²³ Tuci A., Dorëshkrimet që "fshihen" te Françeskanët, Mapo, 29 korrik 2014

²⁴ Demo E., Kathleen Schank: Ç'na mëson miku ynë, at Zefi, Shekulli. - p. 2387, 24 gusht, 2008, f. 11

²⁵ Demo E., Kurrigje më shumë se liria: [intervista e fundit e At Zef Pllumit], Shekulli.-Nr. 2061, 27 shtator, 2007, f.14

²⁶ Gjergji A., Kaceli K.: At Zef Pllumi... e mbajta premtimin! Vlera e besës kapërcen edhe vdekjen..., Koha Jonë, 13 mars 2014

²⁷ https://sq.wikipedia.org/wiki/Zef_Pllumi

KREU II
“ QASJE NË SISTEMIN FONETIK ”

E folmja gege ndaj standardit të gjuhës.

Shqipja është gjuhë indoevropiane, prandaj edhe sistemi i saj fonetik është ai i një gjuhe indoevropiane. Çdo gjuhë është e lidhur me mënyrën e shkrimit alfabetik. Fatet historike të Shqipërisë kanë sjellë që shqipja ka përdorur dy alfabete, alfabetin latin dhe alfabetin grek, sipas krahinave. Alfabetin latin e gjejmë të përdorur që nga shkrimtarët e vjetër të Veriut²⁹ deri te i fundit i Shkollës Françeskane at Zef Pllumi, sepse në fillimet e dokumentimit të gjuhës sundonin shkrimet fetare. Karakteristikat konstitutive (përbërëse) të gjuhës së shkruar në veprat e at Zefit janë të lidhura me ligjet natyrore individuale dhe periudhën historike në të cilën, frati i dëshmimeve, at Zefi u shkollua, u dënua dhe u nderua. Në gjuhën e dokumentuar në vepra dallojmë përzjerjen e dy sistemeve vokalike, të cilat shfaqin disa probleme:

Nr.	Sistemi vokalik	Shembull
1.	E folmja popullore e gegërishtes veriperëndimore	- Un nuk e dij se <i>bajn</i> politikë, edhe n'e paçin <i>bà</i> nuk kanë luejtë (RRNO 1, f. 110)
2.	Norma e standardit të gjuhës shqipe	Neve djemtë e shkolluar dhe inteligjentë si ky do t'i <i>bëjmë</i> kuadrot tanë. (RRNO 1, f.110)

PROBLEME TË SISTEMIT VOKALIK E KONSONANTIK

II. 1 Dukuria fonetike e nazalizmit

Dukuria fonetike e nazalizmit dhe e kuantitetit të zanoreve që është karakteristikë për gegërishten ekziston në vepra në një masë të papërfillshme, qoftë e dëshmuar nga ana grafike apo strukturore e fjalës.

Nr. / Dukuria	Kuptimi i fjalës	Shembull
1. Zanorja a/à, ã (geg.) P.sh. Àsht / ãsht, asht 1. Àsht; 2. ãsht, asht	1. Kockë e trupit. 2. Folja: Jam (është)	1. Ishte <i>bà</i> dyll i verdhë, <i>àsht</i> e lkurë. (RRNO 1, f.141) 2. Por, edhe me e vra, nuk <i>asht</i> çudi, se këtu po vriten..... (RRNO 2, f. 362)
2. Zanorja u/ü (geg.) P.sh. 1. dru/ druaj/ drue	1. Druaj, frikësohem	1. - Sa për Theth, - i thashë, - po shkoj un qysh nesër për me kremtue Shënjonin, por <i>drue</i> se shkoj kot, (RRNO 2, f. 344)

²⁸ https://sq.wikipedia.org/wiki/Zef_Pllumi

²⁹ Çabej E., Studime për fonetikën historike të gjuhës shqipe, Tiranë, 1988, f. 8

2. drūr, dru	2. Lëndë druri	2. Kishim bà në perden prej tullash që na ndante një vrimë me bisht të lugëve të <i>drujta</i> . (RRNO 1, f. 118)
3. Zanorja ë /ã, ë (geg.)	1. ë/ ã (geg.) bëj / bajn 2. ë/ ë (geg.) duke ngrënë / tue hanger	Lene që nuk i njëfshim aspak se shka janë kta komunistat, bilë dhe i ndihmuem kta kodosha, demek se po <i>bajn</i> luftë kundra taljanit, e duelen njaty në Postribë, u shperndanë nëpër shpija <i>tue hanger</i> e tue pi. (RRNO 1, f. 160)

Bashkëtingëlloret hundore *n*, *nj(>j)*, *m* (ka nazalizuar vetëm zanoren e ngritjes së ulët *a* dhe të ngritjes së mesme *e*), që kanë shkaktuar nazalizimin e zanores në vepër në shumicën e rasteve janë ruajtur.

Fjala	Shembull
zã~zãn-i	Kur vinte ora e heshtimit, Gjoni dhe un mund flitshim me <i>zà</i> t'ultë mes vedit, dhe po n'at ças nga nënkrevati ndjehej <i>zani</i> i çapërkocës siu, siu, siu,.... (RRNO 3, f. 627)
baj (bëj)	Mendoj të <i>bajmë</i> një tendë të madhe, sepse hardhija rritet shpejt (RRNO 3, f. 661)
bāj (mbaj)	Aleksi dhe un kërkue ndihmën e të tjerëve që ishin mà të fortë se na, të cilët <i>e bajtën</i> e e çuen n'infermeri të kampit. (RRNO 3, f. 671)
hūr < hun-i 1. hūr 2. hun-i	1. Kelmendasit kishin ndigjue se në vallet partizane, sa herë që shtrojshin ndokend në <i>hu</i> të torturave, këndohej..... . (RRNO 1, f. 24) 2. Të gjitha kodet e imponueme me dhunë janë bà me qëllim që të paraqesin para botës shqiptarin pervers;... të <i>hunit</i> e të litarit;.... (HISTORI 2, f. 166)
hĩ,hi < hin-i 1. hĩ, hi 2. hin-i	1.Pothuej nuk i interesonte kurrkuj me <i>hi</i> mbrendë,.... ku vuejshin bashkë të gjallët e të dekunit. (RRNO 1, f. 38) 2.Na <i>hini</i> frigë e madhe dhe (RRNO 1, f. 35)
sỹ<syn-i 1. sỹ 2. syn-i	1. Më kqyrte me dy <i>sy</i> të cangulluem. (RRNO 1, f. 99) 2. Por u la amanet me m'i ruejtë këtë shkop edhe Lahuten e Malcis: m'i rueni si dritën e <i>synit</i> . (RRNO 1, f. 88)

II. 2 Dukuria e kuantitetit të zanoreve

Kuantiteti i zanoreve në veprat e at Z. Pllumit është në bashkëlidhje me theksin e rrokjes.				
Në rrokje të mbyllur në trup të fjalës.		P.sh. Un i <i>bajshem</i> me shenja që mos ta mshefte në trup, por ta mbante në dorë (RRNO 1, f. 207)		
Në rrokje të hapur në fund të fjalës.		P.sh. Na si qingji në kasaphane pritshim shpëtim e <i>drejtsí</i> . (RRNO 1, f. 207)		
Shqipja, gegërishtja bën pjesë në gjuhët me theks të fuqishëm dinamik, ³⁰ të cilat theksin e kanë tipar themelor edhe për qëllime kuptimvalluese.				
a) Diferencimi kuptimor i fjalëve:				
Fjala		Shembull		
qep - folje		Papuçet do t'i <i>qepshem</i> persri kur t'i gjindej rasti. (RRNO 1, f. 204)		
qe:p- emër i një bime (qepë)		I qita prej rakisë që më pruni, i vuna djathë e <i>qepë</i> para. (RRNO 2, f. 325)		
b) Formimi i shumësit nga njëjësi i disa fjalëve:				
Nr.	Fjala	Nr. njëjës	Fjala	Nr. shumës
1.	gu:r	P.sh. punim i dyfishtë me mjeshtri të madhe, që kishte një <i>gur</i> të naltë joproporcional me unazën. (RRNO 1, f.18)	gūr	P.sh. Gjueje <i>gur</i> sa të dësh, ai s'ndiente; kush mund i delte para. (RRNO 2, f. 354)
2	di:t	P.sh. atyne ua lashë me m'i gjetë mjetet me punue token mbrenda një <i>dite</i> . (RRNO 2, f. 395)	dit	P.sh. tanë Dukagjini tash tri <i>dit</i> e net! (RRNO 2, f. 380)

³⁰ Çabej E., Gjon Buzuku, në Buletin i USHT. Seria Shkencave Shoqërore, Nr. 2, 1955, f. 82

Nr.	Fjala	Nr. njëjës	Fjala	Nr. shumës
1.	gur	P.sh. Përmbi derë ishte i gëdhendun në <i>gur</i> Luani i Shën Markut. (HISTORI 1, f. 48)	gurë	P.sh. Jo vetëm <i>gurët</i> e shahit, por edhe fushën (RRNO 3, f. 548)
2.	ditë	P.sh. Erdhën tetë pendë që; mbrenda <i>ditës</i> e thyen tokën dhe i hodhën farën. (RRNO 2, f. 395)	ditë	P.sh. Më mbajtën aty dy <i>ditë</i> e dy net, të lidhun,.... (RRNO 2, f. 409)

Fjalët e mësipërme dokumentohen në veprat e at Zefit, në lidhje me kategorinë e numrit të emrit, edhe sipas normës së standardit, që dominon në materialin gjuhësor ndaj fjalëve geqe.

II. 3 Theksit në lëndën gjuhësore të veprave të at Zef Pllumit

Sipas vendit ku bie në një fjalë, theksi emërtohet: fundor, parafundor, tejfundor. ³¹	
Fundor: liri, gjà, má etj..	P.sh. Ai të dënonte për hiç <i>gjà</i> ,... (RRNO 3, f. 581)
Parafundor: ùj-qit, çà-kajt, qè-ntë, dhël-pnat, òr-lat, mèn-dje, cjà-pi etj..	P.sh. Të gjithë <i>ujqit</i> , <i>çakajt</i> , <i>qentë</i> , <i>dhelpnat</i> , <i>orlat</i> , etj. janë në një <i>mendje</i> që të mbytet <i>cjapi</i> , por ... (RRNO 1, f. 44)
Tejfundor: àr-ki-vi, prò-vin-cës, dý-shi-mi etj..	P.sh. <i>Arkivi</i> i <i>Provincës</i> Françeskane, mund të thom pa kurrfarë <i>dyshimi</i> se ishte pasunia mà e madhe... (RRNO 1, f. 38)

II. 4 Përdorimi i zanoreve, i togjeve të zanoreve dhe i diftongjeve

Nr.	Alternime vokalike ³²	Shembull
1.	a ~ e dukuria e metafonisë P.sh. dal~ del 1. dal; 2. del	1. Kur At Ferdinand Pali e fra Ndou deshtën me hapë dyert, gjetën rojet partizane, të cilat nuk i lanë me <i>dalë</i> , as me i hapë dyert. (RRNO 1, f. 76) 2. Për blemjen e ushqimeve At Aleks i do të <i>delte</i> në pazar i shoquem me një polic: kurr vetem. (RRNO 1, f. 76)

³¹ Luka D., Fonetika historike e gjuhës shqipe (tekst mësimor universitar), Shtëpia Botuese e Librit Universitar, Tiranë, 2004, f. 21

³² USHT, Instituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë, Çështje të fonetikës dhe gramatikës së shqipes së sotme, Tiranë 1972, f. 25

2.	e ~ i dukuria e metafonisë P.sh. heq~hiq 1. heq; 2. hiq	1. - Ne i kemi <i>heq</i> jetën e ti i heq të drejtën e studimeve? (RRNO 1, f. 156) 2.sa me vu në rrezik dhe jetën e Superjorve, u <i>hiqet</i> e drejta e vazhdimit të studimeve. (RRNO 1, f. 156)
3.	ie(je) ~ o dukuria e apofonisë P.sh. sjell~solla; mbjell~ mbolla 1. siell, suell -geg. 2. sjell; 3. solla	1. N'atë krahinë zotnonte një vorfní e pashoqe, sepse burrat nuk punojshin, por <i>sielleshin</i> tue bà pleqní ngatërresat e popullit.... (HISTORI 1, f.16) 2. unë dëmtohem aq sa më <i>sjellin</i> edhe mua atje ku je ti. (RRNO 3, f. 547) 3. ... bisedën, e <i>solla</i> te çashtja e Soses. (RRNO 2, f. 366)
4.	a ~ o dukuria e apofonisë P.sh. marr~mora; dal~dola 1. marr; 2. mora	1..... deri tek kalamajt që mendojshin se <i>marrin</i> pjesë aktive në politikën e madhe. (RRNO 1, f. 55) 2. Un iu pergjegja se gjatë kontrolleve që kishin bà brigadat kah fillimi i 1945, ai m'i kishte dhanë, un i <i>mora</i> ato..... . (RRNO 1, f. 78)
5.	e ~ a P.sh. thes~ thas-ë 1. thes; 2. thasë (shumësi i emrit: thes)	1. Kaq tha, muer <i>thesin</i> me drithë e shkoi në shtëpi të vet. (RRNO 3, f. 494) 2. Në rasë se norma asht 40 <i>thasë</i> çimento, punë e lehtë, do të thotë me shkarkue 10 ose 20 thasë... (RRNO 3, f. 569)
6.	e ~ ye P.sh. derë~ dyer; kthe-j~ kthye-m 1. derë; 2. dyer	1. Nji ditë të dhëtorit dy partizanë trokitën në <i>derën</i> e Kuvendit Françeskan:... (RRNO 1, f. 20) 2. Por tue kenë se Kuvendi Françeskan zakonisht i kishte <i>dyert</i> e hapuna gjithmonë (RRNO 1, f. 32)
7.	ye ~ e P.sh. thyej~ theva 1. thyej; 2. theva	1. ai bërtiti: të <i>thyejmë</i> dyqanin se ka miell, oriz, sheqer e vaj. (RRNO 3, f. 659) 2. E <i>theva</i> atë heshtje të gjatë:.....(HISTORI 1, f.68)
8.	o~ua (geg: ue/ stand.ua) P.sh. dorë ~ duar (duer- geg.) 1. dorë; 2.duar 3. duer- geg.	1. Mbas ndonji gjysë ore erdhën policët e kampit me lista në <i>dorë</i> . (RRNO 3, f. 537) 2. Më lidhën këmbë e <i>duar</i> dhe më vunë mbi kokë një kaskë sigurimi,..... . (RRNO 3, f. 548) 3. Tue kthye te fronti i punës, duhet të thom të vërtetën se un e Mehmeti, pothuej, nuk punojshim fare, megjithktë ndër <i>duer</i> filluen kallot (RRNO 3, f. 541)

9.	ua (geg. ue) ~ o P.sh. thua~ thonj (geg. thue ~ thoj) 1. thua; 2. thoj	1. Kufiri është bërë zjarr e çelik, qytetet dhe fushat janë mish e <i>thua</i> me Partinë,... (RRNO 3, f. 478) 2. Shqipnia mbet e vetme në botë që mbronte me <i>thoj</i> e me dhambë marksizëm.....(RRNO 3, f. 656)
10.	ua (geg.ue) ~ a ³³ P.sh. grua, grue ~ gra 1. grua; 2. grue; 3. gra	1. afer <i>gruas</i> së mirë! (RRNO 1, f. 183) 2. Me ta qitë Zoti një <i>grue</i> të mirë,...(RRNO 1, f. 183) 3. me xhubetë <i>grash</i> . (RRNO 2, f. 337)

Diftongjet e sotme të shqipes janë të gjitha sekondare.

Në gjuhën e shkruar nga at Zefi diftongu *ue* shfaqet me karakter morfologjik në ndërtimin e pjesoreve të foljeve që i përkasin zgjedhimit të parë, në të dyja format e foljes.

Nr.	Diftongu	Forma e foljore	Shembull
1.	ue > ua	Veprorë: fillo-j/ fill-ue-n > fill-ua-r; përqendro-j/ përqendr-ue > përqendr-ua-r	Ushtritë gjermane nën presionin e vazhdueshëm të aleatve, që randohej përditë e më tepër, <i>filluen</i> terheqjen e përgjithshme nga të gjitha frontet për t'u <i>përqendru</i> e në Gjermani. (RRNO 1, f. 17)
2.	ue > ua	Joveprorë: shkatërr-o-j/ ishte shkatërr-ue > jam shkatërr-ua-r.	Përveç kësaj, atje ndërtesa e banimit të fratit ishte <i>shkatërrue</i> , e me shka mund jetohej mbasi edhe shkolla kishte marrë tokën e Kishës. (RRNO 2, f. 395)

1. Diftongu *ue* vihet re edhe me karakterin fonetik në pjesëzën formuese të përcjellores gege *tue* përballë një *u*-je të pjesëzës së përcjellores së standardit *duke*.

2. Në disa raste diftongu *ue* i gegërishtes është monoftonguar në *ū* (të gjatë)³⁴.

3. Karakteri fonetik i këtij diftongu shfaqet në ndërtimin e përemrit vetor unë- mua/mue (geg.).

³³USHT, Instituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë, Çështje të fonetikës dhe gramatikës së shqipes së sotme, Tiranë 1972, f. 25

³⁴Luka D., Fonetika historike e gjuhës shqipe (tekst mësimor universitar), Shtëpia Botuese e Librit Universitar, Tiranë, 2004, f. 20

Nr.	Diftongu	Shembull
1.	ue> u	Tue (geg.) por mendoj se misioni im asht krye; ata <i>tue</i> më pá mue, nuk e harrojnë Zotin. (RRNO 3, f. 467) Duke (stand.) më nxorrën në shesh <i>duke</i> më kthyer mbarë. (RRNO 3, f. 545)
2.	ue (geg.) > ū (të gjatë)	1. vue (folja: vë/ vu-ra/ vë-në) Na atë sopatë guri e patëm <i>vue</i> në koleksjonin e veglave prej(RRNO 2, f. 268) 2. vú (folja: vë/ vu-ra/ vë-në)por me datën 8 në Shkodër nuk kishin <i>vú</i> ende kambë, pse forcat ushtarake shqiptare u kishin <i>vú</i> pritën. (HISTORI 3.6, f. 514)
3.	ua> ue (geg.)	1. Çudi që bëri Zoti Krisht për <i>mua!</i> (RRNO 3, f. 710) 2. Nga pesë vetë që u paraqitëm na ndanë dy – <i>mue</i> dhe Ali Kubatin. (RRNO 3, f. 702)

Bazuar në shembujt e mësipërm pohoj se veçoritë fonetike të gjuhës së at Zef Pllumit i përkasin një gegërishteje veriperëndimore. E mbështes këtë pohim mbështetur në veçoritë e përgjithshme strukturore të shqipes së shkruar në gjysmën e parë të shekullit XX.³⁵

II. 5 Dukuritë fonetike

Nr.	Dukuria	Shembull
1.	Metafonia (a~e)	1. Nesër do të <i>marr</i> unë përsëri dhe do flasim si shokë e si miq. (RRNO 1, f. 110). 2. mos e <i>merr</i> veten në qafë,... (RRNO 1, f. 110)
2.	Apofonia (ie (je)~o)	1. Për ato akuza që keni <i>sjellë</i> ju këtu folen të gjithë para meje..... (RRNO 1, f. 141) 2. U <i>solla</i> e u thashë: E pse kjani? (RRNO 1, f. 246)
3.	Asimilimi (-jsh > -j)	P.sh. kundërshtojshë/ kundërshtoje; shajshë/ shaje kishte një shpirt aq të gjanë që sado ta <i>kundërshtojshë</i> , ose edhe ta <i>shajshë</i> , ai rrinte i qetë, bilë dashmirës. (RRNO 1, f. 41)
4.	Krasis (përzierja e dy zanoreve)	Trajtat e shkurtra të bashkuara të përemrit vetor ³⁶ . 1. ma = më +e (mua më+ atë e) P.sh. Sikur <i>ma</i> kishte thanë edhe (RRNO 1, f. 40) 2. ta= të+e (ty të +atë e) P.sh. Mos u ban merak se kam me <i>ta</i> pru! (RRNO 1, f. 47)

³⁵ Haxhi A., Topalli T., Histori e gjuhës së shkruar shqipe, Botuar nga:Universiteti i Shkodrës “L. Gurakuqi”, Shkodër, 2007, f. 240

³⁶ Luka D., Fonetika historike e gjuhës shqipe (tekst mësimor universitar), Shtëpia Botuese e Librit Universitar, Tiranë, 2004, f. 32

5.	Elizioni (rënia e zanosës fundore)	<p>Trajtat e shkurtra të bashkuara të përemrit vetor, ku përdorim apostrof³⁷ (p.sh. 1; 2) dhe përdorimi i disa fjalëve në të dy trajtat dialektore dhe standard (p.sh. 3; 3.1; 4; 4.1).</p> <p>1. m'i = më +i (mua më + ato i) Zoti <i>m'i</i> faltë të gjitha (RRNO 1, f. 51)</p> <p>2. t'i = të+i (ty të +ato i) të gjitha po <i>t'i</i> fali. (RRNO 1, f. 47)</p> <p>3. <i>Erdh</i> puna që (RRNO 1, f. 44)</p> <p>3.1..... ai <i>erdhi</i> pak ditë má vonë. (HISTORI 1, f. 100)</p> <p>4. Shkodrën e njof <i>un</i> má shumë se ai. (HISTORI 1, f. 43)</p> <p>4.1. ... <i>unë</i> vetë dola partizan. (RRNO 3, f. 571)</p>
6.	Rotacizmi (Shndërrimi i një <i>n</i> -je ndërzanosore në <i>-r-</i>)	<p>P.sh. Shqipërinë e <i>bëri</i> Evropa të lirë e jo zotrote, dhe kryesisht e bëri për të krishterët që nuk patën lirinë: me Europën don të luftosh ti si Haxhi Qamili? (RRNO 1, f. 208)</p> <p>P.sh. Në fillim të vitit 1925 Pater Pali <i>bani</i> pak ditë burg, sepse u lirue me ndërhyrjen energjike të nanës së Zogut, por i takoi me kalue disa muej mërgimi në Itali. (HISTORI 2, f. 156)</p>

II. 6 Shenjat diakritike

Materiali gjuhësor i pasqyruar në veprat e at Zefit qëndron më afër gjuhës së folur, sepse në vepër vihet re përdorimi i shenjave diakritike, që luajnë rol fonetik në dallimin kuptimor në shqiptimin e fjalës.

HARAM,-I *m.*, (*) ^ (**) ► (Ǧ) bised. P.sh. Mos mendo kurrë me u *bà* i pasun, me *blé* tokë, shtëpi o bashtinë me gjanë e huej! Asht haram! RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

HARTIM,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǧ) P.sh. Këto inskenime ishin hartimet e fillestarëve, por sot nuk pijnë *má* ujë. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

KIBERNETIK/ë,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǦǦ) P.sh. Festa, siç thashë, *bàhej* për të, se mbasi *kishte* përfundue studimet e nalta në Hollandë për *filozofi - teologji*, mbasi kishte marrë masterin në Universitetin e Louven-it të Belgjikës për fiziko - kimi bërthamore dhe kibernetikë, atëherë françeskanët e kishin dërgue në Sorbonën e Parisit me marrë *laurèn* në filozofi. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

³⁷ Luka D., Fonetika historike e gjuhës shqipe (tekst mësimor universitar), Shtëpia Botuese e Librit Universitar, Tiranë, 2004, f. 33

KREU III
“DREJTSHKRIMI, ZBATIM DHE THYERJE E NORMËS”

Me studimet në lëmin e fonetikës lidhen ngushtë edhe problemet e drejtshkrimit të shqipes, që mbështeten kryesisht mbi parime fonetike.³⁸

III. 1 Përdorimi i shkronjës së madhe

Shkronja e madhe përdoret për të dalluar emrat e përveçëm dhe emërtimet e barasvlershme me ta nga emrat e përgjithshëm.³⁹

Nr.	<i>Drejtshkrimi i gjuhës shqipe</i> (§ Rregulla / f. ; Shembull)	Shembull nga veprat e at Zefit (Vepra, f.)	
1.	§ 71 / f. 108 Ali Kelmendi, Avni Rustemi, Dedë Gjo Luli, Migjeni, Gjergj Kastrioti, Rrapo Hekali etj..	<i>Mati Prendushi</i> (RRNO 1,f. 18), <i>Gjergj Fishta</i> (RRNO 2, f. 296), <i>Enver Hoxha</i> (RRNO 2, f. 318), <i>Gjon Martin Lulati</i> (RRNO 1, f. 24), <i>Luigj Gurakuqi</i> (RRNO 1, f. 38), <i>Mehmet Shehu</i> (RRNO 1, f.71) etj..	
2.	§ 73 / f. 109 a) funksione shtetërore: ministri i Ndërtimit N.N. , deputeti i Kuvendit Popullor N.N. etj.. b) funksione politike: sekretari i Komitetit të Partisë, komisar i batalionit, sekretari i KQ, ambasadori N.N. etj.. c) funksione ushtarake: komandanti i regjimentit, shefi i shtabit, admiral N.N. etj.. d) grada: anëtari i Akademisë së Shkencave N.N., professor N.N., docent N.N. etj.. e) tituj fetarë: peshkopi Pal Engjëlli, papa Kalisti III, imzot Luigj Bumçi, at Shtjefën Gjeçovi, sheh M. Tetova etj..	a) funksione shtetërore: <i>kryeministrit Mustafa Kruja</i> (HISTORI 2, f.231) b) funksione politike: <i>Fiqrete Shehu, sekretare e Komitetit të Partisë</i> (RRNO 3, f. 599) c) funksione ushtarake: <i>gjeneral Hito Çakon</i> (RRNO 3, f. 478) d) grada: <i>antarët e Këshillit të Naltë të Republikës</i> (HISTORI 1, f. 69) e) tituj fetarë: <i>At Gjon Shllaku</i> (HISTORI 2, f. 127) etj..	Bëjnë përjashtim rastet: a) funksione shtetërore: <i>Kryeministër Mustafa Merlika Kruja</i> (RRNO 1, f. 54); <i>Sekretar i Parë</i> (RRNO 3, f. 599) b) grada: <i>Esad Pashë Toptanit</i> (HISTORI 2, f. 156); <i>Aqif Pashë Biçakun</i> (HISTORI 3.6, f. 467) c) funksioneve ushtarake: <i>Major Gjin Marku</i> (RRNO 1, f. 18) etj..
3.	§ 76 / f. 112 Balashi, Baloja, Bukefali, etj..	<i>Nusja, Kuqoja, Benzi, Lala, Qorka.</i> (Rrno 3, f. 629)	

³⁸ Dodi A., Ortografia shqipe dhe parimet e saj, Fonetika e gjuhës së sotme shqipe, (dispensë), Tiranë, 1963, f. 139

³⁹ AKADEMIA E SHKENCAVE TË RP SHQIPËRISË , INSTITUTI I GJUHËSISË DHE I LETËRSISË, Drejtshkrimi i gjuhës shqipe, Shtëpia Botuese e Librit Shkollor, Tiranë, 1973, f. 108-123

4.	§ 78 / f. 112 Adriatiku, Alpet, Ballkani etj..	<i>Amerikë</i> (RRNO 1, f. 35), <i>Ballkan, Jugosllavi</i> (RRNO 1, f. 208), <i>Shkodër</i> (RRNO 1, f. 236) etj..	
5.	§ 80 / f. 116 Komiteti Qendror i Partisë së Punës të Shqipërisë, Byroja Politike e Komitetit Qendror të Partisë së Punës të Shqipërisë, Sekretariati i Komitetit Qendror të Partisë së Punës të Shqipërisë	<i>Komiteti Qendror</i> (RRNO 3, f. 526), <i>Partia Komuniste, Balli Kombëtar, Legaliteti</i> , (RRNO 1, f. 17), <i>Sigurimi i Shtetit, Muzeumin Ateist të Shkodrës</i> (RRNO 1, f. 74), <i>Gjyqi i Hagës</i> (HISTORI 3.6, f. 467), <i>Kryegjyshata Botnore e Bektashianve</i> (RRNO 2, f. 439) etj..	
6.	§ 82 / f. 118 28 Nëntori, 29 Nëntori, 11 Janari, 8 Marsi ose Tetë Marsi, 1 Maji ose Një Maji, 24 Maji, 1 Qershori, 10 Korriku, 7 Nëntori, 8 Nëntori, Dita e Aviacionit etj..	<i>28 Nandori 1944 qe një ditë e ftohtë,.....</i> (RRNO 1, f. 18).	Bëjnë përjashtim rastet: <i>festa e 28 nandorit, në festën e 4 korrikut</i> (Histori 3.6, f. 515), <i>të 29 nandorit 1944</i> (RRNO 1, f. 20).
7.	§ 84 / f. 119 RPSH, RSR, RDGJ, BRSS etj., PPSH, PKSH, PKK etj., BPSH, BRPSH, BGSH etj., FIFA, OPEK, ATSH, NB etj..	<i>SHBA</i> (HISTORI 3.1, f. 263), <i>KQ të PPSH</i> (RRNO 3, f. 599), <i>CIA, FBI, UDB</i> (RRNO 3, f. 577) etj..	Bëjnë përjashtim rastet: <i>Sh.B.A.</i> (RRNO 1, f. 157). <i>Lëvizja N.Ç.</i> (RRNO 1, f. 54).
8.	§ 90 / f. 121 rruga “Asim Vokshi”, bulevardi “Republika”, stadium “Dinamo”, sheshi “Avni Rustemi”, lagjja “24 Maji”, hotel “Adriatiku” etj.. <i>rruga e Elbasanit</i> (RRNO 2, f. 277), <i>sheshi Skanderbej</i> (HISTORI 3.5, f. 428), <i>teatrit Migjeni</i> (HISTORI 2, f. 139)		Bëjnë përjashtim rastet: <i>Hotel Peza</i> (RRNO 2, f. 277), <i>Revista Zani i Shna Ndout</i> (HISTORI 2, f. 171) etj..
9.	§ 92 / f. 122 a) Emrat e ditëve të javës: e hënë, e martë, e mërkurë, e enjte, e premte, e shtunë, e diel; <i>Ditën e hënë</i> (RRNO 3, f. 565), <i>ditë të djela</i> (RRNO 2, f. 420); b) Emrat e muajve: janar, shkurt, mars, prill, maj, qershor, korrik, gusht, shtator, tetor, nëntor, dhjetor; Në <i>janar</i> (RRNO 3, f. 674), <i>të shkurtit</i> (RRNO 3, f. 702), <i>të marsit</i> (RRNO 3, f. 708), <i>në prillin e në qershor-korrik...</i> (HISTORI 2, f. 132), <i>të majit</i> (RRNO 2, f. 350), <i>30 gusht deri 1 shtator</i> (HISTORI 3.1, f. 289), <i>të tetorit</i> (RRNO 2, f. 356); c) Emrat e stinëve: pranverë, verë, vjeshtë, dimër. <i>pranvera, vera e ardhja e vjeshtës</i>(RRNO 1, f. 240)		Bëjnë përjashtim rastet: a) Emrat e ditëve të javës: <i>Diten e Hanë zgjimi</i> (RRNO 1, f. 240), <i>kje e Diela e fundit.</i> (RRNO 2, f. 438) b) Emrat e muajve: <i>më 2 Dhjetor 1945,.....</i> (RRNO 1, f. 159) c) shkrimin e emrave të muajve në dy forma: <i>nga 19 Gushti deri 4 Shtator 1996, në sesionin shkencor të dates 30 gusht deri 1 shtator.</i> (HISTORI 3.1, f. 289)

10.	<p>§ 94 / f. 123</p> <p>a) Fjala e parë e një fjalie ose periudhe që vjen pas pikës.</p> <p>b) Fjala e parë e një fjalie që vjen pas shumëpikëshit.</p> <p>c) Fjala e parë e një fjalie që vjen pas pikëpyetjes.</p> <p>ç) Fjala e parë e një fjalie që vjen pas pikëçuditjes.</p> <p>d) Fjala e parë e një fjalie që vjen pas dy pikave.</p>	<p>a) shumë prej të cilëve ishin bij malesh. <i>Këtu në këtë Seminar,.....</i> (RRNO 1, f. 54)</p> <p>b) Qita pushkë për nderë... <i>Krishti më faltë!</i> (RRNO 1, f. 48)</p> <p>c) A e sheh si vriten shqiptarët ndër vedi? <i>Ndërkaq</i> pushka vazhdonte (RRNO 1, f. 50)</p> <p>ç) Si do t'i delet! <i>Mos u dishpro: Zoti ka me i shndritë mendjet ...</i> (RRNO 1, f. 50)</p> <p>d) Si një ekspeditë pa harta gjeografike na pvetëm ata që gjetem aty: <i>Ku gjindemi?</i> (RRNO 1, f. 210)</p>
11.	<p>§ 95 / f. 123</p> <p>a) kur pas dy pikave radhiten, zakonisht tekste zyrtare.</p> <p>b) Në të gjitha rastet e tjera teksti që vjen pas dy pikave, fillon me shkronjë të vogël.</p>	<p>a) <i>PRESIDIUMI I KUVENDIT POPULLOR</i> <i>dekreton:</i> <i>I. Aprovohet Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë.....</i> (RRNO 2, f. 295).</p> <p>b) duelëm në oborr: <i>ishim</i> pak má shumë se 300 vetë. (RRNO 1, f. 208).</p> <p>Bën përjashtim rasti kur fillon një ligjëratë e drejtë a një citat, që vihet ndërmjet thonjëzash. P.sh. <i>Krishti nuk kishte ardhë për me ndejë i mshefun, prandej ai tha:</i> <i>- Vllazen meshtarë!</i> <i>Krishti ka ardhë mes nesh.</i> <i>..... të bashkohet neser me Krishtin.</i> (RRNO 1, f. 204).</p>

III. 2 Përdorimi i zanores ë në trup të fjalës⁴⁰

III. 2. 1 Zanorja ë e theksuar

Nr.	<i>Drejtshkrimi i gjuhës shqipe</i> (§ Rregulla / f. ; Shembull)	Shembull nga veprat e at Zefit (Vepra, f.)	
1.	<p>§ 3 / f. 18</p> <p>bëj, dëm, dëmtoj, dhëmballë, (kam) dhënë etj..</p>	<p>bëj, këmbë, dëm, dëmtoj, ëndërr, zë etj..</p> <p>P.sh. - Jo ti nuk don të flasësh, por të bëj unë tani,... (RRNO 1, f. 102)</p>	<p>Nuk zbatohet norma drejtshkrimore: andërr, baj, dam, damtoj, kambë, za etj..</p> <p>P.sh. Shtjelma në brí, në kambë, në shpinë,.... (RRNO 1, f. 102)</p>
2.	<p>§ 4 / f. 19</p> <p>bollëk, budallallëk, gomarllëk, hamallëk, pazarllëk etj..</p>	<p>bollëk, budallallëk</p> <p>P.sh. ... ndërsá popullsia kishte një bollëk të madh..... (HISTORI 3.6, f. 517)</p>	<p>Nuk zbatohet norma drejtshkrimore: bollek, budallallek. P.sh. Pra, ndërsá të tjerët përfitonin prej bollekut. (HISTORI 3.6, f. 517)</p>

⁴⁰AKADEMIA E SHKENCAVE TË RP SHQIPËRISË , INSTITUTI I GJUHËSISË DHE I LETËRSISË, Drejtshkrimi i gjuhës shqipe, Shtëpia Botuese e Librit Shkollor, Tiranë, 1973, f. 18-32

III. 2. 2 Zanorja ë e patheksuar në pozicionin paratheksor

Nr.	<i>Drejtshkrimi i gjuhës shqipe</i> (§ Rregulla / f. ; Shembull)	Shembull nga veprat e at Zefit (Vepra, f.)	
1.	§ 5 / f. 19-23 argëtoj, bagëti, këpucë, këpuctar, këshilltar etj..	bagëti, këpucë, këshillë, këshilltar etj.. P.sh. Ndigjò, bujq që levrojnë token e mbajnë <i>bagëtinë</i> . (HISTORI 1, f. 38)	Nuk zbatohet norma drejtshkrimore: prrallë (përrallë), lkurë (lëkurë), klysh (këlysh) etj.. P.sh ...Gjermania - një <i>prrallë</i> dimni (RRNO 2, f. 274)
2.	anëtar (anë), drejtësia (i drejtë), gjuhësi (gjuhë), pikëpamje etj.. <u>Shënim 1</u> : gjithsecili, gjithkush, kurrkund etj..	anëtar (anë), drejtësia (i drejtë), pikëpamje, gjuhësi. P.sh. mbaj ndër mbledhje <i>pikëpamjen</i> e shtetit. (RRNO 2, f. 275). P.sh. gjithkund, gjithsecili, gjithkush, kurrkund, kurrsesi, kurkush etj.. P.sh. Na nuk e kemi pá <i>kurrkund</i> tjetër, (RRNO 3, f. 622)	
3.	armiqësi (armiq), besnikëri (besnik), djallëzi (djall), fajësi (faj), gjakësor (gjak), hapësirë (hap), keqësoj (keq), lajmëtar, lajmëroj (lajm); malësi, malësor (mal), pakësoj (pak) etj..	lajmëtar, lajmëroj (lajm); malësi, malësor (mal) etj.. P.sh. Dërgoi <i>lajmin</i> që të shkojshem edhe un aty. Kur nuk deshta me shkue, atëherë ai çoi <i>lajmëtarin</i> përsëri. (RRNO 2, f. 457)	Nuk zbatohet norma drejtshkrimore: fajsi, pafajsia (faj); mjeksi, mjeksor (mjek); miqsi, miqsor (miq); gjaksi, gjaksor (gjak) etj.. P.sh. ... <i>fajsia</i> ime nuk mund provohej...(RRNO 1, f.146)
4.	breshëri (breshër); ëndërroj (ëndërr); vegjëli (i vogël); përgjegjësi (përgjegjësi); njerëzi (njerëz)	breshëri (breshër); përgjegjësi (përgjegjësi); njerëzor (njerëz) P.sh..... e disa oficerat me <i>përgjegjësi</i> . (RRNO 3, f. 561) P.sh. Edhe ky zot <i>njerëzor</i> : shteti, ky asht shtypsi, dhunuesi i lirisë së të gjithë <i>njerëzve</i> (RRNO 1, f. 228)	

III. 2. 3 Zanorja ë e patheksuar në pozicionin pastheksor

Nr.	<i>Drejtshkrimi i gjuhës shqipe</i> (§ Rregulla / f. ; Shembull)	Shembull nga veprat e at Zefit (Vepra, f.)
1.	§ 6 / f. 24- 26 kryqëza-t, blerësja,(shtëpi) dykatëshe, (lule) shumëngjyrëshe etj..	kryqëzat, gjykatës, (shtëpi) dykatëshe etj.. P.sh. Vrejta se fëtyrat e <i>gjykatësve</i> ishin má kërcnuese. (RRNO 1, f.145) P.sh. Ishte ajo një shtëpi <i>dykatëshe</i> , kullë (HISTORI 2, f.183)
2.	(i,e) cekët, (i,e) errët, (i,e) lagët, (i,e) dobët, (i,e) shkathët etj..	i dobët, i shkathët etj.. P.sh. sepse ishte treguar <i>i dobët</i> me klerin katolik. (HISTORI 2, f. 180)

3.	të dalësh, të flasësh, të hapësh, të marrësh, të presësh etj.. P.sh. Kur <i>të dalësh</i> prej Banke, ... (RRNO 2, f. 273) P.sh. <i>Të flasësh</i> o të shkruesh ... (RRNO 2, f. 318)
----	--

III. 2. 4 Përdorimi i zanores ë në fund të fjalës:

Nr.	Drejtshkrimi i gjuhës shqipe (§ Rregulla / f. ; Shembull)	Shembull nga veprat e at Zefit (Vepra, f.)	
1.	§ 8 / f. 28-32 bukë, punë, zhurmë etj.; numërorët si dhjetë (dhjetës, dhjetën, dhjetëra) etj..	bukë, fjalë, punë, zhurmë, mijë etj.. P.sh. Njana ishte bà komuniste e i kishin dhanë <i>punë</i> dikund në një zyrë, ndërsa tjetra ishte pa punë, as pare me marrë 400 gram <i>bukë</i> . (RRNO 2, f. 319)	
2.	atë, burrë, djalë, gjalmë, gjumë, kalë, lumë, ballë (balli, ballët), brumë (brumi, brumët), djathë (djathi, djathët), drithë, drithëra, dyllë, dhallë, mjaltë, ujë etj..	atë, burrë, kalë, lumë, ballë, djathë etj.. P.sh. Im <i>atë</i> u nis. (HISTORI 3.5, f. 460) P.sh. Ishte aty një <i>burrë</i> i vjetër, ... (RRNO 2, f. 331)	Nuk zbatohet norma drejtshkrimore: kâl, lum, báll, djath etj.. P.sh. Nga stallat e sarajit xueren një <i>kâl</i> tjetër e (HISTORI 1, f. 48)
3.	(i,e) butë – butë; (i,e) ftohtë- ftohtë; (i,e) mirë- mirë, etj.; (i,e) shpejtë- shpejt; (i,e) lartë- lart; (i,e) drejtë– drejt; (i,e) fortë- fort etj..	(i,e) butë – butë; (i,e) ftohtë- ftohtë; (i,e) mirë- mirë etj.. P.sh. Ajo e ambel dhe <i>e butë</i> bjen (RRNO 1, f. 90) (i,e) shpejtë- shpejt; (i,e) lartë- lart etj.. P.sh. Rruga me biçikletë kje shumë e <i>shpejtë</i> . (HISTORI 3.5, f. 405) P.sh. Ku u gjetën aq <i>shpejt</i> e aq shumë ata flamuj,... (RRNO 1, f. 22)	
4.	Nga emrat njërrrokësh: (i,e) artë (ar) etj. ; Nga folje që mbarojnë me zanore: (i, e) ndytë (ndyj), (i,e) mpitë (mpij) etj.; Numërorë rreshtorë: (i, e) dytë (dy), (i,e) tretë (tre) etj..	Nga emrat njërrrokësh: (i,e) artë (ar); P.sh. Ishte një djalë <i>i artë</i> , i shkurtë,... (RRNO 3, f. 578) Nga folje që mbarojnë me zanore: (i,e) ndytë (ndyj); P.sh. Kjo ishte një lojë tepër <i>e ndytë</i> (RRNO 3, f. 576) Numërorë rreshtorë: i dytë (dy), i tretë (tre) etj.. P.sh. Nga kati <i>i dytë e i tretë</i> i burgut kundrohej rruga (RRNO 3, f. 673)	

5.	afrikanë, amerikanë, arabë, bullgarë etj.; partizanë- partizanësh, partizanët, partizanëve; grekë- grekësh, grekëve etj..	amerikanëve, partizanëve, gjermanëve etj.. P.sh. E kështu Pater Gjergji shkoi edhe në festë të <i>amerikanëve</i> , i veshun me zhgun,... (Histori 3.5, f. 515) P.sh. Shkodra priste hymjen e <i>partizanëve</i> , të cilët pritshin largimin e <i>gjermanëve</i> . (RRNO 1, f. 18)
6.	bukuri- bukurisë, bukurinë, bukuritë; byro- byrosë, byronë, byrotë; dhi- dhisë, dhinë, dhitë; gjë- gjësë, gjënë; kala- kalasë, kalanë, kalatë etj..	byro-byrosë, byronë, byrotë; rrufe- rufesë, rrufenë, rrufetë. P.sh. ... antar i <i>Byrosë</i> Politike të Komitetit Qendror? (RRNO 2, f. 271) P.sh. Enver Hoxha mblodhi <i>Byronë</i> Politike.... (RRNO 3, f. 669)
7.	qelizë, syzë, vezë; dorezë, kokrrizë, librezë, varrezë etj..	vezë, dorezë etj.. P.sh. Kur kujdestari dëshmoi për dorëzimin e rregullt të <i>vezës</i> , (RRNO 3, f. 628)
8.	astmë, basmë, dasmë, gjysmë, kazmë (dhe jo basëm, dasëm, gjysëm) etj..	dogmën, gjysmë, kazmën etj.. P.sh. ... kësaj Kishe do t'i ruejmë vetëm <i>dogmën</i> ;... (RRNO 2, f. 277)
9.	ynë, jonë, tanë, tonë, të mitë, të tutë, të sajte etj..	ynë, jonë, tonë etj.. P.sh. ... thojshin Ati <i>ynë</i> që je në qiell,... (Rrno 2, f. 420)
10.	pesë, gjashtë, shtatë, tetë, nëntë, dhjetë, dymbëdhjetë	gjashtë, shtatë, tetë etj.. P.sh. ... nxorëm <i>tetë</i> plumba,...(RRNO 3, f. 547)
11.	(të) blejmë, (të) blejnë; (të) mbajmë, (të) mbajnë; (të) punojmë, (të) punojnë etj..	blejnë, të blejnë; të shkruajmë etj.. P.sh. <i>blejnë</i> edhe ndonji lepur,.... (HISTORI 1, f. 31) P.sh. ... që të <i>të blejnë</i> cigare. (RRNO 3, f. 481)
12.	lamë, latë, lanë (laj); blemë, bletë, blenë (blej); bëmë, bëtë, bënë (bëj); fshimë, fshitë, fshinë (fshij); hymë, hytë, hynë (hyj); zumë, zutë, zunë (zë) etj..	lamë, lanë (laj); hymë, hynë (hyj); zumë, zunë (zë) etj.. P.sh. E <i>lamë</i> kur të shërohesh. (RRNO 1, f. 142) P.sh. Ata shkuen e na <i>lanë</i> të qetë... (RRNO 1, f. 142) P.sh. Kur mbrijtem te Hani i Vasil Papajt <i>hymë</i> mbrendë (RRNO 1, f. 245) P.sh. <i>Hynë</i> në konak e gjetën lkurën (RRNO 2, f. 413)

13.	të humbë, të lidhë etj.. të hyjë, të gjejë, të lajë etj.. të përziejë, të shkruajë etj..	të hyjë P.sh. Ç'ban aty në mes të Tiranës a don të hyjë në të a por don ta sulmojë? (RRNO 3, f. 661)
14.	qarë, blerë, bërë, pirë etj.. (i,e) bërë, (i,e) pirë etj.. Po kështu edhe pjesoret: dhënë, ngrënë, qenë, thënë, vënë, zënë etj..	blerë, dhënë etj.. P.sh. Komanda nuk ka fonde për të blerë ushqim për pëllumba. (RRNO 3, f. 644) P.sh. Ti ke organizuar mbledhjen në Lezhë e ke dhënë direktiva (RRNO 1, f.159)
15.	përzier, kryer, lyer, mësuar, punuar, shkruar etj..	kryer, punuar, shkruar etj.. P.sh. - Keni kryer punë? - pveti. (RRNO 1, f. 221)

III. 3 Përdorimi i grupeve të bashkëtingëlloreve⁴¹

Nr.	Drejtshkrimi i gjuhës shqipe (§ Rregulla / f. ; Shembull)	Shembull nga veprat e at Zefit (Vepra, f.)
1.	§ 30 /f. 58- 59 mb- mbaj; dhëmbët; humb, krimb, plumb etj.. nd- ndaj; andej, këndej; asgjekund, askënd, fund etj.. ng- nga, ngarkoj; brengë, këngë, kungull; bung etj.. ngj- ngjaj, ngjalë, ngjashëm; ëngjëll, tungjatjeta, thëngjill, ungjill; qengj, ungj etj..	1. Komunistat e mbajshin si fashist, (RRNO 1, f. 25) 2.Kleri Katolik i Shqipnisë nuk i bani rrush e kumbulla ato, (RRNO 2, f. 455) 3. Ai ra në të parin plumb prapa kokës. (RRNO 3, f. 572) 1. Kjo nuk asht punë nderit, por..... (RRNO 3, f. 591) 2. ... i shprishte dhe mandej i dridhte (RRNO 3, f. 609) 3. ... por mà në fund biseda përfundoi.... (RRNO 3, f. 612) 1. Kjo ngarkesë ka ra mbi kurriz tand. (HISTORI 3.5, f. 395) 2. ... edhe një kungull me ufull të fortë... (RRNO 2, f. 380) 3. si peng shumë skjarime e hollësi. (HISTORI 2, f. 175) 1. si organizim i ngjashëm me shtetet tjera satelite të Bashkimit Sovjetik. (RRNO 2, f. 322) 2. me bà një bé në Ungjill. (RRNO 2, f. 329)

⁴¹AKADEMIA E SHKENCAVE TË RP SHQIPËRISË , INSTITUTI I GJUHËSISË DHE I LETËRSISË, Drejtshkrimi i gjuhës shqipe, Shtëpia Botuese e Librit Shkollor, Tiranë, 1973, f. 58

2.	§ 31 / f. 59 i begatshëm, i mërzitshëm, i ndritshëm, arritsha, arritsh, arritshim, arritshi, arritshin;	prits <u>hem</u> . P.sh. <i>Pritshem në port çdo ditë me padurim, por ernat</i> (HISTORI 1, f. 100)	Nuk zbatohet norma drejtshkrimore: forma e asimiluar -tsh > -t. <i>Pritnim se ç'po</i> (RRNO 3, f. 641)
3.	§ 32 / f. 59 djegie, lagie, pedagogia etj.. dhënie, lënie, shkodranja etj..	P.sh. Duhej rrejtë nga vrasjet, inadet, <i>djegiet</i> e plaçkitjet, në mënyrë që lufta mos të shkaktonte viktima. (RRNO 3, f. 686) P.sh. ... në <i>marrëdhëniet</i> ndërkombëtare,... (RRNO 3, f. 670)	
4.	§ 33 / f. 60 Ethem, meshollë, brezhumbur	P.sh. erdh për vizitë në kolegji prefekti i Shkodrës, <i>Ethem Toto</i> , bashkë me drejtorin (HISTORI 2, f. 189)	
5.	§ 34 / f. 60 (i,e) argjend <u>të</u> ,(i,e) njëqind <u>të</u>	P.sh. atje poshtë lugina e Shalës, ku gjarpronte përmes një lum i ndritshëm në të <i>argjentë</i> ,... (HISTORI 2, f. 181)	
6.	§ 35 / f. 61 kënddrejtë, nëndarje, në pyettë, i pjesshëm, leshhollë	P.sh. Më vonë, <i>shpeshherë</i> ma përsëriste, se në politikë Shqipëria e ré ka pasë vetëm një njeri: Luigj Gurakuqin,... (HISTORI 2, f. 195)	

III. 4 Shkrimi i datave i pasqyruar në veprat e at Zefit ⁴²

Nr.	Drejtshkrimi i gjuhës shqipe (§ Rregulla / f. ; Shembull)	Shembull nga veprat e at Zefit (Vepra, f.)	
1.	§ 104 / f. 130 më 20. XI. 1972, më 1 shtator 1973 etj..	<i>Me 10 prill 1989</i> (RRNO 3, f. 709). <i>Më 24 maj 1944</i> (HISTORI 3.1, f. 248)	Nuk zbatohet norma drejtshkrimore: ... më <u>2 Dhjetor 1945</u> , (RRNO 1, f.159)

⁴² AKADEMIJA E SHKENCAVE TË RP SHQIPËRISË , INSTITUTI I GJUHËSISË DHE I LETËRSISË, Drejtshkrimi i gjuhës shqipe, Shtëpia Botuese e Librit Shkollor, Tiranë, 1973, f. 130

III. 5 Shkrimi i fjalëve njësh dhe me vizë në mes⁴³

Nr.	Drejtshkrimi i gjuhës shqipe (§ Rregulla / f. ; Shembull)	Shembull nga veprat e at Zefit (Vepra, f.)
A	1. § 67 / f. 91-102 antifashist, kundërsulm, i mëparshëm, mospërfillje, nëndrejtor, i paraçlirimit, prapaskenë, i paaftë, jozyrtar, i pashkollë, (periudha) e pasluftës, sipërmarrje etj..	P.sh. Ai është <i>antifashist</i> , por.... ! (HISTORI 2, f. 240) P.sh. Jemi nën turkun, që është edhe má i egër e <i>i pabesë</i> , prandej të këshilloj... (HISTORI 1, f. 23) P.sh. Mehmet Begu nuk ishte njeri i <i>pashkollë</i> ;..... (HISTORI 1, f. 33) P.sh. t'ishte banor i kësaj botës sonë të sotme dhe këtë <i>sipërmarrje</i> ta administronte vetë. (HISTORI 3.4, f. 381)
	2. armëpushim, asimzenelas, bakërpunues, ballëgjerë, bashkatdhetar, besëlidhje, bishtdhelper, bojargjend, buzëqeshur, ditëlindje, dyfish dobiprurës, dorëçung, etj..	P.sh. Jo, por edhe gjatë luftës ka ndonji <i>armëpushim</i> . (RRNO 3, f. 484) P.sh. E dij se ju kërkoni gjithmonë <i>dyfishin</i> , por nuk del. (RRNO 3, f. 484) P.sh. punojnë ndër zanatet e nderueme si berberë, <i>hekurkthyes</i> , bojaxhi, ndërtues etj.... (RRNO 3, f. 694)
A	3. ballafaqe, dritëhije, fytafyty, hekurbeton, këmbadoras, marrëdhënie, pulagjel, shitblerje, verilindor etj..	P.sh. ai kapej <i>fytafyty</i> me atë oficerin që,... (RRNO 1, f. 116). P.sh. Në një pjesë <i>verilindore</i> kishin hi edhe forcat serbe, (HISTORI 3.6, f. 482).
A	4. <u>emra</u> : ecejaket, farefis etj.. <u>mbliemra</u> : i pakundshoq etj.. numërorë themelorë: 11- 19, tregojnë dhjetëshe, qindëshe; <u>përemra të pakufishëm</u> : akëcili, asgjë, askurrkush etj.. <u>ndajfolje e parafjalë</u> : askund, afërmendsh, asnjëherë etj..	P.sh. ... <i>ecejaket</i> e grupeve të rinisë..... (RRNO 1, f. 35) P.sh. ... sepse për këto do të duheshin së paku <i>dymbëdhjetë</i> volume dhe kompetenca, (HISTORI 2, f. 124) P.sh. kanë kaluar <i>njëqind</i> ditë. (RRNO 3, f. 512) P.sh. të hinte o të delte <i>askurrkush</i> . (HISTORI 1, f.17) P.sh. pasi në atë varr nuk është varrosë <i>asnjëherë</i> asnjë person tjetër, (HISTORI 2, f. 144)
	B	1. ish-nxanës, ish-drejtor, ish-komandant, ish-komisar, ish-ministër, ish-kryetar etj..

⁴³ AKADEMIJA E SHKENCAVE TË RP SHQIPËRISË , INSTITUTI I GJUHËSISË DHE I LETËRSISË, Drejtshkrimi i gjuhës shqipe, Shtëpia Botuese e Librit Shkollor, Tiranë, 1973, f. 91

KREU IV
“ MORFOLOGJIA ”

IV. 1 Formimi i shumësit të emrave

Numri është një nga kategoritë karakteristike të emrit. Gjuha shqipe njih dy numra: njëjësin dhe shumësin, të cilët i kundërvihen njëri- tjetrit si me anën e formave të vetë fjalës: *mal-male*, ashtu edhe me anën e fjalëve që përshtaten me emrin në numër: *shtëpi e re- shtëpi të reja, kjo shtëpi- këto shtëpi*.⁴⁴

Emrat që kanë kuptimin gramatikor të numrit, d.m.th. që përdoren në të dy numrat, në shumës zakonisht dalin me një temë të ndryshme nga ajo e njëjësit. P.sh.:

BURR/Ë,-i m. sh. -a(t) (*) ^ (**) ► (Ž) (Ž)

- a) Në numrin njëjës: P.sh. Po ashtu i dhimbshëm kje episodi i Sandër Pistullit, një prej ish tregtarëve të ndershëm të Shkodrës, *nji burrë* tamam zotni', i cili shkruan të gjithë atë pasuní, që me frigë e kishte mshefë, për me ikë me gjithë familje. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318;
- b) Në numrin shumës: P.sh. - Ju paçi faqen e bardhë, o *burrat* e Rugovës, që keni ardhë me u njoftë me gjakun tuej. RRNO 2- Intermezzo për At Kelmendin, f. 314.

Tema e njëjësit është edhe tema leksikore e emrit, tema e shumësit është thjeshtë gramatikore, të cilës i shtohen mbaresat rasore, si p.sh.: **burra-t, burra-ve, burra-sh.**

Tema gramatikore e shumësit tek veprat e at Zef Pllumit gjendet e formuar:

IV. 1. 1 Me anë të prapashtesave të tilla⁴⁵, si: **-ë, -a, -e, -ër, -ra, -nj, -enj, -inj.** Përkatësisht MILION,-i m. sh. -ë (t) dhe -ë (t) (*) ^ (**) ► (Ž) (Ž) num. them. P.sh. Sa *milionë* baheni ju shqiptarët? RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

NDËRRES/ë,-a f. sh. -a(t) (*) ^ (**) ► (Ž) (Ž) P.sh. Ai tregonte se vetem për ushqime dhe *ndërresa* kishte hjekë keq. RRNO 2- Të kthejmë te punët e kishës, f. 310

ZGJEDHJ/E,-a f. sh. -e(t) (*) ^ (**) ► (Ž) (Ž) P.sh. Ata menduen se ia kishin dalë me e rrejtë gjithë opinionin publik botnor me atë parodinë e *zgjedhjeve* të lira që perfunduen me 90% RRNO 1- Duhet kurbane tjera, f. 69

PRIND,-i m. sh. -ër(it) (*) ^ (**) ► (Ž) (Ž) P.sh. Thonë se mbas disa muejsh ndërsa, ti ishe si i derguem i Partisë n'atë malsí të Tepelenës ndigjove ankimet e *prindërve* se fëmijët e tyne po mbeteshin pa shkollë mbasi ai shkodrani nuk jepte mësim, por luate. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

QEND/ËR,-ra f. sh. -ra(t) (*) ^ (**) ► (Ž) (Ž) P.sh. Këta të partisë po bájne mbledhje e konferenca ndër të gjitha lagjet e *qendrat* e punës, por kush u beson! RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por mà shumë me shpifje, f. 344

ULLI,-ri m. sh. -nj(të) (*) ^ (**) & ► (Ž) (Ž) P.sh. Shif kur të na bien me hanger, kanë me pru *ullij* ose djathë që janë të krypuna, por nuk do të na biejn ujë. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

⁴⁴ AKADEMIJA E SHKENCAVE TË RP SHQIPËRISË, INSTITUTI I GJUHËSISË DHE I LETËRSISË, Gramatika e gjuhës shqipe, Vëllimi I, Morfologjia, Botim i Akademisë së Shkencave, Tiranë, 2002, f. 94

⁴⁵ Lidhur me fjalëformimin dhe mbështetjen teorike për ndajshesat, jemi bazuar në veprën monografike të prof. Enver Hysës: “Formimi i emrave me ndajshesat në gjuhën shqipe”, Tiranë, 2004

LUM/ë,-i *m.sh.* -**enj**(të) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Prandej, për me u shpëtue ndjekjeve e terrorit, simbas kerkesës së tij, u desht edhe një herë me kalue qafa malesh, lugina, lumenj e fusha deri që e dorzuen te një mik i veti në Tiranë. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

SHKËMB,-i *m. sh.* -**inj**(të) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Atëherë un u çova në kambë e fillova me marrë rrugën teposhtë, që ndër ato *shkëmbij* të thepisun ishte e vetmja e hapun prej bagëtime. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

IV. 1. 2 Me anë të ndonjë ndërrimi fonetik të temës, si:

PLAK, -u *m. sh.* pleq (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. E pashë se në trunin e *plakut* ishte ngulë thellë ky problem kur më tha për At Rrokun se ai ishte një njeri ambicioz, i aftë me rrejtë Klerin, popullin e qeverinë, e që në fund mendonte me rrejtë edhe Zotin. RRNO 2- Organizimi i ri në kishën e shgatrueme, f. 293

P.sh. Na *pleqtë* edhe në ardh të puna me dekë, e kemi kositë livadhin, por ju të rijt duhet të jetoni. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

NAT/ë,-a *f.sh.* net(ët) (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Atë *natë* që Tom Luci erdh së pari në qelën time më pveti, ndër të tjera, se a e kisha ndër mend me marrë ndonji njeri për shërbim. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

P.sh. Palë ç'na paske bà; jem tash pesë ditë e *net* që hjekim keq. RRNO 2- Sosja, f. 380

IV. 1. 3 Me prapashtesë dhe me ndërrimin fonetik të temës njëherazi, si:

SHTEG,-u *m. sh.* shtigje(t) (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Mandej po me atë *shteg* un në kthim do të ndalesha edhe tek Ura Vajguore e tek Ura e Bonos e në Levan. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

P.sh. Asht dhanë alarmi tanë pushkatarëve e vullnetarëve që me i ruejtë të gjitha *shtigjet* ditë e natë, në mënyrë që mos të kalojnë kufinin. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

TRUALL,-i *m. sh.* troje(t) (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Krejt ai *truall* u hap e u mbulue kushedi sa dhjetra herësh, përveç tubacioneve që fillonin në 5 metër thellësi nën tokë, në një kohë që mjetet e randa bartnin dhé, tue mbushë luginën. RRNO 3- Uzina në veprim - Mbarimi i miqësisë, f. 656

P.sh. Aso kohe sundojshin në *trojet* e shqiptarëve dy pashalleqe të mëdha: Pashalleku i Shkodrës, drejtue nga Dera e Bushatlive dhe, pak më vonë, në rend të dytë, personi i Ali Pashë Tepelenës në Jug, si vezir i Janinës. HISTORI 1- FRATI I PASHALLAREVE BUSHATLÍ TË SHKODRËS (At Erasmo Balneo) - Hymje, f. 9

IV. 1. 4 Emrat mashkullorë që e formojnë shumësin me mbaresën -e, në këtë numër ndërrojnë gjini, duke i marrë mbiemrat dhe përcaktorët e tjerë në formën e gjinisë femërore.

MAL,-i *m. sh.* -e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Me këtë mënyrë, me përvojën që kishte fitue ndër *malet* tona, ai disa heresh organizoi mbledhje popullore për me vendosë sune të reja. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikanin dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

MËSIM,-i *m. sh.* -e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. -Pse, nga ti do të marrim *mësime* moralit? RRNO 3- Si dikur, f. 478; P.sh. Edhe klerikët katolikë shqiptarë si At Mark Harapi e At Anton Harapi qysh nga viti 1936 janë përpjekë me botue në toskënisht *mësimet* e fesë katolike; pra larg fanatizmit gjühësor, sepse na toskënishten e çmojmë të njajtë e të barabartë me gegënishten, -të dyja së bashku përbajnë të njajtën gjühë: shqipe.

IV. 1. 5 Në Fjalësin e veprave të at Zef Pllumit gjenden emra që përdoren:**a) vetëm në njëjës si p.sh.:**

ARSIM, -i *m. vet. njëj. (*) ^ (**)* ► (ЃЃ) P.sh. Mbas pak vitesh gjendja sikur u skjarue mbas vendimit të Gjykatës së Hagës e Pater Gjergji kthei në atdhë, për të vazhdue përpjekjet e tija vigane në konsolidimin e *arsimit* e të kulturës oksidentale të popullit. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

ATDHE, -u *m. vet. njëj. (*) ^ (**)* ► (Ѓ) P.sh. Për veprime tradhtare që ke bà tuj u sherbye anmiqve të fesë e *Atdheut* shpërblimi asht ky: Plumbi. RRNO 1-Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

b) vetëm në shumës si p.sh.:

BARISHT/E, -ja *f. sh. -e(t) vet. sh. (*) ^ (**)* ► (Ѓ) P.sh. Sigurisht që edhe preshët, kërtollat, laknat e *barishtet* e tjera, me të cilat bahej supa, duhet t'ishin zgjedhë me gisht nga bashkëvujejtësit tonë ordinerë, me që në repart riedukimi ishim. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

NAZE, -t *f. vet. sh. (*) ^ (**)* ► (Ѓ) P.sh. *Nazet* tua se ç'të kan hije! RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

c) si dhe emra me kuptim përmbledhës:

BOT/Ë, -a *f. sh. -ë(t) vet. njëj. (*) ^ (**)* ► (Ѓ) + përmb. P.sh. Besoj se nuk ka kurrnji roman në *botë* që mund ia kalojë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

+ bised. P.sh. Kush po i di *punët e botës!* HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

+ fig. P.sh. E putha babën për së largu, sepse e pashë se kurrkush në *botë* nuk kishte nji aq të mirë sa un. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -Episodi i dytë, f. 428

+ P.sh. Kur kqyrshë poshtë të dukej vedja mbret që sundon tanë *botën*, por ta prishte punën edhe ai mali që vazhdonte mà nalt i pakalueshëm nga akulli që nuk shkrihej. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

NJERËZI/a *f. (*) ^ (**)* ► (Ѓ) përmb. P.sh. Jo, ata nuk dijshin aspak se ç'asht *njerzia*. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

IV. 1. 6 Disa emra në shumës dalin me të njëjtën temë si në njëjës, si:

RREZ/E, -ja *f. sh. -e(t) (*) ^ (**)* ► (Ѓ) &&

P.sh. Më kishte mbetë vetem *nji rreze* shprese: se gazetatat e deklaratat komuniste janë gjithmonë rrena. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

P.sh. Kur filluen *rrezet* e diellit na u ngrof edhe zemra: dukej kjartë se nuk ishte larg skaji mà i largtë i botës. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

JAV/A, -ë *f. sh. -ë(t) (*) ^ (**)* ► && (Ѓ) && [Pa u mbushë java. = Pa mbaruar java.]

P.sh. Pa u mbushë *java* erdhën forcat e ndjekjes e më vunë prangat e më dërguen te nji shtëpi ku ishte ngulë komanda e operacionit. HISTORI 3.1- Çashtja e shikueme në katër anë, f. 296

P.sh. Mbas disa *javësh* Pater Domenico Franzé u kthye përsëri në Shqipni, por tash i njoftun si përfaqësues i jashtzakonshëm. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

Shënim. Trajtesa teorike është bazuar në *Gramatikën e gjuhës shqipe*, Vëllimi I, Morfologjia, Botim i Akademisë së Shkencave, Tiranë, 2002, f. 94-105, ndërsa shembujt janë pjesë e Fjalësit të veprave të at Zef Pllumit.

IV. 2 Folja, mbaresat foljore

- Foljet emërtojnë një veprim si proces që kryen a pëson kryefjala.
P.sh.: -Zef, jam oficer operativ. *T'urdhëro-j!* RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627
P.sh.: Krisma e saj *jeho-i* porsi bumbullimë nëpër ato lugje të maleve. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipëri, f. 13
- Një pjesë tjetër foljesh emërtojnë gjendjen në të cilën ndodhet kryefjala.
P.sh.: Zefi do të *fle-jë* në shtrat të vet. RRNO 1- Burgu i kishës, f. 115
- Si edhe një pjesë tjetër foljesh që shprehin ndryshime në gjendjen e kryefjalës.
P.sh.: Dashunia nuk *plak-et* kurrë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428
- Shumica e foljeve përdoren në fjali me kuptim leksikor të plotë. Por ka edhe disa folje, që duke u përdorur si mjete gramatikore, e humbasin kuptimin leksikor (foljet ndihmëse).
P.sh.: Në burgun e Kishës *kam jetue* deri me 18 Janar 1948, pra më shumë se një vit. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118
P.sh.: *Jam betuar* se s'del gjallë që këndeje. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128
- Ka gjithashtu folje, që në togfjalësha të caktuar përdoren me një kuptim leksikor të zbehur (foljet gjysmëndihmëse).
P.sh.: Djali u ul në një stol, shtrini pak njanën kambë dhe *filloi të përvjelë* pantallonat. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339
- Folja dallohet nga pjesët e tjera të ligjëratës sidomos nëpërmjet kategorive gramatikore. Ajo i shpreh kuptimet gramatikore të vetës, numrit, mënyrës, kohës dhe diatezës me anë të mbaresave.⁴⁶

IV. 2. 1 Kategoria gramatikore e vetës dhe e numrit

Kategoria gramatikore e vetës të folja shpreh lidhjen midis folësit dhe kryefjalës (së shprehur ose të nënkuptueshme) të fjalisë. Folja ka tri veta. Ajo vihet në vetën e parë njëjës, përkatësisht shumës, atëherë kur kryefjala e fjalisë përfaqëson vetë folësin, përkatësisht një grup personash ku bën pjesë edhe folësi.

Veta e parë, njëjës. P.sh.: Me shpenzimet për materiale e ngjyra (bojna) e pagesa kote, që bëshin tue e mbushë tanë vendin me parulla boshe, *beso-j* se mund ishin rregullue disa objekte të vlefshme për popullin. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

Veta e parë, shumës. P.sh.: Ndërsa vitet kalonin na i *ngrysnim* ditët tona në burg. RRNO 3- Shpresa e pa shpresë derisa tirani vdiq, f. 641
Kur kryefjala e fjalisë përfaqëson bashkëbiseduesin, përkatësisht një grup personash ku bën pjesë edhe bashkëbiseduesi, atëherë folja vihet në vetën e dytë njëjës, përkatësisht shumës.

Veta e dytë, njëjës. P.sh.: A e *di-n* ti, - më tha, - se aty n'atë vend me 12 qershor 1913 asht vu për të parën herë në Shkodër flamuri i Skanderbegut, dhe fretënt e kanë ruejt me pushkë në dorë? RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

Veta e dytë, shumës. P.sh.: Merre djalin e *shko-ni* në odë të bukës, se po vij menjherë e ndoshta vjen më para baba. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428
Kur kryefjala e fjalisë përfaqëson një a disa persona a sende që s'marrin pjesë në bashkëbisedim, atëherë folja vihet në vetën e tretë njëjës, përkatësisht shumës⁴⁷.

⁴⁶ AKADEMIA E SHKENCAVE TË RP SHQIPËRISË, INSTITUTI I GJUHËSISË DHE I LETËRSISË, Gramatika e gjuhës shqipe, Vëllimi I, Morfologjia, Botim i Akademisë së Shkencave, Tiranë, 2002, f. 259

Veta e tretë, njëjës. P.sh.: Në Kanunin e Lekë Dukagjinit (botim i 1933) nuk *përmend-et* askund bejlegu, dueli, ose fusha e mejdanit. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

Veta e tretë, shumës. P.sh.: *Marr-in* kalin e zagarin e *shkoj-në* ndër mejhana të krishtenëve e mbasi *pij-në*, *blej-në* edhe ndonji lepur, ose rosa, shapka o ndonji shpend tjetër sa mos me kthye në shtëpi pa gjà. HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

IV. 2. 2 Kategoria gramatikore e mënyrës

Kategoria gramatikore e mënyrës shpreh lidhjen midis veprimit të emërtuar nga folja dhe realitetit objektiv pra folësi shpreh qëndrimin e tij ndaj veprimit të emërtuar nga folja duke e paraqitur atë si të vërtetë, të mundshëm, të dëshirueshëm etj..⁴⁸ Sipas kuptimeve modale edhe formave gramatikore përkatëse, në veprat e at Zef Pllumit dallojmë këto mënyra të foljes:

Dëftore (e kryera e thjeshtë) P.sh.: O Zot po t' lutem më trego: çfarë mëkati ka bà ky popull që *merito-i* një dënim kaq të randë?... RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

Habitore (e kryera) P.sh.: Ju mendoni se ai njeri mashtrues, siç thoni vetë, në të cilin *paskam pasë* besim të plotë, nuk synon t'u gënjejë edhe ju?... RRNO 3- Si dikur, f. 478

Lidhore (e tashme) P.sh.: Në atë pseudoarkivin tand ngjan *të dal-in* edhe dokumente që vërtetojnë se në kishën françeskane të Gjuhadolit qenkan gjetë armë të mshehuna deri edhe mbas elterëve. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

Kushtore (e tashme) P.sh.: Do të bëhej një gjyq publik, i cili pasi të provonte fajsinë *do të jepte* vendimet, që nuk do të zbatoheshin kurr, mbasi e vërteta ishte tjetër dhe këtë e dinte Partia. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

Dëshirore (e tashme) P.sh.: Fëmijët e mij bajnë si të gjithë fëmijët e tjerë të lagjes dhe në mbramje kur kthejnë fëmijët në shtëpi time më thonë: na ka bekue frati kur i kemi puthë konopin e e kemi përshëndetur: *qo-f-të* lëvdue Krishti. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

Urdhërore (e tashme) P.sh.: *Ço-j-e* gruen kinse te doktori, *ba-n* sikur grueja u shëndosh e u bá shtatzanë, *shko* me gjithë të atje ku lindin fëmijët, *zgjdh-e* një që t'ju pëlqejë e *rrit-e* e *ba-n-e* djalë tandin. RRNO 2- Sosja, f. 362

Këtë kategori gramatikore e kanë vetëm format e shtjelluara të foljes, d.m.th. vetëm ato forma foljore që ndryshojnë sipas vetës dhe numrit. Format e pashtjelluara (pjesorja, përcjellorja, paskajorja, mohorja) nuk e kanë këtë kategori.

IV. 2. 3 Format e pashtjelluara të foljes

Format e pashtjelluara të foljes, për nga tipi i ndërtimit, mund të ndahen në dy grupe:

Në grupin e parë përfshihen *pjesorja* dhe ato që janë ndërtuar mbi bazën e saj:

Forma e pashtjelluar *mohore* (pa larë) dhe *përcjellorja* (duke larë). Në këtë grup hyn edhe forma e tipit *me punue*, që përdoret si paskajore në të folmet e gegërishtes. Kurse në grupin e dytë do të përfshihen format e pashtjelluara të tipit *për të larë* e *me të larë*, që janë ndërtuar

⁴⁷ AKADEMIA E SHKENCAVE TË RP SHQIPËRISË, INSTITUTI I GJUHËSISË DHE I LETËRSISË, Gramatika e gjuhës shqipe, Vëllimi I, Morfologjia, Botim i Akademisë së Shkencave, Tiranë, 2002, f. 267

⁴⁸ Po aty, f. 272

mbi bazën e emrit prejfoljor asnjans (të tipit *të larë*).⁴⁹ Në veprat e at Zef Pllumit mbizotërojnë format e pashtjelluara që përfshihen në grupimin e parë. Konkretisht:

Pjesore:

P.sh. Kam *mbajtur* Ramazan për 29 ditë. RRNO 3- Smajl Duli i Postribës, f. 575

Pjesorja në të folmet veriore gege:

P.sh. Komandanti i kampit, mbasi kishte *dyfishue* të gjitha rojet, hini me disa tjerë që nuk i njifshim dhe na shpalli Tradhtinë e Titos e të Jugosllavisë. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

Mohore (pjesëza pa + pjesore):

P.sh. Kso here ai më tha: mos gabo me hi në kamp, *pa dalë* Luca se sot asht tue i marrë të gjithë klerikët me rend, para të gjithëve e kërkon të mohojnë doktrinën e tyne fetare. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

Përcjellore (pjesëza duke + pjesore): P.sh. Zogjt kur bëjnë vezët në çerdhe, i ngrohini shumë ditë dhe kur ata dalin nga veza mëma i ushqen me sqep *duke i thirrur* ciu, ciu, ciu! RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612.

Gjendet në veprat e at Zef Pllumit edhe forma me *pjesëzën tue* që i paravendoset pjesores. P.sh. I preka dy kokat e tyne me qeleshe, mandej i spërkata me ujë të bekuem, *tue u thanë* psalmin. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipni, f. 13

Forma e pashtjelluar e tipit me la me vlerë paskajore⁵⁰(në të folmet veriore gege):

P.sh. Sigurisht që ishte vështirë *me folë*, sepse spiujt e çpifsat rrijshin gjithmonë me veshë hapun, megjithatë na e njifshim mjaft mirë njani-tjetrin dhe kështu gjejmë rasën me i a shprazë mllëfin e zemrës shoqit të mirë. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

Paskajorja (pjesëzat për të + pjesore):

P. sh. Në këtë rasë, si botues i Hyllit të Dritës, propozoj që të thirret edhe njëherë Kongresi i Manastirit, në përvjetorin e 90-të të tij, ku të ftohen, si atëherë, intelektualët shqiptarë *për të rrahë* çashtjet e gjuhës, të letrave e të kulturës shqiptare, të bazuem mbi parime të lirisë. HISTORI 3.1- Nuk është kulturë me shembë çka kanë ndërtue shekujt, f. 289

Paskajorja (pjesëzat për me + pjesore):

P.sh. Saraji ishte në flakë e po digjej, ndërsa rojet e tij çajshin rrethimin *për me shpëtue* gratë e fëmijët. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

⁴⁹ AKADEMIA E SHKENCAVE TË RP SHQIPËRISË, INSTITUTI I GJUHËSISË DHE I LETËRSISË, Gramatika e gjuhës shqipe, Vëllimi I, Morfologjia, Botim i Akademisë së Shkencave, Tiranë, 2002, f. 299

⁵⁰ Sa u takon funksioneve sintaksore të formave të pashtjelluara, përndryshe të paskajores së gegërishtes, jemi mbështetur te trajtimi që u bën atyre në rrafshin sintaksor, gjuhëtari kosovar prof. Besim Bokshi, në monografinë e ASHAK: "Pjesorja e shqipes – vështrim diakronik", Prishtinë, 1998

KREU V
“SINTAKSA, STRUKTURAT, FJALIA, PERIUDHA”

Sintaksa ka për objekt ligjërimin e lidhur. Fjalët, në procesin e ligjërimin, duke u bashkuar për të shprehur e transmetuar mendimin, hyjnë në lidhje e në marrëdhënie të ndryshme kuptimore e formale gramatikore. Nëpërmjet këtyre lidhjeve e raporteve krijohen njësi të ndryshme sintaksore.⁵¹ Në sintaksë, si në çdo rrafsh të gjuhës, ndodhin vijimisht evolucione, ndryshime, përftohen mënyra të shprehuri, ndërtime të reja dalin jashtë përdorimit ose dalin në një plan të dytë e përdoren më pak, mënyra e forma të shprehuri të caktuara, si të vjetëruara, më pak të afta për të dhënë qartë një raport të caktuar. Kjo e bën herë herë të nevojshëm që të synohet të jepet jo thjeshtë e vetëm përshkrimi i një gjendjeje gjuhësore kohësisht të caktuar, po edhe dinamika e saj, jo vetëm të vihet në dukje e të përshkruhet ky ose ai ndërtim, por të shihet edhe vendi, pesha që ka ai në gjuhë, në krahasim me një fakt tjetër sintaksor të njëvlefshëm ose analog.⁵²

Duke u nisur nga natyra e sintaksës, si shkencë njëkohësisht përshkruese dhe teorike përgjithsuese, ku si metodë themelore në studimin e fakteve sintaksore përdoret analiza dhe sinteza, metoda të përdorura gjatë këtij hulumtimi, përqendrova studimin në strukturën sintaksore të togfjalëshit (në lidhje me trajtën foljore të pashtjelluar paskajore), të fjalisë dhe të periudhës, për të hyrë më thellë në strukturën e brendshme të ligjërimin.

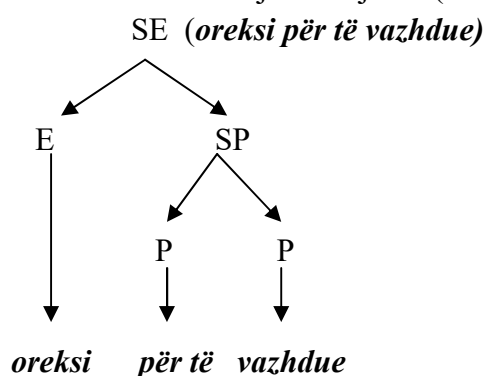
V. 1 Përdorimet e paskajores në vepra

Fjalja është e përbërë prej një vargu fjalësh që bashkohen gjuhësisht dhe shprehin qëndrimin e folësit, vlerësimin e tij ndaj asaj që kumton. Edhe forma e pashtjelluar paskajore (për të + pjesore) e gjendur në fjali përdoret në funksione qëllimore, përcaktore dhe kallëzuesore. Në shumë raste ajo ndërkëmbet me forma të mënyrës lidhore të prira ose jo nga lidhëza. Forma e pashtjelluar e tipit *me të + pjesore* përdoret vetëm me funksion kohor dhe mund të ndërkëmbet me forma të mënyrës dëftore ose lidhore, të prira nga lidhëzat nënrenditëse sa, porsa, sapo. Lidhjet sintaksore midis fjalëve në togfjalësh krijojnë edhe tipin:

V. 1. 1 Togfjalësh emër + paskajore⁵³

Në këtë rast emrat përdoren me kuptim leksikor të përgjithshëm si:

- kuptim dëshire: P.sh. Ndërkaq Mark Çunit dhe Gjergj Biciti iu hap *oreksi për të vazhdue* me ndonji trakt tjetër. (RRNO 1, f. 54)

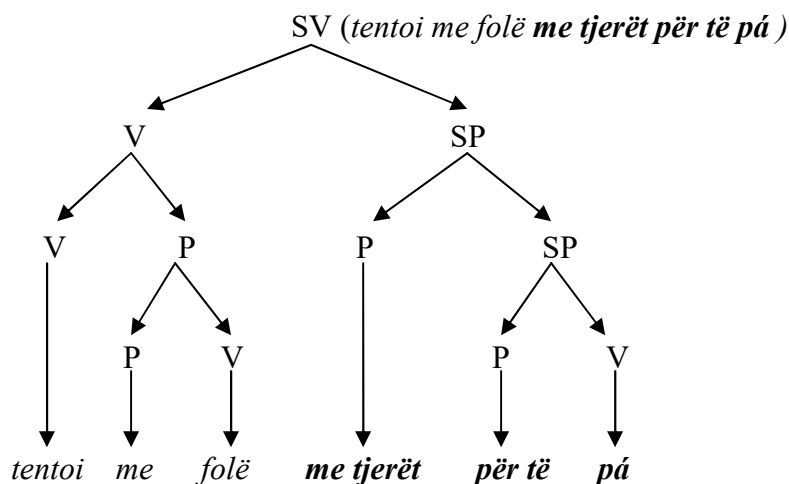

⁵¹ Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Gramatika e Gjuhës Shqipe, Vëllimi II – Sintaksa, Tiranë, 2002, f. 53

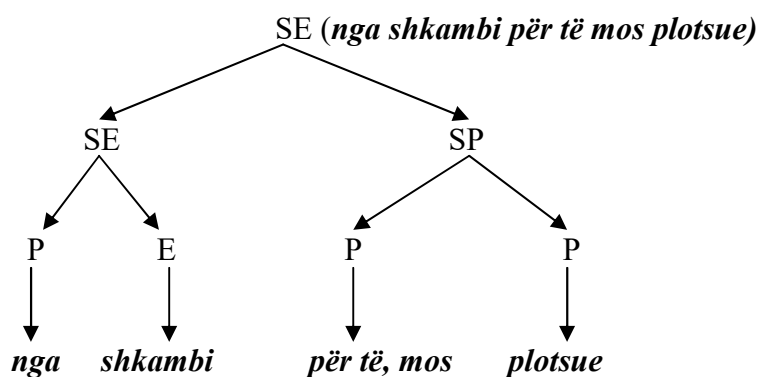
⁵² Po aty, f. 55

⁵³ Po aty, f. 89

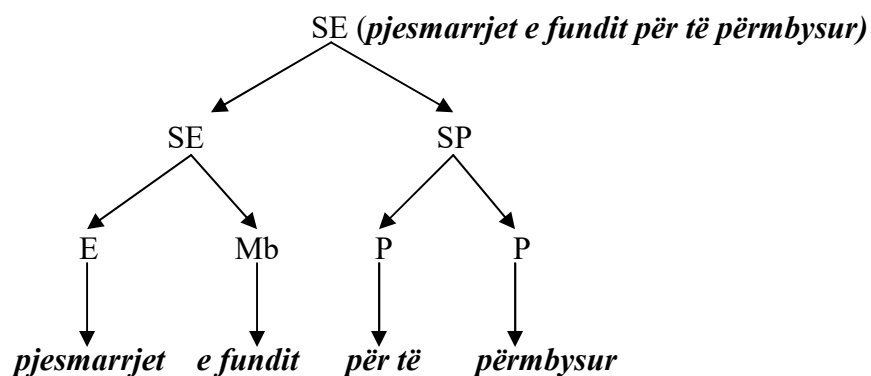
- kuptim synimi: P.sh. Mbas këtij bisedimi At Gjoni tentoi me folë *me tjerët për të pá* nëse propozimi i Sejfullahut për këtë lloj Demokristianie mund të ishte i pranueshëm apo jo. (RRNO 1, f. 54)

- kuptim domosdoshmërie, mundësie: P.sh. Gratë e vërteta shqiptare, e dimë nga historia se, u hodhen *nga shkambi për të mos plotsue* dëshirat e kqija të anmikut... . (RRNO 1, f. 102)

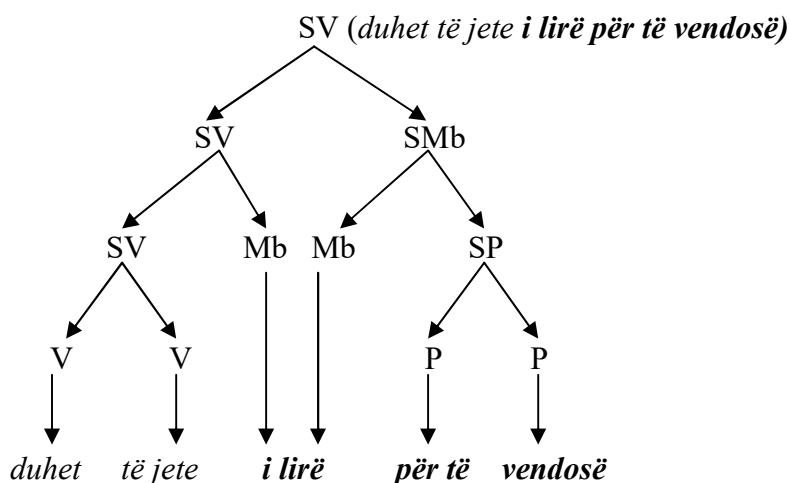

- kuptim nxitjeje: P.sh. - Ti je një prej klerit të lartë dhe do përgjigjesh këtu për të gjitha bëmat tuaja të fëlliqura, që nga kryqëzatat e organizuara prej jush è deri në *pjesmarrjet e fundit për të përmbysur* Pushtetin Popullor. (RRNO 1, f. 141)

V. 1. 2 Togfjalësh mbiemër + paskajore

Mbiemrat që krijojnë këtë lloj togfjalëshi janë të paktë, pasi kjo lidhje konkurron me ndërtimin mbiemër + fjali e varur kundrinore me kallëzues në lidhore. Këto togfjalësha tregojnë marrëdhënie objektore me nuancë kufizuese⁵⁴. P.sh. Njeriu së pari duhet të jete **i lirë për të vendosë**: po nuk kje i lirë s'ka mundësi as me vendosë. (RRNO 1, f. 110)

V. 2 Funkzionet e formës së pashtjelluar të foljes, paskajore në vepra

Në trilogjinë “Rrno vetëm për me tregue” dhe “Histori kurrë e shkrueme” dëshmojnë përdorime dhe funksione të shumta që kryen paskajorja, kjo formë e pashtjelluar e foljes.

V. 2. 1 Funkzioni i gjymtyrës emërore të kallëzuesit emëror

Gjymtyra emërore e shprehur me paskajore, kryen funksionin e gjymtyrës emërore të kallëzuesit emëror qoftë kur është e zgjeruar apo e pazgjeruar.

P.sh. - Ani, le të vritet ushtari në kufi; me atë detyrë e ke ngarkue ti: me mbrojtë lirinë.

- *Janë për të mbrojtë kufinin.* (RRNO 2, f. 362)

Në këtë rast paskajorja nga kuptimi është e afërt me një mbiemër duke marrë një karakter idiomatic ose duke u bërë pjesë në një frazeologjizëm⁵⁵.

P.sh. Shoku Zoi, unë nuk jam këtu për të pushkatuar, por për të shëruar. (RRNO 3, f. 537)

V. 2. 2 Funkzioni i kallëzuesit foljor

Forma foljore e pashtjelluar- paskajorja përdoret me funksionin e kallëzuesit foljor, i cili përdoret në fjali të nënrenditura qëllimore⁵⁶. P.sh. Zakonisht një djalë i ri shkante ditë përditë *me mjelë* lopën, *me ia lëshue* në kullosë dhe *me i bà* pastrimet e punët famullisë. (HISTORI 2, f. 199)

a) kallëzuesi foljor i shprehur me formën e pashtjelluar të tipit *me të ardhur* përdoret në fjali të nënrenditura kohore. P.sh. *Me të thanë* këto fjalë duel qetësisht e më la një përshtypje të thellë. (RRNO 3, f. 548)

b) kallëzuesi foljor i formuar me paskajoren e një foljeje të ndjekur nga një formë kohore e saj në mënyrën dëftore ose në urdhërore shpreh një veprim të theksuar me një nuancë sigurie, besimi⁵⁷. P.sh. Doktorin punon në spitalin shtetnor dhe pasi të kurojë ai nuk *ke për të pasë* më dhimbje. (HISTORI 2, f. 193)

⁵⁴ Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Gramatika e Gjuhës Shqipe, Vëllimi II – Sintaksa, Tiranë, 2002, f. 102

⁵⁵ Po aty, f. 195

⁵⁶ Po aty, f. 180

⁵⁷ Po aty, f. 182

V. 2. 3 Funkzioni i përcaktorit me bashkim

Forma foljore e pashtjelluar- paskajorja përdoret me funksionin e përcaktorit me bashkim, i cili varet nga gjymtyrët e shprehura me emër me kuptimin e dëshirës, të mundësisë a të vullnetit (dëshira për të vajtur, mundësia për të kryer, vendimi për të ardhur, shpresa për tu kthyer). Përcaktori i shprehur me paskajore tregon karakteristikë duke shprehur:

a) destinacion:

P.sh. Ata të gjithë alpinista të regjun, vullnetarë për me ndihmë të gjithë ata që humbshin në përpjekeje *për të kalue* malin, ndërsa raca e qëjve të Shën Bernardos, kishte inteligjencë, kalorë e aftësi të jashtzakonshme. (HISTORI 3.5, f. 428)

b) cilësi, ku paskajorja ka kuptim të afërt me kuptimin e një mbiemri dhe nuk mund të zgjerohet⁵⁸.

P.sh. Ne i kemi të gjitha mjetet *për të bërë* të firmosish, por nuk duam. (RRNO 3, f. 467)

V. 2. 4 Funkzioni i përcaktorit kallëzuesor

Forma foljore e pashtjelluar- paskajore përdoret me funksionin e përcaktorit kallëzuesor, e cila hyn në lidhje me emrin edhe si përcaktor dhe zakonisht pranë foljeve bëj, bëhem, kam dhe tregon destinacion⁵⁹. P.sh. Të gjitha këto veprime të tija populli i shoqnonte me anekdota, që *bajshin me qeshë*, të cilat edhe ai vetë i tregonte me shumë andje. (RRNO 1, f. 160)

V. 2. 5 Funkzioni i rrethanorit të qëllimit

Forma foljore e pashtjelluar- paskajore përdoret me funksionin e rrethanorit të qëllimit, i cili varet nga gjymtyrë të shprehura me folje, rrallë me mbiemra.

P.sh. U çova në kambë dhe ktheva duert mbas shpine *për të më vù* hekurat. (RRNO 3, f. 478)

V. 3 Struktura e frazës në prozën e at Zef Pllumit

Trilogjia “Rrno vetëm për me tregue” është mozaiku albanologjik që dëshmon një pasuri gjuhësore, të kompozuar me një larmi formash leksikore, lidhesh gramatikore të veshura me ngjyrimë emocionale. Sintaksa në veprën e padër Zefit shfaqet e larmishme përsa i përket njësisive përbërëse të saj. Lidhjen e ndërsjelltë mes mendimit dhe gjuhës e dëshmojnë llojet e ndryshme të fjalive dhe periudhave, që gjenden në veprën “Rrno vetëm për me tregue”. Struktura e frazës (fjalja, periudha) si lidhje gramatikore.

V. 3. 1 Fjalja sipas llojit të kumtimit, synimit të thënies dhe intonacionit

Ndeshemi në vepër me këto tipe fjalish:

V. 3. 1. 1 Fjali dëftore, p.sh. *Po të tregoj një ngjarje të ndodhun në një ndër kampet e internimit.* (RRNO 3, f. 467)

V. 3. 1. 2 Fjali pyetëse, p.sh. - *Pse, nga ti do të marrim mësim moralit?* (RRNO 3, f. 478)

V.3. 1. 3 Fjali nxitëse, p.sh. Na jemi tregue të mirë me ty dhe të kemi lane me shitë gjithshka kishë. Ku janë ato sot? *Thuaje!* (RRNO 3, f. 478);

- *Shihni ç'armik kemi përballë!* (RRNO 3, f. 506)

V. 3. 1. 4 Fjali dëshirore, p.sh. po të gjindej vetëm për vetëm përballë meje, në mos me gojë, së paku me mend do të thonte: *Kjoftë levdue Krishti!* (RRNO 3, f. 506)

V. 3. 1. 5 Fjali thirrmore, p.sh. *Zef, mendoju mirë!* (RRNO 3, f. 478)

V. 3. 1. 6 Fjali pyetëse thirrmore, p.sh. *E kupton ti këtë apo jo?!* (RRNO 3, f. 478)

⁵⁸ Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Gramatika e Gjuhës Shqipe, Vëllimi II – Sintaksa, Tiranë, 2002, f. 236

⁵⁹ Po aty, f. 248

V. 3. 2 Fjalja sipas lidhjes së kallëzuesisë

Strukturat e fjalive në vepër i klasifikojmë në këto tipe:

V. 3. 2. 1 Fjali dykryegjymtyrëshe,

P.sh. *Puna bahej* kryesisht me kazma, mbi ca shkambij të gjallë të coptuem herë mbas here nga shpërthimi i minave. (RRNO 3, f. 537)

V. 3. 2. 2 Fjali njëkryegjymtyrëshe (gjymtyra kryesore e shprehur me folje ose me emër).

-Me folje, p.sh.: *Frigohen* nganjihërë, se asht gjà e madhe, por mandej *gëzohen* sa s'ka kur e shofin se nuk ka pemë në bahçe që e ndal. (RRNO 2, f. 354)

-Me emër, p.sh. *Monotoni e mërzitje* e pambarueme. (RRNO 3, f. 641)

V. 3. 3 Fjali sipas plotësisë me gjymtyrë kryesore apo të dyta

V. 3. 3. 1 Fjali njëkryegjymtyrëshe, me një gjymtyrë kryesore të shprehur me folje:

a) Fjali vetore:

-fjalja me vetë të përcaktuar, p.sh.: *Kqyershim* qiellin e naltë. *Bamë* gjumin e vdekjes me andrra të lirisë. (RRNO 3, f. 535)

-fjalja me vetë të papërcaktuar, p.sh.: Porsa mbrrijtëm na *caktuen* vendet e fjetjes dhe detyrat e punës. (RRNO 3, f. 537)

-fjalja me vetë të përgjithësuar, p.sh.: Po, ja, ashtu si *të dijsh të shkruash*. (RRNO 3, f. 643)

b) Fjali pavetore: P.sh. Në *të zbardhur* të ditës më vizitoi një mjek (RRNO 3, f. 537)

V. 3. 3. 2 Fjali njëkryegjymtyrëshe, me një gjymtyrë kryesore të shprehur me emër:

P.sh. *Mister* i pakuptueshëm! (RRNO 3, f. 519)

V. 3. 3. 3 Fjali të plota, p.sh.: *Ky vdes menjihërë në rast se nuk i japim gjak. Unë vazhdoja të shtiresha i vdekur*. (RRNO 3, f. 537)

V. 3. 3. 4 Fjali të paplota, të cilat për shkak të mungesës së gjymtyrëve, kryesore ose të dyta edhe pa u shprehur bëhen të qarta nga konteksti⁶⁰.

P.sh. - *Kam, posi nuk kam?*

- *Vëllezër e motra?*

- *Vllazën, motra e miq*. (RRNO 3, f. 478)

V. 3. 4 Fjali sipas gjymtyrizimit

V. 3. 4. 1 Fjali të gjymtyrëzueshme

Fjali të gjymtyrëzueshme, ku në shumicën e rasteve dallohen dy pjesët përbërëse: tema (diçka e njohur për dëgjuesin) dhe rema (për këtë të njohur kumtohet diçka e panjohur), të cilat organizojnë fjalinë për të transmetuar informacionin aktual dhe, nga ana tjetër, si shqyrtim i fjalisë nga pikëpamja e informacionit aktual që përmban ajo⁶¹.

P.sh. *Njerzit, në veprimet e tyne gjatë jetës, (tema)* i drejton logjika (rema). (RRNO 3, f. 478)

V. 3. 4. 2 Fjali të pagjymtyrëzueshme

Fjali të pagjymtyrëzueshme, të cilat nuk kanë përdorim të mëvetësishëm, por shoqërojnë një ose disa fjali strukturalisht të gjymtyrueshme duke u lidhur me të ose me to për nga përmbajtja.⁶²

P.sh. - *Kthe në qeli, mendoju mirë mbi këto e të tjera dhe shifemi nesër.*

- *Zoti hetues për këto mund të flas edhe tash: jam gati me të skjarue fill e për për.*

- *Jo, jo*. (RRNO 3, f. 478)

⁶⁰ Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Gramatika e Gjuhës Shqipe, Vëllimi II – Sintaksa, Tiranë, 2002, f. 395

⁶¹ Po aty, f. 414

⁶² Po aty, f. 407

V. 4 Struktura e periudhës në prozën e at Zef Pllumit

Si fjalia, si periudha kanë të përbashkët funksionin e tyre: janë njësi kumtuëse. Periudha përbëhet prej dy ose më shumë njësisish kallëzuesore dhe formon një njësi kumtuëse, gramatikore dhe intonacionore. Nga përbërja leksiko-gramatikore, disa njësi kallëzuesore të periudhës përkojnë me fjalinë, *disa të tjera jo*⁶³.

P.sh. Më vonë e kuptova mirë se ai djalë, *nën paraqitjen e nji të çmenduni*, ishte vlersuesi má i saktë i atij vend mjerimi; kur ai të quante Profesor ose Prift donte të thonte naiv, i drejtë, i mjerë, fatkeq; ndërsa spiunët i përcaktonte: si lojtarë të Dinamos, të Partizanit, si mjeshtër, aktorë etj.. (RRNO 3, f. 478)

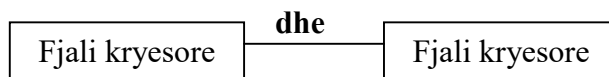
Nga karakteri i mjeteve të lidhjes sintaksore periudha ndahet në dy grupe të mëdha: në periudhën lidhëzore (me lidhëza e fjalë lidhëse) dhe në periudhën jolidhëzore (asindetike).

V. 4. 1 Periudhat lidhëzore sipas karakterit të lidhjes sintaksore ndahen në periudha me bashkërenditje dhe në periudha me nënrenditje.⁶⁴

a) Periudha me **bashkërenditje**.

P.sh.: Na jemi proletariati // **dhe** ti e shokët tuj jeni borgjezia. (RRNO 3, f.478)

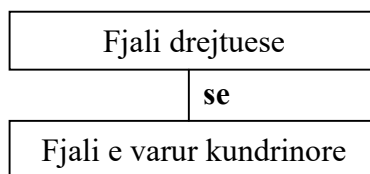
Kjo periudhë ka këtë skemë: dy fjali të mëvetësishme, të lidhura me lidhëzën bashkërenditëse **dhe**.

b) Periudha me **nënrenditje**.

P.sh.: Praktika dhe historia na mësojnë // **se** kurrkush nuk asht i përhershëm. (RRNO 3, f. 478)

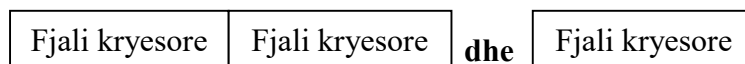
Kjo periudhë ka këtë skemë varg: një fjali drejtuese dhe një fjali e varur kundrinore e lidhur me lidhëzën **se**.

V. 4. 2 Periudha asindetike a jolidhëzore janë periudhat e formuara nga fjali të renditura njëra pas tjetrës, të bashkuara nga intonacioni dhe nga pranëvënia, pa lidhëza a fjalë lidhëse, me raporte të barazisë, të ngjashme me ato të bashkërenditjes, por mjaft herë edhe të pabarazisë, të ngjashme me ato të nënrenditjes⁶⁵.

P.sh. Shokët tonë të Tiranës do të vijnë këtu, // do të hetojnë mbi ty // **dhe** do të vendosin. (RRNO 3, f. 478)

Kjo periudhë ka këtë skemë: dy fjali të mëvetësishme të renditura njëra pas tjetrës, të bashkuara nga pranëvënia e pa lidhëza dhe fjalia e tretë e mëvetësishme që lidhet me lidhëzën **dhe**.

Gjuha është kod identifikimi dhe studimi. Komunikimi është më jetëgjatë nëpërmjet gjuhës së shkruar. Në çdo kontekst elementet e skemës së komunikimit (dërguesi dhe marrësi) përdorin lidhje leksikore kuptimore (sintagma, togje fjalësh, fjali) sipas rregullave gramatikore.

⁶³ Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Gramatika e Gjuhës Shqipe, Vëllimi II – Sintaksa, Tiranë, 2002, f. 423

⁶⁴ Po aty, f. 437

⁶⁵ Po aty, f. 439

V. 5 Strukturat e fjalive sipas skemës X - bar

Në teorinë e gramatikës gjenerative strukturat e fjalive paraqiten edhe në mënyrë hierarkike, pasi fjalitë nuk janë të formuara thjesht nga një varg fjalësh, por nga grupe fjalësh apo përbërësish, që u përkasin kategorive të ndryshme, mes të cilave sintagmat emërore (SE), sintagmat foljore (SF), sintagmat mbiemërore (SM), sintagmat parafjalore (SP); paraqitja e tërësishme e strukturës në përbërës të një fjalie është treguesi sintagmatik, për të cilin janë të mundshme realizime të ndryshme grafike⁶⁶. Skema e përgjithshme e strukturës së përbërësve (SE, SF, SM, SP) është skema X-bar, që përcakton lidhjet mes pozicioneve të caktuara në treguesin sintagmatik.

Le të shohim me konkretisht strukturën e një fjalie nga vepra e padër Zefit sipas gramatikës gjenerative. P.sh. *Nji vagon pirit peshonte dy tonë.* (RRNO 3, f. 535)

FJ : *Nji vagon pirit peshonte dy tonë.* (RRNO 3, f. 535)

SE : *Nji vagon pirit*

N : Numëror (*Nji*)

E : Emër (*vagon ; pirit*)

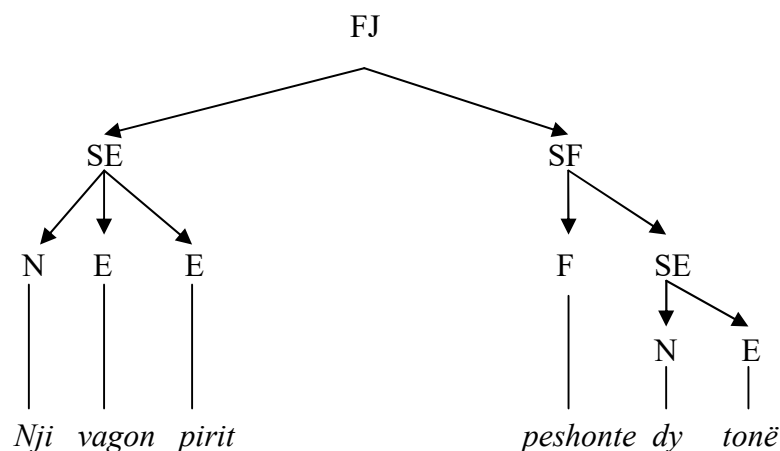
SF : *peshonte dy tonë*

F : Folje (*peshonte*)

SE : Grup emëror (*dy tonë*)

N : Numëror (*dy*)

E : Emër (*tonë*)

⁶⁶ Graffi G., Sintaksa –Strukturat e ligjërit, Dituria, 2003, f. 204

KREU VI**" HUAZIMET LEKSIKORE ME PREJARDHJE TË NDRYSHME "**

Shumë fjalë me burim të huaj, që kanë hyrë në kohë të lashta, janë bërë tashmë "mishi e ashti" i shqipes dhe as që mund të shtrohet më çështja e luftës ndaj tyre. Po kështu, nuk mund të mos qasen në shqipen e sotme edhe një numër i madh fjalësh e termash me karakter ndërkombëtar. Ndërkaq, futja e fjalëve dhe e ndërtimeve të huaja nga gjuhët evropiane, sidomos në ligjërimin libror në fushën e shkencës e të teknikës, në publicistikë, në letërsinë e përkthyer dhe sidomos në ligjërimin e medjeve të shkruara e të folura vijon të jetë mjaft e ndjeshme. Gjurmë nga ngjarje historike në popullin shqiptar janë huazimet nga greqishtja, latinishtja, turqishtja; nga gjuhët neolatine, si: frengjishtja, italishtja etj..⁶⁷

VI. 1 Huazime nga greqishtja

AKOMA *ndajf. kohe* (ακόμα⁶⁸) (*) ^ (**) ► (Ѓ) Ω [huazim greq.: ende- UGJ (2015, f. 78)] P.sh. Fol, or derr, si nuk e ke kuptuar *akoma* që me qeveri ka pak fjalë! (RRNO 3, f. 478)

AROM/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (γεύση⁶⁹) (*) ^ (**) ► (Ѓ) Ω [huazim greq.: erë (e mirë)- PPGJSHF (1998), f. 34; UGJ (2015, f. 89)] P.sh. Po e bāj këtë krahasim tue i konsiderue letrat shqipe porsì nji kopsht i lulëzuem , në të cilin bien në sy mà shumë zambaku, drandafillja e karajfili, ndërsá nuk na shkon syni te ajo lulja e përvujtë, me nji *aromë* aq të kandshme që rrin e mshefun prej shkurreve e ferrave. (HISTORI 2, f. 221)

AUTENTIK,-e *mb. i panyj. libr.* (αυθεντικός⁷⁰) (*) ^ (**) ► (Ѓ) Ω [huazim greq.: i vërtetë- UGJ (2015, f. 91)] P.sh. E kqyra me shumë vëmendje: ajo ishte *autentike* nga njollat e vojtit ose, siç thirrej asohere, timbri oleati, pra nji letër speciale nga Sekretaria e Shtetit të Vatikanit. (RRNO 2, f. 423)

BIOGRAFI,-a *f. sh.-(të)* (βιογραφία⁷¹) (*) ^ (**) ► (Ѓ) Ω [huazim greq.: jetëshkrim- PPGJSHF (1998), f.45; UGJ (2015, f. 94)] P.sh. Duket se në *biografi* ia kishin shtí informatën e marrun kushedi prej kuj se e kishem dergue un në shkollë. (RRNO 2, f. 351)

GERM/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (γράμματα⁷²) (*) ^ (**) ► (Ѓ) Ω [huazim greq.: shkronjë - PPGJSHF (1998), f. 90; UGJ (2015, f. 112)] P.sh. Veproì shumë mirë Kisha Ortodokse Autoqefale e Shqipnisë e cila e ribotoi në atë toskënishte pa i ndërrue asnji *germë*. (HISTORI 3.4, f. 351)

ORTOGRAFI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ѓ) Ω [huazim greq.: drejtshkrim- PPGJSHF (1998), f.142; UGJ (2015, f. 142)] P.sh. At Justinin e caktuen redaktor, me qëllim që të unifikonte *ortografinë*, detyrë sot gjithnji e vështirë,... . (HISTORI 2, f. 193)

VI. 2 Huazime nga latinishtja

AKUZ/Ë,-a *f. sh.-a(t)* drejt. (*) ^ (**) & ► (Ѓ) Ω [huazim lat.: padi, ankimim- UGJ (2015, f. 82)] P.sh. Por si u pá má vonë, Dhimitrin e Tomorin i kishin arrestue me *akuzen* si nderlidhës të burgosunve. (RRNO 1, f. 128)

ANORMAL,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ѓ) Ω [huazim lat.: jonormal- UGJ (2015, f. 86)] P.sh. Pse u dashka që artet e kohëve moderne të jenë nën ndikimin e fazave *anormale* të jetës, si helmimeve, ekstazave narkotike e çoroditjeve absurde! RRNO 3-Në spital, f. 559; + Bised.

⁶⁷ Shkurtaj Gj., Urgjenca Gjuhësore, Botimet ADA, Tiranë, 2015, f. 63 - 64

⁶⁸ Sinani H., Fjalor Greqisht-Shqip, Shtëpia botuese Artemida, Tiranë, 2001, f. 19

⁶⁹ Po ai, po aty, f. 68

⁷⁰ Po ai, po aty, f. 55

⁷¹ Po ai, po aty, f. 61

⁷² Po ai, po aty, f. 71

P.sh. Ai ishte një kleptomani i lindur *anormal*, që shikonte dhe përqëndrohej vetëm për me vjedhë dishka, me fitim, o pa fitim nuk kishte randësi, mjaftonte hajnia. (RRNO 3, f. 643)

ANTI-K, -e mb. i panyj. (*) ^ (**) ► (ǰǰ) Ω [huazim lat.: i vjetër, i lashtë- UGJ (2015, f.87)] P.sh. Në Muzeun e At Shtjefën Gjeçovit kishin marrë të gjitha armët *antike* të punueme me argjend, si edhe armën të cilën ai e kishte gdhendë e zbukurue me dorën e vet. (RRNO 1, f. 24)

APEL/OJ kal., -ova, -uar (*) ^ (**) ► (ǰ) Ω [huazim lat.: bëj thirrje- UGJ (2015, f. 88)]

P.sh. *Apelojnë* te liria ata që kundërshtojnë ligjët e Zotit, por i ndigjojnë verbtas ligjët e urdhnat e njerëzve të poshtër, që thonë me vjedhë, me grabitë, me bà keq, me mbytë, vetëm pse ashtu duen ata. (RRNO 2, f. 325)

ARROGANC/Ë, -a f. (*) ^ (**) ► (ǰǰ) Ω [huazim lat.: mendjemadhësi- UGJ (2015, f. 89)] P.sh. - E dij, ndofta ky është edhe më i keq, por më foli me edukatë, ndërsa ky tjetri me *arrogancë*, që unë nuk e duroj. (RRNO 3, f. 584)

ARTIKU/LL, -lli m. sh. -j(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) Ω [huazim lat.: lloj prodhimi, malli- PPGJSHF (1998), f.35; UGJ (2015, f. 89)] P.sh. Çimentoja, thonin ata, është një *artikull* gjithmonë i kërkuar nga eksporti. (RRNO 3, f. 656)

DOKTOR, -I m. sh. -ë(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) Ω [huazim lat.: mjek- PPGJSHF (1998), f. 66] P.sh. Kishim një mjek shkodran, Luigj Radojën, i cili ishte kenë *doktor* dikund afer Gjinokastres dhe ishte martue atje. (RRNO 1, f. 208)

KUADRAT, -i m. sh. -e(t) (*) ^ (**) ► (ǰǰ) Ω [huazim lat.: katror- PPGJSHF (1998), f.123; UGJ (2015, f. 130)] P.sh. Më pat ra rasa një herë me takue një togë, o një kompani, nuk di t'i përcaktoj sak këta emna çetash ushtarake, pra ishte një çetë grash e varzash që, ashtu të veshuna siç ishin, me pushkë ngrefun, në *kuadrate* të rreshtueme, pa ndalë hapin ushtarak ... (RRNO 2, f. 354)

VI. 3 Huazime nga turqishtja

DEKIK m. sh. -a (dekík⁷³) (bised. (-) (-) & ► (ǰǰ) [huazim turq.: Periudhë kohe shumë e shkurtër, fare pak kohë; çast.]. P.sh. Dera e hekurt e oborrit u hap në *dekik*. (HISTORI 3.5, f. 393)

GJYMRYK m. (gjymryk⁷⁴) (-) (-) Δ (ǰǰ) ⊙ [Huazim turq.: doganë.] P.sh. -Un jam hamall *gjymrykut* në Durrës, - më tha. (RRNO 1, f. 183)

HAJR m. -i (haír⁷⁵) (-) (-) Δ (ǰ) ⊙ [huazim turq.: gëzim] P.sh. - Shyqyr, o Zot, - i thanë ata, -se edhe na do të vijmë për *hajr*. (HISTORI 1, f. 22)

HAMAMXHIK m. sh. vjet.(hamamxhík⁷⁶) (-) (-) Δ ⊙ (ǰǰ) [huazim turq.: banjo allaturke] P.sh. - O ju - iu suell grave Hajdari, - shtinje vajzën në *hamamxhik* e veshni rrobet e reja, na i bini kafet e shyqyrit e na bani gadi darkën, pse ksi miqsh të mirë e të panjoftun kurrë nuk e kanë shkelë prakun e kësaj dere. (HISTORI 1, f. 22)

HOSHGJELDEN *psth.* (Hoshgjélden⁷⁷) (-) (-) Δ (ǰǰ) [fjalë turke, hoş geldin= kupto: mirë se erdhe] P.sh. *Hoshgjelden* edhe ti, burri i maleve. (HISTORI 1, f. 22)

HYQYMET m. (hyqúmet⁷⁸) (-) (-) Δ (ǰǰ) [fjalë turke, hükümet= kupto: Qeveri] P.sh. Nuk shkoi shumë kohë e në shtëpi ku rrijsin erdh një kasnec i dërguem nga Pasha i

⁷³ Dizdari T., Fjalor i Orientalizmave në Gjuhën Shqipe, Instituti Shqiptar i Mendimit dhe i Qytetërimit Islam, Tiranë, 2005, f. 199

⁷⁴ Po ai, po aty, f. 316

⁷⁵ Po ai, po aty, f. 325

⁷⁶ Po ai, po aty, f. 345

⁷⁷ Po ai, po aty, f. 395

⁷⁸ Po ai, po aty, f. 402

vendit me urdhen që n'e nesre, në pikë të mjesditës, të paraqiteshin në *hyqymet*. (HISTORI 1, f. 62)

HYXHET *m.* (hyxhét⁷⁹) (-) (- -) Δ (ǰǰ) [fjalë turke, hücçet, kupto: cetifikatë pronësie] P.sh. Gjithashtu për t'i pasë malcorët mà afër Shkodrës u premtoi se kushdo që do të zaptonte tokat që prej Grykës së Buenës e deri n'atë të Matit, atij do t'ua bante *hyxhet*, megjithse se deri atëherë i përkisnin bejlerve të Lezhës. (HISTORI 1, f. 48)

RAHMET *m.* (rahmét⁸⁰) (-) (- -) Δ (ǰǰ) [huazim turq.: e falur që Zoti u ka akorduar te vdekurve- pushoftë në paqë] P.sh. Myrteza Efendia aq edhe aty e ka pasë exhelin, *rahmet* pastë, por bash búrr i mirë ne nuk na dukej e djalin tand mund e gjykojmë se nuk ka dijtë, si i rí që ásht,... . (HISTORI 1, f. 62)

TEFTER *m.* (teftér⁸¹) (-) ^ (- -) Δ (ǰ) [kupto: fletore ku shënohen emrat e njerëzve që nuk kanë për të paguar] P.sh. Vetem te Hani i Vasil Papajt e kishe emrin në *tefter*. (RRNO 1, f. 236)

VI. 4 Huazime nga gjuhët neolatine

VI. 4. 1 Italisht

ABUZIVISHT *ndajf.* mënyre (abusivaménte⁸²) (-) # (- -) Δ (ǰǰ) Ū [huazim ital.: abuzojshpërdorj- PPGJSHF (1998), f. 16; UGJ (2015, f. 75)] P.sh. - Zef, ti don të përmbysish ligjin? Ne i pranojmë këto dëshmi.- I pranoni *abuzivisht*. Ligji human nuk e pranon një gjà të tillë. (RRNO 1, f. 478)

AKORD, -i *m. sh.-e(t)* (accòrdo⁸³) (*) ^ (**) ► (ǰ) Ω ekon. [huazim ital.: përshtatje- PPGJSHF (1998), f. 20; UGJ (2015, f. 79)] P.sh. U kërkova që mos të vinte ndonji auktoritet qeveritar ose përfaqësues laik, sepse *akordi* në këtë rasë e humbte vleren juridike dhe shndërrohej në një urdhën të vendosun me forcë. (RRNO 1, f. 253)

DEFINICION *m. sh.-e* (definizione⁸⁴) (-) (- -) ► (ǰ) [huazim ital.: përkufizim- PPGJSHF (1998), f. 55; UGJ (2015, f. 97)] P.sh. Në *definicionin* filozofik njeriu thirret animal rationalis që don të thotë kafshë me arsye. (RRNO 3, f. 548)

DIVORCUE *kal.* pjesore e Divorcoj (Divòrzio⁸⁵) (-) (- -) & Δ (ǰǰ) [huazim ital.: ndarje- PPGJSHF (1998), f. 65; UGJ (2015, f. 102)] P.sh. Përmes miqve të burgosun shkodranë, dikur merr vesht se prej saj i kishte lé një djalë, por grueja, e shtërngueme nga familja, e kishte *divorcue* e ishte martue me një tjetër. (RRNO 3, f. 599)

FACOLETË *f. sh.-a* (fazzolétto⁸⁶) (-) (- -) Δ (ǰ) [huazim ital.: shami dore; strehim- PPGJSHF (1998), f. 82; UGJ (2015, f. 109)] P.sh. Ai rrinte gati, si maçok, në mëngjes te çesmat, kur laheshim, për me vjedhë ndonji sapun ose *facoletë*, o peshqir. (RRNO 3, f. 643)

FALS,-e *mb. i panyj.* (fàlso⁸⁷) (*) ^ (**) ► (ǰǰ) libr. [huazim ital.: i rremë- PPGJSHF (1998), f.82; UGJ (2015, f. 109)] P.sh. Ajo, të shumtën e rasteve, fshihet mbas emnave *fals* dhe mveshet me rroba teatrale. (HISTORI 3.1, f. 269)

⁷⁹ Dizdari T., Fjalor i Orientalizmave në Gjuhën Shqipe, Instituti Shqiptar i Mendimit dhe i Qytetërimit Islam, Tiranë, 2005, f. 405

⁸⁰ Po ai, po aty, f. 828

⁸¹ Po ai, po aty, f. 1008

⁸² Leka F., Simoni Z., Fjalor Italisht Shqip, Shtëpia botuese "Eurorilindja", Tiranë, 1996, f. 8

⁸³ Po ai, po aty, f. 15

⁸⁴ Po ai, po aty, f. 316

⁸⁵ Po ai, po aty, f. 375

⁸⁶ Po ai, po aty, f. 440

⁸⁷ Po ai, po aty, f. 431

FIRM/Ë,-a *f. sh.*-a(t) (firma⁸⁸) (*) ^ (**) ► (Ǻ) [huazim ital.: nënshkrim- PPGJSHF (1998), f. 85; UGJ (2015, f. 110)] P.sh. Ashtu me duar të lidhura, me vështirësi të madhe e vura *firmën*. (RRNO 3, f. 537)

FIRMOS *kal.*, -a, -ur (*) ^ (**) ► (Ǻ) [huazim ital.: nënshkruaj- PPGJSHF (1998), f. 85; UGJ (2015, f. 110)] P.sh. Ishte *firmosur* nga komandanti Çelo Arrëza. (RRNO 3, f. 584)

INDIPENDEC/Ë,-a *f. (-)(- -)* ► (ǺǺ) [huazim ital.: pavarësi- PPGJSHF (1998), f. 99; UGJ (2015, f. 116)] P.sh. Ismail Qemal Beu ka shkruar librin e kujtimeve të veta, ku aktit të *independencës* së Shqipnisë në Vlonë i kushton vetëm një gjysë faqeje. (RRNO 3, f. 478)

INTELIGJENCË,-a *f. (intelligënza⁸⁹)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) [huazim ital.: zgjuarsi- PPGJSHF (1998), f. 103] P.sh. Dikund aty afer banonte Nush Radovani prej Shkodre që çmohej prej të gjithve si një nga majat e nalta të *inteligjencës* rinore shqiptare. (RRNO 1, f. 208)

INTELIGJENT,-e *mb. i panyj. (-)(- -)* ► (Ǻ) [huazim ital.: i zgjuar- PPGJSHF (1998), f.104] P.sh. Je djalë me shkollë dhe *inteligjent*. (RRNO 1, f. 96)

KALDAJ/ë,-a *f. sh.*-a(t) (*) ^ (**) ► (ǺǺ) [huazim ital.: ngrohtore- PPGJSHF (1998), f. 108; UGJ (2015, f. 120)] P.sh. ... në kufi me fshatin Shënkollë, ishin ndërtesat e banjove, *kaldajës* dhe magazinave për rrobet e të burgosunve. (RRNO 3, f. 661)

KAPITU/ll, -lli *m.sh.*-j(t) (*) ^ (**) ► (Ǻ) [huazim ital.: krye- PPGJSHF (1998), f.109; UGJ (2015, f. 121)] P.sh. Lexues i dashtun, që në fillim të këtij *kapitulli* due me deklarue se ata shka po shkruer nuk mund jetë vetë realiteti, por vetëm përshtypjet e mija personale ose edhe të një grupi që mendojshin si un. (RRNO 3, f. 599)

KOMPONENT,-i *m.sh.*-ë(t) (*) ^ (**) ► (Ǻ) [huazim ital.: përbërës- PPGJSHF (1998), f.113; UGJ (2015, f.124)] P.sh. - Akuzat dhe kundërakuzat janë *komponentet* kryesore të zhvillimit të njerëzimit; ato përfaqësojnë demokracinë e vërtetë. (HISTORI 3.1, f. 269)

KONFUZ *mb. i panyj. (-)(- -)* Δ (ǺǺ) [huazim ital.: i turbullt- PPGJSHF (1998), f.117; UGJ (2015, f. 126)] P.sh. Mjerisht kjo paraqitje është shumë *konfuzë* dhe, siç po na duket ne, janë përzie epokat bashkë e bënë lesh e lí, sa nuk merret vesht se ku do me dalë autori i tyne. (HISTORI 3.4, f. 362)

MEMORIE *f. (-)(- -)* ► (Ǻ) [huazim ital.: kujtesë- PPGJSHF (1998), f.131; UGJ (2015, f. 134)] P.sh. Mos u shkandulloni, por u uroj që të mbërrini edhe ju në një pleqni më të shtyeme se un e me *memorien* akull. (HISTORI 3.3, f. 345)

MOMENT,-i *m. sh.*-e(t) (momento⁹⁰) (*) ^ (**) ► (Ǻ) [huazim ital.: çast- PPGJSHF (1998), f. 133; UGJ (2015, f. 136)] libr. P.sh. Tani, pvesim, cilat ishin këto arsye të *momentit*? (HISTORI 3.4, f. 362)

OFEND/OJ *kal.*, -ova, -uar (*) ^ (**) ► (ǺǺ) libr. [huazim ital.: fyej- PPGJSHF (1998), f. 138; UGJ (2015, f. 139)] P.sh. - Të lutem mos më *ofendo*. (RRNO 3, f. 584)

OFENDUAR (i,e,të) *mb. i nyj. (-)(- -)* & ► (ǺǺ) libr. [huazim ital.: i fyer- PPGJSHF (1998), f.138] P.sh. -Në kjoftë se e ndien vedin të *ofenduem* nga flala zotni,..... (RRNO 2, f. 439)

PROCEDUR/ë,-a *f.sh.* -a(t) (*) ^ (**) ► (Ǻ) [huazim ital.: ecuri - PPGJSHF (1998), f. 153; UGJ (2015, f. 150)] P.sh. Rregulltarët françesknë që ushtrojnë shërbimin fetar ndër dioqezat e ndryshme, transferohen ndër famullirat në bazë të të njëjtës *procedurë* si për të gjithë famulltarët e tjerë të Kishës Katolike. (RRNO 2, f. 295)

⁸⁸ Leka F., Simoni Z., Fjalor Italisht Shqip, Shtëpia botuese “Eurorilindja”, Tiranë, 1996, f. 457

⁸⁹ Po ai, po aty, f. 599

⁹⁰ Po ai, po aty, f. 716

PROVIZOR,-e *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ž) [huazim ital.: i përkohshëm, e përkohshme - PPGJSHF (1998), f. 155; UGJ (2015, f. 151)] P.sh. Hetuesinë e tmerrshme e kishte kalue në Koplik e si tregojshin ata, që e kishin pû të lidhun jashtë në oborrin e vogel të nevojtores *provizore...* (RRNO 1, f. 160)

PUBLIK,-u *m.* (*) ^ (**) ► (Ž) [huazim ital.: botuar - PPGJSHF (1998), f. 156] P.sh. Shifej mirë se *publiku* aty ishte me ftesa. (RRNO 3, f. 506)

RIPARIM,-i *m.sh.* -e(t) (*) ^ (**) ► (ŽŽ) [huazim ital.: ndreqje, PPGJSHF (1998), f. 162; UGJ (2015, f. 156)] P.sh. Shteti kishte vu në dispozicion të At Rrok Gurashit një fond të posaçëm investimesh për *riparimin* e Arkipeshkvisë Metropolitane të Shkodrës (RRNO 2, f. 283)

RIPAR/OJ *kal.*, -ova, -uar (*) ^ (**) ► (ŽŽ) [huazim ital.: ndreq, PPGJSHF (1998), f. 162; UGJ (2015, f. 156)] P.sh. Në kamp punonte një kovaç i cili mpreftë e *riparonte* veglat e punës të burgosunve, kazmat, belat e lopatat. (RRNO 1, f.183)

SAKRIFIK/OJ *kal.*, -ova, -uar (*) ^ (**) ► (Ž)) [huazim ital.: flijoj - PPGJSHF (1998), f. 164; UGJ (2015, f. 157)] P.sh. Prandej nuk kam kurrëka *sakrifikoj*. (HISTORI 3.5, f. 428)

SAKRIFIK/OJ *kal.*, -ova, -uar (*) ^ (**) ► (Ž) [huazim ital.: flijoj - PPGJSHF (1998), f. 164; UGJ (2015, f. 157)] P.sh. Prandej nuk kam kurrëka *sakrifikoj*. (HISTORI 3.5, f. 428)

SERVIR (servire⁹¹) (-) ^ (-) Δ (ŽŽ) [huazim ital.: shërbej] P.sh. Gjatë atyne pesë viteve izolimi në burg u harrue ajo që tha Teme Sejko dhe mbeti vetëm ajo që *serviri* e shpalli Partia... (RRNO 3, f. 599)

SPALET *m.sh.-a* (-) ^ (-) Δ (Ž) [huazim ital.: supore - PPGJSHF (1998), f. 168; UGJ (2015, f. 161)] P.sh. N'atë kohë mungonte kryetari dhe si i parë ishte zv. kryetar Dul Rrjoll, i cili kishte fitue disa hyje më tepër ndër *spaleta*. (RRNO 2, f. 295)

TERRITOR,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ŽŽ) [huazim ital.: truall - PPGJSHF (1998), f. 177; UGJ (2015, f. 167)] P.sh. Në këtë mënyrë Sanxhaku i Shkodrës u zmadhue jo vetëm si *territor*, por u forcue më shumë se n'ekonomi në sigurimin e forcave ushtarake të shëndoshta. (HISTORI 1, f. 48)

UNIFIKIM,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) [huazim ital.: njësoj- PPGJSHF (1998), f. 182; UGJ (2015, f. 170)] P.sh. Nën pretekstin e *unifikimit* të kombit u vendos edhe gjuha e njësuar. (HISTORI 3.1, f. 281)

URGJENC/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) [huazim ital.: ngutësi- PPGJSHF (1998), f. 183; UGJ (2015, f. 170)] P.sh. Muer telefonin dhe çoi e thirri atë antarin e partisë, axhën e djalit me *urgjencë*. (RRNO 2, f. 380)

URGJENT,-e *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ž) [huazim ital.: i ngutshëm- PPGJSHF (1998), f. 183; UGJ (2015, f. 171)] P.sh. Kje një ças tepër *urgjent* i jetes time. (RRNO 1, f. 74)

VERIFIKIM,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ŽŽ) [huazim ital.: vërtetësoj - PPGJSHF (1998), f. 186; UGJ (2015, f. 171)] P.sh. administrimi i pasurisë kishëtare, kontrolli dhe *verifikimi* i sajë bëhen në konformitet me dispozitat ligjore në fuqi. (RRNO 2, f. 295)

VIGJILENC/ë,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ž) [huazim ital.: syhaptësi- PPGJSHF (1998), f. 186; UGJ (2015, f. 171)] P.sh. Flitshin më tepër për urdhnat që u kishin dhanë, i pari: *vigjilenca*, shterngimi i hekurave. (RRNO 1, f. 118)

VI.4.2 Frengjisht

DEZHURN *m. sh.-e* (-) (-) ► (ŽŽ) [huazim frëngj.: ditor- PPGJSHF (1998), f.61] P.sh. Aty te telefoni *dezhurn* ishte një vajzë që thurte me gjilpanë. (RRNO 1, f. 253)

⁹¹ Leka F., Simoni Z., Fjalor Italisht Shqip, Shtëpia botuese “Eurorilindja”, Tiranë, 1996, f. 1007

DIREKT *ndajf.* (direct⁹²) (-) (-) ► (Ǻ) [huazim frëngj.: i drejtpërdrejtë- PPGJSHF (1998), f. 62; UGJ (2015, f. 101)] P.sh. Mendoj se po n'atë kohë ai ose ndonji soze e tij politike shkruen librin e famshëm: Shënime për Lindjen e Mesme (1953 -1983), bot. 1985, i cili indirekt, apo *direkt*, asht testamenti i tij politik për shqiptarët. (RRNO 3, f. 656); + [kupto: Direkt.= Qëllimisht.]. P.sh. Komunistat e Enver Hoxhës u përpoqën t'i shembin të tria këto mure, prandej kanë veprue *direkt* kundra interesave kombëtare. (HISTORI 3.1, f. 269)

EFEKTIV,-I *m. sh.-a(t)* (effectif⁹³) (*) ^ (***) ► (Ǻ) [huazim frëngj.: i efektshëm- PPGJSHF (1998), f. 68; UGJ (2015, f. 103)] P.sh. Ishte si rregull që dy muej para se të vinte dita e lirimt duhej me i bënë një kërkesë komandës së burgut ku ishte *efektiv*. (RRNO 1, f. 208)

EKSPERIENC/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (***) ► (Ǻ) [huazim frëngj.: përvojë- PPGJSHF (1998), f.70; UGJ (2015, f. 104)] P.sh. Shkrimet ishin nga më të vjetrat të shekujve të kaluem, me stile të ndryshme: lypej *eksperiencë* për leximin e kuptimin e tyre. (HISTORI 2, f. 156)

EKSPLOZIV,-I *m. sh.-a(t)* (*) ^ (***) ► (Ǻ) [huazim frëngj.: shpërthim- PPGJSHF (1998), f.71]. P.sh. Atëherë gjithnji nga larg, o nga dritaret e ndonji shtëpije karshi kqyrshem se si me *eksploziv* i shembën të gjitha kumbonaret, përveç asaj të Kishës së Fretënve që erdhën tue e smontue gur-gur prej së naltit. (RRNO 2, f. 455)

EKZAKTE *mb. i panyj.* (-) ^ (-) < ► (Ǻ) [huazim frëngj.: i saktë- PPGJSHF (1998), f.74; UGJ (2015, f. 106)] P.sh. Ndoshta këtë pedantizem e kishte marrë nga shkencat *ekzakte*: ai ishte një shkencar i vërtetë në botanikë. (RRNO 1, f. 160); + *ndajf.* P.sh. E kisha të vështirë ta përktheja *ekzakt* fjalën cupil. (RRNO 3, f. 577)

EKZEMPLAR,-I *m. sh.-ë (t)* (-) (-) ► (Ǻ) [huazim frëngj.: kopje- PPGJSHF (1998), f.75; UGJ (2015, f. 106)] P.sh. Nji ditë gjeta një lëkurë gjarpni, prej atyne të hollave që ata e ndërrojnë në pranverë: ishte një *ekzemplar* i rrallë kund 2.50 m e gjatë. (RRNO 2, f. 281)

ELEKTORAL,-e *mb. i panyj. libr.* (*) ^ (***) ► (Ǻ) [huazim frëngj.: zgjedhjesor- PPGJSHF (1998), f.75; UGJ (2015, f. 106)] P.sh. Së fundi banë edhe shumë reforma e filluen diskutimet për ligjin *elektoral*, i cili vazhdoi gjatë. (RRNO 1, f. 35)

GARDIAN,-i *m. sh.-ë(t)* *fem.-e, -ia sh.-e(t)* (gardien⁹⁴) (*) ^ (***) ► (Ǻ) [huazim frëngj.: rojë- PPGJSHF (1998), f.90; UGJ (2015, f. 112)] P.sh. Me t'u largue *gardiani*, - roja tjetër ishte jashtë n'oborr, - fola me Paulinin. (RRNO 1, f. 96)

ILARITET,-I *m. (hilarité⁹⁵)* (*) ^ (***) ► (ǺǺ) libr. [huazim frëngj.: të qeshura- PPGJSHF (1998), f.97; UGJ (2015, f. 115)] P.sh. Mbas këtyne fjalëve, megjithse deri n'ato çaste gjendja ishte shumë e randë e shqetësuese, shpërtheu një *ilaritet* i përgjithshëm. (RRNO 1, f. 62)

KONTAKT,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (***) ► (Ǻ) libr. [huazim frëngj.: takim- PPGJSHF (1998), f.119; UGJ (2015, f. 128)] P.sh. Porsa u botue ky, njerzit e qeverisë u vunë në veprim dhe muerën *kontakt* me né. (RRNO 1, f. 253)

PARANTEZ/ë,-a *f. (*)* ^ (***) ► (ǺǺ) [huazim frëngj.: kllapë - PPGJSHF (1998), f. 143; UGJ (2015, f. 143)] P.sh. Edhe kjo *parantezë* kje pak si e gjatë. (HISTORI 3.3, f. 345)

REFUZ/OJ *kal. -ova, -uar* (refuser⁹⁶) (*) ^ (***) ► (Ǻ) [huazim frëngj.: nuk pranoj,

⁹² Kokona V., Fjalor Frëngjisht-Shqip, Botimet Kokona, Tiranë, 2002, f. 121

⁹³ Po ai, po aty, f. 132

⁹⁴ Po ai, po aty, f. 174

⁹⁵ Po ai, po aty, f. 186

⁹⁶ Po ai, po aty, f. 317

PPGJSHF (1998), f. 159; UGJ (2015, f. 153)] P.sh. Sikur të *refuzojshin* i priste dënimi i dytë, o i tretë. (RRNO 3, f. 568)

RESPEKT,-i *m. sh.* -e(t) (*) ^ (**) ► (Ž) [huazim frëngj.: nderim, PPGJSHF (1998), f. 160; UGJ (2015, f. 155)] P.sh. Këtë ta kërkoj vetëm për *respekt* të vendimeve që kemi marrë. (RRNO 2, f. 325)

RESPEKT/OJ *kal.*, -ova, -uar (*) ^ (**) ► (Ž) [huazim frëngj.: nderoj, PPGJSHF (1998), f. 160; UGJ (2015, f. 155)] P.sh. Njani nga ata tha se për dhetë ditë do të lajmonte Degën e Brendshme, por mbas aq ditve duhej ta respektoja urdhnin. (RRNO 3, f. 467)

REZULTAT,-i *m. sh.* -e(t) (*) ^ (**) ► (Ž) [huazim frëngj.: përfundim, PPGJSHF (1998), f. 161; UGJ (2015, f. 156)] P.sh. Diktaturat komuniste e provuen këtë, deri diku, por pa *rezultat*. (HISTORI 3.1, f. 245)

SELEKSIONIM,-i *m.sh.* -e(t) (*) ^ (**) ► (ŽŽ) [huazim frëngj.: përzgjedhje - PPGJSHF (1998), f. 165; UGJ (2015, f. 159)] P.sh. *Seleksionimi* asht një detyrë e domosdoshme për me dashtë me shpëtue njerzimi; (RRNO 1, f. 102)

SPEKTAKËL *m. sh.* -e (-) ^ (-) Δ (ŽŽ) [huazim frëngj.: shfaqje - PPGJSHF (1998), f. 168; UGJ (2015, f. 161)] P.sh. Ai ishte organizue si *spektakli* mà madhshtor i terrorizmit fitimtar. (RRNO 1, f. 54)

TRANSPLANTIM,-i *m. (-) ^ (-) Δ (ŽŽ)* mjek. [huazim frëngj.: artis - PPGJSHF (1998), f. 179] P.sh. Kështu grupe mafioze të hueja gjetën terren të përshtatshëm për me organizue edhe në Shqipni grupe homologe për kontrabandën e drogës, të femnave, të fëmijëve, për prostitucionin dhe tregtinë e organeve trupore për *transplantim*. (HISTORI 3.1, f. 245)

Huazimet nga gjuhët e huaja, ndryshe nga fjalët e huaja të panevojshme e të parrënjosura në gjuhë, e kanë gjetur tashmë vendin e tyre në gjuhë. Mbi këtë bazë dallohen⁹⁷ edhe në veprat e at Zef Pllumit:

a) Fjalë me burim të huaj që janë përvetësuar nga shqipja, huazimet e vjetra që janë bërë njësoj si fjalët e leksikut të shqipes si: *qytet* (RRNO 1, f. 24), *faqe* (HISTORI 1, f. 22), *këndoj* (RRNO 3, f. 641), *rrugë* (RRNO 2, f. 402), *xhep* (RRNO 1, f. 160) etj., dhe fjalët ndërkombëtare si: *analizë* (RRNO 3, f. 584), *gramatikë* (HISTORI 2, f. 127), *histori* (RRNO 1, f. 208), *komunizëm* (RRNO 2, f. 267), *ideologji* (RRNO 3, f. 506), *fabul* (RRNO 3, f. 595) etj..

b) Fjalë me burim të huaj, të cilat me kohë kanë dalë nga përdorimi i gjërë, për shkak se janë zhdukur vetë sendet a nocionet që shprehin ato, p.sh.: [*hamamxhik* (HISTORI 1, f. 22), *xhandar* (RRNO 1, f. 208) etj., ose janë zëvendësuar me fjalë shqipe [*tefter* (RRNO 1, f. 236) – *fletore*] etj..

c) Fjalë të huaja të panevojshme, të cilat zëvendësohen me fjalët shqipe ekzistuese si: [*ambjent* (HISTORI 3.6, f. 467) - *mjedis* (HISTORI 1, f. 106)], [*eksperiencë* (HISTORI 2, f. 156) – *përvojë* (RRNO 1, f. 88)].

Fjalët e huaja janë mjaft të ndryshme nga vjetërsia e denduria e përdorimit dhe nga kuptimet e lidhjet që kanë përfutur në ligjërim⁹⁸. Huazimet i kam shoqëruar me fjalën shqipe që duhet të zëvendësohet sipas PPGJSHF (1998).

Këto janë disa nga shembujt që dëshmojnë larminë gjuhësore të përdorur në veprat “Rrno vetëm për më tregu” dhe “Histori kurrë e shkrueme” të at Zef Pllumit.

⁹⁷ Shkurtaç Gj., Urgjenca Gjuhësore, Botimet ADA, Tiranë, 2015, f. 67

⁹⁸ AKADEMIA E SHKENCAVE E RPS TË SHQIPËRISË, INSTITUTI I GJUHËSISË DHE I LETËRSISË, Për Pastërtinë e Gjuhës Shqipe Fjalor, Tiranë, 1998, f. 7

KREU VII

“VEÇORI LEKSIKORE DHE FJALËFORMUESE”

Leksiku i përdorur nga at Zef Pllumi në dy veprat e tij “Rrno vetëm për me tregue” dhe “Histori kurrë e shkrueme” është mjaft i larmishëm. Ai përfshin fusha të ndryshme të përdorimit të fjalës, si në ligjërimin libror, ashtu edhe bisedor. At Zef Pllumi ka përdorur në mënyrë të drejtpërdrejtë apo të tërthortë fjalë të fushave të ndryshme të jetës shoqërore (fusha të artit e të shkencës), apo botës shpirtërore (fusha e besimit fetar), të cilat pasqyrojnë tiparet e stilit narrativ të autorit në ligjërimin konvencional autor-vepër-lexues. Në gjuhën e dokumentuar të veprave të at Zef Pllumit vë re një gjuhë relativisht të pastër edhe pse autori mbështetet fort në ligjërimin bisedor, por fjalët e fondit të gegërishtes veriperëndimore, huazimet greke, latine, turke, neolatine nuk kanë shumë peshë në Fjalës, në raport kjo me fjalët e mbarëgjuhës dhe normën e standardit që sjellin bashkëkohësinë.

Struktura fjalëformuese e shqipes së shkruar nga at Zef Pllumi është mjaft e pasur.

Nga pikëpamja e fjalëformimit të gjitha fjalët ndahen, sipas karakterit të temës, në *fjalë të parme* ose të *pamotivueshme* dhe në *fjalë jo të parme* ose të *motivueshme*.

Janë të **parme** të gjithë ato fjalë që nuk janë formuar (ose që sot nuk ndihen si të formuara) prej fjalësh të tjera, p.sh. Në pazar *drithi* u *shit* me *çmime shumë* të *nalta*, të cilat *ngriheshin çdo javë e çdo ditë*. (RRNO 2, f. 283)

Fjalët **jo të parme** ose të *motivueshme* përbëhen prej temës fjalëformuese dhe prej formantit fjalëformues. Të gjitha fjalët jo të parme, duke marrë parasysh mënyrën dhe tipin përkatës të fjalëformimit ndahen në:

1. fjalë të prejardhura: a) me parashtesa, b) me prapashtesa, c) me parashtesa e prapashtesa njëkohësisht, ç) pa ndajshtesa;
2. fjalë të formuara me nyjëzim;
3. fjalë të përbëra (kompozita);
4. fjalë të përngjitura;
5. fjalë të formuara me konversion;
6. fjalë të formuara me mënyra të përziera.⁹⁹

Lidhjet e ngushta të fjalëformimit me leksikon, nga njëra anë dhe me gramatikën, nga ana tjetër, pasqyrohen në pasurinë e mënyrave të sipërpërmendura të fjalëformimit në gjuhën shqipe. Tipet fjalëformuese më prodhimtarë në gjuhën e pasqyruar në veprat e at Zefit janë *prejardhja me nënndarjet e saj* dhe *kompozimi*.

VII. 1 Prejardhja, fjalëformimi me anë të parashtesave

Parashtesat më të përdorura janë:

pa-, P.sh.: fjalët e të *pa-ditunve* (RRNO 1, f. 54); P.sh.: i *pa-gojë* e i *pa-mend* (RRNO 2, f. 354)

për-, P.sh.: *për-mbledh* (RRNO 2, f. 295); P.sh.: *për-hap* (HISTORI 2, f. 181)

mos-, P.sh.: *mos-besim* (RRNO 1, f. 118); P.sh.: *mos-pranim* (HISTORI 3.4, f. 362)

mbi-, P.sh.: *mbi-shkrimet* (RRNO 2, Neni 24); P.sh.: *mbi-ngarkesë* (RRNO 2, f. 432)

nën-, P.sh.: *nën-shkrim* (RRNO 2, f. 310); P.sh.: *nën-shtrue* (HISTORI 1, f. 79)

⁹⁹ AKADEMIJA E SHKENCAVE TË RP SHQIPËRISË, INSTITUTI I GJUHËSISË DHE I LETËRSISË, Gramatika e gjuhës shqipe, Vëllimi I, Morfologjia, Botim i Akademisë së Shkencave, Tiranë, 2002, f. 55-56

stër-, P.sh.: *stër-nip* (HISTORI 3.1, f. 263); P.sh.: *stër-madh* (RRNO 3, f. 519)
para-, P.sh.: *para-dhanje* (RRNO 2, f. 380); P.sh.: *para-fundit* (RRNO 1, f. 110)
bashkë-, P.sh.: *bashkë-punim* (HISTORI 2, f. 139); P.sh.: *bashkë-bisedimin* (RRNO 3, f. 467)
 Disa nga parashtesat e huaja kanë hyrë në gjuhën shqipe.

anti-, P.sh.: *anti-shtetnor*, *anti-socialist*, *anti-tiranik*, *anti-servil* (HISTORI 2, f. 139)
auto-, P.sh.: *auto-kritikë* (RRNO 1, f. 141); *auto-grafit* (HISTORI 2, f. 127)

VII. 2 Prejardhja, fjalëformimi me anë të prapashtesave

Prapashtesat më të përdorura në materialin gjuhësor të veprave janë:

+**si**, P.sh.: *letër-si* (RRNO 3, f. 599); P.sh.: *zgjuar-si* (RRNO 3, f. 537)
 +**tar**, P.sh.: *anë-tar* (HISTORI 3.6, f. 467); P.sh.: *kangë-tar* (RRNO 3, f. 506)
 +**os**, P.sh.: *vul-os* (RRNO 1, f. 35); P.sh.: *vend-os* (RRNO 3, f. 612)
 +**or**, P.sh.: *arsim-or* (HISTORI 3.6, f. 467); P.sh.: *drejt-or* (RRNO 1, f. 160)

Vëmë re edhe fjalëformim me prapashtesa të huaja.

+**xhi**, P.sh.: *boja-xhi* (HISTORI 3.5, f. 428); P.sh.: *interesa-xhi* (RRNO 2, f. 380)
 +**ist**, P.sh.: *art-ist* (RRNO 3, f. 612); P.sh.: *norm-ist* (RRNO 1, f. 208)

VII. 3 Prejardhja, fjalëformimi me anë të parashtesave dhe prapashtesave njëkohësisht:

P.sh.: *në punë s* (< në punë + s) (HISTORI 3.6, f.467);
 P.sh.: *përfaqësonte* (< për + faq+ ës + o – nte) (HISTORI 3.6, f. 467)

VII. 4 Prejardhja, fjalëformimi pa ndajshitesë

Hap-i (emër) i formuar nga folja *hap*.

P.sh.: hodha *hapin* në pjerrësi (RRNO 3, f. 612);

Mund-i (emër) i formuar nga folja *mund*.

P.sh.: Rruga e gjatë don shokë të mirë, pëmdryshej të mbyjt jo vetëm *mundi* por má tepër mërzia. (RRNO 2, f. 325)

VII. 5 Fjalëformimi si kompozita emërore

Kompozita emërore (nominale) me emër + emër = emër.

P.sh.: *breg+deti* (HISTORI 3.6, f.467); P.sh.: *letër+njoftimin* (RRNO 1, f. 236).

VII. 6 Fjalëformimi si kompozita foljore

a) Kompozita foljore me emër + pjesore të foljes ose mbiemër foljor = emër ose mbiemër. P.sh.: *dorë+zanë* (RRNO 2, f. 380); P.sh.: *mendje+çoroditun* (HISTORI 2, f. 139)

b) Kompozita foljore me folje + ndajfolje = mbiemër.

P.sh.: *dash-a+keq* (RRNO 2, f. 331); P.sh.: *ba+mir-se* (RRNO 1, f. 67)

c) Kompozita foljore me folje + emër = emër ose mbiemër. *Kryeshëndoshë* (me shëndosh + kyet) P.sh.: Erdhën gratë e veshuna zí me pá e me kjà, burrat për *kryeshëndoshë*, për ngushllime edhe për punë të cilat u banë nëpër shtëpija tjera. (RRNO 2, f. 339)

d) Në gjuhën e veprave të At Zef Pllumit vëmë re edhe disa kompozita tek të cilat njëra prej gjymtyrëve nga pikëpamja e funksionit dhe e kuptimit është duke marrë tipare të një ndajshitesë.¹⁰⁰ Të tilla janë gjymtyrët e para të kompozitave si *kryekungull* (HISTORI 3.5, f. 428), *kryekatros* (RRNO 2, f. 362), *kryeqëllim* (HISTORI 3.4, f. 362), *kryeroja* (HISTORI 1, f. 48), *kryezoti* (RRNO 1, f. 69), *kryeposhtë* (RRNO 2, f. 432) etj..

¹⁰⁰AKADEMIA E SHKENCAVE TË RP SHQIPËRISË, INSTITUTI I GJUHËSISË DHE I LETËRSISË, Gramatika e gjuhës shqipe, Vëllimi I, Morfologjia, Botim i Akademisë së Shkencave, Tiranë, 2002, f. 73

Vëmë re dhe kompozita ku gjymtyrët e dyta kanë marrë tiparet e një ndajstese, si:

P.sh.: *libërlidhës* (RRNO 3, f. 643)

P.sh.: *dyfishe* (RRNO 3, f. 661)

VII. 7 Fjalëformimi si kompozita të përngjitura

a) Përemra: P.sh.: *gjithkush* (RRNO 3, f. 612); P.sh.: *kurrkush* (RRNO 1, f. 208)

b) Numërorë: P.sh.: *katërdhetë* burra (RRNO 2, f. 359); P.sh.: *dymbëdhjetë* muej (RRNO 3, f. 627)

c) Ndajfolje: P.sh.: *gjithherë* (RRNO 2, f. 288); P.sh.: *mirëfilli* (HISTORI 3.4, f. 362)

d) Parafjalë: P.sh.: *nëpër* (HISTORI 2, f. 207); P.sh.: *pranë* (RRNO 2, f. 372)

e) Lidhëza: P.sh.: *megjithëse* (RRNO 1, f. 30); P.sh.: *porsa* (RRNO 1, f.183)

Siç e vumë re dy mënyrat e fjalëformimit, ajo me prejardhje dhe me kompozim, shfaqen si mënyra të larmishme në sistemin e fjalëformimit të gjuhës së shkruar nga at Zef Pllumi. Në shumicën e rasteve në mënyrën e fjalëformimit me prejardhje është prejardhja paravajtëse, d.m.th. e formimit të një fjale të re me anë të bashkimit të një teme me një prapashtesë, e cila përcakton edhe pjesën e ligjëratës ku hyn fjala e re. P.sh.: *Gazet*-ar, emër; *Gaz*-tor, mbiemër. P.sh.: GAZETAR,-i m. sh.-ë(t) (RRNO 3, f. 641); GAZTOR,-e mb. i panyj. (RRNO 3, f. 559).

Kompozitat janë klasifikuar në mënyra të ndryshme duke u nisur sidomos nga marrëdhëniet që mund të krijohen mes gjymtyrëve përbërëse të saj. Nisur nga tradita e gramatikës sanskrite kompozitat janë klasifikuar si **endocentrike** dhe **ekzocentrike**. Në tipin e parë kuptimi i tërë kompozitës mbështetet kryesisht në kuptimin e njërit prej elementëve që e përbëjnë, i cili në termat e sotme përputhet zakonisht me kokën.¹⁰¹ Në klasën e mbiemrave të përdorur në veprat e at Zef Pllumit vë re ndërtime të tilla: *bishtëshkurtë mb. i panyj.* [Bishtëshkurtë- Stand.] P.sh. Paulini nuk ishte aty, ai burri po te truma *bishtëshkurtë* te dera. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96. Në kompozitat ekzocentrike kuptimi i kompozitës si e tërë, nuk përputhet me asnjërin prej elementeve përbërëse p.sh. *derë/zi,-zezë mb. i panyj.,+* përd. em. P.sh. - Ç'bën, a *derëzi*, pse ke pirë kaq shumë? RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467. Gjendet në vepra edhe forma: *derzi*. P.sh. Po, ti ç'u katandise kështu, o *derzi*? RRNO 1- Vetëm vdekja..., f. 110.

Përsa i përket mënyrës së fjalëformimit me kompozitë vumë re pjesëmarrjen e temave të fjalëve emërtuese: emra, mbiemra, folje dhe ndajfolje, si edhe tema numërorësh e përemrash, ku secila nga gjymtyrët e kompozitës ka një kuptim leksikor të qartë. Lidhja sintaksore midis këtyre gjymtyrëve është bashkërenditëse ose nënrenditëse. Gjymtyrët e kompozitës që kanë ndërmjet tyre **marrëdhënie bashkërenditjeje** klasifikohen si kompozita këpujore.

P.sh.: VERILINDJ/E,-a f. (HISTORI 3.6, f.467); LARGPAMËS,-e mb.i panyj. (RRNO 1, f. 70); MARRDHANI/E,-a f. sh.-e(t) [Marrëdhëni/e- Stand.] (RRNO 3, f. 678).

Gjymtyrët e kompozitës që kanë ndërmjet tyre **marrëdhënie nënrenditjeje** klasifikohen si kompozita përcaktore. P.sh.: KRYEQYTET,-i m.sh.-e(t) (HISTORI 3.6, f. 467); KRYEROJA (HISTORI 1, f. 48); KEQKUPTIM,-i m.sh.-e(t) (RRNO 3, f. 478).

Mënyrat e tjera të sistemit të fjalëformimit të gjendura tek leksiku i veprave të at Zef Pllumit do i përkasin një studimi në të ardhmen.

¹⁰¹ Prik M., Një vështrim i ri rreth kompozitave mbiemërore, 2003

https://www.researchgate.net/publication/315643038_Kompozitat_me_nje_element_mbiemeror

KREU VIII

“ FJALËSI I VEPRAVE TË AT ZEF PLLUMIT

NGA A- ZH ”

A

A lidh. (*) ^ (**) ► (Ѓ)P.sh. E shumta e atyne njerëzve, ushtarakë *a* civila, të ngarkuem me detyra e përgjegjësi, ishin analfabetë ose gjysanalfabetë. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

A pj. (*) ^ (**) ► (Ѓ) P.sh. Dreq o punë! - thanë, mandej pvetën: - *A* keni pak tel që ta lidhim këtu në parmakë? RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f.18

A psth. (*) ^ (**) ► (Ѓ) P.sh. - Ç'bën, *a* derëzi, pse ke pirë kaq shumë? RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

ABACI,-a f. sh.-(të) fet. (*) ^ (**) ► (Ѓ) përmb. Manastir ose kuvend i pasur katolik, që drejtohet nga një abat; ndërtesat e këtij manastiri (në vendet ku vepron kisha katolike; në të kaluarën edhe në Shqipëri). Treva ku shtrihet pushteti fetar i abatit. P.sh. *Abacija* Nullius e Mirditës me në krye një ipeshkëv me qendër në Orosh. RRNO 1- Liria midis dy burgjeve, Statuti i kishës..., Neni 9, f. 302

ABSOLUT,-e mb. panyj.(*) ^ (**)► (Ѓ) Që nuk varet dhe nuk kushtëzohet nga diçka tjetër; që merret a që vështrohet në vetvete, pa u lidhur e pa u krahasuar me diçka tjetër.

P.sh. Infermieri i kampit të ordinerëve ishte *absolut*, që vendoste edhe mbi doktorin tonë armik. RRNO 1- Kampet e mshefunë në Shën Vasi, f. 678

ABSTEN/OJ jokal., -ova,-uar (*) ^ (**) ► (Ѓ) përmb. Nuk marr pjesë në votim, nuk shprehem as «po» as «jo» për një vendim që merret me votim; nuk marr pjesë në një punë, shmangem. P.sh. Un nuk e mohoj faktin që në Seminarin Papnuer të Shkodrës u formue Bashkimi Shqiptar, një organizatë politike e studentave, e cila gjatë fushatës elektorale para zgjedhjeve hodhi shumë trakte antiqeveritare në qytetin dhe rrethin e Shkodrës tue grishë popullin që të *abstenojë*. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

ACAR,-i m. sh.-e (*) ^ # (**) ► (Ѓ) [kupto: Të ftohtë i madh, i thatë e me ngricë; fraq, cingërimë, thëllim. Acari i dimrit.]

+ P.sh. Ishte shumë ftohtë, *acar*. RRNO 1- Doket e vjetra, f. 359;

+ përd. mb. # P.sh. Për këtë mbrojtje të *acarueme* Ministria e Arsimit e çoi në gjykatë, e cila atëherë dha vendimin njizani në favor të Pater Ambrozit. HISTORI 2- Francekanet e medhaj, At Ambroz Marlaskaj, mbrojtës i lirisë njerëzore, f. 166

ACAR/OJ kal., -ova,-uar (*) ^ (**) ► (Ѓ)

P.sh. Ti nuk ua *acaron* nervat prokurorit e gjygtarëve se je gjithmonë i qetë. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

ADALAT m. vet. njëj. mjek. (-) (- -) Δ (ЃЃ) P.sh. Pjesa má e madhe e të burgosunve, shkatrrue nga vjetët e shumta të burgut xenin radhën e gjatë te dera e infermerisë për me marrë një resorpin, carvasin, *adalat*, mbi të cilat kishin vu shpresën se u shtonte ndonji ditë jetë. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

ADMINISTRAT/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (Ѓ) përmb. Formë e veprimtarisë shtetërore, krahas asaj ligjvënëse e gjyqësore, për të ushtruar pushtetin shtetëror nëpërmjet organizimit të drejtpërdrejtë të funksioneve të shtetit e të veprimtarisë ekzekutive-urdhërdhënëse. P.sh. Në këtë rasë populli shqiptar përfitoi, sepse iu lëshue kësaj *administrate* edhe Kosova deri në Mitrovicë, po ashtu një pjesë e Maqedonisë si dhe një pjesë e Çamërisë. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociologu, f. 231

ADMINISTRIM,-i m. sh.-e (*) ^ (**)► (Ѓ) P.sh. Ipeshkvit dhe në mungesën e tyre Vikar-Kapitullarët kanë kurien dioqeziane, e cila përbëhet prej atyre personave që u ndihmojnë në drejtimin dhe *administrimin* e mbarë t'internueme në Tepelenë. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, Neni 13, f. 295

ADMIRAL,-i m. sh.-ë(t) usht. (*) ^ (**) ► (Ѓ) P.sh. *Admirali* Teme Sejko, që nuk dinte edhe aq mirë se ç'ishte Sigurimi i Shtetit, pranoi që të sakrifikohej për Partinë. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

ADMIRIM,-i *m. vet. njëj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) [kupto: vërej me ëndje- UGJ (2015, f. 76). P.sh. Kur vizitoi bibliotekën, e cila n'atë kohë ishte më e mira në Shqipëri, shprehu shumë *admirim* për veprimtarinë kulturore të françeskanëve. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

ADRES/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Të gjithë u shperndamë kryeultë e pa bënë, për atje ku kishim shenjue *adresen*. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

ADHURIM,-i *m. vet. njëj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Në atë, në tri urdhnimet e para kërkohet njohja e Zotit dhe *adhurimi* i tij, shtatë të tjerat rregullojnë jetën mes njerzve. RRNO 3- Korniza, f. 548

ADHUR/OJ kal., -ova, -uar *fet. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) + [kupto: Kam dashuri të zjarrtë dhe nderim të madh për dikë ose për diçka.]

P.sh. Gjinkastritët e *adhurojshin* jo vetem për cilsi të e mira njerzore, por edhe si mjek të dijtun. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208;

+ fet. P.sh. Por faji nuk ishte i Zotit, ishte i njerzve që i shërbejshin tiranit dhe e kishin frigë, e ndigjojshin e *adhurojshin* më shumë se Zotin. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

AFAT,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Qeveria n'atë kohë kishte hapë fushatën e mbledhjes së armëve të gjithë popullsisë me *afat* deri me 30 nandor. HISTORI 3.1- Ut heri dicebamus... (Siç thonim dje...), f. 269

AFER *ndajf. vendi (*) ^ (**)* & ► (Ǻ)

P.sh. Seksioni i Sigurimit të Shtetit në atë kohë e kishte selinë e vet në shpi të Pjeter Çurçisë *afër* Sahatit të Inglizit. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

AFERME (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* & Δ(Ǻ)

P.sh. Kur mbrijta te një portare tjetër mes mureve, aty ku ndaheshin dy rrugë, njana për shtëpinë më të *afërme* e tjetra vazhdonte gjatë malit, aty vendosa me shkue te shtëpia e parë. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

AFERSI,-a *f. (*) ^ (**)* & ► (Ǻ) P.sh. Punëtorët dembela të komandës, deri atëherë, kishin hjedhë hinin e qymyrit gjithkund n'*afersi* të rrethimit kryesor. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

AFERSISHT *ndajf. (*) ^ (**)* & ► (Ǻ)

+ ndajf. kohe. P.sh. Pritën *afersisht* një orë, por besimtarët më shumë vijshin se sa delshin. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455; + ndajf. vendi. P.sh. Së pari, fluturimi bahej poshtë, në formë rrethore, mbi kënetë, e deri te fusha e shkollës së aviacionit, gjithmonë në ngritje, dhe kur *afersisht* mbrijshin naltësinë 300-400 metër atëherë çohet çeta e dytë, po n'atë mënyrë. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

AFR/OJ kal. -ova, -uar *(*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Kur e pá Jorgoja se po rrxohem, më *afroi* një karrige mprapa dhe m'uli. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

AFTESI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* & ► (Ǻ)

P.sh. Për këtë na mungon shumë zhvillimi i ndjenjave sociale e gadi edhe i *aftesisë* shtetformuese. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

AGIM *m. sh.-e (*) ^ (**)* Δ(Ǻ) P.sh. Në *agim* të ditës mbrijtëm në Vjenë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

AGREP *m. sh.-ë [Akrep- Stand.] (-)(- -) Δ*

(Ǻ) zool. P.sh. Të gjithë e nënshkruen përveç atyne që nuk mueren pjesë, si Dom Dedë Malaj e At Konrad Gjollaj. Gjithashtu Dom Gjon Kovaçi lexoi një letër të shkrueme me alegori prej nipit të tij, Dom Engjëll Kovaçit, i cili thonte se nuk ishte në gjendje shëndetsore me ardhë e me marrë pjesë në atë mbledhje, mbasi e kishte hangër *agrep* në kambë, edhe si përfundim i porosiste tjerët me u ruejtë prej *agrepëve* se ishin shumë të rrezikshem. RRNO 2- Persëri në kuvend, f. 288

AGRESIV,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Kisha frikë nga ai popull që edhe në dashuni tregohej *agresiv*. HISTORI 3.3 - Nanë Tereza në Shqipëri, f. 319

AGRONOM,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. -Nuk kemi *agronom*; detyrën e tij e kryen tekniku pyjor. RRNO 2- Përsëri në Lekbibaj, f. 395

AGRUME (t) *f. sh. bot. (*) ^ (**)* ► (ǺǺ)

P.sh. Të gjitha ato brezare me *agrum* do ujiten e jo një kopsht me lule! RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

AGJENSI,-a *f. sh.-(të)* [Agjenci- Stand.] (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Megjithkëtë *Agjencia HSINHUA* i vendosi aparatet e veta në Shqipëri dhe zani kinezo-shqiptar u ndigjue i qartë dhe i forte në të gjithë Europën, tue propagandue parrizin shqiptar. RRNO 2- Lin Biao në Shqipëri, f. 439

AGJENTUR/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) keq. P.sh. Në rasë se vjen puna që të firmos dikund, má parë pranoj të jem agjent i Sigurimit Shqiptar se sa i një *agjente* të huej. RRNO 3- Si dikur, f. 478

AGJINIM *m. sh.-e* fet. vjet. [Agjërim- Stand.] (-) ^ (- -) Δ (Ǻ) & Gjendet në vepra vetëm forma geqe: “agjinim”. P.sh. Gjella që kishem hanger në Kuvend nuk e prishte *agjinimin* ose má mirë kishte zavendsue aperitivin. RRNO 1- I lirë, f. 236

AGJITACION,-i *m. sh.-e* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Të katërt i denuen me nga 10 vjet burg, simbas nenit të ligjit *agitacion* e propagandë kundra pushtetit popullor. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

AHUR,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Përse i pasuni asht edhe i fortë: ai mban shërbtorë, mban qen, forcon shtëpi e *ahre* e kështu asht shumë má i vështirë me i hi, se fukarasë. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

AJRI,-a *f. poet.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Ishte një torturë e vërtetë, gjatë së cilës vdiqën njerz nga mungesa e *ajrit*, nxehtësia dhe të tjera rrethana. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

AJK/Ë,-a *f. sh.-a* (*) ^ (**) ► (Ǻ) fig. P.sh. Në rrximin e Zotit të vërtetë për me e zavendësue me një tiran gjakatar të çmendun, u përlye jo vetëm populli që viente të zezat e ullinit, por edhe *ajka* e mendjes e e kulturës shqiptare, që me shkrime të veta servile i jepte zemër marrisë që të kalohej çdo cak. RRNO 3-Filloj aty ku mbetëm, f. 467

AKADEMI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Kuvendi Françeskan má shumë se një shtëpi priftësh katolikë ishte një *akademi* shkencëtarësh, akademi e pashpallur, ku secili prift ishte i specializuem në një shkencë, dikush në gjuhësi, një tjetër në histori, në etimologji, në folklor, antropologji e të tjera

shkenca humane, si drejtësi, arte etj.. RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506

AKSHAM,-i *m. sh.-e(t)* vjet. (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Kur më duel gjumi, aty mbas *akshamit*, ndjeva shumë zhurmë: krisma dyersh, hapa njerzish e të shame e krisma rojesh. RRNO 1- Burgu i kishës, f. 115

AKTAKUZ/Ë,-a *f. sh.-a(t)* drejt. (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Mbasi u ul, e mori fjalën Prokurori i cili nga pupitri i tij lexoi një *aktakuzë* të gjatë. RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506

AKTOR,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. U bashkuen, për me recitue, edhe *aktori* Ndreka Luca e poeti Jorgo Bllaci. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

AKULL *m. sh.-j* (*) ^ (**) Δ (Ǻ) @ && + P.sh. Kur kqyrshë poshtë të dukej vedja mbret që sundon tanë botën, por ta prishte punën edhe ai mali që vazhdonte má nalt i pakalueshëm nga *akulli* që nuk shkrihej. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428; + fig. përd. mb. libr. P.sh. Mos u shkandulloni, por u uroj që të mbërrini edhe ju në një pleqni má të shtyeme se un e me memorien *akull*. HISTORI 3.3- Kujtime për Hans Troschel, f. 345; + @ përd. mb. && [kupto: Ishte bá akull. = Ishte ngrirë.]. P.sh. Trupi aty varun në pjeshkë ishte mpi krejtësisht, *bá akull*, dru. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

ALBUM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Dhe shpalosi *albumin* me sa e sa skica të bukura të jetës së atij shpendi, mandej shfletoi edhe fletoret plot me shkrime e përshkrime të hollësishme të shpendit. HISTORI 3.3- Kujtime për Hans Troschel, f. 345

ALEGORI,-a *f. sh.-(të)* let. (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Gjithashtu Dom Gjon Kovaçi lexoi një letër të shkrueme me *alegori* prej nipit të tij, Dom Engjëll Kovaçit, i cili thonte se nuk ishte në gjendje shëndetsore me ardhë e me marrë pjesë në atë mbledhje, mbasi e kishte hangër agrepi në kambë,... . RRNO 2- Persëri në kuvend, f. 288

ALERGJIK *mb. i panyj.* (-) # (-) ► (Ǻ) P.sh. Valeri ishte *alergjik*, nuk duronte as tymin e duhanit, as ernat e kqija e mjegullnajt e turmave. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

ALFABET,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Mbasi kaluen pak vjet erdh koha me i dhanë mësimet e para Mahmudit të vogël, tue fillue me *alfabetin* latin. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

ALKOL,-i *m. sh.-e(t)* [Alkool- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ǻ) bised.. P.sh.- Po ja, që ke nxjerrë gjithë ç'kishe në bark, dhe këtu vjen era *alkol*. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

ALLAH,-U *m. fet. i vjet.* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) P.sh. *Allahu* ka falë robin e gjithçka për robin e gjithkush din çka ban në këtë jetë... HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

ALLÇI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Këmbën e kisha të ngrirë në *allçi*, por nuk kisha plagë të tjera. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

ALPE(-t) *f. sh. gjeogr.* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) P.sh. Nga ajo shihej një ndër panoramat më të bukura të Shqipnisë – atje poshtë lugina e Shalës, ku gjarpnonte përmes një lum i ndritshëm në të argjentë, ndërsa aty afër kundruell, *alpet* më të bukura të këtij vendi: Biga e Shalës, Radohina, Poplluka e Jezerca. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

ALTAR,-i *m. sh.-ë(t)* fet. (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Filloi muzika, te *altari* duel prifti i veshun bukur. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

ALTOPARLANT,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) P.sh. *Altoparlantët* çirreshin gjatë gjithë rrugës me kangët Hakmarrje rini, Në njerën dorë kazmën dhe në tjetrën pushkën, Dy luana që ka bota, një Azia e një Evropa! RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

ALUMIN,-i *m. vet. njëj. kim.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. N'oborrrin e kampit ai kishte gjithmonë një vend të caktuem, ku mbi një shtroje qëndronte gjithmonë një tepsi e madhe *alumini*, mbushun me mbeturinat e bukëve që i mblidhte me mirësjellje të madhe ndër tavolinat e mensës. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

AMANET,-i *m. sh.-e(t)*, bised. (*) ^ (**) ► (Ǻ) [kupto: porosia e fundit- UGJ (2015, f. 83)]. P.sh. Po ashtu kujtoj një kronikë të shkrueme italisht prej P. Erasmo da Banjo, ose më mirë një lloj ditari deri ditën që iku prej

këtij vendi kur la edhe *amanetin* e fundit. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

AMAZON/Ë,-a *f. sh.-a(t)* libr. (*) ^ (**) ► (ǺǺ) fig. P.sh. Asht një *Amazonë* që lufton kundra çdo tiranie, prandej edhe kundër tiranisë komuniste. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

AMBALAZH,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) [kupto: mbështjellje- UGJ (2015, f. 83).

P.sh. E lshova belin aty, dola në breg, nxora kutinë e duhanit dhe me letër të verdhë *ambalazhi* makaronash fillova ta dredh cigare. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

AMBASAD/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Ndigjò, italianët na kanë bllokue ne shqiptarët, përmes *ambasadës* në Tiranë, njilloj si qeveria e Enver Hoxhës për pesëdhjetë vjet. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

AMBASADOR,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Më vonë në festën e 4 korrikut, *ambasadori* amerikan fton për festën kombëtare të SHBA-ës edhe Fishtën. HISTORI 3.6 - Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

AMBËL (i,e,të) *mb. i nyj.* [Ëmbël- Stand.] (-) ^ (- -) Δ (Ǻ) & Gjendet në vepra vetëm forma: “i ambël”. P.sh. Detyrohej heshtim i plotë pamvarsisht se në ditët e para u tolerue zani *i ambël* i Gac Çunit, por u ndryll ai dhe çdo zà tjetër deri edhe kollitjet e të teshtimet, të cilat shpesh interpretoheshin si sinjale. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

AMBËLSI *f. sh.* [Ëmbëlsi -Stand.] (-) ^ (- -) Δ & (Ǻ) Gjendet në vepra vetëm forma: “ambëlsi”. P.sh. Mandej me *ambëlsi* u zhvilluen gjithfarë bisedash: mbi planet e detyrimet, mbi reformat e deri për letërsinë e më tha se atij i pëlqente shumë Vehbi Skënderi, i cili kishte fitue edhe çmimin e parë. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

AMBULANC/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. -Po mirë, në dashtë me ndejë në shtëpi, na ia lamë dy dhoma, por në katër tjerat vendosim aty me strehim dikend tjetër, o *ambulancën*, o rininë e shtëpinë e kulturës. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

AMIN (amen) *pj. fet. vjet. (*) ^ (**)* ► (ǃǃǃ)
P.sh. Të gjithë thanë *Amen*. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

AMENDAMENT,-i *m. sh.-e(t) drejt. (*) ^ (**)* ► (ǃǃǃ) P.sh. Aty vendosëm që un të mblidhshem të gjithë klerin, ku të lexohej ky projekt-statut gjithashtu edhe *amendmentet* që do të paraqitshem un n'emen të klerit. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

AMNISTI,-a *f. sh.-(të) drejt. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Mbas një viti e gjysë u lirue nga një *amnisti*, si moshë e kalueme. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

ANADOLLAK,-u *m. sh.-ë(t) përd. si mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǃǃǃ) P.sh. Ai kishte trashiguar metodat zyrtare *anadollake* dhe i kishte organizue ato sa me pasë frikë se sundimit të tij vetëm vdekja mund i jepte fund. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

ANALFABET,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) + P.sh. Ishte një malsuer *analfabet* por kishte një përvojë të madhe, e cila e kishte miqësue si me njerzët e shkolluem e të dijtun, ashtu edhe me doket e kanunet e maleve, e me tregtarët e matrapazat e qyteteve. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88; + përd. em. P.sh. Kur i shkrova emnat e u desht që të firmoste secili, e shumta ishin *analfabetë* dhe u dojte vetem me vu gishtin. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

ANALIZ/Ë,-a *f. sh.-a(t) spec. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) UGJ (2015, f. 85). P.sh. Radiografinë e kemi të prishur, prandaj duhet të sigurohemi edhe me një *analizë* tjetër. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

ANARKI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Gjithnji u mblodh një grup shqiptarësh, që u thirr Asamble Kombëtare, për të mujtë me shpëtue vendin nga *anarkia* absolute. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

ANASH *parafj. (*) ^ (**)* ► (ǃǃǃ) P.sh. Largas, *anash* rreshtit, kishin roje të armatosuna që bërtitshin me kërcnim: lëviz, luaj këmbët!. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

ANATEM/Ë,-a *f. sh.-a(t) fet. (-) (--)* ► (ǃǃǃ) [kupto: shkishërim- UGJ (2015, f. 85)].

P.sh. Këtu sundon Partia e Punës e jo Kisha obskurantiste me mallkime e *anatema*. RRNO 2- Sosja, f. 362

ANDEJ *ndajf. (*) ^ (**)* & ► (ǃǃ)

P.sh. Sa ktheva në Shosh në të parën dielë në Kishë lajmovja se e kishem caktue ditën e largimit prej *andej*, prandaj kush kishte fëmi me pagëzue e kunorë me vu, të shpejtojshin sa më parë. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432;

& P.sh. Vranina si dhe Te Kisha e Shnjonit, *njandej* nga viti 1929 ose 1930. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

ANDERR *f. sh.-a [Ëndërr- Stand.] && (-) ^ (- -) Δ (ǃǃ) &* Gjenden në veprat At Zefit të dy format: “andërr”, “ëndërr”. P.sh. Materja, ajo, shfaqet ndër mënyra të ndryshme: edhe si ide edhe si *ëndërr*, por ligjet e materjes janë të palëvizshme. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439; + && [kupto: Nuk i ka pá as në anderr. = Nuk i ka menduar.]. P.sh. Megjithktë ndër disa momente të jashtzakoshme, njeriu asht njeri dhe mund ligshtohet e i shpifë edhe vetes gjana, që nuk i ka pá as në *anderr*. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160; Me antonimin e tyre: “zhgjandërr” në kuptimin e sotëm të fjalës: realitet - Stand. + & P.sh. O Zot, thashë me vedi, a jam andërr a *zhgjandërr*: i lirë, pa polic, me zjarm, mes bukës e patateve. RRNO 1- I lirë, f. 236

ANDRRIMTARË *mb. i panyj. [Ëndërrimtar- Stand.] (-) ^ (- -) & Δ (ǃǃǃ)* Gjendet në vepra vetëm forma: “andrrimtarë”. P.sh. Në këtë kohë kishte mjaft njerz të ndjekun nga terrori komunist, ose njerz lirisdashës që nuk mund e durojshin tiraninë hoxhiste, ose të rinj *andrrimtarë* për një jetë të lumtun, të cilët me guxim, pa njoftë vendin, shtigjet, as kohën, hidheshin n'ujin e Buenës për me kalue në liri. RRNO 2- Dom Dedë Malaj, f. 391

ANDJE *f. sh.-e [Kënaqësi- Stand.] (-) ^ (- -) & Δ (ǃǃǃ)* Gjendet në vepra vetëm forma: “andje”. P.sh. Të jeni të sigurt se un kurr nuk kam me pranue këto akuza që më bahen, pranoj me *andje* vdekjen. RRNO 3- Si dikur, f. 478

ANEKDOT/A,-ë *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Të gjitha këto veprime të tija populli i shoqonte me *anekdota*, që bájshin me qeshë,

të cilat edhe ai vetë i tregonte me shumë andje.
RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

ANEKS,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
[kupto: shtesë, shtojcë- UGJ (2015, f. 85)].
P.sh. *Aneksi* përtej ishte i mbushun vetem me
thasë plot miell. RRNO 1- I lirë, f. 236

ANEMBANË *parafj. (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ)
P.sh. Shqipnia mbarë ishte e rrethueme
anembanë kufinit me atë klan të tmerrshëm, të
forcuem me roje kriminele, sadiste, me qen
kufinit e me korrent elektrikut. RRNO 2- Ditët
e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

AN/Ë,-a *f. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) + krahinë,
vend. P.sh. Pra, erdh puna që velipojakët e
bregabuenasit, nganjherë siç delshin me pá të
vetët, ashtu qitshin m'atë *anë* edhe ndonji prej
këtyne njerëzve që kërkojshin lirin, për
mëshirë e miqësi, ose edhe për ndonji pagesë.
RRNO 2- Dom Dedë Malaj, f. 391

ANËTAR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) &
P.sh. Ka shkatërrue personalisht edhe çdo
anëtar të familjes shqiptare. HISTORI 3.6-
Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f.
467; Gjendet në vepra edhe forma: “antar”.

P.sh. Nji ditë erdh Dom Prek Nikçi, dikur me
probleme kishtarë, por ishte edhe *antar* i
Këshillit të Pergjithshem të Frontit
Demokratik të Shqipërisë. RRNO 2- Ditët e
fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

ANIJ/E,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Kur përfundoi vjeti i specializmit në
gjuhën shqipe e në mjekësi, nga Venecia u
nisëm në brigjet dalmate me nji *anije*.
HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipni, f.13

ANKAND,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Misrin e sanën i qita në *ankand*, ashtu
mobiljet e shtëpisë, që i kishem punue me dorë
tëme. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

ANKES/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Për çdo *ankesë* që mund bahej, vinte
përgjigjja: nuk merremi me të dejun. RRNO 2-
Puna me pengesa, f. 418

ANKIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Mbas nja 2 ditësh që na risistemuen, pa
marrë parasyshë *ankimet* shëndetsore, më
caktuen në zonën Nr. 2, ku nxirrej piriti.
RRNO 3- Persëri rob në minierë, f. 577

ANKET/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Kam tregue në atë kishë se në nji *anketë*
që u asht bà, tash vonë, 100 shkencëtarëve të
botës, 90 ishin pro dhe 10 kundër. RRNO 3-
Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

ANKTH,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) +fig.
P.sh. Qyteti jetonte ditë *ankthi*. RRNO 1- Vjeti
1945, f. 24

ANMIQSI *f. sh. [Armiqësi- Stand.] (-) ^ (- -)*
& Δ (ǰǰ) Gjendet në vepra vetëm forma:
“anmiqsi”. P.sh. *Anmiqsia* e tij mà e madhe
shfaqej kundrejt françeskanëve, përse
franceskanët flitnin shqip, mendonin
shqipnisht e në mënyrë patriotike, gjana këto
që De Nigrisit nuk i pëlqenin fare. HISTORI
3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef
Pllumin, f. 467

ANSEMBLE *f. sh. [Ansambël- Stand.] (-) #*
(- -) & Δ (ǰǰǰ) Gjendet në vepra vetëm forma:
“ansemble”. P.sh. Ai tha se formimi i
ansemblesë në Tiranë, zgjedhja e regjencës
dhe e qeverisë ishin vepra të patriotve
shqiptarë dhe jo të ushtrisë gjermane që
interesohej vetem për pikat strategjike gjatë
luftës globale. RRNO 1- Gjyqji në redaksinë e
Hyllit të Dritës, f. 141

ANTAGONIZ/EM,-mi *m. sh.-ma(t) (*) ^*
(**)& ► (ǰǰ)[Antagonizëm-Stand.] [kundërvënie-
UGJ (2015, f. 86)]. Gjendet në vepra vetëm
forma: “antagonizem”. P.sh. Lëvizja N. Ç. e
drejtue me prej komunistave, falë dredhive
politike e aftësive propagandistike, o
organizimit të udhëheqjes ose injorancës e
fanatizmit të masave popullore, që prej Tirane
e deri në skajet má jugore të vendit, pati nji
shtrimje të gjanë në *antagonizem* luftarak me
organizatën tjetër të Ballit Kombëtar. RRNO
1- Vjeti 1944, f. 17

ANTIKITET,-i *m. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Gjithmonë përfundojshem tue i dhanë
zemër me vargun e poetit të *antikitetit* romak
që thotë *Audentes fortuna iuvat* (Virg.)
...timidosque repellit cf. Aen, X, 238 n.
(Guximtarët i ndihmon fati). RRNO 3- Fabrika
e Repsit, f. 537

ANTI- *pj. fjalëform. libr. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
[parashtesë me burim nga greqishtja e vjetër:
kundër- PPGJSHF (1998), f. 30], UGJ (2015,

f. 86). Pjesëz që duke u bashkuar me një emër apo mbiemër jep kuptimin e kundërshtisë e të armiqësisë. P.sh. antikomunist, antiligjor, antikristian, antilogjike, antinjerzore, antiortodoks, antiparti, antiqeveritare, antishkencë, antishtet, etj.. Të gjitha këto fjalë gjenden tek vepra e At Zefit.

ANTIKLERIKALE *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) UGJ (2015, f. 86) P.sh. Me formimin e Shqipnisë, pak a shumë, politikën e mori në dorë një klikë *antiklerikale* e masonike. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f.467

ANTILIGJOR,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. Mallkimi asht një presjon i randë *antiligjor* që ti ke ushtruar mbi popullsinë. RRNO 2- Sosja, f. 362

ANTIKRISTIAN *mb. i panyj. (-) (- -) Δ (ǺǺ)* P.sh. Më vonë, mbështetë ndër ata dokumenta, historianët komunistë të tipit Rakip Beqo (oficer i naltë i Sigurimit të Shtetit) do të ndërtojshin Historinë e Shqipnisë së Ré komuniste ose do t'i jepej vrull fantazisë së shkrimtarëve mercenarë të fanatizmit fundamentalist *antikristian* të tipit të Skender Drini për me montue romanet servile politike shumëvëllimshe Shemhja e Idhujve e Midis dy kohëve etj.. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

ANTILOGJIKE *mb. i panyj. (-) (- -) Δ (ǺǺ)* P.sh. -Në politikë, shpesh herë merren vendime e bëhen lidhje *antilogjike*, - më tha, - sepse drejtimet e saj më shumë burojnë e vijnë nga inadi. RRNO 3- Uzina në veprim-Mbarimi i miqësisë, f. 656

ANTINJERZORE *mb. i panyj. (*) ^ (**)* Δ (ǺǺ) P.sh. Jo, çdo femer shqiptare që don ta shtojë këtë racë *antinjerzore*, meriton me u zhdukë. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

ANTIORTODOKS *mb. i panyj. (-) (- -) Δ (ǺǺ)* P.sh. Emini më tregonte se si babai i tij ishte një nacionalist i vërtetë, antigrek, *antiortodoks*, kundër çdo takimi mes dy kombeve dhe kulturave greke e shqiptare. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

ANTIPARTI *mb. i panyj. (*) ^ (**)* Δ (ǺǺ) P.sh. Ata u interesuen shumë për të ashtuquejtunin grupin agjentural të klerit katolik, sepse, tashma nga eksperiencia e

burgut të gjatë e shka donte me thanë grup *antiparti*, grup agjentural, grup armiqësor etj.. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

ANTIQEVERITAR *mb. i panyj. (*) ^ (**)* Δ (ǺǺ) P.sh. - Un nuk e mohoj faktin që në Seminarin Papnuer të Shkodrës u formue Bashkimi Shqiptar, një organizatë politike e studentave, e cila gjatë fushatës elektorale para zgjedhjeve hodhi shumë trakte *antiqeveritare* në qytetin dhe rrethin e Shkodrës tue grishë popullin që të abstenojë. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

ANTISHKENCË *f. vet. njëj. (-) (- -) Δ (ǺǺ)* P.sh. Foli mjaft gjatë, gjithmonë tue naltue *antishkencën* e ré shqiptare të drejtue, në të gjitha fushat, nga Partia dhe i quejtuni Pushtet Popullor. RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506

ANTISHTET *m. sh. (-) ^ (- -) Δ (ǺǺ)* P.sh. Megjithktë un mbetem i patundun në mendimin tim për shtetin, i kujtdo kjoftë ai: un jam *antishtet*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

ANTISHTETNOR *mb. i panyj. (*) ^ (**)* & Δ (ǺǺ) [Antishtetëror-Stand.] [kundërshtetëror-UGJ (2015, f. 86)]. Gjendet në vepra vetëm forma: “antishtetnor”. P.sh. Ndërkaq në heshtje, nën zà, recitonin me ngulm kangët e Lahutës së Malcis ky ishte një veprim konspirativ *antishtetnor*, antisocialist, antitiranik, antiservil, që dënohej së paku me 10 vjet burg. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

ANULLOJ *kal. (*) ^ (**)* Δ (Ǻ) [kupto: shfuqizoj- UGJ (2015, f. 87)]. P.sh. I shtinë të dy në burg e, kur erdh puna me perpilue akuzat, ky erdh e *anulloi* vendimin e gjermanit, i cili e nderoi me qëndrimin gatitu. RRNO 2- Intermezzo për At Kelmendin, f. 314

APARAT,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Imzoti, nga një ças, i siellte sytë për rreth si të vrejte nëse po na ndigjon kush, ose më mirë me thanë, sikur të dyshonte se ishin vendosë në atë dhomë *aparate* prigjimi. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

APARATUR/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) përmb. P.sh. Na kena *aparatura* që lexojmë trunin e njeriut. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

APARTAMENT,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. Kur erdhëm, e pvetëm pronarin, e ai na tha se ti kishë banue në këtë *apartament* tash dymbdhetë vjet. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

APELIM,-i *m. sh.-e(t) drejt. (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. Sipas kërkesës së drejtë të Prokurorit i jepet dënimi me varje dhe pa të drejtë *apelimi*. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

APENDISIT *m. sh.-e mjek. [Apendicit-Stand.] (-) ^ (- -) Δ & (Ǻ)* [Zorrë e verbër-UGJ (2015, f. 88)]. Gjendet në vepër vetëm forma geqe: “apendisit”. P.sh. Ishte një kundërshtar i Zogut, i internuem në Itali, por ishte antiitalian: flitet, nuk dihet kurrëgjë me siguri se mbasi hyni Italia në Shqipëri, një dytre muej mbrapa e kanë mbytur italianët: ai vdiq në Romë në një operacion *apendisitit*. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

APERITIV *mb. i panyj. (-) (- -) Δ (ǺǺ)* P.sh. Gjella që kishem hanger në Kuvend nuk e prishte agjimin ose më mirë kishte zavendësue *aperitivin*. RRNO 1- I lirë, f. 236

APOSTOLIK,-e *mb. i panyj. fet. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) + P.sh. Un si i ngarkuem përkohshëm i delegacionit *Apostolik*, i kam dergue këtë vendim Seminarit Papnuer të Shkodrës, që pjesmarrsit në këtë aksion politik kanë shkelë randë disiplinën e Seminarit, aq sa me vu në rrezik dhe jetën e Superjorve, prandë u hiqet e drejta e vazhdimit të studimeve. RRNO 1- Gjygyji në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141; +përd. iron. P.sh. Në administraturën *apostolike* të Ferizajt (kështu thirrej në vitet 1990) kishin hjedhë poshtë me përçmim traditën e lashtë shekullore të klerit katolik shqiptar, që ishte i vetmi zà i kulturës dhe i gjühës shqiptare që nga Dom Gjon Buzuku e deri te Abat Preng Doçi, HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

APOSTU/LL,-lli *m. sh.-j(t) fet. (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. Edhe në gjühën shqipe kanë mbetë shumë fjalë, të cilat nuk kanë mujtë me i zhbì as përkthyesat novatorë të dy dioçezave shqipfolëse të Jugosllavisë; P.sh. fjalët

kungim, kelk, korp, Shelbues, Shperblyes, *apostull* etj., ndërsá gabimisht e kanë zavendësue fjalën dishepull me nxënës. HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

ARAB,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) + P.sh. Në të vërtetë un aso kohe nuk e dijshe se në Romë deri atëherë nuk kishte xhami, sepse kur *arabët* ia kishin kërkue lejen Musolinit, ai kishte dhanë përgjegjen e shkurtë: të drejtat njerzore e ndërshtetnore janë të barabarta dhe reciproke: e jap lejen për një xhami në Romë kur të më jepet leja më ndërtue një kishë në Mekë. RRNO 2- Lin Biao në Shqipëri, f. 439; + përd. mb. P.sh. Dera ishte ajo má e bukura si arkitekturë: vepër monumentale në stilin *arab*, krejt gurit të latuem. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

ARË *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Kultivon frytet e *arave* e të pemve, të gjitha raca të zgjedhuna, jo vetëm të bukura, por frytdhansë. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

ARBNORE *mb. i panyj. [Arbre-Stand.] (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Kryevepra e At Marinit asht Skanderbegu mbas gojdhansh, në të cilën përmbloodhi mbetjet e fundit të kujtimeve popullore *arbnore* për heroin e Kombit. RRNO 2- Kampet e burgjet e Shqipnisë, f. 296

ARDHJ/E,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. *Ardhja* e Ipeskvit dhe e shumë meshtarëve tjerë që nuk kishin mbështetje ndër njerz të vet, teshat e tyne denga-denga të lidhuna nëpër korridore i dha Kuvendit tek Arra e Madhe pamjen e një kampi të vogël internimi. RRNO 2- Lin Biao në Shqipëri, f. 439

E ARDHM/JA,-e (e) *f. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Në shkencë diskutohet e kaluemja dhe e tashmja, por jo kurr e *ardhmja*. RRNO 3- Gjygyjet e popullit vazhdojnë, f. 506

ARDHSHM/E,-ja *(e) mb. i nyj. (*) ^ (**)* Δ (Ǻ) & P.sh. Në këtë vështrim, mund të thohet se gjindemi gjithnji në fazën e një primitivizmi shoqnor dhe duhet ende një punë programatike, edhe për shumë kohë, shoqnie me një etapë edukimi durimgjatë, për të mujtë me lavrue një kulturë të shëndoshë e të gjithanshmen në rininë e *ardhshme* shqiptare, si edhe me

formue ndjenjën e sociabilitetit. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245. Gjendet në vepra edhe forma: “e ardhme”. + & P.sh. - Zoti e pëlqen sundimin tand të drejtë mbi popull prandej edhe tre vjetët e ardhme kanë me kenë shumë të begata, aq të begata sa nuk mund i mendojë kurrkush. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

ARGËTIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. Gjithashtu mjaft shpesh me një çetë djelmoçash delte për giuetí dhe ishte një ndër *argëtimet* mà të dashme, por aty filloi me shijue edhe venen e rakinë. HISTORI 1- Shqetësim i madh, f. 62

ARGJEND,-i *m. kim. (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. Ishin armë të kushtueshme të zbukurueme me ar, *argjend* e fildish. HISTORI 1- Mbarimi i misioni tem, f. 100

+ përd. mb. P.sh. Kur mbërrijti te elteri i madh, në të cilin ishte relikuari i madh *argjendit* ku ruhej krahi i Shna Vlashit, djaloçi ndej drejtë në kambë në shëj nderimi, mandej u suell kah Jak Suma, i cili i lëshoi në dorë një qese mëndafshi me njiqind dukat mbrendë. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

ARGJINATUR/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. Burgu i Zejmenit ishte punue në zall të lumit Mat, 20 metër larg *argjinaturës*, ose pendës që mbronte fushën e Bregut të Matës nga vërshimet e çmenduna të tij. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

ARQIPESHKVI *f. sh. fet.* [Argjipeshkvi-Stand.] (-) ^ (- -) Δ (ǺǺ) vjet. & Në vepra gjendet edhe forma: “arkipeshkvi”. P.sh. Pothuej të njajtat akuza i drejtuen edhe Dom Tom Lacës, Sekretar i *Arkipeshkvisë* Metropolitane të Shkodrës. RRNO 1- Gjygyji në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

ARGUMENT,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. Unë nuk kam besuar në Zotin, por nuk mundem ta mohoj ekzistencën mbinatyrore: gjindem para fakteve të cilat nuk mund t'i rrëzojë asnjë *argument* sado shkencor që të quhet. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

AR,-i *m. kim. (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) + P.sh. *Ari* me zjarm provohet - asht fjalë e vjeter kjo. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208;

+ përd. mb. P.sh. Të nesermen, n'oborin para kullës së Vukë Frangut, mbi një sexhade të kuqe shtrihej trupi i madh, azgan, i veshun me jelek *arit* e çakçirë të bardhë. HISTORI 1- Deka e mikut trim, f. 55

ARK/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) + P.sh. Nuk e di nëse ish fat ose fatkeqësi për mue, por po u tregoj se vorbullat historike të këtij shekulli më caktuen si amanetqarin, kujdestarin e fundit të të gjitha veprave të tij të panumërta, të ndryeme në një *arkë* drrase të veshun përjashta me pëlaster metalik e që ruhej me zilí në arkivin e Kuvendit Françeskan në Shkodër. HISTORI 2- At Shtjefën K. Gjeçovi për fë e atdhe, f. 152; + etnogr. P.sh. Ke me i dhanë me hangër, me e lá e me e ndrrue e kur t'ja shifsh gjasën, hajde këtu - dhe tue e kapë për dore vazhdoi t'i thotë: - këtu është gjerdeku, këtu ke shtratin e *arkën* e nusnisë e rrobet e djalit. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i parë, f. 393; # [kupto: Kuti votimi.] P.sh. Kur u hapën dy *arkat* një prej atyne komunistave që ishte në komisjon e shprazi atë që quhej *arka* boshe tue thanë: Ktu votohet kandidatë t'Frontit dhe kështu e mbushi *arkën* e Frontit. RRNO 1-Bashkimi shqiptar, f. 54; + fin. P.sh. Kam patur urdhër t'i dërgoj në *arkën* e kursimit n'emër tënd. RRNO 3- Në pritje, f. 519; + bised. P.sh. Do të porosis që *arkën* ta bëjnë dy metërshe, që të vdekunit të mos i shkurtohen këmbët! RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

ARKAIK,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) [kupto: i vjetëruar-UGJ (2015, f. 88)]

P.sh. –Na jena mësue me kritikën e njerzve *arkaikë* e patriarkalë dhe ky asht revolucioni ynë i vërtetë dhe jo ai me armë, i zbatuem deri tash e me format shtetnore. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

ARKEOLOGJI/K,-ke *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. Objektet e muzeut *arkeologjik* historik ishin marrë në koleksjonin e At Shtjefen Gjeçovit (Muzeu i Françeskanve) dhe pjesa tjetër në koleksjonin e Jezuitve. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

ARKITEKT,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. - *Arkitektat* e inxhinierat duhet të jenë kenë të huej, por sigurisht që puntorët ishin

shqiptarë e kjo ishte një metodë e bukur për t'u mësue mjeshtritë. RRNO 2- Lin Biao në Shqipëri, f. 439

ARKITEKTONIK/E *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Ndërkaq, mbasi ishin shembë përdhë të gjitha minaret e xhamijave të Shkodrës, filloi rrenimi i xhamisë së madhe në Parrucë, e cila paraqitej si një perlë *arkitektonike* e qytetit të Shkodrës, megjithëse e përfundueme vonë. RRNO 2- Lin Biao në Shqipëri, f. 439

ARKITEKTURAL *mb. i panyj. (*) ^ (**)* Δ (ǃǃ) P.sh. Asnjë pengesë mos të na ndalë, prandaj kaluen çdo pengesë: u sullen kundër saj dhe e rrenuen deri në themel, në vend që ta lejsnin aty si një monument *arkitektural*, porsin një hark triumfi në mes të rrugës, me stilin e bukur arab siç ishte. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

ARKITEKTUR/Ë,-a *f. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Aty, mbas mbylljes së kishave në vitin 1967 janë bërë shumë punime çoroditëse të asaj *arkitekture*. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

ARKIV,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) + P.sh. *Arkivi* i Provincialisit Françeskan ishte një visar i paçmushem i Atdheut tonë. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156; + fig. P.sh. Gjatë seleksionimit për kohët e reja Pater Pali ishte ai vetë një *arkiv* i vërtetë: truni i tij mbante mend edhe letrat më të voglat të shkrueme prej iksit o ypsilonit, dhe ishte në dijeni të plotë të gjithë çashtjes. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

ARKIVALE *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. E vërteta rrin e ndryme ndër kasaforta *arkivale* me shumë çelësa sekrete: një ndër këta çelësa sekretë ishte edhe Pater Pali, përse i përket kohës në të cilën jetoi. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

ARKIVOL,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Baba i tij kje i pari që u varros si njeri, me një *arkivol* të zakonshëm, sepse deri atëherë arkat e kufomave që punoheshin në kampin e të burgosunve ordinerë, nuk ishin më

të gjata se një metër e njëzet..., sepse aq ishin drrasat. RRNO 3-Vegimi i lirisë, f. 694.

Shih te: **ARKË**- bised..

ARM/Ë,-a *f. sh.-ë(t) usht. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) + P.sh. Mbasi m'i tha këto, më këshilloi të blejshem një topanxhë (*armë* e vjetër me eksploziv). HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipëri, f. 13; +usht. P.sh. Dymbëdhjetë roje rrinin drejtë në kambë me *armët* në dorë. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48; + fig. P.sh. *Armët*, kësaj radhe, kjenë ligjet e shkencës së letërsisë, rregullat e pamëshirshme të kritikës letrare e të historisë së letërsisë si disiplina shkencore. HISTORI 2- Një vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

ARMËPUSHIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) usht. P.sh. -Jo, por edhe gjatë luftës ka ndonjë *armëpushim*. RRNO 3- Si dikur, f. 478

ARMIKE *mb. i panyj. (*) ^ (**)* & ► (ǃǃ) P.sh. Ndërkaq pararoja *armike* hetoi se gjenerali me rojen e vet ishin strehuar në mulli. RRNO 3- Kampet e mshefunë në Shën Vasi, f. 678. Gjendet në vepra edhe forma: "anmike". P.sh. Edhe kur luftojnë dy ushtri *anmike* e në fushën e betejës lanë vetëm të dekun, ata të plagosun kur mbesin gjallë i japin ndihmë njani- tjetrit: islami kristianit e gjermani francezit. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

ARMIQËSOR,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Po në këtë kohë vdekjet misterioze të njimbasnjishme të Hysni Kapos, Mehmet Shehut e Kadri Hazbiut, të pasueme nga shumë grupe *armiqësore* e agjenturore, të cilat u eliminuen nga drejtësia popullore, i dhanë fund një herë e mirë luftave të pashpalluna për trashigim në Shqipëri, tue ia lanë shtegun haptë vetëm Ramiz Alisë. RRNO 3- Uzina në veprim - Mbarimi i miqësisë, f. 656

ARQIDIOQEZË *f. sh.-a (-) (- -) Δ (ǃǃ)* P.sh. Kisha Katolike e Shqipërisë ka për çdo *arqidioqezë*, dioqezë, dekanat dhe famulli vulat korresponduese me mbishkrimet që përmenden në nenin 22. RRNO 2- Statuti i kishës katolike të Shqipërisë, Neni 24.

ARR/Ë,-a *f. sh.-a(t) bot. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Nuk kishte perdorue ngjyra, por vetëm kishte zgjedhë dru panjet të bardhë dhe dru

arret. RRNO 3- Korniza, f. 548;+ keq. P.sh. - Operacioni ishte shumë i vështirë, me që ulçera ishte sa një kokërr *arre*, e vjetruar, përveç një plasje të stabilizuar, por të siguroj se nuk do të keshë kurr më shqetësime. RRNO 3- Në spital, f. 559

ARRATI, -a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Ato mësimet e mia që ju kam dhanë dikur kishem me dashtë që ju sot t'i shtini në veprim, ndërsa un nuk jam i zoti me përballue më as burgun, internimin apo *arratinë*. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

ARRATISUR (*i,e,të*) *mb. i nyj* (*) ^ (**) & ► (Ǻ) +përd. si em. P.sh. Përveç kësaj, kemi edhe një çashtje tjetër tepër serioze në lidhje me disa të *arratisur* t'ardhun nga jashtë, të strehuem te ti, ndër male të Dukagjinit, dhe mandej nëpërmjet teje janë ndërlidhë me autoritete më të naltat ushtarake tonat për me përgatitë një komplot kundra udhëheqjes së Partisë. RRNO 3- Si dikur, f. 478. Gjendet në vepra edhe në formën: “e *arratisun*”. +përd. mb. P.sh. Detyra ime ishte me ndjekë gjurmë për gjurmë shqiptarët e *arratisun*, për të cilët dorzojshem raporte të hollësishme. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

ARRATISEM *f. vetvet.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Mbas pak ditësh u *arratis* në Jugosllavi, siç bani edhe At Gjon Shllaku. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociologu, f. 231

ARREST,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Në Kuvend kishin mbetë At Marjani, të cilin mbas tri ditë *arrestit* të dytë e kishin lirue dhe tash ishte bā Superjor i Proviçës, e At Marku. RRNO 2- Persëri në kuvend, f. 288

ARRESTIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) [kupto: ndalim- UGJ (2015, f. 89)]. P.sh. Ai nuk firmosi asnjë *arrestim* as edhe kur kontrolli i Ministrisë së Brendshme dhe eksperti sovjetik, Dimitriev, i banë presion kërcënues. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikanit dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362.

ARREST/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ǻ) & [kupto: ndaloj- UGJ (2015, f. 89)].

P.sh. -Zotni, në rasë se nuk ke vend përse i *arreston*. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619. Gjendet në vepra në formën geqe: “*arrestue*”.

P.sh. N'e nesre në mbrame policia më kishte rrethue shtëpinë dhe kur u hapa derën më *arrestuen*. RRNO 3- Korniza, f. 548

ARRESTUAR (*i,e,të*) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) & ► (ǺǺ) P.sh. - Në emër të popullit je i *arrestuar*! RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678. Gjendet në vepra në formën: “të *arrestuemve*”. P.sh. Grupi i të *arrestuemve* u zgjanue që prej nxansave fëmij deri te ata më të rritunit e prej tyne mandej mbërrijti deri te Andro Petroviqi i cili bani të njoftun ato biseda që At Gjon Shliaku kishte zhvillue me një grup burrash për mundësinë e formimit të një Partie Demokristiane, siç kishin folë me Sejfullahun. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

ARRI/J *jokal., -ta, -tur* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Në dosjen time ruej një letër tepër sekret që Imzot Nikë Prëla ia drejton të gjithë priftëve të Dioçezit të Ferizajt (Kosovë) e ku thuhej se kishin *arrijtë* një fitore të madhe kundra anmikut, klerit shqiptar, që kërkonte t'i dorëzohej Radio-Vatikanit. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikanit dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

ARSIM,-i *m. vet. njëj.* (*) ^ (**) ► (ǺǺ)

P.sh. Mbas pak vitesh gjendja sikur u skjarue mbas vendimit të Gjykatës së Hagës e Pater Gjergji kthei në atdhë, për të vazhdue përpjekjet e tija vigane në konsolidimin e *arsimit* e të kulturës oksidentale të popullit. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

ARSIMTAR,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) P.sh. *Arsimtari* e ka për detyrë me i rranjosë studentit dashurinë për atdhenë, por arsimit nuk asht politikë dhe as nuk duhet t'i sherbejë kurrnji rryme partiake. RRNO 1- Gjygji në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

ARSIMOR/E *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǺǺ)

P.sh. Atëherë Fishta u caktue si prej françeskanëve shqiptarë, si prej Vatikanit ashtu edhe nga shteti italian, si palë për me i diskutue çashtjet e shkollave private e programeve të reformës *arsimore* në Shqipni me shtetin shqiptar. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

ARSYE,-ja *f. sh.-(t)* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) P.sh. Ndersa ligjët që *arsyjeja* i vendos

instinktit, e bënë atë ves ose virtyt. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

ARSYESH/ËM (i), -me (e) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* & ► (ǰǰ) P.sh. Iu duk *i arsyeshëm* dhe mbrenda javës i a realizova. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627. Gjendet në vepra në formën: “e arsyetueme”. P.sh. Në kjoftë se instinktin e lamë të pakanalizuem nga ligjët *e arsyetueme*, ai degradon e bahet ves. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

ARSYETIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Un bana buzen gjysgaz për *arsyetimin* ose çarsyetimin e tij. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

ART,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Kisha Françeskane ishte shumë e bukur: elterët anash ishin sjellë prej Tirolit, të punuem me *art* nga firma Stufflesser. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

ARTIST,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Ishte *artist*, kangëtar i lindun me një zë t'ambel si të bylbylit. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

ARTIFICIAL,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǰ) [kupto: jonatyor- UGJ (2015, f. 89)] P.sh. Kristianizmi çashtjen e gjuhëve tjera e ka kqyrë gjithmonë me dashuni, kjosin këto dialekte apo standarte, madje edhe gjuhë *artificiale* siç është esperanto. HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

ARTIZANALISHT *ndajf. (-) (- -) Δ (ǰǰ)* Mund te quhet edhe si neologjizem i autorit. P.sh. Nji lloj kamioni dy tonësh, por i blinduem *artizanalisht*, pa kurrnji dritare. RRNO 3- Në pritje, f. 519

ASGJË *përem. i pacakt. (*) ^ (**)* & ► (ǰ) P.sh. Po, ja, që nuk dij *asgjë*, as kur bijnë Pashkët. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694. Gjendet në vepra edhe në formën: “asgja”. P.sh. Nuk kam muejt me vërtetue *asgja* prej këtyne fjalve. RRNO 1- Lëvizja e Postribës, f. 71

ASGJASIM,-i *m. sh.-e [Asgjësimit-Stand.] (-) ^ (- -) & ► (ǰ)* Gjendet në vepra vetëm në formën: “asgjasimi”. P.sh. Vdekja asht vdekje: *asgjasimi*, kulmi i së keqes asht hiçi. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

ASHPËR (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Ndigjoni shokë shqiptarë: në të vërtetë mue nuk më pat pëlqye që kishim çarugën e ndërtimit socialist në luftë *t'ashpër* me borgjezinë. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

ASHK/ËL,-la *f. sh.-la(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Pergjegja ishte ma e vshtirë me u shkruer se në burg nuk kishte gjylypana, megjithkë ndonji mjet rethanor si P.sh.. *ashkel* drase e plotsonte punen. RRNO 1-Xhabir Dibra, f. 128; + fig. fj. ur. P.sh. Bjeri me spatë sa të dësh, nuk do t'i hiqej kurrnji *ashkel*. Sa e pashë me sy, më tha mendja se bjeri me spatë sa të dësh, asaj koke nuk do t'i hiqej kurrnji *ashkel*. RRNO 2- Sosja, f. 362

ÀSHT,-i *m. sh. vet. njëj. (-) (- -) & ► (ǰǰ)* [kupto: Àsht.= Kockë e trupit, shtyllë kurrizore.] P.sh. Ishte bënë dyll i verdhë, *àsht* e lkurë. RRNO 1- Gjygyji në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

ASHT *jokal. (-) (- -) & Δ (ǰǰ)* [kupto: Folja-Jam.] Gjendet në vepra vetëm në formën geqe. P.sh. Por, edhe me e vra, nuk *asht* çudi, se këtu po vriten për një pikë ujë e për një shteg të thyem. RRNO 2- Sosja, f. 362

ASHTU *ndajf. (*) ^ (**)* & ► (ǰ) + Përdoret si fjalë e bashkëlidhur në fjalinë kryesore edhe me lidhëza të tjera në krahasime. P.sh. I dhashë shumë këshilla e porosi, *ashtu* si zakonisht jep një prind. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380; + Përdoret në atë mënyrë si mendohet a si dëshirohet, si është pranuar me parë ose si presim të jetë. P.sh.- Mirë, more pater, edhe *ashtu* po baj, si thue ti. RRNO 2-Sosja (vazhdim), f. 380; + Përdoret si fjalë ndërm. bised.; P.sh. - Po, *ashtu* i kam thanë Zefit, por e kam pasë për tallje. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380; & P.sh. Bashkarisht kemi vendos me të bënë këtë propozim: "*njashtu* si ti ktheve mbrapsht dekretin HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

ASHTUQUEJTUN (i,e,të) *mb. nyj. [Ashtuquajtur- Stand.] & (*) ^ (* *)* ► (ǰ) Gjendet në vepra vetëm në formën: “ashtuquejtun”. P.sh. Ata u interesuen shumë për të *ashtuquejtunin* grupin agjental të klerit katolik, sepse, tashma nga eksperiencia e

burgut të gjatë e dinin mirë se shka donte me thanë grup antiparti, grup agjentural, grup armiqsor etj.. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526; + keq. & P.sh. *I ashtuqejtuni* Këshillit të Riedukimit ishte një parodi e Këshillit të Ministrave të shtetit shqiptar. RRNO 3- “Në kryepore të Vlonës - Lufta e klasave në burg” f. 568.

ASISTENT,-i m. sh.-ë(t) libr. (*) ^ (**) ► (Ķ) [kupto: ndihmës- UGJ (2015, f. 90)].

P.sh. - Ai është një ndër studentët më të mirë që ka nxjerrë Universiteti ynë, prandaj dhe e kanë ndalë këtu si *asistent*. RRNO 3- Në spital, f. 559

ASKUJT *përem. i pacakt.* (*) ^ (**) ► (Ķ)

P.sh. Un nuk i dorzoj kurrë çilsat e Kishës *askujt* tjetër përveç Popullit katolik ose Pushtetit, i cili në mënyrë ligjore përfaqson popullin katolik. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439. Gjendet në vepra edhe forma: “askush”. P.sh. Se çka do të bëhet me ne *askush* nuk e di. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

ASTM/Ë,-a f. vet. njëj. mjek. (-) (-) & ► (Ķ)

P.sh. Vuente nga gulshimi (*asma*) që e kapte tri-katër herë çdo ditë dhe e mundonte, së paku, një orë rresht, deri sa binte i dekun. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

ASNJËRI *përem. i pacakt.* & (*) ^ (**) ► (Ķ)

P.sh. Ti rri aty e mos ia hap derën *asnjërit*, përveç Kryetarit të Komitetit Ekzekutiv. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599. Gjendet në vepra edhe në formën: “asnjani”. P.sh. *Asnjani* prej nesh nuk kishte fuqi me e bartë në shpinë. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

ASNJË *përem. i pacakt.* (*) ^ (**) & ► (Ķ)

P.sh. Për të gjithë të sëmurët që dalin nga ky pavijon, kryetar komisioni jam unë e *asnjë* tjetër. RRNO 3- Në spital, f. 559.

Gjendet në vepra edhe në formën: “asnji”. P.sh. Megjithate, më fort për inat të tyne, nuk lshova *asnji* britmë, *asnji* oh!, *asnji* eh! RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584.

ASNJËHERË *ndajf.* (*) ^ (**) & ► (Ķ)

P.sh. Duke u mbështetur në të gjitha elementet e mësipërme ku edhe sot këta fretën

jetojnë si edhe të shumicës së njerëzve që e mbajnë mend mirë atë vend, pasi në atë varr nuk është varrosë *asnjëherë* asnjë person tjetër, del determinuese prova se gjithçka që u gjet në këtë varr i përket P. Gjergj Fishtës. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139. Gjendet në vepra edhe në formën geqe: “asnjiherë”. P.sh. Mbetëm të gjithë të çuditun kur u thashë se kishem bënë shumë se njëzet e dy vjet burg rresht, pa dalë *asnjiherë*. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701.

ASO *përem. vet. dëft.* (*) ^ (**) ► (ĶĶ)

+ *përem. vet.* P.sh. Tregohej madje *aso* kohe një barcoletë. RRNO 2- Dom Dedë Malajf. 391; + *përem. dëft.* P.sh. Ndërsa kur hapëm qandren e votimit tëgrave, tha, mbeta i çuditun: n'arken boshe ishin pak *aso* kokrrash gome që thirreshin vota: shumica kishin hedhë për Frontin. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54.

ASOHERE *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ĶĶ)

P.sh. Prapë se prapë, njerëzit *asohere* komunikojshin me të vetët që i ndante lumi, kur nuk mujshin me folë, së paku me shenja. RRNO 2- Dom Dedë Malaj, f. 391

ASOKOHE *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ķ)

P.sh. Thuhej *asokohe* se vetëm në Qafë të Kolçit, Lekbibaj partizanët kishin ndeshë qindresë dhe ishin kthye mbrapsht. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24.

ASPAK *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ķ)

P.sh. Fitesa ishte shumë e vogël, nganjihërë o më pagueshin vonë ose *aspak*. RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402.

ASPIRANT,-i m. sh.-ë(t) usht. (*) ^ (**) ► (Ķ)

P.sh. Kur mbylli dritaren hapi derën dhe thirri një *aspirant* që ishte dikund andej. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96.

ASPIRIN/Ë,-a f. sh.-a(t) farm. (*) ^ (**) ► (Ķ)

P.sh. Mjetet, që i vunë në dispozicion, kjenë vetem një laps, një fletore dhe një kuti me *aspirina*. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183.

ATA *përem.* (*) ^ (*) ► (Ķ) + *përem. vet.* P.sh. *Ata* ishin aq ngushtë edhe me ushqime. RRNO 1- I lirë, f. 236;

+ *përd. em* [kupto: pala tjetër]. P.sh. *Ata* të cilët e njëfishin mire gjeografinë e vendit thojshin se për karshi, po të kalohej

Shkumbini, ishin katundet Sulzotaj edhe Shna Premte. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183;

+ përem. dëft. P.sh. Përveç komandantit të brigadës, që kishte kompetenca të mdha, *ata* tjerët ishin më tepër për formalitet, ndersa ishin disa tjerë të burgosun skutha, ... ishin edhe më tmerr se polici. Rrno 1- Kampi i Bedenit, f. 183; + përem. dëft. P.sh. Përdoret para një fjalie të varur, e cila përcakton frymorët a sendet që tregon përemri. - Numëroni në vend, pa i luajtur, edhe *ata* që janë në wc. Rrno 1- Kampi i Bedenit, f. 183; + përem. dëft. libr. P.sh. Pse nuk i kerkojmë na shqiptarët që kemi në turki, ose *ata* që kemi në Itali? Rrno 1- Këneta e Maliqit, f. 208

ATO përem. (*) ^ (*) ▶ (ǰ)

+ përem. vet. P.sh. Opingat e mija, më të reja se *ato* të malsorve, nuk mbanin por rrëshqitnin e un u rrëxojshë tash e parë. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331;+ si formë e shkurtuar e përem. vet. në rasën rrjedhore. SISH [kupto: atyre]. P.sh. - Atyne rueju, se secili prej *sish* i ka edhe dy-tre vetë tjerë që gadi nuk i njof as un, por njekta janë që kanë punë me mue. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325; + përem. dëft. P.sh. e mandej, mbas buke, fillonte me këndue *ato* kangë që mund i dijshe edhe ti. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

ATDHE,-u m. vet. njëj. (*) ^ (**) ▶ (ǰ)

P.sh. Për veprime tradhtare që ke bënë tuj u sherbye anmiqve të fesë e *Atdheut* shpërblimi asht ky: Plumbi. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

ATDHEDASHURI,-a f. vet. njëj. (*) ^ (**)
▶ (ǰǰ) P.sh. Krahas me zhvillimin e ndjenjave fetare, funksionarët e Kishës Katolike të Shqipërisë do të zhvillojnë në besimtarët edhe ndjenjat e besnikërisë ndaj Pushtetit të Popullit, Republikës Popullore të Shqipërisë, ndenjën e *atdhedashurisë*, të paqës dhe të mirëqënjes. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike, NENI 3, f. 295

AT/Ë,-i m. sh. (*) ^ (**) ▶ & (ǰǰ) + përd. em. fet. Titull fetar që u jepet priftërinjve a murgjve. P.sh. *Atë* Gjoni në Liceun françeskan konsiderohej si profesori më i përgatitun. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi

sociology, f. 231;+ përem. dëft. P.sh. Ti e paske harrue, - i thashë, - *atë* fjalën që thotë asht i marrë ai që jep librin, por edhe më i marrë ai që e kthen. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, NENI 6, f. 295; + përem. vet. P.sh. Pasuria kishtare ndahet në *atë* të Kultit dhe *atë* ordinare. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, NENI 19, f. 295. & P.sh. Bilë i kam pasë thanë njëherë Andreas se *njatë* monumentin e Partizanit me grusht përpjetë,... RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

ATËHERË ndajf. (*) ^ (**) & ▶ (ǰ) + ndajf. kohe P.sh. *Atëherë* shtrohet pyetja: a kemi na veçanti kombëtare, të cilat duhen pasë parasysh në përpilimin e kushtetutës sonë? HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245;+ me kuptim përmbyllës. P.sh. *Atëherë* shqiptarët e ndanë mbretin katërsht, simbas besimesh: musliman, ortodoks, katolik e bektashian e e thirrën Këshill i Naltë. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245;+ Si rrjedhim, si pasojë. P.sh. Mbrenda tri ditësh në kjoftë se ndalet këtu një makinë e i bjen burisë tri herë rresht *atëherë* del në rrugë se të merr gjyshi i em. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episodesi i parë, f. 393;

& P.sh. *Njatëherë* ai sa kishte ardhë prej pune. RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402; & P.sh. Njohja eme e parë me këtë oxhak të ndritshëm u bënë *njat'herë* kur Mahmud Begu ish i vogël....HISTORI 1- Sundimi i Mustafa Pashës, f. 84

ATËHERSH/ËM (i), -me (e) mb. i nyj. (*) ^ (**)
▶ (ǰ) P.sh. Shkrimi ishte i bukur, megjithse stili i *atëhershëm* i kishte tepër të afërta germat s me f, por u mësova shpejt me to dhe e lexova dy tri herësh mbrenda javet. HISTORI 1- Hymje, f. 9

ATEIST,-e m. sh.-ë (*) ^ (**)
▶ (ǰ)

P.sh. Kështu na i kanë lanë të parët dhe i kemi edhe sot këto fjalë kaq të bukura të cilat ua therin aq shumë veshin *ateistave*. HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351; + përd. si mb. i panyj. (*) ^ (**)
▶ (ǰǰ) P.sh. Mund e thomi troç e pa perde se ndërrimi i fjalëve ndër lutjet e vjetra, në rasë se nuk është injorancë, është një diversion *ateist* për me mbjellë përcamje e konfuzion ndër besimtarët

katolikë. HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

ATENTAT,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Natyrisht *atentati* i pëlqeu edhe qeverisë franceze, e cila ishte mërzhitë tashmà prej kërkesave të Esatit për një Shqipni etnike, HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

ATENTATOR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Partizanët nxorën një trakt, në këtë rasë, se kishin vra *atentatorin* e Gurakuqit, Raltjon Stambollën, por në të vërtetë *atentatori* nuk ishte një partizan i thjeshtë, por një nga rojet personale të Mustafa Krujës. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

ATËSI,-a *m. zyrt. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. ... ama spitali si dokumentacion sekret i kërkon femnës edhe *atësinë*. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

ATJE *ndajf. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) + Në të njëjtin vend, në atë vend ku kryhet edhe një veprim tjetër. P.sh. braktisi edhe radhët e klerit e shkoi e u bashkue me vullnetarët e Rinisë në ndërtimin e Hekurdhës në Durrës, *atje* edhe u martue. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160; + Bashkë me një emër me parafjalë a me një ndajfolje tregon në mënyrë më të përcaktuar vendin larg nesh, ku është diçka a kryhet një veprim. P.sh. Rojet *atje nalt* ndër kullukë të vet rrijshin me armë ngrehun. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160; + Në një vend që ndodhet larg nesh. P.sh. Kryqat e mundimeve para kuzhinës nuk u harruen *atje*, por u bartën edhe këtu, ndërsa puna sa vinte e bahej perditë e ma e vështirë. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

ATY *ndajf. (*) ^ (**)* & ► (ǰǰ) + Në po atë vend ku kryhet edhe një veprim tjetër. P.sh. Përsëri i hoqën flamujt dhe u ndërruen vendet: *aty* n'atë vend ku përpara valavitej flamuri shqiptar, *aty* u shpalos flamuri jugosllav. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18; + Përdoret bashkë me një emër me parafjalë a me një ndajfolje për të treguar në mënyrë më të përcaktuar vendin larg nesh, po afër një vendi të njohur, në të cilin është diçka a kryhet një veprim. P.sh. A e din ti, - më tha, - se *aty* n'atë vend me 12 qershor 1913 asht vu

për të parën herë në Shkodër flamuri i Skanderbegut, dhe fretënt e kanë ruejt me pushkë në dorë? RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18. & P.sh. *Njaty* kah gjysa e janarit po ndiej zanin e kryetarit të Kshillit që po më thurret. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

ATY-ATY *ndajf. bised. (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ) P.sh. Që në vjetët e para të burgut të dytë më ra me lidhë miqësi me Spiro Gjokën; ishim të dy *aty-aty* në një moshë. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

AUTO *pj. fjalëform. libr. (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ) Pjesë e parë e fjalëve të përbëra. P.sh. autoambulancë, autoburg, autobus, autokolonë, automobil, automobilistik. Të gjitha këto fjalë gjenden tek vepra e At Zefit.

AUTOAMBULANC/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ) P.sh. Më shtrinë në *autoambulancë*. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

AUTOBURG *m. sh. (-) (-) Δ (ǰǰǰ)* P.sh. Mbas 5 ditësh më dërgojnë, bashkë me 5-6 të burgosun ordinerë, me një *autoburg* të vogël, në kampin e Ballshit. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

AUTOBUS,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Ndërkaq kolona e *autobusave* përshkonte rrugët e Shqipnisë, që nga veriu deri në jug, plot thashethema nga ata që na shifshin. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

AUTOKOLON/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ) P.sh. Sa kaluem këtë qytet *autokolona* hyni në një pistë gjarpnuese, që shifej se ishte hapë pak kohë më parë: fusha, kodra djerre, që nuk kishin të sosun. RRNO 1- Burgu i madh, f.160

AUTOMOBIL,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. M'u duk se dikund ndesha në një gomë *autobili* o dishka të tillë. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

AUTOMOBILISTIK,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ) P.sh. Kalova përgjatë fushave, se pata frigë se me shkue rrugës *automobilistike* po më vehen mbrapa me makinë. RRNO 2- Shkurt 1951, f. 277

AUTOMATIK,-e *m. sh.-ë usht. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. këtë klon, lente *aty* jetën e vet nën breshni të *automatikëve* e trupi i tij u lehej

kafshëve mishngranse ose vorrosej në msheftësi. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

AUTOGRAF *m. sh.-ë* (*) ^ (**) Δ (ǺǺ) [kupto: nënshkrim, i shkruar me dorën e vet autorit- UGJ (2015, f. 92)]. P.sh. Mbas një viti, o pak më shumë, me të vërtetë mue më erdhi Lahuta e lidhun bukur, po un iu gëzova më shumë *autografit* të Poetit të madh. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

AUTOKRITIK/Ë,-a *f.* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) (Ǻ)

P.sh. I pari D. Ndoc Sahatçija bani *autokritikë* të madhe për të gjitha veprimet kundra Pushtetit Popullor, Partisë Komuniste e Rinisë. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

AUTONOMI,-a *f.* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) (Ǻ) [kupto: vetëqeverisje, mëvetësi- UGJ (2015, f. 92)]. P.sh. Ata ishin dy politikanë që herë puqeshin e herë largoheshin, por kishin qëllim *autonominë* e independencën e popullit shqiptar. RRNO 3- Si dikur, f. 478

AUTOPSI,-a *f. sh.-(të)* mjek. (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) (Ǻ) P.sh. Thuhej se ndonji nga oficerat e naltë të ministrisë duhej të kishte lexue romanin Konti i Montekristos në të cilin tregohet ikja e tij nga burgu, i hedhun në det si një kufomë, prandaj kishte urdhnuar, që në rregullore të ministrisë të vendosej *autopsia* e çdo kufome. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

AUTOQEFAL/E *mb. i panyj.* fet. vjet. (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) (Ǻ) [kupto: i pavarur- UGJ (2015, f. 92)]. P.sh. Epoka e artë shqiptare numëron vllaznit Frashëri, Faik Beun e Konicës, gjithë klerin katolik me në krye Imzot Doçin dhe Fishtë, dhe në fund, themeluesin e kishës *autoqefale* shqiptare, Fan Nolin. HISTORI 2- At Shtjefën K. Gjeçovi për fë e atdhe, f. 152

AUTOSUGJESTION *m. sh.-e* mjek. (-) (-) Δ (Ǻ) (Ǻ) P.sh. Filloi të flasë fjalë pa kuptim: *...autosugjestion...* jo, nuk funksionon asnjë metodë...*autosugjestion...* RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

AUTOR *m. sh.-ë* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) (Ǻ) + Ai që ka bërë një veprim të caktuar; ai që ka kryer një faj. P.sh. Sigurimi ishte alarmue dhe të gjithë sigurimsat ishin lshue për erë me e gjetë *autorin*. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246; + Krijues i një veprave letrare ose i një veprave tjetër

artistike. P.sh. Bilë i kam pasë thanë njëherë Andreas se njatë monumentin e Partizanit me grusht përpjetë, po t'ishem un *autori*, do të kishem me punue një tjetër më të dejë, dhe mandej gjatë natës, pa dijtë kurrkush, kishem me e ndrrue. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

AUTORITET,-i *m.* (*) ^ (**) & ▶ (Ǻ) (Ǻ) + E drejta për të ushtruar një pushtet, forca detyruese për t'iu bindur një organi të pushtetit. P.sh. Shkodra e Bushatlive kishte një dinasti e cila thuhej se ishte paraturke, princënore, ardhun nga trashigimtarë të kthym në islamizëm dhe që gjithmonë kishte juridiksionin legjitim të Shkodrës e rrethinave; *autoritet* i padiskutueshëm së pakut moral e shpirtnor. HISTORI 1- Hymje, f. 9; + Rëndësi dhe aftësi e dikujt, që pranohen nga të gjithë dhe që ngjallin bindje e besim.

P.sh. Të gjitha këto fjalë i tha burrisht e me atë *autoritet* që e karakterizonte aq sa ata të trupit gjykues kishin mbetë pors i fëmijët para mësuesit. HISTORI 2- At Donat Kurti, vjollca e letrave shqipe, f. 221; + Përfaqësuesit kryesorë të pushtetit. P.sh. Asht e kuptueshme e gjithnji e natyrshme që çdo *autoritet* i naltë fetar ose civil mund të ushtrorë presion mbi të nënshtruemit e vet. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362. Gjendet në vepra në format geqe: a) “auktoritet” P.sh. Ky frat i thjeshtë e kishte kalue të gjithë jeten ndër malsitë e Dukagjinit e të Pukës, gëzonte një *auktoritet* të padiskutueshëm ndër malsorë, falë dashunisë të sinqertë që kishte për ta, si edhe njohjes së thellë të zakoneve e kanuneve të tyne. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24; b) “atoritet” P.sh. Aso kohe punohej rruga automobilistike e Malsisë së Madhe dhe Shefi i Shtabit të vullnetarëve kishte *mà atoritet* se kurrkush tjetër në atë lokalitet. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f.467

AVARI,-a *f. sh.-(të)* tek. (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) (Ǻ)

P.sh. Vëllimi kryesor i punimeve i ishte caktue krahit të puntorëve dhe jo mjeteve mekanike që, të pakta në numër, së shumti rrijsin ndalun nga *avaritë*. RRNO 3- Uzina në veprim, f. 656

AVENTUR/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) (Ǻ) + Ndodhi e rastit në jetën e dikujt, me të

papritura e me rreziqe. P.sh. Përcjellja e tij nder malet e Dukagjinit kje një *aventurë* e tillë që sikur Lefi ta kishte lexue në ndonji roman do të kishte bertitë me vedi: E pamundun! RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30; + Punë e rrezikshme dhe e pamenduar, që niset pa peshuar rrethanat, mundësitë e forcat, veprim që fillohet pa parashikuar përfundimin, pa llogaritur pasojat. keq. P.sh. Sikur të ndërmerre edhe një herë kalimin e kufinit, së bashku me të zgjedhmen e zemrës për të jetue, në tokën amë të lirisë njerzore, në Greqinë kufitare, do të bante një *aventurë* tepër e rrezikshme, jo aq për jetën e tij, sepse tashmà ishte i pregatitun për vdekje, por e randonte mendimi se e dashuna e zemrës së tij tue kalue nën breshnitë e armëve të kufitarve të pashpirtë, mund safrikonte jetën dhe andrrën e lirisë e të dashunisë. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

AVIACION,-i *m. sh.-e* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Së pari, fluturimi bahej poshtë, në formë rrethore, mbi kënetë, e deri te fusha e shkollës së *aviacionit*, gjithmonë në ngritje, dhe kur afersisht mbrrijshin naltësinë 300-400 metër atëherë çohet çeta e dytë, po n'atë mënyrë. RRNO 3- Në krypore të Vlonës, f. 568

AVION,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǺǺ)

P.sh. Kuptoje se në këtë gjendje është e pamundun të vemë në dispozicion të një frati një *avion* ushtarak! HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociologu, f. 231

AVIT (avis) *kal., -a , -ur* bised. (*) ^ (**) ► (Ǻ) [kupto: Afrohem.]. P.sh. Fishta mbetet i pakuptueshëm për arsye të fjalorit, që e ka aq të pasun sa nuk i *avitet* kurrnji tjetër shkrimtar i letërsisë sonë. HISTORI 3.4- Fallsifikatorët e veprës së Gjergj Fishtës, f. 381

AVOKAT,-i *m. sh.-ë(t)* drejt. (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Kah ana tjetër qeveria shqiptare pagoi *avokatin* mà të mirë të Francës për me

mbrojtë Avni Rustemin, i cili doli i pafaj prej gjyqit. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467; +keq. P.sh. Me arsyetimin se gjykatat ishin të popullit, e rrjedhimisht, duhen të jenë të drejta, nuk do t'ish mà nevoja për *avokatë* mbrojtës. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

AVU/LL,-i *m. sh.-j(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) + Valë e nxehtë ajri të lagësht. P.sh. Nderkaq kambët e mija filluen me qitë avull, *se akulli* i ngjitun për çorapë filloi me u shkri mbrenda opingave. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331; + Mjegull e hollë, e cila formohet nga pikla uji shumë të vogla, që ngrihen nga trupa të lagësht. P.sh. U mbush oda me *avull* të teshave të mia,... . RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413

AVULLI *f. sh.* [Avlli- Stand.] (-) (-) ► (Ǻ). P.sh. Jashtë *avullisë* ruejshin nja pesëdhjetë o njiqind burra me tagana zdashë. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

AXH/Ë,-a *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Thirrej kështu "Stani i Mirë" sepse *axha* im, Pashko Toma, numërohej asohere ndër burrat e mirë të maleve, prandej atë stan e kishte shtrure HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

AXHAMI,-u *m. sh.-nj(të)* bised. (*) ^ (**) ► (Ǻ) [kupto: Fëmijë, punë fëmijësh].

P.sh. keq. Janë *axhamij*, nuk kuptojnë kurrgjá dhe as nuk duen me dijtë kurrgjá. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

AZRET *m. fet.* (-) (-) Δ (ǺǺ)

P.sh. Na kur bajmë betimin për çelibatin, i bajmë Zotit, si *Azreti* Ibrahim, kurban djalin ose martesën ose mà mirë me thanë krejt vedin. RRNO 1- Burgu i madh, f.160

B

BABAXHAN,-e *mb. i panyj. bised. (*) ^ (**)*
 ► (ǰ) [kupto: Shpirtmirë, i patëkeq, i çiltër e i dashur; i shtruar dhe i thjeshtë.]

P.sh. Abdurrahimi ishte jo vetëm piktor i talentuem, por edhe nier i mirë *babaxhan*: kam shkue shpeshherë në studion e tij dhe jepshem pa servilizëm gjykimet e mia për punime që bante. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

BABË,-a *m. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Në moshë të vogël mbetën të dy jetima, pa *babë* e pa nanë. RRNO 2- Kampet e burgjet e Shqipnisë, f. 296; + keq. P.sh. Ashtu kishte me u dashtë me kenë, por nuk asht; na kemi punë me dreqin, me *babën* e rrenës e ti thue asht mëkat me e rrejtë djallin e me e hjekë qafe. RRNO 2- Persëri në kuvend, f. 288

BABËZITUN (i,e,të) *mb. i nyj. [babëzitur-Stand.] (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) fig. P. sh. Ky plan i *babëzitur* për sigurimin e bukës në vendose siç shkruhej má gjatë ndër të gjitha parullat e brí rrugëve, ndër pllaka metalike: sigurimi i bukës në vend garanci e fitores së socializmit, kishte fillue disa vjet më parë me ndërtimin e nji dige faraonike,.... . RRNO 3- Në krypore të Vlonës- Lufta e klasave në burg, f. 568

BABLOK,-u *m. sh.-ë (t) (*) ^ (**)* & ► (ǰ) [Babëlok-Stand.] P. sh. & Na në burg e thrasim *Bablok*, ashtu si djali i vet. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

BAFT *m. bised. vjet. (*) ^ (**)* Δ (ǰ) [kupto: Fat]. P. sh. *Bafti* i Zotit! RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413

BAGAZH,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) fig. libr. P.sh. Për natyrë dukej dinak, i zgjuet dhe kishte nji *bagazh* të mirë kulture e përvoje të jetës praktike. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

BAGËTI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (ǰ) përmb. Kafshët shtëpiake, që mbahen për prodhimet e tyre dhe për punë bujqësore, gjë e gjallë. + P. sh. Te na këto hektarë i dispononte çdo muzhik, sepse aty kishte arën e bukës për të mbajtë familjen, me pritë miqt, me shitë dishka për tregun, me pague taksat, kullotat e

bagëtime e pyllin për zjarr e për shtëpi. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526; + shar. P.sh. - Pse *bagëti* e mban ti popullin? - Un nuk i mbajë *bagëti*, por njerëz si un. RRNO 2- Sosja, f. 362

BAGLË,-a *f. sh.-a(t) [bajgë-stand.] (*) ^ (**)*

& ► (ǰ) shar. P. sh. -Ti e lëshon fjalën si lopa *baglën*! A e kupton se ç'far thua? RRNO 3- Si dikur, f. 478

BAHÇ/E,-ja *f. sh.-e(t) bised. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Mirë po fili (elefant) tash e parë hinte në qytet, se secila shtëpi kishte *bahçe* të mira, edhe ai po i hante shumë pemët. RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

BAJ *kal. (-) ^ (- -) & Δ @ && (ǰ)* [Bëj-Stand.] +Kaloj një kohë. P. sh. - Pater, jemi vonue e do të na xanë nata në rrugë: me ecë shpejt *bajmë* 7 sahat. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44; + bised. Kryej një detyrë a një punë në një kohë të caktuar. P. sh. - Un nuk e dij se *bajn* politikë, edhe n'e paçin *bà* nuk kanë luejtë mendësh me ma kallxue mue. RRNO 1- Vetëm vdekja... f. 110; + Merrem me diçka, kryej një punë a një veprim, veproj. P. sh. Në këtë korridor nuk i kemi pastrue dhomat, por *do t'i bajmë* naser. RRNO 1- Burgu i kishës, f. 115; + kryes. jokal. Kryej një lëvizje. P.sh. Hajde *ta bajmë* bashkë Udhen e Krygjës. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118; + fig. Kryej një veprim, që zakonisht lidhet me karakterin, me sjelljen, me qëndrimin e me botëkuptimin e njeriut. P. sh. U mundova me atë timen t'i shpjegoj se secili njeri kishte riskun e vet, të cilin duhet ta *bajë* me vetmohim e me ndergjegje e mos t'i *bahet* barrë shoqit të vet, se prej këtyne lindin mandej paknaqsitë dhe kontradiktat e kështu më mirë secili në punë të vet. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128; + Organizoj e zhvilloj diçka; marr pjesë në një ngjarje, në një veprimtari a në një punë. P.sh. Roja e korridorit u tha për në se na kish ndigjue që po *bajmë* pregatitje për me ikë prej burgut. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128; + bised. Hiqem, mbahem si...; shtirem.

P.sh. Lene që nuk i njëfishim aspak se shka janë kta komunistat, bilë dhe i ndihmuem kta kodosha, demek se po *bajn* luftë kundra taljanit, e duelen njaty në Postribë, u shperndanë nëpër shpija tue hanger e tue pi. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160; + && Përdoret së bashku me emra prejfoljorë dhe formon togje të qëndrueshme, që kanë në përgjithësi kuptimin e foljeve, me të cilat lidhen gjymtyrët e dyta të këtyre togjeve. [kupto: Bëj be. = Betohe]. P.sh. Na kur *bajmë* betimin për çelibatin, i *bajmë* Zotit, si Azreti Ibrahim, kurban djalin ose martesën ose më mirë me thanë krejt vedin. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160; + I sjell dikujt një pasojë, i shkaktoj diçka. P.sh. Për nderë të shokut Stalin të *bajmë* edhe një gjysë ore sulm pune! RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183; + Merrem vesh a lidhem me dikë për të kryer një punë. P. sh. Kontrabandë nuk mund *baj*, por ashtu si e vleftëson Banka e Shtetit, ashtu jam gadi. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267; + @ [kupto: E bame plagë. = Të gjakosura.]. P.sh. Por un nuk i ndigjova me gjithë dhimbjet e mdha që kishem sidomos ndër shpatullat e *bame* plagë e që rrjedhshin pak gjak-ujë. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128; + përd. mb. P. sh. Mendova se po duen me ma bá edhe mue siç kishin fillue me priftën tjerë ndër lagje të Shkodrës o ndër katunde e aty, mbasi i bájshin pvetje provokuese u vejshin me folë të tana të zezat kundra tij, të *bamet* e të *pabamet* ose, siç thojshin atëherë, me e demaskue. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

BAJAT/E,-e mb. i panyj. (*) ^ (**) ► (Ǻ) fig. P. sh. Dy herë në javë na bante ato leksione *bajate*, të gjata pambarim, që si një pllakë gramafoni e thyeme, përsëriste gjithmonë të njajtat fjalë. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

BAJONET/Ë,-a f. sh.-a(t) usht. (*) ^ (**) ► (Ǻ) P. sh. Atëherë Konti Berthold iu përgjegj: Për shtizë të këtij flamuri keni *bajonetën* austriake! RRNO 2- Baba i vërtetë, f. 409

BAJRA/K,-ku m. sh.-kë(t) dhe -qe(t) hist. vjet. (*) ^ (**) ► (Ǻ) + hist. P. sh. Ishte burrë shumë i urtë dhe folëm bashkë për shumë ngjarje, njerëz e çashtje të *bajrakut*. RRNO 2-

Në brashtë të Shoshit, f. 413; + vjet. [kupto: Bajrak. = Flamur.] P. sh. Posa u hapën shkollat, ndër të gjitha, pa përjashtim, erdhën me mësue që të këndohej Hymni i atij flamurit të huej: Ei sllovenski joshte zhivi, ço *bajrak* ne vije, zhivi zhivi jugoslovenski si edhe Ide druzhe Tito preko Albanie...preko Albanie... RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18; + përd. mb. P.sh. Pranoi burgime e internime gjatë regjimit zogist, por ishte kryenaltë e i papërkulon, siç e thirrshin shtizë e *bajrakut*. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

BAJRAKTAR,-i m. sh.-ë(t) hist. (*) ^ (**) ► (Ǻ) hist. P. sh. Edhe se Kelmendi i kishte 3- 4 *bajraktarë*, në kohën e vet Prenk Cali i kishte për popullit të Kelmendit si kundra malazezve, ashtu edhe në opozitë me Zogun: kërkonte që Kelmendi t'ishte Kelmend, që nuk i nënshtrohej kurrkuj. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

BAJRAM,-i m. fet. (*) ^ (**) ► (Ǻ) P. sh. Edhe ky, edhe ai e një pjesë e mirë e Lurës jetojmë kështu të përziem në një familje; lusim Pashkë edhe *Bajram*. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

BAJ kal. (-) ^ (- -) & Δ (ǺǺ) [Bart- Stand.] P.sh. Ndërkaq të gjitha depot e tregtarëve të Shkodrës, e mund thomi të Shqipnisë u boshatisën: ato u *bajten* e iu çuen ndihmë vëllazërore popujve të Jugosllavisë, në shpërblim të ndihmës së madhe që na kishin dhanë ata me organizim komunist. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

BAK/ËR,-ri m. kim. (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Male të dekuna, male metali. *Bakër*, vetëm *bakër*. RRNO 3- Miniera e Spaçit, f. 535

BAKSHISH,-i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Gratë e fëmijët i puthnin dorën dhe i jepnin *bakshishin*. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

BALET,-i m. sh.-e(t) art. (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P. sh. Gjithashtu, disa copa nga vepra e tij muzikore Juda Makabe u realizuen nga kori dhe orkestra e Teatrit të Operas e *Baletit*, me dirigjentë Ermir Krantjen e Zana Turkun. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

BALLAFAQIM,-i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Përfaqësuesit kryesorë të Klerit

Katolik të Shqipnisë ishin në *ballafaqim* me terrorin më të eger komunist që ka njoftë historia. RRNO 1- Gjyqji në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

BALL/Ë,-i *m. vet. njëj.* (*) ^ (**) ► && (ǰǰ) P. sh. Ai dha shpirt aty pa thanë tjetër fjalë e frati i bani një kryq në *ballë* e luti Zotin për shpirtin e tij. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160; + fig. [kupto: Pjesa më e zgjedhur.] P.sh. Shqiptarja nxuer nga arka një shishe raki *ballë* kazanit, ia zgjidhi rubën e përgjakun e i hodh raki plagës. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339; + [kupto: Faqja e përparme e kryesore e një ndërtese.]. P. sh. Mue e atë burrin na çuen shi te dera e kumbonarit; që asht në *ballë* të Kishës, karshi popullit. RRNO 2- Baba i vërtetë, f. 409; + && Emri gjendet në një njësi frazeologjike. Bëj *ballë*. = Përballoj. P.sh. -Po pse, a mendon se je më i fortë se lumi që me i *bà ballë* këtu kulmit të tij? RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413

BALLËPËRBALLË *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) Shih te BALLË. + [kupto: Me fytyrë njëri përballë tjetrit.] P.sh. U gjeta *ballëpërballë* me atë që më kishte operuar këmbën. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537; + [kupto: Njëri kundër tjetrit si kundërshtarë.] P. sh. Kelmendi, i mësuem gjatë shekujsh me luftue *ballë për ballë* për liri me anmiqtë e tokës shqiptare, tash i marrun me tradhtí mbas shpine prej komunistave shqiptarë, po e paguente shtrejt dishirin e lirisë, me shpija të djeguna, pasuní të plaçkituna e masakra aq mizore sa gjatë historisë së vet nuk i kishte pru kurrnji pushtues i huej. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

BALLIST,-i *m. sh.-ë (t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Nuk ka randsi se ç'ishte ai: musliman apo kristian, *ballist*, zogist apo kosmopolit. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

BALLIST *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Kujtoni brigadat partizane, të cilat kërkonin me hi në çdo vrimë e skutë, dhe gjithshka shifshin u dukej vepër fashiste, *balliste* o reaksionare, dhe me supozime fantastike banin akuza imagjinare nga të cilat njerzit burgoseshin o pushkatoheshin si pa gjà

të keq, madje me krenarinë se po i shërbejnë popullit e Partisë. RRNO 1- Netë në arkiv, f.38

BALLKANIK/E *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Erdhi Lufta *Ballkanike*: gjithnji koalicioni kristian kundër Perandorisë Osmane. HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

BALON/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) fig. P.sh. E ndjeva vedin se nuk ishem kurr gjà tjetër por një *balonë*, një tullumbac në havá që sillet në atë drejtim që ta çojë era. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

BALSAMOS *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) (ǰǰ) ► P. sh. Atje në Kremlin, në vend të tij hipi një tjetër zot, ndërsa të dekunin e *balsamosën* dhe, mbrenda njaj arke të kristaltë, e vunë aty në sheshin qendror. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

BALT/Ë,-a *f. sh.-a(t) dhe -ëra(t)* (*) ^ (**) ► && (ǰ) P. sh. Materia asht një copë *baltë* me të cilën ti projektton vepra arti: artisti e mbrun si t'i pëlqejë dhe mjeshtret e artit e realizojnë. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643. Emri gjendet në njësi frazeologjike në shembujt e mëposhtëm. A) && E len në *baltë*. = E tradhëton. P.sh. Atë axhën e njof mirë: asht një servil e frigacak, që *e len në baltë* sa t'i kërcnohet dikush. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380. B) fig. keq. && Hedh *baltë*. = Njolloso dikë. P.sh. Përmbi këtë moment të jetës së Fishtës është shkruar e folë shumë, jo vetëm prej anmiqve të tij, të cilët këtu gjetën rastin e volitshëm për me spekuluar e *hjedhë shumë baltë* përmbi figuren e tij atdhetare, por edhe prej disa tjerëve që e njoftën si atdhetar e Poet Kombëtar. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

BALTOVIN/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P. sh. Liqeni u tha krejtësisht, deri te diga, e të gjithë panë fundin e liqenit, një *baltovinë* aq të gjatë e aq të gjanë sa mos me ta perfshí syni, por ku nuk mbrijshe me shkelë, mbasi humbshe mbrendë. RRNO 3- "Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg" f. 568

BAMIRS/E *mb. i panyj.* [Bamirës -Stand.] (-) ^ (-) ► (ǰǰ) & Gjendet në vepra vetëm në formën: "bamirse". P. sh. Kjo masë u muer jo vetem në Shkodër, por edhe në Tiranë,

Elbasan, Durrës, Korçë e nder të gjithë katundet ku këto Institucione kishin veprimtaritë e veta arsimore ose *bamirse*. RRNO 1- Ankthi mbas vdekjes, f. 67

BANAK,-u *m. sh.-ë (t) (*) ^ (**)* ► (ǰ)

P. sh. Ishin lodhë që tri ditë tue kërkue gjurmët e lopës, dhe mbasi muerën aty në kambë, te *banaku* ka një dopio raki, RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

BANAKIER,-i *m. sh.-ë (t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P. sh. Ishin lodhë që tri ditë tue kërkue gjurmët e lopës, dhe mbasi muerën aty në kambë, te *banaku* ka një dopio raki, po pvesin *banakierin*: A thue të ka ra me dëgjue gjësendi për lopën e vjedhur të fermës? RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

BANAL/E *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǰ)

P. sh. Në të vërtetë, mbas shumë vjetësh të ndalimit të fesë, doktrina ateiste ishte bā jo vetëm *banale*, por edhe e bezdisshme, sepse ideale kryesore të patriotizmit shqiptar ishin servilizmi e spiunleku dhe njerëzit, tashmā kishin etje për të ndigjue dishka rreth filozofive fetare e shoqnore që për aq shekuj kishin ndihmue në rregullimin njerzor. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643; + keq. P. sh. Elezi hapi deren dhe me sa zā kishte m'u kercnue e më shau me fjalët mā *banale*. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

BAND/Ē,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ)

P.sh. Ai ishte themelues, drejtues e organizator i *bandës* muzikore të Shkollës Françeskane, e cila parakalonte shpesh me banda të tjera të qytetit, veshun me një kostum shumë të bukur, kuq e zī. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

BANES/Ē,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ)

P.sh. Nuk më caktuen për atje, por më ngarkuen me paraqitë një preventiv për rindërtimin e *banesës*. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395

BANIM *m. sh.-e (*) ^ (**)* Δ (ǰ)

P. sh. Përveç kësaj, atje ndërtesa e *banimit* të fratit ishte shkatrrue, e me shka mund jetohej mbasi edhe shkolla kishte marrë tokën e Kishës. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395

BANJ/Ē,-a *f. sh.-a(t) euf. (*) ^ (**)* ► (ǰ)

P.sh.*Banja* ishte në oborr dhe nuk kishte derë,

si të gjitha *banjot* e burgjeve dhe të kampeve. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

BANKAR,-e *mb. i panyj. fin. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P. sh. Gjëndjen e vërtetë të thesarit *bankar* kurr s'e kemi ditur, as kur aprovonim buxhetet vjetore. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

BANK/Ē,-a *f. sh.-a(t) fin. gjyq. (*) ^ (**)* ► (ǰ)+ P.sh. Unë u ula aty në *bankën* pranë tij. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -Episodi i dytë, f. 428;+ Fin. P. sh. Sa për pare mos u ban merak aspak: kam hapë një numër në *Bankë*, aty i ke paret e merr sa të kesh nevojë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428; + Gjyq. P. sh. Nga shtatë vetë që ishin në *bankën* e t'akuzuemve, pesë ishin priftën, të cilët, në të vërtetë me vështirësi i njofta. RRNO 3- Në pritje, f. 519

BANKINĒ *f. sh.-a (-) (-) Δ (ǰǰ)* [Kupto: Njëra nga sipërfaqet kufizuese të një sendi.] P. sh. Nji kanal 60 metra i gjanë me dy *bankina* secila nga 20 m. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

BAN/OJ *kal., -ova, -uar (*) ^ (**)* Δ (ǰ)

P. sh. Aty *banojshin* bashkë dy famulltarët: Dom Mark Dushi e Dom Zef Bici, njani mā i mirë se tjetri; ishin edhe burrat mā të pushëmt e Tiranës dhe kundrejt tyne kishte shumëkush zili. RRNO 2- Shkurt 1951, f. 277

BANOR,-i *m. sh.-ë (t) (*) ^ (**)* ► (ǰ)

P. sh. Aty kishte kalue disa vite edhe At Gjergj Fishta, ndërsā gjuhëtari At Justin Rrota, që viente nga paralisi progressiva ishte *banor* i kahershëm i atij Kuvendi. HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

BAR,-i *m. sh.-ëra(t) bot. (*) ^ (**)* ► (ǰ)

+ bot. Bimë zakonisht njëvjeçare, me kërcell të hollë e të njomë që nuk drunjëzohet. Me kuptim të përmb. tërësia e bimëve të këtij lloji, që rriten vetë në livadhe. P.sh. Aty ku nuk ish mbulue me borë nuk kishte as jetë, pemë e shkurre jo që jo, por asnji fije *bari*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428; + [kupto: Bar-Caffe. = Lokal i vogël, ku pinë zakonisht më këmbë.]. P.sh. Nji vilë trekatshe ku né katin e poshtëm ish shkruie me germa të mëdha: *Bar-Caffe-Restorant*

MESTIERI. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-
Episodi i dytë, f. 428

BARABAR *ndajf.* (*) ^ (**) ► & (Ë) UGJ (2015, f. 93). P. sh. Unë që po flas me ty kam shkollë të lartë *barabar* sa ti e mos mejto se po flet me një injorant. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643. Gjendet në vepra edhe në këtë formë: “baras”. & P. sh. Në Kanunin e Lekë Dukagjinit, i cili shprehë urtinë e naltë të trashigueme të popullit tonë, për çdo pleqni (gjykim) që bëhej thuhej ky parim: "po të báj *baras* me veti" ose "vu vetin në kambë time". HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

BARABARTË (i,e,të) *mb. i nyjsh.* (*) ^ (**) ► (Ë) UGJ (2015, f. 93). P. sh. Ai kje i pari që nuk lejoi asnjë dallim shoqnor e fetar, por kjenë të *barabartë* Terzitë e Tabakët, muslimanët e të krishtenët. HISTORI 1- Sot, mbas 250 vjetësh, f. 106

BARAK/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P. sh. Ata ishin padronët e lokalit dhe jo vetëm të *barakës*, por edhe të të gjitha galerive. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

BARAZI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (Ë) P. sh. Për shqiptarin e asaj kohe bërthama e vërtetë e ligjeve të pashkrueme kanunore ishte liria e *barazia* e çdo individ si dhe sigurimi i nderit personal të çdo njeriut të veçantë, cilido qoftë ai. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

BARBAR,-i *m. sh.-ë(t)* hist. (*) ^ (**) ► (Ë) + përmb. P. sh. Kur po lexoj Biblën, 0o kur po kundroj piramidat atje në shkreti, pves: si asht e mundun që njeriu i shek. XX, në kulm të qytetnimit material, të jetë po aq *barbar* sa ai i 40 shekujve përpara? RRNO 1- Lexuesit, f. 15; + hist. P. sh. Bota pa kufij, ajo asht bota e ré e një njerzimi të mendshem e jo *barbar*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

BARBARISHT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ë) P. sh. Në këtë ditë u shkatrue edhe Oda-muzë e Fishtës, u barten *barbarisht* të gjitha dorshkrimet e tija në atë kamionçinë që shkante e vinte pa pushim. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

BARDHË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Karshi kampit tonë ishte një mal *i bardhë*

me disa mriza të rrallë, ndërsa në të majtë një tjetër mal me brezare ullijsh e limonash. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678; +fig. P.sh. -Paç faqen e *bardhë*, more kumbarë Vuka e Zoti ta shpërbleftë me gëzime. HISTORI 1- Nji ngjarje e pabesueshme, f. 22

BARDHOSH,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ishte një djalë i pashem *bardhosh*, trup shkurtë e i shëndoshë. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

BARI,-u *m. sh.-nj(të)* (*) ^ (**) ► (Ë) & + P.sh. Duket se qyteti Hercegnovi (Kotorret e Reja), u themelue nën mbrojtjen hungareze e austriake dhe pengonte kullotat dimnore bregdetare të *barijve* shqiptarë. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207; + fet. vjet. & P. sh. Nuk paskan kenë *barij* të vërtetë. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467. Gjendet në vepra edhe në këtë formë: *barinjte*. P.sh. Kërkoji edhe ndonjë grup artistik për *barinjte*. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

BARISHT/E,-ja *f. sh.-e(t)* vet. sh. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Sigurisht që edhe preshët, kërtollat, laknat e *barishtet* e tjera, me të cilat bahej supa, duhet t'ishin zgjedhë me gisht nga bashkëvujtësit tonë ordinerë, me që në repart riedukimi ishim. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

BAR/K,-ku *m. sh.-qe(t)* (*) ^ (**) ► && (Ë) + [kupto: Pjesa e trupit të qenieve të gjalla nga gjoksi e poshtë.]. P. sh. Po kështu edhe në gjoks, *bark* e veshke. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69; + fig. P. sh. Nuk e din? - më tha me një fare humori, - asht kampi i minierës së Spaçit, ku punohet ditë e natë e shkopin shpinës e *barkun* thatë! RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678; + && Lepuri në bark. = I frikësuar. P.sh. -Jemi mirë me gjithë këtë mizerje, mbasi deri më sot populli e kishte *lepurin në bark*, ndërsa tash ai lepur u ka kalue në bark komunistave. HISTORI 3.3- Nanë Tereza në Shqipni, f. 319; + fig. Bised. P.sh. Mue më ra zemra në fund të *barkut*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episodesi i dytë, f. 428

BARK/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) + P.sh. Ata folën miqësisht e së bashku shkuen në Valdanuz me pá *barkat* e tyne të mëdha që rrahshin jo vetëm detin Adriatik por edhe të tjera dete. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38; + fig. P. sh. -Vllazën, *barka* asht mbyttë: Salvi chi può!. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

BARKAS *ndajf. (*) ^ (**)* ► (ǰ) [Barkazi-Stand.] P. sh. Na rrijshim pa lëvizë, të shtrimë *barkas* përdhé në fund të kanalit. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

BAROT *m. vet. njëj. & [Barut- Stand.] (*) ^ (**)* ► && (ǰ) Gjendet në vepra vetëm në formën: barot. +tall. && Të paska kenë lagë baroti. = Humbe. P. sh. - Më duket se të paska kenë lagë *baroti!* RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

BARR/Ë,-a *f. sh.-ë (t) & (*) ^ (**)* ► && (ǰ)+ [kupto: Shtatzëni.] P.sh. Aty, ai majori, drejtori i Punve të Brendshme i paraqet një deklaratë të shkrueme në të cilën thuhej: X grue dishmon se gjindet me *barrë* dhe këtë e ka me D. Pjeter Gruden. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160; + [kupto: Përgjegjësi e rëndë.] P.sh. Nuk mund bahemi të gjithë heroj, sepse e duem jetën, edhe të mbingarkueme me *barrë* kaq të randa. RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por më shumë me shpifje, f. 344; + [kupto: Sasia e sendeve që mund të mbajë një kafshë ngarkesë.] P.sh. Mbas pak kohe hini një nuse e ré, ngarkue me një *barrë* dru në shpinë. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372; + [kupto: Detyrë e vështirë, që i ngarkohet dikujt dhe që do mund për t'u kryer.] P.sh. Po ta la *barrë* ty që të shkosh te grueja e eme në Himarë, merri ato dhe përpigu me i ruejtë e dikur me i botue, n'ardhtë dita. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612; + && I bahet *barrë* shoqit të vet. = E pengon. P. sh. U mundova me atë timen t'i shpjegoj se secili njeri kishte riskun e vet, të cilin duhet ta bajë me vetmohim e me ndergjegje e mos t'i bahet *barrë* shoqit të vet, se prej këtyne lindin mandej paknaqsitë dhe kontradiktat e kështu më mirë secili në punë të vet. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128. Gjendet në vepra edhe në këtë formë: "barsë". P. sh. & As për lopën nuk kishem ushqim të mjaftueshëm e lopa ishte

barsë. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

BARRIKAD/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P. sh. fig. Pse nuk hidhesh n'anën tjetër të *barrikadës?* RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

BARTJ/E,-a *f. sh.-e(t) vjet. (*) ^ (**)* ► (ǰ) + vjet. [kupto: Bartje. = Mbartje.] P.sh. Populli i shkoi mbrapa deri poshtë në breg të Drinit, tue u ndrrue me rend në *bartje* të vigut. RRNO 2- Baba i vërtetë, f. 409; + [kupto: Bartje. = Mbartje.]. P. sh. Nuk vonoi shumë e mbas nja tri-katër ditësh u zhvillue një aksion i madh i drejtue nga oficera sllavë e shqiptarë për *bartjen* e të gjithë dokumentave arkivale. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

BASH,-i *m. sh.-e(t) pj. bised. (*) ^ (**)* ► (ǰ) + [kupto: Bash. = Taman.] P.sh. - *Bash* kjo është. HISTORI 1- Nji ngjarje e pabesueshme, f. 22; + [kupto: Bash. = Ballë kazani. Shih: Ballë] P. sh. Ia lava varren me *bash* rakije e burri gjimoi thellë. HISTORI 1- Deka e mikut trim, f. 55; + [kupto: Bash.= Me të vërtetë.].

P. sh. Myrteza Efendia aq edhe aty e ka pasë exhelin, rahmet pastë, por *bash* búrr i mirë ne nuk na dukej e djalin tand mund e gjykojmë se nuk ka dëjtë, si i rí që është, me e gjetë vendin e mënyrën se ti e di mirë që të rijtë janë gjakxetë e nuk presin e gabojnë, si kemi gabue shpesh edhe na në rini, por djali nuk të ka koritë. HISTORI 1- Shqetësim i madh, f. 62; + [kupto: Bash.= Pikërisht.] P. sh. Njajo grue, Luke Mirja, është *bash* mbesa ime e nuk kishem si e çoj për drekë me fëmijët e nipat e mi. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181; + [kupto: Bash. = Bised. Mu në zemër.] P.sh. Në të vërtetë kjo fjala: besim i dashunisë më pëlqente *bash* në zemër, sepse gjithnji un mendjen e kishem te ajo. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

BASHËM (i,e,të) *mb. i nyj. [Bëshëm (i,e)-Stand.] (-) ^ (-) & Δ (ǰ)* Gjendet në vepra vetëm në formën: i bashëm. P. sh. Kjo sepse, sikur e ama dikur, edhe ky dac i *bashëm*, porsa jepej çanga e zgjimit kalonte te kryet e çdo të burgosuni, e për më tepër, kur rreshtoheshin n'oborr për apel dhe pritshim oficerin e rojes për numrimin, ai sillej i vemendshëm mes të

gjithë rreshtave, sikur të hetonte se kush mungonte. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

BASHKANGJITUN *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) zyrt. [Bashkëngjitur- Stand.] & P.sh. Me rastin e mbledhjes sonë të përgjithshme që Kleri Katolik Shqiptar bani me datën 26/VI/1951 në Kurjen e Argjipeshkvis Metropolitane të Shkodrës, u muer në shqyrtim Projekt-Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, dhe mbasi u ndegjuen skjarimet perkate prej Imzot Bernardin Shllakut, gjithashtu edhe pikpamjet e ndryshme të pjesmarrsave në mbledhje, u vendos unanimisht aprovimi i këtij Statuti të *bashkangjitur* nga të gjithë nënshkruesit në Statut. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, f. 295. Gjendet në vepra edhe në këtë formë: “bashkëlidhet”. Shih: Bashkëlidhet.

BASHKARISHT *ndajf. (*) ^ (**)* & ► (Ǻ) Gjendet në vepra vetëm në formën: bashkarisht. P.sh. Mbas disa ditësh kje caktue që të gjithë pjestarët e Kuvendit Françeskan, të kolegjes, si edhe trupi mësimor i liceut "ILLYRICUM", të shkojshin *bashkarisht* te Arra e Madhe për t'i bërë urimet Fishtës. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

BASHKË *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) + [kupto: Bashkë. = Në lidhje njëri me tjetrin, jo veç e veç.] P.sh. Erdhi një herë në konsullatë Pater Gjergji *bashkë* me një frat tjetër dhe kërkuen me hì te Meloni. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127; + [kupto: Bashkë. = Njëherazi.] P. sh. Kishat e xhamijat u shembën për tokë, *bashkë* me to Atdheu e njeriu. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139; + [kupto: Bashkë. = Në të njëjtin grup.] P.sh. I mbetun në vorr, Fishta vazhdoi me jetue i strukun në kujtesën e legjendën e kombit, *bashkë* me herojt e epopesë së tij. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

BASHKË - *pj. fjalëform. (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) Pjesa e parë e fjalëve të përbëra, që shprehin veprime a punë të përbashkëta, lidhje të përbashkëta, përgjegjësi të përbashkëta etj. si: bashkëpunëtor, bashkëpunim, bashkëpunue, bashkëjetesë, bashkëjetoj, bashkërenduem, bashkëbisedim, bashkëbisedues, bashkëfajtor, bashkëvllazën, bashkëthemelues, bashkëkohore, bashkë

tingëllore, bashkëvuajtës, bashkëbesimtar, bashkëkohës, bashkëlidhet, bashkëfamullitar, bashkëfshatar, etj..

BASHKËPUNËTOR, -i *m. sh. -ë(t) (*) ^ (**)*

► & (Ǻ) + P. sh. Mbas gadi 30 vjetësh m'erdhi urdhni që të kthehem në Shqipëri me të 16 oficerat, *bashkëpunëtorë* të mi. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678.

Gjendet në vepra edhe në formën: “bashkëpunëtor”. + & P.sh. Këtë gjë e di shpesh edhe *bashkëpunëtorët* e tij më të ngushtë si Imzot Luigj Bumçi, Imzot Vinçenc Prendushi e Pater Pal Dodaj. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

BASHKËPUNIM, -i *m. sh. -e(t) (*) ^ (**)* ►

(Ǻ) P.sh. Këto, në *bashkëpunim* me një t'ashtuqejtun Ministri t'Arsimit xhahil turko-shqiptaro-sllav e me Ministrinë e Punëve të Brendshme, mbasi e kishin shkullë të vorruemin prej vorrit, e nxuerrën Poetin jashtë prej shkollave, prej librave, prej manualeve të historisë e të letërsisë. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

BASHKËPUNUE *jokal. [Bashkëpunoj- Stand.] (-) ^ (- -) & Δ (Ǻ)* Gjendet në vepra vetëm në formën geqe: “bashkëpunue”.

P.sh. Kanë kenë shumë të tjerë të persektuëm prej Zogut, po e lamë Pater Gjergjin o Pater Palin, por ka kenë Pater Anton Harapi, që ishte në shenjestër të Zogut e megjithëkëtë mbetën dorëjashtë e nuk *bashkëpunuen* me fashizmin. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

BASHKËJETES/Ë, -a *f. (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P. sh. Por para asaj gjendje lufte parapëlqente *bashkëjetesën* paqsore dhe kompromisin. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

BASHKËJET/OJ *jokal., -ova, -uar (*) ^ (**)*

& ► (Ǻ) P. sh. Sepse mendtë paraqesin shtetin dhe kulturën e çdo populli, të cilat *bashkëjetojnë*, bashkëveprojnë ose edhe luftojnë kohën e tyre, siç ndodh ndër shumë vende. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678. Gjendet në vepra edhe në formën geqe: “bashkëjetue”. P. sh. Un e njoh mirë se më ka rastisë me e *bashkëjetue*. HISTORI 2- At Ambroz Marlaskaj, mbrojtës i lirisë njerëzore, f. 166

BASHKËRENDUEM *mb. i nyj.*

[Bashkërendues- Stand.] (*) ^ (* *) & ► (ǃǃ) Gjendet në vepra vetëm në formën geqe: i bashkërenduem. P.sh. Un për veten time, më tepër se një kod primitiv e quej Kodi Civil i një shoqnie anarkiste; është një vetorganizim shoqnor i *bashkërenduem* nga nevojat e bashkëjetesës njerëzore, dhe kurrë i imponuem nga ndonji ligjvues, tiran, princ apo mbret. HISTORI 2- At Ambroz Marlaskaj, mbrojtës i lirisë njerëzore, f. 166

BASHKËBISEDIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P. sh. Para se të fliste me mue, ai foli gjatë me Marash Malin, dhe posa filluem *bashkëbisedimin* erdh koha e drekës, të cilën e lajmoi një nenoficer ushtarak. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

BASHKËBISEDES,-i *m. sh.-(it) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Për komunitetin katolik qeveria caktoi Tuk Jakovën, i cili kërkoi si *bashkëbisedues* At Marinin, mësuesin e tij të vjetër. HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

BASHKËVLLA *m. sh.*[Bashkëvëlla- Stand.] (-) ^ (- -) & Δ (ǃǃ) & Gjendet në vepra vetëm në formën geqe: “bashkëvllazën”. P.sh. Me përparimin e sëmudjes, At Justin nuk i vlejti më shkopi, por shkonte tue u mbajtë për mur ose i mbështetun nga një prej *bashkëvllazëve* françeskanë. HISTORI 2- At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

BASHKËTHEMELUES *m. sh. (-) (- -) Δ* (ǃǃ) P.sh. Ai ishte edhe një ndër *bashkëthemeluesit* e shoqnisë artistike laike Rozafat. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

BASHKËKOHOR/E *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P. sh. Gjatë epokës sovjetike komunizmi, po me një Urdhën nga lart u përpoq me e shkatërrue këtë gjühë kishtarë, tue e përktihye Shkrimin Shëjt dhe liturgjinë në gjühën *bashkëkohore* ruse. HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

BASHKËTINGËLLOR/E *f. sh. gjuh. (*) ^ (**)* ► (ǃ) P.sh. Muzikaliteti i fjalës mbështetet kryesisht te zanoret e jo te *bashkëtingëlloret*. HISTORI 3.4- Fallsifikatorët e veprës së Gj. Fishtës, f. 381

BASHKËFAJTOR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (* *)*

► & (ǃ) P.sh. Ti ishe *bashkëfajtor* me ata. RRNO 3- Në pritje, f. 519. Gjendet në vepra edhe formën geqe: bashkfajtor. P.sh. Këtu mbrendë n'arrest janë edhe disa nga *bashkfajtorët* tuej ndër krime kundra shtetit. RRNO 3- Si dikur, f. 478

BASHKËLIDHET *pës. v. III. zyrt. libr. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) Shih. “Bashkangjitur”. P. sh. Aprovohet Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë sipas tekstit q'i *bashkëlidhet* këtij dekreti. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, f. 295

BASHKFAMULLITAR *m. sh.-ë fet. (-) (- -)* & Δ (ǃǃ) Gjendet në vepra vetëm në formën geqe: “bashkfamullitar”. P.sh. Atëherë u çue në kambë D. Zef Bici, prift i Tiranës, *bashkfamullitar* me D. Mark Dushin, të dy priftën të ri, kolegë. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

BASHKFSHATAR *m. sh.-ë* [Bashkëfshatar- Stand.] (*) (* *) & ► (ǃǃ) Gjendet në vepër vetëm në formën geqe: bashkfshatar. P.sh. Në mëngjes erdh D. Dedë Malaj, *bashkfshatar* imi. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

BASHKIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǃ) P. sh. Sa për një Parti Demokristiane ai tha se deri atëherë nuk ishte formue prej kurrkujë dhe këtë e konsideroi një gabim të klerit sepse gjatë luftës ajo mund kishte kenë një faktor i randsishem *bashkimit* e balancimit. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

BASHK/OJ kal., -ova, -uar (*) ^ (**)

► (ǃ) P.sh. Në këtë kapitull due me bá vetëm pjesën e një ciceroni që u shoqnon në një galeri artesh figurative, sigurisht jo n'ato të perandorëve e mbretëve, dukëve e papëve që gjinden në Versaje, British Muzeum, Tetriakovski, Eskurial apo Vatikan, por në një galeri të errët burgjesh, ku tirania, për qëllime të veta të caktueme, *bashkon* gjithfarë tipash njerzorë. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

BASHTIN/Ë,-a *f. sh.-a(t) hist. (*) ^ (**)* ► (ǃ) P. sh. Mos mendo kurrë me u bá i pasun, me blé tokë, shtëpi o *bashtinë* me gjanë e huej! RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

BASORILJEV,-i *m. sh.-e(t)* art. [Basoreliev-Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰǰ) Gjendet në vepra vetëm në formën geqe: basoriljev. P.sh. Njani prej këtyne lterve ishte pors raft permbrenda, ndersa mbulohej nga nji *basoriljev* perjashta, i cili fiksohej me kater burma. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

BATAKÇILLE/K,-ku *m. sh.-qe(t)* [Batakçillëk-Stand.] (*) ^ (* *) & ► (ǰ) bised.. Gjendet në vepra vetëm në formën geqe: batakçillek. P.sh. Nuk gjeten kurnji oficer që të më merrte në dorzim, por mbas insistimit të rreshterit të Bushatit më muer kapteri i rojës, i cili më dergoi aty afër derës ku ishin dy vetë prej Krajat: nji grue edhe nji djalë: të dy i kishin kapë aty në pazar o për hajni ose *batakçillek*. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

BATALJON,-i *m. sh.-e(t)* usht. [Batalion-Stand.] (*) ^ (* *) & ► (ǰ) Gjendet në vepra vetëm në formën: “bataljon”. P.sh. Prandej, mbasi u dhanë nji mësim gjatë të cilit mbetën të vramë e rob gjysa e *bataljonit*, i lanë me u tërhjekë. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

BATANIJ/E,a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Në krye të shkallëve ishte nji copë korridor ku shifeshin dy njerz të mbuluem me *batanije* dhe katër dyer. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

BATARE,-ja *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P. sh. Por *batarja* jo vetem që nuk pushoi, si në rastet e tjera të pushkatimeve, por erdh e u afrue pak e nga pak. RRNO 1- Lëvizja e Postribës, f. 71

BATH/Ë,-a *f. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) tall. P.sh. Prifti i gjorë harronte me hjekë nji kokërr *bathë* çdo ditë dhe kur mileti e pyeste: Kur binin Pashkët? – ai shtinte dorën në xhep të mbushun plot dhe thonte: Për si kallzojnë *bathët*, Pashkët janë larg!... RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

BAXHI *f. sh. vjet. bised* (*) ^ (**) Δ (ǰǰ) P.sh. Oj *baxhi*, - i thirri grues. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

BAZ/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) + fig. [kupto: Bazë. = Arsyeja që shpjegon a që përlligj diçka.]P.sh. - Ndigjo, Pal, Kisha asht

e Kishës, oborri i Kishës, un jam përgjegjsi i Kishës dhe në *bazë* të Statutit të Kishës të njoftun prej qeverisë, këtu mbi mallin e Kishës sundoj un e jo ti. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395; + Vet. njëj. [kupto: Bazë. = Organet më të ulëta, zakonisht ato të rretheve, kundrejt aparatit qendror të administratës shtetërore e të organizatave politike-shoqërore.] P.sh. Ishte shtëpia e Mark Ndout, sekretari i organizatës *bazë* të partisë për Shoshin. RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413; + [kupto: Bazë. = Tërësia e mjeteve që janë të domosdoshme për një punë a për një veprimtari.]. P.sh. E pane se kundra nesh humbën në fushën e propagandës e tash përdorjnë forcën, dhunën; mendojnë se me shkatërimin total të *bazës* materiale do të zhduket edhe besimi në Zotin. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455; + [kupto: Bazë. = Diçka që merret si pikënisje ose si njësi për matje, për vlerësim.] P.sh. Nji mision të tillë fisnik, sigurisht, që kurr nuk do ta shmangshem sikur të kishem pasë mundësi, megjithkëtë nuk mund e pranojshem ta firmosi, mbasi nuk kishte asnji *bazë* reale dhe ishte fantazi dhelparake e Sigurimit të Shtetit. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467; + [kupto: Bazë. = Parimet themelore, mbi të cilat ngrihet e mbështetet një dituri.]P.sh. Aq mà t'ashpra e të papranueshme ishin interpretimet për veprimet revolucionare të vjetit 1967, të cilat, un me kolegët e mij i mendojshem jo si nji tregues i forcës së Partisë e Pushtetit, por si nji ligshiti, sepse Kisha Katolike kishte si parim *bazë* vetëm larine e njeriut, me zgjedhë vetë ai, ndër të gjitha idetë e ekspozueme atë të mbrojtun me logjikë; pra kishte si themel propagandën e mbushëmendjes. RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506; + gjeom. P.sh. Ky plan i babëziton për sigurimin e bukës në vendose siç shkruhej mà gjatë ndër të gjitha parullat e brí rrugëve, ndër pllaka metalike: sigurimi i bukës në vend garanci e fitores së socializmit, kishte fillue disa vjet mà parë me ndërtimin e nji dige faraonike, që fillonte që nga dera e kampit të punës deri në bregdet, e gjatë 8 kilometër, në *bazë* 15 metër dhe nalt 7 metër, nji rrugë normale ku mund të

qarkullonin 2 makina. RRNO 3- “Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg”, f. 568;

+ usht. [kupto: Vend ku janë përqendruar trupa dhe mjete ushtarake për qëllime luftarake.]. P. sh. Hrushovi, në takimin sekret me Kenedin në Vjenë, u angazhua që të tërhiqej nga Pashalimani, mbasi ishte një *bazë* tepër e avancuar e shqetësuese për perëndimin. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599; + gjeol. P. sh. Në *bazë* të piketave na duhej me germue dhë ose baltë pothuaj afer 40-50 cm thellsi. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208; + mat. P. sh. Por, ditë për ditë kjo punë kërkon së paku aq kalori sa në *bazë* të llogarive shkencore, që unë i kam kalkuluar me kujdes, të gjithë këta njerëz brenda një muaji duhej t'i kishin konsumuar të gjitha energjitë e rezervuara në trup. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208; + përd. mb. P. sh. Nuk mund u mora vesht me ta, mbasi më thanë kështu i kishte urdhnuar organizata *bazë*. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

BAZOHEJ *vetvet.* (*) ^ (**) Δ (ǰ) P.sh. Ky ishte vetem një shkas mbi të cilin shteti komunist do të *bazohej* për me zhdukë gjithë veprimtarinë e organizueme të Klerit katolik në Shqipni. RRNO 1- Ankthi mbas vdekjes, f.67

BAZHDAR *m. sh. hist.* (*) ^ (**) ▶ (ǰ) P.sh. *Bazhdar* që peshojshem në treg me kandar. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

BEFASI,-a *f.* (*) ^ (**) ▶ (ǰ) P.sh. Mbas një ore më nxoren prej biruce dhe më lexuen një procesverbal në të cilin thohej se komandanti i postës së Bushatit kapter X, i shoqnuem prej filanit e filanit, kontrolluen në *befasi* shtëpinë e Pashko Tomës dhe gjetën të mshefun francezin Zef Pëllumbin, të cilin mbasi e arrestuen e i banë kontrollin e imët, nuk i gjetën kurrnji dokument tjetër përveç një libri në gjuhën frëngjisht. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

BEFASISH/ËM (i), -me (e) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ▶ (ǰǰ) P.sh. Na nuk duem t'u bajmë atyne një kontroll të *befasishëm*, por asht më mirë që t'i thrasim këtu. RRNO 3- Si dikur, f. 478

BEGATË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) & ▶ (ǰ) P. sh. A doni ju një Shkodër të pasun, të *begatë*, të lulzue, apor një Shkodër sakate, gjytryme që pret se kur po des? HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38. Gjendet në vepra edhe në formën: *begatije*. P.sh. Më duhet me ju tregue se, mjerisht, gjatë pothuaj pesëdhjetë vjetve të pushtetit komunist, nuk u shpall kurrnji vit mirëqenieje, vit *begatije* ose bolleku, por pa përjashtim të gjitha kjenë vite kursimi, që po ta përkthejmë shqip dun me thanë: vite zije e mjerimi. RRNO 2- Doket e vjetra, f. 359

BEGATSHME (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ▶ (ǰ) P. sh. Periudha prej vjetit 1954 e deri në vjetin 1959 kje periudha më e butë e më e *begatshme* e pushtetit komunist në Shqipni. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

BEGENIS *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ▶ & (ǰ) bised. P.sh. Apo, ju priftent jeni msue me hanger mirë e nuk i *begenisni* gjellët tona? RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

BEG,-u *m. hist.* [Bej-Stand.] (*) ^ (**) ▶ (ǰ) P. sh. Ndërkaq Mahmudi ishte martue me të bijën e *begut* të Tiranës. HISTORI 1- Udhtimi i dytë në Raguzë, f. 90

BEH *jokal.* (*) ^ (**) ▶ (ǰ) P.sh. Në fillim të dhetorit 1944 ia *behi* në Kuvendin Françeskan të Gjuhadolit një grup i randësishem prej 7- 8 vetash, i shoqnuem prej Kolë Jakovës; thuhej se ky grup kryesohej prej Nako Spirut. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

BE,-ja *f. sh.-(të)* fet. (*) ^ (**) ▶ && (ǰ) + P. sh. -Fratò, na e hap kishën se duem me bënë një *bé* në Ungjill. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325; +etnogr. P.sh. Ata që ndigjojshin u përgjegjshin: Ndhimofte *beja* e paç faqen e bardhë! RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325; + && bised. [kupto: Bāj bé. = Beto hem.] P. sh. Tash, - tha,- i takon *me bāj bé* i zoti i shtëpisë së vajzës. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

BEJLERBEU *m. hist.* (*) ^ (**) ▶ (ǰǰ) P.sh. Ti sot je qehaja ose zavendës-padron i këtij *bejlerbeu*. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

BEKIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Kur e muerën këtë *bekim*, ata të dy më puthën dorën e u larguen në terr. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipni, f.13

BEK/OJ *kal., -ova, -uar* fet. (*) ^ (**)

 ► (Ķ) P. sh. Aty rrëfente, *bekonte*, jepte meshë për ta dhe u ipte këshilla. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

BEKUAR (i,e,të) *mb. i nyj. euf. bised. (*) ^ (**)* ► (Ķ) P. sh. - Po jo këtu, ore *bekuar*, jemi në qytet, prit pak. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

BEKTASHI,-u *m. sh.-nj(të)* fet. (*) ^ (**)

 ► (Ķ) P.sh. Pra një katolik, që ishte Imzot Bumçi, një *bektashi*, Aqif Pashë Biçakun, një sunit musliman, Abdi bej Toptanin edhe një ortodoks, që ishte Mihal Turtulli. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

BEKTASHIAN,-e *mb. i panyj. fet. (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Atëherë shqiptarët e ndanë mbretin katërs, simbas besimesh: musliman, ortodoks, katolik e *bektashian* e e thirrën Këshill i Naltë. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

BEL,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ķ) + P.sh. Shihe gjurmën e plagës, (ai zbuloi këmishën në *bel*), por duhet të dishë se përveç doktorit dhe meje këtë të vërtetë e di vetëm ti, mbasi unë kam besim të madh në priftin katolik. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537; + [kupto: Bel. = Vegël bujqësore si lopatë, me teh trekëndësh.] P.sh. Komandantat, rojet, brigadierat etj., rrijshin të gjithë të tensionuem për mos me lanë asnjë sekond në pushim lopatat, *belat* e kazmat që valëviteshin me terbim. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

BENZIN/Ë,-a *f. vet. njëj. (*) ^ (**)* ► (Ķ) P. sh. A nuk e dini se *benzinën* e kemi me racion dhe nuk e di a na del? HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episodi i dytë, f. 428

BEQAR,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ķ) + përd. em. P. sh. N'atë kohë edhe Luigji ishte *beqar* e qeshëm për të Bukurat e Dheut. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

BERBER,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ķ) P. sh. Në se ke aq të folun me Ganinë theuja troç: *berber* bahem, por spiun i komandës jo.

RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

BEREQET,-i *m. sh.-e(t) bised. (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Sielleshin tue kërkue miell e *bereqet* hua, por u kuptue shpejt se aty nuk kishte më kurrkush se shka me dhanë e shka me marrë. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

BËRLYKESHEM *vetvet. (*) ^ (**)* Δ & (Ķ) P. sh. Ndërsa un *bërlykeshem* si kau nën thikë. RRNO 3- Në spital, f. 559

BERR,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Ujku asht uj, ai që mësyn *berret* e dhitë, i shkyen e i han. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

BËRT/AS *jokal., -ita, -itur (*) ^ (**)* ► (Ķ) P. sh. E tash a më *bërtet* se luej bixhoz? RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

BËRTHAM/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ķ) P. sh. Ai ku me kocka, ku me ndonji material të rrallë, apo me *bërthamë* pjeshkash, punonte tinzë kolana, kryqa, lule e të tjera objekte artistike. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

BESIM,-i *m. sh.-e(t) fet. (*) ^ (**)* ► (Ķ) P. sh. Populli filloi me ardhë më shumë ndër kishë dhe, megjithëse i vorfën, me e ndihmue materjalisht, me një *besim* më të fortë. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

BESIMTAR,-e *m. sh.-ë fet. (*) ^ (**)* ► (Ķ) P. sh. Kisha Katolike e Shqipërisë ka karakter nacional, është person juridik dhe përfshinë në gjirin e sajë të gjithë *besimtarët* katolikë në Shqipëri. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, NENI 1, f. 295,

BESNIK,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Ai më tregoi se si ishte zakon me veprue, mandej më porositi që të kërkoja takim te një njeri *besnik*, i cili kishte marrë në dorëzim kishën e mallin prej Pater Leonardit. RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por më shumë me shpifje, f. 344

BESNIKËRI,-a *f. vet. njëj. (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Krahas me zhvillimin e ndjenjave fetare, funksionarët e Kishës Katolike të Shqipërisë do të zhvillojnë në besimtarët edhe ndjenjat e *besnikërisë* ndaj Pushtetit të Popullit, Republikës Popullore të Shqipërisë, ndenjën e atdhedashurisë, të paqës dhe të mirëqënjes. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, NENI 3, f. 295

BESUESH/ËM (i), -me (e) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P. sh. I vetmi ngushllim që ata mund të gjenin aty ishte shprazja e zemrës ndonji njeriut të *besueshëm*, edhe sikur ai të ishte supozuem anmik i tyne. RRNO 3- Paraqitje e volumit te trete, f. 465

BES/OJ kal., dhe jokal., -ova, -uar (*) ^ ()** ► (Ë) P.sh. Me shpenzimet për materiale e ngjyra (bojna) e pagesa kote, që bājshin tue e mbushë tanë vendin me parulla boshe, *besoj* se mund ishin rregullue disa objekte të vlefshme për popullin. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

BESTYTNI,-a f. sh.-(të) [Besëtytni- Stand.] (*) ^ (**)

► & (Ë) P.sh. U formue shtabi i përgjithshëm për drejtimin e luftës kundra zakoneve prapanike të *bestytrove* fetare me në krye Ramiz Alinë, i cili u gjet aso kohe në Shkodër bashkë me Haki Toskën gjoja për me bā muejin e punës fizike. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

BETEJ/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (Ë) P. sh. Kështu, për shembull, në se në një *betejë* ishin vra dy nënoficerë gjermanë, ai tregonte për njëzet oficerë madhorë, e kështu me radhë. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

BETIM,-i m. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ë) P. sh. Ndërsa detyra e në klerikëve asht që t'i zgjidhim njerzit nga *betimet* dhe mëkatet, prandej un marr mbi vedi çdo përgjegjësi morale e shpirtnore për thyemjen e këtij betimi tand, dhe duhet ta pranosh me doemos këtë dhanti. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

BETON,-i m. vet. njëj. (*) ^ ()** ► (Ë) P.sh. Nga kampi i ordinerëve na ndante një rrjetë teli me shtylla *betoni*. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

BEZDI,-a f. sh.-(të) bised. (*) ^ ()** ► (Ë) P. sh. Gjatë dy orëve që punojshem me lulet, kohë që gjithë tjerët ndigjonin me *bezdi* leximin e veprave të Enver Hoxhës, kishem mundësi me mbushë paguret e ujit për vete e për shokët. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

BEZDISËSH/ME (e), -ëm (i) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) & P. sh. Po të njajtat fjalë pa vështrim, të *bezdisëshme*, torturuese njisoj sikur korrenti i elektrikut ndër veshë. RRNO

2- Puna në muzé, f. 267. Gjendet në vepra edhe forma: *besdisshem*. P.sh. Tash mbas shumë vitesh që kanë kalue nga ajo ngjarje, pohoj me siguri se kje pritja mà e mirë që kam pasë në jetë: aty shkova i panjoftun e padijtun, si mà i keqi leckaman, me rrezik që t'i perlyej me parazitët mà të *besdisshem*, dhe ata më priten me një dashuni ungjillore. RRNO 1- I lirë, f. 236

BEZ/E,-ja f. sh.-e(t) vet. njëj. (*) ^ ()** ► (Ë) P. sh. Jepshin edhe një palë rroba të jashtme (xhaketë e pantallona), *beze* e ngjyrosun në kafe dheut, të cilat zbardhoheshin porsa t'i lajshe 2 herë; gjithashtu edhe dy palë të mbrendshme *bezeje*. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

BIB/ËL,-la f. sh.-la(t) fet. (*) ^ ()** ► (Ë) P. sh. Un po ta shpjegoj me *Bibël* e me Kuran: Patriarka Abraham ose Azreti Ibrahim që thoni, desht me i bā kurban Perëndisë djalin e vetem 12-vjeçar, Isakun. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

BIBLIK,-e mb. i panyj. fet. (*) ^ ()** ► (Ë) P. sh. Nganjihërë më dukej se bota kish kthye n'ato kohët e para që përshekruajnë Librat *Biblikë*, kur Zoti i ndëshkoi njerëzit me kataklizma të pjesshme. RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

BIBLIOTEK/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (Ë) P.sh. Ata që kishin ardhë për *Bibliotekën* pothuej ishin në mbarimin e punës së tyne. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

BIÇIKLET/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (Ë) P. sh. Mora një *biçikletë* e dola deri në Çezmë të Koplikut. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

BIDAT m. sh.-e (-) (-) Δ (Ë) P.sh. Ky *bidat* i priftit të rí ngjalli shumë kureshtje në fshat. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

BIDON,-i m. sh.-ë(t) (*) ^ ()** ► (Ë) P.sh. Ai kapteri që e lexoi tha se duhej të shkojshin me bartë ujë me *bidona* te pusi i fshatit mà t'aferm. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

BIE jokal., rashë , rënë (*) ^ ()** ► (Ë) + kal. [kupto: Do ta bie. = Do ta sjell.]

P.sh. Flij edhe pak se është herët; aty nga ora 7 unë do ta *bie* maqinën, mbasi do të pushoj edhe pak. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183;

+ [kupto: Na bie neve. = Na takon.] P.sh. Na *bie* neve, breznisë që do të përgjigjemi tash e tutje edhe për respektin ndaj traditës sonë letrare, t'ia japim asaj votën e dashurisë. HISTORI 2- Nji vorr për At Gj. Fishtë, f. 139; +[kupto: Po biem me fjetë. = Po shkojmë të flejmë.] P.sh. Ne po *biem* me fjetë deri në oren 2. RRNO 1- I lirë, f. 236; +[kupto: Po i biem në kambë.= Po ec në këmbë.] P.sh.- Jo, nuk di, por po i *biem* në kambë. RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413; + fig. [kupto: T'i biesh me shkop. = Ta godasësh.] P.sh. - Ti paske kenë si ai thesi i miellit që, sa herë t'i *biesh* me shkop, aq herë lëshon miellin tym. RRNO 3- Në pritje, f. 519; + fig. [kupto: Bie në revizionizëm. = Përçon ide revizioniste.] P.sh. Është shumë i bukur si letërsi, por ama *bie* në revizionizëm. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599; + && [kupto: T'i bien mohit. = Mohojnë.] P.sh. Ç'kërkojshe ti sot me i bìa klerikët katolikë që *t'i bien mohit* fesë? RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643; + && [kupto: I bien rrezet. = Bekohet.] P.sh. Lum kuj *i bien rrezet* e tija! RRNO 3- Uzina në veprim -Mbarimi i miqësisë, f. 656; + && [kupto: U bien mendtë e kokës.= Urtësohen, kthjellohen.] P.sh. Nuk duhet t'i mënijshe; por t'i dësh tue iu lutë Zotit për ta që të ja *u bien mendtë* e kokës e të kthehen në rrugë të mbarë. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701; + && [kupto: Dikush i bie thumbit e dikush patkonit. = Nuk bashkëpunojnë.] P.sh. Shumë është shkruar mbi këtë temë, dikush *i bie thumbit* e dikush patkonit. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207; + && [kupto: Bien në sy. = Dallohen.] P.sh. Po e bìa këtë krahasim tue i konsiderue letrat shqipe porsì nji kopsht i lulëzuem, në të cilin *bien në sy* mà shumë zambaku, drandafillja e karajfili, ndërsa nuk na shkon syni te ajo lulja e përvujtë, me nji aromë aq të kandshme që rrin e mshefun prej shkurreve e ferrave. HISTORI 2- At Donat Kurti, vjollca e letrave shqipe, f. 221; + && [kupto: Bien në Prill. = Janë në Prill.] P. sh. Prandej duhet të vijsh së paku nji herë në javë e atëherë mund i dalim që të

pagzohesh për Pashkë që *bien në Prill*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episodi i dytë, f. 428 **BIJ/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ (**)** ► (Ë) {Pasuria leksikore e veprës së At Zef Pllumi paraqitet nëpërmjet përdorimit të sinonimeve: bijë, cuca, çika, vajzë.}+ P.sh. Æsht *e bija* e gjokë Vocit t'Oroshit, bash bijë fisi... HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393; + P.sh. *Cuca* e Oroshit u duk e lumtun ashtu edhe të gjithë ne të tjerët. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episodi i parë, f. 393; + P.sh. Kjo *cuca* e juej prej Oroshit sot e mbrapa ka me kenë *çika*'e Gurashve. HISTORI 3.5-Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393; + P.sh. Un atëhere që isha nji *vajzë* tetë-nandë vjeçare, sa ndigjova zanin e babës hina menjherë në dhomë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -Episodi i parë, f. 393 **BILBIL,-i m. sh.-a(t) zool. (*) ^ (**)** ► (Ë) + P. sh. Zanin e kishte si *bilbil*, për të lavdue Zotin në kishë. RRNO 3- Liria erdh vetë, f.701; + P. sh. Mandej (gjithmonë gjysë tinzë), në orarin e punës ose kur fishkllente *bilbili* i policit për pushim, i xiershim teshat prej ujit e i hapshim në djerr e kthejshim në kamp sikur t'ishin të lame. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183; + fig. P. sh. Aty para gjygit foli me oratori si nji *bilbil* komunist. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141 **BILET/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ (**)** ► (Ë) P.sh. N'e nesre mora *biletën* për udhtim mbasdite e ndërkaq me pusullën e Tukut u paraqita në Kryeministri. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253 **BIMBASH,-i m. sh.-ë(t) hist. (*) ^ (**)** ► (Ë) P. sh. Cilësitë e tij fizike, morale e shpirtnore e bìa shin atë udhëheqës karizmatik në qarkun e vet, sado që origjina e tij katolike, veriore, ashtu si ajo e Zef Malës dhe e Tuk Jakovës, ishte e papëlqyeshme për kopilin e *bimbashit* turk të Gjinokastrës. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526 **BIM/Ë,-a f. sh.-ë(t) (*) ^ (**)** ► (Ë) P. sh. Gjatë jetës në burg *bimët* dhe kafshët ishin të rralla për në. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627; + fig. P.sh. Familja Mestieri është shumë e mirë dhe ke pasë fat me atë vajzë, por dashunia është nji *bimë* që duhet kultivue gjithë jetën, përndryshe kthehet në

shkatrrim e inat. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428; + fig. P.sh. - Na nuk jena *bimë* me rrëjë që nuk shkulen; jena njerz me kambë që lëvizin ku t'i çojë mendja që gjykon. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

BIMËSI,-a f. (*) ^ ()** ► (Ķ) P.sh. Koleksioni i tij botanik për *bimësinë* e Shqipnisë ishte unik në atë kohë. RRNO 1- Burgu i madh, f.160

BINAR,-i m. sh.-ë (t) (*) ^ ()** ► (Ķ) P.sh. Kur duelem në punë të gjithë të ngarkuem me drresa e *binarë*, deri që na çuen në vendin e rí të kampit. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

BINDËS,-e mb. i panyj. (*) ^ ()** ► (Ķ) P. sh. Por këtë propagandë *bindëse* Kisha Katolike nuk e kishte aspak frigë, mbasi ishte e specializueme për 20 shekuj ndër tanë popujt. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

BINDJ/E,-a f. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ķ) P. sh. Titoja mujt pak mà vonë deri dikund me i dalë dore, por tjerët nuk e di a për *bindje*, a për servilizëm, a për frigë, por t'u vunë të gjithë me e çue nalt e mà nalt derisa e banë si perëndi. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

BIND/UN (i,e,të) mb. i nyj. [bindur- Stand.] (*) ^ ()** ► (Ķ) P. sh. Ndoci, si kryetar çete, luftoi me pushkë në dorë, megjithëse katolik *i bindun*, ai kishte për moto: Liri ose vdekje! RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

BIND kal., -a, -ur (*) ^ ()** ► (Ķ) P.sh. Vetëm se në diktaturën proletare janë pak ata që japin urdhna, kurse shumica duhet të *bindet*. RRNO 3- Korniza, f. 548

BIOLOGJI/K,-ke mb. i panyj. (*) ^ ()** ► (Ķ) P. sh. Ai tash e dinte se un kthejshem gjithnji çdo mëngjes për nevojat *biologjike*. RRNO 3- Si dikur, f. 478

BIRALIJ/E,a f. sh.-e(t) [Biralie- Stand.] (*) ^ ()** & ► (Ķ) P.sh. Menjherë njana nga ato bluzbardhat m'aviti te hunda e goja një *biralije*, si ato të dushit, e më tha: - Merr frymë thellë! RRNO 3- Në spital, f. 559

BIR/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (Ķ) P.sh. Ndërkaq në batanijen e vjetër e të hollë bà një *birë* që kundronte derën. RRNO 3- Hetuesí e re, f. 619

BI/R,-ri m. sh.-j(të) (*) ^ ()** ► (Ķ) P.sh. Ngjitë, afër meje, aty në korridor para mensës, ishte një djalë i rí që quhej Valer

Dyrzi, nga Tirana, *i biri* i një grueje sovjetike, martue me shqiptar. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

BIRUC/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (Ķ) P. sh. Morgu ishte një dhomë e vogël, me një dritare sa një *birucë*, mbërthye me hekura, me një derë drrasash dyfishe e me lloz të madh nga jashtë. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

BISED/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (Ķ) P. sh. Ato trí gratë që ishin në odë tjetër, duelën me ndigjue *bisedën*. HISTORI 1- Një ngjarje e pabesueshme, f. 22

BISEDIM,-i m. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ķ) P. sh. Nuk di si e kishte emnin, por në kto *bisedime* që bani me Karamahmudin u muer vesh që Pasha i Shkodrës do t'i zaptonte me kryengritje të gjitha tokat e nënshtrueme prej turqve, prej Shkodrës e deri në Selanik. HISTORI 1- Mbarimi i misioni tem, f. 100

BISED/OJ jokal., -ova, -uar (*) ^ ()** ► (Ķ) P.sh. -Un nuk ia pritoj të *bisedoj* me një filozofi të mirfilltë, pamvarësisht se kurrigjà nuk nxieret, mbasi diskutimet siç e gjejnë ashtu e lanë gjendjen. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

BISH/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (Ķ) P.sh. fig. Dridhje çuditërisht të tmerrshme, ndërsa oficeri i naltë sillej si *bishë* nëpër dhomë. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

BISHT,-i m. sh.-a(t) dhe -ra(t) (*) ^ ()** ► (Ķ) P. sh. Për *bishtin* e shkurtë të trumës, aty pranë derës, një tjetër i lidhun kambësh, në një pozicion që as nuk rrinte drejt në kambë, as i ulur kacuk. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

BISHTËSHKURTË mb. i panyj. [Bishtshkurtë- Stand.] (*) ^ ()** ► & (Ķ) P.sh. Paulini nuk ishte aty, ai burri po te truma *bishtëshkurtë* te dera. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

BISHTNUE jokal. [Bishtnoj-Stand.] (*) ^ ()** & Δ (Ķ) P.sh. Na shifnin ashtu pleq, të mbetun e të sëmundë, por kishin ndigjue për në se me një hap mund të hidheshim njëzet meter flakurim, porse shtireshim ashtu pleq e të sëmundë për t'i *bishtnue* vigjilencës s'armës të Sigurimit. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

BISKOT/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P. sh. Kishem marrë me vedi një kuti qumështi Panda dhe një pako *biskota*. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

BIXHOZ,-i *m. vet. njëj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P. sh. Aq m'u dhimbte kur erdhën me e marrë, se e kishte lanë në *bixhoz*, sa un e kundërshtova: kje e para shamatë e madhe që bana me të. RRNO 2- Po thuej si te pushi i Jakobit, f. 402

BIZANTIN/E *mb. i panyj. libr. (*) ^ (**)* ►

(Ǻ) P. sh. Kjo kulturë kombëtare mund të jetë pagane, kristiane, *bizantine*, katolike dhe islamike. HISTORI 3.1- Ut heri dicebamus... (Siç thonim dje...), f. 269

BIZHAMA *f. vet. sh. (-) (- -)* ► (ǺǺ)

P.sh. Mbase lajmoi në të parën derë, nga u ndigjojshin zhurmë e të qeshuna gaztore, ajo më la vetun aty e më tha të hiqsha *bizhamat*. RRNO 3- Në spital, f. 559

BIZNESMEN *m. sh.-ë (-) (- -)* ► (ǺǺ)

P.sh. - A duhet të pranojmë na shqiptarët me u ba kavië eksperimentale në duert e *biznesmenëve* të shkencës, apor të biznesmenëve të prodhimit? HISTORI 3.1- Çashtja e shikueme në katër anë, f. 296

BJERR *kal., bora, bjerrë (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

[kupto: Kishem bjerrë. = E kishim humbur.]. P.sh. Nocionin e kohës e kishem *bjerrë* tashmë edhe un, prandej mund thom se fjeta gjatë por edhe në gjumë i ndjejshem dhimbjet e trupit të dermuem prej varjes e të rrahunave. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

BJESHK/Ë,-a *f. sh.-ë (t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Prindtë e mi jetojshin me blegtori e delshin me delet e veta për me verue në Qafë të Tëthores, e cila kufizon *bjeshkët* e nalta të Malsisë së Madhe me ato *bjeshkët* e nalta të Dukagjinit. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

BLASFEMOJ *jokal. (-) (- -)* ► (ǺǺ)

P. sh. Kur bame me dale me At Çiril Canin njani prej Këshilltarëve *blasfemoi* kundra Zotit tue thanë: A e shifni sa i padrejtë asht Zoti që vepron në këtë mënyrë: plaku 94 vjeç ku do të shkojë? RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

BLEGTORI,-a *f. vet. njëj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P. sh. Asht e çuditshme sesi Gjinokastra, një qytet malor, ku banorët e saj merren sa me *blegtori* dhe aq me kadillëk, por me shka kam vretë në jetën teme personale, janë njerzit ma qytetarë në Shqipëri. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

BLE/J kal., -va, -rë (*) ^ () ► (Ǻ)**

P. sh. Marrin kalin e zagarin e shkojnë ndër mejhana të krishtenëve e mbase pijnë, *blejnë* edhe ndonji lepur, ose rosa, shapka o ndonji shpend tjetër sa mos me kthye në shtëpi pa gjà. HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

BLEMJE *f. sh. [Blerje- Stand.] (*) ^ (**)* Δ

(Ǻ) & P. sh. Un nuk kishem mundësi *blemjet*, prandej vazhdova punët e mija, pa ndonji interes për atë treg. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

BLESI *m. sh. [Blerës- Stand.] (*) ^ (**)* & Δ

(Ǻ) P.sh. -Zoti prokuror, kur lopa qitet në treg nuk kqyret *blesi*, por parja që paguhet. RRNO 3- Si dikur, f. 478

BLET/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► zool. (Ǻ)

P. sh. Un kam dhanë mësim edhe në Shkencat e Natyrës, dhe kur nxansve u kam folë mbi *bleten*, u kam tregue se si ato me kujdesin më të madh e me dashurinë më të madhe ushqejn e rrisin mbretneshat e ardhshme: pa mbretneshë nuk ka *bletë*, ajo që nuk e ka do të zhduket. RRNO 1- Gjygyji në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

BLINDUEM (i,e,të) *mb. i nyj. usht. [Blinduar-*

Stand.] () ^ (**)* & ► (ǺǺ) Gjendet në vepra vetëm në formën geqe. P.sh. Ajrosja e paktë i vinte nga dy vrima të *blindueme* edhe ato, në tavan. RRNO 3- Në pritje, f. 519

BLLOF,-i *m. sh.-e(t) libr. [Bllof-Stand.] (*) ^*

(**) ► (Ǻ) P. sh. fig. - Deklarata jote ishte një *bllof* apo një naivitet? RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

BLLOK,-ku *m. sh.-qe(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Në janar të vjetit 1987, fill mbas vitit të ri, me një fletore të zakonshme që e bleu në dyqan të burgut, punoi një *bllok* të vogël xhepi, të cilin donte ta përdorte edhe si kalendar. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

BLLOK/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǰ) P. sh. Aty do ta *bllokosh* klubin dhe do t'i nxjerrish të gjithë jashtë. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

BLOJ/ES, -a, -ë *f. sh.-a(t) vet. njëj.* [Bluarje-Stand.] (*) ^ (**) ► & (ǰǰ) P.sh. Kjo punë m'u duk mirë, por tue folë me Pater Meshkallën ai më tha se nuk i pëlqente, sepse kishte frigë mos kurdisej ndonji plan hakmarrjeje për me i bà presion shtypit të Vatikanit që të heshte për pushkatimin e Dom Shtjefën Kurtit i cili, në të vërtetë ishte arrestue për pagzimin e një fëmije, ndërsa akuzat në gjyqjin e popullit ishin tepër absurde, se gjoja ka helmatisë burimet e ujit të pijshëm dhe mullinin e *blojes*. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

BLUAJ *kal., blova, bluar* (*) ^ (**) ► (ǰ) fig. && P. sh. - Edhe do të pushkatojmë kur të duam neve, ama pa t'i *bluar* të gjitha kockat jo. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

BLU *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Un deri atëherë kishem pá si ishte bà Lorenci gjysë bardh e gjysë *blu*, Xhabiri po ashtu, Simonit i ishte ajtë e nxi gjysa e fëtyrës e njani sy, por un, në të gjithë trupin tim kishem marrë ngjyren *blu*-vjollcë. RRNO 1-Xhabir Dibra, f. 128; + fig. P. sh. A e gjete edhe ti princin *blu*? HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

BLUZ/Ë, -a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (ǰ)* P. sh. Kur bana me sjellë sytë, një infermier me *bluzë* të bardhë po flinte në karrigë brí krevatit tem. RRNO 3- Në spital, f. 559

BOBIN/Ë, -a *f. sh.-a(t) elektr. (*) ^ (**) & ► (ǰ)* P. sh. Radioja kishte te djegun *bobinen* e vogel të altoparlantit. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

BOJAXHI, -u *m. sh.-nj(të) (*) ^ (**) Δ (ǰ)* P.sh. Kam kalue pesëdhjetë vjet tue mos i tregue kurrkujë se kush jam, tue kenë katolik, kam jetue si njeri i pa fé, tue kenë Toptan jam kenë puntuer *bojaxhi* në komunale të Tiranës. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episodi i dytë, f. 428

BOJ/Ë, -a *f. sh.-ëra(t) (*) ^ (**) ► (ǰ)* P.sh. Për ndihmat e mëdha bujare të Bashkimit Sovjetik ai tha se të gjitha ato fabrika e uzina

nuk ishin kurrgjà tjetër, por disa hekurishte të vjetra të lyeme me *bojë*, të cilat nuk prodhoheshin má që në fillim të shekullit. RRNO 2- Dom Dedë Malaj, f. 391

BOKS, -i *m. vet. njëj. sport. (*) ^ (**) Δ (ǰ)* P. sh. E kishte humbë durimin e mbas disa ushtrimeve të *boksit* mbi trupin tim hapi defterin ose dokumentat siç i thirrte ai, për një akuzë absurde. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

BOLL *ndajf. (*) ^ (**) ► (ǰ) + bised. UGJ (2015, f. 95). +[kupto: Boll = Shumë.] P. sh. Kështu ishem sigurie me gjithshka: mish *boll*, misra *boll*, krypë po, kishem shtí edhe mjaft drú. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208; + përd. kallëzues. [kupto: Del boll. = Mjafton.] P.sh. Ishem i shkallmuem prej vuejtjes; ti e njeh mire burgun: kurrgjà tjetër mos me kenë, *del boll* vuejtja për toalet. RRNO 2- Persëri në kuvend, f. 288; + bised. P.sh. Fëmijë falë Zoti *boll*, që o u kanë dekë, o i kanë braktisë prindët e vet. RRNO 2- Sosja, f. 362; + P.sh. - Nuk kam ardhë në këtë vend me pru mallkime, bilë drue se *ka boll* e tepër qysh se ka mbetë kështu. RRNO 2- Sosja, f. 362; + P.sh. *Boll i marrë* jam kenë un vetë, se nuk ka trimni pa një copë marrí, por kurrë nuk më ka shkue ndër mend me u kapë me Zotin. RRNO 2- Zhdukja e kryqave, f. 427; +P.sh. -Po ti do të jetosh atje, se jo un, që kam saraje *boll*. HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29*

BOLLEK, -u *m. vet. njëj. bised. [Bollëk-Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰ) & UGJ (2015, f. 95) +P.sh. Ta keshë gjithmonë parasysh se populli, kërkon me jetue në paqe, *bollek* e drejtësi. HISTORI 1- Si u plak Mehmet Bushati, f. 79; + [kupto: Bollek. = Begati.] P. sh. Mbas pesë vjetve të *bollekut* që pruni lufta, erdhën pesdhjetë vjet të thata mjerane. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episodi i parë, f. 393; + [kupto: Mirëqenie.]P.sh. Pra, ndërsá të tjerët përfitonin prej *bollekut* që pruni okupacioni italian, na fretnit kemi vuejtë ekonomikisht shumë. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467*

BOLLGUR, -i *m. vet. njëj. (*) ^ (**) ► (ǰǰ)* P.sh. Ushqimi i zakonshem ishte një supë

bollgurit (grunë i trajtue) e kurrgjà tjetër.
RRNO 1- I lirë, f. 236

BOLLSH/ME (i), -me (e) *mb. i nyj.* (*) ^ (**)
(**) ► (ǺǺ) P. sh. Fjetoret kjenë të mira e të
bollshme për sa ishim, po ashtu edhe oborri.
RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

BOMBASTIK/E *mb. i panyj.* (-) (-) ► (Ǻ)
P. sh. për të sigurue kredinë e parë e te
dytë kineze si edhe deklaratën e famshme
bombastike shqiptaro-kineze se Shqipëria
socialiste ishte siguruar nga çdo mësymje
RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

BOMB/Ë,-a *f. sh.-a(t)* usht. (*) ^ (**)
► (Ǻ) P. sh. ishte kenë ai vetë i ngarkuem për të
hedhë një *bombë* në garazhin e ambasadës
sovjetike në Tiranë. RRNO 3- Përsëri rob në
minierë, f. 577; + fig. P. sh. Kjo fjalë e fundit
kje një *bombë* e papritur e cila shkatërronte
çdo veprim të Sigurimit. RRNO 3- Portrete të
ndryshme të burgosunish, f. 599

BONIFIKIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**)
► (Ǻ) P.sh. -Në daç me rregullue ujnate ose
bonifikimin e kampit, më len të lirë të punoj si
di vetë. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

BOR/Ë,-a *f. sh.-ëra(t)* *vet. njëj.* (*) ^ (**)
► (Ǻ) + && P.sh. Funerali që u zhvillue në
Shkodër kje madhështor, i gjatë, por edhe
shumë i vështirë, sepse rrugët e qytetit ishin të
mbulueme me gadi *nji gju borë* dhe vazhdote
me ra skllotë (*borë* me shi). HISTORI 2- Kur
u njoha me Fishtë, f. 127; + fig. poet. && [kupto:
Si mali me borë. = Shtëpi e kamur, me shumë
pasuri.] P.sh. Shtëpia e Hiskut kish gjà
e máll *si mali me borë*, por vetëm një
mashkull, pothuej, gadi me dalë fare.
HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episi i parë, f. 393

BORGJEZ,-e (*) ^ (**)
► (Ǻ) P.sh. Profesorat që nuk u deklaruen
komunista e paten punën pisk prej tyne, u
cilësuen *borgjez*. RRNO 1- Ankthi mbas
vdekjes, f. 67

BORGJEZI,-a *f. vet. njëj.* (*) ^ (**)
► (Ǻ) P. sh. Megjithkë ai Haxhi Pela në fjalimin
e tij të gjatë teorik leninist-stalinian, mbriji
te përfundimi praktik se duhej të përballojmë
mjaf vështirsi të shkaktueme nga kapitalizmi
botnor, nga *borgjezia*. RRNO 1- Kampi i
Bedenit, f. 183

BORXH,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**)
► (Ǻ) && + P. sh. I dhashë një ndihmë në të
holla sa me kalue nja 20 ditë, në mënyrë që
mos t'i kërkonte kuj *borxh* për me jetue deri
të fillonte me marrë pagesën. RRNO 2- Sosja
(vazhdim), f. 380; + fig.[Kupto: Borxhin e
Pashkve = Ai kërkonte kungimin, ostet e
shugurueme.]P.sh. Mbas dy javësh At Leoni
bani takimin tjetër në të cilin Dava i tha se
do t'ia shlyente *borxhin e Pashkve*. RRNO 1-
Krishti në burgun e madh, f. 204; + && Nuk na
paska gjà *borxh*. = Nuk na detyrohet. P. sh. -
Po, mirë, - tha Tuku, - nuk na *paska gjà
borxh*. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

BORXHLLI,-u *m. sh.-nj(të)* bised. (*) ^ (**)
► (Ǻ) fig. P. sh. - Jo, pater, baba im ma ka
dhanë jetën dy herësh e un i jam *borxhli*
tanë jetën. RRNO 2- Baba i vërtetë, f. 409

BOSH,-e *ndajf.* bised. (*) ^ (**)
► (Ǻ) && + përd. mb. P. sh. Kur u hapën dy
arkat një prej atyne komunistave që ishte në
komisjon e shprazi atë që quhej arka *boshe*
tue thanë: Ktu votohet kandidatë t'Frontit
dhe kështu e mbushi arkën e Frontit. RRNO 1-
Bashkimi shqiptar, f. 54; + fig. P. sh. Komunizmi
asht ateist!, prandej na as nuk kemi rrejtë,
as nuk kemi bà propogandë *boshe* kur kemi
thanë se komunizmi asht ateist. RRNO 1-
Bashkimi shqiptar, f. 54; + fig. ndajf. bised.
P. sh. Me një punë intensive ia dola me
paraqitë koleksjonin e parë të numizmatikës
në Muzé, aty ku deri atëherë raftet ishin
bosh. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267; + && [kupto:
Duer bosh. = Asgjë.] P. sh. Ndër procesverbalet
e mija qe shkruie se udhëheqsat e Partisë e të
Shtetit kalojnë një jetë luksoze, ndërsa
populli i mjerë shkryhej me dit e me net
ndër radhat e gjata, para dyqaneve të bukës
e të qumështit dhe të shumtën e herës
kthehej *duer bosh*. RRNO 3- Gjygjet e
popullit vazhdojnë, f. 506; + && P.sh. Rinia
duel *bosh*. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni,
f. 439

BOSHATIS kal., -a, -ur bised. (*) ^ (**)
► (Ǻ) P.sh. Ndërkaq të gjitha depot e
tregtarëve të Shkodrës, e mund thomi të
Shqipnisë *u boshatisën*: ato u bajten e iu
çuen ndihmë vëllazërore popujve të
Jugosllavisë, në shpërblim të ndihmës së
madhe që na kishin

dhanë ata me organizim komunist. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

BOSHT,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) fig. P.sh. Dom Ejëlli me karakterin e tij gjithmonë të buzqeshun e miqsor, mbrenda pak kohe u bë *boshti* i gjithë jetës së atij fshati që ishte i perbamë prej katolikve dhe muslimanve. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

BOTANIK-ë, -a *f. mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Gjatë gjithë ditës më shoqnonte ndër muzeume, kopshte *botanike* dhe zoologjike, ndër muzeume e galeri artesh, ndër Kisha të vjetra dhe të reja. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -Episodi i dytë, f. 428

BOTANIK/Ë, -a *f. vet. njëj. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P. sh. Ndoshta këtë pedantizem e kishte marrë nga shkencat ekzakte: ai ishte një shkenctar i vërtetë në *botanikë*. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

BOT/Ë,-a *f. sh.-ë (t) vet. njëj. (*) ^ (**)* ► (ǰ) + përmb. P.sh. Besoj se nuk ka kurrnji roman në *botë* që mund ia kalojë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428; + bised. P.sh. Kush po i di *punët e botës!* HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428; + fig. P.sh. E putha babën për së largu, sepse e pashë se kurrkush në *botë* nuk kishte një aq të mirë sa un. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -Episodi i dytë, f. 428; + P.sh. Kur kqyrshë poshtë të dukej vedja mbret që sundon tanë *botën*, por ta prishte punën edhe ai mali që vazhdonte më nalt i pakalueshëm nga akulli që nuk shkrihej. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

BOTËKUPTIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P. sh. Por, po u thellove në të, gjen aty një *botëkuptim* aq njerëzor, sa nuk besohet: sot këta e thrrasin vlla motrën e vet të dekun. RRNO 2- Doket e vjetra, f. 359

BOTËROR,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P. sh. Ajo frymëzohet nga parimet fetare të Kishës Katolike *botërore* që është themeluar nga Jezu Krishti, ndën kryesinë fetare të Papës, pasardhës i apostullit Pjetër. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, NENI 1, f. 295,

BOTIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P. sh. Episkopati kujdeset për *botimin* e letrave pastorale, revistave dhe librave fetare për

pregatitjen e Klerit Katolik, konform dogmave dhe kanoneve të shenjta e ligjëve të Republikës Popullore të Shqipërisë. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, NENI 8, f. 295

BOTUES,-e *(*) ^ (**)* ► (ǰ) P. sh. Në këtë rasë, si *botues* i Hyllit të Dritës, propozoj që të thirret edhe njëherë Kongresi i Manastirit, në përvjetorin e 90-të të tij, ku të ftohen, si atëherë, intelektualët shqiptarë për të rrahë çashtjet e gjuhës, të letrave e të kulturës shqiptare, të bazuem mbi parime të lirisë. HISTORI 3.1- Nuk është kulturë me shembë çka kanë ndërtue shekujt, f. 289

BRAC,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) [kupto: Brac.= Hajdut.] P.sh. -E njof mirë si mashtruesin më të madh të zonës së Dukagjinit: *brac*, rrenc, mashtrues, i dënuem kushedi sa herë. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

BRAKTIS kal., -a, -ur *(*) ^ (**)* ► (ǰ) + P. sh. Thotë se nuk ka si i *braktisë* fëmijët e tij, sidomos tani që ajo maqedonsja e bukur ka pësue traumë psikike e Gjini, si burrë fisnik, nuk e *braktisë*, por e mban afër. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393; + && P.sh. Sot, mbas aq shumë dallgëve që më pruni jeta, Lahutën e Malcisë e kam gjetë aty ku e pata çue për rrujtje në familjen e një mikut tim të sigurt, në vitin 1967, kur m'u desht për të dytën herë gjatë jetës sime me *braktisë* gjithçka kishem mbas shpirtit. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f.127; + përd. mb. P.sh. për të gjetë origjinën e këtij Cikli Legjendar, kryeveprën e letërsisë popullore shqipe, e paarrjtshme nga asnjë artist e poet, por edhe tash, 50 vjet e *braktisun* e e luftueme nga fanatizmi shkollor gjuhësor i aparatit shtetnor. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207; + fig. P. sh. Ai që nëpërkambë të parët e vet dhe *braktisë* gjuhën e vet, nuk mund të ketë kurrfarë suksesi as në histori e as në shoqinë njerëzore. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

BRAKTISJ/A,-e *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P. sh. Nuk patëm dhimbje aspak nga *braktisja* e Repsit, atij vendi pa diell e ku frynte

gjithmonë era e ftoftë. RRNO 3- “Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg”, f. 568

BREDH *jokal.*, **brodha**, **bredhur** (*) ^ (**)
► (ǾǾ) P. sh. Ti *bredh* gjithandej mbrenda dhe jashtë kampit dhe kot e ke të thuesh se këtu e more se tashmà gjithkush i njef shpiflet tua, por na len të qetë të punojmë. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

BREG,-u *m. sh.* **brigje(t)** (*) ^ (**)
► (ǾǾ) + P. sh. - Borshi asht në *breg* të detit e na jemi këtu, në qafë të malit. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678. Gjendet edhe forma e fjalës në kompozitë [breg+det = bregdet]. + P. sh. Malcorët, që hiqeshin aq keq për të mbajtë pak dele e dhí ndër malet e Kelmendit e të Shkrelit, rane gjithkund atij *bregdeti* të pasun me pyje, kullota malore e kënetë. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48; + fig. [kupto: Bregun e vorrit. = Buzë vorrit.]. P. sh. Ato ushtojshin ndër veshë tone njisoj si ato krismat e një çekani që rreh gozhdat e arkivolit në *bregun* e vorrit. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30; + && [kupto: Lumi asht mal e breg. = Lumi është i pakalueshëm, është fryrë nga prurjet e shumta.] P.sh - O burra, lumi asht mal e *breg*, i ka kalue të gjitha shëjet. RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413

BREGABUENAS *m. sh.* (*) ^ (**)
Δ (ǾǾǾ) P.sh. Pra, erdh puna që velipojakët e *bregabuenasit*, nganjihërë siç delshin me pá të vetët, ashtu qitshin m'atë edhe ndonji prej këtyne njerëzve që kërkujshin lirin, për mëshirë e miqësi, ose edhe për ndonji pagesë. RRNO 2- Dom Dedë Malaj, f. 391

BREGOR/E,-ja *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**)
► (ǾǾ) P.sh. Aty mbi *bregore* ishin disa kapanona kolosalë të mbuluem me kashtë kënetet e në vend të mureve kishin rrgosta. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

BREJ *kal.*, **-ta**, **-tur** (*) ^ (**)
► (ǾǾ) fig. && [kupto: Të brejë hekur me dhambë. = Të vuajë.] P.sh. Për si më ka tregue mà vonë Çoba, i kishin thanë që, në rasë miratimit, ta hidhni larg atje në malësi e atje të *brejë hekur* me dhambë. RRNO 2- Meshtarët e rij, f. 316

BREKË(-t) *f. sh.* (*) ^ (**)
► (ǾǾ) + P.sh. Simbas rregullores, të gjithë ata që mund të delshin natën nga fjetoret duhej të ishin të veshun

vetëm me *brekë* e këmishë të bardhë. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694; + fig. && [kupto: U kemi zgjidhë brekët. = I kemi nënshtruar.] P.sh. Kemi punë të tjera dhe të jesh i sigurt se u kemi zgjidhë *brekët* njerzve mà të aftë se ti! RRNO 3- Si dikur, f. 478; + fig. && [kupto: Mezi lidhshim brekët tona. = Shumë të lodhur.]. P.sh. Te dera e kampit erdhën kamionat, të cilët u ngarkuen nga të burgosunit ordinerë, sepse e shumta jonë ishin aq të lodhun sa mezi lidhshim *brekët* tona. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678; + fig. && [kupto: Nuk dinte me lidhë as brekët e veta. = Njerëz të paditur, injorantë.] P.sh. Pse a nuk e njoftë atje në Përparim grupin e atentatorëve të Ramiz Alisë, që asnjani nga ata qyrrana nuk dinte me lidhë as *brekët* e veta. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

BRENDA *ndajf.; parafj.* (*) ^ (**)
& ► (ǾǾ) + ndajf. P. sh. -E di mirë se Bashkimi Sovjetik është një superfuqi që nuk çante kokën as për Shqipërinë e aq më pak për Enver Hoxhën, si nuk çau kokën as për Budapestin e as për Pragën, por u hyri me forcë *brenda*. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599. Gjendet në vepra forma: mbrenda. + parafj. P.sh. Mandej u solla kah ata burrat aty e i porosita qeprat tjera *mbrenda* jave. RRNO 2- Shtëpia e re, f. 349; + P.sh. Tronditëse dhe qesharake njiherit paraqitet lufta e klasave, që partia zhvillonte *mbrenda* burgjeve, e sidomos në kampet e punës. RRNO 3- Paraqitje e volumit te trete, f. 465; + fig. P. sh. -Në kjoftë se mendët tua nuk janë si të tjerve, atëherë duhet shkue në doktor me pá shka asht aty *mbrenda* asaj rrashte. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467; + && [kupto: Do ta merrshin kalanë nga mbrenda. = Do ta merrshin me tradhëti.] P.sh. dhe as nuk kishin ndër mend ta sulmojnë këtë popull fatkeq, por do ta merrshin kalanë nga *mbrenda*. RRNO 3- Si dikur, f. 478; + & P.sh. Kishte mendimin që çdo antar partie kishte të drejtë me u shprehë lirshëm *mbrenda* Partisë, por duhej t'i nënshtrohej disiplinës dhe jo të krijoheshin akuza si gabime për mendimet e shprehuna. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

BRENDËSH/ME (e), -ëm (i) *mb. i nyjsh. (*) ^ (**)* & ► (Ǻ) P. sh. Këto ndërhyrje brutale ndër çashtjet më të brendëshme të Kishës jepshin shëje të kqija për zhvillimin sadopak normal të saj. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423. Gjendet në vepra edhe forma: “i brendshëm”. P. sh. - mbasi dështoi me turp sulmi i organizuar më 9 Shtator 1946 për marrjen e qytetit të Shkodrës i koordinuar nga Kleri Katolik dhe i gjithë reaksjoni i brendshëm, At Matë Prendushi në cilësinë e kryetarit ekzekutiv të Demokristianes, ... RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f.141

BRENG/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ (**)

► (Ǻ) P. sh. Por duhet të kuptosh se jeta paska më shumë *brenga* se gëzime! RRNO 3 -Vegimi i lirisë, f. 694

BRESHËRI,-a f. sh.-(të) usht. (*) ^ (**)

& ► (ǺǺ) P. sh. - Jo, jo, - tha, - se për ta varur këtë duhen shumë plumba: një *breshëri* e tërë. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246. Gjendet në vepra edhe forma: breshni. P.sh. Kushdo që orvatej me e kalue këtë klon, lente aty jetën e vet nën *breshni* të automatikëve e trupi i tij u lehej kafshëve mishngranse ose vorrorej në msheftësi. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

BRESHK/Ë,-a f. sh.-a(t) zool. (*) ^ (**)

► (Ǻ) P. sh. - Sikur të ha un *breshkat* me ty, këta më hjekin prej brigadjerit e më japin kazmën: kta janë të gjithë muslimanë. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

BRETKOS/Ë,-a f. sh.-a(t) zool. (*) ^ (**)

► (Ǻ) P. sh. Banorët kryesorë: ushujzat dhe *bretkosat*, ndërsa mushkajat nuk kishin kufij se kishin liri të plotë mbasi mujshin me fluturue, por dishiri i tyne, i pangopshëm për gjak, i sillte gjithmonë aty përmbi né. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

BREZ,-i m. sh.-a(t) (*) ^ (**)

► (Ǻ) + [kupto: Rrip i gjerë e i gjatë prej leshi, prej pambuku etj., që përdoret në disa krahina për ta ngjeshur në mes, duke e mbështjellë disa herë rreth e rreth.] P. sh. Disa prej kolegve të mij më dhanë poguret që t'ua bijshë plot: perveç të mijave vara në *brez* edhe nja 5-6 tjera të shokve. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183; + [kupto: Pjesa më e ngushtë e trupit të njeriut midis kraharorit dhe kërdhokullave,

bel; pjesa e veshjeve që mbulon këtë pjesë të trupit të njeriut.] P. sh. Zhgunin e kishem përvjelë deri në *brez* për mos me u randue. RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por më shumë me shpifje, f. 344; + [kupto: Tërësia e njerëzve, që kanë pak a shumë një moshë, përkundrejt paraardhësve e pasardhësve të tyre.] P.sh. Si kishte për ta gjykue historia këtë *brez*? RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455; + [kupto: Rrip i gjerë prej lëkure , prej metali etj., që ngjishet në mes e shërben për të mbajtur fishekë a armë, për stoli.] P.sh. Atëherë djaloçi i ri hoq prej *brezit* të vet një tagan të bukur, shkruie me lajle arit, ia vuni në dorë burrit tue thanë:... HISTORI 1- Deka e mikut trim, f. 55;+&&[kupto: Brez mbas brezi.= E trashëgueshme.] P. sh. Sipas mendimit tem ky Epos, i pashkruem ndonjiherë, por vetëm i transmetuem nëpërmjet një trashëgimie gojore, *brez mbas brezi*, natyrisht ka ardhë tue pësue ndryshime, përshtatje të kohëve dhe adaptime nga më të ndryshmet, ku përshekruhen të gjitha epokat. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207; + && [kupto: Prej brezit në brez. = Prej parardhësve.]. P.sh. Po, njerzit e kulturës shqiptare, që e duen me të vërtetë kombin e vet, e jo një tjetër, duhet ta kenë trimninë e kurajon me e vazhdue punen, e cila nuk asht punë e një dite të vetme apo e një njerit të vetëm, por që duhet të trashigohet prej *brezit në brez*. HISTORI 3.1- Ut heri dicebamus... (Siç thonim dje...), f. 269

BREZAR/E,-ja f. sh.-e(t) (*) ^ (**)

► (ǺǺ) P. sh. Ata ishin aty që prej disa vitesh për të ruejtë skllavët ordinerë, të cilët, me vështirësi të pabesueshme kishin thye gërxhet e hapë *brezaret* e tarracave tue mbjellë ullij, limona, portokalle e hardhi gjithkund që nga Borshi deri në Delvinë. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

BRIGAD/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ (**)

► (Ǻ) P. sh. Nji ditë rastisi që kur u ndrrue sektori i ri i punës, na u gjetëm ngjitun me një *brigadë* tjetër, e cila kishte në krye një italian që thirrej Pietro Paolo Gallati. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

BRIGADIER,-i *m. sh.-ë* (t) (*) ^ (**)> (ǰǰ) P.sh. Secila brigadë kishte rojen e vet ushtarake, *brigadierin* e tre ose kater komandanta kompanie dhe një teknik gjeometër të gjithë të burgosun. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

BRIKET *m. sh.-a*(t) *vet. njëj.* (*) ^ (**)> (ǰǰ) P. sh. Njaty nga mueji tetor erdhën dy Skoda me *briket* qymyri nga Tirana, ndërsa ai kishte shërbimin. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

BRITM/Ë,-a *f. sh.-a*(t) (*) ^ (**)& > (ǰ) + [kupto: Britmë.= Zë.] P.sh. Paulini vazhdonte të qante me *britmë*, ndërsa kapteri e shante me fjalët më të ndytat. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96. Gjendet në vepra edhe forma: *brimë*.+[kupto: Britmë.= Thirrje.] P.sh. salla e kinemasë pothuejse nuk rá mbrendë nga duartrokitjet e çmenduna e *brimët* e çjerruna të asaj zhumlje që kishte përvetsue e monopolizue emnin popull RRNO 1- Kujtoj, f. 62

BRINJ/Ë,-a *f. sh.-ë*(t) (*) ^ (**)> & (ǰ) + P. sh. Komanda ishte te dera, atje në fund të *brinjës*, ku ishin ndërte disa kapanone guri. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678; + anat. [kupto: Brinjë. = Eshtra trupi.] P.sh. Një *brinjë* komplete në të djathtë dhe dy copa të vogla të një *brinje* tjetër. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f.139. Gjendet në vepra edhe forma: *brijë*. + P.sh. Njerëzit atë natë e kishin pá së largu prej katundeve tjera që shtriheshin ndër shpate e *brija* të maleve. RRNO 2- Nata e Këshndellave, f. 338

BRIS/K,-ku *m. sh.-qe*(t) (*) ^ (**)> (ǰ) P.sh. Por para se të delje jashtë kishte një procedurë të vogël: dorëzimi i plashkave personale, i atyne të ditës së arrestimit, siç ishte rrypi i pantallonave, sahati, unaza, lekët, *brisku*, o ndonji tjetër vogëlsinë. RRNO 3- Në pritje, f. 519

BROHORITJ/E,-a *f. sh.-e*(t) (*) ^ (**)& > (ǰ) P. sh. Ai çoi dorën nalt me përshëndetë popullin i cili iu përgjegj me *brohori* të gjata. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

BROHORIT (brohoris) *jokal. dhe kal. -a, -ur* (*) ^ (**)> (ǰ) P.sh. Mbas çdo kange *brohoritshin* të madhe për një Shqipni të lirë e demokratike shoqne me Urra! të

vazhdeshme. RRNO 3- Fragmente nga revolta e Spaçit, f. 595

BROK/Ë,-a *f. sh.-a*(t) (*) ^ (**)> (ǰǰ)

P. sh. Ata kishin pru një *brokë* me ujë të ftoftë dhe ma hidhshin në krye edhe në bark. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

BRONZ,-i *m. sh.-e*(t) (*) ^ (**)> (ǰ)

P. sh. përd. mb. Sot e shoh se un atëherë ishem gabim: ai partizan *bronzit* duhet të rrij aty për me kujtue terrorin e atëhershëm;.... RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

BRRAKË *f. sh.-a* (-) (-) & Δ (ǰ)

P.sh. Prandej të kshilloj që gjatë këtyne tre vjetve të begata t'i thuesh popullit që të hapin saranxha (stere) e *brraka*, për vedi e për kafshët. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

BRRYL *m. sh.-a* [Bërryl- Stand.] (-) (-) & Δ (ǰ) P. sh. Mbas nja kater seanca pvetjesh, një ditë po vjen në dhomë me një plagë në krah, nen *brryl*. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

BRUM/Ë,-i *m. sh.-ra* (*) ^ (**)> (ǰ)

P. sh. Kishte edhe një magje të madhe me *brumë*, ndersa muret ishin të veshuna me sergjena drrase të mbushuna me bukë. RRNO 1- I lirë, f. 236

BRUMOSUR (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**)> (ǰǰ) fig. P. sh. Po ja, që je ndër duar tona dhe neve nuk të lirojmë kollaj, përse ti mund të jesh shumë i rrezikshëm për shoqërinë: shumë i rrezikshëm përse je me shkollë dhe *brumosur* me ideale borgjeze. RRNO 1- Vetëm vdekja... f. 110

BUBAÇ,-i *m. sh.-ë*(t) *zool.* (*) ^ (**)> & (ǰǰ) +fig. P.sh. Dije i thonë kësaj me mbledhë gjithë *bubaçat* e malit. RRNO 2- Gjysë ilegal në familjen time, f. 281

BUCEL/Ë,-a *f. sh.-a*(t) (*) ^ (**)> (ǰ)

P. sh. Në një kso rasash gjej te burimi një grue qytetare me një fëmijë të vogël, edhe ajo kishte vu *bucelën* me u mbushë. RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

BUÇITJ/E,-a *f. sh.-e*(t) (*) ^ (**)> (ǰǰ)

P.sh. Mbas pak minutash nga Kështjella e Raguzës u ndigjue një tjetër *buçitje* topit. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

BUDALLA,-qe *mb. i panyj.bised.* (*) ^ (**)> (ǰ) P.sh. Velko, më ndigjo, njerzimi

mbetet gjithmonë i njajtë, gjithmonë *budalla* i paqortueshëm. RRNO 3- Korniza, f. 548

BUDALLALLË/K,-ku *m. sh. -qe(t)* bised. (*) ^ (**) & ► (Ǻ) P. sh. - Uh, sa *budallallëk*, - tha ai. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183. Gjendet në vepra edhe forma: budallallek.

P. sh. Sikur Shkodra t'i dorëzohej një qeverie të pafuqishme, siç ishte ajo e Vlonës, ky do t'ishite një *budallallek*, sepse Mali i Zi do ta pushtonte me forcë. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467. Gjendet në vepra edhe forma geqe: budallek. P.sh. Ndigjo, more djalë, - më tha, - un e çmoj vendosmëninë tande, por çdo gjà ka masë: shka del jashtë mase asht *budallek*. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

BUELL *m. sh. -aj* zool. [Buall- Stand.] (*) ^ (**) Δ (Ǻ) & P. sh. Nji ditë më pruni një bri kaut o *buellit*. RRNO 1-Këneta e Maliqit, f. 208; +&& [kupto: Me e bìa mizen buell. = Ekzagjeroj situatën.] P.sh. Drejtsia Popullore (ec e gjeje vështrimin e këtij termi juridik) me fantazi të madhe ia kishte dalë *me e bìa mizen buell* tue u nisë nga hovi guximtar i ndonji djaloshi të shkolluem RRNO 1- Kujtoj, f. 62; + && [kupto: Ku nuk të nxjerr as buelli. = Është e vështirë të dalësh.] P. sh. - Jo, mor djalë i mirë, - më tha ai -, as që më shkon mendja me të shtí ty në burg, se un kam mundsi me të shtí aty ku *nuk të nxjerr as buelli*. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

BUJARI,-a *f. vet. njëj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P. sh. Ndër ato familje reshperësh të mëdhaj na pritshin me dashuní e *bujari*. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipni, f. 13

BUJAR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǺǺ)

P. sh. Qeni o macja e njofin mirë kur padroni i tyne asht në gjendje shpirtnore të mirë, *bujare* e të gëzueme ose RRNO 3- Shpresa e pa shpresë derisa tirani vdiq, f. 641

BUJARISHT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. shpresa mbetej vetëm te zemra e shoferit që duhej pague *bujarisht*, përndryshe mbete në rrugë të madhe ditë e ditë e ndoshta edhe net me shi, erë e të ftohtë. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, NENI 11, f. 295

BUJ/K,-ku *m. sh. -q(it)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P. sh. *Bujku* punon tanë vitin, mbjell, krasit, prashit, herr e vadit e në fund mbledh frutin. RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

BUJQËSOR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) & ► (Ǻ) P. sh. Kështu u muer pëlqimi i malsorve për me formue kooperativën *bujqësore*. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432. Gjendet në vepra edhe forma: bujqësore. P. sh. Deri në gjysën e vjetit 1966 e shumta e zonave të thella malore kishin mbetë pa u bìa kooperativa *bujqësore*. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

BUJQËSIA *f. vet. njëj.* [Bujqësia- Stand.] (-) (- -) & ► (Ǻ) P. sh. Mueji i shtatorit ndër malsí asht ai mà i randsishmi për *bujqsinë*. RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

BUJRUM *pasth.* [Bujrëm- Stand.] (*) ^ (**) Δ (ǺǺ) bised.[kupto: Urdhëroni! Ftoj dikë për tu ulur.]P.sh. - *Bujrum* e mirë se të pruni Zotí! HISTORI 3.1- Çashtja e shikueme në katër anë, f. 296

BUJSH/ËM (i), -me (e) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P. sh. Ndër ato ditë shtypi partiak dha lajmin e *bujshëm* se në Kuvendin Françeskan ishin gjetë shumë armë për me pregatitë përmbysjen e pushtetit popullor me dhunë. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

BUK/Ë,-a *f. sh. -ë (t)* *vet. njëj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) + P. sh. Ashtu si i gjithë populli shqiptár, që nuk kish punë, merrshin me triskë 400 gram *bukë* në ditë, që kushtojshin 16 lekë. HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175; + [kupto: Në odë të bukës. = Dhoma ku gatuhet ose shtrohet buka në tavolinë.] P. sh. Merre djalin e shkoni në *odë të bukës*, se po vij menjherë e ndoshta vjen má para baba. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428; +P. sh. ndërsa populli i mjerë shkryhej me dit e me net ndër radhat e gjata, para dyqaneve të bukës e të qumështit dhe të shumtën e herës kthehej duer bosh. RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506; + P. sh. Ai u dorëzue e tha: Ju bëni gjynah para Zotit duke shpërdoruar tulin e bukës, në një kohë që unë jam i uritur. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643;

+fig. && [kupto: Për bukën e gojës. = Për të jetuar.] P. sh. Në të vërtetë, gjendja e popullit të vorfën nuk ndërroi; punonin si skllavë vetëm për *bukën e gojës*. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231; + fig. && [kupto: Hangër një kashatë bukë. = Për të jetuar.] P. sh. Ua kam dhanë atyne që të kenë mundësi me hangër një *kashatë bukë*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -Episodi i dytë, f. 428; + && [kupto: Në bukë të vet. = Në shtëpi të vet.] P. sh. - Jo, jo, - tha Bazi, - shqiptari nuk ka si e mbytë mikun *në bukë të vet* e në besë të vet! HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -Episodi i dytë, f. 428; + [kupto: Bukën para, por t'ia, shtroni. = Mikprite të huajin.] P. sh. -Ndigjò, Abaz Aga, na kemi ra në çark të minit sepse nuk kemi ndigjue porositë e Pater Gjergj Fishtës që i ka lanë të shkrueme: T'huejin me fjalë mos ta poshtnoni / *Bukën* para, por t'ia, shtroni, /n' shqiptari si është zakoni: / Me i besue mos i besoni! HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -Episodi i dytë, f. 428; + fig. && [kupto: Sa me hangër një copë bukë. = Sa për të mbijetuar.] P. sh. Mosi është një prej katundeve të Shllakut në afërsi të Shkodrës, të cilët përgjithësisht zbritnin në qytet vetëm me kërkesën sa me hangër një *copë bukë* e mandej baheshin tregtarë, baheshin bujarë e tjerë. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467; + && [kupto: Hajshin bukën e përmbysshin kupën. = Besëshkalë.] P.sh. Në përgjithësi ishm njerëz me të cilët nuk mund të flitej, me sjellje të këqija: *hajshin bukën* e përmbysshin kupën. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18; + && [kupto: Me dekë për bukë. = Një varfëri e tejskajshme.] P.sh. Tha se reaksionarve ilegalë në mal u kishte dhanë ndihma ushqimore mbasi nuk mund vepronte kundra dashnisë kristiane e me i lane njerzit *me dekë për bukë*. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141; + fig. [kupto: Zija e bukës. = Varfëria.] P. sh. *Zija e bukës* ishte e përgjithshme, por u shtue edhe zija e ujit. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183; + fig. && [kupto: Për bukë e mjaltë. = Për gëzime.] P.sh.- Betimin solemn, - u përgjegja, - e kam bá për kohë të vështirë e jo për *bukë e*

mjaltë. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253; + && [kupto: Rrugën në kërkim të bukës. = Emigracioni.] P. sh. Edhe im vlla muer *rrugën në kërkim të bukës*. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283; + fig. && [kupto: Pa bukë në bark. =I uritur.] P. sh. Nuk mund pajtohesha kurr me veprimet e këtij populli që me kazma e lopata e *pa bukë në bark*, i zdathun e i zdeshun ishte çue me shembë fronin e Zotit. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

BUKË-VAL/Ë,-ja f. sh.-e(t) vet. njëj. [Bukëvale- Stand.] (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Më kishte gostitë me një *bukë-valë*, pra nuk kishte aty gjà të veçantë për t'u shijue. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

BUKUR (i,e,të) mb. i nyj. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Mund të punoj një kornizë të *bukur*. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

BUKUR ndajf. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh.- Sa *bukur* e kishe punue atë kornizën artistike; sa kohë të ka marrë? RRNO 3- Korniza, f. 548

BUKURI,-a f.sh.-(të) vet.njëj. (*) ^ (**) ► (Ë) + P. sh. Rreth kësaj ndërtese ku gjindem, ku po zhvillohet Pan European Meeting, n'afërsi të Leuvenit, nga të gjitha anët asht një pyll i kultivuem, ku jo vetëm çdo landë, por çdo çufërr o shkurre e deri edhe ato këpurdhat e vogla plot ngjyra kanë *bukurinë* e vet dhe të tërhjekin vemendjen njisoj si lisat gjigandë. HISTORI 3.1- Nuk është kulturë me shembë çka kanë ndërtue shekujt, f. 289; + fig. P. sh. Përkthimi i Biblës asht një ndër veprat mà të vështira në letërsi sepse i duhet ndejë tepër besnik Fjalës së Zotit, pra i duhet dhanë kuptimi i saktë si edhe *bukuria* e shprehjes. HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

BUKUROSH,-e mb. i panyj. poet. (*) ^ (**) ► (Ë) P. sh. N'e nesre në mëngjes erdhi roja e më shoqnoi deri te oficeri i hetuesisë N.K. një djalë *bukurosh*. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

BULDOZER,-i m. sh.-ë(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P. sh. Ajo po të donte të ndërtonte fabrikën binte mjete të rënda, *buldozerë*, vinça etj. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

BULMET,-i m.sh.-ra(t) vet.sh. (*) ^ (**) ► (Ë) + P. sh. Kishin pru trupica skuqit të pishës, demek për me ndezë zjarret ndër shtëpia, por

më të vërtetë ishin përgatitë për me i dhanë zjarrin Shkodrës, ndërsa një pjesë e vogël kishte prurë djathë e *bulmet*. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38; + && iron. [kupto: Ky stan këtë bulmet ka. = Mos kërko më shumë.] P. sh. - Zef, ky stan këtë *bulmet* ka. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

BULSHI *f. sh.-j* [Bulçiq- Stand.] (*) ^ (**) Δ & (Ž) P.sh. Sikur ta shifje mirë, ai kishte një konstruksion simpatik, kuq e bardh, dhe sikur t'ia vejshe kompasin në hundë, ai dilte me një fëtyrë krejt të rrumbullaktë, mbasi gjithmonë i kishte *bulshijt* të mbushun. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

BUMBULLIM/Ë,-a *f. sh.-a(t)* [Bubullimë- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ž) Gjendet në vepra vetëm kjo formë. P.sh. Natën, ndërsa ishim tue fjetë n'atë dhomë me At Silvestrin, po fillon një stuhi e papritun: erë, gjamë, vetimë, *bumbullimë*, shi me rrshekë e un fjetun, se ishem i lodhun, kur qe po ndigjoj zanin e plakut që më thirrte. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

BUNKER,-i *m. sh.-ë(t)* usht. (*) ^ (**) Δ (ŽŽ) P.sh. Në një lloj *bunker* katror çimentoje, rrethue në të gjitha anët me tela, komanda na kishte izolue kund një nandëmbëdhjetë të burgosun, me akuza nga më të ndryshmet. RRNO 2- Marashi, f. 351

BUR/G,-gu *m. sh.-gje(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P. sh. E përfundojshem letrën me pvetjen se si asht e mundun që një vajzë krejtsisht e pafaj të mbahej në *burg*. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380; + && [kupto: Kishin bə burg. = Ishin burgosur.] P. sh. Atëherë Reshat Gërmenji i kishte thanë se e shumta e Klerit Katolik *kishin bə burg*, dhe ishin të aprovuem, prandej nuk duhej të vazhdonte më gjatë dallimi i tyne si të burgosun. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423; + [kupto: Nga eksperiencia e burgut të gjatë. = Nga përvoja e kohës në burg.]. P.sh. Ata u interesuen shumë për të ashtuquejtunin grupin agjentural të klerit katolik, sepse, tashma nga *eksperiencia e burgut* të gjatë e dinin mirë se shka donte me thanë grup antiparti, grup agjentural, grup armiqsor etj. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

BURGIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) (Ž)

P. sh. Më zunë të gjallë e rnbas tri ditësh një gjykatë partizane, aty te bytha një lisi, më dënoi me *burgim* të përjetshëm. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694. Gjendet në vepra edhe forma: burgosje. P. sh. Zemra e tij ishte e helmueme, sepse ai e njëjfte mirë komunizmin, i cili tashmà, nën pretekste të ndryshme, kishte fillue *burgosjen* e disa klerikëve. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

BURGOS *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Vetem për këtë e *burgosi* Partia Komuniste: për popullaritetin e tij. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

BURI,-a *f. sh.-të* [Bori – Stand.] (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Mbrenda tri ditësh në kjoftë se ndalet këtu një makinë e i bjen *burisë* tri herë rresht atëherë del në rrugë se të merr gjyshi i em. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episodi i parë, f. 393; + fig. P. sh. E me të vërtetë kurgjā nuk merrej vësht e nuk kuptohej, pse po kësaj *burije* i frynte edhe shoku im i prangave, Fratel Gjoni, i cili mund konsiderohej njeriu më i përplasun me jetën, njoftësi më i mirë i karaktereve dhe i punëve të kësaj toke të ngatërrueme. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

BURIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) + P.sh. Edhe çdo krue e *burim* uji kishte kryqe druni e vende pushimi. RRNO 2- Sosja, f. 362; + P.sh. Historia e vërtetë ka dy *burime* kryesore: Arkivin dhe Traditën. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467; + fig. P. sh. Jo që, edhe kur nuk viheshin në sherbim të komandës, këta vjedhshin racjonin e bukës në torbë, n'ato caste që na kishim vetem buken thatë si *burim jetet*: me fjalë tjera, me të marrë buken ishte e barabartë si me të marrë shpirtin. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

BUR/OJ, *jokal., vet. III, -on, -uar* (*) ^ (**) ► (Ž) +fig. P. sh. Të gjitha fetë *buojnë* nga filozofia idealiste që mbron mendimin se idea është primare dhe materia sekondare. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

BURM/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Partizanët i hoqen *burmat* dhe nen elter gjeten të stivosun një sasi librash. RRNO 1-Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

BUROKRACI,-a *f. vet. njëj. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Kështu Enveri, porsi një ujk i terbuem, nuk ndej i mshefun mà mbas fletve të shkurreve të *burokracisë*, guvave e shkambijve të ligjiשמחניסע, por duel sheshit për me gjakosë anmiqtë e mundshem të tij: Klerin Katolik dhe inteligjencën. RRNO 1-Bashkimi shqiptar, f. 54

BUROKRATIK,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P. sh. Kështu aty u vendos një aparat i gjanë *burokratik*, i cili kishte rroga paralele me të gjitha institucionet tjera shtetnore. RRNO 2-Organizimi i ri në kishën e shgatrueme, f. 293

BURR/Ë,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. -Ju paçi faqen e bardhë, o *burrat* e Rugovës, që keni ardhë me u njoftë me gjakun tuej. RRNO 2- Intermezzo për At Kelmendin, f. 314; + && [kupto: Tue i çue burrë për shtëpi. = Nga një luftëtar për çdo shtëpi.] P.sh. Ai menjherë thirri Rugovën, e cila iu përgjegj *tue i çue burrë për shtëpi*. RRNO 2- Intermezzo për At Kelmendin, f. 314; + && [kupto: Burrë tamam zotni'. = Burrë i nderuar.] P.sh. Po ashtu i dhimbshem kje episodi i Sandër Pistullit, një prej ish tregtarëve të ndershëm të Shkodrës, *nji burrë tamam zotni'*, i cili shkrini të gjithë atë pasuní, që me frigë e kishte mshefë, për me ikë me gjithë familje. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318; + && [kupto: Burri që asht burrë. = Njeri i besës.] P. sh. Burri që asht *burrë* ia len tjetrit dikund një shteg çilë. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331; +fig. [kupto: Burrë i fortë. = Trim.] P.sh Hundojë në ato male donte me thanë: *burrë i fortë*. RRNO 2- Shtëpia e re, f. 349; + && [kupto: Burrë i dheut. = Trim, prijës.] P. sh. - Mos u ligsho kështu, he *burrë i dheut*, se ti gjithë jetën je kenë prej trimave. RRNO 2- Baba i vërtetë, f. 409; + [kupto: Burrë i vjetër. = I moshuar.] P.sh. Mar Nika, *burrë i vjetër* mbi të tetëdhetat, me shkop në dorë na prini. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372; + [kupto: Burrë i madh. = I rritur , që mban përgjegjësi.]. P. sh. Ktheva i turpnuem në shpi, mbasi tashmà, tue kenë babë, më

dukej vetja *burrë i madh* si gjithë tjerët. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372; + && [kupto: Me ia gjetë një burrë. = Për ta martuar.] P.sh. N'e nesret folëm me Zefin e me Mark Dedën si me i a bà e ku *me i a gjetë një burrë*, një djalë trim që të mos çaj kryet se ku shkon pështjellaku atje shkon gjaku, thotë kanuni. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

BURRNOR,-e *mb. i panyj. [Burrëror-Stand.] (*) ^ (**)* & ► (ǰ) P.sh. Kur pashë qëndrimin tënd humanitar e *burrëror* karshi auktoritetit, mora zemër për të vazhduar jetën. RRNO 3-Fabrika e Repsit, f. 537. Gjendet në vepra edhe forma: burrnore. P.sh. Mbas ktyne fjalve të gjithë u çuen në kambë e shkuen i dhanë dorën e e përqafuen tue i thanë fjalë *burrnore*. HISTORI 1- Shqetësim i madh, f. 62

BURRNESH/Ë,-a *f. sh.-a(t) [Burrëreshë-Stand.] (*) ^ (**)* & ► (ǰ) P.sh. Nanë Tereza Manovi ishte një prej atyne grave *burrnesha* të rralla që me auktoritet, me dije, me virtyte ua kalojnë edhe burrave. RRNO 2-Kampet e burgjet e Shqipnisë, f. 296

BURRNI/A *f. vet. njëj. [Burrëria-Stand.] (*) ^ (**)* ► (ǰ) & P. sh. Ata ishin kureshtarë me më njoftë e me më peshue për kah dija e për kah *burrnia*. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325; + [kupto: Burri. = Trimëri.] P.sh. Këtu qëndron edhe *burrnia* jonë: me i hì mbrendë fukarasë asht një turp, por me i hì pasanikut *asht burri*. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

BURS/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P. sh. Shko në takim te Esati e kërkoi një *bursë* për me studiue këtu, në Paris mbasi ke mbarue shkollën e mesme e do të vazhdosh shkollën e naltë - i tha Mehmet Beu. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

BUSHT/ËR,-ra *f. sh.-ra(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) fig. P. sh. - Smajl, - i thashë, - né të gjithëve na ka xanë rreziku me atë nanë që asht *bushtër*. RRNO 3- Smajl Duli i Postribës, f. 575

BUST,-i *m. sh.-e(t) art. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Mbas ndonjë muaji transferohem prandaj dëshiroj të ma punosh një *bust* të Enverit në dru. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

BUTË (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) + P.sh. Klima e atij vendi ishte tepër *e butë* dhe e mirë, RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568; + fig. [kupto: Nji dele e butë. = Njeri pa fjalë, i qetë.]. P.sh. Ishte *nji dele e butë* që kurrë s'bante zà. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428; + fig. P. sh. Hrushovi paraqitej si njeri *mà i butë* dhe së paku nuk i mbyti aty për aty kundërshtarët e vet. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

BUXHET,-i *m. sh.-e(t) fin. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P. sh. Të përpilojë *buxhetin* e Kishës Katolike të Shqipërisë dhe të mirëadministrojë pasurinë e saj. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, NENI 8, f. 295

BUZ/A,-ë *f. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P. sh. Ai e vrejti këtë nga lëvizja *e buzëve* dhe më tha: - Pse i lëviz buzët? RRNO 3- Si dikur, f. 478; + fig. && [kupto: Buzët e kyçuna= Sekrete.] P. sh. Në periudhën *mà të mjegullt* politike të historisë shqiptare të kohëve moderne qëndrojnë *buzët e kyçuna* të Nexhmijes dhe Ramizit, të cilat mund të hidhnin pak dritë mbi ato takime që ngjallën e fikën shpresat flakekashte ndër zemrat e popullit shqiptar. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661; +&[kupto: Vunë buzën në gaz. = Buzëqeshën.] P. sh. Shumë vetë e fituen burgun në këtë rasë sepse *vunë buzën në gaz* kur tjerët vajtojshin. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318; + parafj. P.sh. Fjeta

atë natë në skelë te shtëpia e Dom Mark Vasës, krejt *buzë* detit, tashmà e shndërrueme në hotel. RRNO 2- Kampet e burgjet e Shqipërisë, f. 296

BUZËQESHJ/E,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P. sh. Vërente se nuk kish gaz, as *buzëqeshje*, prandej i grahte makinës si i terbuem e pveste me vedi: çfar lidhje ka plaku me vajzën?... HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i parë, f. 393

BYK,-u *m. sh.-ra(t) vet. njëj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P. sh. Por, mandej, me ardhjen e partizanve ata i kishin mshehë armët në *bykun* e shtallës së derrave. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

BYLYZYK *m. sh.-ë [Byzylyk- Stand.] (-) (-)* ► & (Ǻ) P. sh. - Jo, - iu pergjegj At Aleks, - se deri tash nuk janë ndalue as vathët e *bylyzykët*, as unazat: janë ndalue vetem paret florinit. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

BYRO,-ja *f. sh.-të (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P. sh. Mbasi bisedimet Shtet - Kishë ose Tuk - Pater Marin nuk ecen asnji gjurmë para, *Byroja* Politike ia lëshoi në dorë Mehmet Shehut e Tukun e mënjanoi. RRNO 2- Persëri në kuvend, f. 288

BYTH/Ë,-a *f. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) keq. shar. P. sh. - Cila gjykatë të ka dënuar?... - Gjykata e *bythës së lisit*. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

C

CA/K,-ku *m. sh.-qe(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Mbasdite mbrrijtem në atë *cak* që quhej Orman Pojan. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208; + [kupto: Cak.= Limit.] fig. P.sh. Në rrximin e Zotit të vërtetë për me e zavendësue me nji tiran gjakatar të çmendun, u përlye jo vetëm populli që viente të zezat e ullinit, por edhe ajka e mendjes e e kulturës shqiptare, që me shkrime të veta servile i jepte zemër marrisë që të kalohej çdo *cak*. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

CAKTIM,-i *m. bised. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Na i thamë se ishte pa *caktim* kjo punë: here krye javet, herë edhe dy-tri ditë rresht, simbas punës. RRNO 2- Të kthejmë te punët e kishës, f. 310

CAKT/OJ *kal., -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Ti me na e shkruie nji letër të bukur, nënshkruejmë nji për shtëpi edhe *caktojme* nja shtatë a tetë veta që të kërkojnë takim me Enverin e t'ia japin letrën në dorë. RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

CAP/Ë,-a *f. sh.-a(t)* [Çapë- Stand.] (*) ^ (**)
& ► (Ĵ) bujq.. P.sh. Po atë ditë pruni nga
ordinerët një *capë* e një kovë për ujitje. RRNO
3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

CAR,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**)►(Ĵ) P.sh. Ky
prifti i kallëzon Pater Palit se ai vetë kishte
kenë një patriot i madh polak, i cili si
kundërshtar i *Carit* të Ruisisë, kishte jetue
shumë vjet në arratë në Gjenevë, Zvicër.
HISTORI 3.6 - Bisedë përmbi historinë me Át
Zef Pllumin, f. 467

CEKTË (i,e, të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**)
► (Ĵ) fig. P.sh. Ai historian që i merr për bazë ato, o
asht servil i së keqes, ose *iektë* nga gjykimi.
RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë,
por më shumë me shpifje, f. 344

CEKTINË *f. sh.-a* [Cekëtinë-Stand.] (*) ^
(**) & ► (Ĵ) P.sh. Zakonisht notonin me
çifte, por kishte raste që mblidheshi edhe 30-
50 bashkë e tue përplasë krahët për ujë vejshin
para peshqit deri që i aviteshin në *iektinë* ku
ata e kishin të lehtë me i kapë. RRNO 3- Në
krypore të Vlonës- Lufta e klasave në burg,
f. 568

CELEBROJ *kal. fet. vjet.* (*) ^ (**)
► (Ĵ) P.sh. E pveta nëse *celebronte* meshën e m'u
përgjegji se ishte e vetmja liri që i kish mbetë,
edhe ajo tinzë. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

CEN,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**)
► (Ĵ) P.sh. Nji pjesë e madhe ishin analfabetë,
në mos me *cene* mendore e në përgjithësi tepër të
trashë. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

CËN/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**)
Δ (Ĵ) [Cenoj -Stand.] fig. P.sh. Kurrkush nuk ka
ndonji të drejtë ta *cënojë* atë: as nga pikpamja
kombtare, as fetare. RRNO 1- Këneta e
Maliqit, f. 208

CENTIMSHI *m. sh.-a* [Centimetër- Stand.] (-)
(- -) & Δ (ĴĴ) P.sh. Edhe ai 70-80 *centimshi*
mvarej prej aftësisë së kapanoneve e numrit të
të burgosunve. RRNO 2- Vdekja e Stalinit,
f. 318

CEP,-i *m. sh.-a(t)* (*) ^ (**)
► (Ĵ) + [kupto:
Cep. = Skaj.] P.sh. M'u xe gjaku, zbrita vrik
deri në *cep* t'arës dhe aty e prita me pushkë në
sy. RRNO 2 -Tregimi i cubit plak, f. 372; +
gjeom. P.sh. Kjo barcoletë, po i thomi,
pasqyronte gjendjen e vërtetë ekonomike të

atdheut socialist deri në atë kohë kur N.
Hrushovi e E. Hoxha banë së bashku
fotografinë historike: një rrum (karabush)
kallamboqi (misri), të cilin e kafshojshin të dy
njikohësisht në të dy *cep*et. RRNO 2- Dom
Dedë Malaj, f. 391; + [kupto: Cep. = Vend i
largët.] P.sh. Kështu ai mbërrijti me e zgjanue
edhe n'atë *cep* sundimin e vet. HISTORI 1 -
Pasha i Shkodrës, f.48; + gjeogr. P.sh. Si
përfundim, iu njoft edhe një herë pamvarësia e
iu caktuen edhe kufijt ndër të gjithë *cep*at.
HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës
shqiptare, f. 245; + && [kupto: Cep e më cep.
= Nga një skaj në tjetrin.] P.sh. Sikur, në këtë
prizëm, t'i lëshojmë një sy vendit tonë *cep e më
cep*, nuk është nevoja me të tregue kush se ku
është kufini shtetnor, sepse ai dallohet që në
pamjen e parë. HISTORI 3.1- Lamshi i
pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245; +
[kupto: Cep. = Pjesë e ngushtë në skaj të një
sendi.]. P.sh. Në njanin xham të dritares ishte
nji *cep* i thyem rreth 2 cm². RRNO 1- Xhabir
Dibra, f. 128; + [kupto: Cep.= Pjesë anësore e
diçkaje.]. P.sh. Nxora çakmakun, të cilin nuk e
ndezshe, por vetëm sa me nxjerrë shkëndija,
ndërsa me dorën tjetër hapshe e ulshe
*cep*at e fundit të zhguni të gjanë. RRNO 2-
Nata e Shënkollit, f. 331

CEREMONI,-a *f. sh.- (të)* (*) ^ (**)
► (Ĵ) P.sh. Stola ugiend në ngjyrë vjollcë, që i
përshtatet *ceremonisë* mortore, dhe e rrethuar
me bordurë jeshile. HISTORI 2- Nji vorr për
At Gjergj Fishtën, f. 139

CEREMONIAL,-i *m. libr.; mb. i panyj.* (*) ^
(**)►(Ĵ) P.sh.Një element tjetër i rëndësishëm
është edhe kurora prej gjetesh metalike, e
vendosur mbi varrin *ceremonial*. HISTORI 2- Nji
vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

CICERON,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**)
► (Ĵ) P.sh. Në këtë kapitull due me bá vetëm pjesën
e një *ciceroni* që u shoqnon në një galeri artesh
figurative, sigurisht jo n'ato të perandorëve e
mbretënve, dukëve e papëve që gjinden në
Versaje, British Muzeum, Tetriakovski,
Eskurial apo Vatikan, por në një galeri të errët
burgjesh, ku tirania, për qëllime të veta të
caktueme, bashkon gjithfarë tipash njerzorë.

RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

CIGAR/E,-ja *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. E lshova belin aty, dola në breg, nxora kutinë e duhanit dhe me letër të verdhë ambalazhi makaronash fillova ta dredh *cigare*.

RRNO 3- Njertzit dhe shtazët, f. 627

CIGRIM/Ë,-a *f. sh.-a(t)* [cingërimë- Stand.]

(*) ^ (**) & ► (Ǻ) P.sh.- Lene *cigrimen* i tha i ati e hajde e falu me djalin që na ka ardhë në shpi. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88.

P.sh. Frynte një erë *cingërimë*, siberiane.

RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506.

CIK/ËL,-li *m. sh.-le(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Përveç tezës së At Bernardinit, e cila nuk qëndron, janë paraqitë edhe të tjera, sikur këto kanë lidhje me *ciklin* norman të Rolandit; dikush tjetër i paraqet si një luftë ku turq, boshnjakë e shqiptarë të bashkuem në Bosnje e Hercegovinë në luftën kundër sllavëve, pra në frontin e luftës, me këto kangë nxisin trimnitë për ekspansionin turk në Europë. HISTORI 2 -At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

CIL/I,-a *sh.-ët,-at* *përem.* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

+ *përem.* lidhor: P.sh. Me atë rast ishte pregatitë një shfaqje në *të cilën* un lueja rolin e një fëmije që përjetonte françeskanizmin, ndërsa ai, At Bernardini, i binte pianos me një shkathtësi të çuditshme, ndërsa me zanin e vet prej bilbili të rrallë interpretonte pjesë nga operat klasike, *të cilat* atëherë nuk i njifsha e as nuk mund t'i vlerësoja. HISTORI 2 -At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f.207; +*përem.* pyetës: P.sh. Pra, *cila* është origjina e këtij Cikli? HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207; + *përem.* i pacakt.: P.sh. Së fundi do të vij te çashtja kryesore, se *cila* është origjina e kangëve të kreshnikëve dhe cilit popull i përkasin ato. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

CILADO *përem.* i pacakt. (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. - Zotni, nuk do të pranoj kurr se jam bashkëpunor i një agjente të huej, *cilado* kjoftë ajo. RRNO 3- Si dikur, f. 478

CILËSI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) + Drejt.

P.sh. - Sepse, në bazë të të drejtës njerzore, *cilësia* e parë e një dëshmitari duhet të jetë vullneti i lirë. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619; + [kupto: Cilësi. = Tipar, Veçori.] P.sh. Randësi kryesore ka *cilësia*, kryesisht etike, estetike, juridike, poetike e filozofiko-historike. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

CILËS/OJ *kal., -ova, -uar* *libr.* (*) ^ (**) ►

(Ǻ) P.sh. Kur erdhi Monsinior Ivan Diaz, *e cilësoi* Dom Gjergjin si një pionier heroik, por má vonë, kur e njofti deri diku, e përzuni. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës "Vatikani dhe Arbëria" të Gj. Gashit, f. 362

CILËS/OJ *kal., -ova, -uar* *libr.* (*) ^ (**) ►

(Ǻ) P.sh. Mbasi kreu studimet e nalta në filozofi-teologji, u kthye në Shqipni, ku asohere, kleri katolik shqiptar kish organizue má së miri jetën kulturele aq sa, nën kryesinë e Imzot Preng Doçit, plot para njëqind vjetësh u themelue shoqnia "Bashkimi", e cila, pa dyshim *cilësohet* si Akademia e parë Shqiptare. HISTORI 2- At Shtjefën K. Gjeçovi për fé e atdhe, f. 152

CINIK,-u *m. sh.-ë(t); mb. panyj.* (*) ^ (**) ►

(Ǻ) P.sh. Kishte një fëtyrë *cinike*, të papërcaktueme. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

CIP/Ë,-a *f. sh.-a, -a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) +

[kupto: Cipë. = Shtresë.]. P.sh. Për nën borën e ré vinte një *cipë* akulli, e cila thehej prej kambëve të mija dhe poshtë saj ishte má shumë se një gju ujë i ftohtë. RRNO 2 -Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por má shumë me shpifje, f. 344; + [kupto: Cipë. = Turp, fig. Bised.]. P.sh. Sot le të rrejné e të lavdohen *pa cipë* sa të duen, por sikur të shfletohet shtypi i asaj kohe, duhet t'u vijë turp për shka kanë shkruar atëherë. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

CIU *psth. onomatope* (*) ^ (**) ► (ǺǺ)

P.sh. Zogjt kur bëjnë vezët në çerdhe, i ngrohshin shumë ditë dhe kur ata dalin nga veza mëma i ushqen me sqep duke i thirrur *ciu, ciu, ciu!* RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612; + fig. P.sh. Dhe deri sa të jem mësonjës në këtë vend, fëmijët tuaj nuk do të mësojnë

tjetër veç kërkesave të fëmijëve të mi: *Ciu, ciu, ciu!* RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612
CIVIL,-e m. sh.-ë (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Vetëvetiut lindi nevoja me muejt me i zavendësue ata hoxhë që mësojshin nëpër mejtepe, me *civila* që dinin me shkruie e me lexue. HISTORI 3.6 - Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

CIVILE mb. i panyj. (*) ^ (**) ► (Ǻ) + drejt. P.sh. Më kanë thanë se kam lé në vjetin 1920, ose ndonji vjetë mà vonë, sepse aso kohe nuk respektohej aspak Gjendja *Civile* ose zyrat e saj. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episi i dytë, f. 428; + libr. P.sh. Mbasi u lirova nga burgu, filluen edhe liritë *civile* e politike. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

CJAP,-I m. sh. Cjep(të) zool. (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Të gjithë ujqit, çakajt, qentë, dheltnat, orlat, etj. janë në nji mendje që të mbytet *cjapi*, por ngatërrohen mandej mes vedit se kush ta hajë, kush të marrë copën mà të majme. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38; + [kupto: Cjapi i shperblimit. = Kurban.]

fig. P.sh. Kur u bà ky organizim, né aty për aty na ndane veçmas, në njanën anë që të na shifshin e njifshin të gjithë, sikur na të ishim shkaktarët e të gjitha të kqijave që kishin mblue popullin shqiptar: na ishim caper expiatorius (*cjapi* i shpërblimit). RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

COF,-i kal.[kupto: Ngordh] (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Megjithktë për me lá rrobat nuk ishte aq pengesë: i zhytshim aty në kanal e i lejshim ndonji orë për me i *cofë* morrat, por prapseprap ata nuk u paksojshin. RRNO 1- Kënetë e Maliqit, f. 208

COK ndajf. (*) ^ (**) ► (Ǻ) + [kupto: Cok. = krahin. Sak, Taman.] P.sh. - Lulasha, simbas dokeve tona, un ia kam rrue flokët e *cok* ke bá mirë që i ke dhanë vendin që i takon simbas lamjes së duerve. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrintari e oratori, f. 181; + [kupto: Cok. = Me të vërtetë.] P.sh. - Fratò, ai që të pruni këtu, *cok*, të ka pru gabim! RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

COK/ËL,-la f. sh.-la(t) (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Më ftoi mue edhe At Aieksin, por më porositi t'i sillshe nga jashtë kampit, ku

punojshem, nji trastë me *cokla* drushë për me gatue gjellën. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

COP/Ë,-a f. sh.-a(t) dhe -ëra(t) (*) ^ (**) ► (Ǻ) + përd.em. [kupto: Copë. = Pjesë e diçkaje të ngurtë, që është shkëputur ose është ndarë nga e tëra.]. P.sh. Materia asht nji *copë* baltë me të cilën ti projekton vepra arti: artisti e mbrun si t'i pëlqejë dhe mjeshttrat e artit e realizojnë. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643; + [kupto: Copë. = Pjesë e një stofi ose e një pëlhure.]. P.sh. U gjet fundi i kalbun nji arkivoli drunit, nji *copë* nga petku fetar (stola), si dhe pak ornamente metalike t'arkës. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139; +[kupto: Copë. = Pjesë e diçkaje në përgjithësi, një pjesë kohe, jete etj.]. P.sh. Kur detyrohej ndonjiherë me ndejë roje, atëherë pritej kontroll nga ministria dhe ky vinte për të humbë atë *copë kohë* tue imitue shokët e vet nënificera, oficera e gratë e tyne. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643; + përd. si ndajf. kohe [kupto: Mbas nji copë kohe. = Pas pak .]. P.sh. Mbas nji *copë* kohe erdh djali. HISTORI 1- Mahmudi, pashë i Shkodrës, f. 88; + && P.sh. Pater Pali vinte mà rrallë, çdo dy-tri javë, se ishte nji *copë* rrugë mà larg. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127; +[kupto: Copë. = Një send si njësi për të llogaritur normën, punën, pagesën etj. (si njësi numërimi).]. P.sh. Prej tyne, nji ish-nxanës i liceut tonë, Tomë Leci, pat nxjerrë kallepin nga i cili punoi edhe gjashtë *copë* të tjera, të cilat i shpërndamë ndër miq e dashamirë për t'i ruejtë, mbasi pushteti "i ri" përpiquej me zhdukë çdo gjurmë të Fishtës, e jo mà maskën e fëtyrës së tij. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

COPË- COPË ndajf. (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. - Këtu ta punoj njiash, - bërtiti Qazimi si i tërbuem dhe pa nji pa dy, u përmbloodh me të dyja kambët e keci pup mbi tà 3-4 herë, deri sa fusha u shkatrrue *copë-copë* e gurët humbën gjithandej. RRNO 3- Korniza, f. 548

CUBEL,-e mb. i panyj. (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Ai atëherë luejti bishtin e shkurtë *cubel* e me kambët e para m'u hodh në gjú. RRNO 1 - Pranë familjes, f. 246

CUB,-I *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh.- Më kanë folë shumë për ty dhe më kanë thanë se qyshë i ri ke dalë *cub* malit. RRNO 2 -Tregimi i cubit plak, f. 372; + keq. P.sh. Ali Pasha ishte një zheni, por që nuk kishte kurrfarë kulture; ishte një *cub* analfabet. HISTORI 1– Hymje, f. 9; + iron. P.sh. A mendon se me *ubat* e maleve don me shtrive Shkodrën? HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38; + [kupto: Cub.= Pirat.] P.sh. - A e din se kur jam nisë me ardhë në Shkodër më kanë porositë në Stambollë se jemi tue të dërgue atje ku luftat mbrenda qytetit nuk pushojnë kurrë, ku gjysa e popullsisë nuk lajnë taksat e as nuk duen me i njoftë ligjet tona, ku tregtia nuk bëhet më e ku rrugët janë të pasigurta nga *ubat* e detit e nga kusarët e prandej kemi vendosë me i ndrrue pashallarët krye vjeti. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

CUBNI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Por edhe familjet tona kanë të drejtë me jetue, prandej e vetmja punë që na mbetet me bā asht *cubnia*. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

CULLAK,-e *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Kisha Katolike paraqitej aty *cullak* me të gjitha të metat e saj e me të gjithë madhshtinë e saj të patrandshme. RRNO 1- Gjygyji në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

CUNG/OJ *kal., -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. - Zotni, jam njeri i sinqertë dhe nuk mund e *cungoj* mendimin. RRNO 3- Gjygyjet e popullit vazhdojnë, f. 506

CUNGUEM (*i,e, të*) *mb. i nyj.* [Cunguar (*i,e, të*)- Stand.] (***) ^ (****) & ► (Ǻ Ǻ) *fig.*

P.sh. Në të vërtetë stomaku im *i cunquem* nuk e ndjeu mirë veten. RRNO 3- Në spital, f. 559

CURIL *m. sh.-a* [Curil– Stand.] (***) ^ (****) & ► (Ǻ) P.sh. Kur i pá tue u hedhë *curilat* u mahnit. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

Ç

ÇAJ,-i *m. vet. njëj. bot. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Mbas *çajit* të mbramjes, që na e jepshin çdo natë, ai më thirri në kuzhinën private - kështu i thonin një kapanoni të vogël e të hapun, pa dyer. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

ÇA/J *kal., -va, -rë (*) ^ (**)* ► (Ǻ) + && bised. [kupto: Mos pyet fare për ato që i thonë të tjerët.]. P. sh. Mos e *çaj* kryet hiç për kurrkend: je në shtëpi tande. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380; + fig. P.sh. Saraji ishte në flakë e po digjej, ndërsā rojet e tij *çajshin* rrethimin për me shpëtue gratë e fëmijët. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

ÇAJRE *ndajf. bised. (-) (-) Δ (ǺǺ)* + *ndajf.* [kupto: Patjetër.]. P.sh. Në të vërtetë as që më kishte shkue ndërmend ndonjiherë gjatë dymdhetë vjetve me shkue në kishë, as për kuriozitet, por tash që engjëlli i em më

shoqnonte, më duhej pa *çajre*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -Episodi i dytë, f. 428;

+ përd. em. bised. [kupto = Hair, mbarësi.] P.sh. Por i gjithë mileti po ka një marak të madh: Aman, o vezir i madhnueshem, donë me dijtë se si e ka gruen e vet ky fili, se *çajre* pa grue as ky s'do të ketë! RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

ÇAKMAK,-u *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) UGJ (2015, f. 97). P.sh. U zgjova, me *çakmak* ndeza kandilin me vojguri. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

ÇALAMAN,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) + keq. P.sh. Mehmet Isufi. - Kur e njofta së pari në Reps të Mirditës ai ishte një burrë i ri *çalaman*, me tipare fizike të njeriut dheltnak që të kujtonte fjalën e malsorëve tonë të vjetër një çalaman asht tri herë shejtan. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599;

+ përd. em. [kupto: Topall.] P.sh. Mehmet Isufi. - Kur e njofta së pari në Repts të Mirditës ai ishte një burrë i rí çalaman, me tipare fizike të njeriut dhelpnak që të kujtonte fjalën e malsorëve tonë të vjetër një *çalaman* asht tri herë shejtan. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

ÇALË (i,e, të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) + fig. P.sh. Atëherë, vazhdova kadalë me atë shqipen teme të *çalë*. HISTORI 1- Shqetësim i madh, f. 62; + përd. em. [kupto: Topall.] P.sh. Më thirrte: Mefisto i drejt e jo i *çalë*. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

ÇALË *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ) &&

P.sh. Tue kalue nëpër Fushë-Çelë ai ecë *çalë-çalë* i mbështetun mbi shkopin e tij të trashë. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

ÇAL/OJ kal., -ova, -uar dhe *jokal.* (*) ^ (**) ► (ǰ) + fig. P.sh. Si doktor ishte shumë i aftë, me kurajo civile dhe tepër human, ndërsa nga anët tjera thuhej se *çalonte* shumë. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

ÇAM,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Me vdekjen e Drejtorit të Degës së Punëve të Brendshme, gjeneral Hilmi Seitit, vdekje që ndodhi në rrethana shumë misterioze të Sigurimit Shqiptar, ai e pá veten të ndjekun gjurmë për gjurmë, sikur pothuëj të gjithë *çamët* n'atë kohë. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599; + përd. mb. P.sh. Kështu përbamja e jonë cilsohej grupi i klerit katolik reaksionargrupet e UDB-së, grupet sovjetike, grupet greke, kryesisht me minoritarë, grupet *çame*, grupet polake, grupet e Gomulkës, grupi i Tarellve nga Korça, grupet socialdemokrate e sa të tjera, të gjitha, edhe ato terroriste, sabotatore ekonomike ose sabotatore të naftës. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

ÇANG/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Mbas një gjysë ore ra *çanga* për ndrrimin e turnit. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

ÇANT/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Kur gruaja u nis me vajzën, mbasi u larguen të dyja, sa nuk i pashë mà, dola edhe un, me *çantë* nën stjettull e u nisa për në stacionin

e autobusave. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

ÇAPERKOCË *f. sh.-a* (-) (-) Δ (ǰ)

P.sh. Kur ju të gjithë fleni, për nën derë vjen e hin këtu një *çaperkocë* e madhe që na i thomi thithlopë. RRNO 3- Njertzit dhe shtazët, f. 627

ÇAPOK,-u *m. sh.-ë(t)* anat. (*) ^ (**) ► (ǰ) [kupto: Kthetra.] P.sh. Sigurimi i Shtetit, tashmà me një përvojë të pasun me kurthe tinzare, rrena e tradhtí, i kishte ngulë *çapojt* në çdo tru shqiptari e, si një perbindsh i tmerrshëm, këpuste çdo fije shprese që mund endej për andrrën e lirisë. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

ÇARÇAF,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Mbas operacionit, kur më doli narkoza, e pashë veten në një dhomë të vogël, shtrirë mbi një krevat, ku kishin shtruar *çarçafë* të pastër. RRNO 3- Fabrika e Reptsit, f. 537; + thjeshtligj., mospërf. P.sh. Por nenkryetari, i cili dikur ishte profesor e u bà hoxhë, tani shif atje në pjacë se ka vu një deklaratë të madhe sa një *çarçaf* ku i bjen mohit fesë e ka rrue mjekrrën! RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 43; + fig. [kupto: Mjegull.] P.sh. Gjithshka dukej sikur t'ish mbulue nën *çarçafin e misterit*. RRNO 3- Si dikur, f. 478

CARTUN (i,e,të) *mb. i nyj.* [prishur (i,e,të)-Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. N'atë kohë djalit i duel gjumi e zbuloi kryet, i pá ata dy djelm me pushkë në dorë e fëtyrë *cartun*, u duk sikur u frigue, por Sofija iu avit ngjatë e i tha..... RRNO 2 -Shtëpia e Zef Delisë, f. 339; +fig.[kupto: Kokëkrisur.]P.sh. Ai e konsideronte luftën si mjetin má të fundit në zgjidhjen e mosmarrveshjeve njertzore dhe aty ishte *trim i cartun*. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

ÇAS,-i *m. sh.-e(t)* [Çast- Stand.] (*) ^ (**) &

► (ǰ) P.sh. Nuk ishem i zoti me i thanë asnji fjalë, asnji mësim si me veprue n'atë *ças* aq të randësishëm për të: Jeta e Nderi. RRNO 2- Marashi, f. 351. P.sh. Kurrë nuk e kam pá vdekjen ose shuemjen e jetës mà të madhe se atëherë, ndër ato *çaste*: Mrikë Kacelja e Prekalit kje shtí në vorr në dhë të Kirit me mà shumë madhshti se Hektori i Trojës tek Iliada e Homerit. RRNO 2- Doket e vjetra, f. 359.

ÇATI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Ndërsa un, klerik i atij kristianizmi që ka sakrifikue treqind vjet nën dhé, për me shembë shoqinë skllavopronare, larin e kqyrshë sikur t'ishite një kandil i vogël prej dheut, mbushun me voj ullinit, që mban ndezun një dritë të vogël mbrenda njaj kasolleje të vorfën, nën *çatinë* prej kashte të së cilës rritet një çift pëllumbash të butë që dijnë veç me bā fëmijë për me vazhdue jetën. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

ÇATRAFILUE *kal.* [Çatrafiloj- Stand.] (*) ^ (**) & Δ (ǺǺ) bised. P.sh. U *çatrafilue* mendja ime. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

ÇDO *përem. i pacakt.* (*) ^ (**) # (*) ^ (**) ► (ǺǺ) + [kupto: Përdoret përpara një emri në numrin njëjës për të shënuar secilën dukuri, që janë të një natyre dhe që merren veçan nga tërësia e tyre.]. P.sh. Atëherë m'u zhduk *çdo* re dyshimi për ndershmërinë e Klerit Katolik dhe e ndjejshe veten krenar. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141; + # [kupto: përem. pyetës “ç”, “Çfarë ?” Përdoret në fjali pyetëse përpara foljeve për të pyetur drejtpërdrejt ose tërthorazi për një send, për një dukuri a për një veprim të panjohur, që duam ta dimë . Në këtë rast kemi një përngjitje të përemrit “ç” me foljen “dua”.] P.sh. *Çdo* me thanë fjala ligje ushtarake? RRNO 1- Burgu i madh, f. 160; +[kupto: Me çdo kusht. = Patjetër.] P.sh. - Un e kerkoj me *çdo kusht* dhe bjere një leter këtu e të shkruerj. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160; +[kupto: Përdoret përpara një togu, për të shënuar secilën nga periudhat e përsëritura të kohës në të cilat kryhet ose ndodh diçka.] P.sh. Komandanti gadi *çdo* ditë vinte kur ndahej gjella në kamp për me u kënaqë me vuetjtet e atyne të dënuemve në kryq dhe na mbante fjalime kërcnuese e politike. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183; +[kupto: Çdo gjà.= Gjithçka. Shënon një dukuri për të treguar tërësinë e saj pa asnjë përjashtim, duke e përmbledhur, gjithçka.]. P.sh. Ndigjo, more djalë, - më tha, - un e çmoj vendosmëninë tande, por *çdo gjà* ka masë: shka del jashtë

mase asht budallek. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

ÇDOKUSH *përem. i pacakt.* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) P.sh. Nuk është puna që ju si të moshuar nuk e nxirrni jetesën, por është se Partia e don popullin një dhe e di mirë që *çdokush* nga ju ka familje, ka njerëz të vet, ka miq e dashamirë, dhe nuk do që ata të konsiderohen si të prekur për fajet që ju keni bërë. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661. Gjendet në vepra edhe forma: *çdokuj*. P.sh. Vdekja e *çdokuj* duhet të na kujtojë atë detyrë njerzore që na ka mbetë pa bā. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

ÇDOKUND *ndajf.* [Gjithkund- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǺǺ) P.sh. Tue kthye te jeta e përditshme e atij kampi të thatë e të mjeruem duhet çekë se, si *çdokund*, nuk mungonin kontrollet e bezdisshme. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

ÇEKAN,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Ato ushtojshin ndër veshë tonë njisoj si ato krismat e një *çekani* që rreh gozhdat e arkivolit në bregun e vorrit. RRNO 1 - Legalët ilegalë, f. 30; + && [kupto: Gjindej midis kullës e çekiçit. = Ishte në pikë të hallit, ishte në gjendje shumë të vështirë.] P.sh. Sigurisht që detyra e një drejtori ose komisari të burgjeve e kampeve ishte ajo mà e vështira, sepse *gjindej midis kullës e çekiçit*, ose mes urdhnit mizor e ndjenjës humane. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

ÇEK *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ǻ) [kupto: Foljen “Prek”.] P.sh. -Un nuk do *çeksha* asnji nga këto biseda private, por po më ngacmojnë dhe un duhet të mbrohem. RRNO 3 - Gjygi e popullit vazhdojnë, f. 506

ÇELËS,-i *m. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Mbasi nuk kishte pá kurrkend tue hi në shtëpi mundohet me pá nëpër birë të *çelësit* se kush ishte aty mbrendë, por nuk dallon se është kush. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199; + fig. P.sh. Duhet të shenojmë këtu se *çelësi i politikës* italiane për Shqipninë në atë kohë ishte z. Salvatore Meloni, sekretar i përgjithshëm i luogotenencës, ex-konsulli i Italisë në qytetin e Shkodrës, anmik i vjetër i deklaruem i

françeskanëve dhe i Fishtës. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

ÇELI/K,-ku *m. sh.-qe(t)* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. Atëherë me më të madhin durim, mora gjylypanën që ishte prej *çeliku*. RRNO 1- Krishti në burgun e madh, f. 204

ÇËSHTJ/E,-a *f. sh.-e(t)* zyrt. (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. - Si tepër të thjeshtë e paraqet ti *çështjen*, por ne kemi në dorë dokumentat dhe procesverbalet. RRNO 3- Si dikur, f. 478; + zyrt. P.sh. - Zef, këto nuk janë kompetencat e mija se un jam vetëm për *çështje* civile; do ta kuptosh vetë se je shumë i gabuar. RRNO 3- Si dikur, f. 478

ÇESM/E,-a *f. sh.-(të)* [Çezmë- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ž)

P.sh. Kampi i të burgosurve ordinerë ishte shumë i madh dhe rreshti i birucave t'izolimit zgjatej aty në fund t'oborrit tue vazhdue me dy nevojtoe e një *çesme*. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

ÇET/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. Gjithashtu mjaft shpesh me një *çetë* djelmoçash delte për giueti dhe ishte një ndër argëtimet më të dashme, por aty filloi me shijue edhe venen e rakinë. HISTORI 1 - Shqetësim i madh, f. 62; + etnogr., vjet. [kupto: Grup familjesh me prejardhje të përbashkët, vëllazëri, farefis.] P.sh. Kur shkova si i burgosun në kampin e Repsit gjeta aty një *çetë* mjaft të madhe çobajsh që thirren vllhë ose aromunë, të cilët flisnin gjuhën e tyre. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207; + hist. [kupto: Njësi e vogël partizanësh me rreth pesëdhjetë veta, me një komandant dhe një komisar në krye, gjatë Luftës Nacionalçlirimtare.] P.sh. Tue kenë se Mustafa ishte kryeministër e se roja ishte e tija personale, e porositi që të dilte në mal partizan në *çetën e Pezës*, e të mos kthehej më. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467; + [kupto: Tufë njerëzish.]. P.sh. Tue ra nata po ndiej se po avitej një *çetë hapash e zanesh*. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

ÇFAQ *vetvet.* [Shfaq-Stand.] (-) (-) & Δ (Ž)

P.sh. Prej aty na u *çfaq* gjithnji ai vargan i gjatë i të mjeruemve që po kalonte mbi Urën e Buenës. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

ÇFAQJE *f. sh.* [Shfaqje- Stand.] (-) (-) & Δ (Ž) P.sh. E ajo egersi vazhdote *çfaqjet* e veta të terrorit perditë e pernatë rreth institucioneve katolike. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

ÇFARË *përem. pyetës* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. - *Çfarë* prrofesioni ke? RRNO 1 - Xhabir Dibra, f. 128; + [kupto: Përdoret në fjali thirrmore kur shprehim habi për shkallën e shfaqjes së tipareve të një qenieje.] P.sh. Paa, *çfarë* hor horit asht kenë, e tash asht bə pashë me tupa. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88; + përem. lidhor. [kupto: Përdoret për të lidhur një fjali të varur kundrinore.] P.sh. Ai aspiranti (D.L.) emnin ma dije dhe më pveti *çfarë* shkollë kishem bə. RRNO 1 Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96; + [kupto: Përdoret në fjali thirrmore që shprehin habi të cilat nënkuptojnë përgjigje pohuese me kuptimin: gjithçka.]. P.sh. Dyshime ? *Çfarë dyshimesh* ?! RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118; + [kupto: Përdoret kur kërkojmë që të përsëritë bashkëbiseduesi atë që nuk e kemi dëgjuar ose që nuk e kemi kuptuar mirë.] P.sh. - Nuk asht ballafaqim?! Po *çfarë* deshe zotrote? E dëgjove a s'e dëgjove? Fol e dëgjove? RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128; + [kupto: Përdoret në fjali pyetëse përpara emrave në rasën rrjedhore të pashquar për të pyetur drejtpërdrejt ose tërthorazi për natyrën, llojin, tiparet a veçoritë e një sendi; cili, ç'.] P.sh. -Për *çfarë* ilaçesh e ndien vehten? RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128; + [kupto: Përdoret para një foljeje në fjali thirrmore ose në pyetje retorike, që nënkuptojnë përgjigjen mohuese «asgjë».] P.sh. -Pse ti do na mësosh neve se *çfarë* janë ligjet dhe si do të sundojmë? Ulu! RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

ÇFARËDO *përem. i pacakt.* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. - Ata kishin thanë se nuk kishin frigë aspak nga forcat e Sigurimit të Shtetit, mbasi ishin të pajisun me armë të vogla taktike që mund përballojshin *çfarëdo* sulmi, kudo të gjindeshin. RRNO 3- Si dikur, f. 478; + përd. mb. P.sh. Më dha një libër *çfarëdo*. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

ÇFAROSJE *f. sh.* [Shfarosje- Stand.] (-) (-) & Δ (Ž) P.sh. Na tashmà e kishim pá kjarhtë se kampi i Bedenit më tepër se një kamp pune,

ishte një kamp *çfarosje*. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

ÇFRYJ *jokal*. [Shfryj- Stand.] (-) (- -) & Δ (ǃǃ) P.sh. *Çfryni* kundra meje me shputa, grushta, kërcnime e të shame: Asnji nga ju qelbanikët nuk do mbetet i gjallë!... RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

ÇIBUK,-u *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ) P.sh. - Jo nuk më del me i blé; me *çibuk* nuk mund e pij dhe këto letra ua kërkoj për shoqni punëtorëve të kuzhinës. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

ÇIFT,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ) P.sh. Përmbi taracën e lavanterisë, ku ishin vendosun ato pak *çifte* pëllumbash, me copa drrasash e kartonash ndërtova, pothuaj sa një kat shtëpije vetëm për pëllumbat. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

ÇIFT *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃǃ) P.sh. Ishte e naltë dhe aq e gjanë sa me xanë vetem dy kalorës *çift* dhe merrte një kthesë të vogël majtas ku fillonte edhe e përpjeta, ndërsa mbi krye kishte të hapun një vrimë të madhe nga e cila, në rast sulmi, shprazej peshkve e katran i zjarrtë nga kulla që naltohej mbi atë. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

ÇIFT *ndajf. mënyre* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃǃ) P.sh. Të gjithë ata që ishin të lidhun *çift* nuk mund të lëvizshin sadopak, përse tjetrit i hyjshin prangat deri në kocka, tue shkaktue dhimbje të tmerrshme. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

ÇIFUT,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃǃ) P.sh. Gjinokastritët ishin të gjithë *çifutë* t'ardhun nga Spanja. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678; + fig. bised. keq. P.sh. Por parijs e *çifutënve*, që aso kohe ishin nën sundimin romak, e muerën shumë inat, sepse në shumë rasa ai shprehej kundra ligjeve e zakoneve të tyre, prandej e akuzuen te romakët, të cilët e dënuen me vdekje në kryq, siç dënoheshin kriminelat. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -Episodi i dytë, f. 428

ÇIFUT *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃǃ) P.sh. Por origjina e tyre, me siguri, asht *çifute*. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

ÇIKATRIÇE *f. sh.* (-) (- -) & Δ (ǃǃǃ) [kupto: Shenja pas operacionit.] P.sh. Dhe ndërkaq më prekte *çikatriçen* e gjatë të hapjes së barkut. RRNO 3- Në spital, f. 559

ÇIK/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ) [kupto: Vajzë.] P.sh. Aty te lteri kishin xanë vend disa njerëz që ndigjojshin me vemendje fjalët e besë: O X-Y, pasha benë e Zotit, si e basha më ndihmoftë, nuk e grabita *çikën* e filanit, por e mora me fjalë të robve të tij simbas zakonit. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325; + [kupto: Pjesë kohe shumë e vogël, kohë e shkurtër që zgjat shumë pak.] P.sh. Ndoshta je mërzi të *nji çikë*, por do të kalojë: puna ka me të bá mirë. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

ÇIKLOSTIL *m. sh.-a* (-) (- -) & Δ (ǃǃǃ) [kupto: Lloj primitiv i fotokopjes.] P.sh. Ishin marrë të gjitha makinat e shkrimit, *çiklostilat*, radiot, dylbitë, aparatet fotografike. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

ÇIL,-e *kal.* [Hap kal.- Stand.] (-) (- -) & ▶ (ǃǃ) P.sh. Së mbrami, si për inat ia *çilën* vorrin në rrugë të madhe. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44; + fig. && [kupto: U çil në fëtyrë. = U gëzua.] P.sh. Afizi u *çil në fëtyrë* me një gzim të çuditshem dashamirsie..... RRNO 1- Burgu i madh, f. 160; + # [kupto: Çil familje. = Ndërto, krijoi familjen tënde.] P.sh. Hin në një punë, *çil familje* e jeto si të gjithë njerëzit. RRNO 2- Kampet e burgjet e Shqipnisë, f. 296

ÇILUN (i,e,të) *mb. i nyj.* [Hapur (i,e,të)-Stand.] (-) (- -) & Δ (ǃǃǃ) P.sh. Ti nuk po len asnji shteg të *çilun*. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

ÇILTËSI,-a *f.* [Çiltërsi- Stand.] (*) ^ (**) & ▶ (ǃǃǃ) P.sh. Tue e dijtë se gjithmonë kureshtja të shtyn me dijtë sekretet un e pveta me *çiltësi*: e çfarë sekretesh munden këtu? RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

ÇIMENTO,-ja *f. sh.-(t)* ndërt. (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ) P.sh. Tre topallat ishin: Pater Gjergj Fishta, që kishte thye kambën n'inaugurimin e Fabrikës së *çimentos*, Pater Sebastjan Hila. kangëtar i përmendun me paralizë, si edhe Pater Justini. RRNO 2- Kampet e burgjet e Shqipnisë, f. 296; +fig. P.sh. Në një lloj bunkerit katror *çimentoje*, rrethue në të gjitha anët me tela,

komanda na kishte izolue kund nja nandëmbëdhjetë të burgosun, me akuza nga mà të ndryshmet. RRNO 2- Marashi, f. 351;

+ [kupto: Copë a shtresë prej kësaj lënde të ngurtësuar.]. P.sh. Kur më duel kllapia e ndjeva vedin të shtrimë në çimento me nja dy gisht ujë. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

ÇIMK/Ë,-a f. sh.-a(t) zool. (*) ^ (**)> (Ë) P.sh. Rreth e rrotull ngriheshin baraka druni të veshuna me pllaka populiti (nji përziemje të fletëve të zdrukthit me çimento) të cilat gjatë verës gëlojshin nga çimkat. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

ÇINAR,-I m. sh.-ë(t) [Rrap-Stand.] (-) (- -) & > (Ë) bot. P.sh. Në lagjen Tophanë ishte nji çinar aq i madh, sa po të ishte dikund tjetër në Europë do të mbrohej nga shteti si monument natyror. HISTORI 2- At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

ÇINEMAÇIN ndajf. bised. vjet. (-) (- -) Δ (ËË) P.sh. Mjerisht ndër ato ditë populli shqiptar kishte mà shumë se njizet vjet që shtypej përdhunisht nga nji tiran mizor, i cili mbante marrëdhaje politike vetëm me Kinën ose, si e kanë thirrë motit shqiptarët, "Çinemaçinin". HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f.139; +keq. && bised. [kupto: Çinemaçin.= Në fund të botës.]. P.sh. Mbet se mbet gjithmonë çinemaçini i nanave që kur idhnoheshin për fajet e femijëve lëshojshin namën e madhe U zhduksh në çinemaçin! RRNO 3- Uzina në veprim- Mbarimi i miqësisë, f. 656

ÇIRAK,-u m. sh.-ë(t) hist. (*) ^ (**)> (Ë) P.sh. Djali, siç thohet, kish fillue me u grindë me fjalë tue i thanë se nji çirak nuk duhej të tallej e ta rrente zotninë e vet. HISTORI 1 - Shqetësim i madh, f. 62

ÇIRREM vetvet. (*) ^ (**)> (Ë) fig.

P.sh. Gjatë këtij moji kishin organizue banda rrugaçash që sillëshin nëpër lagjet katolike të Shkodrës, kryesisht rreth instituteve fetare për gjithë natë, gjithmonë natën vonë tue u çirre me sa zà kishin: Vdekje tradhëtarve! Poshtë Pllumi i Papës! RRNO 1- Kujtoj, f. 62

ÇIZM/E,-ja f. kryes. sh.-e(t) (*) ^ (**)> (Ë) P.sh. Nesti Kopali, ai officer bukurosh, me uniformen e kapitenit I, me ato çizme luster

siellej rreth meje tue më pvetë:.. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

ÇJERRJ/E,-a f. sh.-e(t) (*) ^ (**)> (Ë)

P.sh. Na drejtohej me zà të fuqishëm deri në çjerrje: Profesoriiii!... Priftiiii!... Doktoriiii!... Mësuesiiii!... Mjeshtrii i sportit!... dhe mandej, sikur ata që kalojshin në korridor do t'ishin dy ose mà shumë, ai vazhdonte prapë me zà të naltë:.... RRNO 3- Si dikur, f. 478

ÇLIRIM,-I m. vet. njëj. (*) ^ (**)> (Ë)

P.sh. Mazllumi ishte me të vërtetë një trokopall i trashë, me trup të lidhur, që ëndërronte çlirimin e Kosovës nga Serbia. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537; +hist. P.sh. Meqenëse ata nuk ia dinin vlerën, unë e mora dhe mejtova që pas Çlirimit të Shqipërisë kjo sopatë t'ishte objekti i parë i Muzeut që do të ndërtonim. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

ÇLODHJ/E,-a f. (*) ^ (**)> (Ë)

P.sh. Madje, nji ditë, kur korridori mes dy pjesëve të shtretënve gjindej bosh, zbrita dhe fillova, për çlodhje të trupit, ecejaket. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

ÇMALLEM vetvet. (*) ^ (**)> (Ë)

P.sh. Djali i kampit u njoft me të gjithë të burgosunit, u çmall, u përshëndet dhe mbas tri ditësh nga kambët e Rexhep Gripshit nuk u zgjue mà kurr, se aty pushoi. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

ÇMEND kal., -a, -ur; vetvet. (*) ^ (**)> (Ë)

P.sh. Shkëlqesi ta keni parasysh se njeriu kur don me bà luftë, duhet të çmendet pak mà pare. RRNO 3-Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678; + fig. && [kupto: U çmend prej gëzimit. = U lumturua.] P.sh. U çmend prej gëzimit. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

ÇMENDUN (I,E,TË) m. sh. [(I,E,TË) Çmendur-

Stand.] (*) ^ (**)> (ËË) P.sh. - Si mendoj un, njerëzit duhet të jenë të gjithë pa përjashtim të lirë si të mendshmët e të urtët ashtu edhe të pamendshmit: duhen përjashtue vetëm të çmendunit. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

ÇMENDUN (i,e,të) mb. i nyj. [Çmendur (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**)> (Ë) P.sh. Në rrximin e Zotit të vërtetë për me e zavendësue me nji tiran gjakatar të çmendun, u përlye jo

vetëm populli që viente të zezat e ullinit, por edhe ajka e mendjes e e kulturës shqiptare, që me shkrime të veta servile i jepte zemër marrisë që të kalohej çdo cak. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467; + fig. P.sh. Këto turma të çmenduna ndër ato ditë me Aksion vullnetar dhunuen e thyen deri edhe të gjitha kryqat e varrezave! RRNO 2 - Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455; + [kupto: Që është në kundërshtim të plotë me gjykimin e shëndoshë.]P.sh. Kështu me 6 shkurt 1967 në mbledhjen e përbashkët të disa organizatave të partisë në Tiranë Enver Hoxha mbajti fjalimin *mà të çmendun* për zhdukjen e besimeve të kota fetare dhe zakoneve prapanike ku i ban thirrje rinisë që të hidhej në veprime rrugaçërije vandalizmi të pashembullt dhe antiligjore: pse ligjet tona do të na ndalojnë neve që të djegim në zjarr dhe t'i zhdukim ato nga faqja dheut? RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

ÇMENDURI,-a f. sh.-(të) vet. njëj. (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Nuk mund e përcaktoj atë në se asht mençuri apo çmenduri, mbasi të dyja janë skajet e të njëjtës rrugë. RRNO 3 - Korniza, f. 548

ÇMIM m. sh.-e ekonom. (*) ^ (**) ► (Ǻ) + [kupto: Çmimi i parë . = Shpërblim i lartë moral, që jepet nga Këshilli i Ministrave si shenjë nderimi për vepra të shquara ose për shërbime të veçanta në një fushë të shkencës a të prodhimit, në letërsi, në arte etj..]P.sh. Mandej me ambëlsi u zhvilluen gjithfarë bisedash: mbi planet e detyrimet, mbi reformat e deri për letërsinë e më tha se atij i pëlqente shumë Vehbi Skënderi, i cili kishte fitue edhe çmimin e parë. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246; + ekonom. [kupto: Vlera e një malli, e shprehur në para.]P.sh. Sa për drekë, simbas llogarive që bamë, mà lirë se kurrëgjã tjetër kushtonte mishi, mbasi katundarët, të shtrenguem nga tatimet në natyrë që u kishin caktue, i shitshin bagtitë me një çmim të lirë, e kështu sigurojshim së paku një supë të mirë. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

ÇMOJ kal., çmova, çmuar (*) ^ (**) & ► (Ǻ) P.sh. Mendoni ju se ne do t'i çmojmë si

vepra artistike ato fetaret? RRNO 3- Si dikur, f.478. Gjendet në vepra forma: çmojshem.

P.sh. Un atëherë e çmojshem deri diku librin e tij të poezive nën pseudonimin *Lame Kodra*. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

ÇMOS përem. i pacakt. bised. (*) ^ (**) ► (Ǻ) + [kupto: Gjithçka.]P.sh. Ndërkaq erdh kafja e turkut e gota e ujit në tabake e veziri foli: Ndigjo, o burrë i mirë, theuji miletit të Shkodrës se do të bëj çmos me ua plotsue dishirin. RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354; +[kupto: Çmos kush tjetër. = Asnjë tjetër. Askush tjetër.]P.sh. Dashtë Zoti e mos t'u shkojnë këto tundime atyne katër kolegëve të mij të shkretë, të cilët do të bahen flije e pafaj për t'ardhmen mà të mirë të popullit shqiptar që, çmos kush tjetër, gjatë historisë së vet, ka flijue vlerat e tij shpirtnore e morale për dobi të të mirave të përkohshme materiale. RRNO 3- Në pritje, f. 519

ÇMUESH/ËM (i), -me (e) (i,e,të) mb. i nyj. (*) ^ (**) & ► (Ǻ) P.sh. Por qysh atëherë e deri sot pothuej më ka mbetë një si mullà në mendjen e në zemrën time, se si nuk u gjet në atë kohë kurrnjë njeri me dhanë ndihmen e vet për me pshtue një visar kaq të çmueshëm! HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156 Gjendet në vepra forma: e çmueshem. P.sh. Mbasi më bani me u ulë, nxuer atë stilografin e çmueshem të Fishtës e më tha: do të shkruejm një procesverbal se ma kerkojnë shokët në seksion. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

ÇOBAN,-I m. sh.-ë (t) (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Kanë mbrrijtë me i kapë çobanët e malit e me ua shkullë thojt me dana, tue i pvetë: ku e ke mshehë Nikë Sokolin o Mark Tungjin, ose per dikend tjetër. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

ÇOBANI,-a f. vet. njëj. (*) ^ (**) ► (Ǻ)

Përmb. P.sh. Shkollë o pa shkollë, e pashë se edhe çobanija ishte një profesion i vërtetë që kërkonte njohuni të shumta, të cilat ai i kishte nga pervoja. RRNO 2- Gjysë ilegal në familjen time, f. 281

ÇOJ kal., çova, çuar (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Mendojshem me vedi: e ku t'i çoj shkrimet e tjerve? RRNO 1- Armët në

Kuvendin Françeskan, f. 74; + eufem. [Do të më çojë n'atë jete. = Firmos vdekjen.]

P.sh. - Po ve firmën e dytë, ajo e treta *do të më çojë* n'atë jete. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

ÇORAP,-I *m. kryes. sh.-ë (t)* dhe *-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Ndërkaq kambët e mija filluen me qitë avull, se akulli i ngjitur për *çorapë* filloi me u shkri mbrenda opingave. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

ÇORB/Ë,-a *f. vet. njëj. gjell. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Me fjalë tjera, ishte një *çorbë* e pakrypë dhe e pashije, tepër e vështirë me u gëlltitë. RRNO 2- Doket e vjetra, f. 359

ÇORGANIZIM,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Un mendoj, - tha ai, - se *çorganizimi* i organizuem vetëm nën një Ipeshkëv asht e vetmja mënyrë shpëtimi. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

ÇORODITJE,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. Kishem andrrue gjithmonë se kur të vinte ajo ditë e kthimit në Shqipni, do më pritshin si hero kombëtar, së paku mbas Enver Hoxhës, sepse ishte vepër e imja ajo *çoroditja* e plotë, e gjithanshme dhe e pariparueshme e mërgatës shqiptare n'Evropë e n'Amerikë. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

ÇPALOS *kal. [Shpalos-Stand.] (-) (- -) & Δ (ǺǺ)* P.sh. E vuna ore se *çpalosi* edhe radiogramin tem, mandej nxuer nga xhepi një blok-notes të vogël dhe kthei përsëri në makinë, tue i dorëzue shoferit adresën që kishte marrë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

ÇPALOSET *vetvet. [Shpaloset-Stand.] (-)(- -) & Δ (ǺǺ)* P.sh. Në anën tjetër të flamurit të Shqipnisë *u çpalos* flamuri jugosllav. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

ÇPIFËS *m. sh. përcm. [Shpifës-Stand.] (-) (- -) & Δ (Ǻ)* P.sh. Sigurisht që ishte vështirë me folë, sepse spiujt e *çpifsat* rrijshin gjithmonë me veshë hapun, megjithktë na e njëjshim mjaft mirë njani-tjetrin dhe kështu gjejshim rasën me i a shprazë mllëfin e zemrës shoqit të mirë. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

ÇPIFJE *f. sh. (-) ^ (- -) Δ (Ǻ)* [Shpifje-Stand.]. P.sh. Sigurisht që m'atë së shumti sillej

në burgun e ordinerëve ku vlonin ngatresat, rrenat, *çpifjet* e rrahjet. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

ÇPOJ *kal. [Shpoj- Stand.] (-) (- -) & Δ (Ǻ)* P.sh. Kur arritëm atje në analizën e parë të urinës, *çpova* gishtin dhe lëshova në shishe një pikë gjak. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

ÇRREGULLIM,-I *m. sh.-e(t) mjek. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Më tha se ishte i sigurt që një nga vazot e trunit të tij kishte shpërthye ose plasë dhe kështu Dom Pjetri kishte kalue në një *çrregullim* nervor, që do ta mbyste mbrenda pak kohe. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

ÇRREGULLT (i, e, të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Ishin gjashtë të shtrimë në mënyrë të *çrregullt* siç ishin rrxue prej automatikve të skuadrës së pushkatimit. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

ÇTHURJE *f. sh. [Sthurje -Stand.] (-) (- -) & Δ (ǺǺ)* P.sh. Ato pak shkolla ishin krejt formale, bile mjaft të damshme, sepse kultivojshin terr e *çthurje* morale, sepse arsimtarët e kishin për detyrë me i pvetë fëmijët e pafaj se shka bājshin prindët e tyne. RRNO 2- Doket e vjetra, f. 359

ÇUDI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Por, edhe me e vra, nuk asht *çudi*, se këtu po vriten për një pikë ujë e për një shteg të thyem. RRNO 2- Sosja, f. 362; + vet. njëj. P.sh. Për *çudi të madhe* e vetmja kandidaturë prej 10 meshtarëve ishte pranue ajo e Nikollë Troshanit. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

ÇUDITSH/ËM (i), -me (e) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Ai kishte b'atë shumë vjet burg dhe kishte një histori të *çuditshme*, që copa-copa, ma tregonte sa herë që shkojshem te ai. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

ÇUDITUR (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. Por mbeta i *çuditur* kur pashë se ju Muzeun e kishit të formuar, prandaj po jua dërgoj qe ta ruani në vëndin që i përket. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

ÇUDITEM *vetvet. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Me fol të drejtën, *u çudita* kur ndjeva nga goja e atyne malsorëve fjalën anatemë, por thashë me vedi se duhet ta ketë pregatitë dikush tjetër. RRNO 2- Sosja, f. 362

ÇUDITËRISHT *ndajf. libr. (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Dridhje *çuditërisht* të tmerrshme, ndërsa oficeri i naltë sillej si bishë nëpër dhomë. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

ÇUN,-I *m. sh.-a(t) bised. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. - Mos më thuej se je nga Përmeti se nuk due që të më vërtetohet fjala e atij *çunit* përmetar që më tha se shkodranët janë njerzit më të mirët e më të kqij, sepse un përmetarët deri tash i njofta vetëm të mirë, por mos i thuej kuj sepse prish biografinë. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

ÇURK/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) + përd. *ndajf. P.sh. Djersa rridhte çurk.*

D

DAC,-I *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. - Po a e keni ndie atë prallën e mijve që u mblohdhën e vendosën me i vue në qafe *dacit* një kumbonë? RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

DAFIN/Ë,-a *f. sh.-a(t) bot. fet. vjet. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kje data 19 mars 1967 afër orës 5 mbasdreke, e Diela e Larit (*dafinave*) dhe fillonte Java e Mundimeve: të dielën tjetër me 26 t'atij mueji ishish Pashkët, të cilat nuk u festuen má, pse Java e Mundimeve për Kishën e besimtarët vazhdoi e gjatë: për 24 vjet rresht. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

DAFIN/Ë,-a *f. sh.-a(t) bot. fet. vjet. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kje data 19 mars 1967 afër orës 5 mbasdreke, e Diela e Larit (*dafinave*) dhe fillonte Java e Mundimeve: të dielën tjetër me 26 t'atij mueji ishish Pashkët, të cilat nuk u festuen má, pse Java e Mundimeve për Kishën e besimtarët vazhdoi e gjatë: për 24 vjet rresht. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

DAJAK,-u *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) +fig. bised. P.sh. N'atë çast që ky zinxhir nuk lëvizte, aty luate shkopi, *dajaku*, bishti i lopatës. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

DAJ/Ë,-a *m. sh.-a(t) dhe -llarë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Po a thu ke njoftë një *dajë* timin, Fran Mirin, se andej afër Kurbinit asht sjellë edhe ai. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208; + && P.sh. Shqiptari, rob i shtypun, e kishte marrë kon me i thirrë derri *dajë*. HISTORI 3.2- Biografi e shkurtë e Hyllit, djalë tetëdhjetëvjeçar, f. 306

DAJR/E,-ja *f. sh.-e(t) muz. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Mësuem për shembull se pjesa e fundit e skjepit të tyne të madh, përbahej kryesisht nga një lloj lëkure të hollë, transparente e cila

RRNO 3- Miniera e Spaçit, f. 535

ÇVESHJE *f. sh. [Zhveshja- Stand.] (-) (-) & Δ (ËË) P.sh. Distanca historike asht çveshja nga çdo pasion. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506*

ÇVESHUN (i,e,të) *mb. i nyj. [Zhveshur (i,e,të)- Stand.] (-) (-) & Δ (ËË) P.sh. Malet përreth ishish të çveshuna. RRNO 3- Miniera e Spaçit, f. 535*

ÇVESHET *jokal. [Zhvesh- Stand.] (-) (-) & Δ (ËË) P.sh. A asht mirë që të çveshet një qytet për të veshë një tjetër? RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439*

vllente për të punue *dajret* më të mirat e më të qëndrueshmet. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

DAKTILOGRAFI,-a *f. vet. njëj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Un në atë kohë e zotnojshem mirë *daktilografinë*; i kishem shkruar me makinë disa artikuj, si edhe Valë mbi Valë. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

DAKTILOGRAFUEM (i,e,të) *mb. i nyj. [daktilografuar (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**)* & Δ (ËË) P.sh. -Ndërkaq më tregoi një vëllim afër një mijë faqesh të *daktilografuem*. RRNO 3- Si dikur, f. 478

DAL *jokal., dola, dalë (*) ^ (**)* ► (Ë) [kupto: Kishte dalë prej zyrës. = Largo hem nga një mjedis i caktuar.] P.sh. Kur At Gjoni kishte *dalë* prej zyrës së kryeministrit, Mustafa i kishte dhanë urdhën Kolë Bibë Mirakës, atëherë ministër i Punëve të Mbrendshme, për arrestimin e tij si prokomunist. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54; +[kupto: Kishin dalë ndër male. = Largo hem përgjithmonë a përkohësisht nga një vend ku kam qenë.] P.sh. Gjatë kësaj periudhe shumë qytetarë guximtarë *kishin dalë ndër male*; tjerë ishish të mshefun ndër miq besnikë mbrenda qytetit. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30; +[kupto: Kqyrte a kishin dalë mirë. = Duket si është pasi provohet a pasi kontrollohet diçka.] P.sh. Ndersa Lef

Nosi, një zotni i mbajtur që nuk e kishte shokun nder shqiptarë, nuk tundej fare: un - thonte, nuk i kam ba keq kurrkuj: gjithmonë në jeten time kam ba veç mirë, prandaj as komunistat, as kurrkush tjetër nuk kanë pse më kërkojnë llogari, dhe vazhdon të qetë tue kontrollue koleksjonin e fundit të pullave të postës, e me një lente të madhe kqyrte a *kishin dalë* mirë e kqartë germat e vulave postare më të fundit. RRNO 1 - Legalët ilegalë, f. 30; + fig. [kupto: Kishte dalë fitues.= Arrij në një përfundim të caktuar.] P.sh. *Fitues kishte dalë* Stalini. RRNO 1-Dhuna bëhet pushtet, f. 35; +fig. && [kupto: Nuk din kah me dalë. = Bie a vij në një gjendje (të mirë a të keqe).] P.sh. Ka gjithfarë stile shkrimit aty, që njeriu nuk i merr vesht fjalët e shpesh herë as germat, çka po të duhet me u ngatrrue me to, se mandej *nuk din kah me dalë*: e, jo që edhe të marrin shumë kohë: ty të duhet me studjue. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38; + && vet. njëj. [kupto: Pa dalë drita. = Koha që kur nis të zbardhë dita; agim.] P.sh. Në atë kohë nuk kishte mjete transporti e u nisem *pa dalë drita* me një karro e cila na çoi deri në Dedaj të Shkrelit. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44; + && [kupto: Kishem dalë me verue.= Lë një vend e shkoj në një vend tjetër me një synim të caktuar.] P.sh. Un e njëfishem vendin pllamë për pllamë se *kishem dalë me verue* edhe dy heresh tjera, por At Gjoni delte e i kqyrte ato maje shkambore dhe çuditej pse njerzit kishin shkue n'atë vend per me jetue aty. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44; + fig. [kupto: Për me më dalë zani. = E tregoj veten se ç'njeri jam, më dalin në shesh të mirat a të këqijat që kam nëpërmjet sjelljes e punës sime.] P.sh. Un nuk qita për *me më dalë zani*, si mund të thotë ndokush. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44; +fig. vetvet. && [kupto: Ia kishin dalë me e rrejtë. = Bëhet ashtu siç mendohej a parashikohej, vërtetohet; kryhet.]. P.sh. Ata menduen se *ia kishin dalë me e rrejtë* gjithë opinionin publik botnor me atë parodinë e zgjedhjeve të lira që perfunduen me 90% e sa tjera këso manipulimesh të dhunshme... . RRNO 1 -Duhën kurbane tjera, f. 69; +iron.P.sh. E vërtetë që në Postribë komunistat e Shkodrës, gjoja në ilegalitet, kishin gjetë strehën e sigurt tue

hanger e tue pi në kurriz të katundarve të shkretë e tue u premtue se kur ta merrshin fuqinë në dorë kishin për të hanger me lugë arit, por nuk *kishte dalë fruti* si lulja. RRNO 1- Lëvizja e Postribës, f.71; + [kupto: Do të dalë. = Do ta gjejmë.] P.sh. Mos u ban marak se *do të dalë* ai që e ka prú këtu me e mshefë mbas shëjtenve, - edhe lshoi një bestemje. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74; +fig. vetvet. [kupto: Do të dalin në shesh.= Nuk mbetet diçka e fshehtë a vetëm në një rreth të mbyllur, por bëhet e njohur edhe për të tjerë.]. P.sh. Procesi vazhdon: tani për tani neve nuk kemi ndonjë dokument në dorë, por më vonë *do të dalin në shesh* ato që ka bërë dhe do t'i hamë kokën. RRNO 1- Vetëm vdekja...f. 110; +fig. && euf. [kupto: U ka dalë shpirti. = Vdiqën.] P.sh. Do më njofish mue se ndër këto duer u *ka dalë shpirti* atyne burrave të fortë. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118; + && [kupto: Që i kishte dalë në mbrojtje. = E mbështeti.] P.sh. Në një birucë pa dritare, në terr kishin shtí Dr. Kol Prelen deputet, që *i kishte dalë në mbrojtje* At Gjon Shllakut. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118; + fig. [kupto: Dalë në ballafaqim. = I aftë t'i vihem përballë me dikë në një punë.] P.sh. Lorenci më tha se prej torturash ai kishte pranue, megjithktë nuk kishte ndigjue *me dalë në ballafaqim*. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128; + && [kupto: Dalë dishmitar. = Dëshmoj.] P.sh. Ai na tregoi se njashtu si Dom Ndoc Sahatçija me At Matinë, ashtu kishte veprue edhe D. Nikollë Troshani me Imzot Gjergj Volajn e me tjerët si edhe atij vetë D. Lekës i *kishte dalë dishmitar* për organizimin e Demokristianes etj. akuza kote. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160; +&&[kupto: U kishte dalë gjumi. = U zgjuan.] P.sh. Edhe atyne *u kishte dalë gjumi* nga brima ime. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183; +fig.[kupto:Ia dalin me përkulë. = Mposhtin.]. P.sh. Uria dhe instinkti për ruejtjen e jetës *ia dalin me përkulë* edhe njerzit me karakteret më të fortë. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183; +&&[kupto: Të na dalë emni. = Të na thërrasin.] P.sh. Na jemi tue pritë *të na dalë*

emni se në cilen dhomë me shkue. RRNO 1- Krishti në burgun e madh, f. 204

DALJ/E,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) (Ǻ)

P.sh. Duli i kishte marrë në dorzim të gjithë çilsat e Kuvendit, jo vetëm të hymjes e *daljes*, por edhe të gjitha zyrrave, ashtu të Arkivit, të Muzeumit, të Bibliotekës, të Odës-Muzeum të Fishtës, të ambienteve tjera të kulturës e të çlodhjes, ashtu edhe çilsat e odave të fretënve që ishin në burg. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

DALLËNDYSH/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) (Ǻ) +fig. P.sh. Gjithkush u gëzue, edhe muslimanët, sepse me *dallëndyshe* vjen pranvera. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

DALLIM,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) (Ǻ)

P.sh. Nderkaq në qytet të Shkodrës terrori nuk bani më *dallim* në se je katolik o musliman, por u rrasen nëpër burgje së pari shpijat e mdha mandej të gjithë intelektualët, tue perfshí edhe të gjithë studentat universitarë jashtë shtetit. RRNO 1- Lëvizja e Postribës, f. 71

DALL/OJ *kal., -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ǻ) (Ǻ) P.sh. Pothuej gadi edhe u *dallojshin* krismat e armve se cilat ishin të luftarve të lirisë e cilat të tiranit. RRNO 1- Lëvizja e Postribës, f. 71

DALMAT,-I *m. sh.-ë(t) kryes. sh. hist. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) (Ǻ) P.sh. Ky At Erasmo ishte një *dalmatin*, ardhë në Shqipni si frat misionar, me famulli në Hot, por që një rastësi e mrekullueshme, falë aftësive të tij personale si mjek, e bani që të jetë konstruktori i vërtetë i Pashallëkut të Shkodrës dhe i të parit bashkpunim historik ndërmjet muslimanëve e kristianëve për me krijue një shtet të pamvarun shqiptar. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

DALMAT,-I *m. sh.-ë(t); mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) (Ǻ) P.sh. Edhe nipi e tij, prift Ernesto Cozzi, e la dioçezin e Pultit e u shkruie misionar në arkidioçezin e Shkodrës, që aso kohe drejtohej nga arqipeshkvi plak *dalmatin*, Pasquale Guerini. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

DALT/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) (Ǻ)

P.sh. Më punoi disa *dalta* të vogla druni, siç i a porosita, dhe kur i mora i provova ndër sy të tij tue gdhënë në një copë dru ahit një lule vjollce,

mà tepër për me i shitë mend. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

DAM *m. sh.-e* [Dëm –Stand.] (*) ^ (**) & Δ (Ǻ) P.sh. *Dami* që i sollën Shqipnisë këto zборе e përgatitje ushtarake asht i pallogaritshëm; thohet 'se vetëm bunkerat me hekur-beton mbrijtën numrin tetëqind mijë, pa numrue galeritë e tunelet ndër të cilat u punue për tridhetë vjet rresht tue i marrë shpirtin popullit ushtar e tue shpenzue materialet e ndërtimit kot së koti. RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354; + [kupto: Dam. = E keqe që i vjen dikujt a diçkaje nga një nga një veprim.] P.sh. - Ndigjo, Kin Marashi, po ta thotë frati njetu në votër të Ndue Bibës: po bane e e more atë vajzë kundra urdhnit të Zotit, veç *dam* e sherr e marre ke me shtí në shtëpi tande; ke me u fikë e me u koritë për sa të jesh gjallë. RRNO 2–Sosja, f. 362; + përd. ndajf. [kupto: I ban dam. = I ban keq.] P.sh. Nji shkrimtar i keq i *ban shumë dam* popullit që e lexon. HISTORI 2-Kur u njoha me Fishtën, f.127. Gjendet në vepra vetëm një rast i përdorimit të formës standard “Dëm”. P.sh. Ky shoku deshi ta vriste kur u vërsul e kapi armën, por s'e lashë unë: është *dëm* të vritet një qen i tillë. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

DAM/Ë,-e (i,e,të) *mb. i nyj. (-) (- -) & Δ (Ǻ) (Ǻ)* [kupto: Të ndarë.] P.sh. Muslimanët e Shkodrës gjithmonë janë kenë të *damë* mes vedit: Tabakë e Tërzi ashtu i thojshin motit. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

DAMTIM *m. sh.-e* [Dëmtim– Stand.] (*) ^ (**) & Δ (Ǻ) P.sh. Këto ishin hallet që i randojshin mà tepër se sëmundjet, siç ishte *damtimi* i një unaze të shtyllës kurrizore, shkaktue prej rrximit nga skelat e katit të katërt, si dhe sëmundja e kolitit që i jepte dhimbje të mëdha në bark. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

DAMSHME (i,e,të) *mb. i nyj.* [Dëmshme (i,e,të)- Stand.] (-) (- -) & ► (Ǻ) (Ǻ) P.sh. Ato pak shkolla ishin krejt formale, bile mjaft të *damshme*, sepse kultivojshin terr e çthurje morale, sepse arsimitarët e kishin për detyrë me i pvetë fëmijët e pafaj se shka bájshin prindët e tyne. RRNO 2- Doket e vjetra, f. 359

DAMTUEME (i,e,të) *mb. i nyj.* [Dëmtuara (i,e,të)- Stand.] (-) (- -) & ► (ǾǾ) P.sh. Aso kohe un nuk punojshem mà as në uzinë as n'ekonomi ndihmëse, sepse drejtori, Sami Kamberi, më kishte caktue që të restauroj dhe të báj lidhjen e librave të *damtueme* të bibliotekës së burgut. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

DAMTOJ *jokal.* [Dëmtoj- Stand.] (-) (- -) & ► (Ǿ) P.sh. - Kutinë e qumështit i a fala se ai kishte dalë nga biruca i uritun dhe tue kenë e ambël mue më *damton*, sikur të marr vetëm një lugë në ditë. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584. Gjendet në vepra vetëm një rast i përdorimit të formës standard “Dëmtoj”. P.sh. Por edhe sikur t'ia dija nuk i shkoj se mund e *dëmtoj*. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

DAMAR,-I *m. sh.-ë(t) anat.(*) ^ (**)* ► (Ǿ) +anat. [kupto: Çdonjëri nga gypat, nëpër të cilët qarkullon gjaku në trupin e njeriut a të kafshëve.]. P.sh. Oficeri që bënte verifikimin, vuri re se në fundin e qafës, Dom Zef Biciti, i lëvizte një *damar* e dha urdhër që të pushkatohej përsëri. RRNO 3- Në pritje, f. 519
DAJ *jokal.* [Ndaj, Shpërndaj- Stand.] (-) (- -) & ► (Ǿ) +[kupto: I dajm= I ndajmë.]. P.sh. Kur ktheva në kamp, të parën herë thirra një prej kuzhinjerve që ishte italian e i thashë: a ke mundsi me i zie këto breshka: i *dajm* përgjysë. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183; +[kupto: U danë. = U shpërndanë.]P.sh. Tue lë dielli na muerëm rrugën e kthimit deri që mbrija në Shosh vetë i dyti, pse të gjithë tjerët *u danë* rrugës në drejtim të shtëpijave të veta. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

DARK/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) +[kupto: koha, kur hamë ushqimin në mbrëmje.]. P.sh. Kur erdh Kasemi, kah mbasditja e vonë, gëlqeren e gjet në gropë dhe gadi në të shuejtun ai u nis për *darkë* atje ku gjindeshin punëtorët. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395; +[kupto: Gosti që shtrohet në mbrëmje për nder të dikujt.]. P.sh. Më *ftoi për darkë* dhe më tha se do të gatente një terhanà. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537; +[kupto: Koha pasi perëndon dielli; mbrëmje.]. P.sh. Po, ja, që ai aty në tavolinë është që prej tri ditësh, mëngjes

e *darkë* këtu. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

DASM/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. A e din, Pater, se janë 20 vjet që rrej jetën time në çdo ças e gjithkund: mos me iu gëzue as *dasmës*, as festës: a i sheh sa njerzët më rrejnjë e percjellin! RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

DASH,-I *m. sh. desh(të) bleg. (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. Kur jam nda prej Franit kam pregatitë një shpellë që e dijshe vetëm un: aty çova disa enë, një mokën të vogël edhe mjaft krypë, se kur vidhshim ndonji *dash* a ndonji cjav, për me tha mishin duhej shumë krypë. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208; +[kupto: Dash= Dash i kurbanit.]. P.sh. Zoti u gzue, ia ktheu djalin e ai bani kurban *dashin*. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

DASHAKEQ,-e *m. vet. sh. (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. Ai nuk asht dashamir i em, por *dashakeq*, që don me ringjallë ngatresat e vjetra. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

DASHAMIRËS,-e *m. sh.-a (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. At Justin i aso kohe me gjithë dijet e mjaftueshme, nuk kishte përvojën e jetës dhe pa dashtë u ndesh ndër pengesa të cilat shkaktoshin pakënaqësi e fërkime edhe mes miqsh e *dashamirësh*. HISTORI 2- At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

DASHAMIRËSI,-a *f. vet. njëj. (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. Edhe skuadrat tjera me *dashamirësi* na thojshin që të japim vrull për me kthye ndër shtëpia tona (pse tashma kështu e thirrshim burgun e qytetit). RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

DASHJE *f. vet. njëj. (*) ^ (**)* & ► (Ǿ) P.sh. Mahmudi si u bà tre-katermdhetë vjeç bani me *dashje* një krim të shëmtuem, të cilin nuk mund e përlligite kurrkush. HISTORI 1- Shqetësim i madh, f. 62

DASHNOR,-I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. Nuk m'u desht shumë kohë me gjetë një *dashnor*. RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

DASHUR (E) *f. (të) sh-at (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. E kisha një të *dashur*, Sanijen. RRNO 3 - Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

DASHUR (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Nxënës të *dashur* - vazhdonte ai t'u drejtohej nxënësve, - e përsërisim të gjithë së bashku si i thërret nëna zogjtë? RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

DASHURI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Atë *dashurinë* time un ia kam falë vetëm Zotit, që e dij se Ai nuk më tradhton e as un nuk due me e tradhtue. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

DASHURISHKAT *f. kryes. sh.* [Dashurikë-Stand.] (-) (- -) & ► (ǰǰ) përçm. P.sh. Më tregonte idilet gjysë-baritore të tija, *dashurishkat*, idealet dhe kjaishim vuejtjet. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

DASI,-a *f. sh.-(të)* [Ndasi- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Na nuk njofim *dasi* fetare, por ata të besimit katolik nuk kanë frat tash sa vjet dhe e kërkojnë pse duen me pagëzue fëmijët e duen me pá meshë. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

DAT/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Ky Statut i hartuar dhe i aprovuar nga mbledhja e përgjithëshme e Klerit Katolik Shqiptar bërë me *datën* 26-6-1951 në Kurien e Arqipeshkvnisë Metropolitane të Shkodrës në bazë të parimeve dhe dispozitave të përgjithëshme që përmenden në të. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, NENI 25, f. 295. Gjendet në vepra edhe forma: “dat”. P.sh. Me rastin e mbledhjes sonë të përgjithëshme që Kleri Katolik Shqiptar bani me *daten* 26/ VI/ 1951 në Kurjen e Argjipeshkvis Metropolitane të Shkodres, u muer në shqyrtim Projekt- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, RRNO 2- Organizimi i ri në kishën e shgatrueme, f. 293; +[kupto: Koha a dita, sipas kalendarit, në të cilën ka ndodhur një ngjarje e caktuar.] P.sh. Mbas pak javësh m'u dha akt-akuza dhe m'u caktue *data* e gjyqit në gjysë të marsit. RRNO 3- Si dikur, f. 478

DATLINDJ/E,-a *f. sh.-e(t)* [datëlindje-Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Axha im i njipte të gjithë fretent: ishte në një *datëlindje* me Fishten e dashamirë i zgjedhun i tij. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88. Gjendet në vepra edhe forma: “datlindje”. P.sh. Un nuk e kam

festue kurrë *datlindjen* time. HISTORI 3.1- Kur harrohet e keqja mund të përsëritet, f. 263

DAVA,-ja *f. sh.-(të)* bised. (*) ^ (**) ► (ǰ) [kupto: Grindje, ankesa.] P.sh. Megjithkë një herë, siç vijshin me da *davatë* tona, një polic prej Shale më pati propozue e un nuk kishem si i jap përgjigje, mbasi nuk e dijshe a e ka përnjimend apor për shaka. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

DEBAT,-I *m. sh.-e(t)* libr. (*) ^ (**) ► (ǰ) UGJ (2015, f. 97). P.sh. Ta keshë parasyshe se *debatet* filozofike kanë vazhdue me shekuj pa ndonji konkluzion të randësishëm. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

DEDIKOHEM *vetvet.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Vetë 28 Nandori 1912 i Vlonës, i *dedikohet* më shumë politikës austrijake sesa perpekjeve të shqiptarve. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

DEFTER,-I *m. sh.-ë(t)* vjet. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. E kishte humbë durimin e mbas disa ushtrimeve të boksit mbi trupin tim hapi *defterin* ose dokumentat siç i thirte ai, për një akuzë absurde. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

DEG/Ë,-a *f. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Nga një konop, i cili ishte i lidhun aty në një *degë* t'asaj pjeshke, m'i kaloi dy fijet e tij për nen sjetulla dhe se si e tërhoq aq sa trupi im u pezullue në havá deri aty që prekshin token vetem majet e dy gishtave të mdhaj të kambëve. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

DEGRADIM,-I *m. sh.-e(t)* libr. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ipushkvit në dioqezën e tyre gjykojnë të gjitha fajet dogmatike dhe kanonike të kryera nga klerikët dhe personeli ndihmës, duke i dënuar këta me dënime disiplinore me karakter fetar siç janë qortimi, pezullimi nga funksjoni fetar dhe *degradimi* në konformitet me kanonet e shenjta dhe me nenin 14 të dekretligjës mbi komunitetet fetare. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, NENI 21, f. 295

DEHUN (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) & Δ (ǰǰ) P.sh. Krah për krah me Dulin e *dehun* nga gëzimi i suksesit e, ndoshta, edhe nga ndonji gotë raki pershkojshem korridoret e

gjata të Kuvendit. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

DEKALOG *m. sh-ë fet.* (-) (-) ► (ǰǰǰ)
P.sh. Feja ka vetëm një ligj, *dekalogun*. RRNO 3- Korniza, f. 548

DEKANAT *m. sh-e (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ)
P.sh. Kisha Katolike e Shqipërisë ka për çdo arqidioqezë, dioqezë, *dekanat* dhe famulli vulat korresponduese me mbishkrimet që përmenden në nenin 22. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, NENI 24, f. 295
DEKË *jokal.* [Vdes- Stand.] (-) (-) & Δ (ǰǰ)
P.sh. Krishti i kryqëzue, ai që *ka dekë* për në e që ka me na gjykue, sot të ka ra në derë, të ka ardhë n'oxhak e të thotë se asht më burrní me falë se me marrë gjakun. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

DEKUN (I) *m. sh.* [vdekur (i)- Stand.] (-) (-) & Δ (ǰǰǰ) P.sh. Megjithkëtë më vinte nëpër mend e thojshem se sonte e ruen *i dekuni* të gjallin! RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

DEKUN (i,e,të) *mb. i nyj.* [Vdekur (i,e,të) - Stand.] (-) (-) & Δ (ǰǰǰ) P.sh. Por shi aty ku rruga ishte më e ngushtë komunistat kishin vu pritën: një kamjon i madh, prej atyne e më të randve që gjindej atëherë në Shqipëri, kinse për një difekt, ishte ndalue në mes të rrugës, në menyrë që kortezhi mortor nuk mund të kalonte, shtegu i ngushtë zente një njeri të vetem: u hoq shumë keq atë ditë për me kalue arkivolin me trupin *e dekun* të Imz. Thaçit. RRNO 1- Ankthi mbas vdekjes, f. 67

DEKUN *ndajf.* [Vdekur- Stand.] (-) (-) & Δ (ǰǰǰ) P.sh. Nuk u mbush java e në një nadjë, kur çohet prej gjumit, e gjen fëmijën e vogël *dekun* në djep. RRNO 2- Shtëpia e re, f. 349

DEKLARAT/Ë,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Mbas kësaj më tha se duhej bërë edhe një *deklaratë* pendimi ku të thuhej se unë do të përpiqem t'i shlyej fajet duke punuar për Partinë e Pushtetin dhe se do të zbatoja të gjitha detyrat që do të më ngarkonin ata. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

DEKLAR/OJ *kal.,-ova, -uar* *libr.* (*) ^ (**)
► (ǰǰ) P.sh. E mirë, mbaje atë mendje të marrë, por po *ta deklaroj* unë që tani se sa të jesh gjallë neve do të bëjmë të pavlefshëm, do

të bëjmë një leckë e kurrgjë tjetër. RRNO 1- Vetëm vdekja..., f. 110

DEKORACION *m. sh-e* (-) (-) ► (ǰǰǰ)
P.sh. Po gjithashtu pikturova nja dy-tre engjuj; nuk ishem piktor profesionist, megjithkëtë paesazhet e *dekoracionin* i kam ushtruar që në fëmijni. RRNO 2- Nata e Këshndellave, f. 338
DEKORAT/Ë,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Edhe Fishtës i erdhi një emnim për Cavaliere, por ai nuk e pranoi, tue thanë se protokollin nuk përbante një *dekoratë* të përshtatshme për atë. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

DEKRET,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Me *nji dekret* mbretnor, në vjetin 1930, ai hoqi perçet që gratë muslimane të mos dilshin më të mbulueme, dha një urdhën tjetër që të mos viheshin më fesat e kuq a të zezë, që ishin përdorur gjatë kohës së Turqisë, dha urdhën t'u zavendësonin me kapele. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

DEKRETLIGJ,-I *m. sh.-e(t) vjet.* (*) ^ (**)
► (ǰǰ) P.sh. *Dekretligja* mbi komunitetet fetare nr. 743 dt. 26.11.1949 e sanksiononte dhe mbronte liritë e katër besimeve. HISTORI 3.1- Ut heri dicebamus... (Siç thonim dje...), f. 269

DEKRET/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**)
► (ǰǰ) P.sh. PRESIDIMI I KUVENDIT POPULLOR *dekretin*: I. Aprovohet Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë sipas tekstit q'i bashkëlidhet këtij dekreti. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, f. 295

DEL/E,-ja *f. sh.-e(t) dhe dhen(të) (*) ^ (**)*
► (ǰǰ) P.sh. Sosja, ndërkaq, si çobaneshë, ruente *delet* nja dy sahat larg prej Kishet, në një vend që quhej Kodër Kujit. RRNO 2- Sosja, f. 362

DELEGACION,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Sa për letrat dergue misioneve të hueja, ajo ishte një e drejtë ligjore që gëzojshem un si i ngarkuem i përkohshëm i *Delegacionit* Apostolik të Shtetit të Vatikanit. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

DELEGAT,-I *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Së fundi, mbasi u takue me *Delegatin* Apostolik Mons. Nigris, atëherë shkoi në Tiranë dhe kërkoi një takim me Sekretarin e Përgjithshëm, Salvatore Melonin. HISTORI 2 - At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

DEMAGOGJI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (ËË)

P.sh. Programet e premtimet janë vetëm *demagogji* politike, sepse një fjalë e vjetër latine thotë: *vulgns vult decipi* (populli kërkon me u rrëjtë). HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

DEMASKOHEM *vetvet. libr.* (*) ^ (**) ► (ËË)

fig. P.sh. Tregohej e vërteta dhe *demaskohej* gënjeshtër e madhe. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

DEMBEL,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) & ► (ËË)

UGJ (2015, f. 99). P.sh. Punëtorët *dembela* të komandës, deri atëherë, kishin hjedhë hinin e qymyrit gjithkund n'afersi të rrethimit kryesor. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

DEMEK *pj. bised.* (*) ^ (**) ► (ËË)

+ si fj. ndërm. P.sh. Kishin pru trupica skuqit të pishës, *demek* për me ndezë zjarret ndër shtëpia, por më të vërtetë ishin përgatitë për me i dhanë zjarrin Shkodrës, ndërsa një pjesë e vogël kishte pru djathë e bulmet. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38; + [kupto: Demek.= Gjoja, kinse.] P.sh. Tue kenë se Urdhni Françeskan shqiptar asokohe gjindej në rrethana tepër të vështira, ekonomike e organizative dhe, tue kenë se Fishta nuk i përkiste vetëm Urdhnit Françeskan, mendova që me anë t'atij artikulli t'i trokisja në vesh shtetit shqiptar, *demek-* demokratik, që të merrte punën ose së paku të ndihmonte për gjetjen e vorrit të Fishtës. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139; +[Përdoret për të përforcuar atë që thuhet, duke shprehur edhe një qëndrim ironik a mospërfillës.] P.sh. Tjerët, *demek* má të hollë në politikë, thonin se, mos me i ra në sy për keq Europës edhe fqinjëve, duhej një kushtetutë frënge, sa má antiklerikale, d.m.th. masonike. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245; +[Përdoret për të shprehur habi ose dyshim ndaj asaj që thotë dikush.]

P.sh. Lene që nuk i njëfshim aspak se shka janë kta komunistat, bilë dhe i ndihmuem kta kodosha, *demek* se po bajn luftë kundra taljanit, e duelen njaty në Postribë, u shperndanë nëpër shpija tue hanger e tue pi. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

DEM,-I *m. sh.-a(t)* zool. (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Shko shife në Spanjë se si *demi* i egër sulmon një pecë të kuqe. RRNO 3- Korniza, f. 548

DEMOGRAFI/K,-ke *mb. i panyj.* (*) ^ (**)

► (Ë) P.sh. Gjatë atyne netve arkivin e ndamë në tri pjesë: 1) ajo má e parandsishmja, që do të rrinte sa për dukë ndër raftet e arkivit; 2) ajo që perfshinte çashtje të Urdhnit dhe të Kishës; 3) ata dokumenta që kishin të bëjnë me historinë, ekonominë, marrëdhëniet, kronikat o ditarët, regjistrat *demografikë* e tregtarë, si edhe të gjitha dorëshkrimet e veprave të shkrueme prej auktorve të ndryshëm që njifen e nuk njifen. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

DEMOKRACI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Komunizmi dhe *demokracia* nuk puqeshin kurrkund. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

DEMOKRAT,-I *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ë)

+ Bised. P.sh. Edhe mbas krijimit të materjes Zoti, si *demokrat* i vërtetë, e lejoi të mirën e të keqen: lejoi lirinë. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102; + përd. mb. P.sh. Në politikën e kampit të Spaçit ai kishte peshën e vet si një komunist *demokrat*. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

DEMOKRATIK,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Procesi i lirisë personale e *demokratike* përparon si një qerre e thyeme, por ky asht i pashmangshëm në verën e vjetit 1992. RRNO 3- Paraqitje e volumit të tretë, f. 465

DEMOKRISTIAN *mb. i panyj.* (-) (-) ► (ËË)

P.sh. At Bona me thjeshtsi të madhe pranonte se çdo meshtar katolik ishte natyrisht *demokristian* dhe nuk kuptonte kurrnjë për atë parti politike, që imagjinojshin komunistat. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

DEMOSTRAT/Ë,-a *f. sh.-a(t)* [Demonstratë -Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ë) P.sh. Funerali i tij

do t'ishte një *demonstratë* e heshtun, e cila do t'u jepte me kuptue anmiqve në pushtet se Kisha Katolike nuk asht e hjerarkisë kishtare, por e popullit besimtar. RRNO 1- Ankthi mbas vdekjes, f. 67

DENBABADEN *ndajf. bised. (*) ^ (**)* ► (ËË) + përd. mb. [kupto: Denbabaden. = Që është prej kohësh i tillë.]. P.sh. - Pater, ti e din se jam musliman i saktë *denbabaden*. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

DENDUR (i,e,të) *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ndërkaq Hasan Gjuda u plagos e ra për tokë e unë hyra në një shkurre të *dendur* për t'u fshehur, por më kishte mbetur këmba pak jashtë. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

DENG,-u *m. sh. dengje(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kur mbërrijta në kamp i gjeta teshat e mija të bame *deng* dhe tue i ngarkue në autoburg. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

DENGA-DENGA *ndajf. bised. (-) (-) &* ► (ËË) P.sh. Ardha e Ipeshkvit dhe e shumë meshtarëve tjerë që nuk kishin mbështetje ndër njerëz të vet, teshat e tyne *denga-denga* të lidhuna nëpër korridore i dha Kuvendit tek Arra e Madhe pamjen e një kampi të vogël internimi. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

DENIGRUE *kal., [Denigroj- Stand.] -ova, -uar libr. (*) ^ (**)* & ► (ËË) P.sh. Gjygyji nuk kje përnji siç e shfrytzoj propaganda komuniste për me *denigrue* moralin e priftit katolik; ai ishte një gjygyj që pasqyronte në miniaturë rivalitetet e mëdha që aso kohe, ose gjithmonë, janë zhvillue për pushtet. RRNO 2 - Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por më shumë me shpifje, f. 344

DENJË (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ju jeni një popull i vogël dhe në rasë se një udhëheqës nuk i a del që të fitojë 80 përqind të dashunisë së popullit të vet, ai duhet të jape dorheqjen, të largohet nga detyra, sepse nuk asht *denjë* për partinë bolshevike. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

DENONC/OJ *kal., -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Gjygytari në fund e kish pvetë: Po sikur një keqbërës të tregonte ty në rrëfim se donte t'i jepte zjarrin Kishës, nuk do ta

denoncoje? RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por më shumë me shpifje, f. 344

DENTIST,-I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Nuk ishte hoxhë: ishte Xhabir Dibra, vllai i *dentist* Dr. Ibrahim Dibrës, që kishte studjue në Austri, prej një familje të shqueme të muslimanve të Shkodrës. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

DEPËRT/OJ *jokal., -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Prifti katolik asht aq i mbikqyrur, sa nuk ka kurrfarë mundësie të *depërtojë* ndër sekrete shtetnore. RRNO 3- Si dikur, f. 478

DEPO,-ja *f. sh.-t (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ndërkaq të gjitha *depot* e tregtarëve të Shkodrës, e mund thomi të Shqipnisë u boshatisën. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

DEPON/OJ *kal., dhe jokal., -ova, -uar drejt. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ata *deponojnë* edhe se ti, Zef Pllumbi, ishe jo vetëm në dijeni, por edhe bashkëpunor kryesor. RRNO 3- Si dikur, f. 478

DEPORTIM *m. sh.-e (-) (-) ► (ËË)* P.sh. Kudo ku kalonte ai mbillte vdekje e terror, bante pushkatime, tortura, burgosje e *deportime* masive. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

DEPOZIT/OJ *kal., -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ajo bimë prodhon shumë farë. Ku e *depozitoni* ju? RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

DEPUTET,-I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Prof. Kolë Prela ishte *deputet*, mik i ngushtë i At Gjon Shllakut. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

DERDH *kal., -a, -ur (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Morën gjithshka kishin në depo dhe bashkë me ushqimet e ardhuna nga familja i nxorën n'oborr, *i derdhën*, i shkelmuen, i shpërdanë në një mënyrë që kurrkush nuk mund i shfrytëzonte. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

DERDHEM *vetvet. (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Malet shungullojshin nga ato të lehuna të tërbueme si edhe nga shungullima e një ujvare që *derdhej* nga shkrimja e borës së alpeve në një liqen të vogël, të cilin e kishem lanë mbrapa. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467; + fig. && [kupto: Derdheshin lumë. = Ishin me bollëk.] P.sh. Atë natë ndezeshin qirin,

piqshin ferlikun e mblidheshin miq, bija, nipa e mbesa e rakija e vena *derdheshin* lumë. RRNO 2- Doket e vjetra, f. 359; +fig. && [kupto: Pa u derdhë asnji pikë gjak. = Paqësisht.] P.sh. Mbas kësaj ngjarjeje, që u përfundue pa *u derdhë* asnji pikë gjak, kthei fitimtar në Shkodër e un i shkrova një leter autoriteteve të Venedikut. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38; + fig. && [kupto: Derdhi lot. = Qau.] P.sh. Atë natë nuk fjeti, por vetëm *derdhi lot*. HISTORI 3.5 - Njerz fisnikë-Episodi i parë, f. 393;+ [kupto: (Shkoj) Me derdhë ujë. = Shkoj në banjo, tualet.] P.sh. Mue më kishte kapë gazepi për me *derdhë* ujë, ishem në pikë të hallit, sepse duerët i kishem të lidhuna mbas shpine. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88; +&& [kupto: Derdhja e gjakut. = Hemoragjia, gjakrrjedhja e plagës.] P.sh. Kishte dy plagë dhe derdhja e gjakut e kishte ligshdue. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

DERDIMEN,-e *m. sh.-ë* (*) ^ (**) ► (ǃǃǃ) P.sh. Ke vra edhe ti gjelin e beut si këta *derdimenët* e tjerë që shoh këtu, a por je marrë edhe ti me politikën e madhe si unë? RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

DERË,-a *f. sh. dyer(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Polici që ishte te *dera* hyni me vrull e la derën hapun. RRNO 3- Korniza, f. 548

DERË/ZI,-zezë *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) + përd. em. P.sh. - Ç'bën, a *derëzi*, pse ke pirë kaq shumë? RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467. Gjendet në vepra edhe forma: derzi.

P.sh. Po, ti ç'u katandise kështu, o *derzi*? RRNO 1- Vetëm vdekja..., f. 110

DERGJ/EM *vetvet.* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Tashmà ishin zhdukë kolosat Pater Shtjefën Gjeçov, Pater Gjergj Fishta, Pater Pashko Bardhi, Pater Pal Dodaj, Pater Vinçenc Prendushi, Pater Martin Gjoka, Pater Anton Harapi, Pater Bernarndin Palaj e Pater Gjon Shllaku; *dergjej* ndër burgje Pater Donat Kurti, ndërsa gjithnji në Kuvend tash ngryshin ditët e veta Pater Marin Sirdani, Pater Justin Krota e Pater Benedikt Dema. RRNO 2- Kampet e burgjet e Shqipnisë, f. 296

DERI *parafj.* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) + parafj. [kupto: Përdoret e pirë ose jo nga një numëror

themelor, për të treguar cakun kohor kur kryhet një veprim, çastin e fundit kur mbaron diçka a kohën sa zgjat një punë, një veprim etj.] P.sh. N'orarin e lutjeve të mëngjesit, që prej orës 5 *deri* 6, u mblodh i gjithë komuniteti françeskan me eprorin, At Mati Prendushin, dhe me lutje të veçanta kërkue mbrojtjen e të Madhit Zot. RRNO 1 - Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

DERIQË *lidh. kohore* (*) ^ (**) ► (ǃǃǃ) P.sh. Kështu, sa herë që hidhej fjala për një kushtetutë të ré, ose kod penal, menjherë lindshin shpresa të reja që vijshin tue u zmadhue përherë e má tepër, simbas dishirit të të burgosunve, *deriqë* vinte zhgënjimi i madh, i zakonshëm i viteve ose rrenave socialiste!... RRNO 3- Shpresa e pa shpresë derisa tirani vdiq, f. 641

DERISA *lidh. kohore* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Natyrisht vazhdova punën mà gjatë se çdo ditë, *derisa* aty rreth shtërvanit u mblodhën të gjithë oficerat për të pritë autobuzin që vinte çdo ditë nga Lezha. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643. Gjendet në vepra edhe forma: *dersa*. P.sh. Un e vara mirë në vesh, se do të më duhej përgjithnji *dersa* t'ishem n'ato male. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

DERMAN,-I *m. sh.-e(t)* bised. (*) ^ (**) ► (ǃǃ) [kupto: Derman.= Shërim.]. P.sh. Se çka ban ti o lang elbit o orizit un nuk e di, por çka të më biejsht ti kam me ia dhanë, sepse shof që ilaçet tua po e ngjallin e pa to nuk ka *derman*. HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

DERR,-I *m. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Por, mandej, me ardhjen e partizanve ata i kishin mshehë armët në bykun e shtallës së *derrave*. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

DERT,-I *m. sh.-e(t)* bised. (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Për shpenzime nuk po kam *dert*, por Kisha asht si hani me dyer hapun e ma diktojnë mbrendë. RRNO 2 - Sosja (vazhdim), f. 380

DESHIFR/UE *kal.*, [deshifr/oj- Stand.] -**ova**, -**uar** (*) ^ (**) & ► (ǃǃ) P.sh. Ndonjherë fillova të marr ndonji prej atyne regjistrave të

vogjël për me e *deshifru* gjatë natës se ato germat stil mesjetar ishin një problem që duhej shpërthye. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

DESHMOJ *kal.* (-) (-) & ► (ǺǺ) P.sh. Ai *deshmoi* se ndërsa ishin në sofer, At Matia u çue në kambë dhe në vend të një dollie urimesh, tha një fjalim politik ku pershkroi gjendjen shumë të randë në të cilën gjindej Kisha Katolike në Shqipëri dhe tha se vetem një organizim i pergjithshëm i kryesuem prej Demokristianes mund e shpëtonte Kishen nga vdekja e sigurtë. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

DET,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. M'u kujtue një fjalë që e kishem ndie prej të mendshemve se barku përpin *detin*. RRNO 1- I lirë, f. 236

DETAL,-I *m. sh.-e(t)* tek. (*) ^ (**) ► (ǺǺ) P.sh. Un edhe në kjoftë se më mbet në dorë ndonji *detal* i këtyne aparateve, ia bāj si ata mjekët kirurgë që kur e mbysin ndonji njeri në operacion e qepin persri e i venë diagnozen kancer. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

DETYR/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Në të vërtetë, për këte *detyrë* ishte i ngarkuem At Filip Mazreku.... RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18; +Vjet. [kupto: borxh, detyrim.] P.sh. - Nana, - tha ai, - thotë që çdo musliman i mirë duhet të paguajë zeqatin, edhe jo vetem që ajo jep zeqatin vetem për vedi, por insiston që edhe na djelmët e saj duhet ta japim zeqatin, se asht *detyrë* ndaj Zotit. RRNO 1- Xhahir Dibra, f. 128

DETYRIM,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) + [kupto: Detyrim.= Detyrë morale që ndiejmë ndaj një njeriu për shkak të marrëdhënieve që kemi me të.] P.sh. Nji djalë 25 vjeçar doemos kishte *detyrime* për ata që e kishin rritë. RRNO 1- I lirë, f. 236; +[kupto: Detyrim.= Zotim që marrim ndaj dikujt a diçkaje, zakonisht sipas një marrëveshjeje; para, prodhime, mall etj. që i duhen dhënë dikujt patjetër në bazë të një marrëveshjeje ose të një ligji a vendimi.] P.sh. Mish, lesh, voe ishte një metodë komuniste për me i detyrue njerzit me qitë lutje për me hi në kooperativë, mbasi këto *detyrime* ishin aq të randa sa hiqej

shumë keq me i pague. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

DETYROHEM *vetvet.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. *Detyrohej* hesitim i plotë pamvarsisht se në ditët e para u tolerue zani i ambël i Gac Çunit, por u ndryll ai dhe çdo zà tjetër deri edhe kollitjet e të teshtimet, të cilat shpesh interpretoheshin si sinjale. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

DEZERTOR,-I *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Ai që i ikë punës, ai që i ikë frontit të luftës: është *dezertor* dhe do të pushkatohet. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

DËFTES/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Gjatë luftës muer pjesë në brigadat partizane, sapo muer *dëftesën* e shkollës së mesme. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

DËNIM,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) [kupto: Dënim.= Masa ndëshkimore që i jepet dikujt me vendim gjyqi për një faj a për një krim.] P.sh. Duhet të ngarkosh ndonji djalë të rri e pa *dënim* të randë. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

DËN/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. - Ja, u firmos edhe ky proces për të cilin nuk ka Gjykatë që të *dënojë*. RRNO 1- Vetëm vdekja...f. 110

DËNUAR (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) P.sh. Ky është *dënuar* me vdekje dhe dënimi nuk kthehet. RRNO 2- Baba i vërtetë, f. 409

DËGJ/OJ *kal., -ova, -uar, dhe jokal.,(*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Ndërkaq shihja dhe dëgjoja gjithshka. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537*

DËRG/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. - Me shka kam ndigjue, - vazhdoi djali, - kanë vendosë që nga gjysa e dhjetorit *do të dërgojnë* një grup të sëmundësh në spital të Tiranës e mes tynë mund jesh edhe ti. RRNO 3- Korniza, f. 548

DËRRAS/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. A e din se ç'don me thanë “marangoz?”, duhet ta mbash pezull, sikur t'ishte fletë gjethi, atë *dërrasën* 4 metërshe e të trashë 5 pontëshe? RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

DËRRMUEM (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) & ► (ǺǺ) [Dërrmuar (i,e) -Stand.] P.sh. Nji

natë, un ashtu si ishem *i dërrmuem* nga lodhja, dhimbjet e uria, n'atë gjumin e thellë, pashë një andërr të hatashme. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

DËSHIR/Ë,-a *f. sh.-a(t)(*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Pavdeksia asht *dëshirë* e gjith njerëzve: themeli i metafizikës. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

DËSHIROJ *kal. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Unë *dëshiroj* që të flasim e të diskutojmë qetësisht. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

DËSHMI,-a *f. sh. -(të) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Njeriu që nuk ka lirinë, nuk ka të drejtën e *dëshmisë*. RRNO 3- Si dikur, f. 478

DËSHMITAR,-I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Akuzat që kemi janë të bazuara mbi disa *dëshmitarë*; besoj se kur të ballafaqohesh do t'i pranosh. RRNO 3- Si dikur, f. 478

DËSHMOR,-I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Këta katër *dëshmorë* kjene të parët heroj që, mbas gadi dhetë vjet robnie, zgjuen e ndezën idealin e lirisë në këtë popull të shtypun që kishte humbë çdo shpresë nga kultivimi i servilizmit ndaj tiranit. RRNO 3- Fragmente nga revolta e Spaçit, f. 595

DËSHPRIM,-I *m. sh.-e(t) [Dëshpërim-Stand.] (*) ^ (**)* & ► (Ë) P.sh. Më vinte keq kur e shifshe n'atë *dëshprim* e të pezmatuem në shpirt. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

DËSHTIM,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Mbas *dështimit* të fuqive të Haxhi Qamilit, Esati ia duel me u hapë rrugën ushtrive serbe, të cilat mbrritën deri në Durrës edhe ai bashkë me fuqitë e veta hypën në anijet italiane edhe një pjesë e madhe e tyne u dërguene në Selanik. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

DIAGNOSE,-a *f. sh.-a(t) mjek. [Diagnozë-Stand.] (*) ^ (**)* ► & (Ë) P.sh. Ai thonte se ishin dënue 9 doktora, të cilët i kishin dhanë *diagnose* e barna të gabueme Stalinit të madh, me qëllim që me i shkurtue jetën. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

DIALEKTIK,-ë,-a *f.; mb. i panyj. filoz. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Pra një filozofi e gabuar që në rrënjë, sepse materializmi *dialektik* provon se materia është primare dhe idea sekondare.

RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

DIAMANT,-I *m. sh.-e(t) min. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ndërkaq vajza u largue dhe kaloi te të vetët tue u tregue unazën ari me një *diamant* të madh në qendër. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

DIÇKA *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Në këtë kohë mora frymë thellë dhe dhashë shenja jete. -Është *diçka* më mirë, - tha mjeku. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

DIËL,-a (E) *f. sh.-a(t) (të) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. - Hajde e mos më len vetëm, *të dielën* të bjen nana prap këtu. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

DIE/LL,-lli *m. astr. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kurr gjà e ré nen këtë *diell!* RRNO 1-Lexuesit, f. 15; +[kupto: Ditë me diell.= Drita dhe ngrohtësia që lëshon ky trup qiellor.] P.sh. Ishte 15 Dhator 1946: një ditë e cigrimtë me *diell* e veri e me të ftohtë. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88; + [kupto: U xeva në diell. =Vend që e rrahin rrezet e këtij trupi qiellor.]

P.sh. Gjithë ditën *u xeva në diell* e pushova. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208; +fig. && P.sh. Ku nuk të sheh as *dielli*, e si ka me të pa robi? RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380;

+ fig. iron. P.sh. Dhe u zavendësue vetëm me kangën e *diellit të botës*, Enver Hoxhës: Lum kuj i bien rrezet e tija! RRNO 3- Uzina në veprim-Mbarimi i miqësisë, f. 656

DIFEKT *m. sh.-e (-) (- -)* ► (Ë) P.sh. Tue kenë se At Benedikti rrinte mà shumë në tavolinën e redaksisë dhe nuk kishte kohë të merrej me kontrollin e punëtorisë, ndonjeni ndër ata mendonte të përfitojë tue i shkaktue ndonji *difekt* makinave tipografike. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

DIG/Ë,-a *f. sh.-a(t)(*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Projekti ishte që me anën e kësaj *dige* do të thahej pak mà shumë se gjysa e liqenit të Nartës për ta kthye atë në tokë bujqësore. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

DIJ/E,-a *f. sh.-e(t) kryes. sh. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Djaloshi-prokuror Aranit Çela, veshë me kapotën ushtarake, hidhej në sulm partizan tue këputë përgjysë edhe fjalët e të paditunve, i

sigurtë në *dijen* e oratorinë e vet. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

DIJENI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**)> (ǰ) P.sh. Gjatë punës kam kuptue se duhej të kishte edhe ndonji tjetër ndihmës, për të cilin un nuk kisha *dijeni*. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

DIJETAR,-I *m. sh.-(të)* (*) ^ (**)> (ǰ)

P.sh. Të gjitha ato andrrat rinore: me u bā frat, me u bā shëjt, me u bā *dijetar*, me u bā i permendun për dishka; të gjitha u zhduken në këtë ças. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

DIKTATOR,-I *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**)> (ǰ)

P.sh. Mjerisht politika europiane e asaj kohe e udhëhequn nga *diktatorët* mē të egjër të historisë, i prunë fatkeqësi të reja popullit shqiptar. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

DIKT/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**)> (ǰ)

P.sh. Zuna vend në atë shpellë e u ruejshem që mos të më *diktojë* kurrkushi. RRNO 1-Këneta e Maliqit, f. 208

DIKU *ndajf.* (*) ^ (**)> (ǰ) P.sh. Vetëm un, që e dijshe ngjarjen prej teje, deri *diku*

mujta me i skjarue punët. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372; + pj. Bised. P.sh. Né na duhet me i nderue, me u ruejtë mos me folë keq për ta, *diku* prej nderimit e diku edhe prej friget. RRNO 2- Persëri në kuvend, f. 288

DIKUER *ndajf.* [dikur- Stand.] (*) ^ (**)&

> (ǰ) P.sh. *Dikuer* mbaronte gjama e burrave dhe, aty për aty, e rrethojshin gratë, tue vazhdue vajen mē të trishtë. RRNO 2- Doket e vjetra, f. 359. P.sh. Pa dyshim, mund thohet se i vetmi ndryshim gjatë kohës së partisë ishte se, në vend të 15 fretënve që *dikur* bājshin shërbimin fetar, tash ishim vetëm katër. RRNO 2- Doket e vjetra, f. 359

DIKUND *ndajf.* (-) (- -) & > (ǰǰ)

P.sh. *Dikund, dikund* lëshuen edhe disa bomba sa me dhanë me kuptue se do të bombardonin. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

DIKURSH/ME (e), -ëm (i) *mb. i nyj.* (*) ^ (**)> (ǰ) P.sh. - Jo kurrë, sepse baba më ka thanë se, ito shkollat e *dikurshme* të Perandorisë nuk ishin mē e prandej më ka pru

këtu në Zvicër. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

DIKUSH *përem. i pacakt.* - rasa emërore (*)

^ (**)> (ǰ) P.sh. Tjerët e shifshin e qesheshin, *dikush* edhe mund thonte se duhet të kishte pi ndonji gotë, sepse kurrkujt nuk i shkonte nëpër mend për ato përpjekje vigane që ai bante për me ruejtë atë shka mund shpëtohej në përmbytjen e përgjithshme që i kanosej kulturës shqiptare. RRNO 1 -Netë në arkiv, f. 38; **Dikend** -rasa kall. P.sh. - Po mirë, në dashtë me ndejë në shtëpi, na ia lamë dy dhoma, por në katër tjerat vendosim aty me strehim *dikend* tjetër, o ambulancën, o rininë e shtëpinë e kulturës. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432; **Dikujt** - rasa rrjedh. P.sh. Me të drejtë Ahmet Zogu kishte vendosë se Shqipnia nuk mund t'u përfaqësonte prej *dikujt* tjetër, s'kishte ndonji intelektual mē të madh se Fishtën. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

DILEM/Ë,-a *f. sh.-a(t)* logj. (*) ^ (**)> (ǰ)

P.sh. Po kjo nuk ka zgjidhje, sepse nuk asht kontratë, por je para një *dileme*: po a jo. RRNO 2- Në Tiranë, f. 274

DIM/ËR,-ri *m. sh.-ra(t)* (*) ^ (**)> (ǰ)

P.sh. A mendon se *dimri* i këtij viti parashihet shumë i ashpër, aq më shurnë që ti nuk e ke shëndetin e mirë dhe nuk dihet në se mund ta përballosh në këto kondita. RRNO 3- Si dikur, f. 478

DINAK,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**)> (ǰ)

P.sh. Për natyrë dukej *dinak*, i zgjuet dhe kishte një bagazh të mirë kulture e përvoje të jetës praktike. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

DINAKËRI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**)> (ǰ)

P.sh. Më foli lehtë, afër veshit, me *dinakërinë* e tij: Je në laborator ku do të të bahet çdo analizë. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

DINAMIT,-I *m. vet. njëj.* (*) ^ (**)> (ǰ)

P.sh. Prej Dukagjinit i ulshin në Podgorë, afër Koplikut, dhe i mbajshin për me zgavruet malet, tue çilë galeri të shumta me *dinamit*. RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

DINJITET,-I *m. vet. njëj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Nuk më lejonte ndërgjegjja as *dinjiteti*. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

DIOQEZ/Ë,-a *f. sh.-a(t) fet. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kryetari i Kishës nuk ndërhynte aspak në organizimin e *dioqezeve*, mbasi kishin ipeshkvin ose zevendsin e tij. RRNO 2- Organizimi i rí në kishën e shgatrueme, f. 293

DIPLOMACI,-a *f. vet. njëj. (sh. bised.) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ky fakt e vuni në lëvizje *diplomacinë* austrougare që të bajë presion mbi Derën e Naltë për ndalimin sa më parë të luftave dhe të merrej vesh me shqiptarët për t'u dhanë autonominë, përndryshej rrezikohej që katolikët e këtyne maleve të kërkonin përkrahjen e Malit të Zi. HISTORI 2- Parathanie, f. 123

DIREKTIV/Ë,-a *f. kryes. sh-a (*) ^ (**)* ► (Ë) UGJ (2015, f. 100). P.sh. Zakonisht ndërmarrjet shtetnore - nuk jam i sigurtë nëse kishin *direktivë* nga nalt a jo - por zakonisht veproshin në këtë mënyrë: po t'ishte puna për keq te Kisha dergojshin muslimanët ndërsa te Xhamia dergojshin katolikët. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

DIRIGJENT,-I *m. sh.-ë(t) muz. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. M'u desht përdhuni me ia këndue, ndërsa ai lëvizte dorën e djathtë porsi *dirigjent* kori. RRNO 2- Baba i vërtetë, f. 409

DISHEPU/LL,-lli *m. sh.-j(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Edhe At Viktor Volaj, *dishepull* i zgjedhun i Fishtës, kje një gjuhëtar i madh. HISTORI 2- Parathanie, f. 123

DISIFEKTIM *m. sh-e [Dezinfektim-Stand.] (*) ^ (**)* & ► (Ë) P.sh. Mbas një vjeti e gjysë të kësaj miqësie, hardhuca përfundoi viktimë e një spërkatje *disifektimi* që infermeria e kampit bani kundra çimrrave. RRNO 3- Njerezit dhe shtazët, f. 627

DISIPLIN/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ndërsa në burg të Zejmenit kishte një *disiplinë* mjaft të fortë, kontrollet baheshin të shpeshta e të bezdisshme e më të randat për në ishin 2 orët e leximit të veprave të Enver Hoxhës, të përditshme, deri n'orën 11. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

DISKUTIM,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Filluen *diskutimet* mes autoriteteve fetare

dhe qeverisë. HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

DISPENS/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. -Atë me të cilin shumëfishohen *dispensat* shkollore e kam vù në përdorim, por ajo është për këtë kohë si pushka me gur, prodhim anglez i vitit 1901, megjithkëta edhe pse e ngadalshme vazhdon të punojë mirë. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

DISPOZICION,-I *m. sh.-e(t) libr. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kuptoje se në këtë gjendje është pamundun të vemë në *dispozicion* të një frati një avion ushtarak! HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

DISTANC/Ë,-a *f. sh.-a(t) libr. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. - Zotni gjykatës, kur flasim për *distancën* historike, flasim për një shkencë të kulluet. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

DITAR,-I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Sigurisht që një pjesë e madhe e këtij materiali pak kuj do t'i interesonte, ndërsa një pjesë tjetër mjaft e konsiderueshme kishte vlera të jashtëzakonshme për historinë e popullit tonë, sidomos relacionet, kronikat e *ditarët* apor edhe dorëshkrimet e njanit apo tjetrit. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156; + let. P.sh. Në *ditarin* e Konte Çianos, të botuem shumë vite mbas vdekjes së tij, gjindet e shkrueme: Françeskanët shqiptarë ishin armiq të mëdhaj të politikës italiane në Shqipni. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

DIT/Ë,-a *f. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Në këtë mënyrë, aty ndriste bardhësia, aq sa një *ditë* kur erdh për vizitë në kolegji prefekti i Shkodrës, Ethem Toto, bashkë me drejtorin e konviktit të Maleve tona, Skënder Luarasi, mbetën të çuditun dhe pvetën: Sa shërbëtorë mbani ju për këtë pastërti? HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

DITOR,-I, -e, -ë(t) *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Racioni *ditor* ishte 2 gr vaj, 4 gr makarona ose oriz dhe 10 gr sheqer. RRNO 1 - Kampi i Bedenit, f. 183

DIVERSANT,-I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Në Jugosllavi nuk kishem me dashtë me shkue se dhe atje punët janë si këtu: e shumta e shqiptarëve që kanë ikë o i kanë çue ndër kampe pune, ose i detyrojnë me hy këndeje si *diversanta*. RRNO 2- Shkurt 1951, f. 277

DIVERSION,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Mbas tri ditësh banimi në hotel Dajti, erdh vetë Ministri i Mbrendshëm e më lajmoi se më kishin caktue një tjetër detyrë, po aq të randësishme për kombin shqiptar: me organizue *diversionin* në Jugosllavi, por për këtë detyrë më kërkohet që të ruhej sekreti më i madh. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

DJAKON *m. vet. njëj. fet. (-) (- -)* ► (ǺǺ) P.sh. Kur u banë 10 vjet që ishem *djakon*, atëherë Ipeshkvi, me paraqitjen e Provincialit, më shuguroi meshtar në mënyrën më sekrete, me 25 mars 1956. RRNO 2- Meshtarët e rij, f. 316

DJAL/Ë,-I *m. sh. djem(të) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Familja ishte e ré e u kishte falë Zoti një *djalë* që ende nuk i kish 6 muej; kryesisht për voglushin androshin lirinë. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

DJALLËZOR,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Atij nuk i shkante aspak ndërmend se edhe miku i tij, të cilit i shkoi në funeral, ndoshta ishte viktima e parë e këtij plani *djallëzor*. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

DJA/LL,-lli *m. sh.-j(të) fet. mit. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Figura e errtë e njollosun, e poshtër, ajo që mësohet ndër të gjitha shkollat e Shqipnisë, që paraqitet në të gjithë shtypin kombëtar, e përshkrueme ndër të gjitha tekstat e historisë të kohëve të reja të Shqipnisë, aty shifej në një dritë tjetër dhe të jepte përshtypjen se *djalli* nuk është aq i zî siç e pikturojnë. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

DJALOSHAR,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Deri sa të des i kam këtu ndër veshë britmat tua të tmerrshme e perplasjet e hatashme të trupit tand *djaloshar* të lidhun aty

si Krishti në Kryq. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

DJATH/Ë,-I *m. sh.-ëra(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Ato nuset më prunë një pjatë të madhe me má shumë se një kile gjalpë të freskët, një tjetër me *djathë* e një tjetër me kos të kulluem (salcë kosi). RRNO 1- I lirë, f. 236

DJATHTAS (djathtazi) *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. -Hin mbrendë, ngjitu shkallve, në katin e dytë, merr *djathtas*, dera një, dy, tre, katër: ajo është zyra e major Ndrecës. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i parë, f. 393

DJE *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Vetëm te ai shtegu ku ke mbërritë *dje* me teleferik, aty kan kalue dy aventurierat më të mëdhaj të njerzimit: Hanibal Barka i Kartagjenës e Napoleon Bonaparti i Francës, tue u nisë të dy nga ky parim: Ku të kalojë një dhí, kalon një njeri e ku të kalojë një njeri kalon edhe një ushtrí. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

DJEG kal., dogja, djegur *(*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Ai, kur ta marrin vesht se më keni marrë armët, ai vjen e më vret në breg të votrës dhe *më djeg* kullën. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

DJEG kal., dogja, djegur *(*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Erdh puna që këtu ndër këto shpate e brinja *janë djegë* më shumë se 20 shtëpia prej partizanve, tue u thanë se keni mbajtë filanin, o filanin. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

DJEGI/E,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. Dielli shkaktoi *djegie* lkure në pjesën më të madhe të të burgosunve e kështu shumë dhimbje më tepër. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

DJEP,-I *m. sh.-a(t) dhe -e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Gjeta një plakë që me furkë në dorë po përkundte *djepin*. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f.372; +fig. P.sh. Në *djepin* e Kristianizmit ka lindë “Komunizmi”, që po shtyp popujt e lirinë personale. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

DJERR/E(t) *mb. i panyj. [Djerrë- Stand.] (*) ^ (**)* & ► (Ǻ) P.sh. Sa kaluem këtë qytet autokolona hyni në një pistë gjarpnuese, që shifej se ishte hapë pak kohë më parë: fusha, kodra *djerre*, që nuk kishin të sosun. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

DJERS/Ë,-a f. sh.-ë(t) (*) ^ ()** ► (ǰ)

P.sh. Atë sadopak ujë që na dajshin kur ktheheshim prej pune, ishte racjon për 24 orë: ndërsa na vetem *djersë* gjatë punës nxiershim më shumë se ai sapllak. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183; + && [Me djersë të ballit. = Me ndershmëri.] P.sh. Kur shkuen me i kërkue florinin u tha: Ju nuk keni kurrnji të drejtë me ma kërkue sepse e kam fitue un vetë *me djersë të ballit*, me aftësitë e mija mendore dhe të krahut tem. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i parë, f. 393

DOBI,-a f. sh.-(të) (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. U pá nga dritaret që këto takime nuk na siellshin kurrnji *dobi*. RRNO 1- Krishti në burgun e madh, f. 204

DOBIÇ,-I m. sh.-ë(t) thjeshtligj. (*) ^ ()** ► (ǰǰ) + keq. shar. P.sh. - Shikjo, - më tha, - një që merret me ata, më ka thanë se dyshojnë shumë për tand vlla e i kishin thanë se ai është një *dobiç dobiçit* që mund bënë këso punërash. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

DOBISHM/E,-ja (e) mb. i nyj. (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Bëji një lutje Partisë e Pushtetit që të të mëshirojë jetën dhe bëji premtimin që sot e mbrapa do t'i shlyej gjynahet me punë të *dobishme*. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

DOBTË (i,e,të) mb. i nyj. (*) ^ ()** ► (ǰ) [Dobët- Stand.]. P.sh. Atyne u tregova se si fëmija që në fillim, për arsye që nuk di, kishte lé *tepër i dobtë* dhe në moshen dy-tre vjeçare paraqitej rakitik. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

DOEMOS ndajf. (*) ^ ()** Δ (ǰ) [kupto: Me doemos. = Me çdo kusht.]. P.sh. Ky vllazërim kërkonte me *doemos* dy kurbane: Klerin katolik dhe inteligjencën shqiptare. RRNO 1- Duhën kurbane tjera, f. 69

DOG M/Ë,-a f. sh.-a(t) fet. (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Na pështetena në këtë fjalë shëjte dhe kësaj Kishe do t'i ruejmë vetëm *dogmën*; sa për tjera ligjë kishtarë, të vendosuna gjatë shekujsh, ndoshta edhe mund i sakrifikojmë, mjaft që të shpëtojmë Kishën katolike. RRNO 2- Në Tiranë, f. 274

DOKE,-t f. vet. sh. (*) ^ ()** ► (ǰ)

P.sh. Ishte një malsuer analfabet por kishte një përvojë të madhe, e cila e kishte miqësue si me

njerzët e shkolluem e të dijtun, ashtu edhe me *doket* e kanunet e maleve, e me tregtarët e matrapazat e qyteteve. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

DOKTRIN/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (ǰ)

P.sh. Unë kam dëgjuar se Kleri Katolik është shumë i poshtër, por që t'arrijë deri këtu që të provojë ekzistencën e Zotit përmes *doktrinës* materjaliste, këtë s'e kisha dëgjuar as menduar kurrë!.. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

DOKUMENT,-I m. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Nuk bëhej kurrnji *dokument* zyrtar me shkrim. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

DOKUMENTACION,-I m. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (ǰǰ) P.sh. *Dokumentacioni* arkival, në rast se ekziston, asht një sendergjim fals; ai i vërteti, edhe në kjoftë se mund t'i gjindet ndonji gjurmë, asht zhdukë pa shejë e nishan me të gjithë njerzit që mund ishin në dijeni të tyne. RRNO 3- Paraqitje e volumit te trete, f. 465

DOKUMENTAR,-e mb. i panyj. (*) ^ ()** ► (ǰ) libr. kinem. P.sh. U vendos të ndërmerren aktivitete me një mbramje përkujtimore; u propozue edhe për një film *dokumentar*; u diskutue shumë për vorrin. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

DOLLI,-a f. sh.-(të) (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Ai deshmoi se ndërsa ishin në sofer, At Matia u çue në kambë dhe në vend të një *dollie* urimesh, tha një fjalim politik ku pershkroi gjendjen shumë të randë në të cilën gjindej Kisha Katolike në Shqipni dhe tha se vetem një organizim i pergjithshem i kryesuem prej Demokristianes mund e shpëtonte Kishen nga vdekja e sigurtë. RRNO 1- Gjygyji në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

DOM,-I m. sh. dom/ër(it) fet. vjet. (*) ^ ()** ► (ǰǰ) P.sh. *Dom* Ndoci me gjakftofsi, tregoi se si Imzot Volaj, Imzot Gjini, At Matë Prendushi, D. Tom Laca etj. kishin drejtue Partinë Demokristiane e se ishin mbledhë në Lezhë te At Serafin Koda e sa e sa akuza për mbledhje politike. RRNO 1- Gjygyji në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

DOMAT/E,-ja f. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Gjatë gjithë dimnit dy shërbtorët me anë të lugës së vogël hanin bukë e gjalpë, në vend

të domateve të regjuna që u jepte ipeshkvi. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

DOMINO,-ja *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ▶ (ǰ) (ǰ)

P.sh. Atje u bashkuen me të tjerë të dënuem, që n'atë kohë ishin të lirë dhe luejshin *domino* e shah ose shetitshin në tarracë. RRNO 3- Fragmente nga revolta e Spaçit, f. 595

DOMIZHAN *m. sh.-a (-) (- -)* ▶ (ǰ) (ǰ)

P.sh. Shkova për një vizitë te Shaqe Kadarja dhe ajo më tha se Pater Zefi, si burrë i mendshëm që ish, i kishte parapa gjanat që do të ndodhnin, prandej me kohë kishte pru tek un dy *domizhana* me venë dhe dorëshkrimet e dokumentat. RRNO 3- Si dikur, f. 478

DOMOSDO *ndajf. (*) ^ (**)* ▶ (ǰ) + si fj. e ndërm. P.sh. Je i mbushun mendje se të gjitha këto veprime janë *domosdo* të dobishme për të mirën e kombit, t'atdheut e të popullit. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

DOMOSDOSH MËRI,-a *f. vet. njëj. libr. (*) ^ (**)* ▶ (ǰ) (ǰ) P.sh. Disa oratorë partiakë kishin folë njani mbas tjetrit mbi *domosdoshmërinë* e zhdukjes së Kishave që ishin bazat material të fesë. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

DOMOSDOSH/ËM (i), -me (e) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ▶ (ǰ) P.sh. Ligji themelor i çdo shteti, kusht sine qua non (*i domosdoshëm*, pa të cilin nuk bëhet) është kushtetuta, nga e cila mandej xen fill pushteti e ligjet, detyrat dhe të drejtat e pushtetarëve dhe të nënshtetasve. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhur i politikës shqiptare, f. 245

DORCË *f. sh.-a* krahin. (-) (- -) ▶ (ǰ) (ǰ) [kupto: Dorcë. = Njësi matëse.] P.sh. Ishin rreth katërdhetë burra, e pothuej aq grá mbas tyne, të gjitha të veshuna në të zî e kishin të ngarkueme në shpinë ka një bukë kallamoqe e një *dorcë* djathë. RRNO 2- Doket e vjetra, f. 359

DOREZ/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ▶ (ǰ) (ǰ)

P.sh. Nxori nga çanta atë bizin e gjatë prej çeliku me *dorezë* druni dhe na u suell në:... RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

DOR/Ë,-a *f. sh. duar(t) (*) ^ (**)* ▶ (ǰ) (ǰ)

P.sh. Kurrkush nuk i dha *dorën*, por mue m'u dhimbt se humbte radhën që kishte xanë, prandaj hodha hapin në pjerrësi, i shtrina

dorën e ai e kapi e u ngjit. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612; +&& [kupto: Hjekë dorë. = S'interesohe mi më për diçka.] P.sh. Gabimi ynë asht që kemi *hjekë dorë* prej metodash klasike tash dyqind-treqind vjet, se ju paskeni meritue me u qitë para inkuzicionit e me u djegë për së gjalli në turrë të druve!... RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

DORËCUNG,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ▶ (ǰ) (ǰ) P.sh. Erdh Trupi Gjykues Ushtarak, në mos u gabofsha, me këta persona: Mustafa Iljazi - kryetar, Anastasi dhe një tjetër oficer *dorëcung* si antarë, Namik Xhemali-prokuror. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

DORHEQJ/E,-a *f. sh.-e(t)* [dorëheqjen – Stand.] (*) ^ (**) & ▶ (ǰ) (ǰ) P.sh. Ai ishte analfabet e i pashkollë prandej dha *dorheqje* e u kthye në shtëpi të vet në Brashtë. RRNO 2- Zhdukja e kryqave, f. 427. P.sh. Të lutem, rri deri në prandverë, dhe atëherë paraqit *dorëheqjen* e të largojmë prej këndeje. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

DORËSHKRIM,-I *m. sh.-(it) (*) ^ (**)* ▶ (ǰ) (ǰ) P.sh. Ndërsa Vasili më tha se ai qe kryesonte ishte vëllai i Ramiz Alisë, i ardhun si drejtues i këtij komisioni që do të seleksiononte të gjithë librat e *dorëshkrimet* me vlerë për ruejtje. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

DORZAN/Ë,-I *m. sh.-ë(t)* [dorëzanë- Stand.] (*) ^ (**) & ▶ (ǰ) (ǰ) P.sh. Kishin hi *dorzanë* e ndërmjetës disa njerëz prej Dushmanit, që ishin të afërt e të besuem të Sigurimit. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380. P.sh. Familja vazhdoi jetën e vet të qetë e pa frigë, mbasi Sosja ishte *me dorëzanë* në shtëpi të vet. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

DORZIM,-I *m. sh.-e(t)* [dorëzim- Stand.] (*) ^ (**) & ▶ (ǰ) (ǰ) P.sh. Në Arqipeshkinë e Shkodrës u paraqitën këshilltarët popullorë të lagjeve, të cilët konsideroheshin pushtet ligjor, dhe me një dekret në dorë, të lëshuem nga Kryetari i Komitetit Ekzekutiv Bilal Parruca, urdhnoishin marrjen në *dorzim* të Arqipeshkisë, shpalljen Monument Kulture të Kishës së Madhe, e që prandej kalonte në administrim shtetnor. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439. P.sh. Më tha që ban mirë me u

nisë për Shkodër e aty merre në *dorëzim* prej Degës e gjeji ndokend që ta marrin. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380.

DORZ/OJ *kal.*, [dorëzoi- Stand.] **-ova, -uar** (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. M'u përgjegji se u kishin thanë që mbrenda javës *do të dorëzojshin* çilsat e shtëpisë. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439. Gjendet në vepra edhe forma: "dorzoj". P.sh. Un nuk *i dorzoj* kurrë çilsat e Kishës askujt tjetër përveç Popullit katolik ose Pushtetit, i cili në mënyrë ligjore përfaqson popullin katolik. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

DORËJASHTË (dorëjashtas) *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Kanë kenë shumë të tjerë të persektuëm prej Zogut, po e lamë Pater Gjergjin o Pater Palin, por ka kenë Pater Anton Harapi, që ishte në shenjestër të Zogut e megjithëkëtë mbetën *dorëjashtë* e nuk bashkëpunuen me fashizmin. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

DOSJ/E,-a *f. sh.-e(t)* zyrt. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Nji ditë mora nji *dosje* dhe e hapa: e para ishte nji letër e vjetër shkruie italisht që pak a shumë kishte këtë përmbajtje:.... RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

DOT *pj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) + përd. *ndajf.* P.sh. - Historianët tonë shkruajnë për popullin e jo për arkiva e as për borgjezinë, prandaj ne me ju nuk kuptohemi *dot*. RRNO 3- Si dikur, f. 478

DOVLET,-I *m. sh.-e(t)* vjet. (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Ai ishte kryebandit e si i tillë kishte prerë të gjitha rrugët e *dovletit*. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

DOZ/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) +fig. *Libr.* P.sh. Propaganda partiake pothuej gjithmonë kishte mbrendë edhe nji *dozë* të madhe kërcënimi e i ngarkonte me përgjegjsi. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395; +fig. && iron. P.sh. Paridi ishte kenë në formacionet zogiste: njeri me shumë humor, nuk mërztetej me vuetje e vështirsi, gjithmonë i qeshun, për má tepër bisedat e veta i shoqnonte me nji *dozë* të vogël spec djegës. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

DRAM/Ë,-a *f. sh.-a(t)* let. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. At Manni tregonte se Hansi kishte mendimin që Vinçi duhej vetëm si model, ndërsa piktura duhej interpretue njisoj sikur në skenën moderne të vehej nji *dramë* klasike greke apo nji tragjedi e Shekspir. HISTORI 3.3- Kujtime për Hans Troschel, f. 345

DRANDOFILLE *em. fem. sh.* bot. [Trëndafil- Stand.] (-) (-) & Δ (ǰ) P.sh. Kur erdhi vjeshta pruni rozmary e *drandofille* dhe më caktoi si lulishtar. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

DRASTIK *mb. i panyj.* (-) (-) ► (ǰǰ) P.sh. Kishin mbetë vetëm dy muej shkollë e kishte nji shkëputje *drastike* në programin mësimor. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

DREDH *kal.*, **drodha,dredhur** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Porsa fillova me *dredhë* cigaren, dy kapterë me vrap pershkuen kapanonin. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183;+fig. && [Dredhin zinxhirin.= Nuk bëjnë asnjë punë.] P.sh. Që të barë kazmën, shatin e lopatën, të punojë si skllave, ndërsa burrat të *dredhin zinxhirin* si nëpuna e brigadiera, me të drejta të barabarta? RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

DREDH/OJ *jokal.*, **-ova, -uar** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Treni *dredhonte* nëpër lugina, hinte e dilte nga tunelet, kalonte mbi ura që lidhnin malet, derisá filloi të përpjetën. HISTORI 3.5 - Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

DREDHI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Instinkti i vetëmbrojtjes e drejtoi në rrugën e *dredhisë*. RRNO 2 - Sosja (vazhdim), f. 380

DREDHA-DREDHA *mb. i panyj.* (*) ^ (**) # ► (ǰǰ) # si *ndajf.* P.sh. Kuptohej se makina ngjitej *dredha-dredha* në të përpjetë. RRNO 3- Miniera e Spaçit, f. 535

DREJT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Vetëm një nga predhat të ka dëmtuar në kyç, kështu që je i shpëtuar edhe pse nuk do të ecish më aq *drejt*. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537; + përd. *pj.* P.sh. N'orën nandë erdh në pavijon Dr. Ajli Alushani *drejt* e te krevati im. RRNO 3- Në spital, f. 559; + si *parafj.* P.sh. Ashtu e treta dhe e katërta, deri sa çeta e parë kishte mbrijtë atje ku merrte drejtimin për

udhëtim, gjithmonë *drejt* veriut. RRNO 3- Në kryepore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568
DREJTË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ti duhet të mendojsh mirë për vedi edhe për të tjerët, hec në rrugë të drejtë e Zoti ka me të ndihmue!... HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

DREJT/Ë,-I (i) *m. sh.-ë(t) (të)* (*) ^ (**)
 ► (Ë) P.sh. Sipas kërkesës së drejtë të Prokurorit i jepet dënimi me varje dhe pa të drejtë apelimi. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

DREJTËSI,-a *f. vet. njëj.* (*) ^ (**)
 ► (Ë) P.sh. Ta keshë gjithmonë parasysh se populli, kërkon me jetue në paqe, bollek e drejtësi. HISTORI 1- Si u plak Mehmet Bushati, f. 79

DREJTIM,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)
 P.sh. Porta ngarkoi me drejtimin e luftës Valiun e Rumelisë, Vezirin e Bosnjes, Mehmet Pashë Çausollin e të gjithë pashallarët që u mblodhën në Elbasan. HISTORI 1- Karagega në kalá, f. 94

DREJTOR,-I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)
 P.sh. Po të njajtat përpjekje bante edhe drejtori i Hyllit të Dritës At Gjon Shllaku me arkivin historik të Hyllit. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

DREJTORI,-a *f. sh.-të (*) ^ (**)* ► (Ë)
 P.sh. - Të kemi kërkuar disa herë në Tiranë, por Drejtorja e Degës së Punëve të Brendshme në Shkodër donte zhvillimin e hetuesisë këtu. RRNO 3- Si dikur, f. 478

DREJTPËRDREJTË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**)
 ► (Ë) P.sh. Zef, ai ishte ndërlihdësi yt i drejtpërdrejtë për lidhjet kombëtare dhe ndërkombëtare! RRNO 3- Si dikur, f. 478

DREK/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. - Zef, ti nuk ke ngrënë as drekë, as darkë? RRNO 3- Si dikur, f. 478; + [kupto: Buka që shtrohet në mes ditë me rastin e një feste, të një gëzimi etj.] P.sh. Ajo më ftoi për ditën e diel, ditë pushimi për atë, të shkojshem për drekë n'atë shtëpi dhe të pagzojshem djelmoshat. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

DREMITJ/E,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Infermieri u zgjue nga dremitja e më pa lëvizjen. RRNO 3- Në spital, f. 559

DREQ,-I *m. sh.-ër(it)* fet. mit. (*) ^ (**)
 ► (Ë) + fet. P.sh. Shpesh herë njeriu paraqitet

shëjt e del *dreq*. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643; + mit. P.sh. Ndër to ka jo vetëm orë, zana e shtojzovalle, por edhe *dreqën* aq shumë sa me pasë frikë kur dalim atje e nuk ke nevojë me na i ulë këtu në mes të katundit!... HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199; + fig. thjeshtligji., keq. P.sh. Jo, - tha ai, - nuk mund ndaloj në këtë qytet, sepse mbas njiqind vjetësh këtu do të lindë *dreqi* mà i madh i shekujve. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

DRIDHJE *f. sh. (*) ^ (**)* Δ (Ë) P.sh. *Dridhjet* që kishin fillue para nji ore n'oborr u shndrruen në dhimbje tjera, të padurueshme, të tmerrshme. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

DRITAR/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)
 P.sh. *Dritaret* i kishin mbyllë me gozhdë, xhama e kapakë drraset. RRNO 1- Burgu i kishës, f. 115

DRIT/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)
 P.sh. Kur më ndane prej Fratel Gjonit më qiten në nji copë korridor të shkurtë e të ngushtë, ku kishte nji dritare që i jepte *dritë* gjithë korridorit të gjatë. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

DRITH/Ë,-I *m. sh.-ërat(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)
 P.sh. Në pazar *drithi* u shit me çmime shumë të nalta, të cilat ngriheshin çdo javë e çdo ditë. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

DROJ/Ë,-a *f. vet. njëj.* (*) ^ (**)
 ► (Ë) P.sh. - Të paska hì keq friga pater, por s'duhet me i a pasë aq shumë *drojen* ktyne; na të rrijt do ti përmbysim nji ditë. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

DROMC/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)
 P.sh. Por duen kohën e duen ushqimin, sepse hanë shumë dhe nuk mjaftojnë *dromcat* që mblidhen në tryezat e mensës. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

DRU,-ri *m. sh.-rë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)
 P.sh. Fillova me punue, mbrenda në kamp, n'atë *dru* bushi, skulpturën e vogël: e drejta dhe e shtrembta ku paraqita luftën ndërmjet nji lejleku dhe nji gjarpni. RRNO 3 - Burgu i Zejmenit, f. 661

DRY,-ni *m. sh.-na(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)
 P.sh. Kambët e zbathuna të shterngueme në zinxhirë kali me *dry* e të kapuna në murin

mbrapa me një hallkë, duerët të lidhuna para. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

DUA kal., desha, dashur (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. Ne nuk të *duam* spiun, por të *duam* që të jesh kuadër yni, shok me neve. RRNO 1- Vetëm vdekja...f. 110; + f. gjysmëndihmëse. P.sh. - Nga këto fjalë e kuptoj që ti mendon se un *dua* të rekrutoj spiun. RRNO 1- Vetëm vdekja..., f. 110

DUARTROKITJ/E,-a f. sh.-e(t) (*) ^ (**)

► (Ž) P.sh. Në kino-teatrin Rozafat kur u lexue sentenca me vdekje për 8 persona, salla e kinemasë pothuejse nuk rá mbrendë nga *duartrokitjet* e çmenduna e brimët e çjerruna të asaj zhumilje që kishte përvetsue e monopolizue emnin popull dhe e shfryzonte atë për t'i dhanë ngjyrën ultrakriminale gjithë popullit shqiptar. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

DUERLIDHUN mb. i panyj. [Duarlidhur- Stand.] (-) (- -) & ► (ŽŽ) P.sh. Kur mbërrijshin njerz *duerlidhun*, roja i lente me hi menjherë. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88; + ndajf. P.sh. Jonuzi pruni Dom Nikollë Mazrekun *duerlidhun*. RRNO 3 - Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

DUGAJ f. sh-ë [dyqan- Stand.] (-) (- -) & Δ (Ž) P.sh. Kush të guxojë me dhunue shtëpitë, familjet e punishtet e *dugajët*, i shkon koka. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

DUHAN,-I m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. U gëzue gjithë Postriba se mendonte se do të pasunoheshin me presh e qepë që i prodhishin të një cilsie të parë, ashtu si *duhanin*. HISTORI 1- Saraji, f. 59

DUHEM vetvet. (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. Nuk *duhej* tjetër dishmí për me provue se i mbetuni pa vorr, "ilegalisht", ishte strehue ndër zemra të shqiptarëve për t'i shpëtue dhunës shtetnore. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139; **Duhem pavet.** [Përdoret si folje gjysmëndihmëse me vlerë modale përpara një foljeje në lidhore a përpara pjesores për ta paraqitur si të detyrueshme, si të nevojshme, si të domosdoshme atë që shpreh folja.] P.sh. Me këtë përkthim ai do të thonce që çdo shqiptar që beson në Zotin *duhej* ta donte Atdheun e vet, Shqipninë,

pamvarësisht se mund ishte musliman, ortodoks apo katolik. HISTORI 2- At Shtjefën K. Gjeçovi për fé e atdhe, f. 152; **Duhem pavet.** [Përdoret si folje gjysmëndihmëse me vlerë modale përpara një foljeje në lidhore a përpara pjesores, me kuptimin «ka shumë mundësi, ka shumë të ngjarë, mundet».] P.sh. Sakrificat e saj për mue kurrë nuk do t'i harroj dhe po të porosis se në kjoftë se vjen ndonjiherë dita e lirisë, ajo *duhet* konsiderue si mike e Urdhnit Françeskan. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

DUKE pj. e përcjellores (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. Por fajin e kanë edhe ata shokët e tij që kur e kanë dëgjuar *duke* folur, nuk i kanë rënë nji bel kokës aty në kanal. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

DUKJ/E,-a f. (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Merr *dukjen* e nji mrekullie të vërtetë, prandej mendoj se kurrë nuk kanë me ia dhanë titullin e heroit të kotë. RRNO 2- Marashi, f. 351

DUODEN,-I m. anat. (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. Ulçera e *duodenit* më ishte randue shumë dhe gjatë dimnit bahej e padurueshme. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

DURIM,-I m. vet. njëj. (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Me komunistët fetarë duhet të kemi takt, zgjuetësi e *durim*. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

DUR/OJ kal., -ova, -uar (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. - Mos u shqetëso, jam i fuqishëm dhe punoj pa pritesë për njerzit e mirë, sa për të tjerët nuk i *duroj*. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

DUSHMAN,-I m. sh.-ë(t) bised. (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. -Tanë qellimi asht për me ju zhdukë, sepse ju e keni pregatitë popullin qysh me kohë për këtë ditë tue u tregue se shka asht komunizmi: *dushman* i Allahut, pa Din e pa Iman. RRNO 1-Burgu i madh, f. 160

DY- fjalëform. (*) ^ (**) ► (ŽŽ) [Pjesë e parë e disa fjalëve të përbëra, që i përgjigjet kuptimit të numërorit dy.] P.sh. Dyorësh, dyditësh, dyjavësh, dymetrosh, dypalësh, dyfish.

DY num. them. (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. Përbahej nga *dy* krahë kryesorë të gjatë e dy tjerë ndërlihdës. RRNO 1- Burgu i madh,

f. 160; + përd. em. P.sh. Mund arrestojn edhe ty, sidokjoftë na të *dy* duhet t'i kombinojmë fjalët mbasi jena shokë të ngushtë: në rasë se na arrestojnë të *dyve* mos gabo me pranue kur kanë me të thanë se At Aleks i ka deponue kështu e ashtu për ty. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

DYDITËSH,-e mb. i panyj. (*) ^ (**) ► (ËËË) P.sh. Si përfundim një ndalesë *dyditëshe* në Durrës e një tjetër në Tiranë, kështu mbas 13 ditësh që u lirova, mbrijta në Shkodër, në Kuvendin e Arrës së Madhe. RRNO 1- I lirë, f. 236

DYFISH,-I m. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. - As na nuk e kuptojmë si u rrxue: ka pasë vjet që ka ra edhe *dyfishin* e ksajë bore e nuk u shemb, po nuk mund e thomi të madhe se ishte një mrekullí, mbasi kemi frigë. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

DYFISH,-, -e mb. i panyj. (*) ^ (**) ► (ËËË) P.sh. Morgu ishte një dhomë e vogël, me një dritare sa një birucë, mbërthye me hekura, me një derë drrasash *dyfise* e me lloz të madh nga jashtë. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

DYFISH ndajf. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ai trup i gjatë *dymetrosh* ishte kërrusë *dyfish*. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

DYFISH/OJ kal., -ova, -uar (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Komandanti i kampit, mbasi *kishte dyfishue* të gjitha rojet, hini me disa tjerë që nuk i njifshim dhe na shpalli Tradhtinë e Titos e të Jugosllavisë. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183; **Dyfishohet** vetvet. P.sh. Sivjet ky numër erdh e u *dyfishue*. HISTORI 3.1- Në kjoftë se jemi këtu për me lypë, jemi për me lypë vetëm mend! f. 292

DYJAVËSH,-e (*) ^ (**) ► (ËËË) P.sh. Mbas një *dyjavësh* At Gjonit i erdhi një letër zyrtare nga Kodër-Shëngjergji që ish qandra administrative e Dukagjinit. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

DYLBLI,-a f. sh.-(të) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ishin marrë të gjitha makinat e shkrimit, çiklostilat, radiot, *dylbitë*, aparatet fotografike. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

DYLL/Ë,-I m. (*) ^ (**) ► (Ë) + përd. ndajf. [Shumë - për shkallën më të lartë të ngjyrës së

verdhë.] P.sh. Ishin *dyllë* të verdhë. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

DYMBËDHJETË num. them. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Të gjitha këto vegla më caktoi që t'i rrejsha në lavanderi, aty ku para pak vjetësh kishem kalue *dymbëdhjetë* muej izolim. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

DYMETROSH mb. i panyj. (-) (- -) Δ (ËËË) P.sh. Ai trup i gjatë *dymetrosh* ishte kërrusë *dyfish*. RRNO 1 - Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

DYMIJË num. them. (-) (- -) Δ (ËËË) P.sh. - Ndërsa për njerzit më të vorfën të këtij qyteti baba u dërgon *dymijë* okë drithë, njizet topa shajak, njizet topa pelhurë lini e po aq mëndafshi, këto të fundit vetëm për vajzat e vorfna kur të dalin nuse. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

DYMIJVJEÇARE mb. i panyj. (-) (- -) & Δ (ËËË) P.sh. Them se, në vend me poshtnue traditën e lavdishme martire *dymijvjeçare*, do të duhej mendue për nderin e saj. RRNO 2- Të kthejmë te punët e kishës, f. 310

DYNDEM vetvet. bised. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Nuk kaluen veçse pak dit e hoxha u *dynd* persri prej vendit të vet te i imi, Dom Pjeter Gruda ma lshoi vendin e vet dhe duel për karshi, që n'atë çast ishte i lirë. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

DYNDJ/E,-a f. sh.-e(t) hist. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Sllavët erdhën të grishun nga Perandoria e Bizantit, që t'i kish ushtarë kundër *dyndjeve* të popujve gjermanikë e mongolë, dhe i vendosi ndër toka të pabanueme. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

DYNJA,-ja f. bised. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Më puthi në të dy faqet e më tha: "Ti paske kenë heqimi i tanë *dynjasë* e jo vetëm i djalit tem"!... HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

DYNYM,-I m. sh.-ë(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ju n'ekonominë ndihmëse kultivoni shumë, disa *dynymë*, me mel fshesash. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

DYORËSH m. (-) (- -) Δ (ËËË) P.sh. Mbas një *dyorësh* Këshilltarët popullorë erdhën me kërkue edhe çilsat e Kishës, por ajo ishte plot e

përmajë me popull. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

DYPALËSH,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Imzot Bernardini ashtu edhe zëv. Famullitari i Shkodrës, D. Ernesti, më ngarkuen mue (At Marin Sirdanin) për me marrë kontakte me Qeverinë dhe me gjithë klerin, mbasi marrëveshja ishte *dypalëshe*. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

DYQAN,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) UGJ (2015, f. 103) P.sh. Edhe *dyqanet* ishin pothuaj të njiillojta, me të njajtin mall e me të njajtat çmime: shumë të nalta në një kohë që fuqia e blemjes ishte krejt e dekur; prandej ato rrijshin plot gjithmonë. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

DYQIND *num. them.* (*) ^ (**) Δ (ǰǰǰ)

P.sh. Aty hidhej materjali i padobishëm që delte nga galeritë; rruga ishte tepër e ngushtë dhe sikur mos tregohej kujdes i madh në zbrazjen e vagonit ai binte thik teposhtë, kund *dyqind* metër, me rrezik të madh të punëtorit që e shtynte. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

DYSH,-I *m. sh.-e(t); ndajf.* (*) ^ (*) ► (ǰǰ)

P.sh. Gjatë Luftës së Parë Botnore kjo toka jonë u nda më *dys*, trish nga ushtritë imperialiste. HISTORI 2 - At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175; +[Duke vënë së bashku a njëra mbi tjetrën dy fije, dy pjesë etj.] P.sh. Shtrova edhe batanijen të palosun *dys*, u mbulovala me velencen e Baltos dhe fjeta një copë. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208. Gjendet në vepra edhe forma tjetër e ndajfoljes: *dys*. P.sh. Në këtë mënyrë kampi u nda *dys* nga një mëni e urrejtje anmiqsore - në njenën anë ata që dojshin me marrë pjesë në format e riedukimit dhe ndër në të tjerëve, më të shumtit, që nuk dojshin me u riedukue. RRNO 3- Në kryepore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

DYSHEK,-u *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Kështu mora *dyshekun* e kashtës, sepse ashtu flejshim na frenit, me gjithë jorgan e dy batanije e jastek. RRNO 1- Burgu i kishës, f. 115

DYSHEME,-ja *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Atë ditë e mbylli derën e zyrës dhe më la me u ulë në karrigen e ngulun në *dyscheme* që ishte për të akuzuemit. RRNO 3 - Si dikur, f. 478

DYSHIM,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Na nuk kishim më asnjë *dys* se të gjithë ishim denue me vdekje mizore në punë të detyruar. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

DYSH/OJ *jokal., -ova, -uar* (*) ^ (**) & ►

(ǰǰ) P.sh. *Dys* se në kohën e këtij shekulli të çakërdisun, me njerëz e rini të çakërdisun, me shije artistike, jetë, filozofi e mendime të çakërdisuna, ndoshta këto vepra të Dom Nikollë Mazrrekut nuk do të gjëjnë, sot për sot, mikëpritjen e madhe, megjithkëta këto do të kenë vendin e vet të pazëvendësueshëm në historinë e letërsisë shqipe. HISTORI 3.4- Dy fjalë për autorin e shkrimit e Dom Nikollë Mazrrekut, f. 386. Gjendet në vepra edhe forma: *dys*shem. P.sh. Më kishin mbetë pak muej për me krye dënimin, por ishem meritë aq shumë se *dys*shem a mund ia mbrijë asaj ditës së lirimit. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

DYTË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Djalë un të kam folë për misterin e parë të kristianizmit që thirret Njina e Trinia, ose natyra e Zotit, por due me të folë edhe mbi misterin e *dytë* të kristianizmit. HISTORI 3.5 - Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

DYZET *num. them.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Asokohet në luftën ballkanike, Shkodra me rrethe ishte e përforcueme me një ushtri të rregullt turke prej *dyzet* mijë ushtarësh, tue kenë se ishte zona më e skajshme e perandoris osmane. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

DYZUEME (i,e,të) *mb. i nyj.* [Dyzuar -

Stand.] (-) (-) & ► (ǰǰǰ) P.sh. Qendrat e votimit ishin gjithkund të *dyzueme*: në çdo lagje qytetesh e në çdo katund një qender ishte për burra dhe një tjetër për grá. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54.

E

EBANIT,- I *m. spec. (*) ^ (**)* ► (ǼǼ) P.sh. Më duel shumë i bukur e shumë i mirë: sikur t'ishte prej *ebanitit*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

EBRAIZËM *m. fet. (-) (- -) Δ (ǼǼ)* P.sh. Në këtë kategori hijnë *ebraizmi*, kristianizmi e islamizmi. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

EC/I *jokal., -a, -ur (*) ^ (**)* & ► (Ǽ) P.sh. - Ndigjo djalë, - i thashë, - po rrij këtu me gjithë valixhet se nuk mund *ec* më. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701; +fig. P.sh. Prandej ky tubim i vogël këtu në Kuvendin Françeskan, i cili përfaqëson disa rryma të mendimit të lirë shqiptar, mendoj se duhet marrë si një shembull konkret për atë bashkëpunim të inteligjencës shqiptare që duhet t'i prijë këtij populli fatkeq për *me ecë me ngulm* në rrugën e vërtetë të PROGRESIT KOMBËTAR. HISTORI 3.2- Dritë sa mund të lëshojë një hyll, f. 314; +fig. P.sh. Nga këta libra që përkthejmë na, profesorat u japin detyra oficarave të rij që të realizojnë edhe këtu, për në daçin me *ecë* në jetë. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701; +&&[kupto: Do të ecim symbyllas.= Qorrazi.] P.sh. A thue ndoshta ndër foletë e blindueme të geneve të këtij populli të mjerë janë shartue të gjitha vetitë destruktive e barbare të orjentit e oksidentit dhe vetëm na, vetëm na posaçë gjithkuj në Europë, *do të ecim symbyllas* o të verbët! HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156; +&& [kupto: Duhej të ecnin si sahat. = Çdo gjë bëhet në kohën e duhur, puna ecën në mënyrë të përpiktë.]P.sh. Aso kohe në Kolegjin Françeskan oraret e veprimeve *duhej të ecnin si sahat* i përpiktë. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181; +&& fj. ur. [kupto: Nuk ecë gjithmonë kungulli mbi ujë.= Nuk mund t'ia hedhë gjithmonë të tjerëve, do t'i dalin të palarat në shesh një ditë.]P.sh. Por ja që *nuk ecë gjithmonë kungulli mbi ujë*. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare,

f. 245. Gjendet në vepra edhe forma: *hec*. P.sh. Ti duhet të mendojsh mirë për vëdi edhe për të tjerët, *hec* në rrugë të drejtë e Zoti ka me të ndihmue!... HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

EC/I *vetvet.* P.sh. Tue kalue nëpër Fushë-Çelë ai *ecë* çalë-çalë i mbështetun mbi shkopin e tij të trashë. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

ECEJAK/E,-u *m. zakon. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǼǼ) [kupto: Ecje e përsëritur shumë herë në një vend të kufizuar.] P.sh. Nji ditë, ndërsa po bājshim *ecejake* me Nikollë Dakën, Shemsiu përshëndeti, por Nikolla më tha: Sa të paturpshëm që janë! RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

ECJ/E,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǼǼ) P.sh. Mbas nji ore u ndigjuen persri *ecje* të zhurmshe nëpër korridor: u ndalen te dera jonë. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

EDEPSYZ *mb. i panyj.* [Edepsëz- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǼǼ) thjeshtligj. shar.P.sh. Perfitova e i rashë derës aq shumë sa ai kapteri i rojës erdh menjihërë: - Kush i bjen? - *Edepsyz!* RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88; + Përd. em. P.sh. Çfarë *edepsyzash* ishin pasë kenë: Lene më që thojshin se Komandanti i tyne i madh ishte Enver Hoxha, tamam nji hoxhë i dijtun, por edhe kur mblidheshin aty nën hije të fikut e nuk e prekshin asnji kokerr edhe sikur t'i lutej i zoti i shtëpisë. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

EDHE *lidh. (*) ^ (**)* ► (Ǽ) + [Përdoret për të lidhur dy gjymtyrë fjalie të një fare.] P.sh. Ishte nji malsuer analfabet por kishte nji përvojë të madhe, e cila e kishte miqësue si me njerzët e shkolluem e të dijtun, ashtu *edhe* me doket e kanunet e maleve, e me tregtarët e matrapazat e qyteteve. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88; +[Përdoret për të lidhur dy pjesë fjalie të përbërë të një fare shtuese a kundërshtuese.] P.sh. Nocionin e kohës e kishem bjerrë tashmà *edhe* un, prandej mund thom se fjeta gjatë por edhe në gjumë i

ndejshem dhimbjet e trupit të dermuem prej varjes e të rrahunave. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102; +[Përdoret për të lidhur dy pjesë fjalie të përbërë.] P.sh. *Edhe* pse trupi ishte mpi krejtsisht, për çudi truni vazhdonte veprimet e veta në rregull apo jo? RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102;

EDHE *pj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Më ulën *edhe* një herë shkallve poshtë aty ku ishte banja. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

EDUKACION *m.* (-) (-) ► (ǺǺ) [kupto: Edukacion.= Edukim, formim.] P.sh. Për me u bā një prift katolik duhen sē paku njizet vjet shkollë, përveç *edukacionit* asketik. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

EDUKAT/Ë,-a *f. vet. njëj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Ndigjō, djalë, në kjoftë se ajo āsht me të vërtetë e bija e Pashko Gurashit e ty të ka hì në zemër, mos gabo me e shty mà gjatë, por kërkoja dorën sa mà parë, pa kqyrë se çfarë pune ban sot, sepse ajo āsht e bija e të mirit, ka *edukatë* fisnike e të përshtatet gjithë jetën, deri në vdekje, pa pasë të çame kreje, sepse familja kërkon shumë durim në jetë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i parë, f. 393; + [Lëndë mësimore që bëhet në shkollë për t'i formuar nxënësit e studentët.] P.sh. Javë për javë na mbante nga një konferencë e po ashtu ndihmësi i tij, At Donat Kurti, që na jepte *edukatë* qytetare, por edhe na kërkonte disiplinën. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

EDUKATIV,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Në fondin e dorëshkrimeve që ka lanë At Donati figurojnë 37 vepra: fetare, *edukative*, letrare e gjuhësore e folklorike. HISTORI 2- At Donat Kurti, vjollca e letrave shqipe, f. 221

EDUKATOR,-I *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. *Edukatori* ynë, At Donat Kurti, na komunikoi se At Gjon Shllaku, që studiointe në Universitetin e përmendun të Louven-it, na kishte dërgue, ne kolegjarëve, 10 pako për Këshëndella dhe Vitin e Rí. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

EDUKIM,-I *m. vet. njëj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Në ketë vështrim, mund të thohet se gjindemi gjithnji në fazën e një primitivizmi shoqnor dhe duhet ende një punë programatike,

edhe për shumë kohë, shoqnie me një etapë *edukimi* durimgjatë, për të mujtë me lavrue një kulturë të shëndoshë e të gjithanshmen në rininë e ardhshme shqiptare, si edhe me formue ndjenjën e sociabilitetit. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

EFENDI,-u *m. sh.-lerë(t)* hist. (*) ^ (**) ► (ǺǺ) P.sh. Nji ditë prej ditësh djali kishte thirrë për një fjalë, në dhomën e vet, Myrteza Efendinë që ishte çiraku e qehaja i Mehmet Pashës. HISTORI 1- Shqetësim i madh, f. 62

EGËR (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Dhuna e *egër* që përdoren në popullsinë ushtritë rrethuese shkaktuen një paknaqësi gjithkund ku shkeli kamba e tyne. HISTORI 1 - Karagega në kalá, f. 94

EGËRSI,-a *f. zakon.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. *Egërsia* e gjermanëve në frontet e luftës dukej sikur kishte përmbyse metodat tradicionale të demokracisë. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

EGËRSISHT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Ata që u dorëzuen, si Gjek Selca, Gjergj Lula e tjerë, mbasi i torturuen *egërsisht*, i pushkatuen. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

EKIP,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Kur erdhën *ekipet* e quejtuna të agjitacionit - në të vërtetë ishin grupe presjonit për me e detyrue popullin me hì në kooperativë bujqësore - frati, At Shtjefen Pistulii, nuk gjindej aty, por në Shkodër tue bá një kurë të gjatë, mbasi viente nga t.b.c. pulmonare. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

EKONOMI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Këta pronarë latifondesh i kishin të gjithë te rijtë e tyne te shkolluem ndër Akademi ushtarake e ndër Universitetet e Moskës e të Leningradit për *ekonomi*, financë e jurispondencë. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

EKONOMIK,-ke *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Mandej me dashamirsí Stalini pyeti: -Cila asht situata politike dhe *ekonomike* e vendit tuej? RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

EKSPEDIT/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Me të marrun vesh Mahmudi organizoi

nji *ekspeditë* të fuqishme me anë të cilës jo vetëm vuni qetësinë, por i ndeshkoi mizorisht tue i ngulë ndër huj krenat e të gjithë kusarve. HISTORI 1- Karagega në kalá, f. 94

EKSPERIMENT,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Na me mendjemadhësi e me kokëtrashësi mendojmë se europjanët janë budallenj e nuk dijnë gjá dhe nuk e kuptojmë ende *eksperimentin* që ata tash 80 vjet bajnë mbi një pjesë të kombit tonë për të pa nëse jemi të zott me u qeverisë si njerëz apo jo. HISTORI 3.2- Përsëri po del Hylli i Dritës, f. 303

EKSPERT,-I *m. sh.-ë(t) libr. (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Ai nuk firmosi asnjë arrestim as edhe kur kontrolli i Ministrisë së Brendshme dhe *eksperti* sovjetik, Dimitriev, i banë presion kërcënues. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

EKSPORT,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Çimentoja, thonin ata, është një artikull gjithmonë i kërkuar nga *eksporti*. RRNO 3- Uzina në veprim-Mbarimi i miqësisë, f. 656

EKSPOZIT/Ë,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Ato fotot e dokumentave u botuen sikur t’ishin municione, ndërsa një dhomë tjetër u bà *ekspozitë* e të gjitha armëve, me atë histori që tashmà dihet prej gjithkuj. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

EKSTAZ/Ë,-a *f. vet.njëj. (*) ^ (**)* ► (Ķ) UGJ (2015, f. 105). P.sh. Mirë se dhimbjet e paprituna e të papajteshme, po ajo *ekstazë* ç’ish? RRNO 3- Në spital, f. 559

EKZEKUTIV,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Në Arqipeshkvinë e Shkodrës u paraqitën këshilltarët popullorë të lagjeve, të cilët konsideroheshin pushtet ligjor, dhe me një dekret në dorë, të lëshuem nga Kryetari i Komitetit *Ekzekutiv* Bilal Parruca, urdhnoishin marrjen në dorzim të Arqipeshkvisë, shpalljen Monument Kulture të Kishës së Madhe, e që prandë kalonte në administrim shtetnor. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

EKZISTUES,-e *mb. i panyj. libr. (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Këta katër vetë do të përfaqësonin trí ose katër besimet *ekzistuese*. HISTORI 3.6-

Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

ELB,-i *m. vet. njëj. bot. (*) ^ (**)* ► (Ķ)

P.sh. Që n’e nesre përditë vijshin burra me më pá e bijshin raki e djathë; edhe un u qitshem me pi raki e djathë e u piqshem edhe kafe; kafja nuk gjindej, por *elb*. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

ELE *pasth. bised. (-)(- -) Δ (Ķ) P.sh. Në fillim më vinte randë një bidon *elè* má ajo kotrova ma binte ngushtë, por njatje mà vonë barshem edhe dy, e pra as samar nuk kishem. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183*

ELEFANT,-I *m. sh.-ë(t) zool. (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Paska ardhë një vezir i rí në Kala të Shkodrës edhe me vedi paska pru një fil (*elefant*). RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

ELEGANT,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Ishte një burrë *elegant*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -Episodi i dytë, f. 428

ELEKTRICIST,-I *m. sh.-ë (t) (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. - Dhe ndërkaq mori një palë pinca *elektrici* për të vazhdue shtërngimin e vidës me atë fuqi që kishte ai trup madh. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

ELEKTRIK,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Nji ditë, ndërsa punojshim në Uzinën e Ballshit, brigadier i lirë, muer nga skuadra jonë Isa Isufin nga Postriba dhe mue, për me pastrue një ndërtesë të vogël që thirrej kip ku specialistat kinezë e shqiptarë bashkë kishin vendosë pultin e komandimit *elektrik* të një sektori. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

ELEMENT,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Shkollën e mesme e bani në Kolegjin Saverjan të Jezuitëve në Shkodër, prej nga u përjashtue si *element* anarko-komunist. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

ELIT/Ë,-a *f. libr. (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Ata u banë qesharakë para *elitës* popullore të zgjellun nga Partia. RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506

ELTER *m. sh.-ë fet. & (-) (- -) ► (Ķ) Shih. Altar. P.sh. Te vendi i *elterit* kishin bà një podium për trupin gjykues. RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506*

EM/ËR,-ri *m. sh.-ra(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) (Ë)

P.sh. Kam patur urdhër t'i dërgoj në arkën e kursimit *n'emër* tënd. RRNO 3- Në pritje, f. 519

EMERGJENCË *mb. i panyj. (-) (- -) ► (Ë) (Ë) UGJ (2015, f. 107) P.sh. Afër Ballshit, në Aranitas ishte një tjetër kamp, i rrethuem me tela njielloj si i yni, me disa kapanona, i pregatitun për raste *emergjence*. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627. Gjendet ne vepra edhe forma: *emergjente*. P.sh. Doktor Kosovrasti me mendje të kthjelltë thrriste: Ndhimën vullnetare, Ndhimën mjeksore, Ndhimën urgjente e *emergjente* e të gjitha ç'janë ato. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678*

EMËR/OJ *kal., -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ë) (Ë) P.sh. Episkopati *emëron* arqipeshkvit, ipeshkvit dhe funksionarë të tjerë fetarë, të cilët mbi propozimin e tij aprovohen nga Këshilli i Ministrave të Republikës Popullore të Shqipërisë. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, f. 295. Në vepër gjendet edhe forma: *emnohej*. **Emnohej** *pës.* P.sh. Nuk vonoi shumë kohë e kërkoi nga Porta e Naltë që t'*emnohej* i biri si pashë, ndihmës i tij, mbasi ai vetë kishte fillue me e ndie pleqninë. HISTORI 1- Shqetësim i madh, f. 62

EMIGRANT,-I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) (Ë) UGJ (2015, f. 107). P.sh. Kam pasë një koleg këtu afër në La Motta, një prift *emigrant* politik, por tash dy-tri vjet nuk e shof më, më duket se atë vend e ka pushtue Italia fashiste dhe ai prifti ka kthye. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episiodi i dytë, f. 428

EMNORE *mb. i panyj. [Emërore- Stand.] (*) ^ (**)* & Δ (Ë) (Ë) P.sh. Me datë 16 korrik u lexue lista *emnore* e atyne që do t'udhtojshin me autoburg. RRNO 3- Miniera e Spaçit, f. 535

EMORAGJI *f. sh. [Hemorragji -Stand.] (*) ^ (**)* Δ (Ë) (Ë) & Mjek. P.sh. Në të zbardhur të ditës më vizitoi një mjek i cili tha me zë të lartë: Ka një *emoragji* gjaku shumë të madhe. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537. Shih. hemoragji.

ENCIKLOPEDI,-a *f. sh.-(të); -k, -ke* *mb. i panyj. (*) ^ (**)* (Ë) (Ë) P.sh. Shumë vite ndej aty i kërrusun mbi tavolinë tue punue Fjalorin *enciklopedik*, vepër kolosale, pesë-gjashtë

vëllimëshe, që kërkonte njohuni të gjithanshme e kohë pune të gjatë kambëngulëse. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

ENDE *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ë) (Ë) P.sh. Tue kenë se mekaniku i shtypshkrojës aso kohe ishte një adolehent, Kel Baqli (vëllau i fratit At Aleks Baqli), që *ende* nuk e zotnonte profesionin, punëtori i pandërgjegjshëm e shfrytëzonte këtë dobësi dhe e nxirrte makinën jashtë përdorimit. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

ENDEM *vetvet. (*) ^ (**)* Δ (Ë) (Ë) P.sh. Aty do të zbriste flota ruse që *endej* nëpër Mesdhe. HISTORI 1- Mbarimi i misioni tem, f. 100;

Endem *pës.* P.sh. Sigurimi i Shtetit, tashmë me një përvojë të pasun me kurthe tinzare, rrena e tradhtí, i kishte ngulë çapojt në çdo tru shqiptari e, si një perbindsh i tmerrshëm, këpuste çdo fije shprese që mund *endej* për andrën e lirisë. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

EN/Ë,-a *f. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) (Ë) P.sh. U paraqiti *enët* shëjta. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

ENERGJI/K,-ke, -a *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) (Ë) P.sh. Ishte ky një burrë mbi të 30-at, shumë *energjik*. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

ENGJË/LL,-lli *m. sh.-j(t) fet. (*) ^ (**)* ► (Ë) (Ë) P.sh. Më mirë të shkonte *engjëll* në parriz. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

ENIGM/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) (Ë) P.sh. Por kur mori çilsat e hyme në atë dhomë *enigmë* ai më tregoi se një pjesë fort e vogël me kapakë të mbyllun thirrej Arkivi Sekret, të cilin nuk kishte të drejtë me e hapë kurrkush, përveç Sekretarit të Provincës e njerzit e autorizuem prej nalt. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

ENKAS *ndajf. bised. (*) ^ (**)* ► (Ë) (Ë) P.sh. Asht një ligj i bamë *enkas* për në katolikët: ata kërkojnë që na të ndahemi prej Papës ose përndryshej quhemi jashtë ligjit: asht një ligj me të cilin duen me përligjë të gjitha krimet e bame deri tash edhe ato të

ardhmet. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

ENTUZIAST,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) UGJ (2015, f. 107). P.sh. Ai ishte optimist e *entuziast*, sepse n'Evropën Perëndimore ishte realizue Tregu i Përbashkët, por i cili nuk do të kishte sukses në rasë se tanë bota nuk do të bahej një shtëpi e përbashkët. RRNO 3- Korniza, f. 548

ENTUZIAZ/ËM,-mi *m. vet. njëj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Nga ky *entuziazëm* i përgjithshëm nuk shpëtoi as djaloshi, por edhe ai nxuer nga jeleku një shamí mëndafshi të bardhë e e valaviste tue përshëndetë popullin ndër të dy krahët. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

EPIDEMI,-a *f. sh.-(të) mjek.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Pra *epidemia* perfishini gjithë popullsinë, që prej sferave të nalta të politikanëve të regjun deri tek kalamajt që mendojshin se, edhe ata, po marrin pjesë aktive në politikën e madhe. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54; +përd. mb. P.sh. Kjo pothuaj u bënë si një sëmundje epidemike nga e cila mund thomi se u infektue edhe vetë ushtria gjermane, e cila, kur nuk donte me përdorue armët, lëshonte një trakt kërcnimi ose lavdie. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

EPIGRAM,-I *m. sh.-e(t) let.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Por, përmbi të gjithë, shkelqente Pater Justini, i cili kishte perpilue n'atë gjuhë një libër me *epigrame*. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, NENI 8, f. 295

EPIK *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) fig. P.sh. Ndërkaq si student universiteti ishte dhanë më tepër mbas studimeve historike, kryesisht mbi periudhën *epike* të heroit tonë Gjergj Kastriotit. HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

EPISKOPAT *m. sh.-ë fet. (-) (- -) Δ (ǰ)* P.sh. Deri tash ia ka dalë; të paren letër që kanë shkruar këta Zavendsat e *Episkopatit* me atë në krye ia kanë shkruar Papës tue i thanë që janë një e të pandamë e të nënshtruem auktoritetit të Papës së Romës. RRNO 2 - Persëri në kuvend, f. 288

EPISOD,-I *m. sh.-e(t) let.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ka shkruar edhe shumë artikuj studimorë në revistën Hylli i Dritës, si edhe *episode* të

luftave për independencë, të cilat i kishte jetue. RRNO 2- Kampet e burgjet e Shqipnisë, f. 296

ER/Ë,-a *f. sh.-ëra(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. U ndalova: m'u duk se po frynte një tjetër *erë* me freski. RRNO 1- Lexuesit, f. 15

ERREJ *pavet.* (*) ^ (**) Δ (ǰ) P.sh. Afër gjysës së marsit, para se t'*errej* dita, ndigjova se nga zyrat e hetuesisë vijshin gjamë të tmerrshme të një njeriu që torturohej, dikund aty në korridor. RRNO 3 - Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

ERRËSIR/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) + fig. P.sh. Gjithmonë ju kundra shkencës, duke përhapur *errësirën* për të shfrytëzuar fukarenjtë e gjorë. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

ERRËS/OJ kal., -ova (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ndjenja jote fetare të ka *errësuar* gjithçka. RRNO 3- Si dikur, f. 478

ESHT/ËR,-ra *f. sh.-ra(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) + *vet. sh.* P.sh. Ky procesverbal skjaron me vërtetësi dhunimin e vorrit, nga i cili kanë teprue vetëm disa pak *eshtna*, që dhunuesve nuk u kanë ra në sy kur i kanë nxjerrë të tjerat për t'i hedhë në Drin. HISTORI 2- Një vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

ESKAVATOR *m. sh.-ë (-) (- -) ► (ǰǰ)* P.sh. Atëherë për të mos i mbytë në tortura këta, na u donte në të rijve me punue aq shumë sa të realizojshim jo vetem 2 norma, por nganjherë edhe më shumë: D. Pjeter Gruda ka mbrijtë me realizue nganjherë edhe 5 norma ose 20 m³: një *eskavator* i vërtetë siç e thirrshim. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

ESMER *mb. i panyj.* [Ezmer- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ishte një burrë i gjatë e i bëshëm, *esmer*, nga katundet e Lushnjes. RRNO 3 - Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

ESTETIK/Ë,-a *f. vet. njëj. libr.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. U pá e arsyeshme që për t'u lanë shteg të lirë punimeve, gropa mos të haqej në mjedisin e kapelës, ku i takote si me arsyetim, ashtu me *estetikë*, por u hap në skajin e djathtë, në të hyme të kapelës. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

ETAP/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Në këtë vështrim, mund të thohet se gjindemi gjithnji në fazën e një primitivizmi

shoqnor dhe duhet ende një punë programatike, edhe për shumë kohë, shoqnie me një *etapë* edukimi durimgjatë, për të mujtë me lavrue një kulturë të shëndoshë e të gjithanshmen në rininë e ardhshme shqiptare, si edhe me formue ndjenjën e sociabilitetit. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

ETERNIT,-I *m. vet. njëj.* ndërt. (*) ^ (**) ► (ЃЃ) P.sh. Kampi, si të gjitha kampet e të burgosunve, ngrihej me baraka drasash e populiti në formë katrore, ku ndryshin mbrendë një oborr kund 80 x 50 m dhe kishte dy dyer, atë zyrtaren që ishte afër komandës, dhe n'anë tjetër atë të punës, të mbulueme gjithmonë me pllaka të mëdha *eterniti* të valzuem. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

ETH/E,-ja *f. kryesisht sh.* (*) ^ (**) ► (Ѓ) P.sh. Mbas dy-tri ditësh e kapën *ethet* me të dridhuna. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

ETIKET/Ë,-a *f. libr.* (*) ^ (**) ► (Ѓ) UGJ (2015, f. 108) P.sh. Mirëpo *etiketa* e lypte që gjithmonë të thirrej me grada më të nalta se ç'ishin: p.sh. në rasë se ishte aspirant duhej të thirrej toger, në rasë se ishte tenent duhej të thirrej kapiten, në rasë se ishte kapiten duhej të thirrej major ose kolonel etj. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

ËMBËLSIR/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ЃЃ) P.sh. - Jooo! - më tha, - ajo *ëmbëlsirë* që thue ti quhet terhan- hallvasi, ndërsa kjo është një gjellë shqiptare. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

ËND/ËRR,-rra *f. sh.-rra(t)* (*) ^ (**) ► (Ѓ) P.sh. Materja, ajo, shfaqet ndër mënyra të ndryshme: edhe si ide edhe si *ëndërr*, por ligjet e materjes janë të palëvizshme. RRNO 2 - Lin Biao në Shqipni, f. 439

ETIMOLOGJI,-a *f. sh.-(të), -k, -ke* gjuh. (*) ^ (**) ► (Ѓ) P.sh. *Etimologjia* i vjen: Mali i Lorencit, por në gjuhen shqipe shkurtimi i emnit e qet - rencit (gënjeshtarit). RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

ETJE *f. vet. njëj.* (*) ^ (**) Δ (Ѓ) P.sh. Prandej më ndigjo, mos prano me i hanger se do të kemi *etje*. Dhimbjet e etjes janë më të mdha se të urisë. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

EUFORI,-a *f. vet. njëj.* libr. (*) ^ (**) ► (ЃЃ) P.sh. Foli shumë gjatë dhe me *eufori*. RRNO 2 - Lin Biao në Shqipni, f. 439

EVIDENC/Ë,-a *f. sh.- a(t)* zyrt. (*) ^ (**) ► (Ѓ) P.sh. N'e nesre, një djalë i rí, që i ndihmonte mjekut të burgosun të kampit për me mbajtë *evidencat*, më tha se kishte ndigjue tue folë edhe për mue: Pse nuk e dërgoni të bëjë operacionin në stomak? RRNO 3- Korniza, f. 548

EVIDENT/E *mb. i panyj.* (-) (- -) ► (ЃЃ) P.sh. Për ato akuza që keni sjellë ju këtu folen të gjithë para meje dhe asht *evidente* se nuk krijon fajsi, prandej nuk po i persris. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

Ë

ËNDËRR/OJ *jokal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ѓ) P.sh. Mazllumi ishte me të vërtetë një trokopall i trashë, me trup të lidhur, që *ëndërronte* çlirimin e Kosovës nga Serbia. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

F

FABRIK/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Ajo po të donte të ndërtonte *fabrikën*
binte mjete të rënda, buldozerë, vinça etj..
RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

FABUL,-a *f. sh.-a(t)* folk. letr. (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. *Fabula* ishte kjo: Në Shqipninë e
Enver Hoxhës, Sigurimi i Shtetit, të parën
detyrë kishte korrupsionin moral përmes
homoseksualizmit dhe mbas tij vinte robnia
shpirtnore. RRNO 3 -Fragmente nga revolta e
Spaçit, f. 595

FAJ,-i *f. sh.-e* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Ipeskqvit
në dioqezën e tyre gjykojnë të gjitha *fajet*
dogmatike dhe kanonike të kryera nga klerikët
dhe personeli ndihmës, duke i dënuar këta me
dënime disiplinore me karakter fetar siç janë
qortimi, RRNO 2- Statuti i Kishës
Katolike të Shqipnisë, f. 295

FAJSI,-a *f.* [Fajësi- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ)
P.sh. Do të bëhej një gjyq publik, i cili
pasi të provonte *fajsinë* do të jepte vendimet,
që nuk do të zbatoheshin kurr, mbasi e vërteta
ishte tjetër dhe këtë e dinte Partia. RRNO 3-
Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

FAJTOR,-e *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)
P.sh. Si ka mundësi që miqt e Luigj Gurakuqit,
të cilët kishin pa farsën e gjyqit të Tranit ku
Duçja nuk i dënoi *fajtorët*, në 1939 u
bashkuen me Musolinin e, në një mënyrë o në
një tjetër, e mbështetën pushtimin italian të
Shqipnisë? HISTORI 3.6- Bisedë përmbi
historinë me Át Zef Pllumin, f. 467; +përd.
mb. P.sh. -Asht tjetër punë me kenë kryetar i
franceskanve e tjetër me kenë fajtor. RRNO 1-
Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

FAKIR,-I *m. sh.-ë(t)* bised. (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. -E njof, po si s'e njof *fakirin*.
RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395

FAKT,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)
P.sh. Na kishim jo vetëm dyshime, por edhe
fakte ndoshta për më shumë se një. RRNO 1-
Ulkonja dhe bjt e vet, f. 102

FAKTOR,-I *m. sh.-ë(t)* libr. (*) ^ (**) ► (ǰ)
P.sh. Pra edhe këto dy *faktorë* materialë i

jepshin një shtymje ndjenjave të një
liberalizimi më të madh që kërkohej mbas
transferimit të komandantit Çelo Arzës.
RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

FAL kal., -a, -ur (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Si fqinj, i dhashë një kuti qumshti Panda
kineze, që ma kishte *falë* Dom Nikollë
Mazreku, por nga se ishte tepër e ambël nuk
më pëlqente. RRNO 3- Uzina e naftës në
Ballsh, f. 584

FALEM *vetvet. fet.*(*) ^ (**) ► (ǰǰǰ)

P.sh. Kështu *falej* pesë herë në ditë. HISTORI
3.5 - Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

FALEMINDERËS *pasth.* [Faleminderit -
Stand.] (*) ^ (**) Δ (ǰǰǰ)

P.sh. - Shif, - më tha, - un, *faleminderës* Zotit,
kam ushqime jo për një, por për tre-kater vetë.
RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

FALENDER/OJ kal., -ova, -uar [Falënderoj-
Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. -Zoti oficer, të
falenderoj shumë për respektin dhe me gjithë
mjerimin që kam, jam tepër i gëzuem që ma
thue. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

FALJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Duka i lypit një farë *falje* pashës se për
disa rretana të posaçme, shkaktue nga një
gjendje e jashtzakontë nuk kishte pasë
mundësi me e pritë me madhni në qytet, porse
kërkesen për vizitë mjeksore do ta bante në
këtë kështjellë. HISTORI 1- Udhtimi i dytë në
Raguzë, f. 90

FALL,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) && ► (ǰǰ)&&
P.sh. -Na nuk jemi gabele që me qitë *fall!*
RRNO 2- Shkurt 1951, f. 277

FALSIFIKUE *kal., -ova, -uar* [Falsifikoj-
Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰǰ)

P.sh. Edhe meshtarët e burgosun, që deri
atëherë nuk ishin dakord, nuk e kundërshtuen
mà, ndërsa Dom Dedë Malaj e At Konrad
Gjolaj menduen se letra ishte *falsifikue* prej
qeverisë, prandej nëpërmjet një katundari që e
dijshin se kalonte kufinin derguen me marrë
vojnat shëjte te Dom Ivo Bozhiqi në Mal të Zí.
RRNO 2- Persëri në kuvend, f. 288

FAM/Ë,-a *f. vet. njëj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ai ishte një ndër politikanët më me famë të Perandorisë Turke, e cila sundonte tokën shqiptare. RRNO 3- Si dikur, f. 478

FAMSH/ËM (i), -me (e) *mb. i njëj. (*) ^ (**)* & ► (Ë) P.sh. Mendoj se po n'atë kohë ai ose ndonji soze e tij politike shkruen librin *e famshëm*: Shënime për Lindjen e Mesme (1953- 1983), bot. 1985, i cili indirekt, apo direkt, asht testamenti i tij politik për shqiptarët. RRNO 3- Uzina në veprim - Mbarimi i miqësisë, f. 656. Në vepër ndodhet edhe forma: famëshme (i,e,të). P.sh. Partia lëshoi parullën e *famëshme* me forcat tona. RRNO 3- Uzina në veprim-Mbarimi i miqësisë, f. 656

FAMILJAR,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Atëherë fillon lufta për trashigimí, e cila, zakonisht, zgjat shumë, sepse ndërmjet shërbtorëve besnikë ka pakënaqsi *familjare*, ndoshta rivalitete pikëpamjesh, deri që mbërrijnë n'anmiqsi sa me i hangër kryet njani- tjetrit. RRNO 3- Uzina në veprim-Mbarimi i miqësisë, f. 656

FAMILJ/E, -a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kur ia kërkova ato hapa atij bashkëvuejtësi m'i dha menjherë dhe më tha se do të porosiste të tjera hapa në *familjen* e tij. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

FAMULLI,-a *f. sh.-(të) fet. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Un kurr në jeten time nuk kam jetue në *famulli*. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

FAMULLITAR,-I *m. sh.-ë(t) fet. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ti e din se Teologjinë e kam mbarue tash pesemdhëtë vjet e asht e para herë në jetë që báj si *famullitar*. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44; +përd. mb. **Famullitar,-e** P.sh. Ai përsëri kishte veprue simbas rregullit, në fillim me ceremoninë fetare në kishë, mandej në zyrën *famullitare* u kishte shprehë përdhimbtime, kishte bà dokumentat e i kishte përcjellë deri në varreza. RRNO 3- Si dikur, f. 478

FANATIK,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Komisioni natyrisht që në përbamjen e vet kishte nga njerzit më *fanatikë* të Frontit, por edhe ndonji prej atyne tjerve që nuk e dojshin me zemer. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

FANATIZ/ËM,-mi *m. vet. njëj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Feja nuk luftohet me *fanatizëm*, por me ligje. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

FANEL/Ë,-a *f. sh.-a(t) [Fanellë – Stand.] (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Gjatë burgut kjo punë i vlefti shumë, sepse nuk la çorap as *fanellë* të vjetër pa i mbledhë, i shkepte, i shprishte dhe mandej i dridhte përsëri e i punonte të reja, në këmbim të ndonji kile sheqeri, voji o makaronash. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

FANTASTIK,-e *mb. i panyj. libr. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Nuk e di a do të më lejojë koha që së paku ta përshkruaj përmbledhtas këtë ngjarje *fantastike* të lexueme në ditarin e shkruem prej dorës së tij. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

FANTAZI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kjo shprehje është një *fantazi* e sëmundë e botuesit, z. Kulli, sepse Fishta kurrë nuk do të pranonte me shkruë një gjuhë jo të llojit të tij. HISTORI 3.4- Fallsifikatorët e veprës së Gjergj Fishtës, f. 381

FAQ/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Vjehrra, ose nana e ré e nuses, Dila, e kapi për dore, ngjiti me të shkallët e gurit dhe e çoi nalt në një krevat ose balkon të madh ku njana *faqe* ishte xanë me një kosh të madh drithi, punue me mjeshtrí, krejt me dru kështeje, të zdrukthuem. HISTORI 3.5 - Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

FAQEBARDHË *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Me fjalë të tjera vegla e mirë punon, nuk të lodhë dhe të qet faqebardhë. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

FARAON,-I *m. sh.-ë(t) hist. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Në fillime të historisë kemi *Faraonin* - Zot. RRNO 3- Korniza, f. 548

FARE *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. - Ore, në maqinë ti ishe i vdekur *fare*, se unë të shoqërova që nga Repsi. RRNO 3- Në spital, f. 559

FAR/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ajo bimë prodhon shumë *farë*. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

FARKËT/OJ *kal., -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ë) fig. P.sh. Vendi im nuk asht në fundin e

botës o diku në skajin e saj, por në Europë, ku *farkëtohen* fatet e qytetnimit prendimor. RRNO 1- Lexuesit, f. 15

FARMACI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) UGJ (2015, f. 109). P.sh. Zbrita poshtë me letër në dorë, mora një biçikletë të njanit dhe shkova në një *farmaci* në Gjuhadol, aty punonte miku im Pjerin Bushati. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

FARMACIST,-I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Gjetën mbrendë dy fretën, njani ishte mjeku e tjetri *farmacisti*. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

FASHIST,-I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. *Fashistat* ndërruen mbretin, ndërruen edhe flamurin. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127; +përd. mb. **Fashist** P.sh. Mbas pak kohet erdhi okupacioni *fashist* italian. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

FASHIZ/EM,-mi *m. vet. njëj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Kur oratori i tha këto fjalë, dishmi publike në praninë e autoriteteve më të nalta të *fashizmit* në Shqipëri, populli ashtu siç kje lëshoi një gjamë, një zhurmë nga frika dhe admirimi njiherit. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

FAT,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Por un ndër konferencat e mia do t'ua përsëris italianëve pa ja dá se me të vërtetë që Roma dikur e ka pasë namin e madh, por legjionet ilire dhe perandorët e mëdhaj ilirjanë ishin ata që kishin në dorë *fatet* e Romës. HISTORI 2 - Kur u njoha me Fishtë, f. 127

FATAL/E *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. E kam ndër sy avokatin plak Qazim Danin, i cili fill mbas gëzimit të madh të lirimt nga burgu, pësoi tronditjen *fatale* kur i vranë djalin 25-vjeçar në kërkim të lirisë. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

FATALISHT *ndajf. (-) (-) Δ (ǺǺ)* P.sh. Populli shqiptar ka herë kishte harrue ligjet e logjikës e të realitetit dhe i ishte nënshtrur *fatalisht* fatit të keq, ndoshta edhe me mburrje, prandaj fjalët e mija tinglluen në atë heshtje kishtarë si të pandigjueme ndonjherë, si fjalët e një të marri. RRNO 3 - Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506

FATKEQ,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. E shka nuk rrijshem tue përblue me mendjen time ndër ato çase kritike të këtij populli *fatkeq!* RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

FATKEQËSI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Në shkencën e sotme moderne mund quhet shpërthim i papritun ose *fatkeqësi* natyrore. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

FATLUM,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. N'atë çast kleshë më *fatlum* se ai peshkatori që me një grep të vogël kapë një peshk të madh. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

FATMJERË *mb. i panyj. (*) ^ (**)* Δ (ǺǺ) P.sh. Gadi kundruell birucës nr. 4, ku ishem cakue me u mbyllë, gjindeshin dy tjerë *fatmjerë*, njani prej të cilve quhej Nikë Nika. RRNO 3- Si dikur, f. 478

FATUR/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Flitej për 40-50 kg. letër shtypi, të cilën ai e bleu me *fatura* të rregullta. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

FAVOR,-I *m. sh.-e(t) libr. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. M'u përgjegj se nuk mund lejohej kurrsesi, mbasi njerëzit atëherë mund thojshin se paska kenë lojë e Sigurimit në *favor* të atij policit. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

FAVORSHËM (i), -me (e) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Ky ishte një ças tepër i randsishem e *i favorshëm* për politikën në lidhje me Kishën Katolike. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

FAZ/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. -Pater, primitivizmi asht një *fazë* má e ultë se feudalizmi. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

FE/JA *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Njerëzit duhet të pagëzohen, njerëzit duhet të besojnë në Krishtin se po mbaroi *feja* në popull, ka mbarue gjithshka. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

FËLLIQUR (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* Δ (ǺǺ) P.sh. - Ti je një prej klerit të lartë dhe do përgjigjesh këtu për të gjitha bëmat tuaja *të fëlliqura*, që nga kryqëzatat e organizuara prej jush è deri në pjesmarrjet e fundit për të përmbysur Pushtetin Popullor. RRNO 1- Gjyget në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

FEM/ËN-NA,-e *f. sh.-a(t)* [Femër- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ž) P.sh. Në fund të fundit, çdo *femën* andron me gjetë një burrë. RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

FËMIJ/Ë,-a *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. Sot jam vetëm me këtë *fëmijë* te nana ime. RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

FËMIJNI-A *f. sh.-të* [Fëmijëri –Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ž) P.sh. Që në *fëmijni* më kujtohej se, jo larg q'andej, gjindeshin tri-katër stane verore në një vend që quhej Runica. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

FENER,-I *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. -Thirri edhe një roje me *fenë* në dorë. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

FENOMEN,-I *m. sh.-e(t)* libr. (*) ^ (**) ► (Ž) UGJ (2015, f. 110). P.sh. Gjatë burgosjes sime në Spaç e kam vrojtue kjartë e me gjakftoftësi këtë *fenomen*. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

FERG/OJ *kal.* [Fërgoj- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ž) P.sh. -Qe tek i ke mustakët e Stalinit e të bashin mirë, në daç zieji, në daç *fergoi*, se na nuk kemi asnji kashatë bukë me hanger. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

FËRK/OJ *kal., -ova,-uar* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Fillova t'i *fërkoj* qafën e shpatullat, siç bëshem edhe herë të tjera. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

FËRLIK,-u *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. Kur erdhi darka ata i hangrën *fërlikët* e pjekun e të gjitha të mirat e Zotit. HISTORI 2- At Bernardin Palaj ..., f. 207

FERM/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. -Të *fermës* janë këto? RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

FERR/Ë,-a *f. sh.-a(t)* bot. (*) ^ (**) ► (Ž) && fig. P.sh. - Bjere këtu te un e, qe besa e Zotit e e burrave, për një muej ditë ta mban Marku pa i hì *ferrë* në kambë. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

FERR,-I *m. fet.* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. Po si të shpëtohej nga ferri që nuk kishte kurrnji rrugdalje? RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

FEST/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. - Ndigjo, - më tha, - jam i bindun që ti i ke ndigjue me veshët tuej kumbonët e *festës* e po gëzohem edhe un. RRNO 3-Vegimi i lirisë, f. 694

FESTIV,-e *mb. i panyj.* (-) (- -) Δ (ŽŽ)

P.sh. Para se me fillue ceremonitë fetare të natës, fëmijët e mësue prej meje filluen programin *festiv*. RRNO 2- Nata e Këshndellave, f. 338

FETAR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. Kështu u lirova pak nga angazhimi im në shërbimin *fetar* për me fillue shtëpinë. RRNO 2- Shtëpia e re, f. 349

FËTYRË,-a *f. sh.-a(t)* [Fytyrë- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ž) P.sh. Kur hini mbrendë u fal me mue *fëtyrë* gëzue a je burrë: mirë se të pruni Zoti! RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

FEUDALIZ/ËM- ZMI *m.* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. Kur kthei në Atdhë e pá se ishte një vend tepër i mbrapambetun: një popull që jetonte më shumë se gjysa nën *feudalizëm* e pjesa tjetër në primitivizëm. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

FEUDOBORGJEZ *mb. i panyj.* (*) ^ (**) Δ (ŽŽ)

P.sh. Qëllimi kryesor i vizitës sonë asht ky: kërkojmë ndihma ushtarake dhe ekonomike, mbasi kemi dalë të shkatruem nga lufta dhe vimë nga një mbrapambetje e trashigueme nga regjimet *feudoborgjeze*. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

FIGUR/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. Për mbrojtjen e princit europian Hollanda dërgoi kolonelin Thompson, i cili ishte një *figurë* e randësishme në vendin e vet për forcat e xhandarmërisë. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

FIGURANT,-I *m. sh.-ë(t)* (-) (- -) ► (Ž)

P.sh., ky ishte në listën e atyne *figurantëve* në tribunë, e që ndoshta kish privilegjin me i dhanë dorën Tiranit ... RRNO 2- Zhdukja e kryqave, f. 427

FIGURATIV,-e *mb. i panyj.* (-) (- -) ► (ŽŽ) P.sh. E un vizitojshe ekspozitën botnore t'arteve *figurative* moderne të veprave që janë e nuk janë. RRNO 3- Në spital, f. 559

FIJ/E,-a f. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (ǰǰ) P.sh. Kur i dha gjashtë djaloshi ndjeu pak mundim. Mahmudi këputi tetë *fije* e të nandën nuk mujt. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

FIKSOHEM vetvet. (-) (- -) Δ (ǰǰǰ)

P.sh. Njani prej këtyne lterve ishte porsi raft permbrenda, ndersa mbulohej nga një basoriljev perjashta, i cili *fiksohej* me kater burma. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

FIK-U m. sh. fiq-(të) bot. (*) ^ ()** & ► (ǰǰ)

P.sh. "Të më rrijnë ngjat vetëm kush është rrxue ndonjherë prej *fikut*" HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

FILAN-I përem. pacakt. (*) ^ ()** ► (ǰǰ);

+ përd. si em. P.sh. Kur e more vesh vrasjen e *filanit*? HISTORI 2 - At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207; + && Filan fistek P.sh. Mbas këtyne veprimeve banin një procesverbal ku shkruenin se *filan fisteku* vdiq nga kjo ose ajo sëmundje. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

FILARMONI-A f. sh. (*) ^ ()** ► (ǰǰ)

P.sh. U ndamë, ai n'e djathtë për te *Filarmonia* e Shtetit e un n'e majten drejt Sheshit Stalin, sheshi qendror i Tiranës. RRNO 2- Shkurt 1951, f. 277

FI/LL,-lli m. sh.-je(t) (*) ^ ()** ► (ǰǰ)

P.sh. Shumë prej burrave të fisit më pështetën dhe u mundojshin ku me e gjetë një *fill* me u kapë për me e shpëtue vajzën; por shumë tjerë e shifshin se s'mund bahej gjà. RRNO 2- Sosja, f. 362

FILL lidh. (*) ^ ()** Δ (ǰǰǰ)

P.sh. Ishte doke, tepër e vjetër edhe kjo, që *fill* mbas vdekjes kufomës i hiqeshin përmbrëndësat (zorrë e mëlçi etj.) nga një burrë i specializuem dhe pregatitej i dekuni për ta ekspozue në një log para shtëpisë. RRNO 2- Doket e vjetra, f. 35

FILLIKAT ndajf. (*) ^ ()** ► (ǰǰ)

P.sh. Në famulli jetonte *fillikat* vetem, pa kurrnji njeri që t'i sherbente. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

FILLIM,-I m. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (ǰǰ)

P.sh. Në mbarimin e verës o në *fillim* të vjeshtës 1946 forcat e ndjekjes partizane e rrethuen pyllin. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

FILL/OJ kal., -ova,-uar (*) ^ ()** & ► (ǰǰ) P.sh. Kur thuhet pvetje don me thanë *fillojshin* edhe torturat. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

FILLOR,-e mb. i panyj. (*) ^ ()** ► (ǰǰ)

P.sh. Afër shkollës *filllore* ishte një kryq pushimit. RRNO 2- Zhdukja e kryqave, f. 427

FILM,-I m. sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (ǰǰ)

P.sh. -Atëherë ndrojmë *filmin*. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

FILMIM,-I m. sh.-e(t) kinem. (*) ^ ()** ► (ǰǰǰ) P.sh. Ndersa, kur u ula në korridor, aty afer koshujve ndritshin llampat me hark karbonit që u perdorshin në atë kohë për *filmim*. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

FILOZOF,-I m. sh.-ë(t) (*) ^ ()** ► (ǰǰ)

P.sh. Ai njeri i vjetër nuk ishte budall si mendojmë na, ai ishte *filozofi* vërtetë. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

FILOZOFI,-a f. (*) ^ ()** ► (ǰǰ)

P.sh. -Student *filozofie*. RRNO 1- I lirë, f. 236

FILOZOFI/K,-ke mb. i panyj. (*) ^ ()** ► (ǰǰ)

P.sh. Ta keshë parasysh se debatet *filozofike* kanë vazhdue me shekuj pa ndonji konkluzion të randësishëm. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

FILTR/OJ vetvet. v. III (*) ^ ()** ► (ǰǰ) UGJ (2015, f. 110). P.sh. Na me bel bājshim disa bira në tokë dhe mendojshim se uji do të *filtruhej*. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

FINANC/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (ǰǰ)

P.sh. Ruzhdi Çoba, shkodran; kishte studiue në Bolonjë për *financë* dhe ekonomi. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

FINANCIAR,-e mb. i panyj. (*) ^ ()** ► (ǰǰ)

P.sh. Fondi *financiar* i kërkue ishte mjaft i naltë për n'atë kohë që mungonte buka, megjithktë n'atë vjetin e parë shteti e miratoi pa ndonji diskutim. RRNO 2- Organizimi i ri në kishën e shgatrueme, f. 293

FIRË,-a f. sh. (*) ^ ()** Δ (ǰǰ) &&

P.sh. Ushqim special thirrej ai kur si racion ditor duhej të jepeshin 70 gr. mish, por në të vërtetë kjo gramaturë rrugës bante *firo*. RRNO 3- Në spital, f. 559

FIS,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* vjet. ► (Ë) P.sh. N'e nesret mblidheshin me shumicë jo në një vend, por lagje-lagje, dikund 30, dikund 50 e dikund më shumë, sikur t'ishin të ndamë ndër *fise*. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

FISHKULLIM/Ë,-a *f. sh.-a(t)* [Fishkëllimë – Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ë) P.sh. Atje poshtë në rrugë u ndie një sinjal *fishkullimë*. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

FISNIK *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Xhabiri ishte një *fisnik* i vërtetë. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

FITES/Ë,-a *f. sh.-a(t) (-) (-)* ► (Ë) P.sh. Si asht e mundun që njeriu nuk paska kurrnji qellim tjetër *fitese*?... RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

FITIL,-I *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Gardiani lajmoi dhe pruni një infermier ushtarak, i cili i hapi plagen dhe i shtini një *fitil*. RRNO 1- Fratël Gjon Pantalia, f. 118

FITIM,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Megjithkëtë bartja e ujit kje një *fitim* për në të burgosunt, sepse, atë ditë e mbrapa, kerkesat për ujë na u plotsuen po në at mënyrë. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

FITIMTAR,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ai ishte organizue si spektakli më madhshtor i terrorizmit *fitimtar*. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

FIT/OJ *kal., -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Këtë andërr e kallxova si vazhdim i njëjës tjetre të tregueme më parë, në mënyrë që të *fitoj* edhe un titullin biblik Zefi i Andrrave. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

FITOR/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ka korrur *fitore* të shkëlqyera ndër të gjitha fushat; RRNO 2- Zhdukja e kryqave, f. 427

FIZARMONIK/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kishte një violinë dhe një *fizarmonikë*. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

FIZIKISHT *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ishte në moshën rreth 65- vjeçare, mjaft i lodhun *fizikisht*, ndërsá mendjen e kishte pipzë. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

FIZIOLOGJI/K,-ke *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. E si i pengohen një njeriut ose edhe një shtasës nevojat *fiziologjike* për 30 orë? RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

FJAL/Ë,-a *f. sh.-ë(t) gjuh. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. -Shka janë kto *fjalë*? - tha axha. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

FJALËPAKËT (fjalëpakë) *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ishte njëri *fjalëpakët* dhe i idhtë, ndoshta nga fatkeqësitë. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

FJALIM,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Mbajti një *fjalim* të shkurtë të nxjerrun nga palca e ideologjisë enveriane. RRNO 3- Fragmente nga revolta e Spaçit, f. 595

FJALUER *m. sh.-ë(t)* [Fjalor- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ë) P.sh. Ka punue shumë vjet për një *Fjaluer* Enciklopedik pesë vëlimesh; për sa dimë sot, na ka teprue pjesa e parë e atij *fjalori*. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

FJET/JE- JA *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Porsa mbrijtëm na caktuen vendet e *fjetjes* dhe detyrat e punës. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

FJOLLË-FJOLL/Ë,-a *f. sh.-a(t) ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Por në jetë punët nuk shkojnë gjithmonë ashtu *fjollë-fjollë*, sepse fryjn shpesh edhe ernat e kundërta. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

FLAGRANC/Ë,-a *f. libr. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Një ditë 9 xune në *flagrancë* dhe e dënuen me 15 ditë birucë. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

FLAKADAN,-I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ndezën menjihërë një zjarm *flakada*. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

FLAKARTË *ndajf. (-) (-) Δ (Ë) (Ë)* P.sh. Mbi derën e errët që kishem përballë shndriste *flakartë* kryqi i vogël prej kashte i martirit shqiptar Dom Shtjefen Kurtit, dhe luteshem gjithnji: Drita e shpresa e eme. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

FLAK/Ë,-a *f. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Filluen akuza të ndërsjellta mes miqve për sabotim të njani- tjetrit; filluen të duken *flakë* herë në një anë e herë në një tjetër. RRNO 3- Uzina në veprim-Mbarimi i miqësisë, f. 656

FLAKE-KASHTE *mb. i panyj. (-) (- -) Δ (ǾǾ)* P.sh. Në periudhën më të mjegullt politike të historisë shqiptare të kohëve moderne qëndrojnë buzët e kyçuna të Nexhmijes dhe Ramizit, të cilat mund të hidhnin pak dritë mbi ato takime që ngjallën e fikën shpresat *flake-kashte* ndër zemrat e popullit shqiptar. RRNO 3 - Burgu i Zejmenit, f. 661

FLAMUR,-I *m. sh.-ë(t) [flamu/r,-ri m. sh. - j(t)] (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. Mbas pak hapash u ndal para shtyllës mbi të cilën valvitej *flamuri* i bardhë i Republikës së Raguzës. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

FLAS *jokal., fola, folur (*) ^ (**)* ► (Ǿ) && P.sh. Un shpesh shkoj aty e më duket sikur *flas* me ta dhe shoh se qysh atëherë, kanë fillue me u brejtë e me u plakë. RRNO 1- Kujtoj, f. 62; && [kupto: llap= flas shumë]. P.sh. Ju nuk e keni trimërinë që të dilni haptas, por hidhni gurin e fshihni dorën, duke nxjerrë në shesh disa firauna për të na luftuar e *duke llapur* sa andej, sa këndej. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

FLE *jokal., fjeta, fjetur (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. Zefi do të *flejë* në shtrat të vet. RRNO 1- Burgu i kishës, f. 115

FLET/Ë,-a *f. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. Ato *fletë* përshkrueshin rrenat që Vatë Gjeloshi m'i kishte thanë për një komplot ushtarak. RRNO 3- Si dikur, f. 478

FLETË-ARREST *m. vet. njëj. (-)(- -)Δ (ǾǾ)* P.sh. Ti e ke *fletë-arrestin* nga komanda, prandaj tani do të të dërgoj në dhomën e izolimit kolektiv. RRNO 3 - Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

FLETË-RRUFE,-ja *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* Δ (ǾǾ) P.sh. U ven *fletë-rrufe* e flet kundra tyne. RRNO 2- Zhdukja e kryqave, f. 427

FLETOR/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. U vu në dukje se në një *fletore* të tij të konfiskueme ishte shkruar: Gjuha shqipe asht tue ecë si babil. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

FLETUSHK/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. Besoj se gjatë luftës ai nuk kishte shkrepë asnjë fyshek, se vetëm *fletushka* e

trakte shkruente. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

FLIGËSHTI,a *f. sh.-të (-) (- -) Δ (ǾǾ)* P.sh. Astriti, lirinë e konceptonte si atë që kishte dalë nga revolucioni francez, të përlyem me gjak, dhunë e *fligështi*, pra atë që piktorë e skulptorë e paraqesin si një prostitutë, amazonë vigane, por fitimtare. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

FLOK,-u *m. kryes. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. Kishte trup mesatar, i shëndoshë, me *flokë* të kuq valë-valë, të ndamë në njenën anë të kresë. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

FLOKËKUQ,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. Nji djalosh i hijshëm, *flokëkuq* e shpatullgjanë. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

FLORI,-ri *m. sh.-nj(të) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. Për zotërin tuaj ka sa të duash; sa *flori* të ka kushtuar kjo uniformë kaq e bukur? RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

FLUTUR,-a *f. sh.-a(t) zool. (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. Por nji ditë, im atë, mbasi kishte prú berret për mëngjes, duket se tue kërkue ndonji vegël që i duhej, kishte hapë raftin e pá gjithë ato insekte xixëlluese e *flutura* shumëngjyrshe. RRNO 2- Gjysë ilegal në familjen time, f. 281

FOLE,-ja *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. Dom Nikolla spjegoi se babil ishte nji zog i verdhë, që bante *folenë* e vet thellë në tokë, në ndonji bregore. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

FOLËS,-I *m. sh.-(it) , -e (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. Sinjali se *folësi* i anës tjetër nuk ishte polici, o provokatori ishte ajo përplasja e prangave të duerve për drrasa. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

FOLKLOR,-I *m. (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. Kjo është nji vepër e madhe ku shkenca lidhet me *folklorin*. HISTORI 2-At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

FOLKLORIK,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) P.sh. Në revistën Hylli i Dritës ishte botue nji copë *folklorike* e mbledhun prej meje. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe

origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

FOLKLORIST,-I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ndërsa shkrimet e historianit e *folkloristit* At Marin Sirdani, ishin më pak të njohura e të kërkueme. RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506

FOND,-I *m. sh.-e(t) fin. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. -Komanda nuk ka *fonde* për të blerë ushqim për pëllumba. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

FONDAMENTALIST *mb. i panyj. (-) (-) Δ (ËË)* P.sh. ose do t'i jepej vrull fantazisë së shkrimtarëve mercenarë të fanatizmit *fundamentalist* antikristian të tipit të Skender Drini për me montue romanet servile politike.... RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

FORC/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Lutshim Zotin bashkë që të na jepte *forcë*. RRNO 1- Fratell Gjon Pantalia, f. 118

FORCIM,-I *m. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kishin ardhë disa kashuj me makineri nga Kina dhe si *forcim* kishin disa binarë të trashë nga një lloj dryni ngjyrë ufulle. RRNO 3- Fabrika e Reptit, f. 537

FORMAL,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kundërshtimi filloi që në pvetjet e para *formale*... RRNO 1- Gjygeti në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

FORMALISHT *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Megjithatë un nuk i besoj dhe, që ta dijs, ti do të dalish në gjyget e do të dënohesh 20 vjet *formalisht*, sepse për ty tash fillon hetuesia e vërtetë se na nuk kemi pasë ndër lista tona kurrkund emnin tand. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

FORMALITET,-I *m. sh.-e(t) libr. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Doktorit muer stetoskopin dhe bani ato *formalitet*, siç bājshin dikur të gjithë mjekët e botës:... RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

FORM/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Gjatë shekujsh ka marrë *formën* që kemi sot: paganizëm ilir, ku shartohet islamizmi, por nuk shkrihet dot. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

FORMIM,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Nga këto grupime filluen pak më vonë edhe diskutime për marrveshje ndërmjet partive politike ose lshohej mendimi për *formimin* e ndonji partie të ré. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

FORMUL/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Asht autori i të parit shkrim shqip me *formulën* e pagëzimit: Unte paghesont premit Atit et birit et spertit senit. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

FORMULIM,-I *m. sh.-it (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Këtyne u kishte kallzue gjithshka i kishte ndodhë e si kishte veprue me qeverinë deri në atë *formulim* të Statutit, ndoshta pak si i errtë. RRNO 2- Persëri në kuvend, f. 288

FORTË (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Por karakter të *fortë* si Qazimin nuk më ra me pá gjatë jetës së burgut. RRNO 3- Korniza, f. 548

FORTËSI,-a *f. (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Por mbas një dite që rrijshin në diellin e Gushtit, merrshin një *fortësi* të posaçme. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

FOSHNJ/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. At Marjani mbrohej se ai për politikë dihte sa një *foshnje* i vogël. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

FOTOGRAFI,-a *f. sh.-të (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kur bani me nxjerrë bllokun për me shkruet recetën i ra në tokë një *fotografi* vaje. RRNO 3- Në spital, f. 559

FOTOREPORTER,-I *m. sh.-ë(t) fem.-e, -ja sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Un mora pjesë edhe si një *fotoreporter* historik. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

FQINJ,-I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Mbas nja 3-4 ditësh, ai *fqinji* im nga Mallakastra, duel nga biruca, i dërmuem fare, me i u dhimtë gurit e drunit. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

FRANÇESKAN,-I *m. sh.-ë(t) fet. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Në Kuvendin *Françeskan*, ku jetojshem, zotnonte parandjenja se me atë çast Oksidenti po largohej prej nesh me një hap shumshkullor, se kundra katolicizmit në Shqipni do të fillonte një luftë, e cila, me gjasë,

do të vente në rrezik vetë ekzistencën e elementit katolik në Shqipëri. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

FRANXHOLL/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Hante një *franhollë* me burrofrisko. RRNO 3- Si dikur, f. 478

FRATEL m. fet.(-) (- -) Δ (Ë)P.sh. Kur u ktheva në qelinë time, ku ishem i lidhun dorë për dorë e kambë për kambë me *fratelin* jezuit Gjon Pantalinë, u vuna menjherë në takim me dhomën përbri ku ishte i vetëm Gac Çuni. HISTORI 2- At Pal Dodaj, f. 156

FRAT,-I m. sh. **freter(it)** (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. E veshin si *frat*, për t'i shpëtue informatorëve të Austrisë, dhe kështu të tre së bashku bajnë rrugën deri në Rrubik. HISTORI 2- At Pal Dodaj, f. 156

FRAZ/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. - Megjithkëtë, - e persriste shpesh këtë *frazë*, - un nuk dojshem me dekë se i gjalli e ka dermanin, por vdekja jo; i gjalli ka kohë me u koritë e me u turpnue, por ka kohë edhe me u nderue. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

FRENGJI f. sh.-të (-) (- -) Δ (Ë)P.sh. N'e nesre, gjeta kohën kur kishte më shumë dritë, që vinte nga ajo *frenji* e vogël atje nalt, kryqëzue nga shufra të trasha hekuri. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

FRESKI,-a f. (*) ^ (**) ► (Ë)P.sh. U ndalova: m'u duk se po frynte një tjetër erë me *freski*. RRNO 1- Lexuesit, f. 15

FRIG,-A f. [Frikë- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ë) P.sh. Frateli e muer i pari aq me turr, sa gadi kje tue i ra dishka, mue më dhimbej shumë, megjithkëtë e kqyrshem me një farë inati, se më hini *friga* se nuk po më len asnji pikë. RRNO 1- Frateli Gjon Pantalia, f. 118

FRIGACAK,-e mb. i panyj. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Janë ata më *frigacaktë*, që mbasi i kanë poshtnue e zezue, e së fundit kanë dashtë me u marrë edhe shpirtin, ata janë zbrapë e zbrapë deri ku nuk shkon më përtej. RRNO 1 - Në gërmadhat e kishës, f. 253

FRINGO mb. i panyj. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Aty ishin një numer i madh armësh që ndritshin e sidomos disa arka me bomba të kuqe të reja *fringo*. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

FRON,-I m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Në këtë rasë u organizuen gjithë rrugaçët e idjotët e Kinës për me luftue e me zhdrukë kulturën e lashtë kineze dhe në *fronin* e saj të nderuem të hypte idjotsia e poshtërsia, me anën e Dacibaove. RRNO 2- Lin Biao në Shqipëri, f. 439

FRONT,-I m. sh.-e(t) usht. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Një ditë erdh Dom Prek Nikçi, dikur me probleme kishtare, por ishte edhe antar i Këshillit të Pergjithshem të *Frontit* Demokratik të Shqipërisë. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

FRONTAL,-e mb. i panyj. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ndërsa po pregatitej sulmi *frontal* kundra qytetit, erdh lajmi se Beogradi ra në duer të gjermanëve e kështu pjesa më e madhe e ksajë ushtrie jugosllave iu dorëzuen italyanëve. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

FRUT/Ë,-a f. sh.-a(t) [Fryt- Stand.] (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Bujku punon tanë vitin, mbjell, krasit, prashit, her e vadit e në fund mbledh frutin. RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

FRYJ kal., -va, -rë (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. *Fryj verí*, fryj sa të dësh, se Vocri s'e lot gjurmën sonte pa i marrë dy qetë e kularit! RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

FRYM/Ë,-a f. (*) ^ (**) ► (Ë)P.sh. Atëherë kam marrë *frymë* thellë e u nisa shpatit përpjetë, por jo me turr. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

FRYMËMARRJ/E,-a f. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ai u përpoq të më bëjë *frymëmarrje* artificiale. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

FRYTDHANSE mb. i panyj. [Frytdhënës- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ë) P.sh. Kultivon frytet e arave e të pemve, të gjitha raca të zgjedhuna, jo vetëm të bukura, por *frytdhanse*. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

FSHAT,-I m. sh.-ra(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Bushati asht 15 km larg Shkodrës: *fshati* më i randsishem me një aktivitet të gjithanshem. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

FSHATAR,-I m. sh.-ë(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Por disa *fshatarë* që ishin bashkpunorë me komunistat, me urdhen të tyne, u vunë pushkën. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

FSHATARËSI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Haxhi Qamili mund paraqitej má së miri si kundërshtari mà i përshtatshëm, si hero i *fshatarësisë* kundra feudalëve, pra si paraardhës i dejë i revolucionit proletar. RRNO 3- Uzina në veprim - Mbarimi i miqësisë, f. 656

FSHES/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kur gardjani hapi drynin te dera duel një vajzë e ré dhe më mori *fshesën*. HISTORI 2- At Pal Dodaj, f. 156

FSHEHTAS *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ë) & P.sh. Mbytja e fëmijve prej nanave të veta ose aborti dikur bëhej shumë *fshehtas*. HISTORI 3.1- Çashtja e shikueme në katër anë, f. 296. Gjenden në vepra edhe format: mësheftas, mëshefun, mëshehshem. P.sh. Flitej për kristianët laramana të cilët ditën ose sheshit ishin turq e muslimanë, ndërsá naten ose *mësheftas* kishin besimin katolik. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipni, f. 13

FSHIJ *kal., -va, -rë* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. U përpoqa ta *fshij* gjithkah, ta laj e shpërlaj me nderim kishtar, tue mendue se për së shpejti mund ishte edhe banesa e natës sime të fundit. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

FTES/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. -Nuk ka marrë *ftesë* e dijeni; për këtë telegram ç'mund më thoni? RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

FTOFTË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Por edhe atje nalt nata bani e *ftoftë* e un ishem në tesha verore, pamvarsisht se kje 25 shtatori i vjetit 1967. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

FT/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Të *ftoj* si filozof që je dhe si klerik katolik që konsiderohet më fetar se gjithë tjerët. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

FTUJ/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Në të tretën ditë pruni në shpellë përsri një *ftujë* të mirë. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

FUÇI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Atje në fund të kolonës ishte një makinë plot me *fuçia* naftet. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

FUKAR/A,-ai *m. sh.-enj(të)* bised. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Njifte të gjithë burrat e malsisë e

fukaratë e Shkodrës. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

FULTER/E,-ja *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) & ► (Ë) P.sh. Më vunë *fulteren* e kshtejave përpara dhe shka qërojshin m'i jepshin. RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413

FUND,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kur mbrijtem te shtëpija, ajo ishte plot me njerëz: kishin ardhë me u përshëndetë për të *fundit* herë sa ishte gjallë. RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413

FUNERAL,-e *m. sh.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Mjerisht mbas një jave fëmija kishte vdekë dhe italianët u takuen përsëri me Dom Zef Bicin për *funeral*. RRNO 3- Si dikur, f.478

FUNKSION,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Me vumjen në *funksion* të këtij stacioni u pá me të vërtetë mrekuillia e madhe e punëtorit skllav. RRNO 3- Në krypore të Vlonës- Lufta e klasave në burg, f. 568

FUNKSIONAR,-I *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh.-Zef Pëllumbi, jam i ngarkuar të zhvilloj hetimet për lidhjet tuaja me spiunazhin italian dhe pikërisht me kryeagjentin Bertolini, *funksionar* i Ambasadës Italiane në Tiranë. RRNO 3- Si dikur, f. 478

FUQI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Me drejtësi o pa drejtësi, *Fuqitë* e Mëdhë, deri sot, nuk i janë përgjegjë kurrkuj, e aq mà pak shqiptarëve. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

FUQIPLOTË *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Mâ vonë ndjeva zanin e At Çiprian Nikës, ai kapej fytafyt me atë oficerin që, tash mà shumë se një muej ishte përgjegjës në Kuvendin Françeskan e në këtë operacion dukej se ishte *fuqiplotë*. RRNO 1- Burgu i kishës, f. 115

FUQISH/ËM (i), -me (e) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Grá e fëmij hikshin prej tij, se ishte aq i madh e *fuqishëm*, sa të shtinte frigën. RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

FURISH/ËM (i), -me (e) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Uji ishte shumë mà *furishëm* se herën e parë, por tash ishte terr e nuk shifshem gjà me sy. RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413

FURK/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Gjeta një plakë që me *furkë* në dorë po përkundte djepin. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

FURR/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Si përfundim, nëpërmjet tyre lidha kontratë me njanin që digjte një *furrë* gëlqere për vedi, me i marrë 150 kv; natyrisht, pa i fry burisë, që mos të përhapej fjala. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395

FURRTAR,-I *m. sh.-ë(t) fem.-e, -ja sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ata ishin dy *furrtarë*. RRNO 1- I lirë, f. 236

FUSHAT,-a *f. sh.-a(t) [Fushatë- Stand.] (*) ^ (**)* & ► (Ë) P.sh. Çka keni bá ju asht e paligjshme, sepse keni shpallë *fushaten* elektorale dhe këtë veprim ata e kanë krye gjatë fushatës elektorale. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

FUSH/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Të ngarkuem me to në krah do të kalojshim gjithë atë *pushë* që shtrihej para nesh prej Bedenit në Lekaj. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

FUS (fut) kal., -a, -ur (*) ^ () ► (Ë) P.sh. Ishte një katundar nga krahina e Shkodrës e siç dukej ishte *futë* në burg për fajë ordinere. RRNO 3- Në pritje, f. 519. Gjendet edhe forma: (kam) shti (në burg).**

FYE/LL,-lli *m. sh.-j(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ndigjojshem edhe *fyellin* e çobanit e kangën mbas krahit. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

FYERJE *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. - Jo, jo, maqedonçja është tjetër, ne e kemi për *fyerje* të na thonë bullgarë ose grekë. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

FYSHEK-U *m. sh.-ë ; sh. fishék (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. U jepte armën vetëm me 5 *fyshekë*. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

FYT,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. E pashë se donte me më thanë dishka, por i ngeci në *fyt* e nuk e qiti. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

FYTAFYT *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Mâ vonë ndjeva zanin e At Çiprian Nikës, ai kapej *fytafyt* me atë oficerin që, tash mâ shumë se një muej ishte pergjegjës në Kuvendin Françeskan e në këtë operacion dukej se ishte fuqiptotë. RRNO 1- Burgu i kishës, f. 115

G

GABEL,-i *m. sh.-ë(t) bised. arixhi. fem. -e, -ja sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. -Na nuk jemi *gabele* që me qitë fall! RRNO 2- Shkurt 1951, f. 277

GABIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Këtë derë e ke mësy *gabim!* RRNO 2 - Nata e Shënkollit, f. 331

GABIMISHT *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Në vitin 1964 më liruan me anmisti, por mbas dy javësh më morën përsëri duke thënë se më kishin liruar *gabimisht* me që isha i dënuar njëzet e pesë vjet; RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

GAF/Ë,-a *f. sh.-a(t) bised. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. - Zef, ç'ish mbramë ajo *gafë* e jotja me dalë n'oborr, tash që asht edhe pika e dimnit? RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

GAJAS *kal., -a, -ur (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Dij vetëm me ba qyfyre e me u *gajasë*. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

GAJL/E,-ja *f. sh.-e(t) bised. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. -Nuk ka *gajle*: Zefi librat e vet ka pasë. RRNO 1- Burgu i kishës, f. 115

GALAKTIK/Ë,-a *f. sh.-a(t) astr. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Dukej sikur konstelacioni ynë të kishte dalë në një tjetër *galaktikë*. RRNO 3- Miniera e Spaçit, f. 535

GALERI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
 P.sh. Ata ishin padronët e lokalit dhe jo vetëm të barakës, por edhe të të gjitha *galerive*. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

GAND,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
 P.sh. Edhe mendja i punonte, porse kishte mbetë me *gand* te gjuha: ai kishte ndryshue vështrimin e shumë fjalëve. RRNO 2- Të kthejmë te punët e kishës, f. 310

GANGREN/Ë,-a *f. (t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
 P.sh. Shterngimi i prangave në Burgun e Kishës tashmà ishte një *gangrenë* e të gjithëve. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

GANXHË,-a *f. sh. (t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Por kur deshtën me çpalojë flamurin jugosllav, nuk gjetën *ganxhë*. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

GARAZH,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
 P.sh. Ishte një djalë i rritun jetim, sepse babën, oficer të Ministrisë së Brendshme, i a kishin pushkatue kur, i tronditun nga terrori që pësoi vendi, zbuloi haptas sekretin se ishte kenë ai vetë i ngarkuem për të hedhë një bombë në *garazhin* e ambasadës sovjetike në Tiranë. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

GARD/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
 P.sh. Gjatë luftës isha nënoficer në *gardën* e Shtabit të Brigadës. RRNO 3- Në krypore të Vlonës- Lufta e klasave në burg, f. 568

GARDH,-i *m. sh.-e(t)* dhe **gjerdhe(t)** (*) ^ (**) && ► (ǰǰ) P.sh. Fjalët e hallkut e birat e *gardhit* nuk mbyllen kurr. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

GAR/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
 P.sh. Në Kuvend ruhej me kujdes një foto e cila paraqiste *garën* e vrapimit të tre fretenve shkepana me shkopij. RRNO 2- Kampet e burgjet e Shqipnisë, f. 296

GARUZHD/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
 P.sh. Erdh koha që Herojt e punës u banë lypsarë që rrjeshtoheshin bashkë me spiuna te kazani i gjellës dhe kërkujshin një *garuzhdë* të dytë nga tepricat e langut. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

GARZ/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ) P.sh. Ai, në fillim punonte si të gjithë na tjerët, veç i kishin dhanë një kuti me aspirina, disa *garza* e

pak jodium për urgjenca. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

GATI *ndajf. (t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. U bame *gati* për nysje:... . RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

GATISHMËRI,-a *f. (t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
 P.sh. Në shëj t'alarmit që dha roja, menjherë hine n'oborr të burgut roje të *gatishmërisë*, me armë, po edhe burgu nga jashtë u rrethue me roje të tjera. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f.661

GATITU *pasth. (t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ) + ndajf. P.sh. Kur mbrijtëm aty në kamp të punës, Duli foli me ata oficerat që i ndejën *gatitu*. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

GATSH/ËM (i), -me (e) *mb. i nyj. (t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. E dihte mirë sëmundjen e vështirë e dhimbjet e mëdha të mijat, prandej ishte *gatshëm* me më largue prej andej. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

GAT/UEJ *kal., -ova, uar* [Gat/uaj- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. A nuk ke turp me përbuzë gjellët qe *gatuejnë* nana dhe motra ime? RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

GAVET/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ ǰǰ) P.sh. Un i uritun siç ishem, i mbytshe ka një ose dy në ditë: mishin e tyne e shtijshem në *gavetë*. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

GAZ,-I *m. sh.-e(t)* dhe **-ra(t)** (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Ndërsa un lexojshem, letërprursi bante një *gaz* të turpshëm. RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

GAZEP,-i *m. sh.-e(t)* bised. (*) ^ (**) ► (ǰǰ) UGJ (2015, f. 112). P.sh. Ti e shef se tash jam e lodhun... me *gazep* i bāj hysmetet vedit e jo mà ty që je djalë i ri... HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episi i parë, f. 393

GAZETAR,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Këto konsideroheshin suksese dhe kështu *gazetarët* e rapsodët servilë këndoishin kangën prej suksesit në sukses! RRNO 3- Shpresa e pa shpresë derisa tirani vdiq, f. 641

GAZET/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Një ditë, im vëlla, kur u kthye prej Lezhet më pruni një *gazetë*. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

GAZTOR,-e *mb. i panyj. (t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ) P.sh. Mbas lajmoi në të parën derë, nga u

ndigjojshin zhurmë e të qeshuna *gaztore*, ajo më la vetun aty e më tha të hiqsha bizhamat. RRNO 3- Në spital, f. 559

GDHEND *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ĵ)

P.sh. Në Muzeun e At Shtjefën Gjeçovit kishin marrë të gjitha armët antike të punueme me argjend, si edhe armën të cilën ai e kishte *gdhendë* e zbukurue me dorën e vet. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

GDHENI/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ĵ)

P.sh. Punohej shumë mirë edhe në *gdhenie*. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

GDHI/N *kal., [Gdhi/j- Stand.] -va, -rë* (*) ^ (**) & ► (Ĵ) P.sh. Kuptohet se u *gdhina* pa shtj gjumë në sy. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

GEGËNISHT/E,-ja *f. [Gegërishte- Stand.]* (*) ^ (**) & *gjuh.* ► (Ĵ) P.sh. Shkrimtari më i madh i realizmit socialist, Ismail Kadare, thotë se *gegënishtja* është Gjuha Krisht, prandej, më ngjan, që u dashka edhe zhdukja e saj, bilë me ligje diktatoriale?! HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikanit dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

GËLLTIT *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ĵ)

P.sh. Me fjalë tjera, ishte një çorbë e pakrypë dhe e pashije, tepër e vështirë me u *gëlltitë*. RRNO 2- Doket e vjetra, f. 359

GËLQER/E,-ja *f.* (*) ^ (**) ► (Ĵ) P.sh. Gjaja më e vështirë ishte pjekja e *gëlqeres* dhe bajtja e saj. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395

GËNJ/EJ *kal., -eva, -yer* (*) ^ (**) ► (Ĵ)

P.sh. Ju mendoni se ai njeri mashtrues, siç thoni vetë, në të cilin paskam pasë besim të plotë, nuk synon t'u *gënjejë* edhe ju?... RRNO 3- Si dikur, f. 478

GËNJESHAR,-e *mb.i panyj., edhe si em.* (*) ^ (**) ► (Ĵ) P.sh. Parapëlqen një mashtrues, vagabond, *gënjeshtar* më shumë se organet ligjore të drejtësisë? RRNO 3- Si dikur, f. 478

GËRHI/J *jokal., -ta, -ur* (*) ^ (**) ► (Ĵ)

P.sh. Ishte tip i qetë, me mustaqe të trasha dhe kishte një difekt te hunda ose fyti, sepse *gërhiste* aq të madhe sa shqetsonte gjithë dhomën gjatë natës. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

GËRMADH/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ĵ)

P.sh. Kështu veprimtaria e At Gjeçovit të rí, për traditat popullore gojore mbi tokë, ashtu *gërmadhat* historike nën tokë. HISTORI 2- At Shtjefen K. Gjeçovi për fê e atdhe, f. 152

GËRMIM-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ĵ)

P.sh. Kjo ishte norma që secilit të burgosun i takonin për hise 4 m³ *gërmim*. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

GËRM/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ĵ)

P.sh. Të *gërmoje* sa të doje veç zall i trashë dilte. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

GËRMUSHEM *vetvet.* (*) ^ (**) ► (Ĵ)

P.sh. - Për tallje? - iu *gërmusha* un. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

GËRR/YEJ *kal., -eva, -yer* (*) ^ (**) ► (Ĵ)

P.sh. Në botë nuk ka sekrete; q'atëherë që goja flet me një njeri tjetër, n'at çast që veshët e shtien në krye fjalën e ndigjueme, ajo krijon përziemje të madhe, të *gërryen* përmbrenda derisa të nxierret për gojet e jashtë e të ia ngjitësh një tjetrit në sekret. RRNO 2- Shkurt 1951, f. 277

GËRSHANË,-a *f. sh.-a(t)* [Gërshtë-Stand.] (*) ^ (**) ► (Ĵ) P.sh. Punuem te kovaçi edhe një *gërshanë* të madhe për qethje bordurash e një tjetër të vogël për krasitje. RRNO 3-Njertzit dhe shtazët, f. 627

GËZIM-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ĵ)

P.sh. *Gëzimi* se do të kthejshim në burgun e Shkodrës ishte tepër i madh. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

GËZ/OJ *kal., -ova, -uar, (-ue, geg.)* (*) ^ (**) ► (Ĵ) P.sh. U gëzue shumë që i shkova. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

GICILOHEM *vetvet.* (*) ^ (**) & ► (Ĵ)

P.sh. Kur asht puna për fitim, të *gicilohen* veshët dhe zemra. RRNO 3- Si dikur, f. 478

GISHT,-i *m. sh.-a(t)* dhe **-ërinj(të)** (*) ^ (**) ► (Ĵ) P.sh. Kur arritëm atje në analizën e parë të urinës, çpova *gishtin* dhe lëshova në shishe një pikë gjak. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

GLOBAL,-e *mb. i panyj. libr.* (*) ^ (**) ► (Ĵ) P.sh. Më vonë filluen xixëllime, të cilat, dikur u banë rrethore, mandej *globale* e në fund filluen pamjet e magjishme, të cilat kurr

nuk i kam kuptue se ç'kan qenë. RRNO 3- Në spital, f. 559

GMUSH/Ë,-a *f. sh.-a* [Gëmushë- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Atëherë jam ndalë e mshehë ndër *gmusha*. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

GOC/Ë,-a *f. sh. -a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Kelmendasit kishin ndigjue se në vallet partizane, sa herë që shtrojshin ndokend në hu të torturave, këndohej: luaje, luaje, *goce* këmbënë, t'ia gegës mëmënë. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

GODI,-a *f. bised.* (*) ^ (**) ► (ǰ) [kupto: Dakort, marrëveshje mes palëve.] P.sh. Mblidhen pleq e stërpleq për me i vu kufijtë e bajrakve, por nuk bijshin në *godi*. RRNO 2- Sosja, f. 362

GODIN/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Në njenën prej ndërtesave ishte vendosë edhe burgu; ishte një *godinë* disa katëshe e pambarueme dhe e papastrueme, por me dyer e dritare të vume në vendin e tyne. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

GODITJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. U shifej në krye vetem *goditja* e fundit dhanun secilit prej prokurorit. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

GOJARISHT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Ndonjherë edhe mirsia e ndonjanit prej rojeve sherbente për t'u dergue ndonji porosi *gojarisht*. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

GOJDHAN/Ë,-a *f. sh.-a(t)* [Gojëdhanë- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Kryevepra e At Marinit asht Skanderbegu mbas *gojdhanash*, në të cilën përmbloodhi mbetjet e fundit të kujtimeve popullore arbnore për heroin e Kombit. RRNO 2- Kampet e burgjet e Shqipnisë, f. 296

GOJ/Ë,-a *f. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) && ► (ǰ) P.sh. Kur shkoi mbesa e vet, e gjet pa mend e pa *gojë*. RRNO 2- Të kthejmë te punët e kishës, f. 310

GOJËAMBËL *mb. i panyj.* edhe si *em.* [Gojëmbël- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. - Sa *gojëambël* ishte ky burri këtu, - tha baba im. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

GOJËHAPTË *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Kur u ndigjuen në sallën e

gjykatës të gjitha fjalët e foluna e kontratat e bame, gjithkush mbeti *gojëhaptë*; edhe gjygtarët e aq mà tepër hetuesi. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

GOJOR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Mund të them pa dyshim se të dhanat *gojore*, që shkruente At Gjeçovi, i plotësonte deri në hollësi At Marin Sirdani. HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

GOJTARI/E,-a *f.* [Oratori- Stand.] (-) (-) & ► (ǰ) P.sh. Ishte një burrë i gjatë, shumë i pashëm, mustakë të gjatë e truphedhun: përveç këtyne vetive trupore kishte aftësi *gojtarie* të shkathtë e me kthesa të një bukurie të rrallë në artin folklorik. RRNO 2- Zhdukja e kryqave, f. 427

GOLL/E,-ja *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Muret i rrahshin me çekiça në se ishin *golle* permbrenda. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

GOMAR,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. -Monarkist!, tradhtar!, *gomar!* RRNO 1 - Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

GOM/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) [kupto: Llastik]. P.sh. Nganjherë mora përplasje aq të forta, sa malsorët filluen me u trembë për mue, u ndalën, m'i kqyrën *gomat* e opingave, i panë se ishin të lëmueta edhe më thanë se me to do të thejshem qafën. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331; + P.sh. M'u duk se dikund ndesha në një *gomë* automobili o dishka të tillë. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

GOPÇAR/Ë,-e *m. sh.-ë* (*) ^ (**) ► (ǰ)

+ përd. mb. P.sh. Nga vezët dalin krimbat *gopçarë*, që hanë, brejnë e damtojnë bimët, dhe kur mbërrijnë në fundin e jetës, ato e dënojnë veten për fajet e bame me burgim të përjetshëm. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

GOSTI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Kur u ulen burrat, Mehmet Begu i thotë Hajdar Agës: Sonte po bëjmë *gostë*, dërgo ndokend të na i gjëjë rakinë e venën!...HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

GOT/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Lulash Dashi çoi *gotën* e rakisë e tha: Burra! HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrintari e oratori, f. 181

GOZHD/Ë,-a *f. sh.-ë (t) (*) ^ (**)* && ► (Ë) P.sh. Ndaj femijëve të shkollës kje superior, ndersa i ngeci sharra në *gozhdë* kur para tij duelen At Gjon Shllaku e At Gjon Fausti. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

GRABIT/Ë (grabis) *kal., -a, -ur (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Mora vesh se para nja tri javësh aty afër kishës kishin *grabitë* një vajzë por, si më thanë, vajza ishte grabitë me vullnet e jo pa vullnet, mbasi ishte kenë e fejueme me një tjetër. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, f. 325

GRABITJ/E,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kin Marashi deshi t'i nxjerrë jashtë dhe u përplas me ata që e akuzuen për *grabitje*. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

GRACK/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* && ► (Ë) fig. P.sh. Dhe këtu, shi këtu asht ai mashtrimi i madh që mashkujt e pandërgjegjshëm i bájne çdo femne për ta qitë në *grackë* e mandej, me mà të madhen paturpsi, e hedhin në rrugë. RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

GRAD/Ë,-a *f. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Dimri ishte acarue aq shumë sa temperatura në Shkodër mbërrijti disa gradë nën zero. RRNO 3- Si dikur, f. 478

GRAFIK,-u *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) + përd. mb. P.sh. Por arti *grafik* çdo vit sillte përparime të mëdha. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

GRAH/I *kal., -a,-ur (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. -E i *grahi* makinës tue parakalue kolonën. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

GRAHM/A,-ë *f. sh. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Pushteti tiranik, edhe pse në *grahmat* e fundit, përpiqej me shpëtue çka mund të shpëtohej nga "kultura" e realizmit socialist. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

GRAM,-I *m. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ashtu si i gjithë populli shqiptar, që nuk kish punë, merrshin me triskë 400 *gram* bukë në ditë, që kushtojshin 16 lekë. HISTORI 2-

At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

GRAMAFON/I *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Por qysh at ditë filluen me më thirrë vazhdimisht te dera: dikush radion, dikush *gramafonin*, dikush fizarmoniken. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

GRAMATIK/Ë,-a *f. (*) ^ (**)* gjuh. ► (Ë) P.sh. Sa e mërztëshme bahej ajo *gramatika* e tij, mbasi ai nuk lëshonte pë as sa një fije floku. RRNO 2- Kampet e burgjet e Shqipnisë, f. 296

GRAMATUR/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ushqim special thirrej ai kur si racion ditor duhej të jepeshin 70 gr. mish, por në të vërtetë kjo *gramaturë* rrugës bante firo. RRNO 3- Në spital, f. 559

GREK,-u *m. sh.-ë(t); përd. mb. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Pra na muerem vesh me saktësi se ushtria *greke* kishte hy ndër kufijt shtetnorë të Shqipnisë. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

GREMIN/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Un ia lexojshem. N'atë kohë Zëri i Popullit pothuej përditë në faqen e katërt nxierre lajme, me fakte të gjalla, se si në Shtetet e Bashkueme të Amerikës puntorët po vdisshin urije dhe në Europë plani Marshall përpiqej me shkatrue lëvizjen puntore e me i hjedhë popujt e Europës në *greminë* e robní. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

GREP,-I *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Mos gabo me levize *gopat!* HISTORI 2 - At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

GRIGJ/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Zakonisht ishte nier që fliste pak, kryesisht për tufën, *grigjën*, shëndetin e kullosën e bagëtive. RRNO 2- Gjysë ilegal në familjen time, f. 281

GRIMË *mb. i nyj. [Grisur (i)- Stand.] (*) ^ (**)* & ► (Ë) P.sh. Sa herë të fillosh me e zhdërvjellë këtë lamsh, peni del i këputun, aq i shkurtë e i *grimë*, sa nuk del me thurë copën e një flamuri kombëtar e jo mà një shteti. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

GRINDJ/E,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Asht një përrallë e gjithmonshme, që paraqet *grindjet* e fitimtarëve. HISTORI 3.6-

Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

GRIP,-I *m.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) mjek.

P.sh. Ndërsa ishim në kampin e Zejmenit, në një dimën me erë të ftoftë, ra një *grip* i keq aty ndër né. RRNO 3- Shpresa e pa shpresë derisa tirani vdiq, f. 641

GRISH/Ë *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Megjithse Duka u përpoq me lá gojën tue e *grishë* në një ditë mà të mirë e të përshtatshme, prap se prap përshtëndetjet kjenë të ftofta. HISTORI 1- Udhtimi i dytë në Raguzë, f. 90

GROP/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Hina te kisha e vogël e bana një *gropë* në dhé mbrenda kishës, afër elterit. HISTORI 1- Mbarimi i misioni tem, f. 100

GROSH/Ë,-a *f. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Megjithkëta, nganjherë më duhej me zie *groshën* e me skuqë mishin e thatë e tjera punë shtëpie. RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

GROTESK *mb. i panyj.* (*) ^ (**) letr. art. ► (ǺǺ) P.sh. Ajo loje m'u duk *groteske*, megjithktë ishte diftojse e saktë e shumë veprimeve të errta, RRNO 1- Vetëm vdekja...f. 110

GRREMC,-I *m. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Ai e kishte gjetë një *grremç* ku me u pështetë. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

GRUE *f. sh.[Grua- Stand.]* (*) ^ (**) & ► (Ǻ)

P.sh. Për atë *grue* Nosh Luci ngatroi e shkatroi deri që e muer nuse në shtëpi të vet, ku do të rritej djali i vogël, i cili do të vritej për gjak po prej meshkujve të tij. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

GRUMBU/LL,-lli *m. sh.-j(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Në gjithë atë *grumbull* njerzish dallova edhe fotografën, Gegë Marubin. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

GRUNË *m. bot.[Grurë- Stand.]* (*) ^ (**) &

► (Ǻ) P.sh. Ushqimi i zakonshem ishte një supë bollgurit (*grunë* i trajtuem) e kurrgjã tjetër. RRNO 1- I lirë, f. 236

GRUP,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. U zbulue - si thohej asokohe - *grupi* i shoferave që barshin miellin o bereqetin në Shkodër. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

GRUPE-GRUPE *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǺǺ)

P.sh. Zakonisht mblidheshim *grupe-grupe* nga 5-6. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

GRUPIM/E,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Nga këto *grupime* filluen pak mà vonë edhe diskutime për marrveshje ndermjet partive politike ose lshohej mendimi për formimin e ndonji partie të ré. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

GRUSHT,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Gjithkush e mbante këtë si *grushtin* mà të randë dhanun deri atëherë klerit katolik. RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por, f. 344

GRYK/Ë,-a *f. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) && ► (Ǻ)

P.sh. Ajo ndalet në mes të dhomës dhe rrin tue u hedhë e zmbiapë si *grykë* topi. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

GUNG/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Në pleqni prej reumatizmit i ishte deformue pak edhe kolona vertebrale nga një *gungë* për të cilën qeshte ai vetë edhe tjerët me të. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

GUR,-I *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. dhe mandej prej xhepit të vet nxuer një *grusht* arra, i thei ato me një *gur* përmbi krena të tyne dhe vazhdoi me hanger thelbat. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

GURGULLIM/A,-ë *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Më kishte kapë një etje e madhe dhe vështrojshe ku mund ndihej *gurgullima* e një kroni. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

GUR-GUR *ndajf.* (-) (-) Δ (Ǻ Ǻ)

P.sh. Atëherë gjithnji nga larg, o nga dritaret e ndonji shtëpije karshi kqyrshem se si me eksploziv i shembën të gjitha kumbonaret, përveç asaj të Kishës së Fretënve që erdhën tue e smontue *gur-gur* prej së naltit. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

GUROR,-I *m.-e* (*) ^ (**) ► (Ǻ); përd. mb.

P.sh. I gjithë materiali *guror* bartej me makina vetshkarkuese nga malet e Vlonës, por që i gjithë ai material shkrihej si krypa në ujë.

RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

GURR/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ)

P.sh. Kështu mbas nja 6 muejsh na bamë njëfarë kontrate me një kojshi që kishte lopë dhe siguruem një lloj langu të bardhë që e thirrshim tambël (qumsthtë); megjithkëta, ishte më i mirë se uji i *gurrës*: së paku e nxejshim stomakun për çdo mëngjes e në çdo mbramje. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

GURTË (i, e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ǰ)

P.sh. Në të himë shifeshin shkallët e rëpijta për t'u ngjitur nalt te pikat e vrojtimit mbi pullazin e *gurtë* të ndërtesës. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

GURGACË *f. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Me një copë *gurgac* (gur-zjarri) qypit të tëlyenit i bani përfundi një birë të madhe sa me xanë një lugë të vogël. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

GUSHAKUQ,-I *m. sh.-ë(t) [Gushkuq-Stand.] (*) ^ (**)* & ► (ǰ) P.sh. Gjatë dimnit, në një shtyllë të rrethimit vinte një *gushakuq* dhe këndonte për bukuri me sa zà që kish. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

GUSHT,-I *m. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. -Djalë, -më tha, - që nga dita 15 Korrik e deri me 16 Gusht kam pushimet, pregatitu. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

GUV/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ)

P.sh. Ai u bà burrë i përmendun, mbasi përveç shkathtësisë kishte sigurie edhe shtëpia, stane, shpella, *guva* e pyje ku mund luftonte e jetonte. RRNO 2- Zhdukja e kryqave, f. 427

GUXIM,-I *m. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Ishte njeri me *guxim*, me kulturë e njohuni të mjaftueshme dhe merrte pjesë me dinjitet në diskutimet që zhvillojshim. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

GUXIMSH/ME (e), -ëm (i) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Njeriu krijues, me logjikë e ndjenja të pastra, me fantazí të *guximshme*, qëndresë heroike e besim ka dhanë kryeveprat e mëdha të njerzimit, por jo kurr absurdi. RRNO 3- Në spital, f. 559

GUXIMTAR,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Gjatë kësaj periudhe shumë qytetarë *guximtarë* kishin dalë ndër male; tjerë ishin të mshefun ndër miq besnikë mbrenda qytetit. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

GUXO/J *jokal. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. - E kush *guxon* rne të prekë në dorë të Sulltanit që ásht má i fuqishmi i botës, para tij dridhen mbretent e jo yt at që ásht Vezir i tij! HISTORI 1- Shqetësim i madh, f. 62

Gj

GJAH,-u *m. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Për çdo *gjah*, kush është përgjegjësi kryesor, gjahtari apo zagari? RRNO 3- Shpresa e pa shpresë derisa tirani vdiq, f. 641

GJAHTAR,-I (gjahtor,-i) *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Se ç'don të bëjë *gjahtari*, zagarit nuk i intereson në se don ta varë apo don ta bëjë pasha. RRNO 3- Shpresa e pa shpresë derisa tirani vdiq, f. 641

GJA/K,-ku *m. sh.-kra(t) (*) ^ (**)* && ► (ǰ) P.sh. Mbas disa muejsh u përhap një lloj smundje lëkure sa kruheshe deri sa të dilte *gjak*. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678; && P.sh. Un nuk mujta me dalë në mal mbasi atje ishin anmiqtë e mij: ata që

dojshin me marrë *gjakun*. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44; && P.sh. Por un nuk i ndigjova me gjithë dhimbjet e mdha që kishem sidomos nder shpatullat e bame plagë e që rrjedhshin pak *gjak-ujë*. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

GJAKAMBËL *mb. i panyj. [Gjakëmbël-Stand.] (*) ^ (**)* & Δ (ǰǰ) P.sh. Quhej Smajl Duli; ishte një nga bajraktarët e Postribës, njeri shumë i mirë, i zgjuet, *gjakambël* e gjakftoftë. RRNO 3- Smajl Duli i Postribës, f. 575

GJAKATAR,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǰ) + përd. em. P.sh. Ndërkaq njerzit e kqij, tiranët

gjakatarë, gëzojnë të gjitha të mirat! RRNO 3- Në pritje, f. 519

GJAKFTOHTË *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Un iu ruejta provokimeve të tija, dhe sa herë ai fliste me nënqeshje o gjysë tallje për reformat e planet e Pushtetit, un i mbrojshe ato *gjakftohtë* me arsyetime sofistike. RRNO 1 - Pranë familjes, f. 246

GJAKNXEHTË *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Atëherë Shefqet Peçi i premtoi At Matisë se do të jepte urdhen që partizanët të silleshin mirë, megjithëse momenti ishte shumë *gjaknxehtë*, mbasi Kelmendi nuk shtrohej, bante një qindresë të fortë, e cila mund të vente në rrezik edhe vetë qeverinë demokratike të Tiranës. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

GJAKPIJSE *mb. i panyj.* zool. [Gjakpirës/e- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ë) P.sh. Ato ushujzat ishin me të vërtetë *gjakpijse*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

GJAKSI *m. sh.* [Gjakësi- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ë) P.sh. - Po, por *gjaksi* im asht në mal. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

GJALLË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) + fig. P.sh. Ndoshta u dukej se po kalonin mbi urë të Siratit, ura e fundit që lidh botën e *gjallë* me atë të përtejme. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

GJALLES/Ë,-a f. sh. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kurrnji gjelbërim, as pemë, as bar, as një shëj *gjallese* n'ato male. RRNO 3- Miniera e Spaçit, f. 535

GJALP/Ë,-i m. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Xhabiri më thonte se, mbasi nuk kishim vaj ullinit, do të më lyenin me pak *gjalpë*, kur t'i vinte nga shtëpia. RRNO 1- Xhabir Dibra, f.128

GJAMË *f. sh.* (-) (-) ► (Ë) etnogr. [kupto: Me zë vajtues. Kuje. Vajttime.] P.sh. Sa *gamët* e ofshamet, sa lutjet zhgjetore, sa net pa gjumë, vetem Zoti i di! RRNO 1- Burgu i madh, f.160

GJANË (i,e,të) *mb. i nyj.* [Gjerë- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ë) P.sh. Ngjitur me nevojtoresh që ishte 5 m e gjatë e 2.50 m e *gjanë*, ishte dhe një depo, pa dritare, e gjatë 5 m dhe e *gjanë* 2.20 m, vetem me një derë. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

GJANË-GJATË *ndajf.* (-) (-) & Δ (ËË) P.sh. Ai, tue u mundue me u çue në kambë, london aq randë plagën e kambës, sa nuk e

mban e rrxohet trup aty sa *gjanë-gjatë* të kambët e tij e plaga fillon me i rrjedhë gjak. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

GJARP/ËR,-i m.sh.-ërinj(të) (*) ^ (**) ► (Ë) + fig. P.sh. Nuk kishte pak prej këtyne, por disa ishin tepër aktivë si për shembull Zenel Tarelli të cilin e thirrshim *gjarperi* i verdhë. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

GJARNUES,-e mb. i panyj. [Gjarpërues- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ë) P.sh. Sa kaluem këtë qytet autokolona hyni në një pistë *gjarpnuese*, që shifej se ishte hapë pak kohë më parë: fusha, kodra djerre, që nuk kishin të sosun. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

GJAS/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kur kthen n' mbramje te shtëpia e vet, u thotë babës e axhës se me *gjasë* ky frati që na ka ardhë i mbledh shëjtanat, se e kam pá krrusun mbi tavolinë e fliste me ta me zà të naltë. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

GJASHTË *num.them.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Baba i këtyne shkencave është Pitagora, që me tabelën e vet na saktëson se *gjashtë* herë *gjashtë* bajnë tridhetegjashtë e nuk mund thuesh ndryshe. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

GJASHTËSH/E *f. sh.* (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. Né ashtu siç ishim të lidhun nga një *gjashtëshe* na shperndanë ndër makina tjera tue shtuo mjerimet e të gjithve. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

GJASIM,-i m. [Shëmbëllim- Stand.] (-) (-) & ► (Ë) P.sh. Qeleshet e bardha në krye jepshin *gjasimin* e maleve të nalta me borë. RRNO 2- Doket e vjetra, f. 359

GJATË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ishte një burrë i *gjatë*, truplidhun, kryekatrosh. RRNO 2- Sosja, f. 362

GJATËSI,-a f. sh.-(të) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. I pëlqeu shumë puna ime, prandej në javën tjetër më kaloi në një tjetër front që ishte sa *gjatësia* e kampit. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

GJË,-ja f. sh.-ra(t) (*) ^ (**) && ► (Ë) P.sh. Po ju s'keni lënë *gjë* pa bërë kundër popullit e pushtetit popullor. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

GJE/J kal. -ta, -tur (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. - Mos u bëj merak se *gjej* sa të duash që të dalin vullnetarisht sa me u shpí. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

GJËKUND (i) ndajf. (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Ja që do kthehemi; do të marrim edhe një tjetër shtizë, prandaj na prit këtu e mos ik *gjëkundi*. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

GJEL,-I m. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) zool.

P.sh. Ke vra edhe ti *gjelin* e beut si këta derdimenët e tjerë që shoh këtu, a por je marrë edhe ti me politikën e madhe si unë? RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

GJELBËRIM,-I m. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Kurrnji *gjelbërim*, as pemë, as bar, as një shëj gjallese n'ato male. RRNO 3- Miniera e Spaçit, f. 535

GJELL/Ë,-a f. sh.-ë(t) (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Por i thashë se ishte e para herë në jetën time që po e haja atë *gjellë*. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

GJEMB/I m. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Por kërkohen materiale: shtylla betoni, hekura, tel me *gjemba*, sepse këtu çdo ditë vinë kuajt. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

GJEMBAÇ,-I m. sh.-ë(t) (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Thirrej kështu rrjeti me telin *gjembaç* që përdorej prej ushtarakëve. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

GJENAZE f. sh. [Xhenaze– Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. *Gjenazen* e kam aty në shtëpi e kush kujdeset për vorrimin e saj? RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

GJENDJ/E,-a f. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Por shumë prej njerzve të dijtun e kishin kuptue *gjendjen*. RRNO 1- Dhuna bëhet pushtet, f. 35

GJENERAL,-I m. sh.-ë(t) (*) ^ (**) ► (ǰ)

UGJ (2015, f. 113). P.sh. Këtë mbledhje e kryesonte *Gjeneral* Hito Çako dhe Kryetari i Komitetit Ekzekutiv të Shkodrës Bilal Parruca. RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

GJENI,-u m. sh. (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Informatat, ose më mirë me thanë thashethanjet për Kasëm Trebeshinën ishin aq kontradiktore, sa me u çmendë: është komunist i orëve të para, një kriminel i regjun; komandanti më i ri i çetave partizane, më trimi

e má i përgatituni; është njeri i çmendun, maniak, skizofren, edhe spiun; është shumë i ndershëm, patriot i vërtetë, burrë i papërkulun; shkrimtar, filozof, një *gjeni* i vërtetë e tjera etj.. HISTORI 3.4- Kasëm Trebeshina në rrugën e Golgotës, f. 357

GJENIAL,-e mb. i panyj. (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. -Organizimi i sotshëm për shtypjen e kallamit ishte *gjenial*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

GJOMET/ËR,-ri m. sh.-ra(t) (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Secila brigadë kishte rojen e vet ushtarake, brigadierin e tre ose kater komandanta kompanie dhe një teknik *gjeometër* të gjithë të burgosun. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

GJERDAN,-I m. sh.-ë(t) (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Zbriti nga kali e hyri brenda, ashtu i zburkuar me tupa e *gjerdana* ari. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

GJERMAN,-I m. sh.-ë(t) (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Këtu poshtë kemi kapur rob një oficer të lartë *gjerman*. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

GJËSEND,-I pj. (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. A

thue të ka ra me dëgjue *gjësendi* për lopën e vjedhur të fermës? RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

GJËZË,-a f. sh. (*) ^ (**) && ► (ǰ)

P.sh. E kqyrshem me kureshtje atë parullë se më dukej si një kashë e lashë (gjë e *gjëza* i thonë në Jugë) dhe mundobesha t'i gjë kuptimin se çdo të thotë një Drejtësi që nuk asht në shërbim të së Drejtës, por të dikuj tjetër, kushdo kjoftë ai. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

GJEZDIS jokal., dhe kal., -a, -ur (*) ^ (**) ► (ǰ)

bised. P.sh. Mos u shqetso, po të bëj një shkresë provizore për katër ditë ose pesë që të *gjezdisish* pazarit, por mos gabo me dalë prej Korçet se të arrestojnë. RRNO 1- I lirë, f. 236

GJI,-ri m. sh.-nj(të) (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Mbasi ai kishte lanë vajin dhe e kishte pështetë kryet në *gji* të saj, ajo m'u suell. RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

GJIGANT,-e mb. i panyj. (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Mbaj mend, se dikund, në një pusëtë,

ishite vendosun një saraçineskë *gjigande*, rreth 50 kilogramëshe. RRNO 3 - Uzina në veprim-Mbarimi i miqësisë, f. 656

GJILPANË,-a *f. sh.* [Gjilpërë-Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Aty te telefoni dezurn ishte një vajzë që thurte me *gjilpanë*. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253; + P.sh. Një infermiere hini me një *gjylpanë* në dorë e mbasi pá numrin e krevatit, ma nguli gjylpanën në krah. RRNO 3- Në spital, f. 559

GJIMNASTIK/E,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. -Jam profesor *gjimnastike*. RRNO 3- Korniza, f. 548

GJIMNAZ,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Shkollat françeskane u rihapën kur un ishem diku ndër klasat e para të *gjimnazit*. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

GJIMOJ *jokal. veta III* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Megjithëse mjaft larg nga Guri i Kuq, atje poshtë *gjimojshin* malet nga lufta që bájshin shqiptarë e jugosllavë. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

GJINI,-a *f. sh.-të* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Arkivi i Provincës Françeskane, mund të thom pa kurrfarë dyshimi se ishte pasunia më e madhe e kësaj *gjinie* në Shqipëri. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

GJITHANDEJ *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. - Mirë, Dega po, por jo me u hapë fjala *gjithandej*. RRNO 2- Sosja(vazhdim), f. 380

GJITHANSH/ËM (i), **-me** (e) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Kur kthen njeriu aty gjindet përpara sulmit të *gjithanshëm* të mendimeve, dyshimeve, kurtheve e pritave më të zeza ndër rrugët, shtigjet e qafat e jetës. RRNO 3- Si dikur, f. 478

GJITHASHTU *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. *Gjithashtu* ti me Pater Gegë Lumajn keni banuar e keni ngrënë bashkë. RRNO 3- Si dikur, f. 478

GJITHÇKA *përem. pacakt.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ndjenja jote fetare të ka errësuar *gjithçka*. RRNO 3- Si dikur, f. 478; + përd. em. f. P.sh. Njerëzit e ditun nuk dijsin më kurrgjë dhe njerëzit e paditun kishin në dorë *gjithshka*: atë që nuk dihej! RRNO 1-Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

GJITHË *përem. pacakt.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. *Të gjithë* janë bijt e Perëndisë e krijesa të tija e prandaj duhet të shkojnë mirë e ta duen njani-tjetrin. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

GJITHFARË *përem. pacakt.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh.- Në botë, - i thashë, - ka *gjithfarë* besimesh ose religjionesh. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

GJITHFARËLLOJ *përem. pacakt.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Për me kursye miellin u provue me mbledhë nëpër livadhe e ograja nena, lëpjeta e *gjithfarëlloj* barishteje që mund hahej, të cilat i grijsin e përzie me miell, i pjekshin në furr: delte një farë buke jeshile që, aman o Zot, me të shtë tmerrin me e pá e jo më me e hangër. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

GJITHERË *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. - Un jam gadi *gjithherë*, monsinjor, por jam i sigurt se tash ke me pasë shumë tjerë të gatshëm me t'i bënë punët. RRNO 2- Persëri në kuvend, f. 288

GJITHKAH *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ditë për ditë vijshin të burgosun tjerë prej *gjithkah*: Tirana, Durrësi, Berati e Gjirokastra. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

GJITHKUND *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Qendrat e votimit ishin *gjithkund* të dyzume: në çdo lagje qytetesh e në çdo katund një qender ishte për burra dhe një tjetër për grá. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

GJITHKUR *ndajf.* [Gjithmonë-Stand.] (-)(-) Δ & (ǰ) P.sh. - Zotni, jam gadi *gjithkur* të duesh. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipëri, f. 13

GJITHKUSH *përem. pacakt.* (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. *Gjithkush* e kuptoi se shka ka ndodhë. RRNO 1- Kujtoj, f. 62; + **Gjithkend** rasa kall. P.sh. E pra nuk do t'ishte nevoja, por friga e madhe ka shtypë *gjithkend*. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267; + **Gjithkujt** rasa dhan. P.sh. Un jam gati të punoj një shah tjetër, sigurisht jo aq modern e artistik si i atij, por mjaft të bukur e që t'i pëlqejë *gjithkujt*. RRNO 3- Korniza, f. 548

GJITHMONË *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ti nuk ua acarón nervat prokurorit e gjygtarëve se je *gjithmonë* i qetë. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

GJITHNJË *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Ata *gjithnjë* kishin frigë nga unë. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

GJITHPUSHTETSH/ËM (i), **-me** (e) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) & (ǺǺ) P.sh. Natyra të çon te Krijuesi, te Zoti i *gjithpushtetshëm*. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

GJITHSAHERË *lidh.* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. M'u zotue në nderin e tij personal, me betim solemn, se *gjithsaherë* që të kishim nevojë me i dergue këto propozime në Vatikan, te Papa, t'ia paraqitshim Kjryeministrisë dhe ato do të mbërrishin me rrugë shtetnore. RRNO 2- Përsëri në kuvend, f. 288

GJITHSECIL/A,-i *përem. pacakt.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Megjithkëtë, për këto kafshë shpijake asht shkruar shumë, sepse ato janë më familjaret e njerzve dhe *gjithsecila* ka veçoritë e veta individuale. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

GJITHSEJT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Pra, *gjithsejt* për Kishën në Shqipni janë 1987 dokumente. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës "Vatikani dhe Arbëria" të Gj. Gashit, f.362

GJIZ/Ë,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Ato ditë një mikut të Mehmetit i kishte ardhë familja në takim dhe i kishte pru të gjitha të mirat, e ndër të tjera, disa domate sere dhe specatë të regjun në *gjizë*. RRNO 3- Në spital, f. 559

GJOJA *pj. bised.* (*) ^ (**) & ► (Ǻ)

P.sh. Në fillim akuzue se *gjoja* donte të themelonte një parti politike me emnin Demokracia islamike. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694. Gjendet në vepra edhe forma e fjalës: *kinse*. P.sh. Çoje gruen *kinse* te doktori, ban sikur grueja u shëndosh e u bá shtatzanë, shko me gjithë të atje ku lindin fëmijët, zgjidhe një që t'ju pëlqejë e rrite e bane djalë tandin. RRNO 2- Sosja, f. 362

GJOKS,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) && ► (Ǻ) P.sh. Në kohë të vjetra këta kishin luftue me turq, ndërsa në gjysën e dytë të shekullit të kaluem dhe në fillim të këtij u gjet *gjoks për gjoks* me Malin e Zi. RRNO 1-Vjeti 1945, f. 24

GJOL/E,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Do shifemi përsëri, këtu jemi, por dëgjo or çun: këtu ndër këto *gjole* do t'i lësh kockat. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

GJORË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Prifti i *gJORË* harronte me hjekë një kokërr bathë çdo ditë dhe kur mileti e pyeste: Kur binin Pashkët? RRNO 3-Vegimi i lirisë, f. 694

GJU,-ri *m. sh.-një (t)* (*) ^ (**) && ► (Ǻ) P.sh. Funerali që u zhvillue në Shkodër kje madhështor, i gjatë, por edhe shumë i vështirë, sepse rrugët e qytetit ishin të mbulueme me gadi një *gju borë* dhe vazhdote me ra skllotë (borë me shi). HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

GJUEJ *kal., -ta, -tur* [Gjuaj- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ǻ) P.sh. - Fajin e patëm edhe na sepse kur nuk muerën kurrkend prej nesh, ishte dashtë me i *gjuajtë* me mitraloz e me i mbytë!... HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

GJUETAR,-I *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. *Gjuetari* me armë në dorë, kur hin në pyllë, kurrë nuk mund e vrasë lepurin ndër shkurre sikur mos të jenë zagaret që e ndjekin e ia dorëzojnë atij. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

GJUETI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Prandej *gjuetia* e tyne ishte e ndalueme me ligj. RRNO 3- Në krypore të Vlonës-Lufta e klasave në burg, f. 568

GJUH/Ë,-a *f. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Ti e din se *gjuhët* e hueja janë të ndalueme në burg. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

GJUHËGJARPËR *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) P.sh. *Gjuhëgjarpër* ti që vjell helm e vrer! RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

GJUHËSI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Ndërkaq ai vetëm me *gjuhësi* merrej, shqyrtonte autorët që prej Gustav Meyer-it e deri te Çabej. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

GJUHËTAR,-I *m. sh.-ë(t) -fem. -e, -ja sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǺǺ)

P.sh. Edhe At Viktor Volaj, dishepull i zgjedhun i Fishtës, kje një *gjuhëtar* i madh. HISTORI 2- Parathanie, f. 123

GJUM/Ë,-I *m.* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Nderkaq kqyra me dhimbje të madhe punen që kishem bë për sa e sa muej, nën sekretin më të madh, tue i kalue netët pa

gjumë, herë me At Palin e herë me At Gjon Shllakun. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

GJURM/Ë,-a *f. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ)

P.sh. Por të fundit ai kishte vjedhë një lopë të fermës dhe për mos me e ndjekë për *gjurmë*, kishte hjekë çizmet e veta e i a kishte mbathë lopës, ndërsa dy kambët tjera i kishte lidhë me peca të kambëve. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

GJURM/OJ *kal., -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (ǰ)

P.sh. *Gjurmoi* se ku i kishem miqtë e dashamirët e mij, merrte ndihma nga ata, kryesisht nga familja Suma e Shkodrës dhe m'i dërgonte n'emën të vet. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

GJURULLDI,-a *f. sh. [Rrëmujë- Stand.] (-) (- -) &* ► (ǰǰ) P.sh. N'atë *gjurulldi* un dola nga mensa e u nisa drejt e te krevati i em. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

GJYGJ,-I *m. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Koha 5 vjeçare në izolim do të vlente për me fshi në kujtesën e tyne atë çka ishte thanë në atë seancë të fundit të *gjugjit*. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

GJYGJSOR,-e *mb. i panyj. [Gjykuese- Stand.] (-) (- -) &* ► (ǰ) P.sh. Shoferi e dërgoi në policinë e Pogradecit nga ku filluen proceset hetimore e *gjugjsore*, nga të cilat do të dënohej 25 vjet. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

GJYGJTAR,-I *m. sh.-ë(t) [Gjykatës, gjyqtar- Stand.] (*) ^ (**)* ► (ǰ) drejt. P.sh. Kështu pra, u mblodhën katër vetë, tre *gjugjtarë* e prokurori. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

GJYKAT/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) drejt. P.sh. Edhe, qysh në 1922 kemi një polemikë të fortë ndërmjet Pater Ambroz Marlaskajt dhe Ministrisë së Arsimit, e cila përfundoi në *gjykatë*. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

GJYKIM,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ)

P.sh. Në një çast dishprimi, kishte humbë *grykimin*, kishte kalue në krizë çmendunie dhe u hodh prej dritare e poshtë. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

GJYK/OJ *kal., -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Nuk mund i *gjykojmë* të gjithë njerëzit të këqij. RRNO 2- Marashi, f.351

GJYKUES,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǰ) drejt. P.sh. Te vendi i elterit kishin bënë një podium për trupin *gjykues*. RRNO 3-Gjygjet e popullit vazhdojnë, f.506

GJYMTË (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Ai shpëtoi gjallë, por mbet *gjymtë* në të falun. RRNO 2- Të kthejmë te punët e kishës, f. 310

GJYMTUAR (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Mendon se Partia ka nevojë për punën e të sëmureve e të *gjymtuarve*? RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

GJYMTYR/Ë,-a *f. (*) ^ (**)* ► (ǰ)

P.sh. Kur filluen dhimbjet e brijve e m'u mpine *gjymtyrët* nga të ftoftit, hoqa batanijen e u çova në kambë. RRNO 3-Hetuesi e re, f. 619

GJYNAH,-u *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* fet. vjet. bised. ► (ǰ) P.sh. Tani duhet t'i shlyj me punë të gjitha *gjynahet* që ka bërë në kurrizin e popullit. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

GJYSAGAZ *ndajf. (-) (- -) Δ & (ǰǰ) &&* [kupto: Bana buzen gjysagaz. = Buzëqesha.] P.sh. -Un bana buzen *gjysagaz* për arsyetimin ose çarsyetimin e tij. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

GJYSANALFABETË *mb. i panyj. [Gjysmanalfabet- Stand.] (*) ^ (**)* ► (ǰǰ). P.sh. E shumta e atyne njerëzve, ushtarakë a civila, të ngarkuem me detyra e përgjegjësi, ishin analfabetë ose *gjysanalfabetë*. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

GJYS/MË,- ËM *f. sh. (*) ^ (**)* & ► (ǰ) bised. P.sh. -Vetëm një *gjysëm* ore keni për të më lajmëruar. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619;

+P.sh. Strategu politik i luftës së dytë botnore pamvarsisht se *gjysën* e Europës e ka hjedhë në skllavni e *gjysen* tjetër copë e zhel në rrugë të madhe me lypë një copë bukë prej jankive.

RRNO 1- Dhuna bëhet pushtet, f. 35

GJYSË-BARITORE *mb. i panyj. (-) (- -) Δ (ǰǰ)* P.sh. Më tregonte idilet *gjysë-baritore* të tija, dashurishkat, idealet dhe kjaqshim vuejtjet. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

GJYSËTALLJE *ndajf.* (-) (- -) Δ (ǃǃǃ)

P.sh. Un iu ruejta provokimeve të tija, dhe sa herë ai fliste me nënqeshje o *gjysë tallje* për reformat e planet e Pushtetit, un i mbrojshe ato gjakftohtë me arsyetime sofistike. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

GJYSH/E,-ja *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ)

P.sh. Shka t'i bāj *gjyshes*, o gjyshit, a t'i mbys që ma mësojnë fëmijën kështu? RRNO 2- Puna me pengesa, f. 418

GJYSH/I *m. sh.-ër(it)* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ)

P.sh. -Nuk kam shkollë, por i dij nga babai dhe *gjyshi*. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f.584

H

HABER,-I *m. sh.-e(t)* bised. (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ)

UGJ (2015, f. 113). P.sh. Ky nuk kishte *haber* (siç i thomi) për burgje dhe kampe: kishte ardhë nga arma e kufinit. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

HABITSH/ËM (i), -me (e) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ) P.sh. ... një njoftim i *habitshëm*, për herë të parë i nënshkruem me formulën demokratike gadi të harrueme: "nga një grup dashamirësh të poetit". HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

HAJAT,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ) P.sh. Kishte trajtën e një kuvendi rregulltarësh mesjetar: poshtë shtyllat e kjostrit (*hajati*) të gjitha gurit një cope, zbukurue me zogj ose me pllumba dhe lule. HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

HAJDE,-ni *psth.* bised. (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ) + përd. kallëzues (f. eja) P.sh. *Hajde* pak te baba se kam një fjalë. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

HAJDUT,-I *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ)

P.sh. Flitej se kishte thye burgun e *hajdutve* atje në Itali, kishte ikë në Malin e Zí e në Shqipni i veshun si ushtarak me graden caporale. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

HAJNI,-a *f. sh.-(të)* krahin. (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ) P.sh. Puna dhe *Hajnia*: puna asht ajo gjithmonë e vjedhuna. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

HAJT *psth.* (*) ^ (**) Δ (ǃǃ) bised. P.sh. - *Hajt* ti, se e zgjoj un. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

HAK,-u *m. (hak/ë,-a f.) sh. haqe(t)* bised. (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ) P.sh. -Beogradi kishte me marrë shumë *hake* në shqiptarët deri atëherë kryeneçë. RRNO 1- Duhet kurbane tjera, f. 69

HAKMARRJ/E *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ)

P.sh. Zemrat tona ishin të helmueme prej vuejtjesh e torturash: inadi, djalli, dishiri i *hakmarrjes*. RRNO 1- Krishti në burgun e madh, f. 204

HALABAK,-u *m. sh.-ë(t)* (-) (- -) ▶ (ǃǃǃ)

P.sh. Por këta nuk janë kurrgjà tjetër, por disa *halabakë*, vagabonda, që nuk njofin as fé as atdhë, as Dinë as Imanë. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

HAL/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ) &&

P.sh. - Pater Martinin e kemi pasë rrëfyes e At shpirtnor, e jo vetëm familja jonë, por edhe shumë të tjera qytetare, sepse gjithmonë, kudo në botë, siç thonë: nuk ka peshk pa *halë* e shtëpi pa fjalë. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

HALL,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ) bised.

P.sh. Kemi qinda shembuj, por ndër mà të fundit Vaso Pashën, që ndër sà kjante *hallin* e Shqipnisë, ai vetë bante ligjin në Liban si guvernator i sulltanit. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

HALL/Ë,-A *f. sh.* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ) P.sh. Në shtëpinë tonë në Tiranë na priti *halla* Naje, motra e babës, me gjithë burrin e saj. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

HALLALL,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) bised. ▶ (ǃǃ) P.sh. Un ia bāj *hallall* sot plumbin atij gjaksit tim! RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

HALLEXH/I,-iu *m. sh.-inj(të)* bised. (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ) P.sh. Vocërr Nika më ka mësue atë ditë në pazar të Gjakovës se si me i

vështrive njerëzit, pasanikët e *hallexhitë*.
RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

HALLK/Ë, -a *f. sh. -a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kambët e zmathuna të shterngueme në zinxhirë kali me dry e të kapuna në murin mbrapa me një *hallkë*, durrët të lidhuna para. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

HALLVASI, -a *f. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. - Joo! - më tha, - ajo ëmbëlsirë që thue ti quhet terhan-*hallvasi*, ndërsa kjo është një gjellë shqiptare. RRNO 3- Fabrika e Reptsit, f. 537

HAM/ALL, -I *m. sh. -ej(të)* (*) ^ (**) ► (Ë) bised. P.sh. -Un jam *hamall* gjymrykut në Durrës, - më tha. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

HAMBAR, -I *m. sh. -ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Katundarët e Zadrimës i ngarkoi me taksa të randa, u muer drithin nder *hambarë* e bagtitë që kishin. HISTORI 1- Karagega në kalá, f. 94

HAMENDJ/E, -a *f. sh. -e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Shto mandej vështirësitë që sjellguha jonëpër ne që, të mësuar të lexojmë shkrimet e shekujve të mëparshëm edhe të shkruajmë pak a shumë, simbas *hamendjes*, në dialekte dhe në nëndialekte... HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

HANDIKAPAT *m. sh. -ë (-) (-) Δ (ËËË)* UGJ (2015, f.113)+përd. mb. P.sh. Sot do t'i thonin karrigë *handikapatësh*. HISTORI 2- At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

HAP *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Dera e hekurt u *hap* menjherë dhe u gjetëm mbrenda një kopshti shumë të haptë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -Episodi i dytë, f. 428

HAPËSIN/Ë, -a *f. sh. -a(t)* [Hapësirë- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ë) filoz. P.sh. Siç tregon P. Përmeti, pas kësaj marrëveshjeje marrëdhانيت e këputuna me 1945 u rivendosen përsëri me Vatikanin në mënyrë zyrtare-shtetnore dhe Kisha Katolike Shqiptare mori një *hapësinë* veprimi. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës "Vatikanin dhe Arbëria" të Gj. Gashit, f. 362

HAPTAS (haptazi) *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ai ishte shpreh *haptas* pa frigë për reforma sociale që i nevojiteshin këtij populli. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

HARAM, -I *m. (*) ^ (**)* ► (Ë) bised.

P.sh. Mos mendo kurrë me u bà i pasun, me blé tokë, shtëpi o bashtinë me gjanë e huej! Asht *haram!* RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

HARBUTLLEK *ndajf.* [Harbutërisht- Stand.] keq. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Me folë të drejten nuk e trajtuen me aq *harbutllek* sa na tjerve, e shifshin se ai nuk kishte ma jetë dhe mund u vdiste aty parasyshe, e pveten shumë pak dhe mandej thirren At Donatin. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

HARDHI/A *f. sh. -(të)* (*) ^ (**) bot. ► (Ë) P.sh. -Mendoj të bajmë një tendë të madhe, sepse *hardhija* rritet shpejt e kështu që në vjetin e dytë mund rrini nën hije. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

HARDHUC/Ë, -a *f. sh. -a(t)* zool. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Mbas një vjeti e gjysë të kësaj miqësie, *hardhuca* përfundoi viktimë e një spërkatje disinfektimi që infermeria e kampit bani kundra çimrrave. RRNO 3 -Njerzitet dhe shtazët, f. 627

HAR/K, -ku *m. sh. -qe(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ndersa, kur u ula në korridor, aty afer koshujve ndritshin llampat me *hark* karbonit që u perdorshin në atë kohë për filmim. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

HARMONIUM *m. (-) (-) Δ (ËËË)* [kupto: Harmonikë *f. sh.* Vegël muzikore e vogël në trajtën e një kutie të sheshtë e të gjatë me disa vrime anës, të cilave u fryjmë me gojë për të luajtur melodi.]. P.sh. Dinte me u ra shumë veglave muzikore, por, si thonin, në *harmonium* dhe në flaut nuk i avitej kurrkush. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

HARNË *f. sh. -a (-) (-) & Δ (ËËË)* P.sh. Dhe i Biri i Tij predikoi: Mos i zhgulni *harnat* e kqija deri të vijnë korrat. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

HARRES/Ë, -a *f. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ma vonë Fratelin e kthyen në dhomë gadi sikur e qitën në *harresë*. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

HARR/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. -Jo, nuk kam si i *harroj*. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

HART/Ë, -a *f. sh.* -**a(t)** (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. A e kapë këtë vend ndonji *hartë* gjeografike? RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

HARTIM, -I *m. sh.* -**e(t)** (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Këto inskenime ishin *hartimet* e fillestarëve, por sot nuk pijnë më ujë. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

HART/OJ *kal.*, -**ova**, -**uar** (*) ^ (**) ► (Ķ) + fig. P.sh. Sa për ekonomista, ata përgatiteshin si llogaritarë kooperativash ose, në rastin më të mirë, shefa ndërmarrjesh nacionale; planet e zhvillimit ekonomik të vendit i *hartonte* Partia. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhur i politikës shqiptare, f. 245

HARUSHË *f. sh.* -**a(t)** [Arushë- Stand.] bised. (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Harushë malit! RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

HARXH, -I *m. kryes. sh.* -**e(t)** (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Liza qyri *harxhet* ndër torba e tha:.... HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episi i parë, f. 393

HARXH/OJ *kal.*, -**ova**, -**uar** bised. (*) ^ (**) & ► (Ķ) P.sh. Duhet ta *harxhojsh* një ditë më tepër për mue këtu në Shkodër!... HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

HASËM *m. sh.* [Hasm- Stand.] (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Ky asht rob shpije e jo *hasëm*! RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

HASMËRI, -a *f. sh.* -**(të)** (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. - Tani ta sigurojmë jeten neve për këto *hasmëritë* e vjetra të malësorve, prandaj armën duhet ta dorzojsh. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

HATA, -**ja** *f. sh.* -**(të)** bised. (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Të gjithëve u hini *hataja*. RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

HATËR, -I *m. sh.* -**e(t)** [hat/ër, -ri *m. sh.* -re(t)] bised. (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Për *hatër* të saj prashitshem ditë për ditë nga dy-tri metër katrore dhe ajo më rrinte aty tue pritë krymbat. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

HAUR *m. sh.* [Ahur, -i (i bagëtime)– Stand.] (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Shtëpia e Motrës Gjeorgjinë ishte pjesë e një *hauri* të një banese të vjetër tiranase, e ndame në tri dhoma. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

HAZERXHEVAP, -e *mb. vjet.* (*) ^ (**) ► (ĶĶ) P.sh. Ishte *hazerxhevap* me gjithkënd

edhe kur ishin shaka si edhe në çashtje më serioze. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -Episi i dytë, f. 428

HEBE *f. sh.* [Hejbe- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ķ) P.sh. Vuka më bartë ndër *hebe* edhe veshjet popullore të shkodranëve, sepse në atë qytet nuk mund të shkonte kush i veshun me petkun fetar, mbasi ishte krejt i islamizuem. HISTORI 1- Nji ngjarje e pabesueshme, f. 22; + P.sh. E ndërkaq nxuer nga *hejbet* e vjerruna në kuj, nxori zhgunin e konopin e e vari përmbi hebe. HISTORI 1- Nji ngjarje e pabesueshme, f. 22

HEBRE, -u *m. sh.* -**nj(të)** (*) ^ (**) ► (ĶĶ) P.sh. Mandej më foli për besimet primitive dhe origjinën e tyne, së mbrami te besimet monoteiste me në qendër popullin *hebre* ose çifut si i thomi na shqiptarët. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episi i dytë, f. 428

HEDHURIN/Ë, -a *f. kryes. sh.* -**a(t)** (*) ^ (**) ► (ĶĶ) P.sh. Naltësia e *hedhurinave* perbrë rrethimit kishte mbërritë afër dy metër. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

HEJ *psth.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. - *Hej*, more djalë, mbas Stambollit a e pave edhe kaurrinë? HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

HEKATOMB/Ë, -a *f. sh.* -**a(t)** (*) ^ (**) ► (Ķ) libr. vjet. P.sh. Po ndër ato ditë në Tiranë u bënë pushkatimi i At Anton Harapit, i cili, në njanën anë, e shtoi edhe më shumë etjen për gjak, ndërsa na tjerët shifshim një *hekatombë* të hapun që na priste. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

HEKTAR, -I *m. sh.* -**ë(t)** (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. - Ka nga ata bejlerë që kanë pronë dy-tre fshatra, por zakonisht e shumta kanë rreth 200 *hektarë*. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

HEKUR, -I *m. sh.* -**a(t)** (*) ^ (**) ► (Ķ) + përd. mb. P.sh. Ai ishte çam nga jugu e un malsor i veriut; ai ishte për një disiplinë të *hekurt* shtetnore e un anarko-liberal. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

HEKUR-BETON, -I *m.* (*) ^ (**) ► (ĶĶ) ndër. P.sh. ... thohet 'se vetëm bunkerat me *hekur-beton* mbërritën numrin tetëqind mijë, pa numrue galeritë e tunelet ndër të cilat u punue për tridhetë vjet rresht tue i marrë shpirtin popullit ushtar e tue shpenzue

materialet e ndërtimit kot së koti. RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

HEKURISHT/E,-ja *f. kryes. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Për ndihmat e mëdha bujare të Bashkimit Sovjetik ai tha se të gjitha ato fabrika e uzina nuk ishin kurrëgjatë tjetër, por disa *hekurishte* të vjetra të lyeme me bojë, të cilat nuk prodhoheshin më që në fillim të shekullit. RRNO 2- Dom Dedë Malaj, f. 391

HEKURKTHYES,-I *m. sh.-(it) (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. A e kuptoni që klasa puntore në Shqipëri asht më e kulturumja në botë sepse, përveç doktorave në mjeksi, të gjithë të tjerët, të lauruem ndër universitetet të mira t' Europës, punojnë ndër zanatet e nderueme si berberë, *hekurkthyes*, bojaxhi, ndërtues etj.. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

HEKUROS *kal., -a, -ur (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Atëherë nusja i nxuer rrobet nga thasët që kishin ardhë nga Berati, i *hekurosi* e filloi me i vendosë ndër sirtarë të vet, në anën e majtë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

HEKURUDHOR/E *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Nga kati i dytë e i tretë i burgut kundrohej rruga automobilistike dhe *hekurudhore* që ishin kund 4 kilometër larg. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

HELIKOPTER,-I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. *Helikopterat* fluturojshin mbi krenat e skllavëve të lirë, të cilët, në këtë kohë përpiqeshin, pa krime, me asgjesue spiunazhin e komandës. RRNO 3- Fragmente nga revolta e Spaçit, f. 595

HELM,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ž)+ fig. P.sh. Burgu vetë asht *helm*. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

HELM/OJ *kal., -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Ne fëmijëve na larguen e shkueme në breg të atij liqeni ku gjallonin disa bertkoca me ngjyra të çuditshme, të cilat edhe i kishim frikë se na *helmojnë*. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

HEM *lidh. [Edhe...edhe- Stand.] (*) ^ (**)* ► (Ž) bised.. P.sh. Kështu ky bashkpunim ka me i përpunue njerzit që *hem* kapitalistat të përqafojnë idetë e socializmit, edhe komunizmi ka me u bënë demokratik e dikur do

të jetojnë bashkë. RRNO 1- Dhuna bënë pushtet, f. 35

HEMORAGJI,-a *f. sh.-(të) mjek. (*) ^ (**)* ► (Ž) UGJ (2015, f. 113). P.sh. Thashë me vedi se duhet të jetë kenë ndonji *hemoragji* cerebrale o dishka e tillë që të merr jetën. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208. Shih. emoragji.

HËNË *f. sh. (*) ^ (**)* ► (Ž) [kupto: Dita e parë e javës, që vjen pas së dielës.] P.sh. Ditën e *hënë*, ora dhjetë, do të shkosh në klubin e fshatit X. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

HEQJE *f. sh. (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Dënim kapital (me vdekje) për mue dhe dënim me 25 vjet *heqje* lirie e punë të detyrueme për Nikollë Mazrekun. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

HER/Ë,-a *f. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ž) +përd. ndajf. P.sh. Populli shqiptar kishte vdekë një *herë* e përgjithmonë. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

HERËPASHERSH/ME (e), -ëm (i) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Edhe te në ardhja e *herëpashershme* e Princit t'Arabisë Ibn Sand (o një emën i përfaqësuar) si edhe vizitat e shpeshta të Senatorit italian Orlando, e mbas tyne, vizitat private të Joseph Shtrausit RRNO 3 - Vegimi i lirisë, f. 694

HERET *ndajf. (-) (-) & Δ(Ž)P.sh.* Zakonisht na fretent në Kuvend u zgjojmë shumë *herët*, pa dalë drita, aq sa në Shkodër thuhej fjala: çohen më *heret* fretent se dreqent. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

HERETIK,-u *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Dom Gjergji e konsideronte Kishën Katolike e klerin shqiptar pothuaj si *heretikë*, që na i qenkan dorëzue komunizmit. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

HERO,-I *m. sh.-nj(të) (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Atij ia muerën gjatë një kontrolli në burg të Burrelit, por ai ia kërkoi koman dës me insistim tue i thanë se shkrimet mbi *heroin* kombëtar duhen ruejtë me çdo kusht. HISTORI 3.4- Dy fjalë për autorin e shkrimet e Dom Nikollë Mazrekut, f. 386

HEROIN/Ë,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ЃЃ) P.sh. Nji grue doktoreshë i hetoi; atë e shpallën *heroinë* e doktorat i shtinë në burg. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

HEROIZ/ËM,-mi *m. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ѓ) P.sh. Më kanë dergue që në moshën 14 vjeç në një shkollë të mallkueme ku krimi, dhuna, poshtërsia e të gjitha të kqijat thirreshin *heroizëm*, patriotizëm. RRNO 3 - Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

HERSHME (e), **-ëm** (i) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ѓ) P.sh. Flitej aty se në Perandorinë Osmane ishte besim zyrtar Islainizmi ndërsa të krishtenët nuk kishin liri feje, përveç vendeve të privilegueme nga akorde të *hershme* e të pashkrueme. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipni, f. 13

HESAP,-I *m. sh.-e(t)* bised. (*) ^ (**) ► (Ѓ) P.sh. - Po italianët, a u hakmorën ndaj ndonji personalitetit shqiptar me të cilin kishin *hesape* të vjetra? HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

HESHT *jokal.* (*) ^ (**) ► (Ѓ) P.sh. Kur un i thashë se këtë betim e kishem bā edhe një herë tjetër ai më tha se nuk ishte një gjā e panjoftun, megjithse gjithkush kishte *heshtë* sepse ti je burrnue para kohet. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

HESHTIM *m. sh.* (*) ^ (**) Δ (Ѓ) P.sh. Detyrohej *heshtim* i plotë pamvarsisht se në ditët e para u tolerue zani i ambël i Gac Çunit, por u ndryll ai dhe çdo zā tjetër deri edhe kollitjet e të teshtimet, të cilat shpesh interpretoheshin si sinjale. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

HESHTJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ѓ) P.sh. Kurrnji përgjegje; gjithmonë *heshtje* vorri, përveç disa ulurimave që lshonte. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

HETIM,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ѓ) drejt. P.sh. - Zef Pëllumbi, jam i ngarkuar të zhvilloj *hetimet* për lidhjet tuaja me spiunazhin italian dhe pikërisht me kryeagjentin Bertolini, funksionar i Anibasadës Italiane në Tiranë. RRNO 3- Si dikur, f. 478

HETIMOR/E *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ЃЃ) drejt. P.sh. Shoferi e dërgoi në policinë e Pogradecit nga ku filluen proceset *hetimore* e gjygsore, nga të cilat do të dënohej 25 vjet.

RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

HETUES,-e *m. sh.* (*) ^ (**) ► (Ѓ) drejt. P.sh. Mendova, vendin e tij ma kishin caktue mue, për ndonji krim tjetër imagjinar, që vetëm *hetuesat* e sigurimit kishin guxim me e paraqitë. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

HETUESI,-a *f. sh.- (të)* (*) ^ (**) ► (Ѓ) drejt. P.sh. Mbasi tha këto fjalë na shoqnoi, të dyve bashkë, në një dhomë tjetër *hetuesie*, ku ishte një tavolinë dhe vetëm dy karrige. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

HIÇ *m.* (*) ^ (**) ► (Ѓ) P.sh. Vdekja asht vdekje: asgjasi, kulmi i së keqes asht *hiç*. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

HIÇGJĀ *përem. i pacakt.* [Hiçgjë- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ЃЃ) P.sh. Mehmet Pashë Plaku gjatë sundimit të vet e shndërroi Shkodrën nga një *hiçgjā* në një qytet të pasun, tregtar, të zhvilluem në të gjitha anët e ekonomisë dhe përveç Stambillit u bā nyteti mā i lulzuem dhe mā i pasun i Perandorisë Osmane. HISTORI 1- Sot, mbas 250 vjetësh, f. 106

HIDROCENTRAL,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) & ► (Ѓ) P.sh. Gjatë ksaj kohe thohej punohej për industrializimin e vendit: ndërtnen *hidrocentralin* mbi lumin e Matit dhe prunë prej Bashkimit Sovjetik disa uzina e fabrika të një teknologjie të vjetrueme..... . RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

HIEN/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) zool. ► (Ѓ) P.sh. Shumica kanë mbetë aty dekun nën grykat e zjarrit të kufitarëve; kufomat e tyne i kanë hangër qentë, çakajt, ujqit e *hienat*. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

HIERARKI,-a *f. sh.- (të)* (*) ^ (**) & ► (Ѓ) P.sh. Aso kohe *hierarkia* e Kishës Katolike në Shqipni ende nuk ishte emnue, megjithëkëtë Dom Gjergji e kuptonte se për klerin katolik shqiptar ishte një ujk ndër dele, prandej HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

HIGJEN/Ë,-a *f.* (*) ^ (**) & ► (Ѓ) P.sh. Për mā tepër, zotni, ankohej për sjelljen tande karshi meje se nuk më lejon as të drejtat mā të para të *higjenës*, që i ka edhe rregullorja,

për me lá duert mbas tualetit. RRNO 3 - Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

HIJ/E, -a *f. sh.* -**e(t)** (*) ^ (**) & ► (Ǻ) +fig. P.sh. - ai bante sikur merrte *hijen* e një njeriu të politikës, e përgjigjej: Po, ja për tentativë arratisjeje. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

HIJERANDË *mb. i panyj.* [Hijerëndë- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ǻ) +fig. P.sh. N'e nesre erdh një oficer fëtyrëvranët e *hijerandë*. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

HIJESHI, -a *f. sh.* -**(të)** (*) ^ (**) & ► (Ǻ) P.sh. Dom Zefi, i thatë, i zbehtë, i gjatë, me një *hijeshi* trupore të rrallë, të cilën nuk mund ia kish zhdukë as vujtja e gjatë e hetuesisë, shëndriti aty si fitimtar. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

HIL/E, -ja *f. sh.* -**e(t)** [hile, -ja *f. sh.* -**(të)**] bised. (*) ^ (**) && ► (Ǻ) P.sh. At Aleksi e D. Nikollë Laska nuk i bëjshin *hile* punës, por fiziku i tyne ishte tepër i ligshhtë. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

HILEQAR, -e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) + përd. em. P.sh. por nuk jam i sigurt a iu mbush mendja atij vetë, a por servilat e *hileqarët* shfrytzuën emnin e tij, dhe ai na duel edhe gjuhëtari më i madh i kohëve me teorinë e tij për zanafillën e gjuhëve. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

HIPOKRIT, -e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Më paskan mashtrues në një mënyrë aq barbare e aq *hipokrite*, që un vetem tash po e zbuloj. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

HIPOKRIZI, -a *f. sh.* -**(të)** (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Si ishte e mujtun që un i larguem nga familja që në moshën 5 vjeçare të ishem rritë aq naiv sa mos me e kuptue tanë këtë *hipokrizi* të Klerit? RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

HIR, -I *m. sh.* -**e(t)** (*) ^ (**) ► (Ǻ) [kupto: Për hir të... për dikë a për diçka] P.sh. Megjithkëtë tha ndër ne po shuhet brezi që dinte turqisht, dhe vetëm *për hir të* arkivit asht e nevojshme që ndonji të jetë i specializuem edhe në këtë gjuhë, mbasi kemi të përbashkët një histori pesqindvjeçare. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

HIRËSI, -a *f. sh.* -**(të)** (*) ^ (**) ► (Ǻ) vjet. P.sh. Merreni me zell kërkesën tonë dhe paraqituani vullnetin tim Kolegëve tuej, *Hirësive* Kardinalë dhe, me një akt privat, të zgjedhin ndonjenin që do të jetë më i pëlqyeshëm për ne. HISTORI 1- Shtojcë e botimit të dytë.

HIS/E, -ja *f. sh.* -**e(t)** (*) ^ (**) && ► (Ǻ) bised. P.sh. E zgjidhë vetëm urtia e na të dyve që na ra për *hise*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i parë, f. 393

HISTERI, -a *f. sh.* -**(të)** (*) ^ (**) ► (Ǻ) mjek. P.sh. Skuadra partizane e pushkatimit kishte kthye me atë kamjon, tue këndue me *histeri* kangët e njoftuna partizane. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

HISTORIK *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Nderkaq më shtini në atë oden ku kishim vendosë mes dy muresh krejtsisht arkivin *historik* të Hyllit të Dritës, si edhe një pjesë më të randsishme të arkivit të Provincës françeskane. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

HISTORIOGRAFI, -a *f. sh.* -**(të)** (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. - Zef, *historiografia* shqiptare prononcohet...? RRNO 3 - Si dikur, f. 478

HISTORJAN, -I *m. sh.* -**ë(t)** [Historian- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ǻ) P.sh. Atëherë ai, me gjuhën e mpreftë që kishte, hidhej në sulm tue i denoncue *historjanët*, si mashtrues e manipulues të ngjarjeve dhe se poetët ishin njerëzit më primitivë. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

HITHË *f. sh.* [Hithër- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ǻ) bot. P.sh. Ndërkaq, në këtë 80-vjetor, nuk mundemi mos me u drejtue kah një qimiter i braktisun, i harruem e shumë i përbuzun mbulue me *hitha* e madërgona ku pushojnë ata të Redaksisë së Hyllit, të gjithë të denji për nga një vend nderi në Panteonin e Kulturës Shqiptare. HISTORI 3.2- Biografi e shkurtë e Hyllit, djallë tetëdhjetëvjeçar, f. 306

HOKATAR, -I *m. sh.* -**ë(t)** (*) ^ (**) ► (Ǻ) + përd. mb. P.sh. I gjatë e i thatë, sa i qeshun e *hokatar*, aq edhe i rrebtë e i vendosun. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

HOLL, -I *m.* (-) (-) ► (ǃǃ) P.sh. Un u vuna të lëviz n'at *hollin* në fund të shkallve. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

HOLLË *ndajf.* (*) ^ (**) ► && (ǃ) + fig. P.sh. Me e marrë *hollë*, ata ishin të një gjaku, pra kushrij të largtë. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

HOMOGENJ/E *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǃ) P.sh. Por që të mbahet gjithmonë dashunia, na mendojmë se familja duhet të jetë sa më *homogjene*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

HOMOLOG/E *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Kështu grupe mafioze të hueja gjetën terren të përshtatshëm për me organizue edhe në Shqipëri grupe *homologe* për kontrabandën e drogës, të femnave, të fëmijëve, për prostitucionin dhe tregtinë e organeve trupore për transplantim. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhur i politikës shqiptare, f. 245

HOMOSEKSUALIZ/ËM, -mi *m.* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Në Shqipërinë e Enver Hoxhës, Sigurimi i Shtetit, të parën detyrë kishte korrupsionin moral përmes *homoseksualizmit* dhe mbas tij vinte robnia shpirtnore. RRNO 3- Fragmente nga revolta e Spaçit, f. 595

HON, -I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǃ) P.sh. Mali ka edhe të teposhtat e veta, nganjherë *hone* tepër të thella e humnera të pakalueshme; mjerë kuj i takon një jetë e tillë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

HONEPS *kal.* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) bised. P.sh. Gjatë jetës së burgut ai ishte shumë i qetë, i përzemërt me të burgosurit, por jo me puntorët e Komandës, sepse, siç thohej, ata bājshin pjesë në sistemin socialist, të cilin ai nuk e *honepste* fare. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

HOPA (Hop) *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǃ) bised. [kupto: mbaj foshnjën në krahë a në duar] P.sh. - Merre *hopa*, - i thashë, - se fjalën gjak e kupton ky e jo më un! RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

HORR, -I *m. sh.-a(t) fem.-e, -ja sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǃ) bised. shar. P.sh. Ju doni *horra* si vedin; me mujtë e bani tanë vendin *horr*. RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413

HORDHEK *m.* (-) (-) & Δ (ǃǃ) P.sh. Prandej, ndoshta asht më mirë me i lanë në *hordhekun* e vet, se me u përzie e me u bā rrëmuje në popull. RRNO 2- Puna me pengesa, f.418

HORIZONT, -I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǃ) + vet. njëj. P.sh. - Po ajo e shkreta nuk duket kund në *horizont*. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

HORIZONTAL/E *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǃ) P.sh. Ajo ishte një vrimë e gjatë, *horizontale*, e ngushtë, ku hynte tue u zmbarsë, mbasi nuk kishte mundësi të sillej. RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506

HOTEL, -I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǃ) P.sh. U gëzova që në dhomën e studimit kishem edhe dy karrige të tjera, se përndryshe mu donte me u koritë e me ia kërkue atyne që shërbenin në *hotel*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

HOV, -I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǃ) P.sh. Drejtësia Popullore (ec e gjeje vështrimin e këtij termi juridik) me fantazi të madhe ia kishte dalë me e bā mizen buell tue u nisë nga *hovi* guximtar i ndonji djaloshi të shkolluem e veprimet e papjekuna të disa fëmijve, t'i paraqiste ato sikur t'ishin organizata terroriste të drejtue prej atyne njerzve ose instituteve që partia komuniste donte me i zhdukë. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

HOXH/Ë, -a *m. sh.-allarë(t)* (*) ^ (**) ► (ǃ) fet. P.sh. - Shif, - më tha, - un po të dergoj te një *hoxhë*, i cili ka ushqime aq shumë sa i kthen perditë në shpi. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

HUA, -ja *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǃ) P.sh. Sielleshin tue kërkue miell e bereqet *hua*, por u kuptue shpejt se aty nuk kishte më kurrkush se shka me dhanë e shka me marrë. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

HUAJ (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǃ) P.sh. - Ato ndërtime i kanë bërë të *huajt*. RRNO 2- Lin Biao në Shqipëri, f. 439

HUAZIM, -I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Këto veprime ishin *huazime* të metodave totalitare, të cilat Fishta nuk i pëlqente aspak. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

HUDH/ER, -ra *f. sh.-ra(t)* [Hudhër- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǃ) P.sh. Pruni edhe dy torba,

njanen me patate e tjetren me djathë, presh, *hudra* të njoma e sallatë jeshile. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

HU *m. sh.* (*) ^ (**) & ► (Ǻ) P.sh. Duel në derë, thirri Elez Mesin dhe i tha që të zgjidhte nga *hujt* e domateve që ishin aty në kopshtë. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

HUJLI *mb. i panyj.* (-) (- -) & Δ (ǺǺ) [kupto: Inatçi] P.sh. Due të shenoj këtu se Fishta në të folun nuk ishte kurrë aq i turrshëm e *hujli* kundra anmiqvet, siç paraqitet ndër satirat e shkrueme. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

HULUMT/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) & ► (Ǻ) P.sh. Sigurimi i Shtetit, që *hulumtonte* edhe jetën më intime të çdo njeriu, vuni re se shpenzimet e tija më të mëdha ishin për vojqurin, mbasi jo vetëm ditën, por edhe më shumë se gjysmën e natës e kalonte tue punue mbi atë fjalor, prandë u bind se këtu, më shumë se një klerik, vepronte shkencëtari. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

HULUMTUES *m. sh.* (*) ^ (**) & ► (ǺǺ) P.sh. Megjithëkëtë, nga fundi i Hyrjes, *hulumtuesi* Gjergj Gashi thotë: Po këtu më lipset të shtoj se për disa arsye të momentit (kursivi im), është filluar me botimin e dokumenteve më të fundit. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

HUMANIZ/ËM, -I *m.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) UGJ (2015, f. 114). P.sh. Unë e kuptoj komunizmin si kulmin e *humanizmit* njerzor dhe në roman këtë ide paraqes. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

HUMB (humbas) *jokal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Mos *humb* kohë! RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38. Gjendet edhe forma: hup. fig. P.sh. *Hupa* në mendime. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episodi i dytë, f. 428

HUMBJ/E, -a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Të gjithë, përveç dënimit me burgim ose me vdekje, dënoheshin edhe me punë të detyrueme, konfiskim të pasunive e *humbje* të drejtave civile për 5 vjetë. RRNO 1- Gjyqji në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

HUMNER/Ë, -a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Kalonte në *humnerë*... . RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

HUMOR, -i *m.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Paridi ishte kenë në formacionet zogiste: njeri me shumë *humor*, nuk mërztet me vujtje e vështirsi, gjithmonë i qeshun, për më tepër bisedat e veta i shoqonte me një dozë të vogël spec-djegës. RRNO 1- Kënetë e Maliqit, f. 208 **HUMUS**, -i *m.* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) bujq. P.sh. Me çudi vren se si rranjët e saj kapërthehen, stërsiellen, përpiqen, shtremnohen për me gjetë ndonji plasë, sado të vogël; ngulmojnë aty me durim heroik për të depërtue, deri të mbrijnë me e plasaritë shkambin, që të mbledhë një grusht dhë o *humus* sa për një jetë të shkretë. RRNO 2- Të kthejmë te punët e kishës, f. 310

HUNDË, -a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) bised. P.sh. - Mirë, - i a ktheva sepse në të vërtetë në krahasim me akuzat e maparshme këto m'u dukën një *hundë* burrnot. RRNO 3- Si dikur, f. 478

HUNDOR/E *f.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) gjuh. P.sh. Rregullat e drejtshkrimit të gjuhës së sotme nuk mund e përfshijnë Fishtë, sepse i mungojnë theksat (të gjatat e të shkurtat) e *hundoret*. HISTORI 3.4- Fallsifikatorët e veprës së Gj. Fishtës, f. 381

HUNGR/OJ *jokal., -ova, -uar* [Hungër/oj-Stand.] (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Nusja u kthye përsëri te koshi i drithit, iu avit atij djalit, që më shumë lehte e *hungronte* si qen. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

HUQ, -I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) bised. P.sh. E merrshim me të mirë, i jepshim me hanger, e qetsojshim, por ai gjithnji ashtu me të njajtat *huqe*. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

HUTUEM (i,e,të) *mb. i nyj.* [Hutuar (i,e,të)-Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ǻ) P.sh. Kur u zgjova ne nesret gadi nuk dijshe se ku jam, aq ishem *i hutuem*. HISTORI 1- Mbarimi i misioni tem, f. 100

HYJ *m. sh.-e* [Yll- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ǻ) astro. P.sh. Nata ishte shumë e ftohtë, qiella plot me *hyj*. RRNO 1- Vetëm vdekja...f. 110. Në vepra gjendet edhe forma: hyll. P.sh. Flamuri i Shqipnisë, ai i vërteti pa spatë e pa

hyll, dridhej, përpëlitej i zymtë e i vetmuem: nuk shifte asnji si vedin. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

HYJNOR/E *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Prandej e kishem vu re që u gicilojshin veshët edhe atyne për me ndigjue dishka të mirë, njerzore a *hyjnore*, nga doktrinat fetare. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

HYMJE *f. sh.* [Hyrye- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Shkodra priste *hymjen* e partizanëve, të cilët ndër kodra të Bardhajve, në Postrisë e përtej Urës së Bahçallekut pritshin largimin e plotë të gjermanëve. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

HYMN *m. sh.* [Himn-Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Të gjithë bashkë filluen me këndue *Hymnin* e Flamurit, si dhe kangë të vjetra patriotike. RRNO 3- Fragmente nga revolta e Spaçit, f. 595

HYP *jokal.* [Hip- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Kur aty *hypën* forcat e jashtzakonshme të Feçorr Shehut, ata nuk u dorëzuen, por të katërt u hodhën poshtë nga të katër anët e tarracës. RRNO 3- Fragmente nga revolta e Spaçit, f. 595

HYZMET *m. sh.* (*) ^ (**) & ► (ǰ) UGJ (2015, f. 114), bised. [kupto: Shërbim; kujdesje] P.sh. - Nuse, qe çilcin e ke me i bā *hysmet* këtij djalit tem. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

I

IBRIK,-u *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Gjoka pranoi, por me duert e lidhuna çonte nalt *ibrikun* si me e perpí. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

IDE,-ja *f. sh.-të)* (*) ^ (**) ► (ǰ) logj.

P.sh. - Në dy libra të tyre të njohur, si At Gardini, ashtu edhe Gjon Sinishta, theksojnë *idenë* se fillimisht kjo masakër synonte të zhdukte katolicizmin si opozicion të mundshëm ideologjik. HISTORI 3.1- Ut heri dicebamus... (Siç thonim dje...), f. 269

IDEAL,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Por *ideali* i kombit mbeti gjithmonë një *ideal* që shumëkush e ka edhe sot në zemër. HISTORI 3.2- Biografi e shkurtë e Hyllit, djalë tetëdhjetëvjeçar, f. 306

IDEALIST,-I *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

filoz. P.sh. Asokohet në Shqipni *idealistat* shqiptarë mendonin me pasë një mbret europian. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

IDEALIZUES *mb. i panyj.* (-) (- -) Δ (ǰǰ)

P.sh. Sigurisht që sot nga ato paraqitje *idealizuese* nuk mbetet gjà e madhe dhe as s'duhet kërkue atje. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

IDEATOR,-I *m. sh.-ë(t)* (-) (- -) ► (ǰǰ)

P.sh. Këtu shifet qartë se ishe një ndër *ideatorët* kryesorë të Bashkimit Shqiptar, ashtu si je ndër kryesorët e 9 Shtatorit. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

IDENTITET,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) libr. UGJ (2015, f. 115). P.sh. Nacjo- e hipernacionalistat mburreshin me vetitë tona nacionale, që gjeografikisht dhe ideologjikisht ishin gjetë mes kulturës greke e romake dhe kishin mbajtë të pastër *identitetin* e vet. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

IDEOLOG,-u *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Si asht e mujtun që ju, si leninista, të shkrueni me shkronja të mëdha parullën e një *ideologu* të borgjezisë, Dideroit? RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506

IDEOLOGJI,-a *f. sh.-të)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Na nuk duhet të influencohen as nga pasionet, as nga emocionet e aq mà pak nga një *ideologji* e caktueme. RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506

IDEUEME (i,e,të) *mb. i nyj.* (-) (- -) Δ & (ǰǰ) P.sh. Ai e njipte dhe e mbështeste Konfederatën Ilirike të *ideueme* prej Mahmud Pashës dhe shkëputjen nga Turquia, por donte

që Karamahmudi të ishte vasal i mbretit të Napolit, aleat i Austrisë që pretendonte se për traditë ai duhej të kishte pushtetin e tokave shqiptare. HISTORI 1- Mbarimi i misioni tem, f. 100

IDHNAK *mb. i panyj.* (*) ^ (**) Δ (Ǻ) P.sh.

Në teoritë e vjetra të psikologjisë pothuej mesjetare, spikateshin katër karakteret njerzore: sanguin ose i lëvizshëm; kolerik ose *idhnak*; melankolik ose vajtues dhe gjakftohtët. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

IDHNIM *m. sh.-e(t)* [Hidhërim- Stand.] (*) ^ (**) & Δ (Ǻ) f.j.ur. P.sh. Nuk mund e vuna në zbatim atë fjalën e urtë: *idhnimin* e mbramjes lene për në nadje. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

IDHNOJ *kal.* [Hidhëroj- Stand.] (*) ^ (**) & Δ (Ǻ) P.sh. U rivendosën marrëdhënjet politike edhe një herë me Titon, iu kërkue një farë ndjese se gjoja vllazent, edhe kur *idhnohen*, mbesin vllazen se vllazen. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

IDHTË (i,e,të) *mb. i nyj.* [Hidhëruar (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) & Δ (Ǻ) P.sh. Gjatë jetës e kam pá, e kam kuptue dhe ndigjue se un vetë ishem një karakter i vështirë, i ashpër, *i idhtë* e gjithshka tjetër që lidhet me vrazhdësinë e një njeriu. RRNO 3- Korniza, f. 548

IDIOT,-I *m. sh.-ë (t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) psikol., mjek. P.sh. Por ta dish mirë se nuk ke të bájsh me një *idiot*, o me një njeri tepër të thjeshtë. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

IDIOTËSI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) libr. +keq. P.sh. A e sheh deri ku kishte arrijtë *idiotësia* e quajtur ideal i Partisë? RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

IDIOTIZUEME (e) *mb. i nyj.* (-) & (- -) Δ (Ǻ) P.sh. ... ishte një gjà e tmerrshme për mendjen e *idiotizueme* se si mund rrijshin bashkë një prift katolik dhe një agjent i UDB-së pa komplotue kundra pushtetit socialist RRNO 3- Korniza, f. 548

IDIOTOSERVIL *mb. i panyj.* (-) (- -) Δ (Ǻ) P.sh. Mendoj se kjo do të ishte kenë detyra kryesore e Institutit të Folklorit, dhe jo kultivimi i folklorit të rí në festivalet propagandistike ku buçiste zani *idiotoservil*...

HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

IDJOTIK *mb. i panyj.* (-) (- -) Δ (Ǻ) P.sh.

E pra, të gjitha këto, pasqyrojnë andrrën e madhe, jetën që jetuem, atë të mjerën, të robtuemen, të vorfnën e të verbtën, atë të shterptën nga poezia, por të pasun me servilizmin e neveritshëm *idjotik*. HISTORI 3.4- Dy fjalë për autorin e shkrimet e Dom Nikollë Mazrrekut, f. 386

IK/I *jokal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh.

Ik shpejt, zhduku, mos të shohë kush, se mbarove! RRNO 2- Shkurt 1951, f. 277

IK/JE,-ja *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh.

Thuhej se ndonji nga oficerat e naltë të ministrisë duhej të kishte lexue romanin Konti i Montekristos në të cilin tregohej *ikja* e tij nga burgu, i hedhun në det si një kufomë, prandëj kishte urdhnuë, që në rregullore të ministrisë të vendosej autopsia e çdo kufome. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

IKON/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh.

Më kishte thanë se kishte dishirë të madh me u bà prift, porse nuk dinte kurrëgjà as për Krishtin, as për Ungjillin, por vetëm se i kishte pá si fëmijë *n'ikonat* e kishës së fshatit. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

IKS *m. sh. libr.* (*) ^ (**) Δ (Ǻ) P.sh. *Iksit* o Ypsilonit dhe ishte në dijeni të plotë të gjithë çashtjes. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

ILAÇ,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) UGJ (2015, f. 115). P.sh. Mbas ngranies Ramizi duel për me marrë një *ilaç* të zakonshëm ... RRNO 3-Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

ILAKA *f. sh.* [Kushëri- Stand.] (-) (- -) Δ (Ǻ) P.sh. Në paçi ndonji *ilaka*, mik o të njoftun, mësyjani, - u thoshim. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

ILEGALITET,-I *m.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Dom Zef Shestani ansohej për Ballin Kombtar të Mit'hat Frashërit në qytetin e Shkodrës e At Lekë Luli ishte hjedhë në *ilegalitet* me Partinë e Legalitetit të Bazit të Canës (Abaz Kupit). RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

ILEGAL,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh.

-Këta janë mjeshtrat e ilegalitetit: nën sundimin e këtyne çdo jetë *ilegale* mbytet në

gjak. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253; përd.em. P.sh. Dom Alfonsi u bashkue me një çetë të vogël qytetarësh shkodranë të primë prej Ndoc Jakovës, që jetojshin *Ilegalë*. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

ILEGALISHT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Nuk duhej tjetër dishmi për me provue se i mbetuni pa vorr, "*ilegalisht*", ishte strehue ndër zemra të shqiptarëve për t'i shpëtue dhunës shtetnore. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

ILIR,-I *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Gjatë shekujsh ka marrë formën që kemi sot: paganizëm *ilir*, ku shartohet islamizmi, por nuk shkrihet dot. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

ILUMINIM,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Në të vërtetë, vetë pagëzimi me këtë emën HYLLI I DRITËS, duket sikur ka mbrendë një *iluminim* profetik, i cili ka parapa se ndër stuhitë e rrebesht antishqiptare HYLLI do t'ishte i penguem që me anën e dritës së vet të vogël të jepte drejtimin e saktë për ecjen për para të kombit... HISTORI 3.2- Biografi e shkurtë e Hyllit, djalë tetëdhjetëvjeçar, f. 306

ILUSTRIM,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Njani nga librat kishte format të madh me plot *ilustrime*; ishte i policisë amerikane. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

ILUZIONAR *mb. i panyj.* (-) (-) Δ (Ž) P.sh. A thue liria nuk kenkësh kurrëgjatë tjetër, por vetëm një mikrob *iluzionar* jetëshkatrues? RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

ILUZION,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Ju keni jetuar me idera dhe *iluzione* të turbullta e të shtrembëruara. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

IMAGJINAR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Iu tha se kjo akuzë ishte krejtë *imagjinare* mbasi Partia e dinte se nuk kishte asnjë armik në Shqipëri. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

IMAGJINAT/Ë,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ž) psikol. libr. P.sh. E, ndërsá R. Marku mbante ligjëratën dhe, me *imagjinatë*, projektonte se si në një t'ardhme t'afërt vorri i Poetit të báhej

qandër pelegrinazhi kombëtar, nga salla në plate vinte një pusullë. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

IMAGJIN/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ž) libr. P.sh. - Kur ika në Greqi për të shpëtuar jetën, - më tregonte, - aty pushë shka nuk mund e *imagjinoja*: lirinë e vërtetë. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

IMAM,-I *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) fet.

P.sh. -Lëri këta të dy se s'kanë Dinë as *Imamë*, nuk njofin Krisht as Muhamet, eja t'i liroj duert unë. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

IMAZH,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) libr. P.sh. E kështu, siç kesh tue thanë, kleri katolik u mundue me përmirësue *imazhin* e mbretit të rí, i cili nuk kuptonte fare se në cilin vend kishte ardhë e në ç'botë ishte. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

IM/E *përem. pron.* (*) ^ (**) Δ (Ž)

P.sh. Vendi *im* nuk asht në fundin e botës o diku në skajin e saj, por në Europë, ku farkëtohen fatet e qytetnimit prendimor. RRNO 1- Lexuesit, f.15. Gjendet në vepër edhe forma: *jem*. P.sh. Axha i *jem* asht Zef Kakarriqi, veteriner i njoftun; banoj te ai deri në mbarim të këtij vjeti shkollor. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

IMËT (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Ai shkruente në gjuhën e vet serbe, me një shkrim t'*imët* e të bukur, copa mendimesh, të cilat mund shkruheshin pa frigë nga kontrolli. RRNO 3- Korniza, f. 548

IMIT/UE *kal., -ova, -uar* [Imit/oj- Stand.] (*) ^ (**) ► (Ž) libr. P.sh. Kur detyrohej ndonjiherë me ndejë roje, atëherë pritej kontroll nga ministria dhe ky vinte për të humbë atë copë kohë tue *imitue* shokët e vet nënificera, oficera e gratë e tyne. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

IMORAL,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Ai foli edhe kundra rrfimit tue thanë se ishte një akt mà *imoral* se mbramjet e vallzimit që organizonte rinia komuniste. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

IMPERIALIST,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Prokurori Namik Xhemali u çue e

bani një sulm plot shamje e çpifje kundra tij e kundra Kishës Katolike si agjenturë imperialiste. RRNO 1- Gjyqji në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

IMPERIALIZ/ËM,-mi *m. (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Dom Nikollë Deda jepte pergjegje për një të kalueme të largtë e të afërme në lidhje me sherbimin që ai ose klerikë tjerë i kishin bërë *imperializmit* italian në Shqipëri, a por edhe mbretit Zog të shqiptarve. RRNO 1- Gjyqji në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

IMPONIM,-I *m. sh.-e(t) (-)(- -)* ► (Ž) [kupto: me detyrim] P.sh. Ndërsa këtu kontrata bahet me *imponim*; pra nuk asht kontratë. RRNO 2- Në Tiranë, f. 274

IMPON/OJ kal., -ova, -uar (-)(- -) ► (Ž) [kupto: detyroj dikë për diçka] P.sh. Natyrisht që iniciativa të tilla nuk mund japin rezultate të mira, mbasi nuk i përgjegjen frymës së Shpirtit Shëjt, i cili ditën e Rrëshajve (Pentekosten) zbriti me dhantinë e gjúhëve për t'u dhanë Fjalën e Zotit të gjithë njerëzve, të gjitha kombeve, fiseve e krahinave, në atë gjúhë që e kuptojnë dhe e duen ata vetë e jo në atë që ua *imponojnë* tiranët e veglat e tyne, sado shkencore qofshin ato. HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

IMTËSI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ž) + fig. P.sh. Tre gjyqitarët e shqyrtuen me *imtësi* krimin e qenit që kishte vjedhë fukaranë, atë më t'uritunin. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

IMZOT,-I *m. (*) ^ (**)* ► (Ž) vjet. fet. P.sh. *-Imzot*, a mendon ndopak se përfaqson Kishën Katolike kur flet gjithë ato marrina servile? RRNO 2- Të kthejmë te punët e kishës, f. 310

INAT,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ž) bised. P.sh. A ka bërë kund vaki me u martue për *inat* e zemër të keqe? RRNO 2- Sosja, f. 362

INAGURIM,-I *m. sh.-e(t) (-)(- -)* ► (Ž) UGJ (2015, f. 116). P.sh. -Un ishem student i vitit të fundit kur mora pjesë në *inagurimin* e fillimit të punimeve për themjen e tokave Agri Pontinini. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

INATÇI,-e (dhe *inatçeshë*) *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ž) bised. P.sh. Gara ishte zhvillue në livadhin e madh, mbas kuvendit të Arrës së

Madhe dhe kishte fitue Fishta, se i bante hapat më të mdhaj e ishte më *inatçi*. RRNO 2- Kampet e burgjet e Shqipërisë, f. 296

INCIDENT,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. -Kryqëzimi i klerikëve të Urdhërimit Françeskan filloi me *incidentin* e gjetjes së armëve në Kuvendin e Gjuhadolit. HISTORI 3.1- Ut heri dicebamus... (Siç thonim dje...), f. 269

INÇIZIM,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ž) spec. P.sh. -Për *inçizime* mos mendò tjetër, Pater Gjergji, i tha profesori. HISTORI 2-Kur u njoha me Fishtën, f. 127

INÇIZ/OJ kal., -ova, -uar (*) ^ (**) & ► (Ž) P.sh. Sikur ta kishem këtu atë X, Y (kam harrue emnin e atij që përmendi) për me e *inçizue* në gramafon! HISTORI 2-Kur u njoha me Fishtën, f. 127

INCIZUEME (e,të) *mb. i nyj. (-)(- -) Δ* (Ž) P.sh. Ka pasë të *incizueme* në pllaka gramafonit dy kangë të Lahutës me zanin e tij të trashë e kumbues. HISTORI 3.1- Kujtesa e mohueme, f. 281

INDIVID,-I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Liria e ndërgjegjes u kuptue se *individ* kishte të drejtë me përmbysë çdo ligjë morale e mos me iu bindë asnjë ligje shtetnore. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjydhun i politikës shqiptare, f. 245

INDIVIDUAL/E *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Liria *individuale* është themeli i të gjitha lirive: i asaj shoqnore e i asaj politike. HISTORI 3.1- Kujtesa e mohueme, f. 281

INDIVIDUALITET,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ž) art. let. P.sh. Françeskanët punuen pa u lodhë me një program të caktuem për formimin e një kulture me *individualitet* të veçantë kombëtar shqiptar. HISTORI 3.1- Kujtesa e mohueme, f. 281

INDIVIDUALIZ/OJ kal.,-ova, -uar (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Edhe një pikë tjetër. Atë që e *individualizon* një popull nga një tjetër asht kultura kombëtare. HISTORI 3.1- Ut heri dicebamus... (Siç thonim dje...), f. 269

INDUKSION,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ž) logj. P.sh. Edhe në Dukagjin këndohet ky Cikli Legjendar, por vetëm për *induksion*, sepse ishte një pykë mbrenda territorit ku zunë vend Lekët e Malsisë së Madhe dhe martesat

midis tyre tashmà ishin të zakonshme. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

INDUSTRI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ĵ)

P.sh. Pa dyshim, e gjithë *industria* që kemi sot, është kineze. RRNO 3- Uzina në veprim-Mbarimi i miqësisë, f. 656

INDUSTRIAL/E *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ►

(Ĵ) P.sh. ... muerën pjesë aktive edhe në blemjen e objekteve të ndryshme shtetnore, por që pothuaj të gjitha dergjen aty gjithnji pa shpresë rimëkambje të ndonji veprë *industriale* me vlerë. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

INDUSTRIALIST,-I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ►

(ĴĴ) P.sh. Mirë se un, si *industrialist* zotnojshe katërmdhetë fabrika. RRNO 1- Krishti në burgun e madh, f. 204

INFARKT,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ĴĴ)

mjek. P.sh. Im atë pati një *infarkt* dhe në mëngjes e gjetëm të vdekun. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episi i dytë, f. 428

INFORMACION,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ►

(ĴĴ) P.sh. Un i mohova të gjitha me arsyetimin se na si priflën nën regjimin komunist nuk mujshim me pasë kurrnji *informacion* sekret as ushtarak. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

INFERMERIA *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* Δ (Ĵ)

P.sh. *Infermeria* u mbush plot e përmaje e s'kishte vend për të tjerë të sëmundë. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

INFERMIER ,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ĵ)

P.sh. Aty nder ato stalla hijshin e delshin mjaft shpesh doktorat veterinerë, *infermierat* apo studentat e tyre. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episi i parë, f. 393

INFORMATOR,-I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ►

(ĴĴ) P.sh. E veshin si frat, për t'i shpëtue *informatorëve* të Austrisë, dhe kështu të tre së bashku bajnë rrugën deri në Rrubik. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

INFRASTRUKTURE *mb. i panyj. (-) (-)* Δ (ĴĴ)

P.sh. Në mjedis të pazarit të Shkodrës ndërtoi Bezistenin dhe jo fort larg tij ndërtoi Medrezenë e Madhe dhe tjera vepra të

mëdha e të vogla *infrastrukturore*. HISTORI 1- Sot, mbas 250 vjetësh', f. 106

INGRANAZH,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ)

libr.+fig. P.sh. Por kuptoj se në mekanizmin komunist shumë *ingranazhe* nuk punojshin. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

INJEKSION,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ)

mjek. P.sh. Doktorin u përpoq me disa *injeksione*, por mandej konstatoi se ajo kishte xanë ujë në bark. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

INKOSHIENTË *m. (-) (-) Δ (ĴĴ)*

P.sh. Intelektualë të ndryshëm si Astrit Delvina, Aleko Zoto, Zef Jushi e disa të tjerë, koshientë apo *inkoshientë*, përgatitshin shpërthimin. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

INKUBACION,-I *m. (*) ^ (**)* ► (ĴĴ)

spec. P.sh. Dukej se mikrobi i epidemisë së trakteve ende nuk ishte shërue dhe se temperatura optimale e *inkubacionit* ishte ajo e shtypjes dhe e dhunës. RRNO 1-Bashkimi shqiptar, f. 54

INKUBATOR,-I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ►

(ĴĴ) P.sh. Mbas një periudhe korrektësie mashtruese, një pjesë e madhe e shqiptarëve filloi të mendojë seriozisht se kapitalizmi po ishte një sistem ekonomik në të cilin çdo familje mund të jetojë pa punë, mjaft që t'ishte vendosë paret e veta ndër *inkubatorët* e këtyne fondacioneve. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

INKUZICION,-I *m. (-) (-) ► (Ĵ)*

P.sh. Tregohet se në Kohën e Mesme, në një ndër ato vende ku ishte në fuqi *Inkuzicioni*, dënuen një mendimtar me dhetë vjet burg. HISTORI 3.1 - Ut heri dicebamus... (Siç thonim dje...), f. 269

INSEKT,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ)

P.sh. Ndërkaq kishte fillue vapa e mizat, përveç *insekteve* që na i barshim gjithmonë ndër tesha. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

INSPEKTIM,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ)

P.sh. Si zv.ministër i arsimit i çove fjalë për *inspektim*. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

INSPEKT/OJ kal., -ova, -uar (*) ^ (**)

► & (Ĵ) P.sh. Megjithktë edhe komunistat vetë kur

inspektorshin e gjindeshin nën hijen e ksajë lecke mbajshin një qindrim të kontrolluem, mbasi ata vetë e kishin naltue. RRNO 1-Kampi i Bedenit, f. 183

INSPEKTOR,-I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. -Zoti *inspektor*, njëqind herë e kam përsëritë se Vatë Gjeloshit i a dhashë drithin për sevap, bamirsí dhe jo se u besova fjalëve të tij. RRNO 3- Si dikur, f. 478

INSTIKT,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ž) libr. +fig. P.sh. Ndër krizat e mëdha, në momentin kur populli gjindet para dilemës të jetës ose vdekjes, *instikti* i autokonservacionit nxjerr një shpëtimtar, një diktator, i cili për një kohë të shkurtë e të caktueme ka fuqi të plota. HISTORI 3.3- Kuvendi françeskan dhe njerëzit e tij të shquem, f. 338

INSTITUCION,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Mbas kësaj kohe punoi ndër *institucionet* kulturore të vendit. RRNO 1-Vjeti 1945, f. 24

INSTITUCIONAL/E *mb. i panyj. (-) (- -)* ► (Ž) P.sh. ...duhet ta kenë trimninë e kurajon me e vazhdue punen, edhe pa përkrahjen e kurrkujë, edhe në heshtje, edhe në kundërshtim të plotë me planet direktive *institucionale* për me dhanë kontributin e mundshëm... HISTORI 3.1-Ut heri dicebamus... (Siç thonim dje...), f. 269

INSTITUCIONALIZ/OJ *kal., -ova, -uar (-) (- -) &* ► (Ž) libr. P.sh. E, meqë ato shamje të turpshme duheshin *institucionalizue*, për këtë u angazhuen akademitë e shkencave mbarëkombëtare serbo-shqiptare e posaçërisht Instituti i Gjuhësisë e i Letërsisë. HISTORI 2 - Një vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

INSTRUKTOR,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. *Instruktori* i partisë, Muç Hajdari, u duel para në mes të livadhit tue britë si i tërbuem: Ndaloni! RRNO 2-Doket e vjetra, f. 359

INSUFICËNCË,-a *f. mjek. (-) (- -) Δ* (Ž) P.sh. ... un gjindesha i shtruem në spitalin-burg të Tiranës për *insuficëncë* të enëve koronare të zemrës. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

INTELEKTUAL,-I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Ishte një emen i ndigjuem për mirë, në të mbeshteteshin shpresat e shumkuj prej

atyne *intelektualëve* që thurshin plane të bukura për të ardhmen e atdheut. RRNO 1-Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

INTENSIV/E *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ž) libr. +fig. P.sh. Me një punë *intensive* ia dola me paraqitë koleksjonin e parë të numizmatikës në Muzé, aty ku deri atëherë raftet ishin bosh. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

INTENSIVISHT *ndajf.(-) (- -) Δ* (Ž) P.sh. Edhe kleri katolik ka marrë pjesë *intensivisht* në revistën Albania, tue fillue me Pater Gjergj Fishtë, Pater Shtjefën Gjeçovin, Pater Pashko Bardhin e tjerë e tjerë, të cilët kanë kenë bashkëpunëtorë të vazhdueshëm të revistës Albania. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

INTERES,-I *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. *Interesat* italiane me interesat franceze ishin krejtësisht të kundërta. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

INTERESANT,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. N'ato zgjedhje pat edhe një veçori tjetër mjaft interesante. RRNO 1-Bashkimi shqiptar, f. 54

INTERESAXHI *m. (-) (- -) Δ* (Ž) P.sh. Këta janë të gjithë servila, frigacakë e *interesaxhij*. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

INTERESOHEM *vetvet. (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. A e din se urdhnin e ka dërgue direkt Feçor Shehu edhe përditë *interesohet* a u kap a jo? RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

INTERNACIONAL/E *f. (*) ^ (**)* ► (Ž) UGJ (2015, f. 119). P.sh. Mbas dënimit të Titos nga partitë e Internacionales së Tretë Komuniste, në vjetin 1948, ai kishte ikun q'andej ... RRNO 3 - Kausha në Tiranë, f. 526

INTERNACIONALIST,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Ti komunist *internacionalist* dhe un prift katolik. RRNO 3- Korniza, f. 548

INTERNACIONALIZ/ËM,-mi *m. (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Un iu përgjegja se nuk mund të bahej një *internacionalizëm* i vërtetë tue shtypë nacionalizmin. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

INTERNIM,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Pranoi burgime e *internime* gjatë regjimit zogist, por ishte kryenaltë e i papërkulun, siç e thirrshin shtizë e bajrakut. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

INTERN/OJ kal., -ova, -uar (*) ^ ()** ► (Ë) P.sh. Njashtu si po *internojnë* shumë shqiptarë tjerë, njashtu po duen me bá edhe me mue, përsë në bazë të Statutit çdo akademik i rí e ka për detyrë me u sjellë për gjashtë muej tue mbajtë konferenca nëpër institutet e nalta të kulturës. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

INTERPRETIM,-I m. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ë) libr. P.sh. Ia ktheva fjalët me shaka, si jabanxhi që ishim, pamvarsisht nga *interpretimet* që u jepen fjalëve. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395

INTERPRET/OJ kal., -ova, -uar (*) ^ ()** ► (Ë) libr. P.sh. ... me zanin e vet prej bilbili të rrallë *interpretonte* pjesë nga operat klasike, të cilat atëherë nuk i njifsha e as nuk mund t'i vlerësoja. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

INTERVIST/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (Ë) P.sh. Unë pranova t'i jap *intervistë* organit të Lidhjes së Shkrimtarëve shqiptarë Drita, vetëm atëherë kur hina lirisht në një nga sallat e saj ... HISTORI 3.1- Kujtesa e mohueme, f. 281

INTERVIST/OJ kal., -ova, -uar (*) ^ ()** ► (ËË) libr. P.sh. I vetmi mik që e *intervistonte* ishte Jup Kastrati. HISTORI 2- At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

INTIM,-e mb. i panyj. (*) ^ ()** ► (Ë) libr. P.sh. Sigurimi i Shtetit, që hulumtonte edhe jetën më *intime* të çdo njeriu, vuni re se shpenzimet e tija më të mëdha ishin për vojqurin ... HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

INTRIG/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (Ë) P.sh. Për *intriga* e interesa të tyne janë bà të gjitha luftat e të gjitha krimet e historisë njerzore. RRNO 3- Korniza, f. 548

INTRIG/OJ kal. dhe jokal., -ova, -uar (*) ^ ()** ► (Ë) P.sh. Kur secili shqiptar mendon se vetëm ai ka të drejtë mbi Shqipninë dhe *intrigojmë* e tiranizojmë njani-tjetrin? HISTORI 3.2- Përsëri po del Hylli i Dritës, f. 303

INVENTAR,-I m. sh.-ë(t) (*) ^ ()** ► (Ë) P.sh. Kurrkush nuk erdh me marrë në dorzim as arkivin, as *inventarin*. RRNO 2-Lin Biao në Shqipni, f. 439

INVESTIM,-I m. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ë) ekonom. P.sh. Shteti kishte vu në dispozicion të At Rrok Gurashit një fond të posaçëm *investimesh* për riparimin e Arkipeshkvisë Metropolitane të Shkodrës ... RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

INXHINIER,-I m. sh.-ë(t) (*) ^ ()** ► (Ë) P.sh. Të burgosunit, tashmà, ishin shumë má të specializuem se teknikët e *inxhinierët* e bonifikimit. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

INXHINIERI,-a f. (*) ^ ()** ► (Ë)

P.sh. Kishte studiue edhe ai në Vjenë për inxhinieri, por ishte mà i rí se baba. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

IPESHKËVNORE mb. i panyj. (*) ^ ()** Δ (ËË) fet. P.sh. Qeveria italiane kërkon nga Selia e Shëjtë të emërojë prelatë italianë për selitë *ipeshkëvnore* në Arbëri. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës "Vatikanin dhe Arbëria" të Gj. Gashit, f. 362

IPOTEKË,-a f. sh.-a(t) [Hipotekë- Stand.] (*) ^ ()** Δ (ËË) ekonom. P.sh. Un për vedi e konceptoj Shqipninë si një ndërtesë me katër mure, sot kjo ndërtesë asht e vogël sepse Zyra e *Ipotekës* që gjindej në Europën Perëndimore nuk e lejoi të jetë më e madhe. HISTORI 3.1- Ut heri dicebamus... (Siç thonim dje...), f. 269

IRONI,-a f. sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (Ë)

P.sh. Ç'don të thuash me këtë shprehje? - tha ai që e pveti, duke ia kuptue *ironinë*. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

ISH- pj. fjalëform. (*) ^ ()** ► (Ë) përmb. Fjalëz që vihet para një emri për të treguar se njeriu a sendi, i cili shënohet nga ky emër, ka qenë më parë i tillë. P.sh. ... kriminela e tëpafaj, të dijtun e injorantë, reaksjonarë e *ishkuadro* të naltë të politikës shqiptare. RRNO 3 - Paraqitje e volumit te trete, f. 465

ISHU/LL,-lli m. sh.-j(t) (*) ^ ()** ► (Ë) P.sh. Zefi kje çue në *ishullin* Ventottenne ku i takoi me jetue bashkë me kryesorët e partisë komuniste italiane deri në ramjen e fashizmit. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

ISLAMIZ/ËM,-mi m. (*) ^ ()** ► (Ë) P.sh. Ju e dini se pjesa më e madhe e popullsisë gjatë robnisë turke u kthye në *Islamizëm*. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

ISLAM,-I *m.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) fet. P.sh. Për vumjen në zbatim, së pari, dikund, fillon diskutimet shkencore mbi Skanderbegun, i cili ishte kenë një *islam* renegat, anmik kryesor i turkut. RRNO 3-Uzina në veprim-Mbarimi i miqësisë, f. 656

ISLAMIZ/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ) P.sh. Vetëm Ali Pashë Tepelena i detyroi ata përdhuni që t'*islamizoheshin*, ashtu si bani me Sulin. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

ISLAMIK,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ) fet. P.sh. Si besimtar *islamik*, i përkiste një sektit tolerant. RRNO 3 - Vegimi i lirisë, f. 694

ITALISHT,-e, -ja *f.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. -E di atë për më teper edhe latinishten e *italishten*. HISTORI 1- Shqetësim i madh, f. 62

ITHTAR,-I *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Lëvizja e Haxhi Qamilit nuk ishte një lëvizje shoqërore, siç thonë *ithtarët* e saj, por një lëvizje antishqiptare. HISTORI 3.2 - Biografi e shkurtë e Hyllit, djalë tetëdhjetëvjeçar, f. 306

IZOL/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) libr. UGJ (2015, f. 117). P.sh. Prandaj komanda ka vendosur që ky të *izolohet* mbrenda këtij rrethimi ku do të rrijë vetëm me 400 gram bukë dhe 400 gram ujë, pa shtrojë e mbulojë! RRNO 1- Kënetat e Maliqit, f. 208

IZOLIM,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) libr. UGJ (2015, f. 119). P.sh. Gjatë hetuesisë dhe *izolimeve* nuk kishte mundësi shkrimi. HISTORI 3.4- Dy fjalë për autorin e shkrimit e Dom Nikollë Mazrrekut, f. 38

J

JA *pj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. *Ja* flamuri i Jugosllavisë motër, dhe ky me yllin partizan. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

JABANXHI,-u *m. sh.-nj(të)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) vjet. P.sh. - As na nuk e njofim kush asht, por një *jabanxhi*, si duket prej Mirditet: Ky ka vra Mark Shytanin. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

JAK/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. -Dhe më kapi në *jakën* e gjoksit e ma shkrepi kryet për mur. RRNO 3- Si dikur, f. 478

JAM *jokal., qeshë, qenë* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh.- Zoti hetues për këto mund të flas edhe tash: *jam* gati me të skjarue fill e për pe. RRNO 3- Si dikur, f. 478

JANAR,-I *m.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Kjo metodë e vrazhdë hetimi vazhdoi deri me 12 *janar* të vitit 1968. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467. Gjendet edhe forma e vjetër e fjalës: kallndor. P.sh. Por siç thonte Dr. Kosovrasti, Nikolla ishte me tumor dhe nuk dihej a do t'i a mbërrinte ditës së lirimit që e kishte në gjysë të *kallndorit*. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

JAP *kal., dhashë, dhënë* (*) ^ (**) & ► (ǰǰ) P.sh. Në do t'i *japim* një palë me që nuk i kemi mbledhë të gjitha ende. RRNO 3- Si dikur,

f. 478. Gjendet në vepër edhe forma: nepet.

P.sh. Tashti më *nepet* të pves, ky Dom Gjergji a thue nuk e di se në gjúhën shqipe frymorë thirren shtazët, kafshët dhe jo njerëzit. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

JASHTËME (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh.... për të shqyrtuar çështjet e mbrendëshme dhe të *jashtëme* të Kishës në përgjithësi dhe të dioqezave veçanërisht, duke iu përmbajtur rregullave kanonike dhe ligjëve shtetërore në fuqi. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

JASHT/Ë,-a *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) + përd. em. P.sh. Arqipeshkvi metropolit dhe në mungesën e tij ipeshkvi i zgjedhun nga Episkopati, mund të mbajë në emën të Episkopatit, lidhje me komunitetet fetare ose institucione zyrtare që e kanë qendrën *jashtë* Republikës Popullore të Shqipërisë. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

JASHTËZAKONSH/ME(e), -ëm (i) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Parlamenti shpalli gjendjen e *jashtëzakonshme* dhe mobilizoi forcat ushtarake. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

JASTEK,-u *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) (Ǻ)

P.sh. Kështu mora dyshekun e kashtës, sepse ashtu flejshim na fretnit, me gjithë jorgan e dy batanije e *jastek*. RRNO 1- Burgu i kishës, f. 115

JATAK,-u *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) (Ǻ)

P.sh. Ata të gjithë treguan dhe u kthyen nder *jatakë* të vet e ti këtu do mbysësh veten. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

JAV/A,-ë *f. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► && (Ǻ) (Ǻ)

&& [Pa u mbushë java. = Pa mbaruar java.]

P.sh. Pa u mbushë *java* erdhën forcat e ndjekjes e më vunë prangat e më dërguen te një shtëpi ku ishte ngulë komanda e operacionit. HISTORI 3.1- Çashtëja e shikueme në katër anë, f. 296

JEH/ON *jokal., v. III. -oi, -uar (*) ^ (**)* ► (Ǻ) (Ǻ)

P.sh. Krisma e saj *jehoi* porsi bumbullimë nëpër ato lugje të maleve. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipni, f. 13

JEHONË,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) (Ǻ)

P.sh. *Jehona* e piskamëve të sajà ushtoi ndër shkambijet e lugjet për rreth e u ndie deri në Mollë të Shoshit, në Karma të Palaj e në Kodër të Kujit. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

JELEK,-u *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) (Ǻ)

P.sh. Të nesermen, n'oborin para kullës së Vukë Frangut, mbi një sexhade të kuqe shtrihej trupi i madh, azgan, i veshun me *jelek* arit e çakçirë të bardhë. HISTORI 1- Deka e mikut trim, f. 55

JENIÇER,-I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) (Ǻ)

hist. P.sh. -Nuk i leni gjà mangut *jeniçerëve* të Turkis. RRNO 3 - Korniza, f. 548

JEREVI,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) (Ǻ)

P.sh. Një natë, tue u ruejtë që mos të më shofin kush, krisa në derën e një *jerevie* ku banonte Ipeshkvi Imz. Bernardin Shllaku te një mbesë e vetja që i bante shërbim. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

JESHIL,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) (Ǻ)

bised. përd. em. P.sh. U gjet një fletëgjethe e ngjyrosur me *jeshil* dhe nga oksidimi e kthyerpjesërisht në ngjyrë të verdhë. HISTORI 2 - Një vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

JET/Ë,-a *f. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) (Ǻ)

P.sh. Gjatë *jetës* së njeriut një ndër punët má të vështira është me folë për njerëzit e mëdhaj ose, siç thonin klasikët në antikitet, njerëzit e

vdekshëm me folë për ata të pavdekshmit. HISTORI 2- At Shtjefën K. Gjeçovi për fé e atdhe, f. 152

JETDHANS/E *mb. i panyj. [Jetëdhënës-Stand.] (*) ^ (**)* & ► (Ǻ) (Ǻ) P.sh. Pra ndër dejt e mí, ndër kocat e mishit tem gjindet e qarkullon ajo forca sheruese e *jetdhanse* ardhun nga kjo tokë e jueja, në mënyrë që edhe un jam një pjestar shumë i vogël i kësaj Republike. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

JETËGJATËSI,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) (Ǻ)

P.sh. Gjysmëshekulli që ka kaluar prej vdekjes së tij fizike, e ka vërtetuar *jetëgjatësinë* e veprës së tij letrare, me gjithë kushtet specifikisht të vështira në të cilat i është dashur asaj të gjallojë. HISTORI 2- Një vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

JETESË,-a *f. (*) ^ (**)* Δ (Ǻ) (Ǻ)

P.sh. Nuk u lente gjà mangut as për kah *jetesa* e nevojat e tyne familjare, për të cilat interesohej mjaft. HISTORI 1- Saraji, f. 59

JETËSHKATRRUES *mb. i panyj. (-) (-) Δ & (Ǻ) (Ǻ)* P.sh. ... një mikrob iluzionar *jetëshkatrrues*? RRNO 2-Vdekja e Stalinit, f. 318

JETËSHKRUES/VE,-I *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)*

► & (Ǻ) (Ǻ) P.sh. Të vërtetën historike përpigjet ta tregojë përmes *jetëshkruesve* má të njohun si Marin Barleti, Biemi, Dhimitër Frangu etj. HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

JETIK,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) (Ǻ)

P.sh. Dhe në vend që të mblidhen së bashku për me shqyrtue çashtjet më *jetike* për të sotmen e t'ardhmen, shahen e shtyhen se kush e kush me e nxanë këtë karrigë, o atë tjetrën. HISTORI 3.1- Kur harrohet e keqja mund të përsëritet, f. 263

JETIM,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) (Ǻ)

P.sh. Në moshë të vogël mbetën të dy *jetima*, pa babë e pa nanë. RRNO 2- Kampet e burgjet e Shqipnisë, f. 296

JETIMOR/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) (Ǻ)

vjet. P.sh. Kemi pasë aq kopshte fëmijsh, sa ç'kishte shteti; aq *jetimore*. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

JET/OJ *jokal., -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ǻ) (Ǻ)

P.sh. Fëmijët e mij dashtë e padashtë *jetojnë*

me femijët tjerë të lagjes e luajnë aty në rrugë me ta. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

JETSHKURT/Ë,-r *mb. i panyj.* [Jetëshkurtër-Stand.] (*) ^ (**) ► & (Ǻ) P.sh. Nana zemërplasun muer një shtrojë tjetër dhe e hapi n'anën tjetër të votrës për me shtri djalin e vet *jetshkurtë*. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

JEVK *m. sh.(-it)* [Jevg-Evgjit- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǺǺ) P.sh. Për fat, nga një brigadë tjetër, erdhi një *jevk*. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

JO *pj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) përmb. Përdoret si përgjigje edhe me vlerën e një fjalie kur mohojmë, kundërshtojmë, nuk pranojmë a nuk miratojmë atë që është thënë më parë ose që na kërkohet. P.sh. -Shikjo mirë e ndigjo shka po të them: gjatë shekujsh po-hi e *jo-hi* kurr nuk e kanë përmbysë njani- tjetrin... RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f.439. Gjendet ne vepra edhe format: jo-hi; joo.

JODIUM *m. mjek.* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) përmb. tretësirë e kësaj lënde me alkool, me ngjyrë kafe në të kuqe dhe me erë karakteristike, që përdoret në mjekësi për të pastruar plagët, për të ndaluar rrjedhjen e gjakut etj.. P.sh. Ai, në fillim punonte si të gjithë na tjerët, veç i kishin dhanë një kuti me aspirina, disa garza e pak *jodium* për urgjenca. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

JONË *përem. pron.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Ajo zhurmë po avitej perherë e mà afer e u ndal te dera *jonë*. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

JOTE *përem. pron.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Kjo pyetja *jote* don një libër voluminoz si përgjigje. HISTORI 3.1- Kujtesa e mohueme, f. 281

JUEJ *përem. pron.* [Jua]- Stand.](*) ^ (**) & ► (Ǻ) P.sh. A e din si asht puna më tha: kjo puna *juej* mbaroi. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

JONORMAL/E *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) P.sh.... tregojnë një gjendje *jonormale* të hulumtuesit Gashi! HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

JONXH/Ë,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) bot. P.sh. - Eeh, shoku Tuk: tash përnjherë mund t'i damtojnë

bereqetet, ndërsa *jonxhën* e barin nuk i gjenë gjà. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

JONXHISHT/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Tuku e Qamili kundruen rreth e rrotull: fushë e gjanë, plot livadhe e *jonxhishte*. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

JOPROPORCIONAL *mb. i panyj.* (-) (-) ► (ǺǺ) P.sh. Kështu thirrej një unazë antike, me gjasë e shek. I, arit, punim i dyfishtë me mjeshtri të madhe, që kishte një gur të naltë *joproporcional* me unazën. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

JORGAN,-I *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Dyshekët e *jorganat* dola e i mora ndër kojshi. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

JU / JUVE *përem. vet.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) (dhan. *Juve*, tr. e shkurt.: *ju*; kallëz. *Ju*, tr. shkurt.: *ju*; rrjedh. *Jush*) P.sh. -Shka po thue? -tha Duli, -këto i keni mshefë *juve*. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

JUBILAR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) P.sh. Ishte një mbramje vllaznore, familjare me françeskanë, që zhvillohej për nder të një Ati françeskan, të cilit i festonim një përvjetor *jubilar*. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

JUG,-u *m.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Ne në *jug* e kemi zakon që kur nuk rrojnë fëmijët atëherë prindërit u ngjtin emër kristian, siç ma vunë mua, Nikollë, ndërsa tani kam edhe dy vëllezër të tjerë, një quhet Skënder e tjetri Myfit. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

JUGOR/E *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Mora e shfletova faqet e atlantit deri që gjeta Detin Adriatik, ku paraqitej pjesa *jugore* e Italis dhe Shqipnia. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

JUGOSLLAV,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Flamujt e shumë të tringjyrësh *jugosllavë* valaviteshin në çdo rrugë, në çdo ndërtesë shtetnore e në çdo shpi. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

JUGPERËNDIMOR/E,-I *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Pushtimi i ushtrive italiane përfshinte Shqipninë *jugperëndimore*. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

JURIDIK,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Kisha Katolike e Shqipërisë ka karakter nacional, është person *juridik* dhe përfshinë në gjirin e sajë të gjithë besimtarët katolikë në Shqipëri. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, f. 295

JURIDIKISHT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Në këtë gjendje që jam un *juridikisht* nuk ka vlerë asnjë vendim sepse kur të gjindem para dilemës o jeta o vdekja un do të zgjedh jetën e jo vdekjen. RRNO 1- Vetëm vdekja..., f. 110

JURIDIKSION,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Të gjithë ishin të ndërgjegjshëm se me mbarimin e tij mbaronte edhe juridiksioni legal e Kisha Katolike në Shqipëri mbetej pa

krye, pa bari shpirtnuer. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

JURISPONDENC/Ë,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰ) libr. P.sh. Këta pronarë latifondesh i kishin të gjithë të rritë e tyne të shkolluëm ndër Akademi ushtarake e ndër Universitetet e Moskës e të Leningradit për ekonomi, financë e *jurispondencë*. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

JURIST,-I *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Ishin dy *jurista* kshilltarë të Kryeministrit, ndoshta ishin ata që kishin përpilue projekt-statutin e Kishës Katolike. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

K

KABIN/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Shkova të *kabina* e oficerit të rojës dhe e kërkova. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

KABINET,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Ky asht një mikroskop, i cili më duket se i përkiste *kabinetit* të shkencave të natyrës, kushedi kush e ka prurë këtu. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

KACAFYT *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. - Kjo nuk asht punë nderit, por punë gjelash që *kacafyten*. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

KAÇAK *,-u* *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) vjet.

P.sh. Lëvizja e Postribës u kishte hjekë çdo mundsi *kaçakve* të malit si atyne të Dukagjinit, Pukës ose Mirditës për me vazhdue përgatitjet për një sulm që me marrë Shkodrën. RRNO 1- Lëvizja e Postribës, f. 71

KAÇAMI/II,-lli *m. sh.-j(të)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

zool. P.sh. ... një bark i çuditshëm, në trajtë *kaçamilli*, i cili përfundonte dikund të vija e dytë e pentagramit. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

KAÇARRENA *f. sh. (-) (-) & Δ* (ǰ) P.sh. Pra, mbasi nuk ka teprue kurrkush tjetër i gjallë, i takon këtij me folë me mbretin tonë, me bërë politikë ose me luejtë rrenash e *kaçarrenash*. RRNO 2- Persëri në kuvend, f. 288

KAÇAVID/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Un punojshem veç me një pincë e një *kaçavidë* pa kurrnjë vegël tjetër përveç dishirit që të shmang sa më shumë ndejen në dhomen nr. 5. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

KACAVIREM *vetvet. veta* III (*) ^ (**) Δ

(ǰ) P.sh. Nga kjo sjellja ime ai, kur nuk kishte kriza, ndërsa *kacavirej* në krevatin e vet, më përshëndeste pa folë, por vetëm me një t'ulun koke dhe përpiqej për një buzëqeshje prej kufome. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678; + fig. P.sh. ... male të pajetë ku vetëm marria njerzore të çon me u *kacavjerrë*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

KAÇORR/e,-ja *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. I kishte rrethue në pak vend, aty brë kampit dhe ndërtue një si *kaçore* të vogël.

RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

KAÇUB/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Ndigjoja turmat fshatare e ushtarake që kontrollonin çdo shkurre, çdo ferrë e *kaçube*... RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

KACUK *ndajf.* (*) ^ (**) Δ (ǰ) P.sh. Kështu na uleshim *kacuk*, hidhshim mbi krye mushamanë dhe rrijshim pa punue, një orë ose dy, deri të pushonte shiu. RRNO 3- Në kryepore të Vlonës-Lufta e klasave në burg, f. 568

KAÇUL,-i m. sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (ǰ)

P.sh. E kam njoftë gjithmonë të sëmundë me dhimbjet e mdha të nervit trigeminis si edhe me paralizën progresive që e bante me ecë *kaçul*. RRNO 2- Kampet e burgjet e Shqipnisë, f. 296

KADAST/ër,-ra f.sh.-ra(t) (*) ^ ()** ► (ǰ)

P.sh. Kur e pveda se çfarë detyre kishte, m'u përgjegj se ishte shef i *kadastrës* së rrethit. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395

KADILLËK m. (-) (- -) Δ (ǰǰ) hist. [kupto: gjykimin e çështjeve civile e fetare sipas shariatit, nga gjykatës, zakonisht hoxhë.] P.sh. Asht e çuditshme sesi Gjinokastra, një qytet malor, ku banorët e saj merren sa me blegtori dhe aq me *kadillëk*, por me shka kam vrejtë në jetën teme personale, janë njerzit ma qytetarë në Shqipni. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

KAFAZ,-i m. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (ǰ)

P.sh. Un i kqyrshem prej *kafazit* ku më kishin ndry. RRNO 1- Kënetat e Maliqit, f. 208

KAFAZLIE mb. i panyj. (*) ^ ()** Δ & (ǰǰ)

P.sh. Kur ndigjohej troku i kualve të tyne mbi rrugët e gurta të qytetit pothuaj i gjithë populli delte me i pá mbas dritoreve *kafazlie*. HISTORI 1- Shqetësim i madh, f. 62

KAF/e,-ja f.-(të) (*) ^ ()** ► (ǰ)

P.sh. Ndërkaq At Gjergji e At Antoni kishin pi *kafen* e duelën me pá malet e nalta. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

KAFSHË/ë,-a f. sh.-ë(t) (*) ^ ()** ► (ǰ)

P.sh. Tashti më nepet të pves, ky Dom Gjergji a thue nuk e di se në gjuhën shqipe frymore thirren shtazët, *kafshët* dhe jo njerëzit. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës "Vatikani dhe Arbëria" të Gj. Gashit, f. 362

KAFSHAT/ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (ǰ)

P.sh. E mbaj mend, se asokohe un isha student, kemi vuetë ekonomkisht edhe për *kafshatë* të gojës, ndërsá popullsia kishte një bollëk të madh prej ushtrisë italiane. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

KAFSH/OJ kal., -ova, -uar (*) ^ ()** ► (ǰ)

P.sh. Kjo barçoletë, po i thomi, pasqyronte gjendjen e vërtetë ekonomike të atdheut socialist deri në atë kohë kur N. Hrushovi e E.

Hoxha banë së bashku fotografinë historike: një rrum (karabush) kallamboqi (misri), të cilin e *kafshojshin* të dy njikohësisht në të dy cepet. RRNO 2- Dom Dedë Malaj, f. 391

KAFSHUEME (i,e,të) mb. i nyj. [Kafshuar (i,e,të)-Stand.] (*) ^ (**)

► (ǰǰ) & P.sh. E pra, të shumtën e herës, nderi i marrun, grueja e grabitun e kufijt e tokës, nuk janë zgjidhë me pleq kanuni, por vetëm në fushë të mejdanit, tue i hjedhë kundërshtarit mollën e *kafshueme* ose mollën e bejlegut. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

KAH,-u m.sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (ǰ) + përd. parafj. P.sh. ... diti t'i japë një drejtim tërë njerëzimit *kah* Drita, *kah* Paqja e Dashunia. HISTORI 3.1 - Kujtesa e mohueme, f. 281

KAHDO ndajf. [Ngado- Stand.] (*) ^ (**)

► (ǰ) P.sh. Jam i sigurt se një përqindje e naltë e popullsisë shqiptare mendonte vetëm si me u skapullue nga kjo tokë e mallkueme, por *kahdo* që sielleshe delte përpara kloni. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

KAHERË ndajf. (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Populli shqiptar *kaherë* kishte harrue ligjet e logjikës e të realitetit dhe i ishte nënshtrove fatalisht fatit të keq... RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

KAHJE f. sh. [kahe-Stand.] (*) ^ (**)

Δ & (ǰǰ) P.sh. Çdo *kahje* e kundërt ndalohej me ligj. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

KAHMOS ndajf. (*) ^ ()** Δ (ǰǰ)

P.sh. Sidomos ndër festat e katundeve, ndër të cilat merrshin pjesë miq t'ardhun nga *kahmos*, shpesh të papërmbajtun në pije, organizatat-bazë organizojshin nën rrogos njerëz të tillë me qëllim që të prishnin qetësinë e bukurinë e së kremtes. RRNO 2-Puna me pengesa, f. 418

KALLAMBOQ,-i m.sh.-(të) (*) ^ ()** ► (ǰ) krahin. P.sh. Ishte në veprim racioni: buka ishte teper e paktë edhe ajo *kallamoqit*. RRNO 1- Shpresa e zhgënjime, f. 70

KALLËP,-i m.sh.-ë(t) (*) ^ ()** & ► (ǰ)

P.sh. Un nuk pranova që marrëdhانيت familjare e të mijat personale të hyjshin në *kallepin* e politikës së Partisë. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

KAL/OJ *jokal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Prej Durrësit po *kaloj* në Shkodër, mbasi n'atë kohë un gjindesha aty. HISTORI 3.1- Ut heri dicebamus... (Siç thonim dje...), f. 269

KAJMEKAM,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) hist. P.sh. Gjeto Coku ishte *kajmekami* i Lezhës dhe asokohe, personalitet i Shqipnisë së ré. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

KAKIN,-a *m.sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Në votër ish cerema mbulue me *kaki* (saç). RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

KALA,-ja *f.sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. *Kalaja* ishte madhështore, jo për një Pashë, por për një mbret të fuqishem. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

KALAMA,-ni *m.sh.-j(të)* (*) ^ (**) ► (ǰ) bised. P.sh. Megjithëkëtë un due me ta kthye popullorëçe: Kumbulla e mirë sulmohet me gur prej *kalamajve*. HISTORI 3.1- Kujtesa e mohueme, f. 281

KALB kal., -a, -ur (*) ^ (**) ► (ǰ) && && P.sh. -Po sikur të gjindet kjo fletore gjatë kontrollit a e din se më *kalbin* në birucë për mos me thanë se fillojnë një proces të ri armiqsor në lidhje me spiunazhin italian. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

KAL/ë,-i *m. sh. kuaj(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Çoi e thirri një prej katundit i cili erdh me një *kalë* shale shumë të bukur. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

KALEM,-i *m.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Nuk ka *kalem* që e kap. RRNO 2- Sosja, f. 362

KALENDAR,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Dom Zef Bici pregatiste çdo vit *kalendarin* fetar katolik. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

KALIB/ër,-ri *m.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) tek. P.sh. I mora të gjitha masat me një *kalibër* dhe me bakelit i punova dy copë e i vuna në fole. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

KALIBOÇ *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Atë kohë dikush më ngarkoi *kaliboç* në shpinë, ndërsa të tjerët e ndihmonin. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

KALIM *m. sh.* (*) ^ (**) Δ (ǰ) P.sh. Ndërkaq, aty te dera e kampit, *kalimi* u ndal. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

KALIMTAR,-e *m. sh.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Kaj herë del me një peshore në rrugë e peshon *kalimtarët*, sa mos me u mërzitë vetëm në shtëpi... HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i parë, f. 393

KALINË *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) Δ (ǰ) zool. P.sh. Vetëm një kone, një *kalinë* e vogël, kje pengesa e pakapërcyeshme: ajo lehte e lehtë, avitej deri dikund turr e vrap, kthente vetëm tue lehë. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

KALITJ/e,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Njeriu i ri shqiptar, i dalun nga farka e *kalitjes* të materializmit shkencor, e gjet tash këtu te fitimi, te parja idealin e vet. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

KALLAM,-i *m.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) bot. P.sh. Me formacione ushtarake, të rreshtuem nga pesdhetë e pesdhetë, sulmuem *kallamin* e kënetës, së paku 4 m i naltë e i shpeshtë si fijet e barit. RRNO 1-Kënetë e Maliqit, f. 208

KALLAMORË *mb. i panyj.* (-) (- -) Δ (ǰ) P.sh. Me hjekë rreshtin e parë të plisave *kallamorë* duhej mundë i madh. RRNO 1- Kënetë e Maliqit, f. 208

KALLASHNIKOVË *m.* (-) (- -) Δ (ǰ) usht. P.sh. Gjithnji ndigjojshim britmat e të torturuemve ndër biruca, skuadrat e policie e ushtarëve me *kallashnikovë* pritnin vetëm urdhën për qitje mbi né. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

KALLAUZ,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) vjet. P.sh. Në vjetin 1945 ishte arrestue me akuzen si *kallaus* i strehimit të At Anton Harapit dhe shoqnues i ravgimit të Lef Nosit: e liruen mbas disa ditësh për mungesë faktesh. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

KALLDRËM,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Me gurët e latuem të saj shtruen *kalldramin*. RRNO 2 - Puna në muzé, f. 267

KALLËZ/oj *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Kur të dalësh prej Banke, kanë me t'u vù mbrapa, t'arrestojnë përsëri deri të *kallxojsh* se ku i more. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

KALLO, -ja *f.sh.*-(t) (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. ... ndër duer filluen *kallot* mbasi bishtat e kazmave e lopatave ishin punue tepër trashamançe. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

KALLOGRE, -ja *f.sh.*-(të) (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. I kemi thanë disa herë e na ka përgjegjë se nuk ishte *kallogre*, por se Zoti e kishte bà. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

KALL *kal.*, -a, -ur (*) ^ (**) ► (ǰ) bised.

+fig. && [Kallshin frigë. = frikësojnë.]

P.sh. Na *kallshin* frigë e tmerr: gjindeshim si delet mbrenda një vathi të rrethuem prej ujqve të terbuem. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

KALLËZIM, -i *m.sh.*-(t) (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. dhe barte mbi supë të veta peshën më të randë të diktaturës proletare, prandej ndigjonte me neveri e urrejtyje *kallximin* e shtremnuem e të përçudun të të gjitha ngjarjeve. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

KALLËZ/OJ *kal.*, -ova, -uar (*) ^ (**) ►

(ǰ) P.sh. Po ta *kallxoj* punën fill e për pë.

HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

KALORËS, -i *m.sh.*-(it) (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Erdhën katër vetë *kalorës*; i kryesonte Vuka. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

KALORËSIAK *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ►

(ǰ) let. përmb. P.sh. Baladat, idilet, eposet, vajtimet e cicirimet e zogjve dashnorë, aventurat e rrezikshme *kalorsiake* me episode heroike, gërshetohen me bukoliket e gjeorgjiket klasike tue t'u çpalosë radhë e radhë njana mbas tjetrës me një patos sublim e rrënoqethës. HISTORI 3.4- Dy fjalë për autorin e shkrimet e Dom Nikollë Mazrrekut, f. 386

KALORI, -a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ju merrni kaç *kalori* nga buka dhe lëngu. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

KAM *kal.*, -pata, -pasur (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Këtë e *kam* pasë jo vetem shok klase në gjimnazin françeskan, por edhe me të cilin kishim shkue mirë. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

KAMALEONTIK *mb. i panyj.* (-)(- -) Δ (ǰǰ) fig. përmb. [Njeri i lëkundshëm e me

shumë faqe, që ndërron shpesh qëndrimin a sjelljen për të mbrojtur interesat e veta.]

P.sh. Ramiz Alia, si njeri i kulturës, i politikës, i edukuem me një ndërgjegje kombëtare nacionaliste, njeri tepër dinak e i djallëzuem, nuk e pat kurr kurajon që ta realizonte, ai vetë, këtë testament të mjeshtrit të madh të tij *kamaleontik*, por kur erdh detyrimisht etapa historike e pluralizmit politik, ia ngarkoi këtë detyrë një tjetër ushtari të Partisë. RRNO 3- Uzina në veprim - Mbarimi i miqësisë, f. 656

KAMALEONTIZEM *m.* (-) (- -) Δ (ǰǰ)

P.sh. Ajo çka është më e keqe, që të rritun me këtë mentalitet shumë drejtues të kulturës në Shqipëri vazhdojnë e japin gjithnjë po ato emisjone dhe shfaqje absurde, por për *kamaleontizem* superservil i hjekin emnin tiranit. HISTORI 3.1- Ut heri dicebamus... (Siç thonim dje...), f. 269

KAMARIER, -i *m.sh.*-(t) (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. - Kemi vetëm çaj, - tha *kamarieri*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

KAMBALEC *m.sh.*-(a)(t) (-) (- -) Δ (ǰǰ)

P.sh. Mbas pak kohe u grumbulluen përsëri rreth meje mbasi prunë me vedi shumë enë e *kambaleca*. RRNO 3- Në spital, f. 559

KAMBËHOLLË *mb. i panyj.* (-) (- -) Δ

(ǰǰ) P.sh. U printe një burrë *kambëhollë* e i thatë, me trup mesatar e fëtyrëzbehtë. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

KAMBËKËPUTUN *mb. i panyj.* (-) (- -) Δ

(ǰǰ) & P.sh. Dhëlpna *kambëkëputun* nuk bjen në kurthë për të dytën herë - thotë populli. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

KAMBËKRYQ *ndajf.* [Këmbëkryq-Stand.]

(*) ^ (**) ► & (ǰ) P.sh. Kur nuk ishte kohë pune, leximi ose apeli, ai qëndronte *kambëkryq* pranë asaj tepsije tue punue ndonji triko o çorapë. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

KAMBËNGULJ/e, -jaf. *sh.*-(t)[Këmbëngulje

- Stand.] (*) ^ (**) ► & (ǰǰ) P.sh. Kur ai më pveste me *kambëngulje* se cilët ishin njerzit më të mirë? RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

KAMBËSOR, -e *m. sh.* [Këmbësor -Stand.]

(*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Partizanët e kishin meremetue perkohsisht me disa trenë e drresa

ku mund kalojshin krahas deri në tre-katër *kambësorë*. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

KAMBËZBATHUR *mb. i panyj.* [Këmbëzbathur- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰǰ) & P.sh. Ato ishin të papastrueme, na *kambëzbathun* e në brekë të shkurta e kanatjerë kaluem gjithë naten aty. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

KAMBËZVARRË *ndajf.* [Këmbëzvarrë- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Kthyme ndër shtëpija kryeultë e *kambëzvarë*. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

KAMER/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) spec. P.sh. Erdhën edhe disa specialista jugosllavë me *kamera* filmit e xhiruen si deshtën vetë. HISTORI 2 - At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

KAMERAMAN,-i -ë(t) *m. sh.-ë* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Ashtu banë, por *kameramani*, që nuk i dinte huqet e saj, vuni kambalecin (trekambëshin) në rrugë. HISTORI 3.3 - Nanë Tereza në Shqipni, f. 319

KAMION,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Kur i zbritën prej *kamionit* që ishte i mbuluem, Dom Alfonsi, i lidhun me një tjetër siç ishte, ulte kryet dhe përpiquej mos me u lagë prej shiut. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

KAMIONÇINË *f. sh.-ë* (-) (-) Δ (ǰǰ) P.sh. Në këtë ditë u shkatrue edhe Oda-muzë e Fishtës, u barten barbarisht të gjitha dorshkrimet e tija në atë *kamionçinë* që shkante e vinte pa pushim. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

KAMP,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Kur kthym në *kamp*, na bane organizimin. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

KAMUR (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Atë natë kjemë për darkë te një shtëpi e *kamun* në Rreth të Brashtës. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

KAMXHIK,-u *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Djalli na ka vu para me *kamxhik*. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

KANAL,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Nga puna e rëndë që bëja në gërmimin e *kanaleve* dëshprohesha shumë dhe më vinta të mbysja veten. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

KANALIZUEME (i,e,të) *mb. i nyj.* [Kanalizuar (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰǰ) & P.sh. Po ju nuk e dini se Fusha e Nilit e *kanalizueme* në kohën e faraonëve asht një ndër veprat më madhshtore të njerzimit. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

KANATJERE *f.sh.-e(t)* [Kanatier-Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰǰ) & P.sh. Ato ishin të papastrueme, na *kambëzbathun* e në brekë të shkurta e *kanatjerë* kaluem gjithë naten aty. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

KANCELARI,-a *f.sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Ndërmjet të tjerash u gjet një dokument i dalë nga *kancelaria* e Skandërbegut, e vulosun me unazën personale të tij, në të cilin thuhej se Sulltani kishte mobilizue e rrethue Krujën me 450 mijë ushtarë. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

KANCER,-i *m.* (*) ^ (**) ► (ǰ) mjek. P.sh. Un edhe në kjoftë se më mbet në dorë ndonji detal i këtyne aparateve, ia bëj si ata mjekët kirurgë që kur e mbysin ndonji njeri në operacion e qepin persri e i venë diagnozen *kancer*. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

KANCEROZ *mb. i panyj.* (-) (-) Δ (ǰǰ) P.sh. Të gjitha këto veprime të Dom Gjergj Gjergjit (Gashi) e banin atë jo misionar që ndihmonte kishën e mjerueme në Shqipni, por një mish të huej *kanceroz* e të papranueshëm për klerin e vuejtun shqiptar. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

KAND,-i *m.sh.-e(t)* [Kënd- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰ) & P.sh. Në një *kand* të Kishës pregatita Shpellën e Betlehemit me gjethe, lule, bar e shkambij. RRNO 2- Nata e Këshndellave, f. 338

KANDAR,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Mbasi e peshojnë në *kandar* i paguejnë paret në dorë. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

KANDIDAT,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. *Kandidati* i parë ishte At Antoni, i cili u zgjodh pothuëj njizani prej fretënve. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

KANDIDATUR/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Për çudi të madhe e vetmja *kandidaturë* prej 10 meshtarëve ishte pranue

ajo e Nikollë Troshanit. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

KANDIL,-i *m.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ)

P.sh. Nji natë e kena kërkue me zjarr e *kandila* se na kishte hupë, vetëm n'e nesre e gjet baba i vet kur hapi derën e dhenve. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

KANDSHËM (i), -me (e) *mb. i nyj.* [Këndshëm(i,e)- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ)

P.sh. At Donati mendoj t'ia bante popullit shqiptar një përkthim të *kandshëm* e të saktë. HISTORI 2- At Donat Kurti, vjollca e letrave shqipe, f. 221

KANG/ë,-a *f.sh.-ë(t)* [Këng/ë,-a- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ) & P.sh. *Kanga* më e preferueme e tij ishte: Vivat Accademia, Vivant Professore! RRNO 2- Baba i vërtetë, f. 409

KANGËTAR,-e *m.sh.-ë(t)* [Këngëtar- Stand.] (*) ^ (**) ► & (ǰǰǰ) P.sh. Mbas tij u çue Tomë Nikolla, një *kangëtar* popullor i maleve që kishte thurë sa e sa kangë për Partinë dhe udhëheqësin Enver. RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506

KANONIK,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ) fet. P.sh. Kisha Katolike i nënshtrohet edhe Kodit *Kanonik* të Kishës Katolike të përbotëshme për deri sa dispozitat e këtij Kodi nuk vijnë në kundërshtim me ligjet e Republikës Popullore të Shqipërisë, me rendin publik dhe me zakonet e mira. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, f. 295

KANOS *kal., -a,-ur* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ)

P.sh. Tjerët e shifshin e qesheshin, dikush edhe mund thonte se duhet të kishte pi ndonji gotë, sepse kurrkujt nuk i shkonte nëpër mend për ato përpjekje vigane që ai bante për me riejtë atë shka mund shpëtohej në përmytjen e përgjithshme që i *kanosej* kulturës shqiptare. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

KANTON,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Nuk dijshe se nga cili *Kanton* i Zvicrës kishte ardhë aty në Lugano. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

KANUN,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Ky frat i thjeshtë e kishte kalue të gjithë jeten ndër malsitë e Dukagjinit e të Pukës, gëzonte një auktoritet të padiskutueshëm ndër malsorë, falë dashunisë të sinqertë që kishte

për ta, si edhe njohjes së thellë të zakoneve e *kanuneve* të tyne. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

KANUNOR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Si prift i specializuem në të drejtën kanonike tregoi një interesim shumë të madh për këto ligje *kanunore* e doket e maleve, për të cilat nisi me shkruar ndër revista italiane të kohës. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

KANJIHERË *ndajf.* [Ngandonjëherë- Stand.] (*) ^ (**) & Δ (ǰǰ) P.sh. Por nuk dijshe çfarë është e *kanjiherë* ndoshta edhe keq më shkonte mendja, por kur filluen me ardhë në saraj

Heqim Efendia me Vukën, atëherë e kuptova të vërtetën e nuk m'erdh keq. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48. Gjendet në vepra edhe forma: nganjihërë.

KAOS,-i *m.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) UGJ (2015, f. 120). P.sh. Sot ndoshta nuk jam aq i gabuem kur dyshoj se në politikën e mjerë shqiptare Ramiz Alia kje njeriu më dinak, që projekttoi dhe gjeti njerëzit e vet më besnikë e t'afte për të realizue *kaosin* që po jetojmë si dhe kurthet e dukshme e të padukshme karshi lirisë së popullit fatkeq shqiptar. HISTORI 3.3- Nanë Tereza në Shqipni, f. 319

KAP *kal., -a,-ur* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. -Ky prifti ka mbarue, nuk i *kap* 48 orë. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

KAPADAILLË/k,-ku *m.sh.-qe(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) bised. P.sh. Fashizmi, kur erdhi këtu, kje plot *kapadaillek*, por tash jam i sigurtë se nuk mund e përmbysin ndjenjën kombëtare të shqiptarëve. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

KAPAK,-u *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. At Donati nuk u dorëzue; bashkë me të burgosun të tjerë librin nuk e dorëzuen por e mbajtën të mshefun, herë me *kapakët* e librave të Leninit ose në ndonji mënyrë tjetër. HISTORI 2- At Donat Kurti, vjollca e letrave shqipe, f. 221

KAPANON *m.sh.* (-) (-) Δ (ǰǰǰ) P.sh. Aty mbi bregore ishin disa *kanapona* kolosalë të mbuluem me kashtë kënetet e në vend të mureve kishin rrqosta. RRNO 1-Burgu i madh, f. 160

KAPANXH/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. *Kapanxha* hapej vetem një herë në ditë për të dhanë racionin e bukës e shpesh një tas ujë. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

KAPAR,-i *m.* (*) ^ (**) ► (Ë) bised. fin. P.sh. Për hajr na kjoftë miqsija, pra, un nuk po kam *kapar* me të dhanë sonte vetëm këtë teftë duhanit. RRNO 2- Sosja, f. 362

KAPARDIS/em *vetvet.-a (u),-ur* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ndërsa po hanin qullin, mullisi u vesh si gjeneral dhe *kapardisej*; të gjithë qeshnin. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

KAPAROS *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Si *kaparohet* robi me një teftë letra duhanit? RRNO 2- Sosja, f. 362

KAPIDANERI,-a *f. sh.-(të)* [Kapiteneri,-a - Stand.] (*) # (**) ► & (ËË) P.sh. Kalaja e Rozafatit ka një tunel të nëndheshëm që lidhë pusin e *kapidanerisë* me lumin e Buenës. HISTORI 1- Karagega në kalá, f. 94

KAPEL/ë,-a *m.sh.-a(t)* (*) # (**) ► (Ë) P.sh. Në mbasditen e vonë të ditës ai kryente në Kolegjin Françeskan edhe detyrën e atit të shpirtit dhe në një dhomë të vogël, ose më saktë në *kapelen* e kolegjes, këshillonte të gjithë ata që kishin nevojë për drejtim shpirtnor dhe i këshillonte me urtësi. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

KAPËRCE/j *kal., -eva,-yer* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Më kanë tregue se, ndërsa recitonte Ndrekë Luca dhe, për harresë, *kapërceu* një varg, i gjithë publiku aty i pranishëm e shqiptoi nën zà. HISTORI 2 - Një vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

KAPËRCIM,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Më e famshmja ndër macet ishte Nusja, sigurisht e rritun edhe ajo në burg, mbasi e dinte rregulloren shumë mirë si dhe rrjedhojat që vinin nga *kapërcimi* i saj. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

KAPËRDI/j *kal.,-iva, -irë* (*) ^ (**) ► (Ë) fig. P.sh. Këtë tallje të egër nuk e *kapërdina*, e vrau shumë sedrën time. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

KAPERTH/ej *vetvet., -eva, -yer* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Me çudi vren se si rranjë e saj *kaperthehen*, stërsiellen, përpiqen, shtremnohen

për me gjetë ndonji plasë, sado të vogël; RRNO 2- Të kthejmë te punët e kishës, f. 310

KAPITAL,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) UGJ (2015, f. 120). libr. P.sh. Dënim *kapital* (me vdekje) për mue dhe dënim me 25 vjet heqje lirie e punë të detyrueme për Nikollë Mazrekun. RRNO 3- Gjygjet e popullit vazhdojnë, f. 506

KAPITALIST,-e *m.sh.-a* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. -Gjermanët janë *kapitalista* e nuk u pëlqen Marksi, prandej ata e mbajnë fenë, se duen kapitalizmin. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

KAPITALIZ/ëm,-mi *m.* (*) ^ (**) ► (Ë) ekon. P.sh. Në Greqinë e vjetër Populli Demos - Zot, me dy fytyra të ndryshme - Athinën dhe Spartën që sikur t'i përkthejmë sot thonë: *kapitalizëm* dhe diktaturë socialiste, proletare. RRNO 3- Korniza, f. 548

KAPITEL,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) arkit. P.sh. Kur u gjet n'atë pyll shtyllash guri, të gjitha binjake me *kapitela* të ndryshëm e të larmishëm, me atë kopsht lulesh në mes, djaloshi mbet i befasuem. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

KAPITULLIM,-i *m.* (*) ^ (**) ► (Ë) UGJ (2015, f. 121). P.sh. Lavdohej se brigada e Gjin Markut, që në shtatorin e vjetit 1943, me *kapitullimin* e Italisë, kishte çlirue qytetin e Beratit. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

KAPITULL/OJ *jokal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ë) UGJ (2015, f. 120). P.sh. Në mojin Shtator Italia kapitulloi. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episi i dytë, f. 428

KAPOT/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Edhe në rast se nuk ishte ushtarak i vërtetë, ishte i veshun e i mbërthyem në *kapotën* ushtarake. RRNO 2 - Puna në muzé, f. 267

KAPTER,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) usht. P.sh. N'atë ças po avitet te na Elez Mesi, *kapteri* i dikurshëm në Seksion të Sigurimit dhe në burg të Kishës: - Po ti prift, shka ban këtu? RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

KAPUÇ,-i *m.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. -Pater, u çudita se gadi të gjitha rojet personale të princit kur hine në kishë i hoqën

kapuçat e bane kryq. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

KAPUÇINO *f.* (-) (-) Δ(ĶĶ)P.sh. Ai zakonisht merrte një *kapuçino* ndërsa mue më porosiste burro-fresko, proshutë e qumësht. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

KAQ *ndajf.* (*) ^ (**) ▶ (Ķ) P.sh. *Kaq* dijshe un. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

KARABUSH,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ķ) P.sh. Kjo barcoletë, po i.thomi, pasqyronte gjendjen e vërtetë ekonomike të atdheut socialist deri në atë kohë kur N. Hrushovi e E. Hoxha banë së bashku fotografinë historike: një rrum (*karabush*) kallamboqi (misri), të cilin e kafshojshin të dy njikohësisht në të dy cepet. RRNO 2- Dom Dedë Malaj, f. 391

KARADAK,-e *f.sh.* (*) ^ (**) Δ(Ķ) vjet. P.sh. Por ngatresat e shumta i kishin përça aq shumë sa ishin vra ndërmjet vedit si me kenë tue u vra me *Karadak*. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

KARAJFIL/i *m.sh.-a(t)* [Karafil- Stand.] (*) ^ (**) & ▶ (Ķ) bot. P.sh. Atë skarpatë e mbusha me *karajfila* të të gjitha ngjyrave. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

KARAKTER,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ķ) P.sh. Ugjetjo mirë në kohën e pushtimit dhe nuk kishte një *karakter* aq të fortë dhe të vendosun. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

KARAKTERISTIK-e *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ▶ (Ķ) P.sh. Në krye të vjetit ktheva prap n'atë shtëpi të vjetër *karakteristike* himariote. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

KARAKTERIZ/oj *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ▶ (Ķ) P.sh. Këto *karakterizoheshin* me fytyrat e dhëlpnës, të luanit, kalit dhe kaut. RRNO 3- Oficera të mirë e oficerat të këqij, f. 643

KARAMEL/e,-ja *f.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ķ) P.sh. Na priti me *karamele* dhe kumel. HISTORI 2 - Kur u njoha me Fishtë, f. 127

KARBON,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ķ) kim. UGJ (2015, f. 121). P.sh. Ndersa, kur u ula në korridor, aty afer koshujve ndritshin llampat me hark *karbonit* që u perdorshin në atë kohë për filmim. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

KARBURANT,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ķ) P.sh. Si rrjedhim na tregoi se rrugen Kavajë-Beden do ta rrahte një makinë e vetme, që do të furnizonte ujin e pijshëm me fuçia benzine o naftë, *karburantin* dhe ushqimet për gatuemje të gjellës. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

KARIKATUR/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ķ) art. P.sh. - Shikjo, mue më ka dalë zani si piktor, sepse një polic ma gjet në fletore, gjatë kontrollit, një skicë, si *karikaturë*, dhe më pveti: ti e ke bërë këtë? RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

KARIZMATIK *mb. i panyj.* (-) (-) Δ(ĶĶ) P.sh. Cilësitë e tij fizike, morale e shpirtnore e bājshin atë udhëheqës *karizmatik* në qarkun e vet, sado që origjina e tij katolike, veriore, ashtu si ajo e Zef Malës dhe e Tuk Jakovës, ishte e papëlqyeshme për kopilin e bimbashit turk të Gjinokastrës. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

KARPENTIER,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ▶ (ĶĶ) P.sh. Mbas dy-tre muejsh ktheva persëri në Nikaj; kishem marrë teshat e fjetjes, si edhe tre mjeshtra muratorë e *carpentierë*. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395

KARRIER/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ▶ (ĶĶ) P.sh. -Zef, nuk dij a e njëf mirë *karrierën* time ushtarake e politike. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

KARRIERIST,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ▶ (ĶĶ) P.sh. Një për të gjithë e të gjithë për një. Mjerisht ky popull u gjet në orë të ligë: servilët e *karrieristat* brohorisnin, të dijsheimit e të ndersheimit u strukën prej frike, turmat naive të pavetëdijshe kërkonin vetëm me mujtë me jetue. HISTORI 3.1- Kujtesa e mohueme, f. 281

KARRIG/e,-ia *f.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ķ) P.sh. Për çudi ai nuk e kishte prekë filxhanin e çajit aty në karrigë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

KARRIQ *m.sh.* (*) # (**) Δ(Ķ) krahin. [kupto: rrjetë peshkimi] P.sh. Kështu sa herë që dishrojshe me hanger peshk, u ulshin në breg të kënetës dhe me një *karriq* merrshin peshkun që u pëlqente, tjetrin e hidhshin persri në liri. RRNO 1 - Pranë familjes, f. 246

KARRO,-ja *f.sh.*-**(t)** (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Kur *karroja* e vogël po mbërrinte te Kisha, policia e arrestoi bartësin me gjithë letër. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

KARROC/ë,-a *f.sh.*-**a(t)** (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Na puntorët e burgosun, me kazma, lopata, tokmakë e *karroca* dore, punonim si skllavët e piramidave. RRNO 3- Uzina në veprim- Mbarimi i miqësisë, f. 656

KARSHI *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) bised. P.sh. Atje n'at shpatin *karshi* detit të Sarandës na vunë hekurat, duke na akuzuar për arratisje. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

KART/ë,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Ligji nuk është tjetër, por një copë *kartë*. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f.141

KARTEL/ë *f.sh.*-**a(t)** (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. -Në *kartelë* je cilësuar si profesor. RRNO 3- Korniza, f. 548

KARTELIST *m. sh.* (*) ^ (**) Δ (ǺǺ) P.sh. Oficeri operativ, deri n'atë kohë ishte pothuaj i panjoftun për të burgosunit, sepse kalonin, disa herë, edhe muej pa ardhë në kamp, e rolin e tij e kryente oficeri *kartelist*, jo aq i dishruem. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

KARTMONEDH/ë,-a *f.sh.*-**a(t)** [Kartëmonedh/ë- Stand.] (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Vulosën *kartmonedhat* dhe vunë tatime luftet, superfitimit e fitimit dhe e mblodhen gjithë florinin e riejtun me shekuj ndër qypa. RRNO 1- Dhuna bëhet pushtet, f. 35

KARTOLIN/ë,-a *f.sh.*-**a(t)** (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Lojnat më të bukura të botës; edhe fishekzjarre, edhe fletore të bukura, *kartolina* me pamje të jashtëzakonshme. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

KARTON,-i *m. sh.* -**ë(t)** (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Kur mbërrijtën mbas pak ditësh ato 5-6 kutija *kartoni* i hapa në sy të saj. HISTORI 3.3 - Nanë Tereza në Shqipni, f. 319

KARVAN,-i *m.sh.*-**ë(t)** (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. *Karvani* u ndalua dhe aty e kaluem gjithë naten. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

KARVAZINË *mjek.* (-) (-) Δ (ǺǺ) P.sh. - Të kanë mjekue me *karvazinë*, por sipas mendimit tim nuk i përshtatet ky ilaç sëmundjes sate e do të të këshilloja që të

kurohesh me kininë. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

KASAFORT/ë,-a *f.sh.*-**a(t)** (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. E vërteta rrin e ndryme ndër *kasaforta* arkivale me shumë çelësa sekrete: një ndër këta çelësa sekretë ishte edhe Pater Pali, përsa i përket kohës në të cilën jetoi. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

KASAP,-i *m.sh.*-**ë(t)** (*) ^ (**) ► (Ǻ) && P.sh. Aty të gjithë pritnim si qingji te *kasapi* se çdo të bëhej me ne. HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

KASAPHAN/ë,-a *f.sh.*-**a(t)** (*) ^ (**) ► (Ǻ) + fig. P.sh. Djalë, a e shef se çfarë *kasaphane* u shndrrue bota? HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

KASET/ë,-a *f.sh.*-**a(t)** (-) (-) ► (ǺǺ) P.sh. Në gjygi, kur i erdh fjala e mbrojtjes Dom Zefit, tregoi të vërtetën, ashtu siç ishte, dhe në fund tha se të gjitha fjalët e kontratës e të blemjes ishin të regjistrueme në një *kasetë*, të cilën kërkoi ta bijshin aty menjherë dhe trupi gjykues të njipte të vërtetën. RRNO 2 - Shtërgata që po vjen, f. 423

KASHAT/ë,-a *f.sh.*-**a(t)** [Kafshat/ë- Stand.] (*) ^ (**) ► (Ǻ) && P.sh. U kishte hjekë deri *kashatën* e gojës e hjedhë në mizerjen më të madhe që mund të mendohej. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

KASHT/ë,-a *f.sh.*-**ëra(t)** (*) ^ (**) ► (Ǻ) bot. P.sh. Kur desha të dijë se me shka ishte ngjitur, ra në tokë një kryq i punuem prej *kashtës* së grunit, nga byku që ndër kampe të punës mbusheshin dyshekët. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

KASHUN (kosh),-**i** *m.sh.*-**ë(t)** (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Si përfundim, të gjitha këto, së bashku me dy *kashuj* të mëdhaj plot me dokumentat e arkivit i murosëm në pjesën e njaj dhome. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

KASK/ë,-a *f.sh.*-**a(t)** (*) ^ (**) ► (ǺǺ) P.sh. Më lidhën këmbë e duar dhe më vunë mbi kokë një *kaskë* sigurimi, nga ato të minatorëve. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

KASKET/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃǃ)
P.sh. Enver Hoxha vuni *kasketën* e proletarit, leninkën, ndërsa në një fjalim të gjatë deklaroi se sikur t'ish 20 vjeç do të shkonte në fshat për të punue se ishte nder i madh e detyrë patriotike. RRNO 3- Uzina në veprim-Mbarimi i miqësisë, f. 656

KASNEC,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ)
P.sh. Nuk shkoi shumë kohë e në shtëpi ku rrijshin erdh një *kasnec* i dërguem nga Pasha i vendit me urdhen që n'e nesre, në pikë të mjesditës, të paraqiteshin në hyqymet. HISTORI 1- Shqetësim i madh, f. 62

KASOLL/e,-ja *f.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ)
P.sh. Shumë vjet më vonë, kur ishem në burg, më ka ra në vesh se ai ishte gjetë i dekun në një *kasolle* dikund si i intemuem ndër katundet e Fierit. RRNO 2- Puna në muzë, f. 267

KAT,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ)
P.sh. Përmbi taracën e lavanterisë, ku ishin vendosun ato pak çifte pëllumbash, me copa drrasash e kartonash ndërtova, pothuej sa një *kat* shtëpije vetëm për pëllumbat. RRNO 3- Njertzit dhe shtazët, f. 627

KATAKLIZ/ëm,-mi *m.* (*) ^ (**) ► (ǃǃ)
zakon. fet. P.sh. Në Arqipeshkvi Imzot Gaspër Thaçi, Arqipeshkëv Metropolit i Shkodrës nuk mundi t'i qëndrojë këtij *Kataklizmi* të Kishës Katolike në Shqipëri. RRNO 1- Ankthi mbas vdekjes, f. 67

KATAKOMB,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃǃ) hist. P.sh. Ato katër grá, që luteshin nën zà, mos me i përgjue kurrkush, ai terr i nades, para agimit, ato dhoma t'ulta dhe t'errta, ma çuen mendjen te vitet e para të krishtënimit, te *katakombet*. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

KATANDI,-a *f.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ)
bised. P.sh. Mbasi s'kish shtëpi as *katandi* himi me fjetë në një mullar kashtet. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

KATASTROF/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Aty po vazhdon gjithnjë, e pasigurtë nëse ndihma e huej mund e shpëtojë nga *katastrofa* e përgjithshme. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

KATED/ër,-ra *f.sh.-ra(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ)
P.sh. Kur i futi nxënësit në klasë, të asaj shkollë të improvizuar, se ashtu ishin atëherë

shkollat, u ula në *katedër* e ai në këmbë filloi t'u flasë tekstualisht kështu: Zogjt kur bëjnë vezët në çerdhe, i ngrohini shumë ditë dhe kur ata dalin nga veza mëma i ushqen me sqep duke i thirrur ciu, ciu, ciu! RRNO 3 - Disa të tjerë antarë partie, f. 612

KATEDRAL/e,-ja *f.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) fet. P.sh. Mbasi kalohej muri i dytë shtrihet një hapsinë e madhe ku në qendër ishte xhamia e madhe, e bukur, e që shifej kjartë se dikur ishte kenë kisha *katedrale* e qytetit. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

KATEGORI,-a *f.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) spec. P.sh. Na ndante në tri *kategori*: soprano, mezzo soprano dhe alto. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

KATEKIZ/ëm,-mi *m.sh.-ma(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) fet. P.sh. Kishte perkthye romanin e Manxonit si edhe botue Bogdanin e një *katekizem* për ritin lindor. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

KATËR *num. them.* (*) ^ (**) ► (ǃǃ)
P.sh. Mos u shqetso, po të báj një shkresë provizore për *katër* ditë ose pesë që të gjezdisish pazarit, por mos gabo me dalë prej Korçet se të arrestojnë. RRNO 1- I lirë, f. 236

KATERDHETË *num. them.* (-) & (- -) Δ (ǃǃ) P.sh. - Zotni Pashko, është unaza që Luigj Kakarriqi, baba i djalit, ma pruni *katerdhetë* e pesë vjet më parë. HISTORI 3.5- Njertz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

KATËRKATËSH,-e *mb.i panyj.* [Dyzet-Stand.] (*) ^ (**) ► (ǃǃǃ) P.sh. Kampi i ynë i të burgosunve politikë ishte vendosë mbi katër ndërtesa *katërkatëshe*, që dukeshin të projektueme për apartamente familjare të policëve, por asnjë prej tyne nuk kishte banjë. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

KATËRMBËDHJETË *num. them.* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Këtë vepër At Donati e ka perkthye në burgun e Burrelit, gjatë *katërmbedhetë* vjetve që ndej aty. HISTORI 2- At Donat Kurti, vjollca e letrave shqipe, f. 221
KATERQIND *num. them.* [Katërqind- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǃǃǃ) P.sh. Treqind t'i jep Hoti, treqind Gruda e *katerqind* Triepshi. HISTORI

1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

KATERSH,-e *m. sh.* [Katërsh- Stand.] (*) ^ (**)
(**) ► & (Ķ) P.sh. Vetëm Komandanti që printe i ndjekun nga *katershja* e parë ishin të armatosun: ... RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

KATIL,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**)
► (Ķ) + keq. P.sh. -Ju nuk jeni populli, por *katilat* e tij. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

KATOLICIZ/ëm, -mi *m.* (*) ^ (**)
► (Ķ) P.sh. Ti ke ardhë këtu në kohën mà t'keqe që ka pasë *Katolicizmi* ndonjherë e sidomos na. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

KATOLIK,-e *m.sh.* (*) ^ (**)
► (Ķ) P.sh. Nuk ka *katolikë* pa Papë. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

KATRAHUR/ë,-a *f.* (*) ^ (**)
► (ĶĶ) bised. P.sh. Për ne është një *katrahurë!*... RRNO 3- Si dikur, f. 478

KATRAMA (-) (-) Δ (ĶĶ) [kupto: material ndërtimi]. P.sh. Ndersa jashta rrethimit të telave ishin 3 baraka të gjata prej drrase të mbulueme me karton *katramat*: zyrtat e komandës e kazermat e policve. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

KATRAN,-i *m.* (*) ^ (**)
► (Ķ) P.sh. Ishte e naltë dhe aq e gjanë sa me xanë vetem dy kalorës çift dhe merrte një kthesë të vogël majtas ku fillonte edhe e përpjeta, ndërsá mbi krye kishte të hapun një vrimë të madhe nga e cila, në rast sulmi, shprazej peshkve e *katran* i zjarrtë nga kulla që naltohej mbi atë. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

KATRANOSUR *kal.* (*) ^ (**)
► (Ķ) fig. thjeshtligj. P.sh. Ç'ke shkruar apo ç'ke *katranosur* këtu? RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

KATROR,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**)
► (Ķ) P.sh. Kur më kthyen, kapteri më ngjiti në atë sallonin *katror* pala zyrave. RRNO 1- Vetëm vdekja...f. 110

KATUND,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**)
► (Ķ) P.sh. Ende sot për mue mbetet enigmë burgu i tij i dytë e i gjatë deri në vdekje; flitej për pjesëmarrje në një grup anti pushtet të organizuem ndër *katunde*, që un nuk e besoj. RRNO 2- Të kthejmë te punët e kishës, f. 310

KATUNDAR,-e *m.sh.* (*) ^ (**)
► (Ķ)

P.sh. Atë natë i jemi vu mbrapa njaj *katundari* prej Novosele që bleu një pendë që, vetëm për me lëvdue pasuninë e vet. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

KA,-u *m.sh. qe(të)* (*) ^ (**)
► (ĶĶ) && P.sh. Ndërsa un bërlykeshem si *kau* nën thikë. RRNO 3- Në spital, f. 559

KAUR,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**)
► (ĶĶ)+fig. P.sh. -Italisht e latinisht?... ato gjuhët e *kaurrave* kush t'i ka mësue? HISTORI 1- Shqetësim i madh, f. 62

KAUSH,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**)
► (Ķ) P.sh. Në *kaushë* gjetëm edhe disa të burgosun si Gjeneral Gjijn Markun, N/Kolonel Ashim Toplicën, Dr. Vojo Bilbia e një oficer malazias. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

KAVAK,-u *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**)
► (Ķ) bot. P.sh. Plep i që preva ishte shi para Kishet, ku kalonte rruga e disa katundeve: një plep i naltë, *kavak* i bukur, padyshim 20 metra i gjatë dhe i trashë sa mos me mujtë me e perfshi dy burra. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395

KAVJ/e,-a *f.sh.-e(t)* (*) ^ (**)
► (ĶĶ) P.sh. Nuk jemi *kavje* që të bëhen eksperimentime mbi ne. RRNO 3- Në spital, f. 559

KAVO (-) (-) Δ (ĶĶ)[kupto: litarë] P.sh. Ndërsa ishem në Shkodër, pashë se si me traktora të fuqishëm e *kavo* çeliku tërhiqshin kumbonaret e kishavet për me i rrxue, por asnjë nuk epej. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

KAZAN,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**)
► (Ķ) P.sh. N'e nesre, posa u ktheva nga puna dhe hangra atë langun e bishtave të presheve të *kazanit*, më filluen dhimbje të tmerrshme. RRNO 3- Në spital, f. 559

KAZËM,-a *f.sh.-a(t)* [Kazm/ë- Stand.] (*) ^ (**)
► (Ķ) P.sh. Kështu, fill mbas datës 2 maj 1970 më nxuerën në punë, me *kazëm*, po n'atë shkamb, gjithmonë të pathyeshëm. RRNO 3- Në spital, f. 559

KAZERM/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**)
► (Ķ) P.sh. Gjermanët ishin largue të gjithë prej *kazermave*, zyrave dhe vend-rojeve të tyne në drejtim të Malit të Zi. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

KEC,-i m.sh.-a(t) dhe **-ër(it)** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Shof atë ujkun që po tërhiqte zvarrë një *kec*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

KELSHEJT fet. (-) (-) Δ (ǰ) P.sh. Ajo i kishte dhanë *kelshejtin* - dhantë në kujtim të rihapjes së Kishës së Madhe në Shkodër. HISTORI 3.3- Nanë Tereza në Shqipni, f. 319

KËLYSH,-i m.sh.-ë(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) +fig. shar. P.sh. - Kot e kishe ti me këtë qelbësirë, unë ta thoja që para se ç'ishte: një qelbësirë e borgjezisë e kurrigjë tjetër, një *këlysh* i rrezikshëm i klerit reaksionar, që duhet zhdukur me çdo kusht. RRNO 1- Vetëm vdekja..., f. 110

KËMB/ë,-a f.sh.-ë(t) (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Ndërkaq Hasan Gjuda u plagos e ra për tokë e unë hyra në një shkurre të dendur për t'u fshehur, por më kishte mbetur *këmbe* pak jashtë. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

KËMBANARE f. fet. (-) (-) Δ (ǰ) P.sh. Duam të hipim në *këmbanare*. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

KËMB/ej kal., -eva,-yer (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. -Me që hetuesi yt doli, po *këmbejmë* nja dy llafë deri sa të vijë. RRNO 3- Si dikur, f. 478

KËMBIM,-i m.sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Ky trakt më shumë kaloi dorë më dorë dhe lexohej me andje si *këmbim* i lotve të mjerimit me ndonji çast të qeshjes për inat. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

KËMISH/ë,-a f.sh.-ë(t) (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Ktheu në katund, aty ku ishe, struku, mos fol, as mos i beso as *këmishës* sate. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

KNAQSI,-a f.sh.-(të) [Kënaqësi- Stand.] (*) ^ (**) ► & (ǰ) P.sh. Kishem *knaqsi* të madhe kur e shifsha pranë, por në të vërtetë nuk pranova kurr me e përkëdhelë ose me e marrë në dorë. RRNO 3- Njertzit dhe shtazët, f. 627

KËNDIM,-i m.sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Çka ta bajmë pa shkrim e *këndim*?! HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

KËND/OJ kal., -ova, -uar (*) ^ (**) ► (ǰ) & P.sh. As sot nuk i di trimnitë e Lulash Dashit, por ai kishte dy-tri kangë që u *këndojsin* për të. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

KËPUC/ë,-a f.sh.-ë(t) (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Megjithkëtë, thuej se kur ika prej shtëpisë së Kin Marashit kishem *këpucët* e nusnisë, por kur dola prronin i hoqa, mora opingat e ato i kam mëshefë në x gur në x mal për mos me u randue. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

KËPUCAR,-i m.sh.-ë(t) (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Mbasi e liruen Beqir Dibrën për merita të këtij organizimi satanik, caktuen në vend të tij çamin Gani Tartari nga Konispoli, *këpucarin* e kampit. RRNO 3- Smajl Duli i Postribës, f. 575

KËRPUDH/ë,-a f.sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Rreth kësaj ndërtese ku gjindem, ku po zhvillohet Pan European Meeting, n'afërsi të Leuvenit, nga të gjitha anët asht një pyll i kultivuem, ku jo vetëm çdo landë, por çdo çufërr o shkurre e deri edhe ato *këpurdhat* e vogla plot ngjyra kanë bukurinë e vet dhe të tërthjekin vemendjen njisoj si lisat gjigandë. HISTORI 3.1- Nuk është kulturë me shembë çka kanë ndërtue shekujt, f. 289

KËPUT (KËPUS) kal., -a,-ur (*) ^ (**) ► (ǰ)

+ fig. P.sh. Prandej rri për drekë e t'i *këpusim* punët së bashku. HISTORI 3.5 - Njertz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

KEQ (i), -e (e) sh. këqij,-a (të) mb.i nyj. (*) ^ (**) ► (ǰ) & P.sh. Nga njana anë ushtritë e të gjithë botës, ndër të gjitha kohët e ndër të gjithë popujt, pa përjashtim, janë ushtri që dijn me *bà keq*, me shkatërrue, me sjellje të *kqija*

morale e shoqnore, që provokojnë e sidomos ngacmojnë femnat. HISTORI 3.5- Njertz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

KEQARDHJ/e,-a f. (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Me *keqardhje* po të shkruiej se lajmi që ke marrë prej gazetës asht gadi krejtsisht i vërtetë: na kemi nënshkrue të gjithë pothuej ashtu si deshtën ata e jo si dojshim na. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

KEQAS ndajf. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Megjithëse me mend u solla gjithë natën mbi këto probleme të ngatrueme *keqas*, nuk mund gjeta një zgjidhje të përshtatshme. RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

KEQBËRËS,-e mb.i panyj. (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Po sikur një *keqbërës* të tregonte ty në rrëfim se donte t'i jepte zjarrin Kishës, nuk do

ta denoncoje? RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por më shumë me shpifje, f. 344

KEQDASHËS,-e *m. sh.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Ai nuk pat në jeten e vet kurrnji *keqdashës* ose anmik. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

KEQKUPTIM,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. -Zotni, këtu jemi para një *keqkuptim* të madh... RRNO 3- Si dikur, f. 478

KËQYR *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Regjimi i Hoxhës këtyne u kishte lanë me i *këqyrë* hallet e popullit me një vizion më human; disa bilë i kishte nxjerrë jashtë shtetit për specializim, mbasi ai vetë ishte i sëmundë e kishte nevojë për mjekë të mirë. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhur i politikës shqiptare, f. 245

KËRBAÇI,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)+ fig. keq. P.sh. Gjatë rrugës për në minierë, ku zbatohet *kërbaçi* i robnisë, ai u fliste, u fliste me ngulm, për Lirinë njerzore dhe të drejtat e saj. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

KËRCËLL/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. -Nuk ke shka ban: contra potentes noli stridere dentes (kundra të fuqishemve mos *kërcëllo* dhambët). RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

KËRCËNIM,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Polici, ndërsa po kqyrte shulin përjashta u largue me *kërcënime*. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

KËRCËNUES,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Ndërkaq qyteti poshtë me britma të mëdha *kërcënuese* zhvillonte protesta gjithë ditën e gjatë e deri natën vonë. HISTORI 1- Mbarimi i misioni tem, f. 100

KËRC/EJ *jokal., -eva, -yer* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Po u kallxove i mirë me ta, *të kcejnë* në qafë. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

KËRÇIK,-u *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Në vjetin 1960, mbasi shteti komunist për 50 vjet rresht kishte kalue nga orbita e Beogradit, n'atë të Moskës, po edhe aty nuk kishte *kërçik* që të ecte me hapin e Evropës lindore u shkëput andej dhe kaloi n'Azinë e largët. RRNO 3- Uzina në veprim -Mbarimi i miqësisë, f. 656

KËRCLLIM,-i *m.sh.-e(t)* [Kërcëllim -Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. O Zot i madh, - thashë

me vedi, - a thue ndoshta kam dekë e gjindem n'atë ferrin real, ku nuk ka tjetër, por vajë e *kërcëllim* dhambësh? RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

KERCN/OJ *kal., -ova, -uar* [Kercën/oj - Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰǰ) P.sh. Gjithë naten gjimonte ndërsa roja i avitej e *kercnonte* dhe e shante me fjalët më të ndyat. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

KËRKES/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Ia lexova *kërkesën* At Donatit e At Aleksit. RRNO 1- Kënetat e Maliqit, f. 208

KËRKIM,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Edhe im vlla muer rrugën në *kërkim* të bukës. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

KËRK/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Katundarët u siellshin sidomos ndër furra, që tashma të gjitha ishin shtetnore, dhe *kërkojshin* së paku krundet. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

KËRKUSH *përem. i pacakt.* [Askush-Stand.] (-) (-) Δ (ǰǰ) bised. P.sh. Merre gjellën; ty nuk të bjen *kërkush* në derë! RRNO 3- Si dikur, f. 478

KERLESHTË (i,e,të) *mb. i nyj.* (-) (-) Δ (ǰǰ) [Kërleshur (i,e) gjendet në ► #].

P.sh. Para se të hinte ai në Shkodër, Mehmet Begu i duel vetë përpara për me e pritë me disa agallarë nder kual e dyqind malcorë, të gjithë burra të *kerleshtë* e me tagana zdeshtë. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

KËRM/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Njeriu dishron me pá ndonji gjà të bukur, si për shembull, një vepër, një ndërtesë të bukur, një lule, o një femën, por jo kurr *kërma* të çdo lloji e aq më pak njerzore. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

KËRRUS *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Ai trup i gjatë dymetrosh ishte *kërrusë* dyfish. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

KËRS/AS *jokal., -ita, -itur* [Kërcas- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Mbas 10 ditësh lirim kur qe se po na *kërset* në derë të Kuvendit. RRNO 2- Të kthejmë te punët e kishës, f. 310

KËRTHIZ/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) + fig. P.sh. Tue kenë, pra, se Shqipnia tash ishte bà *kërthiza* e botës e fener ndriçues i popujve, duhej të mbahej me çdo kusht, derisa të vinte

Kina me e ndihmue. RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

KËRTOLL/ë,-a *f.sh.-a(t)* [Patate-Stand.] (*) ^ (**) ► (Ѓ) krahin. P.sh. Sigurisht që edhe preshët, *kërtollat*, laknat e barishtet e tjera, me të cilat bahej supa, duhet t'ishin zgjedhë me gisht nga bashkëvuejtësit tonë ordinerë, me që në repart riedukimi ishim. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

KËSHËNDELLA *f. kryes. sh. fet. (-) (- -) Δ (ЃЃ)* [kupto: Një nga festat kryesore të krishterëve, krishtlindjet] P.sh. Për në që besojmë në Krishtin ishte festë e madhe: nata ditëlindjes së Tij, ose Festa e *Këshëndellave*, që populli i quen në kuptimin e vet Pashkët e vogla. RRNO 3-Vegimi i lirisë, f. 694

KËSHILLIM,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ѓ) P.sh. Mbas shumë *këshillimesh* e bisedimesh, prunë Princin Wied, nga një dinasti e njohun europiane. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

KËSHILL/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ѓ) P.sh. Prandaj të *këshilloj* që të jesh i hapur, i sqertë, sepse Partia do të tregohet zemërgjërë. RRNO 3- Si dikur, f. 478

KËSHJTJELL/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ѓ) P.sh. Përballë saj ndërtesat e zyrove publike, burgjet e depot e armëve; mbas xhamisë varrezat, deri te muri i tretë i rrethimit të *këshjtjellës*. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

KËSHJTU *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ѓ) P.sh. Jo, jo, nuk ka si jetohet *këshjt*. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

KËSHTEJ/ë,-a *f.sh.-a(t)* [Gështenjë- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ѓ) bot. P.sh. Ata më rregullojshin lopën, pulat, mblidhshin *kështejat* edhe m'i piqshin. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

KËSI *përem. dëft. vjet.* (*) ^ (**) Δ (ЃЃ) P.sh. Mbas një *kësi* korifeu, vijshin me iso të gjata ata që, me shkollë o pa shkollë, mendojshin me shembë gjithë letërsinë shqipe e historinë çapraze me e fillue te "realizmi socialist". HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

KËSISOJ *fj. ndërm. bised.* (*) ^ (**) ► (Ѓ) P.sh. *Kësisoj* dy gjenerala mbronin Shkodrën për Turqinë: Hasan Riza Pasha edhe Esat

Pashë Toptani. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

KËSOHERE *lidh.* [kupto: Prandaj] (-)(- -) Δ (ЃЃ) P.sh. *Kësohere* rojet nuk ndodheshin atje, se Kelmendi nuk kishte frigën e malazezve. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24. Gjendet edhe forma: ksohere.

KSOLLË,-a *f.sh.-a(t)* [Kësollë, Banesë-Stand.] (-) (- -) Δ & (ЃЃ) krahin. P.sh. Axha më muer e më shoqnoi gjithkund rreth e rrotull shtëpisë, e *te ksollat* e lopve, e te vathnat e deleve, e te tharku i thive, e te pulat e bibat. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

KËSUL/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ѓ) P.sh. Kur dola para lterit, i pashë të tre aty me *kësula* në krye e tue pi duhan. O Zot, thashë, më ndihmo! RRNO 2- Puna me pengesa, f. 418

KTA *përem. dëft.* [Këta- Stand.] (*) ^ (**) ► (Ѓ) & P.sh. *Kta* ishin të dashtun edhe nga sundimtarët osmanë. HISTORI 1 - Nji ngjarje e pabesueshme, f. 22

KËTO *përem. dëft.* (*) ^ (**) ► (ЃЃ) P.sh. Për të dyja *këto* ai u akuzue prej anmiqve si njeri i regresit, obskurantist dhe separatist. HISTORI 2 - At Ambroz Marlaskaj, mbrojtës i lirisë njerëzore, f. 166

KËTEJ *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ѓ) P.sh. Ma zhduk që *këtej* këtë qelbësirë! RRNO 1- Vetëm vdekja..., f.110

KËTHIELLTË (i,e,të) *mb.i nyj.* [Kthjellët (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) ► (Ѓ) & P.sh. Por qe se shkrepni një rrufë në mot të *këthielltë* që shqetsoi gjithkënd. HISTORI 1- Shqetësim i madh, f. 62

KËTHIM,-i *m.sh.-e(t)* [Kthim- Stand.] (*) ^ (**) ► (Ѓ) P.sh. Muerëm rrugën e *këthimit* për Ulqin. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

KIBERNETIK/ë,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ЃЃ) P.sh. Festa, siç thashë, bëhej për të, se mbasi kishte përfundue studimet e nalta në Hollandë për filozofi-teologji, mbasi kishte marrë masterin në Universitetin e Louven-it të Belgjikës për fiziko-kimi bërthamore dhe *kibernetikë*, atëherë françeskanët e kishin dërgue në Sorbonën e Parisit me marrë laurën në filozofi. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

KRISTIAN *m. sh.-ë, -ët* (-) ^ (- -) Δ (Ǻ) fet. +përd. em. sipas kuptimit të mbiemrit: (i, e) krishterë. P.sh. *Kristiani* dhe muslimani nuk mund jetojshin bashkë! RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

KIL/e,-ja *f.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) bised. P.sh. U tregova i perkurmë e hangra 2-3 *kile*. RRNO 1 -I lirë, f. 236

KILOGRAM,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) P.sh. Ambasadori vetë e din dhe i raporton se sa kushton *kilogrami* i miellit e i sheqerit. RRNO 3- Si dikur, f. 478

KILOMET/ër,-ri *m.sh.-ra(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) P.sh. - Sa *kilometër* katrore ka Shqipnija dhe sa *kilometër* katrore tokë mund të ketë pronësi një kulak në Shqipni? RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

KIMI,-a *f.* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) P.sh. Por kjo *kimia* jonë nuk i ka punët aq në rregull se vëhet në shërbim të punve të kqija më shumë se të mira. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

KINEMA,-ja *f.sh.-(të)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) P.sh. As dyert e teatrit Migjeni, as ato të *kinema* Republikës nuk u hapën për ta. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

KINEZ,-i *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) P.sh. Dikund atje larg në fundin e botës, ku dita me natën ndajnë kufinin mes vedit, atje lindi i vetquejtni "revolucion kultural proletar *kinez*" ose, po të përkthehej shqip: "përmbysje e kulturës njerëzore". HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

KINEZËRI,-a *f.sh.-(të)* dhe *-ra(t)* (-)(- -) ▶ (Ǻ) P.sh. Pothuej 20 vjet *kinezëri* shqiptare. RRNO 3- Uzina në veprim -Mbarimi i miqësisë, f. 656

KINGJ *m. sh.-a* [Qengj-Stand.] (-) ^ (- -) Δ & (Ǻ) P.sh. Kur erdh Prenda për së dyti ishte e djersitur; në njanën torbë kishte një *kingj* të rjepun, ndërsa në tjetren vetem miell, sheqer e vezë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

KINKALERI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) P.sh. Prej Odës - Muzeum të Fishtës ai merrte, si pa gja të keq stilografat, lapsat e tjera *kinkalери* dhe i mbante në xhepin e gjoksit me kreni. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

KIRURG,-u *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ)

P.sh. Çdo operim kryhet nga një komision i përbërë së paku nga 3 doktorë *kirurgë*. RRNO 3- Në spital, f. 559

KIRURGJI,-a *mb.i panyj. -k,-ke* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) mjek. P.sh. Edhe pse doktori i bani dy herësh operacion *kirurgjik* nuk jetoi më gjatë. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627. Gjendet në vepra edhe forma sinonime e fjalës: *kirurgjikal,-e*. P.sh. Ne kemi rregullat tona të rrehta, për të cilat mbajmë procesverbale të rregullta, për sa i takon operacioneve *kirurgjikale*. RRNO 3- Në spital, f. 559

KISH/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ)

P.sh. Kufoma e prime nga kryqi dërgohej nga shtëpia në *kishë* dhe aty i jepej bekimi i fundit. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

KISHËTAR,-e *mb. i panyj.* [Kishtar-Stand.] (*) ^ (**) ▶ & (Ǻ) P.sh. Kur një famulli ka më tepër se një *kishë* shërbimi *kishëtar* mund të kryhet nga një meshtar me titull rektor. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

KRYEJ *kal., kreva, kryer* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) P.sh. Si instruktor partije *kryej* detyrat që të ka ngarkue partija e jo me ardhë e me vu në gojë nderën e popullit e nderin tim. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395

KRYESI,-a *f.sh.-(të)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ)

P.sh. E ftojme edhe *Kryesinë* e Kishës Katolike të Shqipërisë të bashkohet me ne në këtë veprimtari patriotike për të mirën e popullit. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

KJAMET,-i *m.sh.-e(t)* [Kiamet- Stand.] (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) bised. P.sh. Ndigjò, Abaz Aga, për si kam ndie hoxhët tue thanë se dita e *kjametit* vjen, simbas Qitapit, atëherë kur djali nuk njeft babën e as baba nuk njeft djalin e vet, kur gratë të veshen si burrat e burrat si gratë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -Episodi i dytë, f. 428

KJARTË (i,e,të) *mb. i nyj.* [Qartë (i,e)-Stand.] (-) ^ (- -) Δ (Ǻ) P.sh. Pakashumë për të gjitha këto un ishem në dijeni qyshë në shkollën e mesme, por Don Giusepeja i paraqiste shumë më *kjartë* e më bukur. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

KJO *përem. dëft.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. *Kjo* është historia, me dy fjalë, e Shtëpisë sonë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -Episodi i dytë, f. 428. Gjendet edhe rasa dhan. e përem. dëft.: *kësaj*. P.sh. Gjatë luftës isha komandanti partizan i *kësaj* zone. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

KJOSKË *f. sh.-a* (-) (-) Δ (ǰǰ) P.sh. Vetëm Tirana u mbush me tetë mijë *kjoska*. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhur i politikës shqiptare, f. 245

KRYEMINISTRI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Nesër n'ora 10 hajde në zyrë në *Kryeministri*. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

KRYQ,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) fet. P.sh. Por asht e domosdoshme prania jote: nuk falet gjak pa *Kryqin* e Krishtit, pa frat e pa burrat e maleve. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

KLAN,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) + keq. P.sh. Shqipnia mbarë ishte e rrethueme anembanë kufinit me atë *klan* të tmerrshëm, të forcuem me roje kriminele, sadiste, me qen kufinit e me korrent elektrikut. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

KLANOR,-e *mb.i panyj.* (-) (-) ► (ǰǰ) P.sh. Interes personal, por edhe *klanor*. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

KLAS/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Kam vetëm 4 *klasë* fillore. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

KLASICIZ/ëm, -mi *m.* (*) ^ (**) ► (ǰ) let. art. P.sh. Megjithëkëtë ai foli latinisht pse nuk donte të fliste në një gjuhë tjetër europiane, por me mbajtë nalt *klasicizmin* greko-romak. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

KLASIFIK/oj kal., -ova, -uar (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Eshtrat *klasifikohen*: 1. Eshtrat e gishtave që quhen falange, karpe dhe metakarpe, që përbëjnë pëllëmbën e dorës, gjithsej 20; 2. Dy verbetra të qafës; 3. Dy vertebra të pjesës qendrore të shtyllës kurrizore; HISTORI 2 - Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

KLASIK *m.sh.-ë* (*) ^ (**) ► (ǰ) let.

P.sh. Gjatë jetës së njeriut një ndër punët má të vështira është me folë për njerëzit e mëdhaj ose,

siç thonin *klasikët* në antikitet, njerëzit e vdekshëm me folë për ata të pavdekshmit. HISTORI 2- At Shtjefën K. Gjeçovi për fë e atdhe, f. 152

KLASOR,-e *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Un kam urrejtjen *klasore* dhe ajo do të më drejtojë. RRNO 3- Si dikur, f. 478

KLAUZOL/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) drejt. P.sh. Miratimi zyrtar më erdh vetem në rasën e festimit të 100-vjetorit të Kishës së Madhe, edhe atëherë me këtë *klauzolë*: ...në rasë se e miraton episkopati. RRNO 2- Meshtarët e rij, f. 316

KLEPTOMAN *m.* (-) (-) Δ (ǰ) P.sh. Ai ishte një *kleptoman* i lindun anormal, që shikonte dhe përqëndrohej vetëm për me vjedhë dishka, me fitim, o pa fitim nuk kishte randësi, mjaftonte hajnia. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

KLER,-i *m.* (*) ^ (**) ► (ǰ) fet. përmb. P.sh. Në të vërtetë, n'atë kryengritje ishte komprometue i gjithë *kleri* katolik i asaj zone; të gjithë kishin dalë në luftë me popullin e vet. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

KLERIK,-u *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Rreth vitit 1932 e emnuen për të dytën herë si kujdestar udhëheqës ose si i thonim aso here Mjeshtër, të studentëve *klerikë* që vazhdonin liceun e naltë Iljrricum. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhur, f. 199

KLERIKAL,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) fet. P.sh. Nji mik tjetër erdh e ndej gjatë e gjatë me mue e më parashtrori që t'u largojshem nga Kuvendi e jeta *klerikale*, sepse do të vinte dita që me deké rrugash tue lypë nji copë bukë: e dij me siguri, më tha, se vetëm këtë ka planifikue partia për ju. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

KLESHK/ë,-a *f.sh.-a(t)* [Kleçkë –Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. I thashë se do të kishte bà mirë me u thanë që të paraqiteshin si gjithë tjerët në kishë, t'i jepte Pagëzimin dhe t'i regjistronte në kishë, në sy të popullit e jo në zyrën famullitare, sepse ndonji ditë Sigurimi mund dyshonte për *kleshka*. RRNO 3- Si dikur, f. 478

KLIENT,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Gushakuqi u bá *klient* i përditshëm. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

KLIK/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) + keq.

P.sh. Me formimin e Shqipnisë, pak a shumë, politikën e mori në dorë një *klikë* antiklerikale e masonike. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

KLIM/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Kur ktheva në kamp të Repsit flitej se një pjesë e të burgosunve të sëmundë do të transferoheshin në kampin e Vlonës, mbasi aty ishte *klime* mà e butë. RRNO 3- Në spital, f. 559

KLIMATERIK,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Veçantitë kombëtare, që vijnë nga traditat e lashta, nga natyra e interesat e një populli të caktuem, nga specifikat e kulturës së atij populli, nga mendësia e tij, madje deri nga karakteristikat *klimaterike*, ndikojnë aq sa t'i japin çdo kushtetute moderne frymën e vet origjinale për t'u bà e përshtatshme për çdo popull (o komb) që formon shtet. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

KLINIK/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) mjek. P.sh. Ai erdh tepër i shqetësuar, më mori në *klirikë*, më vizitoi përsëri dhe në një fletë blloku shkroi: Të përgatitet për operacion. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

KLISTER *m. (-) (-) Δ(ǰǰǰ)* mjek. P.sh. Ato grá hidhshin ujë në *klisterin* e vendosun në kambalec, ndërsa dy burrat peshojshin mbi shtyllën time të kurrizit që të mos lëvizshem. RRNO 3- Në spital, f. 559

KLLAP/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Ndër *kllapa* na vjen këtu pyetja: po kur vendi ynë nuk pat kohë të turbullta? HISTORI 2- Vinçenc Prendushi, i dashtun, i përzemërt, i qeshun e bujar, f. 171

KLLAPI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Kur më duel *kllapia* e ndjeva vedin të shtrimë në çimento me nja dy gisht ujë. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

KLON *m. (-) (-) Δ(ǰǰǰ)* P.sh. Gjatë ksaj kohe Shqipnia u thur (rrethue) gjithkund gjatë kufinit të sajë me *klon*. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

KLUB,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Ditën e hënë, ora dhjetë, do të shkosh në *klubin* e fshatit X. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

KLYSH,-i *m.sh.-ë(t)* [Këlysh- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰǰ) & P.sh. Nji *klysh* ujkut. HISTORI 1- Udhtimi i dytë në Raguzë, f. 90

KOALICION,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Erdhi Lufta Ballkanike: gjithnji *koalicioni* kristian kundër Perandorisë Osmane. HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

KOB,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Nuk mund u kthym në qytet pa sjellë kryet e me kundrue edhe një herë at *kob* të zí. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

KOBUR/e,-ja *f.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) bised.+fig. P.sh. -Gjithmonë menden *kobure* ti, -më tha. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

KOÇAK,-u *m.sh.-ë(t)* vjet. [Kaçak- Stand.] (*) ^ (**) ► & (ǰǰ) P.sh. Jo, që, si po këndojnë letrat që vijnë prej andej, ty djali nuk të ka dalë *koçak*, por ka hi në shkollë të Mbretit e aty po të len nderë ty vetë e ne të gjithve si djali mà i zgjueti e mà i zoti që ka rritë ndonjiherë Dera e Ali Osmanit! HISTORI 1- Shqetësim i madh, f. 62

KOCK/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) & ► (ǰǰ)

P.sh. Farmacisti tha se barnat që kishte marrë P. Erasmi për këtë djalë ishin të gjitha për forcimin e shtyllës kurrizore dhe të *kocave*. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

KOD/ër,-ra *f.sh.-ra(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Rrugë e pa rrugë, njashtu nëpër borë, ecëshem pa pushue; shtëpijat ishin në majë të *kodrave* të Ndrejaj. RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413

KOD,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. -Vetëm kjo flalë që më thua mue krijon faj kundra ligjeve tona dhe dënohet nga neni 55 i *kodit* penal për agjitacion e propagandë kundra pushtetit! RRNO 3- Si dikur, f. 478

KODOSH,-e *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ) keq. Përd. mb. P.sh. Kush do të jet kenë ai *kodosh* shkencëtarit që ia ka mbushë mendjen një të çmenduni për me izolue popullin e krejt një shteti? RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

KODRIN/ë,-a *f.sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Puna e parë ishte për t'u zhdukë një *kodrinë* e vogël në breg të Shkumbinit, e cila pengonte rrjedhjen e ujnave të ultësinës. RNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

KOFSH/ë,-a *f.sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Kapi shufren e hekurit me të cilën shprishte zjarmin e sobës së ndezun dhe me të m'u versul mbi shpatulla, shpinë, *kofshë* e kambë. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

KOH/ë,-a *f.sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Kushedi sa *kohë* ishte i lidhun ashtu sepse lëshonte ulurima të tmerrshme, kishte kalue nga mendja dhe fliste fjalë të ndyta papushim. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

KOHOR,-e *mb.i panyj. (*) ^ (**)* ► (ĶĶ) P.sh. Po këtu, më lipset të shtoj se për disa arsye të momentit është filluar me botimin e dokumenteve më të fundit, me shpresën e patundur për një botim të plotë të dokumenteve që rrahin caqe *kohore* më të largët, të cilat gjenden të radhitura sipas një shkallimi kronologjik. HISTORI 3.4-Shënime rreth veprës "Vatikani dhe Arbëria" të Gj. Gashit, f. 362

KOINÇIDENCË *f. sh.-a(t) (-) (-) Δ (ĶĶ)* UGJ (2015, f. 122). P.sh. Kjo nuk është *koinçidencë* e thjeshtë toksore. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

KOJ/e,-a *f. (-) (-) Δ (Ķ)* krahin.@ P.sh. Kur shitësi merr këtë përgjegje, i thotë se, në mungesë të dyjave, mundej me u vendue n'atë majë teli edhe një *koje* buke e lyeme me voj. RRNO 2- Dom Dedë Malaj, f. 391

KOJSHI *m.sh.-të [Fqinj- Stand.] (-) ^ (-) Δ (ĶĶ)* krahin. P.sh. Ndërkaq thirra *kojshinë* që i lejshe në kujdes shtëpinë e i thashë të më bante gadi fenerin, se dojshe me e marrë me vedi. RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413

KUJT/OJ *kal., -ova, -uar (*) ^ (**)* ► & (Ķ) P.sh. Ndër çaste qetësie shpirtnore *kujtojshem* skenën biblike të djelmoçave t'Israelit në furrë të Babilonjës. RRNO 3- Miniera e Spaçit, f. 535

KOK/ë,-a *f.sh.-ë(t) dhe -a(t) (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Sikur t'ishe Çetun ose i sëmundë ajo me *kokën* e vet shtynte kokën e të burgosunuit për t'i dhanë lajmin e zgjimit, ose ndoshta

përsëndetjen e saj. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

KOKËDERR,-e *mb.i panyj. (*) ^ (**)* ► (ĶĶ) përçm. P.sh. Kështu vazhdoi ai *kokëderri* shkodran derisa nuk e durova më. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

KOKËKRISUR *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ĶĶ) P.sh. -Janë njerzit má *kokëkrisun* që ka bota!... HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipni, f. 13

KOKËNGJESHUR *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. -Po, ja që ky tregohet *kokëngjeshur*. RRNO 1- Vetëm vdekja..., f. 110

KOK/ërr,-rra *f.sh.-rra(t) (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Bira mund nxente një *kokërr* ulli. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

KOKORIS *jokal., -a, -ur [Kakaris- Stand.] (*) ^ (**)* ► (Ķ) bised. P.sh. Ndërsa Presidentat e Kryeministrat kanë ndërtue kotece pulash, që kur ato të *kokorisin* këta t'u marrin venë. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

KOLACION,-i *m.(-) (-) Δ (Ķ)* fet.P.sh. Mbas Meshet shkuem për *kolacion*, mandej u shpërdamë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

KOLANË,-a *fet. (-) (-) Δ (ĶĶ)* P.sh. Ai ku me kocka, ku me ndonji material të rrallë, apo me bërthamë pjeshkash, punonte tinzë *kolana*, kryqa, lule e të tjera objekte artistike. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

KOLEG,-u *m.sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ķ) libr. P.sh. Ai sillej gati gjithmonë vetëm, ndërsa un me *kolegun* tim, At Aleks Baqlin, pak hapa mbas tij. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

KOLEGJ,-i *m.sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ķ) libr. P.sh. Kur të rritesh paraqite këtë medajë te dera e *Kolegjës* dhe kanë me të pranue, por ruaje e mos e humb!" HISTORI 2 - Kur u njoha me Fishtën, f. 127

KOLEKSION,-i *m.sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ĶĶ) P.sh. Nga këto dy *koleksione* kemi nxjerrë të njajtat tema me variante tepër të larmishme. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

KOLERIK,-e *mb.i panyj. (*) ^ (**)* ► (ĶĶ) P.sh. Në teoritë e vjetra të psikologjisë pothuaj mesjetare, spikateshin katër karakteret

njerzore: sanguin ose i lëvizshëm; *kolerik* ose idhnak; melankolik ose vajtues dhe gjakftohtët. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

KOLLAJ *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ) bised.

P.sh. Takimi ishte një konfuzjon që nuk përshkruhet: ata që nuk e shifshin, por vetem e ndigjojnë me veshë, fort *kollaj* që mund merrej vetem si një lehje qensh. RRNO 1- Krishti në burgun e madh, f. 204

KOLLIT/EM *vetv.-a (u),-ur* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Me vështirsi të madhe *kollitej*. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

KOLLTUK,-u *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Luftat e rrepta e plot inate për të xanë *kolltukun* qeveritar, i cili ka aq shumë punë e përgjegjësi, formon historinë e popullit shqiptar, që ndërlikohet kot ndër aventura të mundimshme, të frytshme për atë vetë dhe atdheun. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

KOLONEL,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) usht. P.sh. Për mbrojtjen e princit evropian Hollanda dërgoi *kolonelin* Thompson, i cili ishte një figurë e randësishme në vendin e vet për forcat e xhandarmërisë. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

KOLONI,-a *f.sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (ǰ) hist. P.sh. Gjithashtu, një delegacion tjetër përfaqësonte *kolonitë* e shqiptarëve ndër vendet ballkanike (kolonitë rumune, bullgare etj.). HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

KOLONIZIM,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ajo qeveri, që i njipte më së miri metodat e *kolonizimit*, e dinte që pushtimi ushtarak nuk ishte i mjaftueshëm e as i qëndrueshëm, sepse, për të robnuar një komb, duhej kryesisht pushtimi shpirtnor e kultural. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

KOLOPUÇ,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) bised. +përk. P.sh. Ata vijnë me pá *kolopuçat* e vogjel, sepse thonë se kukullat e pleqve janë nipçat. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episodi i parë, f. 393

KOLOS,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) libr. P.sh. A ka hije që dy *kolosë* të kulturës shqiptare si At Gjergj Fishta e At Shtjefën Gjeçovi të mos kenë në Shqipërinë e sotme asnjë përmendore? HISTORI 2- At Shtjefën K. Gjeçovi për fé e atdhe, f. 152

KOLOSAL,-e *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Punë *kolosale*, ndoshta e paarrjtshme aso here edhe sot. HISTORI 2 - At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

KOMAND/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Por para se të bindej *komanda* dhe kshilli teknik (kështu quhej mbledhja e brigadërave), u deshten shumë kurbanë. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

KOMANDANT,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Atëherë Superjori i Françeskanve, At Mati Prendushi, muer guximin dhe kërkoi një takim me *komandantin*, Shefqet Peçin. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

KOMANDIM,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) usht. P.sh. Një ditë, ndërsa punojshim në Uzinën e Ballshit, brigadieri i lirë, muer nga skuadra jonë Isa Isufin nga Postriba dhe mue, për me pastrue një ndërtesë të vogël që thirrej kip ku specialistat kinezë e shqiptarë bashkë kishin vendosë pultin e *komandimit* elektrik të një sektori. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

KOMANDUAR (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) & P.sh. Ushtritë e *komandue* prej Ibrahimit, vllaut të Mahmudit, u tërhoqen deri në brigjet e Drinit, pak orë larg prej Shkodrës. HISTORI 1- Karagega në kalá, f. 94

KOMB,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Nuk u kuptue se çdo *komb* ka veçantitë e veta në karakterin njerëzor e natyror, si dhe nivel të ndryshëm kulturor. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

KOMBËSI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ky shtet i lirë, i drejtuem prej tij do të përfshinte banorë muslimanë, katolikë e ortodoksë me të drejta të barabarta *kombësije*, gjuhe, feje. HISTORI 1- Karagega në kalá, f. 94

KOMBËTAR,-e *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Këtë kronikë e kërkova tash disa vjet në Arkivin e Shtetit si edhe në Bibliotekën

Kombëtare. HISTORI 1- Mbarimi i misioni tem, f. 100

KOMBINAT,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Megjithse kapotën e ré, me stof të trashë të *kombinatit*, që mà kishte pru motra e kishem aty në birucë, ndeja gjith natën tue mërdhitë e tue mendue. RRNO 3- Si dikur, f. 478

KOMBIN/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) UGJ (2015, f. 123). P.sh. Mund arrestojn edhe ty, sidokjoftë na të dy duhet t'i *kombinojmë* fjalët mbasi jena shokë të ngushtë: në rasë se na arrestojnë të dyve mos gabo me pranue kur kanë me të thanë se At Aleks ka deponue kështu e ashtu për ty. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

KOMBINUEME(i,e,të) *mb.i nyj.* [Kombinuar (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰǰǰ) P.sh. Ka mundësi që këto dy versione të jenë të *kombinuese* njena me tjetrën. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

KOMEDÍ ,-a *f.sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) let. P.sh. Kur ishem i lirë kam shkruar 11 *komedí*. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

KOMENT,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. *Komentin* bane vetë. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

KOMENT/UE *kal., -ova, -uar* [Komentoj- Stand.] (*) ^ (**) ► & (ǰǰ) P.sh. Kur u vù në qarkullim ky roman u ndalue, sepse Fiqrete Shehu, aso kohe sekretare e Komitetit të Partisë të Tiranës, e kishte *komentue* sikur përshkruhej lufta e Brigadës së Parë, ku komandant kishte kenë Mehmet Shehu e komisar Tuk Jakova, i dënuem ky i fundit nga Partia. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

KOMET/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) astr. P.sh. Ndërsa udhtarët, pelegrintc çobanë e mbretën të maleve drejtoheshin kah drita e asaj *komete* toksore. RRNO 2- Nata e Këshndellave, f. 338

KOMUNITET ,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Kisha e liria e fesë janë të garantueme nga Kushtetuta e Republikës Popullore të Shqipërisë; në bazë të Kushtetutës janë edhe ligjet mbi *Komunitetet* fetare. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

KOMIK,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) let. art. P.sh. Familje e nderuar në Shkodër e

njohur se ka nxjerrë artista *komikë*. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

KOMINOSHE,-t *f. sh.* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ) P.sh. Dhe kur besimtarët të më shofm se punoj me ta, i veshun me *kominoshe* dhe çizme, kanë me e çue mendjen te prifti i dikurshëm, dhe tinzash, kur t'i a gjejnë rasen, do të më thonë Kjoftë levdue Krishti! RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

KOMISAR,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) usht. P.sh. N'ato ditë erdh *zv.komisari* dhe më porositi një shah artistik. RRNO 3- Korniza, f. 548

KOMISION,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Të gjithë ata, që formonin një *komision*, na vërenin me vemendjen e tregtarëve që kërkonin me blé bagëti. RRNO 3- Korniza, f. 548

KOMITET,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Ndërkaq ai grup i fitores së parë mbi dhunën e komandës ishte shndrrue, pothuej, si një farë *komiteti* drejtues. RRNO 3- Fragmente nga revolta e Spaçit, f. 595

KOMODE *mb. i panyj.* (-) (-) Δ (ǰǰǰ) P.sh. Sot aty shifen vetëm disa gërmadha të shkreta, por, aso kohe, n'atë vetull mali naltohej një ndërtesë e madhe e *komode*, prej kah shifej, si në pllambë të dorës, e gjithë fusha e Zadrimës. HISTORI 2- Vinçenc Prendushi, i dashtun, i përzemërt, i qeshun e bujar, f. 171

KOMODITET *m.* (-) (-) Δ (ǰǰ) P.sh. At Justini ishte koshient për *komoditetin* që i kishin krijue. HISTORI 2- At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

KOMOH,-i *m.sh.-(të)* [Komo,-a *f.*- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Mandej ne e nesre filluen me punue një *komoh*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

KOMPAKT,-e *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. -Cilat shoqni janë mà *kompakte*: fetare apo kombtare? RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

KOMPANI,-a *f.sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) usht. UGJ (2015, f. 121). P.sh. Un nuk kishem si të kthej mà në skuadrën, as *kompaninë* time. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

KOMPANJEL *m.* (-) (-) Δ (ǰǰǰ) P.sh. Nuk ndigjuen me ngritë flamurin me sëpatat e Liktorit në *kompanjelin* e kishës së fretënve.

HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

KOMPARTIMENT *m.* (-) (-) Δ (ǰǰ) (ǰǰ)

P.sh. Gjithë kjo bisedë u zhvillue në një *kompartment* treni që udhëtonte nga Berna për në Zyrih. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

KOMPAS,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǰǰ)

P.sh. Sikur ta shifje mirë, ai kishte një konstruksion simpatik, kuq e bardh, dhe sikur t'ia vejshe *kompasin* në hundë, ai dilte me një fëtyrë krejt të rumbullaktë, mbasi gjithmonë i kishte bulshijt të mbushun. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

KOMPETENC/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǰǰ) P.sh. Mjerisht edhe sot mbas dymbëdhjetë vjetësh, ndër kishat katolike vazhdohet predikimi në gjuhën italiane e përkthehet nga njerëz pa *kompetencë*. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

KOMPETENT,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ▶ (ǰǰ) P.sh. Un do t'i bāj leter të gjitha organeve *kompetente* që, porsa të lindin fëmija, të bahen analizat e gjakut tim si babë e të nanës ashtu edhe të fëmijës. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

KOMPIUTER,-i *m.sh.-a(t)* (-) (-) & ▶ (ǰǰ) P.sh. Ma pranuen librin, megjithëse ishte i vështirë për t'u shkruar në *kompiuter*. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

KOMPLEKS,-e *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ▶ (ǰǰ) UGJ (2015, f. 123). P.sh. Ngjarjet e frigshme të punës së detyrueme ndër minierat e bakrit, ndër knetat e bregdetit e në ndërtimet *komplekse* xanë vendin e vet në një kohë kur na shpaloset para syve një galeri e pamasë e karaktereve njerzore të burgosun: RRNO 3- Paraqitje e volumit te trete, f. 465

KOMPLEKS,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǰǰ) UGJ (2015, f. 123). P.sh. Kur mbrijtëm në Tiranë na derguen te pishinat, pranë *kompleksit* sportiv Dinamo. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

KOMPLIMENT,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) libr.▶(ǰǰ) P.sh. -Të falem nderës për *komplimentin*, - ma ktheu Kini. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

KOMPLOT,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǰǰ) UGJ (2015, f. 124). P.sh. - Zoti hetues, mund flas për çashtjen e dytë, atë të *komplotit* shtetnor?... RRNO 3- Si dikur, f. 478

KOMPLOTIST,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǰǰ) P.sh. Ata shofin në çdo shërbtor të tynin një *komplotist* që u rrezikon jetën. RRNO 3- Si dikur, f. 478

KOMPLOT/UE *jokal.*, [Komplot/oj- Stand.] **-ova, -uar** (*) ^ (**) ▶ & (ǰǰ) P.sh. Për zv.komandantin e rí të kampit, Gjeto Gjini, që ishte prej fajkojve e jo pëllumbave, ishte një gjà e tmerrshme për mendjen e idiotizuese se si mund rrijshin bashkë një prift katolik dhe një agent i UDB-së pa *komplotue* kundra pushtetit socialist, prandej më largoi nga punimi i bishtave të veglave e më nxori përsëri me ça shkamb me kazma. RRNO 3- Korniza, f. 548

KOMPOZITOR,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǰǰ) art. muz. P.sh. Kishte një zà aq t'ambel e të pervajshëm, *kompozitor* e poet i lindun. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

KOMPOZ/UE *kal.*, [Kompoz/oj-Stand.] **-ova, -uar** (*) ^ (**) ▶ (ǰǰ) & art. muz. P.sh. Gjithë këtë gjendje të tmerrshme që jetojshim e të gjitha andrrat tona të shpresës e lirisë ai i kishte *kompozue* si muzikë edhe fjalë. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

KOMPROMET/UE *kal.*, [Kompromet/oj - Stand.] **-ova, -uar** (*) ^ (**) ▶ (ǰǰ) & UGJ (2015, f. 124). P.sh. Në të vërtetë, n'atë kryengritje ishte *komprometue* i gjithë kleri katoik i asaj zone; të gjithë kishin dalë në luftë me popullin e vet. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

KOMPROMIS,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǰǰ) libr. P.sh. Pater Ambrozi nuk e njihte *kompromisin*. HISTORI 2- At Ambroz Marlaskaj, mbrojtës i lirisë njerzore, f. 166

KOMUNAL/E *f.* (*) ^ (**) ▶ (ǰǰ) bised. P.sh. Kam kalue pesëdhjetë vjet tue mos i tregue kurrkujë se kush jam, tue kenë katolik, kam jetue si njeri i pa fë, tue kenë Toptan jam kenë puntuer bojaxhi në *komunale* të Tiranës. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

KOMUN/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǰǰ) hist. P.sh. Bashkë me të parin e fretenve shkuem në *Komunë* ku u takuem me Duken ose

Presidentin e Republikës. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

KOMUNIKACION,-i *m.sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. N'atë kohë *komunikacioni* mungonte fare. RRNO 2 - Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

KOMUNIST,-i *m.sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ai kishte shumë kundërshtarë ndër *komunistat* e rij të Dukagjinit dhe nuk i donte. RRNO 2- Zhdukja e kryqave, f. 427

KOMUNITET,-i *m.sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Prej këtyne 20 lekëve, 10 shpenzohen për nevojat personale e të *Komunitetit*, ndërsa tjerat shpenzohen për popullin. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

KOMUNIZ/ëm,-mi *m. (*) ^ (**)* ► (Ë) bised. P.sh. Në Bashkimin Sovjetik nuk është kështu: ky është një *komunizëm* anadollak, që nuk ka të bëjë me komunizmin. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

KONAK,-u *m.sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) vjet. P.sh. Kur bani me hì në derë të *konakut* ndjeu tue thirrë: - O Deli Deda! RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

KONCEPT,-i *m.sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Pra, *koncepti* i barazisë në Kanunin primitiv të Maleve tona ishte më i saktë se ky i ligjëve moderne. RRNO 2- Doket e vjetra, f. 359

KONCEPT/OJ *kal. -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Mund të ketë asish që e *konceptojnë* si një Vorio- Epir edhe asish si një minishtet i Europës Prendimore ose edhe si një Vilajet i Perandorisë Turke. HISTORI 3.1- Ut heri dicebamus... (Siç thonim dje...), f. 269

KONCEPTUAL *mb. i panyj. (-) (- -) Δ (Ë) (Ë)* P.sh. Na paraqiten gjithnjë skena gjygsore të një shteti komunist, ku liria e drejtsia kanë ndrrue vështrim që në fjalorin *konceptual*. RRNO 3- Paraqitje e volumit te trete, f. 465

KONCERT,-i *m.sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ndërkaq letërsia e realizmit socialist e paraqet këtë epokë sa epike aq problematike me veprat Nji *koncert* në fund të dimrit dhe me një nga novelat Kush e solli Doruntinën?, e cila, tue dhunue visaret kombëtare don të provojë se shqiptari edhe mbas vdekjes i mbetet besnik marksizëm-leninizmit. RRNO

3- Uzina në veprim-Mbarimi i miqësisë, f. 656

KONCESION,-i *m.sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) UGJ (2015, f. 125). P.sh. Për këtë arsye kjo Gjykatë është e mendimit që të mos i akordohet asnjë *konçesion* faljeje ose lehtësimi në dënimin e tij. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

KONÇIL *m. (-) (- -) Δ (Ë)* fet. P.sh. ... mbas shpinës sonë Dom Gjergj Gjergji, që tashmë njëfejt nga këto si eksperti më i kualifikuem për kishën e klerin në Shqipni, nxiste e formonte opinione se na klerikët shqiptarë ishim të gjithë para *Konçilit* të Dytë të Vatikanit, pra preconçiliari, pothuaj të njëjlojtë me priftent e Testamentit të vjetër. HISTORI 3.4-Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

KON/e,-ja *f.sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Vetëm një *kone*, një kalinë e vogël, kje pengesa e pakapërcyeshme: ajo lehte e lehtë, avitejt deri dikund turr e vrap, kthente vetëm tue lehtë. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

KONFEDERAT/ë,-a *f.sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Aty ai shpalosi projektin e vet ideal për krijimin e "*konfederatës* ilirike". HISTORI 1- Karagega në kalá, f. 94

KONFERENC/ë,-a *f.sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Javë për javë na mbante nga një *konferencë* e po ashtu ndihmësi i tij, At Donat Kurti, që na jepte edukatë qytetare, por edhe na kërkonte disiplinën. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

KONFIDENCIALE *mb. i panyj. (-) (- -) Δ (Ë) (Ë)* UGJ (2015, f. 125) P.sh. Ndoshta m'u duk edhe më e pasigurt, megjithkëtë zhvilluem një bisedë tepër *konfidenciale*. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

KONFISKIM,-i *m.sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Por kam urdhër të prerë që ty të mos dorëzoh as gjënë më të vogël, sepse je i dënuar me *konfiskimin* e të gjithë pasurisë tënde personale. RRNO 3- Në pritje, f. 519

KONFISK/UE *kal. [Konfisk/oj -Stand.] -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ë) & P.sh. Gjithashtu u mbyll shoqnia Antoniane tue iu *konfiskue* të gjitha veglat muzikore dhe mjetet e dëfrimit të rinisë si lojnat e ping-pongut, bilardoja etj., për t'ia kalue në favor të qendrave të partisë

fashiste shqiptare. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

KONFLIKT,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) UGJ (2015, f. 125). P.sh. Në këtë kohë u shfaq një *konflikt* tjetër. HISTORI 1- Karagega në kalá, f. 94

KONFORM *paraff.* (-) (- -) Δ (ËË) UGJ (2015, f. 126) P.sh. e) Episkopati kujdeset për botimin e letrave pastorale, revistave dhe librave fetare për pregatitjen e Klerit Katolik, *konform* dogmave dhe kanoneve të shenjta e ligjëve të Republikës Popullore të Shqipërisë. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

KONGLOMERAT,-i *m.* (*) ^ (**) ► (Ë) libr. UGJ (2015, f. 126). P.sh. Jo vetëm kaq, po ky kishte mbërritë me kuptue se Kanuni i Maleve nuk ishte vepër e një njeriu të vetëm, qoftë ky edhe princ mesjetar, prandej edhe nuk kishte dogma të paluejtshme, por kryesisht ishte një *konglomerat* dokesh e konventash popullore, që tue u përfshi në traditë, ktheheshin në ligje të pashkrueme. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

KONGRES,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Fishta ishte krejtësisht kundra manipulimeve të gjuhës nga shtetarët, edhe sikur t’ishin maskuem mbas ndonji *kongresi* shkencëtarësh e shkrimtarësh. HISTORI 3.4- Fallsifikatorët e veprës së Gjergj Fishtës, f. 381

KONJAK,-u *m.* (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. Mandej i kishte qerasë me nga një *konjak* dhe bà urimet. RRNO 3- Si dikur, f. 478

KONKRET,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Nga gërmimet e fundit në pjesën fundore të varrit, në mes të gjitha materialeve të mbetura dallohen elemente *konkretë* që i përkasin trupit të një ish-të varrosuri. HISTORI 2 - Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

KONKRETISHT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. - E *konkretisht* shka asht? RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

KONKURRENC/ë,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kryesorj ishte politika e Perandorisë Austro-Ungareze në aleancë e njihërit në *konkurrencë* me politikën italiane. RRNO 3-Si dikur, f. 478

KONKURR/OJ *jokal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Hapni sytë e shifni realitetin ndër sy: shifni se jemi vendi më i mbrapambetun i Europës e *konkurojmë* edhe me botën. HISTORI 3.2- Përsëri po del Hylli i Dritës, f. 303

KONOP,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Çikriku kërsiti tek rrotullohej teposhte kova me *konop*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i parë, f. 393

KONSAKRIM *m.* (-) (- -) Δ (ËË) P.sh. Jo rrallëherë dokumentet arkiviale zyrtare janë të papranueshme në histori, sepse mund të kërkojnë edhe *konsakrimin* e një gënjeshtre. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

KONSAKRUEME (i,e,të) *mb. i nyj.* (-) (- -) Δ (ËË) P.sh. Pater Gjoni kambëngulte që qeveria shqiptare duhej të merrte masa të *konsakrueme* me ligj kundër feudalizmit injorant e shfrytëzues, ndërsa Mustafai insistonte mbi shëjtëninë e pronës private.

HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

KONSERVATOR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Zëdhënës i klerit ultra *konservator* e nacional- shovinist! RRNO 3 - Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

KONSOLIDIM *m.* (-) (- -) Δ (Ë) UGJ (2015, f. 127). P.sh. Mbas pak vitesh gjendja sikur u skjarue mbas vendimit të Gjykatës së Hagës e Pater Gjergji kthei në atdhë, për të vazhdue përpjekjet e tija vigane në *konsolidimin* e arsimit e të kulturës oksidentale të popullit. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

KONSPIRATIV,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ndërkaq në heshtje, nën zà, recitonin me ngulm kangët e Lahutës së Malcis ky ishte një veprim *konspirativ* antishtetnor, antisocialist, antitiranik, antiservil, që dënohej së paku me 10 vjet burg. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

KONSTELACION *m.* (-) (- -) Δ (ËË) UGJ (2015, f. 127). P.sh. Dukej sikur *konstelacioni* ynë të kishte dalë në një tjetër galaktikë. RRNO 3 - Miniera e Spaçit, f. 535

KONSTITUCIONALE *mb. i panyj.* (-) (- -) Δ (Ë) UGJ (2015, f. 127). P.sh. Revolucioni francez i shembi monarkitë absolute dhe

konstitucionale dhe në vend të tyre vendosi borgjezinë. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

KONSTRUKSION,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ËË) UGJ (2015, f. 127). P.sh. Sikur ta shifje mirë, ai kishte një *konstruksion* simpatik, kuq e bardh, dhe sikur t'ia vejshe kompasin në hundë, ai dilte me një fëtyrë krejt të rrumbullaktë, mbasi gjithmonë i kishte bulshijt të mbushun. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

KONSTRUKT,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ËË) libr. P.sh. Mirëpo, vetë *konstrukt* morfologjik i gegëve nuk e lejon shqiptimin e saktë të toskënishtes, dhe kur një gegë don me folë toskënisht, bëhet qesharak. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

KONSTRUKTIVE,-e *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ► (ËËË) libr. P.sh. Sa për luftën që u zhvillue për përpilimin e Kodit Civil ai kishte ide mjaft origjinale dhe shumë *konstruktive*. HISTORI 2- At Ambroz Marlaskaj, mbrojtës i lirisë njerëzore, f. 166

KONSTRUKTOR,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ËËË) UGJ (2015, f. 127). P.sh. Që në fëmimi të parë hini në Kolegjin Françeskan ku asohere jepte mësimë një ndër *konstruktorët* e parë të idesë kombëtare në Shqipëri, arbëreshi i madh At Leonardo de Martino. HISTORI 2 - At Shtjefën K. Gjeçovi për fé e atdhe, f. 152

KONSULLI,-lli *m.sh.-j(të)* (*) ^ (**) ► (ËË) dipl. P.sh. Vëllau i At Justinit, Kolë Rrota, që banonte në Vjenë, ishte inspektor për të gjithë studentët shqiptarë në Austri e më vonë *konsull* i Shqipërisë në Vjenë. HISTORI 2 - At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

KONSULLAT/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ËË) dipl. P.sh. Po bie këtu edhe një episod që ma ka tregue një prej kafazave (roje, portjer) të *konsullatës* italiane në Shkodër. HISTORI 2 - Kur u njoha me Fishtë, f. 127

KONSULT/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. Kur kreu vizita e mjekes, djali u largue ndër dhomat e caktueme për atë, ndërsa na filluem *konsultën*. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

KONSULT/UE *vetvet.* [Konsult/ohem – Stand.] **-ova, -uar** (*) ^ (**) ► (ËË) libr.

P.sh. Megjithëse At Donati nuk e kishte këtë mendim, ai e përktheu Testamentin e Rí me dashuni e devocion, tue u *konsultue* shpeshherë me kolegët që kishte aty. HISTORI 2 - At Donat Kurti, vjollca e letrave shqipe, f. 221

KONSUM,-i *m.* (*) ^ (**) ► (ËË) ekon.

P.sh. Ushtria italiane kërkonte *konsum* të madh e tregtarët shqiptarë me guxim u krijuen atyne kondita tepër të favorshme për atë gjendje të mjerë luftime që kishte përfshì botën aso kohe.

HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episi i parë, f. 393

KONSUMIST,-i *mb.i panyj.* (-) (-) ► (ËËË)

P.sh. a) e materializmit dialektik, komunizmit marksist-leninist si dhe b) e materializmit praktik, ose e kapitalizmit *konsumist*.

HISTORI 3.3- Nanë Tereza në Shqipëri, f. 319

KONSUM/OJ kal., -ova, -uar (*) ^ (**) ► (ËË) libr.

P.sh. Ti rueje Krishtin e vedin: në çdo çast të papritun ti *konsumoji* oset! RRNO 1- Krishti në burgun e madh, f. 204

KONTINGJENT,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ËË) libr. P.sh. Na ishim një *kontingjent* i veçantë për të cilin pritej një urdhen nga lart nëse t'i pushkatojmë ose t'i mbajmë. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

KONTRABAND/ë *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ËË)

P.sh. *Kontrabandë* nuk mund baj, por ashtu si e vleftëson Banka e Shtetit, ashtu jam gadi. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

KONTRABANDIST,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ËË)

P.sh. Këtu u puqën si liderët e partive, si pushtetarët edhe opozitarët, këtu parlamentarët, këtu gazetarët e thashethemeve, këtu *kontrabandistat* e këtu kriminelat, këtu bëhej korrupsioni i madh shkatërrues. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

KONTRADIKT/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ËË) UGJ (2015, f. 128).

P.sh. Ndër këto raste edhe vetë redaksia nuk ka vendosë ta shkruiej, por e ka lanë ashtu si e ka shkruie vetë Fishta, një *kontradiktë* kjo me vetë parimet e vume prej saj. HISTORI 3.4 - Fallsifikatorët e veprës së Gj. Fishtës, f. 381

KONTRADIKTOR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ķ) UGJ (2015, f. 128). P.sh. Letra më bani shumë përshtypje me ato mendime *kontradiktore*. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

KONTRAT/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) drejt. P.sh. Kur erdh, i bërtita pse nuk e kishte mbajtur *kontratën*. RRNO 2- Shtëpia e re, f.349

KONTROLL,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. - Shikjo, mue më ka dalë zani si piktor, sepse një polic ma gjet në fletore, gjatë *kontrollit*, një skicë, si karikaturë, dhe më pveti: ti e ke bërë këtë? RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, f. 295

KONTROLL/oj *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. As na nuk kemi dishir të hijmë ndër shtëpia të familjeve tjera e të *kontrollojmë* për tesha tua; ti e kupton se çdo kontroll ka paknaqsi mbrapa dhe bahet procesverbal. RRNO 3- Si dikur, f. 478

KONTROLLOR,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Edhe komandanti e komisari shpesh herë i pritshin inspektorët e *kontrollorët* e ministrisë aty në lulishte. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

KONTROLLUEM (i,e,të) *mb. i nyj.*[Kontrolluar (i,e,të)- Stand.] & (*) ^ (**) ► (ĶĶ) P.sh. Megjithatë edhe komunistat vetë kur inspektojshin e gjindeshin nën hijen e ksajë leckë mbajshin një qindrim të *kontrolluem*, mbasi ata vetë e kishin naltue. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

KONTUR *m. (-) (-) Δ* (ĶĶ) P.sh. Eshtë i ruajtur i plotë *konturi* anësor, me kryqet tre dhe me mbarimin me thakë, në të dyja skajet. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

KONVENCION,-i *m.sh.-e(t)* (-) (-) ► (ĶĶ) P.sh. Këto shkolla në bazë të *konvencioneve* që Turqija kishte në atë kohë me Francën sidomos, (u quenin kapitacione e ishin të nënshkrueme ndërmjet Turqisë e Francës) u konsiderojshin si fetare e prandaj lejoheshin. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

KONVENT/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) UGJ (2015, f. 128). P.sh. Jo vetëm kaq, po ky kishte mbërritë me kuptue se Kanuni i Maleve nuk ishte vepër e një njeriu të vetëm, qoftë ky edhe princ mesjetar, prandaj edhe nuk kishte

dogma të paluejtshme, por kryesisht ishte një konglomerat dokesh e *konventash* popullore, që tue u përfshi në traditë, ktheheshin në ligje të pashkrueme. HISTORI 3.4 - Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

KONVERT/UE *kal., [Konvert/oj- Stand.] -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ĶĶ) & ekon. UGJ (2015, f. 129). P.sh. Brigadieri ishte mbrojtë tue thanë se un ishem specialisti má i mirë e mbasi kampi ishte i riedukimit, ai tue kenë profesor i marksizmit ishte angazhue me më *konvertue* mue, priftin katolik, në marksist-leninist. RRNO 3 - Korniza, f. 548

KONVIKT,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Kolona e të burgosunve delte nga burgu i *Konviktit* të Maleve tona dhe nisej drejt shetitores qendrore të Shkodrës, për me mbrijtë në kinemanë Rozafat ku zhvillohej gjyqji. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

KONVIKTOR,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. *Konviktorët* perveç akteve të dhunës kundra pjesës tjetër të rinisë, zhvillojshin edhe spijunimin ose mà teper shpifjen: delshin dishmitarë në rrenë. RRNO 1- Ankthi mbas vdekjes, f. 67

KOOPERATIV/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Mish, lesh, voe ishte një metodë komuniste për me i detjrrue njerzit me qitë lutje për me hi në *kooperativë*, mbasi këto detyrime ishin aq të randa sa hiqej shumë keq me i pague. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

KOOPERATIVIZ/ë,-mi *m.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Ndër famullitë e fushave, që tashmà kishte përfundue *kooperativizimi*, dita e Djelë nuk respektohej má si ditë pushimi dhe kështu veprohej që mos t'i lejohej mà popullsisë katolike për me shkue në Kishë ndër ritet fetare. RRNO 2-Shtërgata që po vjen, f. 423

KOORDINAT/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) bised. fig. P.sh. *Koordinatat* të dergojshin dhetë minuta larg Shkumbinit, aty ku ai bante një kthesë rranxë një kodre të zhuritun, dhetë minuta larg njajë kënete në të cilën punojshim kanalin. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

KOPERTË *f. (-) (-) Δ* (ĶĶ) P.sh. Në fjetore gjithsecili do të rregullonte shtratin vetë, dhe me e vu *kopertën* e bardhë me estetikë, që

t'ishin të gjithë të barabartë, ndërsa fshesa i jepej dy studentëve, të cilët ndërroreshin përditë, simbas radhës. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

KOPERTINË *f.* (-) (- -) Δ (ǃǃǃ) UGJ (2015, f. 129) P.sh. Në të vërtetë, gjatë kohës që ai kje kryeredaktor, revista Hylli i Dritës ndërroi edhe paraqitjen: vendosi format e germa të tjera, gjithashtu ndërroi *kopertinën*. HISTORI 2 - At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

KOPE,-ja *f.sh.*-(të) (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ)

P.sh. Ndërsa definicioni i parë thotë kafshë me arsye ai i dyti thotë kafshë e *kopesë*, e turmës dhe sikur ta shqiptarizojmë kemi frazën e mëshirshme të gjuhës sonë: Gjysa e dheut si bagtija e Ndreut, pra kafshë pa arsye. RRNO 3 - Korniza, f. 548

KOPIL,-i *m.sh.*-ë(t) (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ)P.sh. Ti e din se doç don me thanë *kopil* ose i paligjshëm. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i parë, f. 393

KOPJ/e,-a *f.sh.*-e(t) (*) ^ (**)▶(ǃǃ)P.sh. Tue kenë *kopje* parodike (qesharake) e qeverisë shqiptare kishte nevojë edhe për një lloj Kuvendi Popullor, i cili zgjidhej me vullnetin e lirë të të burgosurve. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

KOPJIM,-i *m.sh.*-e(t) (*) ^ (**)▶(ǃǃ)P.sh.- Episodi i armëve në Kuvendin Franëskan të Shkodrës është *kopjim* banal i një ngjarje që asokohe trumbetohej gjanësisht nga propaganda komuniste për gjoja një luftë të partizanëve të Tito që paskëshin bë me një kuvend franëskan në Jugosllavi. HISTORI 3.1 - Ut heri dicebamus... (Siç thonim dje...), f. 269

KOPRAC,-e *m.sh.* [Kopracc-Stand.] (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ) P.sh. Së dytit: merr aty ku ka, sepse Zoti i ka falë pasanikut për vedi edhe për tjerët e, kur ai nuk ia din Zotit e bahet *kopracc*, atëherë na kemi tek ai hisen tonë; njashtu si ia merr mbreti taksën, ashtu ka të drejtë me e marrë edhe fukaraja, që jemi na. RRNO 2 - Tregimi i cubit plak, f. 372

KOPSHT,-i *m.sh.*-e(t) (*) ^ (**)▶(ǃǃ)P.sh. Kështu ishte e pashmangshme që të përsëriteshin gjithkund të njajtat episode ndër

kopshtet e fëmijve parashkollorë. RRNO 2- Puna me pengesa, f. 418

KORÇAR,-i *m. sh.*-ë(t) (*) ^ (**)▶(ǃǃǃ) P.sh. Ishte një djalë *korçar*, quhej Dhimiter, këndote shumë bukur dhe, para se të fillonte kontrollin e prangave, ai fillonte kangën si sinjal se ishte ai e jo Hekurani ose Smajli që i shterngojshin deri në kockë. RRNO 1 - Xhabir Dibra, f. 128

KORDEL/e,-ja *f.sh.*-e(t) (*) ^ (**) ▶ (ǃǃǃ) P.sh. Gjatë marrjes së kafes e rakisë u bane vetem përshendetjet e urimet, gjithmonë stereotipe të ktyne rasave, vetem kur dorzuen filxhanat, atëherë nana e djalit nxuer nga borseti një shami të vogël mëndafshi ku ishte pështjellë një peshtaf i vógël xhami, stulisë me *kordele* të bukura. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -Episodi i parë, f. 393

KORDON,-i *m.sh.*-ë(t) (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ) UGJ (2015, f. 129). P.sh. *Kordoni* i dyfishtë i rojeve nuk mund e përballoi trysninë dhe zbrapseej. HISTORI 3.3- Nanë Tereza në Shqipni, f. 319

KORREKT,-e *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃǃ) P.sh. Të gjitha të zezat i kam bà por ndaj familjes jo, jam kenë *korekt!* RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

KORENT,-i *m.* [Korrent- Stand.] (*) ^ (**) ▶ (ǃǃǃ) elektr. UGJ (2015, f. 130). P.sh. Mbas shkrepjes së çizmeve do të vinte tortura me *korent*. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

KOR *m.sh.* (*) ^ (**) Δ (ǃǃ) P.sh. E hapi *kori* me një kangë të stilit ushtarak. RRNO 2 - Puna në muzé, f. 267

KORIFE,-u *m.sh.*-nj(të) (*) ^ (**) ▶ (ǃǃǃ) P.sh. I a kishim ndigjue zanin ndër burgje, sikur ishte *korifeu* i terrorizmit enverian, por ishte e para herë që e shifshem me sytë mi. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

KORITEM *vetvet.* krahin. (*) ^ (**) Δ (ǃǃ) P.sh. E mblodha veten dhe thashë: O Zot, më jep forcë që mos të *koritem!*... RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

KORNIZ/ë,-a *f.sh.*-a(t) (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ) P.sh. Mund të punoj një *kornizë* të bukur. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

KORONARE (-) (- -) Δ(ǃǃǃ) mjek. P.sh. Kur u transferuen të burgosunit nga kampi i Bllshit për në burg të Zejmenit un gjindesha i shtruem

në spitalin-burg të Tiranës për insufiçencë të enëve *koronare* të zemrës. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

KORP *m.* (*) ^ (**) Δ (ǰǰ) P.sh. Edhe në gjúhën shqipe kanë mbetë shumë fjalë, të cilat nuk kanë mujtë me i zhbì as përkthyesat novatorë të dy dioçezave shqipfolëse të Jugosllavisë; p.sh. flalët kungim, kelk, *corp*, Shelbues, Shperblyes, apostull etj., ndërsa gabimisht e kanë zavendësue fjalën dishepull me nocënës. HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

KORPORALË *m.* (*) ^ (**) Δ (ǰǰ) P.sh. Aty mbrendë gjeta *korporalat* në të cilat ishin mbështjellë 50 oste: ndër të dyja papuçet. RRNO 1- Krishti në burgun e madh, f. 204

KORPUS,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǰǰ) P.sh. -Duke parë në këtë *korpus* të madh veprash, vetiu të lind një pyetje, është për gjúhën, At Zef. HISTORI 3.1- Kujtesa e mohueme, f. 281

KORRA,-t (të) *f. vet. sh.* (*) ^ (**) ▶ (ǰ) P.sh. Mos i zhgulni harnat e kqija deri të vijnë *korrat*. RRNO 1 - Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

KORREKT,-e *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ▶ P.sh. Gjatë 5 vjetëve të burgut të parë kishte mësue mjaft nga njerëzit e kulturës, të cilët rrijshin me andje me të, mbasi ishte njeri shumë i ndershëm e *korrekt*, por kishte edhe një humor të hollë. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

KORREKTËSI,-a *f.* (*) ^ (**) ▶ (ǰǰ) libr. P.sh. Mbas një periudhe *korrektësie* mashtruese, një pjesë e madhe e shqiptarëve filloi të mendojë seriozisht se kapitalizmi po ishte një sistem ekonomik në të cilin çdo familje mund të jetojë pa punë, mjaft që tsi vendosë paret e veta ndër inkubatorët e këtyne fondacioneve. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

KORRESPONDENT,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǰǰ) P.sh. Dhe me të vërtetë ashtu ishte, sepse një herë tjetër erdhën në kishë disa *korrespondenta* francezë e më kërkuen ndihmë që t'i shoqnoj te Nanë Tereza. HISTORI 3.3- Nanë Tereza në Shqipni, f. 319

KORRESPONDUES,-e *mb.i panyj.* (-)(-) ▶ (ǰǰ) P.sh. Kisha Katolike e Shqipërisë ka për

çdo arqidioqezë, dioqezë, dekanat dhe famulli vulat *korresponduese* me mbishkrimet që përmenden në nenin 22. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

KORRIDOR,-i *m. sh.-e(t)* (-) (-) ▶ (ǰǰ) P.sh. E thirrën e ai erdh aty në *korridor*. RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

KORRIER,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǰǰ) P.sh. Nëpër até bahren edhe të gjitha lidhjet sekrete me *korrierë* të specializuem. HISTORI 1 - Karagega në kalá, f. 94

KORRIK,-u *m.* (*) ^ (**) ▶ (ǰ) P.sh. -Tue kenë se ishte punë drithi, sigurisht në muejt *korrik* - gusht. RRNO 3- Si dikur, f. 478

KORRUPSION,-i *m.sh.-e(t)* (-)(-) ▶ (ǰǰ) P.sh. Në fillim të vitit kje përpjekë Xhaferr Deva me taborret kosovare me luftue kundër bijve të Stalinit në Shqipni, por nuk ia duel se tradhtia e *korruptioni* kishin ardhë para tij. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

KORRUPTIM,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǰǰ) P.sh. Në Shqipninë e Enver Hoxhës, Sigurimi i Shtetit, të parën detyrë kishte *korruptimin* moral përmes homoseksualizmit dhe mbas tij vinte robnia shpirtnore. RRNO 3 - Fragmente nga revolta e Spaçit, f. 595

KORRUPT/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ▶ (ǰǰ) P.sh. Janë ata malsorët e pagdhëndur, naivë, që nuk i *korruptoi* jeta. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

KORTEZH,-i *m.* (*) ^ (**) ▶ (ǰǰ) libr. P.sh. *Kortezhi* mortar në heshtje e me lutje pershkonte të gjitha lagjet e banueme prej katolikve: Serreq, Gjuhadol, Rus katolik, Fushë Çelë e tue kalue nëpër rrugën kryesore të qytetit kthehej perbrì Kuvendit të heshtun të Jezuitve e të Seminarit të dhunuem, tue iu avitë Katedrales. RRNO 1- Ankthi mbas vdekjes, f. 67

KOS,-i *m.* (*) ^ (**) ▶ (ǰ) P.sh. Ato nusët më prunë një pjatë të madhe me má shumë se një kile gjalpë të freskët, një tjetër me djathë e një tjetër me *kos* të kulluem (salcë kosi).. RRNO 1- I lirë, f. 236

KOSOVAR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ▶ (ǰǰ) P.sh. Ndue Ndufi me shokët e vet nga një anë dhe forcat *kosavare* nga ana tjetër, banë

nji luftë të gjatë ndërmjet tyre e cila vazhdoi gjithë natën. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

KOSH,-i *m.sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ž)P.sh. Nder dy *koshujt* drunit të mëdhaj vendosëm dokumentat e Urdhnit e të Kishës, si edhe ata që ishin të randsishëm për historinë tonë kombtare. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

KOSHER/e,-ja *f.sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ž)P.sh. E gjeta me sharrë në dorë: nuk di se çfarë po punonte, më duket se *koshere* hletësh. RRNO 2 - Shtërgata që po vjen, f. 423

KOSHIENT (-) (- -)Δ(ŽŽ)UGJ(2015, f. 130) P.sh. Intelektualë të ndryshëm si Astrit Delvina, Aleko Zoto, Zef Jushi e disa të tjerë, *koshientë* apo inkoshientë, përgatitshin shpërthimin. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

KOSIT kal., -a, -ur (*) ^ ()** ► (Ž)P.sh. Na pleqtë edhe në ardhhtë puna me dekë, e kemi *kositë* livadhin, por ju të riht duhet të jetoni. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

KOSITËS,-e mb. i panyj. (*) ^ ()** ► (Ž)P.sh. Kjo turmë e madhe njerzish bante punën e një ruli ose të një makine *kositëse*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

KOSMOPOLIT *m.sh. (-) (- -) Δ(ŽŽ)* P.sh. Nuk ka randsi se ç'ishte ai: musliman apo kristian, ballist, zogist apo *kosmopolit*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

KOSTUM,-i *m.sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ž)P.sh. Ai ishte themelues, drejtues e organizator i bandës muzikore të Shkollës Françeskane, e cila parakalonte shpesh me banda të tjera të qytetit, veshun me një *kostum* shumë të bukur, kuq e zî. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

KOT *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ž)P.sh. Luftat e rrepta e plot inate për të xanë kolltukun qeveritar, i cili ka aq shumë punë e përgjegjësi, formon historinë e popullit shqiptar, që ndërlikohet *kot* ndër aventura të mundimshme, të frytshme për atë vetë dhe atdheun. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

KOTEC,-i *m.sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ž)P.sh. Ndërsa Presidentat e Kryeministrat kanë ndërtue *kotece* pulash, që kur ato të kokorisin

këta t'u marrin venë. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

KOTEL/e,-ja *f.sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ž)P.sh. Aty gjeta *kotelën* e vogël, fjetë në dyshekun tim. RRNO 3- Si dikur, f. 478

KOTNASIKOTI *ndajf. vjet. (-) (- -) Δ(ŽŽ)* & P.sh. Un hallin e madh e kam se jemi të lodhun ditë e natë edhe, ruena Zot, mund vritet ndokush *kotnasikoti* tue udhtue natën për ndoj hall të vetin pa fener. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

KOTROVË,-a, f.sh.-a(t) [Katrove- Stand.] (*) ^ ()** Δ(ŽŽ) P.sh. Në fillim më vinte randë një bidon elë má ajo *kotrova* ma binte ngushtë, por njatje má vonë barshem edhe dy, e pra as samar nuk kishem. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

KOTSI,-a *f.sh.-e(t) [Kotësi- Stand.] (*) ^ (**)* ► (Ž) libr. P.sh. A e din zojë, se tash mbas ngjarjeve që kanë ndodhë në këtë tokë e sidomos çka më gjet mue e familjes, që patem mbërritë kulmin e pasunisë e sot gjindem pa kurrjã mbas shpirtit, më vjen me përsrit fjalët e Solomonit: O kotsi e *kotsive!* HISTORI 3.5 - Njerz fisnikë-Episodi i parë, f. 393

KOTULL,-a *f.sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ž)P.sh. Më falni zoja e zotni, e sidomos po u lypit të falun zojave, sepse ne frenit nuk u kemi marrë hua grave vetëm *kotullën*, por edhe gjuhën. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

KOVAÇ,-i *m.sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ž)P.sh. -A i punojmë te *kovaçi?* RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

KOV/ë,-a *f.sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ž)P.sh. Nji *kovë* e madhe plot ujë u hodh në barkun tim. RRNO 3- Në spital, f. 559

KOZMIK,-e mb.i panyj. (*) ^ ()** ► (Ž)P.sh. A thue na shqiptarët ishim të parët që rrahnim rrugët *kozmiqe?* RRNO 3- Miniera e Spaçit, f. 535

KOZMONAUT,-i *m.sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ŽŽ) P.sh. Zhvillimi i teknikës moderne sigurisht që ndikon sadopak dhe në zhvillimin human, megjithkëta njeriu mbetet njeri, nganjilherë me po ato aspirata, si ëobani i dhenve ndër male ashtu *kozmonauti*. HISTORI

3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

KRAH,-u *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)P.sh. Ata e mueren vigun, e ndeshen tri herë për prag të derës së Kishës, e vunë në *krah* e me turr u nisen malit perp.etë per me e çue te kulla e vet për nderime të fundit. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

KRAHAS *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ)P.sh. *Krahas* me zhvillimin e ndjenjave fetare, funksionarët e Kishës Katolike të Shqipërisë do të zhvillojnë në besimtarët edhe ndjenjat e besnikërisë ndaj Pushtetit të Popullit, Republikës Popullore të Shqipërisë, ndenjën e atdhedashurisë, të paqës dhe të mirëqënjes. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, f. 295

KRAHASIM,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)P.sh. Në *krahasim* me mue, sigurisht ata ishin shumë më mirë aty te stufa. RRNO 3- Si dikur, f. 478

KRAHAS/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǰ)P.sh. Tregimet e të burgosurve të rij, ata i shtien në laboratorin e mendjes së vet, i analizojnë në heshtje, i *krahasojnë* e së fundi nxjerrin konkluzione të sakta, jo vetëm për të tashmen, por edhe për t'ardhmen. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

KRAHASUES,-e *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)P.sh. Çashtja kryesore është ajo e studimeve *krahasuese* dhe këto studime krahasuese na përkasin vetëm ne shqiptarëve, sepse sllavët i botuen ato pothuajë njëqind vjet para nesh, dhe para botës atyne u njëfjet autorësia. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

KRAHËHAPUR *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)P.sh. Shumë familje i pritën *krahëhaptë* meshtarët, por u gjetën edhe asosh që nuk pranuen, sepse nuk dojshin me hi në kalemin e qeverisë porsì të prekun. RRNO 2- Lin Biao në Shqipëri, f. 439

KRAHIN/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)P.sh. Besoj se nuk e keni dergue Mehmetin për me zhdrukë një *krahinë*, por me ndëshkue fajtorët. RRNO 3 - Kausha në Tiranë, f. 526

KRAHINOR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ)P.sh. Ishin grupe të fuqishme me

përbamje *krahinore* ose edhe fetare, siç ishte grupi Ora e Maleve. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

KRAH THATË *mb.i panyj.* [Krahëthatë- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰǰ)P.sh. Dom Lazër Shantoja, tue shkruie mbi burgosjen e revolucionarëve mbas dështimit të kryengritjes së Qershorit te nje Program i Partisë Podrum *Krahthatë* thotë se edhe Pater Ciril Cani, kapitan me tri hyje në fyt përfundoi në burg të Zogut. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

KRAJL *m.* (-) (-) Δ (ǰ)P.sh I veshun e i mbathun si *krajl*, ha e pi shka më do qefi: e atëherë si mos të punoj për Partinë. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

KRANDE *f.sh.* (*) ^ (**) Δ (ǰ)P.sh. E shtina mbrendë, i shtova zjarrmit dru e *krande* e, sa u ul në stol, e pveta: - A të ka pá kush rrugës? RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

KRASITUNA (i,e,të) *mb. i nyj.* [Krasitura (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰ)P.sh. Bordurat, zakonisht i kishem vu prej rozmarine, ndonji edhe ligustre e i mbajshem të *krasituna* e të qethuna me forma të ndryshme estetike. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

KRASITJ/e,-a *f.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)P.sh. Punuem te kovaçi edhe një gërshanë të madhe për qethje bordurash e një tjetër të vogël për *krasitje*. RRNO 3- Njertzit dhe shtazët, f. 627

KRATER,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)gjeogr. P.sh. Atje, mbi kodrat e Hekalit, një sondë e shpimit të thellë humbi mbrenda një *krateri*, nga i cili shpërtheu gaz i zjarrtë. RRNO 3- Uzina në veprim-Mbarimi i miqësisë, f. 656

KREDI,-a *f.sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (ǰ)fin. P.sh. Kinezët janë treguar shumë bujarë me ne, duke na akorduar dy *kredi* shumë të mëdha dhe të favorshme. RRNO 3- Uzina në veprim-Mbarimi i miqësisë, f. 656

KREH *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰ)P.sh. Me duert e lidhuna në pranga *krehte* mjekrën e gjatë e të zezë dhe shkundte morrat. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

KREJT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǾǾ) P.sh. Normalisht ishte *krejt* e pamundun që të ndigjoheshin ngjitjet dhe zbritjet e atyne shka-llëve që ishin në të hymen kryesore të shtëpisë: ishin shumë larg. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

KREJTËSISHT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǾǾǾ) P.sh. Trupi aty varun në pjeshkë ishte mpi *krejtësisht*, bìa akull, dru. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102. Gjendet edhe në formën e shprehjes ndajfoljore duke u përsëritur: krejt-krejt. P.sh. -Ndoshta *krejt-krejt* jo, por aty afër. RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413

KREKËZ,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǾǾǾ) bot. P.sh. Atë ditë kërkova dhe gjeta drù *krekeze*. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

KREKOS *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǾǾǾ) bised. P.sh. Ndërsa ju doni me u *krekosë* me punët tona e nuk i vlersoni! RRNO 3- Korniza, f. 548

KREL,-i *m. kryes. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǾǾ) P.sh. Mbas nja dhetë minutash ajo vajza me *krele* të zez, po vjen përsëri me një tabake të vogël në dorë dhe më drejtohet mue të parit. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episi i dytë, f. 428

KREM,-i *m.sh.-ra(t)* (*) ^ (**) ► (ǾǾǾ) P.sh. Ajo më pruni një copë bukë e një pjatë me mjaltë e një tjetër me mazë (*krem*) tamblit. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

KREMT/e,-ja(e) *f.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǾǾ) fet. vjet. P.sh. Sidomos ndër festat e katundeve, ndër të cilat merrshin pjesë miq t'ardhun nga kahmos, shpesh të papërmbajtur në pije, organizatat-bazë organizojshin nën rrogos njerëz të tillë me qëllim që të prishnin qetësinë e bukurinë e së *kremtes*. RRNO 2- Puna me pengesa, f. 418

KREMTIM,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǾǾ) P.sh. Atëherë, tue e dajtë se Pater Gjergji ishte në Romë, i shkroi një letër në të cilën e ftonte në *kremtimin* zyrtar të pamvarsisë në ambasadën tonë në Romë. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

KREMT/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǾǾ) fet. vjet. P.sh. *Kremtohej* 3-4 ditë e miqtë shetitshin pothuej shpi për shpi. RRNO 2- Doket e vjetra, f. 359

KRENAR,-e *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǾǾ) P.sh. Ai tha se ishte *krenar* pse kishte kundërshtue komunizmin. RRNO 2- Dom Dedë Malaj, f. 391

KRENARI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǾǾ) P.sh. Me një farë *krenarie* u paraqita si bashkëpuntori mà i ngushtë i vrasësit të Miladinit se e dijsheëm që Shqipnia ishte prishë me qeverinë jugosllave. RRNO 3-Korniza, f. 548

KRENARISHT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǾǾǾ) P.sh. Atë ditë ai shetiste *krenarisht* i vetëm n'oborrin e kampit dhe, na miqt e tij, nuk kishim guxim me i u afrue, por shetisnim paralel me të. RRNO 3- Smajl Duli i Postribës, f. 575

KRESHM/ë,-a *f. kryes. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǾǾ) fet. P.sh. Megjithatë si katolikë nuk shkojshin në meshë, as në funksione fetare, përveç se ndër *Krezhma*, ditës së Pashkëve e Natës së Këshndellave. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipni, f. 13

KRESHNIK,-u *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǾǾ) P.sh. Ishte ajo një shtëpi dykatëshe, kullë si ato të *kreshnikëve* të maleve. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

KREVAT,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǾǾ) P.sh. Por ja që kotelja nuk e ka lëshuar *krevatin*. RRNO 3- Si dikur, f. 478

KREZMIM,-i *m.* (*) ^ (**) ► (ǾǾ) fet. P.sh. Ditën e Pashkëve, në fillim të Prillit, mora pagzimin e *krezmimin*. HISTORI 3.5-Njerz fisnikë - Episi i dytë, f. 428

KRIJESË *f.sh.* (*) ^ (**) Δ (ǾǾ) P.sh. Zoti ka vu ligjet e *krijesës*, me rregullsi të saktë. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

KRIJIM,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǾǾ) P.sh. Më foli për *krijimin* e Partisë që në kohën e mbretit Zog dhe lidhjet e shumë komunistave shqiptarë me kominternin dhe se nuk ishte e drejtë që tash t'i quenin grupe. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

KRIJ/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǾǾ) P.sh. Mendoj se vetëm komunizmi do t'i rrafshojë këto klasa e *do të krijojë* kulturën e ré botnore. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

KRIJUEM (i,e,të) *mb. i nyj.* [Krijuar (i,e,të)-Stand.] (*) ^ (**) ► & (ǰǰ) P.sh. Flitej për mungesën e lirive personale, për feudalizmin turk, i cili mbante të shtypun njeriun e *krijuem* për liri. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipëri, f. 13

KRIJUES *m. vet. njëj. fet.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Natyra të çon te *Krijuesi*, te Zoti i gjithpushtetshëm. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

KRIM ,**-i** *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) drejt. P.sh. Ky akuzohej sikur e kishte takue, dhe kjo permante një *krim* të madh për komunistat. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

KRIMBUR (i,e,të) *mb.i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Dhe me paturpsinë më të madhe na vë një poet të *krimbur* me ideologjitë fetare, siç është Naimi, përballë letërsisë së realizmit socialist. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

KRIMINAL,-e *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. -Pater, më ndigjo mirë: bota sot asht *kriminale!* RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

KRIMINEL,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) bised. P.sh. Ky nuk asht doktor por një *kriminell* që i zhdokë të gjithë të sëmundët që shtrohen këtu! RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

KRIS *jokal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. I bani provat vetë, mandej i tërhoq gisht e topanxha *krisi* bam. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipëri, f. 13

KRISHT *fet.* (-)(- -) Δ (ǰǰ) P.sh. Këtu, i përmbysun në prak të votrës sate, Ai pret që ti me duer tua ta sjellish mbarë, ta vejsh në zemër e t'i thuesh: ai gjak të kjoftë falë ty, o *Krisht* e Shëjtit Shënkoll! RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

KRISHTER/ë (i), -e (e) *mb. i nyj. fet.* (*) ^ (**) ► & (ǰǰ) P.sh. Shqipërinë e bëri Evropa të lirë e jo zotrote, dhe kryesisht e bëri për të *krishterët* që nuk patën lirinë: me Europën don të luftosh ti si Haxhi Qamili? RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208. P.sh. Por prej të gjithve të porosis vetëm dy: këtë heqimin e shtëpisë, që ke këtu, si edhe Hajdar Agë Rusin, i cili më lidhi me këtë e me të gjitha malet e *krishtena*. HISTORI 1- Si u plak Mehmet Bushati, f. 79

KRISHTLINDJ/e, -a *f. kryes. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) *fet.* P.sh. Atëherë Don Giusepia na tha se po vijshin festat Natale ose *Krishtlindja* dhe kishte shumë punë. HISTORI 3.5 - Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

KRISM/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Atë natë nuk pat asnjë *krismë* automatiku. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

KRISTAL,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Kur u zgjuem, qielli ishte *kristal*, por toka shungullonte ende prej ujnave që kishin mbushë pprojet. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

KRISTALTË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Kur shkova në Shqipëri m'emnuen në famullit të Shalës, ku ishte numri më i madh i popullsisë mes maleve të nalta, ku gjarpronte një lum *i kristaltë* e shumë i ftoftë. HISTORI 1 - Misionar françeskan në Shqipëri, f. 13

KRISTIANIZËM *m. fet.* (-)(- -) Δ (ǰǰ) P.sh. Mbas kthimit në *kristianizëm* të popujve sllavë nga Sh. Çirili e Metodi, të cilët krijuen edhe një alfabet të posaçëm, ata përkthyen liturgjinë e filluen Shkrimet Shëjte në gjuhën starosllavjane. HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

KRITIK/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Asht tepër e njoftun në *kritikën* letrare ajo thania e vjetër se protagonistit i veprës identifikon vetë autorin. HISTORI 3.4- K. Trebeshina në rrugën e Golgotës, f. 357

KRITIK *mb. i panyj.* (*) # (**) ► (ǰǰ) P.sh. Pak më vonë çadrat e të smundve për vdekje u shtuen shumë. Dr. Pustina e shifte se gjendja bahej përditë e më *kritike*: ai mbante statistikat. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

KRITIK/OJ kal., -ova, -uar (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Ndërkaq më shkonte mendja te kohët e skllavopronarëve që nuk paskan të sosun gjatë shekujsh, sadoqë t'i *kritikojmë* ato. RRNO 3- Korniza, f. 548

KRITIKUEM (i,e,të) *mb.i nyj.* [Kritikuar (i,e,të)-Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰǰ) & P.sh. Por ky libër, aq sa i mirëpritun nga arsimtarët, po aq edhe *i kritikuem* nga shkrimtarët e Shqipërisë, ndër të cilët kryesori, Fishta. HISTORI 2- At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

KRIZ/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) mjek.
P.sh. E kapi një *krizë* zemre e ai ra në një koma të gjatë, nga e cila nuk u çue më. RRNO 1- Ankthi mbas vdekjes, f. 67

KRONIK/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Kolegu i em ka me ta pru këtë *kronikë* temen tridhet vjeçare për arkiv. HISTORI 1 - Mbarimi i misioni tem, f. 100

KRONIST,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Nuk duhet harrue as *kronisti* Pal Dodaj e as mjeshtri i muzikës Martin Gjokaj. HISTORI 3.1- Kujtesa e mohueme, f. 281

KRONOLOGJI,-k, -ke *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Un vetem kam shkruar një ditar *kronologjik* të mendimeve të mia mbështetur në ngjarjet e jetës. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

KRRUSUN (i,e,të) *mb. i nyj.* [Kërrusur (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰǰ) & P.sh. Ky që keni asht i smundë randë dhe nuk ka shtí gjumë në sy gjithë natën, por vetëm rrinte tue i shtí dru oxhakut, *i krrusun* prej dhimbjesh. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

KRUE (kroi) *m. sh. kroje(t)* [Krua- Stand.] (*) ^ (**) ► & (ǰǰ) P.sh. Edhe çdo *krue* e burim uji kishte kryqe druni e vende pushimi. RRNO 2- Sosja, f. 362

KRUEMJA (e) *f. vet. sh.* (*) ^ (**) & Δ (ǰǰǰǰ)
P.sh. *E kruemja* më e bezdisshme më vinte në shpinë, ku duert nuk më mbrijshin. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

KRUND/e,-ja *f. kryes. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Katundarët u siellshin sidomos ndër furra, që tashma të gjitha ishin shtetnore, dhe kërkojshin së paku *krundet*. RRNO 2 - Zija e bukës, f. 283

KRUSPULL *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Kishem mbetë atje në një qoshe *kruspull*, i mbuluem me ato dy batanije, dhe megjithse në një dhomë me ngrohje, dimni më kishte hi mbrendë në bark. RRNO 3- Në spital, f. 559

KRYEAGJENT *m.sh.* (-) (-) Δ (ǰǰǰǰ)
P.sh. - Zef Pëllumbi, jam i ngarkuar të zhvilloj hetimet për lidhjet tuaja me spiunazhin italian dhe pikërisht me *kryeagjentin* Bertolini, funksionar i Anibasadës Italiane në Tiranë. RRNO 3- Si dikur, f. 478

KRYEBANDIT,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰǰ) P.sh. Ai ishte *kryebandit* e si i tillë kishte prerë të gjitha rrugët e dovetit. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

KRYEDIALEKT *m.sh.-e(t)* (-) (-) Δ (ǰǰǰǰ)
P.sh. Secili prej dy *kryedialekteve* të shqipërisë ka veçoritë e veta në fjalor, në strukturë, në frazeologji dhe në shqiptim (fonologji). HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

KRYEFORTË *mb. i panyj.* (-) (-) Δ (ǰǰǰǰ)
P.sh. Edhe para se të vijshe ti, un i mora vesh punët e Shoshit; mbramë nuk t'i thashë, se e dij se ti je *kryefortë* e nuk ndigjon tjetërkend kollaj. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

KRYEGJYSH,-i *m.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) fet.
P.sh. Nuk është më *Kryegjysh* Baba Ahmeti, që kapej dhëmb për dhëmb me ta edhe për gjënë më të vockël: ky është tjetër, krejt tjetër dhe s'ka ndonjë çudi çdo gjë që është bërë. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

KRYEGJYSHAT/ë,-a *f. fet.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. - Na kemi mendue se ti ke mundësi me shkue në Tiranë dhe, mbasi i njef personalisht, të shkojsh ti vetë në *Kryegjyshatë*, se i ke dashamirë, mandej edhe të tjerët. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

KRYEHAJDUT,-i *m. sh.-ë(t)* (-) (-) ► (ǰǰǰǰ) P.sh. Vepronte një cub, një *kryehajdut*, që thirrej Ndue Ndufi. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

KRYEHERO *m. sh.-nj* (-) (-) Δ (ǰǰǰǰ)
P.sh. Kthejmë te emni i *kryeheroit*: Gjeto Basho Muji, i cili në versionet sllave thirret Çeto Basho Muji. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

KRYEINXHINJER,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) [Kryeinxhinier- Stand.] ► (ǰǰǰǰ) P.sh. -Po, ja, *kryeinxhinjeri* ynë. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

KRYERJ/e,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Shpenzimet për mbajtjen e kultit dhe për *kryerjen* e funksioneve fetare përballohen nga kontributet vetdashëse të besnikëve, nga të ardhurat e pasurisë kishtare dhe nga subvencioni eventual i shtetit. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

KRYEJ *kal., -kreva, kryer* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ungjillin dhe të kryejë çdo shërbim fetar sipas dogmave dhe kanoneve të shenjta dhe ligjëve shtetërore në fuqi. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

KRYEKATROSH *mb. i panyj.* (-) (-) Δ (Ë) P.sh. Ishte një burrë i gjatë, truplidhun, *kryekatros*. RRNO 2- Sosja, f. 362

KRYEKUNGULL *mb. i panyj.* keq. përçm. (*) ^ (**) Δ (Ë) P.sh. - O djalë *kryekungull*, çka don me pvetë, një tjetër kungull si un; këtu është kungull edhe vetë Aristoteli. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -Episodi i dytë, f. 428

KRYEMINIST/ër,-ri *m. sh.-ra* (t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Esat Pasha, *kryeministër*, përfaqësues legal i qeverisë shqiptare, mori pjesë bashkë me francezët në frontin e Selanikut, i cili mbritti deri në Korçë. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

KRYENALTË *mb. i panyj.* [Kryelartë – Stand.] (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Pranoi burgime e internime gjatë regjimit zogist, por ishte *kryenaltë* e i papërkulun, siç e thirrshin shtizë e bajrakut. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

KRYENEÇ,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. E kryezoti i ri i Shqipnisë - Beogradi kishte me marrë shumë hake në shqiptarët deri atëherë *kryeneçë*. RRNO 1- Duhet kurbane tjera, f. 69

KRYENEÇËSI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ky universalizëm i gjühëve e ka burimin te Karisma e Rrëshajve që lidhet ngusht me shpërndamjen e Fjalës së Zotit dhe jo me *kryeneçësinë* injorante të misionarëve të huej që ngulmojnë se gegënishtja nuk është shqip e ata vetë nuk e dijnë kurrësi fjalë shqipe as toskënisht, as gegënisht. HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

KRYENGRITJ/e,-a *f.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Prandej as që mund flitet në histori për këto tentativa *kryengritjesh* popullore, që kurrë nuk ndodhën. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

KRYENGRITS,-e *mb. i panyj.* [Kryengritës- Stand.] (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Megjithse Kuvendi Françeskan ishte në qander të qytetit e krismat ushtojshin larg në periferi, u kuptue

kjartë se báhej fjalë për një luftë *kryengritse*. RRNO 1- Lëvizja e Postribës, f. 71

KRYENORMIST *m.* (-) (-) Δ (Ë) P.sh. Në jetën civile ishte kenë llogaritar e po

ashiu vazhdonte në burg, krysisht i emnuem o si shef i zyrës teknike, ose *kryenormist* etj. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

KRYEPESHKOPATË *f. fet.* (*) ^ (**) Δ (Ë) P.sh. Për Administraturën Apostolike në Arbëri, themeluar me 11.XI.1939, nuk ka asnjë shënim dhe, me sa duket, sipas Presidentit të Kishës Katolike Shqiptare të vetshpallur u bë Vikariat i Jashtëm i *Kryepeshkopatës* së Durrësit. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

KRYEPOSHTË *ndajf.* (*) ^ (**) Δ (Ë) P.sh. Filluen me kalie *kryeposhtë* njani mbas

tjetrit tue thanë: me Enverin; ndërsa një burrë që kishte shumë kurajo, por edhe shakaxhi tha: Pasha Zotën un nuk po ia xa karrigen Enverit se e ka fitue me luftë, por po ia marr njëktij edhe tue qeshë u ul në karrigen e Titos. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

KRYEQËLLIM *m. sh.-e* (-) (-) Δ (Ë) P.sh. Kur nisen me ardhë për vizitë në tokën

tonë priftën kosovarë, apo edhe italianë, gjithashtu shumë murgesha, që si *kryeqëllim* kishin tërheqjen e vokacioneve, ose vazhdimësinë e kongregacionieve të tyne të plakuna e të shterruna, tue i rinue me vajza shqiptare;... HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

KRYEQYTET,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kështu, edhe *kryeqyteti* shqiptar u transferue

prej Durrësit në Tiranë, e cila asokohe ishte një katund. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

KRYEREDAKTOR,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kini aso kohe kishte kenë

kryeredaktor i revistës Ylli. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

KRYEROJA *f.* (-) (-) Δ (Ë) P.sh. *Kryeroja* muer një shëj nga Vuka e na

përcolli deri që mbërritëm te dera e dytë. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

KRYESHËNDOSHË *f.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Erdhën gratë e veshuna zî me pá e me kjà, burrat për *kryeshëndoshë*, për ngushllime edhe për punë të cilat u banë nëpër shtëpia tjera. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

KRYESI,-a *f.sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. U nisa për rrugë e shkova ku banonte *Kryesia* e Kishës Autoqefale. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

KRYESISHT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Ti ke shumë rroba tjera të patregueme dhe për këtë do të flasim *kryesisht* sot. RRNO 3- Si dikur, f. 478

KRYES/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Mandej i shpjegoi se kishin shumë informata që në Kuvendin Françeskan ishin të strehuem kriminela të luftës, që *kryesojshin* qeveritë e maparshme, si At Anton Harapi, Mehdi Frashëri me të birin, Ibrahim Biçaku, Lef Nosi etj. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

KRYESOR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Ishte hetuesi *kryesor*, pergjegjës i Burgut të Kishës. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

KRYESUEM (i,e,të) *mb. i nyj.* [kryesuar (i,e,të)-Stand.] (-) (-) Δ & (ĶĶ) P.sh. Paraqitej sikur Kisha Katolike e Shqipnisë nuk bante më pjesë në Kishën e përbotshme të *kryesueme* prej Papës së Romës. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

KRYESUES,-i *m.sh.-(it)* (*) ^ (**) ► (ĶĶ) P.sh. Ligji elektoral kje shumë i ngurtë, aq sa edhe antarë të Qeverisë së Përkohshme, si Gjergj Kokoshi që ishte Ministër i Arsimit u çue dhe e kundërshtoi, me të u bashkuen edhe disa tjerë *kryesues* të Frontit N.Ç. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

KRYETAR,-i *m.sh.-(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Me dt.13 në mbramje, erdhi tinëz në shpi *kryetari* i kshillit dhe tha: - A keni ndonji njeri të mshefun? RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

KRYEULTË *ndajf.* [Kryeulët- Stand.] (*) ^ (**) ► (Ķ) & P.sh. Të gjithë u shperndamë *kryeultë* e pa bà zà, për atje ku kishim shenjue adresen. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

KRYEVEP/ër,-ra *f.sh.-ra(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Janë *kryevepra* të kulturës njerzore. RRNO 3- Si dikur, f. 478

KRYEZOT,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. E *kryezoti* i rî i Shqipnisë - Beogradi kishte me marrë shumë hake në shqiptarët deri atëherë kryeneçë. RRNO 1- Duhën kurbane tjera, f. 69

KRYGJA *m. sh.* [Kryq- Stand.] (*) ^ (**) Δ & (ĶĶ) P.sh. *Krygja* e Krishtit kjoftë... RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

KRYP/ë,-a *f.sh.-ra(t)* [Kripë- Stand.] (*) ^ (**) ► (Ķ) & P.sh. I hodhi asaj pak *krypë*, mandej një lugë pluhun, si miell i trashë. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

KRYPORE *f.sh.* [Kripore- Stand.] (*) ^ (**) ► (ĶĶ) & P.sh. Kur nga Repsi u transferuem në *kryporen* e Vlonës, gjetëm n'atë kamp shumë mace, të cilat i ushqenin të burgosunit tue ia hjekë gojës së vet. RRNO 3- Njerziti dhe shtazët, f. 627

KRYQËZAT/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) hist. ► (Ķ) P.sh. Se kanë shkaktue shumë luftra fetare, *Kryqëzatat* anti-islamike, por kanë pregatitë edhe Naten e Shen Bartolemeut në Francë. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

KRYQËZUEM (i,e,të) *mb. i nyj.* [Kryqëzuar (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) ► hist. (ĶĶ) & P.sh. Krishti i *kryqëzue*, ai që ka dekë për né e që ka me na gjykue, sot të ka ra në derë, të ka ardhë n'oxhak e të thotë se asht më burrni me falë se me marrë gjakun. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

KSODORE *përem. i pacak.* [Kësodore- Stand.] (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Në një rasë *ksodore*, kur ia pashë gjasen, ndërsá po pijshim bashkë nga një gotë me Mehmet Pashën, ia xuna në gojë djalin Mahmud e i thashë se kishte hì në Shkollën Mbretnore në Stambollë. HISTORI 1- Shqetësim i madh, f. 62

KTHEJ *kal., ktheva, kthyer* (*) ^ (**) ► & (Ķ) P.sh. U thashë katër malcorve që të *kthejshin* mbrapa, por ata nuk pranuen, nuk dojshin me m'lanë vetëm. HISTORI 1- Mbarimi i misioni tem, f. 100

KTHES/ë,-a f.sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (Ë)

P.sh. N'atë *kthesë* rruge pame që po vinte një varg i gjatë i pafund ushtarakësh. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

KTHIM,-i m.sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ë) P.sh. At Çipriani u nis për Tiranë me kërkue *kthimin* e ktyne tokave, mbasi françeskanët nuk kishin mundsi jetese pa ato. RRNO 1 - Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

KTHJELL/OJ kal.-ova, -uar (*) ^ ()** ► (Ë) fig. P.sh. - Prit pak, - i thashë, - dhe prita të më *kthjellohej* të pamit. RRNO 2-Në brashtë të Shoshit, f. 413

KTHJELLTË (i,e,të) mb.i nyj. [Kthjellët (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**)

► (Ë) & P.sh. Doktor Kosovrasti me mendje të *kthjelltë* thrriste: Ndhimën vullnetare, Ndhimën mjeksore, Ndhimën urgjente e emergjente e të gjitha ç'janë ato. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

KUALIFIKUEM (i,e,të) mb. i nyj. [Kualifikuar (i,e,të)- Stand.] (*) ^ & (**)

► (Ë) & P.sh. ... mbas shpinës sonë Dom Gjergj Gjergji, që tashmë njifej nga këto si eksperti më *kualifikuem* për kishën e klerin në Shqipëri, nxiste e formonte opinione se na klerikët shqiptarë ishim të gjithë para Konçilit të Dytë të Vatikanit, pra preconçiliari, pothuaj të njëjlojtë me priftent e Testamentit të vjetër. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës "Vatikani dhe Arbëria" të Gj. Gashit, f. 362

KUART njësi matëse m. vjet. (-) (-) Δ (Ë)

P.sh. Problemi i ujit u ndie që në ditën e parë: atë e bijshin në disa fuçia karburantit e na e shperndajshin me racjon: një *kuart* në ditë, tjetrin e dergojshin në kuzhinë. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

KUB,-i m.sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ë) mat.

P.sh. Ndryshimi i raportit punë e lehtë ishte se në vend që të nxirra 3 metër *kub* shkamb do të nxirsha 1.5 metër *kub*. RRNO 3- Në spital, f. 559

KUDO ndajf. (*) ^ ()** ► (Ë) P.sh. -Ata kishin thanë se nuk kishin frigë aspak nga forcat e Sigurimit të Shtetit, mbasi ishin të pajisun me armë të vogla taktike që mund përballojshin çfarëdo sulmi, *kudo* të gjindeshin. RRNO 3- Si dikur, f. 478

KUFI,-NI m.sh.-j(të) [Kufi,-ri- Stand.] (*) ^ ()** ► (Ë) & P.sh. Gjatë luftës kishte marrë pjesë ndër grupet nacionalçlirimtare të tokave të pertej *kufinit*. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

KUFITAR,-e mb. i panyj. (*) ^ ()** ► (Ë) P.sh. Sa u paraqita në postën e parë *kufitare* filluen hetimet. RRNO 3- Korniza, f. 548

KUFIZIM,-i m.sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ë) P.sh. Ndigjesa asht *kufizim* i lirisë, nënshtrim. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

KUFIZ/OJ kal., -ova, -uar; (*) ^ ()** ► (Ë) & vetvet. P.sh. Ishem i mbushun mendje se Superjori im më kishte urdhnuë për mirë, prandej e *kufizojshem* lirinë time për me bëmë mirë. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

KUFIZUEM,-E (i,e,të) mb.i nyj. [Kufizuar (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**)

► (Ë) P.sh. Ajo më e madhja ishte e tekahytave, siç i thoshim, që nuk kishin ndonji profesion të njoftun ose që punonin me normë të *kufizueme*. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

KUFOM/ë,-a f.sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (Ë)

P.sh. Kur kufomën e futshin në kishë, ai i nxirrte të gjithë njerzit jashtë dhe mbetej vetëm për vetëm me *kufomën*. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

KUINTAL,-i m.sh.-ë(t) (*) ^ ()** ► (Ë)

P.sh. - Në magazinë, aty gjendet me *kuintalë* kjo bimë. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

KULTUR/ë,-a f.sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (Ë)

P.sh. Fishta iku në Itali: nuk kishte më besim as siguri në një regjim që kundërshtonte *kulturën*. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

KUJ,-i m.sh.-a(t) [Kunj,-i- Stand.] (*) ^ ()** ► (Ë) & P.sh. Armët i varën ndër *kuja*. RRNO 1 - Pranë familjes, f. 246

KUJDES,-i m.sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ë)

P.sh. Karrigat, më shumë se për *kujdesin* e Dom Ernest Çobës, ishin mbledhë prej Gjon Jakut (ose Sigurimit të Shtetit). RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

KUJDESI,-a f. (*) ^ ()** ► (Ë) P.sh. Djalë, jam tash dy vjet nën *kujdesin* e motrës sime e cila ka familjen e vet, dhe kur nuk mundet ajo

vjen tezja, motra e nanës sate. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

KUJDESTAR,-i m.sh.-ë(t) (*) ^ ()** ► (ǺǺ)

P.sh. Rreth vitit 1932 e emnuen për të dytën herë si *kujdestar* udhëheqës ose si i thonim aso here Mjeshtër, të studentëve klerikë që vazhdonin liceun e naltë Iliricum. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

KUJTES/ë,-a f. (*) ^ ()** ► (ǺǺ)

P.sh. Koha 5 vjeçare në izolim do të vlente për me fshi në *kujtesën* e tyne atë çka ishte thanë në atë seancë të fundit të gjyqit. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

KUJTIM,-i m.sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (ǺǺ)

P.sh. Këto ishin *kujtimet* e mikut tim, Mehmet Isufi. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

KUJT/OJ kal., -ova, -uar (*) ^ ()** ► (ǺǺ)

P.sh. Vdekja e çdokuj duhet të na *kujtojë* atë detyrë njerzore që na ka mbetë pa bá. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

KUKULL,-a f.sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (ǺǺǺ) P.sh.

Ata vijnë me pá kolopuçat e vogjel, sepse thonë se *kukullat* e pleqve janë nipçat. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -Episodi i parë, f. 393

KULAK,-u m.sh.-ë(t) (*) ^ ()** ► (ǺǺ) vjet.

P.sh. Tani kemi filluar luftën kundër *kulakëve*. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

KULAR,-i m.sh.-ë(t) (*) ^ ()** ► (ǺǺ)

P.sh. Vocerri u kish përgjegjë se, me ia shprazë treqind pushkë mbi krye kaut të *kularit*, nuk e tund veshin, ndërsa uku në mal struket kur e ndien një krismë të vetme, se ai e din shka asht gjaku. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

KULET/ë,-a f.sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (ǺǺ)

P.sh. Por kryesorja, që ndezte urat në zjarrin e shamatës e intrigave, ishte se secili taraf mendonte me xanë kolltuqet e nalta shtetnore, ato që bijshin shumë t'ardhuna në *kuletë*. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

KULL/ë,-a f.sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (ǺǺ)

P.sh. Ai, kur ta marrin vesht se më keni marrë armët, ai vjen e më vret në breg të votrës dhe më djeg *kullën*. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

KULL/OJ kal., -ova, -uar (*) ^ ()** ► (ǺǺ)

P.sh. *Kullojeni* langun e elbit, përzijeni me tre filxhana mjaltë e keni me ia dhanë djalit të

vogël me e pi sa të mundet në vend t' ujit. HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

KULLOS/ë,-a f.sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (ǺǺ)

P.sh. Fragmentet e mbledhuna të këtij Eposi shihet mirë se kanë një origjinë arbnore, sepse ndër to nuk paraqitet lufta kundër një invazioni të huej, por luftohet për bjeshkët, *kullosat* dimnore ose bregdetare, për nuse e vajza të grabituna, dashuni njerëzore e mbrojtje të nderit burrnor. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë , f. 207

KULLUEM (i,e,të) mb. i nyj. [Kulluar (i,e,të)-Stand.] (*) ^ (**)

& ► (ǺǺ) P.sh. Presidenti, tue shpresue në prestigjin personal që kishte fitue, si dhe në besimin e popullit si një demokrat i *kulluem*, e paraqiti këtë projekt kushtetute për miratim në referendum popullor. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

KULM,-i m.sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (ǺǺ)

P.sh. Ta thom të vërtetën se as kur jam kenë në *kulmin* e jetës seme nuk do të kishem muejt me e organizue kaq mirë këtë festë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

KULT,-i m.sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (ǺǺ) P.sh. Nuk jam për kurrnji *kult* të shfrenuem, të cilitdo person, por akte të tilla barbare nuk e nderojnë kulturën tonë. HISTORI 3.1- Nuk është kulturë me shembë çka kanë ndërtue shekujt, f. 289

KULTURAL/E mb. i panyj. [Kulturor,-e –Stand.] (*) ^ (**)

► (ǺǺ) P.sh. Mbas pak muejsh, në mars 1991, në Shkodër u formue shoqata *kulturale* At Gjergj Fishta, e drejtue me prej pedagogut të letërsisë Stefan Çapaliku. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

KULTURUEM (i,e,të) mb. i nyj. [Kulturuar (i,e,të)-Stand.] (*) ^ (**)

► (ǺǺ) P.sh. Kur Lenini mori pushtetin e prifti polak kuptoi se çka po bëhej në Rusi prej terrorit, i shkroi letër Leninit ku i thonte se e njipte për një njeri të *kulturuem* e se ai, si mik i dikurshëm, i kërkonte shpjegime mbi terrorin e Ushtrisë së Kuqe. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

KUMARI f. sh. (*) ^ ()** ► & (ǺǺ) bised. etnogr. P.sh. E kemi vú këtu sepse është i vetmi

prej Malsisë së Madhe, prej Bajrakut të Shkrelit, nip i Pashko Tomës që i ka bunet njaty në Qafë të Tëthores, buka e gjithkuj, mik e *kumbarë* i Shalës. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181; && P.sh. Prandej në kjoftë se keni ndokend të mshefun në shpi, lum *kumara*, jepi rrugë se nesër vij shpi për shpi tue kontrollue me ata të Sigurimit. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

KUMBANORE *f. sh.-e* fet. (-) (-) Δ & (Ǿ) P.sh. Flamuri ynë kombëtar ishte i ndaluem. Pater Fishta e naltoi një ditë të vjetit 1913 në *kumbanoren* e Kishës Françeskane në mjedis të qytetit, por iu desht të ikte, sepse në atë kohë ky flamur luftohej jo vetëm prej të huejve, por edhe prej shumë shqiptarëve, që nuk e pranojshin sorrën ogurzezë. HISTORI 2 - Vinçenc Prendushi, i dashtun, i përzemërt, i qeshun e bujar, f. 171; fig. P.sh. Propaganda komuniste ishte shumë aktive dhe terheqse në këtë drejtim në të katër anët e Shqipnisë, ndërsa, sidomos në pjesën veriore, shqiptarët kishin ndigjue që me kohë *kumbonët* e Klerit Katolik mbi terrorin, masakrat dhe mbretinë e urisë që kishin realizue qeveritë komuniste në Bashkimin Sovjetik e në Spanjë. RRNO 1- Vjeti 1944, f. 17

KUMBOJ *jokal.* (*) ^ (**) Δ (Ǿ) P.sh. Në atë oborr të liceut françeskan *kumboi* zani i Fishtës. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

KUMBONARI *m. fet.* (-) (-) Δ (Ǿ) P.sh. Dy partizanët me kapota, nga, *kumbonari*, i thirrën dikuj atje poshtë. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

KUMBUES,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. N'atë pritje fillova të ndigjoj përsëri, shi përmbi telat e rrethimit, zanin *kumbues* e vajtues të Kuqos. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

KUMBULL,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. - Sigurisht që ato pare kanë ardhë nga jashtë por Kleri Katolik i Shqipnisë nuk i bani rrush e *kumbulla* ato, as nuk i hangri vetë, por ndërtoi vepra madhshore për popullin e jo për vete. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

KUMEL *m. (-) (-) Δ (Ǿ) fet.* P.sh. Na priti me karamelle dhe *kumel*. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

KUMT,-i *m. (*) ^ (**)* ▶ (Ǿ) P.sh. U përhap edhe *kumti* i zì i vdekjes: tre vetë në atë lagje të Palaj e Ndrejinaj, dy në Dardhë e Çilkok. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

KUMT/OJ *kal., -ova,-uar* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. Ai erdh e ma *kumtoi* vetë; me lot për faqe rrinte tue thanë: E mbyta un me gojën time! RRNO 2- Shtëpia e re, f. 349

KUN/at,-ti *m.sh.-etër(it)* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. Është *kunati* im. RRNO 1 - I lirë, f. 236

KUNDËR *ndajf.* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. -Ndigjo bir i em: të gjithë janë *kundër* që ti të kthehesh në Kuvend e me u bá frat. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

KUNDERSHTAR,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. Përsa i përket miqësisë me Mbretin Zog tregohet se kur ushtritë austro-ungare hinë në Shqipni në vitin 1916, kishin ndërmend që t'internojshin Ahmet Zogun si nip i Esad Pashë Toptanit, *kundershtarit* të tyne. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

KUNDËRSHTIM,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. Përgjegjësi i mori pa *kundërshtim*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

KUNDËRSHT/OJ *kal.-ova, uar* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. Urdhnin e babës nuk mund ta *kundërshtoj*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

KUNDËRT (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. - Zotni, po ajo është një periferi krejt e *kundërt* me këtë! HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

KUNDËRVIHEJ *vetvet.* (*) ^ (**) Δ (Ǿ) P.sh. Kjo forcë ose do të bashkohej ose do t'i *kundërvihet* fashizmit italian. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

KUNDREJT *ndajf.* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. Anmiqësia e tij mà e madhe shfaqej *kundrejt* françeskanëve, përsë françeskanët flitnin shqip, mendonin shqipnisht e në mënyrë patriotike, gjana këto që De Nigrisit nuk i pëlqenin fare. HISTORI 3.6 - Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

KUNDR/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. *Kundrojshem* për karshi tufat që dalëkadalë zbrisnin në luginë: jetë e bukur, jetë e lirë e jo si ajo e ujkut të shpellave. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

KUNGIM,-i m. (*) ^ (**) ► (ǰ) fet. P.sh. At Karli porsa ndjeu se filloi pushka hini në Kishë, muer me vedi *Kungimin* e Vojimin e u nis për aty ku kriste pushka: nuk ishte má larg se 200-300 m prej Kishet. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

KUNGU/II, -lli m.sh.-j(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) bot. P.sh. Përveç armëve, kishim marrë me vedi edhe një *kungull* me ufull të fortë që me të ça rrashten, si edhe një kep, gadi si kazëm. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

KUNOR/ë,-a f.sh.-a(t) [Kuror/ë – Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) && P.sh. Shpesh vijshin prej atyne anave o me pagëzue fëmijët, o me vu *kunorë* dhe më grishnin që të shkojshem un atje, mbasi ishin shumë fëmijë pa pagëzue e shumë kunora për t'u bekue. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395

KUNORËZUE kal., -ova, -uar [Kurorëz/oj – Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Kje një praktikë që u *kunorëzue* me dështim të plotë. HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f.351

KUOT/ë,-a f.sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. N'e nesret kur duelem në punë, nuk gjetem asnji piketë, asnji *kuotë* e në kanal nuk mund punohej pa piketa e kuota. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

KUP/ë,-a f.sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) anat.@ P.sh. Burrat e maleve, me kapuçë të bardhë e tirqe të leshtë, erdhën valë-valë tue britë sa me shungullue të gjitha malet, mbas tyne gratë e veshuna në të zeza kjajshin sa me të dhimtë *kupa* e kresë. HISTORI 2 - At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

KUPTIM,-i m.sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ndër të gjitha këto *kuptimi* i vërtetë vjen nga se populli e di se të gjitha veprat e mëdha të botës kërkojnë sakrificë tepër të kushtueshme për ndjenjat familjare të çdo populli. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

KUPTIMPLOTE mb. i panyj. (*) ^ (**) Δ (ǰ) P.sh. - Zef, dëshmia jote në lidhje me

gjeneralat për një puç ushtarak do të ishte shumë *kuptimplotë*. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

KUPT/OJ kal., -ova, -uar (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. - E dij dhe e *kuptoj* mirë që kjo asht koha e servilizmit. RRNO 3 - Hetuesi e re, f. 619

KUQ (i),-e (e) mb. i nyj. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Asht këtu një i dënuem që ka disa hapa *të kuq* zviceranë. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

KUQALOSH,-e mb. i panyj. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. - Ai tropojani i gjatë, madhosh, *kuqalosh*, shoqnesi i Beqir Ballukut? RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

KUQRREMTË (i,e,të) mb. i nyj. (*) ^ (**) [Kuqërremtë (i,e,të)- Stand.] ► (ǰ) P.sh. Aty nga këneta filtronte uji dhe na mbushnim paguret: ishte i fresktë, natyrisht má pak i amshtë se ai i kënetës, por nuk mundej me u ruejtë gjatë ndër enë se në krye të njizet e katër orve mbushej me kryma të vogjël si *të kuqërremtë*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

KUQUN (i,e,të) mb. i nyj. [kuqur (i,e,të)-Stand.] (*) ^ (**) Δ (ǰ) P.sh. Hekuri rrahet sa të jetë *kuqun*. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

KUR lidh. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. - *Kur* kthei, - më tha, - Enver Hoxha prej Moske duel një Projekt-ligj mbi komunitetet fetare. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

KURAN,-i m. (*) ^ (**) ► (ǰ) fet. P.sh. Në këtë libër ai bjen shehadet për gjithshka ka bá në jetë kundra Allahit, deklaroi haptas se *Kurani* asht shumë má i përparuem e má njerzor se Bibla dhe se, si përfundim, shqiptarët duhet t'i përshtaten atij. RRNO 3- Uzina në veprim -Mbarimi i miqësisë, f. 656

KUR/ë,-a f.sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Kur erdhën ekipet e quejtuna të agjitacionit - në të vërtetë ishin grupe presjonit për me e detyrue popullin me hi në kooperativë bujqësore - frati, At Shtjefen Pistulli, nuk gjindej aty, por në Shkodër tue bá një *kurë* të gjatë, mbasi viente nga t.b.c. pulmonare. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

KURBAN,-i m.sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) fig. bised. P.sh. E *kuptojshem* se ajo ditë nuk mund kalonte pa një *kurban* të madh. RRNO 3 - Në pritje, f. 519

KURDIS *kal.-a, -ur* [Kurdish- Stand.](*) ^ (**)
► (Ǿ) fig. keq. P.sh. Kisha frigë nga ndonji kurth që mund kishin *kurdisun* kundër meje. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

KURDO *ndajf.* (*) ^ (**)
► (Ǿ) P.sh. Shkova e u struka në Hotin tem tue i lanë porosi Mahmudit që do t'ishem i gatshe me i shkue *kurdo* që të më thirrte. HISTORI 1- Si u plak Mehmet Bushati, f. 79

KURDOHERË *ndajf.* (*) ^ (**)
► (Ǿ) P.sh. I thashë Tomës se nuk kishem kurrfarë mundësie ekonomike për me pague një shërbtor, porse *kurdoherë* që un të kishem nevojë për punë, prej meje do të dishrohej vetëm një njeri i besueshëm. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

KURESHTAR,-e *m. sh.-ë* (*) ^ (**)
► (Ǿ) P.sh. Salla e përhime e Lidhjes së Shkrimtarëve dhe Artistëve u mbush plot e përmaje me trima e me servila, me *kureshtarë* e me spijuj. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

KURESHTJ/e,-a *f.sh.-e(t)* (*) ^ (**)
► (ǾǾ) P.sh. Nji ditë prej atyne ditëve të vështira ai më shikoi me *kureshtje* dhe më tha: - Edhe ti je prift?.. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

KURRGJA *përem. pacakt.* [Kurrjë- Stand.](*) ^ (**)
► (Ǿ) & P.sh. Nuk dijshe *kurgja* shka ka ndodhë. RRNO 3- Në spital, f. 559; Gjendet edhe forma: *kurrçka*. P.sh. Prandej nuk kam *kurrçka* sakrifikoj. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

KURIM,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**)
► (Ǿ) P.sh. Për tani pate fat e shpëtove, por do të rrijsh për një kohë të gjatë nën mbikqyrje dhe do të përsëritet gjithnjë po kjo mënyrë *kurimi*. RRNO 3- Në spital, f. 559

KURRË *ndajf.* (*) ^ (**)
► (Ǿ) P.sh. Ma vonë, gjatë jetës, ma ka përsëritë disa herë se *kurrë* nuk ia kishem therë zemrën sa atë ditë. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

KURRIZ,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**)
► (Ǿ) P.sh. Aty kjeshe un, kur bishti i lopatës u thye për *kurriz* të At Aieksit. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

KURRIZOR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**)
► (Ǿ) P.sh. -Mua më ka besuar lopatën se nuk mund të përkulem mbasi kam thyer një unazë të

shtyllës *kurrizore*. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

KURRKAH *ndajf.* (*) ^ (**)
► (Ǿ) & P.sh. Nuk kam dijtë *kurrkah* me ia nisë, por sot ky frati i ynë më ka qitë në shteg: punët e Shkodrës i rregullojnë burrat e maleve të mëdha!. HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

KURRËND *përem. pacakt* (*) ^ (**)
Δ (ǾǾ) P.sh. Në të vërtetë Dom Pjetër Gruda kishte menden e vet e nuk ndigjonte *kurrënd*. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

KURRNI *përem. pacakt.* (-) ^ (- -)
Δ (Ǿ) & [kupto: Asnjë fjalë.] P.sh. Na pritem aty si me thanë nja 20 minuta të rrujtun nga ushtarakët që mos të flitshim *kurrni* fjalë. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

KURRNJANI *përem. pacakt* (*) ^ (**)
Δ (ǾǾ) & rasa dhan. e rrjedh. e KURRKUSH P.sh. Por nuk do t'i kallzoni *kurrnjani* se jemi Toptan. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -Episodi i dytë, f. 428

KURRNJËHERË *ndajf.* (-) ^ (- -)
& ► (ǾǾ) [kupto: Asnjëherë] P.sh. Un gjindem tash 18 muej këtu me juristat dhe *kurrnjihërë* asnjani prej tyne nuk e përmendi as nuk e xuni në gojë. HISTORI 2- At Ambroz Marlaskaj, mbrojtës i lirisë njerzore, f. 166

KURRSESI *ndajf.* (*) ^ (**)
► (Ǿ) P.sh. Shpjegova se Esati donte me u bënë mbret, por *kurrsesi* nuk e ka tradhtue qeverinë e Ismail Qemalit. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

KURSE *lidh.* (*) ^ (**)
► (Ǿ) P.sh. Në një pjesë verilindore kishin hënë edhe forcat serbe, *kurse* në një pjesë jugore edhe grekët, por pjesa më e madhe e territorit shqiptar ishte një protektorat italian. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

KURSEHEM *vetvet.* (*) ^ (**)
► (ǾǾ) P.sh. -Mirë, mirë, nuk *kursehem* për këtë djalë, bilë do ta dërgoj të shoqnuem që të dihet se i kujt është e jo si një lypës sidë. HISTORI 1 - Udhtimi në Raguzë, f. 69

KURSIM,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**)
► (Ǿ) P.sh. Kjenë shumë që shitën edhe shtëpitë e veta (të vogla) për me trefishue *kursimet* e kështu me jetue sot e me mendue për nesër.

HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

KURTH,-i *m. kryes. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) && + fig. P.sh. Mu duk vetja se kishem ra në një *kurth*, ku të gjithë sytë e njerzve drejtoheshin nga un që nuk dijshe asnjë fjalë të atyne kangëve. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -Episodi i dytë, f. 428

KUR/OJ kal., -ova, -uar (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Doktor punon në spitalin shtetnor dhe pasi të *kurojë* ai nuk ke për të pasë më dhimbje. HISTORI 2- At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

KURV/ë,-a f.sh.-a(t) (-) ^ (-) ► (ǰ) P.sh. Të burgosunit i thojshin shoqi-shojtë nën zà janë idhnue se u ka dalë motra *kurvë* (fjala ishte për Jugosllavinë)... RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

KURVNI,-a f. [Kurvëri- Stand.] (*) ^ ()** ► & (ǰ) bised. P.sh. Ndërsa Jezusi predikonte Ungjillin, skribët e farisejtë i prunë një grue që e kishin xanë në *kurvni* e ia qitën para tue i thanë: Mësues, kjo grue asht kapë në *kurvni*. RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

KUSAR,-i m.sh.-ë(t) (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Shpesh herë çeta *kusarësh* ndër kto krahina i bijshin pré karvaneve të tregtarve tue i plaçkitë edhe me humbje njerzore. HISTORI 1- Karagega në kalá, f. 94

KUSH përem. pyet. (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. *Kush* është? HISTORI 1- Mbarimi i misioni tem, f. 100

KUSHDO përem. pacakt. (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. *Kushdo* që punoi pati mbrojtjen dhe ndihmën e tij. HISTORI 1- Sot, mbas 250 vjetësh, f. 106; Gjendet edhe rasa rrjedh. në formën: kujdo [kujtdo-Stand.] P.sh. Atëherë i tregova shkurtas ngjarjet e vjetit 1967, sepse veprimet e revolucionit kultural kinez ishin të vështira me u marrë me mend prej *kujdo* e aq më pak prej të burgosunve, të cilëve u mshefje e vërteta më tepër se të tjerëve. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

KUSHEDI ndajf. (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Këtë gjà na e bante me e përsëritë *kushedi* sa herë; ai ishte i palodhshëm e gjithmonë i qeshun. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

KUSHINETË f. sh. (*) ^ ()** Δ (ǰ) tek.

P.sh. , sepse aty me siguri do të gjindeshin dy *kushinetat* e vogla ose dy bokullat e vogla prej bronxi. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

KUSHËRI ,-ri m.sh.-nj(të) (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Kështu, ai fitoi privilegjin e mbajtjes të armëve, mbasi *kushrini* i bajraktarit, Ibrahim Cani, ishte komitë (ilegal). RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

KUSHT,-i m.sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. - *Kusht* është ai? RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

KUSHTETUES,-e mb.i panyj. (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Parlamenti i parë i partizanëve u shndërrue në Asamble *Kushtetuese* dhe me 11 janar 1946 shpalli Republikën Popullore të Shqipërisë. HISTORI 3.1-Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

KUSHTETUT/ë,-a f.sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Kongresi i Lushnjës, dashtë e pa dashtë, u gjet para problemit të *kushtetutës* ose, siç quhej, të Statutit, d.m.th. të ligjit themelor të shtetit shqiptar. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

KUSHTIM,-i m.sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Ju At kini edhe Lahutën... me *kushtimin* e Fishtës. HISTORI 3.1- Kujtesa e mohueme, f. 281

KUSHTIMORE mb. i panyj. (*) ^ ()** Δ (ǰ) P.sh. ... madje-madje të parët, atëherë, kur të gjithë heshtnin, ishin ata që lëshonin vigmën *kushtimore* të shpëtohej gjuha dhe, me të, qenia njerzore, fetare dhe kombëtare. HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

KUSHT/OJ jokal. dhe kal., -ova, -uar (*) ^ ()** & ► (ǰ) P.sh. Ashtu si i gjithë populli shqiptar, që nuk kish punë, merrshin me triskë 400 gram bukë në ditë, që *kushtojshin* 16 lekë. HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

KUSHTRIM,-i m. (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Presidenti lëshoi *kushtrimin* e thirri me urgjencë forcat ushtarake t'Europës. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

KUSHTUESH/ëm (i),-me (e) mb.i nyj. (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Unaza ishte tepër e *kushtueshme*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episodi i parë, f. 393

KUTI,-a *f.sh.*-(të) (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
 P.sh. - A e shihni këtë *kuti*? HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199
KUVEND,-i *m.sh.*-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
 P.sh. Këtë punë Mirdita nuk e zgjidhë as me gisht as me *kuvend*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393
KUVEND/OJ *jokal.*, dhe *kal.*, -ova, -uar (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Ti fratò e ju o burra, ulnju rrafshit e të *kuvendojmë* si burrat! RRNO 2 - Nata e Shënkollit, f. 331
KUVERT/ë,-a *f.sh.*-a(t) (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
 P.sh. Mbasi pinë kafet duelen të gjithë bashkë në *kuvertë* e ndërkaq anijet tona luftarake u mënjanuen të gjitha bashkë, ndërsá tartana e jonë po shoqnohej deri në port nga anijet raguziane. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69
KUZHIN/ë,-a *f.sh.*-a(t) (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ)
 P.sh. Pjatat, gotat e enët që kishim në *kuzhinë* i nxuerem shpejt e i dërguem të Pavacët. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -Episodi i parë, f. 393

KUZHINIER,-i *m.sh.*-ë(t) (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ)
 P.sh. Oficer Aliu ishte përgjegjës i furnizimit, i cili u kishte dhanë urdhën *kuzhinierëve* që mos ta leshin t'uritunin Ferit Lopën, por t'i jepshin dy racione. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643
KY *përem. dëft.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Deri tash *ky* paraqitet shëjt. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643
KYÇE *mb. i panyj.* (-) # (-) ► (ǰǰ) P.sh. Ushtritë italiane xune pikat *kyçe* e sidomos repartet e saj ngulen gjithkund ku ishin nënshtetas italianë, HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës "Vatikanit dhe Arbëria" të Gj. Gashit, f. 362
KYÇUN (i, e) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ)
 P.sh. Në periudhën më të mjegullt politike të historisë shqiptare të kohëve moderne qëndrojnë buzët e *kyçuna* të Nexhmijes dhe Ramizit, të cilat mund të hidhnin pak dritë mbi ato takime që ngjallën e fikën shpresat flakekashte ndër zemrat e popullit shqiptar. RRNO 3 - Burgu i Zejmenit, f. 661

L

LAMTUMIR/ë,-a *f.sh.*-a(t) (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
 P.sh. ... mendohej se me këtë do t'i thohej hordhekut *lamtumirë* njiherë e përgjithmonë, se nuk do të kishte më kurr as rradha buke e as rradha qumështi, ato që fillojshin që nga ora dy e natës mendohej se ... e shka nuk sheh n'andrra fukaraja i këputun ndër grahmat e fundit? RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439
LAB,-i *m.sh.*-ë(t) (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. - As *lab* nuk jam, por toskë. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584
LABORANT,-i *m.sh.*-ë(t) (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ)
 P.sh. Ky vetë kishte ndjekë për një vit Universitetin e Bolonjës (Itali) si dentist-*laborant*. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128
LABORATOR,-i *m.sh.*-ë(t) (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ) P.sh. Je në *laborator* ku do të të bahet çdo analizë. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

LAGËS,-e,-ja *f.sh.*-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
 P.sh. Punuem te kovaçi edhe një cap të përshtat- shëm për lule si dhe një *lagëse*. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627
LAGËSHTI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
 P.sh. Pa kurrnji mbrojtje as nga *lagështia*, as nga mushkonjat, as nga ushujzat. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208
LAGJ/e,-ja *f.sh.*-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
 P.sh. Pata përshtypjen se edhe Korça ishte dy *lagjesh*, gadi si Shkodra, njana për muslimanë e tjetra për kristianë. RRNO 1- I lirë, f. 236
LAG *kal.*, -a, -ur (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Aty u bà plagë, shkopi u *lagshtit* me gjak, edhe shpina. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128
LAGUN (i,e,të) *mb. i nyj.* [Lagur (i,e,të) – Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ) P.sh. Ishem i *lagun* prej majës së kresë deri në fund të kambëve. RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413

LAHUT/ë,-a *f.sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) muz. P.sh. I zoti i shtëpisë merrte *lahutën* dhe këndonte mirë ose keq, ashtu siç dinte, kangën e parë. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

LAIK,-e *mb.i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) +Përd. em. P.sh. Kishtarët përbëjnë pjesën drejtuese dhe *laikët* përbëjnë pjesën e besimtarëve të Kishës Katolike të Shqipërisë. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, f. 295

LAJ kal.-va,-rë (*) ^ (**)*►*(Ǻ) P.sh. Pa he, pra, i them, m'i *laj* teshat, se teshave u vjen era jo e mirë! RRNO 2- Dom Dedë Malaj, f. 391

LAJL/e,-ja *f. kryes. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) && fig. P.sh. -Nuk kam punue kurr buste, por vetëm lule e *lajle*. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

LAJM,-i *m.sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Mbas pak kohe në kampin e Spaçit u përhap një *lajm* shumë i kandshëm. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

LAJMO/J kal., [Lajmër/oj- Stand.] **-ova, -uar** (*) ^ (**)*►* (Ǻ) & P.sh. Ata që e ruejnë jetën e saj po i *lajmojmë* që mos të qesin pengesa. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

LAJMËTAR,-e *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Kur nuk deshta me shkue, atëherë ai çoi *lajmëtarin* përsëri. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

LAJTHI,-a *f.sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) bot. P.sh. Kje një ditë e filimit të pranverës, ende pa u dhanë sinjali i zgjimit, ndigjuem se nga pylli i vogël i *lajthijave*, që ishte përmbi rrethimin e kampit, vinte zani vajtues i një maçoku. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

LAJTHISHT/ë,-a *f.sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Kaloi qafën e malit, mandej nëpër *lajthishte* zbriti në të parin katund e u ndal tek e para shtëpi. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

LAK,-u *m.sh. leqe(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Mos të kisha ardhë sot e nesër do të më kishin gjetë të furun në *lak* aty në prozhëm... HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episi i parë, f. 393

LAKMI,-a *f.sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Deri aty kish vojtë puna: me ia pasë *lakmi* një të marri. RRNO 1- Dhuna bëhet pushtet, f. 35

LAKMUEME (i,e,të) *mb. i nyj.* [Lakmuar (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**)*►* (Ǻ) P.sh. ... ato

fotot e propagandës, aq të *lakmueme* prej të gjithë tiranëve të botës për t'u dukë ata shka nuk janë, si miqtë e vërtetë të popullit të vogël. RRNO 2- Zhdukja e kryqave, f. 427

LAKMUES ,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Edhe shumë kuadra antike me vlerë u ngarkuen për me i pshtue synit *lakmues*... HISTORI 3.3- Kuvendi françeskan dhe njerëzit e tij të shquem, f. 338

LAK/ër,-ra *f.sh.-ra(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) bot. P.sh. Sigurisht që edhe preshët, kërtollat, *laknat* e barishtet e tjera, me të cilat bahej supa, duhet t'ishin zgjedhë me gisht nga bashkëvujtësit tonë ordinerë, me që né repart riedukimi ishim. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

LAKONIK,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) libr. P.sh. Nga të dy burimet erdh se atë natë në Shtab u paraqit përgjegjja *lakonike* e Imzot Çobës. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

LAKUES,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. ... atë natë u bënë vullkan i vërtetë me shpërthime shurdhuese e drita të çuditshme, të cilat zgjateshin në një vijë *lakuese* deri kah Bilishti. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

LAKURIQ,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) + fig. P.sh. -Kjo është e vërteta *lakurique*. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

LAL (dajë, nga Myzeqeja)/**ë,-a** *m.sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) vjet. P.sh. A e di çka ndodh ndër ne atje në Lushnje, kur *lala* i Myzeqesë ka thanë: Drue se begu m'asht idhnue, sepse ka javë që nuk po më rrahë!. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

LAME (i,e,të) *mb. i nyj.* [Larë (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**)*►*(Ǻ) P.sh. Nana pruni vajzën e *lame* të ndërrume e të zbukurueme e cila u turr drejtë e rroku baben e vet i cili tha: -Shko puthja dorën atij zotnisë, sepse ai të ka shëndoshë. HISTORI 1- Nji ngjarje e pabesueshme, f. 22

LAMIJE *f. (-) (-) Δ* (Ǻ) [kupto: fushë.] P.sh. Por edhe mbasi ky shtet kje formue, ai u zotnue kryesisht nga njerëz të paaftë, sidomos në *lamijet* e kulturës. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

LAMJ/e,-a f.sh.-e(t) [Larj/e- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Pak para u bā *lamja* e duerve. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

LAMPADAR m.sh.-ë(t) (-)(- -) Δ (ǰǰ)

P.sh. Ishte një sallë e madhe me 4-5 dritare të hapuna, me një *lampadar* të madh shumë dritash nën të cilin ishte vendosë një krevat i pazakontë. RRNO 3- Në spital, f. 559

LAND/ë,-a f.sh.-ë(t) [Lënd/ë-Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Atëherë kam formue bindjen se të dyja këto *landë* (materie) janë më shumë spekulime filozofike të autorëve sesa të vërteta historike. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

LANDOR,-e mb. i panyj. [Lëndor- Stand.] (-) (- -) ► & (ǰ) P.sh. Qëllimi i Kishës Katolike të Shqipërisë ka për objekt lumninë e jashtme të Zotit, shëlbimin e shpirtave dhe mirëqënjen *landore* të popullit. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, f. 295

LANET,-i m.sh.-ë(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) bised. P.sh. - Jo, nuk asht dukë kaherë, *laneti*. RRNO 2- Sosja, f. 362

LAN/g,-gu m.sh.-gje(t) [Lën/g- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Sado unshëm që t'ishe, ai *lang* ishte i pështirë për t'u kalue, si gjellë spartane, e na ishim helotët, robët e shtetit. RRNO 3- Miniera e Spaçit, f. 535

LAPIDAR,-i m.sh.-ë(t) (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Populli e kish rrëxue për dhë një *lapidarë* imentoje në përkujtim të partizanëve, vu aty ku ish kenë kisha. HISTORI 3.3- Nanë Tereza në Shqipëri, f. 319

LAPS,-i m.sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Tue i punue njanit e tjetrit polic, më ka mbarue fletorja dhe *lapsi*. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, f. 295

LAR/ë,-a f.sh.-a(t) (*) # (**) ► (ǰ) P.sh. Me ngjyra, me *lara*, shkëlqime, ylbere dhe vezullime! RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

LARAMAN,-e mb. i panyj. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Flitej për kristianët *laramana* të cilët ditën ose sheshit ishin turq e muslimanë, ndërsa naten ose mësheftas kishin besimin katolik. HISTORI 1 - Misionar françeskan në Shqipëri, f. 13

LARG ndajf. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Cubat mirditorë synojshin më shumë Shqipërinë e Mesme dhe Maqedoninë, sa më *larg* të mundshin. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipëri, f. 13

LARGAS ndajf. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. *Largas*, anash rreshtit, kishin roje të armatosuna që bërtitshin me kërcnim: lëviz, luaj këmbët!. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

LARGËSI,-a f.sh.-të) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Sigurisht që nuk mund mendohej më kthimi i tij, sepse *largësia* Tiranë-Ballsh asht 150 km. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

LARGËT (i,e,të) mb. i nyj. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Në vjetin 1960, mbasi shteti komunist për 50 vjet rresht kishte kalue nga orbita e Beogradit, n'atë të Moskës, po edhe aty nuk kishte kërcik që të ecte me hapin e Evropës lindore u shkëput andej dhe kaloi n'Azinë e *largët*. RRNO 3- Uzina në veprim-Mbarimi i miqësisë, f. 656

LARGIM,-i m.sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Pritej kush po vjen mbas *largimit* të gjermanëve. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

LARG/OJ kal., -ova, -uar (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. O Zot, në kjoftë e mundun, *largoje* këtë kelk prej meje! RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

LARGPAMËS,-e mb. i panyj. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Nuk ishte nevoja me kenë *largpamës*, sepse gjithkush e shifte se stukristiana vinte mbas stuhive. RRNO 1- Shpresa e zhgënjime, f. 70

LARI,-a f.sh.-të) (*) ^ (**) ► (ǰ) biol. P.sh. Kje data 19 mars 1967 afër orës 5 mbasdreke, e Diela e *Larit* (dafinave) dhe fillonte Java e Mundimeve: të dielën tjetër me 26 t'atij mueji ishin Pashkët, të cilat nuk u festuen më, pse Java e Mundimeve për Kishën e besimtarët vazhdoi e gjatë: për 24 vjet rresht. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

LARM/ë (i),-e (e) mb. i nyj. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Lindi katër zogj, dy mashkuj e dy femna - Kuqoja i kuq, Benzi i zi, Lala e bardhë dhe Qorka e *larme*. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

LARMISH/ëm (i),-me (e) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Kur u gjet n'atë pyll shtyllash guri, të gjitha binjake me kapitela të ndryshëm e të *larmishëm*, me atë kopsht lulesh në mes, djaloshi mbet i befasuem. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

LART *ndajf. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Zgjata aq shumë sa rreshteri bertiste: mjaft, mjaft: shpejt se pret oficeri *lart!* RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

LARTË (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Luigj Bumçit, personalitet *i lartë* i patriotizmit shqiptar. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

LARTËSI,-a f.sh.-(të) (*) ^ (***) ► (ǰ) P.sh. -Si punëtor i thjeshtë a pranon, sigurisht nën drejtimin tim personal, sepse vetëm unë i kam projektet e gjithë kampit, që të të nxjerrë jashtë rrethimit për të zbuluar *lartësitë* e shtyllave të telave me gjembave, që në projekt janë të gjitha katër metër lartësi, ndërsa në realitet e shumta mbërrijnë në dy metër e gjysë? RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

LARTPËRMENDUR (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Realizuesit për zërat e *lartpërmendur* do të caktohen në bashkëpunim me këtë Ministri. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

LARZUEME (e) *mb. i nyj. (-) (- -) Δ (ǰǰ)* P.sh. Mbi supe mbante armën e *larzueme* prej dorës së Gjeçovit. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

LASHTË (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Shkrimet Shëjte, legjendat e *lashta*, zakonet popullore të çdo kombi e çdo fisi dhe ndjenjat familiare të çdo personi shkrihen të gjitha së bashku këtu në këtë festë. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

LASHTËSI,-a f.sh.-(të) (*) ^ (***) ► (ǰ) P.sh. Ky është një fenomen historik i njoftun që në *lashtësi*. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

LATINIST *mb.i panyj. (*) ^ (**)* Δ (ǰǰ) +përd. em. P.sh. Mund të thuhet se ishte një ndër më të mirët *latinista*. HISTORI 2- At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

LATUEME (i,e,të) *mb. i nyj. [Latuar (i,e,të) – Stand.] (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. ... atë shkop ku mbështetej trupi i tij madhshtor, e që mbahej prej asaj dore e cila kishte gdhendë

vargjet më të bukurat në një gjuhë deri atëherë pak të *latueme*. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

LAURËN *m.sh. (*) ^ (**)* Δ (ǰ) [kupto: Laureat.] P.sh. - Djalë, - më tha, - koha është e vështirë, e un kam mendue me festue në të njajtën ditë dy gëzime: *laurën* tande dhe fejesën tande. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

LAUR/OJ *jokal. (-)(- -) Δ (ǰǰ)* P.sh. - Kam krye gjimnazin në vjetin 1946, mandej kam fillue universitetin në një katund të Kavajës ku u *laurova* në bujqsi me diplomë puntore. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episodi i parë, f. 393

LAVANTERI *f. (-) (- -) Δ (ǰǰ)* P.sh. Të gjitha këto vegla më caktoi që t'i rrejsha në *lavanderi*, aty ku para pak vjetësh kishem kalue dymbëdhjetë muej izolim. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

LAVD,-i m.sh.-e(t) (*) ^ (***) ► (ǰ) P.sh. Flitshin edhe për politikë, natyrisht gjithmonë *lavde* për shokun Tito e shokun Enver. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

LAVDI,-a f.sh.-(të) [Lëvdatë- Stand.] (*) ^ (***) ► (ǰ) P.sh. Puna është *lavdi*. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183; P.sh. Fushata elektorale, ajo e lejueme për popullin, ishte që t'i thureshin *lëvdata* tiranve: Enver Hoxhës, Druzhe Titos e Gjeneralisim.it Stalin, shpëtimtarë të popujve të botës. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

LAVDIM,-i m.sh.-e(t) [Lavdërim- Stand.] (*) ^ (***) ► (ǰǰ) P.sh. Kam msue se nuk duhet me i vu vesh as shamjeve, as *lavdimeve* të njerzve. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

LAVDISH/ëm (i), -me (e) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Them se, në vend me poshtnue traditën e *lavdishme* martire dymijvjeçare, do të duhej mendue për nderin e saj. RRNO 2- Të kthejmë te punët e kishës, f. 310

LAVDO/J kal., [Lavdër/oj- Stand.] **-ova, -uar** (*) ^ (***) & ► (ǰ) P.sh. ... populli urrente pushtetarët e rij për masakrat që bājshin, e natyrisht merrte mëni edhe në Markun, që ata e *lavdojshin* e e kishin bā kryetar Frontit. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

LAVIR/e,-ja *f.sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. -Nga Toskëria, por ishte çun i një *lavireje*.

RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

LEB/ër,-ra *f. (*) # (**)* ► (Ǻ) mjek. veter.

P.sh. - Janë kushrinj të *lebërve*, por kanë mbetur kaurrë. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

LECK/ë,-a *f.sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Megjithse ishim në të njajatat kondita, të dy t'uritun, të dy të zdathun, mbasi opingat na i jepshin shumë të vogla, të dy me *lecka* veshun, që gjysën e kohës së lirë e kalojshim tue qepë harna. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

LECKAMAN,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Ushtria partizane, e veshun me gjithnduer uniformash të hueja, paraqitej si një ushtri e parregullt, *leckamane*, me opinga dhe e untë. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

LECKOSUN (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. U shtrina mbi ato batanije të *leckosuna* dhe mendova. RRNO 3- Si dikur, f. 478

LECTOR,-i *m.sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Aq sa, për nderim, Pater Gjergjit, Vatikani i dha titullin *Lector* Jubilatit. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

LEDHATIM,-i *m.sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǺǺ)

P.sh. Ky gëzont emën në Shkodër, si nga prejardhja familjare, si nga pregatitja shkencore, por edhe nga *ledhatimet* e dukshme që i banin institucionet partiake e shtetnore. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

LEDHAT/OJ *kal., -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Tue u rrite zogu i pulës, ai e mësoi me i ardhë në kapanon e me fletë nën Krye të shtratit, ku i kishte pregatitë furrikun dhe e *ledhatonte*. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

LEGAL,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Partia Demokratike e Sali Berishës muer pjesë në parlamentin e ri, pra i njofti *legale* zgjedhjet. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

LEGALITET *m. (-)(-)* Δ (ǺǺ)

P.sh. - Thuhet se edhe Nana Mbreteshë ka ndërhye me shpëtue disa prej të dënuemeve prej gjyqeve që pasuen mbas Triumfit të

Legalitetit. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

LEGEN,-i *m.sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Bukën që më bijshin e hajshem me një vrull dhe mandej shtijshem kryet në *legenin* e madh, porsì lopët, për me pi një pikë ujë. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

LEG/ë,-a *f.sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Rruga gjarpënonte brijave t'atyne kodrave: të gjitha dredhat e *leget* e saj ishin plot me atë uniformë të urrejtun. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

LEGJENDAR,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Me një të shtrime dore u hodha në kohnat *legjendare* të Karamahmud Pashës. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

LEGJEND/ë,-a *f.sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Kjo punë dihej që s'kishte ndodhë kurrë: ishte një *legjendë* që shembullonte se njeriu, sado i butë e i drejtë, nuk pranon me i shkelë kush kufinin. RRNO 2- Sosja, f. 362

LEGJION,-i *m.sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Por un ndër konferencat e mia do t'ua përsëris italianëve pa ja dá se me të vërtetë që Roma dikur e ka pasë numrin e madh, por *legjionet* ilire dhe perandorët e mëdhaj ilirjanë ishin ata që kishin në dorë fatet e Romës. HISTORI 2 - Kur u njoha me Fishtë, f. 127

LEGJITIME *mb. i panyj. (*) ^ (**)* Δ (Ǻ)

[kupto: legjislative, ligjvënëse] P.sh. Hylli ishte betue për të drejtat *legjitime* të shqiptarëve ndër Katër Vilajetet. HISTORI 3.2- Biografi e shkurtë e Hyllit, djalë tetëdhjetëvjeçar, f. 306

LEGJITIMISHT *ndajf. (-)(-)* Δ (ǺǺ)

P.sh. Megjithëse një ipeshkëv që ende gjallë (ai nuk kishte emën të mirë), më tepër nderojshim Dom Mikel Koliqin, që në moshë ishte më i vjetri, por edhe para se ta shtijshin në burg, kishte kenë i emnuem *legjitimisht* Vikar Kapitullar i Dioçezit të Shkodrës. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës "Vatikani dhe Arbëria" të Gj. Gashit, f. 362

LEH *jokal., -a, -ur (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Nusja u kthye përsëri te koshi i drithit, iu avit atij djalit, që më shumë *lehte* e hungronte si qen. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

LEHJ/e,-a f.sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (ǺǺ)

P.sh. Takimi ishte një konfuzjon që nuk përshkruhet: ata që nuk e shifshin, por vetem e ndigjojnë me veshë, fort kollaj që mund merrej vetem si një *lehje* qensh. RRNO 1- Krishti në burgun e madh, f. 204

LEHTAS ndajf. (*) ^ ()** ► (Ǻ)P.sh. Këta përbajshin kryesisht trupën e Gardës së Carit, ishin kandidatët e parë të aristokracisë ruse, ku mund të hyjshin *lehtas* me një dekret të thjeshtë perandorak, jo vetëm për aftësitë e tregueme në ndonji rast të veçantë, por edhe për sytë e ndonji vashe të bukur. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

LEHTË (i,e,të) mb. i nyj. (*) ^ ()** ► (Ǻ)

P.sh. Ndryshimi i raportit punë e *lehtë* ishte se në vend që të nxirrja 3 metër kub shkamb do të nxirrsha 1.5 metër kub. RRNO 3- Në spital, f. 559

LEHTËSIM,-i m.sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ǻ)P.sh. Ndërkaq ndjejshem një *lehtësim* të madh. RRNO 3- Në spital, f. 559

LEHTËS/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ ()** ► (Ǻ)P.sh. Të lutemi jepi një bekim që t'ja *lehtësojë* daljen e shpirtit. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

LEHTËSUES,-e mb. i panyj. (*) ^ ()** ► (ǺǺ)P.sh. Ndërkaq Marku viente dënimin e randë, por me disa kushte *lehtësuese*, falë profesionit. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

LEHUN,-a (e) f. sh.-a(t) (të) [Lehur,-a (e)-Stand.] (*) ^ (**)

► (ǺǺ)P.sh. Un vazhdojshem rrugen time në teposhte dhe ai më shoqnonte me ato të *lehuna*. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

LEITMOTIV m. (-)(- -) Δ (ǺǺ) P.sh. Ky është *leitmotivi* i gjithë këtij relacioni, në të cilin gjendja fetare në Shqipëri paraqitet në regres, përballë asaj kohe kur misionarët italianë kishin në dorë drejtimin e kishës katolike në Shqipëri. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

LEJ/e,-a f.sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ǻ)P.sh. Si nuk e ndieme një herë tue u ankue se u lodha, si nuk u largue kurrë prej shtëpije pa kërkue *leje*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

LEJLEKU,-u m.sh.-ë(t) (*) ^ ()** ► (Ǻ)zool. P.sh. Fillova me punue, mbrenda në kamp, n'atë dru bushi, skulpturën e vogël: e drejta dhe e shtrembta ku paraqita luftën ndërmjet një *lejleku* dhe një gjarpni. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

LEJ/OJ kal., -ova, -uar (*) ^ ()** ► (Ǻ)

P.sh. - Zotni komandant, kuptoj gjithshka, por mjerisht mosha e sëmundjet nuk më *lejojnë* as atë liri që më siguron ti...Kupton?... RRNO 3 - Burgu i Zejmenit, f. 661

LEJUEME (i,e,të) mb. i nyj. [Lejuar (i,e,të) – Stand.] (-) & (- -) ► (ǺǺ)P.sh. Vjen së vedit pyetja: a ishte e *lejueme* me shkruie në burg dhe a kish mundësi me e bá një shkrimtar? HISTORI 3.4- Dy fjalë për autorin e shkrimit e Dom Nikollë Mazrrekut, f. 386

LEKÇJON,-i m.sh.-e(t) [Leksion- Stand.] (*) ^ ()** & ► (Ǻ) libr. P.sh. Shumë vjet përpara kishim fillue përgatitjet e të rijve me *lekcjone* e konferenca për të përballue një salvim aq mizor sa mund të na kushtonte edhe jetën... RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

LËKUND kal., -a, -ur (*) ^ ()** ► (Ǻ)

P.sh. Pothuej nuk e ndjeva krismën, por e pashë se u *lëkund*, u përkul e ra. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

LËKUNDJ/e,-a f.sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ǻ)P.sh. Kleri i asaj administrature nuk e kuptoi kurrë (ose nuk desht ta kuptonte) se çdo ndërtesë, sa mà të thella t'i ketë themelet, aq mà e fort do t'u qëndrojë tallazeve e *lëkundjeve* anmiqësore të kohës. HISTORI 3.4 - Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

LËKUR/ë,-a f.sh.-ë(t) (*) ^ ()** ► (Ǻ)

P.sh. Një ditë gjeta një *lëkurë* gjarpni, prej atyne të hollave që ata e ndërrojnë në pranverë: ishte një ekzemplar i rrallë kund 2.50 m e gjatë. RRNO 2- Gjysë ilegal në familjen time, f. 281

LEMERIS kal., -a, -ur (*) ^ ()** ► (Ǻ)

P.sh. Ndër shfaqjet e trazimeve të Marsit '97 kur ndër sheshe të qyteteve tona lëpihej gjak shqiptari prej shqiptarit e u nxuerën nga vorret dhe u pushkatuen kockat e themeluesve të idealit kombëtar, u *lemeris* bota. HISTORI

3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

LËM/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ (**) & ► (Ë) P.sh. Për me e largue këtë vuajtje kërkova xhama të thyem dhe me copa të tyne *lëmojshem* bishtat e veglave. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

LËMOSH/ë,-a f.sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Nji *lëmoshë* e vogël për mbrojtjen e kësaj kishe. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

LËMUETA (i,e,të) *mb. i nyj.* [Lëmuar (i,e,të)-Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ë) P.sh. Nganjisherë mora përplasje aq të forta, sa malsorët filluen me u trembë për mue, u ndalën, m'i kqyrën gomat e opingave, i panë se ishin të *lëmueta* edhe më thanë se me to do të thejshem qafën. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

LEND/OJ kal.[Lënd/oj- Stand.] **-ova, -uar** (*) ^ (**) & ► (Ë) P.sh. Ai, tue u mundue me u çue në kambë, *lendon* aq randë plagën e kambës, sa nuk e mban e rrxohet trup aty sa gjanë-gjatë te kambët e tij e plaga fillon me i rrjedhë gjak. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

LENDUEME (i,e,të) *mb. i nyj.* [Lënduar (i,e,të)-Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ë) P.sh. - E shof se je e *lendueme*... nuk kam si ta lehtësoj dhimbjen... e vetmja gjà që mund të bàm, ndrikull, mund jap nji të puthun... HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

LËNG/oj jokal., -ova, -uar (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Po ashtu edhe Dom Martin Trushi *lëngoi* gjatë e në fund shpëtoi. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

LËPJET/ë,-a f.sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (Ë) bot. P.sh. Thanë se ishin *lëpjeta*, bimë e shijshme që hahet e shumë e shëndetshme. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

LEPU/r,-ri m.sh.-j(t) (*) ^ (**) & ► (Ë) && P.sh. Gjithkuj i hini *lepri* në bark e mendonte veç si me shpëtue vedin. RRNO 1- Lëvizja e Postribës, f. 71

LË kal., lashë, lënë (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Un po ua *lë* këtu ushqimin, në daçi hajeni, në daçi mos. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

LESH,-i m.sh.-ra(t) (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Ai pruni dyshek *leshit* e mbulesat, kishte edhe pak enë të vogla për ushqime. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

LËSHIM,-i m.sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Prita si po përfundon, mbasi ai foli gjatë e gjanë, gjithmonë me zjarr, pa *lëshim* dhe rrugëdalje, se ma për kompromis as nuk mund mendohej. RRNO 3- Si dikur, f. 478

LËSH/OJ kal., -ova, -uar (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Mbas nja nji ore na u duk se ai filloi të *lëshojë* grahmat e fundit. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

LESHTË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Burrat e maleve, me kapuça të bardhë e tirqe të *leshtë*, erdhën valë-valë tue britë sa me shungullue të gjitha malet, mbas tyne gratë e veshuna në të zeza kjaishin sa me të dhimtë kupa e kresë. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

LETARGJI,-k,-ke mb. i panyj. (*) ^ (**) ► (Ë) +fig. P.sh. Gjumi *letargjik* i robnisë shekullore nuk i la sytë me pa kjartë. HISTORI 3.2- Biografi e shkurtë e Hyllit, djalë tetëdhjetëvjeçar, f. 306

LET/ër,-ra f.sh.-ra(t) (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Ai hyni mbrenda dhomës, muer *leter* e lapsë e shkroi: Kjo dhomë asht kontrollue prej meje Oficer Halil Bala. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

LETËRKËMBIM,-i m.sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Nji *letërkëmbim* i çuditshem. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

LETËRNJOFTIM,-i m.sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Policia më kërkon *letërnjoftimin*. RRNO 1- I lirë, f. 236

LETERPËRCJELLËS/e,-ja f.sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Mbas trí ditësh erdhi në Troshan shërbëtori i tij që pruni 4 çifte pëllumbash e nji *leterpërcjellëse*, në të cilën më porosiste mos me i lëshue me fluturue për nja dy javë, deri të bijshin në vezë, se përndryshej do të kthejshin përsëri në Nënshat. HISTORI 2- Vinçenc Prendushi, i dashtun, i përzemërt, i qeshun e bujar, f. 171

LETËRPËRGJIGJ/E,-ja *f.* (-)(- -) Δ (ǃǃǃ)

P.sh. Mbas pak ditësh ai merr *letërpërgjigjen*: Mos gabo me levize grepat! HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

LETËRPRURËS,-i *m.sh.*-(it) (*) ^ (**) ▶ (ǃ)

P.sh. E hapa letrën e e lexova: Lenë, sonte ti duhet tëfiejsh me *letërprursin*. RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

LETËRSI,-a *f.sh.*-(të) (*) ^ (**) ▶ (ǃ)

P.sh. Mendoj se me këtë i báj një shërbim të madh *letërsisë*, artit e kulturës shqiptare. RRNO 3- Si dikur, f. 478

LETËR-VËRTETIM *m.* (-) (- -) Δ (ǃǃǃ)

P.sh. Ndërkaq Kola e muer dhe lëshoi një *letër-vërtetim*. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

LETRAR *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ▶ (ǃ)

P.sh. - Shumë mirë, - tha Fishta, - këta duhet të jenë shkrimtarët e së nesermes e un kishem me dishrue që të lexoj ndonji prej hartimeve *letrare* të këtyne. HISTORI 2 - Kur u njoha me Fishtën, f. 127

LEVË,-a *f.sh.*-(a) (*) ^ (**) ▶ (ǃ)

P.sh. Me *leva* e kazma çoheshin drrasat e dysHEMEVE. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

LEVERDIS *jokal.*, -i, -ur (*) ^ (**) ▶ (ǃ)

P.sh. ... (Zanafilla 2, 18) një ndihmë që i leverdis në vend të: një ndihmë që t'i përshtatet, por sidò që të jetë, fjala *leverdis* nuk shkon aspak në këtë tekst biblik. HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

LEVERDISH/ëm (i),-me (e) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃǃ)

P.sh. Autoritetet e Republikës kishin emnue një qytetar nga Venediku dhe nuk e luenin vendimin sepse thonin se ashtu ishte mà e arsyeshme dhe e *leverdisshme*. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

LËVIZ *kal.*, -a, -ur (*) ^ (**) ▶ (ǃ)

P.sh. Kur i bana kryqin në báll me gishtin e madh ai e kuptoi se ishem vetë; i ndrroi fëtyra, por ishte i pafuqishem me *lëvizë*. HISTORI 1- Deka e mikut trim, f. 55

LËVIZJ/e,-a *f.sh.*-(e) (*) ^ (**) ▶ (ǃ)

P.sh. Në vitin 1942 filluen me u ndigjue edhe *lëvizjet* e para antiitaliane. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

LEVR/OJ *kal.*, [Lëvr/oj- Stand.] -ova, -uar (*) ^ (**) & ▶ (ǃ)

P.sh. - Ndigjò, Mehmet Beg, un jam prej dheut të lëtinit por fisi e familja eme janë fshatarë, bujq që *levrojnë* token e mbajnë bagëtinë. HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

LEXIM,-i *m.sh.*-(e) (*) ^ (**) ▶ (ǃ)

P.sh. Shkrimet ishin nga mà të vjetrat të shekujve të kaluem, me stile të ndryshme: lypej eksperiencë për *leximin* e kuptimin e tyne. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

LEX/OJ *kal.*, -ova, -uar (*) ^ (**) ▶ (ǃ)

P.sh. Kishem kurjozitetin e pamasë që t'i *lexoj* të gjitha, ndërsá ai më bërtiste: Mos humb kohë! HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

LEXUES,-i *m.sh.*-(it) (*) ^ (**) ▶ (ǃ)

P.sh. Kam shpresë se së shpejti *lexuesit* shqiptár kanë për ta pasë në dorë këtë përkthim, i cili do të konsiderohet si proza má e bukur letrare e gegnishtes gjatë këtyne vjetëve. HISTORI 2- At Donat Kurti, vjollca e letrave shqipe, f. 221

LEZET,-i *m.sh.*-(e) (*) ^ (**) ▶ (ǃ) P.sh. Të gjithë veshë njeshë me të pasë *lezet* syni me i pá. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

LLAF,-i *m.sh.*-(e) (*) ^ (**) ▶ (ǃ) bised.

P.sh. Kur i pimë kafet, bamë edhe *llafet* e Dom Marku merr e i përmbysë të gjithë filxhanat e thotë: Po i kqyrim. RRNO 2- Shkurt 1951, f. 277

LIB/ër,-ri *m.sh.*-(ra) (*) ^ (**) ▶ (ǃ)

P.sh. Pjesën mà të madhe të kohës e kalojshem në pyll o tue lexue ndonji *libër*, ose tue u marrë me banorët e pyllit që janë aq shumë. RRNO 2- Gjysë ilegal në familjen time, f. 281

LIBERAL,-i *m.sh.*-(ë) (*) ^ (**) ▶ (ǃ)

P.sh. Ai ishte çam nga jugu e un malsor i veriut; ai ishte për një disiplinë të hekurt shtetnore e un anarko-*liberal*. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

LIBERALIZ/ëm,-mi *m.* (*) ^ (**) ▶ (ǃ)

P.sh. Pra edhe këto dy faktorë materialë i jepshin një shtymje ndjenjave të një *liberalizimi* mà të madh që kërkohet mbas transferimit të komandantit Çelo Arzës. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

LIBRALIDHËS,-e *m.* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Mbete vetëm *libërlidhës* i bibliotekës, gjysë i dyshimtë për komandantin, ose me pikpyetje se ç'ishem... RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

LIBRET,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) let. art.

P.sh. N'atë kohë nuk ishte botue vepra complete, por vetëm tre *libreca* me nga pesë kangë. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

LICE,-u *m.sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Në

atë vit un ishem ndër klasat e nalta të *liceut*. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

LIDER *m.* (-) (-) Δ (ǺǺ) P.sh. Jetojshim në

ankthin e një lufte të ré: cilët do të ishin herojt, cilët do të ishin *liderët* e urtësisë, cilët do të ishin tradhtarët? RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

LIDH *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Por

ai ngulmoi aq shumë, sa e *lidhi* deri me prishjen e miqësisë. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

LIDHJ/e,-a *f.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Kur të

mbërrijsh aty, duhet që me anë të një pjerrësie të pranueshme, të bahet *lidhja* me rrugën që përshkojnë rojet. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

LIDHUR (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. I tha rojes: Leni të *lidhur* veçmas. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

LIG *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. -Na u

lig ora. RRNO 2 - Tre muejt e kuq, f. 432

LIGËSHT (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

+fig. P.sh. -Të falemi nderës zoti major, por në Shqipni shteti është *ligësht*, sot e gjithmonë. HISTORI 3.5 - Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

LIGËSHTI,-a *f.sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. P.sh. Prej *ligështive* personale mund bëj shumë gabime, ndoshta tepër të mëdha para njerzve dhe Zotit, por jo kurr të lshoj fenë. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

LIGËSHT/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ►

(Ǻ) P.sh. U *ligështova* në zemër, u dëshprova. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

LIGJ,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. A e

din që kjo don të thotë nxjerije të sekretit shtetror dhe denohet me *ligj* jo më pak se 15 vjet burg? RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

LIGJËRAT/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Njëri nga sovranët e letrave tona, ndërta gazeta e sapodalun Rilindja demokratike në numrin e saj të parë botonte *ligjëratën* e A. Plasarit Gjergj Fishta dhe historia e letërsisë. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139 **LIGJËRISHT** *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) libr. P.sh. Imzot Bernardin Shllaku OFM, Peshkop i Pultit, është peshkopi i fundit i zgjedhur *ligjërisht* (me kanun) dhe që ka mbijetuar terrorin komunist (1911-1956). HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës "Vatikani dhe Arbëria" të Gj. Gashit, f. 362

LIGJSH/ëm (i),-me (e) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. U mendue prej tyne me dergue një delegacion për me u marrë vesht me komandën dhe me paraqitë kërkesat e *ligjëshme* të të burgosunve. RRNO 3- Fragmente nga revolta e Spaçit, f. 595

LIGJOR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Un nuk i dorzoi kurrë çilsat e Kishës askujt tjetër përveç Popullit katolik ose Pushtetit, i cili në mënyrë *ligjore* përfaqson popullin katolik. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

LIGJVUES,-i *m.* [Ligjvënës- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǺǺ) P.sh. Un për veten time, më

tepër se një kod primitiv e quej Kodi Civil i një shoqnie anarkiste; është një vetorganizim shoqnor i bashkërenduem nga nevojat e bashkëjetesës njerëzore, dhe kurrë i imponuem nga ndonji *ligjvues*, tiran, princ apo mbret. HISTORI 2- At Ambroz Marlaskaj, mbrojtës i lirisë njerëzore, f. 166

LIGUSTËR *f.* (*) ^ (**) Δ (ǺǺ) bot.

P.sh. Bordurat, zakonisht i kishem vu prej rozmarine, ndonji edhe *ligustre* e i mbajshem të krasituna e të qethuna me forma të ndryshme estetike. RRNO 3-Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

LI *f.* (*) ^ (**) Δ (ǺǺ) mjek. veter. P.sh. Hini

mbrendë një oficer madhor: nuk jam i sigurt në emnin e tij, por më duket se i thojshin Adem Haxhia ose Shaban Haxhia: një burrë me fëtyrë të vrame *lije*. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

LIMAN,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Atë ditë e mbrapa edhe ulqinakët kjenë pranue n'atë *liman*. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

LIMON,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) bot. P.sh. Ndërkaq ai me një gjysë *limonit* m'i fërkoj buzët e ndonji pikë langu ma lshoi edhe në gojë. RRNO 3- Në spital, f. 559

LIND *jokal.-a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. *Lindi* katër zogj, dy mashkuj e dy femna - Kuqoja i kuq, Benzi i zi, Lala e bardhë dhe Qorka e larme. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

LINDJ/e,-a *f.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Përkujtohet *Lindja* e Krishtit, djalit më të madh të shekujve. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

LINDOR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Erdh dita që kjo flotë do të shtihej në punë kundra flotës ruse që kishte fillue veprimet e veta ndër disa ishuj të Mesdheut *lindor*. HISTORI 1- Si u plak Mehmet Bushati, f. 79

LI,-ri *m.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) bot. P.sh. Ajo muer një çarçaf të trashë prej *lini* dhe më mbuloi. RRNO 3- Në spital, f. 559

LINJ/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. - Ata e njëfishin mirë, sepse Ahmet Zogu kishte urdhnue dënimin me vdekje për ata që këputnin *linjën* telefonike, sepse, në fillim, malsorët e këputnin atë tel e e merrnin për me përforcue e me lidhë hujtë e gardheve të kopshtijeve të veta. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

LINOTYP,-i *m.sh.-e(t)* [Linotip- Stand.] (*) ^ (**) ► (Ǻ) shtypshkr. P.sh. Bleu një *linotyp*, një makinë për palosje si dhe një superciklostil me korrent. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

LIQEN,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Lugano ish një vend i mrekullueshem, aq më shumë më pëlqente emni i tij se më dukej se rrjedh nga fjala shqipe luginë, me një *liqen* shumë të bukur e njerz të mirë, siç ishte engjëlli i im. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 42

LIRË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. - Pse, të duken keq zgjedhjet *e lira*? RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

LIRË *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. - Të gjitha shiten *lirë* se nuk asht as ditë pazarit. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

LIRI,-a *f.sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. M'u duk det i mallkuem: kufi i përhershëm ndërmjet *lirisë* e robnisë. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

LIRIDASHËS,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Në këtë kohë kishte mjaft njerz të ndjekun nga terrori komunist, ose njerz *liridashës* që nuk mund e duroshin tiraninë hoxhiste, ose të rinj andrrimtarë për një jetë të lumtun, të cilët me guxim, pa njoftë vendin, shtigjet, as kohën, hidheshin n'ujin e Buenës për me kalue në liri. RRNO 2- Dom Dedë Malaj, f. 391

LIRIK/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) let. P.sh. Recitimet e pjesëve nga epika e *lirika* e poetit shkaktuen në sallë ngashëri të vërtetë. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

LIRIM,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Dom Anton Muzaj kerkoi *lirimin* që të vdesë në shpi. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

LIRISHT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Kur dola në rrugë, mora frymë *lirisht*. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

LIR/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) & ► (Ǻ) P.sh. Këshillat popullore të lagjes erdhën e lajmuen që na ta *lirishim* Kuvendin si edhe Kishën me datë 17 mars. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

LIRSHËM *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Kishte mendimin që çdo antar partie kishte të drejtë me u shprehë *lirshëm* mbrenda Partisë, por duhej t'i nënshtrohej disiplinës dhe jo të krijoheshin akuza si gabime për mendimet e shprehuna. RRNO 3 - Kausha në Tiranë, f. 526

LIS,-i *m.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) bot. P.sh. -Në gjetsha drú krekze, përndryshe *lisi* ose panje, por me këtë drú del pak i lehtë. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

LIST/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Ti më ban një *listë* të materialeve që të duhen. RRNO 3- Korniza, f. 548

LISTELË *f.* (-) (- -) Δ (ǃǃǃ) P.sh. Me dy fshesa, që i sajue aty për aty, filluem pastrimin e vendit nga *listelat*, copat e plastikës o të gomës, telat e bakrit, grimcat e dërrasave e pluhni i sharrës që kishin mbulue podin. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

LITAR,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ)

P.sh. Kur anija u ankorue e u lidh me *litarët* e trashë, atëherë nga anija u lëshue ura e filloi zbritja. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

LIT/ër,-ri *m.sh.-ra(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ)

P.sh. Dërgova në Shkodër Vatën, djalin e rí, me një adresë në dorë, për me blé 10 *litër* benzinë dhe dy petromaksa. RRNO 2- Nata e Këshndellave, f. 338

LITËRSH,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃǃ)

P.sh. U çue dhe aty, te çezmja që ishte në dhomë, e mbushi një mashtrapë qelqi rreth 2 *litërshë*. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

LITURGJI,-a *f.sh.-(të)* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ) fet.

P.sh. Ai punonte me zell të pashoq për me imponue në kishë gjuhën që kishte pranue kleri kosovar i administraturës Apostolike të Ferizajt, së bashku me përkthimet në atë dialekt të *liturgjisë*, aso kohe ndër dispensa, pra ende të pabotueme. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

LITURGJI,-k, -ke *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ)

fet. P.sh. Por gjuha *liturgjike* ndër shumë kombe e ndër shumë kisha, ka mbetë një relike e veçantë, gjithmonë aktuale për besimtarët. HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

LIVADH,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ)

P.sh. Na ndaluen me pushue në një *livadh*, mbasi e shifshin se nuk mund ecej më pertej. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

LKUND *kal., -a, -ur* [Lëkund- Stand.] (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ) P.sh. Kapanoni ku ishem un, u trondit nga një termet i fortë, u *lkund* disa herë. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

LOÇK/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ)

P.sh. Këtij djalit un po ia zgjidhi duerët, që ju ia keni lidhë kot, edhe ka besë prej meje e këtyne mashkujve për një kohë të gjatë e të pacaktueme, se nuk kam si ia thaj *loçkën* e zemrës nanës së vet, që asht rob i shtëpisë sime. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

LODHJ/e,-a *f.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ)

P.sh. Edhe tash shpesh i rikujtoj ato net të shkreta, plot msheftësi e *lodhje*, sidomos për moshën e thyeme të Pater Palit. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

LODHUN (i,e,të) *mb. i nyj.* [Lodhur (i,e,të)-Stand.] (*) ^ (**) & ▶ (ǃǃ) P.sh. Un ishem *i lodhun* e i trishtuem: më kapi gjumi shpejt. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

LOD/ër,-ra *f.sh.-ra(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ)

P.sh. Prandej, siç filloi me gumzhue *lodra* në Pekin, ashtu siellej vallja në Shqipni. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

LO/g,-gu *m.sh.-gje(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ)

P.sh. Mjerisht në këtë episod legjendar epik Gjergj Elez Alia ra tradhtisht në *log* të mejdanit. HISTORI 2- At Ambroz Marlaskaj, mbrojtës i lirisë njerëzore, f. 166

LOGJIK/ë,-a *f.* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ) P.sh. Ti... ti, - dhe nuk u përmbajt më, por veptoi simbas *logjikës* partizane. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

LOGJIKISHT *ndajf.* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃǃ)

P.sh. Në Shqipni fundi i kultivimit të folklorit është mesi i shekullit XX. Me zhdukjen e analfabetizmit, folklori i lëshoi vendin letërsisë artistike, së paku kështu *logjikisht*, dhe kur ndodh ndryshe do të thotë të kultivosh injorancën. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

LOJ/ë,-a *f.sh.-ëra(t)* dhe *-na(t)* (*) ^ (**) ▶

(ǃǃ) P.sh. Gjithcka po bëjmë tash është *lojë* me krye e me jetë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i parë, f. 393

LOJTAR,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ)

P.sh. *Lojtar* i shkëlqyeshëm i skuadrës Dinamo!... RRNO 3- Si dikur, f. 478

LOKAL,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ)

P.sh. U ndal te një *lokal* e aty hime. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episodi i dytë, f. 428

LOKAL,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃ) libr. P.sh. Tha se ai si Kryetar i Demokristianes që ishte, u bante thirrje të gjitha komiteteve *lokale* të rretheve të pregatiteshin mirë për një sulm të rí dhe se pushteti komunist duhej

përmbysë me çdo kusht. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

LOKALITET,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) vjet. P.sh. Nji ditë shkova ndër zyra të lokalitetit në Breg të Lumit dhe fola për Marashin, me e dergue Lokaliteti me bursë. RRNO 2- Marashi, f. 351

LOKOMOTIV/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Kishte dy lokomotiva, njanën para e tjetrën mbrapa që nxirrnin tym të zî, gulçonin gjatë ngjitjes së vështirë dhe çirreshin si luani i shkretive mes maleve të nalta. HISTORI 3.5 - Njerz fisnikë-Episi i dytë, f. 428

LOPAT/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. N'atë çast që ky zinxhir nuk lëvizte, aty lunte shkopi, dajaku, bishti i lopatës. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

LOP/ë,-a *f.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Edhe mbas atyne reformave, që kishte bā Pushteti Popullor (komunist), të cilat në të vërtetë mund quheshin grabitje, kishin teprue shumë bagti: dele edhe lopë. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

LORD,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Kështu quhej sepse thohej se atë e ndertoi në fillim të shek. XIX nji anglez që Shkodra e thirrte Lordi Padget. RRNO 2-Puna në muzé, f. 267

LOT,-i *m.kryes. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Kur hina në dhomë për t'ia lanë te kryet, e gjej Zyhdiun në krevatin e vet, atje nalt; kishte shpërthye në vaj e lot dhe thirrte i mjeri un, i mjeri... jam má i mallkuemi i botës!... RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

LOTUEM/E *jokal.* [Lot/oj- Stand.] -**ova**, -**uar** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. (Përmbi lume të Babilonit, atje ndejem dhe lotueme, kah na shkante malli i Sionit). RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

LOZ *jokal.*, dhe *kal.*, -**a**, -**ur** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. - Jo, nuk loz vendit. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

LOZH/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) teatër P.sh. Më kishte caktue nji lozhë. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

LUAJ *jokal. -ta, -tur* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Fëmijët e mij dashtë e padashtë jetojnë me femijët tjerë të lagies e luajnë aty në rrugë me ta. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

LUAN,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) zool. +fig. iron. P.sh. Altoparlantët çirreshin gjatë gjithë rrugës me kangët Hakmarrje rini, Në njerën dorë kazmën dhe në tjetrën pushkën, Dy luana që ka bota, nji Azia e nji Evropa! RRNO 3- Gjyjet e popullit vazhdojnë, f. 506

LUEJTUN (i,e,të) *mb. i nyj.* bised. [Luajtur (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) bised. P.sh. Austria kishte dhanë kontributin e madh të vetin për shpalljen e pamvarsisë në Vlonë aq sa shpeshherë është folë se kjo ishte vetëm nji komedi e luejtun prej politikës austriake. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

LUFT/ë,-a *f. sh.-ëra(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Zhvillimet e luftës kjenë shumë të ashpra e të hovshme. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

LUFTAR,-i *m.sh.-ë(t)* [Luftëtar- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Por, ndërkaq delte zani i zî se kanë vra Markun e Gjonmarkaj e kështu me radhë prijsat tjerë të luftarve malsorë. RRNO 1- Shpresa e zhgënjime, f. 70

LUFTARAK,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Këtë letër po e shoqëroj me një sopatëguri, të cilën e kam gjetur në një shtëpi ndër malësitë e Tiranës ku kam banuar gjatë operacioneve luftarake. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

LUFTIM,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Kush jep urdhna për luftime? RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

LUFT/OJ *jokal.*, -**ova**, -**uar** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Sepse mendtë paraqesin shtetin dhe kulturën e çdo populli, të cilat bashkëjetojnë, bashkë- veprojnë ose edhe luftojnë kohën e tyre, siç ndodh ndër shumë vende. RRNO 3 - Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

LUG/at,-ati *m.sh.-etër(it)* (*) ^ (**) ► (ǰ) mit. P.sh. Po a xen ndonjherë vend, apor edhe natën siellesh si lugat nëpër shkambij e karma? RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413

LUG/ë,-a *f.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. I hodhi asaj pak krypë, mandej një *lugë* pluhun, si miell i trashë. RRNO 3 - Fabrika e Repsit, f. 537

LUGIN/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Krejt ai truall u hap e u mbulue kushedi sa dhjetra herësh, përveç tubacioneve që fillonin në 5 metër thellësi nën tokë, në një kohë që mjetet e randa bartnin dhé, tue mbushë *luginën*. RRNO 3- Uzina në veprim-Mbarimi i miqësisë, f. 656

LU/g,-gu *m.sh.-gje(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. At Gjoni tasheparë e ndalonte mushkun për me kundrue *lugun* e Nikaj-Merturit. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

LUKSOZ,-e *mb. i panyj. libr.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Oda e pritjes ishte me mobiljet më *luksoze*. RRNO 1- I lirë, f. 236

LUL/e,-ja *f.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) bot.

P.sh. Në një kand të Kishës pregatita Shpellën e Betlehemit me gjethe, *lule*, bar e shkambij. RRNO 2- Nata e Këshndellave, f. 338

LULËZIM,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Gjatë sundimit të tij Shkodra mbërriti më të madhin *lulëzim* në tregtinë e vet. HISTORI 1- Sot, mbas 250 vjetësh, f. 106

LULËZUEM (i,e,të) *mb. i nyj.* [Lulëzuar (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Po e bāj këtë krahasim tue i konsiderue letrat shqipe pors i një kopsht i *lulëzuem*, në të cilin bien në sy më shumë zambaku, drandafillja e karajfili, ndërsa nuk na shkon syni te ajo lulja e përvujtë, me një aromë aq të kandshme që rrin e mshefun prej shkurreve e ferrave. HISTORI 2- At Donat Kurti, vjollca e letrave shqipe, f. 221

LULISHTAR,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Një ditë prej ditësh vjen prej maleve të largëta njani edhe aty në lulishtë ulet me folë me *lulishtarin* e Kral Nikollës. RRNO 2- Persëri në kuvend, f. 288

LULISHT/e,-ja *f.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Për t'u lëshue vend këtyne kjoskave u prishën parqet e natyrës dhe *lulishtet* zburkuese të kryeqytetit. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

LUM/ë,-i *m.sh.-enj(të)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Mbasi kishte përfundue medrezen e Qafës, kishte fillue dy punë të mëdha kryesore

për qytetin: urën gurit mbi *lumin* Drin, ashtu edhe Xhaminë e Madhe në lagje të vet të Tabakve. HISTORI 1- Saraji, f. 59

LUME (e) *mb. i nyj.* (-) (-) ► (ǰ) P.sh. Me folë të drejtën, un nuk ishem aspak i kënaqun me atë farë jete: ulçera më ishte pezmatue e më jepte dhimba aq të mëdha sa gjithë natën e *lume* rrijshem më shumë me shpinë afër zjarrmit se sa në shtrat. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

LUMNI,-a *f.* [Lumturi- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. I varun aty n'at pjeshkë në ajrin e hollë t'asaj cegme të Dhetorit, mbrenda shpirtit tim ndjejshe një copë *lumni*. RRNO 1- Vetëm vdekja...f. 110

LUMTUN (i,e,të) *mb. i nyj.* [Lumtur (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. - E pse mos t'i heqim qafet këto qelbsina klerikale që duen të pengojnë jetën tonë të *lumtun*? RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506

LUND/ër,-ra *f. sh.-ra(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Mendova me i lypë Mehmet Begut edhe një *lundër*, që ta kishem për me kalue Buenën kur të dojshe. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

LUNDËRTAR,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. *Lundërtari* e mbushi aq shumë me njerëz, sa ujët mbriji deri në katër gisht pa hi mbrendë. RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por më shumë me shpifje, f. 344

LUNDRIM,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Dy herë në javë na flitej edhe për vështirësitë e misjonit, për malet e egra, pa rrugë, pa mjete *lundrimi*, për zakone t' egra e barbare, për një popullsi të vrazhdë e të pashkollueme, ku mbretonte një injorancë trashamane. HISTORI 1 - Misionar françeskan në Shqipëri, f. 13

LUNDRUE *jokal.* [Lundr/oj- Stand.] -**ova**, -**uar** (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. N'atë breg kënete aq të izoluem, shtëpia jonë kishte dhe një sul për me *lundrue*. RRNO 2 - Gjysë ilegal në familjen time, f. 281

LUT (LUS) *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰ) fet. P.sh. A e sheh, - tha, - si asht puna: na komunistat i *lusim* Këshndellat e ju fretënt sielleni prrojesh e shkambijsh! RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413

LUST/ër,-ra *f.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. E punuen shumë bukur dhe i dhanë *lustër*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

LSTRUEME (i,e,të) *mb. i nyj.* [Lustruar (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Po ajo zyrë e ngroftë, po ai oficer elegant, me çizme të *lstrueme*. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

LUTJ/e, -a *f.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) fet.

P.sh. Në oden tonë, perveç orarit të burgut, aty kishim caktue na vetë edhe një farë orarit për *lutje*, të cilat i bājshim bashkarisht. RRNO 1 - Burgu i madh, f. 160

LYCE,-u *m.sh.-(të)* [Lice- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Dy freten profesora të *Lyceut* Françeskan, i pari për pikturë e historí artit dhe tjetri muzikant. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

LYEJ *kal. leva, lyer* (*) ^ (**) ► (ǰ) & P.sh. Dhoma që ishte *lye* një javë para u duk se ishte tjetër. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i parë, f. 393

LYP *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ajo dërgoi vajzen e vet te kisha me *lypë* ndonji qylym e karriga. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i parë, f. 393

LYPSAR *mb. i panyj.* përçm.(*) ^ (**) ► (ǰ) +përd. em. P.sh. Prandej u gëzova për besimin e ngultë të tij dhe pranova të ha si *lypsar* në shtëpinë e tij. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

LL

LLAF,-I *m.* (llaf/e,-ja *f.*) *sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) bised. P.sh. Kur i pimë kafet, bamë edhe *llafet* e Dom Marku merr e i përmbysë të gjithë filxhanat e thotë: Po i kqyrim. RRNO 2- Shkurt 1951, f. 277

LLAFOS *jokal. dhe kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰ) bised. P.sh. Kur shkuem, ai ishte rrethue prej shokëve të vjetër, aty para kapanonit, dhe po *llafoseshin*. RRNO 3 - Disa të tjerë antarë partie, f. 612

LLAJK/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Ajo ishte ndalë te *llajkat* e një are dhe më thirri përsëri. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

LLAMP/Ë,-a *f. sh.-a(t)* [Llambë- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ndersa, kur u ula në korridor, aty afer koshujve ndritshin *llampat* me hark karbonit që u perdorshin në atë kohë për filmim. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

LLAST/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. - Ah, qafiri! - më tha, - un e kam fajin që e kam *llastue* mà tepër se tjerët ... HISTORI 1- Shqetësim i madh, f. 62

LLOGARI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. M'u kërkue *llogari* për kryqzatat e inkuizionin. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

LLOGARITAR,-I *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Duhej që të figurojshem si *llogaritar* i fermës së Roshnikut në Berat. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

LLOGOR,-e, -ja *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Duket se i kishin marrë e dergue me hapë *llogore* e ndonji ditë para i kishin kthye persri. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

LLOJ,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Me atë *lloj* druni punova një cigarishte (pip duhani). RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

LLOJ-LLOJ *përem. i pacakt.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ndër to, hetuesat me hu, korrent elektrik e *lloj-lloj* torture që u vinte ndër mend, mbyllnin proceset ose jetën e njerzve të pafaj. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

LLOKUM,-I *m.* (llokum/e, -ja *f.*) *sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Un ia dërgova kafet, pijet e *llokumet* zojës dhe doktorit; ishin njerz të

mrekullueshem. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-
Episodi i parë, f. 393

LLOZ,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ)

P.sh. Morgu ishte një dhomë e vogël, me një dritare sa një birucë, mbërthye me hekura, me një derë drasash dyfishe e me *lloz* të madh nga jashtë. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

LLUC/Ë,-a *f. sh. -a(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ)

P.sh. Karrocat me rrotë druni nuk shtyheshin fare: mbeteshin në *llucë* e për me i nxjerrë prej baltet duheshin tre-kater puntorë. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

M

MALOK,-u *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ)

P.sh. M'u rrëqeth i gjithë trupi: ai flamur trim, *malok*, i rreckosun mbet aty si një kufomë. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

MAC/E,-ja *f. sh.-e(t) /MICË (*) ^ (**)* ► (Ĵ)

P.sh. Veç tani është e rritun si të gjitha *macet*. RRNO 3- Në pritje, f. 519

MAÇOK,-u *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ)

P.sh. Kje një ditë e filimit të pranverës, ende pa u dhanë sinjali i zgjimit, ndigjuem se nga pylli i vogël i lajthijave, që ishte përmbi rrethimin e kampit, vinte zani vajtues i një *maçoku*. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

MADH (i), -e (e) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ĵ)

P.sh. Këta një herë në vjet veshin petka të reja e që me mund të *madh* ua kanë blé prindët, e ti pa kurrfarë mëshire i dërgon me detyrim që t'u shkyhen nëpër ferra e shkurre atje në Rosulla. RRNO 2- Puna me pengesa, f. 418. Gjenden në vepra edhe format gege të shumësit të fjalës: mdha, mdhana.

MADHËSHTI,-a *f. (*) ^ (**)* ► & (Ĵ)

P.sh. *Madhështia* e zakoneve aq të bukura n'atë ditë u duk sikur e errsuen vdekjen e zezë. HISTORI 1- Deka e mikut trim, f. 55.

Gjendet në vepra edhe forma: madhshti.

MADHËSHTOR,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* &

► (Ĵ) P.sh. Mbasi u kryen ato punime ai i shtini mjeshtrat me punue Urën e Mesit, vepër tepër *madhështore* që lidhte Drishtin me Shkodrën. HISTORI 1- Saraji, f. 59.

Gjendet në vepra edhe forma: madhshtor.

MADHËSI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ĵ)

P.sh. U sollën rreth asaj fontane klasike, karshi së cilës ishte dera gjigante e mureve të

kështjellës, e vrejti me çudi pyrgun e mbrendshëm si për kah *madhësia* ashtu naltësia, një mrekullí e vërtetë e artit të fortifikimeve të Raguzës. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

MADHOR,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ĵ)

P.sh. Kështu, për shembull, në se në një betejë ishin vra dy nënoficerë gjermanë, ai tregonte për njëzet oficerë *madhorë*, e kështu me radhë. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

MADHOSH,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ĵ)

P.sh. Ai skjepi i gjanë e *madhosh* i jepte pamjen e një heroi të patundun. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

MADJE *pj. (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. *Madje*, një

ditë, kur korridori mes dy pjesëve të shtretënve gjindej bosh, zbrita dhe fillova, për çlodhje të trupit, ecejaket. RRNO 3 - Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

MAFIOZ,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ĴĴ)

P.sh. Kështu grupe *mafioze* të hueja gjetën terren të përshtatshëm për me organizue edhe në Shqipni grupe homologe për kontrabandën e drogës, të femnave, të fëmijëve, për prostitucionin dhe tregtinë e organeve trupore për transplantim. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

MAGAZIN/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ)

P.sh. Me 19 mars të atij viti kisha iu dorëzue pushtetit lokal, i cili mbasi e zhdeshi nga të gjitha objektet fetare e shndërroi kishën në një *magazinë* të fabrikës së mëndafshit. HISTORI 3.3- Kujtime për Hans Troschel, f. 345

MAGAZINIER, -i *m. sh.-ë(t) fem.-e, -ja sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. *Magaznier* ishte njëfarë Emin Shehu nga rrethi i Korçës. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

MAGJ/E, -ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ) P.sh. Kishte edhe një *magje* të madhe me brumë, ndersa muret ishin të veshuna me sergjena drrase të mbushuna me bukë. RRNO 1- I lirë, f. 236

MAGJEPS/E *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Nuk mund mendohet në kurrfarë mënyre që legjendat kreshnike sllave nuk kanë një bukuri të rrallë e *magjepse*. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

MAGJI, -a *f. sh.-(të) dhe -ra(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Na nuk kemi nevojë për *magji* e shorti: na besojmë në Krishtin, në fenë e vërtetë: Jashtë! RRNO 2- Gjysë ilegal në familjen time, f. 281

MAGJIK, -e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Na kemi shkopin *magjik* që na tregon gjithshka. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

MAGJISH/ME (e), -ëm (i) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ) P.sh. Më vonë filluen xixëllime, të cilat, dikur u banë rrethore, mandej globale e në fund filluen pamjet e *magjishme*, të cilat kurr nuk i kam kuptue se ç'kan qenë. RRNO 3- Në spital, f. 559

MAGJISTRAL *mb. i panyj. (-) (- -)* ► (ǰǰǰ) P.sh. Na mblodhi të gjithë të burgosunve që erdhem dhe na mbajti një fjalim *magjistr*al. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

MAGJYP, -i *m. sh.-ë (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ) P.sh. Nuk kanë thanë kot dikur se kur bahet *magjypi* pashë, vret t'anë! RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

MAGNETIZ/OJ *kal., -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Megjithëse kjo garë zhvillohej ndërmjet dy kolosëve të humorit e satirës, prap se prap Fishta shquhej për atë elegancë të pashoqe që i largohej çdo banaliteti dhe *magnetizonte* të gjithë ambientin. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

MAHNIS *jokal. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. U *mahnitën* tue kqyrë qytetin rreth e rrotull. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

MAHNITËS/E *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ) P.sh. Tëthorja e Bogës ishte një pikë *mahnitëse*. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

MAJ, -i *m. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Më 24 maj 1944 Kongresi i partizanëve në Përmet deklaroi se ndërrojshin formën kryesore të kushtetutës tue hjekë monarkinë me grykën e pushkës. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

MAJ/Ë, -a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. *Majën* e saj e perdora sikur t'ishte thikë. RRNO 1- Krishti në burgun e madh, f. 204

MAJME (i), -e (e) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► & (ǰǰ) P.sh. Të gjithë ujqit, çakajtë, qenët, dhelpnat etj. janë në një mendje që të mbytet çjapi, por ngatërrohen mandej mes vedit se kush ta hajë, kush të marrë copën më të *majme*. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156. Gjendet në vepra edhe forma: (i,e) majmun.

MAJOR, -i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Thuej *major* Ndrec Prengës se don me folë me të Prengë Doçi i Lurës... HISTORI 3.5 - Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

MAJTAS *ndajf. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Kur i thuhej djathtas ai hecte *majtas*. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

MAKAB/ËR, -re *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ) P.sh. Kur u dha ky vendim *makabër*, në vend të njaj heshtje mortore, u ndigjue rrahje shuplakëve triumfante të një sadizmi të pashoq. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

MAKARONA(-t) *f. sh. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Racioni ditor ishte 2 gr vaj, 4 gr *makarona* ose oriz dhe 10 gr sheqer. RRNO 1 - Kampi i Bedenit, f. 183

MAKET, -i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ) P.sh. Disa vjet para se të shtypej ky libër te Onufri, Dom Gjergj Gjergji më kishte dërgue edhe mue personalisht *maketin* e këtij libri, që në realitet është po ky i sotmi, HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

MAKIN/Ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Kjo është rruga e ré e *makinës* që italianët vijnë e marrin trupa në pyjet tona të Lurës. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i parë, f. 393

MAKINERI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Kishin ardhë disa kashúj me *makineri* nga Kina dhe si forcim kishin disa binarë të trashë nga një lloj dryni ngjyrë ufulle. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

MAKSIMUM,-i *m. libr.* (*) ^ (**) ► (ǰ) Ω UGJ (2015, f. 133). P.sh. , këtu na ban përshtypje se në përkthimet e liturgjisë dhe Shkrimit Shëjt, nuk e dijme se pse, por eliminohet krejtisht fjala Perëndi dhe kufizohet në *maksimum* fjala Zot, tue i zavendësue me fjalën Hyji, të cilën si gegënishtja dhe toskënishtja e kanë përdorue aq rrallë, si ndërrim stilistik e poetik. HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

MAL,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Me këtë mënyrë, me përvojën që kishte fitue ndër *malet* tona, ai disa heresh organizoi mbledhje popullore për me vendosë sune të reja. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

MALARJE,-a *f.* [Malaria- Stand.] vet. njëj. mjek. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. *Malarja* e kishte shkatërrue krejtësisht: Hans Troschelit nuk i kishin mbetë tjetër, por vetëm disa kocka të pështjellun me një lëkurë të verdhë. HISTORI 3.3- Kujtime për Hans Troschel, f. 345

MALCI/SË,-a *f. sh.-(të)* [Malësi- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Në vend që të kthejshem në Shkodër, u nisa për në Kastrat ku rrinte Pater Prefekti i *Malcisë* së Madhe. HISTORI 1- Deka e mikut trim, f. 55. Gjenden në vepra edhe format: malcisë, malsi.

MALSOR,-i *m. sh.-ë(t)* fem.-e, -ja *sh.-e(t)* [Malësor- Stand.] (*) ^ (**) ► & (ǰ) P.sh. Një ditë prej ditësh, siç ishim tue luejtë na fëmijët mes atyne pesë a gjashtë staneve, po shofim tue ardhë në shpinë të kuajve dy fretën, të përcjellun prej tre *malsorëve*. HISTORI 2-Kur u njoha me Fishtë, f. 127. Gjenden në vepra edhe format: malcuer, malcor, malsuer, malsor. P.sh. Megjithkët ai nuk kishte krení e madhshti, por ishte tepër i shoqnueshëm me mocatarët e vet shkodranë e malcorë, pa bà

kurrfarë dallimi mes tyne. HISTORI 1- Shqetësim i madh, f. 62

MALL,-i *m. sh.-ra(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Më merr *malli* me e pá dhe kur të shof ty, më duket sikur çmallem me te. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

MALLAKASTRIOT,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. -Ju *mallakastriotët* e pëvetshëm nga e keni origjinën? RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

MALLËNGJIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ashtu krye më krye, kater vetë kaluem çastet e *mallëngjimit*. RRNO 1- I lirë, f. 236

MALLKIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. *Mallkimi* që dhashë prej lterit u përhap ndër të gjitha malet. RRNO 2- Sosja, f. 362

MALLK/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. I ndiejshem kah nën zà *mallkojshin*: Zoti i vraftë ata që po të largojnë prej nesh. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

MALLKUEM (i,e,të) *mb. i nyj.* [Mallkuar- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰ) & P.sh. Mendojshem se ky ishte truelli mà i bekuem i botës, por për mue duel *mallkuem*. RRNO 3- Korniza, f.548

MALOK,-u *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Këtë e kërkoj gjithnjë nga ti edhe sikur ai *maloku* mashtrues vazhdon të gënjejë. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

MALOR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Malcorët, që hiqeshin aq keq për të mbajtë pak dele e dhí ndër malet e Kelmendit e të Shkrelit, rane gjithkund atij bregdeti të pasun me pyje, kullota *malore* e kënetat. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

MANASTIR,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ndërkaq i erdhën njoftime se ushtritë sulmuese ishin nisë në drejtim të *Manastirit*. HISTORI 1- Karagega në kalá, f. 94

MANDARIN/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. *Mandarini* i vjetër kinez dukej se i njihte mirë kurthat e vogla e nuk ra as me një kambë mbrendë, bilë thonë se as i kqyri me sy qepujkat e mbjelluna. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

MANDAT,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Gjithkush e pá kjartë se Enver Hoxha i kishte pritë me ankth zgjedhjet e 2 dhetorit

sepse e konsideronte si një *mandat* të ligjshëm për me vra e me prë e me bà gjithsi të duen ai vetë me popullin shqiptar. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

MANDEJ *ndajf.* (*) ^ (**) & ► (ǰ)P.sh. Por *mandej* roja partizane e vendosun aty nuk i lejonte që t'avitën mà afer se 2-3 meter. RRNO 1- Kujtoj, f. 62. Gjendet në vepra edhe forma: *manej*.

MANGA/LL, -i *m. sh.*-j(të) dhe **-lle(t)** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Atë e gjeta kah ngrohej mbi një *mangall* me qymyr. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

MANGË *f. sh.* [Mëngë -Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰ) & P.sh. Njani prej atyne 5-6 zagarëve të vegjël hini vrap në kishë dhe kapi për krahit një shok për ta nxjerrë jashtë; e tërhiqte aq shumë, sa pothuej ia kishte nxjerrë njanën *mangë* të xhupit. RRNO 2- Puna me pengesa, f. 418

MANGUT *ndajf.* [Mangët- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰ) & @ mospërf. P.sh. -Nuk i leni gjà *mangut* jeniçerëve të Turkís. RRNO 3- Korniza, f. 548

MAN,-i *f. sh.*-(të) (*) ^ (**) ► (ǰ)P.sh. Aty një *man* i trashë, kushedi sa i vjetër: RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

MANIAK,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. ... është njeri i çmendun, *maniak*, skizofren, edhe spiun; është shumë i ndershëm, patriot i vërtetë, burrë i papërkulun; shkrimtar, filozof, një gjeni i vërtetë e tjera etj. HISTORI 3.4- Kasëm Trebeshina në rrugën e Golgotës, f. 357

MANIPULIM,-i *m. sh.*-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Fishta ishte krejtësisht kundra *manipulimeve* të gjuhës nga shtetarët, edhe sikur t'ishin maskuem mbas ndonji kongresi shkencëtarësh e shkrimtarësh. HISTORI 3.4- Fallsifikatorët e veprës së Gjergj Fishtës, f. 381

MANIPULUE *kal.* [Manipul/oj- Stand.] **-ova, -uar** (*) ^ (**) ► (ǰǰ) & P.sh. Proçesverbalet e gjykatave komuniste kurrë nuk mund merren për bazë të vërtetës, mbasi janë *manipulue* me dhunë, terror, tortura e rrena. RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por mà shumë me shpifje, f. 344

MANIPULUES *m. sh.*-a libr. (*) ^ (**) ► (ǰǰ) + fig. keq. P.sh. Atëherë ai, me gjuhën e mpreftë që kishte, hidhej në sulm tue i denoncue historjanët, si mashtruesa e *manipuluesa* të ngjarjeve dhe se poetët ishin njerëzit mà primitivë. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

MAHNIT *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Kur i pá tue u hedhë curilat u *mahnit*.

RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

MANJETIKE *mb. i panyj.* (-) (-) ► (ǰǰ) P.sh. Kishte pasë disa kontakte me të, i kishte pëlqye si një njeri tepër energjik e që kishte shumë veti *manjetike* të karakterit, dhe kishte përkrahjen e jo vetëm të Shqipnisë së mesme, por edhe të një pjese të veriut, mbasi ishte nip i Toptanëve. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

MANJETIZUE *kal. tek.* [Manjetiz/oj- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰǰ) + fig. libr.P.sh. Frati shqiptar ia kishte dalë me *manjetizue* të gjithë ambjentin. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

MANOVELË *f. sh. tek.* (*) ^ (**) ► (ǰ) [Manivelë- Stand.] P.sh. Dy telat m'i lidhi ndër veshë mandej aspiranti filloi të sjellë *manovelën*. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

MANOVËR,-ra *f. sh.*-ra(t) (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Shugurimi i dy ipeshkvijve të rinj, Imzot Pjeter Demës dhe Imzot Ernesto Çobës, për ta ishte një *manovër* e dyshimtë politike. RRNO 2- Dom Dedë Malaj, f. 391

MANOVRIM,-i *m. sh.*-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Me një shkathtësi të pabesueshme e *manovrim* perfekt roja personale e Mahmud Begut u rreshtuen gjysa në fund të shkallve e gjysa tjetër ngjitë me murin e mbrendshëm të hajatit, sikur t'ishin të njoftun me atë ambjent. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

MANTEI,-i *m. sh.*-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Siç kuptohet nga historia e njerzimit, politika, ndërkohë të kalueme, përgjithsisht nuk ka kqyrë as interesat e popujve, as atë të ideologjive, por mà tepër ato të klaneve familjare, të cilat, mandej, veshen e mbulohen me *mantelin* e dëshirave të popujve a por të ideologjive. RRNO 1- Vjeti 1944, f. 17

MANUAL,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃǃ) UGJ (2015, f. 133). P.sh. Këto, në bashkëpunim me një t'ashtuqejtun Ministri t'Arsimit xhahil turko-shqiptaro-sllav e me Ministrinë e Punëve të Brendshme, mbasi e kishin shkullë të vorruemin prej vorrit, e nxuerrën Poetin jashtë prej shkollave, prej librave, prej *manualeve* të historisë e të letërsisë. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

MAQEDONAS,-i *m. sh.-(it) fem.-e, -ja sh.-e(t), -e mb. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Ai e muer pa ngurim për me i rritë fëmijët, djalë e vajzë, mbasi ai vetë edhe e shoqja, një *maqedonase*, punojshin në shtet. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

MARAK-u *m. sh.* [Merak- Stand.] bised. (*) ^ (**) ► (ǃǃǃ) && P.sh. Mos u ban *marak* se do të dalë ai që e ka prú këtu me e mshefë mbas shëjtëve, - edhe lshoi një bestemje. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

MARAKLI *mb. i panyj.* [Merakli- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǃǃǃ) bised. + përd. em. P.sh. Xhevdeti ishte *marakli* lulësh dhe për zbukurimin e ambientit. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

MARANGOZ,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Kam dëgjuar se je një *marangoz* i talentuar! RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

MARAZ,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Nji botë me inate e *maraze*, pa din e pa iman, pa fë e pa atdhë, pa nder e pa liri, pa gëzime as dishire, pa shpresa për t'ardhmen. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

MARESHAL,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Në konferencën e të mëdhajve në Jaltë, Shqipnia i ishte dhanë prej Çurçilit e Ruzveltit çiflik *Mareshalit* Tito, i cili kishte dërgue emisarët e vet, Miladin Popoviçin dhe Dushan Mugoshën për me marrë vendin në dorëzim, përmes forcave partizane. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

MARTESË *f.sh.* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Kurrigja má të bukur e má të mirë nuk ka krijue Perëndija se *martesën*. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

MARGARIN/Ë,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Na pruni dy filxhana çaje shoqnie me nga një fetë të hollë buke të zezë të lyeme

hollë-hollë mo *margarinë*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

MARIFET,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Sikur të vijnë ndër papuçe ostet e shugurueme, a thue mundesh me ato *marifetet* e tua me i nxjerrë? RRNO 1- Krishti në burgun e madh, f. 204

MARIMANGË *f. sh. zool. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Nji rrjetë tjetër e *marimangës*, tepër e rrezikshme e kërcnuese, ruente çdo shqiptar. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

MARINAR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Në bazë të rregullave e traditave *marinare*, si kapiten i kësaj, më duhet të vdes këtu i fundit, por pa braktisë anijen!... HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

MARK/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Më kujtohet se kur isha fëmijë, At Donati porositi në Zvicër një sahat te *markës* Zenith, i cili kushtonte një napolon ar dhe me garançmë se për një vit nuk do ta lëvizte minutin. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

MARKSIST,-i *m. sh.-ë(t) fem.-e, -ja sh.-e(t) P.sh.* Për Kishën Katolike, Seminari ishte i papranueshëm, mbasi shkencat humane, e sidomos filozofia, do të jepeshin në frymën *marksiste*. RRNO 2- Meshtarët e rij, f. 316

MARR *kal. mora, marrë (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) && P.sh. -Shkëlqesi të nderueme, më falni se nuk mund *marr* pjesë mà në këtë mbledhje!... RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678. Gjendet në vepra edhe forma: muer.

P.sh. Kur e muerën këtë bekim, ata të dy më puthën dorën e u larguen në terr. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipni, f. 13

MARRDHANI/E,-a *f. sh.-e(t)* [Marrëdhëni/e- Stand.] (*) ^ (**) ► & (ǃǃ) P.sh. Kur u prishën *marrdhaniet* me Titon, nga Shqipnia mora urdhën për me shkue në Austri e mandej me dalë në Çeki. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678. Gjenden në vepra edhe format: marrdhanie, marëdhanje.

MARRË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Ti e paske harrue, - i thashë, - atë fjalën që thotë asht *i marrë* ai që jep librin, por edhe

má i marrë ai që e kthen. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

MARRËVESHJE,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Më duket e kam thanë një herë në fillim të këtij libri se, kur u diskutue përpilimi i Statutit të Kishës Katolike Shqiptare, Dom Deda ishte kundërshtar i çdo *marrëveshje* me qeverinë komuniste. RRNO 2- Dom Dedë Malaj, f. 391. Gjendet në vepra edhe forma: *marrveshje*.

MARRËZL,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Dhe mbaheni sikur jeni të mençur e me shkollë, por urrejtja që keni për partinë u shtynë të bëni këto *marrëzira* që do t'i paguani me kokë! RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584. Gjendet në vepra edhe forma: *marri*.

MARRJE *f. (*) ^ (**)* ► (Ë) && @ [kupto: *marrament*, i merren mendtë.] P.sh. Filluem me ecë, por kur mbrijtem në thellësinë që uji më mbuloi barkun, në të vërtetë pata një *marrje* mendsh, për një ças sikur m'u rrotullue gjithshka. RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413

MARROQ,-e *mb. i panyj., dhe si em. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. - Djalë, sa *marroq* që je!... HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episi i dytë, f. 428

MARSHALLAH *pasth. bised. fet. vjet. (*) ^ (**)* (Ë) ► P.sh. Ti shtëpinë kullë si arrkush, tokë, gjà, mall e bagti si kurrkush, gruen sojit e pashijf si kurrkush; ti vetë, *marshallah*, me shëndet e burrní që me ta pasë lakmi gjithkush! RRNO 2- Sosja, f. 362

MARSH/OJ *jokal., -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. D. Pjeter Gruda dhe un u munduem me e qitë jashtë radhet që mos ta shklasim tjerët, mbasi na *marshojshim* të organizuem në brigada nga dhetë e dhetë. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

MARS,-i *m. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Shkova në Lekbibaj me 25 *mars* dhe i lajmova se gjatë verës do të banojshem në Nikaj dhe do t'u mundojshem me meremetue Kishën. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395

MARTES/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. E kërcnova se kjo nuk ishte *martesë*, se i kishim të drejtat të barabarta! RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

MARTIR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. - *Martirë* e Shëjten nuk mund jemi, se ndoshta edhe kemi mëkate të mëdha. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

MART/OJ *kal., -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Në vjetin 1940, vajzë njizet vjeçe, e *martojnë* te një shtëpi e madhe në Kurbnesh që thirrej Hisku. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episi i parë, f. 393

MARTUEM (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) & P.sh. Sofia ishte katolike e *martueme* me Wilhelmin, e ky ishte protestant. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

MASAK/ËR,-ra *f. sh.-ra(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kelmendi, i mësuem gjatë shekujsh me luftue ballë për ballë për liri me anmiqtë e tokës shqiptare, tash i marrun me tradhtí mbas shpine prej komunistave shqiptarë, po e paguente shtrejt dishirin e lirisë, me shpija të djeguna, pasuní të plaçkituna e *masakra* aq mizore sa gjatë historisë së vet nuk i kishte pru kurrnji pushtues i huej. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

MASAKRUE *kal. [Masakr/oj-Stand.] -ova, -uar (*) ^ (**)* & ► (Ë) P.sh. Shkrimet e At Justin Rrotës ishin shpërnda, vjedhë e *masakrue* nga xhambazë të shkencës gjuhësore shqiptare. RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 50

MASAZH,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Por dikujt i bante *masazhin* e dikujt i pregatiste ndonji çaj. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

MAS/Ë,-a *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Na duhet ta duem e ta respektojmë lirinë e shoqit deri në atë *masë* që mos të hyj në kufijt e lirisë të atij tjetrit. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

MASHINKA *f. (-) (-) ► (Ë) P.sh. Por un ende nuk e kisha përshkue logun e kishës për me mbërrijtë te populli aty, kur krisi mashinka. HISTORI 3.1- Çashtja e shikueme në katër anë, f. 296*

MASHKULL *m. sh. meshkuj(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Shtëpia e Hiskut kish gjà e máll si mali me borë, por vetëm një *mashkull*, pothuej, gadi me dalë faret. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episi i parë, f. 393

MASHTRAP/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. U çue dhe aty, te çezmja që ishte në dhomë, e mbushi një *mashtrapë* qelqi rreth 2 litërshë. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

MASHTRIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. *Mashtrimi* duel në shesh kur u fillue kontrolli i depozitave bankare. HISTORI 3.1 - Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

MASHTR/OJ *kal., -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Se si *i mashtronte* ato! RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

MASIV,-e *mb. i panyj.(*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kudo ku kalonte ai mbillte vdekje e terror, bante pushkatime, tortura, burgosje e deportime *masive*. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

MASKAR/A,-ai *m. sh.-enj(të) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ah, ky është një *maskara* i pashok, një qelbësirë e vërtetë. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

MASK/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Gjithashtu edhe shkopin e *maskën* e fëtyrës i dorëzova si relike në Kuvendin Françskan të Shkodrës për ruejtje. HISTORI 2 - Kur u njoha me Fishtë, f. 127

MASK/OJ *kal., -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ju na keni thënë vazhdimisht se armiku i klasës *maskohet* nën çdo rrobë, edhe miqsore e familjare. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

MASKUEM (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* & ► (Ë) P.sh. Fishta ishte krejtësisht kundra manipulimeve të gjuhës nga shtetarët, edhe sikur t'ishin *maskuem* mbas ndonji kongresi shkencëtarësh e shkrimtarësh. HISTORI 3.4- Fallsifikatorët e veprës së Gjergj Fishtës, f. 381

MASMEIDI/A *f. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Mjerisht këto opinione janë përçafue edhe prej shumë shqiptarëve në vjetët e fundit, të cilët nuk kuptohet se për çfarë interesash shpifin vazhdimisht në *masmediat* shqiptare. HISTORI 2- At Shtjefën K. Gjeçovi për fé e atdhe, f. 152

MASON,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Mirash Ivanaj e Nikolla Ivanaj e vëllai tjetër Martini, ishin të njoftun si *masonë*, antiklerikalë e si filomalazezë. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

MASONIKE *mb. i panyj. (-) (- -)* ► (Ë) P.sh. - Në fillimin e shtetit shqiptar u formuen në parlament dy grupe të mëdha: njena parti që quhej Popullorja, e krijueme kryesisht prej Eshref Frashërit, i cili ishte një dhëlpën e vjetër, kryetari i klikës *masonike* në Shqipni. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

MASTER,-i *m. sh.-it) (-) (- -)* ► (Ë) P.sh. Festa, siç thashë, bëhej për të, se mbasi kishte përfundue studimet e nalta në Hollandë për filozofi-teologji, mbasi kishte marrë *masterin* në Universitetin e Louven-it të Belgjikës për fiziko-kimi bërthamore dhe kibernetikë, atëherë françskanët e kishin dërgue në Sorbonën e Parisit me marrë laurën në filozofi. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi, sociologu, f. 231

MATANË *parafj. (*) ^ (**)* ► & (Ë) P.sh. Un ia kishem ndie zanin Pashuk Bibës si i përmendun *matanë* Drinit, por nuk i dijshe kurrëgjà mà gjatë n'ato punë. RRNO 2- Baba i vërtetë, f. 409

MATARE *f. sh. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kur delshim në punë n'e nesret, ato ishin plot: aty mbusheshin paguret, *mataret* e gavetat. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

MATEMATIKË *f. sh.-a (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Na jepte *matematikë* e fizikë. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

MATERIE *f. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Atëherë kam formue bindjen se të dyja këto landë (*materie*) janë mà shumë spekulime filozofike të autorëve sesa të vërteta historike. RRNO 2 - Në Tiranë, f. 274

MATERIAL,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Me shpenzimet për *materiale* e ngjyra (bojna) e pagesa kote, që bëjshin tue e mbushë tanë vendin me parulla boshe, besoj se mund ishin rregullue disa objekte të vlefshme për popullin. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

MATERIALISHT *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Aty jetoj i lidhun shpirtënisht e *materialisht* me një popull, që në kohën e turkut ishte rajà i bejlerëve, dhe po atë jetë prej skllavi e vazhdonte nën Beun e ri, qehajai i Partisë së Punës, që quhej kryetar i kooperativës bujqësore. HISTORI 3.4- Dy

fjalë për autorin e shkrimet e Dom Nikollë Mazrrekut, f. 386

MATERIALIST,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Logjika *materialiste* është e vetmja rrugë e drejtë, pasi përveç materjes nuk ekziston kurrgjë tjetër. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

MATERIALIZ/ËM, -mi *m. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Mue më erdh ndër buzë një nënqeshje e lehtë, mbasi vuna re se me çfarë devocioni ai fliste për *materializmin*, këtë religjion të kurrjasë, të cilit i kishin mbështetë edhe aq shumë dogma, rregulla e ligje sa ka çdo fé e Zotit. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

MATHUN (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ǃǃǃ) P.sh. Dola i veshun e *i mathun* me ato tesha të reja. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

MATJAN,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃǃ) P.sh. Mbrenda orës kampi ishte rrethue me pesëfishin e rojeve të zakonshme, ndërsa të burgosunit u ngjitën në tarracën e fjetores, katër katëshe, dhe atje ngritën flamurin kombëtar, pa hyllin e kuq të komunizmit, të cilin e punoi piktori *matjan* Mersin Vlashi. RRNO 3- Fragmente nga revolta e Spaçit, f. 595

MATRAPAZ,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Ishte një malsuer analfabet por kishte një përvojë të madhe, e cila e kishte miqësue si me njerzët e shkolluem e të dijtun, ashtu edhe me doket e kanunet e maleve, e me tregtarët e *matrapazat* e qyteteve. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

MATUR/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) UGJ (2015, f. 133). P.sh. Në vjetin 1939 mora diftesen e *maturës* me të gjitha pikët të shkëlqyeshme. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

MAZ/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Ajo më pruni një copë bukë e një pjatë me mjaltë e një tjetër me *mazë* (krem) tamblit. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

MBAJ kal., -ta, -ur (*) ^ (**)

► (ǃǃ) P.sh. Dom Ndre Zadejën e pushkatuen për të vetmin faj pse kishte *mbajtë* në rezidencën famullitare të Sheldisë kolegun e vet. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

MBAJTËS/E *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǃǃǃ) P.sh. Kampi ishte i vogël, me aftësi *mbajtëse* për 300, deri në 400 vetë, magjithse kjo nuk kishte randësi sepse, po të donte komanda e naltë, mund. vendoseshin edhe 600. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

MBAJTJA/A,-e *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Komandanti dilte për gjah, por *mbajtja* e zagarit ishte një shpenzim familjar. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

MBARË (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Vjeti 1989, në burgun e Përparimit ose të Shën Vasisë, nuk kishte si t'ish *i mbarë*. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

MBARËKOMBËTARE,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǃǃǃ) P.sh. E, meqë ato shamje të turpshme duheshin institucionalizue, për këtë u angazhuen akademitë e shkencave *mbarëkombëtare* serbo-shqiptare e posaçërisht Instituti i Gjuhësisë e i Letërsisë. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

MBARËSHTROJ kal., -ova,-uar (*) ^ (**)

► (ǃǃ) P.sh. Ky dokument ban fjalë për nxjerrjen e disa privilegjeve, që duhet të kishte Kisha Katolike, si edhe rregullore të reja, me sanksione përkatëse për ato që do t'i thejnë, në mënyrë që të *mbarështrohen* doket e malsorëve simbas kërkesave të kodit kanonik. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

MBARIM,-i *m. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Murin e fillova në gjysë të majit dhe në *mbarim* të qershorit i vuna kulmin. RRNO 2- Shtëpia e re, f. 349

MBAR/OJ kal., -ova,-uar (*) ^ (**)

► (ǃǃ) P.sh. Letërsia jonë do të fillojë e *mbarojë* me realizmin socialist. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

MBAS *paraf. [Pas- Stand.] (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Në këtë kohë hetuesat nxuerën dosjet dhe filluen pvetjet, njani *mbas* tjetrit. RRNO 3- Si dikur, f. 478

MBASANDEJ *ff. ndërm. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. *Mbasandej* po flasin ata dy këshilltarët e Kishës. RRNO 2- Puna me pengesa, f. 418

MBASDARKE *f. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Vorrimi duhej bá mbrenda kishet në një ndër kapelat e saj, por tue kenë se të gjithë

ishim shumë të lodhun nga funerali i gjatë me një kohë aq të vëshirë, atëherë u tha që të çlodheshim paksá, t'i ndërrojshim teshat e lagta e të ngroheshim, e u la që vorrimi të bëhej *mbasdarket*. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

MBASDITE *f.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Kur e provova në korrent ai punoi aq mirë sa gjithë *mbasditen* shtypa me te dispensat që gjetëm. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

MBASDREKE *f.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. N'e nesret, *mbasdreke*, prunë persri njerëz tjerë. RRNO 1- Burgu i kishës, f. 115

MBASE *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. *Mbase* ende ke kohë të pendohesh. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës "Vatikani dhe Arbëria" të Gj. Gashit, f. 362

MBASI *lidh.* (*) ^ (**) ► (ǰ) Shih. *Pasi-ndajf.* P.sh. Kësaj ia mbërrijti *mbasi* ishte jo vetëm klerik katolik, po edhe nënshtetas austriak. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës "Vatikani dhe Arbëria" të Gj. Gashit, f. 362

MBASKREJA *f.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Edhe *mbaskreja* më përplasej randë. RRNO 3- Si dikur, f. 478

MBASLUFTËS *f.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Atë mbramje Radio-Tirana dha lajmin se Franz Joseph Strauss, një ndër krenët e politikës gjermane të *mbasluftës*, kishte ardhë për një vizitë private në Shqipëri dhe ishte takue me Ramiz Alinë. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

MBASNESËR *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. -Nesër e *mbasnesër* kam punët e mia, pra *mbasnesër* mbrama mundemi me shkue te ai. HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

MBATH *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. U veshja e u *mbatha*, megjithkë më dukej vedja si i zhveshun, pa atë zhgunin françeskan. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

MBATHUNA (Të) *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Natyrisht që të *mbathunat* i kishim të laguna, por u veshëm menjherë dhe muerëm rrugën përpjetë. RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413

MBËRRI/J *jokal. dhe kal. -ta, -tur* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Kishim me ecë edhe një orë e gjysë përpjetë për me *mbërrijtë* tek i sëmundi. RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413

MBËRTH/EJ *kal. -eva, -yer* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. ... ku shkëlja vlerësohet gabim, atë që do të shkruajë, e vë në gjendje të ushtarit posa të mbërthyer në uniformë të ngushtë dhe imtësisht të caktuar sa pulla duhet të *mbërthejë*, për të mos e krahasuar me mëzatin, të mbërthyer për herë tëparë në zgjedhë, që hiqet djathtas e majtas, por assesi hullisë. HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

MBËRTHYEM (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Edhe në rast se nuk ishte ushtarak i vërtetë, ishte i veshun e *mbërthyer* në kapotën ushtarake. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

MBES/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Një natë, tue u rruajtë që mos të më shofin kush, krisa në derën e një jerevie ku banonte Ileshkvi Imz. Bernardin Shllaku te një *mbesë* e vetja që i bante shërbim. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

MBËSHTES *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Reformat sociale At Gjoni nuk i *mbështeste* kurr mbi dhunen e revolucjonarve. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

MBËSHTETËS,-e *m. sh.-it,-et* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ky grup në vëri përfaqësohej prej At Ambroz Marlaskajt, françeskan, ndërsa në jug *mbështetësit* kryesorë ishin Stavro Vinjau e Koço Tasi. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

MBËSHTETJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Shqipëria shpëtoi me *mbështetjen* e Austrisë, Italisë e Gjermanisë dhe u shpall pamvarsia. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

MBËSHT/JELL *kal., -olla, -jellë* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Aty mbrendë gjeta korporalat në të cilat ishin *mbështjellë* 50 oste: ndër të dyja papuçet. RRNO 1- Krishti në burgun e madh, f. 204

MBETJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Kryevepra e At Marinit asht Skanderbegu *mbas* gojdhana, në të cilën përmbloodhi *mbetjet* e fundit të kujtimeve popullore arbnore për heroin e Kombit. RRNO 2- Kampet e burgjet e Shqipnisë, f. 296

MBETUN (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Mandej më tha se tash do të fillojshim me bā procesverbalet me shkrim, tue i a fillue nga tentativa për arratisje e *mbetun* në fazën pregatitore. RRNO 3- Si dikur, f. 478

MBETURIN/Ë,-a *f. kryes sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Fitoi Xhemjeti shqiptár, i cili do të përfundonte nën tiraninë e Enver Hoxhës e cila e pushkatoi Kanunin si *mbeturinë* e së kaluarës, madje bashkë me te edhe Lekë Dukagjinin, pse kishte emnin e tij. HISTORI 2- At Ambroz Marlaskaj, mbrojtës i lirisë njerëzore, f. 166

MBI *parafj.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Po në lamin e drejtësisë Pater Ambrozi zhvilloi edhe dy tjera beteja të mëdha: *mbi* Kodin Civil dhe *mbi* të Drejtën e Arsimit. HISTORI 2- At Ambroz Marlaskaj, mbrojtës i lirisë njerëzore, f. 166

MBIEM/ËN,-i *m. sh.-ra(t)*[Mbiem/ër- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ž) P.sh. - Zoti komisar, në Shqipni e shumta e njerzve si mbiemën mbajnë atë të babës, ndërsa vetëm Partia i detyroi që të gjenin gjithsecili nga një *mbiemën* familjar. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

MBIJET/OJ *jokal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Kështu Kisha e Krishtit, mbushun plot e përmaje historinë e vet me persekutimet mà të vështira, tash po provonte në vendin tonë të *mbijetonte* si ato rranjë. RRNO 2- Të kthejmë te punët e kishës, f. 310

MBIKQYRJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. -Zoti Kapiten, të lutem; të gjithë këta janë nën *mbikqyrjen* shpirtnore temen: muslimanë e katolikë, të gjithë me një Zot të vetëm. RRNO 2- Intermezzo për At Kelmendin, f. 314

MBINATYROR/E *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Unë e shoh kjartë se është një fuqi *mbinatyrore*, që i mban gjallë këta njerëz të shndërruar në kafshë. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

MBINDRITUN (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Në gjykatë paraqita të dyja datat dhe ata, me një vendim të *mbindritun* si Solomoni, më caktuen një datë të tretë, ajo që mbaj gjithnji sot ndër dokumenta. HISTORI 3.1- Kur harrohet e keqja mund të përsëritet, f. 263

MBINGARKES/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. U thashë se po mendoem, por mendja nuk më punonte mà: kishte *mbingarkesë*. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

MBINGARK/OJ *kal.-ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. N'atë kohë nga shëndeti i lig i ishem avitë pleqnisë dhe zakonisht nuk më *mbingarkonin*. RRNO 3-Njerzit dhe shtazët, f. 627

MBINJERËZ *m.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Përveç atyne që din ti, janë edhe të gjithë ata që mendojnë me sundue të tjerët, ata që mendojnë se nuk vdesin, ata që mendojnë se janë *mbinjerëz*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

MBISHKRIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Mbas pak kohe, me librat, mbrijta me i ripërtri të gjitha njohunitë e mija numismatike: të gjithë perandorët romakë un i njifshem në fëtyrë, pa pasë nevojë me lexue *mbishkrimin*. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

MBJELL *kal., mbolla, mbjellë* (*) ^ (**) & ► (Ž) +fig. P.sh. Zakonisht spiujt e këtyre grupeve aktivizoheshin edhe në burg për të dënue të tjerë përsëri, për me shtypë, me mbajtë disiplinë e me *mbjellë* terror. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

MBJELLJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Megjithëse *mbjellja* ishte pak vonë, gjeta një farë misrit që bahej má shpejt. RRNO 2- Përsëri në Lekbibaj, f. 395

MBLEDH *kal., mbloedha, mbledhur* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Na urdhnuen me u *mbledhë* të gjithë në mensë. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

MBLEDHJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Ti ke organizuar *mbledhjen* në Lezhë e ke dhënë direktiva se si duhet përmbysur Pushteti Popullor. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

MBLOJ *kal.* [Mbuloj- Stand.] *-a, -uar* (*) ^ (**) & ► (Ž) P.sh. 40 vjetët e jetës si i gjallë po i mbaroj: rreziku im me jetue tue më sha mbas vdekjes edhe 20 vjet të tjera, mandej gjithshka *mblon* harresa: si gjithkend. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

MBLUEM (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) & ► (Ž) P.sh. Un fjeta për tokë, si në burg, *mbluem* me dy batanije. RRNO 1- I lirë, f. 236

MBRAMË *ndajf.* [Mbrëmë- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ǻ) P.sh. *Mbramë* natën kanë arrstue mà shumë se shtatëqind vetë: një pjesë i kanë çue drejt e në pushkatim. RRNO 2- Shkurt 1951, f. 277

MBRAPA *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Kujdes, mos fol, se kemi një spiun *mbrapa!* RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

MBRAPAMBETJE *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Për përgatitjen e klerit katolik shqiptar, në atë *mbrapambetje* të madhe e errësinë që ishte koha e Turqisë, edhe sikur të dërgoheshin jashtë Shqipniet në kolegje të Loretit apo Fermit në Itali, prapseprap duhej shkolla përgatitore. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

MBRAPAVIJ/Ë- A *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Në përgjithësi e gjithë zyra teknike dhe gjithë *mbrapavija* përbahej nga njerëz të komandës. RRNO 3- Fragmente nga revolta e Spaçit, f. 595

MBRAPME (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Mbas venduem rrobet tona aty, na rreshtuen edhe në mbi to, ndrynë dy dyert e *mbrapme* me shula, lloza e dryj e na mbetëm aty krejt në terr. RRNO 3- Në pritje, f. 519

MBRAPSHT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Lekbibaj partizanët kishin ndeshë qindresë dhe ishin kthye *mbrapsht*. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

MBREHUN (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) & ► (ǺǺ) P.sh. E muer gozhdën e rrahun e të *mbrehun* e shikoi. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

MBRËMJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Njëri prej tyre vjen çdo *mbrëmje*: bjen qumshtin, flen këtu dhe kështu me radhë. RRNO 1- I lirë, f. 236

MBRENDA *ndajf.* (-)(- -) & ► (Ǻ) Shih. Brenda. P.sh. Deri në 1967 kaloi një jetë të qetë *mbrenda* Kuvendit françeskan, ku i vetmi argëtim i tij kje njohja e të panjohunave. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

MBRENDËSI *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) P.sh. Për zgjanimin e tregtisë shkodrane në *mbrendësi*, përban një pengesë të madhe. HISTORI 1- Karagega në kalá, f. 94

MBRENDSHËM (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Kryeministër u emnue Mustafa Kruja e ministër *i Mbrendshëm* Kolë Bib Mirakaj. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

MBRESË,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. -Më ka lënë *mbresa* të shkëlqyera! RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

MBRET,-i *m. sh.-ër(it)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Thohej se i derguen një *mbretit* dy vetë, të cilët dojshin me u mbytë me shoqi-shojnë se kujt i takonte paria. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

MBRETNESH/Ë,-a *f. sh.-a(t)* [Mbretësh/ë- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ǻ) P.sh. Kur mbërrijtëm e pritën nanën si t'ishte *mbretneshë*. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

MBRETNI *f. sh.-të* (*) ^ (**) & ► (Ǻ) P.sh. Kjo regjencë do të funksiononte pra, në vend të një *mbretnie* shqiptare. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

MBRETNIMI *m.* (*) ^ (**) & ► (ǺǺ) P.sh. Ky mbret, për rrethana të turbullta të Shqipnisë, por edhe t'Europës, nuk e pati *mbretnimin* të gjatë në vend të vet. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

MBRETN/OJ *jokal.* (*) ^ (**) & ► (Ǻ) P.sh. Në jetën e burgut ata u treguen disa të mirë e disa të këqij, por në përgjithësi në jetën e tyne *mbretnonte* heshtja e plotë dhe njifarë frige ndaj të burgosunve të tjerë. RRNO 3- Shpresa e pa shpresë derisa tirani vdiq, f. 641

MBRETNOR *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► & (Ǻ) P.sh. Sikursë më shkruente djali pak má vonë ai pashë i mirë e kishte marrë me vedi e shkue në Stambollë, ku e kishte shti në Shkollën *Mbretnore*. HISTORI 1- Shqetësim i madh, f. 62. Gjendet edhe forma: mbretnuer.

MBRIJ *jokal.* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) P.sh. Liqeni u tha krejtësisht, deri te diga, e të gjithë panë fundin e liqenit, një baltovinë aq të gjatë e aq të gjanë sa mos me ta perfishí syni, por ku nuk *mbrijshe* me shkelë, mbasi humbshe mbrendë. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

MBROJ kal. -ta, -ur (*) ^ ()** ► (Ë)

P.sh. Këto thirrje më çojshin kujtimin e atyne turmave që dikur kishin *mbrojtë* Barabën kundra Krishtit. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

MBROJTËS, -e m., sh.(-it) (*) ^ ()** ► (Ë)

P.sh. Ai e përfaqësoi Mirditën në Kuvendin e shqiptarëve jo si njeri i diplomacisë dhëlpnake, por vetëm si *mbrojtës* i lirisë njerëzore dhe i drejtësisë. HISTORI 2- At Ambroz Marlaskaj, mbrojtës i lirisë njerëzore, f. 166

MBRUN kal. (*) ^ ()** ► (Ë) P.sh. Materia asht një copë baltë me të cilën ti projekton vepra arti: artisti e *mbrun* si t'i pëlqejë dhe mjeshtrat e artit e realizojnë. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

MBULOJ/Ë, -a f. sh.-a(t) [Mbules/ë-Stand.] (*) ^ ()** ► (Ë) P.sh. Na fjetem në çimento pa shtrojë, pa *mbulojë*. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

MBULIM, -i m. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ë) P.sh. Fretënt italianë At Mario Rama e Fr. Vincenzo Foca kishin gërmue deri në thellësinë e zakonshme të *mbulimit* të një vorri. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

MBUL/OJ kal., -ova, -uar (*) ^ ()** ► (Ë) P.sh. Pat edhe aso rastesh, kur nuk e lajmuen vdekjen e vllaut ose të shokut të vet ata që ishin afer, por e *mbulojshin* me batanie dhe e lejshin aty për me marrë një ditë racjonin e bukës të tij e me shty vetë një ditë më tepërjetë. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

MBUROJ/Ë, -a f. sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (Ë) P.sh. Atëherë ishte shumë më i trashë: një *mburojë* hekuri e padepërtueshme: ti jetoje nën atë mburojë e jo në këtë jetë. RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

MBURR kal., -a, -ur (*) ^ ()** ► (Ë)

P.sh. Sigurimi i Shtetit Shqiptar komunist *mburrej* se ia kishte dalë me luejtë edhe me organizmin më të shquem të botës: Vatikanin. Imzot Çobës letrën iu desht ta hapi në Kryeministri. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

MBURR/E, -a f. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ë)

P.sh. Populli shqiptar ka herë kishte harrue ligjet e logjikës e të realitetit dhe i ishte nënshtruar fatalisht fatit të keq, ndoshta edhe

me *mburrje*, prandej Qalët e mija tinglluen në atë heshtje kishtare si të pandigjueme ndonjiherë, si fjalët e një të marri. RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506

MBUSH kal., -a, -ur (*) ^ ()** ► (Ë)

P.sh. Kush kje i zoti muer frymë në qetësi, i shprazi dhe i *mbushi* mushknitë. RRNO 3- Miniera e Spaçit, f. 535

MBUSHËMENDJES f. (-) (-) ► (Ë)

P.sh. ndër të gjitha idetë e ekspozueme atë të mbrojtun me logjikë; pra kishte si themel propagandën e *mbushëmendjes*. RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506

MBUSHUN (i,e,të) mb. i nyj. (*) ^ ()** ►

(Ë) P.sh. Je i *mbushun* mendje se të gjitha këto veprime janë domosdo të dobishme për të mirën e kombit, t'atdheut e të popullit. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

MBYLL kal., -a, -ur (*) ^ ()** ► (Ë)

P.sh. *Mbylli* deren e u largue. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

MBYLLJ/E, -a f. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ë)

P.sh. Kur ju më kërkoni mendimin për këtë çashtje të caktueme, siç asht *mbyllja* e kishave, un do të ndryhem në veten time, do të shqyrtoj historinë e ndërgegjen dhe vetëm atëherë do të vendos se cila asht e drejtë. RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506

MBYS (mbyt) kal., -a, -ur (*) ^ ()** ► (Ë)

P.sh. Si asht e mundun që njerzit e mirë, jo vetëm vuejnë tanë jetën, por edhe i mbysin pa faj! RRNO 3- Në pritje, f. 519

ME paraff. (*) ^ ()** ► (Ë)

P.sh. Gjithkush u gëzue, edhe muslimanët, sepse *me* dallëndyshe vjen pranvera. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

MEÇËM (i,e,të) mb. i nyj. (*) ^ ()** ► (Ë)

P.sh. Bashkimi European ende nuk kuptohet nëse është një andërr, një fantazi e disa njerëzve të *meçëm* e të urtë. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

MEDALJ/E, -a f. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ë)

P.sh. Atëherë At Antoni nxorri nga qafa e vet një *medalje* t'argjentë dhe e vuni në qafën time. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

MEDIT/OJ kal. dhe jokal.-ova, -uar (*) ^ ()** ► (Ë) UGJ (2015, f. 134).

P.sh. Këto udhëkryqe të historisë sonë kombëtare, aq decizive për fatet e popullit, në të cilat na vetë zgjedhim rrugën tonë, të sotmen e të ardhmen, librat e kulturës ose opingat e injorancës, urtinë ose xhahillekun, përparimin ose mbrapambetjen, punën e ndershme ose lëmoshën lypsare, duhet t'i *meditojmë* gjithnji. HISTORI 3.2- Biografi e shkurtë e Hyllit, djalë tetëdhjetëvjeçar, f. 306

MEDOEMOS *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ)

P.sh. Turqit po dilnin prej një perandorije feudale, e cila kishte mbrritë deri në shekullin e XX e tashmë synonin *medoemos* me hì në kulturën e ré europiane. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

MEDRESE,-ja *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. -Ta kemi parasysh se gjatë kohës së Turqisë, shkollat që ishin në Shqipëri ishin të gjitha shkolla turke: mejtepet dhe *medresetë*. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

MËDYSHJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ)

P.sh. Ndër krizat e mëdha, në momentin kur populli gjindet para *mëdyshjes* së jetës ose vdekjes, instinkti i autokonservacionit nxjerr një shpëtimtar, një diktator, i cili për një kohë të shkurtë e të caktueme ka fuqi të plota. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

MËNGJES,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ)

P.sh. N'e nesre, n'orën 9 të *mëngjesit*, ishem në Breg të Lumit në zyrë të Ajetit. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

MEGJIITHKËTË *lidh.* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ) &

P.sh. Lidhjet, që Esati kishte me Italinë ishin të pame me sy të keq prej Austrisë, *megjithëketë* Esati si njeri i politikës që ishte, kur u pranue prej Fuqive të Mëdha si mbret i Shqipnisë princ Wiedi, ky i zbatoi me përpikëmeninë e një diplomati të vërtetë vendimet e fuqive të mëdha. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

MEGJIITHKËTO *lidh.* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ)

P.sh. Nuk merrte pjesë në fjalët, llafet, ecejaket e intrigat e të burgosunve, *megjithkëto* nuk mund u shpëtoi gjithherë, mbasi mbas tyne qëndronte Ustai i Madh Sigurimi i Shtetit, i cili synonte me përlye e eliminue çdo talent

njerëzor. HISTORI 3.4- Dy fjalë për autorin e shkrimet e Dom Nikollë Mazrrekut, f. 386

MEGJIITHQË *lidh.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Pothuej ishte e përhapun një ndjenjë e përgjithshme ndër të burgosun që kjo të vinte sa më parë, *megjithqë* instinkti i vetmbrojtjes jepte çfaqjet e veta. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

MEHMURË *fjalë turke* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ)

P.sh. Politikanët tjerë ishin të gjithë nëpunës (mehmurë) të Perandorisë anadollake. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

MEJDAN,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Në Kanunin e Lekë Dukagjinit (botim i 1933) nuk përmendet askund bejlegu, dueli, ose fusha e *mejdanit*. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

MEJHAN/E,-ia *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Marrin kalin e zagarin e shkojnë ndër *mejhana* të krishtenëve e mbasi pijnë, blejnë edhe ndonji lepur, ose rosa, shapka o ndonji shpend tjetër sa mos me kthye në shtëpi pa gjà. HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

MEJTEP,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ)

P.sh. - Ta kemi parasysh se gjatë kohës së Turqisë, shkollat që ishin në Shqipëri ishin të gjitha shkolla turke: *mejtepet* dhe *medresetë*. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

MEJTIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Po çfarë *mejtimesh* se? RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

MEJTOJ *jokal.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Dërgoje të pushojë e të *mejtohet*. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

MEKANIK,-ë, -a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Do ta dërgoj te një *mekanik*. RRNO 3 - Filloj aty ku mbetëm, f. 467

MEKANIZ/ËM,-mi *m.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Në fillim u banë prova nëse ecte në rregull ky *mekanizëm* i gadishmërisë, më vonë u caktuen dy ditë për çdo muej me kenë me armë në dorë. RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

MËKAT,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) fet. P.sh. I dhashë të zgjidhmet e *mëkateve* për

çastin e vdekjes. RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506

MËKATAR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) & fet. P.sh. -Gjaku i shlyen edhe të gjitha mëkatet e mëdha, -më tha, - po, na jemi *mëkatnorë*, por edhe besimtarë. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

MËKATNOJ *kal. (*) ^ (**)* & ► (Ë) fet.

P.sh. E Jezusi i tha: As un nuk po të dënoj; shko, por tash e mbrapa mos *mëkatno* ma. RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

MEKUN (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* & ► (ËË) P.sh. Atëherë At Pali, që mezi qëndronte në kambë u suell kah un, sikur të kerkonte mëshirë, e me atë zà të *mekun* më tha: - Djalë, a sheh si jam?... RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

MEL,-i *m. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ju n'ekonominë ndihmëse kultivoni shumë, disa dynymë, me *mel* fshesash. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

MELANKOLI/K,- *ke, mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) UGJ (2015, f. 134). P.sh. Në teoritë e vjetra të psikologjisë pothuej mesjetare, spikatëshin katër karakteret njerzore: sanguin ose i lëvizshëm; kolerik ose idhnak; *melankolik* ose vajtues dhe gjakftohtët. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

MËLÇI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Ishte doke, tepër e vjetër edhe kjo, që fill mbas vdekjes kufomës i hiqeshin përbrendësat (zorrë e *mëlçi* etj.) nga një burrë i specializuem dhe përgatitëj i dekuni për ta ekspozue në një log para shtëpisë. RRNO 2- Doket e vjetra, f. 359

MELODI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ë) muz. P.sh. Dikur u shuen *meloditë* e zhurmshme e të çjerra, kisha ndjenjën sikur fluturojshem në një terr të pafund, por pa frigë e pa dëshirë. RRNO 3- Në spital, f. 559

MËM/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) fig.

P.sh. - Para se të ishte shoku em ishte i jueji, madje dij me thanë se ishte ndër mà të dëjtunit e Komitetit Qendror të *mëmës* Parti, si i thoni ju. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

MEMEC,-e *m.sh.-ë, (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Të mbetemi shurdhë e *memeçë* mes dy kulturave mà të mdha të njerzimit në Europë? RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

MENÇUR (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Po këtë në sajë të politikës së *mençur* të udhëheqjes. RRNO 1 - Vetëm vdekja...f. 110

MENÇURI,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Nuk mund e përcaktoj atë në se asht *mençuri* apo çmenduri, mbasi të dyja janë skajet e të njajtës rrugë. RRNO 3- Korniza, f. 548

MEND *f. sh. -të (*) ^ (**)* ► (Ë) &&

P.sh. Mbeta pa *mend*. RRNO 3- Korniza, f. 548

MËNDAFSH,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Aty tash gjindej gjithëcka, tlyen e mjaltë, mish e peshk, lesh e lì e *mëndafsh*. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

MENDËSI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ë) libr. P.sh. Fillova përgatitjet: sajova nja dy-tri vjersha Këshndellash, simbas *mendësisë* të maleve, Zoti më faltë, por e paraqitshem sikur Krishti të kishte lë ndër këto male tona e jo në Betlehem. RRNO 2- Nata e Këshndellave, f. 338

MENDIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Banu trimneshë e thueje kjarhtë *mendimin* tand. RRNO 2- Sosja, f. 362

MENDJEÇORODITUN *mb. i panyj. (-) (-)* ► (Ë) P.sh. Dukej sikur në luftën e madhe të popujve *mendjeçoroditun* Fishta po binte fli. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

MENDJEKEQ,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. *Mendjekeq* që kerkonte me të bà të zezën. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

MENDJELEHTË *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Megjithktë kishte pamjen e një njeriut *mendjelehtë*: fliste shumë e qeshte edhe mà shumë. RRNO 1- Gjygji në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

MENDJEMADHËSI,-a *f. (*) ^ (**)* ► (ËË)

P.sh. Na me *mendjemadhësi* e me kokëtrashësi mendojmë se europjanët jgmë budallenj e nuk dijnë gjë dhe nuk e kuptojmë ende eksperimentin që ata tash 80 vjet bajnë mbi një pjesë të kombit tonë për të pë nëse jemi të zott me u qeverisë si njerëz apo jo. HISTORI 3.2- Përsëri po del Hylli i Dritës, f. 303

MEND/OJ *jokal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Zef, unë *mendoj* për jetën dhe jo për vdekjen. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

MENDOR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Sidomos u acaruen së tepërmi kur At Gjoni i tha se mbi të gjitha, i bazuem në të dhanat shkencore, rezulton se feudalizmi kultivon idiotësinë *mendore* dhe servilizmin. HISTORI 2- At Gjoni Shllaku, filozofi sociology, f. 231

MENDUEM (i,e,të) *mb. i nyj.* [Menduar (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) ► (Ǻ)& P.sh. Kam pá një foto të tij, tepër familiare, në të cilën ai paraqitet në karrocën e të sëmundëve, me kasketën proletare mbi kokën e ulun, *i menduem*, ndërsa e shoqja e tij besnike, tue e sjellë nëpër lulishte. RRNO 3- Uzina në veprim- Mbarimi i miqësisë, f. 656

MËNI *f.sh.-të* [Mëri-Stand.] (*) ^ (**) ► (Ǻ) & P.sh. Nuk duhet t'i *mënijs*; por t'i duesh tue iu lutë Zotit për ta që të ja u bien mendtë e kokës e të kthehen në rrugë të mbarë. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

MËNJANIM,-i *m.* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) P.sh. Kur komandant Samiu m'i përmendi punëtorët e kuptova se ai vetë kishte frigë nga ai lloj punëtorësh, pra nuk ndihej i sigurtë, megjithse ai vetë kishte veprue për *mënjanimin* e atyne mà të rrezikshëmve. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

MËNJAN/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Mbas bisedimet Shtet - Kishë ose Tuk - Pater Marin nuk ecen asnji gjurmë para, Byroja Politike ia lëshoi në dorë Mehmet Shehut e Tukun e *mënjanoi*. RRNO 2- Persëri në kuvend, f. 288

MËNJËHERË *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) P.sh. Ky dekret hyn në fuqi *menjëherë*. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

MENS/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Mbasdreke kishim një orë lexim shtypi, dhe kohën tjetër të lirë, e kalojshim tue u sjellë n'oborr apor në *mensë*, ku mund luejshim shah e domino. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661. Gjendet edhe forma: *mencë*.

MENTALITET,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) libr. P.sh. Ishte *mentaliteti* i kohës: duhej një bej. RRNO 3- Si dikur, f. 478

MËNYER,-a *f. sh.-a (t)* [Mënyr/ë- Stand.] (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Mbas tri ditësh, në një mëngjes qershori, porsa u ktheva nga tualeti, pastruesi i birucava më tha në *mënyer* sekrete:... . RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

MAPARSH/EM (i), **-me** (e) *mb. i nyj.* [Mëparsh/ëm (i)- Stand.] & (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Shto mandej vështirësitë që sjell gjuha jonë për ne që, të mësuar të lexojmë shkrimet e shekujve të *mëparshëm* edhe të shkruajmë pak a shumë, simbas hamendjes, në dialekte dhe në nëndialekte, por që tash, e vënë nën rregulla drejtshkrimore e gramatikore, ku shkelja vlerësohet gabim,... HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351. Gjendet në vepra dhe forma: *maparshem*. P.sh. Edhe si meshtarë katolikë ishim aty te gjysa e vjetit të *maparshem*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

MAPOSHTËM (i), *mb. i nyj.* & [Mëposhtëm (i)- Stand.] (-) (-) ► (ǺǺ) P.sh. Lexuesit mund të njifen me përfundimet e këtyne gërmimeve nga dokumenti juridik i *maposhtëm*: ... HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

MEQË *lidh.* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) P.sh. Por, *meqë* do të gjykohesh në Shkodër, ne do të të gjykojmë për së dyti me grupin tjetër të klerikëve. RRNO 3- Si dikur, f. 478

MERCENAR,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Kur u bë Pashá mori *mercenarë* nga Veriu dhe sulmoi kristianët e çamërisë. RRNO 3 - Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

MERDHAS *jokal. -ita, -itur* (-) (-) ► (Ǻ) P.sh. - Jo, por më çoi të ftoftit se *merdhita* në rrugë. RRNO 1- I lirë, f. 236

MEREMETIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Kështu, mbas nja dy vjetve më caktuen një shumë për me fillue punimet e *meremetimit*. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395

MËRGAT/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) përmb. P.sh. Kishem andrue gjithmonë se kur të vinte ajo ditë e kthimit në Shqipni, do më pritshin si hero kombëtar, së paku mbas Enver Hoxhës, sepse ishte vepër e imja ajo çoroditja

e plotë, e gjithanshme dhe e pariparueshme e *mërgatës* shqiptare n'Evropë e n'Amerikë. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

MËRGIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Në fillim të vitit 1925 Pater Pali bani pak ditë burg, sepse u lirue me ndërhyrjen energjike të nanës së Zogut, por i takoi me kalie disa muej *mërgimi* në Itali. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

MËRGUEM (i) *m.sh. (*) ^ (**)* ► (ǺǺ)

P.sh. Ky e kaloi gjithë jetën e vet *i mërguem* në Jugosllavi, në Novi Sad e atje edhe vdiq. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

MERIT/OJ *kal. (*) ^ (**)* ► (Ǻ)P.sh. O Zot po t'lutem më trego: çfarë mëkati ka bà ky popull që *merit*o një dënim kaq të randë?... RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

MËRKURRE (E) *f. sh.-a(t) [Mërkurë (E)-Stand.] (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Në dhjetorin 1990 bamë një mbledhje ku u vendos që çdo të *mërkurre* afër datës 20 të çdo mueji, të mblidheshim për me koordine veprimet tona mujore, gjithashtu për të mos iu përzie njëni-tjetrit në veprim. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës "Vatikani dhe Arbëria" të Gj. Gashit, f. 362

MERMER,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Në përgjithësi ishin njerëz të ndershem, ndërtues shtëpiash, gurëgëdhenës, përsé toka e tyne kishte një lloj guri gadi si *mermerin*. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipni, f. 13

MËRZITUN (i,e,të) *mb. i nyj. [Mërzitur (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**)* ► (Ǻ)P.sh. Qentë lehshin përherë e má të tërbuem e na rrijshim të gjithë të *mërzitun*. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

MËRZIT *jokal., -a, -uar (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Nana ka me u mundue për ty si për të vetët e ti mos u *mërzit* as prej vorfnisë sonë, deri që të shëndoshesh. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

MES *parafj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ)P.sh. - Ndigjo, djali i Kolashinit: djali em e ti nuk jeni pá as njoftë kurrë njani me tjetrin; as s'keni pasë fjalë, ngatresa e anmiqsi *mes* vedit; pushka e

jote nuk asht e jotja, por e tjetërkuj. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

MESATAR,-e *mb.i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Kur ishem në Spaç na prunë aty një të burgosun në moshë *mesatare* e që të burgosunit e tjerë e thirrnin Ferit Lopa. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

MESAZH,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) UGJ (2015, f. 135) P.sh. Atë ditë ai shetiste n'oborrin e kampit, krejt i vetmuem, sepse nga shkaku i luftës së klasave ai mund konsiderohej si zàdhanës i të burgosunve politikë dhe mund transmetonte *mesazhe* liriye. RRNO 3- Smajl Duli i Postribës, f. 575

MESDIT/Ë , **-a** *f. sh.-(it) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. - Jo, - thashë, - sepse deri në *mesditë* do të shtyp të gjitha dispensat e gatshme, si edhe do të shkoj në shkollë. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

MESHAR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǺǺǺ) fet. P.sh. Të dyja këto pako ishin të njillojta: kishin mbrendë nga një *Meshar*, edicion i fundit, si edhe nga një palë tesha Meshet. RRNO 3- Si dikur, f. 478

MESH/Ë,-a *f. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) fet. P.sh. N'e nesre në Kishën françeskane u tha *Meshë* përshpirtje për At Gjon Shllakun e tjerë që kishin dekë krah për krah. RRNO 1- Ankthi mbas vdekjes, f. 67

MËSHIKËZ,-a *f. sh.-a(t)[Fshikëz- Stand.] (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Nder katundet mà t'afërta të qytetit, sidomos në Melgushë, Breg Buenë etj. kultivohej dendun krymbi i mëndafshit, por gjatë sundimit të tij filloi përpunimi i *mëshikëzave*: u themeluen Kazazët. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

MËSHIR/Ë,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Gjindet në një dhé të huej, mes një populli të huej, ku ajo çka mund të jetë má e mira asht se ndjejnë dhimbje për ty, kanë *mëshirë* për ty. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

MËSHIRSH/ËM (i), -me (e) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Jo vetëm me nxanësit tregohej i butë e *i mëshirshëm*, por edhe me të gjithë të vorfnit e punëtorët shprehte një dashuni, që i kalonte kufijtë e mundësive ekonomike të Urdhnit Françeskan, aq sa

shpesh superiorët ose kolegët i thonin: At Marin na nuk mund i mbajmë të gjithë të vorfnit e tokës. HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

MËSHIR/OJ kal. -**va**, -**uar** (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Dhe këtu synon politika e Partisë, që duke ju *mëshiruar* juve, duke u dërguar pranë familjeve tuaja, populli punonjës të jetë gjithnjë i bashkuar për të realizuar planet e Partisë e të shtetit. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

MESHTARI f. fet. përmb. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ndër kandidatët për *meshtari* un ishem i pari, mbasi qysh në vjetin 1946 i kishem krye studimet teologjike dhe ishem ordinue djakon; por, për mungesë moshet kanonike, prishem meshtarinë. RRNO 2- Meshtarët e rij, f. 316

MËSIM,-i m. sh. -**e(t)** (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. -Pse, nga ti do të marrim *mësime* moralit? RRNO 3- Si dikur, f. 478

MËSIMOR,-e mb. i panyj. (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. Ministri i Arsimit erdhi vetë në shkollat françeskane, por kje i pritun me ftoftësi prej trupit *mësimor* si edhe prej studentave. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

MËSIPËRM (i,e,të) mb. i nyj. (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. Duke u mbështetur në të gjitha elementet e *mësipërme* dhe duke u shtuar këtyre dhunimin e varrit, duke hequr eshtrat më të mëdha dhe duke mos i dhënë rëndësi mbledhjes së eshtrave të vogla dhe pastrimit deri në fund të varrit,... HISTORI 2 - Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

MESJETAR,-e mb. i panyj. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ai kishte nji bibliotekë shumë të pasun për historinë e Shqipnisë në epokën *mesjetare* dhe të ré, në të cilën spikateshin autorët e njohun: Ana Komnena, Kantakuzeni, Sansovino, Du Cange, përveç disa botimeve të Marin Barletit, Beimit e sa jetëshkruesve të tjerë të Skanderbeut. HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

MESËM (i,e,të) mb. i nyj. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Nuk kemi rrugë tjetër të *mesme*. RRNO 2- Në Tiranë, f. 274

MESNATË f. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Jemi afër *mesnatës*. RRNO 3- Si dikur, f. 478

MËS/OJ kal., -**ova**, -**uar** (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. -Praktika dhe historia na *mësojnë* se kurrkush nuk asht i përhershëm. RRNO 3- Si dikur, f. 478

MËSONJËS m. sh. [Mësues,-i- Stand.] (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Dhe deri sa të jem *mësonjës* në këtë vend, fëmijët tuaj nuk do të mësojnë tjetër veç kërkesave të fëmijëve të mi: Ciu, ciu, ciu! RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612. Gjendet në vepra edhe forma: *msues*.

MËSY/J kal., -**va**, -**rë** (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Në paçi ndonji ilaka, mik o të njoftun, *mësyjani*, - u thoshim. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

METAFIZIK/Ë,a f. (*) ^ (**) ► (Ë) filoz. P.sh. Pavdeksia asht dëshirë e gjith njerzve: themeli i *metafizikës*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

METAKARPE f. (*) ^ (**) ► (Ë) biol. P.sh. Eshtrat e gishtave që quhen falange, karpe dhe *metakarpe*, që përbëjnë pëllëmbën e dorës, gjithsej 20; HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

METAL,-i m. sh. -**e(t)** (*) ^ (**) ► (Ë) kim. P.sh. Atëherë bashkë me atë shoku tim menduem për të sigurue nji gjylpanë e cila të ishte prej *metali* të lakueshëm, por jo të thyeshëm. HISTORI 2- At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

METALIK,-e mb. i panyj. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Orët tona janë *metalike* që influencohen nga të nxehtit dhe të ftohtit. HISTORI 2 - At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

METË (i,e,të) mb. i nyj. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. - Ajo e para nuk kishte asnji të *metë*. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

METELIK,-u m. sh. -**ë(t)** (*) ^ (**) ► (Ë) vjet. P.sh. Kishem edhe afër 1500 lekësh (të asokohshme) në xhëp, gjysma kerkue borxh Kel Çobës: por e keqja ishte se un nuk dijshe se sa shkon *meteliku* dhe a më mjaftojshin ato për me mbrijtë në Shkodër. RRNO 1- I lirë, f. 236

MET/ËR,-ri *m. sh.-ra(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kishte ra një *metër* borë. RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por më shumë me shpifje, f. 344

METHOD/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kjo *metodë* filloi me u përdorur për çdo vend, sot këtu e nesër atje. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

METODIK/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Simbas *metodikës* shkencore historike, kur ndodhemi para një dokumenti të shkruem, vetvetiu lindin tri pyetje: 1. Kush është autori i dokumentit? HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

METRIK/Ë,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ë) let. P.sh. Pra, fjala vallëzon, e shkrueme me è' në mes, në *metrikën* e Fishtës shton një rrokje. HISTORI 3.4- Fallsifikatorët e veprës së Gjergj Fishtës, f. 381

METROPOL,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) UGJ (2015, f. 135) P.sh. Në Arqipeshkvi Imzot Gaspër Thaçi, Arqipeshkëv *Metropolit* i Shkodrës nuk mundi t'i qëndrojë këtij Katakizmi të Kishës Katolike në Shqipëri. RRNO 1- Ankthi mbas vdekjes, f. 67.

MËZ/AT,-ati *m. sh.-etër (-it) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. ...atë që do të shkruajë, e vë në gjendje të ushtarit posa të mbërthyer në uniformë të ngushtë dhe imtësisht të caktuar sa pulla duhet të mbërthejë, për të mos e krahasuar me *mëzatin*, të mbërthyer për herë të parë në zgjedhë, që hiqet djathtas e majtas, por assesi hullisë. HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

MEZ/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. *Meze* tek kemi: djathë, salam, preshe e hudra si edhe mushknitë e kingjit. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

MEZI *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Këta *mezi* mbaheshin në kambë! RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

MHLLAÇIT *kal.(-) (-) ► (ËË) &* P.sh. Ala nuk e kanë *mhllaçitë* buken që u dhanë Postribësit: në gojë e kanë, e po i pushkatojnë pa mshirë si me kenë tue therë bagti në kasaphane. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

MIDIS *parajf. (*) ^ (**)* ► (Ë) Shih. Mes. P.sh. Foli për jetën e vet, studimet,

veprimtarinë kishtarë, e kryesisht mbi 20 vjetët e fundit, kaluar ndër kampet e dënimit, *midis* të burgosurve e të internuemeve. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

MIELL,-i *m. sh.-ra(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Aneksi përtej ishte i mbushun vetem me thasë plot *miell*. RRNO 1- I lirë, f. 236

MIJ/Ë,-a *f. sh. -a(t) dhe -ëra(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) num. them. P.sh. Kisha katolike në Shqipëri është një realitet me 150 *mijë* besimtarë, të cilët i kanë qëndruar pushtimit osman për pesëqind vjet e tash, thue ti, le të shuhet nga një Hoxhë shqiptar! RRNO 2- Në Tiranë, f. 274

MI/K,-ku *m. sh.-q(t ë) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kur ktheva në Shkodër, i lypa një *mikut* tim piktor fletore vizatimi dhe një laps karboni, të cilat ia dërgova me postë sa me i lehtësue vëajtjen e randë. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, f. 295

MIKËPRITJ/E,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Në zonën e Shëngjinit u pritën shumë ftohtë, pothuajse me përbuzje, por gjetën *mikëpritje* vetëm në familjen e një prifti katolik. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

MIKPRITËS,-e *mb.i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ai popull m'u tregue mjaft i dashtun e *mikpritës*. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipëri, f. 13

MIKROB,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) biol. mjek. P.sh. Dukej se *mikrobi* i epidemisë së trakteve ende nuk ishte shërue dhe se temperatura optimale e inkubacionit ishte ajo e shtypjes dhe e dhunës. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

MIKROFON,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Thirrën në fillim Dom Nikollën, i cili duel para tyne, aty në kambë, te *mikrofon*. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

MIKROSKOP,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) mjet optik P.sh. Nderkaq partizanët që kontrollojshin kishen, mbas njaj statuje të një shëjti, gjeten një *mikroskop*. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

MILET,-i *m. (*) ^ (**)* ► (ËË) vjet. P.sh. A e ke ndie kah thonë *mileti* se Këta të bëjnë me ia hypë nanës...? RRNO 2- Marashi, f. 351

MILIMET/ER,-ri *m. sh.-ra(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Mandej fillonte orari i zakonshëm i burgut e nder kohët e lira sidomos At Marjani, që ishte msue me pajtue gjaqe e varrë e me i dhanë secilit hakun e vet, me një copë gazetë në dorë në vend të metrit, bante matjet me *milimeter* se kush i kishte hi në hak shoqit gjatë natës së mundimshme. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

MILION,-i *m. sh. -ë (t) dhe -ë (t) (*) ^ (**)* ► (Ë) num. them. P.sh. Sa *milionë* baheni ju shqiptarët? RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

MILIT/OJ *jokal. -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (ËË) libr. P.sh. Ndër këto grupe *militojshin* me pasion edhe një pjesë e mirë e asaj rinije shqiptare që androjshtin përmbysjen e botës së vjetër e të padrejtë, sunduese gjatë shekujsh, mbi të cilën ata me dhunë do të ndërtojshtin perandorinë e drejtësisë shoqnore mbi tokë. RRNO 1- Vjeti 1944, f. 17

MILJARD,-i *m. sh. -ë (t) dhe -a(t) [Milliard-Stand.] (*) ^ (**)* ► (ËË) & num. them.

P.sh. Korrent elektrik: një korrent që të therte me mija, miljona, *miljarda* gjylpana në kokë e gjithkund në të tanë trupin. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

MILJ/E,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ËË)

P.sh. Nuk mund thom një orë, mbasi un në atë gjendje që ishem kishem humbë edhe nocionin e matjes së kohës, nuk jam i sigurtë nëse e numrojshem me shekuj apo me kilometër a me *milje*, por mbas do kohe u ndie një brimë e çmendun: Ndal! RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

MINAR/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Në të gjithë Shqipninë fitloi shembja e *minareve* të xhamive. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

MINATOR *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Brigadat ishin gjithsej 5, të formueme, deri diku, simbas specialiteteve: me muratorë, mekanikë, *minatorë* etj. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

MINERALOGJI,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Më tha se do të fillonte studimet për *mineralogji*. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

MINERAR/E *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Thonin që industrinë *minerare* ne duhej

ta mbështetnim vetëm në atë të çimentos, me që lënda e parë gjendej sheshit në tërë vendin; po ashtu edhe deti ishte afer për transport. RRNO 3- Uzina në veprim - Mbarimi i miqësisë, f. 656

MINIATUR/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) libr. P.sh. ... ; ai ishte një gjygj që pasqyronte në *miniaturë* rivalitetet e mëdha që aso kohe, ose gjithmonë, janë zhvillue për pushtet. RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por më shumë me shpifje, f. 344

MINIER/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Ndërkaq, të burgosunit, puntorët e *minierës*, ishin vu në rreshta të gjatë e të pafund, me gaveta në duer. RRNO 3- Miniera e Spaçit, f. 535

MINORITET,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) UGJ (2015, f. 135) P.sh. - Ku do të përfundojë kombi ynë i vogël edhe në krahasim me *minoritetet* që kemi? HISTORI 3.1- Çashtja e shikueme në katër anë, f. 296

MINIST/ËR *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Delegacioni shqiptar me Imzot Bumçin u paraqit në Konferencën e Parisit, por në të vërtetë, *ministri* i jashtëm i kësaj qeverie, Mehmet Konica ishte kryesori aty që lunte politikën shqiptare. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

MINORANC/Ë,-a *f. (-) (- -) ► (ËË) UGJ* (2015, f. 135) P.sh. Na katolikët me këtë silogjizëm a parim zhdukemi edhe si *minorancë*. HISTORI 3.4-Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

MINUS,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) UGJ (2015, f. 134) spec. P.sh. Temperatura, siç thoni ju, ka shkue te *minus* 11-12 gradshi. RRNO 3- Si dikur, f. 478

MINUT/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Natyrisht që nuk kishim dishir me u ndrye mbrendë dhe kështu, secili përpiquej me fitue një *minutë* liri më tepër. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

MIQËSI,-a *f. sh.-të (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Fermi erdh përnjimend dy muej e gjysë mbas *miqësisë* me Mehmet Begun. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

MIQËSISHT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Ata folën *miqësisht* e së bashku shkuen në Valdanuz me pá barkat e tyne të mëdha që rrahshin jo vetëm detin Adriatik por edhe të tjera dete. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

MIQËSOR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Mbas përshëndetjes së ngroftë, të përzemërt e *miqësore* që Duka i Dubrovnikut e bani në gjuhën sllave, atëherë u çue në kambë djali i rí e tha:.. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

MIRATIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Presidenti, tue shpresue në prestigjin personal që kishte fitue, si dhe në besimin e popullit si një demokrat i kulluem, e paraqiti këtë projekt kushtetute për *miratim* në referendum popullor. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

MIRAT/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. - Shko e paraqite te drejtori i Muzeumit, të bahet një kerkesë nga ana e Muzeumit dhe un e *miratoj* në çast, - tha Qamili. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

MIRATUEM (i,e,të) *mb. i nyj.* [Miratuar (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰ) & P.sh. Përveç këtyne na kemi edhe një Statut të Kishës Katolike të *miratuem* nga Shteti. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

MIRË *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. -Për mobilje duhet landë e staxhionueme *mirë*. RRNO 3- Korniza, f. 548

MIRËADMINISTR/OJ *kal. (-) (-) ► (ǰ)*

P.sh. d) Të përpilojë buxhetin e Kishës Katolike të Shqipërisë dhe të *mirëadministrojë* pasurinë e saj. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

MIRËBESIM,-i *m.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Mehmet Shehu e shfrytzozi në *mirëbesim* dhe ai i tregoi se e vetnja rrugë prej nga mund merrej Kelmendi ishte Mali i Zi. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

MIRËDASHJ/E,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Dhe përshëndetej e i jepte dorën me *mirëdashje* si çdo njeri. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

MIRËFILLI *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. ... tue kenë pra politikan i regjun, e kuptoi *mirëfilli* se në Europën e asaj kohe nuk mund të hyhej pa kryq, prandej dha dorëheqjen, tue kërkue zavendësimin e tij me një prelat katolik. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

MIRËKUPTIM,-i *m.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Kjo rrymë u vazhdue në Ministrinë e Arsimit ku shkollat private nuk gjetën kurrë *mirëkuptim*. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

MIRËKUPT/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ►

(ǰ) P.sh. Ky Marjan Pasha ishte me origjinë prej vendeve fqinj me Kaukazin edhe i *mirëkuptoi* shaljanët. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

MIRËNJOFTJ/E *f.* [Mirënjohj/e- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰ) & P.sh. Por ky kujtim që u dërgon baba i em është tepër i vogël në krahasim me *mirënjoftjen* që zemra eme ushqen për tokën tuej të lirë. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

MIRËNJOHËS,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ►

(ǰ) P.sh. Së pari të jam *mirënjohës* se ti më ke shpëtuar jetën kur isha plagosur në këmbë. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

MIRËPO *lidh.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. *Mirëpo* mbas disa muejsh, aty nga fundi i korrikut, sahati kishte lëvizë pothuejse mà shumë se 30 sekonda. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

MIRËQENI/E,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Foli bukur për një revolucion të rí botnor, i cili, jo si revolucioni francez, por do t'i sillte njerëzimit barazinë e vërtetë, lirinë, *mirëqenien* e paqen të gjithë popujve të botës. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

MIRËSI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. E falënderova për *mirësinë* e saj, por vuna re se as ata të kampit, as të spitalit nuk dëshronin që t'u des në dorë, por mendonin të des gjatë udhtimit. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

MIRËSJELLJ/E,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Kur e thirrën gjykatsit e patën *mirësjelljen* dhe e pveten: A mund qëndrojsh

në këmbë? RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

MIRFILLTË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) & P.sh. -Un nuk ia pritoj të bisedoj me një filozofi të *mirfilltë*, pamvarësisht se kurrë nuk nxieret, mbasi diskutimet siç e gjejnë ashtu e lanë gjendjen. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

MIRUPAFSHIM *pasth.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Më puthi në të dyja faqet, u shtrënguem fort, më tha të kjoftë udha e mbarë e të *mirupafshim*. HISTORI 1- Mbarimi i misioni tem, f. 100

MISËR,-ri *m. sh.-ra(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. - Pse nuk i kanë mbjellë grunë o *misër*? RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

MISH,-i *m. sh.-ra(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Për me e kursye filluen me therë bagëtitë, për me e zevendsue bukën me *mish*. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

MISHËRIM,-i *m.* (*) ^ (**) ► (Ë) fig. P.sh. Ti je *mishërimi* i reaksionit borgjez. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

MISHNGRANSE *mb. i panyj.* [Mishngrënës-Stand.] (*) ^ (**) ► (Ë) & zool. P.sh. Kushdo që orvatej me e kalue këtë klon, lente aty jetën e vet nën breshni të automatikëve e trupi i tij u lehej kafshëve *mishngranse* ose vorrorej në msheftësi. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

MISHNUE *kal.* [Mishër/oj- Stand.] (*) ^ (**) ► (Ë) & P.sh. Po, Ernesto Cozzi, ishte i huej dhe sado që kishte kalue shumë vjet mes popullsisë malsore dhe kishte fitue mjaft njohuni e praktikë për jetën e tyne, prapseprap ai nuk kishte mbërrijtë me u *mishnue* me natyrën e shqiptarit, që nuk njipte kurrfarë institucionesh. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

MISION,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) libr. P.sh. Sepse, *misioni* i tij kryesor nuk ishte feja, besimi i krishtenë. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

MISIONAR,-e *m. sh. fet.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Nuk e ndava, siç do t'ishte e drejtë, në disa pjesë, mbasi kjo ngjarje perfshin disa vite, një pjesë të madhe t'asaj kohe që kalova si

misionar ndër male. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

MISTER,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Gjithshka dukej sikur t'ish mbulue nën çarçafin e *misterit*. RRNO 3- Si dikur, f. 478

MISTERIOZ,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) libr. P.sh. Për disa kohë kur hijshem në arkiv m'u dukte se hyjshem në një vend *misterioz*. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

MIT,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kemi krijue heroj, kemi krijue *mite* mbi të cilat hedhim themelet e historisë sonë, mbi të cilat ndërtojmë patriotizmin tonë, e ëka është më zë, të ardhmen e kombit tonë. HISTORI 3.2- Përsëri po del Hylli i Dritës, f. 303

MITIN/G,-gu *m. sh.-gje(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ndërsá ndërhymja në këto punë e Pater Vinçencit, që nuk kishte kurrnj anmik, bani që prej mbarë popullit të Shkodrës të organizohej *mitingu* i madh i vitit 1914 në kështjellën e Rozafatit, ku, HISTORI 2- Vinçenc Prendushi, i dashtun, i përzemërt, i qeshun e bujar, f. 171

MITOLOGJI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Pjesa më e madhe e letërsisë klasike greke e botnore është frymëzue dhe zhvillue mbi traditën e *mitologjisë* e të folklorit;... HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

MITOLOGJI/K,-ke *mb. i panyj* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ndërsá eposi ynë është krejtësisht legjendar, pa kurrëgjà historike, krejt *mitologjik*. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

MITRALOZ *m.sh.-ë* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Thanë se zbatoshin urdhnin e komandës, për më tepër ata folën mes vedit që atje nalt në kumbonare të vendosej një *mitraloz*. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

MI/U *m. sh.-nj(të)* (*) ^ (**) ► (Ë) zool. P.sh. A e kupton se tre çerekët e këtij populli, po të gjejshin një vrimë *miut* në gardhin e çeliktë që na ka rrethue, të gjithë do t'ikshin nga kjo shtypje e randë? RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

MIZ/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) &&
P.sh. Ai e kishte *mizën* nën kësulë. HISTORI 2
- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

MIZERJE,-a *f. sh.-(et) (-) (- -)* ► (ǰǰ)
UGJ (2015, f. 135)P.sh. Partia kërkonte se ku
mund gjent një burim kursimi në Dukagjinin
katolik, që figuronte nën kufinin e *mizerjes*.
RRNO 2-Doket e vjetra, f. 359

MIZOR,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǰ)
P.sh. Ndërkohë që edhe më dukej se ato turma
turreshin kundra qiellit sikur Zoti t'u kishte faj
që i mbante nën thembren e randë t'atij tirani
mizor. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e
quejtëm liri, f. 455

MIZORISHT *ndajf. (*) ^ (**)* ► (ǰ)
P.sh. Me të marrun vesh Mahmudi organizoi
një ekspeditë të fuqishme me anë të cilës jo
vetëm vuni qetësinë, por i ndeshkoi *mizorisht*
tue i ngulë ndër huj krenat e të gjithë kusarve.
HISTORI 1- Karagega në kalá, f. 94

MIZORI,-a *f. sh.-(t ë) (*) ^ (**)* ► (ǰ)
P.sh. - Jo, po na nuk kemi luejtë mendsh, - i
tha ajo, -pak vonë, por tash edhe na i kuptojmë
mizoritë e tyne. RRNO 1- I lirë, f. 236

MJAFT *ndajf. (*) ^ (**)* ► (ǰ)
P.sh. N'atë kohë ajo ishte *mjaft* e përmbledhun,
por edhe e bukur, sidomos ajo Mitropolia me
ato dy kumbonare. RRNO 1- I lirë, f. 236

MJAFT/OJ *jokal.-ova, -uar (*) ^ (**)* ► (ǰ)
P.sh.Kishem edhe afër 1500 lekësh (të
asokohshme) në xhep, gjysma kerkue borxh Kel
Çobës: por e keqja ishte se un nuk dijshe se sa
shkon meteliku dhe a më *mjaftojshin* ato për me
mbrijtë në Shkodër. RRNO 1- I lirë, f. 236

MJAGULLIT *jokal. v. III, -i -ur (*) ^ (**)*
► (ǰ) & P.sh. -Del e shife, ndigjoje si
mjagullit i përmallshëm! RRNO 3 - Njerzit
dhe shtazët, f. 627

MJALT/Ë,-i *m. (*) ^ (**)* ► (ǰ)P.sh. - Më
gjëj dy okë elb dhe tre filxhana *mjaltë*.
HISTORI 1- Si u bana mjek personal i
Mahmud Bushatit, f. 29

MJEDIS,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ)
P.sh. Në *mjedis* të pazarit të Shkodrës ndërtoi
Bezistenin dhe jo fort larg tij ndërtoi
Medrezenë e Madhe dhe tjera vepra të mëdha
e të vogla infrastrukturore. HISTORI 1- Sot,
mbas 250 vjetësh, f. 106

MJEGULL,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ)
P.sh. Æsht një histori e mbulueme nga *mjegulla*
ajo e komunave dalmato-shqiptare. HISTORI
2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të
kreshnikëve legjendarë, f. 207

MJEGULLNAJ/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ►
(ǰǰ) P.sh. Ndigjò, djalë, por më ndigjò mirë:
ky cikël i kreshnikëve është i mbuluem nga një
mjegullnajë e shekujve dhe gjatë tyne ka pësue
ndryshime e adaptime, sidomos ndër emna, që
për oportunitizëm janë islamizue, se
përndryshej nuk do të mund këndoheshin gjatë
regjimit otoman. HISTORI 2- At Bernardin
Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve
legjendarë, f. 207

MJEK,-u *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ)
P.sh. Vllaun tjetër e kishte *mjek* të lauruem në
Universitetin e Bolonjës, dhe që kishte mbetë
në Itali. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

MJEK/ËR,-ra *f. sh.-ra(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ)
P.sh. -Tani e kuptova: ata priftat pa *mjekër*.
RRNO 1- I lirë, f. 236

MJEKËRDENDUN *mb. i panyj.*
[Mjekërdendur- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰǰ)
P.sh. Pater Marini gjithnji e mbante ndër mend
fëtyrën e atij hoxhës *mjekërdendun*, që e kishte
çue në derë të fretënve, e nderonte kujtimin e
tij dhe vazhdimisht thonte se Hoxha i Gucisë
ishte kenë një shëjt musliman shqiptar. RRNO
2- Kampet e burgjet e Shqipnisë, f. 296

MJEKËSI,-a *f. (*) ^ (**)* ► (ǰ)P.sh. Kishim
si landë mësimi vetëm dy materje: gjuhën
shqipe dhe *mjekësinë*. HISTORI 1- Misionar
franceskan në Shqipni, f. 13

MJEKIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ)
P.sh. Ky mandej i bani *mjekimet* e veta e asaj i
erdh shpirti. HISTORI 1- Një ngjarje e
pabesueshme, f. 22

MJEKSOR,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǰ)
P.sh. Ai e priti me gëzim ardhjen e
"trashigimtarit të Princit të Shqipnisë" për një
vizitë *mjekësore*, por na tha se përgjegjen do të
na jepte nesër, mbasi për këtë ngjarje duhej
marrë pëlqimi i Këshillit. HISTORI 1-
Udhtimi në Raguzë, f. 69

MJEL *kal., mola, mjelë (*) ^ (**)* ► (ǰ)
P.sh. Zakonisht një djalë i rí shkante ditë
përditë me *mjelë* lopën, me ia lëshue në

kullosë dhe me i bìa pastrimet e punët famullisë. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

MJERAN/E *mb. i panyj.* (-) (-) ► (ǃǃǃ) P.sh. Mbas pesë vjetve të bollekut që pruni lufta, erdhën pesdhetë vjet të thata *mjerane*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

MJERUEME (i,e,të) *mb. i nyj.* [Mjerë (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǃǃ) & P.sh. Pak kush shpëtoi pa i bìa keq makina e nxiershin gjithshka kishin në stomak, e ashtu të shternguem njani për tjetrin siç ishim, pa perjashtim, u perlyem në një gjendje të *mjerueme*. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

MJERIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Ky trakt mà shumë kaloi dorë më dorë dhe lexohej me andje si këmbim i lotve të *mjerimit* me ndonji çast të qeshjes për inat. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

MJERISHT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Po hambari i njerzimit, ai i historisë, *mjerisht* ka mà shumë të qij se të mirë. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

MJESHT/ËR,-ri *m.sh.-ër(it)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Nji ditë erdh te un nji djalë i rí nga këta, e i dishpruem më tha: Qazim, kam ndigjue se je *mjeshtër* i madh. RRNO 3- Korniza, f. 548

MJESHTËRI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Me *mjeshtërinë* mà të madhe të nji artisti me këtë vepër autori ka krijue epikën e filozofisë. HISTORI 3.4- Kasëm Trebeshina në rrugën e Golgotës, f. 357

MJET,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Doktori i kishte thanë Prendës se do të bìa një çmos për ta shpëtue, megjithse na mungojnë shumë *mjete*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episodi i parë, f. 393

MLLEF,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Sigurisht që ishte vështirë me folë, sepse spiujt e çpifsat rrijshin gjithmonë me veshë hapun, megjithktë na e njiqshim mjaft mirë njani-tjetrin dhe kështu gjeqshim rasën me i a shprazë *mllëfin* e zemrës shoqit të mirë. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

MOBILERI,-a *f. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) bised.

P.sh. Përgjegjësi i *mobilërisë* është burri i mbesës tënde. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

MOBILIZUAR (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǃǃǃ) usht. P.sh. Policët ishin të gjithë të *mobilizuar* kundra armiqve të popullit. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

MOBILIZ/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Zakonisht ndër kso rasash *mobilizohej* krejt Partia me levat e saj: populli përpiquej me i qindrue e mos me marrë pjesë tue paraqitë arsye të ndryshme. RRNO 2- Puna me pengesa, f. 418

MOBILJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) përmb. P.sh. Misrin e sanën i qita në ankand, ashtu *mobiljet* e shtëpisë, që i kishem punue me dorë teme. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

MOBILUEME (i,e,të) *mb. i nyj.* [Mobiluar (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǃǃǃ) & P.sh. Aty hime në nji dhomë të madhe, por të pa *mobilueme*; kishte disa banka e tavolina druni punue në mënyrë trashamane, vetëm nji kryq në mur dhe nji kuadër i Shna Vlashit. HISTORI 1- Udhtimi i dytë në Raguzë, f. 90

MOÇAL,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Vendi i rrethuem ishte me të vërtetë *moçal*, megjithse i kishin pré zunkthat. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

MOÇ/EM (i), *-me* (e) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Kisha u krye shumë shpejt se, për çudí, ajo i kishte në vend tre lterët e *moçem* e kur i vunë pullazin, u pá se vetëm dritoret e gjata kishin nevojë për xhama, ashtu edhe dyshemja. HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

MODEL,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) UGJ (2015, f. 136) P.sh. Pater Martini ishte tue provue nji *model* radioje të vogël me bateri. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

MODERN,-e *mb. panyj.* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) libr. P.sh. Në fillimet e botimit të poezive të tij shumëkush edhe nuk i pëlqeu e ndoshta edhe u shkandullue, sepse nuk e kuptuen se ai ishte pioneri i poezisë *moderne* në gjuhën shqipe. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

MODERNIZIM,-i m. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ǻ)

P.sh. Dhe jo vetëm kaq, po edhe do ta shkombëtarizonte tue pru në Shqipni shumë kolonë italianë, gjoja në emën të përparimit e të *modernizimit*. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

MODEST,-e mb. i panyj. libr. (*) ^ ()** ► (Ǻ)

P.sh. ... edhe në kundërshtim të plotë me planet direktive institucionale për me dhanë kontributin e mundshëm, sado *modest* e të vogël në ripërtrimjen, në vazhdimsinë e Kulturës Shqiptare e cila nuk asht punë e një dite të vetme apo e një njerit të vetëm, por që duhet të trashigohet prej brezit në brez. HISTORI 3.1- Ut heri dicebamus... (Siç thonim dje...), f. 269

MOH,-u (moh,i) m. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ǻ)

P.sh. Vetëm sa u vreja në fëtyrë e ai i ra *mohit*. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

MOH/OJ kal., -ova, -uar (*) ^ ()** ► (Ǻ) &

P.sh. Kanë sytë me pá e nuk shofin; kanë veshët me ndie e nuk ndigjojnë: Zoti vepron e na e *mohojmë*. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432. Gjendet në vepra edhe forma: kjenë mohue.

MOJ pasth. (*) ^ ()** ► (Ǻ) bised.P.sh. Mëmë

moj, mëmë!. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

MOKËR f.sh. (*) ^ ()** ► (Ǻ)

P.sh. Kur jam nda prej Franit kam përgatitë një shpellë që e dijshe vetëm un: aty çova disa enë, një *mokën* të vogël edhe mjaft krypë, se kur vidhshim ndonji dash a ndonji cjan, për me tha mishin duhej shumë krypë. RRNO 1- Kënetë e Maliqit, f. 208

MOL,-i m. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ǻ)

P.sh. Zbritëm te *moli* i vogël i peshkatarve dhe nëpërnji rrugë të thepisun u ngjitem në Kështjellë. HISTORI 1- Udhtimi i dytë në Raguzë, f. 90

MOLL/Ë,-a f. sh.-ë(t) (*) ^ ()** ► (Ǻ)

P.sh. E pra, të shumtën e herës, nderi i marrun, grueja e grabitun e kuíjt e tokës, nuk janë zgjidhë me pleq kanuni, por vetëm në fushë të mejdanit, tue i hjedhë kundërshtarit *mollën* e kafshueme ose *mollën* e bejlegut. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

MONARKI,-a f. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ǻ)

P.sh. I pari të jepte me kuptue se revolucioni francez ishte një terror i pashembullt, një kthim i shëmtuem mbrapa në historinë e njerzimit, kurse tjetri na e shpjegonte si një përparim i madh që u pat bá në përmbysjen e *monarkisë* absolute. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

MONARKI/K mb. i panyj. (*) ^ ()** ► (Ǻ)

P.sh. Kushtetuta e ré e Shqipnisë nuk e ndërroj sistemin *monarkik*, por ndërroi dinastinë: atë të Zogollit me Savoien italiane. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjdhun i politikës shqiptare, f. 245

MONDAN/E mb. i panyj. (*) ^ ()** ► (Ǻ)

P.sh. Menjherë veshi një palë rroba të saja tue i hjekë kostumin mirditor dhe u paraqit si zojë *mondane* e Tiranës. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episodi i parë, f. 393

MONEDH/Ë,-a f. sh.-a (t) (*) ^ ()** ► (Ǻ)

P.sh. Kotorri vërtet ishte një komunë indipendente, që kishte edhe *monedhën* e vet, njëllonj si Ulqini, Shkodra etj. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

MONETAR/E mb. i panyj. (*) ^ ()** ► (Ǻ)

P.sh. -U shpallen ligjë financiare e *monetare* me urdhnesa drakoniane: Vulosën kartmonedhat dhe vunë tatime luftet, superfitimit e fitimit dhe e mbloodhen gjithë florinin e ruejtun me shekuj ndër qypa. RRNO 1- Dhuna bëhet pushtet, f. 35

MONGOL,-i m. sh.-ë(t) (*) ^ ()** ► (Ǻ)

P.sh. Sllavët erdhën të grishun nga Perandoria e Bizantit, që t'i kish ushtarë kundër dyndjeve të popujve gjermanikë e *mongolë*, dhe i vendosi ndër toka të pabanueme. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

MONOGRAFI,-a f.sh.-ë(t) (*) ^ ()** ► (Ǻ)

P.sh. - Zef, a e ke lexuar *monografinë* e X mbi Ismail Qemal Bej Vlorën? RRNO 3- Si dikur, f. 478

MONOPOLIZIM,-i m. (*) ^ ()** ► (Ǻ)

P.sh. Erdh puna që kur u bá Ministër i Arsimit Hil Mosi, shpalli programin e *monopolizimit* të shkollave dhe e vuni në rend të ditës për t'u zbatue sa mà parë. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

MONOPOLIZ/OJ *kal.*, -ova, -uar (*) ^ (**)

► (Ǻ) P.sh. Ndoshta sot do të bajë përshtypje fjala "komision joshtetnor"-, mendoj se shteti i demokracisë nuk duhet ta *monopolizojë* gjithçkafen në duer të veta; aq më pak kulturën. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

MONOTEIST, -i *m. sh.* -ë(t) (*) ^ (**)

► (Ǻ) P.sh. Mandej më foli për besimet primitive dhe origjinën e tyre, së mbrami te besimet *monoteiste* me në qendër popullin hebre ose çifut si i thomi na shqiptarët. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

MONOTON, -e *f.* (*) ^ (**)

► (Ǻ) +fig. P.sh. *Monotoni* e mërzitje e pambarueme. RRNO 3- Shpresa e pa shpresë derisa tirani vdiq, f. 641

MONS (-) ^ (- -) Δ (ǺǺ) fet. P.sh. Mbas sa shamjesh e shpifjesh perfundoi tue kerkue këto denime: *Mons*. Gjini, At Matë Prendushi, Dom Nikollë Deda, Dom Tom Laca me vdekje.

RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141. Gjenden në vepra edhe format: *monsig*, *monsinior*, *monsinjor*, *mosinjor*.

MONTIM, -i *m. sh.* -e(t) (*) ^ (**)

► (Ǻ) P.sh. Ndërsa shqiptarët thonin se i hapnin koshujt për të planifikue *montimin* dhe të shifnin se çfarë makinerishë, o pajisjesh kishin ardhë. RRNO 3- Uzina në veprim - Mbarimi i miqësisë, f. 656

MONT/OJ *kal.*, -ova, -uar (*) ^ (**)

► (Ǻ) P.sh. U përpoqa ta sajoj vetë dhe e *montova*. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

MOR/ MORE *pasth.* bised. (*) ^ (**)

► (Ǻ) +përd. pj. P.sh. -Ndigjò, *mor* bir, nji fjalë e vjetër thotë: inatin e mbramjes lene për nadje e inatin e nadjes lene për në mbramje. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

MORAL *mb. i panyj.* (*) ^ (**)

► (Ǻ) P.sh. Liria e ndërgegjes u kuptue se individi kishte të drejtë me përmbysë çdo ligjë *morale* e mos me iu bindë asnji ligje shtetnore. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

MORALISHT *ndajf.* (*) ^ (**)

► (Ǻ) P.sh. - Na kemi dyshim se cilin ka rrejtë má shumë: a ne, a Papën, a qeverinë; *moralisht*

nuk asht e lejueme për asnji: po, po; jo, jo. RRNO 2- Persëri në kuvend, f. 288

MORALIST/Ë, -i *m. sh.* -e(t) (*) ^ (**)

► (ǺǺ) keq. P.sh. Shembulli i tij u persrit disa herësh edhe më vonë, pa marrë parasyshë ligjen fetare që dënon vetvrasjen: megjithkëta gjykimin e drejtë për çastin e fundit të jetës e jep vetem Zoti: *moralistat* që kanë shkruet traktatet e gjata nuk i kanë jetue këto prova jashtzakonisht të idhta të njerzve. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

MORFOLOGJI/K, -ke *mb. i panyj.* (*) ^ (**)

► (Ǻ) gjuh. P.sh. Mirëpo, vetë konstrukt *morfologjik* i gegëve nuk e lejon shqiptimin e saktë të toskënishtes, dhe kur nji gegë don me folë toskënisht, bëhet qesharak. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës "Vatikani dhe Arbëria" të Gj. Gashit, f. 362

MORG, -u *m. sh.* -ë(t) (-) ^ (- -)

► (ǺǺ) P.sh. Ndër kampet e burgjet, ndër këto vjetët e fundit, kishin edhe nji dhomë të vogël që thirrej *morg*. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

MORR, -i *m. sh.* -a(t) (*) ^ (**)

► (Ǻ) zool. P.sh. Shtëpia u mbush me *morra*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

MORRACAK/Ë *mb. i panyj.* (*) ^ (**)

► (Ǻ) keq. P.sh. Shtëpia u mbush plot e përmajë me partizanë *morracakë* e partizane vithegiana. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

MORT, -i *m.* (*) ^ (**)

► (Ǻ) bised. P.sh. - Shko mbrendë e shif a ka *mort* aty. HISTORI 1- Nji ngjarje e pabesueshme, f. 22

MORTJ/E, -a *f. sh.* -e(t) (*) ^ (**)

► (Ǻ) P.sh. Minella dhe un ishim shumë të përmalluem nga *mortja* e saj, dashuni e shkimbun, tepër të jashtzakonshme! RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

MORTNOR *mb. i panyj.* [Mortor, -e - Stand.]

(*) ^ (**)

► (ǺǺ) & P.sh. Makina ecte me ritmin *mortnor*. RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506

MOS *pj.* (*) ^ (**)

► (Ǻ) P.sh. - Zef, ti je i ri, *mos* e merr vedin në qafë. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

MOSBESIM, -i *m.* (*) ^ (**)

► (Ǻ) P.sh. Natyrisht, na nuk e pvetnim njani- tjetrin se shka kerkojshin në hetuesi, jo për

mosbesim, por se ata ishin aq mizore sa mujshin me e marrë edhe atë tjetrin dhe me e pvetë se shka të ka thanë shoqi yt e me e torturue deri në vdekje. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

MOSHATAR, -e *mb. i panyj. & (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh.. -Zef, më ndigjo mua, Nikë Barcolla, alias, Dom Nikollë Mazreku, është *moshatar* me mua. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619. Gjendet në vepra edhe forma e fjalës: *mosatar*.

MOSHË, -a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Mbas 5 minutash mbrijti Nevzat Hasnedari, një burrë i gjatë, madhosh, fëtyrëkuq, i shëndoshë, që kishte *moshën* rreth 60-vjeçare. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

MOSHUAR (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Nuk është puna që ju si të *moshuar* nuk e nxirrni jetesën, por është se Partia e don popullin një dhe e di mirë që çdokush nga ju ka familje, ka njerëz të vet, ka miq e dashamirë, dhe nuk do që ata të konsiderohen si të prekur për fajet që ju keni bërë. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

MOSMARRVESHJ/E, -a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) [Mosmarrëveshje- Stand.] P.sh. Kur kapen mes vedit pse nuk i qesin bejleg shoqishojt, si Davidi e Goliath, në Shkrimet Shëjte, dhe tak-fak e zgjidhin *mosmarrveshjen*, Hitleri e Stalini pse nuk i qitën bejleg njani-tjetrit, por çojnë me vuetjtë e me vdekë të gjithë popujt që sundojnë?!... HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

MOSMIRNJOHËS, -e *mb. i panyj. dhe si em. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Po e përsëris se ata njerëz që krijuen Shqipninë nuk kemi kurrnji të drejtë me i gjykue për gabimet politike që kanë bënë në jetën e tyre, se po të bajmë këtë, atëherë tregohemi *mosmirnjohës*. RRNO 3- Si dikur, f. 478

MOSPËRPUTHJ/E, -a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Ndërsa në anën tjetër kishte grupe të tjera politike, të cilat i bashkonte *mospërputhja* me Partinë Popullore. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

MOSPRANIM, -i *m. (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Efekti i kësaj përçamje kje *mospranimi* i asnjënit prej delegacioneve shqiptare.

HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

MOT, -i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) fig. P.sh. - Përsa i përket ordinacionit tim, - më tha, - as që mund mendohet, se jemi në kohë shumë të turbullta: shpresoj se Zoti ka me prú një *mot* mà të mirë. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

MOT/ËR, -ra *f. sh.-ra(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Ku kishte nevojë prifti me fjetë me *motër* të vet? RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por mà shumë me shpifje, f. 344

MOTËRZ/IM, -i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) etnogr. P.sh. Ndërsa në *motërzime* sheh veprën Halili e Garria. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

MOTIT *ndajf. bised. (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Mbas Kongresit të Lushnjes u thirr Asamblea Kushtetuese, e cila nuk pushoi shamatën as mbrendë as jashtë; kush thumbit e kush patkonit deri që u polarizuen dy rryma: Popullore e Opozitë; dy parti si ato që *motit* quheshin tarafe. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

MOTIV, -i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Kështu ngjet që i najti *motiv*, si përshembull Rozafa e murosun, të gjindet ndër shumë vende të Gadishullit Ballkanik e ndoshta mà larg, tue fillue që nga ndërtimi i ndonji kishe në Rumani, me Urën e Shëjtit shpesh nëpër Serbi e ndërtime të tjera të mëdha përgjithë vend. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

MOTO, -ja *f. sh.-(t) (*) ^ (**)* ► (ËË) libr.

P.sh. Ndoci, si kryetar çete, luftoi me pushkë në dorë, megjithëse katolik i bindun, ai kishte për *moto*: Liri ose vdekje! RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

MOTOÇIKL/E, -a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)

& P.sh. Nji *motocikël* gjermane ishte kthye prej Hanit të Hotit për me i ndezë minat e vendosuna ndër urat që lidhshin qytetin me fushat. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

MOTOPOMP/Ë, -a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ËË) tek. P.sh. Kam një *motopompë* të një

njeriu besnik. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

MOTOR, -i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. Ky nuk kalohet në kambë; don një sandall e *motor*. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

MOTOSKAF, -i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ►

(ǰǰǰ) P.sh. Po ashtu edhe Kolë Gurakuqin; djali i tij i vetëm, mësues në Velipojë, gjatë udhëtimit u hodh prej *motoskafit* n'ujë, por e vranë aty për aty. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

MPI/J kal. -va, -rë (*) ^ () ► (ǰǰ)**

P.sh. Prandej, çdo gjashtë muej atij iu donte të shkante në spitalin e Vjenës ku me një ilaç të injektuem ia *mpijshin* nervin tridegësh të faqes. HISTORI 2- At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

MPLKXSJA *f. (-) (- -)* ► (ǰǰǰ) P.sh. Fatkeqesia

e tij dhe e familjes ishte *mpleksja* me një vajzë të nomenklaturës së rangut të dytë, që me provincialitetin dhe egërsinë e vet arrinte që t'i nxirrte sytë. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

MPREFTË (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. Njëpërmjet durimit tim ajo e bani punen e një thike të *mpreftë*: me majë të gjyplanës un shpertheva papuçet. RRNO 1- Krishti në burgun e madh, f. 204

MPREFTËSI, -a *f. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. Dukej si i fjetun, por kishte një *mpreftësi* mendjeje si pak kush. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

MPROJTËS *m. sh. [Mbrojtës- Stand.] (*) ^*

(**) & ► (ǰǰ) P.sh. - O cuca e Oroshit të Mirditës fisnike, ti e kuptove se mora mbi vedi detyrën e vështirë me u bënë sot e mbrapa babë e *mprojtës* i yti, por tash kam të drejtë me dijtë: a ke ndërmend ndonji tjetër djalë, çka ke dishir me bënë?. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i parë, f. 393

MREKULLI, -a *f. sh.-(t ë) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. Por Stambolli për të ishte *mrekullia* më e madhe. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

MUAJ, -i *m. sh.-(të) (*) ^ (**)* & ► (ǰǰ)

P.sh. Mbas ndonjë *muaji* transferohem prandaj dëshiroj të ma punosh një bust të Enverit në

dru. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537. Gjendet edhe forma: muej.

MUÇITEM *vetv. krahin. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

[kupto: Ënjtem, fryhem, mbufatem.] P.sh. Një pjesë e madhe ishin ajë kambësh e *muçatë* fëtyret. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

MUHABET, -i *m. sh.-e(t) bised. (*) ^ (**)* ►

(ǰǰ) P.sh. Ata atëherë hoqën edhe kapotat e u çliruen këpucësh e filluen *muhabetin*: - Ama, ky qeni juaj ishte trimi i trimave, tamam për dekoratë. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

MUJOR/E *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ) P.sh.

I tregova se tash e mbrapa kishim caktue një ndihmë të vogël *mujore* për secilin. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

MULLAR, -i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. Dikur gjeta një *mullar* kashte të sapo filluem e aty u struka deri në nadje. RRNO 3- Korniza, f. 548

MULLI, -ri *m. sh.-nj(të) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. Ndërkaq pararoja armike hetoi se gjenerali me rojen e vet ishin strehuar në *mulli*. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

MULLIS/I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. A e din si shkoi puna e *mullisit*? RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

MUND/A kal. -a, -ur (*) ^ () ► (ǰǰ)**

P.sh. Atëherë nuk *munda* të rezistoj më gjatë. RRNO 1 -Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

MUNDËSI, -a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. Njeriu së pari duhet të jete i lirë për të vendosë: po nuk kje i lirë s'ka *mundësi* as me vendosë. RRNO 1- Vetëm vdekja... f. 110

MUNDËSISHT *ndajf. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. -Në këtë pikë a është e vërtetë sejo vetëm kleri katolik, por edhe vetë Faik Konica me Albaninë e tij, në fillim në Bruksel e mandej në Londër, ishin bënë zani më i fortë i pamvarsisë së Shqipnisë, një pamvarsie të arritun e *mundësisht* të mbrojtun me anë të bajonetave austriake? HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

MUNDIM, -i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. Kryqat e *mundimeve* para kuzhinës nuk u harruen atje, por u bartën edhe këtu, ndërsa puna sa vinte e bahej perditë e ma e vështirë. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

MUNDJ/E,-a f. (*) ^ ()** ► (Ǿ)

P.sh. Ai të gjithë kta djelm i njipte emën për emën; shpesh herë delte e rrinte te ata e i shtinte në garë për me u rrokë në *mundje* ose me tagana për me pá forcën e shkathtësinë e tyne. HISTORI 1- Saraji, f. 59

MUND/OJ kal., -ova, -uar (*) ^ ()** ► (Ǿ)

& P.sh. -Un u *mundojshem* me i avitë ato gjellë që kishem përgatitë e vú aty para mbi tryezë, ku ata të dy pothuej as nuk i kishin prekë. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

MUNDSH/ËM (i), -me (e) mb. i nyj. (*) ^ ()** ► (Ǿ)

P.sh. Me fjalë tjera, kjo ishte një metodë komuniste për me hangër njani-tjetrin, ose një armë në dorë të diktatorit të madh për me asgjësue kundërshtarët e *mundshëm* të tij. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

MUNGES/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (Ǿ)

P.sh. Perveç tjerave tash, aty m'u shtue edhe një *mungesë* tjetër. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

MUNG/OJ jokal.-ova, -uar (*) ^ ()** ► (Ǿ)

P.sh. Né, na *mungojshin* të dyja. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

MUNICION,-i m. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ǿ)

usht. P.sh. Dorëshkrimet përgjithësisht i sistemuem ndër valixhe metalike ose arka *municioni* që ishin shumë të përshtatshme kundra lagshtisë. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

MUR,i m. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ǿ)

P.sh. *Muret* ishin veshun të gjitha me sixhade dhe shtrua me qylyma, punue nga gratë e vajzat e familjes sonë. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

MURATOR,-i m. sh.-ë(t) (*) ^ ()** ► (Ǿ)

P.sh. Mbas dy-tre muejsh ktheva persëri në Nikaj; kishem marrë teshat e fjetjes, si edhe tre mjeshtra *muratorë* e karpentierë. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395

MURGESH/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (Ǿ)

fet. P.sh. Aty jeta shembullore e Suor Muzhanit, aq e devotshme për Krishtin, e tërhoqi aq shumë sa kërkoi me i përngja asaj e me u bà *murgeshë*. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

MUROS kal.-a, -ur (*) ^ ()** ► (Ǿ)

P.sh. Si përfundim, të gjitha këto, së bashku me dy kashuj të mëdhaj plot me dokumentat e arkivit *i murosëm* në pjesën e njaj dhome. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

MUROSUN (i,e,të) mb. i nyj. vjet. etnogr.

[Murosur (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**)

MURTAJ/Ë,-a f. (*) ^ ()** ► (Ǿ)

& P.sh. Kështu ngjet që i njajti motiv, si përshebull Rozafa e *murosun*, të gjindet ndër shumë vende të Gadishullit Ballkanik e ndoshta mà larg, tue fillue që nga ndërtimi i ndonji kishe në Rumani, me Urën e Shëjtit shpesh nëpër Serbi e ndërtime të tjera të mëdha përgjithë vend. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legendarë, f. 207

MURTAJ/Ë,-a f. (*) ^ ()** ► (Ǿ)

mjek. fig. [kupto: Murtajë. = Fatkeqësi e madhe, e keqe e madhe, mynxyrë.] P.sh. -Fra Zef, mos mendo se kjo *murtajë* kalon shpejt. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

MUSHAMA,-ja f. sh.-(të) (*) ^ ()** ► (Ǿ)

P.sh. Kështu na uleshim kacuk, hidhshim mbi krye *mushamanë* dhe rrijshim pa punue, një orë ose dy, deri të pushonte shiu. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

MUSHKAJË,-a f. sh.-a(t) (-) (-) ► (Ǿ)

zool. P.sh. Banorët kryesorë: ushujzat dhe bretkosat, ndërsa *mushkajat* nuk kishin kufij se kishin liri të plotë mbasi mujshin me fluturue, por dishiri i tyne, i pangopshëm për gjak, i sillte gjithmonë aty përmbi né. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

MUSHK/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (Ǿ)

P.sh. Kishte ardhë me na marrë me *mushkë* një djalë i rí që thirrej Vatë: ishte shumë i shkathtë edhe i qeshun. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

MUSLIMAN m.sh. [Mysliman- Stand.] fet.

(*) ^ (**)

► (Ǿ) P.sh. Ai ishte *musliman* e un

prift katolik. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

MUSTAQ/E,-ja f. kryes. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ǿ)

P.sh. Me *mustakët* e gjatë hetojshin te goja se çfarë ushqimi kishe ngranë. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

MUSTAKGJATË *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Na shoqonte një skuader ushtarake me në krye një kapter *mustakgjatë* që na ia kishim ngjitur emnin Lekë Dukagjini. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

MUT,-i *m. sh.-ra(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) thjeshtligj. P.sh. Si ta merr mendja ty se do ta prish Ramazanin në ditën e fundit tue ngranë, me nder me thanë, një *mut*? RRNO 3- Smajl Duli i Postribës, f. 575

MUZË,-u *m. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Gjush Sheldia, që atëherë ishte drejtor, më tha se pothuej gjysa e objekteve ishin marrë e çue në Tiranë për me formue një *Muzë* Kombëtar. RRNO 2- Puna në muzë, f. 267

MUZ/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) mit. P.sh. Shumë kisha i kemi deklarue *Muzë* dhe kështu së vedit u asht kufizue veprimi fetar. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

MUZEALE *mb. i panyj. [Muzeore-Stand.] (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Deri diku tolerohej shkuemja në Kishë e pleqve e e plakave; mendojshin se besimi fetar duhej të paraqitej si dishka *muzeale*, por nuk kishin parasysh se këta pleq e plaka janë miqtë më të mëdhej të fëmijve të vegjël. RRNO 2- Puna me pengesa, f. 418

MUZ/GU *m. sh.-gje(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Mbërritën te shtëpia e tij një orë para *muzgut*. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

MUZHİK,-u *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Te na këto hektarë i dispononte çdo *muzhik*, sepse aty kishte arën e bukës për të mbajtur familjen, me pritë miqt, me shitë dishka për tregun, me pague taksat, kullotat e bagëtive e pyllin për zjarr e për shtëpi. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

MUZİKALITET,-i *m. libr. (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. *Muzikaliteti* i fjalës mbështetet kryesisht te zanoret dhe jo te bashkëtingëlloret. HISTORI 3.4- Fallsifikatorët e veprës së Gjergj Fishtës, f. 381

MUZİKANT,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Këtë punë e kishte fillue para meje At Sebastjan Hila, e vazhdova un dhe e perfundoj

muzikanti i madh At Martin Gjoka: një punë e gjatë dhe e vështirë që na kushtoi shumë net pa gjumë. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

MUZİK/Ë,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Perveç *muzikës*, me sakrificat të mdha kam pershkrue nga antikuari i bibliotekës edhe të gjitha veprat që flitshin për Skanderbegun ose për popullin shqiptar. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

MUZİKOR,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ai ishte themelues, drejtues e organizator i bandës *muzikore* të Shkollës Françeskane, e cila parakalonte shpesh me banda të tjera të qytetit, veshun me një kostum shumë të bukur, kuq e zî. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

MYFTI,-u *m. sh.-nj(të) (*) ^ (**)* ► (Ë) fet. P.sh. - Kryetari i Komunitetit Musliman asht *Myftia* i Lezhës, por tash një dy muej qyshë se i ka dekë djali 20 vjeç nuk asht dukë më këtu. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

MYKUN (i,e,të) *mb. i nyj. [Mykur (i,e,të) – Stand.] (*) ^ (**)* ► (Ë) & bot. P.sh. - Un nuk ia hjek vedit, por nuk kam oreks, - i thojshem, - buka e misrit thatë e *mykun* nuk më shkon poshtë. RRNO 1- Fratel Gjoni Pantalia, f. 118

MYLK *m.sh. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Zenepe Sulltania kishte *mylk* të vetin krahinën bregdetare që prej Lezhës e deri në Vlonë. HISTORI 1- Karagega në kalá, f. 94

MYNXYRSH/ËM (i), **-me** (e) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Madje ngjante se ai lajm i *mynxyrshëm*, qysh para se me u formulue me shkrim, kishte qarkullue vesh më vesh. HISTORI 2- Një vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

MYSHTERI,-u *m. sh.-nj(të) (*) ^ (**)* ► (Ë) bised. P.sh. Me të vërtetë më vjen mirë që *mysterive* të mi të Hotit u vjen keq për çka më ka gjetë, kur loçka e zemrës u dá prej kësaj jetë. HISTORI 1- Një ngjarje e pabesueshme, f. 22

N

NADE / NADJE *f.* [Mëngjes- Stand.](-) ^ (- -) & Δ(ǰ) P.sh. Kur u zgjova në *nadje* m'u duk se të gjithë më këqyrshin me një sy tjetër: vëzhgues e të trishtë. RRNO 2- Shkurt 1951, f. 277

NAFAK/ë,-a *f.* bised. (*) ^ (**) ▶ (ǰ) && P.sh. Si ma ka qitë Zoti *nafakë* e baba i yt i kishte miq të përzemert. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

NAFT/ë,-a *f.* (*) ^ (**) ▶ (ǰ) P.sh. Kërkoi për zhbllokimin e saj 4-5 litër *naftë*. RRNO 3- Uzina në veprim - Mbarimi i miqësisë, f. 656

NAIV,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ▶ (ǰ) P.sh. -Mos u shtir *naiv*. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

NAM,-i *m.* (*) ^ (**) ▶ (ǰ) bised. P.sh. që t'i kapi e t'i shtrojë në hu pa mëshirë të gjithë ata burra të shtëpiave ku ishin më në *namë* e në zà. RRNO 1- Lëvizja e Postribës, f. 71

NANDË *num. themel.* [Nëntë- Stand.] (-)^(- -) & Δ (ǰ) P.sh. Në hanin e Vasil Papajt kam banue *nandë* ditë, për më tepër më binte edhe ushqimin e nuk më ka lanë me shtí dorën në xhep. RRNO 1- I lirë, f. 236

NANDËDHET *num. themel.* [Nëntëdhjetë- Stand.] (-) ^ (- -) & Δ (ǰ) && P.sh. Ndigjò mirë, more bír: në jetë po u dashkan *nandëdhjet* e *nandë* urtí e dredhí e vetëm një trim! HISTORI 1- Si u plak Mehmet Bushati, f. 79

NAPOLON,-i *m.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǰ) hist. P.sh. Më kujtohet se kur isha fëmijë, At Donati porositi në Zvicër një sahat te markës Zenith, i cili kushtonte një *napolon* ar dhe me garanmë se pcr një vit nuk do ta lëvizte minutin. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

NARKOTIK,-u *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǰ) P.sh. Pse u dashka që artet e kohëve moderne të jenë nën ndikimin e fazave anormale të jetës, si helmimeve, ekstazave *narkotike* e çoroditjeve absurde! RRNO 3- Në spital, f. 559

NARKOZ/ë,-a *f.* (*) ^ (**) ▶ (ǰ) mjek. P.sh. Mbas operacionit, kur më doli *narkoza*, e pashë veten në një dhomë të vogël, shtrirë mbi

një krevat, ku kishin shtruar çarçafë të pastër. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

NASHKE *f.* (-) ^ (- -) Δ (ǰǰ) [kupto: gjuhe sllave] P.sh. A din kush me folë *nashke* me njeket mik që më ka ra në derë? RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

NAT/ë,-a *f.sh. net(ët)* (*) ^ (**) ▶ (ǰ) P.sh. Atë *natë* që Tom Luci erdh së pari në qelën time më pveti, ndër të tjera, se a e kisha ndër mend me marrë ndonji njeri për shërbim. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

NATYRAL,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ▶ (ǰ) UGJ (2015, f. 37). P.sh. Këto janë ligjet e një burimi *natyral* të arsyes njerëzore për një shoqni që sot e quejnë primitive. HISTORI 2- At Ambroz Marlaskaj, mbrojtës i lirisë njerëzore, f. 166

NATYR/ë,-a *f.* (*) ^ (**) ▶ (ǰ) P.sh. mbasi katundarët, të shtrenguem nga tatimet në *natyrë* që u kishin caktue, i shitshin bagtitë me një çmim të lirë, e kështu sigurojshim së paku një supë të mirë. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

NATYRISHT *ff. e ndër.* (*) ^ (**) ▶ (ǰ) P.sh. *Natyrisht* komenti i gazetës ka shumë fjalë që nuk janë. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

NATYROR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ▶ (ǰ) P.sh. Kampi ishte ndërue para tri vjetësh për thamjen e liqenit të Nartës, një nga bukuritë e rralla *natyrore* të vendit tonë, me pasuní të pallogaritshme peshqish e shpendësh. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

NATYRSH/ëm (i), -me (e) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) & ▶ (ǰ) P.sh. Asht e *natyrshme* që qysh atë ditë fitova një besim më të plotë ndaj tij, të cilin e rrejta gjatë gjithë jetës që kalova në burg... RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

NAZE,-t *f. vet. sh.* (*) ^ (**) ▶ (ǰ) P.sh. *Nazet* tua se ç'të kan hije! RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

NAZIST,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Ky ishte një krim tipik *nazist*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

NDAL/j *kal. -va, -rë* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Kur un u *ndava* prej shtëpie e shkova në Pulaj, te prifti gjerman Dom Alfons Trazki, mbas disa muejsh erdhi edhe ai. RRNO 2- Dom Dedë Malaj, f. 391

NDAL *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Më gjet aty e u *ndal*. RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f.413

NDALES/Ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Si përfundim një *ndalesë* dyditëshe në Durrës e një tjetër në Tiranë, kështu mbas 13 ditësh që u lirova, mbrijta në Shkodër, në Kuvendin e Arrës së Madhe. RRNO 1- I lirë, f. 236

NDALIM,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. *Ndalimi* i fesë duhej përligjë me të quejtunën tradhtë të klerit katolik. RRNO 3- Në pritje, f. 519

NDALUAR (i,e,të) *mb.i nyj.* (*) ^ (**) ► (ĶĶ) P.sh. Floriri asht *ndaluar*. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

NDENJUN *ndajf.* (*) ^ (**) & ► (Ķ) P.sh. U çova *ndenjun*. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

NDËRKAQ *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. *Ndërkaq* kishte fillue vapa e mizat, përveç insekteve që na i barshim gjithmonë ndër tesha. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183 Gjenden edhe format: *ndëkaq/ nërkaq*.

NDËR/ NËR *parafj.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Mandej dha urdhnin me kthye në kamp t'organizuem si gjithmonë *ndër* brigada. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

NDER,-i / NDORE *m.* (*) ^ (**) ► (Ķ) && P.sh. Ky ishte stimuli komunist, vendi i *nderit*. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183 && P.sh. -Djali em at risk e pat në luftë, e edhe n'e pastë vra ky, këtu nuk guxon kush me ma prekë se i *ka ra ndore* djelmve të Deli Dedës. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

NDER/OJ *kal. -ova,-uar* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Mbas pak hyni një kapter tjetër dhe e *nderoi*. RRNO 1- Vetëm vdekja..., f. 110

NDERIM,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Kur i sistemuem teshat, u mat vendi dhe na ra secilit për hise nga 29 cm, përveç hoxhës

të cilit për *nderim* i kishin lane 40 cm gjansi. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

NDERSH/ëm (i), -me(e) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Atje në Nikaj-Mertur, si gjithkund në botë, kishte mjaft njerz të urtë, të mendshëm e të *ndershëm*. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395

NDERSHMËRI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Atëherë m'u zhdruk çdo re dyshimi për *ndershmërinë* e Klerit Katolik dhe e ndjejem veten krenar. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

NDËRGJEGJ/e,-ja *f.* (*) ^ (**) ► (Ķ) filoz., psikol. P.sh. Jam i bindun, me *ndërgjegje* të pastër se të dyja palët ishin pendue për shka kishin nënshkrue, prandaj edhe kërkojshin vazhdimisht kapërcimin e shumë neneve. RRNO 2- Puna me pengesa, f. 418

NDËRGJEGJSH/ëm (i),-me (e) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Por nuk ishin të gjithë të *ndërgjegjshëm*. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

NDËRHË/J *jokal. -ra, -rë* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Njiherë shinat e vjeshtës jo vetëm që zverdhin gjethet e bimëve, por me stuhitë e tyne *ndërhyjnë* ndër zemrat e ndjenjat e njerzve në përgjithsi. RRNO 3- Si dikur, f. 478

NDËRKOMBËTAR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Zef, ai ishte ndërlihdësi yt i drejtpërdrejtë për lidhjet kombëtare dhe *ndërkombëtare!* RRNO 3- Si dikur, f. 478

NDËRLIDH *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh... mandej nëpërmjet teje janë *ndërlidhë* me autoritete má të naltat ushtarake tonat për me pregatitë një komplot kundra udhëheqjes së Partisë. RRNO 3- Si dikur, f. 478

NDËRLIK/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh... formon historinë e popullit shqiptar, që *ndërlikohet* kot ndër aventura të mundimshme.. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

NDËRLIKUEME (i,e,të) *mb. i nyj.* [Ndërlikuar (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ķ) P.sh. Çashtja e këtyne përfaqësive shqiptare në Konferencën e Paqes ishte tepër e *ndërlikueme*. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME!- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

NDËR/MARR *kal. -mora, -marrë* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kështu që reformat që kishte *ndërmarrë* Atatürk mund të ishin model edhe për shtetin shqiptar. HISTORI 3.6- HISTORË KURRË E SHKRUEME!- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

NDËRMARRJ/e,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Në Shkodër ende vazhdonte jehona e gjyqit të Dom Ejëll Kovaçit, sepse zhvilloheshin konferenca ndër lagje, *ndërmarrje* e katunde. RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por më shumë me shpifje, f. 344

NDËRMJET *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ata u kapshin *ndërmjet* vedit për sundim, për pare e fitim, për zyre e për femna. RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por më shumë me shpifje, f. 344

NDËRMJETËS,-i *m.sh.-(it)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kishin hi dorzanë e *ndërmjetës* disa njerëz prej Dushmanit, që ishin të afërt e të besuem të Sigurimit. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

NDËRPRE/S *kal.-va, -rë* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Atëherë un ia *ndërpreva*. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

NDËRRES/ë,-a *f. sh. -a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ai tregonte se vetëm për ushqime dhe *ndërresa* kishte hjekë keq. RRNO 2- Të kthejmë te punët e kishës, f. 310

NDËRR/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Vetëm këtu në Shqipni pushteti nuk *ndërroi*. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

NDËRSA *lidh.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Njana ishte bënë komuniste e i kishin dhanë punë dikund në një zyrë, *ndërsa* tjetra ishte pa punë, pra pa kurrnji të ardhun... RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

NDËRTES/ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Flamujt e shumë të tringjyrësh jugosllavë valaviteshin në çdo rrugë, në çdo *ndërtesë* shtetnore e në çdo shpi. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

NDËRT/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. - Jam gati të *ndërtoj* sandallin; ti e din që jam marangoz, - tha Dom Nikolli. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

NDESHJ/e,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Megjithëkëtë, në përgjithësi gjatë kësaj kohe u vu një qetësi; kaçakët e maleve kaluen kufinin ose mbaruen ndër *ndeshje*. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

NDËSHKIM,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Në dhomen tonë filluen diskutimet se pse e larguen hoxhën: për *ndëshkim*, apo për më mirë. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

NDESHKIMORE *mb. i panyj.* [Ndëshkimor-Stand.] (*) ^ (**) ► (Ë) & P.sh. Jo vetëm banorët e Postribës kryengritse, por edhe të gjitha katundeve tjera, si Rragam e Gur i Zí, Ana e Malit, Berdicë, Bushat, Beltojë, Trush e Barbullush nuk mujten me u shpëtue veprimeve *ndëshkimore* të qeverisë. RRNO 1- Lëvizja e Postribës, f. 71

NDEZ *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Një motocikël gjermane ishte kthye prej Hanit të Hotit për me i *ndezë* minat e vendosuna ndër urat që lidhshin qytetin me fushat. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

NDIEJ *kal., ndjeva, ndier* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Tue ra nata po *ndiej* se po avitej një çetë hapash e zanesh. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

NDJESI,-a *f. sh. -(të)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh...të cilat nuk kanë ligje etiko-morale, as estetike, që nuk kanë as *ndjesi*, as ideale. HISTORI 3.1- Çashtja e shikueme në katër anë, f. 296

NDIHM/ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ndigjò, lum motra, se nuk po të thom më ndrikull: un jam i rí e nuk njof kend që me t'ardhë në *ndihmë*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

NDIHMËTAR,-e *m. sh.-ë* (*) ^ (**) ► (Ë) vjet.. P.sh. Kur u hodhën 2-3 trakte tjera, u nënshkruen me firmën Bashkimi Shqiptar, që në realitet ishin vetëm Mark Çuni e Gjergj Bici e ridonji tjetër *ndihmëtar* i tyne... RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

NDIKIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Simbas tyne Kristianizmi nuk ka *ndikim* të vërtetë në marrdhanjet mes popujve. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

NDJEK *kal. ndoqa, ndjekur* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ah, thashë, këta partizanët janë vetë

djalli: duen me *ndjekë* ravët nëpër borë. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

NDJEKJ/e,-a f. (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Ishin në veprim jo vetem brigadat e *ndjekjes*, por një numer i madh spiunash e provokatorësh. RRNO 1- Lëvizja e Postribës, f.71

NDJELL/SHEM kal. (*) ^ (**) & Δ (ǰǰǰ)
P.sh. Jo vetëm pëllumbat, por sa herë hypshem në tarracë e i *ndjellshem* tue thirrë: vidi-vidi-vidi, shumë më shpejt mblidheshin trumcakët e zogj të tjerë të malit. RRNO 3- Njertzit dhe shtazët, f. 627

NDJENJ/ë,-a f.sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Poshtersia njerzore kishte mbrrijtë kulmin, aq sa, të terbuem prej inatit, nuk çajshin më kryet për kurrnji *ndjenjë* njerzore, as për të gjallët, as për të dekunit. RRNO 1- Ankthi mbas vdekjes, f. 67

NDJERË (i,e,të) mb. i nyj. (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Jam i bindun që e njihni mirë dashunin dhe vlersimin për të dërguemit tuej nga Baba im i *Ndjerë*, Veziri Mehmet Pasha, si edhe nga i Ndjeri Mustafa Pasha.. HISTORI 1- Shtojcë e botimit të dytë: "Fрати i Pashallarëve Bushatli të Shkodrës", f. 119

NDJES/ë,-a f. (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh... dhe në vend që të thonë një mea culpa, e t'i kërkojnë *ndjesë* këtij populli të rrëjtun.. HISTORI 3.4- Kasëm Trebeshina në rrugën e Golgotës, f. 357

NDODH jokal. -a, -ur (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Ndër ditët e para nuk dihej se çka po *ndodhë*. HISTORI 3.5- Njertz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

NDONJË përem. pacak. (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Procesi vazhdon: tani për tani neve nuk kemi *ndonjë* dokument në dorë, por më vonë do të dalin në shesh ato që ka bërë dhe do t'i hamë kokën. RRNO 1- Vetëm vdekja..., f. 110

NDOKUSH përem. pacak. (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Un nuk besoj se do ta ketë *ndokush* tjetër perveç të burgosunve. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

NDOSHTA pj. (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. 28 Nandori 1944 qe një ditë e ftohtë, e zymtë, *ndoshta* më e zymta që prej shpalljes së

pamvarsisë. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

NDREQ kal., -a, -ur (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Dhe ia shpjegova më hollësisht çfarë kisha *ndreqë*. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

NDRIÇUES,-i m.sh.-(it) (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ)
P.sh Tue kenë, pra, se Shqipnia tash ishte bā kërthiza e botës e fener *ndriçues* i popujve, duhej të mbahej me çdo kusht, derisa të vinte Kina me e ndihmue. RRNO 2 - Zbori e radhat, f. 354

NDRIKULL,-a f. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
vjet.. P.sh. - Oj *ndrikull*, - i tha ai burri, - a ban me e dijtë se shka ke mendue me bā tash e mbrapa? RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

NDRITSH/ëm (i), -me (e) mb. i nyj. (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
Psh... atje poshtë lugina e Shalës, ku gjarpnonte përmes një lum *ndritshëm* në të argjentë.. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

NDROJTUR (i,e,të) mb.i nyj. (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Dom Toma në pamje dukej si natyrë e *ndrojtur*. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

NDRYJ kal.-va, -rë (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Së mbrami shko e *ndryju* në Kalá. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

NDRYDH kal., -a, -ur (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Njeriu ka nevojë me shprazë zemrën, sekretin që e *ndrydhë*, me fjalë të tjera, ka nevojë me u rrfye. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

NDRYSHE ndajf. (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. -Un nuk dij *ndryshe*, kështu të kam marrë e kështu do të dorzoj. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

NDRYSHIM,-i m.sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Shpallja e tradhtisë së Koçi Xoxes dhe caktimi i datës së Kongresit I të Partisë, prunë mjaft *ndryshime* në kamp. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

NDRYSHK kal., -a, -ur (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Kur erdh puna me e provue atë, vunë re se saraçineska ishte *ndryshkë* e bllokue krejtësisht. RRNO 3- Uzina në veprim - Mbarimi i miqësisë, f. 656

NDRYSHKUR (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kur i nxueren, i pastruen, se ato ishin të ndryshkuna e të kalbuna. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

NDRYSH/OJ kal., -ova, -uar (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Por, edhe ky kamp po vjen tue marrë pamjen e tij: pak gjà ndryshon. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

NDYT (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kleri Katolik ishte agjuntura më e ndyrë dhe më tradhtare gjatë historisë së popullit shqiptar. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

NE *përem. vetor.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Po ne kemi dokumenta! RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

NEGATIV,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) UGJ (2015, f. 137). P.sh. Forca e rracës delte në pah si *negative* dhe jo *positive*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

NEJSE *pj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. *Nejse*, si të vendosin partija. RRNO 2-Persëri në Lekbibaj, f. 395

NEKROLOGJI,-a *f.sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Dha edhe *nekrologjinë*. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

NË *parafj. (r. k.)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. *Në* Dhëtor e mueren edhe atë e un mbeta përsri vetem. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

NËKJOFTËSE *lidh. (-) ^ (- -) &* ► (Ë) P.sh. Mendimin e shprehte kuartë: *nëkjoftëse* do t'u pranonte shtëpia e Toptanëve si mbret, atëherë si princ i parë do të ishte shtëpia e Gjomarkajve. HISTORI 3.6- HISTORË KURRË E SHKRUEME!- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467. Gjenden edhe format: *nëkjoftë*, *nëse*.

NËN *pj. fjalëform.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Lufta e Dytë Botnore ishte kah mbarimi. Ushtritë gjermane *nën* presionin evazhdueshem të aleatve. RRNO 1- Vjeti 1944, f. 17

NËNDETËS/e,-ja *f.sh.-e (t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ndërsá lundra u nis me kthye, demek me marrë edhe ata të shtabit, *nëndetsja* u nis e u largue derisá u zhyt nën ujë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

NËNDHESH/ËM *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kalaja e Rozafatit ka një tunel të *nëndheshëm* që lidhë pusin e kapidanerisë me lumin e Buenës. HISTORI 1- Karagega në kalá, f. 94

NËNDIALEKT,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) gjuh. P.sh. Shto mandej vështirësitë që sjell gjuha jonë për ne që, të mësuar të lexojmë shkrimet e shekujve të mëparshëm edhe të shkruajmë pak a shumë, simbas hamendjes, në *dialekte* dhe në *nëndialekte*... HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

NËN/ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Hekuran, jam *nëna* jote! RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

NEN,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. -Vetëm kjo fjalë që më thua mue krijon faj kundra ligjeve tona dhe dënohet nga *neni* 55 i kodit penal për agjitacion e propagandë kundra pushtetit! RRNO 3- Si dikur, f. 478

NËNKUPTIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. aq sa mos me i lanë vend as *nënkuptimit* mà të vogël për rastet e jashtzakonshme të jetës njerzore. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

NËNSHTR/OJ kal.-ova, -uar (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Burrat sundojnë se Pejgameri ka thanë se gratë do t'u *nënshtrohen* burrave. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

NEOLIT,-i *m.* (*) ^ (**) ► (Ë) arkeol. P.sh. Na atë sopatë guri e patëm vue në koleksjonin e veglave prej guri të *neolitit* së bashku me letrën dhe shenjuem një plus enigmatik në karakterin e Mehmet Shehut. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

NËPËR *parafj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. I thashë se kishem nevojë me më përcjellë e me kthye një herë te nana në Mal të Rencit, pa kalue rrugës së Shëngjinit, por me i ra pa rrugë *nëpër* mal të Kakarriqit e me dalë në breg të kënetës. RRNO 2- Shkurt 1951, f. 277

NDËRMEND,-i *m.* (*) ^ (**) ► (Ë) krahin. P.sh. Më pveti a kishem *ndërmend* me marrë ndonji njeri për shërbim, dhe u tregue i gatshëm me ma gatue bukën te shtëpia e tij tue i dhanë miellin. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

NËPËRMJET *parafj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. U njoftëm me të kryesisht *nëpërmjet* dorshkrimet të At Bernard Llutit. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

NËPUNËS,-i *m.sh.-(it)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ishte i njoftun si *nëpunës* i aftë gjatë sundimit osman, dhe i përkrahun prej gjithë atyne që donin një Shqipni, gjoja moderne, ku të përziheshin bashkë drejtësia e kodit napoleonik me ligjin e vjetër të Turqisë. HISTORI 3.6- HISTORI KURRË E SHKRUEME!- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f.467

NERV,-i *m.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) anat. P.sh. Ti nuk ua acarom *nervat* prokurorit e gjygtarëve se je gjithmonë i qetë. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

NERVOR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) anat. P.sh. Më tha se ishte i sigurt që një nga vazot e trunit të tij kishte shpërthye ose plasë dhe kështu Dom Pjetri kishte kaluar në një çrregullim *nervor*, që do ta mbyste mbrenda pak kohe. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

NERVOZIZ/ëm,-mi *m.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Takimi i tij me tjerët i shkaktonte *nervozizëm*, ngase nuk e kuptojshin. RRNO 2- Të kthejmë te punët e kishës, f. 310

NESËR *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Këtë punë e bante çdo ditë: sot këtu, *nesër* atje, hinte në çdo shtëpi e në çdo bahçe e s'kishte shka i ban kush. RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

NEVERITSH/ëm (i),-me (e) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. E pra, të gjitha këto, pasqyrojnë andrën e madhe, jetën që jetuem, atë të mjerën, të robtuemen, të vorfnën e të verbten, atë të shterptën nga poezia, por të pasun me servilizmin e *neveritshëm* idjotik. HISTORI 3.4- Dy fjalë për autorin e shkrimet e Dom Nikollë Mazrrekut, f. 386

NEVOJ/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ndigjò, z. Pashko Gurashi në paç *nevojë* për njerz trima e besnikë, fol se t'i gjëjë vetë!... HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i parë, f. 393

NEVOJIT/EM *vetv. -a (u), -ur* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ndërkaq At Antonit, si Provincjal që ishte, i *nevojitej* së paku një që të rreshtonte me makinë shkrimet e tija ashtu edhe

korrespondencën zyrtare. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

NEVOJTOR/e,-ja *f.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Kishte një *nevojtores* qandore alaturka (yzerhane) me pesë ndamje. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

NGA *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Përbahej *nga* dy krahë kryesorë të gjatë e dy tjerë ndërlidhës. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

NGACM/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Un nuk do çeksha asnjë nga këto biseda private, por po më *ngacmojnë* dhe un duhet të mbrohem. RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506

NGADALË *ndajf.* (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. A i ecta *ngadalë* dhe unë, atëherë, kur hyri në shenjstër të armës sime, tërhoqa gishtin. RRNO 3- Në krypore të Vlonës-Lufta e klasave në burg, f.568. Gjendet forma: kadalë.

NGADALSUEN *kal.*, [Ngadalës/oj- Stand.] - **ova, -uar** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Anijet tona e *ngadalsuen* udhtimin derisá u ndalën. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

NGARKES/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Atëherë iu suellen avokat Dhimitrit, por edhe ky kishte *ngarkesë* të madhe. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

NGARKIM,-i *m.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Kush të guxojë me thye e me plaçkitë dejlanet, kush të guxojë me ndaluar *ngarkimin* o zhgarkimin e anijeve ndër skela, i shkon koka!... HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

NGARK/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Mbasi të *ngarkoj* qymyr në Memaliaj, të pres këtu. RRNO 2 - Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

NGARKUAR (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. - Zef Pëllumbi, jam i *ngarkuar* të zhvilloj hetimet për lidhjet tuaja me spiunazhin italian dhe pikërisht me kryeagjentin Bertolini, funksionar i Anibasadës Italiane në Tiranë. RRNO 3- Si dikur, f. 478

NGASHËRI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Recitimet e pjesëve nga epika e lirika e poetit shkaktuen në sallë *ngashëri* të vërtetë. HISTORI 2- Një vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

NGATËRRES/ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) && P.sh. Mos i qit në *ngatërresë* derën e Vocit me atë të Hiskut. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

NGATËRRESTAR,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Por Pater Ambrozi nuk ishte naiv; ai ishte i specializuem në Drejtësinë Kishtarë, jo në atë drejtësinë e padrejtë, *ngatërrestare* e shfrytëzuese, por në drejtësinë e ligjeve të drejta e jo të kurtheve. HISTORI 2 - At Ambroz Marlaskaj, mbrojtës i lirisë njerëzore, f. 166

NGATËRR/OJ *kal. -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. N'atë bisedë ai ia bani të kuartë Çobës se para se me dekë kishte ndër mend me ia largue sa të mundte njerëz të tillë që *ngatërrojnë* punë. RRNO 2- Organizimi i ri në kishën e shgatrueme, f. 293

NGAZLLYE *jokal. [Ngazëlloj- Stand.] -va (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. U *ngazllye* i gjithë populli e me të edhe un. RRNO 2- Nata e Këshndellave, f. 338

NGEC *jokal. -a, -ur (*) ^ (**)* ► (Ǻ) && P.sh. E pashë se donte me më thanë dishka, por i *ngeci* në fyt e nuk e qiti. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

NGËRTHYEME (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* & ► (Ǻ) P.sh. Shoferi italian vazhdonte të mos kuptonte kurrigjã, por e ndjente se mbrenda bisedës vlonte një gjã serioze, ose tepër e *ngërthyeme* dhe pveste vedin: ç'e ka plaku këtë nuse të re?... HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

NGJALL *kal. -a, -ur (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Ndokush hodhi fjalën e *ngjalli* dyshimin se ky veprim ishte riciklim paresh të ndyta, por Presidenti e siguroi popullin tue deklarue botnisht se parja shqiptare ishte më e pastra në botë. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

NGJALLUN (i,e,të) *mb. i nyj. [Ngjallur (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Ka ardhë Krishti i *ngjallun*, për me ngjallë zemrat tona. RRNO 1- Krishti në burgun e madh, f. 204

NGJA/j *jokal., -va, -rë (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Në atë pseudoarkivin tand *ngjan* të dalin edhe dokumente që vërtetojnë se në kishën françeskane të Gjuhadolit qenkan gjetë armë të

mshehuna deri edhe mbas elterëve. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

NGJARJ/e,-a *f.sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. -Pater, - më tha, - ulu se due me të tregue një *ngjarje*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

NGJAT *parafj. bised. (*) ^ (**)* Δ (Ǻ) [kupto: afër] P.sh. Jo, jo, - i thashë, - jam shqiptar, albanese, Albania është këtu *ngjat* Italis. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

NGJESHUR (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Kjenë dy-tri orë të *ngjeshuna* me ushtrimat e vdekjes. RRNO 1- Lëvizja e Postribës, f. 71

NGJEU *kal. -va, -yer (-) ^ (- -) & Δ (ǺǺ)* [kupto: lyej]. P.sh. Kje ndonji që nxori një shami të bardhë dhe e *ngjeu* në gjakun e At Gjjon Shllakut. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

NGJIT *kal., -a, -ur (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Këtë letër ai e *ngjiti* jashta derës, të cilën e mbylli dhe ma dha çilsin mue. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

NGJITAS *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh., sepse te asht gjuha kemi tri bashkëtingëllore *ngjitas* (sh, t, gj), ndërsá Fishta si poet e jo si gramatikan... HISTORI 3.4- Fallsifikatorët e veprës së Gjergj Fishtës, f. 381

NGJITJ/e,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. Normalisht ishte krejt e pamundun që të ndigjoheshin *ngjitjet* dhe zbritjet e atyne shkallëve që ishin në të hymen kryesore të shtëpisë: ishin shumë larg. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

NGJYR/-ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Në fëtyrë kishte marrë një *ngjyrë* shumë të kuqe. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

NGJYROSUR (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. U gjet një fletë gjethe e *ngjyrosur* me jeshil dhe nga oksidimi e kthyer pjesërisht në ngjyrë të verdhë. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

NGORDH *jokal., -a, -ur (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Le të *ngordhin* ajo këtu në punë e ty mos të shof mà këtu!... HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

NGAS *jokal.*, -va, -rë (*) ^ (**) ► (ǰǰ) [kupto: vrapoj] P.sh. Un e bājshem tue qeshë, por erdh puna që *ngitshin* edhe të tjerët e ma xejshin qoshen. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

NGRATË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Sa pinë rakinë ata të dy e morën me vedi Feritin e *ngratë*, e nxuerën anash, jashtë klubit dhe e kërcënuen: Ti ke vjedhur lopën e fermës. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

NGRË *kal.*, **ngrita**, **ngritur** (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Nuk kishem dyshim në dashamirsinë e Jonuz Dinit, por kush mimd ishte mbas tij, që kish *ngrehë* këtë kurthë? RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

NGRIRË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Këmbën e kisha të *ngrirë* në allçi, por nuk kisha plagë të tjera. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

NGRITJ/e,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Kleri katolik, që ishte therë shi në idealin e vet të *ngritjes* së kulturës kombëtare në Shqipni, e cila do ta ndihmonte edhe në mbajtjen e fesë, u mobilizue. HISTORI 3.6 - HISTORÍ KURRË E SHKRUEME!- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f.467

NGRI/J *jokal.*, -va, -rë (*) ^ (**) ► (ǰǰ) && P.sh. Axha im, ashtu i gjatë siç ishte, *ngriu* qiri në kambë dhe më kqyrte mue. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

NGROH *vetvet.*, -a, -ur (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Prita të *ngrohesh*a në diell vjeshte, i strukun ndër ato pisha të reja. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

NGROHTËSI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) përd. mb. P.sh. Rreze *ngrohtësie* ndër lule të bajamave; HISTORI 3.2- Biografi e shkurtë e Hyllit, djalë tetëdhjetëvjeçar, f. 306

NGROHJ/e,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh... edhe un ktheva pranë shtëpisë, ku nuk gjej mà *ngrohje* as ngushllim dhe vetëm kujtoj të qkijat që kam bà. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

NGRYS *kal.*, -a, -ur (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Ndërsa vitet kalonin na i *ngrysnim* ditët tona në burg. RRNO 3- Shpresa e pa shpresë derisa tirani vdiq, f. 641

NGUC *kal.* -a, -ur (*) ^ (**) ► (ǰǰ) [kupto: ngacmoj] P.sh. Pater, kur më *ngucin* të tjerët, un përgjigjem me inát. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

NGUJ/OJ *kal.*, -ova, -uar (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Mbylla dyerët e dritaret e shtëpisë dhe u *ngujova* edhe un si për luftë. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

NGUJUEM (i,e,të) *mb. i nyj.* [Ngujuar (i,e,të)-Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ) P.sh. në se Ramiz Alia mendonte për një tjetër politikë shqiptare a por do rrinte gjithmonë i *ngujuem* në bunkerin e Enver Hoxhës. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

NGUL *kal.* -a, -ur (*) ^ (**) ► (ǰǰ) && P.sh. Un *ngula* kambë se uji ishte i idhtë, por Simon Harapi më tha: Je teper i ambel ti, prandej të duket ujët me shije të idhtë. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

NGULM,-i *m.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Megjithkëtë un vazhdova me *ngulm* në marrinë e përpjekjeve të mia për t'ardhmen e këtij populli fisnik. HISTORI 1- Saraji, f. 59

NGULSHEM *vetvet.* [Ngulem- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰǰ) fig. P.sh. Un, pothuej krejt të kjartë ua bana me dijtë se *do të ngulshem* në Shkodër. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

NGULAS *ndajf.* (*) ^ (**) && ► (ǰǰǰ) P.sh. - E mbasi më shikoi *ngultas* vazhdoi: - Ndigjoje djalë, e mbaje mirë në mend, se në fondin tonë kemi 400 kangë. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

NGULUR (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) & ► (ǰǰǰ) P.sh. Valët shkumbzuese, edhe pse pa pushim të lëvizuna, ishin po aty, sikur të *nguluna!* RRNO 1- Lexuesit, f. 15

NGURRIM,-i *m.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Un pa *ngurim* përgjegjia: Po, shkoj. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395

NGURTË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) fig. P.sh. Si burgu i birucave, ashtu edhe numri i rojeve ushtarake që n'atë ças u normalizue në rregullat e veta të *ngurta* të së keqes. RRNO 3- Në pritje, f. 519

NGUSHËLL/OJ *kal.*, -ova, -uar (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Meqë na kanë ndarë nga fëmijët tanë njerëzit e këqinj, Zoti na solli fëmijë të tjerë që

të na *ngushëllojë*. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

NGUSHLLIM *m. sh.-e(t)* [Ngushëllim,-i - Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Në rrethanat e burgut, e sidomos të një dënimi të randë, njeriu kërkon *ngushllim*. RRNO 3- Kausa në Tiranë, f. 526

NGUSHT *ndajf.* [Ngushtë- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Së dyti duhet të dijsh se jeta mes luleve dhe njerëzve lidhet aq *ngusht* sa për shembull, sikur një i burgosun të më këpusë një lule, un për vedi, do të pranojshem që më parë të më kapin për veshi. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

NGUSHTËSISHT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. A e din se jeta është e lidhur *ngushtësisht* me dhimbjen? RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

NGUT,-i *m.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Në të vërtetë un po e haja me *ngut*, sepse ishem unshëm. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

NGUTSH/ëm (i),-me (e) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ndërkaq populli, për t'u organizue në shtet, ka nevojë të *ngutshme* për një kushtetutë kombëtare. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

NIP,-i *m.sh.-a(t)* dhe **-ër(it)** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Jam Gjoni, djali i vetem i Luigj Kakarriqit që ka pasë një farmaci në Fushë-Çelë, *nip* i Zef Kakarriqit që banon në Tiranë, doktor veteriner. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

NIS *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ne e nesre mora bukën dhe shaminë me vedi e *u nisa* për punë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

NISHAN,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) && bised. P.sh. Dokumentacioni arkival, në rast se ekziston, asht një sendergjim fals; ai i vërteti, edhe në kjoftë se mund t'i gjindet ndonji gjurmë, asht zhdukë pa shejë e *nishan* me të gjithë njerzit që mund ishin në dijeni të tyne. RRNO 3- Paraqitje e volumit te trete, f. 465

NISJ/e,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Por ai e shoqnoi delegacionin shqiptar në *nisje* për në Durrës prej limanit të Triestës. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME! - Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

NOCION,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) filoz. P.sh. Nuk mund thom një orë, mbasi un në atë gjendje që ishem kishem humbë edhe *nocionin* e matjes së kohës. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

NOFK/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ndërsa ai miku yt, Spiro Gjoka, që ta ka ngjitur *nofkën* apostoliku, me urti të madhe fliste vesh në vesh. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

NOFULL,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) anat.. P.sh. Sa më zgjati kjo smundje nuk mund e thom me siguri, por më vonë dhambët jo vetëm që nuk më kanë lëvizë, por më janë shterngue aq fort sa kur ka ardhë koha me i hjekë nuk delshin pa thye pak edhe *nofullën*. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

NORMAL,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) UGJ (2015, f. 138). P.sh... një rrugë *normale* ku mund të qarkullonin 2 makina. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

NORMALIZUE *kal., [Normaliz/oj- Stand.] - ova, -uar* (*) ^ (**) ► & (ǰǰ) P.sh Mbas pesë ditve tjera *u normalizue* dhe jeta e perditshme e burgut: në at dhomë vazhdoi si ma parë. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

NORM/ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Unë po ju liroj me kusht që sot e mbrapa të realizoni *normën*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

NORMIST,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Njani mbas tjetrit vijshin komandant kompanie e komandant brigade, *normist* e teknik: na realizojshim *normën* vetem 160%. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

NOSTALGJI,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) libr. UGJ (2015, f. 139) P.sh. Tirani ynë kishte *nostalgji* për Stalinin. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

NOT,-i *m.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. *Noti* më freskoi jo vetëm në trup, por m'u duk se edhe në shpirt. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

NOT/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) dipl. P.sh Këtë *notë* proteste un ia kam drejtue Kryeministrit, Enver Hoxhës. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

NOTER,-e,-ja *f.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) drejt. P.sh.. në praninë time, të quajturës Violeta Sulka, si *notere*, filloi gërmimi i varrit ceremonial të P. Gjergj Fishtës. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

NOT/OJ *jokal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh *Notova* mbi kulmin e valëve të Drinit e pa marrë parasyshë rrezikun erdha e ia gjeta sendin këtu te ju në Shqipëri!. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

NOVATOR,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Edhe në gjúhën shqipe kanë mbetë shumë fjalë, të cilat nuk kanë mujtë me i zhbi as përkthyesat *novatorë* të dy dioçezave shqipfolëse të Jugosllavisë. HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

NOVEL/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kur ishem në burgun e dytë, ia tregova këtë ndodhi shkrimtarit Kin Dushi, në mënyrë që ta shkruente një *novelë*. RRNO 2- Baba i vërtetë, f. 409

NUANC/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) UGJ (2015, f. 139). P.sh. Ky shkruen në një gjúhë që nuk është e tija, të cilën nuk e zotnon ndër *nuanca*, por i din vetëm rregullat kryesore. HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

NUHAT (NUHAS) *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. U çue, u avit, e *nuhati* dhe u largue. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

NUHATJ/e,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ata me *nuhatjen* e tyne i gjenin njerzit e aksidentuem, i zbulonin dhe u jepnin ndihmën e parë, mandej vijshin e kërkonin ndihmën e fratit. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

NUK *pj. mohuese* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Që nga çasti që ishim nisë, shiu *nuk* kishte pushue asnjherë. RRNO 1 - Këneta e Maliqit, f. 208

NUM/ËR,-ri *m. sh.-ra(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Aso kohe Fishta ishte intelektual *numër* një. RRNO 3- Si dikur, f. 478

NUMËR/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► & (Ë) P.sh. *Numëroji* vetë sa bëhen. RRNO 3- Si dikur, f. 478

NUMIZMATIK/ë,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Për këtë At Marin Sirdani më pat dhanë dy libra voluminozë për *numizmatikën*, të cilët

un i lexojshem me andje. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

NUMËRUEME (i,e,të) *mb. i nyj.* [Numërueshëm (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) ► & (Ë) P.sh. At Pali nuk i shifte të *numërueme* ditët e komunizmit në Shqipëri, sikurse mendonin shumë të tjerë. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

NUN,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) etnogr. vjet. P.sh. Korçarët si Vasil Papaj, Gaço X e sa tjerë, kjenë *nunat* e kumbarët e mi dhe në kujtime të mija kanë mirënjohje të thellë se ishin njerëz të mirë. HISTORI 3.1- Kur harrohet e keqja mund të përsëritet, f. 263

NUNCI *m. (-) (- -) Δ* (Ë) fet. P.sh. Në të vërtetë, çashtjen e françeskanëve e randonin edhe akuzat që *nunci* apostolik Leon de Nigris lëshonte kundra shkollave françeskane. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME!- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

NUNCIATURA *m. (-) (- -) Δ* (Ë) fet. P.sh. Atëherë, aty ngjitë, ishte *nunciatura* apostolike. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME!- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

NUR,-i *m.* (*) ^ (**) ► (Ë) bised. P.sh. Atij i kishte ra në fëtyrë një *nur* gëzimi si çmos kurr. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episodi i parë, f. 393

NUS/e,-ja *f.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. *Nuse*, qe çilcin e ke me i bìa hysmet këtij djalit tem. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë, f. 391

NUSNI,-a *f.* (*) ^ (**) & ► (Ë) [kupto: nusëri,-a]. P.sh... këtu është gjerdeku, këtu ke shtratin e arkën e *nusnisë* e rrobet e djalit.. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë, f. 391

NXEHTËSI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ishte një torturë e vërtetë, gjatë së cilës vdiqën njerz nga mungesa e ajrit, *nxehësia* dhe të tjera rrethana. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

NXËNËS,-i *m.sh.-(it)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Atëherë i zemruar i thashë, lëri *nxënësi* të lirë. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

NXITIM,-i *m.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. - Ku ishte kjo qendër? - pveti hetuesi me *nxitim*. RRNO 3 - Si dikur, f. 478

NXITJ/e, -a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Nuk mund të rrimë pa përmendë se *nxitjet*, që vinin prej Shën Peterburgut në ndihmë të Malit të Zí, e të shteteve të tjera të sllavëve të jugut, synonin edhe ato një Shqipni të pamvarun, por jo për të gjithë Shqipninë. HISTORI 3.6- HISTORI KURRË E SHKRUEME!- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

NXIT/OJ *kal. -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Ndigjò, - më tha, - mos u *nxito* kurrë me zgjedhë shokun e jetës. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë, f. 391

NXJERR *kal. nxora, nxjerrë (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Njeriu ka *nxjerrë* fjalën infinit ose i amshuem, por në të vërtetë mendja e njeriut nuk e mbërrinë as nuk e kupton as infinitin as

amshimin. HISTORI 3.5-Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

NXJERRJ/e, -a *f. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. Hylli i Dritës u zotue për *nxjerrjen* e një numri të posaçëm me artikuj e studime, vetëm të këtyne gjashtë viteve të fundit, kushtue veprës së At Gjergj Fishtës. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

NXUNI *kal.(-) ^ (- -) & Δ (ǰǰǰ)* [kupto: zë/zuri] P.sh. Drita na *nxuni* porsa filluem me iu ngjitë malit të Kakarriqit. RRNO 2- Shkurt 1951, f. 277

NYJ/ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) fig. P.sh. Politikanët partiakë shqiptarë mendojnë se *nyjen* gordiane të politikës së mbrendshme të Shqipnisë e kanë në dorë zgjedhjet parlamentare. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

NJ

NJA *pj. bised. (*) ^ (**)* & ► (ǰǰ)

P.sh. Por Mehmet Plaku nuk iu nënshtue ktij urdhni prandej çoi e thirri Begun e Lezhës, i dha *nja* dy-treqind malcorë dhe e kthei përsëri dhandrin e vet në Kavajë, e përgatiti ushtrinë për mos me i lëshue limanet e detit. HISTORI 1- Si u plak Mehmet Bushati, f. 79

NGJAL/ë,-a *f. sh.-a(t) zool. (*) ^ (**)* & ► (ǰǰ) && fig. keq. P.sh. -Ndigjuem këtu tue folë At Zef Pllumin, që përpiqej t'i rrshqasë si *njala* drejtësisë popullore. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

NJË *num. them. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh.- Shihni ku arrin poshtërsia e *një* intelektual borgjez! RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506. Gjenden në vepra edhe format: *njajë*, *nji*. P.sh. Ndermjet lagjes Kazenë e Zarufë menjherë u panë se filluen punimet për meremetimin e *njajë* kishe jo fort të vogël, muret e vjetra ishin të forta por as nuk kishte pullaz, as dysheme. HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29 P.sh. Kjo punë më ra edhe mue për shtat sepse kursejshem *nji* orë rrugë. HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

NJOH *kal., -a, -ur (*) ^ (**)* & ► (ǰǰ)

P.sh. Un e *njoh* mirë se më ka rastisë me e bashkëjetue. HISTORI 2- At Ambroz Marlaskaj, mbrojtës i lirisë njerëzore, f. 166. Gjendet edhe forma: *njof*. P.sh. Ato armë, për të cilat ju mendoni, un nuk i *njof* as nuk i di. HISTORI 2- At Donat Kurti, vjollca e letrave shqipe, f. 221

NJËHERË *ndajf. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) &

P.sh. Po siku u pamë *njëherë* para një muaji. RRNO 3- Në pritje, f. 519. Gjendet në vepra edhe forma: *njiherë*. P.sh. ndërsa disa të tjerë si ky këtu (fliste për Gjinin), janë verbue e shurdhue *njiherë* e përgjithmonë e jetojnë vetëm me andrrat e veta të rinisë. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

NJIKOHËSISHT *ndajf.* [Njëkohësisht- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰǰ) P.sh. Marangozi ishte *njikohësisht* edhe magazinier i brigadës, sepse aty do të merrshin dhe do të dorzoheshin veglat. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

NJËLLOJ *ndajf. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) &

P.sh. -*Njëlloj*, priftër të dy janë. RRNO 3 - Uzina e naftës në Ballsh, f. 584. +P.sh. Tue vazhdue te muzikaliteti i poezisë vrejme së nji,

e përdorun nga Fishta, nuk është *njilloj* me një, e përdorun nga redaksia Kulli e Golletti. HISTORI 3.4- Fallsifikatorët e veprës së Gjergj Fishtës, f. 381.+P.sh. Shqipëria fener ndriçues, dhe ndërkaq të dyja *njisoj* e izoluen Shqipërinë nga bota;... HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245. +P.sh. Parlamenti i ri shqiptar, i ndamë në dy tarafe që luftojshin mes vedit për interesa e privilegje, *i najjtë* si ai i viteve 1921-1924,... HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

NJËFARË *përem. pacak.* (*) ^ (**) & ► (ËË) P.sh. Shpesh ma përsëriste me *njëfarë* keqardhje shprehjen:... RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 548. +P.sh. Në jetën e burgut ata u treguen disa të mirë e disa të këqij, por në përgjithësi në jetën e tyre mbretonte heshtja e plotë dhe *njifarë* frige ndaj të burgosurve të tjerë. RRNO 3- Shpresa e pa shpresë derisa tirani vdiq, f. 641

NJELMËT (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. Pislleku, mizerja, mizat, morrat, era e qelbtë e kënetës, uji i *njelmët* e i amshtë, bilë me krymba, buken po nuk e hangre sa ta merrshe në dorë, ishte rrezik se ta vjedhshin natën e ditën. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 235

NJËRI (*Njani* &), **NJËRA** (*njena/ njana* &) *përem. pacak.* (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. *Njëri* prej tyre vjen çdo mbrëmje:... RRNO 1- I lirë, f. 239. +P.sh. -*Njani* më ka mbetë në Itali. RRNO 1- I lirë, f. 246. +P.sh. Nuk u kujtova se *njëra* këmbë më kishte mbetur jashtë,... RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 546. +P.sh. dy burrave Bushatli të mëdhaj t'u naltohet nga një përmendore në kalë, *njena* para xhamisë që po rindërtohet në Parrucë e tjetra te kalaja e Shkodrës, karshi urës së Buenës. HISTORI 1- Sot, mbas 250 vjetësh', f. 108. +P.sh. Legjenda dhe historia aq sa kapërthehen *njana* me tjetrën, aq edhe përputhen. HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 178

NJANI-TJETRI *përem. pacak.* [Njëri-tjetri - Stand.] (*) ^ (**) ► (ËË) & P.sh. U ndanë pa i dhanë dorën *njani-tjetrit*. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 240

NJËQIND *num. them.* (*) ^ (**) ► (ËË)

P.sh. Por nga data e fillimit të hetuesisë kanë kaluar *njëqind* ditë. RRNO 3- Si dikur, f. 47

NJERËZOR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. në shëj mirënjohje për ata që më edukuen ashtu si deshën vetë, me ndjenjat e krenarisë kombëtare, të respektit dhe kritikës për të gjitha mendimet *njerëzore*, të lirisë personale e kolektive. HISTORI 2- Parathanie, f. 123

NJERI,-u *m. sh. njerez(it)* (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. Kishat e xhamijat u shembën për tokë, bashkë me to Atdheu e *njeriu*. HISTORI 2 - Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139. Në vepra at Zefi përdor edhe formën: *kend*. P.sh. Mbas disa ditësh un i shkrova një letër Oliverit ku i tregojshem se Pasha ishte tepër i xanun me punët e mbrendëshme të qytetit të Shkodrës për të cilat ai as nuk pvetë *kend* as nuk kërkonte këshilla prej kujt. HISTORI 1- Mbarimi i misioni tem, f. 100

NJERËZI/a *f.* (*) ^ (**) ► (ËË) përmb.

P.sh. Jo, ata nuk dijsin aspak se ç'është *njerzia*. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

NJËSUAR (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. E pranova gjuhën e *njësuar* për dy arsye kryesore:... HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

NJËZET *num. them.* (*) ^ (**) & (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. Kështu, për shembull, në se në një betejë ishin vra dy nënoficerë gjermanë, ai tregonte për *njëzet* oficerë madhorë, e kështu me radhë. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526. +P.sh. Kur i thashë këto fjalë ishem *njizet* metër afër vendit më të rrezikshëm që kishte miniera e Spaçit. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

NJIANSHME (e), **-ëm** (i) *mb. i nyj.* [Njëanshme (e)- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ËË) P.sh. Kështu konkluzionet e tija mbeten të *njianshme*, ose të gabueme. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

NJIKOMBËSH *f.* [Njëkombësi,-a - Stand.] (*) ^ (**) & ► (ËË) P.sh. - Shteti mund të jetë shumkombësh, apo *njikombësh*? RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

NJIMBASNJISHME (i,e,të) *mb. i nyj.* [Njëpasnjësh/ëm (i), -me(e)- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ËË)

& ►(ǰ) P.sh. Po në këtë kohë vdekjet misterioze të *njimbashjishme* të Hysni Kapos, Mehmet Shehut e Kadri Hazbiut,..... RRNO 3- Uzina në veprim - Mbarimi i miqësisë, f. 656

NJIMBËDHETË *num.them.* [Njëmbëdhjetë – Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. N'orën tetë fillonte leximi i veprave të shokut Enver që vazhdonte me ndërpreme, deri n'orën *njimbëdhjetë* e gjysë. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

NJIQIND *num.them.* [Njëqind- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. mandej u suell kah Jak Suma, i cili i lëshoi në dorë një qese mëndafshi me *njiqind* dukat mbrendë. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

NJIQINDMIJ *num.them.* (-) ^ (-) & Δ (ǰǰ) P.sh. Çfarë lidhesh organizative e politike e *njiqindmij* pvetje të kota. RRNO 1- Kënetat e Maliqit, f. 208

NJIQINDVJETOR *m. sh.-ë(t)* [Njëqindvjetor – Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Po ashtu Katedralja e Shkodrës, në vjetin 1958, në rasë të *njiqindvjetorit* të parë të saj, perfshini aq shumë shpenzime ndërtimi e zbukurimi,... RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

NJISIT/I *m. sh.-e(t)* [Njësit/i- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) usht.. P.sh..... ai djali dikur 19 vjeçar që bante pjesë në *njisitin* partizan e akuzoi At Kelmendin.... RRNO 2- Intermezzo për At Kelmendin, f. 314

NJIVJEÇAR,-e *mb. i panyj.* [Njëvjeçar– Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰǰ) P.sh. Kur dola, dr. Bala më lëshoi një raport për me bënë punë të lehtë me një afat *njivjeçar* RRNO 3- Në spital, f. 559

NJIZANI *ndajf.* [Njëzëri- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh..... Ministria e Arsimit e çoi në gjykatë, e cila atëherë dha vendimin *njizani* në favor të Pater Ambrozit. HISTORI 2- At Ambroz Marlaskaj, mbrojtës i lirisë njerëzore, f. 166

NJOFTIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Mbas pak ditësh Mehmet Begu muer *njoftimin* se ishte caktue në Stambollë një pashë i ri për Shkodrën. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

NJOHJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. ashtu deklaroi se nuk kam pasë kurrfarë *njohje* o dijenije për 9 Shtatorin kur katundet e Postripës mësynë Shkodrën. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f.141

NJOHURI,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) & ► (ǰ)

P.sh..... mbasi këto *njohuri* mbi këtë vend që dëshmitari i lartpërmendur i lidh me kohën e prishjes së Kishës së fretënve françeskanë në vitin 1967 dhe me kthimin e kësaj kishe në kinema për qytetin e Shkodrës,..... HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139. +P.sh. Mësimi fillonte në moshën 13-14 vjeçare në mënyrë që mbrenda një viti nxansi merrte *njoftunitë* e katër-pesë vjetëve të shkollës fillore.

NJOHËS,-e *m. sh.* (*) ^ (**) & ► (ǰ)

P.sh. Në këtë drejtim Pater Ambrozi si specialist i Drejtësisë Kishtare dhe *njohës* i thellë i dokeve të trashigueme kombëtare, HISTORI 2- At A. Marlaskaj, mbrojtës i lirisë njerëzore, f. 166.

+P.sh. Fratel Gjoni, i cili mund të konsiderohej njeriu më i përplasun me jetën, *njoftësi* më i mirë i karaktereve dhe RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

NJOLL/ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. prapë se prapë emni i Klerit Katolik ishte i nderuem, por me këtë rasë i vehej një *njollë* turpi e pashlyeme. RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por më shumë me shpifje, f. 344

NJOLLOS *kal.-a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Ai e dinte se mue nuk më jepshin ndonji punë që më përshtatej, mbasi kishem *njollose* në gjykatë figurën e Përgjegjsit të Rinisë,.... RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

NJOMË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Thashë se që në moshën *njomë* i ishem kushtue Zotit e fesë në këtë tokë,..... RRNO 3 - Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506

O

OPIUM,-I *m.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Nuk ka dyshim që na komunistat jemi kundra fesë, sepse ajo asht *opium* i popujve, RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

OAZË, -a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Edhe un vetë ishem i kënaqun për atë ambjent aq të bukur që më dukej si një *oaz* mes shkretinës. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

OBJEKT,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh.muerën pjesë aktive edhe në blemjen e *objekteve* të ndryshme shtetnore,..... HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

OBOBO *pasth.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. - *Obobo!* - tha oficeri, - ç'na gjeti! RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

OBORR,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. U ndalën mbi oxhakun e madh të kuzhinës sonë që ishte aty n'*oborr*. RRNO 3- Shpresa e pashpresë derisa tirani vdiq, f. 641

OBSKURANTIST,-I *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) libr.

P.sh. Për të dyja këto ai u akuzue prej anmiqve si njeri i regresit, *obskurantist* dhe separatist. HISTORI 2- At Ambroz Marlaskaj, mbrojtës i lirisë njerëzore, f. 166

OD/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) bised.

P.sh. Hini n'*odën* ku ishte baba me djalin, shtruem sofrabezin, pjatat e gotat. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

ODËS-MUZEUM *f.* (-)(-)(-) Δ (ǰǰ)

P.sh. Prej *Odës-Muzeum* të Fishtës ai merrte, si pa gja të keq stilografat, lapsat e tjera kinkaleri dhe i mbante në xhepin e gjoksit me kreni. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

OFERT/ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

ekon.. P.sh. *Ofertat* e shteteve premdimore nuk i kuptoi as nuk i shfrytëzoi për të mirën e vendit dhe të popullsisë së vet,..... HISTORI 1- Hymje, f. 9

OFICER,-I *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) usht.

UGJ (2015, f. 140) P.sh. Ne nesret *oficerat* e Sigurimit prunë Gegë Marubin dhe më

fotografuen me ato dy valixhe atje n'atë trapazan. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

OFR/OJ kal., -ova, -uar (-)(-)(-) ► (ǰ)

P.sh. më *ofroi* të punoj si berber i kampit. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

OFSHAM/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Prej çdo ode filluen me u ndie gjamë, *ofshame* e vaj i të burgosunve. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

OGIÇ,-I *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh.

Un u thashë se ishim të rij e nuk do të na ndigjonte kurrkush: duhen *ogiçat* me i pri tufës. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

OGRAJ/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Kunata duel në *ograja* me lajmue babën e vllaun e madh, ndërsa un ndeja aty me nanën. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

OGUR/ËZI,-zezë *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Por ky sugjerim qe tepër *ogurëzi*, mbasi solli në fuqi një tiran gjaksuer, Enver Hoxhën. RRNO 1- Vjeti 1944, f. 17

OH *pasth.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Por *oh*, sa turp i madh! RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

OJ *pj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) [kupto: moj] P.sh. *Oj* baxhi, - i thirri grues. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

OK/Ë,-a *f. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh.

Nji ditë erdh e më lypi tridhetë *okë* misër mbasi më tha se e kishte familjen pa kurrnji kashatë bukë. RRNO 3- Si dikur, f. 478

OKSIDIM,-I *m. sh.* (*) ^ (**) ► (ǰ) kim.

UGJ(2015,f.140) P.sh. U gjet një fletëgjethe e ngjyrosur me jeshil dhe nga *oksidimi* e kthyer pjesërisht në ngjyrë të verdhë. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

OPERACION,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

mjek. UGJ (2015, f. 141). P.sh. Mjekët italianë e detyruen me u shtruar në spital me u bërë *operacion*, prej nga ku ai nuk doli më i gjallë. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

OPERATIV,-e *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) usht. P.sh. Një ditë më thirri oficeri *operativ* i kampit. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

OPER/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) & ► (ǃǃ) mjek. UGJ (2015, f. 141) P.sh. por dhimbjet i kishin fillue në njanën anë të qafës deri në fëtyrë, ku dy vjet përpara i kishin *operue* një tumor. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

OPING/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. me lá çizmet, baltën e kambëve dhe të pecave me mbathë *opingat*, në mënyrë që, kthejshim në kamp mjaft të pastruem. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

OPINION,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) UGJ (2015, f. 141). P.sh. Dallova midis tyne disa fytyra që nuk kishin formue *opinion* të mirë ndër kampe e burgje RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

OPOZIT/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. U bënë organi kryesor i *opozitës* shqiptare. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

OPTIMIST,-e *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Megjithkëtë avokatët, me prognozën e tyne, nuk ishin *optimist* ... RRNO 1- Kujtoj, f. 62

OQEAN,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Pretendimi se flitet për projektimin e një ure gjigande, që kalon mbi dy *oqeane*, është po e njëjta parullë e politikës paraardhëse HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

OR *pj. bised* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) [kupto: more] P.sh. Ashtu si thue ti është, *or* kapidan Ndreca, por kur flitet për sherre grashë nënkuptohet për sherre të liga ose grá të liga,..... HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

ORAKUN *m. (-) (-) Δ (ǃǃǃ) vjet.* [kupto: vade, afat, kohë]. P.sh. -Kaherë nuk më kanë lanë me ardhë te Kisha, se në vjeshtë më kanë da *orakun* me shkue nuse. RRNO 2- Sosja, f. 362

ORAR,-I *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Më duhet të shkoj, përndryshej mbetem pa gjà, sepse na kemi rregulla me *orar*. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

ORBIT/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃǃ) fig. libr. P.sh. mbasi shteti komunist për 50 vjet rresht kishte kalue nga *orbita* e Beogradit, n'atë të Moskës,.... RRNO 3- Uzina në veprim - Mbarimi i miqësisë, f. 656

OR/Ë,-a *f. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Në të shumtën e rasteve ai binte me fjetë rreth *orës* katër të mëngjesit, dhe mandej e merrte gjumi e dremitej gjithë ditën. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

OREKS-I *m. (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. -Un nuk ia hjek vedit, por nuk kam *oreks*, - i thojshem, - buka e misrit thatë e mykun nuk më shkon poshtë. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118*

ORENDI,-a *f. kryes. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Erdh puna dalë kadalë e u zhdukën të gjitha *orenditë* e shtëpisë. RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

ORGAN,-I *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Në bazë të këtij neni, organet shtetnore, kryesisht nëpërmjet *organeve* të Frontit Demokratik, kërkojshin që ndër Kishë të predikohej,.... RRNO 2- Puna me pengesa, f. 418

ORGANIK/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Në çdo kamp ose burg të Shqipnisë ishte në *organikë* edhe një dekorator, ose piktor RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

ORGANIZAT/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. me organizue mbrojtjen që do t'i bëhej At Gjon Shllakut, si edhe *organizatës* Bashkim Shqiptar në Gjygin e Popullit. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

ORGANIZATIV,-e *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Njeri shumë i gjallë, me cilsi të nalta *organizative* dhe me aftësi të rralla për jetën praktike. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

ORGANIZATOR,-I *m. sh.-ë(t) fem.-e, -ja sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. I njoftun edhe si kompozitor e *organizator* riniet. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

ORGANIZ/ËM,-mi *m. sh.-ma(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Ushtria asht një *organizëm* i verbhtë, i pagojë e i pamend, i cili mbahet gjallë vetëm me veshë: Gatitu! Para! Mbrapa! Urdhno! RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

ORGANIZIM,-I *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Mbas atyne fjalimeve, një ushtarak i naltë filloi *organizimin* e turmës, tue i nda e tue i përzie ndër skuadra, brigada etj.. RRNO 2-Zbori e radhat, f. 354

ORGANIZ/OJ *kal., -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. N'e nesre komanda, siç bante shpesh herë, *organizoi* një kontroll të rreptë. RRNO 3-Uzina në veprim - Mbarimi i miqësisë, f. 656

ORGANIZUEME (i,e,të) *mb. i nyj.* [Organizuar (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**)

& ► (ǺǺ) P.sh. kur i takonte me u shprehë ndonjherë n'ato mbledhjet e *organizueme* nga komanda. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

ORGANIZUES/E *mb.i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. Ky kishte aftësi shumë *organizuese* dhe së bashku me Prenk Bibdodën banë kryengritjen e Mirëditës. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

ORIGJINAL,-e *mb.i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) UGJ (2015, f. 141). P.sh. Sa për luftën që u zhvillue për përpilimin e Kodit Civil ai kishte ide mjaft *origjinale* dhe shumë konstruktive. HISTORI 2- At Ambroz Marlaskaj, mbrojtës i lirisë njerëzore, f. 166

ORIZ,-I *m. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) bot. P.sh. Torba tjetër: salam, *oriz* e makarona. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

ORKEST/ËR,-ra *f. sh.-ra(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) muz. P.sh. I vetmi aktivitet artistik kishte mbetë kori i Kishës së Fretënve e *orkestra*. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

ORNAMENT,-I *m. sh.-e(t) (-) (-) ► (Ǻ)* UGJ (2015, f. 142) P.sh. U gjet fundi i kalbun një arkivoli drunit, një copë nga petku fetar (stola), si dhe pak *ornamente* metalike t'arkës. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

ORTAKI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Ulqinakët e kishin marrë vesh se çka kishte punue me Çaushollaj e menduen me ia hi edhe ata vetë *ortakisë* me tregtarët,.... HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

ORTEK,-u *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. u vijshin má përshtat për me gënjeje një turmë të verbët e cila tue bërtitë urra i

shkojnë mbrapa me turr, posi një *ortek* bore, tue gjimue, tue marrë hov..... RRNO 3-Korniza, f. 548

ORTODOKS,-I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Gjithashtu ishte lanë në dorën e zv.komisarit, një burrë *ortodoks* nga Bregdeti,.... RRNO 3- Kampet e mshefunë në Shën Vasi, f. 678

ORVAT/EM *vetv.-a (u),-ur (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Kushdo që *orvatej* me e kalue këtë klon, lente aty jetën e vet nën breshni të automatikëve..... RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

ORVATJ/E,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Mâ vonë, *orvatjet* qeveritare për të formue me dhunë ndjenjën e bashkimit kombëtar,.... HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

OSE *lidh. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Kjo kushtetutë u përkthye o nga serbokroatishtja *ose* nga rusishtja,.... HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

OST/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) vjet. P.sh. E atij as nuk i shkoi nëpër mend se në tabernakull kishte lanë *ostet* e shugurueme,.... HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

OTOMAN,-I *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Mbas pesëqind vjet robnie nën zgjedhën *otomane* Shqipnia e pamvarun në 1912 u gjet para problemeve shumë të mëdha,.... HISTORI 2- At Ambroz Marlaskaj, mbrojtës i lirisë njerëzore, f. 166

OXHA/K,-ku *m. sh. -kë(t) dhe -qe(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. U ndalën mbi *oxhakun* e madh të kuzhinës sonë që ishte aty n'oborr. RRNO 3- Shpresa e pa shpresë derisa tirani vdiq, f. 641

P

PA *pj.* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. Valët shkumbzuese, edhe pse *pa* pushim të lëvizuna, ishin po aty, sikur të nguluna! RRNO 1- Lexuesit, f. 15

PAAFTË (i,e,të) *mb.i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. Gjithashtu bajraktarët ishin zavendsue nga disa tjerë, që thirreshin sekretarë organizatash bazë, por po me ato kompetenca ose më shumë, mjerisht tepër të *paafte* e shumë më t'urrejtun prej popullit. RRNO 2- Doket e vjetra, f. 359

PAÇAVUR/e, -ja *f.sh. -e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. " Mos u ban marak hiç, Pater Marin se historinë e shkruajmë neve dhe nuk kemi nevojë për këto *paçavure!*" HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

PACIENT *m. (-) (-) Δ (ŽŽ)* UGJ (2015, f. 142). P.sh. Merri nesër kolopuçat e dërgoi te gjyshat se *pacienti* është baba i Prendës. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

PADRE *m. (-) (-) Δ (ŽŽ)* fet. P.sh. Po të tregoj se një ndër njerëzit më të çmuem prej meje është një frat, *Padre* Domenico Franzë, mjek shkencëtar në lamin e vitaminologjisë. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231. Gjendet edhe forma: pater.

PAEPUR (i,e,të) *mb.i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. Ai ishte luftar *i paepun* i Lirisë. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

PAGAN, -i *m.sh. -ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. Mbas ndonji yjeti u botuen Shënime për Kinën ku Mao Ce Duni nuk paraqitej më si themelues i një partie marksiste-leniniste, por vetëm si një zavendës e trashigimtar *pagan* i Budës, i adhuruem nga populli kinez për origjinë zotash. RRNO 3- Uzina në veprim-Mbarimi i miqësisë, f. 656

PAGES/ë, -a *f.sh. -a(t)* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. Për të pengue këtë punë ishin caktue me *pagesë* disa njerëz që thirreshin filltarë. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

PAGËZ/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. Musolini e përshtati në një vend tjetër të madh dhe e *pagëzoi*. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

PAG/UAJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. - Po të *paguaj*, - tha, - edhe ardhjen e hotelin për sot. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

PAGUR, -e *f. sh.* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. Na rrijshim në radhë, kur vinte uji, me *pagure* në dorë, për me pasë një pikë ujë për ta pi, për pastrim personal e me gatue. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

PAH *pasth.* (*) ^ (**) ► (ŽŽ) P.sh. *Pah!* Sa djalë i pashëm, a e njef ti a jo?... HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

PAJ/ë, -a *f.sh. -a(t)* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. Prandej kam kqyrë mos me mbajtë *pajë*, me kenë i paanshem si për besimet ashtu edhe për tarafet. HISTORI 1- Si u plak Mehmet Bushati, f. 79

PAJTIM-i *m.sh. -e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. Mandej filloi darka e *pajtimit*. HISTORI 1- Shqetësim i madh, f. 62

PAJTON, -i *m.sh. -ë(t)* (-) (-) ► (Ž)

P.sh. Një ditë prej ditësh ai thirri në shtëpi një *pajton*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

PAK *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Ndeji *pak* kohë para tij; pá se i ndritnin sytë herë si qen e herë si ujk. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

PAKASHUMË *ndajf.* (-) (-) Δ (ŽŽ)

P.sh. *Pakashumë* për të gjitha këto un ishem në dijeni qyshë në shkollën e mesme,... HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f.428

PAKENUNA (i,e,të) *mb. i nyj.* (-) (-) Δ (Ž)

P.sh. Kushedi mund pranojmë edhe gjana të *pakenuna*: Ti qindro. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f.74

PAKËS/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. Mbas ndonji yjeti qeveria e *pakësoi* aq shumë buxhetin të cilin ia jepte Kishës si

subsid, vetëm sa me u pague administrata e thjeshtë në të quejtunën Kryesi të Kishës. RRNO 2- Të kthejmë te punët e kishës, f. 310

PAKËT (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) Shih. Pakicë. P.sh. Politikanët shqiptarë të asaj kohë ishin mjaft të *pakët*. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

PAKET/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Më mbetën vetëm librat, që i *paketova* e i bana gati për bajtje. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

PAKIC/Ë,-a *f.sh.-a (t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Mbas 3-4 ditësh fillonte fluturimi tjetër, deri që kënetat vorfnohej nga pamja e tyre, sepse mbeteshin aty një *pakicë* e vogël. RRNO 3- Në kryepore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

PAKKUSH *përem. pacak.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Këtë gjá *pakkush* e din. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

PAKO,-ja *f.sh.- (t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Kishem marrë me vedi një kuti qumështi Panda dhe një *pako* biskota. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

PAKSA *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Ato patatet vonuen me u pjekë ashtu siç më pëlqejshin mue: sa me iu forcue *paksa* lkura e djegun. RRNO 1- I lirë, f. 236

PAKT,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Ai nuk mund nxierrte në shesh *paktin* sekret gojor që kishte vendosë me qeverinë për lidhjet me Romën. RRNO 2- Persëri në kuvend, f. 288

PAL/CË,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Mbase ishem i lagun deri në *palcë*, hoqa zhgunin, e vara në njanën anë t'oxhakut e në tjetrën u avita vetë. RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413

PAL/ë,-a *f. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Jam i bindun, me ndërgegjeje të pastër se të dyja *palët* ishin pendue për shka kishin nënshkrue, prandej edhe kërkoshin vazhdimisht kapërcimin e shumë neneve. RRNO 2- Puna me pengesa, f. 418

PALLAT,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) UGJ (2015, f. 142). P.sh. Oficeri zbriti, hini në një aso *pallatesh* fshatare që kishte ndërtue partia, për të cilat mburrej. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

PALMUÇ *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Tjerë njerëz n'oborr, të shtrimë *palmuç* e të mbuluem me lecka. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

PALOS *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Gjatë ditës na i *palosnim* teshat dhe rrijshim sipër tyne sikur të ishin kolltuqe. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

PALOSJ/e,-a *f. sh.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Bleu një linotyp, një makinë për *palosje* si dhe një superciklostil me korrent. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

PAMBUK,-u *m.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Krevati im përbahej nga dy-tri copa dërrasa mbi çimento, vendosë mbi to një dyshek i vjetër *pambuku*, i blemë në pazar të Tiranës e një jorgan i vjetër. HISTORI 3.3- Nanë Tereza në Shqipni, f. 319

PAMJ/e,-a *f.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Të them të drejtën, që në *pamjen* e parë nuk më mbushi synin. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

PAMOHUESH/ËM (i), -me (e) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Ishte fakt i *pamohueshëm* se un i ndiejshem e kuptojshem ato shka, normalisht, kurrnji tjetër as nuk i shifte, as s'i ndigjonte. RRNO 1 - Vetëm vdekja..., f. 110

PAVARËSISHT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Ishte aty një burrë i vjetër, Lush Prela i Gjocaj; *pavarësisht* se ishte analfabet, kishte një zquetsi mendjet e shprehje gjuhët që me ia pasë lakmi çdo profesor i shkolluem; njeri me logjikë e me praktikë; dije gjithshka. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

PANDEHUR,-i (i,e,të) *mb. i nyj. drejt.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Në të gjitha proceset e priftërinjve të *pandehur* figuron edhe emri yt. RRNO 3- Si dikur, f. 478

PANJ/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. - Në gjetsha drú krekze, përndryshe lisi ose *panje*, por me këtë drú del pak i lehtë. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

PANORAM/ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Kundruem me kureshtje anë e mbanë, rreth e rrotull atë *panoramë* nate. RRNO 3- Miniera e Spaçit, f. 535

PANTALLONA(-t) *f. sh. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. - Mos i vesh robat e trasha, por vetëm *pantallonat* e xhaketën, se vetëm një fjalë ka. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

PAPAGA/LL, -lli *m.sh.-j(të) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Si ata të Dom Nikollë Mazrekut, si ata të mijët ishin të pa vendosun, të mangët, të friguem, të dhunuem e që do të shprehshin si *papagalli* thaniet e Sigurimit. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

PAP/ë,-a *m.sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. - Ka dekë një *papë*, por zgjidhet një papë. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipni, f. 13

PAPNUER *mb.i panyj.* [Papnor- Stand.] (*) ^ (**)
► (ǰǰǰ) P.sh. Shkollar i Kolegjit Saverjan të Jezuitëve në Shkodër n'atë kohë ndiqte kursin e vitit të fundit të Teologjisë në Seminarin *Papnuer*. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

PAPREKSH/ëm (i), -me (e) *mb.i nyj.* (*) ^ (**)
► (ǰǰ) P.sh. Deri tash ligjët e borgjezisë priftin e konsiderojshin të *paprekshem*, ndersa na tashti edhe Zotin e biem këtu të shoquem me dy polic. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

PAPRITUR (i,e,të) *mb.i nyj.* (*) ^ (**)
& ► (ǰǰ) P.sh. Kjo fjalë e fundit kje një bombë e *papritur* e cila shkatërronte çdo veprim të Sigurimit. RRNO 3- Fragmente nga revolta e Spaçit, f. 595

PAPUÇ/E,-ja *f. kryes. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ)
P.sh. At Leon Kabashi, kur i erdh motra e vet në takim, i porositi një palë *papuçe*. RRNO 1- Krishti në burgun e madh, f. 204

PAQ/e,-ja *f. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. U duk se bota tash po fillonte një *paqë* të vërtetë. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

PARA,-ja *f.sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Kjo rrugë e çon pa dyshim shkrimtarin në përplasje gjithandej me ata që kundra etikës shoqnore, me çdo mjet kërkojnë fitimin, sundimin, *paranë* e degjenerimin moral, korrupsjonin. HISTORI 3.1- Kur harrohet e keqja mund të përsëritet, f. 263

PARAARDHËS,-e *m. sh.-(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Mbas tij iu dha fjala Dom Nikollë Shelqetit, i cili foli edhe má mirë se

paraardhësit. RRNO 1- Gjyqji në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

PARAD/ë,-a *f.sh. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Ushtria përgatitet për *paradën* e 29 nënëort, 30-vjetorit të çlirimit. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

PARADHANJE *f.sh.-(t)[Paradhëni/e- Stand.] (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. I kemi sigurue edhe punën, megjithëse kishte me u dashtë t'i nxjerrim një *paradhanje*, së paku për 15-ditshin e parë. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

PARADIT/E,-ja *f.sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Shumë priftën, që zhvillojshin ritet e zakonshme në *paraditen* e ditës së Djelë, filluen të akuzoheshin si sabotatorë të kooperativës. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

PARADOKS,-i *m. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) libr.
P.sh. *Paradoks* i madh i këtij shekulli - Nanë Tereza e Kalkutës prej kombit sot të përbuzun të shqiptarëve. HISTORI 3.3- Nanë Tereza në Shqipni, f. 319

PARADUKEJ *kal. (-) (--)* Δ (ǰǰǰ)
P.sh. Ushtimat e tyne u ndiejshin deri nalt në kalá, e cila tronditej sepse tash nuk *paradukej* rrethimi i ushtrisë turke, por rrethimi i popullsisë vendase dhe urrejtja e zemrave të qytetarve karshi sundimitarit të vet. HISTORI 1- Mbarimi i misioni tem, f. 100

PARAFUNDIT (i,e,të) *mb.i nyj.* (*) ^ (**)
► (ǰǰ) P.sh. Ajo dita e fundit, ose e *parafundit* kje e larme. RRNO 1- Vetëm vdekja...f. 110

PARAGJYKIM,-i *m.sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Ti je revolucionar i vërtetë që nuk çan kryet për *paragjykime* të kurrkuj. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

PARAJS/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Ai foli pa frigë për *parajsën* toksore të komunizmit, ku populli hiqte keq edhe dëshironte një kashatë bukë thatë; ... RRNO 2 - Dom Dedë Malaj, f. 391

PARAKALUE *kal.*, [Parakal/oj- Stand.] **-ova, -uar** (*) ^ (**)
► (ǰǰ) P.sh. -E i grahi makinës tue *parakalue* kolonën. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

PARALIZUEME (i,e,të) *mb. i nyj.*
[Paralizuar (i,e,të)-Stand.] (*) ^ (**)
► (ǰǰ)

P.sh. Shkodra ishte e *paralizueme* në të gjitha veprimet e veta e vorfnia kishte mbërritë kulmin. HISTORI 1- Sot, mbas 250 vjetësh', f. 106

PARAQES *kal., -ita, -itur* (*) ^ (**) ► (Ë) (Ë)

P.sh. - Kurrjë tjetër, por format nga më të ndryshmet të mundura të materjes: nga kjo lindën të gjitha artet, të cilat na *paraqesin* botën e bukur, kënaqsi gjithmonë e materjes. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

PARARENDËS,-e *m. sh.-t* (*) ^ (**) ► (Ë) (Ë)

P.sh. Jam i bindun që e njihni mirë dashurin dhe vlersimin për të dërguemit tuaj nga Baba im i Ndjerë, Veziri Mehmet Pasha, si edhe nga i Ndjeri Mustafa Pasha, *pararendësit* e mi dhe Guvernatorët e kësaj Krahine. HISTORI 1- Shtojcë e botimit të dytë

PARASHIKIM,-i *m.sh.* (*) ^ (**) ► (Ë) (Ë)

P.sh. Dhjetra të tjerë kërkonin me recitue a përshëndetë, aq sa "përkujtimi" do të zgjatej tej çdo *parashikimi*. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

PARASHKOLLOR,-e *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) (Ë)

P.sh. Përveç këtyne kleri katolik ka pasë e ka mbajtë edhe kopshte e *parashkollore* e këto kanë kenë edhe në kohë të Turqisë. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

PARASYSH *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ë) (Ë)

P.sh. Esat Pasha ishte nji njeri shumë praktik dhe e dinte, e kishte *parasysh*, se po të shpallej Shkodra nji shtet me Shqipninë, malazet nuk mund t'i priste kurrkush më. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

PARATHANI/E,-a *f. sh.-e* (t) [Parathëni/e,-a-stand.] (*) ^ (**) & ► (Ë) (Ë) P.sh. Në *Parathanien* e botueme, këto fjalë janë hjekë, sepse do të ishte krejtësisht e gabueme që të paraqitej gjendja e sotme me nji relacion të shkruem tetëdhjetë vjet më parë. HISTORI 3.4 - Shënime rreth veprës "Vatikani dhe Arbëria" të Gj. Gashit, f. 362

PARAZIT,-i *m.sh.-ë* (t) (*) ^ (**) ► (Ë) (Ë)

P.sh. Populli i strehoi, i ushqeue dhe u mbush me *parazitë*. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

PARDESY,-ja *f.sh.* -(të) (*) ^ (**) ► (Ë) (Ë)

P.sh. Mësuesin e vranë në rrugë, sepse ishte

veshun me nji *pardesy* të bardhë që dallohej si shëj. RRNO 3- Korniza, f. 548

PARËSI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ë) (Ë)

P.sh. Un nuk jam materialist, as ai idealist që gabimisht përcaktoni ju të rihtë: un jam realist, që pranoj ekzistencën e idesë dhe të materjes ose trupin dhe shpirtin, ku ideja ka *parësinë*. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

PARIM,-i *m.sh.* -e (t) (*) ^ (**) ► (Ë) (Ë)

P.sh. Që ta dish, ky asht *parimi* jonë. RRNO 3- Si dikur, f. 478

PARKINSON (-) (- -) Δ (Ë) (Ë) mjek.

P.sh. Aty ishte At Silvestër Hilaj, i cili viente që prej dy-tri vjetësh nga sëmundja e *parkinsonit*. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

PARLAMENT,-i *m.sh.* -e (t) (*) ^ (**) ► (Ë) (Ë)

P.sh. Rregullimi i shoqnisë njerzore mendoj se duhej bënë ndryshej e jo siç ishte tri mij vjet para Krishtit me mbreten e presidenta, senate e *parlamente*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

PARMAK,-u *m. sh.* -ë (t) (*) ^ (**) ► (Ë) (Ë)

P.sh. Mbështetun ndër *parmakët*, kqyra ku uji vërshonte me turr e me zhurmë. RRNO 1- Lexuesit, f. 15

PARODI,-a *f. sh.* -(të) (*) ^ (**) ► (Ë) (Ë)

P.sh. I ashtuqejtuni Këshill i Riedukimit ishte nji *parodi* e Këshillit të Ministrave të shtetit shqiptar. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

PARTI,-a *f. sh.* -(të) (*) ^ (**) ► (Ë) (Ë)

P.sh. Mos të harrojmë se *partia* këtyne kampeve me skllav pune u kishte ngjitë emnin Reparte riedukimi. RRNO 3- Në spital, f. 559

PARTITUR/Ë,-a *f. sh.-a* (t) (*) ^ (**) ► (Ë) (Ë)

P.sh. Sado të aftë të ishin drejtuesit e rinj, populli shkodran e ndjeu menjherë mungesën profesionale të artit të Pater Martinit, dhe nxanësit e tij më të mirë mbeteshin shpesh herë të çuditun kur shihnin *partiturat* e shkrueme nga dora e tij. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

PARTIZAN,-i *m. sh.-ë* (t) (*) ^ (**) ► (Ë) (Ë)

P.sh. Shka bante më shumë përshtypje ishin *partizanet*. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

PARTNER,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾǾ) UGJ (2015, f. 143). P.sh. Një luftë imagjinare, në një fushë me katrore të bardha e të zeza, ku dy shtetet paraqiten mirë të organizuara në fushën e luftës e ku ti dhe *partneri* yt bëni strategji ose, më mirë të them, se mendon për pislleqe kundër tjetrit, si ta gënjesh, si t'i vësh pusi, si ta vrasish dhe ta zhdukish fare. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

PARULL/Ë *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) P.sh. Këtë *parullë* e përsëriste për kreni. RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

PARZ/ËM, -mi *m. sh.-ma(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) P.sh. Un atë natë Qeta me Krishtin në *parzem*, aty te zemra. RRNO 1- Krishti në burgun e madh, f. 204

PASAGJER,-i *m. sh. -ë(t) • fem. -e, -ja sh. -e(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) UGJ (2015, f. 143) P.sh. Qysh me fillimin e luftës avionat për *pasagjerë* ishin bllokue e kështu ishin vetëm ushtarakë. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

PASANIK,-u *m. sh. -ë(t) • fem.-e,-ja sh. -e(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) P.sh. Hori e *pasaniku* jeton veç me fitue, ndërsa komunizmi asht si ai djalli që kur rrin pa punë çohet e rrahë e mbytë fëmijët e vet. RRNO 1- Dhuna bëhet pushtet, f. 35

PASAPORT/Ë-a *f. sh. -a(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) P.sh. - Sa herë që ti vije në Koplik, unë isha ai që të kontrolloja *pasaportën*, ndërsa ti hyje në klub për kafe me Ajt Zenelin. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

PASARDHËS,-e *m. sh.- (t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) P.sh. Ajo frymëzohet nga parimet fetare të Kishës Katolike botërore që është themeluar nga Jezu Krishti, ndën kryesinë fetare të Papës, *pasardhës* i apostullit Pjetër. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

PASH,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* & ► (ǾǾ) P.sh. Nuk gjindej shoqi i tij as për kah gjatsia e trupit, as *pashia* e fetyrës, as fuqia e mjeshtria në përdorimin e armëve. HISTORI 1- Shqetësim i madh, f. 62

PASHA,-i (pash/ë,-a) *m. sh (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) hist. P.sh. Mbi një kodrinë, kundruell Kalasë së Ali *Pashë* Tepelenës, aty në Grykë të Bençës ishin katër kazerma të mëdha, të ndërtime

pak vjet para prej ushtrisë italiane. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

PASHALLE/k,-ku *m. sh.-qe(t) [Pashallë/k,-ku- Stand.] (*) ^ (**)* & ► (ǾǾ) hist. P.sh. Karamahmudi e na të tjerët bashkë me të, synojshim që Karamahmudi të njiqej si mbret i lirë e jo si vasal i tjetërkuj, se për ashtu ky në *pashallekun* e vet ishte mbret e vasal i Sulltanit që sundonte gjysën e botës. HISTORI 1- Mbarimi i misioni tem, f. 100

PASH/ËM (i),-me (e) *mb.i nyj. (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) P.sh. Sa djalë *i pashëm*, a e njeft ti a jo?... HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i parë, f. 393

PASHK/Ë,-a *f. kryes. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) P.sh. Prandej duhet të vijsh së paku një herë në javë e atëherë mund i dalim që të pagzohesh për *Pashkë* që bien në Prill. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

PASHOK (i,e,të) *mb.i nyj. (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) P.sh. Ah, ky është një maskara *i pashok*, një qelbësirë e vërtetë. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

PASI *lidh. (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) P.sh. Doktor punon në spitalin shtetnor dhe *pasi* të kurojë ai nuk ke për të pasë mà dhimbje. HISTORI 2- At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

PASKRUPULLT (i,e,të) *mb.i nyj. libr. (*) ^ (**)* ► (ǾǾǾ) P.sh. Si njeri i regjun i diplomacisë ai e shifte se komunizmi në Shqipni nuk ishte një lëvizje nacionale, një çashtje e mbrendshme e popullit, porse ishte rrjedhojë e një diplomacie të *paskrupullt* që sakrifikonte gjysën e Europës, mjaft që t'i siguronte lirinë e mirëqenien gjysës tjetër. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

PASOJ/Ë,-a *f. sh. -a(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) P.sh. Por gabimet e politikanit kanë *pasoja* të mëdha shoqnore dhe nuk kalohen me një pardon. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

PASQYR/Ë-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) P.sh. Kjo kje *pasqyrë* e së kaluemes së largtë, porse në ketv pesëdhjetëçarin e fundit na duelëm t'organizuem për shkatërrime tue u lavdue para botës për fitoren e madhe të barbarizmit tonë. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

PASQYR/Ë-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) P.sh. Kjo kje *pasqyrë* e së kaluemes së largtë, porse në ketv pesëdhjetëçarin e fundit na duelëm t'organizuem për shkatërrime tue u lavdue para botës për fitoren e madhe të barbarizmit tonë. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

PASQYR/Ë-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) P.sh. Kjo kje *pasqyrë* e së kaluemes së largtë, porse në ketv pesëdhjetëçarin e fundit na duelëm t'organizuem për shkatërrime tue u lavdue para botës për fitoren e madhe të barbarizmit tonë. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

PASQYR/Ë-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) P.sh. Kjo kje *pasqyrë* e së kaluemes së largtë, porse në ketv pesëdhjetëçarin e fundit na duelëm t'organizuem për shkatërrime tue u lavdue para botës për fitoren e madhe të barbarizmit tonë. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

PASQYR/Ë-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) P.sh. Kjo kje *pasqyrë* e së kaluemes së largtë, porse në ketv pesëdhjetëçarin e fundit na duelëm t'organizuem për shkatërrime tue u lavdue para botës për fitoren e madhe të barbarizmit tonë. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

PASQYR/Ë-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) P.sh. Kjo kje *pasqyrë* e së kaluemes së largtë, porse në ketv pesëdhjetëçarin e fundit na duelëm t'organizuem për shkatërrime tue u lavdue para botës për fitoren e madhe të barbarizmit tonë. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

PASQYR/Ë-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) P.sh. Kjo kje *pasqyrë* e së kaluemes së largtë, porse në ketv pesëdhjetëçarin e fundit na duelëm t'organizuem për shkatërrime tue u lavdue para botës për fitoren e madhe të barbarizmit tonë. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

PASQYR/Ë-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) P.sh. Kjo kje *pasqyrë* e së kaluemes së largtë, porse në ketv pesëdhjetëçarin e fundit na duelëm t'organizuem për shkatërrime tue u lavdue para botës për fitoren e madhe të barbarizmit tonë. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

PASQYR/Ë-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) P.sh. Kjo kje *pasqyrë* e së kaluemes së largtë, porse në ketv pesëdhjetëçarin e fundit na duelëm t'organizuem për shkatërrime tue u lavdue para botës për fitoren e madhe të barbarizmit tonë. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

PASQYR/Ë-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) P.sh. Kjo kje *pasqyrë* e së kaluemes së largtë, porse në ketv pesëdhjetëçarin e fundit na duelëm t'organizuem për shkatërrime tue u lavdue para botës për fitoren e madhe të barbarizmit tonë. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

PASTAJ *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. *Pastaj* do ta pyesish se ç'mendim kanë vetë popujt e Jugosllavisë për Titon. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

PASTËR (i,e,të) *mb.i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. E shof o djalë i mirë se ti je krejt *i pastër*. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

PASTR/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Punoj në komunale, *pastroj* gjirizat. RRNO 2- Dom Dedë Malaj, f. 391

PASUES,-i m. sh.-(it) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Themeluesi i emnoi *pasuesat* e vet: Urdhni i vllazënve të vogjël. HISTORI 3.1- Kujtesa e mohueme, f. 281

PASUR (i,e,të) *mb.i nyj.* (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Dikur ishin shumë të *pasun* dhe jetojshin mirë: tash nuk dij si ka vajtë puna e tyne. RRNO 1- I lirë, f. 236

PASUNI,-a f. sh.-(të) [Pasuri- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Arkivi i Provincës Françeskane, mund të thom pa kurrfarë dyshimi se ishte *pasunia* më e madhe e kësaj gjinie në Shqipëri. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

PATAT/E,-ja f. sh -e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Më vunë para disa *patate*: merr sa të duash, në qoftë se i han. RRNO 1- I lirë, f. 236

PATJETËR *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Por unë dua *patjetër* një punë artistike nga dora jote. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

PATKUA m. sh.-(të) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. *Patkojtë* e kualve tue u shkrepë me turr mbi gurët e kall dramit bājshin aq zhurmë sa ne kalorsave na duhej me folë me zà të naltë për me ndigjue njani - tjetrin. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

PATOLOGJI/-k, -ke mb. i panyj. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ndigjò, shkëlqesi, ke një urrejtje *patologjike* për françeskanët. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

PATRIARK,-u m. sh.-(të) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Astriti, si një *patriark* i vërtetë u printe të rijve injorantë, të rritun ndër shkollat e partisë dhe u mësonte se ç'ish Liria. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

PATRULL/ë,-a f. sh. -a(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Nga *patrullat* e shumta, që tre e tre, nga njëqind metra larg njana-tjetrës, përshkojshin të gjitha rrugët e qytetit, u kuptue se Shkodra

gjindej vetem ndër duer të komunistave. RRNO 1- Lëvizja e Postribës, f.71

PATUNDUR (i,e,të) *mb.i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Po këtu, më lipset të shtoj se për disa arsye të momentit është filluar me botimin e dokumenteve më tëfundit, me shpresën e *patundur* për një botim të plotë të dokumenteve që rrahin caqe kohore më të largët, të cilat gjenden të radhitura sipas një shkallimi kronologjik. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

PAUZE f. [Pauz/ë,-a – Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰ) UGJ (2015, f. 144). P.sh. Mandej, mbas një *pauze* të shkurtë, Stalini vazhdoi: - Po me klerin katolik ç'keni që luftoni? RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

PAMVARSISË f. [Pavarësi,-a – Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Të gjithë njerzit që kishin dhanë ndihmesën e vet, pozitive ose negative, për çashtjen e *pamvarsisë* ngjalleshin aty. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

PAVDEKSI,-a f. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. *Pavdeksia* asht dëshirë e gjith njerëzve: themeli i metafizikës. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

PAVIJON,-i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Vetëm aty nga gjysa e janarit të vjetit 1970, bashkë me një grup tjetër të sëmëndësh më derguen në spitalin e burgut të Tiranës, që ishte një ndër *pavijonet* e Spitalit të Përgjithshëm Civil të Tiranës. RRNO 3- Në spital, f. 559

PAZAR,-i m. sh. -e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. N'e nesre mbasdite, vllau më pruni një palë rroba të reja prej *paçarit* e disa plaçka tjera të vogla. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

PEC/E,-ja f. sh -e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. E kishin mbulue me shumë *peca*. RRNO 3- Në spital, f. 559

PEDAGOGJIK,-ke mb.i panyj. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ky tekst shkollor kje i pari i këtij lloji në gjuhën shqipe dhe i punuem me aq kritere të shëndosha *pedagogjike* sa edhe sot, mbas afër 80 vjetësh, do t'ishte i nevojshëm për shkollat e mesme. HISTORI 2- At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

PEDAGOG, -u *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Mbas pak muejsh, në mars 1991, në Shkodër u formue shoqata kulturele At Gjergj Fishta, e drejtue me prej *pedagogut* të letërsisë Stefan Çapaliku. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

PEDANT, -e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Në të vërtetë, na studentët, At Benediktin e quejshim *pedant*. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

PEJGAMERI *fet. (-) ^ (- -) Δ (ǺǺ)* P.sh. Burrat sundojnë se Pejgameri ka thanë se gratë do t'u nënshtrohen burrave. HISTORI 3.5 - Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

PELEGRINAZH, -i *m. sh. -e(t) (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. E, ndërsá R. Marku mbante ligjëratën dhe, me imagjinatë, projektonte se si në një t'ardhme t'afërt vorri i Poetit të báhej qandër *pelegrinazhi* kombëtar, nga salla në plate vinte një pusullë. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

PELERIN/Ë, -a *f. sh. -a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Ai vetë kujdesej e mbante një tubë me rreth 400-500 pëllumba: kur delte me një tepsi gruni në dorë, hidhte mbi supe një *pelerinë* të vjetër e të hollë, sepse pëllumbat e mbulojshin krejt trupin e tij të shkurtë. HISTORI 2- Vinçenc Prendushi, i dashtun, i përzemërt, i qeshun e bujar, f. 171

PELHUR/Ë *f. sh. -a(t) [Pëlhur/ë, -a -Stand.] (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. - Ndërsá për njerzit mà të vorfën të këtij qyteti baba u dërgon dymijë okë drithë, njizet topa shajak, njizet topa *pelhurë* lini e po aq mëndafshi, këto të fundit vetëm për vajzat e vorfna kur të dalin nuse. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

PELIÇE *f. (-) ^ (- -) Δ (Ǻ)* P.sh. Hini Dom Nikolla që kishte qitë krahëve një *peliche*. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

PELIKAN, -i *m. sh. -ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Edhe një favor, në krahasim me kampet e tjera: rruga e gjatë ishte e shtrume dhe në kënaqeshim me panoramën e shkëlqyeshme të Zverneçit, Sazanit e sidomos të Gjolit të Nartës që ishte banesa kryesore e *pelikanëve* të bukur. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

PËLLËMB/Ë, -a *f. sh. ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) && P.sh. - Unë e njoh *pëllëmbë* për pëllëmbë këtë vend. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

PËLLUMB, -i *m. sh. -a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Vllazent e mij janë *pëllumba*, pëllumba të vërtetë! RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

PËLQ/EJ kal., -eva, -yer *(*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Çoje gruen kinse te doktori, ban sikur grueja u shëndosh e u bá shtatzanë, shko me gjithë të atje ku lindin fëmijët, zgjidhe një që t'ju *pëlqejë* e rrite e bane djalë tandin. RRNO 2- Sosja, f. 362

PEM/Ë, -a *f. sh. -ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Kuvendi ishte i madh, kishte shumë kopshtije me *pemë*, ku mund të varej, shumë shkallë gjithashtu e shumë biruca. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

PEMTOR/e, -ja *f. sh. -e(t) (-) ^ (- -) ► (Ǻ)* P.sh. Rreth e rrotull këtij Kuvendi ishin vneshta e *pemtore*, fusha të kultivueme e livadhe të bukura. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

PENAL, -e *mb. i panyj. drejt. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Kështu, sa herë që hidhej fjala për një kushtetutë të ré, ose kod *penal*, menjherë lindshin shpresa të reja.. RRNO 3- Shpresa e pa shpresë derisa tirani vdiq, f. 641

PEND/Ë, -a *f. sh. -ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Atë natë i jemi vu mbrapa njaj katundari prej Novosele që bleu një *pendë* që, vetëm për me lëvdue pasuninë e vet. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

PENDES/Ë, -a *f. sh. -a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Ti je mësue me i rryfe mëkatet aty ku të kanë dhanë *pendesë* pesë Falemi Mari.. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

PENDUAR *(i,e,të) mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. Në qofsh i *penduar*, bëji një kerkesë komandës që të të lirojë. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

PEN/G, -gu *m. sh. -gje(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Drejtuesi shpirtnor i tij kje At Shtjefën Gjeçovi, i cili kishte kalue në ato anë para tij, dhe si dukej, i kishin mbetë si *peng* shumë skjarime e hollësi. HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

PENGES/ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ĴĴ) P.sh. Ata që e ruejnë jetën e saj po i lajmojmë që mos të qesin *pengesa*. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

PE *m. sh. (*) ^ (**)* ► (ĴĴ) && P.sh. Merr Kodin Kishtar e shif si bëhet: mos lësho asnji fije *peni!* RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

PENSION,-i *m. sh. -e(t) (*) ^ (**)* ► (ĴĴ) P.sh. - Në rasë se dal gjallë do të kërkoj *pension*. RRNO 3- Në pritje, f. 519

PENTAGRAM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ĴĴĴ) P.sh. *Pentagrami* kje një gjà e thjeshtë, ashtu edhe piklat me bisht nalt ose poshtë që thirreshin nota. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

PEQE *pj. bised. (*) ^ (**)* ► (ĴĴĴ) P.sh. Nusja e ime ishte në kambë gjithmonë: Lepe! *Peqe!* HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

PËR *parafj. (*) ^ (**)* ► (ĴĴ) P.sh. Turku erdh e ua diji *për* nder, por veç kërkoj prej të parve tanë që të ndrojjshin besimin. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

PËRAFËRSISHT *ndajf. (*) ^ (**)* ► (ĴĴ) P.sh. Përmbi brezare gjarpnonte një rrugë në të cilën, *përafërsisht*, në të njëjtën orë të çdo dite kalonte ngadalë një autobus. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

PERANDOR,-i *m. sh. -ë(t) (*) ^ (**)* ► (ĴĴ) P.sh. sidoqë të thirret ky: mbret, *perandor* ose president, si të duesh thuej ti, ndaç thirre edhe shërbtor, sepse Ministër don me thanë shërbtor. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

PËRBALLË *ndajf. (*) ^ (**)* ► (ĴĴ) P.sh. Kur mbërrijta aty në shesh, para Xhamisë dhe Pazarit të Vjetër të Tiranës, u ndesha *përballë* me një katolik prej Shkodre që un e njëfshem. RRNO 2- Shkurt 1951, f. 277

PËRBALL/OJ *kal. -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (ĴĴ) P.sh. At Pali asokohe ishte në një moshë që nuk mund e *përballonte* punën e randë që kërkonte arkivi. RRNO 1 - Netë në arkiv, f.38

PËRBASHKËT (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ĴĴ) P.sh. Komisioni *i përbashkët* i zgjedhjeve perfshinte burrat e gratë, kështu kur erdh ora me i hapë qendrat e votimit, në krye

ishin burrat e komisionit. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

PËRBËHET *vetv. V. III. (*) ^ (**)* ► (ĴĴ) P.sh. Kisha Katolike e Shqipërisë *përbëhet* nga këto dioqeza: a) Arqidioqeza e Shkodrës me në krye një arqipeshkëv metropolit me qendër në Shkodër. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, f. 295

PËRBOTËSH/ËM (i), -me (e) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ĴĴ) P.sh. Paraqitej sikur Kisha Katolike e Shqipërisë nuk bante mà pjesë në Kishën *e përbotshme* të kryesueme prej Papës së Romës. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

PËRBUZ *kal. -a, -ur (*) ^ (**)* ► (ĴĴ) P.sh. Zoti, - thonte ai, - me mshiren e vet nuk i *përbuz* të ligshittit e mkatnorët, ai nuk i detyron të gjithë njerzit për heroizëm. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

PËRBUZUN (i,e,të) *mb. i nyj. [Përbuzur (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**)* ► (ĴĴĴ) P.sh. Nuk kishem rrugë tjetër, por o me qitë pushkë o me e kalue gjithë jetën i shamë e *i përbuzun*. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

PËRCAKT/OJ *kal. -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (ĴĴ) P.sh...nuk di t'i *përcaktoj* sak këta emna çetash ushtarake. RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

PËRÇA/J *kal., -va, -rë (*) ^ (**)* & ► (ĴĴ) P.sh. Por ngatresat e shumta i kishin *përça* aq shumë sa ishin vra ndërmjet vedit si me kenë tue u vra me Karadak. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

PËRÇAMJ/E *f. sh.-e(t) [Përçarj/e - Stand.] (*) ^ (**)* ► (ĴĴ) P.sh. Edhe këtu janë disa në shërbim të tyne si dy Pater Rrokati, Dom Preka, Dom Ndoci e ndonji tjetër, që tashma i din gjithkush: këta janë gadi me nënshkrue gjithshka: edhe *përçamjen*. RRNO 2- Në Tiranë, f. 274

PERÇ/E, -ja *f. sh. -e(t) (*) ^ (**)* ► (ĴĴ) P.sh. Natë kohë një pjesë e konsiderueshme e femnave muslimane ishin me *perçe*. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

PERCEPTIM,-i *m.sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ĴĴĴ) P.sh. Kishte lindë në mue një shqisë e ré: ajo e *perceptimit* telepatik. RRNO 1- Vetëm vdekja., f. 110

PËRC/JELL *kal.-olla, -jellur (*) ^ (**)* ► (ĴĴ) P.sh. Un jam gadi *me të përcjellë* gjithku

të dësh. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipëri, f. 13

PËRÇMIM,-i *m.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Në popullsinë katolike shqiptare, ky veprim i klerit të Ferizajve, ka ngjallun vetëm përbuzje e *përçmim*. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

PËRDALUN (i,e,të) *mb. i nyj.* [Përdalë-Stand.] (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Për çfarë rinije, ato të *përdalunat* po, i mbroni! RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

PERD/E,-ja *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Nji *perde* mëndfashi ngjyrë blertë mbulonte krejt faqen e murit. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

PËRDHESE *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Nji dhomë e keqe *përdhese*, tanë lagshtinë, e mbushun me gjithfarë rraquesh, ku mezi gjente vend nji krevat. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

PËRDHUNI,-a *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. -Po ti nuk mundesh me detyrue kurrkend me t'ardhë në kishë *përdhuni*. RRNO 2- Sosja, f. 362

PËRDHUNIM/I *m.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Jo vetëm kaq: nuk asht poligami e thjesht, por nji veprim *përdhunimi* të turpshëm kundra natyrës njerëzore. RRNO 2- Sosja, f. 362

PËRDITË *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Edhe gjendja ekonomike erdh tue u shtrengue *përditë* e më tepër. RRNO 1- Shpresa e zhgënjime, f. 70

PËRDITSH/ËM (i), -me (e) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Gushakuqi u bá klient i *përditshëm*. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

PËRDOR *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Ciklostili në ato vite *përdorej* shumë, e pothuej kryesisht për dispensat shkollore. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

PËRDORIM, -i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Ia shpjegova *përdorimin* e barnave. HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

PËR/DREDH *kal., -dredha, - dredhur* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Borgjezisë neve do t'i *përdredhim* kokën këtu e në të gjithë botën. RRNO 1- Vetëm vdekja.., f. 110

PERËNDI, -a *f. sh. -(të)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Aman o *Perëndi* tamam nji përri! RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

PERËNDIM, -i *m.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Un kam shpresë se ti mund e gjejsht nji birë për né të dy, sa me kalue në *perëndim*. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

PERËNDIMOR, -e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. - Kola si edhe Paulin Pali janë dy njerzit më të përgatitun nder né për politikë *perëndimore* se ajo orientalja asht e bazueme vetem në rrenë e pabesí. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

PËRFAQËS/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Komunizmi *përfaqëson* kulmin e pushtetit shtetnor me emnin Shteti Proletar i komunizmit. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

PËRFAQËSUES,-e *m.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Thohej se nji *përfaqësues* i British Muzeum-it kishte ofrue për të shumë 14000 sterlina ar. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

PERFEKT, -e *mb.i panyj.* (-) (-) ► (Ķ) P.sh. Me nji shkathtësi të pabesueshme e manovrim *perfekt* roja personale e Mahmud Begut u rreshtuen gjysa në fund të shkallve.. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

PËRFILL *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Un ishem i pari që *përfillova* izolimin ndër kampet e punës së detyrueme. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

PËRFIT/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Tashti un po nisem nga ajo teza jote materialiste që thotë se truri *përfton* idetë dhe duke qenë truri materje. RRNO 2- Lin Biao në Shqipëri, f. 439

PËRFSHI/J *kal., -va, -rë* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Nji në tre, mendja e njeriut nuk mund të *përfshijë*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -Episodi i dytë, f. 428

PËRFUNDIMISHT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Besojmë se i kemi shpartalluar *përfundimisht*. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

PËRFUND/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ķ) & P.sh. Rruga *përfundote* në gjykatoren. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

PËRFYTYRIM,-i *m. sh. -e(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Anonimi kishte shkruar: "Për vorrin e

Fishtës mos u mundoni me *përfytyrime*. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

PËRGATIT *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Gjejani një krevat dhe nesër të *përgatitet* salla e operacionit. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

PËRGATITUR (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Dua nga njëri prej jush të vërtetën mbi puçin ushtarak të *përgatitur* nga Beqir Balluku dhe gjeneralat. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

PËRGËZ/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Kur mbaroi shfaqja erdhi tek un, u përshëndet, më *përgëzoi* dhe më tha:- Vocrrak, ti ishe aktori má i mirë i kësaj shfaqjeje dhe i gjithë sukcesi kje te ti. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

PËRGJAKSH/ËM (i), **-me** (e) *mb.i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Aty lufta kje e *përgjakshme* deri atëherë që malcorët ia mbërrijtën me hjedhë pisha të ndezuna ndër të gjitha anët e shtëpisë, e cila u kap flakë e nuk mund të shuhej më. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

PËRGJASIM *m. sh.-e* (-)(-)&Δ(ǰ)P.sh. Ata njëherë qeshën, por mandej filluen me analizue këtë paralelizem dhe mbrijtën në konkluzionin se ky *përgjasim* ishte vetëm në formen e jashtme, se përmbajtja ishte krejt e kundërt. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

PËRGJEGJËS,-i *m. sh.-(it)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ti je *përgjegjës* për të gjitha veprimet që fraçeskanët kanë bërë kundra Lëvizjes. RRNO 1- Gjyngji në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

PËRGJIGJ/E,-ja *f. sh.-e* (t) (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Nuk pata kurrnji *përgjigje*. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

PËRGJIM,-i *m. sh.-e*(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Dashnor, - i thashë, kur u sigurova se nuk kishim kurrnji *përgjim*, - jam shumë kurioz me dijtë, jo vetëm mendimin tand, por edhe veprimin e Partisë për mbrojtjen dhe armatimin. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

PËRGJ/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Të burgosunit nuk guxoishin me folë më mes vedit, sepse gjithshka *përgjohej*, gjithshka shpifej. RRNO 3-Smajl Duli i Postribës, f. 575

PËRGJUMSHËM *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Pali duel *përgjumshëm*. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

PËRGJYSË *ndajf.* (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Mue më vjen keq vetem një gjá se puna po më mbetet *përgjysë*. RRNO 1- Gjyngji në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

PËRHAP *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. - Shoshi ka më burrní me fretën e kurrë nuk ka *përhapë* fjalë të kqija, por këtu këta të partisë po e hapin përgjithë vend. RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por më shumë me shpifje, f. 344

PËRHERË *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ndërsa ecëshim, bora shtohet *përherë* e má shumë. RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por më shumë me shpifje, f. 344

PËRHIME (i,e,të) *mb.i nyj.*[përhimët (i,e, të)-Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh.Salla e *përhime* e Lidhjes së Shkrimtarëve dhe Artistëve u mbush plot e përmaje me trima e me servila, me kureshtarë e me spijuj. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën,f. 139

PERIFERI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ndërsá At Marin Sirdani dhe At Pashko Bardhi shkuen te Kuvendi i Arrës së Madhe, në *periferi* të qytetit. HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

PERIM/E, -ja *f. kryes. sh.-e*(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Kuvendi, derisá u bà reforma agrare më 1946, kishte afër 3 hektarë tokë, mbjellë me vneshta, *perime* e pemë, por që në atë kohë ishin të mbjelluna vetëm 2 mijë metër katrorë. HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

PERIPECI,-a *f. kryes. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. E shpëtova: e kam edhe sot mbas gjithë *peripece* që ka kalue ai edhe un. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

PËRJASHTA *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. *Përyashta* frynte një erë e ftohtë. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

PËRJETË *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Tjerët u dënuen prej 5 vjet deri *përjetë*. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

PËRKATËS, -e *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh.... ai që propozoi që Kanalin e Otrantos

ndër të dy anët, me interlandin *përkatës*, duhej ta kishte Italia. RRNO 3- Si dikur, f. 478

PËRKËDHEL *kal.*, **-a, -ur** (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Porsa hinë ai në rrugicë, femijtë e pushijnë lojën me njani-tjetrin, turren e i puthin konopin e ai i *përkëdhel*. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

PËRK/AS *kal.* **-ita, -itur** (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Në rast të vdekjes, që pritej, më porositi me i bà të gjitha nderimet që i *përkasin* një trimi malcuer, e sa për shpenzimet përgjigjej vetë Pasha. HISTORI 1- Deka e mikut trim, f. 55

PËRKOHËSISHT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. E mandej i kishte shpjegue sesi ishte zhvillue revolucioni kundra qeverisë dhe pushtetin e kishte marrë *përkohësisht* Opozita. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME!- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f.467

PËRKRAH *kal.*, **-a, -ur** (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ndigjoni shokë, - tha, - un e *përkrahi* iniciativën e rinisë për zhdukjen e xhamive dhe të kishave, RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

PËRKRYEM (i,e,të) *mb.i nyj.* [Përkryer (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ë) P.sh. Nuk ástht e thanun që një ligj, sado i *përkryem* që të jetë, t'u përshtatet të gjithë popujve. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

PËRKTHIM, **-i m. sh.-e(t)** (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Mora librin e Heine-s që më pëlqente aq shumë: Gjermania - një prallë dimni në *përkthim* italisht. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

PËRKUFIZIM, **-i m. sh.-e(t)** (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Megjithkëtë *përkufizimet* e nxjerruna nga dokumentat e Vatikanit e përcaktonin Arqipeshkvinë e Krajnës të kufizue me Raguzën, Splitin e Zarán, atje ku ndodhej dioçeza. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

PËRKUJTIMOR, **-e mb. i panyj.** (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. U vendos të ndërmerren aktivitete me një mbramje *përkujtimore*. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

PËRKUL *kal.*, **-a, -ur** (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Pothuej nuk e ndjeva krismën, por e

pashë se u lëkund, *u përkul* e ra. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

PËRKUNDRAZI *pj.* (*) ^ (**) & ► (Ë) P.sh. Nga kjo nuk kisha kurrfarë përfitimi, *përkundrazi* e mora inad veten që nuk mundja të kundërshtoja. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537. Gjendet edhe forma: perkundra.

PËRKUSHTIM, **-i m. (-) (- -) ► (Ë) (Ë)** P.sh. Babai im, Veziri Mehmet Pasha, i ka pasë dashtë gjithmonë Katolikët e Dioçezës së tij dhe un kam për ta po aq dashuní e *përkushtim* sa Baba im i Ndjerë. HISTORI 1- Shtojcë e botimit të dytë "Fratí i Pashallarëve Bushatli të Shkodrës"

PËRLA/J *kal.* **-va, -rë** (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. U çue, u avit dhe e *përlau* si uj. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

PËRL/Ë, **-a f. sh.-a(t)** (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kjo zonë asht *perla* má e çmueshme e Evropës! RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

PËRLESHJ/E, **-a f.sh. -e(t)** (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Fletë-arrestim për të dënuarin Zef Pllumi, sepse ka organizuar grindje dhe *përleshje* mes të dënuarve për përçamje fetare. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

PËRLIGJ *kal.* **-a, -ur** (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kurrgjà nuk e *përligj* këtë veprim barbar, vandal, të turpshëm, të pashembullt në histori të njerzimit, përveç çmendunisë. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

PËRLOT *kal.* **-a, -ur** (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ndokush nga policët edhe *u përlot*, ndërsa ishem i sigurtë se për shumicën e të burgosunve do të binte si lajm i mirë, shpresdhanës për ardhjen e lirisë. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

PËRL/YEJ *kal.* **-eva, -yer** (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Por, mà i madh dukej gabimi i Ipeshkëvisë që me *u përlye* tue pranue at farë ndihme. RRNO 1- Gjygyji në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

PËRMALLIM, **-i m. (*) ^ (**) ► (Ë)** P.sh. Populli filloi me kja prej *përmallimit*. RRNO 2- Baba i vërtetë, f. 409

PËRMAS/Ë, **-a f. kryes. sh.-a(t)** (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Delegacioni tjetër ishte ai i diasporës të shqiptarëve të Amerikës, që kishin shumë shpresë në përkrahjen e qeverisë së presidentit

Wilson, që aso kohe kish marrë *përmasa* botnore. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

PËRMBAHËM *vetv.* (*) ^ (**) ► (ËËË) P.sh. Kotelja nuk *përmbahëj*. RRNO 3- Si dikur, f. 478

PERMBAS *ndajf.* [Përmbas- Stand.] (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. *Permbas* grilave të një shpie katolike më ka ra rasti dy heresh me i ndjekë për s'afërmia ata spektakle dhe pveta: si asht e mundun që një popull kaq i vogël të ketë kaq shumë rrugaça? RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

PËRMBI *parafj.* (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. Mali i Rrencit asht ai mal *përmbi* Shëngjin. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

PËRMBL/EDH *kal., -odha, -edhur* (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. Vepra më e randësishme që na ka teprue prej tij asht libri At Gjergj Fishta ku *përmbledh* shumë shkrime për njohjen e vlersimin e Fishtës. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

PËRMBRENDË *ndajf.* [Përmbrenda- Stand.] (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. Famullitari e ka jurisdiksjonin e vet mbrenda *përmbrenda* famullisë së tij dhe mbi pjestarët e famullisë kudo që gjenden. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

PËRMBUSH *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. Prita mjaft kohë që të *përmbushëj* kjo, por një ditë më thirrën mue bashkë me një katër a pesë të tjerë dhe me gjithë tesha na hypën në kamjon e na derguen, jo shumë larg, në Reps. RRNO 3- Miniera e Spaçit, f. 535

PËRMBYS *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ËË) && P.sh. Në përgjithësi ishm njerëz me të cilët nuk mund të flitej, me sjellje të këqija: hajshin bukën e *përmbysshin* kupën. RRNO 1 - Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

PËRMBYTJ/e, -a *f. sh. -e(t)* (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh... sepse kurrkujt nuk i shkante nëpër mend për ato përpjekje vigane që ai bante për me ruejtë atë shka mund shpëtohej në *përmbytjen* e përgjithshme që i kanosej kulturës shqiptare. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

PËRMEND *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. Filloi me *u përmondë* emni i Enver Hoxhës, deri atëhere krejt i panjoftun për

popullin e Shqipnisë së Veriut. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

PËRMENDOR/E, -ja *f. sh. -e(t)* (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. At Shtjefën Gjeçovi të mos kenë në Shqipninë e sotme asnjë *përmendore*? HISTORI 2- At Shtjefën K. Gjeçovi për fé e atdhe, f. 152

PËRMENDSH *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. Kemi këtu një djalë që e din *përmendsh*, dhe më bani me shëj që të çohem në kambë. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

PERMES *ndajf.* [Përmes- Stand.] (*) ^ (**) ► (ËËË) P.sh. Me vështirësi lëvizi ajo *permes* popullit deri sa më kthyen në burg, ku më derguen në një tjetër birucë, që binte nga oborri i vogël. RRNO 3- Në pritje, f. 519

PËRMIRËSIM, -i *m. sh. -e (t)* (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. Përndryshej do ta mbytnin e mishin do ta përdornin për *përmirësimin* e gjellës së kazanit. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

PËRNDRYSHË *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. *Përndryshe* do të më kërkonin përpjekje zjarri. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

PËRPARA *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. Përsëri i hoqën flamujt dhe u ndërruen vendet: aty n'atë vend ku *përpara* valavitej flamuri shqiptar, aty u shpalos flamuri jugosllav. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

PËRPIJ *kal. -va, -rë* (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. Njerzimi do të bahet një xhahil handikapatesh, i cili *do të përpijë* gjallë njerzit e mendshëm. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

PËRPIL/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. N'e nesret, në një zyrë ku ishte makina e shkrimit, *përpilova* një letër për Sekretari të Shtetit të Vatikanit, ku i propozova Dom Pjetër Demën e Dom Ernesto Çobën që të emnohen ipeshkvij, njani për Durrës e tjetri për Shkodër. RRNO 2- Persëri në kuvend, f. 288

PËRPIJ/E, -a *f. sh. -e (t)* (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. Po të njajtat *përpjekje* bante edhe drejtori i Hyllit të Dritës At Gjon Shllaku me arkivin historik të Hyllit. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

PËRPJETË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kuptohej se makina ngjitej dredha-dredha në të *përpyjetë*. RRNO 3- Miniera e Spaçit, f. 535

PËRPLAS *kal.-a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kur dualëm në rrugë më *përplasën* në një makinë e më vonë më shkarkuan në një spital ku më hodhën në një qoshe duke më mbuluar me një batanije. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

PËRPIQEM *vetv.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Do t'*përpiqem* me bën dishka. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

PËRPOS *parafj.* (r.rr) (*) ^ (**) & ► (Ë) P.sh... Asamblea Kombëtare e më vonë parlamenti shqiptar, që nga viti 1921 deri në 1925, *përpos*, statutit dhe statutit me bazë të zgjerueme, nuk ia duelen me qitë në dritë një kushtetutë të vërtetë. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

PËRPUTH *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ishte një njeri i cili nuk *përputhej* kurrkund me idetë e fashizmit italian. HISTORI 3.6- HISTORI KURRË E SHKRUEME!- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f.467

PËRQAFIM -i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Në derë duet Tuku, më priti me *përqafim*. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

PËRQARK *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Aty, ndër shillet e vendosuna *përqark* u ulën dy Kapidanat e filluen përshëndetjet e para në gjuhën sllave, menjherë HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

PËRQESH *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Puntorët tjerë, të gjithë në kambë e me shat në dorë, kur e shofin se ajo pushkë i ishte shprazë dikuj aty afër e se nuk ish për të, keq filluen me e *përqeshë*: Po, ti Vocërr Nika, - i thanë. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

PËRQINDJ/E, -a, f. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Jam i sigurt se një *përqindje* e naltë e popullsisë shqiptare mendonte vetëm si me u skapullue nga kjo tokë e mallkueme, por kahdo që sielleshe delte përpara kloni. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

PËRRALL/Ë, -a f. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. - Pse fëmij jemi ne, që të na gënjesh ti me *përralla!* RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

PËRRETH *ndajf.* (*) ^ (**) Δ(Ë)

P.sh. Ajo e pá vedin të pafuqishme para gjithë atyne anmiqve që kishte *përreth*. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

PËRR/UA, -oi m. sh.-enjt(të) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Tregohet se një gjeneral ushtrie në shpinë të kalit komandonte frontin e luftës që gjindej afër një *përroi* ku punonte mulliri. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

PERSEKUTO/J kal. -ova, -uar (-) (-) Δ & (Ë) P.sh Se kanë pengue shkencen e *persekutue* shkenctarët tue djegë për së gjalli Galileo Galilein e Xhordano Brunon. RRNO 1 - Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f.141

PËRSËRI *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Na për këtë Shqipni të 1913 ende nuk kemi fillue me mendue se si me e bën, por perpiqemi vetem për Kosovë e Çamëri, që të shpallemi *përsëri* Vilajet turk. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

PËRSHËNDET *kal.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Mbas hangrën e pinë, u veshën e u mbathën, mueren armët e duelen jashtë tue u *përshëndetë* me gjithë zemër, sidomos me mue. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

PËRSHESH/I m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Mbas vloi, priti dy minuta, i hodhi mbrendë *përsheshin*, një lugë voj dhe tue i vu kapakun e largoi nga zjarmi. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

PËRSHK/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kur të mbërrish aty, duhet që me anë të një pjerrësie të pranueshme, të bahet lidhja me rrugën që *përshkojnë* rojet. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

PËRSHKRIM,-i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. ishte një *përshkrim* tepër i bukur i gjendjes reale, ku ishte katandisë populli e vendi ynë. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

PËRSHPIRTJ/E, -a f. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. N'e nesre në Kishën françeskane u tha Meshë *përshpirtje* për At Gjon Shllakun e tjerë që kishin dekë krah për krah. RRNO 1- Ankthi mbas vdekjes, f. 67

PËRSHTAT *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Tue pá se ai nuk mund t'i *përshtatej* në kurrfarë mënyre jetës parahistorike të

shpellave, e derguen në katundin Kir me jetue bashkë me një frat tjetër edhe më plak se ai.

RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

PËRSHTYPJ/E, -a *f.sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Shka bante më shumë *përshtypje* ishin partizanet. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

PËRSIPËR *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Atëherë filloi çashtja se cili prej avokatve duhej ta merrte *përsipër* mbrojtjen. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

PERSONALISHT *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Oficeri *personalisht* i caktonte vendin secilit. RRNO 1- Burgu i kishës, f. 115

PERSONEL,-i *m. (*) ^ (**)* ► (Ķ) përmb. P.sh. Kjo shtërngesë e hekurave nuk perfshiu vetëm të dënuemit e mjerë, por, deri diku, edhe të gjithë *personelin* ushtarak. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

PËRSOSUN (i,e,të) *mb.i nyj.* [Përsosur (i,e,të) – Stand.] (*) ^ (**)

► (Ķ) P.sh. Vërejtja ishte që At Justin i në këtë tekst të *përsosun* shkollor nuk jepte si shembuj letërsie autorët shqiptarë, por vetëm ata të huej. HISTORI 2- At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

PERSPEKTIVË *f. sh. libr. (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Ai ma kshilloi me mirsi heqjen dorë nga priftnia, se nuk ka më kurrnji *perspektivë* për t'ardhmen. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

PËRTEJ *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Prej makinash, të lidhun siç ishim, i lshuem një sy Bedenit atie *përtej* fushe. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

PËRTËR/IJ *kal. -va, -rë (*) ^ (**)* ► (ĶĶ) P.sh. Komunistat e shekullit XX, t'Internacionales Komuniste, kurrsesi nuk *do ta përtërijshin* atë hap të historisë, sepse do t'ishte vetëvrasje e tyne. RRNO 2- Puna me pengesa, f. 418

PËRTOKË *ndajf. (*) ^ (**)* ► (ĶĶ) P.sh. Hangri shka gjet *përtokë*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

PËRTPËM *vetvet. (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Vazhdonte të *përtpem* tue qyrrë ato foto. RRNO 3- Si dikur, f. 478

PËRULJ/E, -a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ĶĶ) P.sh. - Jo, në kurrfarë mënyre, as *përuļje*, as

nënshtrim: vetem vdekje me nderë. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

PËRULUN (i,e,të) *mb.i nyj.* [Përuļur (i,e,të)-Stand.] (*) ^ (**)

► (Ķ) P.sh. sa me shpëtue kryet e vet, të *përuļun* njaj emigrate të pështirë, të gjatë e të pashpresë, ose duhej mendue për aventurën e rrezikshme.. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

PËRUR/OJ *kal.-ova, -uar (*) ^ (**)* ► (ĶĶ) P.sh... nxjerrë nga dheu kur Nanë Tereza me 10 mars *përuroi* Kishën Katedrale të Shkodrës. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

PËRVAJSH/ËM (i), -me (e) *mb. i nyj.* (*) ^ (**)

► (ĶĶ) P.sh. Sa e desha! - dhe fillonte një kangë të *përvajshme*. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

PËRVEÇ *lidh. (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Nuk gjetën gjà, *përveç* një oficeri. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

PËRVËL/OJ *kal. -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. -Ndigjo zotni komisar, ju më fort se për lule keni nevojë për hije, mbasi gjatë verës nuk keni ku e mbloni kryet në këtë zall që *përvëlon*. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

PERVERS *m. (-) (-) Δ (ĶĶ)* P.sh. Të gjitha kodet e imponueme me dhunë janë bà me qëllim që të paraqesin para botës shqiptarin *pervers*. HISTORI 2- At Ambroz Marlaskaj, mbrojtës i lirisë njerëzore, f. 166

PËR/VJEL *kal.-vola, -vjelë (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Djali u ul në një stol, shtrini pak njanën kambë dhe filloi të *përvjelë* pantallonat. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

PËRVJETOR-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Ishte një mbramje vllaznore, familjare me françeskanë, që zhvillohej për nder të një Ati françeskan, të cilit i festonim një *përvjetor* jubilar. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

PËRVOJ/ë,-a *f. sh. -a(t) (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Megjithktë ata kishin udhëheqës ushtarakë të aftë me shkollë e me *përvojë*. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

PËR/ZË *kal., -zura, -zënë (*) ^ (**)* ► (Ķ) P.sh. Kur erdhi Monsinior Ivan Diaz, e cilësoi Dom Gjergjin si një pionier heroik, por më

vonë, kur e njofti deri diku, e *përzuni*. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

PËRZEMËRSI, -a *f.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. E dij se Gjoni të pret me *përzemërsi*. RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413

PËRZGJEDHJ/E, -a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Mbaj mend mirë se kur një natë hapëm letërkëmbimin e Luigj Gurakuqit për me i bërë *përzgjedhjen*, ai tha: - Shif, djalë, sonte jemi tue zdashë një të dekun! RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

PËRZ/IEJ *kal. -jeva, -ier* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh... mue mos më *përziej* as për të mirë, as për të keq. RRNO 1 - Këneta e Maliqit, f. 208

PESË *num. them.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Të gjithë u vunë me punue porsì t'ishin makina: pa dyshim secili bante jo dy norma, por së paku tri, kater e deri në *pesë*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

PESH/ë, -a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Një *pesë* përherë e më e randë që vinte tue më djegë ndër sjetulla si prush i ndezun. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

PESH/k, -ku *m. sh.-q(it)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kështu sa herë që dishroshin me hanger *peshk*, u ulshin në breg të kënetës dhe me një karriq merrshin *peshkun* që u pëlqente, tjetrin e hidhshin persri në liri. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

PESHKAQEN, -i *f. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ndër këto 50-60 vjetët, realiteti ka tregue se komunizmi asht vetëm një demagogji e pacipë e *peshkaqenve* ose e tiranosaurëve njerzor, siç i quejm. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

PESHKAREÇE *f. sh.-a(t)* [Peshkarexh/ë, -a-Stand.] (-) ^ (-) ► & (Ë) P.sh. Ti, me dashtë, mundesh me më ndihmue se probatini yt asht kryetar i një *peshkareçes* që hyn në det të largët. RRNO 2- Shkurt 1951, f. 277

PESHKATAR, -i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. N'atë çast kjeshë më fatlum se ai *peshkatar* që me një grep të vogël kapë një *pesk* të madh. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

PESHKOP, -i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Imzot Bernardin Shllaku OFM, *Peshkop* i Pultit, është *peshkopi* i fundit i zgjedhur

ligjërisht (me kanun) dhe që ka mbijetuar terrorin komunist. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

PESH/OJ *kal., -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ato *peshojshin* randë edhe pa pasë kurrjë mbrendë. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

PESHOR/E, -ja *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kaj herë del me një *peshorë* në rrugë e *peshon* kalimtarët, sa mos me u mërzhitë vetëm në shtëpi. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

PËSHPËRITËJ *kal. -a, -ur* (-) ^ (-) Δ (Ë) P.sh. Ndjeva se në karvanin mbrapa *pëshpëritej*: Ky frati i rí tek asht trim. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

PESHQESH, -i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Për shembull; me má premtue ti mue një *peshqesh* e mos me ma prue, un atëherë thom: më rrejtí filani. RRNO 2- Persëri në kuvend, f. 288

PESHQIR, -i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ai rrinte gati, si maçok, në mëngjes te çesmat, kur laheshim, për me vjedhë ndonji sapun ose facoletë, o *peshqir*. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

PESH/TA/FA, -i *m. sh. -e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ajo këtë *peshtaf* ia dha në dorë Zef Kakarriqit i cili e lëshoi në mes të tavolinës, afër babës, mbas tubës së luleve. HISTORI 3.5 - Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

PËSH/TIRË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Sado unshëm që t'ishe, ai lang ishte *pështirë* për t'u kalue, si gjellë spartane, e na ishim helotët, robët e shtetit. RRNO 3- Miniera e Spaçit, f. 535

PËSH/TJELLAK, -u *m. sh. -ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) && P.sh. Por besoj se ti kanunin e din për kto punë: shkon gjaku te *pëshjtjellaku*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

PESIMIST, -i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Për këtë më quente *pesimist* kur i thojshem se socializmi kishte lindë e vu në jetë mija vjet përpara.. RRNO 3- Korniza, f. 548

PËS/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. I pari vend që e *pësoi* këtë kje Shala. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

PETK,-u *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Këta një herë në vjet veshin *petka* të reja e që me mund të madh ua kanë blé prindët, e ti pa kurrfarë mëshire i dërgon me detyrim që t'u shkyhen nëpër ferra e shkurre atje në Rosulla. RRNO 2- Puna me pengesa, f. 418

PETROMAKS *m. sh.-a (-) (-) Δ (ǺǺ)* [kupto: llampë ndriçimi me karbit]P.sh. Dërgova në Shkodër Vatën, djalin e rí, me një adresë në dorë, për me blé 10 litër benzinë dhe dy *petromaksa*.RRNO 2- Nata e Këshndellave, f.338

PETULL,-a *f.sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Nuk kërkoj mish e *petulla*, por vetëm bukë e djathë. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipni, f. 13

PEZMATUEM (i,e,të) *mb.i nyj.* [Pezmatuar (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Frateli kishte dhimbje jo vetem prej krahit të *pezmatuem*, por edhe prej urie. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

PEZULL *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. ... duhet ta mbash *pezull*, sikur t'ishite fletë gjethi, atë dërrasën 4 metërshe e të trashë 5 pontëshe.RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

PI *kal. -va, -rë (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. E *piva* dalë e kadalë, tue mendue si me u tregue lajmin e gëzueshëm. HISTORI 1- Një ngjarje e pabesueshme, f. 22

PIANIST,-i *m. sh.-ë(t) fem.-e, -ja sh. -e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. N'atë kohë me ta banonte edhe Tonin Harapi, i cili punonte si *pianist* në Filarmoninë e Shtetit; gjithashtu ndiqte shkollën e naltë të muzikës. RRNO 2- Shkurt 1951, f. 277

PIANO/ja *f. sh. -(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh... At Bernardini, i binte *pianos* me një shkathtësi të çuditshme... HISTORI 2 - At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë , f. 207

PICIGJAT,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Vështirësia vinte te çilsi i solit i cili paraqitej si një njeri me një kambë atje poshtë, me një trup të shtrembët, një krye *picigjat* atje nalt. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

PIJ/E,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh... por edhe duhej që t'u bante urimet tue e

shtí në zyrën famullitare, ku t'i qiraste edhe ndonji *pije*. RRNO 3- Si dikur, f. 478

PIJTAS *ndajf. (-) (-) ► (ǺǺ)* [kupto: i mpirë]. P.sh. Një burrë më shoqnoi *pjitas* deri te dera e madhe e kur u hap ajo, thirra: - Vukë, hajde me gjithë vajzën! HISTORI 1- Një ngjarje e pabesueshme, f. 22

PIKATOR/e,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. Atëherë ai muer një pikë solucion nga një shishe, e hodh me *pikatore* e priti pak minuta. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

PIK/Ë,-a *f.sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) && P.sh. Ju i mbytni njerzit pa *pikë* faj. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

PIKËRISHT *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. *Pikërisht* kjo asht edhe monografia që permende, e cila nuk vlen me e marrë në dorë asnjë historian. RRNO 3- Si dikur, f. 478

PIKET/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► UGJ (2015, f. 146). P.sh. Atë ditë punoi vetëm këshilli teknik tue vendosë *piketat*. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

PIKNIK,-u *m.sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Un kam pasë rasën e parë me i bà një vizitë bashkë me shokët e mi në një ditë *pikniku* në tetor 1939. HISTORI 2- Vinçenc Prendushi, i dashtun, i përzemërt, i qeshun e bujar, f. 171

PIKPYETJ/E,-a *f. sh.-e(t)*[Pikëpyetj/e,-a- Stand.] (*) ^ (**) ►(Ǻ) P.sh. Mbeta vetëm libërlidhës i bibliotekës, gjysë i dyshimtë për komandantin, ose me *pikpyetje* se ç'ishem... RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

PIKSYNIM,-i *m. sh.-e(t)* [Pikësynim,-i – Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ǻ) P.sh. Aman ndigjoma një fjalë: Mos i cakto vedit një *piksynim* të jetës, sepse gjithë jetën do të përpiqesh për të e po nuk ia mbërrijte jeton gjithmonë i mjerë e des i dispruem. HISTORI 1- Si u plak Mehmet Bushati, f. 79

PIKTOR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Kur ktheva në Shkodër, i lypa një mikut tim *piktor* fletore vizatimi dhe një laps karboni, të cilat ia dërgova me postë sa me i lehtësue vuetjen e randë. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

PIKTUR/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Po unë me e pas dijtë, - tha at Marini, - do ta kishem porosinë për një *pikturë* në kishën tonë. HISTORI 3.3- Kujtime për Hans Troschel, f. 345

PILAF,-i *m.sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Nderkaq unë përgatita një *pilaf* me salam. HISTORI 3.5 - Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

PINC/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Unë punojshëm veç me një *pincë* e një kaçavidë pa kurrnjë vegël tjetër. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

PINGPONG,-u *m. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Gjithashtu u mbyll shoqnia Antoniane tue iu konfiskue të gjitha veglat muzikore dhe mjetet e dëfrimit të rinisë si lojnat e *ping-pongut*, bilardoja. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

PINGUL,-e *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. - Unë e di sa bjen, por pullazi i Kishës ishte *pingul* e nuk e damtonte bora. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

PINJO/LL,-lli *m. sh.-llë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Po ashtu, *pinjollët* e rinj të asaj shkolle, si Tonin e Çesk Zadeja, Tish e Tonin Daija... . HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

PIONIER,-i *m.sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Kur erdhi Monsinior Ivan Diaz, e cilësoi Dom Gjergjin si një *pionier* heroik, por má vonë, kur e njofti deri diku, e përzuni. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

PIP/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Me atë lloj druni punova një cigarishte (*pip* duhani). RRNO 3- Keneta e Maliqit, f. 208

PIPZË,-a *f. sh.-a(t) [Pipëz,-a – Stand.] (*) ^ (**)* ► (Ǻ) && P.sh. Ishte në moshën rreth 65- vjeçare, mjaft i lodhun fizikisht, ndërsa mendjen e kishte *pipzë*. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

PIRAMID/Ë,-a *f. sh. -a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Vetem n'atë moment e kuptova kuartë se si ishin punue *piramidat* e Egjiptit. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

PIRAT,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Anijet tona nuk ngarkohen as me një të

pesten e mallit; kanë frikë nga *piratët* e Ulqinit. HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

PIRIT,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Një vagon *pirit* peshonte dy tonë. RRNO 3- Miniera e Spaçit, f. 535

PIS *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Kur mbaroi të gjitha fjalët disa të burgosun i kerkuen me na dergue në lum të Shkumbinit për me lá teshat mbasi nga rruga e vshirë të gjithë ishim bà *pis*. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

PISH/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) bot. P.sh. Kishin marrë edhe shumë *pisha* të pandezuna me vedi. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

PISHIN/Ë,-a *f.sh. -a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Kur mbrijtëm në Tiranë na derguen te *pishinat*, pranë kompleksit sportiv Dinamo. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

PISHTAR,-i *m.sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Dukej sikur ai karvan me njerëz e me *pishtarë* ecte gjysë i fjetun ose nisun për një cubni të keqe. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

PISK *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Profesorat që nuk u deklaruen komuniste e paten punën *pisk* prej tyne, u cilësuen borgjez. RRNO 1- Ankthi mbas vdekjes, f. 67

PISKAM/Ë,-a *f. sh. -a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Ajo me sa zá kishte, lëshoi *piskamë* të thellë. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

PISLLË/K,-ku *m.sh. -qe(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Puna e randë, e gjatë, ushqimi teper i vorfen e *pisllëku* i madh që mbuloi të gjithë kampin, shkaktuen shumë sëmundje. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

PISTË (i,e,të) *mb.i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Dhe mandej vazhdonte: nuk e pata fatin me dek martir e tash do të rri me u zhgrryë gjithë jeten nëpër këto dhoma të *pista* të burgut. RRNO 1 - Burgu i madh, f. 160

PISTOLET/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Nuk vonoi dhe u ndie krisma e *pistoletes*. RRNO 3- Korniza, f. 548

PJAT/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Ato nusët më prunë një *pjatë* të madhe me má shumë se një kile gjalpë të freskët... RRNO 1- I lirë, f. 236

PJEK *kal.* –**poqa, -pjekur** (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Mbasi ishin shumë vetë, u dhashë një skjap, e prenë, e rjepën e e vunë me *u pjekë* ferlik. RRNO 2- Baba i vërtetë, f. 409

PJEKUN (i,e,të) *mb.i nyj.* [PJEKUR (i,e,të)–Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ž) P.sh. I hodha një copë mish të *pjekun*. RRNO 1 - Këneta e Maliqit, f. 208

PJEKUNI,-a *f.* [Pjekuri,-a – Stand.] (*) ^ (**) ► & (Ž) P.sh. Kur i mbaroi kto fjalë të gjithë i sullen sytë kah un, të çuditun për *pjekuninë* e tij. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

PJELLOR/e *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Zotnohej e gjithë fusha *pjellore* e Zadrimës deri ndër malet e Pukës e të Mirditës. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

PJERRSI,-a *f. sh.-(të)* [Pjerrësi,-a – Stand.] (*) ^ (**) ► & (Ž) P.sh. Folenë e bāj me 45 gradë *pjerrsi*. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

PJES/Ë,-a *f. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Një *pjesë* e madhe ishin analfabetë, në mos me cene mendore e në përgjithësi tepër të trashë. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

PJESTAR,-i *m. sh.-ë(t)* [Pjesëtar,-i – Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ž) P.sh. Ai thonte se ishte *pjestar* i një grupi nacionalist të msheftë, i cili ndiqte me dishprim gjendjen kosovare. RRNO 3- Korniza, f. 548

PJESHK/ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Gjithë natën e gjatë e kalova i varun aty n'atë *pjeshkë*, mes oborrit të vogel në cegmen e Dhetorit. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

PJESSH/ËM (i), -me (e) *mb.i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Nganjihërë më dukej se bota kish kthye n'ato kohët e para që përshkruejnë Librat Biblikë, kur Zoti i ndëshkoi njerëzit me kataklizma të *pjesshme*. RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

PLAÇK/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. N'e nesre mbasdite, vllau më pruni një palë rroba të reja prej pazarit e disa *plaçka* tjera të vogla. RRNO 1- Pranë familjes, f.246

PLAÇKIT *kal., -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Na pritshim që Këshillat Popullore ose auktoritetet shtetnore të merrnin në dorëzim gjithshka me inventar, por ndërkaq Kuvendi

plaçkitez çdo ças. RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506

PLAG/Ë, -a *f. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Jeta ka shumë *plagë*: megjithëkëtë asht jetë. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

PLAGOS *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. *U plagos* për vdekje. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

PLAK, -u *m. sh. pleq* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. E pashë se në trunin e *plakut* ishte ngulë thellë ky problem kur më tha për At Rrokun se ai ishte një njeri ambicioz, i aftë me rrejtë Klerin, popullin e qeverinë, e që në fund mendonte me rrejtë edhe Zotin. RRNO 2- Organizimi i ri në kishën e shgatrrueme, f. 293

PLAK *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Un shpesh shkoj aty e më duket sikur flas me ta dhe shoh se qysh atëherë, kanë fillue me u brejtë e me *u plakë*. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

PLAKEM *vetv.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Dashunia nuk *plaket* kurrë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

PLAN,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Dr. Paulin Pali, jurist. Ishte një emen i ndiguem për mirë, në të mbeshteteshin shpresat e shumkuj prej atyne intelektualëve që thurshin *plane* të bukura për të ardhmen e atdheut. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

PLANIFIKIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Në rast se kjo industri e jona dështon, atëherë është faji i ekonomistëve, *planifikimit* e i projekteve tona, dhe jo i tyre, sepse ata u treguan të gatshëm të na jepnin çdo gjë që u kërkuan. RRNO 3- Uzina në veprim - Mbarimi i miqësisë, f. 656

PLAS *jokal.-a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. I ranë kumbonës së madhe, e cila tashmà ishte *plasë* dhe lshonte një zà të shkyem. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395

PLASJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. - Operacioni ishte shumë i vështirë, me që ulçera ishte sa një kokërr arre, e vjetruar, përveç një *plasje* të stabilizuar, por të siguroj se nuk do të keshë kurr më shqetësime. RRNO 3- Në spital, f. 559

PLASTIK/Ë,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh.... para se ata të kthejshin, i kishin dhanë

nji pako të mbyllun me *plastikë* për ta dergue në Tiranë. RRNO 3- Si dikur, f. 478

PLEH,-u *m. sh.-ra(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)P.sh. Në malsi kishin një fjalë tepër tronditëse: Bimën nuk e rritë as uji e as *plehi*, por vetëm syni i të zotit! RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

PLEP,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Në këtë javë due me pré këtë *plep* të madh se më duhet me e sharrue për drresa. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395

PLEQNI,-a *f. [Pleqëri,-a –Stand.] (*) ^ (**)* & ► (Ǻ) P.sh. Në *pleqni* prej reumatizmit i ishte deformue pak edhe kolona vertebrale nga një gungë për të cilën qeshte ai vetë edhe tjerët me të. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

PLESHT,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) && P.sh. Vetëm me nxjerrë dhjamë prej *pleshtit?* RRNO 2- Doket e vjetra, f. 359

PLIS,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Me hjekë rreshtin e parë të *plisave* kallamorë duhej mundë i madh. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

PLLAK/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Dy herë në javë na bante ato leksione bajate, të gjata pambarim, që si një *pllakë* gramafoni e thyeme, përsëriste gjithmonë të njajtat fjalë. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

PËLLËMB/ë,-a *f. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) && P.sh. Unë e njoh *pëllëmbë* për pëllëmbë këtë vend. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

PLLUQ *onomat. (-)(- -) Δ (Ǻ)* P.sh. Kambët ndër opinga bājshin *plluq* e shlluq. RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por më shumë me shpifje, f. 344

PLOT *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Një jetë *plot* vajë! RRNO 2- Sosja, f. 362

PLOTËSISHT *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Tashmà ishim familjarizue *plotësisht*, dhe ato respektojshin orarin tonë të ditës e të natës. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

PLOTËS/OJ *kal. -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Do përpiqem t'i *plotësoj* kërkesat tuaja me sa të kem mundësi. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

PLOTFUQISH/ËM (i), -me (e) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ)P.sh. Brigadjerët, komandantat

e kompanive, spijujt e xhelatët, disa ishin të *plotfuqishem* dhe tjerët me kompetenca të mdha. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

PLUHUN,-i *m. sh.-a(t) [Pluhur,-i – Stand.] (*) ^ (**)* & ► (Ǻ) P.sh. Të gjitha u paraqitën si armatime, mbasi një pjesë e tyre ishin shtí ndër arka metalike municionit për me i shpëtue nga lagshtia, *pluhuni* e drita. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

PLUMB,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Megjithkëtë nuk kanë bā keq: na kanë kursye një *plumb* neve; do ta kishte hanger se s'ban. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

PLUS,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Djalit si shpërblim iu dhanë dhjetë ditë leje, *plus* një racion gjellë dhe 150 lekë për udhëtimin deri në fshatin e vet. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

PLYM *ndajf. (-)(- -) Δ (Ǻ)* [kupto: plot] P.sh. Ajo pjacë e shtrueme me pllaka katrore guri të bardhë jo vetëm që anësoret i kishte *plym* me popull, por edhe pallatet katër-pesë katesh që e rrethojshin i kishte të gjitha dritaret e ballkonet mbushë me pleq, grá e vajza. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f.69

PNEUMONI,-a *f. mjek. (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. Mbas trí ditësh, kur doktorat shkojnë prej Shkodrës për ta vizitue e gjëjnë në gjendje alarmante me *pneumoni* bilaterale dhe urdhnojnë që të baret menjihërë në spitalin e Shkodrës. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

PO *pj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Dukej sikur në luftën e madhe të popujve mendjeçoroditun Fishta *po* binte fli. HISTORI 2 - Një vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

POD,-i *m.sh.-e (-)(- -) Δ (Ǻ)* P.sh. Për nën batanije kishin vizatue fushën, aty në *pod*. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

PODIUM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. Te vendi i elterit kishin bā një *podium* për trupin gjykues. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

PODRUM,-i *m. (-)(- -) Δ (Ǻ)* P.sh. Ishte një *podrum* i ultë sa me nxanë një njeri në kambë. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

POEMË *f.sh.* -a (*) ^ (**) Δ (Ǻ)

P.sh. Thojshin se ishte kenë zogist e bilë për mbretin kishte shkruar edhe një *poemë*. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141
POETIK *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) let.
 P.sh. të cilën si gegënishtja dhe toskënishtja e kanë përdorur aq rrallë, si ndërrim stilistik e *poetik*. HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

POEZI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ)

P.sh. - Shikjoni, - na tha, - un dishroj që Shqipnisë t'i dalin edhe shumë shkrimtarë e poetë, por kjo *poezia* është një dhantë e natyrës. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

POH/OJ *kal.,-ova, -uar* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ)

P.sh. Tash mbas shumë vitesh që kanë kaluar nga ajo ngjarje, *pohoj* me siguri se kje pritja më e mirë që kam pasë në jetë.. RRNO 1- I lirë, f. 236

POLAR *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ)

P.sh. Nuk shifej mbi krye Harusha e Madhe as ajo e Vogla me Hyllin *Polar* e aq më pak Kashta e Kumbarës. RRNO 3- Miniera e Spaçit, f. 535

POLIC,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ)

P.sh. - Prit një herë e të fillojmë punën; të kqyrim më parë ku është *polici*. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

POLIGAMI,-a *f. etnogr.* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ)

P.sh. *Poligamia* është e ndalueme me ligjë shtetnore e ju e mbron. RRNO 2- Sosja, f. 362

POLIGON,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ)

P.sh. A mendoni se ai do t'ishite aq i marrë sa të zgjedhë për agjenta e bashkëpunorë ata që janë në *poligonin* e qitjes të Sigurimit të Shtetit? RRNO 3- Si dikur, f. 478

POLITIKAN,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ)

P.sh. Politikën nuk e bëjnë arsimtarët e studentat, por e bëjnë *politikanët* e ata politikanë që shfrytzojnë rininë studentore si mish për top, ata nuk janë të ndershem. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

POLITIKË,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ)

P.sh. Shpeshherë un i bájshem ndonji pvetje naive ose provokuese për këto çashtje dhe ai më pergjegej: Fra Zef, *politika* është politikë! RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

POMP/Ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) P.sh.

Ata hapen një vijë të ngushtë e të thellë, e cila filloi të thithte ujën e ta përcillte në basenin e stacionit të *pompave*. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

POMPIM,-i *m.* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) (Ǻ)

P.sh. ... të burgosunit ndërtuen një stacion *pompimi* shumë të bukur ku mandej u vendosën makineri tepër të fuqishme. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

POPULL,-lli *m.sh.-j(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ)

P.sh. Kjo kje fatkeqesia e madhe e *popullit* shqiptar, jo vetëm në shekullin tonë të njizetë, por edhe në shekujt që kaluen. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

POR *lidh.* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) P.sh.

Nuk patëm njerz të mendjes, *por* edhe ata që kjenë nuk i ndigjoi kurrkush, në të kundërtën i mbajtën për të marrë. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

POROSI,-a *f. sh. (të)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ)

P.sh. Na dhanë *porosi* që ajo dhomë nuk duhej lanë kurr vetëm, prandej në çdo çast, njani prej nesh duhej të ishte patjetër mbrendë, me derë të mbyllun. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

PORSA *lidh.* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) P.sh.

Porsa fillova me dredhë cigaren, dy kapterë me vrap pershkuar kapononin. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

PORSE *lidh.* (*) ^ (**) Δ (Ǻ) P.sh.

Un iu pergjegja po, *porse* donte së paku tri dit. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

PORT,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ)

P.sh. Atje nuk zbritën, por sa e kundruen prej portit. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

PORTAR/E,-ja *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ)

P.sh. Hapa *portaren* e drujtë me vazhduer rrugën. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

PORT/ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ)

P.sh. Na nxuerën jashtë të rrethuern me gjashtë ushtarë t'armatosun e na drejtuen përtej birucave t'ajrosjes, aty ku gjindej një *portë* e madhe druni me dalje në Rrugën e Daullës, kështu thirrej ajo. RRNO 3- Gjygi e popullit vazhdojnë, f. 506

PORTIER,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ)

P.sh. -Atje në hotel, ai *portieri* ma dha.

HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

PORTOFOL,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. I tregova se kishem pasë në *portofol* edhe letrën e shtrimit në spital për t'u bërë operacion. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

PORTOKALL/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Ata ishin aty që prej disa vitesh për të rrujtë skllavët ordinerë, të cilët, me vështirësi të pabesueshme kishin thye gërçhet e hapë brezaret e tarracave tue mbjellë ullij, limona, *portokalle* e hardhi gjithkund që nga Borshi deri në Delvinë. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

PORTRET,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. E thashë që në rreshtat e parë se *portreti* i Gjeçovit është Kanuni i Lekë Dukagjinit, portret identik i shpirtit shqiptar. HISTORI 2- At Shtjefën K. Gjeçovi për fë e atdhe, f. 152

POSAÇ/ËM (i), -me(e) *mb.i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Nuk jam kenë kurrë supersticioz, por ksaj here e mora si një shëj të *posaçëm*, që parafolte dishka të msheftë e jo të mirë. RRNO 2- Meshtarët e rij, f. 316

POSHTË *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Djali i madh, Kola, asht kryetar Kshilli, i ndamë prej meje dhe e ka shtëpinë nja dhetë minuta má *poshtë*. RRNO 2-Nata e Shënkollit, f. 331

POSHTËR (i,e,të) *mb.i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Ti ma shkatrove jetën se nuk të kam mendue se je kaq *poshtër*! RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

POSI *lidh. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Nuk e dijmë se çfarë shfaqjesh e mendimesh tjera kaptuen në fantazinë e poetit, i cili *posi* fëmijë i vogël, harron se bora është e ftoftë. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

POSTAR,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Vetëm kur ktheu kartela *postare* me firmën e Mons. Montinit dhe vulën e Sekretarisë së Shtetit, atëherë ka çue e më ka marrë edhe një herë për me bërë bisedimet e fundit. RRNO 2- Persëri në kuvend, f. 288

POST/ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. -N'daç me më shpëtue prej punës së randë, m'i dërgo me *postë*. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

POSTIQ/e,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. U çuditën kur pane me sy të vet tanë ato misra të vjerruna, gjithë atë mish të thatë e të krypun e tana ato lkura e *postiqe*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

PUSULL/ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► P.sh. Qe këtë letër, dhe më dha një *pusull* që mos të më ndalonte kush. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

POTER/E,-ja *f. bised. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Mbas nja dy javësh nga Pazari po ndigjohet një zhurmë e *poterë* e madhe. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

POTHUAJ *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Kjo *pothuaj* u bërë si një sëmundje epidemike nga e cila mund thomi se u infektue edhe vetë ushtria gjermane. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

POZICION,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) UGJ (2015, f. 147). P.sh. Un ishem i varun aty në peshkë, n'atë *pozicion* që e shumta e skenës zhvillohej mbrapa meje. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

POZIT/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. *Pozita* e naltë i mbështjellë me një vel të shkelqyem të gjithë njerzit: edhe të paaftin. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

POZITIV,-e *mb.i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Të gjithë njerzit që kishin dhanë ndihmesën e vet, *pozitive* ose negative, për çashtjen e pamvarsisë ngjallehin aty. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

PRA *pj. zakon. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. E *pra* nuk kam kurrnjë faj. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

PRA/G,-gu *m.sh. (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. Ata e mueren vigun, e ndeshen tri herë për *prag* të derës së Kishës, e vunë në krah e me turr u nisen malit perp.etë për me e çue te kulla e vet për nderime të fundit. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

PRAKTIK/Ë,-a *f.sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Kam msue në *praktikë* se çdo dije si edhe dishiri me u dukë e me u nderue nuk asht kurrnjë tjetër por vanitas vanitatum. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

PRANDAJ *lidh.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. *Prandaj* deshëm vetëm të të vemë në dijeni. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

PRANVER/Ë,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Pa dalë mirë *pranvera*, uriya trokiti edhe më fort në çdo derë fshatari. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283. Gjendet edhe forma: *prandverë*.

PRANË *parafj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Kah fundi i shtatorit ktheva përsëri *pranë* familjes. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

PRANGA (-t) *f. Vet. sh.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Më lidhi me *pranga* ndër duer, të cilat i shtërngoi, më hodhi një bataniye mbi krye... RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

PRANISH/ËM (i), -me (e) *mb.i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Ishte *i pranishëm* në qoshe të tavolinës edhe një oficer madhor e nuk diç se pse. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

PRAN/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. -Pushkatim. E *pranoj*. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

PRAPA *parafj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Ai ra në të parin plumb *prapa* kokës. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

PRAPANIKE *mb. i panyj.* (*) ^ (**) Δ (ǰǰ)
P.sh. U formue shtabi i përgjithshëm për drejtimin e luftës kundra zakoneve *prapanike* të bestytnive fetare me në krye Ramiz Alinë, RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

PRAPAVIJ/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Ti e di vetë se punëtorët e *prapavijës* janë të gjithë njerëz të komandës. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

PRAPTHI *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Ndejëm 450 vjet nënshtue robnisë së turkut, tue ecë së *prapthi* e tue shtue vetëm rrenoja. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

PRASHIT kal. -a, -ur (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Bujku punon tanë vitin, mbjell, krasit, *prashit*, herr e vadit e në fund mbledh frutin. RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

PREDH/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. *Predha* i kish ra nga mbrapa në krye. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

PREDIKIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Mjerisht edhe sot mbas dymbëdhete vjetësh, ndër kishat katolike vazhdohet *predikimi* në gjuhën italiane e përkthehet nga njerëz pa kompetencë. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

PREFEKT,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Në këtë mënyrë, aty ndriste bardhësia, aq sa një ditë kur erdh për vizitë në kolegji *prefekti* i Shkodrës, Ethem Toto, bashkë me drejtorin e konviktit të Maleve tona, Skënder Luarasi..... HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

PREFEKTUR/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. ...Shkodra qytet me 30 mij banorë aso kohe kje pasunue prej komunistave me 12 burgje mbrenda qytetit si: Burgu i Madh, *Prefektura*, Seksioni i Sigurimit të Shtetit... RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

PREHEM *vetv. -a(u), -ur* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ)
P.sh. Aman, o Zot, se çfarë buke: kur e shifshe të papreme, të merrte në qafë, ndërsa kur *prehej* me thikë e ndahej katërsh, delte e mykun aty mbrendë me lesh jeshil. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

PREJ *parafj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Por ta diçsh se nuk pranoj ndihmë *prej* kurrkuj. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

PREJARDHJ/E,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Pashalleku i Janinës është i lidhun vetëm me një person: Ali Pashë Tepelenën i cili nuk kishte *prejardhje* fisnike. HISTORI 1- Hymje, f. 9

PREK kal. -a, -ur (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Këtu, - tha At Aleks, - nuk mundet me *prekë* kurrkush përveç njerzve të shuguruem. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

PRELUD *m.* (*) ^ (**) Δ (ǰǰǰ) *fig. libr.*
P.sh. Punën e Naimit e vazhduen shumë burra, por mbi të gjithë u shquen Faik Konica dhe At Gjergj Fishta: revista Albania dhe Lahuta e Malcisë ishin *prelud* i 1912-s. HISTORI 3.2- Biografi e shkurtë e Hyllit, djalë tetëdhetevjeçar, f. 306

PREMTIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Ky *premtim* i komandës i çmendti të burgosunt. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

PREMT/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Por un po u *premtoj* ju se kurrë nuk do ta përuili para të huejve rodin e shqiptarit. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

PRE/S kal., -va, -rë (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ma dha lejen e un i *preva*. RRNO 2- Shtëpia e re, f. 349

PRES/Ë,-a f.sh. -a(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. I kqyri me kureshtje ato thika, gërshanë e *presa* letrash e librash e u suell e më tha: - Ç'ban ti këtu? RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

PRESH,-i m. sh.-ë(t) (*) ^ (**) ► (Ë) && P.sh. - E kush të beson ty që të zumë me *preshe* në dorë? RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

PRESIDENT,-i m. sh.-ë(t) (*) ^ (**) ► (Ë) UGJ (2015, f. 148). P.sh. Por *Presidenti* ia fali jeten mbasi kaloi 2 muej i lidhun për vdekje. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

PRESION,-i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ë) UGJ (2015, f. 149). P.sh. ... prandej ngulmonte mos me më lanë me votue; mendonte se kështu do më mbante gjithmonë nën *presion*... RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

PRESPEKTIVË f. sh. (*) ^ (**) ► (Ë) libr. P.sh. Na kemi vetëm një Ipeshkëv: duhet ta ruejmë në mënyrë të çorganizueme e po mbaroi edhe ky ka mbarue çdo *prespektivë* për Kishën Katolike. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

PRESTIGJ,-i m. sh. -e(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Presidenti, tue shpresue në *prestigjin* personal që kishte fitue, si dhe në besimin e popullit si një demokrat i kulluem, e paraqiti këtë projekt kushtetute për miratim në referendum popullor. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

PRETEKST,-i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kështu Gjergj Bici ia kërkoi çilsat Ndoc Vatës nën një *pretekst* tjetër dhe bashkë me Markun muerën ciklostilin, e montuen në trapazan. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

PRETENC/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Shifej se i njëjte mirë *pretencat* e prokurorit sovjetik Wishinski. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

PRETENDUES,-i m. sh.-(it) • fem. -e,-ja sh. -e(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. *Pretendentat* kryesorë të pushtetit ishin Balli Kombëtar, Legaliteti (monarkistat) dhe Partia Komuniste e mëshefun mbas emnit të Frontit Nacional-çlirimtar. RRNO 1- Vjeti 1944, f. 17

PREVENTIV,-i m.sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (Ë) UGJ (2015, f. 149). P.sh. Nuk më caktuen për atje, por më ngarkuen me paraqitë një *preventiv* për rindërtimin e banesës. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395

PRIFT,-i m. sh.-ërinj(të) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ishem në lagjen më të largtën e famullisë sime; pothuej as emnin disa nuk ma dijshin, por ishëm me misjonin më cilësues të *priftit* katolik: misjon pajtimit, paqeje dhe dashunije. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

PRILL,-i m. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Un kam pá ushtrinë e thyeme të Jugosllavisë së Kralit tue hi në Shkodër në *prill* të 1941, e lodhun, e untë, e raskapitun, e shkopsitun. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

PRIMITIV,-e mb.i panyj. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Nji jetë krejtsisht *primitive*. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

PRINC,-i m. sh.-a(t) dhe -ër(it) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. - Pater, u çudita se gadi të gjitha rojet personale të *princit* kur hine në kishë i hoqen kapuçat e bane kryq. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

PRINCIPAT/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Aty trajtohen të gjitha legjendat, të ndodhuna ose jo, të jetës së Skanderbeut në *principatën* e tij, të Mat-Kurbinit. HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

PRIND,-i m. sh.-ër(it) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. I dhashë të gjitha porositë që mund japin një *prind*. RRNO 2- Marashi, f. 351

PRIRJE f. sh.-(t) (*) ^ (**) Δ (Ë) P.sh. Përveç muzikës e historisë ai kishte një *prirje* natyrore për mekanikë, kryesisht për riparimin e veglave muzikore. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

PRISH kal., -a,-ur (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ani, pse të des edhe un si tjerët nuk *prish* punë kurrëgjà. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f.141

PRIJËS,-i *m. sh.-(it) (*) ^ (**)* ► (ǃǃǃ)
P.sh. Kish fillue kryengritja e Malsisë së Madhe me *prijës* Dedë Gjo' Lulin. RRNO 3-Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

PRISHJ/E,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ)
P.sh. Por ai ngulmoi aq shumë, sa e lidhi deri me *prishjen* e miqësisë. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

PRIT/OJ *jokal. [Përt/oj – Stand.] -ova, -uar (*) ^ (**)* & ► (ǃǃ) P.sh. - Un nuk dij me shkruar me makinë, besoj se nuk *priton*, kur të kemi nevojë, me m'i shkruar disa letra. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

PRIVAT,-e *mb.i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) UGJ (2015, f. 150) P.sh. U çuem të dy e duellëm në një tjetër dhomë më të vogël, gadi si studio *private* e tij. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

PRIVILEGJ,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ)
P.sh. Kështu, ai fitoi *privilegjin* e mbajtjes të armëve, mbasi kushrini i bajraktarit, Ibrahim Cani, ishte komitë (ilegal). RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

PRIZ/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ)
P.sh. Kur e vuna në *prizë* dhe shkela butonin ai filloi me punuar me vrull, por i merrte automatikisht letrat e bardha dhe të pashtypuna i nxirrte në anën tjetër. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

PRIZ/ËM,-mi *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃǃ)
P.sh. Sikur, në këtë *prizëm*, t'i lëshojmë një sy vendit tonë cep e më cep, nuk është nevoja me të treguar kush se ku është kufini shtetnor, sepse ai dallohet që në pamjen e parë. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhur i politikës shqiptare, f. 245

PROBATIN,-i *m. sh. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ)
etnogr. P.sh. Ti, me dashtë, mundesh me më ndihmë se *probatini* yt asht kryetar i një peshkareçes që hyn në det të largët. RRNO 2- Shkurt 1951, f. 277

PROBLEM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ)
P.sh. Por Statuti i Kishës njaqje më vonë u bë *problem* i madh në partinë e Komunistave. RRNO 2- Organizimi i ri në kishën e shgatrueme, f. 293

PROCES,-i *m.sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ)
P.sh. Kur u zhvillue *procesi* gjygsor një turmë e madhe e besimtarëve katolikë shkoi me e ndigjue. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

PRODHIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ)
P.sh. ... përveç asaj mushamaje, e cila, si *prodhim* i industrisë sonë, mbas 5 minutash fillonte e ta shtinte në trup shiun. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

PROFECI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ)
P.sh. Nji *profeci* e vërtetë. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

PROFESION,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ)
P.sh. Ai duket e zotnonte mirë *profesionin*. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

PROFESOR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ)
P.sh. Ku ishin gjithë ata freten *profesora* e superjora të mij që nuk shifshem asnjë prej tyre? RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

PROFET,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ)
P.sh. *Profeti* tha se këtë e kishte prej Perëndisë. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

PROFETIK,-e *mb.i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ)
P.sh. ...simbol *profetik* që të tregonte se ku e më zë se aq do ta çonte popullin shqiptarë një ekonomi e tillë. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhur i politikës shqiptare, f. 245

PROFIL,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ)
P.sh. Ashtu edhe Kolegja Saveriane e ndërroi *profilin* nga një shkollë tregtare në një shkollë të mesme klasike-kulture. HISTORI 3.3- Kuvendi françeskan dhe njerëzit e tij të shquem, f. 338

PROFK/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ)
P.sh. Mejtoni se i ha këto *profka* proletariati?! RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

PROGNOZ/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃǃ)
P.sh. Me gjithkëtë avokatët, me *prognozën* e tyre, nuk ishin optimistë dhe vejsin në dyshim edhe t'ardhmen e Profesorit deputet. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

PROGRAM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ)
P.sh. Zakonisht këto mbamje të jashtzakonshme kanë një *program* të zakonshëm. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

PROJEKT,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ)
P.sh. Komanda ngarkoi atë për të ripunue *projektin* e kanalit të Bedenit, të cilin e kishte zhdukë inxhinieri kroat. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

PROKUR/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) drejt. P.sh. - E pse nuk na e lëshon ne *prokurën*? RRNO 3- Si dikur, f. 478

PROKUROR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) drejt. P.sh. -Ndigjo, zoti *prokuror*, preferoj një familje skamnore para një shteti të pasun. RRNO 3- Si dikur, f. 478

PRONAR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Pra, Enver Hoxha, ose Partia e Punës e Shqipërisë, ishte *pronari* më i madh i skllavëve që njih historia. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

PRON/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Mbasi t'i kemi shpartalluar edhe ata, atëherë do të fillojmë ngritjen e *pronës* e jetës kolektive. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

PROPAGAND/Ë,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kësaj here ai qëndronte në kaushët e Tiranës, mbas një dënimi të dytë prej dhetë vjetësh i paditun me dëshmi të rreme, për agjitacion e *propagandë*. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

PROPOZIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. - Sigurisht që atdheun e due, por që të pranoj *propozimin* tuej asht një gjà tjetër, asht një vendim që njeriu duhet ta marrë kur asht i lirë, me vullnet të lirë. RRNO 1- Vetëm vdekja.., f. 110

PROSHUT/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ai zakonisht merrte një kapuçino ndërsá mue më porosiste burro-fresko, *proshutë* e qumësht. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

PROSTITUT/ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Astriti, lirinë e konceptonte si atë që kishte dalë nga revolucioni francez, të përlyem me gjak, dhunë e flligështi, pra atë që piktorë e skulptorë e paraqesin si një *prostitutë*, amazonë vigane, por fitimtare. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

PROTAGONIST,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) UGJ (2015, f. 151). P.sh. Asht tepër e njoftun në kritikën letrare ajo thania e vjetër se *protagonisti* i veprës identifikon vetë autorin. HISTORI 3.4- Kasëm Trebeshina në rrugën e Golgotës, f. 357

PROTEST/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. - Un si zev.përfaqësues i Shtetit të

Vatikanit i kam bà *protestë* zyrtare Qeverisë për sjelljet e saja anmiqsore kundra Kishës Katolike në Shqipëri. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f.141

PROTOKOLL,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Edhe Fishtës i erdhi një emnim për Cavaliere, por ai nuk e pranoi, tue thanë se *protokolli* nuk përmbante një dekoratë të përshtatshme për atë. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

PROTOTIP,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kelmendasi asht *prototipi* i atij shqiptari që nuk don me iu nënshtue kurrkuj. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

PROV/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. ... moralistat që kanë shkruë traktatet e gjata nuk i kanë jetue këto *prova* jashtzakonisht të idhta të njerzve. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

PROVIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kjo akt-akuzë më çuditi mjaft edhe i thoshem vedit se duhej t'ishte përgatitë nga ndonji prej agjitorve që do të jepte *provimet* e historisë me shkrim. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

PROVINC/ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) UGJ (2015, f. 151). P.sh. Sekretar i *provincës* aso kohe ishte emnuem At Viktor Volaj, por ai vazhdonte universitetin për gjuhësi në Torino. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

PROV/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. - Nuk më ka shkue nëpër mend se për atë punë e ndihmoj edhe un, dhe do ta *provoj*. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

PROVOKUES,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Shpeshherë un i bájshem ndonji pvetje naive ose *provokuese* për këto çashtje dhe ai më pergjegjej: Fra Zef, politika asht politikë! RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

PROZ/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. - Po ti vetë e ke mbledhë dhe e ke shkruë *Proza* e Fishtës. RRNO 3- Si dikur, f. 478

PRUSH,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Një peshë përherë e më e randë që vinte tue më djegë ndër sjetulla si *prush* i ndezun. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

PSALM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. I preka dy kokat e tyne me qeleshe,

mandej i spërkata me ujë të bekuem, tue u thanë *psalmi...* . HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipëri, f. 13

PSE ndajf. (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. - Posi nuk ia di, por nuk e di se ku jam e *pse* më keni pru këtu? HISTORI 1- Nji ngjarje e pabesueshme, f. 22

PSEUDONIM,-i m.sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Un atëherë e çmojshem deri diku librin e tij të poezive nën *pseudonimin* Lame Kodra. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

PSHERËTIM/ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ (**) ►

(Ë) P. sh. Roja me një terror të pamshirë kërcenonte me ulurima çdo *psherëtimë*. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

PËSHTY/J kal. -va, -rë (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Si u ul me gojë mbi varrën filloi me thithë me të dy bulshijt sa kishte fuqí, mandej *pëshytyni* pak qelb e rakí. HISTORI 1- Deka e mikut trim, f. 55

PSHURR jokal. -a, -ur (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Un mbështeta kryet për mur, sepse mezi u mbajshem në kambë dhe vazhdojshem tue *psurrë*; sigurisht që kaluen 10 minuta. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

PSIKOLOGJI,-a f. (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Aleko Zoto kishte studiue në Bashkimin Sovjetik për *psikologji*. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

PSIKOPAT,-e m. sh.-ë (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Paraqitej si një *psikopat* i pakurueshëm. RRNO 3- Si dikur, f. 478

PSIQIKE mb. i panyj. (*) ^ (**) Δ (Ë) mjek.

P.sh. Thotë se nuk ka si i braktisë fëmijët e tij, sidomos tani që ajo maqedonsja e bukur ka pësue traumë *psiqike* e Gjini, si burrë fisnik, nuk e braktisë, por e mban afër. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

PUÇ,-i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Të gjitha këto grupe pa përjashtim ishin pjellë e Sigurimit të Shtetit, ashtu si mà vonë ato të *puçit* ushtarak. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

PUL/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Kjo *pulë* krijoi një problem komande sepse pvetej se ku shkonte veza e saj e përditshme? RRNO 3- Njerezit dhe shtazët, f. 627

PULLAZ,-i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. U bà një perleshje e gjatë dhe ai mbrijti me u kapë në *pullazin* e një kapanoni. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

PULL/Ë,-a f. sh.-ë(t) (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. - Në se ke mundësi me më dhanë një zarf me një *pullë* poste dhe një fletë fletoreje. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

PULMONARE mb. i panyj. mjek. (-) (-) Δ

(Ë) P.sh. At Shtjefen Pistulii, nuk gjindej aty, por në Shkodër tue bá një kurë të gjatë, mbasi vuente nga t.b.c. *pulmonare*. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

PULP/ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Ata, ia kishin ça për së gjati dy *pulpat* e kambëve dhe i kishin hedhë krypë: ishte Kel Çoba, ish-diplomat ndër përfaqsitë e Shqipnisë jashtë. RRNO 1 - Xhabir Dibra, f. 128

PULS,-i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ë) UGJ

(2015, f. 151) P.sh. Më mati *pulsin*, mandej nxori stetoskopin e më kontrollloi zemrën. RRNO 3- Në spital, f. 559

PUN/Ë,-a f. sh.-ë(t) (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Mbas dy javësh më nxuerën nga spitali bashkë me një raport që akordonte 1 muej ushqim special, 3 muej pushim dhe 3 muej *punë* të lehtë. RRNO 3- Në spital, f. 559

PUNËDOR/E,-ja f. sh.-e(t) (*) ^ (**) ►

(Ë) P.sh. Tue kenë se në katund të vet nuk kishte kenë i zoti i punëve bujqësore dhe tokën e lshonte përgjysë, atëherë ai bante *punëdore* si gratë, fanela, çorape etj. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

PUNËTOR,-i m. sh.-ë(t) (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. me flalë tjera mund tregojshin se një *punëtor* i thjeshtë me rrogën mujore mund blente një kg. kafe ose 10 kg. RRNO 2- Dom Dedë Malaj, f. 391

PUNISHT/E,-ja f. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Në *punishte* nuk mund ndizej zjarr. RRNO 3- Korniza, f. 548

PUN/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Un jam gati të *punoj* një shah tjetër, sigurisht jo aq modern e artistik si i atij, por mjaft të bukur e që t'i pëlqejë gjithkujt. RRNO 3- Korniza, f. 548

PUP *pasthm.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Axha më donte mue më shumë se djemt e vet dhe kur këmë aty mbrendë e pashë se sytë e At Gjergjit ndritën xhixha dhe me dashuni më përkëdheli me fjalët: Tup, *pup*, çilipup. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f.181

PUP/ËL,-la *f. sh. -la(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) &&
P.sh. I falem nderës Zotit që duel pa më prekë as me *pupël*. RRNO 3- Si dikur, f.478

PUS,-i *m. sh. -e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Kalaja e Rozafatit ka një tunel të nëndheshëm që lidhë *pusin* e kapidanerisë me lumin e Buenës. HISTORI 1- Karagega në kalá, f. 94

PUSET/Ë,-a *f. sh. -a(t)* (-) (- -) ► (ǰǰǰ)
P.sh. Në projekt është një *pusetë* e thellë afër dy metër, dhe tuba çimentoje që vazhdojnë përtej rrethimit. RRNO 3- Njertzit dhe shtazët, f. 627

PUSHKATAR,-i *m. sh. -ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Asht dhanë alarmi tanë *pushkatarëve* e vullnetarëve që me i rrujtë të gjitha shtigjet ditë e natë, në mënyrë që mos të kalojnë kufinin. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

PUSHKAT/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Po ta them unë që ta lësh të vdesë aty qenin e mos na nxjerr punë që ta *pushkatojmë* nesër. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

PUSHK/Ë,-a *f. sh. -ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Un qita *pushkë* për nderë! RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

PUSH/OJ *jokal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Un kam nevojë që të ma biejsht makinën e shkrimit persri nesor, sepse kështu *pushoj*. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

PUSHTET,-i *m. sh. -e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. I ban *pushteti* ose shteti: njerëzit që sundojnë. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

PUSHT/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. N'atë ças virusi i lirisë *pushtoi* të gjithë skllavët e minierës së Spaçit, që u lidhën ngusht rreth herojeve të fitores së parë. RRNO 3- Fragmente nga revolta e Spaçit, f. 595

PUSHTUES,-i *m. sh. -it* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ)
P.sh. Nuk pati andrra lirie, pse dy *pushtues* të huej luftojshin mes vedit mbi këtë truëll.

HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

PUSULL/Ë,-a *f. sh. -a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Qe këtë letër, dhe më dha nji *pusull* që mos të më ndalonte kush. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

PUTARG/Ë,-a *f. sh. -a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Ajo duel e mbas dy minutash kthej me nji tabake t'argjentë në dorë e na i vuni para dy filxhana rakí e *putarka* të thame qefullit. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

PUTH *kal. -a,-ur* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P. sh. Nuk foli má gjatë, por u ul e e *puthi* në báll. HISTORI 1- Deka e mikut trim, f. 55

PUTIRA *m. sh. -a(t)* (-) ^ (- -) Δ (ǰǰ) P.sh. Prenda u dërgoi kafet dhe dy *putira* rakí. HISTORI 3.5- Njertz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

PYE/S *kal. -ta, -tur* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. -Ore, un kam ardhur këtu të *pyes* në se je penduar apo jo. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

Gjendet edhe forma: Pëvet. P.sh. *Pëvet* se kush jam, por vetëm mos gabò me udhëtue. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipni, f. 13

PYETJ/E,-a *f. sh. -e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. A ka kush ndonji *pyetje*? RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

PY/LL,-lli *m. sh. -je(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Ngjitun me atë *pyll* ishte lagja e Kishës me nja 20 shpi tjera, ndersa atje poshtë në breg të Drinit vijshin disa shpi tjera. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

PYJOR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Paraqita në zyrën *pyjore* kërkesën me pré kështejat që i kishem mes arës. RRNO 2- Shtëpia e re, f. 349

PYK/Ë,-a *f. sh. -a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Po të kqyrni hartën gjeografike të Shqipnisë, atje në pjesën më veriore të saj depërton si nji *pykë* në tokën jugosllave nji pjesë e Malsisë së Madhe që quhet Kelmend. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

PYR/G,-gu *m. sh. -gje(t)* [Pir/g,-gu – Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Ngjitun me pallatin e Pashës ishin stallat e kualve e përtej tyne nji *pyrg* i rrumbullaktë shumë i madh. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

Q

QAF/ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (Ǻ)

P.sh. Dhe deri kur roja erdhi e më vuni hekurat ndër duer ai muer broken e ujit e ma hidhte në *qafë* tue më thanë: Un po të pagëztoj... RRNO 1- Vetëm vdekja..., f. 110

QAFIR m. (-)(- -) Δ (ǺǺ) P.sh. - Po, more *qafir*, - ma preu Mehmet Pasha i qetë, - ásht má se e vërtetë që edhe ti ke shumë faj!... HISTORI 1- Shqetësim i madh, f. 62

QA/J jokal. -va, -rë (*) ^ ()** ► (Ǻ) P.sh. Vetëm na nuk e *qajmë* vedin, por rrijmë tue i ra gjoksit e tue u levdue përpara botës për këtë cilësi. HISTORI 3.1- Në kjoftë se jemi këtu për me lypë, jemi për me lypë vetëm mend!, f. 292

QAR/K,-ku m. sh.-qe(t) (*) ^ ()** ► (Ǻ) P.sh. N'oborr na u rreshtojshim për kater dhe do t'i sielleshim rreth e për *qark*. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

QARKOR,-e mb. i panyj. (*) ^ ()** ► (Ǻ) P.sh. Arqipeshkvi lëshoi një letër *qarkore* për të gjithë klerikët e Dioçezës së Shkodrës që të viheshin në veprim për ta ndalue këtë doke antinjerëzore dhe për këtë,... . HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

QARKULLIM,-i m. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ǻ) P.sh. Shkodër - Podgoricë filloi *qarkullimi* si kurrë më parë, në një kohë që komunikacioni me Tiranën ishte tepër i vështirë për shkak të prishjes së urave, ndër të cilat filluen me u vendosë trapa lundruës e roje partizane. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

QARKULL/OJ jokal. -ova,-uar (*) ^ ()** ► (Ǻ) P.sh. *Qarkullojnë* sot disa shirita, por nuk kanë të bajnë me ato recitimet e tija. HISTORI 3.1- Kujtesa e mohueme, f. 281

QARTË (i,e,të) mb. i nyj. (*) ^ ()** ► (Ǻ) P.sh. - Po është fare e *qartë* që materia ishte e para dhe që mbas pjekjes së trurit lindin idetë e jo si thua ti që ideja lind materjen. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

QË lidh. (*) ^ ()** ► (Ǻ)

P.sh. Kjo fjala sihariq, sigurisht fjalë turke, ishte nxjerrë në pension ka herë e mot në gjuhën shqipe, *që* nga mbarimi i shekullit të kaluem ish zavendsue me fjalën lajm. RRNO 2 - Lin Biao në Shqipni, f. 439

QEFIN,-i m. sh.-ë(t) (*) ^ ()** ► (Ǻ) P.sh. I thashë vedit: Qe tash, i pështjellun me *qefin*, vetëm një hap të ka mbetë për me u zhdukë përgjithmonë. RRNO 3- Në spital, f. 559

QEFU/LL,-lli m. sh.-j(t) (*) ^ ()** ► (Ǻ) P.sh. Ajo duel e mbas dy minutash kthej me një tabake t'argjentë në dorë e na i vuni para dy filxhana rakí e putarka të thame *qefullit*. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

QEJF,-i m. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ǻ) && P.sh. -Bini fratit të Shoshit ndoj gotë rakí a venë a shka t'i dojë *qejfi*. RRNO 2- Baba i vërtetë, f. 409

QËKUR(i) ndajf. (*) ^ ()** ► (Ǻ) P.sh. - Ti ke vrarë bajraktarin? - Mirë ke bërë! Po *qëkur* ishe me neve? RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

QELBANIK,-e mb. i panyj. (*) ^ ()** ► (Ǻ) P.sh. - Avitu këtu more *qelbanik*. RRNO 3- Si dikur, f. 478

QELBEM vetv. (*) ^ ()** ► (ǺǺ) P.sh. Në mëgjes edhe pihej se ishte mjaft i fresket, por mandej *qelbej*, megjithktë ku të merrej tjetri? RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

QELBËSIR/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (Ǻ) fig. shar. P.sh. -Bëje gati për 10 minuta skuadrën e pushkatimit e na e hiq qafe këtë *qelbësirë*. RRNO 1- Vetëm vdekja... f. 110

QEL/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (Ǻ) P.sh. Atë natë që Tom Luci erdh së pari në *qelën* time më pveti, ndër të tjera, se a e kisha ndër mend me marrë ndonji njeri për shërbim. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

QELESH/E,-ja f. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (Ǻ) P.sh. *Qeleshet* e bardha në krye jepshin gjasimin e maleve të nalta me borë. RRNO 2- Doket e vjetra, f. 359

QELI,-a *f. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Mbas këtyne fjalëve më kthyen përsëri në *qeli*. RRNO 3- Si dikur, f. 478

QËLLIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. - Jo, zotni. Ata ishin dy politikanë që herë puqeshin e here largoheshin, por kishin *qëllim* autonominë e independencën e popullit shqiptar. RRNO 3- Si dikur, f. 478

QELQ,-i *m. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. U çue dhe aty, te çezmja që ishte në dhomë, e mbushi një mashtrapë *qelqi* rreth 2 litërshe. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

QEN,-i *m. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) &&
P.sh. E me këto deklarata atëherë sigurimi luate si *qeni* me sukull. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

QEND/ËR,-ra *f. sh.-ra(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Poshtë, në *qendër* të qytetit, në shpinë e ré të posandërtueme të tregtarit të madh Zef Kokës, ishte komanda e komandave: Komiteti i Partisë. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

QËNDISJ/E,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Duert i kishte t'arta për çdo punë: *qëndisje*, qepje, punime qylymash të veçantë, qylyma Korçe, ndër të cilët nuk mund rrinte pa paraqitë ndjenjat e veta fetare. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

QËNDRES/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Njeriu krijues, me logjikë e ndjenja të pastra, me fantazí të guximshme, *qëndresë* heroike e besim ka dhanë kryeveprat e mëdha të njerzimit, por jo kurr absurdi. RRNO 3- Në spital, f. 559

QËNDRIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Ndërsa un nuk u nxeha aspak për këtë *qëndrim* të babës: e mora si një leksjon të mirë për koleksionomaninë (maninë koleksioniste). RRNO 2- Gjysë ilegal në familjen time, f. 281

QËNDROR *mb.i panyj. [Qendror- Stand.] (*) ^ (**)* Δ (ǰǰ) P.sh. Dihet historikisht se Republika e vogël e Raguzës nuk kishte lidhje të mira me Serenissima të Venecias, por bashkëpunonte me fuqitë e Europës *qëndrore* si Austria e Hungaria. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

QENIE,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰǰ)
filoz. P.sh. HERO! Ç'don të thotë kjo fjalë që nuk asht shqipe? Ajo kupton një *qenie* midis njeriut dhe Perëndisë!... RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

QEP,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) krahin.
P.sh. Mandej u solla kah ata burrat aty e i porosita *qeprat* tjera mbrenda jave. RRNO 2- Shtëpia e re, f. 349

QEPËS,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Mbas nja dy javësh, një tjetër makinë *qepëse*, si ajo e para, ish nxjerrë në korridor. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

QEPJ/e,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Teshat i lashë te Motrat Servite: ishin nja pesë, të cilat përveç punës *qepje* rrobash, mbajshin edhe një azil fëmijësh parashkollorë. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

QEPUJK/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Pregatitja kje shumë e madhe: të gjitha anat e skorpatat e rugëve automo-bilistike të Shqipnisë u mbollën me *qepujka* deri në Konispol. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

QERA *f. sh.-(të) [qira-Stand.] (*) ^ (**)* Δ (ǰǰ) && P.sh. E dij që dhomat janë tuejat, por për to paguen *qera* shpina jeme. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

QEROS,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Prandej ju lutem që gjatë funksioneve fetare të rnbani qetësi të plotë, mos pini duhan, edhe në shëj adhurimi para Zotit duhet që të gjithë t'i hjekin kësulata e të rrijnë me krye zbuluet;përrjashtohen vetem ata që janë *qerosa*, si edhe ata që kanë rrobulla a smundje tjera të shëmtueme ndër flokë; ata mund i mbajnë kësulata. RRNO 2- puna me pengesa, f. 418

QERPIK,-u *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) &&
P.sh. Atyne nuk u dridhej *qerpiku* as para vëjtjes e as para vdekjes. Ata janë burrat e burrave!... RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

QERRAT/A,-i *m. sh.-enj(të) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. -Nga është ky *qerrata*? -Prej Gjakove të Kosovës. RRNO 3- Korniza, f. 548

QERR/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) &&
P.sh. -Anglia ka paktin njizetvjeçar te miqsisë me Bashkimin Sovjetik dhe ajo i mban paktet

se e zen lepurin me *qerre*. RRNO 1- Dhuna bähët pushtet, f. 35

QERSHI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) && P.sh. vetëm me i largue mërzinë dhe gjithmonë mbeteshim gjatë aty me të, mbasi fjalët shkojshin tue nxjerrë njena-tjetrën pors *qershijat* prej koshit. RRNO 2- Kampet e burgjet e Shqipnisë, f. 296

QERSHOR,-i *m. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. A e din ti, - më tha, - se aty n'atë vend me 12 *qershor* 1913 asht vu për të parën herë në Shkodër flamuri i Skanderbegut, dhe fretënt e kanë ruejt me pushkë në dorë? RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

QES *kal. qita, qitur (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) && P.sh. Un nuk *qita* për me më dalë zani, si mund të thotë ndokush. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

QES/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Ndoshta ishin marrë ato mà të mirat. Paret e vjetra ishin ndër *qese*. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

QESER,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Si vegla pune marangozi kishte gjendje vetëm një sharrë e një *qeser* (sqepar). RRNO 3- Fabria e Repsit, f. 537

QESH *jokal. -a, -ur (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) && P.sh. Nuk i lente me *qeshë* e as me kjà. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

QESHARAK,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Un nuk ia ktheva: në të vërtetë ato janë një shumë *qesharake* që nuk i nxjerrin as shpenzimet e udhtimit. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

QESHJ/E,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ) && P.sh. Shpërtheu një *qeshje* e madhe e më thanë se kur paske ndejë ti me gabele? Nuk më vjen mend shka u thashë dy priftënve të rij, por qeshëm të gjithë. RRNO 2- Shkurt 1951, f. 277

QESTEK,-u *m. (-) ^ (- -) Δ (ǰǰǰ)* vjet. [kupto: zinxhir, varëse arit ose argjendit që mban lidhur orën e xhepit]

P.sh. -E di se ti nuk e don, por edhe ti prej njerzish vjen: merre në kujtim tem e çoja nanës sate o motrës, ndërsá Vukës i vuni *qestek* argjandit. HISTORI 1- Nji ngjarje e pabesueshme, f. 22

QESTISË *kal. (-)(- -) Δ (ǰǰ)* [kupto: me tallë dikë, përqesh dikë] P.sh. Duli ia filloi me më *qestisë*: Zef o lule djalë, Zef o lule djalë! RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

QETË (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. Ti nuk ua acaron nervat prokurorit e gjygtarëve se je gjithmonë *i qetë*. RRNO 1 - Kujtoj, f. 62

QETËSI,-a *f. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) && P.sh. Mbas asaj zhurme që shkaktoi ndërimi i rojeve u bà një *qetësi* e cingrimtë, ku ndigjoheshin zanet e mbytuna të pshertimave. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

QETËS/OJ *kal. -ova,-uar (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Mendova ta *qetësoj* tue i thanë se nuk kishte kurrgjà të keq, sepse biruca kishte pasojat e veta, të cilat u ndiejshin në trupin tim edhe mbas sa vitesh. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

QETHJ/E,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ) P.sh. Punuem te kovaçi edhe një gërshanë të madhe për *qethje* bordurash e një tjetër të vogël për krasitje. RRNO 3- Njertzit dhe shtazët, f. 627

QEVERI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. Nji asamble e shqiptarve u mblodh në Tiranë dhe emnoi një *qeveri* kombëtare me një regjencë prej katër vetësh në krye. RRNO 1- Vjeti 1944, f. 17

QEVERITAR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Ai e kishte kundërshtue me arsyetime të ndryshme këtë propozim të *qeveritarve*, por ata me ngulm kërkujshin emnimin e ipeshkvijve të rij. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

QIE/II,-lli *m. sh.-j(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) && P.sh. Në horizont të perëndimit *qielli* ishte i përgjakun: gjithshka shifej kjartë. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

QIELLOR,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Nga larg dukeshin si rreze *qiellore*. RRNO 2- Nata e Këshndellave, f. 338

QIMITER *m. sh. (-)(- -) ► (ǰǰǰ)*

P.sh. Ndërkaq, në këtë 80-vjetor, nuk mundemi mos me u drejtue kah një *qimiter* i braktisun, i harruem e shumë i përbuzun mbulue me hitha e madërgona ku pushojnë ata të Redaksisë së Hyllit, të gjithë të denji për

nga një vend nderi në Panteonin e Kulturës Shqiptare. HISTORI 3.2- Biografi e shkurtë e Hyllit, djalë tetëdhjetëvjeçar, f. 306

QIRI,-u (qiri,-ri) m. sh.-nj(të) (*) ^ ()** ► (ǰ) && P.sh. Axha im, ashtu i gjatë siç ishte, ngriu *qiri* në kambë dhe më kqyrte mue. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

QËR/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Më vunë fulteren e kshtejave përpara dhe shka *qërojshin* m'i jepshin. RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413

QITAP,-i m. sh.-ë(t) (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Di vetëm se kjo është dita e Kجامetit për të cilën flet *Qitapi*, sipas thanieve të Hoxhës. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 42

QITJ/E,-a f. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. A mendoni se ai do t'ishte aq i marrë sa të zgjedhë për agjenta e bashkëpunorë ata që janë në poligonin e *qitjes* të Sigurimit të Shtetit? RRNO 3- Si dikur, f. 478

QORR,-i m. sh.-a (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Aso kohe, kur e prune në kamp të Ballshit, ai ishte gati *qorr* në të dy sytë; dritë shifte, por nuk mund dallonte njerëzit as objektet. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

QORTIM,-i m. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Pater Donati qeshi përsëri, mandej më tha se letrën kështu do ta dërgonte pa kurrnji *qortim*. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

QORT/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ ()** ► (ǰ) fig. P.sh. Ia *qortova* rrugën dhe makina qepëse filloi të punojë rregullisht. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

QOS/E,-ja m. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (ǰ) && folk. P.sh. Mos u ban marak: gjithshka rregullohet vetem mjekrra e *qoses*, ajo jo! RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

QOSH/E,-ja f. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Në fillim më muer me të mirë, mandej m'u kercnue, së mbrami muer një shkop të trashë që ishte në *qoshe* të zyrës dhe u tremba e më duel gjumi. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

QUHEM vetvet. (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh.-Jam... - né nuk njëfemi. *Quhem* Zef Pllumi. Po ju? RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

QULL,-i m. (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Sa të duash, por që tani unë ta jap për një *qull* që të hamë bashkë me këta ushtarët e mi. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

QUMËSHT,-i m. (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Popullit nuk i kish mbetë kurrgjã mbas shpirtit, përveç feja: as kishin bukë, as *qumësht*, as vezë, se nuk i lejojshin me mbajtë bagëti, as pula. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

QYFYR,-i m. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Dij vetëm me ba *qyfyre* e me u gajasë. Ja, kështu është edhe më mirë. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

QYL,-i m. bised. (*) ^ ()** ► (ǰ) && bised. P.sh. Ne kemi luftuar për këtë ditë, ndërsa ti e fiton *qyl*. RRNO 1- Vetëm vdekja..., f. 110

QYLYM,-i m. sh.-a(t) [Qilim- Stand.] (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Me paturpsinë më të madhe hyjshin në Kuvend e dikush merrte karriget, dikush divanet, dikush *qylymin*. RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506

QYM/E,-ja f. sh.-e(t) [Qime- Stand.] (*) ^ ()** ► (ǰ) && P.sh. - O vlla, turqit mbeten turq, në daç banu mirë, në daç banu keq, derri derr se derr, nuk i hiqet asnji *qyme*; kot me ia lá kryet mushkut. HISTORI 1- Mbarimi i misioni tem, f. 100

QYMYR,-i m. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Gjoka ishte kenë një tregtar i vogel, me origjinë prej Mirdite dhe shiste qymyr bashkë me motren. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

QYP,-i m. sh.-a(t) (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Gruen me *qyp* tëlynit e lëshuen mbas nja dy tri orësh: ndersa atë djalin që kishte dy *qypa* e mbajten gjithë naten: nuk e kishin lidhë. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

QYQAR,-e m. sh.-ë (*) ^ ()** ► (ǰ) P.sh. Ktheva tek ai *qyqari*, e salla për së mbari e ia shtrina duert, hoqa rubën teme prej kreje dhe ia lashë aty, se më kishte xanë gjaku. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

QYQ/E,-ja f. sh.-e(t) (*) ^ ()** ► (ǰ) && P.sh. Mbeta vetëm si *qyqe* në shtëpi, pa kenë e zoja me bã kurrgjã. HISTORI 3.4- Dy fjalë për autorin e shkrimet e Dom Nikollë Mazrrekut, f. 386

QYRRAN,-e m. (-) (-) ► (ǰ) fig. shar. P.sh. Pse a nuk e njofte atje në Përparim

grupin e atentatorëve të Ramiz Alisë, që asnjani nga ata *qyrrana* nuk dinte me lidhë as brekët e veta. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

QYSH *parafj.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. *Qysh* atë natë e mbrapa nuk kam pasë kurrnji trazim prej kujë. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipni, f. 13

QYT/Ë,-a *f. sh.-a(t)* [Tytë-Stand.] (*) ^ (**)

► (ǰ) P.sh. Të bëj un ty me e tregue dhe iu turr me grushta, me shtjelma, me *qyten* e pushkës, e rrzoi perdhe dhe e hoq zvarrë. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

QYTET,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Vuka më bartë ndër hebe edhe veshjet popullore të shkodranëve, sepse në atë *qytet* nuk mund të shkonte kush i veshun me petkun fetar, mbasi ishte krejt i islamizuem HISTORI 1- Nji ngjarje e pabesueshme, f. 22.

QYTETAR,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Ishte më i madhi ndër né, kishte krye edhe shkollen fillore e si më i afti e më i pjekuni, kryente funksionet e kujdestarit: ai ishte *qytetar* e na tjerët ishim të gjithë malsorë. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

QYTETNIM,-i *m. sh.-e(t)* [Qytetërim,-i –

Stand.] (*) ^ (**) ► & (ǰ) P.sh. Kur po lexoj Biblën, o kur po kundroj piramidat atje në shkreti, pves: si asht e mundun që njeriu i shek. XX, në kulm të *qytetnimit* material, të jetë po aq barbar sa ai i 40 shekujve përpara?

RRNO 1- Lexuesit, f. 15

QYTETËS,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Mbas Pamvarsisë shkolla françeskane u bà shkollë *qytetëse*, me gjashtë klasë. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 46

R

RAC/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Morgani ka shkue me studjue fiset primitive të botës, por nuk ka gjetë me studjue ndonji të *racës* së bardhë. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

RACION,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. As na nuk kishim nji copë bukë: *racioni* për secilin ishte 300 gram. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

RACIST,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh.

Pergjigjet vijshin nga pikpamjet më të ndryshme: nacionaliste, hipernacionaliste edhe *raciste*, fetare: kristjane dhe islame, shoqnore: socialiste, liberale, tregtare ekonomike dhe kosmopolite. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f.208

RADH/Ë *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Ai i permbysi me *radhë* të gjitha dogmat. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f.141Gjendet edhe forma: *rend*. P.sh. Kso here ai më tha: mos gabo me hi në kamp, pa dalë Luca se sot asht tue i marrë të gjithë klerikët me *rend*, para të gjithve e kërkon të mohojnë doktrinën e tyne fetare. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

RADHIT *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Pat ndonji që u *radhit* me anmikun, por mbet i vetmuem. RRNO 1- Ankthi mbas vdekjes, f. 67

RADIO,-ja *f. sh.-(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Kur hina në atë zyrë *radioja* jepte melodi të kandshme. RRNO 1- Vetëm vdekja..., f. 110

RADIOGRAFI,-a *f. sh.-të* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. *Radiografinë* e kemi të prishur, prandaj duhet të sigurohemi edhe me një analizë tjetër. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

RADIOGRAM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Pasi mora *radiogramin* u nisa te familja Mestieri. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

RAFT,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh.

Shkova n'e nesret herët në mëngjes, e palosa dhe e çova në shtëpi bashkë me koleksjonin e insekteve të bukura, aty në nji *raft*. RRNO 2- Gjysë ilegal në familjen time, f. 281

RAKI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Krah për krah

me Dulin e dehun nga gëzimi i suksesit e, ndoshta, edhe nga ndonji gotë *raki* pershkojshem

korridoret e gjata të Kuvendit. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

RAKITIK,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Jo vetëm un, por aq má tepër baba i vet, Mehmeti e qyrte me çudí se si ky fëmijë, dikur *rakitik*, tash në prak të adoleshencës, shkëlqente si má i ndritshmi hyll i qiellës shqiptare. HISTORI 1- Saraji, f. 59

RAMAZAN,-i *m. fet.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Kam mbajtur *Ramazan* për 29 ditë. RRNO 3- Smajl Duli i Postribës, f. 575

RAND/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ (**) & ► (Ž) P.sh. Ndoshta kjo shkëputje kontaktit me Paulinin filloi të *randojë* mbi shpatullat e mia të varuna në parmakët e shkallve. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

RAN/G, -gu *m. sh.-gje(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Mbasi u mbyllen të gjitha kishat e xhamijat, filloi një vrull edhe má i madh i konferencave të çdo *rangu* kundra Zotit e fesë. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

RAPORT,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) UGJ (2015, f. 152) P.sh. Këtë detyrë do ta kryesh sa më parë, do të shkruash për këtë një *raport* e do ta nëshkruesh me atë emër që e di vetë. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

RAPSOD,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Nga dy ekspedita, që kam ndër marrë në këto vitet e fundit, më del se vendet e përshkrueme nga *rapsodët* má t'izoluem të botës, si ato të Currajve t'Epër, janë krejtësisht të sakta me të dhanat gjeografike. HISTORI 2 - At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

RAPSODI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Ti e din se këto *rapsodi* këndohen edhe në Bosnje-Hercegovinë, HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

RAST,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) & ► (Ž) P.sh. - Un due me bá këtë deklaratë: në *rasë* se ajo grue aborton fëmijën,... . RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

RASTËSI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Kje një *rastësi* e veçantë. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

RASTIS *jokal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Atij i kishte *rastisë* disa heresh me asistue në pushkatimet që ishin bá te Zalli i Kirit, mbas vorresh, prandej dukej se ishte miqsue me vdekjen. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f.141

REAGIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) UGJ (2015, f. 153) P.sh. Na të tjerët vazhduem atje në punën skllavruese të minierës. Nuk pat kurrnji *reagim*. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

REAKSION,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) UGJ (2015, f. 153) P.sh. Të sotmen e kam frikë vetëm për një punë: fashizmi përhap komunizmin për *reaksion*. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

REAL,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Misteret janë fakte *reale* të cilat nuk i përfshinë mendja e njeriut, sepse sikur mendja e njeriut të mbrinte me kuptue Zotin, do të thotë që njeriu ásh má i madh se Zoti. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

REALISHT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Ky ishte qëllimi që forcat patriotike i besuen kësaj fuqie, e cila ishte *realisht* e interesueme edhe territorialisht shumë afër me Shqipninë. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

REALIST,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Un nuk jam materialist, as ai idealist që gabimisht përcaktoni ju të rijtë: un jam *realist*, që pranoj ekzistencën e idesë dhe të materjes ose trupin dhe shpirtin, ku ideja ka parësinë. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

REALITET,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Mendonte se kur populli ta kërkonte, liria do të bahej *realitet*. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

REANIMACION,-i *m. mjek. (-) (--)* Δ (Ž) P.sh. Pushteti demokratik i mjekëve specialistë e dërgoi Shqipninë në repartin e *reanimacionit*. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

REBEL,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) UGJ (2015, f. 153) P.sh. Zakonisht gjermanët nuk ndërhyjnë kur nuk kishte punë me komunistat, por kosovarët e akuzuen Ndue Ndufin si *rebel*

komunist. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

REBELIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) UGJ (2015, f. 153) P.sh. Lexues, mendò se Shqipnia ishte krejt nën sundimin Osman dhe na duhet të kërkojmë të vërtetën e ktij *rebelimi* antiosman të gjithë shqiptarëve, ndër të dy kto pashalleqe të mëdha, Shkodrën dhe Janinën. HISTORI 1- Hymje, f. 9

RECET/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Kur bani me nxjerrë bllokun për me shkruet *recetën* i ra në tokë një fotografi vajze. RRNO 3- Në spital, f. 559

RECITIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Ai zani yt me *recitimin* e Lahutës do t'u mbesë të gjithë shqiptarëve një kujtim i përjetshëm. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

RECIT/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Bahej fjalë për një inçizim në pllaka gramafoni, ku vetë Fishta *recitoi* dy kangë të Lahutës: Vranina si dhe Te Kisha e Shnjonit, njandej nga viti 1929 ose 1930. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

REDAKSI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Që në atë rast *redaksia* vendosi që çdo bashkëpuntori t'i botohej artikulli në dialektin që e dërgonte. HISTORI 2- At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

REDAKTIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Ndër ato që janë botue kanë një vlerë të madhe organizimi dhe *redaktimi* i veprës Gjergj Fishta, në të cilën janë përmbledhë me kujdesin e tij, vlerësimet e kritikant e shkrimtarëve të asaj kohe e të studiuesave të veprës letrare të Fishtës. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

REDAKTOR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Kur u themelue revista e kulturës shqiptare Hylli i Dritës nga At Gjergj Fishta në vitin 1913, At Justinin e caktuen *redaktor*, me qëllim që të unifikonte ortografinë, detyrë sot gjithnjë e vështirë, sepse liria e fjalës e aq më tepër e shkrimit, janë të drejta që çdokush i kërkon për vete, edhe në mos kjoshin të garantueme. HISTORI 2- At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

REFERENDUM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Presidenti, tue shpresue në prestigjin personal që kishte fitue, si dhe në besimin e popullit si një demokrat i kulluem, e paraqiti këtë projekt kushtetute për miratim në *referendum* popullor. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

REFORM/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Ishin për një *reformë* agrare, të madhe, mbasi gjysma e popullsisë ishte pa tokë. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

REFORMATOR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Gjyqin e fitoi Pater Ambrozi, por polemikat vazhduen dhe elementat antiklerikalë në Shqipni, tue u paraqitë si *reformatorë* të shkollave pra, që t'i shndërronin mejtepet në shkolla kombëtare, hodhën idenë se HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME!- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f.467

REGJ jokal. -a,-ur (*) ^ (**) ► (ǰ) && P.sh. Dom Nikolla tashmà ish *regjë* ndër vitet e tmerrshme të burgjeve e kampeve të internimit,.... HISTORI 3.4- Fallsifikatorët e veprës së Gjergj Fishtës, f. 381

REGJIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Në këto letra, këta të tre ishin akuzue si bashkëpunorë të një organizate që kishte ndërmend me prue në Shqipni një *regjim* komunist. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME!- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

REGJIST/ËR,-ri *m. sh.-ra(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. E nxora atë *regjistër* të vogël nga ajo dosje, e mora në dhomën teme për me e lexue. HISTORI 1- Frati i pashallareve bushatli të Shkodrës (At E. Balneo), f. 7

REGJISTRATOR *m. sh.-ë (-)(-)(-)(ǰǰ)* P.sh. Në atë kohë përveç Sigurimit të Shtetit nuk kishte pothuej kurmji person privat që të kishte *regjistrator*, prandej as nuk dijsin me e përdorue. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

REGJISTRIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Ata i prunë fëmijën në kishë e ai e pagëzoi; mandej hynë në zyrën famullitare për të bà *regjistrimin* e dokumentat, simbas rregullit kishtar. RRNO 3- Si dikur, f. 478

REGJISTR/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Prandej i thashë: në kjoftë se tjerët i perfshin ky rregull që me u regjistruer atje, për mue ranë kumbonët, të cilat i ndigjojnë me veshë edhe te posta e më *regjistrojnë*. RRNO 2 - Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por më shumë me shpifje, f. 344

REGJISOR,-i m. sh.-ë(t) •fem. -e, -ja sh. -e(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Profesion i është *regjizore* filmash. HISTORI 3.3- Nanë Tereza në Shqipëri, f. 319

REGRES,-i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (ËË) UGJ (2015, f. 154) P.sh. Ky është leitmotivi i gjithë këtij relacioni, në të cilin gjendja fetare në Shqipëri paraqitet në *regres*, përballë HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

REHAT ndajf. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. -Lene nanen e më len mue *rehat!* RRNO 1 - Pranë familjes, f. 246

REHATI,-a m. bised. (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. Artikulli famëmadh Nji komedë e pandershme e të 20-tës qindvjetë, ia prishi *rehatinë* e qejfin zotnisë së tij Kolonelit De Filips,... . HISTORI 3.2- Biografi e shkurtë e Hyllit, djalë tetëdhjetëvjeçar, f. 306

REJ/Ë,-a f. sh.-a(t) (-) ^ (-) ► & (Ë) krahin. [kupto: nusja e djalit] P.sh. Zoti në qiellë e baxhija ime e dijnë: as djali, as *reja*, as njeri i gjallë. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

REKLAM/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (Ë) && P.sh. Përgjegjisi, me shumë mirësjellje, mbasi e kishte për detyrë me i bá *reklamë* kurthës, i thotë se këtu në majë të këtij teli vebet një copë mish i thatë. RRNO 2- Dom Dedë Malaj, f. 391

REKOMANDIM,-i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ë) UGJ (2015, f. 154) P.sh. Mbasi fola në Kurjen Gjenerale të Fretenve për nevojën e botimit të këtij shkrimi, me një *rekomandim* të tyne shkova në Assizi, ku ishte shtypshkronja e Porziuncoles. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

REKORD,-i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Vjeti 1946 në Shqipëri kje vjeti *rekord* i gjakut e i terrorit. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

REKRUT/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ (**) ► (Ë) usht. P.sh. - Nga këto fjalë e kuptoj që ti mendon se un dua të rekrutoj spiun. RRNO 1- Vetëm vdekja..., f. 110

REKTOR,-i m. sh.-ë(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kur një famulli ka më tepër se një kishë shërbimi kishëtar mund të kryhet nga një meshtar me titull *rektor*. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, f. 295

RELACION,-i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ë) UGJ (2015, f. 154). P.sh. *Relacioni* im u shoshit gjatë e gjatë, siç asht zakon i të gjithë atyne që sundojnë tjerët. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395

RELATË,-a f. sh. (-) (-) Δ (ËË)P.sh. Partia i din të gjitha *relatat* tua me ata prandaj të kemi thirrur. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

RELATIVISHT ndajf. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Për një kohë, *relativisht* të gjatë, në sallë ushtoi vetëm zani im që e shifshem kjartë se populli e ndiqte me má të madhen kureshtje. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

RELIKE m. sh.-e(t) [Relikt,-i – Stand.] (*) ^ (**) ► (ËË) libr. P.sh. Gjithashtu në kujtesën e të burgosurve, ose në kronikat e pashkruese të burgjeve e kampeve, kishin mbetë të gdhenun e të ngulun emnat e shumë sadistosurve si dhe të ndonji oficeri o polici me *relike* të ndjenjave humane. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

RELIKUAR m. fet. (-) ^ (-) Δ (ËË) P.sh. Kur mbërrijti te elteri i madh, në të cilin ishte *relikuari* i madh argjendit ku ruhej krahi i Shna Vlashit,...HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

RËNDOMTË (i,e,të) mb.i nyj. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Unë gjendem në krizë shpirtërore dhe n'orën një mbas mesnate më paraqitet këtu një prift katolik me një sëmundje të *rëndomtë*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

RËNDË (i,e,të) mb.i nyj. (*) ^ (**) & ► (Ë) P.sh. Puna ishte shumë e *rëndë* dhe këmba e plagosur më sillte shumë vështirësi. RRNO 3 - Fabrika e Repsit, f. 537. Gjendet edhe forma gege: randë.

RËNDËSI,-a f. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Vendimet me *rëndësi* për mbarë Kishën Katolike të Shqipërisë mund të merren vetëm

me pëlqimin e Episkopatit. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, f. 295

RËNK/OJ *jokal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ĴĴ) P.sh. Mbasi na numroi polici, Idrizi muer me u çue prej krevatit për të shkue në banjë, që në këtë kohë ishte e lirë, por nuk e mbajtën kambët dhe u rrxue përtokë e filloi të *rënkojë*. RRNO 3- Shpresa e pa shpresë derisa tirani vdiq, f. 641

REPART,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ĴĴ) P.sh. Ndër pyje në breg të detit ata ngulën një *repart* me u ruejt nga flotat aleate. RRNO 2- Intermezzo për At Kelmendin, f. 314

REPEDITOR,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ĴĴ) P.sh. REPUBLIKA E SHQIPËRISË Nr. *Repertori* 2351 DHOMA E NOTERISË SHKODËR Nr. Koleksion 811. HISTORI 2 - Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

REPORTAZH/i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ĴĴ) P.sh. Dikur në arkivin e HYLLIT ruheshin edhe dy urdhnesa qeveritare për ndalimin e tij: njana për *reportazhin* Nji udhtim në Turki të Re (i cili mbet i papërfunduem) dhe tjetra në fund të vitit 1939. HISTORI 3.2- Biografi e shkurtë e Hyllit, djalë tetëdhjetëvjeçar, f. 306

REPUBLIK/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ĴĴ) P.sh. Në veprimtarinë e sajë Kisha Katolike e Shqipërisë i nënshtrohet si ligjës së Zotit ashtu edhe ligjëve të *Republikës* Popullore të Shqipërisë. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, f. 295

RESTORANT,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ĴĴ) P.sh. Mbas darke në *restaurant* të hotelit na treguen se në rasë bombardimi na do të uleshim për shkallësh deri në podrumet, të cilat kishin edhe katër dalje jashtë ndërtesë, në lulishte. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

RETROSPEKTIV/ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ĴĴ) P.sh. *Retrospektivë* përmbi luftën e Vrakës në 1911. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME! - Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f.467

REUMATIZ/ËM,-mi *m. mjek. (*) ^ (**) ► (ĴĴ) P.sh. Në pleqni prej reumatizmit i ishte deformue pak edhe kolona vertebrale nga një gungë për të cilën qeshte ai vetë edhe tjerët me të. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160*

REVANSH,-i *m. sh.-e(t)* (-) (-) ► (ĴĴ) P.sh. Feudalizmi në histori, nuk asht kurrëgjatë, por një vazhdim ose *revansh* i skllavnisë. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

REVIST/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ĴĴ) P.sh. Këtu në këtë Seminar, para hymjes së partizanëve, studentat nxiershin një *revistë* të përmuejshme studentore me emnin Aurora Consurgens të ciklostilueme. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

REVIZION,-i *m.sh. -e(t)* (*) ^ (**) ► (ĴĴ) UGJ (2015, f. 156). P.sh. Por tash kam filluar t'u bëj një *revizion* bindjeve të mia. RRNO 1 - Kënetë e Maliqit, f. 208

REVIZIONIST,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ĴĴ) P.sh. Me shumicë votash fitoi ajo dhe mue m'u dha dënimi me u përjashtue nga Partia si *revizionist*. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

REVIZIONIZ/ËM,-mi *m. (*) ^ (**) ► (ĴĴ) P.sh. Është shumë i bukur si letërsi, por ama bie në revizionizëm. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599*

REVOL/E,-ja *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ĴĴ) P.sh. Kur hina në xhips gjeta edhe dy të tjerë të cilët m'u hodhën në shpinë, më suellën duert mbrapa, më vunë prangat, ndërsa krytari me një *revole* në dorë më tha: - Në emër të popullit je i arrestuar! RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

REVOLT/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ĴĴ) P.sh. Kur u mblidhnim për me mbushë paguret e ujit, ata lejonin vetëm një numër të caktuem e largonin të tepërtit, sepse kishin frigë mos bahej ndonji *revoltë* si në Spaç e në Qafë-Bari. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

REVOLUCION,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ĴĴ) UGJ (2015, f. 156) P.sh. - A e shifni shka don me thanë *revolucion*?! RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

REVOLUCIONAR,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ĴĴ) P.sh. Ti je *revolucionar* i vërtetë që nuk çan kryet për paragjykime të kurrkuj. RRNO 1 - Kampi i Bedenit, f.183

REZERVAT,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ĴĴ) P.sh. Te shtëpia në mal mbajshin pula, thi e bletë, ndërsa në kënetë kishin *rezervuarët* e

peshkut të punuem me kallama ku peshku dijte me hy por jo me dalë. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

REZERVË,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. -Kso materialesh kemi *rezervë*, sa të duash. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

REZERVUE *kal. [Rezerv/oj – Stand.] -ova, -uar (*) ^ (**)* & ► (Ǻ) P.sh. Dukej sikur Zoti t'i a kishte lanë sundimin e kësaj toke djallit e për vete të kishte *rezervue* vetëm qiellin. RRNO 3- Në pritje, f. 519

REZISTENCË,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Formimi i shtetit, në vështrimin modern, ndesh tek individualizmi i theksuem një *rezistencë* të pakapërcyeshme. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjdhun i politikës shqiptare, f. 245

REZIST/OJ *kal. -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Atëherë nuk munda të *rezistoj* më gjatë. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

RIKIKLIM *m. sh. (-) ^ (- -) Δ (ǺǺ)* P.sh. Ndokush hodhi fjalën e ngjalli dyshimin se ky veprim ishte *rikiklim* paresh të ndyta, ... HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjdhun i politikës shqiptare, f. 245

RIKTHIM *m. sh. (*) ^ (**)* Δ (ǺǺ) P.sh. më dërgoi me misjon pranë Insitutit të Shkencave që të kërkojshem *rikthimin* e tyne. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

RIKUJT/OJ *kal. -va, -uar (*) ^ (**)* Δ (ǺǺ) P.sh. Edhe tash shpesh i *rikujtoj* ato net të shkreta, plot msheflësi e lodhje, sidomos për moshën e thyeme të Pater Palit. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

RILINDJ/E,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Këtu kishte një pasuní të pamasë dokumentash të *Rilindjes* Kombëtare, HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

RIMËKËMBJ/E,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* & ► (Ǻ) P.sh. muerën pjesë aktive edhe në blemjen e objekteve të ndryshme shtetnore, por që pothuej të gjitha dergjen aty gjithnji pa shpresë *rimëkambje* të ndonji vepre industriale me vlerë. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjdhun i politikës shqiptare, f. 245

RINI,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Në shpërndamjen e këtyne trakteve gjatë luftës muerën pjesë jo vetëm *rinia*, por edhe fëmija. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

RINOR,-e *mb.i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. Të gjitha ato andrrat *rinore*: me u bà frat, me u bà shëjt, me u bà dijetar, me u bà i permendun për dishka; të gjitha u zhduken në këtë ças. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

RISHTAS *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Dhe kështu fillonin dhimbjet *rishtas*. HISTORI 2- At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

RIT/ËM,-mi *m. sh.-me(t) (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. Në krye të livadhit, tue ecë me një *ritëm* të veçantë, shungullonte truelli për nën kambë. RRNO 2- Doket e vjetra, f. 359

RITMIK *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) muz. P.sh. Sa mbaruen britmat e gjamës së dytë, ata me një hap *ritmik* të veçantë,të shoqnuem me lëvizje të posaçme duersh, ecën derisa zunë vend nja shtatë hapa larg vigut të dekës. RRNO 2- Doket e vjetra, f. 359

RITUAL,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. U gjunjzue mbi te, dhe simbas *ritualit*, i dha Sakramentin e vdekjes. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

RIVAL,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Tue pá Mehmet Konica se delegacioni i qeverisë së Durrësit nuk pranohej në kurrfarë mënyret mbasi përfaqësonte një qeveri nën protektoratin italian, mendoi me elemine *rivalin* e ligishëm, që ishte Esat Pasha, dhe këtë ide ia paraqiti disa pjestarëve të delegacionit shqiptár. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME!- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f.467

RIVALITET,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Ai nuk gëzonte má kurrnji privilegj, bilë për mà tepër, nga *rivaliteti* që kishte pasë me Mehmet Shehun, siç thonte ai, ishte në rrezik që t'internohej, ose të burgosej. HISTORI 3.5 - Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

ROB,-i *m. sh.-ër(it) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) hist. P.sh. Sado unshëm që t'ishe, ai lang ishte i pështirë për t'u kalue, si gjellë spartane, e na ishim helotët, *robët* e shtetit. RRNO 3- Miniera e Spaçit, f. 535; +bised. P.sh. Allahu

ka falë *robin* e gjithëcka për robin e gjithkush din çka ban në këtë jetë. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

ROBNI,-a *f.* [Robëri,-a – Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ë) P.sh. Lindi atëherë, kur tepër i mërzitun nga *robnia* shekullore e një perandorie anadollake, tepër të mbrapambetun, populli shqiptar kërkonte një dorë miqsore që t'i vinte në ndihmë. RRNO 3- Uzina në veprim - Mbarimi i miqësisë, f. 656

ROD,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Por un po u premtoj ju se kurrë nuk do ta përuili para të huejve *rodin* e shqiptarit. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

ROJ/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Nuk gjeten kurrnji oficer që të më merrte në dorzim, por mbas insistimit të rreshterit të Bushatit më muer kapteri i *rojës*, RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

ROL,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Jo vetëm që tregojshem historinë e ngjarjes prej fillimi, por edhe theksojshem *rolin* që kryejshin në atë ngjarje njerëzit e partisë,... . RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

ROMAN,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Kishte perkthye *romanin* e Manxonit si edhe botue Bogdanin e një katekizem për ritin lindor. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

ROMANC/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Poemat e shkrueme nga Dom Nikolla i përkasin romanticizmit, ndërsa kur i lexojmë të çojnë mallin e të shkon mendja te *romancat* mesjetare të troubadourëve të Europës Perëndimore, ... HISTORI 3.4- Dy fjalë për autorin e shkrimet e Dom Nikollë Mazrrekut, f. 386

ROMANTIZ/ËM,-mi *m.* (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Poemat e shkrueme nga Dom Nikolla i përkasin *romanticizmit*,... . HISTORI 3.4- Dy fjalë për autorin e shkrimet e Dom Nikollë Mazrrekut, f. 386

ROMANTI,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Fishta kishte një kulture të gjanë, klasike, *romantike*. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME!- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f.467

ROS/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Marrin kalin e zagarin e shkojnë ndër

mejhana të krishtenëve e mbasi pijnë, blejnë edhe ndonji lepur, ose *rosa*, shapka o ndonji shpend tjetër sa mos me kthye në shtëpi pa gjà. HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

ROTACIZ/ËM,-mi *m. gjuh.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Natyrisht që kosovarët, tue lanë m'anesh gjuhën e vet e tue folë një gjuhë tjetër, që s'e kanë amtare, mendojnë se dallimet janë vetëm te sufikset apo dukunitë fonetike si *rotacizmi* etj.. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

ROZMARIN/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Kur erdhi vjeshta pruni *rozmary* e drandofille dhe më caktoi si lulishtar. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

RUEJ *kal.* [Ruaj- Stand.] **-ta,-tur** (*) ^ (**) &

► (Ë)&& P.sh. Atij ia muerën gjatë një kontrolli në burg të Burrelit, por ai ia kërkoi komandës me insistim tue i thanë se shkrimet mbi heroin kombëtar duhen *ruejtë* me çdo kusht. HISTORI 3.4- Dy fjalë për autorin e shkrimet e Dom Nikollë Mazrrekut, f.386 Gjendet edhe forma: ruaj.

RUBË *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) Δ (Ë)

P.sh. Plagën e kishte lidhë me një *rubë* që kishte marrë ngjyrën e gjakut. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

RUBINET,-i *m. sh.-a(t)* (-) ^ (-) ► (Ë)

P.sh. Në qoshe kishte një *rubinetë* me një lug të vogël çimentoje, ndoshta me lá duert. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f.661

RUBRIK/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Një ditë, sapo lexova në gazetën Bashkimi *rubrikën* Kuriozitetet shkencore, i kthehem e i them: - Bajram, ka dalë sot një lajm në gazetë që tregon se për të parën herë në botë paskan gjetë një njeri me dy stomakë. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

RUL,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) tek.

P.sh. Atij i kishin humbë dy kushineta të vogla ose dy bokulla bronxi që do të naltonin aksin e *rulit* stampues. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

RUS,-i *m. sh.-ë(t) • fem.-e, -ja* *sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Sidoqoftë, kur prujekt.

Austriak u paraqit në Konferencën e Ambasadorëve, atë e kundërshtoi fuqimisht ambasadori *rus*, i cili tha se fuqitë fituese të Ballkanit e muejtën Turqinë, por tashti ju doni me bënë një Turqi që është aziatike, por doni me bënë edhe një Turqi që është europiane, Shqipërinë. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME! - Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f.467

RUSISHT/e,-ja *f.* (*) ^ (**) ► (ǾǾǾ) P.sh. Kjo kushtetutë u përkthye o nga serbokroatishtja ose nga *rusishtja*, d.m.th. ishte njëkë dikund ndër furra të Kremlinit, si për të gjitha shtetet e Europës Lindore. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhur i politikës shqiptare, f. 245

RUZULLIM,-i *m.* [Rruzullim- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǾǾ) P.sh. Kulli: Që 'i *ruzullim* mbretinë s'ia zuni. HISTORI 3.4- Fallsifikatorët e veprës së Gjergj Fishtës, f. 381

RYBE *f. sh.* [Rytbe-Stand.] (*) ^ (**) Δ (ǾǾǾ) vjet. P.sh. Shpërndajshin pare, shpërndajshin dekorata, shpërndajshin *rybe*. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

RYKSAK *m.* (-) (-) Δ (ǾǾǾ) vjet. P.sh. Un kishem një *ryksak* (çantë shpine) me tesha, ndërsa ai një valixhe mjaft të madhe. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

RYSHFET,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǾǾ) P.sh. Kjo parti ishte e përbame prej bejlerve, prej nëpunësve të vjetër të Turqisë, prej një grumbulli njerëzish, që Pater Gjergji i quen vagabonda sallahana, të cilët kishin vetëm interesat e veta për me marrë pushtetin në dorë edhe me vazhdue si vjetët e mbramë të regjimit turk me *ryshfete* e me korrupsion. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME! - Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f.467

RR

RRADAK/e,-ja *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǾǾ) && P.sh. Këta u hjekin trutë që u ka falë Zoti e në vend të tyne ua mbushin *rradaken* fëmijve me shtupa gazetash që janë plot marrina. RRNO 2- Shtëpia e re, f. 349

RRAFINUEM (i,e,të) *mb.i nyj.* [Rrafinuar (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǾǾ) P.sh. Ky veprim bahej për të gjitha kufomat, pa përjashtim, dhe pëshpëritej nga të burgosunit se ky ishte një veprim i *rrafinuem* i Sigurimit që të mos mund ikte kurrkush nga burgu. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

RRAFSH,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǾǾ) P.sh. Iu solla rreth e rrotull mureve të Kishës: ato ishin hapë një cope ndër të tri anët, *rrafsh* me tokë, thue se i ka pré kush me thikë. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

RRAFSH/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǾǾ) P.sh. Mendoj se vetëm komunizmi *do t'i rrafshojë* këto klasa e do të krijojë kulturën e ré botnore. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

RRAH *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǾǾ) P.sh. Hori e pasaniku jeton veç me fitue, ndërsa komunizmi asht si ai djalli që kur rrin pa punë çohet e *rrahë* e mbytë fëmijët e vet. RRNO 1- Dhuna bëhet pushtet, f. 35

RRAHJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǾǾǾ) P.sh. Kur u dha ky vendim makabër, në vend të njaj heshtje mortore, u ndigjue *rrahje* shuplakëve triumfante të një sadizmi të pashoq. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

RRALLË (i,e,të) *mb.i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǾǾ) P.sh. Mandej, kur fillloi debatin për akuzën si bashkpuntor i At Anton Harapit, ai atë e lavdoi si një nga njerzit e *rrallë* që ka pasë Shqipëria e se ndjehej i nderuem me kenë bashkpuntor i tij. RRNO 1- Gjygyji në redaksinë e Hyllit të Dritës, f.141

RRALLËHERË *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǾǾ) P.sh. *Rrallëherë* vetëm një copëz e vogël letre me vulën partizane i hapte të gjitha dyerët. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

RRANJ/ë,-a *f. sh.-ë(t)* [Rrënjë- Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ë) P.sh. Belat nuk i prejshin rranjët e kallamit të kënetës, po mos t'ishin të mprehun si brisku i rrojës. RRNO 1- Kënetë e Maliqit, f. 208

RRANJOS *kal.* [Rrënjos- Stand.] -a, -ur (*) ^ (**) & ► (Ë) P.sh. Arsimitari e ka për detyrë me i rranjosë studentit dashuninë për atdhenë, por arsimi nuk asht politikë dhe as nuk duhet t'i sherbejë kurrnji rryme partiake. RRNO 1- Gjyngji në redaksinë e Hyllit të Dritës, f.141

RRANXË *parafj.* (-)(--) Δ & (Ë)

P.sh. Në rranxë të malit ishte kënetë. RRNO 2- Gjysë ilegal në familjen time, f. 281

RRAP,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) && P.sh. Në Shkodër ish një fjalë e urtë që thonte: Marrija është degë-degë e mën e vogla degë sa çinari (*rrapi*) i Tophanës. HISTORI 2- At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

RRAQE (-t) *f. Vet. sh.* bised. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Një dhomë e keqe përdhese, tanë lagshtinë, e mbushun me gjithfarë rraqesh, ku mezi gjente vend një krevat. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

RRAS/Ë, -a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kështu që ajo rrasë e mermertë me emnin e Pater Gjergj Fishtës, mbi të cilën njiherë vendoseshin kunorat e përkushtisë e të lavdisë, dhe më vonë u bë objekt përdhunimi, ajo nuk ndryte përmbrenda eshtnat e poetit. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

RRASHT/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) && krah. P.sh. Kurr nuk e kam mendue se rrashta e njeriut asht aq e fortë. RRNO 3- Si dikur, f. 478

RREBESH,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) && P.sh. Aty gjithnji ish Ipeshkvi, Imzot Antonin Fishta, në pritje të rrebeshit që kërcnohej. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

RRECK/Ë, -a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Jemi të dërguar nga komanda për ta hequr atë rreckë që valavitet atje lart. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

RRUFE,-ja *f. sh.-të* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ndoshta Marashi, shi ai vetë, me lot ndër sy, i asht lutë Perëndisë që më parë: më gjuej me rrufe prej qiellit, mbasi kështu nuk e donte më këtë jetë. RRNO 2- Marashi, f. 351

RRËFIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. -Sigurisht. Na kena sekretin e rreëfimit. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

RRËFYES,-i *m. sh.-it* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Nuk mund të thom se e kam At shpirtnor, as rreëfyës, por disa herësh kam bisedue me atë e jam këshillue. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

RREGULL,-i *m.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. E para rregull asht kjo: kqyr me marrë aty ku ka e jo aty ku s'ka! RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

RREGULLISHT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ia qortova rrugën dhe makina qepëse filloi të punojë rregullisht. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

RREGULL/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Këtë ta rregulloj me shpenzime të mija, gjithashtu një ndertesë të vogël për banimin tand. HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

RREGULLOR/E,-ja *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Rregullorja asht përpilue prej mjekësh, por zbatohet nga ushtarakët, ose siç e kuptojnë ata. RRNO 3- Në spital, f. 559

RRAH kal. -a, -ur (*) ^ (**) ► (Ë) fig. P.sh. Po kush e rrahë popullin në hu perveç jush, edhe i thoni mandej: je anmik në kjoftë se nuk më don! RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

RREJ kal. -ta, -tur (*) ^ (**) & ► (Ë) bised. P.sh. Prej Malit të Rrencit: dhe mendon se do të na rrejë neve! RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74. Shih. Gënjëj.

RREKEM *vetvet.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. E turbullt, mendja rrekej me gjetë rrugë tjera të pagjetuna: ato të parafundit. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

RREM,-i *m. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Lëshoi rremin dhe i tërbuem si ujë ia shkëputi nanës foshnjen prej gjinit dhe e hodh n'ujë. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

RRËMBIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ata me rreëmbim e kontrolluen e i gjetën gjithë ato pare në xhep. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

RRËMUJ/ë, -ja *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Prandej, ndoshta asht më mirë me i lanë

në hordhekun e vet, se me u përzie e me u b^a rrëmujë në popull. RRNO 2- Puna me pengesa, f. 418

RRENACAK *m. sh.-ë* (*) ^ (**) Δ (Ǻ) bised. P.sh. Gjithmonë kam mendue se dikur herojt kanë pasë kohën e vet; tiranët ashtu edhe të pasunit, kohën e vet; *rrenacakët*, kohën e vet. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

RRENIM,-i *m. sh.-e(t)* [Rrënim,-i – Stand.] (*) ^ (**) ▶ (ǺǺ) P.sh. N'e nesre vazhdoi gjithnji *rrenimi* i xhamisë. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

RRENOJA *f. kryes. sh.-a(t)* [Rrënoj/ë, -a- Stand.] (*) ^ (**) ▶ (ǺǺ) P.sh. Ndejëm 450 vjet nënshtue robnisë së turkut, tue ecë së prapthi e tue shtue vetëm *rrenoja*. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

RRËQETHEM *vetv.* (*) ^ (**) Δ (Ǻ) P.sh. M'u rrëqeth i gjithë trupi: ai flamur trim, malok, i rreckosun mbet aty si një kufomë. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

RREPTË (i,e,të) *mb.i nyj.* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) P.sh. Ishte njeri i *rreptë* dhe kontrollonte gjithkund. RRNO 3- Korniza, f. 548

RREPTËSISHT *ndajf.* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) P.sh. Beqir Grebeneja u nis me flotën e vet për me zbarkue në Shqipni, por bregdeti shqiptar ruhej *rreptësisht* prej flotës greke. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME!- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f.467

RRESHT,-i *m. sh.-a(t)* (*) ^ (**) & ▶ (Ǻ) P.sh. U vumë në *rresht*: na prunë secilit nga një bidon 25-30 kg. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183. Gjendet edhe forma: rrjesht.

RRESHTER,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) P.sh. U nisem për Shkoder 13 km. në kambë: printe një roje, dy tjera anash e *rreshteri* mbrapa. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

RRESHT/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) P.sh. N'oborr na u *rreshtojshim* për kater dhe do t'i sielleshim rreth e për qark. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

RRETH,-i *m. sh. rrathë(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) P.sh. Velko, tash sa mija vjetësh njerzimi vërtitet në një *rreth* vicioz në kërkim të lirisë, ndërsa ajo rrin atje larg tue u zbavitë pamëshirshëm për marrinë e gjithmonshme të

turmave njerzore që kërkojnë një prijës, e adhurojnë atë, ecin mbas ligjeve të tija e jo të Zotit. RRNO 3- Korniza, f. 548

RRETHAN/ë, -a *f. kryes. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) P.sh. Atëherë qeshëm të dy bashkë për Nanën Parti, që aq shumë permendej në të gjitha *rrethanat* e jetës. RRNO 3- Smajl Duli i Postribës, f. 575

RRETHIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) P.sh. Mandej na çpalli rregullat që duheshin mbajtë, sidomos ato tabelat e vogla të Vendosuna 5 m pa mbrijtë te *rrethimi* me tela. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

RRËZ/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) P.sh. Unë nuk kam besuar në Zotin, por nuk mundem ta mohoj ekzistencën mbinatyrore: gjindem para fakteve të cilat nuk mund t'i *rrëzojë* asnjë argument sado shkencor që të quhet. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208 Gjenden edhe format: rrxo/ rrxoi. P.sh. Vazhdoi kështu për një kohë të gjatë, mandej më *rrxoi* për tokë, më dha disa shtjelma, tue sha e bërtitë. RRNO 3- Si dikur, f. 478

RREZAT/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) P.sh. Në këtë rasë vepra e tyne nuk *rrezaton* as dije e as art. HISTORI 3.4-Fallsifikatorët e veprës së Gjergj Fishtës, f. 381

RREZ/E, -ja *f. sh. -e(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) & P.sh. Kur filluen *rrezet* e diellit na u ngrof edhe zemra: dukej kjartë se nuk ishte larg skaji mà i largtë i botës. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

RREZI/K, -ku *m. sh.-qe(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) P.sh. Pislleku, mizerja, mizat, morrat, era e qelbtë e kënetës, uji i njelmët e i amshtë, bilë me krymba, buken po nuk e hangre sa ta merrshe në dorë, ishte *rrezik* se ta vjedhshin natën e ditën. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

RREZIK/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ▶ (Ǻ) P.sh. Çdo agjenturë, që të hijë në këtë mënyrë, don me thanë që asht e pamend, mbasi *rrezikon* jetën e vet. RRNO 3- Si dikur, f. 478

RREZIKZEZ *mb. i panyj.* [Rrezikzezë- Stand.] (*) ^ (**) & Δ (Ǻ) P.sh.... ndërsa shkrimtarët e realizmit socialist botojshin novela e romane policeske që frymëzoheshin dhe frymëzonin kastën e hetuesve mizorë për t'i vu në jetë mbi shpinën e atyne njerzve

rrëzikëz që u kishte xanë rrota bishtin. RRNO 3- Shpresa e pa shpresë derisa tirani vdiq, f. 641

RRËZIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Pra nuk kishte tradhtë të Esat Toptani, por ishte një gabim i kryetarit të qeverisë së përkohshme të Vlonës, që çoi në *rrëzimin* e kësaj qeverie. HISTORI 3.6- HISTORI KURRË E SHKRUEME!- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f.467

RRGOSTE *f. sh.-a* (-) ^ (- -) & Δ (ǃǃǃ)

P.sh. Kashta e pullazit lshonte ujë, muret prej *rrgoste* nuk e mbajshin erën, as të ftoftit. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

RRI *jokal. ndenja, ndenjuri* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. - Ai e ka kerkue vdekjen vetë se nuk *rrinte* rahat. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

RRIP,-i *m. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃǃ) P.sh. Atje poshtë ndër ato *rripa*... HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhur i politikës shqiptare, f. 245

RRITEM *vetvet.* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Jo, jo, por një shoqe e saja, më e madhe, por që na don shumë, se gadi gadi është *rritë* ndër në... . HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i parë, f. 393

RRIS/K,-ku *m. sh.-qe(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Gjithkush ka *rriskun* e vet të shkruem, por ka edhe jetën e vet të pashkrueme, jetën e vet të veten. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

RRJEDH *jokal. rrodha, rrjedhur* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Ndërsa ujët *rrjedh*, bota po aty. RRNO 1- Lexuesit, f. 15

RRJEDH/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Edhe kjo rri solli vështirësitë e veta që, nuk më duken të vogla dhe e bëjnë patjetër, në shumë vende, vetvetiu, *rrjedhën* e fjalisë ndoshta të vrazhdët. HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

RRJEDHOJ/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃǃ) P.sh. Si *rrjedhojë*, ato pjesë të vogla të nervit, mbas gjashtë muejsh e ringjallnin krejtësisht nervin. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

RRJEP *kal. rropa, rrjepur* (*) ^ (**) ► (ǃǃǃ) P.sh. Un atëherë me shpejtsi nxora thikën e mpreftë e *rrjepa*, e ndava, e krypa dhe e vara me u tha në tym. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

RRJET,-i *m.* (*) ^ (**) ► (ǃǃǃ) P.sh. Ky *rrjet* ishte i pajisun edhe me sinjale elektrike, përveç qenve e njerëzve të stërvitun. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

RRNOJ *jokal.* [Rroj- Stand.] **-ta, -tur** (*) ^ (**) ► & (ǃǃ) P.sh. I dashtun lexues, këtu fillon në të vërtetë tregimi i pjesës së tretë të kujtimeve të mija, nën titullin *Rrno* për me tregue. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

RROBAQEPËS,-i *m. sh.-(it)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Aso kohe Fratel Gjoni konsiderohej prej popullit kyçi kryesor i jezuitëve në Shqipëri, pamvarisht se ai si fratel prej superjorave emnohej vetem këpucar o *rrobaqepës*: punën e bante ai, nderimet i merrshin tjerët. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

RROB/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Ju na keni thënë vazhdimisht se armiku i klasës maskohet nën çdo *rrobë*, edhe miqsore e familjare. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

RROBU/LL,-lli *m. sh.-j(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) mjek. P.sh. Prandë ju lutem që gjatë funksioneve fetare të rnbani qetësi të plotë, mos pini duhan, edhe në shëj adhurimi para Zotit duhet që të gjithë t'i hjekin kësulat e të rrijnë me krye zbuluet; përjashtohen vetem ata që janë qerosa, si edhe ata që kanë *rrobulla* a smundje tjera të shëmtueme ndër flokë; ata mund i mbajnë kësulat. RRNO 2- Puna me pengesa, f. 418

RROFTË *pasth.* (*) ^ (**) Δ (ǃǃǃ) P.sh. D. Nikoll Deda tha se: *Rroftë* Shqipëria, po vritem në punën time. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

RROG/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Përveç kësaj këtë *rrogë* Ahmeti ia kishte lidhë atij qysh në atë kohë që kishin ikë bashkë e jetojshin të arratisun në Jugosllavi. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f.141

RROGOZ,-i *m. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǃǃ) P.sh. Sidomos ndër festat e katundeve, ndër të cilat merrshin pjesë miq t'ardhun nga kahmos, shpesh të papërmbajtur në pije, organizatat-bazë organizojshin nën *rrogos* njerëz të tillë me qëllim që të prishnin qetësinë e bukurinë e së kremtes. RRNO 2- Puna me pengesa, f. 418

RROJË,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Në burg ishte e ndalueme rrebtësisht çdo thikë, çdo brisk, çdo metal, deri brisqet e *rrojës* e gjylpanat, që përditë ishin të kontrollueme. RRNO 1- Krishti në burgun e madh, f. 204

RROJTOR/E,-ja *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. U turra vrap te *rrojtorja* e kampit. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

RROK *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Nana pruni vajzën e lame të ndërrume e të zbukurueme e cila u turr drejtë e *rroku* baben e vet i cili tha: - Shko puthja dorën atij zotnisë, sepse ai të ka shëndoshë. HISTORI 1- Nji ngjarje e pabesueshme, f. 22

RROKULLISEM *vetvet.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Ngjarjet u *rrokullisën* e kurrkuj në botë nuk i bjen ndër mend për në. RRNO 2- Marashi, f. 351

RROT/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Karrocat me *rrotë* druni nuk shtyeshin fare: mbeteshin në llucë e për me i nxjerrë prej baltet duheshin tre-kater puntorë. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

RROTULL *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. U mahnitën tue kqyrë qytetin rreth e *rrotull*. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

RRSHANË *ndajf.* [Rrëshqanë- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰ) && P.sh. Shka kishte me thanë

bota kur të shofin se gjithë jeta e këtij populli paskësh kalue tue u shkrye barkas, *rrshanë*, pa mujtë kurrë me u çue në kambë? RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

RRSHEKË *m. sh.-ë(t)* [Rrëshek,-u-Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ)

P.sh. Natën, ndërsa ishim tue fjetë n'atë dhomë me At Silvestrin, po fillon nji stuhi e papritun: erë, gjamë, vetimë, bumbullimë, shi me *rrshekë* e un fjetun, se ishem i lodhun, RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

RRSHQAS *jokal.*, [Rrëshq/as- Stand.] **-ita, -itur** (*) ^ (**) & ► (ǰ) && P.sh. Ndigjuem

këtu tue folë At Zef Pllumin, që përpiquej t'i *rrshqasë* si njala drejtësisë popullore. RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506

RRUDH/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Balli i tij u mbush me *rrudha* të thella. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i parë, f. 393

RRUFE,-ja *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (ǰ) &&

P.sh. Ndoshta Marashi, shi ai vetë, me lot ndër sy, i asht lutë Perëndisë që më parë: më gjuaj me *rrufe* prej qiellit, mbasi kështu nuk e donte më këtë jetë. RRNO 2- Marashi, f. 351

RRUGAÇ,-e *m. sh.-ë* (*) ^ (**) ► (ǰ) keq.

P.sh. Ndoshta mendon se edhe ne atëherë ishim *rrugaçë* e vagabonda që kërkonim të përmbysnim Shqipërinë. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

RRUG/ë,-a *f. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Por, megjithse Mallakastra në vedvedi ishte krahinë e bukur, në atë ditë na u duk ndryshe e me *rrugë* të kqija. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

RRUGËDALJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. -Atëherë pse përpiqeni me gjetë *rrugëdalje*? RRNO 2- Në Tiranë, f. 274

RRUGIC/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Porsa hinë ai në *rrugicë*, femijtë e pushojnë lojën me njani-tjetrin, turren e i puthin konopin e ai i përkëdhel. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

RRUGOR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Për Nanë Terezen nji Volvo e zezë e parkut të delegacioneve, nji makinë tjetër Volvo për ex-senatorin Giuseppe Dioguardi, nji makinë e Ministrisë së Shëndetësisë, nji makinë e policisë *rrugore*. HISTORI 3.3- Nanë Tereza në Shqipni, f. 319

RRUMBULLAK,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Ishte nji burrë i shkurtë, me trup të shëndoshë, me nji fëtyrë *rrumbullake*: HISTORI 2- Vinçenc Prendushi, i dashtun, i përzemërt, i qeshun e bujar, f. 171

RRUSH,-i *m.* (*) ^ (**) ► (ǰ) && P.sh. Mbaruen

të tjerët, mbarojmë na, mbaron edhe ti: të gjithë shkojmë si qeni në *rrush* po nuk kje dikush me kallxue se si kje puna. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

RRUAZ/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Në kjoftë se analizat e *rruazave* të gjakut e ngarkojn mbi mue, më duhet ta duroj shpifjen derisa Zoti ta qesë në dritë, po nuk duelen analizat

un nuk kam si e pranoj. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

RRUZAR/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) fet. P.sh. - Ndigjoni, o popull, Papa i Romës ka dekë, prandej u thirra që të thomë shëjte *rruzare* për shpirtin e tij. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipëri, f. 13

RRUZULL/-lli *m. sh.-j(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Po vdekja të gjen ku të duesh, more budallë; ajo të gjen në të gjithë *rruzullin* toksor. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

SABOTATOR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Sharra, i varun në litar si *sabotator*. RRNO 1- Kënetat e Maliqit, f. 208

SABOTIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Grupe specialistash të tjerë të naftës duelen në gjyq për *sabotim*. RRNO 3- Uzina në veprim - Mbarimi i miqësisë, f. 656

SACÇ,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Në voter ish cerema mbulue me kaki (*saç*). RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

SADIZ/ëm,-mi *m. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. *Sadizem* i pashembulltë në historinë e njerzimit. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

SADO *ndajf. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Edhe me të vërtetë ishte liberal në vështrimin më të mirë: kishte një shpirt aq të gjanë që *sado* ta kundërshtojshë, ose edhe ta shajshë, ai rrinte i qetë, bilë dashamirës. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

SADOPAK *ndajf. (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ) P.sh. Të gjithë ata që ishin të lidhun çift nuk mund të lëvizshin *sadopak*, përse tjetrit i hyjshin prangat deri në kocka, tue shkaktue dhimbje të tmerrshme. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

SADOQË *lidh. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. E kuptova se familja ime, *sadoqë* ishte në një vend teper të izoluem, nuk ishte për mue një strehë e sigurtë. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

RRYM/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Kjo *rrymë* u vazhdue në Ministrinë e Arsimit ku shkollat private nuk gjetën kurrë mirëkuptim. HISTORI 3.6- HISTORË KURRË E SHKRUEME! - Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f.467

RRYPINË *(*) ^ (**)* Δ (ǰǰǰ) && P.sh. Në një *rrypinë* t'oborrit, aty nalt, bante ecejaket e veta të përhershme, si luani në hekura, Kasëm Trebeshina, edhe ai për mos me iu nënshtruar vdekjes. RRNO 3- Liria erdh vetë, f.70

S

SAHAN,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Mora edhe broken e ujit me gjithë *sahan*. RRNO 1- Burgu i kishës, f. 115

SAHAT,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Po, m'i ka lanë Pater Filipi për me kurdisë *sahatin*. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

SAJ *(i,e) përrem. pron. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. I kishte shërbye jo sikur Pater Pali t'ishte babai *i saj*, por sikur t'ishte një fëmijë i saj. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

SAJ/OJ *kal. -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. U përpoqa ta *sajoj* vetë dhe e montova. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

SAK *ndajf. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) [kupto: saktë, saktësisht] P.sh. Më pat ra rasa një herë me takue një togë, o një kompani, nuk di t'i përcaktoj *sak* këta emna çetash ushtarake,... RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

SAKAQ *ndajf. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) bised. P.sh. *Sakaq*, gjatë vitit 1993, kishte fillue rindërtimi i Kishës Françeskane të Gjuhadrinit. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

SAKAT,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. A doni ju një Shkodër të pasun, të begatë, të lulzueme, apor një Shkodër *sakate*, gjytryme që pret se kur po des? HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

SAKRAMEND *m. (-) ^ (- -) Δ (ǰǰǰ) fet.* P.sh. Pa këtë juridiksion legal nuk ka më kurrnj *sakramend*. RRNO 2- Në Tiranë, f. 274

SAKRIFICË,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) UGJ (2015, f. 157) P.sh. Ti e din mirë se *sakrificë* don me thanë vuejtje. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

SAKTË (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Vetëm këtu asht *i saktë* koncepti i njeriut të lire. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

SAKTËSI,-a *f. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Ai kultivon me *saktësi* të gjitha kafshët e gjalla e bimët e kopshtit, kultivon vetëm racat e zgjedhuna. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet,f. 102

SALLAM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ) gjell. P.sh. Kur familjet vinin për takim dhe u bijshin me sakrifica të mëdha njerzve të vet mish ose *sallam*. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

SALC/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Ato nusët më prunë një pjatë të madhe me má shumë se një kile gjalpë të freskët, një tjetër me djathë e një tjetër me kos të kulluem (*salcë* kosi). RRNO 1- I lirë, f. 236

SALLAHANA *mb. i panyj. (-)(--)* Δ (ǰǰ) P.sh. Kjo parti ishte e përbame prej bejlerve, prej nëpunësve të vjetër të Turqisë, prej një grumbulli njerëzish, që Pater Gjergji i quen vagabonda *sallahana*, të cilët kishin vetëm interesat e veta për me marrë pushtetin në dorë edhe me vazhdue si vjetët e mbramë të regjimit turk me ryshfete e me korrupsion. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME! - Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f.467

SALLAT/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Pruni edhe dy torba, njanen me patate e tjetren me djathë, presh, hudra të njoma e *sallatë* jeshile. HISTORI 3.5- Njerz fisnike, f. 391

SALL/Ë, -a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Na prej Kuvendit Françeskan me vemendjen mà të perqendrueme ndiqshim nga radio zhvillimin e gjygit drejt nga *salla* e teatrit Rozafat. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

SALLON,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Per çudi *salloni* ishte krejt vetem. RRNO 1- Vetëm vdekja.., f. 110

SAMAR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Në fillim më vinte randë një bidon elë mà ajo kotrova ma binte ngushtë, por njatje mà

vonë barshem edhe dy, e pra as *samar* nuk kishem. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

SANATORIUM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ) P.sh. Kur ishem në *sanatoriumin* e burgut në Tiranë ajo më pruni në takim At Marjanin, nandëdhetëvjeçar. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

SANDAL/E,-ja *f. kryes. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Pater Çirili, me *sandale* në dorë, i shkon në dhomë e i thotë: Pater Justin, të lutem m'i jep nja 5-6 thumba se m'asht prishë sandalja! RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

SAN/Ë,-a *f. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. M'u desht me blé shumë *sanë*. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

SANGUIN,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ) P.sh. Në teoritë e vjetra të psikologjisë pothuej mesjetare, spikateshin katër karakteret njerzore: *sanguin* ose i lëvizshëm; kolerik ose idhnak; melankolik ose vajtues dhe gjakftohtët. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

SANITAR,-i *m. sh. -ë(t) • fem. -e,-ja sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ) P.sh. U shtrina mbi krevatin me rotele dhe një *sanitare* bashkë me kapterrin e qenit më shtynin gjatë korridoreve të gjata. RRNO 3- Në spital, f. 559

SANKSION,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ) P.sh. Ky dokument ban fjalë për nxjerrjen e disa privilegjeve, që duhet të kishte Kisha Katolike, si edhe rregullore të reja, me *sanksione* përkatëse për ato që do t'i thejnë, ... HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

SANXHA/k,-ku *m. sh.-kë(t) dhe -qe(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. - Ky *sanxhak* është në kufi me ta dhe jeta sjell medoemos marrdhanie herë të mira, herë të qija, prandej njohja e gjuhëve sjell vetem të mira. HISTORI 1- Sundimi i Mustafa Pashës, f. 84

SAPLLAK,-u *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Nuk na bijshin kurrëgjatë tjetër perveç 400 gr. bukë misri në 24 orë dhe një *sapllak* uji. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

SAPO *ndajf. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. *Sapo* më hapën derën i lshova sytë te katër çilsat. RRNO 3- Në pritje, f. 519

SAPUN,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Ai rrinte gati, si maçok, në mëngjes te çesmat, kur lahesim, për me vjedhë ndonji *sapun* ose facoletë, o peshqir. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

SAQË *lidh. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. françeskanët kanë rolin e vet aq pozitiv për nacionalizmin shqiptar, *saqë* Partisë Komuniste të Shqipnisë i ngarkohej detyra e parë kryesore e internacionalizmit proletar. HISTORI 3.1- Ut heri dicebamus... (Siç thonim dje...), f. 269

SARAÇINESK/Ë,-a *f. sh.-a(t) (-) ^ (- -)* ► (ǰǰ) tek. P.sh. Mbaj mend, se dikund, në një pusëtë, ishte vendosun një *saraçineskë* gjigande, rreth 50 kilogramëshe. RRNO 3- Uzina në veprim - Mbarimi i miqësisë, f. 656

SARAJ,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. E me atë shkuem përsëri rranxë kalasë, aty mbi breg të Drinit, te *saraji* i Mehmet Begut. HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

SARANXHË *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* Δ (ǰ) vjet. P. sh. Më tregonte me imtësi mbi muret-ledhet kolosale, mbi *saranxhat* e ujit, mbi xhamijat e urat, ... RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

SARDELE *f. sh. (*) ^ (**)* Δ (ǰ) && zool. P.sh. Perveç ksaj na flejshim me krye afer murit, por kambët e atyne, që ishin në rreshtin karshi, na vijshin deri te sjetullat e nuk mujshim me lëvizë gjithë naten sepse ishim shumë më ngusht se *sardelet* në kuti. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

SARCAZ/ËM,-mi *m. sh.-ma(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. duel një kangë që këndohej në çdo festë e në çdo mbledhje, ku, o për ironi e *sarkazëm* ashtu edhe për gaz e qeshje.. HISTORI 1- Saraji, f. 59

SASI,-a *f. sh.-të) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Partizanët i hoqen burmat dhe nen elter gjeten të stivosun një *sasi* librash. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

SATELIT,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Kjo nuk don me thanë se ishte liri, por ishte një përpjekje me u paraqitë si organizim i ngjashëm me shtetet tjera *satelite* të Bashkimit Sovjetik. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

SATIR/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Mark Çuni, një prej shokve të tij të klasës, mendoj me vëdi që këtë *satirë* me e përhapë si trakt. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

SAZ/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Autobusi barte një grup artistik, rreth 18 vetësh, që këndoeshin kangë popullore e u bijshin *sazeve*. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

SE *lidh. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Vendosa me e pá përsëri, *se* ndoshta andej mund ishte ajo bira e minit. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

SEANC/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Në këtë *seancë* u shtue numri edhe me dy tjerë: At Donat Kurti e Dom Anton Muzaj. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f.141

SEÇ *lidh. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh.- Nuk jam aspak më *tradhtar* seç jini ju tjerët. RRNO 1- Këneta e Malikut, f. 208

SECILA *përem. pacakt. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. *Secila* brigadë kishte rojen e vet ushtarake, brigadierin e tre ose kater komandanta kompanie dhe një teknik gjeometër të gjithë të burgosun. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

SED/ËR,-ra *f. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Këtë tallje të egër nuk e kapërdina, e vrau shumë *sedrën* time. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

SEHIR,-i *m. sh.-e (t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) bised. P.sh. kush për Ali Pashën e Janinës o për Manastirllitë, ndërsa turku bante *sehir* me spahijtë e vet. HISTORI 3.2- Biografi e shkurtë e Hyllit, djalë tetëdhjetëvjeçar, f. 306

SEKOND/Ë,-a *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Të gjitha këto veprime u banë vetëm në një *sekond*: aq ishte. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

SEKRECION,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) mjek. P.sh. Prandej, tue kenë se nga dera e mensës dilte në korridor e gjithë ajo shllungë tym duhanit, atij i kishin shpërthye lot nga sytë e *sekrecione* nga hundët. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

SEKRET,-e *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ) UGJ (2015, f. 158) P.sh. - Këto që të thashë quhen *sekrete* shtetnore mbi të cilat nuk mund flitet kurr. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

SEKRETAR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Më kanë marrë në qafë tue më emnue *sekretar* në një moshë kaq të shtyme. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

SEKRETARI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (ĴĴ) P.sh. Përgjegjia e kësaj letre erdhi nga *Sekretaria* e Shtetit të Vatikanit. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

SEKSION,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ĴĴ) UGJ (2015, f. 159). P.sh. Mbasi më bani me u ulë, nxuer atë stilografin e çmueshem të Fishtës e më tha: do të shkruejm një procesverbal se ma kerkojnë shokët në *seksion*. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

SEKSUAL,-e *mb. i panj. (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Ftohen femnat shqiptare që të mbysin fëmijët e vet dhe si shpërblim u premtohet një shëndet i mirë dhe jetë e lirë *seksuale*. HISTORI 3.1- Çashtja e shikueme në katër anë, f. 296

SEKT,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Si besimtar islamik, i përkiste një *sekti* tolerant. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

SEKTOR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Nji ditë rastisi që kur u ndrrue *sektori* i ri i punës, na u gjetëm ngjitun me një brigadë tjetër, e cila kishte në krye një italian që thirrej Pietro Paolo Gallati. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

SEKUESTR/OJ *kal. -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Shikjo, në vjetët 1945 e 1946 asht *sekuestru* e gjithë ari i shqiptarëve. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

SELL,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. *Selia* e Ipehkvit ishte shëndrrue në një kasaphane njerzish. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

SEMAFOR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ĴĴ) P.sh. Ligjërata në drejtimesh e semafor Parlamentin shqipëtar; HISTORI 3.2- Biografi e shkurtë e Hyllit, djalë tetëdhjetëvjeçar, f. 306

SEMIMATUR/ë,-a *f. vjet. (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Ai kje shkëputë mbas *semimaturet* nga

gjimnazi. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

SEMINAR,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Klerit katolik në Shqipni, edhe ato fetaret siç ishte *Seminari* e Kolegja Françeskane. RRNO 1- Ankthi mbas vdekjes, f. 67

SËMUNDJ/e,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Puna e randë, e gjatë, ushqimi teper i vorfen e pislleku i madh që mbuloi të gjithë kampin, shkaktuen shumë *sëmundje*. RRNO 1 - Kampi i Bedenit, f.183

SENAT,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Mbasi Kongresit të Lushnjës Pater Vinçencin e gjejmë si *anëtarin* e senatit. HISTORI 2- Vinçenc Prendushi, i dashtun, i përzemërt, i qeshun e bujar, f. 171

SENATOR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Në këtë rast, bashkë me kolegun e vet, At Gjon Shllakun, i shkojnë për vizitë Gjonit të Gjomarkajve i emnuem *senator*. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f.231

SEND,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Kishte blé edhe të tjera *sende* që duheshin. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

SENDERGJIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ) libr. P.sh. Dokumentacioni arkival, në rast se ekziston, asht një *sendergjim* fals; RRNO 3- Paraqitje e volumit te trete, f. 465

SENTENC/ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ĴĴ) P.sh. *Sentencë* gjygsore tepër e vështirë, por nuk kemi ç't'i bajmë... RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

SEPARATIST,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Për të dyja këto ai u akuzue prej anmiqve si njeri i regresit, obskurantist dhe *separatist*. HISTORI 2- At Ambroz Marlaskaj, mbrojtës i lirisë njerëzore, f. 166

SËPAT/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ) && P.sh. -Frat, po si na hupe si *sëpata* pa bisht? HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

SEPSE *lidh. (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Për këtë punë edhe jam prishë me të, *sepse* nuk u tregue korrekt me mue. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legendarë, f. 207

SER/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P. sh. Ato ditë një mikut të Mehmetit i kishte

ardhë familja në takim dhe i kishte pru të gjitha të mirat, e ndër të tjera, disa domate *sere* dhe specia të regjun në gjizë. RRNO 3- Në spital, f. 559

SERIOZ,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ǿ) P.sh. - Ajo ishte një tallje e jo një proces *serioz*. RRNO 1- Fratël Gjon Pantalia, f. 118

SERM,-i *m. bised.* (*) ^ (**) ► (Ǿ) P.sh. Në kutinë e vogël *sermi* gjindej një palë rruza të vogla zadefit, ndërsa në kutinë tjetër ishte unaza. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

SERTË (i,e,të) *mb. i nyj.* bised. (*) ^ (**) ► (Ǿ) P.sh. Ishte një njeri që e dinte mirë se ku ndodhej, prandej rrinte i ndamë, i qetë, i mbyllun me të gjithë, gjithmonë rigjid o i *sertë* n'ato mendimet komuniste të vetat, kur i takonte me u shprehë ndonjherë n'ato mbledhjet e organizueme nga komanda. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

SERVIL,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ǿ) UGJ (2015, f. 159) P.sh. Ka pasë edhe disa njerz *servila* frigacakë, të cilët, për me i hi në hatër partisë, kanë krye ndër ato dit vepra të turpshme. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

SERVILIZ/ËM,-mi *m.* (*) ^ (**) ► (Ǿ) P.sh. Nuk kishem si të merrshem pjesë në atë *servilizëm* publik. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

SESA *lidh.* (*) ^ (**) ► (Ǿ) P.sh. Kam folë më kollaj, natyrisht vetëm e pa dëshmitarë, me oficera o nënofficera, *sesa* me të burgosunit. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

SESI *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ǿ) P.sh. Dëgjo or ti filan fisteku, në se të pyesin burrat e dëgjuar *sesi* vete fshati ynë, thuaj vetëm kaq: prift është filani, dhe ata e marrin vesh! RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

SESSION,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǾǾ) P.sh. Më 20 korrik 1991 u nisa për Itali, i ftuem në një *session* ekumenik të laikëve, që mbahej në Passo di Mendola. HISTORI 3.4 - Shënime rreth veprës "Vatikani dhe Arbëria" të Gj. Gashit, f. 362

SEVAP,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǾǾ) vjet. P.sh. Më bien më shumë me qellim që un të bëj *sevap* tue u dhanë tjerve. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

SEXHADE *f. sh.-t* [Sixhade- Stand.] (*) ^ (**) Δ (Ǿ) & P.sh. Të nesermen, n'oborrin para kullës së Vukë Frangut, mbi një *sexhade* të kuqe shtrihej trupi i madh, azgan, i veshun me jelek arit e çakçirë të bardhë. HISTORI 1- Deka e mikut trim, f. 55

SFINKS,-i *m. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǿ) P.sh. Kur mbërrijta te pjaca qendrore e qytetit, ku dominonte statuja e *sfinksit* të madh Stalin, posa hina në rrugën e Durrsit, një biçikletë m'u ndal dhetë hapa para meje. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

SI *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ǿ) P.sh. se ka Gurash të mdhaj e Gurash hora, njashtu *si* jemi na... HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

SIÇ *lidh.* (*) ^ (**) ► (Ǿ) P.sh. Në familjen tonë, kur festoheshin netët e ditët e shenjueme, *siç* ishin festat fetare, ditët e emnave etj., kishte aq shumë vizita sa nuk merret me mend. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episodi i parë, f. 393

SIDO *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ǿ) P.sh. -*Sido* që të jetë unë do të sjell dëshmitarët. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

SIDOQOFTË *pj.* (*) ^ (**) ► (Ǿ) P.sh. *Sidoqoftë* mendimi i Imzot Doçit ishte se tue krijue një shtet katolik, ky do të ishte shumë më i fortë, më i qëndrueshëm e do të mund përparonte. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME!- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f.467

SIDOMOS *pj.* (*) ^ (**) ► (Ǿ) P.sh. Gjeneral Gjini Marku mburrej shumë për veprimtaritë luftarake, shpesh edhe i ekzagjeronte, *sidomos* shifrat. RRNO 3-Kausha në Tiranë, f. 526

SIDOQË *ff.e ndërm.* (-) ^ (-) Δ (ǾǾ) P.sh. Të gjitha ligjet që njeh historia e njerëzimit deri më sot janë për me signrue pushtetin, ose shtetin, *sidoqë* të thirret ky: mbret, perandor ose president, si të dësh thuej ti, ndaq thirre edhe shërbtor, sepse Ministër don me thanë shërbtor. RRNO 1 - Këneta e Maliqit, f. 208

SIGURI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (Ǿ) P.sh. Revolverin e gjej un dhe për *siguri* do të shoqnoj deri te dera zyrës së Miladinit, e në rasë se të shkrepë huq, do të hyj un mbas teje me e krye këtë detyrë. RRNO 3- Korniza, f. 548

SIGURIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. *Sigurimi* i bukës në vend garanci e fitores së socializmit, kishte fillue disa vjet më parë me ndërtimin e një dige faraonike, që fillonte që nga dera e kampit të punës deri në bregdet. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

SIGUR/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ (**)

► (ǃǃ) P.sh. Mos i merrni në qafë se un u *siguroj* se nuk i njof as s'i kam pá kurr, përveçse ndër fotografi. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

SIGURT (i,e,të) *mb.i nryj. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Nuk jam *i sigurt*, tash që po tregoj, për veprimet e këtij malësori. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

SIHARIQ,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) bised. P.sh. Në gazetën e Enver Hoxhës Zëri i Popullit u botue disa kohë përpara se për vitin e ri do kemi një *sihariq* për popullin shqiptar. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

SIKUNDËR *lidh. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. -A përbën ky opozicion një objekt akuze dhe ndëshkimi për rrëzim të pushtetit me dhunë, sabotazh etj. etj. *sikundër* u trajtua në gjyqet komuniste? HISTORI 3.1- Ut heri dicebamus... (Siç thonim dje...), f. 269

SIKUR *lidh. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Fishta ishte krejtësisht kundra manipulimeve të gjühës nga shtetarët, edhe *sikur* t'ishin maskuem mbas ndonji kongresi shkencëtarësh e shkrimtarësh. HISTORI 3.4- Fallsifikatorët e veprës së Gjergj Fishtës, f.381

SILUET/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃǃ) P.sh. Dola në balkon mbi derë. *Silueta* foli lehtë: -Pater, hape! RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

SIPAS *parafj. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. -Kushdo që t'ishite, zakonet shqiptare i lajnë burrat gjak për gjak dhe nuk kemi nevojë të veprojmë *sipas* ligjeve të luftës që kishin vu gjermanët. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

SIMBOL,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Nanë *simbol* i dashunisë! RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

SIMIT/e,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) && P.sh. -Priftat nuk nxirren si *simitet*, zotni oficer. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

SIMPATL,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) UGJ (2015, f. 160) P.sh. Un shpesh i ndimojsha për sefertat dhe ai kishte shumë *simpati* për punen time. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

SIMPATIZANT,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃǃ) P.sh. Ishte *simpatizant* vetëm i Luigj Gurakuqit dhe ndiqte me vëmendje sukseset apo disfatat e tij. HISTORI 2 - At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

SIMPOZIUM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃǃ) P.sh. Mendoj që ka ardhë koha që, kjoftë edhe nga ky *simpozium* të propozohet ngritja e tyne. HISTORI 2- At Shtjefën K. Gjeçovi për fë e atdhe, f. 152

SINDIKAT/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) P.sh. Ky, i bashkuem rreth flamurit të *sindikatave* të pamvaruna, e shtërngoi Nanon me dhanë dorëheqjen dhe me zhvillue mbrenda vitit të tjera zgjedhje. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

SINJAL,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) UGJ (2015, f. 160) P.sh. *Sinjali* se folësi i anës tjetër nuk ishte polici o provokatori ishte përplasia e prangave të duerve për dërrasa. RRNO 1- Fratell Gjon Pantalia, f. 118

SINJOR *m. fet. (-) ^ (-) Δ (ǃǃǃ)* P.sh. Komanda me *sinjor* Ugon zgjodhen vendin e rí. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

SINQERISHT *ndajf. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) UGJ (2015, f. 160). P.sh. -Zotni, jam mësue me folë *sinqerisht* që në fëmijninë teme; të pëlqen o nuk të pëlqen asht tjetër gjà, por e vërteta asht kjo. RRNO 3- Si dikur, f. 478

SINQERITET,-i *m. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) UGJ (2015, f. 160) P.sh. Por na e kemi krijue një farë besimi dhe mund i flasim me *sinqeritet* kto fjalë. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

SINQERTË (i,e,të) *mb. i nryj. (*) ^ (**)* ► (ǃǃ) UGJ (2015, f. 160) P.sh. Prandaj të këshilloj që të jesh i hapur, *i sinqertë*, sepse Partia do të tregohet zemërgjërë. RRNO 3- Si dikur, f. 478

SINTAKSË,-a *f. (*) ^ (**)* ► (ǃǃǃ) gjuh. P.sh. - Sigurisht,- iu përgjigj profesori, - edhe gramatikën e *sintaksin*, por randësinë më të madhe ia jap stilistikës e sidomos hartimeve letrare. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

SINTEZ/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) UGJ (2015, f. 160) P.sh. Edhe se kishte kalue një jetë plot ngjarje të çuditshme ndër malsi dhe katunde, ai kishte ndejë gjithmonë me libra në dorë (të Teologjisë dogmatike dhe manuale) dhe kështu shpesh herë prej gojës së tij dilshin shprehje të sakta të njëj *sinteze* praktike. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

SIPAS *paraf. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Aprovohet Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë *sipas* tekstit q'i bashkëlidhet këtij dekreti. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, f. 295

SIPËR *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Gjatë ditës na i palosnim teshat dhe rrijshim *sipër* tyne sikur të ishin kolltuqe. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160. Gjenden edhe format: sipri, syfri.

SIPËRFAQ/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) && P.sh. Shqipëria socialiste ishte siguruar nga çdo mësymje që mund i vinte nga armiqtë e jashtëm kapitaliste e revizioniste dhe sikur çdo koalicion superfuqish të vehej kundra saj, mbrenda pak orëve do të zhdukeshin nga *sipërfaqja* e dheut. RRNO 2- Lin Biao në Shqipëri, f. 439

SIPËRMARRJ/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. pra, sikur t'ishte banor i kësaj botës sonë të sotme dhe këtë *sipërmarrje* ta administronte vetë. HISTORI 3.4- Fallsifikatorët e veprës së Gjergj Fishtës, f. 381

SIPËRËRMENDUR (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ËË) libr. P.sh. Tash po shqyrtojmë shtrembëtimet e dhunimet e bame ndaj artit Fishtjan në botimin e *sipërërmendun*. HISTORI 3.4- Fallsifikatorët e veprës së Gjergj Fishtës, f. 381

SIREN/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Në mëngjesin e së nesërme, n'orën 6, u bënë zgjimi i zhurmshëm me *sirena*, çanga, si dhe me emisionin e Radio-Tiranës që hapej, në vend të Hymnit Kombëtar, me kangën Në njërin dorë kazmën dhe në tjetrën pushkën! RRNO 3- Miniera e Spaçit, f. 535

SIRTAR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Mandej nxuer nga një *sirtar* një zdruk të vogël që kishte punue ai vetë. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

SISTEM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Këto lloj kontrollesh u banë *sistem* veprimi për të gjithë qytetin e Shkodrës dhe të gjitha pasoheshin me arrestime të shumta. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

SISTEMATIK,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Sot këta emna dijetarësh, që u përpoqën aq shumë për këtë popull, janë pothuaj krejtësisht të panjoftun, sepse nën pretekstin e formimit të një kulture të ré, të njeriut të rí, gjatë një periudhe shumëvjeçare u banë aksione *sistematike* shkatërruese të kultures kombëtare shqiptare. HISTORI 2- At Donat Kurti, vjollca e letrave shqipe, f. 221

SIT/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Por edhe krundet e shumta ishin *sitë* e veçue qysh prej mullinit. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

SIVJET *ndajf. (*) ^ (**)* & ► (Ë) P.sh. *Sivjet* ky numër erdh e u dyfishue. HISTORI 3.1- Në kjoftë se jemi këtu për me lypë, jemi për me lypë vetëm mend! f. 292 Gjendet edhe forma: simjet.

SJELL *kal. solla, sjellë (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kam prova të sakta se ti me fretnit shqiptarë je *sjellë* edhe mà zí se me mue sot e shpesh ke tregue përbuzje të madhe ndaj tyne. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

SJELLJ/E,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) && P.sh. Në përgjithësi ishm njerëz me të cilët nuk mund të flitej, me *sjellje* të këqija: hajshin bukën e përmbysshin kupën. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

SJELLSH/ËM (i), -me (e) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Por, një ditë thirrën Elez Troshanin, një farmacist shkodran, djalë i rí, shumë *sjellshëm*, të cilit i ngarkuen detyrën e mjekut të kampit. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

SKAJ,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Vendi im nuk asht në fundin e botës o diku në *skajin* e saj, por në Europë, ku farkëtohen fatet e qytetnimit prendimor. RRNO 1- Lexuesit, f. 15

SKAMJ/E,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Me stoicizmin që e karakterizonte barte *skamjen* mà të madhe dhe vuezjtet e burgjeve e të

kampeve të punës, gjithmonë i qeshun e me humor shkodran. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

SKANDAL,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. U duk se do të ndodhte një *skandal* i vërtetë. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

SKAPULLUE *jokal. v. III* [Skapull/on – Stand.] **-oi, -uar** (-) ^ (**) ► (Ǿ) P.sh. Jam i sigurt se një përqindje e naltë e popullsisë shqiptare mendonte vetëm si me u *skapullue* nga kjo tokë e mallkueme, por kahdo që sielleshe delte përpara kloni. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

SKARPAT,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) P.sh. Atë *skarpatë* e mbusha me karajfila të të gjitha ngjyrave. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

SKEL/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. -Po, - i thashë, - kam xanë një vend atje në *skelë* te shtëpia e Dom Mark Vasës. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

SKELET,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. Trupi i tij i shëndoshë ishte shëndrue në një *skelet*. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

SKEM/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. Qeveria Demokratike dhe shoqëritë rentiere ose *skemat* piramidale. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

SKEN/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. Si mora vesht prej shokve më vonë, tanë kjo *skënë* ishte zhvillue për kater orë. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

SKEPTIK,-u *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. Në atë çmenduri të përgjithshme vetem un mbeta *skeptik*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

SKËTERR,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ǿ) fet. P.sh. M'u duk sikur krejt toka jonë kje hapë aty para meje si një krater gjigant, grykë vorri që me tërbim kërkonte të përpijë të gjithë ata që dojshin me i shpëtue *skëterrës* së tmerrshme, ku dreqent e njerzit përpiqeshin si e si të sjellin sa më shumë vujtje, fatkeqsi e mjerime shoqishojt dhe ku nuk kish tjetër por vajë e kërcillim dhambësh. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

SKIC/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. Shikjo, mue më ka dalë zani si piktor, sepse një polic ma gjet në fletore, gjatë kontrollit, një *skicë*, si karikaturë, dhe më pveti: ti e ke bërë këtë? RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

SKIFTER,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. -Ah, po *skifteri*! Qindro! RRNO 1- Burgu i kishës, f. 115

SKIZM/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. Më mirë vdekja se *skizma*! RRNO 2- Në Tiranë, f. 274

SKIZOFREN,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) mjek. P.sh. është njeri i çmendun, maniak, *skizofren*, edhe spiu;... . HISTORI 3.4- Kasëm Trebeshina në rrugën e Golgotës, f. 357

SQAR/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ (**) ► (Ǿ) P.sh. - Shumë nga ju në këtë sallë keni kërkuar dënimin me vdekje, por dua t'u *sqaroj* se ne si gjykatë nuk mund ta jepshim atë me që faji ka mbetë në fazën e tentativës. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

SKLLAV,-i *m. sh. skllavër(it) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) P.sh. Aman o Zot se sa e bukur ishte kjo teoria e luftës së klasave: një herë majmun, mandej *skllav*, mandej padron, mandej Zot që kishte në dorë pushtetin ose njeri që gëzon lirinë! RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

SKLLAVËRI,-a *f. (*) ^ (**)* & ► (Ǿ) P.sh. Strategu politik i luftës së dytë botnore pamvarsisht se gjysën e Europës e ka hjedhë në *skllavni* e gjysën tjetër copë e zhel në rrugë të madhe me lypë një copë bukë prej jankive. RRNO 1- Dhuna bëhet pushtet, f. 35

SKLLAVOPRONAR,-e *mb.i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǾǾ) P.sh. Ndërkaq më shkante mendja te kohët e *skllavopronarëve* që nuk paskan të sosun gjatë shekujsh, sadoqë t'i kritikojmë ato. RRNO 3- Korniza, f. 548

SKLLOTË *f. (*) ^ (**)* Δ (Ǿ) P. sh. Funerali që u zhvillue në Shkodër kje madhështor, i gjatë, por edhe shumë i vështirë, sepse rrugët e qytetit ishin të mbulueme me gadi një gju borë dhe vazhdote me ra *skllotë* (borë me shi). HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

SKRUPU/II,-lli *m. kryes. sh.-j(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) UGJ (2015, f. 161) P.sh. Ndersa, po duelëm ilegalë, këta nuk i ndal gjà: mbysin ipeshkvin dhe në vend të tij vepronjë pa *skrupull*, siç vepruen me Kishen ortodokse. RRNO 2- Në Tiranë, f. 274

SKUAD/ër,-ra *f. sh.-ra(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Na shoqnonte një *skuader* ushtarake me në krye një kapter mustakgjatë që na ia kishim ngjithë emnin Lekë Dukagjini. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

SKULPTOR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Në të vërtetë, ndër të burgosun u hap fjala menjherë se ishem *skulptor*. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

SKULPTUR/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Fillova me punue, mbrenda në kamp, n'atë dru bushi, *skulpturën* e vogël. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

SKUQ *kal. -a, -ur (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ajo u *skuq*, na kqyri me dhimbje, sikur të donte të na kërkonte falje, mandej tha: -Të dënohen randë, por jo me vdekje. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

SKUT/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Të gjitha shtëpitë e qytetit, pa përjashtim, kontrolloheshin prej partizanëve t'armatosun, në çdo *skutë*, në çdo birucë, në çdo oxhak, në çdo quer. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

SKUTH,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. ata tjerët ishin më tepër për formalitet, ndersa ishin disa tjerë të burgosun *skutha*. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

SKIFTER,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. -Ah, po *skifteri*! Qindro! RRNO 1- Burgu i kishës, f. 115

SL LAV,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Një përkrahës tjetër pothuej mjaft i fuqishëm për mendimin e Imzot Jak Serreqit për krijim të shtetit *sllavo-shqiptar*, ishte Pater Anton Ashiku. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME! - Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f.467

SL LAVISHT/e,-ja *f. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kishte shetitë shumë vende të Europës dhe zotnonte latinishten, gjermanishten, frangjishten,

italishten, turqishten e *sllavishten*. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

SMIR/Ë,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Ndër, malsorët e vjetër, por më duket se gjithmonë e gjithkund e në botë, këto veti e bájne njerin me u cilsue mbi tjerë dhe aq sa tërheq admirimin aq e më tepër, ndër zemra të ngushta (*zeza*), shkaktonte *smirë* e urrejtje. RRNO 2- Zhdukja e kryqave, f. 427

SOB/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Erdhi me mue e më ndezi *sobën*, mbasi drutë i kishte gadi. RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por më shumë me shpifje, f. 344

SOCIALIZ/ËM,-mi *m. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kështu ky bashkpunim ka me i përpunue njerzit që hem kapitalistat të përqafojnë idetë e *socializmit*, edhe komunizmi ka me u bà demokratik e dikur do të jetojnë bashkë. RRNO 1- Dhuna bàhet pushtet, f. 35

SOCIOLOG,-u *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. -A mendoni se ka ndonjë lidhje midis tezave që ngre Ramiz Alia në dishminë e tij, *sociologëve* të tipit Elira Aranit Çela, Fatos Sevo Tarifa e të tjerë. HISTORI 3.1- Ut heri dicebamus... (Siç thonim dje...), f. 269

SOD/Ë,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Çdo 20 minuta merrshem një lugë *sodë*, por dhimbjet nuk pushojshin. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

SODIT *kal. -a,-ur (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ndejëm e e *soditëm* bashkarisht të tre. RRNO 3- Korniza, f. 548

SOF/ËR,-ra *f. sh.-ra(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Mandej më pveti m'anash në se Princi ofendohej me shtrudhe edhe pije në *sofër*. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

SOFRABEZ,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Hini n'odën ku ishte baba me djalin, shtrudhem *sofrabezin*, pjatat e gotat. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

SOJ,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) @ vjet. P.sh. ... Pashko Tomën e njohim se ásht burrë *soji* e sot duhej me kenë vetë ai këtu HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

SOJNIK,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) && P.sh. Të bijt e Deli Dedës kanë mbetë vetëm dy: nana asht një plakë prej Shale, mos me iu gjetë shoqja më *sojnikë* mbi tokë. RRNO 2-Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

SOLEMN,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) UGJ (2015, f. 161) P.sh. Bashkë me mue i kishte ardhë miratimi Dom Simon Jubanit e kështu do të zhvillohej një ceremoni *solemne* para popullit. RRNO 2- Meshtarët e rij, f. 316

SOLUCION,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) UGJ (2015, f. 161) P.sh. Atëherë ai muer një pikë *solucion* nga një shishe, e hodh me pikatore e priti pak minuta. RRNO 2-Shtërgata që po vjen, f. 423

SONDAZH,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) UGJ (2015, f. 161) P.sh. Ajo nuk u shtrua pa u bërë *sondazhet* për vorrin, simbas të dhanave që kishem tregue. HISTORI 2- Një vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

SOND/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Atje, mbi kodrat e Hekalit, një *sondë* e shpimit të thellë humbi mbrenda një krateri, nga i cili shpërtheu gaz i zjarrtë. RRNO 3-Uzina në veprim - Mbarimi i miqësisë, f. 656

SONTE *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. - Pater, kemi prurë këtë të dekunin këtu për me e lanë *sonte* në Kishë. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

SËPAT/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) && P.sh. -Frat, po si na hupe si *sëpata* pa bisht? HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

SOPRANO,-ja *f. sh.-t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) muz. P.sh. Na ndante në tri kategori: *soprano*, mezzo soprano dhe alto. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

SOROLLATJ/E,-a *f. sh. -e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. A e mendon ndopak se këto *sorollatje* që m'i ke bërë ose që ia ke bërë Partisë dënohen me burg? RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

SORR/Ë,-a *f. sh.-a(t)* ► (ǰ) && P.sh. Në atë kohë ky flamur luftohej jo vetëm prej të huejve, por edhe prej shumë shqiptarëve, që nuk e pranojshin *sorrën* ogurzezë. HISTORI 2- At Ambroz Marlaskaj, mbrojtës i lirisë njerëzore, f. 166

SOT *ndajf.* (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Kjo mbledhje këtu *sot* shpreh nderimin e kujtimit të Vinçec Prendushit si shkrimtar, si fetar e si Njeri. HISTORI 2- Vinçenc Prendushi, i dashtun, i përzemërt, i qeshun e bujar, f. 171 Gjendet edhe forma: sod.

SOVRAN,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Së pari, duhej zhdukë krenaria kombëtare e një shteti *sovrani*: ç'i duheshin perfaqësuesët e huej Shqipnisë në Tiranë? RRNO 1- Duhet kurbane tjera, f. 69

SPANGO,-ja *f. sh.-t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ata prunë një *spango* të gjatë 3-4 metra tanë neje-neje. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

SPASTRIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Pa u shue mirë jehona e një *spastrimi* nga kryesia e Komitetit Qendror, vinte spastrimi tjetër edhe më i bujshëm. RRNO 3- Shpresa e pa shpresë derisa tirani vdiq, f. 641

SPAT,-i *m. sh.-e(t)* (-) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Flamuri i Shqipnisë, ai i vërteti pa *spata* e pa hyll, dridhej, përpëlitej i zymtë e i vetmuem: nuk shifte asnjë si vedin. RRNO 1-Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

SPEC,-i *m. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. - Ti e din se gjithmonë turshí janë kenë këtu, bilë me *spec* mbrendë, - iu përgjigja. - Ndigo Dom Nikollë, - i thashë, - na e ka xanë rrota bishtin e s'kena kah t'ia mbajmë. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

SPECIAL,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ) UGJ (2015, f.161)P.sh. E qyra me shumë vëmendje: ajo ishte autentike nga njollat e vojtit ose, siç thirrej asohere, timbri oleati, pra një letër *speciale* nga Sekretaria e Shtetit të Vatikanit. RRNO 2-Shtërgata që po vjen, f. 423

SPECIALIST,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Atëherë thirrën *specialistin* kinez. RRNO 3-Uzina në veprim- Mbarimi i miqësisë, f. 656

SPEKULIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Atëherë kam formue bindjen se të dyja këto landë (materie) janë më shumë *spekulime* filozofike të autorëve sesa të vërteta historike. RRNO 2- Në Tiranë, f. 274

SPËRKAT *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. I preka dy kokat e tyne me qeleshe, mandej i *spërkata* me ujë të bekuem, tue u

thanë psalmin. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipëri, f. 13

SPIUNAZH,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Më shtine në një konvikt e shkollë *spiunazhi*, ku q'atëherë nuk më ka njoftë má kush me këtë emën. RRNO 3- Kampet e mshefunë në Shën Vasi, f. 678

SPIUNLLE/K,-ku *m. sh.-qe(t) [Spiunllë/k,-ku-Stand.] (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. ... sepse ideale kryesore të patriotizmit shqiptar ishin servilizmi e *spiunlleku* dhe njerëzit. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

SPIKAT *kal. -a, -ur (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Në teoritë e vjetra të psikologjisë pothuej mesjetare, *spikateshin* katër karakteret njerzore: sanguin ose i lëvizshëm; kolerik ose idhnak; melankolik ose vajtues dhe gjakftohtët. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

SPIRAL,-i *m. sh.-e (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Mica e vogël më kishte zgjedhë mue dhe më vinte e flente te kambët e mija; hynte pa pvetë kurrkend nga *spirali* mbi derë. RRNO 3- Si dikur, f. 478

SPITAL,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Grueja gjindej gjithnji në *spital*, por tue kenë fëmija shëndetlig, kërkoshin që t'i jepet pagëzimi. RRNO 3- Si dikur, f. 478

SPIUNAZH,-i *m. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Nga çdo *spiunazh* i huej shfrytëzohen rasat dhe ngjarjet. RRNO 3- Si dikur, f. 478

SPIUN,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Ne nuk të duam *spiun*, por të duam që të jesh kuadër yni, shok me neve. RRNO 1- Vetëm vdekja.., f. 110

SHPJEGIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. ... , i shkroi letër Leninit ku i thonte se e njipte për një njeri të kulturuem e se ai, si mik i dikurshëm, i kërkonte *shpjegime* mbi terrorin e Ushtrisë së Kuqe. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME!- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

SPONSOR *m. sh.-ë (-) ^ (- -) Δ (ǰǰ)* P.sh. Mjerisht më ka mungue një *sponsor*, gjá që e pengon botimin e kësaj veprë madhore të ndame në pesë-gjashtë volume. HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

SPORTEL,-i *m. sh.-e(t) (-) ^ (- -) ► (ǰǰ)* P.sh. Në *sportelin* e hotelit u thirrën emnat tonë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

SPORT,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Ajo e kthye në pallat *sporti* ishte krejt me shkallare që xejshin disa mija vetë. HISTORI 3.3- Nanë Tereza në Shqipëri, f. 319 **SPORTIST,-i** *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Luigji në rini ishte kenë një ndër *sportistat* má të mirë të Shqipnisë. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

SQAR/OJ *kal. -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. -Shumë nga ju në këtë sallë keni kërkuar dënimin me vdekje, por dua t'u *sqaroj* se ne si gjykatë nuk mund ta jepshim atë me që faji ka mbetë në fazën e tentativës. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

SQEP,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* & ► (ǰ) P.sh. Zogjt kur bëjnë vezët në çerdhe, i ngrohshin shumë ditë dhe kur ata dalin nga veza mëma i ushqen me *sqep* duke i thirrur ciu, ciu, ciu! RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612. Gjendet edhe forma: skjep.

SQEPAR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Si vegla pune maragozi kishte gjendje vetëm një sharrë e një qeser (*sqepar*). RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

SQETULL,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* & ► (ǰ) & ► (ǰ) P.sh. -Uji asht tepër i thellë, mbrrin deri në *sqetull* e të çon përpjetë. RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413. Gjendet edhe forma: sjetull.

STACION,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) UGJ (2015, f. 162) P.sh. U nisëm e shkuem diku andej ku ishte *stacioni* i trenit. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

STADIUM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Për popullin shqiptar ato janë si skuadra futbollit, të cilat kanë ndër *stadiumet* e ndryshme të vendit tifozat e vet. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

STAFET/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Aty mandej u ka dalë një fëmijë tjetër, dhetë vjeç, e kjo punë me *stafetë* ka vazhdue deri në Durrës. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME!- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f.467

STALL/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾǾ)
P.sh. -Kishën ta rrejme për mbledhje e punë tjera, - i thamë na, - ajo asht gurit të latuem e nuk asht për *stallë!* RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

STAN,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ)
P.sh. -Zef, ky *stan* këtë bulmet ka. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

STANDART,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ)
P.sh. Kazmat i prodhon fabrika *standart*. RRNO 3- Në spital, f. 559

STATISTIK/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ)
P.sh. Mbronte idealet demokristiane: ishte i lauruem në *statistikë*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

STATUJ/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ)
&& P.sh. Sot aty rrinte i heshtun, si një *statujë*, në krye të tavolinës. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

STATUS,-i *m. libr. (-) ^ (- -)* ► (ǾǾǾ)
P.sh. Megjithëkëtë Mirdita gëzonte një lloj *statusi* të veçantë me Turqinë. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME!- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

STEM/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ)
P.sh. Ndërkaq Hrushovi lavdohej se kishte dergue në hanë *stemën* prej arit të Bashkimit Sovjetik! RRNO 2- Dom Dedë Malaj, f. 391

STERLIN/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ)
P.sh. Thohej se një përfaqësues i British Muzeum-it kishte ofrue për të shumë 14000 *sterlina* ar. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

STËRNIP,-i *m. sh.-a(t); -ër (it) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ)
P.sh. Me siguri nuk ishin aq ikona shejtnorësh sa portrete të gjalla të voskopjarëve të dikurshëm sepse, *stërnipat* e tyne të paktë, i kishin rrejtë tiparet e fytyrës. HISTORI 3.1- Kur harrohet e keqja mund të përsëritet, f. 263

STËRVITJ/E,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ)
P.sh. *Stërvitjet* ushtarake janë gjitha kryesore e të gjitha diktaturave. RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

STETOSKOP,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾǾ)
mjek. P.sh. Doktorin muer *stetoskopin* dhe bani ato formalitete, siç bëshin dikur të

gjithë mjekët e botës. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

STIL,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ)
P.sh. Ndonjherë fillova të marr ndonji prej atyne regjistrave të vogjël për me e deshifruer gjatë natës se ato geramat *stil* mesjetar ishin një problem që duhej shpërthye. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

STILISTIK/Ë,-a *f. (*) ^ (**)* ► (ǾǾ)gjuh. P.sh. - Sigurisht, - iu përgjigj profesori, - edhe gramatikën e sintaksin, por randësinë më të madhe ia jap *stilistikës* e sidomos hartimeve letrare. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

STILOGRAF,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ)
P.sh. Prej Odës - Muzeum të Fishtës ai merrte, si pa gja të keq *stilografat*, lapsat e tjera kinkaleri dhe i mbante në xhepin e gjoksit me kreni. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

STIN/Ë,-a *f. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ)
P.sh. Kështu e paska krijue Zoti: *stinë* mbas stinet. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

STIV/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ)
P.sh. Nderkaq aty brí shkallve u vu *stivë* shajaku e topat e pëlhumave dhe u pá se filluen me u bajtë thasët me grunë. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

STIV/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ (**) ► (ǾǾ)
P.sh. Aty nen një lter i *stivosi*, në mënyrë që të kishte kohë me i bajtë mandej e me i çue te shpija e vllaut të vet. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

STOF,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ)
P.sh. Megjithse kapotën e ré, me *stof* të trashë të kombinatit, që më kishte pru motra e kishem aty në birucë, ndeja gjith natën tue mërdhitë e tue mendue. RRNO 3- Si dikur, f. 478

STOL,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ)
P.sh. Djali u ul në një *stol*, shtrini pak njanën kambë dhe filloi të përvjelë pantallonat. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

STOM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ)
P.sh. Ndër disa vende janë disa ishuj të vogjël që malësorët i thrasin *stom*. HISTORI 3.3- Kujtime për Hans Troschel, f. 345

STOMAK,-u *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǾǾ)
P.sh. Nga *stomaku* më duel të vjella e gjak. RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413

STRAJC/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ajo duhej pershkue përditë nga të burgosunit e ngarkuem me bidonin e ujit, *strajcën* e bukës, mushemanë, belin e lopatën e punës. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

STRATEG,-u *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Si *strateg* që ishte, Mehmet Shehu e pá menjihërë se Kelmendi nuk mund të merrej veçse me tradhtí. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

STREH/Ë,-a *f. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. E kuptova se familja ime, sadoqë ishte në një vend teper të izoluem, nuk ishte për mue një *strehë* e sigurtë. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

STROF/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Tue vazhdue me rreshtin e tetë të kësaj *strofe*: Fishta: Njashtu à gjuha e jonë shqiptare. HISTORI 3.4- Fallsifikatorët e veprës së Gjergj Fishtës, f. 381

STROFK/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh ndërsa vetëm kjo zonë e ndërmjeme mund të bëhet *strofkë* e mikrobeve të rrezikshme të reaksionit borgjez. RRNO 3- Si dikur, f. 478

STROFULL,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Si i tha këto fjalë ai ktheu në *strofullin* e bibliotekës. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

STRUK *kal. -a, -ur (-) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Gjithkush *u struk* për vedi tue pritë se shka do të ndodhte. RRNO 1- Lëvizja e Postribës, f.71

STRUKTUR/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Secili prej dy kryedialekteve të shqipes ka veçoritë e veta në fjalor, në *strukturë*, në frazeologji dhe në shqiptim (fonologji). HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

STUDENT,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Të parën herë kam hì në vjetin 1942, kur isha ende *student*. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

STUDIO-ja *f. sh.-t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. U çuem të dy e duelëm në një tjetër dhomë mà të vogël, gadi si *studio* private e tij. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

STUDIUES,-i *m. sh.-it) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. At Marini ishte një njeri *studiues*, i cili nuk kënaqej vetëm me burimet historike, por nga ato nxirrte konkluzionet e veta shkencore.

HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

STUF/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Ata të dy i ishin avitë *stufës* dhe i shtijshin dru, ndërsa un te dera, duerlidhun mbrapa. RRNO 3- Si dikur, f. 478

STUHI,-a *f. sh.-të) (*) ^ (**)* ► (Ë) && P.sh. N'atë çast filloi një *stuhi* e vërtetë zhurmash të ndryshme. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

SUBJEKT,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) UGJ (2015, f. 164) P.sh. Qe bà shumë i dashtun për rininë shkodrane prej dramave të shkrueme me *subjekte* nga legjenda dhe historia kombtare. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

SUBJEKTIV,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Nga kjo del se koncepti popull me shumë vështirësi mund përcaktohet, ai mbetet *subjektiv*. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

SUGJERIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Por ky *sugjerim* qe tepër ogurëzi, mbasi solli në fuqi një tiran gjaksuer, Enver Hoxhën. RRNO 1- Vjeti 1944, f. 17

SUIT/ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) UGJ (2015, f. 164) P.sh. Kur u nis Pasha me *suitë*, Mehmeti i fali dhantí të çmueshme atij edhe për miq. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

SUKSES,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Gazetat e radioja mburreshin me këtë *sukses* të madh kundra anmiqve të popullit. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

SUKU/LL,-lli *m. sh.-j(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) && P.sh. E me këto deklarata atëherë sigurimi luate si qeni me *sukull*. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

SUL/EM *vetvet. -a(u), -ur (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Për një që hyjshim n'ujë ato *suleshin*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

SULLTAN,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. -Ajo nuk është e emja por e *Sulltanit* që vjetë për vjetë dërgon pashallarët e vet. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

SULM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Djaloshi-prokuror Aranit Çela, veshë me kapotën ushtarake, hidhej në *sulm* partizan tue këputë përgjysë edhe fjalët e të paditunve, i

sigurtë në dijen e oratorinë e vet. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

SULMUES,-i *m.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. -Un punoj, z. komandant, un jam *sulmues*. RRNO 1- Kënetë e Maliqit, f. 208

SUNDIM,-i *m.* (*) ^ (**) ► (Ķ)

P.sh. Antarët e Këshillit të naltë (Regjencës) mbasi kishte perfundue *sundimi* i tyne i 100 ditve, tue e pá se tashmá nuk çante kryet për ta kurrnji shqiptar e lëshuen Tiranen dhe kerkuen strehim të përkohshëm në Kuvendin Françeskan. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

SUNDIMTAR,-i *m.* *sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Kush ishte *sundimtari* i vërtetë i Shqipnisë? RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

SUP/Ë,-a *f.* *sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Ushqimi i zakonshem ishte një *supë* bollgurit (grunë i trajtue) e kurrjá tjetër. RRNO 1- I lirë, f. 236

SUP,-i *m.* *sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Kur vizitoi Muzeun, armën e hoqi nga *supi* dhe e vuni në vendin ku kishte kenë má pare. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

SUPOZIM,-i *m.* *sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Kujtoni brigadat partizane të cilat kërkojshin me hi në çdo vrimë e skutë, dhe gjithçka shifshin u dukej vepër fashiste, balliste o reaksionare, dhe me *supozime* fantastike bájshin akuza imagjinare. HISTORI 2- At Shtjefën K. Gjeçovi për fé e atdhe, f. 152

SUST/Ë,-a *f.* *sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Mbasi e pranova makinën e shkrimit, e pashë se një germe duket se i ishte këputë një tel ose i kishte dalë një *sustë*. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

SUVATIM,-i *m.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Nga gërmimi i deriatyshëm u pá kjartë se nuk ishte dhé i zakonshëm i tokës, por një material mbushës i ardhun nga prishje ndërtesash, si copa tullash, gëlqere *suvatimi* etj.. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

SY,-ri *m.* *sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Dy *sy* të çuditshëm, plot dritë e shkëndia. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

SYMBYLLAS *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. vetëm na posaçe gjithkuj në Europë, do të ecim *symbyllas* o të verbët! HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

SYNET,-i *m.* (*) ^ (**) ► (Ķ) vjet. P.sh. Në daç me ndrrue fenë për me marrë dy grá, e ke rrugën të lirë gjithkur të dësh e shko banu *synet* te Hoxha i Drishtit, por Kin Marashi nuk thirret mà Kin Marashi i Dushmanit. RRNO 2- Sosja, f. 362

SYNIM,-i *m.* *sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Megjithkëta më tregoi se *synimi* i tij ishte me ia kalue edhe babës së vet. HISTORI 1- Mahmudi, pashë i Shkodrës, f. 88

SYZE *f.* *Vet. sh.* (*) ^ (**) ► (Ķ)

P.sh. I shkurtë, i thatë, i zbehtë, me një palë *syze* të zeza që i mbulonin gjysë e fëtyrës që qeshte. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

SH

SHAH,-u *m.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. N'ato ditë erdh zv.komisari dhe më porositi një *shah* artistik. RRNO 3- Korniza, f. 548

SHAJAK,-u *m.* *sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Ndërsá për njerzit mà të vorfën të këtij qyteti baba u dërgon dymijë okë drithë, njizet topa *shajak*, njizet topa pelhurë lini e po aq mëndafshi, këto të fundit vetëm për vajzat e

vorfna kur të dalin nuse. HISTORI 1 - Udhtimi në Raguzë, f. 69

SHAKA,-ja *f.* *sh. -(të) dhe -ra(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) [kupto: lojë fjalësh] P.sh. Si me *shaka* unë i thashë se edhe mbiemni im tregonte simbolin e paqes: Pllumin. HISTORI 3- Nanë Tereza në Shqipni, f. 319

SHAK/ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) && [kupto:bushtër]. P.sh. Me iu ruejtë si *shakës* s'tërbueme. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

SHAL/Ë,-a *f. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Kur duelëm në bjeshkë në Qafe të Tëthores, një ditë nana më veshi për bukuri, i hypëm një kali me *shalë* e shkuem në Theth, atje n'Okol, te shtëpia e Lulash Dashit. HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

SHALL,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. Gjoka, për të shpëtue vllanë e vet nga një e ftoftë, shkon e merr një *shall* me ngjyra që kishte te krevati dhe ja jep atij e i a pështjellë në kokë. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

SHAL/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Mbas *i shaloi* kalin, vjehrra po i thotë: - Vesh tesha tjera, merr lakun e këmesën, përcille pak kumbarën e ktheu me një barrë dru. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

SHAMATË,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Sot ju e pëlqeni njani-tjetrin, por nesër një *shamatë* e vogël mund të shkaktojë fatkeqsi të mëdha. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

SHAMI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Kje ndonji që nxori një *shami* të bardhë dhe e ngjeu në gjakun e At Gjon Shllakut. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

SHANS,-i *m. sh.-e (-) ^ (--)* Δ (ǰǰǰ) UGJ (2015, f. 165) P.sh. Presidenti Sali Berisha pati *shansin* e madh këso here me e pajisë shtetin shqiptar me një kushtetutë të vërtetë kombëtare, por e humbi busullën. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhur i politikës shqiptare, f. 245

SHAPK/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Marrin kalin e zagarin e shkojnë ndër mejhana të krishtenëve e mbasi pijnë, blejnë edhe ndonji lepur, ose rosa, *shapka* o ndonji shpend tjetër sa mos me kthye në shtëpi pa gjà. HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

SHARABAJK/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ) P.sh. Ajo *sharabajka* është e imja si edhe

ai pajtoni. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

SHARR/ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. E gjeta me *sharrë* në dorë: nuk di se çfarë po punonte, më duket se koshere bletësh. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

SHARTUEME (i,e,të) *mb. i nyj.* [Shartuar (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ) P.sh. shkollat shtetnore i kishte kthye në qendra të përhapjes së ideve komuniste të *shartueme*, në dukjen e një religjioni ultra nacionalist. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

SHASTISUR (i,e,të) *mb.i nyj.* [Shastisur (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Të gjithë ishin të dejun, të *shastisun* mbas këtij njeriu. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

SHATËRVAN,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Po vijnë të dy bashkë te un; komisari m'urdhnoi që të vijshem në veprim *shatërvanin*. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

SHATRA-PATRA *ndajf.* (*) ^ (**) Δ (ǰǰǰ) bised. P.sh. Veç mos harro, historia nuk shkruhet *shatra-patra*, simbas qëllimeve e prirjeve dashakqia tuejat. HISTORI 3.4- Kasëm Trebeshina në rrugën e Golgotës, f. 357

SHEF,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. U avit *shefi* i zyrës teknike: - Prifti Zef Pllumi! RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

SHEGERT,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Jepi gjithkuj hakun që meriton, si të vorfnit ashtu të pasunit, si turkut ashtu të krishtenit, si *shegertave* e shërbëtorëve, ashtu edhe agallarëve. HISTORI 1- Si u plak Mehmet Bushati, f. 79

SHEH,-u *m. sh.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Na muslimanët e kemi *Shehun*. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

SHENJTOR,-ja *f.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) fet. P.sh. *Shenjtorja* e Shna Ndout në Sebaste (Laç) u zgjanue me punime të shumta dhe, sa mà tepër që shtohet vorfnia, populli besimtar tregohej edhe mà bujar. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

SHEJTAN,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) && P.sh. - Sa për shoqnisht, - i thashë un, - duhet të tregoj të vërtetën se sa për mue e për

popullin, jeni mà zì se *shejtani*. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

SHËNJTËRI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) fet. P.sh. Qëllimi i këtyre është *shejtnimi* i vetvetes dhe ardhja në ndihmë kishës për kryerjen e shërbimeve të saj. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295. Gjetet edhe forma: shëjtëni.

SHEKU/LL,-lli *m. sh.-j(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Ishte një *shekull* i gjatë. RRNO 3- Si dikur, f. 478

SHËRBIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Mendoj se me këtë i báj një *shërbim* të madh letërsisë, artit e kulturës shqiptare. RRNO 3- Si dikur, f. 478

SHEMB *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. -Zotni, nuk rrxohet pushteti me barcoleta se po t'ish ashtu në Shkodër do ta kishin *shembë* kaheerë. RRNO 3- Korniza, f. 548

SHEMBU/LL,-lli *m. sh.-j(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. *Shembulli* i tij u persrit disa herësh edhe mà vonë, pa marrë parasyshë ligjen fetare që dënon vetvrasjen: megjithkëta gjykimin e drejtë për çastin e fundit të jetës e jep vetem Zoti. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

SHËMTIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Duhet ta kesh gjithmonë parasysh se shqiptari nuk e vret veten kurrë dhe nuk ban mbi tjetrin asnjë *shëmtim*, siç janë premja e hundës dhe e veshëve. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

SHËN fet. (-) ^ (--) Δ(Ǻ)P.sh. Gjithashtu, nipi i tij Dhimitri, i biri I Andresë, vllaut të Palit, kje famullitar i kishës së *Shën* Gjon Pagëzuesit në fshatin e Brianës të krahinës së Trevisit. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

SHEND,-i *m.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) && P.sh. Ishin të gjithë *shend* e verë sepse mendojshin se për atë vit nuk do t'i prekshin mà me dorë e kur i hidhshin me turr aty, lshojshin mbi to edhe mallkim. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

SHËNDET,-i *m.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Prandej ruenie vedin e mos e shkatrroni *shëndetin*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

SHËNDETËSI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Përveç Kryetarit dhe Nënkyetarit kishte edhe titullarët e kulturës e sporteve, të riedukimit, të ekonomi - financave, të *shëndetësisë*, të rruajtjes së ambjentit, të punës etj. RRNO 3- Në krypore të Vlonës- Lufta e klasave në burg, f. 568

SHËNDOSHË (i,e,të) *mb.i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Trupi i tij i *shëndoshë* ishte shëndrrue në një skelet. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

SHËNIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Ishte kjo një punë që në opinionin e partisë kishte pasoja: merrej *shënim*. RRNO 2- Zhdukja e kryqave, f. 427

SHENJ/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Ndërkaq unë nuk jepja kurrfarë *shenjë* jete. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

SHËNJEST/ËR,-ra *f. sh.-ra(t)* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) P.sh. Nuk asht puna i thashë te haeja, por strofulli im, i thashë, atje nuk kishte kurrfarë sigurie: i gjurmuej prej zagarëve e në *shënjestër* të gjuetarve. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

SHENJUES,-i *m.sh. -(it)* [Shënues- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǺǺ) P.sh. E si jo! - tha Ndrekë Pavaci, - zoja Kakarriqi tash është shenjuese e mirë e mà *shenjues* i biri, zotni Gjoni, që diti me e njoftë djamantin në pleh. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

SHEQER,-i *m.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Njani prej nesh duel me leter tue i lexue familjes nevojat që kishte: Dy kile *sheqer*, dy mish, dy mjalt. RRNO 1- Krishti në burgun e madh, f. 204

SHËRB/EJ *kal., -eva, -yer* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Dhe ndersa i binte gjoksit me grusht thonte: Un kam kërkue gjithmonë ndihmën e Zotit. Sot u *shërbej* komunistave që janë kundra Zotit e kundra gjithkuj. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

SHËRBES/ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) P.sh. Ndër kto familje më duhej me shkue me krye *shërbesat* fetare shpesh herë në vjetë. HISTORI 1- Nji ngjarje e pabesueshme, f. 22

SHERBET,-i *m.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Mbas ambëlsinave me *sherbet* erdh edhe kafja turke. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

SHËRBIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. -A thue të kërkojnë për *shërbim*
ushtarak? HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -
Episodi i parë, f. 393

SHËRBËTOR,-i *m. sh.-(it) (*) ^ (**)*► (ǰǰ)
P.sh. Sa *shërbëtorë* mbani ju për këtë pastërti?
HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e
oratori, f.181

SHËRIM,-i *m. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Të uroj
shërim të plotë se me mua kaq e kishe. RRNO
3- Në spital, f. 559

SHËR/OJ *kal. -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Këtë sëmundje e kam pasë edhe un; nuk
ka kurrnji doktor n'Europë që të *ta shërojë*
përveç dr. Dogliottit që ndodhet në Palermo.
HISTORI 2- At Justin Rrota, gjuhëtar i
shquem, f. 193

SHERR,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Apo edhe atë që e kenë e rrahni e bani
sherre e grindeni. RRNO 1- Kampi i Bedenit,
f. 183

SHES *kal. shita, shitur (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Jetoj me gjakun tim: *shes* gjak! RRNO 2- Po
thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

SHESH,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Ndonji prej shoqnesave të mij desht me
u ulë në *shesh*, por un ndeja gadi. RRNO 2-
Nata e Shënkollit, f. 331

SHESH/OJ *kal. -ova -uar (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh.
Në të vërtetë, aso kohe, na kishim me vedi edhe
arsyen njerzore që na i *sheshonte* të gjitha dogmat
e që nuk përplaseshin mes vedit. RRNO 3-
Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

SHETITJ/E, -a *f. sh.-e(t) [Shëtitj/e – Stand.]*
() ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Kishim orën e *shetitjes*
në ajër të pastër dhe për të shkue në tualet.
RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

SHËTITOR/e,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Kolona e të burgosunve delte nga burgu i
Konviktit të Maleve tona dhe nisej drejt
shetitores qendrore të Shkodrës, për me
mbrijtë në kinemanë Rozafat ku zhvillohej
gjygi. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

SHEZLONG,-u *m. sh.-gje (-) ^ (--)* Δ (ǰǰǰ)
P.sh. Shkuem bashkë dhe e gjetëm shtri mbi
nji *shezlong* me nji libër në dorë. RRNO 3-
Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

SHFAQ *kal. -a, -ur (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Thuhet, e duket se është e vërtetë, se të
parën e të vetmen herë që u *shfaq* kjo tragjedi
në salonin e fretënve, Prenk Bibdoda pa

mbarue krejtësisht shfaqja duel prej sallonit të
teatrit, e priti Fishtën jashtë. HISTORI 3.6-
HISTORÍ KURRË E SHKRUEME! - Bisedë
përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f.467

SHFAQJ/E, -a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ)
P.sh. Tue e dijtë dishirin tim për cirkun më
dërgoi si në Berna, ashtu edhe në Zyrih ndër
shfaqje cirku. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -
Episodi i dytë, f. 428

SHFAROS *kal. -a, -ur (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh.
Në territorin ku sundoi, kje nji tiran gjakatar i
cili nuk kishte as kuptimin mà të vogël për
tolerancën fetare, aq sa me dhunë *shfarosi*
viset kristiane që gjindeshin, për rrezik, nën
sundimin e tij. HISTORI 1- Hymje, f. 9

SHFLET/OJ *kal. -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Ndërsá po i *shfletoj* këto shkrime mbërrij
në përfundim se ai në burg filloi me shkruet aty
kah viti 1972 kur ishte në Burrel, pra në nji
moshë të thyeme. HISTORI 3.4 - Dy fjalë për
autorin e shkrimet e Dom Nikollë Mazrrekut,
f. 386

SHFRYTËZIM,-i *m. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Nji *shfrytëzim* njerëzor shndërrohet me
nji shfrytëzim tjetër mà të madh. HISTORI 2-
At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

SHFRY/J *jokal. -va, -rë (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Mbasi *shfryu* e u shpraz kundra fashizmit
italian, atëherë me atë atlant gjeografik në dorë
u suell prej meje. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë
- Episodi i dytë, f. 428

SHKATËRRIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)*► (ǰǰ)
P.sh. Atje në vend që të merrnin me të vërtetë nji
shkollim serioz ishin dhanë mbas veseve të
Europës, të rinisë, mbas ideve të reja
revolucionare, të cilat asokohet në Shqipni vetëm
shkatërrim mund të binin. HISTORI 3.6-
HISTORÍ KURRË E SHKRUEME! - Bisedë
përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

SHI,-u *m. sh.-ra(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)
P.sh. Që nga çasti që ishim nisë, *shiu* nuk
kishte pushue asnjherë. RRNO 1- Këneta e
Maliqit, f. 208

SHI *pj. krahin.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) [kupto: Pikërisht, tamam.] P.sh. Por *shi* n'atë kohë Gjon Martin Lulati e Mirot Paloka, prej Bajze, të cilët kishin organizue shumë burra në jetën ilegale, rrethuen me çetën e vet Kishën, popullin dhe komandën partizane. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

SHIJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Je teper i ambel ti, prandej të duket ujët me *shije* të idhtë. RRNO 1- Xhabir Dibra, f.128

SHIJ/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Erdha me marrë babën që të *shijojë* vetëm një ditë liri, por ju as kufomë nuk ma jepni. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

SHIJSHËM *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Burri i motrës asht gjuetar; afër shtëpisë ka një kënetë ku i gjuen këta zogj; janë mjaft të *shijshëm*, sidomos kur njeriu asht i unshëm. RRNO 3- Si dikur, f. 478

SHIKË *f. sh.-a* (-) ^ (-) Δ (ǺǺ) krahin.

P.sh. Bishtat e kazmave e lopatave delshin të mirë e duert nuk do të kishin më *shika* e kallo. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

SHIKIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. *Shikimi* i tij ishte i dyshimtë e i pasigurtë. RRNO 3- Si dikur, f. 478

SHIK/oj *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh.

Do t'i *shikoj* nesër. RRNO 3- Si dikur, f. 478

SHIKUES,-i *m. sh.-i(t)* (*) ^ (**) ► (ǺǺ)

P.sh. Ishin vetëm *shikues*. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

SHILT/E,-ja *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Mbasi u ula në një *shilte*, Vuka duel. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

SHIN/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Rruga e *shinave* nuk ishte në nivel, prandej un me vështirësi të madhe shtyjshe vagonin. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

SHIRING/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Mbas pesë minutash po vjen doktori dhe i ban një *shiringë*. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

SHIRIT,-i *m. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Përveç këtyne nxuer një *shirit* pece të qepun me makinë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

SHISH/E, -ja *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Dola e i hapa derën; kishte në dorë një *shishe* raki e më pruni dhanti. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

SHITËS,-i *m. sh.-(it) fem. -e, -ja sh. -e(t)* (*)

^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Atëherë *shitësi* i thotë se, në mungesë të mishit, mund vehe edhe djathë, natyrisht pak i fortë. RRNO 2- Dom Dedë Malaj, f. 391

SHKA *përem. lidhor*[kupto: çfarë](-)(-)(-)Δ(Ǻ)

krahin. P.sh. Më lajmuen se *shka* po ndhodhte. RRNO 2- Puna me pengesa, f. 418

SHKA/K,-ku *m. sh.-qe(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Menjherë, mbas asaj dite të 29 nandorit 1944, në rrugën Shkodër-Podgoricë filloi qarkullimi si kurrë më parë, në një kohë që komunikacioni me Tiranën ishte tepër i vështirë për *shkak* të prishjes së urave, ndër të cilat filluen me u vendosë trapa lundruës e roje partizane. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

SHKAKTAR,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Kufijtë që ndajnë shtetet janë të damshme për shoqinë njerzore: janë *shkaktarë* të luftave kriminale. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

SHKAKT/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ►

(Ǻ) P.sh. U tregova arsyet, për të cilat dojshe me i rrallue vizitat, që të mos t'i *shkaktaja* kuj ndonji dam. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

SHKALL/Ë,-a *f. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Në krye të *shkallëve* ishte një copë korridor ku shifeshin dy njerz të mbuluem me batanije dhe katër dyer. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

SHKALLËZIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ►

(Ǻ) P.sh. Ky vendim i qeverisë së Ahmet Zogut së asaj kohe bani shumë zhurmë pamvarësisht se ai u mundue me e paraqitë se ishte një *shkallëzim* i reformave sociale, që ai kishte nisë me bënë qysh në vjetin 1929. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME! - Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

SHKALLIM,-i *m. sh.-e(t)* [Shkallëzim,-i-

Stand.] (-) ^ (-) ► (Ǻ) P.sh. Po këtu, më lipset të shtoj se për disa arsye të momentit

është filluar me botimin e dokumenteve më të fundit, me shpresën e patundur për një botim të plotë të dokumenteve që rrahin caqe kohore më të largët, të cilat gjenden të radhitura sipas një *shkallimi* kronologjik. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

SHKËMB,-i *m. sh.-inj(të)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Atëherë un u çova në kambë e fillova me marrë rrugën teposhtë, që ndër ato *shkëmbij* të thepisun ishte e vetmja e hapun prej bagëtime. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

SHKANDULL *f. (-)(--)* Δ (Ë) vjet. [kupto: marrëzi] P.sh. Me marrë në shërbim një femër, ishte *shkandull*, ndërsa burrat nuk dijsin kurrëgj as për vedi, jo më për mue. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipëri, f. 13

SHKANDULLUE *jokal. (-)(--)* Δ (Ë) vjet. [kupto: marrosem] P.sh. Në fillimet e botimit të poezive të tij shumëkush edhe nuk i pëlqeu e ndoshta edhe *u shkandullue*, sepse nuk e kuptuen se ai ishte pioneri i poezisë moderne në gjuhën shqipe. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

SHKAPET *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Mandej më kapi në gjoks, më shtyu mbas dere dhe më *shkapeti* për mur. RRNO 3- Si dikur, f. 478

SHKARKIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Mbas të gjitha punimeve që bana nuk u gjet asnji tombinë dhe asnji tub *shkarkimi*. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

SHKARK/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. -Nanë, - tha ajo, - a don t'i *shkarkoj* te votra? RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

SHKARP/Ë,-a *f. kryes. sh. -a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. edhe nisi menjherë një barkë me këpucë, me *shkarpa*, me zhele. HISTORI 3.1- Në kjoftë se jemi këtu për me lypë, jemi për me lypë vetëm mend! f. 292

SHKARRAVIT *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Përndryshe, po nise prap me *shkarravitë*, dije se, në kjosha gjallë, kam me t'u përgjegjë flakë për flakë! HISTORI 3.4 - Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

SHKAS *m. sh. (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Ky ishte vetëm një *shkas* mbi të cilin shteti komunist do të bazohej për me zhdukë gjithë veprimtarinë e organizueme të Klerit katolik në Shqipëri. RRNO 1- Ankthi mbas vdekjes, f. 67

SHKATËRRIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Atje në vend që të merrnin me të vërtetë një shkollim serioz ishin dhanë mbas veseve të Europës, të rinisë, mbas ideve të reja revolucionare, të cilat asokohet në Shqipëri vetëm *shkatërrim* mund të binin. HISTORI 3.6 - HISTORÍ KURRË E SHKRUEME! - Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f.467

SHKATHËT (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Aty njifet me djalin e ri; e sheh se ishte i zgjuet dhe *i shkathët*, prandaj duhej bá çmos për ta shpëtue. HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

SHKATHTËSI,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Atij i qitën sytë flake e me një *shkathtësi* që nuk e pritshe nga një plak 80-vjeçar, qiti duerët para kryqës. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

SHKEL E SHKO *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ë) && P.sh. Ai oficeri që të pat marrë ishte ndër ditët e transferimit dhe e ka bá *shkel e shko*. RRNO 1- Fratell Gjon Pantalia, f. 118

SHKELJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Në bazë të ligjeve të RPSH, më të drejtat e botës, akuzohet zagari Caja për *shkelje* të nenit të tradhtisë së lartë, numër kaq e aq. RRNO 3- Oficera të mirë e oficeria të këqij, f. 643

SHKELM,-i *m. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Dhe Shqipëria ka nevojë që mos të sundojë më forca, mos të sundojë më grushti, mos të sundojnë më *shkelmat*, por të sundojnë kryet. HISTORI 3.1- Në kjoftë se jemi këtu për me lypë, jemi për me lypë vetëm mend! f. 292

SHKËLQ/EJ *jokal. -eva, -yer* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ishte një djalë në të cilin *shkëlqejshin* shumë virtyte, por mbi të gjitha dallohej ai i guximit, ndoshta trashigim familjar. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

SHKËLQESI, -a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ndigjò, *shkëlqesi*, ke një urretje patologjike për françeskanët. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

SHKËLQYESHËM *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kqyrën furrën e bërtitën: *Shkëlqyeshëm!* RRNO 1- I lirë, f. 236

SHKËMB/EJ *kal. -eva, -yer* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Secilën herë juristat e kleri *shkëmbejshin* variante të reja. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

SHKENC/Ë, -a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Këtu nuk vlen më asnjë *shkencë*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

SHKENCËTAR, -i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ai kje një *shkencëtar* i vërtetë, që vetëm në tre muejtë e fundit e la gjuhësinë e, pa mujtë me lëvizë nga shtrati, e duroi sëmundjen deri që dha shpirt. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

SHKËNDIJ/Ë, -a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Nxora çakmakun, të cilin nuk e ndezshe, por vetëm sa me nxjerrë *shkëndija*, ndërsa me dorën tjetër hapshe e ulshe cepat e fundit të zhgunit të gjanë. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

SHKEP *kal. -a, -ur* (-) ^ (--) & ► (Ë) [kupto: veprimin e kundërt të foljes: qep.] P.sh. mandej shkepi me atë brisk edhe astarin e dyfishtë, *shkepi* një pjesë të vogël të tij e nxori një napoljon arit. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

SHKËPUT *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ai kje *shkëputë* mbas semimaturet nga gjimnazi. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

SHKIMË *kal. (-)(--)* Δ (ËË) vjet. [kupto: fik, shuaj.] P.sh. Flitej se vetë Mehmet Shehu kishte mbërritë deri aty sa me *shkimë* cigaren e duhanit, për sy të njeriut, sikur t'ishte taketuke. RRNO 1 - Vjeti 1945, f. 24

SHKJA *m. (-) ^ (- -)* Δ (ËË) [kupto: serbët e jugut] P.sh. Para se t'errej gjithë populli që ishte largue nëpër shpella e qeta malit kthyen me bagti ndër shtëpia, se u dha zani se *shkja* ish dorëzue. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

SHKOJ *jokal.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. *Shko*, nana asht nanë: e gjallë e e dekun. RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

SHKOLLARUC *mb. i panyj.* [Shkollarist,-e – Stand.] (*) ^ (**) ► (ËË) P.sh. Megjithtë, mos mendo se në derën tande të ka ra një *shkollaruc* i veshun me xhubetë grash. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

SHKOLL/Ë, -a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) && P.sh. Kjo shkolla e tyne asht *shkollë* e drejt e del drejt! RRNO 2- Marashi, f. 351

SHKOP, -i *m. sh.-inj(të) dhe -a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Mar Nika, burrë i vjetër mbi të tetëdhjetat, me *shkop* në dorë na prini. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

SHKOPSITUNA (i,e,të) *mb.i nyj.* [Shkopsitur (i,e,të) – Stand.] (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. djelm të gjatë e të thatë, pa bark, si të remtë e me zigoma të theksueme mbi faqe, të lodhun, të raskapitun, me uniformat zhele të *shkopsituna*. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

SHKREP *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. M'u duk se em at i hapi sytë edhe një herë, por komandanti partizan iu avit e ua *shkrepi* në krye. RRNO 2- Baba i vërtetë, f. 409

SHKREPËS/E, -ja *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Gjithë ditën ra shi i floftë mbi né të shternguem aty në makinë, si *shkrepsët* në kuti, pa mujtë me krye asnjë nevojë fiziologjike, përveç shka nxierrshim prej goje. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

SHKRES/Ë, -a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Megjithtë më tha: Mos u shqetso, po të baje një *shkresë* provizore për katër ditë ose pesë që të gjezdisish pazarit, por mos gabo me dalë prej Korçet se të arrestojnë. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

SHKRETË *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Shkodra mbet *shkretë*, pa zot e pa mbret! HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

SHKRETINË *f. sh.-a(t)* [Shkretëtir/ë,-a – Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ë) P.sh. Edhe un vetë ishem i kënaqun për atë ambjent aq të bukur që më dukej si një oaz mes *shkretinës*. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

SHKRI/J kal. -va, -rë (*) ^ (**) ► (Ĵ) P.sh. Po ashtu i dhimbshem kje episodi i Sandër Pistullit, një prej ish tregtarëve të ndershëm të Shkodrës, një burrë tamam zotni!, i cili *shkrini* të gjithë atë pasuní. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

SHKRIM,-i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ĵ) P.sh. Nuk bëhej kurrnji dokument zyrtar me *shkrim*. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

SHKR/UAJ kal. -ova, -uar (*) ^ (**) ► (Ĵ) P.sh. Përditë *shkruaj* nga dy kërkesa për transferim; një ministrisë dhe tjetrën lokalitetit. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

SHKRONJ/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (Ĵ) P.sh. Mbrapa podiumit, nalt, ishte shkruar me *shkronja* tepër të mëdha: Drejtësia në shërbim të popullit. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

SHKRUMB,-i m. (*) ^ (**) & ► (Ĵ) && P.sh. edhe më shqip, se cili klan a cili fis ta sundojë këtë Shqipni të mjerë për me e djegë e me e pjekë deri të mbetet *shkrum* e hi. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

SHKUEMJA (E) f. [(E) Shkuara- Stand.] (-)(-(-) Δ & (Ĵ) P.sh. Çdo takim me një meshtar katolik konsiderohej reaksionar, anmik por edhe vetë e *shkuemja* në kishë ishte (po nuk ishte i autorizuem) një akt anmiqsor. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

SHKUESI,-a f. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (Ĵ) vjet. etnogr. P.sh. Zefi u nis për këtë *shkuesi*. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 38

SHKUL kal. -a, -ur (*) ^ (**) ► (Ĵ) P.sh. Kanë mbrijtë me i kapë çobanët e malit e me ua *shkulë* thojt me dana, tue i pvetë: ku e ke mshehë Nikë Sokolin o Mark Tungjin, ose per dikend tjetër. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

SHKUM/Ë,-a f. (*) ^ (**) ► (Ĵ) P.sh. Thonë se i mbytuni kapet për *shkumën* e valëve të detit. RRNO 3- Shpresa e pa shpresë derisa tirani vdiq, f. 641

SHKUMËS,-i m. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (Ĵ) P.sh. Vinte në shkollë me petkun fetar, shumë të pastër dhe kur shkruente në drasë të zezë ruhej të mos përlyhej me *shkumësin* e bardhë

ose pluhnin e tij. HISTORI 2- At Benedikt Dema, enciklopediku, f. 225

SHKUND kal. -a,-ur (*) ^ (**) ► (Ĵ) P.sh. Krishti në Ungjill thotë: kur t'u nxjerrin jashtë nga ndonji qytet, *shkund* edhe pluhnin e këpuceve e ik në një tjetër vend. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

SHKURR/E,-ja f. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ĵ) P.sh. Ky partizani, i mshefun në një *shkurre* deri atëherë, kishte vrojtue krejt këtë skenë. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

SHKURT ndajf. (*) ^ (**) ► (Ĵ) P.sh. Un u përpiqëshem me i ra sa më *shkurt* bisedimit dhe propë m'u desht me ndërhy ndoshta sikur t'ishem me pak edukate. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

SHKURTAS ndajf. (*) ^ (**) ► (Ĵ) P.sh. Atëherë i tregova *shkurtas* ngjarjet e vjetit 1967, sepse veprimet e revolucionit kultural kinez ishin të vështira me u marrë me mend prej kujdo. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

SHKURTËR (i,e,të) mb.i nyj. (*) ^ (**) & ► (Ĵ) P.sh. Mbas vizitës së *shkurtën* që bani ndër klasat e liceut Illyricum, pati një takim me pjesëtarët e urdhnit françeskan, gjatë të cilit kritikoi ashpër gjithë klerin katolik e në mënyrë të veçantë Hyllin e Dritës për qëndrimin kundërshtar ndaj bollshevizmit, RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

SHKYEJ kal. (-) ^ (-) Δ & (Ĵ) vjet. fig. P.sh - Mos fol, mos ta ndigjoj më zanin, se aty do të *shkyej*. RRNO 3- Si dikur, f. 478

SHLLUNGË f. sh.-a (-) ^ (-) Δ & (Ĵ) P.sh. vjet. krahin. P.sh. Prandej, tue kenë se nga dera e mensës dilte në korridor e gjithë ajo *shllungë* tym duhanit, atij i kishin shpërthye lot nga sytë e sekrecione nga hundët. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

SHLLUQ onamat. (-)(-) Δ (Ĵ) && P.sh. Kambët ndër opinga bájshin plluj e *shlluq*. RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por më shumë me shpifje, f. 344

SHLODH jokal. (-) ^ (-) Δ & (Ĵ) P.sh. Atë nadje herët tue shkue populli te shkolla ku votohej, po shofin se Kryqi i drunit aty në qafë, ku zakonisht pushojshin njerzit për me u *shlodhë* pak, ai kryq ishte hjekë e zhdukë. RRNO 2- Zhdukja e kryqave, f. 427

SHLODHJE *f.* (-) ^ (--) Δ & (Ǿ) P.sh. Në të vërtetë *shlodhja* ime kërkoi më shumë se 48 orë. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

SHLYEJ *kal. shleva, shlyer* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. Bëji një lutje Partisë e Pushtetit që të të mëshirojë jetën dhe bëji premtimin që sot e mbrapa do t'i *shlyej* gjynahet me punë të dobishme. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

SHMANG *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. Mbasi kaluem urën e Matit makina i *u shmang* rrugës nacionale dhe hini nëpër fusha, gjatë një rruge të improvizueme, plot gropa. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

SHNDËRRUAR (i.e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. Unë e shoh kjartë se është një fuqi mbinatyrore, që i mban gjallë këta njerëz të *shndërruar* në kafshë. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

SHNDRIT *jokal. -a, -ur* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. Me ardhjen e tij *u shndrit* jo vetëm saraji, por tanë Shkodra. HISTORI 1- Deka e mikut trim, f. 55

SHOFER, -i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. Ky asht *shoferi* më i mirë që kemi e për këtë ju insistuet ta merrni edhe kur un ju thashë se ky nuk asht në gjendje me udhtue, se tash 48 ore nuk ka bënë një sy gjumë. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

SHOH *kal. pashë, parë* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. Un shpesh shkoj aty e më duket sikur flas me ta dhe *shoh* se qysh atëherë, kanë fillue me u brejtë e me u plakë. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

SHOK,-u *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. -A më the që po flasim si *shokë* e sinqerisht? RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

SHOQAT/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. Ai si drejtor i saj në këto vjetët e fundit ishte perpjekë me të gjitha fuqitë, që në këtë *shoqatë* thjeshtë fetare mos të depërtojnë asnjë rrymë politike e partive të krijueme. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f.141

SHOQËR/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. Këtë letër po e *shoqëroj* me një sopatëguri, të cilën e kam gjetur në një shtëpi ndër malësitë e Tiranës ku kam banuar gjatë operacioneve luftarake. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

SHOQI-SHOQIT *përem. pacak.* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) bised. P.sh. Para se me fjetë mund e gjejshim ndonji çast për t'u ngushllue me *shoqi-shojnë* e me koordine veprimet e punës. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183 Gjendet edhe forma: shoqishoit.

SHOQËRUES,-e *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. -Këtu para kam raportin *shoqërues* dhe nga kjo sëmundje që kanë shënuar këtu ti do të hajshe një thikë e cila do të ishte fatale për jetën tënde. RRNO 3- Në spital, f. 559

SHORT,-i *m.* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. A qesim *short* kush me hì, o un o ti? RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

SHOSHIT *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. Por mendoju e *shoshite* punën mirë. RRNO 2- Sosja, f. 362

SHUAJ *kal. shova, shuar* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. Më teproi dishka dhe e *shova* etjen. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

SHPALL *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. Dekreti i Feçorr Shehut e *shpalli* atë pushkatim si një fitore, ndërsa ishte humbja më e madhe e demokracisë shqiptare, mbas nji zet vjetë tiranie mizore. RRNO 3- Fragmente nga revolta e Spaçit, f. 595

SHPALLJ/E, -a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. 28 Nandori 1944 qe një ditë e ftohtë, e zyrtë, ndoshta më e zymta që prej *shpalljes* së pamvarsisë. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

SHPALOS *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. Përsëri i hoqën flamujt dhe u ndërruen vendet: aty n'atë vend ku përpara valavitej flamuri shqiptar, aty u *shpalos* flamuri jugosllav. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

SHPARTALL/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. Ahmet Pasha e *shpartalloi* ushtrinë e Pashë Çausollit e mandej u nis me u dalë para ushtrive të Vezirit. HISTORI 1- Karagega në kalá, f. 94

SHPAT,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. Dhe kjo gjamë persritej një mbas një ndër *shpatet* e maleve. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

SHPATULL,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ▶ (Ǿ) P.sh. Kapi shufren e hekurit me të cilën shprishte zjarmin e sobës së ndezun dhe me të m'u

versul mbi *shpatulla*, shpinë, kofshë e kambë.
RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

SHPEJT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) &&
P.sh. Un nuk mujshem më as *shpejt*, as kadalë.
RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

SHPEJTË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ)
P.sh. Mora një lundër të *shpejtë*, e vozitun nga tre hotjanë, dhe dola në breg të liqenit që thirret "Syni i Gjonit". HISTORI 1- Sundimi i Mustafa Pashës, f. 84

SHPEJTËSI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)
P.sh. Dha urdhna të premë dhe ndërkaq ato bluzëbardhat vertiteshin me *shpejtësi* sa poshtë-nalt, sa andej-këndej. RRNO 3- Në spital, f. 559

SHPELL/ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)
P.sh. Por hapat që hynë në *shpellë* nuk kjenë njeriut: u duk një ujk. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

SHPEND,-i *m.sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)
P.sh. Bajza, *shpend* i ujit, aty afër qafës jep një erë peshku. RRNO 3- Si dikur, f. 478

SHPENZIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)
P.sh. Komandanti dilte për gjah, por mbajtja e zagarit ishte një *shpenzim* familjar. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

SHPËRBLIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)
P.sh. Ky është *shpërblimi* i të gjitha veprimeve të mija! RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

SHPËRDORIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)
P.sh. Por edhe me besimin që ajo të përplotësojë më tej kureshtjen e mprehur civile për dëshmitë historike në një kohë kur historia kombëtare e shqiptarëve vijon të pësojë prej shformimeve e *shpërdorimeve* të historiografisë ish - komuniste e neo-komuniste. HISTORI 1- Shënim për këtë botim, f. 5

SHPËRLA/J *kal. -va -rë* (*) ^ (**) ► (Ǻ)
P.sh. U përpoqa ta fshij gjithkrah, ta laj e *shpërlaj* me nderim kishtar, tue mendue se për së shpejti mund ishte edhe banesa e natës sime të fundit. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

SHPËRNDAJSHIN *kal. -va -rë* (*) ^ (**) ► (Ǻ)
P.sh. *Shpërndajshin* pare, shpërndajshin dekorata, shpërndajshin rybe. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

SHPËRNGUL *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ǻ)
P.sh. Tue pa ardhjen e okupacionit turk ndër kufij të Shqipnisë, një pjesë e familjes së Engjëllorëve, princa të Drishtit, *u shpërngulën* në Itali. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

SHPËRTH/EJ *kal. -eva, yer* (*) ^ (**) ► (Ǻ)
P.sh. Nga gjashtë dritaret e Kishës *shpërtheshin* rreze që ndritshin borën e bardhë. RRNO 2- Nata e Këshndellave, f. 338

SHPËRTHIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)
P.sh. Puna bahej kryesisht me kazma, mbi ca shkambij të gjallë të coptuem herë mbas here nga *shpërthimi* i minave. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

SHPESH *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Ndërkaq më ftoi që të shkojshem *shpesh* në magazinë me bisedue bashkë. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

SHPESHHERË *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ǻ)
P.sh. Kuvendit tonë iu përsëritën *shpeshherë*. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

SHPËTIM,-i *m.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Un mendoj, - tha ai, - se çorganizimi i organizuem vetëm nën një lpushkëv është e vetmja mënyrë *shpëtimi*. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

SHPËT/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ǻ)
P.sh. Në kjoftë se më vrasin jam i lumtun se *shpëtoj* prej të gjitha vujtjeve! RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

SHPIFARAK,-u *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)
P.sh. Njani prej tyne u tregue shumë i poshtër dhe *shpifarak*, ndërsa një tjetër kje zemërmirë, i dhimshëm karshi fatkeqsisë njerzore, i thjeshtë e i saktë ndër të gjitha pvetjet. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

SHPIF *kal.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Sikur të jesh aty me një tjetër, duhet të kujtohesh në çdo ças se ky shok i fatkeqsisë është vetëm një oficer i Sigurimit të Shtetit për me të *shpifë*, ose më së paku me të spiunue. RRNO 3- Si dikur, f. 478

SHPIFJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)
P.sh. -Un sa për të shame e *shpifje* jam mësue tash 20 e sa vjet e nuk tundem. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

SHPIK kal. **-a,-ur** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. *U shpik* edhe një metodë tjetër. RRNO 1- Kënetë e Maliqit, f. 208

SHPIKJ/E,-a f. sh.-**e(t)** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Prej hallit ndoshta bāj edhe ndonji *shpikje*. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

SHPIN/Ë,-a f. sh.-**a(t)** (*) ^ (**) ► (ǰ) && P.sh. Si të fryjë era sielli *shpinën*. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

SHPIRT,-i m. sh.-**ra(t)** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Përmbreda *shpirtit* e zemrës sonë urrejtja sillte urrejtjen. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

SHUPLAK/Ë,-a f. sh.-**a(t)** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Gjykata i denoi të dy me vdekje, ndersa populli rrahte *shuplakët* me brohori për këtë fitore mbi armiqtë. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

SHP/OJ kal. **-ova, -uar** (*) ^ (**) ► (ǰ) && P.sh. At Justin i përgjigjej: guta cavet lapidem (pika *shpon* gurin). HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

SHPORET,-i m. sh.-**e(t)** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Nana e saj, një grue e holle punonte mbi *shporet* një gjellë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

SHPOTI,-a f. sh.-**(të)** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Si në qiell ashtu në Vjenë - iu përgjegj At Vinçenci me *shpoti*. HISTORI 2- At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

SHPRAZ kal. (-) ^ (-) & Δ (ǰ) [kupto: derdh] P.sh. Kur u hapën dy arkat një prej atyne komunistave që ishte në komisjon e *shprazi* atë që quhej arka boshe. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

SHPREH kal. **-a, -ur** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ai ishte *shpreh* haptas pa frigë për reforma sociale që i nevojiteshin këtij populli. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

SHPREHJ/E,-a f. sh.-**e(t)** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ishte një *shprehje* e vjetër: Lufton vendi e jo Kelmendi. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

SHPRES/Ë,-a f. sh.-**a(t)** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Na kishim *shpresë* se me vdekjen e Enver Hoxhës dishka do të lirohej. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

SHPRES/OJ jok. **-ova, -uar** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Nderkaq *shpresoj* te ju dhe uroj që i

Madhi Zot t'ju japë lumtuní. HISTORI 1- Sot, mbas 250 vjetësh', f. 106

SHPRISH kal. **-a,-ur** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Kapi shufren e hekurit me të cilën *shprishte* zjarmin e sobës së ndezun dhe me të m'u versul mbi shpatulla, shpinë, kofshë e kambë. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

SHPRRALL/OJ kal. (-) ^ (-) & Δ (ǰ) P.sh. Marku i çon në dhomën e vet, pothuej si njerëz familjarë dhe që nuk e *shprrallojnë*. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

SHPUT/Ë,-a f. sh.-**a(t)** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ai ishte kund 20 vjet para meje e, në shamatë e sipër, më shau randë edhe më ra një *shputë* në faqe. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

SHQETËSIM,-i m. sh.-**e(t)** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. At Pali kishte një *shqetësim* të madh se si mund të shpëtohej ky arkiv nga vandalët e shekullit XX. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

SHQIPE f. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. E mbaj mend mirë se i jepte randësi dorëshkrimin të Gramatikës së Gjuhës *Shqipe*. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

SHQIPTIM,-i m. sh.-**e(t)** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Secili prej dy kryedialekteve të shqipes ka veçoritë e veta në fjalor, në strukturë, në frazeologji dhe në *shqiptim* (fonologji). HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës "Vatikani dhe Arbëria" të Gj. Gashit, f. 362

SHQIPT/OJ kal. **-ova, -uar** (*) ^ (**) ► (ǰ) & P.sh. Atë natë jo vetëm nuk mbylla sy, por pregatita edhe fjalën që do të *shqiptojshem* në shtëpinë e Nosh Lucit të Brisës n'e nesre. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

SHQIS/Ë,-a f. sh.-**a(t)** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Kishte lindë në mue një *shqisë* e ré: ajo e perceptimit telepatik. RRNO 1- Vetëm vdekja..., f. 110

SHQYRTIM,-i m. sh.-**e(t)** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Prandaj para se t'i dërgojmë dokumentat për *shqyrtim* në Gjykatën e Lartë, kërkoj që ju të shprehni përsëri mendimet tuaja. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

SHTAB,-i m. sh.-**e(t)** (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Aty *shtabi* komunist kishte dergue njerzit

mà mizorë e sadista të tokës si Xhemal Selimi etj.. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

SHTAG/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Por ti duhet të na kujdesosh zjarrin në furrë: hë kështu, hë kështu! - dhe me një *shtagë* të gjatë i shtyjshin e i avitshin unët e zjarrta. RRNO 1- I lirë, f. 236

SHTANG *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Për mue kje një torture e madhe: kishem mbetë *shtang*. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

SHTAT,-i *m.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. M'u rrënqeth *shtati* nga ai qytet i djegun e i çfarosun nga barbarët. HISTORI 3.1- Kur harrohet e keqja mund të përsëritet, f. 263

SHTATANIK,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. - A është *shtatanik*? HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

SHTATË *num. them.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Gruen vajtojse e arrestuen e për këto fjalë bani *shtatë* vjet burg. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

SHTATËVJEÇAR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Disa qytetarë, që ishin ulun aty para Kafes së Madhe, për ta ngacmue, marrin një fëmijë të vogël *shtatëvjeçar*, i japin një tufë lulesh dhe i thonë që t'i delte para e ta nderote "ala zogiste". HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

SHTATOR,-i *m.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Me 9 *Shtator* 1946, në heshtinë e natës, u ndien së largu të shtime pushkësh. RRNO 1- Lëvizja e Postribës, f.71

SHTATZANË *mb. i panyj.* [Shtatzënë-Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰǰ) P.sh. Çoje gruen kinse te doktori, ban sikur grueja u shëndosh e u bá *shtatzanë*, shko me gjithë të atje ku lindin fëmijët, zgjidhe një që t'ju pëlqejë e rrite e bane djalë tandin. RRNO 2- Sosja, f. 362

SHTAZ/Ë,-a *f. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Por jeta që kam kalue mà vonë më ka vërtetue se *shtazët* e kanë ndjenjën e dashunisë mà shumë se shumë njerz të kësaj epoke, që e thrasin e kulmit të përparimit. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

SHTEG,-u *m. sh. shtigje(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Mandej po me atë *shteg* un në kthim do të ndalesha edhe tek Ura Vajgurore e tek Ura e

Bonos e në Levan. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

SHTEGTAR,-i *m.* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ) P.sh. Dikur shohim një *shtegtar* veshë në tirqe të zeza e me tallagan të zì në krye. RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por mà shumë me shpifje, f. 344

SHTEGTIM,-i *m.sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ) P.sh. Zakonisht kjo ndodhte 10-15 ditë para se të fillojshin *shtegtimin* e verës. RRNO 3 - Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568 **SHTËPI,-a** *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) & ► (ǰǰ) P.sh. Shkova në *shtëpi*. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568. Gjendet edhe forma: (zot) shpie.

SHTËPIAK,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Një mushk tjetër me rraqe *shtëpiake* e nja tre vetë barrtorë që i bajsnin në shpinë. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

SHTERP,-ë *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. E pra, të gjitha këto, pasqyrojnë andrrën e madhe, jetën qe jetuem, atë të mjerën, të robtuemen, të vorfnën e të verbten, atë *të shterptën* nga poezia, por të pasun me servilizmin e neveritshëm idjotik. HISTORI 3.4- Dy fjalë për autorin e shkrimet e Dom Nikollë Mazrrekut, f. 386

SHTERR *vetvet.* (*) ^ (**) Δ (ǰǰ) fig.

P.sh. I ishte *shterrë* shtati e shëndeti, nuk ishte mà ai që ishte kenë dikur. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

SHTET,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Mendoj se *shteti* i demokracisë nuk duhet ta monopolizojë gjithçkafen në duer të veta; aq mà pak kulturën. HISTORI 2- Një vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

SHTETËSI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Jo vetëm kaq, por ai e dinte mirë se Hasan Rizaja ishte një gjeneral turk, me *shtetësi* turke, të cilit a mund t'i besohej a nuk mund t'i besohej, sepse nesër, tue pasë 40 mijë ushtarë mbrendë a do ta garantonte ai pamvarsinë e Shqipnisë e Shkodrës? HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME!- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f.467

SHTIR *jokal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. *U shtira* si sëmurë nga veshkat dhe ata më caktuan, bashkë me disa të tjerë, të bënim analizat në Tiranë. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

SHTIZ/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Po në kemi një *shtizë* të vetme; nuk janë vendosë kurrë dy flamuj! RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

SHTJELL/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Në RRUGA E GOLGOTËS, të cilën autori nuk e ka quejtë as roman, as novelë, por e ka parapëlqye ta emnojë Një përrallë dimri, nuk na paraqet e *shtjellon* vujtjen e gjatë që mbajti mbi shpinë vetë ai e gjithë populli. HISTORI 3.4- Kasëm Trebeshina në rrugën e Golgotës, f. 357

SHKELM,-i *m. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Dhe Shqipnia ka nevojë që mos të sundojë më forca, mos të sundojë më grushti, mos të sundojnë më *shkelmat*, por të sundojnë kryet. HISTORI 3.1- Në kjoftë se jemi këtu për me lypë, jemi për me lypë vetëm mend!, f. 292

SHT/OJ *kal. -ova,-uar* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Jo, çdo femer shqiptare që don ta *shtojë* këtë racë antinjerzore, meriton me u zhdukë. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

SHTOJC/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ky dokument, i përkthyer në gjuhën shqipe, është botuar edhe nga Shtjefën Gjeçovi në *shtojcat* e fundit të Kanunit të Lekë Dukagjinit. HISTORI 3.4- Kasëm Trebeshina në rrugën e Golgotës, f. 357

SHTOJZOVALL/E,-ja *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ndër to ka jo vetëm orë, zana e *shtojzovalle*, por edhe dreqën aq shumë sa me pasë frikë kur dalim atje e nuk ke nevojë me na i ulë këtu në mes të katundit!... HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

SHTRAT,-i *m. sh. shtretër(it)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. U shtrina në *shtrat* me një gzim të pabesueshem. RRNO 1- Burgu i kishës, f. 115

SHTREMBN/OJ *kal. [Shtrembër/oj- Stand.] -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Mbasi ma kallxuen këtë ngjarje, vendosa me dalë vetë përsëri në Shosh, se më dukej punë e pabesueshme e thojshem me vedi se populli

shpesh i *shtrembnon* e i zmadhon gjangat që ndodhin. RRNO 2- Tre muejt e kuq, f. 432

SHTRËNG/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ai ma *shtrëngoi* dorën aq fort sa më dhimbti. RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413

SHTRENJTË (i,e,të) *mb.i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Mos u trego kaq *shtrenjtë*, se i thonë bukë gojet: shpirt e jo pazar. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

SHTRES/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Morti i tij u prit me një vajë të përgjithshëm të të gjitha *shtresave* popullore. HISTORI 1- Si u plak Mehmet Bushati, f. 79

SHTRI/J *kal. -va, -rë* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. U prini në konak e i çoi që *ta shtrijshin* djalin e saj aty në anën tjetër të votrës. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

SHTR/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Deri të dalin drita rri aty te zjarri e në daç me fjetë po të *shtroj*. RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413

SHTROJ/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Mandej me të shpejtë hapi perbrë votrës rrgostën e një *shtroje*. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

SHTRYDH *kal. -a,-ur* (*) ^ (**) ► (Ë) && fig. P.sh. U vuna e e *shtrydha* trunin se si me sajue një mjet të vogël për me kalue detin. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

SHTUP/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) && fig. P.sh. Ndërsa nga në nuk ruhen, sepse nuk na ecë fjala, a por na mbyllin gojën me *shtupë*. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

SHTY/J *kal. -va,-rë* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Në punë e sipër më pveste si mund formoheshin në italisht shprehjet: *shtyje* vagonin, ngarkoje në shpinë shtyllën ose cupilin. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

SHTYLL/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Aty ngjat kishin ngulë në tokë dy *shtylla* me një transversale pak më të shkurtë dhe në të lidhshin me pranga.... RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

SHTYP,-i *m. (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Përditë lexonte shtypin*, por jo si na tjerët: ai vrojtonte vetëm gjuhën dhe bërtiste të madhe: Po shife njëherë këtu çfarë shqipje që shkruajn! RRNO 2- Kampet e burgjet e Shqipnisë, f. 296

SHTYPËS,-i *m. sh.-(it)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. shkatërruesat e gjuhës e të letërsisë, vandalët e kulturës e t'arteve, *shtypësat* e mendimit të lirë dhe adhuruesat servilë të tiranisë më skllavnuese të shekujve.. HISTORI 3.4- Kasëm Trebeshina në rrugën e Golgotës, f. 357

SHTYPSHKRONJ/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Mbasi fola në Kurjen Gjenerale të Fretenve për nevojën e botimit të këtij shkrimi, me një rekomandim të tyre shkova në Assizi, ku ishte *shtypshkronja* e Porziuncoles. HISTORI 3.4- Kasëm Trebeshina në rrugën e Golgotës, f. 357

SHUF/ËR,-ra *f. sh.-ra(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. nxuer nga fshesa e dhomës një *shufër* zunke, dhe me të filloi ta përkëdhelte. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

SHUGUR/OJ *kal. -ova,-uar* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. - Po le t'i *shugurojë* tinza edhe dy tjerë. RRNO 2- Në Tiranë, f. 274

SHUHEM *vetvet.* (*) ^ (**) ► (ǰ) bised. P.sh. Sikur njerzit mos të martoheshin do t'ishte një krim i madh se *shuhej* njerzimi. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

SHUL,-i *m. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Mbylla derën mirë me *shul*. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

SHUMË *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. *Shumë* vjet më vonë, kur ishem në burg, më ka ra në vesh se ai ishte gjetë i dekun në një kasolle dikund si i intemuem ndër katundet e Fierit. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

SHUMIC/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Megjithë këtë sinqeritet ai prap se prap nuk gëzonte simpatinë e *shumicës*. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

SHUMTË *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ)+ përd. em. P.sh. Uji asht jeta, dhe na të *shumtën* e herës ishim pa atë. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

SHUNGULLIM/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Nuk dij sa fjeta, por gjumi më duel aty, me krye në jestek, tue ndigjue *shungullimën* e kumbonave. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

SHUPLAK/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Un ishem i vetëm, në atë lozhë të vetme, që nuk rrahshem *shuplakët*. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

SHURDHË *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Të mbetemi *shurdhë* e memecë mes dy kulturave më të mdha të njerzimit në Europë? RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

SHURR/Ë,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Kam ndjekur më së miri çdo lëvizje të tyre, me nderë me thënë, edhe kur kanë bërë *shurrën*. RRNO 3- Si dikur, f. 478

SHURUP,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. -Llokume e *shurup* trëndafili. HISTORI 3.4- Fallsifikatorët e veprës së Gjergj Fishtës, f. 381

SHUSHATUN (i,e,të) *mb. i nyj.* [Shushatur (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Në mos kjosha gabim, më priti vetë Hirsia e tij Sofron Koroneshi, burrë shumë i plakun e gadi si i *shushatun*. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

SHYQYR *pasth.* (*) ^ (**) ► (ǰ) bised. P.sh. - *Shyqyr*, o Zot, - i thanë ata, - se edhe na do të vijmë për hajr. HISTORI 1- Një ngjarje e pabesueshme, f. 22

T

TABAK,-u *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) (Ǿ)

P.sh. Mustafa Pasha vazhdoi me sundue Shkodrën dhe má shumë banonte në kalá se sa në saraje në lagjen e *Tabakëve*. HISTORI 1-Sundimi i Mustafa Pashës, f. 84

TABAKA,-ja *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) (Ǿ)

P.sh. N'atë kohë hini Prenda për me marrë *tabaken* e gotat. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

TABAN,-i *m. sh.-ë(t) (-)(--)* ► (Ǿ) (Ǿ) P.sh. si rrjedhim mendoj se nuk mund të ketë letërsi artistike të një populli pa *tabanin* në folklorin e zgjedhun kombëtar. HISTORI 2 - At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

TABARE *f. sh.-e(t) (-) ^ (--)* Δ (Ǿ) (Ǿ) [kupto: pallto] P.sh. Më pruni edhe një *tabare* të ré. RRNO 3- Si dikur, f. 478

TABEL/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) (Ǿ)

P.sh. -Si e ndalueme? Lulishte asht, e parrethueme, asnji *tabelë* që të thotë vend i ndaluar. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

TABOR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) (Ǿ)

P.sh. Turqit e Rij dërguen *taborret* me Shefqet Turgut Pashën për terror në Shqipni. HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

TAKETUK/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) (Ǿ)

P.sh. Flitej se vetë Mehmet Shehu kishte mbërrijtë deri aty sa me shkimë cigaren e duhanit, për sy të njeriut, sikur t'ishte *taketuke*. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

TAK-FAK *onomat. (-)(--)* Δ (Ǿ) (Ǿ) P.sh. si Davidi e Goliath, në Shkrimet Shëjte, dhe *tak-fak* e zgjidhin mosmarrveshjen. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

TAKIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) (Ǿ)

P.sh. Atëherë Superjori i Françeskanve, At Mati Prendushi, muer guximin dhe kërkoi një *takim* me komandantin, Shefqet Peçin. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

TAKS/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) (Ǿ)

P.sh. atëherë na kemi tek ai hisen tonë; njashtu si ia merr mbreti *taksën*, ashtu ka të

drejtë me e marrë edhe fukaraja, që jemi na. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

TAKSI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) (Ǿ) P.sh. Mbas dhetë minutash që po pritshem, i ulun mbi valixhe, qe se po vjen *taksia*. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

TAKSIST,-i *m. sh.-ë(t) (-) ^ (--)* ► (Ǿ) (Ǿ) (Ǿ) P.sh. Në këtë kohë po vjen ai *taksisti* me e marrë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

TAKT,-i *m. (*) ^ (**)* ► (Ǿ) (Ǿ) UGJ (2015, f. 166) P.sh. Muzé. Me komunistët fetarë duhet të kemi *takt*, zgjuetësi e durim. RRNO 3 - Kausha në Tiranë, f. 526

TAKTIK/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) (Ǿ) P.sh. Mbas një heshtjeje të gjatë, vazhdon Pandeli Përmeti, Mehmet Shehu ndërroi *taktikë*. HISTORI 3.4- Shënime rreth veprës “Vatikani dhe Arbëria” të Gj. Gashit, f. 362

TALENT,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) (Ǿ) UGJ (2015, f.166) P.sh. *Talenti* i tij ishte i jashtzakonshem. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

TALL *kal. -a, -ur (*) ^ (**)* ► (Ǿ) (Ǿ) Shih. Qestisë. P.sh.- Të gjithë i kam, por janë në malsí edhe nuk e njofin qyteti: edhe në paçin ardhë, qytetarët mund të jenë *tallë* me ta. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

TALLAGAN,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) (Ǿ) P.sh. Dikur shohim një shtegtar veshë në tirqe të zeza e me *tallagan* të zí në krye. RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por mà shumë me shpifje, f. 344

TALLAZ,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǿ) (Ǿ) P.sh. për me na dhanë Zoti hirin e fuqinë me i përballue të gjitha rreziqet e *tallazet* e ksaj jete. RRNO 2- Puna me pengesa, f. 418

TAMAM *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ǿ) (Ǿ) UGJ (2015, f. 166) bised. P.sh. Prandej tue mendue me vedi gjith naten pa gjumë kam thanë: Asht një vajzë *tamam* përri. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

TAMTH,-i *m. (-) ^ (--)* Δ (Ǿ) (Ǿ) P.sh. ... un i ve doren në ballë për t'i ndigjue të rrahurat e *tamthave* dhe për zjarminë e, ndërkaq, atij i

lehtësohen dhimbjet. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

TANI ndajf. (*) ^ (**) ► (ǰ) & P.sh. -*Tani* e kuptova: ata priftat pa mjekër. RRNO 1- I lirë, f. 236. Gjenden edhe format: njetash, njitash, tashti.

TANIMË ndajf. (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Arsimitarët e jugut *tanimë* ishin bërë të gjithë udhëheqës shtetërorë ose ushtarakë. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

TANK,-u m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Pamvarsisht se nuk kishin bukë, ujë as ushqime dhe se çdo çast vazhdonte t'avancohej rrethimi me mjete të randa ushtarake, si *tanke* etj.. RRNO 3- Fragmente nga revolta e Spaçit, f. 595

TAP/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Por duhet me gjetë një shkallë e një turjelë të trashë se *tapa* e drunit që i mbyllë ato është shumë e shkurtë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

TAPI,-a f. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Aty mbrendë im atë kishte vendosë të gjitha *tapitë* e dokumentet e Toptanve që i përkisnin atij: Sarajet në Tiranë, shtëpia në katund në mes të gjithë çiflikut. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

TARABAK,-u m. sh.-e(t) (-) ^ (-) ► (ǰǰ) fet. P.sh. Kur kanë hi partizanët, un ishem *tarabak* 14-15 vjeç. RRNO 2- Baba i vërtetë, f. 409

TARAF,-i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) bised. P.sh. Shtëpiat e mira janë kenë në luftë ndërmjet vedit: Çaushtollajt me *taraf* e Bushatlinjtë në anën tjetër. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

TAS,-i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. -Të bashin mirë, por *tasi* nuk ka ç'na duhet as mue as atij. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

TASHTI ndajf. (*) ^ (**) ► (ǰ) & P.sh. *Tashti* ajo skuadra partizane kur i shpërtheu pothuej të gjitha muret, dyshemetë e trapazanet të Kuvendit, u hodh në Kishë. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

TASH E PARE ndajf. (-) ^ (-) & Δ (ǰǰ) P.sh. Opingat e mija, më të reja se ato të malsorve, nuk mbanin por rrëshqitnin e un u

rrëxojshe *tash e pare*. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

TASHMË ndajf. [Tashmë- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. *Tashmë* iu avitëm shtëpisë së Nosh Lucit. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

TASHM/E,-ja(e) f. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Tregimet e të burgosunve të rij, ata i shtien në laboratorin e mendjes së vet, i analizojnë në heshtje, i krahasojnë e së fundi nxjerrin konkluzione të sakta, jo vetëm për të *tashmen*, por edhe për t'ardhmen. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

TATIM,-i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ndër komisionet e *tatimit* emnuen edhe shumë tregtarë, për me u dukë se janë të ndershëm, por ata të shkretët as nuk i pveste kush e më vonë ranë edhe në burg. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

TAVAN,-i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. U ngjitëm në shkallë që çonte nalt në trapazan përmbi *tavan* të arkivit. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

TAVOLIN/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) UGJ (2015, f. 166). P.sh. I tha atij oficerit që ishte ulun në *tavolinë*. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

TEAT/ër,-ri m. sh.-ra(t) dhe -(ro)t (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. -Po në kinema, *teatër* e ballo a shkon? HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

TEKAHYT m. sh.-a (-) ^ (-) Δ (ǰǰ) shar. P.sh. Aty ishim të gjithë pleq e të sëmundë e nuk vonuen me pru edhe të gjithë *tekahytat* që kishin mbetë burgjeve. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

TEK/ET jokal. v.III- (u),-ur (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. sepse ajo ishte simboli i lirisë që printe si t'i *tekej* popullit. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

TEKNIK,-u m. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Secila brigadë kishte rojen e vet ushtarake, brigadierin e tre ose kater komandanta kompanie dhe një *teknik* gjeometër të gjithë të burgosun. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

TEKST,-i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh..... *teksti* i saj pak a shumë ishte ky: Marr pjesë në dhëmbjen tuaj për vdekjen e

Imz. Luigj Bumçit, personalitet i lartë i patriotizmit shqiptar. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

TEL,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Po kqyri një herë, po edhe sikur të këtë, këtu *teli* nuk u qindron stuhive e shtërgatave, se jemi nalt; duhet ganxhë. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

TELASH,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Dy domizhanat i kam un, por dorëshkrimet, me dijeni të tij, ia kam dhanë Zef Mjedës, sepse me m'i gjetë mue ktu, më dalin shumë *telashe*, mbasi nuk dij shkrim... RRNO 3- Si dikur, f. 478

TELEFERIK,-u *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Mbas nja një ore po me atë *teleferik* u kthyem përsri. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

TELEFONIK *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Dhe kur tha kështu muer një aparat të vjeter *telefonik*. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

TELEGRAF,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Ai filani ishte një person që kishte përfundue i varun prej disa forcave të panjohtuna në një shtyllë *telegrafet*. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME! - Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f.467

TELEGRAM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. - Më ka ardhë ky *telegram*, - tha, e ma dha në dorë. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

TELEPATI,-a *f. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Kishte lindë në mue një shqisë e ré: ajo e perceptimit *telepatik*. RRNO 1- Vetëm vdekja..., f. 110

TELEVIZOR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Aso kohe nuk kishim argëtim tjetër: *televizor* jo, radion e kishte vetëm At Justini, i cili përveç lajmeve nuk ndëgjonte asgjë tjetër. HISTORI 2- At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

TËLINTA *f. kryes. sh. (-) ^ (-) Δ (ǰǰ)* P.sh. Vetëm atëherë ra ngusht nana, se me *tëlintat* e reja të djalit kishte lidhë plagën e shkjaut; i çuen e i mueren diku jashtë. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

TELLALL,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Atë ditë e mbrapa né rrijsim në pritje të

thirrjes me *tellall*. RRNO 1- Krishti në burgun e madh, f. 204

TEM/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Siç asht zakoni i gjithë njerëzve, që në fillim me e fillue bisedën me përshëndetje e pvetje boshe, ashtu bamë edhe na deri që ai hini në *temë*. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395

TEMP,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Të gjithë rrihnin duerët pa pushim, me forcë e me *temp*: Stalin! Stalin! RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

TEMPERATUR/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) UGJ (2015, f. 167). P.sh. Dimri ishte acarue aq shumë sa *temperatura* në Shkodër mbërrijti disa gradë nën zero. RRNO 3- Si dikur, f. 478

TËND *përem. pron. YT (*) ^ (**)* Δ (ǰǰ) P.sh. Tjerët e kërkojnë fatin *tënd* dhe nuk e kanë. RRNO 1- Vetëm vdekja..., f. 110. Gjendet edhe forma: tand.

TENENT,-i *m. (-) ^ (-) Δ (ǰǰ)* usht. P.sh. në rasë se ishte aspirant duhej të thirrej toger, në rasë se ishte *tenent* duhej të thirrej kapiten. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

TENEQ/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Un, në msheftësinë mà të madhe mbajshem një gjylpanë dhe një copë *teneqe* të mprefun në një anë. RRNO 1- Krishti në burgun e madh, f. 204

TENSION,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Mbas disa minutash hine edhe 2-3 bluzbardha. Njana erdh e më mati *tensionin*. RRNO 3- Në spital, f. 559

TENTOJ *jokal. (-) ^ (-) Δ (ǰǰ)* P.sh. Nuk *tentoi* kurrkush me i marrë hakun Gurakuqit derisá u bà kryeministër Mustafa Merlika Kruja. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME!- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f.467

TENXHER/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. - Pashë një sahan të vogël plot e përmajë me pshesh; një *tenxhere* e vogël me ujë po valonte mbi zjarm. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

TEOLOGJI,-a *f. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Gjatë studimeve të *teologjisë* Pater Palin e kam pasë profesor të së Drejtës Kanonike dhe të Moralit.

HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

TEORI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Megjithëse në këtë lamë ai as nuk shkroi e as përktheu ndonji vepër mbi edukatën, prap se prap i njihte mirë, si në *teori*, si në praktikë, principet dhe metodat edukative, të cilat, simbas rasave, i vente në jetë. HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

TEPER *ndajf. [Tepër- Stand.] (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Un kishem dy sende *teper* të çmueshme që nuk kishem si me i lanë aty: Lahuten e Malcis. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

TEPRIC/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Erdh koha që Herojt e punës u banë lypsarë që rrjeshtoheshin bashkë me spiuna te kazani i gjellës dhe kërkojshin një garuzhdë të dytë nga *tepricat* e langut. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

TEPSI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Prandej mblidhte të gjitha kashatat e dromcat që gjente në mencë, i hidhte në një *tepsi* e i thante në diell, për t'i njomë mandej me supën që jepte komaxida. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

TËRBIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. -Ja, që ka mbaruar orari: un tani e dorzoj, por thuaji atij tjetrit, dhe e mbylli derën me *tërbim*. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

TER *kal. -a,-ur (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Hoqa zhgunin e vuna me *u terë* afër zjarmit flakada, ndërsa shpinën kah soba. RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por më shumë me shpifje, f. 344

TËRË (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. - Jo, jo, - tha, - se për ta vrarë këtë duhen shumë plumba: një breshëri *e tërë*. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

TEREZI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Gjatë atyne tri ditëve kqyrëm edhe kufijtë e tokës; nuk ishte korrë për *terezi*: ara e misrit dukej e dekun. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

TËRHEQ *kal. tërhoqa, tërhequr (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. këto veti e bëjnë njerin me u cilsue mbi tjerë dhe aq sa *tërheq* admirimin aq

e më tepër, ndër zemra të ngushta (zeza), shkakton smirë e urrejtje. RRNO 2- Zhdukja e kryqave, f. 427

TERM,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) UGJ (2015, f. 167). P.sh. Drejtësia Popullore (ec e gjeje vështrimin e këtij *termi* juridik) me fantazi të madhe ia kishte dalë me e bënë mizen buell tue u nisë nga hovi guximtar i ndonji djaloshi të shkolluem. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

TËRMET,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. *Termeti* asht fatkeqsi e madhe në zhvillimin e historisë së njerzimit. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

TERMINOLOGJI,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ë) gjuh. P.sh. Komunizmi përfaqëson kulmin e pushtetit shtetnor me emnin Shteti Proletar i komunizmit, i cili asht i barabartë ose edhe ia kalon tiranisë parahistorike e historike: ndërton vetëm *terminologjia*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

TERMOMET/ËR, -ri *m. sh.-ra(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Mandej muer një *termometër* dhe ma shtini nën stjetull. RRNO 3- Në spital, f. 559

TERR,-i *m. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Në fillim më mbuloi një *terr* i madh. RRNO 3- Në spital, f. 559

TERREN,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. I gjeta të mbledhun të gjithë ata që vräjshin e këthiellshin Dukagjinin, perveç instruktorit të partisë e oficerave të Sigurimit në *terren*. RRNO 2- Sosja, f. 362

TERRIN/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Nuk shifshem kurrëgjë përreth n'at *terrinë*. RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

TERROR,-i *m. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Këto veprime kishin si qëllim me mbjellë *terrorin* në gjithë popullsinë. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

TËRTHORTË (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Në mënyrë të *tërthortë* e të largtë kërkohet mendimi im për banimin dhe profesionin. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

TESH/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Mbas muerem teshat ndër oda ku i kishim, na vunë në rresht me *tesha* në krah, një dyshek, batanije dhe ndonji enë që mund të kishim. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

TESHTIM/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Detyrohej heshtim i plotë pamvarsisht se në ditët e para u tolerue zani i ambël i Gac Çunit, por u ndryll ai dhe çdo za tjetër deri edhe kollitjet e të *teshtimet*, të cilat shpesh interpretoheshin si sinjale. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

TESTAMENT,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Ndërsa në politikë, *testamenti* i Enver Hoxhës kje shumë i vështirë. RRNO 3- Uzina në veprim - Mbarimi i miqësisë, f. 656

TETË *num. them. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. N'orën *tetë* fillonte leximi i veprave të shokut Enver që vazhdonte me ndërpreme, deri n'orën njëmbëdhjetë e gjysë. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

TETOR,-i *m. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Në *Tetor* u lajmue një amnisti për të gjithë ata që ishin ilegalë ndër male të cilët po t'u dorzojshin deri me 29 Nandor, nuk do të kishin asnjë pasojë të keqe, përveç atyne që kishin lye duert me gjak: ata do të pergjegjeshin para gjyqit. RRNO 1- Lëvizja e Postribës, f.71

TENXHER/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. - Pashë një sahan të vogël plot e përmajë me pshesh; një *tenxhere* e vogël me ujë po valonte mbi zjarm. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

TEZ/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Ishin mbledhë shumë njerëz: burra e gra: sigurisht xhaxhallarë, dajallarë, halla e *teze*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

TEZ/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Sipas mendimit tem kjo është *tezë* që nuk qëndron. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

TI *përem. vetor (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. *Ti* e din se këto rapsodi këndohen edhe në Bosnje-Hercegovinë, dhe HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

TIFOZ,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ) P.sh. Për popullin shqiptar ato janë si skuadra futbollit, të cilat kanë ndër stadiumet e ndryshme të vendit *tifozat* e vet, por populli tre milionësh është tepër larg këtyne lodrave të quejtuna lojna politike, ku sundojnë vetëm

interesat e disa grupeve o klaneve. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

TIG/ËR,-ri *m. sh.-ra(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) && P.sh. -Ndëgjo mirë, ne të kemi zënë për lepur, por, siç tregojnë punët, ti po na del *tigër*. RRNO 3- Si dikur, f. 478

TIJ (i,e,të) *përem. pron. sh.-e (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Shembulli i *tij* u persrit disa herësh edhe më vonë, pa marrë parasyshë ligjen fetare që dënon vetvrasjen. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

TILLË (i,e,të) *përem. dëft. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Një rast i *tillë* më solli te dhoma e Pater Palit. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

TIMON,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Mbasi u paraqitën te pasha, muerën në dorëzim *timonin* e anijes sonë dhe e drejtuen kah Gruzha. HISTORI 1- Udhtimi i dytë në Raguzë, f. 90

TINËZ *ndajf. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Në Shkodër nuk ka liri fejet dhe ndër kto familje do të shkojmë si *tinëz*. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipni, f. 13

TINGËLL/ON *jokal. -oi, -uar (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. -Ndigjo, i pandehur, - *tingëlloi* zani i Nuri Resmjës, - këtu kemi bisedat që ti ke zhvilluar kohë mbas kohe me të pandehurin tjetër, Zef Pëllumbi. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

TINGU/LL,-lli *m. sh.-j(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Hapa veshët, por nuk ndigjohej asnjë *tingull* kumbone! RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

TIP,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Pater Benedikt Dema paraqiste *tipin* më të saktë të një dietari vullndet-çeliktë: gjithmonë kryeulun në studime. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

TIPAR,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Ky *tipar* i vinte nga një jetë e gjatë, plot zhgënjime shpreshash lirie e nga tradhtitë të njerzve të cilët kishte pasë besim të madh. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

TIRANI,-a *f. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Asht një Amazonë që lufton kundra çdo *tiranie*, prandej edhe kundër tiranisë komuniste. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

TIRANOSAUR *m. (-) ^ (--)* Δ (ǰǰǰ) zool. fig. P.sh. Ndër këto 50-60 vjetët, realiteti ka

tregue se komunizmi asht vetëm një demagogji e pacipë e peshkaqenve ose e *tiranosaurëve* njerzor, siç i quejm. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

TIR/K, -ku *m. sh.-q(it)* (*) ^ (**) ► (Ķ)

P.sh. Sa dolën në oborr, aty në mjedis, shtine një palë tesha: *tirqit* bosh, jelekun e artë bosh, i vunë edhe kapuçin bosh. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

TITANIK,-e *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ķ)

P.sh. për me na tregue bërthamën e vërtetë t'asaj lufte *titanike* që zhvillohet gjithmonë, gjithmonë gjatë shekujve. HISTORI 3.4- Kasëm Trebeshina në rrugën e Golgotës, f. 357

TITULLAR,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ)

P.sh. Në rast se famullia mbetet pa *titullar* në vendin e tij caktohet një meshtar tjetër me të drejta dhe detyra të barabarta të një titullari. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

TJERR/Ë,-a *kal.* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. prandëj ndërsa ai punonte, un në shtëpi bājshem punë dore: me *tjerrë* lesh e me bā fanela e çorapë. RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

TJET/ËR,-ri,-ra *përem. pacak. sh. tjerë(t)* (të) (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Kërkova me gjetë ndokend *tjetër*, që të ndigjojshe ndonji fjalë ngushlluese, mbasi për këtë ishem gjithmonë një kurvë e përbuzun. RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f.402

TLYEN *m.* (-) ^ (- -) & Δ (Ķ) gjell. P.sh. Aty tash gjindej gjithçka, *tlyen* e mjaltë, mish e peshk, lesh e li e mëndafsh. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

TMERRËSISHT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ĶĶ)

P.sh. Por viti 1944 e provoi *tmerrësisht* se në Shqipni nuk kishte teprue kurrgjā e mire nga ato virtytet e nalta për të cilat mburreshin baballarët tonë të kombit. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

TOG/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ)

P.sh. Mbasi muerem teshat ndër oda ku i kishim, na vunë në rresht me tesha në krah, një dyshek, batanije dhe ndonji enë që mund të kishim; me duer të lidhuna, të shoqnuem me një *togë* ushtarake... RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

TOGER,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Disa thojshin se ishte *toger*, disa tjerë major. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

TOK/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ)

P.sh. Na me bel bājshim disa bira në *tokë* dhe mendojshim se uji do të filtrohej. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

TOKMAK,-u *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ)

P.sh. Na puntorët e burgosun, me kazma, lopata, *tokmakë* e karroca dore, punonim si skllavët e piramidave. RRNO 3- Uzina në veprim - Mbarimi i miqësisë, f. 656

TOLERANCË,-a *f.* (-) ^ (- -) Δ (Ķ) UGJ

(2015, f.167) P.sh. Nuk ishte një njeri strikt i rregullave, pors i gjerman: ai kishte një *tolerancë* aq të madhe sa edhe shumkush e mbante si liberal. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

TOLER/OJ *kal.* (-) ^ (- -) Δ (Ķ) UGJ (2015,

f. 167). P.sh. - Mirë, - tha Beqir Liço, - por mbasandaj unë nuk *toleroj* dembela si ky. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

TOP,-i *m. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ) P.sh. Dhe

rrinte gjithë ditën tue luejtë *top* me fëmijë. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

TOPALL,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ķ)

bised. përd. em. P.sh. Tre *topallat* ishin: Pater Gjergj Fishta, që kishte thye kambën n'inaugurimin e Fabrikës së çimentos, Pater Sebastjan Hila, kangëtar i permendun me paralizë, si edhe Pater Justini. RRNO 2- Kampet e burgjet e Shqipnisë, f. 296

TOPALLUE *jokal.* (-) ^ (- -) & Δ (ĶĶ)

P.sh. Megjithse un për nja dy muej rresht ishem i piskuem si i thotë Shkodra ose kapë mish (*strappio muscolare*) dhe nuk mundshem me ecë pa *topallue* në të dy kambët... RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

TOPANXH/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ)

P.sh. E sheh se i ka bā hile, xjerr *topanxhën* dhe e vret. RRNO 2- Sosja, f. 362

TOPOGRAF,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ)

P.sh. Inxhinierat e *topografët* ishin të gjithë të burgosun: kishin studjue e shumta në Itali ose në Shkollën Teknike Amerikane. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

TOPONIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ķ)

P.sh. Në letërsinë botnore të këtyne

dymijëvjetëve ky *toponim* është përdorur aq shpesh, sa është shndërruar në simbol... . HISTORI 3.4- Kasëm Trebeshina në rrugën e Golgotës, f. 357

TOPRAK,-u *m.* (-) ^ (-) Δ (ǃǃǃ) P.sh. Me fjalë tjera na, që i kishim ra mbrendë, nuk e kishim organizuar mirë punën që me i gjetë të gjithë mashkujt aty në *toprak*. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

TOPTAN *ndajf.* bised. (*) ^ (**) ▶ (ǃ) P.sh. Ajo kushtetutë na u paraqit si një projekt ku njerëzit e urtë o të dijtun të kombit, apo edhe populli vetë, të mund të bëjnë vërejtjet e veta, por u paraqit ashtu *toptan*, siç u caktua nga një parlament ku vendos një parti politike. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhur i politikës shqiptare, f. 245

TORB/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃ) P.sh. Njanna *torbë* kishte katër fjasco venë Chianti, një shishe rakë e një tjetër Martini, për grá e zojusha. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

TORLA *f.* (-)(-) Δ (ǃǃǃ)& vjet. P.sh. Mbas 10-15 minutash m'u hap *torla* përfundit. RRNO 3- Në spital, f. 559

TOROLLAK,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ▶ (ǃ) P.sh. Së fundi gjetën një djalë *torollak*, të vorfën nga pasunia dhe mendtë. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

TORTUR/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃ) P.sh. Ishte një *torturë* e vërtetë, gjatë së cilës vdiqën njerz nga mungesa e ajrit, nxehtësia dhe të tjera rrethana. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

TORTUROHEM *vetvet.* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃǃ) P.sh. Afër gjysës së marsit, para se t'errej dita, ndigjova se nga zyrrat e hetuesisë vijshin gjamë të tmerrshme të një njeriu që *torturohej*, dikund aty në korridor. RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506

TOSK/Ë,-a *f. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃǃǃ) P.sh. - As lab nuk jam, por *toskë*. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

TOSKËRISHT/E,-ja *f.* (*) ^ (**) ▶ (ǃ) *gjuh.* P.sh. qofshin ato edhe letrare, siç u trajtuan gegërishtja dhe *toskërishtja*.... . HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

TRADHTAR,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃ) P.sh. -Nuk jam aspak më *tradhtar* seç jini ju tjerët. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

TRADHT/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ (**) ▶ (ǃ) P.sh. Atëherë ishte përgjegjë: Jo, jo, nuk doja të *tradhtoja* atdheun, por vetëm doja të dilja prift. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

TRADICIONAL,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ▶ (ǃ) P.sh. Dikush mund të thonte për të se kishte maninë me kundërshtue e me thye ligjet e më tepër praktikën *tradicionale*. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

TRADIT/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃ) P.sh. Them se, në vend me poshtue *traditën* e lavdishme martire dymijëvjeçare, do të duhej mendue për nderin e saj. RRNO 2- Të kthejmë te punët e kishës, f. 310

TRAFI/K,-ku *m. sh.-qe(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃ) UGJ (2015, f. 168) P.sh. Policët aty me shkop, sa herë që pengoj *trafikun*, sillshin mbi shpina njerzish të kthym në kafshë pune. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

TRAGJEDI,-a *f. sh.-të* (*) ^ (**) ▶ (ǃ) P.sh. *Tragjedia* e përgjithshme e familjeve shqiptare përfshiu edhe atë. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

TRAGJIK,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ▶ (ǃ) P.sh. N'ato çaste *tragjike* ndërhyri me guxim At Ciril Cani, një ndër figurat e mëdha të patriotizmit kombtar, n'atë kohë famullitar i Bajzës. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

TRAGJIKOMIK,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ▶ (ǃ) P.sh. Për këtë veprim, të burgosurit nga jugu më tregonin një anekdotë *tragjikomike*. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

TRAJT/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃ) P.sh. Sul thirrej një trup i madh plepit i zgavruem e i bamë në *trajtë* të lundrës; me të gjuejshin peshk. RRNO 2- Gjysë ilegal në familjen time, f. 281

TRAJTIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ▶ (ǃ) P.sh. Puna ishte randue aq shumë; *trajtimi* i Komandës nuk bahej më i egër; njerzit ishin shterrë fuqish... . RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

TRAJT/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ (**) ▶ (ǃ) P.sh. Para se ta *trajtoj* këtë revoltë due të thom se ndër burje të Shqipnisë kishte shumë djem

trima, vërtetë heroj. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

TRAKT, -i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Për çdo mëngjes te dera e oborrit ose e shtëpisë gjindej një *trakt* politik. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

TRAKTAT, -i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Ballkani ra nën okupacionin ushtarak me një shpejtësi të çuditshme dhe gjermani me italianin ndanë vetë territoret pa ndonjë *traktat*. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

TRAKTOR, -i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. dhe mbasi na nuk kishim kurrfarë mjete pune, drejtori i fermës pati mirsinë e e punoi me *traktor*... . RRNO 2- Puna në muzë, f. 267

TRANSFERIM, -i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Shifej kuartë se ishim për *transferim*. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

TRANSPORT, -i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Thonin që industrinë minerare ne duhej ta mbështetnim vetëm në atë të çimentos, me që lënda e parë gjendej sheshit në tërë vendin; po ashtu edhe deti ishte afer për *transport*. RRNO 3- Uzina në veprim - Mbarimi i miqësisë, f. 656

TRAP, -i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Menjsherë, mbas asaj dite të 29 nandorit 1944, në rrugën Shkodër - Podgoricë filloi qarkullimi si kurrë më parë, në një kohë që komunikacioni me Tiranën ishte tepër i vështirë për shkak të prishjes së urave, ndër të cilat filluen me u vendosë *trapa* lundruës e roje partizane. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

TRAPAZAN, -i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. U ngjitëm në shkallë që çonte nalt në *trapazan* përmbi tavan të arkivit. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

TRASHËGIM, -i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Krahas studimeve të gjithanshme të këtyre visareve të vjetra, duhet t'i riejmë dhe t'ua lajmë *trashëgim* breznive të reja të këtij populli. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

TRASHËGIMTAR, -i *m. sh.-ë(t) *fem -e, -ja sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Prenk Pasha

ose Prenk Bibdoda i Mirëditës, në atë kohë ishte *trashëgimtari* i parë i Gjomarkajve, dhe ishte i martuem me Luçije Xhuxhën. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME! - Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f.467

TRAST/Ë, -a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Më ftoi mue edhe At Aleksin, por më porositi t'i sillshe nga jashtë kampit, ku punojshem, një *trastë* me cokla drushë për me gatue gjellën. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

TRADHTÍ *f. [Tradhëti, -a – Stand.] (*) ^ (**)*

► (Ǻ) P.sh. Si strateg që ishte, Mehmet Shehu e pá menjsherë se Kelmendi nuk mund të merrej veçse me *tradhti*. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

TRAUM/Ë, -a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Thotë se nuk ka si i braktisë fëmijët e tij, sidomos tani që ajo maqedonsja e bukur ka pësue *traumë* psiqike e Gjini, si burrë fisnik, nuk e braktisë, por e mban afër. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

TRAZOHEM *vetvet. (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. *Trazohej*, vërrinte si çakall o si ujk. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

TRE *m. TRI f. num. them. (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh.- Hin mbrendë, ngjitu shkallve, në katin e dytë, merr djathtas, dera një, dy, *tre*, katër: ajo është zyra e major Ndrecës. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

TREGIM, -i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Zoti hetues, ky asht i gjithë *tregimi* i kësaj fantazie të një mashtruesi. RRNO 3- Si dikur, f. 478

TREGTAR, -i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Mosi është një prej katundeve të Shllakut në afërsi të Shkodrës, të cilët përgjithësisht zbritnin në qytet vetëm me kërkesën sa me hangër një copë bukë e mandej baheshin *tregtarë*, baheshin bujarë e tjerë. HISTORI 3.6 - HISTORÍ KURRË E SHKRUEME! - Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

TREGTI, -a *f. (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Nuk pati më as rrugë as telefon, as dyqan as *tregti*, as zyrë as dokumente zyrtare. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

TREMB kal. -a, -ur (*) ^ (**) ► (ǾǾ)
P.sh. Në fillim më muer me të mirë, mandej m'u kercnue, së mbrami muer një shkop të trashë që ishte në qoshe të zyrës dhe u *tremba* e më duel gjumi. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

TREN,-i m. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (ǾǾ)
P.sh. Gjatë udhëtimit *treni* ndalej në shumë stacione të qyteteve italiane, ku udhëtarët, si zakonisht, zbritnin ose hypnin. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

TRËNDAFIL,-i m. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (ǾǾ)
P.sh. -Llokume e shurup *trëndafili*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

TRET kal. -a, -ur (*) ^ (**) ► (ǾǾ) &&
P.sh. Kush pvetë nuk *tretë* - asht ajo shprehja popullore që zëvendson tabelat e qarkullimit. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

TRIBUN,-i m. sh.-ë(t) (*) ^ (**) ► (ǾǾ) UGJ (2015, f. 169) P.sh. Iu përgjigja se do ta meritojshem sikur t'ishem në *tribunë*, por jo tash që jam në radhë me ty!... RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

TRIKO,-ja f. sh.-(t) (*) ^ (**) ► (ǾǾ)
P.sh. Kur nuk ishte kohë pune, leximi ose apeli, ai qëndronte kambëkryq pranë asaj tepsije tue punue ndonji *triko* o çorapë. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

TRILLIM,-i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (ǾǾ)
P.sh. E gjitha ishte një *trillim* që vinte nga Partia dhe e firmosur nga ne. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

TRIM,-i m. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (ǾǾ)
P.sh. Nuk jam aq *trim*. RRNO 3- Hetuesi e re, f. 619

TRIMËRI,-a f. sh.-(të) (*) ^ (**) ► (ǾǾ)
P.sh. Ju nuk e keni *trimërinë* që të dilni haptas, por hidhni gurin e fshihni dorën, duke nxjerrë në shesh disa firauna për të na luftuar e duke llapur sa andej, sa këndej. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

TRINI,-a f. (*) ^ (**) ► (ǾǾǾ) fet.
P.sh. Djalë un të kam folë për misterin e parë të kristianizmit që thirret Njinia e *Trinia*, ose natyra e Zotit, por due me të folë edhe mbi misterin e dytë të kristianizmit. HISTORI 3.5 - Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

TRIPTIK,-u m. (-) ^ (- -) Δ (ǾǾǾ) let.

P.sh. armiq e agentë të shërbimeve të hueja, për të cilët u shkruen edhe vepra artistike si *triptiku* Ura me tri harqe etj.. RRNO 3- Shpresa e pa shpresë derisa tirani vdiq, f. 641

TRISHTË (i,e,të) mb.i nyj. [Trishtuar (i,e,të)-Stand.] (-) ^ (- -) & ► (ǾǾ) P.sh. Fëtyrat e *trishhta* të prindve sikur thirrshin: Djalë, ku po mbytesh? RRNO 1- Pranë familjes, f.246

TRISHTIM,-i m. (*) ^ (**) ► (ǾǾ) P.sh. A thue asht vetë jeta? *Trishtim* i madh! RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

TRISK/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (ǾǾ)
P.sh. I pagova e mora *triskën*. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

TROÇ ndajf. (*) ^ (**) ► (ǾǾ) bised.
P.sh. Në pastë kenë ndonji hoxhë, që të ka msue ty me vra kaurrat, po ta thom *troç* se ai paska kenë një hoxhë xhahil e jo një hoxhë halim! RRNO 1- Gjygji në redaksinë e Hyllit të Dritës, f.141

TROFE,-u m. sh.-(të) (*) ^ (**) ► (ǾǾ)
P.sh. Ndër kohë të kalueme dikur, ka pasë doke që me i pré kokën që ta kish ose si *trofe* lufte ose me marrë një shpërblim. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

TROK/AS jokal. -ita, -itur (*) ^ (**) ► (ǾǾ)
P.sh. Cilës t'i *trokas* në derë? RRNO 1- I lirë, f. 236

TROKE,-u m. sh.-(të) (*) ^ (**) ► (ǾǾ) P.sh. Kur ndigohej *troku* i kualve të tyne mbi rrugët e gurta të qytetit pothuej i gjithë populli delte me i pá mbas dritoreve kafazlie. HISTORI 1- Shqetësim i madh, f. 62

TRONDIT kal. -a, -ur (*) ^ (**) ► (ǾǾ)
P.sh. Kapanoni ku ishem un, u *trondit* nga një termet i fortë, u lkund disa herë. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

TROTUAR,-i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (ǾǾǾ)
P.sh. Kur mbrrijta në rrugën kryesore, nga ana tjetër e *trotuarit*, ndjeva që thirri dikush emnin tim. RRNO 1- I lirë, f. 236

TRU,-ri m. sh.-(të) (*) ^ (**) ► (ǾǾ) P.sh. Tashti un po nisem nga ajo teza jote materialiste që thotë se truri përfiton idetë dhe duke qenë *truri* materje - idetë nuk mund dalin jashtë materjes apo formave

të mundëshme të sajë reale. RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

TRUALL,-i *m. sh. troje(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Krejt ai *truall* u hap e u mbulue kushedi sa dhjetra herësh, përveç tubacioneve që fillonin në 5 metër thellësi nën tokë, në një kohë që mjetet e randa bartnin dhé, tue mbushë luginën. RRNO 3- Uzina në veprim - Mbarimi i miqësisë, f. 656

TRULLOSUN (i,e,të) *mb. i nyj.* [Trullosur (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Si ishte e mundun që në këtë popull nuk u gjet kurrnji trim që të shtrijë dorën për të shpëtue kulturën, por të gjithë o aq të *trullosun*, o aq idiotë, o aq servilë e frikakakë? HISTORI 2- At Pal Dodaj, diplomati i paemnuem por i dashtun nga të gjithë, f. 156

TRUMCAK,-u *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Jo vetëm pëllumbat, por sa herë hypshem në tarracë e i ndjellshem tue thirrë: vidi-vidi-vidi, shumë më shpejt mblidheshin *trumcakët* e zogj të tjerë të malit. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

TRUMË,-a *f. (-) ^ (- -) Δ (Ǻ) & vjet.* [kupto: paisje që nxjerr ujë nga një shpim në tokë] P.sh. Oborri i vogël mbrapa, me një pjeshkë në mes, ajo *trumë* bishtshkurtë te dera, ato shkallë mbi WC, ato podrumet ngjitur. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

TRUP,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. atë shkop ku mbështetej *trupi* i tij madhshtor, e që mbahej prej asaj dore e cila kishte gdhendë vargjet më të bukurat në një gjuhë deri atëherë pak të latueme. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

TRUPIC/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Kishin pru *trupica* skuqit të pishës, demek për me ndezë zjarret ndër shtëpia, por më të vërtetë ishin pregatitë për me i dhanë zjarrin Shkodrës, ndërsa një pjesë e vogël kishte pru djathë e bulmet. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

TRUPROJ/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǺǺ) P.sh. Porsa u shperndamë të gjithë nëpër vendet ku do të punojshim, nga një *truproje* filloi shtimja me mitraloz. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

TRYEZ/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Në mes kishte një *tryezë* trashamane prej çimentoje, nën të cilën ishte një vrimë për kalimin e ujit. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

TRYSNI,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Kordoni i dyfishtë i rojeve nuk mund e përballoi *trysinë* dhe zbrapsetj. HISTORI 3.3- Nanë Tereza në Shqipni, f. 319

TUALET,-i *m. sh.-e(t) (-) ^ (- -)* ► (ǺǺ) P.sh. Un thirra Kapterin e rojës e i lypa me dalë në *tualet* e ai m'u pergjegj: bëje aty! dhe mbylli deren. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

TUB,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Un iu pergjegjia se gjatë kontrolleve që kishin bërë brigadat kah fillimi i 1945, ai m'i kishte dhanë, un i mora ato dhe i shtina në *tubin* e një stufe e cila nuk do të ndezet e kur mbaroi kontrolli, i mora persri e ia kam kthye. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

TUBACION,-i *m. sh.-e(t) (-) ^ (- -)* ► (Ǻ) P.sh. Ndërsa burimet e pijshme ishin larg dhe *tubacionet* e tyne psojshin difekte çdo ditë. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

TUB/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Sa herë që shkoj në Tiranë te vorret e prindve të mijë me vu një qiri dhe nga një *tubë* lule, shkoj e e përkujtoj po ashtu edhe motren e madhe temen. HISTORI 3.4- Dy fjalë për autorin e shkrimet e Dom Nikollë Mazrrekut, f. 386.

TUBERKULOZ,-i *m. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) mjek. P.sh. Dom Injac Gjoka. Ishte një *tuberkuloz* i thatë, ndërsa në shpirtë ishte vigan. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

TUF/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Kur u kthye At Gjoni prej Kodër-Shëngjergjit, mbas tri ditësh, erdh me një *tufë* formularësh zyrtarë që ia kishin dhanë për me bërë regjistrimin e popullsisë në pregatitje të zgjedhjeve të ardhshme. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

TUL,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Ai u dorëzue e tha: Ju bëni gjynah para Zotit duke shpërdoruar *tulin* e bukës, në një kohë që unë jam i uritur. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

TULLUMBAC/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. E ndjeva vedin se nuk ishem kurgjã tjetër por një balonë, një *tullumbac* në havá që sillët në atë drejtim që ta çojë era. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

TUMOR,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Nuk e kuptova nëse ishte i gëzuem o i trishtuem, por dhimbjet i kishin fillue në njanën anë të qafës deri në fëtyrë, ku dy vjet përpara i kishin operue një *tumor*. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

TUND *kal. -a, -ur (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Ai e muer, e lexoi, *tundi* kryet e më tha: - Kryetari i Komunitetit Musliman asht Myftia i Lezhës... RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

TUNDIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Në të vërtetë kishte shumë vjet që kishem largue çdo *tundim* për arratisje. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

TUNEL,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Kalaja e Rozafatit ka një *tunel* të nëndheshëm që lidhë pusin e kapidanerisë me lumin e Buenës. HISTORI 1- Karagega në kalá, f. 94

TUNGJATJETA *pasth. (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Enver Hoxha, *tungjatjeta*, N'ato male, n'ato shkrepá! HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

TUPAN,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* Δ (ËË) vjet. P.sh. Komunistat e kishin zakon që pak mbas mjesnatet i shpërndajshin klyshët e vet dhe që n'orën 3 e mbledhshin popullin me lodra, surle e *tupana*, me zhurmë... . RRNO 2- Zhdukja e kryqave, f. 427

TURBULL (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Megjithktë mbas atij gzimi shifej se në ballin e babës siellej një re e *turbullt*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

TURBULLIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Kishin fillue mjaft *turbullime*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

TURIST,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Gjatë dy muejve u suell nëpër Shqipni të Veriut sikur të ishte *turist*. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

TURIZ/ËM,-mi *m. (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Disave që nuk i kuptonin dhimbjet e mëdha, që i shkaktonte sëmundja, u dukej se At Justini shkante në Vjenë për *turizëm*. HISTORI 2- At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

TURJEL/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Por duhet me gjetë një shkallë e një *turjelë* të trashë se tapa e drunit që i mbyllë ato është shumë e shkurtë. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

TURM/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Na ishim shndrrue të gjithë në një *turmë* leckamanësh të uritun: mendonje që thirrshim të lum atë që mund të kishte krypë për me përcjellë buken. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

TURNE,-u *m. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (ËËË) P.sh. Shyqyri Çoku punonte me dy *turne*, e ndoshta pak mà shumë inspektori, Niko Popllo. RRNO 3- Si dikur, f. 478

TURP,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Eshtë *turp*, - thanë ata, - që mu mbi sheshin kryesor të qytetit të valavitet ajo leckë që nuk e ka as yllin partizan! RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

TURPËR/OJ *kal. -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Më vjen keq që ai budallai mbi tarracë ngriti zërin duke bërë thirrje të çmendura, se kjo ju *turpëron* edhe juve. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

TURR/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Ai kishte aty një *turrë* të naltë thasësh të palosun, mbi të cilët ishin shtri ata e ku do të flejshem un. RRNO 1- I lirë, f. 236

TURREM *vetvet. (*) ^ (**)* ► (ËËË) P.sh. Për sherr, në të dalun prej pyllit, nja një të katërt ore pa mbërrijtë ndër shtëpia, qe se po *turren* nja dy-tre qen, sidomos njani ishte krejt i tërbuem. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

TURR,-i *m. (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Mbështetun ndër parmakët, kqyra ku uji vërshonte me *turr* e me zhurmë. RRNO 1- Lexuesit, f. 15

TORTUR/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ËË) P.sh. Kurrkush nuk dyshonte për mbarimin e tij ndër *tortura*. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

TUTJE *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Na bie neve, breznisë që do të përgjigjemi tash e *tutje* edhe për respektin ndaj traditës sonë letrare, t'ia japim asaj votën e dashurisë. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

TUTKALL,-i *m.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Emini e ngjiti me *tutkall* e tela dhe e vari, dikund, ndër rafta të magazinës u thonte të tjerëve se dikush i a kishte punue dhuratë për lirim. RRNO 3 - Korniza, f. 548

TUTKUN,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

shar. P.sh. - Ndigjo, ore *tutkun*, - m'u suell hetuesi, - ne po t'i japim dy orë pushim që të ushqehesh dhe të mendohesh. RRNO 3- Si dikur, f. 478

TYM,-i *m. sh.-ra(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Nder ato flakët, xixa e *tym* un shifshem historinë e mbarë njerzimit që perfundon në hi. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

TYMOS *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Nji fener vajguri kishte *tymosë* aq shumë sa gadi m'u xu fryma: pamvarsisht dhimbjeve si i varun, ishem kenë pothuej më shëndosh atje jashtë në cingrimë. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

TYRB/e,-ja *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. mbasi shqyrtuem bashkarisht ngjarjet e reja të këtyne ditve dhe zhvillimin e tyre vendosëm që të gjitha xhamijat, teqet, *tyrbet*, kishat e vendet tjera shëjte, si edhe pasuritë e tyre t'ia dorëzojmë vullnetarisht rinisë.... . RRNO 2- Lin Biao në Shqipni, f. 439

TH

THA/J *kal. -va, -rë* (*) ^ (**) ► (ǰ) *fig.*

P.sh. Këtij djalit un po ia zgjidhi duerët, që ju ia keni lidhë kot, edhe ka besë prej meje e këtyne mashkujve për një kohë të gjatë e të pacaktueme, se nuk kam si ia *thaj* loçkën e zemrës nanës së vet, që asht rob i shtëpisë sime. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

THEK/Ë,-a *f. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Eshtë ruajtur i plotë konturi anësor, me kryqet tre dhe me mbarimin me *thakë*, në të dyja skajet. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

THANI/E,-a *f. sh.-e(t)* [Thëni/e,-a – Stand.]

(*) ^ (**) ► & (ǰǰ) P.sh. Të gjitha kto *thanie* t'urta i ka nxjerrë praktika e jetës: pra tjerët i paskan jetue shumë kohë para meje. RRNO 1- I lirë, f. 236

THAR/K, -ku *m. sh.-qe(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Axha më muer e më shoqnoi gjithkund rreth e rrotull shtëpisë, e te ksollat e lopve, e te vathnat e deleve, e te *tharku* i thive, e te pulat e bibat. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

THARTË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Ndërsá ndër polemikat ishte *i thartë*, djegës e i idhtë kundër të gjithë atyne elementave që kish në shenjestër, kryesisht përfaqësuesve të feudalizmit anadollak... . HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

THES,-i *m. sh. thasë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Mandej ndesha në një gjëndend si *thes*. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

THATË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. U printe një burrë kambëhollë e *i thatë*, me trup mesatar e fëtyrëzbehtë. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

THATËSI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Mbas tre vjetëve të *thatësisë* do të bjerë një shí, dhe shiu i parë do të jetë i helmatisun. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

THYEJ *kal. theva, thyer* (*) ^ (**) ► (ǰ)

P.sh. Në rasën e revoltës së Spaçit, kur policia bllokoi furnizimin e kampit me ushqime dhe ujë, ai bërtiti: *të thyejmë* dyqanin se ka miell, oriz, sheqer e vaj. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

THEKS,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǺǺ)

P.sh. Ajo e fliste shqipen me një *theks* të huej dhe shumë keq. RRNO 1- I lirë, f. 236

THELLË (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Un pothuej përditë e merrshem at sul e u mundojshem me vozitë në ujin e kënetës ku ishte mà *i thellë*. RRNO 2- Gjysë ilegal në familjen time, f. 281

THELLËSI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Por dikur vëllanë e transferuan në një kamp tjetër në *thellësi*, ku vendin nuk e njihja aq mirë. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

THEM *kal. thashë, thënë (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. -Ndigjo mirë ç'po të *them*. RRNO 3- Smajl Duli i Postribës, f. 575

THEMB/ËR,-ra *f. sh.-ra(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Atëherë kapiteni gjerman i ndej në qëndrim gatitu me *thembrat* e këpuceve ngjitun e dorën nalt në strehë të kapeles ushtarake... . RRNO 2- Intermezzo për At Kelmendin, f.314

THEMEL,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Heroizmi asht *themeli* i Kishës Katolike. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

THEMEL/OJ *kal. -ova, -uar (*) ^ (**)* ►

(Ǻ) P.sh. Mbi ty që je shkamb *do ta themeloj* Kishën time e dhyerët e Ferrit nuk kanë me mujtë e me i bà kurrgjà! RRNO 2- Në Tiranë, f. 274

THËNGJI/LL,-lli *m. sh.-j(të) (*) ^ (**)* ►

(Ǻ) && P.sh. - Mirë ia ka bà qenit të keq, se ai *thëngjill* i mbuluem e ka lypë kaherë me ia bà atë punë, por nuk u gjet kurrkush përveç djalit. HISTORI 1- Shqetësim i madh, f. 62

THEPISUN (i,e,të) *mb. i nyj. [Thepisur (i,e,të) - Stand.] (*) ^ (**)* ► (Ǻ) & P.sh. Aty mbi një shkamb të *thepisun*, përballë derës së kalasë të Dubrovnikut naltohej kështjella e Lovrinjacit. HISTORI 1- Udhtimi i dytë në Raguzë, f. 90

THERJ/E,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. E kur me të sjellun të manoveles ai kishte provue ato *therje* të çuditshme që e bàjshin me u hjedhë përpjetë e me u përplasë përtokë. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

THËRR/AS *kal. -ita,-itur dhe thirra, thirrur (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. *Do të të thërras* nesër përsëri. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

THESAR,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Gjëndjen e vërtetë të *thesarit* bankar kurr s'e kemi ditur, as kur aprovonim buxhetet vjetore. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

THI,-u *m. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Vendosen me mbytë edhe *thinë* para kohet, mbasi atje në malsi ishte zakon kur mbytej *thiu* me thirrë në gostë gjithë kushrininë. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

THIK/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

fig. P.sh. Posa fillova atë gjumë të shqetësuem, një dhimbje e jashtëzakonshme ma nguli porsi *thikë* pak gjà mbi bark. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283; *+përd. ndajf.* P.sh. Aty hidhej materjali i padobishëm që delte nga galeritë; rruga ishte tepër e ngushtë dhe sikur mos tregohej kujdes i madh në zbrazjen e vagonit ai binte *thik* teposhtë, kund dyqind metër, me rrezik të madh të punëtorit që e shtynte. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

THINJUN (i,e,të) *mb. i nyj. [Thinjur (i,e,të)-Stand.] (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Me të vërtetë dikur më thirrën në zyrën ku një njeri me syze dhe pak *i thinjun* më pveti për shëndetin. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

THIRRJE *f. sh. (*) ^ (**)* Δ (Ǻ) P.sh. Zotni, mendoni se jam njeri e u bàj *thirrje* si njerëz! RRNO 3- Si dikur, f. 478

THITHJ/E,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)

P.sh. Natyrisht që shkolla ishte edhe një mjet për *thithjen* e vokacioneve, të thirrjeve meshtarake. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME! - Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f.467

THITHLOP/Ë,-a *f. sh.- a(t) (-) ^ (- -)* ► (Ǻ)

zool. P.sh. Kur ju të gjithë fleni, për nën derë vjen e hin këtu një çaperkocë e madhe që na i thomi *thithlopë*. RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

THJESHTE (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ►

(Ǻ) P.sh. - Si punëtor *i thjeshtë* a pranon, sigurisht nën drejtimin tim personal, sepse vetëm unë i kam projektet e gjithë kampit, që të të nxjerrë jashtë rrethimit për të zbuluar lartësitë e shtyllave të telave me gjembave... . RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

THJESHTËSI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Qeshnin nën mustakë kur Dom Frano Illija me *thjeshtësi* u thonte: Kurrgjà e vërtetë në atë proces të tmerrshëm e tragjik; çdo lëvizje, çdo shprehje, çdo relacion zyrtar apo kryemja e misionit fetar asht kthye së mbrapshti, në veprimtarí spiunazhi. RRNO 3- Kausha në Tiranë, f. 526

THUA, THOI *m. sh. thonj(të)* (*) ^ (**) ► (ǰ) && P.sh. Kufiri është bërë zjarr e çelik, qytetet dhe fushat janë mish e *thua* me Partinë, ndërsa vetëm kjo zonë e ndërmjeme mund të bëhet strofkë e mikrobeve të rrezikshme të reaksionit borgjez. RRNO 3- Si dikur, f. 478

THUMB,-i *m. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Rrugës i ishte prishë sandalja dhe, përnji që hin në kuzhinë, i kërkon Lleshit në se kishte ndonji *thumb*. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

THUMB/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǰ) *fig.* P.sh. Mandej, si tue qeshë më *thumboi*: - Në kjoftë se mendët tua nuk janë si të tjerve, atëherë duhet shkue në doktor me pá shka asht aty mbrenda asaj rrashte. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

U

UAAA *pasth.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. *Uaaa!* Sa bukur! RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

UDH/Ë,-a *f. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Po ta la ty Qamil, ban si ta shofish me *udhë*. RRNO 1 - Në gërmadhat e kishës, f.253

UDHËHEQËS,-i *m. sh.-(it)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Kishte studiuë në Firence të Italisë, ishte një ndër themeluesat e Aksionit Katolik Shqiptar në 1933, dhe kishte pasë profesor e *udhëheqës* fiorentinin e madh La Pira. RRNO 2- Shtërgata që po vjen, f. 423

UDHËHEQJ/E,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. në fillim u sugjerue një grackë politike, e cila do t'i siguronte Lëvizjes një mbështetje të sigurtë e përkrahjen pa rezerva të të gjithë elementit të thjeshtë popullor e fshatar

THUR *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Gjatë ksaj kohe Shqipnia *u thur* (rrethue) gjithkund gjatë kufinit të sajë me klon. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

THURJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Gjithkund 200 metra, pa mbërrijtë te piramidat e kufinit, ishin ngulë shtylla të gjata 4-5 m dhe me atë lloj teli ishte bà një *thurje* e posaçme që mos të mund kalohej kufini në asnjë mënyrë. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

THYEJ *kal. theva, thyer* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Në rasën e revoltës së Spaçit, kur policia bllokoi furnizimin e kampit me ushqime dhe ujë, ai bërtiti: *të thyejmë* dyqanin se ka miell, oriz, sheqer e vaj. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

THYERJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ka pësuar ndonjë *thyerje* ndonjëri? RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

vetëm atyne partive shqiptare që do të kishin në *udhëheqje* njerëz me mbiemnin Hoxhë. RRNO 1- Vjeti 1944, f. 17

UDHËTAR,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Mund të thuhet pa dyshim që kurrnji *udhëtar* i shkencës nuk e përshkoi mbarë Shqipninë qe nga Veriu deri në Jug, mà shumë se ai. HISTORI 2- At Shtjefën K. Gjeçovi për fé e atdhe, f. 152

UDHËTIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Gjatë *udhëtim* treni ndalej në shumë stacione të qyteteve italiane, ku udhëtarët, si zakonisht, zbritnin ose hypnin. HISTORI 2- At Justin Rrota, gjuhëtar i shquem, f. 193

UDHËT/OJ *jokal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Por të kam pa shpesh se *udhëton* edhe ti në terr. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

UDHËZIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Me organet shtetnore ishte *udhëzimi* që mos të kishte kurrnji shkresë zyrtare. RRNO 2- Organizimi i ri në kishën e shgatrueme, f. 293

UJË,-i *m. sh.-ërat(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Pushoi, i prunë *ujë* 2-3 herë, provonte me fillue, por zani nuk i vinte. RRNO 2- Meshtarët e rij, f. 316

UJIT *kal. -a, -ur(*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. -Të thirra se desha të të them që të marrish atë kovën që *ujit* lulet, po të jap edhe një fshesë e shko te dhoma e morgut që ta pastrosh se do të vine doktorat. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

UJITJ/E, -a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Po atë ditë pruni nga ordinerët një capë e një kovë për *ujitje*. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

UJK,-u *m. sh. ujq(it) dhe ujqër(it) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Por hapat që hynë në shpellë nuk kjenë njeriut: u duk një *ujk*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

UJOR,-e *mb.i panyj. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Punova disa muej për një lloj biçiklete *ujore* që përbahej nga gjashtë copa. RRNO 3- Korniza, f. 548

UJSJELLS,-i *m. sh.-(it)* [Ujësjiellës,-i – Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Flitej se së shpejti do të vinte *ujsjellsi* i Poçemit, i fabrikës që po ndërtohej. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

UJVARE,-a *f. sh.-a(t)* [Ujëvar/ë,-a –Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Malet shungullojshin nga ato të lehuna të tërbueme si edhe nga shungullima e një *ujvare* që derdhej nga shkrimja e borës së alpeve në një liqen të vogël, të cilin e kishem lanë mbrapa. RRNO 3 - Filloj aty ku mbetëm, f. 467

ULÇËR,-a *f. sh. (*) ^ (**)* Δ (ǰǰ) mjek. P.sh. Ju mund e interpretoni si të doni, por mjerisht jam i smundë me *ulçër* duodenale dhe nuk mund duroj asnjë pije RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

ULEM *vetvet. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Na hini frigë e madhe dhe u shmangëm mbi rrugë e u *ulem* si për pushim, tue mendue se ç'e zezë e madhe po i kerenohej Shkodrës nga një tjetër

valë brigdash partizane. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

ULËRI/J *jokal. -ta,-tur(*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. -Ëë derr i derrit! Ç'ke që *ulërin?* RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

ULJE *f. sh. (*) ^ (**)* Δ (ǰ) P.sh. Tue kenë se *ulja*, ngritja e zbrazja e vagonave nuk mund të ndërpritej për asnjë çast, se aty mvarej gjithë prodhimi i minierës, atëherë kishim, si një fare privilegji, një kaçorr me dy banka për me pushue. RRNO 3- Përsëri rob në minierë, f. 577

ULKONJË,-a *f. sh.-a(t) (-) ^ (- -) Δ (ǰ)* P.sh. *Ulkonja* dhe bijt e vet.. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

ULLI,-ri *m. sh.-nj(të) (*) ^ (**)* & ► (ǰ) P.sh. Shif kur të na bien me hanger, kanë me pru *ullij* ose djathë që janë të krypuna, por nuk do të na biejn ujë. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

ULLU/K, -ku *m.sh.-qe(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. N'anën e majtë ndërtesa trikatëshe madhështore e Pashës, me pullaz e *ulluqe*, të gjitha gurit të latuem. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

ULËT (i,e,të) *mb.i nyj. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Më kallxoi se mbasi e kishin torturue për shumë ditë tue i lidhë korrentin ndër veshë, atëherë ai hetuesi ia kishte lidhë telat edhe në organet e *ulëta* trupit. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

ULTËSIN/Ë,-a *f. sh.-a(t)* [Ultësir/ë,-a –Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰ) P.sh. Puna e parë ishte për t'u zhdukë një kodrinë e vogël në breg të Shkumbinit, e cila pengonte rrjedhjen e ujnave të *ultësinës*. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

ULËRIM/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Çdo *ulurimë* torturash që ndigjojshim pvetshim njani-tjetrin: A asht ky zani i Gjokës? RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

UNAZ/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Mbas buke kishte prú shëjin: një *unazë* e mjaft lekë. RRNO 2- Sosja, f. 362

UNË *përem.vetor (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. -Unë për vedi e kam këputë mendjen: nuk e marr. RRNO 2- Sosja, f. 362

UNGJILL,-lli *m. sh.-j(të) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. *Ungjilli* i vërtetë jetohej edhe prej atyne që nuk e njofin dashunin. RRNO 1- I lirë,f. 236

UNGJILLORE *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. ... aty shkova i panjofun e padijtun, si më i keqi leckaman, me rrezik që t'i perlyej me parazitët më të besdisshëm, dhe ata më priten me një dashuni *ungjillore*. RRNO 1- I lirë, f. 236

UNIFORM/ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Disa i veshi me *uniformë* policie e disa tjerë me ngjvrë tjetër. RRNO 1- Dhuna bëhet pushtet, f. 35

UNITET,-i *m. (*) ^ (**)* ► (Ĵ) UGJ (2015, f. 170) P.sh. Të ruajë të pa prekëshëm *unitetin* e Kishës Katolike të Shqipërisë dhe karakterin e saj nacional. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipërisë, f. 295

UNIVERSALIZIM,-i *m. (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Ky *universalizëm* i gjühëve e ka burimin te Karisma e Rrëshajve... HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

UNIVERSITET,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Un u ktheva nga *universiteti* n'Itali për të luftuar armikun dhe ja, sot i gëzojmë frutet e luftës. RRNO 1- Vetëm vdekja..., f. 110

URITUR (i,e,të) *mb.i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Ai u dorëzue e tha: Ju bëni gjynah para Zotit duke shpërdoruar tulin e bukës, në një kohë që unë jam *uritur*. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

URAT/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Në nuk ia dim as vorrin, që të thomi një *uratë* e t'i dërgojmë një lule. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

URDH/ËR,-ri *m. sh.-ra(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. -Po kush u dha këtë *urdhër*, ku e keni? RRNO 1- Vetëm vdekja..., f. 110

URDHËR/OJ *kal. -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. -Zef, jam oficer operativ. *T'urdhëroj!* RRNO 3- Njerzit dhe shtazët, f. 627

URDHËRES/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Nuk ka kurrfarë rrezikut! Ka dalë *urdhnesa*. RRNO 2- Puna në muzé, f. 267

UR/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Mbasi kaluem *urën* e Matit makina i u shmang rrugës nacionale dhe hini nëpër fusha, gjatë një rruge të improvizueme, plot gropa. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

URI,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Voji ose yndyra i qitej simbas mundsisë, hahej edhe pa të, mbasi *uria* asht uri. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

URIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Filluen *urime* e kangë, por n'ato çase hyni mbrendë policia e ardhun prej Bregut të Lumit, 8 orë larg. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

UR/OJ *kal. -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. -Të *uroj* që je bashkëpunor i revistës. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

URR/EJ *kal. -eva,-yer (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Nga kto punë popujt i *urrejnë*; dhe çohen kundra tyne, sepse nuk i durojnë. HISTORI 3.5- Njerz fisnike, f.391

URREJTJ/E,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Ndigjò, shkëlqesi, ke një *urrejtje* patologjike për françeskanët. HISTORI 2- At Gjon Shllaku, filozofi sociology, f. 231

URTË (i,e,të) *mb.i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Ajo kushtetutë na u paraqit si një projekt ku njerëzit e *urtë* o të dijtun të kombit, apo edhe populli vetë, të mund të bëjnë vërejtjet e veta. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

URTËSI,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Në mbasditen e vonë të ditës ai kryente në Kolegjin Françeskan edhe detyrën e atit të shpirtit dhe në një dhomë të vogël, ose më saktë në kapelen e kolegjiës, këshillonte të gjithë ata që kishin nevojë për drejtim shpirtnor dhe i këshillonte me *urtësi*. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

USHQIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. *Ushqimet* që u dërgojshin familjet ishin më shumë për partizanët e unshëm, se për ata të mjerët e torturuem. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

USHQIMOR,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ĵ) P.sh. Tha se reaksionarve ilegalë në mal u kishte dhanë ndihma *ushqimore* mbasi nuk mund veprite kundra dashnisë kristiane e me i lane njerzit me dekë për bukë. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f.141

USHTAR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ) usht.
P.sh. U grumbuiluen disa *ushtarakë* e xhelatë të burgosun. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

USHTIM/ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)
P.sh. Ktheva në krevatin tem dhe posa vuna kryet në jestedk fillova me ndigjue përsëri *ushtimën* e kumbonëve të festës. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

USHT/OJ kal. -ova, -uar(*) ^ ()** ► (Ǻ)
P.sh. Deri tash nuk kam vuejt kurr prej tyne ndërsa sonte *ushtojnë* kumbonët e festës? RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

USHTRI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)
P.sh. Natyrisht që edhe dera e jonë ka pasë fitime tepër të mëdhaja, po ashtu edhe të gjithë tregtarët shkodranë, aq sa sot e shof se *ushtria* e malcorve të krishtenë që kam pague, e paguej sot, ajo është e domosdoshme për qetësinë e ktij qyteti tregtar. HISTORI 1- Si u plak Mehmet Bushati, f. 79

USHTRIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)
P.sh. Mandej djali ngjitej në kalá me marrë mësimet e gjuhës turke, arabe si dhe të fesë islame prej Molla Hysenit e Molla Saliut si edhe *ushtrimet* me armë prej një turkut që komandonte kështjellën. HISTORI 1- Saraji, f. 59

USHUJZ,-a *f. sh.-a(t) [Ushunjëz,-a-Stand.] (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Banorët kryesorë: *ushujzat* dhe bretkosat, ndërsa mushkajat nuk kishin kufij se kishin liri të plotë mbasi mujshin me fluturue, por dishiri i tyne, i pangopshëm për gjak, i sillte gjithmonë aty përmbi në. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

USTA,-i *m. sh.-llarë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)
P.sh. Rri këtu, se do të biem një *usta*. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

UTHULL,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) &&
P.sh. Njeri i rraun me voj e me *uthull*. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

UTOPI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)
P.sh. -Edhe mund të jetë. Por asht e bukur edhe në kjoftë *utopi*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

UZIN/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)
P.sh. Po atëherë përse po e ndërtojme na këtë *uzinë* kaq të madhe? RRNO 3- Uzina në veprim - Mbarimi i miqësisë, f. 656

UZURP/OJ kal. -ova, -uar(*) ^ ()** ► (ǺǺ)
P.sh. Nga kjo del se koncepti popull me shumë vështirësi mund përcaktohet, ai mbetet subjektiv, për sa kohë një forcë a një tjetër synon dhe punon që atë ta *uzurpojë*. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

V

VADE *f. (*) ^ (**)* Δ (Ǻ) vjet. fj. ur.
P.sh. -Pater, - i thashë un, - rruga s'ka *vade*. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

VADIT kal. -a, -ur (*) ^ ()** ► (Ǻ)
P.sh. Bujku punon tanë vitin, mbjell, krasit, prashit, herr e *vadit* e në fund mbledh frutin. RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

VAGABOND,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)
UGJ (2015, f. 171) P.sh. Parapëlqen një mashtrues, *vagabond*, gënjeshtar më shumë se organet ligjore të drejtësisë? RRNO 3- Si dikur, f. 478

VAGËT (i,e,të) *mb.i nyj.[Vagull (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. Pershkova atë rrugë bashkë me ato kujtime të *vagëta* që mund mbesin prej moshës fëmijore: a thue kjo asht shtëpia ime? RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

VAGON,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ǻ)
P.sh. Nji *vagon* pirit peshonte dy tonë. RRNO 3- Miniera e Spaçit, f. 535

VAJ,-i *m. sh. (*) ^ (**)* ► (Ǻ) P.sh. O Zot i madh, - thashë me vedi, - a thue ndoshta kam dekë e gjindem n'atë ferrin real, ku nuk ka tjetër, por *vajë* e kërcëllim dhambësh? RRNO 1- Shtylla në oborr të Pilatit, f. 96

VAJGUR,-i *m.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Nji fener *vajguri* kishte tymosë aq shumë sa gadi m'u xu fryma: pamvarsisht dhimbjeve si i varun, ishem kenë pothuej mà shëndosh atje jashtë në cingrimë. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

VAJTIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Megjithkëta dënësët e *vajtimet* nuk u ndalën, bilë filloi një bisedë e zjarrtë për nderin e madh që kishte pasë burri i Hotit tue dekë trimnisht si besnik i parë i pashës së kalasë së Shkodrës. HISTORI 1- Deka e mikut trim, f. 55

VAJT/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Mehmet Plaku ishte i pari njeri ose sundimtar që kishte vu në veprim barazinë e vllaznimit me liri të gjithë nënshtetasve të vet pa kurrnji përjashtim e prandej *vajtonte* çdokush, në çdo familje, për atë. HISTORI 1- Si u plak Mehmet Bushati, f. 79

VAJTUES,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ)

P.sh. Porsa erdh ora 12 altoparlantët, me za *vajtues*, lajmuen se Enver Hoxha kishte vdekë po atë ditë. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

VAJZ/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Ajo ishte një *vajzë* dhetë-njimbëdhetë vjeçe. HISTORI 1- Nji ngjarje e pabesueshme, f. 22

VAKANT *mb. i panyj.* (-) ^ (- -) Δ (ǰǰ) UGJ (2015, f. 171) P.sh. Mandej erdhën intrigat e mbrendshme dhe të jashtme për fronin e Shqipnisë, i cili mbeti *vakant* për një kohe shumë të shkurtë. HISTORI 2- Vinçenc Prendushi, i dashtun, i përzemërt, i qeshun e bujar, f. 171

VAKI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) bised. P.sh. A ka bà kund *vaki* me u martue për inat e zemër të keqe? RRNO 2- Sosja, f. 362

VAKT,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) vjet. bised. P.sh. Na të gjithë e cilsojshim si nji njeri, që kishte lindë 2 - 3 shekuj para *vaktit*. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

VAKUF,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) fet. [Vakëf,-i – Stand., kupto: i shenjtë (tokë)] +*përd. mb.* P.sh. Sido që të siellet puna e shkado që të bahet këtë ta keshë gjithmonë parasyshë se kurrjgà nuk mund e ndrrojë: kjo tokë asht *vakuf*, prandej do t'i mbesë Turkisë. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

VAL/ë,-a *f. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) fig. P.sh. Mbasi kaloi kjo *valë* torture urije, Fratelin filluen me e mjekue persri në krah se kishte shumë dhimbje. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

VALËVIT *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) fig. P.sh. Komandantat, rojet, brigadierat etj., rrijshin të gjithë të tensionuem për mos me lanë asnji second në pushim lopatat, belat e kazmat që *valëviteshin* me terhim. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

VALIXH/E,-ja *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Nji natë pruni nji *valixhe* plot me letërkëmbimin e tij personal, që deri atëherë nuk kishte bà pjesë n'arkiv. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

VALL/E,-ja *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. U ulëm për shkallëve: atje poshtë partizanët këndoishin tue hjedhë *valle*: Sofo lule djalë, Sofo lule djalë. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

VALLË *pj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Ju, si klerik i Urdhërit Françeskan, ç'mund të na thoni për këtë incident dhe a ka ekzistuar *vallë* realisht në radhët e klerit katolik një përpjekje për të nxitur një kryengritje të armatosur? HISTORI 3.1- Ut heri dicebamus... (Siç thonim dje...), f. 269

VALLËZ/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Pra, fjala *vallëzon*, e shkrueme me e' në mes, në metrikën e Fishtës shton nji rrokje. HISTORI 3.4- Fallsifikatorët e veprës së Gjergj Fishtës, f. 381

VALLZIM,-i *m. sh.-e(t)* [Vallëzim,-i-Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Ai foli edhe kundra rrfimit tue thanë se ishte nji akt mà imoral se mbramjet e *vallzimit* që organizonte rinia komuniste. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

VANDAL,-i *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ) P.sh. Kurrjgà nuk e përlij këtë veprim barbar, *vandal*, të turpshëm, të pashembullt në histori të njerzimit, përveç çmendunisë. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

VANDALIZ/ËM,-mi *m. sh.-ma(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. At Marin Sirdani nuk mund u durue mà pa folë para këtij *vandalizmi* barbar. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

VAP/Ë,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Hoq xhaketen se ishte *vapë* dhe me të dy duerët filloi me sjellë: në fillim jo aq me vrull, por mandej erdh tue e shtue. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

VAPOR,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. Psikologjia e shqiptarëve për një mbret ishte krejt ndryshej, gjá që u pá qysh se zbriti prej *vaporit*. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME! - Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

VARDIS/EM *vetvet. -a(u),-ur* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. M'u *vardis* pa ndá tue më kërkue që t'ia jepshem dhe askurr nuk ia dhashë, sepse nuk kishem siguri. HISTORI 1- Misionar françeskan në Shqipni, f. 13

VARFËRI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh....., blenë të gjitha visaret e gurë të çmuar, unaza, bylyzykë e varse që kishin teprue në syndyqet e grave, duke e lënë këtë vend në *varfëri* të madhe. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

VAR/G,-gu *m. sh.-gje(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. N'atë kthesë rruge pame që po vinte një *varg* i gjatë i pafund ushtarakësh. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

VARGAN,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. *Vargani* mbi urë ecte i mendueshem dhe rryetas. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

VARIANT,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Mbas një copë të gjatë heshtimi, ai më tha: Un e ti bashkë do të pregatisim një tjetër *variant*. RRNO 2- Persëri në kuvend, f. 288

VARR,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Dhoma ose *varri* ishte shumë i ngrohtë. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

VARREZ/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Përballë saj ndërtesat e zyrove publike, burgjet e depot e armëve; mbas xhamisë *varrezat*, deri te muri i tretë i rrethimit të kështjellës. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

VARRIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Të siguroj gjithashtu që *varrimi* do të bëhet i rregullt, me procesverbal. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

VARROS *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Baba i tij kje i pari që u *varros* si njeri, me një arkivol të zakonshëm, sepse deri atëherë arkat e kufomave që punoheshin në

kampin e të burgosunve ordinerë, nuk ishin më të gjata se një metër e njëzet... RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

VASAL,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ)

P.sh. se për ashtu ky në pashallekun e vet ishte mbret e *vasal* i Sulltanit që sundonte gjysën e botës. HISTORI 1- Mbarimi i misioni tem, f. 100

VATH,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) zakon. P.sh. - Jo, - iu pergjegj At Aleks, - se deri tash nuk janë ndaluar as *vathët* e bylyzykët, as unazat: janë ndaluar vetem paret florinit. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

VOT/ËR,-ra *f. sh.-ra(t)* [Vat/ër,-ra -Stand.] (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Në *votër* ish cerema mbuluar me kaki (saç). RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

VA,-u *m. sh.-të* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. ... pa ndalë hapin ushtarak, pa prishë kuadratet, i ranë *vaut* të lumit anë e m'anë, tej e përtej e kaluen tue u zhytë deri në sjetull, RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

VAZHDIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Feudalizmi në histori, nuk asht kurrëgjatë tjetër, por një *vazhdim* ose revansh i skllavnisë. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

VAZHDIMËSI,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Më vonë vinte takimi vetëm me sy, ose ndonjë rastësi e pregatitun, nga e cila shkaktohej, të shumtën e herës, *vazhdimësia* ose këputja e marrëdhanieve. HISTORI 3.4- Kasëm Trebeshina në rrugën e Golgotës, f. 357

VAZHD/OJ *kal. -ova, -uar* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Nuk mund e *vazhdoj* më gjatë këtë jetë kryeulun! RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

VAZO,-ja *f. sh.-t* (*) ^ (**) ► (Ǻ) fig. P.sh. Më tha se ishte i sigurt që një nga *vazot* e trunit të tij kishte shpërthye ose plasë dhe kështu Dom Pjetri kishte kaluar në një çrregullim nervor, që do ta mbyste mbrenda pak kohe. RRNO 3- Vegimi i lirisë, f. 694

VDEKJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Në një rrypinë t'oborrit, aty nalt, bante ecejaket e veta të përhershme, si luani në hekura, Kasëm Trebeshina, edhe ai për mos me iu nënshtruar *vdekjes*. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

VDEKSH/ËM (i), -me (e) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ky rul i stërmadh pruni dy të këqia: drejtohet gjithmonë nga njerëzit e *vdekshëm* që kishin me dashtë të mos vdesin, ose çmenden e mendojnë se kanë mbërritë aq nalt sa nuk ka shka u ban as vdekja. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

VDES *jokal. vdiqa, vdekur*(*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Këtu nuk ka tjetër, por o fol o *vdes*. RRNO 1- Vetëm vdekja..., f. 110

VEÇ *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Na menduem se do të na binte ujin, por ai *veç* ndali sa me pá. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

VEÇANËRISHT *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Kishës në përgjithësi dhe të dioqezave *veçanërisht*, duke iu përmbajtur rregullave kanonike dhe ligjëve shtetërore në fuqi. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

VEÇANTË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Heroizmi asht një gjá e *veçantë*, por nuk mundet që të gjithë njerëzit të jenë heroj. RRNO 1- Vetëm vdekja..., f. 110

VEÇMAS *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ishin të lidhun gjithsecili *veçmas*. RRNO 1- Burgu i kishës, f. 115

VEÇORI,-a *f. sh.-(të)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. N'ato zgjedhje pat edhe një *veçori* tjetër mjaft interesante. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

VEÇUEM (i,e,të) *mb. i nyj.* [Veçuar (i,e,të) – Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ë) P.sh. Gjithmonë i zymtë e *i veçuem*. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

VEDI *m.* (-) ^ (- -) Δ & (Ë) vjet. [kupto: vehte.] P.sh. Kqyrnim me tinzi njani-tjetrin dhe me *vedi* thonim: Cili e ka radhën sot?... RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

VEDVEDI *përem. vetv.* (-) ^ (- -) Δ & (Ë) vjet. [kupto: Në vetvete, në thelb, (kur përdoret për përforsim)] P.sh. Por, megjithse Mallakastra në *vedvedi* ishte krahinë e bukur, në atë ditë na u duk ndryshe e me rrugë të kqija. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

VEG/ËL,-la *f. sh.-la(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Njeriu nuk ishte më njeri, por vetëm një *vegël* pune, një mjet prodhimi. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

VEGIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Ai *vegimi* i kumbonave të këshëndellave e i lajmit të mirë që më kishte parafolë miku im Ruzhdiu, u venitën. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

VEGSH *m. sh.* (*) ^ (**) Δ (Ë) P.sh. Për të parën diskutova e u thashë se ishem mbrenda rregullave kishtarë e civile, se nuk u kishem shkue ndër shpija me u hjekë *vegshin* e mishit prej zjarmit, prandej nuk mund ankohej kush. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

VEL,-i *m. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) fig.

P.sh. Pozita e naltë i mbështjellë me një *vel* të shkelqyem të gjithë njerëzit: edhe të paaftin. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

VELENX/Ë,-a *f. sh.-a(t)* [Velenx/ë,-a – Stand.] (*) ^ (**) & ► (Ë) P.sh. Mbas një çerek ore erdhi Balto Vlasi e më hodhi një *velencë*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

VËLLA,-i *m. sh. vëllezër(it)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Një ditë, im *vëlla*, kur u kthye prej Lezhet më pruni një gazetë. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

VËLLAZËROR,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Brigadat në Shkodër banë një riorganizim, dhe kështu Major Gjin Marku me ata të parët që erdhën kaluen kufinin e Shqipnisë për t'u dhanë ndihmë *vëllazërore* popujve të Jugosllavisë. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

VËLLIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ndërkaq më tregoi një *vëllim* afër një mijë faqesh të daktilografuem. RRNO 3- Si dikur, f. 478

VËMENDJ/E,-a *f.* (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Më kujtohet se pothuej të gjitha kangët kishin temën e dashunisë, por dy prej tyre më tërhoqën *vëmendje* të madhe. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

VEND,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. *Vendi* im nuk asht në fundin e botës o diku në skajin e saj, por në Europë, ku farkëtohen fatet e qytetnimit prendimor. RRNO 1- Lexuesit, f. 15

VENDAS,-e *mb. i panyj.* [Vendës,-e - Stand.] (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Megjithatë, si *vendas* që ishin, i dijsin lëvizjet e rojeve kufitare, si edhe shtigjet ku me kalue m'atë anë e me fjetë

ndonji natë ndër të vetët. RRNO 2- Dom Dedë Malaj, f. 391

VENDBANIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Mbas pak ditësh Imzot Çobën e lajmuen se i kishin gjetë një *vendbanim*, po aty afër tek Arra e Madhe. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

VENDIMTAR,-e *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kështu mora vesht mirë gjithshka kishte ndodhë në atë mbledhjen e fundit *vendimtare* për Statutin e Kishës Katolike të Shqipnisë. RRNO 2- Persëri në kuvend, f. 288

VENDLINDJ/E,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Fishta kishte ardhë me kalue motin në *vendlindje*, kryesisht për t'u largue nga intrigat e gjithmonshme të jetës politike - tregtare. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

VENDOS *kal. -a, -ur (*) ^ (**)* ► (Ë) & P.sh. Partia kishte *vendosë* që Kishën Françekane ta kthejë në kino-teatër; ... HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139. Gjendet edhe forma: ve.

VEPRIM ,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Si thashë ma parë, *veprimet* e egra të partizanve ngjallën reagim ndjenjash edhe ndër studentat e Seminarit. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

VEPRIMTARI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Natyrisht që *veprimtaria* e Qeverisë Partizane si në gjithë popullsinë katolike të Veriut, kishte krijuë antipati edhe në studentat e Seminarit të Shkodrës, shumë prej të cilëve ishin bij malesh. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

VEPR/OJ *jokal. -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kur ndokush ia thonte këtë, ai përgjegje se njerzit me moral të shëndoshë nuk kishin si *veprojnë* ashtu. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

VERDHË *(i,e,të) mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Dom Nikolla spjegoi se babilu ishte një zog *i verdhë*, që bante folenë e vet thellë në tokë, në ndonji bregore. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

VERDIKT,-i *m. sh.-e(t) (-) ^ (- -)* ► (Ë) P.sh. Ky gjyq vonoi, por në vjetin 1935 dha *verdiktin* e vet, që shteti shqiptar nuk mund t'i pengonte shkollat private. HISTORI 3.6-

HISTORÍ KURRË E SHKRUEME! - Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

VER/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Né, gjithë *verës*, na merrte malli për ta. RRNO 3- Në krypore të Vlonës - Lufta e klasave në burg, f. 568

VE OROE *kal. (-) ^ (- -) Δ & (Ë) &&[kupto: vështroj]* P.sh. Natyrisht që humori i tij ishte i jashtzakonshëm atë natë, por gjatë kësaj kohe *vuni oroe* një të metë të vetën. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

VËREJTJ/E,-a *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Kam një *vërejtje* këtu me shtue. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME! - Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f.467

VEREM,-i *m. sh. (*) ^ (**)* ► (Ë) mjek. vjet. P.sh. Kurrigja me siguri, por si kam pasë ndigjue, ajo nusja nuk bani mà ditë të mirë dhe vdiq mbas katër vjetësh nga *veremi*, që nuk iu nda kurrë që nga ajo natë. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

VERI,-u *m. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Po, ja njeri është ai maloku i gjatë nga *veriu*. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

VERILINDJ/E,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Në çfarë raportesh ishin forcat politike, mbasi Shqipnia kishte kenë e pushtueme në veri prej Austriakëve, në jug prej italianëve, në lindje prej francezëve dhe në *verilindje* prej Serbëve e në një pjesë prej grekëve. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME! - Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f.467

VERIM,-i *m. (*) ^ (**)* Δ (Ë) P.sh. Këtu kam disa kushrij të largtë, që shpesh më pranojnë me dalë në *verim*. RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

VERIOR,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. Mbas Luftës së Parë Botnore Shqipnia u gjet e zaptueme prej ushtrive italiane ç'prej jugut e deri në skàjin mà *verior*. HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME! - Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f.467

VEROJ *jokal. (*) ^ (**)* Δ (Ë) P.sh. Un mora rrugën përpjetë deri në Qafë të Tëthores, ku dikur *veronte* familja ime. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

VEROR,-e *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Por edhe atje nalt nata bani e ftoftë e un ishem në tesha *verore*, pamvarsisht se kje 25 shtatori i vjetit 1967. RRNO 3- Filloj aty ku mbetëm, f. 467

VËRSHIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Burgu i Zejmenit ishte punue në zall të lumit Mat, 20 metër larg argjinaturës, ose pendës që mbronte fushën e Bregut të Matës nga *vërshimet* e çmenduna të tij. RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

VËRSUL *kal. -a, -ur*(*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Ky shoku deshi ta vriste kur *u vërsul* e kapi armën, por s'e lashë unë: është dëm të vritet një qen i tillë. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

VERTEB/ËR,-ra *f. kryes. sh.-ra(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Dy *vertebra* të pjesës qendrore të shtyllës kurrizore. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

VËRTETIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Si provë e këtij procesverbal i shtohet *vërtetimi* me shkrim i doktoreshës, motër Enza Ferrara. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtë, f. 139

VES,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Aso kohe nuk kishte të burgosun politikë; as hajnija e grabitja nuk ishin *vese* të përhapuna në popullsi. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

VES/Ë,-a *f. (*)* ^ (**) ► (Ž) P.sh. Çdo ditë hinte në kamp dhe shkonte në zyrën e Këshillit të Riedukimit ose n'atë Teknike që ndryshojshin mes vedit pakashumë si veja prej *vesë*. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

VESH,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Vuni *veshin* mbi kurriz të djalit dhe me gishta të duerve kriste mbi çdo unazë të shtyllës kurrizore. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

VESHJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Vuka më bartë ndër hebe edhe *veshjet* popullore të shkodranëve, sepse në atë qytet nuk mund të shkonte kush i veshun me petkun fetar, mbasi ishte krejt i islamizuem. HISTORI 1- Nji ngjarje e pabesueshme, f.22

VESHK/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) zakon. P.sh. U shtira si sëmurë nga *veshkat* dhe ata më caktuan, bashkë me disa të tjerë, të

bënim analizat në Tiranë. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

VËSHTIRSI,-a *f. sh.-(të)* [Vështirësi,-a –Stand.] (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Nuk gjeta *vështirsi*: mbas pak kohe u mësova. RRNO 1-Netë në arkiv, f. 38

VËSHTRIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Mjerisht tue kenë se në të shumtën e herës u vërtetue ky fenomen, diktatura ka marrë *vështrimin* e tiranisë, se në vetvedi nuk kishte me e pasë. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

VESH *kal. -a,-ur* (*) ^ (**) ► (Ž)

P.sh. *U vesh*a e u mbatha, megjithkëtë më dukej vedja si i zhveshun, pa atë zhgunin françeskan. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

VET/Ë,-a *f. kryes. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. ... i cili më dergoi aty afër derës ku ishin dy *vetë* prej Krajjet... . RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

VETËDIJSH/ËM (i), -me (e) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Por ata duhet të jenë të *vetëdijshëm* për njoftunitë që kanë, dhe jo me hi n'e huejën, ku dijnë pak ose aspak. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

VET/ËM (i), -me (e) *mb.i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Kështu që ta përkthejë Biblën nji njeri *i vetëm*, pak a shumë ky duhet të jetë nji kolos i gjithanshëm i letrave ose nji trim guximtar. HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

VETERAN,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Ç'ish ky karvan? *Veteranë* të luftës?... RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

VETERINER,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Axha i jem asht Zef Kakarriqi, *veteriner* i njoftun; banoj te ai deri në mbarim të këtij vjeti shkollor. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i parë, f. 393

VETËSHPALLEM *vetvet. (-) ^ (- -) ► (Ž) P.sh. shumëkush po nxiton të shpallet e të vetëshpallet shkrimtar dissident...* HISTORI 3.4- Kasëm Trebeshina në rrugën e Golgotës, f.357

VETËVRASJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Me u dhanë liri këtyne asht *vetëvrasje*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

VETI,-a *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. ai pajiset patjeter me të gjitha *vetitë* e mira që duhen, e sidomos me dije e me urti. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

VETIM/Ë,-a *f. sh.-a(t) [Vetëtim/ë,-a –Stand.] (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh... atje në shkretëri ku Zoti mes gjamëve, *vetimave* e *bumbullimave*, me një zà shungullues e tronditës, jepte urdhnat e vet... . HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i dytë, f. 428

VETMI,-a *f. (*) ^ (**)* ► (ǰǰǰ) P.sh. Un mbeta në *vetmi*. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

VETULL,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. Ishte veshë si Pashë e ato rroba i kishin hije se ishte burrë i madh e i pashëm, me *vetulla* të trasha e mustakë të mëdhaj, por kishte një hije t'ambel, dashamirë e aq paqsore sa me të thane mendja se nuk i ban zemra me shtypë asnjë bubreçë. HISTORI 1- Pasha i Shkodrës, f. 48

VETUR/ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. Sot nadje, ndërsa po rrijshim aty jashtë para klubit te Ura e Thive, qe po ndalet një *veturë* udhëheqsash. RRNO 2- Të kthejmë te punët e kishës, f. 310

VETVETE *përem. vetv. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. A është e vërtetë që qëllimi i Esat Pashës ka kenë me shitë Shkodrën e me ato pare me sigurue *vetveten*? HISTORI 3.6- HISTORÍ KURRË E SHKRUEME!- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f.467

VETVETIU *ndajf. (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Tue lexue fragmente të Eposit të Kreshnikëve Legjendarë mbledhë e botue nga At Bernardin Palaj e At Donat Kurti, më vjen *vetvetiu* një pvetje: ç'lidhje e përputhje kanë këto me doket e maleve, të botueme nga At Gjeçovi? HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

VOE *f. sh.-ë(t) [Vez/ë,-a –Stand.] (*) ^ (**)* & ► (ǰǰ) P.sh. E vetmja merzi që kishin për kah pasunia, ishte ajo e taksave në natyrë, sepse duheshin pague mish, lesh e *voe*. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

VËZHGUES,-i *m. sh.-(it) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. Kur u zgjova në nadje m'u duk se të gjithë më këqyrshin me një sy tjetër: *vëzhgues* e të trishtë. RRNO 2- Shkurt 1951, f. 277

VIÇ,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. ...njana rrinte haptë për me hy e me dalë lopët e qetë kur të duen, sidomos në mot të keq, ndërsa tjetra rrinte e ndryme me derë: aty lidheshin *viçat*. RRNO 2- Gjysë ilegal në familjen time, f. 281

VID/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. Atëhere ai mori prangat të cilat i kishte lanë mbi tavolinë, m'i suell duert mbrapa shpine, m'i shtini hekurat në kyçe dhe shtërngoi *vidën* me sa fuqi kishte. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

VIDI-VIDI-VIDI *onomat. (-) ^ (--)* Δ (ǰǰǰ)

P.sh. Jo vetëm pëllumbat, por sa herë hypshem në tarracë e i ndjellshem tue thirrë: *vidi-vidi-vidi*, shumë mà shpejt mblidheshin trumcakët e zogj të tjerë të malit. RRNO 3 - Njerzit dhe shtazët, f. 627

VI/G,-gu *m. sh.-gje(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. Ata e mueren *vigun*, e ndeshen tri herë për prag të derës së Kishës, e vunë në krah e me turr u nisen malit perpjete për me e çue te kulla e vet për nderime të fundit. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

VIGAN,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. Ishte një tuberkuloz i thatë, ndërsa në shpirtë ishte *vigan*. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

VIJ *jokal. erdha, ardhur* (ǰǰ) (*) ^ (**)

► (ǰǰǰ) P.sh. Mora përgjegje se Ferdinandi ende nuk ka kthye prej Bençës, por tash duhet të *vijë* me dru. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

VIJ/ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ) P.sh. -Ku duhet *vija* e *zezë?* - e pveti Qazimi. RRNO 3 - Korniza, f. 548

VIKAMË,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* Δ (ǰǰ)

krahin. P.sh. Më sa po bájshem drutë atje nalt në maje, m'u duk se duel një *vikamë* deket, por nuk e mora vesh mirë për cilin, se thirrën prej m'atanë Drinit. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

VILAJET,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. Sikur nesër të bähesh *Vezir* i *vilajetit* të Shkodrës, çka mendon me bá?... HISTORI 1- Si u plak Mehmet Bushati, f. 79

VIL/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰǰ)

P.sh. Kthiyem në atë *vilën* e bukur atje te kodra. RRNO 1- I lirë, f. 236

VINÇ,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ž)

P.sh. Ajo po të donte të ndërtonte fabrikën binte mjete të rënda, buldozerë, *vinça* etj. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

VIOLIN/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ž)

P.sh. Kishte një *violinë* dhe një fizarmonikë. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

VIRTYT,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ž)

P.sh. Ishte një djalë në të cilin shkëlqejshin shumë *virtute*, por mbi të gjitha dallohej ai i guximit, ndoshta trashigim familjar. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

VISAR,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ž)

P.sh. *Visaret* e kombit i kam mbledhë jo për vedi, por që t'ia riej popullit e t'ua msojmë fëmijve tonë. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f.141

VIS,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ž)

P.sh. I tregova se si në fundin e mesjetës *viset* tona malsore luftuen kundra Perandorisë Osmane. HISTORI 2- At Ambroz Marlaskaj, mbrojtës i lirisë njerëzore, f. 166

VIT,-i *m. sh.-e(t) dhe vjet(ët) (*) ^ (**)* ►

(Ž) P.sh. Ai thotë se ke pasë shumë besim tek ai, aq sa në mirbesim i ke shitë lopën, mëshjtjerrën dhe disa bagëti të tjera me kusht që ai t'i bëjë paret mbas një *viti*. RRNO 3- Si dikur, f. 478

VIZATIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ž)

P.sh. Kur ktheva në Shkodër, i lypa një mikut tim piktor fletore *vizatimi* dhe një laps karboni, të cilat ia dërgova me postë sa me i lehtësue vuetjten e randë. RRNO 2- Statuti i Kishës Katolike të Shqipnisë, f. 295

VIZ/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ž) fig.

P.sh... duheshin me u bënë vendimet dhe mos me luejtë prej tyne asnjë *vizë*, kështu duhej fillue me i rregullue punët. RRNO 2- Organizimi i ri në kishën e shgatrueme, f. 293

VIZIT/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ž)

P.sh... një ditë erdh në Shkodër, i ban një *vizitë* Arqipeshkvit Metropolitë Imzot Gaspër Thaçit. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

VJEÇ,-e *mb.i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Un kurr nuk kam folë pa mend, e jo sot që jam 76 *vjeç*. RRNO 1- Pranë familjes, f. 246

VJEDH *kal. vodha, vjedhur (*) ^ (**)* ►

(Ž) P.sh. Burimi i jetës së gjallë asht hajnia: bimsia *vjedh* token; kafshët vjedhin bimsinë; njeriu i vjedh të dyja. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

VJEDHJ/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ž)

P.sh. Konsideroheshim të gjithë anmiq, megjithse një pjesë e madhe ishin aty për *vjedhje* e vrasje. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

VJEDHS/I *m. sh. [Vjedhës,-i – Stand.] (*) ^*

(**) & ► (Ž) P.sh. Prandej ndej dhe ruejti se cili do t'ishte *vjedhsi* i pshesheve të tij. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

VJEH/ËRR,-rra *f. sh.-rra(t) (*) ^ (**)* ► (Ž)

P.sh. Pasi i la çilcin, *vjehrra* u largue. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i parë, f. 393

VJELL *kal. volla, vjellë (*) ^ (**)* ► (Ž) &&

P.sh. Gjuegjarpër ti që *vjell* helm e vrer! RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

VJERSH/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ž)

P.sh... dijshtin ndonji *vjershë* të bukur e ata, me thjeshtësi fëmijnore... RRNO 2- Puna me pengesa, f. 418

VJESHT/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ž)

P.sh. Njiherë shinat e *vjeshtës* jo vetëm që zverdhin gjetet e bimëve, por me stuhitë e tyne ndërhyjnë ndër zemrat e ndjenjat e njerzve në përgjithsi. RRNO 3- Si dikur, f. 478

VJETËR (i,e,të) *mb.i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ž)

P.sh. Gjygtarët u tërhoqën mbrapa skenës, ndërsa në sallë buçiti kanga e *vjetër* partizane: Hakmarrje rini, dëshmori thërret!... RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506

VLEFSH/ËM (i), -me (e) *mb.i nyj. (*) ^ (**)*

► (Ž) P.sh. At Pali shpesh kerkonte rishikimin e arkivit se mos kishte teprue ndonji gjà e *vlefshme* e që duhej me u mshehë. RRNO 1- Shpresa e zhgënjime, f. 70

VLEJ *jokal. -ta, -tur (*) ^ (**)* ► (Ž)

P.sh. -Ta tregoj unë se sa *vlejnë* lutjet tuaja! RRNO 3- Si dikur, f. 478

VLER/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ž)

P.sh. Në këtë gjendje që jam un juridikisht nuk ka *vlerë* asnjë vendim sepse kur të gjindem para dilemës o jeta o vdekja un do të zgjedh jeten e jo vdekjen. RRNO 1- Vetëm vdekja., f. 110

VLERËSIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Nga çdo *vlerësim* që ta marrim, përkthimi i Biblës në gjuhën shqipe shënon një ngjarje të madhe. HISTORI 3.4- Përkthimet e Biblës në shqip, f. 351

VLERËSUES,-i *m. sh.* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ)
P.sh. Më vonë e kuptova mirë se ai djalë, nën paraqitjen e një të çmenduni, ishte *vlersuesi* më i saktë i atij vend mjerimi.. RRNO 3- Si dikur, f. 478

VNESHTË *f. sh.-a(t)* [Vreshtë- Stand.] (*) ^ (**) & Δ (ǰǰǰ) P.sh. Rreth e rrotull këtij Kuvendi ishin *vneshita* e pemtore, fusha të kultivueme e livadhe të bukura. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtë, f. 127

VOGËL (i,e,të) *mb.i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. - Un jam i rritun e ti më ke thanë se kur të paraqitësh këtë medajë, që ti vetë ma ke dhanë kur isha më *vogël*, atje nalt te stanet, kushdo kjoftë do të të pranonte në shkollë. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f.181. Gjendet edhe forma: vocërr (i,e,të).

VOGËLSIN/ë,-a *f. kryes. sh.-a(t)* [Vogëlsir/ë,-a- Stand.] (*) ^ (**) ► & (ǰǰ) P.sh. Por para se të delje jashtë kishte një procedurë të vogël: dorëzimi i plashkave personale, i atyne të ditës së arrestimit, siç ishte rrypi i pantallonave, sahati, unaza, lekët, brisku, o ndonji tjetër *vogëlsinë*. RRNO 3- Në pritje, f. 519

VOJ,-i *m.* [Vaj- Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǰǰ)
P.sh. - Por puna asht këtu: në kjoftë se ti mish nuk ke, djathë jo, bukë e *voj* jo, atëherë shka ka me hangër mini te ti? RRNO 2- Dom Dedë Malaj, f. 391

VONË (i,e,të) *mb.i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Ai, si mësues që ish, bani një kërkesë për t'u takue me Miladinin, i cili e priti në një orë të *vonë* të mbasdites. RRNO 3- Korniza, f. 548

VONES/Ë,-a *f.sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Zgjimi në burg atë ditë u bë me *vonesë*. RRNO 3- Në pritje, f. 519

VON/OJ *kal. -ova, -uar*(*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Dom Nikolli nuk *vonoi* me deké. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

VORBULL,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. As At Marini nuk mund i shpëtoi *vorbullës* nacionaliste. HISTORI 2- At Marin Sirdani, studiues i historisë së popullit, f. 175

VOTIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. *Votimi* atë ditë u bë me mjaft *vonesë* në katundin Malaxhi. RRNO 2- Zhdukja e kryqave, f. 427

VOZG/Ë,-a *f. sh.-a(t)* [Voz/ë,-a- Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. U hapën *vozat* tjera të rakisë. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

VOZIT *jokal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Un pothuej përditë e merrshem at sul e u mendojshem me *vozitë* në ujin e kënetës ku ishte më i thellë. RRNO 2- Gjysë ilegal në familjen time, f. 281

VRAP,-i *m.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Shkova me *rap* e gjeta At Filipin e i thashë se te porta kishin ardhë partizanët e dojshin çilsin e kumbonares. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

VRAPIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Në Kuvend ruhej me kujdes një foto e cila paraqiste garën e *rapimit* të tre fretenve shkepana me shkopij. RRNO 2- Kampet e burgjet e Shqipnisë, f. 296

VRA/S *kal. -va, -rë* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. -Jam në gjak e drue se më *rasin*. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

VRASËS,-i *m. sh.-i(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Ky asht edhe *rasës*: ju e dini se Kisha ka ligjë të rrebta në kso rasash. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

VRASJ/E,-a *f.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
P.sh. Konsideroheshim të gjithë anmiq, megjithse një pjesë e madhe ishin aty për vjedhje e *rasje*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

VRAZHDË (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Kjo metodë e *vrazhdë* hetimi vazhdoi deri me 12 janar të vitit 1968. RRNO 3- Si dikur, f. 478

VËREJ *kal. -ta, -tur* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ)
P.sh. Vetëm ndër burgje e kampe kam patur rastin t'i njoh katolikët dhe klerin dhe me keqardhje kam *vërejtë* diskriminimin fetar shtetëror e privat, që ushtrohet kundër jush. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

VRER,-i *m.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) &&
P.sh. Gjuhëgjarpër ti që vjell helm e *vrer!* RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

VRİK *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh. Djaloçi u shtri me *vrik*. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

VRIM/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Nëpër atë *vrime* lshuen spangon poshtë dhe njani prej tyre zbriti për ta pá se deri ku mbrrinte. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

VROJT/OJ kal. -ova, -uar(*) ^ (**) ► (ǰǰǰ)

P.sh. N'atë kohë pash se hine në kamp katër policë, nga ata të ndërhyjes së shpejtë, të cilët nuk u përzien në grindje, por të katërt, ashtu bashkë, *vrojtojshin* ngjarjen pa ndërhy. RRNO 3- Uzina e naftës në Ballsh, f. 584

VROJTIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Auktoritetet partizane e pranuen marrëveshjen dhe kështu gjermanët kalojshin lirisht nëpër Berat, mbasi nuk kishin rrugë tjetër për me shkue te një pikë *vrojtimi* jashtë qytetit. RRNO 3- Portrete të ndryshme të burgosunish, f. 599

VRUGËT (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Jo vetëm i shkurtë, por edhe *vrugët* në fëtyrë. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, f. 181

VRULL ,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh.

Në fillimin e Pushtetit Popullor me një *vrull* luftarak u hapën shkollat për gjith vend, por kishte mungesë mësuesash, prandej ministri i mobilizoi të gjithë sikur t'ishin ushtarë. RRNO 3- Disa të tjerë antarë partie, f. 612

VUAJ *jokal. -ta, -tur* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Sikur t'isha sëmurë sigurisht që do ta bëja, por nuk *vuaj* nga veshkat. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

VUAJTJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh.

Nuk e vlenë që jeta të kalohet ndër kaq *vuajtje* e dhimbje. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

VUL/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Por kishte një *vulë* me nënshkrimin e tij, ndersa timbrin e Kryesisë e mbante Çoba. RRNO 2- Të kthejmë te punët e kishës, f. 310

VULLKAN,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. atë natë u bë *vullkan* i vërtetë me shpërthime shurdhuese e drita të çuditshme. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

VULLNET,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. E dijsin mirë se dikur do të nënshtroheshin, por jo kurrë me *vullnet* si krahinat tjera. RRNO 1- Vjeti 1945, f. 24

VULLNETAR,-i *m. sh.-ë(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Për nderë të shokut Tito, një gjysë ore sulm *vullnetar!* RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

VYER (i,e,të) *mb. i nyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) P.sh.

Atdheu tani ka nevojë për rindërtim dhe ky në qoftë se e don atdheun duhet të japë ndihmesën e vet të *vyer*. RRNO 1- Vetëm vdekja..., f. 110

VYSHKUN (i,e,të) *mb. i nyj.* [Vyshkur (i,e,të)-

Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ) P.sh. Bankierët e mëdhaj, të pasun, dinakë e miset trupbukurat flutura, lule të *vyshkuna*, kanë mbetë pa emën. HISTORI 3.3- Nanë Tereza në Shqipni, f. 319

X

XIX/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Nder ato flakët, *xixa* e tym un shifshem historinë e mbarë njerzimit që perfundon në hi. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

XIXËLLIM/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Më vonë filluen *xixëllime*, të cilat, dikur u banë rrethore, mandej globale e në fund filluen pamjet e magjishme. RRNO 3- Në spital, f. 559

XIXËLLONJ/Ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)

P.sh. Aty na u ngjall edhe né ndonji *xixillonjë* shprese: pse nuk e vazhdon rrugën karvani? RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

XOKOLATURË,-a *f. sh.-a (-) ^ (-)Δ* (ǰǰǰ)

P.sh. Vila ishte e ré, dukej si t'ishite ndertue ndonji vit para prej italianësh; me shka mbaj mend shkallët e hymjes e *xokolaturën* i kishte mermerit. RRNO 1- I lirë, f. 236

XH

XHAHIL,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Njerzimi do të bahet një *xhahil* handikapatesh, i cili do të përpijë gjallë njerzit e mendshëm. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f.102

XHAJ/Ë,-a *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. - Lene má, - iu pergjegj një plak, - se këtu pat djelm baba Sulltani e kushdo që të na sundojë na e thrrasim babë o *xhajë*. RRNO 1- Dhuna bëhet pushtet, f. 35

XHAKET/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. jeta një grimë tel, i gjatë gadi 10 cm dhe e mshefa në *xhakëtë* ban vaki ka me u dashtë i thashë vedit. RRNO 1- Burgu i kishës, f. 115

XHAKON,-i *m. (*) ^ (**)* ► (Ë) fet.

P.sh. Ata dy fëmijët që gjatë funksioneve fetare i kishem veshë *xhakoj*, ishin shumë të zgjuet. RRNO 2- Marashi, f. 351

XHAM,-i *m. sh.-a(t) dhe -e(t) (*) ^ (**)* ►

(Ë) P.sh. Dritaret i kishin mbyllë me gozhdë, *xhama* e kapakë drreset. RRNO 1- Burgu i kishës, f. 115

XHAMADAN,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Mbasi i veshën tirqit e *xhamadanin* e kuq, djalin e kthyen mbrendë përmbi një shtroje të bukur. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

XHAMBAZ,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Shkrimet e At Justin Rrotës ishin shpërnda, vjedhë e masakruë nga *xhambazë* të shkencës gjuhësore shqiptare. RRNO 3- Gjyget e popullit vazhdojnë, f. 506

XHAMI,-a *f. sh.-të) (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Mbasi kalohej muri i dytë shtrihej një hapsinë e madhe ku në qendër ishte *xhamia* e madhe, e bukur, e që shifej kjartë se dikur ishte kenë kisha katedrale e qytetit. HISTORI 1 - Pasha i Shkodrës, f. 48

XHANDAR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. ndersa un i ishem *xhandar* dhe dola në mal vetem me muejtë me shpëtue që të mos më mbysin në valën e pare. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

XHANDARMERI,-a *f. sh.-të) [Xhandarmëri,-a*

-Stand.] (*) ^ (**)

► (Ë) P.sh. Mani, që ishte mà i vjetri në odë, ishte kenë në *xhandarmeri* me

grada të ulta. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

XHENXHEFIL,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ►

(ËË) P.sh.- Janë barcoleta me *xhanxhafil*, zoti komandant. RRNO 3- Korniza, f. 548

XHELAT,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Brigadjerët, komandantat e kompanive, spijujt e *xhelatët*, disa ishin të plotfuqishem dhe tjerët me kompetenca të mdha. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f.183

XHELOZI,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ë) P.sh. ... por

monumentat e kulturës e t'artit i ruejtën me nderim e *xhelozit*. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

XHENET,-i *m. (*) ^ (**)* ► (Ë) fet. P.sh. Me ta

qitë Zoti një grue të mirë, të bukur, të pastër të bahet jeta *xhenet*. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

XHEP,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Nxuer një copë letër të tutulueme prej *xhepi* ku kishte shenjue pikat kryesore mbi të cilat do të formohej deklarata mbrojtëse. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

XHEVAHIR,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Ishte një *xhevahir* i vërtetë për blegtorinë e trashë. RRNO 2- Gjysë ilegal në familjen time, f. 281

XHEVAP,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* Δ (Ë)

[kupto: përgjigje] P.sh. Ky deri tash nuk e tha asnjë fjalë të vërtetë, punë për të, por dikur do t'i japë *xhevapë* Zotit. RRNO 1- Gjygeti në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

XHEZV/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. I lëshojsha një sy djepit, që plaka nuk e perkundi mà, por u çue, rregulloi zjarmin e vuni *xhezen* në zjarm. RRNO 2- Tregimi i cubit plak, f. 372

XHING/ËL,-la *f. kryes. sh.-la(t) (*) ^ (**)* ► (Ë)

P.sh. Mandej pema me gjithë ato *xhingla!* HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

XHIRO,-ja *f. sh.-(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Fillova me bà një *xhiro* nëpër Korçë. RRNO 1- I lirë, f. 236

XHUBLET/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Megjithkëtë, mos mendo se në derën tande të ka ra një shkollaruc i veshun me *xhuletë* grash. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

XHUMA,-ja (e) *f. sh.-(të) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Prandej në një ditë *xhuma* (e prende), gjatë Ramazanit, populli u mblodh i tanë të Xhamija e Tophanës. RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

XHUP,-i *m. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. -Lshoja *xhupin*, se Ungjilli thotë: atij që don me të marrë kapotën, lshoji edhe xhaketën. RRNO 2- Puna me pengesa, f. 418

Y

YLBER,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Me ngjyra, me lara, shkëlqime, *ylbere* dhe vezullime! RRNO 3- Burgu i Zejmenit, f. 661

YNDYR/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Voji ose *yndyra* i qitej simbas mundsisë, hahej edhe pa të, mbasi uria asht uri. RRNO 1 - Në gërmadhat e kishës, f. 253

YNË *përem. pron. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. ishte një përshkrim tepër i bukur i gjendjes reale, ku ishte katandisë populli e vendi *ynë*. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

XHUXH,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh.... ngadalë e ngadalë po sillte rrotën stërmadhe të historisë dhe këtu poshtë, në tokë *xhuxhët*, kukullat njerzore luejshin pa pushim lindjen, jetën e vdekjen. RRNO 3- Në pritje, f. 519

XHYB/E,-ja *f. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Lëvizja e Postribës kje një çengel i fortë ku pushteti komunist e vari si të ligjshem e të domosdoshem *xhyben* e zezë të terrorit t'egër që u zhvillue aty e mbrapa në Shkodër e krahinat e saj. RRNO 1- Lëvizja e Postribës, f. 71

YPSILON *m. sh. [Ipsilon- Stand.] (*) ^ (**)* & Δ (ǰ) libr. P.sh. Truni i tij mbante mend edhe letrat mà të voglat të shkrueme pre Iksit o *Ypsilonit* dhe ishte në dijeni të plotë të gjithë çashtjes. RRNO 1- Netë në arkiv, f. 38

YT *përem. pron. (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. -Thua ti që armiku *yt* asht ilegal? RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

Z

ZADEF,-i *m. (-) ^ (- -) Δ (ǰ) P.sh. Në kutinë e vogël sermi gjindej një palë rruza të vogla *zadefit*, ndërsa në kutinë tjetër ishte unaza. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë -Episodi i parë, f. 393*

ZAGAR,-i *m. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Nuk asht puna i thashë te haeja, por strofulli im, i thashë, atje nuk kishte kurrfarë sigurie: i gjurmue prej *zagarëve* e në shënjestër të gjuetarve. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

ZAG/ën, -na *f.sh.-na(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Shifeni me kujdes se si ndër *zagnat* e gdhenduna ai ka shkruue për të gjitha vendet radhazi, ku i shkeli kamba. HISTORI 2- At Shtjefën K. Gjeçovi për fë e atdhe, f. 152

ZAKON,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (ǰ) P.sh. Ishte një *zakon* partizan që të pushkatuemët me i lanë ashtu të shtrimë rrah përmbi tokë, që popullit me i shtí frigën. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

ZAKONISHT ndajf. (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. *Zakonisht* na fretent në Kuvend u zgjojshim shumë herët, pa dalë drita, aq sa në Shkodër thuhej fjala: çohen më heret fretent se dreqent. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74

ZALL, -lli m. sh.-je(t) (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Atij i kishte rastisë disa heresh me asistue në pushkatimet që ishin bënë te *Zalli* i Kirit, mbas vorresh, prandaj dukej se ishte miqsue me vdekjen. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

ZALLAHI, -a f. (*) ^ (**) ► (Ë) bised.

P.sh. - A e din Zef se gjithë këtyne netve, në këtë *zallahi* që ka dhoma jonë po na kalon nata pa fjetë dhe kam mendue për ty? RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

ZAMBAK, -u m. sh.-ë(t) (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Po e bëmë këtë krahasim tue i konsiderue letrat shqipe pors i kopsht i lulëzue, në të cilin bien në sy më shumë *zambaku*, drandafillja e karajfili, ndërsa nuk na shkon syni te ajo lulja e përvujtë, me një aromë aq të kandshme që rrin e mshefun prej shkurreve e ferrave. HISTORI 2- At Donat Kurti, vjollca e letrave shqipe, f. 221

ZANAFILL/Ë, -a f. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Lene m'anësh për filozofi, se ai tashmë ishte më i madhi ideolog i klasikëve të komunizmit e socializmit; po e xamë edhe si strateg luftarak, edhe në organizim shtetnor, por nuk jam i sigurt a iu mbush mendja atij vetë, a por servilat e hileqarët shfrytzuem emnin e tij, dhe ai na duel edhe gjuhëtari më i madh i kohëve me teorinë e tij për zanafillën e gjuhëve. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

ZANAT, -i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Kishem tesha shumë: një mushk vetëm me vegla pune të marangozit e muratorit, mbasi i zotnojshe këto dy *zanate*. RRNO 2- Ndër male të Dukagjinit, frat i Shoshit, f. 325

ZAN/Ë, -a f. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Ai që i printe pararojës jugosllave ish kenë trim si *Zana* e me çdo të shtime vriste një njeri. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

ZANORE, -ja f. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Muzikaliteti i fjalës mbështetet kryesisht te *zanoret* dhe jo te bashkëtingëlloret.

HISTORI 3.4- Fallsifikatorët e veprës së Gjergj Fishtës, f. 381

ZANUN/A (i,e,të) mb. i nyj. (-) ^ (-) ► (Ë)

P.sh. Kështu tha një perkthyes, tue më avitë para sysh një leter të shkrueme latinisht prej Stepinacit, Arqipeshkvit të Zagrebit, me të cilen falenderonte Kuvendin françeskan për ndihmen bujare që i kishin dhanë një prifti të ri kroat, të *zanun* rob luftet prej ushtrisë italiane. RRNO 1- Armët në Kuvendin Françeskan, f. 74. Gjendet edhe forma: *xanun* (i,e,të).

ZAPT/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Mbas njëqind ditësh Karamahmudi ndezi pesë zjarme në kalá të Shkodrës dhe të gjitha malet e rrethuen ushtrinë turke nga të gjitha anët e Karamahmudi duel prej kalajet me treqind luajt e vet e *zaptoi* Shkodrën. HISTORI 1- Karagega në kalá, f. 94

ZARF, -i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ë) P.sh. Ai pruni një *zarf* të mbyllun, ia dha kryetarit të Gjykatës. RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

ZBARDH kal. -a, -ur (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Mbasi ende nuk kishte *zbardhë* drita, predhat shifeshin tue kalue të zjarra përmbi në, aty në kanal, ndersa na të strukun poshtë, pors i në llogor, pritshim me ankth se çdo të bahet. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183; +fig. P.sh. -Të lumtë, o burrë i maleve, sepse kështu *zbardhet* faqja e shqiptarve! HISTORI 1- Si u bana mjek personal i Mahmud Bushatit, f. 29

ZBARKUE jokal. [Zbark/oj- Stand.] -ova, -uar (*) ^ (**) ► & (Ë) P.sh. Gjatë asaj vere të vjetit 1943 lufta u ashpërsue aq shumë e sidomos në Italinë fqinje ku kishin *zbarkue* ushtritë aleate. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episodi i dytë, f. 428

ZBATH kal. -a, -ur (*) ^ (**) & ► (Ë)

P.sh. Thojshem ku po më çojnë: te vorret jo se nuk u kishem bënë gjà, por as në ndonji burgjo, se ishem *zbathun*. RRNO 1- Vetëm vdekja..., f. 110

ZBATIM, -i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Nuk mund e vuna në *zbatim* atë fjalën e urtë: idhnimin e mbranjës iene për në nadje. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

ZBAT/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ (**) ► (Ë)

P.sh. Mbas kësaj më tha se duhej bënë edhe një deklaratë pendimi ku të thuhej se unë do të

përpiqem t'i shlyej fajet duke punuar për Partinë e Pushtetin dhe se *do të zbatohet* të gjitha detyrat që do të më ngarkonin ata. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

ZBAVIT kal. -a, -ur (*) ^ (**) ► (Ǿ)

P.sh. Velko, tash sa mija vjetësh njerzimi vërtitet në një rreth vicioz në kërkim të lirisë, ndërsa ajo rrin atje larg tue u *zbavitë* pamëshirshëm për marrinë e gjithmonshme të turmave njerzore që kërkojnë një prijës, e adhurojnë atë, ecin mbas ligjeve të tija e jo të Zotit. RRNO 3- Korniza, f. 548

ZBAVITJ/E, -a f. sh. -e(t) (*) ^ (**) ► (Ǿ)

P.sh. Por e di se tash je burrë e ke nevoja edhe më shumë, sepse posë studimesh tash e mbrapa kërkon edhe *zbavitje* e defrime. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

ZBEHTË (i,e,të) mb. i nyj. (*) ^ (**) ► (ǾǾ)

P.sh. Ti ke ndrrue shumë pak: atëherë ishe i shëndoshë e kuqalosh, tash je më i thatë e *zbehtë*, por po ai: ata flokë, ata sy, ajo zhdërvjelltsi. RRNO 2- Po thuej si te pusi i Jakobit, f. 402

ZBËRTH/EJ kal. -eva, -yer (*) ^ (**) ► (Ǿ)

P.sh. Të gjitha këto do na i *zberthesh* një nga një dhe do t'i shkruajmë ndër procesverbale sekrete. RRNO 3- Si dikur, f. 478

ZBOR,-i m. (-) ^ (- -) Δ (ǾǾ) usht.

P.sh. Kështu filluen stërvitjet ushtarake ose, siç thirreshin me një fjalë të huej, *zborët*, pa të cilat në Shqipninë e asokohshme nuk mund kuptohej jeta. RRNO 2- Zbori e radhat, f. 354

ZBRES jokal. *zbrita, zbritur* (*) ^ (**) ►

(Ǿ) P.sh. Fishta del në dritare, kqyrë atë bardhësi flokësh që pa pushue *zbret* nga qielli, me lëvizje të pambarueme, porsì të ishin qenie të gjalla qiellore që *zbresin* sa me turr e sa qetë-qetë për t'i thanë diçka njerzimit. HISTORI 2- Kur u njoha me Fishtën, f. 127

ZBUKURIM,-i m. sh. -e(t) (*) ^ (**) ► (Ǿ)

P.sh. Po ashtu Katedralja e Shkodrës, në vjetin 1958, në rasë të njëqindvjetorit të parë të saj, perfshini aq shumë shpenzime ndërtimi e *zbukurimi*, të gjitha t'ardhuna nga feja e bujaria e besimtarëve katolikë. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

ZBULES/Ë,-a f. sh. -a(t) (-) ^ (- -) ► (ǾǾ)

P.sh. Tue kenë se mendja e njeriut nuk kënaqet

me kaq, por don me dijtë edhe si asht Ai, atëherë Zoti u asht zbulue disa njerzve e kështu kemi besimet e bazueme mbi *zbulesën* që pranon Shkrimet Shëjte ose Fjalën e Zotit. RRNO 3- Liria erdh vetë, f. 701

ZBUL/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ (**) ► (Ǿ)

P.sh. Shpresa prirej për ditë më të mira që ai vorr *të zbulohet* së rishti. HISTORI 2- Nji vorr për At Gjergj Fishtën, f. 139

ZBUT kal. -a, -ur (*) ^ (**) ► (Ǿ)

P.sh. Vetem ti mund t'i zbutish kafshët e egra. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

ZBUTËS,-e m. sh. (*) ^ (**) ► (ǾǾ) fig.

P.sh. Nana Mbretneshë asht paraqitë gjithmonë si *zbutëse* e urdhnave të Ahmet Zogut, sepse ky nuk ia prishte kurrë. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me At Zef Pllumin, f. 467

ZDESHË mb. i panyj. [Zhveshur - Stand.] (-)

^ (- -) & Δ (Ǿ) P.sh. Të gjithë drejtë qiri në kambë, me taganat *zdeshtë*, majen nalt për qëndrim nderimi. HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, f. 69

ZDRUKTH,-i m. sh. -a(t) (*) ^ (**) ► (Ǿ)

P.sh. Rreth e rrotull ngriheshin baraka druni të veshuna me pllaka populiti (një përziemje të fletëve të *zdrukthit* me çimento) të cilat gjatë verës gëlojshin nga çimkat. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

ZDRYP jokal. -a, -ur (*) ^ (**) ► (Ǿ) P.sh. Mbas

nja dhjetë minutash ai *zdrypi* prej biçikletës. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i parë, f. 393

ZË,-ri m. sh. -ra(t) (*) ^ (**) ► (Ǿ)

P.sh. Në të zbardhur të ditës më vizitoi një mjek i cili tha me *zë* të lartë: Ka një emoragji gjaku shumë të madhe. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

ZËDHËNËS,-i m. sh. -(it) (*) ^ (**) ► (Ǿ)

P.sh. *Zëdhënës* i klerit ultra konservator e nacional - shovinist! RRNO 3 - Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

ZEJTAR,-i m. sh. -ë(t) (*) ^ (**) ► (Ǿ)

P.sh. Kur pvetshem në ndonji dyqan *zejtarësh* muslimanë se ku e ka shtëpinë Gaqo X?, merrshem pergjegjen: Shif në anen tjetër, afer kodrash. RRNO 1- I lirë, f. 236

ZELL,-i *m.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Më vjen keq se nuk i ka aftësitë e një timonierit të shkathtë, por jam i sigurt në fenë e *zellin* shpirtnor të tij. RRNO 2- Organizimi i ri në kishën e shgatrueme, f. 293

ZELLSH/ËM (i), -me (e) *mb.i nyj.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Mbas një veprimi tepër të *zellshëm* në të gjithë Malsinë, u mbërrijt që ky bejleg i Grudës të mos ndodhte dhe kje i mbрами ndër të gjitha malet, e që atëherë u hoq nga Kanuni i Lekëve. HISTORI 2- At Bernardin Palaj dhe origjina e ciklit të kreshnikëve legjendarë, f. 207

ZEM/ËR,-ra *f. sh.-ra(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. -E kuptoj se shqiptarët dhe zviceranët i bashkojnë alpet e malet, por jo vetëm ato: përse duket edhe *zemrat*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i dytë, f. 428

ZEMËRPLASUR *mb.i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǺǺ) P.sh. Nana *zemërplasun* muer një shtrojë tjetër dhe e hapi n'anën tjetër të votrës për me shtri djalin e vet jetshkurtë. RRNO 2- Shtëpia e Zef Delisë, f. 339

ZË *kal.* (*) ^ (**) ► (Ǻ) && P.sh. -Anglia ka paktin njizetyjear te miqsisë me Bashkimin Sovjetik dhe ajo i mban paktet se e *zen* lepurin me qerre. RRNO 1- Dhuna bëhet pushtet, f. 35 Gjenden edhe format: zen; xen.

ZEQAT,-i *m.* (-) ^ (-) Δ (Ǻ) fet. P.sh. - Nana, - tha ai, - thotë që çdo musliman i mirë duhet të paguajë *zeqatin*, edhe jo vetem që ajo jep zeqatin vetem për vedi, por insiston që edhe na djelmët e saj duhet ta japim zeqatin, se asht detyrë ndaj Zotit. RRNO 1- Xhabir Dibra, f. 128

ZERO,-ja *f. sh.-t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Dimri ishte acarue aq shumë sa temperatura në Shkodër mbërrijti disa gradë nën *zero*. RRNO 3- Si dikur, f. 478

ZËVËNDËSIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Tue lanë m'anesh çka kemi thanë për é'-në, e cila mbrenda fjalës shton rrokje, këtu *zevëndësimi* një për një jo vetëm që prishë muzikalitetin e poezisë Fishtjane, por edhe kuptimin e vargut ndër raste kur përdoret sinkopimi 'i, i barasvlershëm me një. HISTORI 3.4- Fallsifikatorët e veprës së Gjergj Fishtës, f. 381

ZEZ/Ë,-a (e) *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) fig. P.sh. Na hini frigë e madhe dhe u shmangëm mbi rrugë e u ulem si për pushim, tue mendue se ç'e *zezë* e madhe po i kercnohej Shkodrës nga një tjetër valë brigadash partizane. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

ZEZUE *kal.* [Zezoj – Stand.] (-) ^ (-) & ► (ǺǺ) P.sh. Janë ata má frigacaktë, që mbasi i kanë poshtnue e *zezue*, e së fundit kanë dashtë me u marrë edhe shpirtin, ata janë zmbrapë e zmbrapë deri ku nuk shkon m'apërtej. RRNO 1 - Në gërmadhat e kishës, f. 253

ZGJAT *kal. -a, -ur* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Për mos me e *zgjatë* shumë vrejme se në asnjë poezi, e jo mà n'ato të Fishtës, nuk janë njiilloj: rruzullí, shekllí, dersá, Imue etj. etj. (te Fishta) me rruzulli, shekulli, derisá, lëmue etj. etj. (te Kulli). HISTORI 3.4- Dy fjalë për autorin e shkrimet e Dom Nikollë Mazrrekut, f. 386

ZGJATUN (i,e,të) *mb.i nyj.* [Zgjatur (i,e,të)-Stand.] (*) ^ (**) & ► (ǺǺ) P.sh. Para se me dalë drita e dates 4 Mars 1946 breshnitë e *zgjatuna* të armve thyen atë heshtje të thellë që ndan terrin e dritën. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

ZGJEDH/ë,-a *f. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Një shekull i lirë nga *zgjedha* e huej. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

ZGJEDHËS,-i *m. sh.-it)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Sekretin e votimit ishte sigurue me rregulloren e cila caktonte që çdo *zgjedhës* të merrte kokrrën prej komisionit, dhe do ta shtinte dorën detyrimisht ndër të dyja arkat, ndërsa kokrrën e lshonte ku të donte ai vetë, msheftas, si me kenë tue luejt kapuçash. RRNO 1- Bashkimi shqiptar, f. 54

ZGJEDHJ/E,-a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Ata menduen se ia kishin dalë me e rrejtë gjithë opinionin publik botnor me atë parodinë e *zgjedhjeve* të lira që perfunduen me 90% RRNO 1- Duhet kurbane tjera, f. 69

ZGJEDH *kal. zgjodha, zgjedhur* (*) ^ (**) ► (Ǻ) P.sh. Ndër tri oda që ishin të lira, *zgjodha* atë mà të madhen, ku dikur kishte banue At Fishta: dhomë studimit edhe e fjetjes. RRNO 1- Në gërmadhat e kishës, f. 253

ZGJIDH kal. -a, -ur (*) ^ (**) ► (ǰ) fig. P.sh. Rruga malit përpjetë, në një heshtje mortore; ishte tepër herët për me u *zgjidhë* gjuhët. RRNO 2- Nata e Shënkollit, f. 331

ZGJIDHJ/E, -a f. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. -Sot do të mblidhemi dhe do të përpiqemi t'ia gjejmë një *zgjidhje*. RRNO 2- Sosja (vazhdim), f. 380

ZGJIM,-i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Dikur, njatje vonë, u ndigjue, nga përplasjet e dyerve, se ishte bā *zgjimi* i të burgosurve dhe kishte fillue radha e tualetit. RRNO 3- Si dikur, f. 478

ZGJOJ kal. *zgjova, zgjuar* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Si e *zgjoi* djalin që ka bá veç dy orë gjumë! RRNO 2- Në brashtë të Shoshit, f. 413

ZGJUAR (i,e,të) mb. i nyj. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ti je njeri *i zgjuar* e i di këto punë. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

ZGJUARËSI,-a f. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ti je i ri dhe sikur të pranohet lutja mund të japësh për atdheun shumë, mbasi ne e kemi shqyrtuar *zgjuarsinë* dhe trimërinë tënde që deri më sot ka shkuar në dobi të armikut. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f. 537

ZGRIP,-i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) fig. P.sh. Me rrogën e njanës u mendojshin me jetue të dyja; ishte tepër e vështirë, mbasi rrogat, si i thojshin atëherë, ishin për krye e jo për familje, d.m.th. vetëm sa me jetue një person e edhe ky në *zgrip*. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 18

ZI (i), zezë (e) mb. i nyj. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Dikur shohim një shtegtar veshë në tirqe të *zeza* e me tallagan të *zi* në krye. RRNO 2- Kleri nuk luftohet vetëm me pushkë, por më shumë me shpifje, f. 344

ZIEJ kal. *zjeva, zier* (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. -Qe tek i ke mustakët e Stalinit e të bashin mirë, në daç *zieji*, në daç fergoi, se na nuk kemi asnji kashatë bukë me hanger. RRNO 2- Vdekja e Stalinit, f. 318

ZIGZAG,-u m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) UGJ (2015, f. 172) P.sh. Ndiqja me veshë largimin e saj në *zigzaket* e rrugëve. RRNO 3- Në pritje, f. 519

ZIL/e,-ja f. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Mbas kësaj kohe vendosa përsëri të shkoj dhe kur i rashë *ziles* së asaj dere të madhe e të

vjetër, doli grueja e tij e ma hapi. HISTORI 2 - At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, f. 199

ZILI,-a f. (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ta kam *zili* kur të shof se në të gjitha këto vuetje je prap i buzëqeshun. RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678

ZINXHIR,-i m. sh.-ë(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Mbasi ecëm pak kohë pa folë tue ndigjue vetëm *zinxhirin* e biçikletës që sillej kot, ai foli: -Deshta me dijtë më tepër se kaq. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episodi i parë, f. 393

ZJARR,-i m. sh.-e(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ne nuk lodhemi, jemi pranë *zjarrit*, nuk dridhemi si ti. RRNO 1- Ulkonja dhe bijt e vet, f. 102

ZJARRTË (i,e,të) mb. i nyj. (*) ^ (**) ► (ǰ) fig. P.sh. -Un e di se ti e ke mendjen me ikë, por asht tepër vështirë me gjetë birë me kalue; kufini asht gardh *i zjarrtë* ku nuk po munden me e kalue as diversantët me pushkë në dorë që dërgon jugosllavi; më beso mue. RRNO 2- Zija e bukës, f. 283

ZMADH/OJ kal. -ova, -uar (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Un kam ardhë me e ndigjue çashtjen prej gojës sate, sepse këtyne edhe nuk u besohet aq: *i zmadhojnë* punët. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, f. 395

ZMBRAPS kal. -a, -ur (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Ajo ishte një vrimë e gjatë, horizontale, e ngushtë, ku hynte tue u *zmbropsë*, mbasi nuk kishte mundësi të sillej. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

ZO/G,-gu m. sh.-gj(të) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Dom Nikolla spjegoi se babili ishte një *zog* i verdhë, që bante folenë e vet thellë në tokë, në ndonji bregore. RRNO 3- Gjyqjet e popullit vazhdojnë, f. 506

ZONJ/Ë,-a f. sh.-a(t) (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. -*Zoja* të nderueme, Ramiz Alia e Nexhmije Hoxha asaj mund i japin shtëpijat e veta, por jo këtë timen. HISTORI 3.3- Nanë Tereza në Shqipni, f. 319

ZOJUSH/Ë,-a f. sh.-a(t)[Zonjush/ë,-a -Stand.] (*) ^ (**) ► (ǰ) P.sh. Njana torbë kishte katër fjasko venë Chianti, një shishe rakí e një tjetër Martini, për grá e *zojusha*. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë - Episodi i parë, f. 393

ZON/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ž)

P.sh. Kjo *zonë* asht perla má e çmueshme e Evropës! RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

ZOOLOGJIKE *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ž)

P.sh. Gjatë gjithë ditës më shoqnonte ndër muzeume, kopshte botanike dhe *zoologjike*, ndër muzeume e galeri artesh, ndër Kisha të vjetra dhe të reja. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë-Episi i dytë, f. 428

ZOOTEKNIK/Ë,-a *f. (*) ^ (**)* ► (Ž)

P.sh. Jam Gjon Kakarriqi, punoj në *Zooteknikën* e Shkodrës, kam studiue dy vjet veterinarí e kam ardhë në Tiranë me marrë diplomën. HISTORI 3.5- Njerz fisnikë- Episi i parë, f. 393

ZOR,-i *m. (*) ^ (**)* ► (Ž) bised. P.sh. -Më bani *zori*, zotni. RRNO 2 - Tregimi i cubit plak, f. 372

ZORR/Ë,-a *f. sh.-ë(t) (*) ^ (**)* ► (Ž) &&

P.sh. Makina përplasej e tundej aq shumë sa me të dalë *zorrët*. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

ZOT,-i *m. (*) ^ (**)* ► (Ž) fet. P.sh. Edhe do t'i lutem *Zotit* që të ketë mëshirë për ty e të falë Zoti ashtu si po të fali un! - dhe RRNO 1- Gjygi në redaksinë e Hyllit të Dritës, f. 141

ZOTËRI,-a *m. sh.-nj(të) (*) ^ (**)* ► (Ž)

P.sh. Për *zotërin* tuaj ka sa të duash; sa flori të ka kushtuar kjo uniformë kaq e bukur? RRNO 3- Kampet e mshefuna në Shën Vasi, f. 678. Gjenden edhe format: zotrote; zotni.

ZOTËSI,-a *f. sh.-të (*) ^ (**)* ► (Ž)

P.sh. Kështu Pater Cirili, jo mà i veshun si frat, por si oficer, komandonte frontin, të cilin e drejtoi me *zotësi*. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, f. 467

ZOTIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ž)

P.sh. Tha se aty do të rrijshin derisa t'i paraqitshin një kerkesë komandës, në të cilën të theksohej *zotimi* për të realizue normen çdo ditë. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

ZULLUMQAR,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ž)

P.sh. Kur mori Ai sundimin në dorë gjeti një Shkodër të përçame nga luftat vllavrasëse ndërmjet Terzive dhe Tabakëve, një Shkodër në anarkí të plotë ku njerzit *zullumqarë* bájshin çka dojshin vetë, ku njerzit e kishin për nder me jetue me grabitje e ,.... HISTORI 1- Sot, mbas 250 vjetësh', f. 106

ZUNKTH,-i *m. sh.-a(t) (-) ^ (--)* Δ (Ž)

P.sh. Vendi i rrethuem ishte me të vërtetë moçal, megjithse i kishin pré *zunkthat*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

ZVARRË *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Ata zhargas e tërhoqën *zvarrë* deri në Dushman, në shtëpi të Kin Marashit. RRNO 2 - Sosja (vazhdim), f. 380

ZVERDH *kal. -a, -ur (*) ^ (**)* ► (ŽŽ)

P.sh. Njiherë shinat e vjeshtës jo vetëm që *zverdhin* gjethet e bimëve, por me stuhitë e tyne ndërhyjnë ndër zemrat e ndjenjat e njerzve në përgjithsi. RRNO 3- Si dikur, f. 478

ZYMTË (i,e,të) *mb. i nyj. (*) ^ (**)* ► (Ž)

P.sh. Ai më çoi te Qazim Vula, kovaçi i kampit, i cili ishte një kosovar *izymtë*. RRNO 3- Fabrika e Repsit, f.537

ZYR/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Por dihet historikisht se gjithmonë fiton i forti e ai që ka në dorë *zyrën*. RRNO 3- Në spital, f. 559

ZYRTAR,-e *mb. i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Në historinë *zyrtare* nuk vërehet ky fenomen, ndoshta edhe errësohet qëllimisht. HISTORI 1- Hymje, f. 9

ZYRTARISHT *ndajf. (*) ^ (**)* ► (Ž)

P.sh. U shpallë *zyrtarisht* se ky ishte revolucjoni proletar: etapa e fundit e zhvillimit shoqnor në historinë e njerzimit. RRNO 1- Legalët ilegalë, f. 30

ZH

ZHARGAS *ndajf.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Ata *zhargas* e tërhoqën zvarrë deri në Dushman, në shtëpi të Kin Marashit. RRNO 2 - Sosja (vazhdim), f. 380

ZHBEHEM *vetvet.* (-) ^ (- -) ► (Ž) & P.sh. Pranonte se kishte bá një gabim të madh ndaj vajzës së vet edhe ndaj Zotit, por ishte një punë që nuk mund *zhbahej* më. RRNO 2- Sosja, f. 362

ZHBIRILUE *kal.* [Zhbirilo/j -Stand.] -**va, -uar** (-) ^ (- -) & ► (Ž) P.sh. Ndalesa e tij u jepte mundësi shoqnesave për me vrojtue e me *zhbirilue* deri diku rrugen që do të bëjshin nëpër Peraj për me shkue deri në Lokalitet, ku mbaheshin mbledhjet e Kryesisë. RRNO 1- Në Lekbibaj, f. 44

ZHBURRNUË *kal.* [Zhburrër/oj- Stand.] -**ova, -uar** (*) ^ (**) & ► (Ž) P.sh. I kishte *zhburrrnue* ose, si i thonë sot, u kishte hjekë personalitetin njerzor. RRNO 2- Ditët e fundit t'asaj që e quejtëm liri, f. 455

ZHDAVARIT *kal.* -**a, -ur** (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Duket se dyshimet u *zhdavaritën* atje te komandanti. RRNO 3- Oficera të mirë e oficera të këqij, f. 643

ZHDËR/VJELL *kal.* -**volla, -vjellët** (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Sa herë të fillosh me e *zhdërvjellë* këtë lamsh, peni del i këputun, aq i shkurtë e i grimë, sa nuk del me thurë copën e një flamuri kombëtar e jo më një shteti. HISTORI 3.1- Lamshi i pazgjidhun i politikës shqiptare, f. 245

ZHVESHUN (i,e,të) *mb. i nyj.* [Zhveshur (i,e,të)- Stand.] (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Njiqind burra e prijshin para e njiqind e merrshin mbrapa, të gjithë me tagana *zhveshun*. HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

ZHDUK *kal.* -**a, ur** (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Menjihërë filluen të shpërndahen fjalë: kanë vra X-in o Y-in; ose për tjerë që ishin *zhdukë* pa shenj, pa nishan. RRNO 1- Kisha në kopsht të Gethsemanit, f. 18

ZHDUKJ/E, -a *f. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. A ishte e ligjshme, qoftë edhe nga pikëpamja e Kushtetutës Komuniste, *zhdukja* e institucioneve fetare në fushatën e 1967 dhe persekutimi, asgjësimi fizik i plotë i klerit. HISTORI 3.1- Ut heri dicebamus... (Siç thonim dje...), f. 269

ZHEG,-u *m.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Në *zhegun* e ditës krisi pushka ndër të gjitha anët. RRNO 1- Burgu i madh, f. 160

ZHELAN,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Më shifshin ashtu *zhelan* lypsar. RRNO 1- I lirë, f. 236

ZHKARKIM,-i *m. sh.-e(t)* (-) ^ (- -) ► (Ž) P.sh. Kush të guxojë me thye e me plaçkitë deklanet, kush të guxojë me ndalue ngarkimin o *zhgarkimin* e anijeve ndër skela, i shkon koka! HISTORI 1- Jeta me pashallarët shqiptarë, f. 38

ZHGËNJIM,-i *m. sh.-e(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Me vdekjen e Tiranit më 1985 lindin shpresa e më shumë *zhgënjime* për lirinë. RRNO 3- Paraqitje e volumit te trete, f. 465

ZHGJAND/ËRR,-rra *f. sh.-rra(t)* [Zhgjënd/ërr- Stand.] (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. Mue më duel gjumi dhe kqyrshem se a jam n'anderr a *zhgjandërr*? RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

ZHGREH *vetvet.* (-) ^ (- -) Δ (Ž) P.sh. Kur rashë në krevat, aty në pavijon, m'u *zhgreh* një gjumë i thellë deke dhe mbrenda barkut tim kishem një dhimbje të mbytn. RRNO 3- Në spital, f. 559

ZHGUL *kal.* -**a, -ur** (-) ^ (- -) ► (Ž) P.sh. Inxhinieri kroat i kishte *zhgulë* të gjitha e kushedi ku i kishte hjedhë para se të nisej për Tiranë (ose në vend të vet). RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

ZHGUN,-i *m. sh.-a(t)* (*) ^ (**) ► (Ž) P.sh. -Neser në nade ke me ia lanë beret Tomës e ti del në pazar në Shkodër me i blé tesha djalit, se tash që e kanë mbyllë kuvendin e fretenve ky nuk mund dalin më me këtë *zhgun*. RRNO 1- Arrestimi në Melgushë, f. 88

ZHUMILE,-ja *f. kryes. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Në kino-teatrin Rozafat kur u lexue sentenca me vdekje per 8 persona, salla e kinemasë pothuejse nuk rá mbrendë nga duartrokitjet e çmenduna e brimët e çjerruna të asaj *zhumilje* që kishte përvetsue e monopolizue emnin popull dhe e shfrytzonte atë për t'i dhanë ngjyrën ultrakriminale gjithë popullit shqiptar. RRNO 1- Kujtoj, f. 62

ZHURITËS,-e *mb.i panyj. (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Vera kje e thatë e *zhuritëse*. RRNO 2 - Zija e bukës, f. 283

ZHURITUN (i,e,të) *mb. i nyj. [Zhuritur (i,e,të)-Stand.] (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Koordinatat të dergojshin dhetë minuta larg Shkumbinit, aty ku ai bante një kthesë rranxë një kodre të *zhuritur*, dhetë minuta larg njëjë kënete në të cilën punojshim kanal. RRNO 1- Kampi i Bedenit, f. 183

ZHURM/Ë,-a *f. sh.-a(t) (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Pjetri printe e kështu Cubi (qeni) nuk bani *zhurmë*, por u avit e kërkoi përkëdheljet. RRNO 2- Shkurt 1951, f. 277

ZHVARROS *kal. -a, -ur (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Ajo po ban atë që kanë bá anmiqtë e tij tue i *zhvarrosë* trupin për mos me i lanë kund shëj as nishan. HISTORI 3.4- Fallsifikatorët e veprës së Gjergj Fishtës, f. 381

ZHVILLIM,-i *m. sh.-e(t) (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Nuk ishte e panjoftun, por vetëm ky çun që tashmà kishte marrë një *zhvillim* të jashtzakonshëm jo vetëm për kah trupi, por edhe kah mendja. HISTORI 1- Saraji, f. 59

ZHVILL/OJ *kal. -ova, -uar (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Un e *zhvilloj* procesin siç duhet; e ke pá ku e kam çue Fratel Gjonin: ka pasë peshue 90 kg e tash peshon 60. RRNO 1- Fratel Gjon Pantalia, f. 118

ZHYT *kal. -a, -ur (*) ^ (**)* ► (Ž) P.sh. Ky ishte kanali mes kënetës, ku *zhytshin* n'ujë e në llucë të gjitha ideologjitë fetare, shoqnore e politike, dhe mbetej vetem njeriu. RRNO 1- Këneta e Maliqit, f. 208

KREU IX
PËRFUNDIME

Veprat “Rrno vetëm për me tregue” dhe “Histori kurrë e shkrueme” të At Zef Pllumit janë një pasuri kombëtare për letërsinë komomerative (të kujtimeve)¹⁰². Në shumicën e artikujve studimorë për këto vepra, theksi është vënë në planin historik, në dëshmitë, në faktet, në përjetimet e vuajtjeve çnjerëzore. Si nxënës i Fishtës ai shkruan me një gjuhë sa popullore aq edhe artistike. Kalvaret e jetës dhe liria e munguar për shumë vite kanë formuar hartën gjeografike të kujtimeve që rrokë gjithë territorin shqiptar, në qoftë se i referohemi toponimisë së përdorur në vepra. Në fillim të shekullit XX liria e fjalës dhe e besimit theu prangat në Shqipëri, kështu duke mbajtur shpirtin gjallë për të përmbushur amanetin e lënë nga at Marin Sirdani “*rrno vetëm për me tregue*” at Zefi e kreu këtë mision me veprat monumentale të tij. Kështu figura e pader Zefit është portreti i një shkrimtari që tërheq çdo lexues, si i fundmi nxënës i françeskanëve të mëdhenj, Fishtës dhe Arapit, ai ka meritën e shprehjes me anë të gjuhës sa individuale, aq edhe aktuale.

Në këtë hulumtim mbi veprat theksi është vënë mbi gjuhën e përdorur nga at Zef Pllumi, për t'i dhënë asaj një funksion shumëdimensional, duke e dokumentuar në Fjalës, i cili shërben si mbështetje shkencore për kërkime në fusha të ndryshme të studimit historik e bashkëkohor të gjuhës shqipe për të gjithë studiuesit e saj.

Studiuesit, si E. Çabej “Meshari” i Gjon Buzukut (1555)¹⁰³, K. Ashta “Leksiku historik i gjuhës shqipe”, Vëllimi I¹⁰⁴, II¹⁰⁵, III¹⁰⁶, IV¹⁰⁷, V¹⁰⁸, VI¹⁰⁹, A. Omari “Pjetër Bogdani – Çeta e profetëve”¹¹⁰, N. Sotiri “Fjalor i gjuhës së Ismail Kadaresë” Ndhimesë për një fjalor historik të shqipes A-J¹¹¹, B. Demiraj “Dictionarium latino-epirotikum” e Franciscum Blanchum¹¹², M. Mandalas “Lekë Matrënga, njeriu, koha, vepra”¹¹³, Xh. Lloshi me “Fjalësin e Ungjillit të Mateut”¹¹⁴, kanë vepruar në mënyrën, të cilën e kemi ndjekur si model në këtë hulumtim duke i paraqitur fjalët në kontekstin e tyre.

Në këtë tezë janë përdorur disa metoda studimore, të cilat të vëna në bashkëpunim me njëra - tjetrën kanë mundësuar analizën gjuhësore të Fjalësit.

1. Në rrafshin fonetik duke vështruar sistemin vokalik të gegërishtes letrare të at Zefit arrij në përfundimin se dallimet themelore të nazalizmit *tue hanger*, (RRNO 1, f. 160) dhe e

¹⁰² Numërohen si autorë veprash të tilla: P. Arbnori, A. Pipa, Q. Dracini, S. Rrepishti, V. Zhiti, E. Çoba etj..

¹⁰³ Çabej E., “Meshari” i Gjon Buzukut (1555) botim kritik, Universiteti Shtetëror i Tiranës, Instituti i Historisë e i Gjuhësisë, Tiranë, 1968

¹⁰⁴ Ashta K., Leksiku historik i gjuhës shqipe, I, Botuar nga: Universiteti i Shkodrës “L. Gurakuqi”, Sektori Shkencor i Albanologjisë, Shkodër, 1996

¹⁰⁵ Ashta K., Leksiku historik i gjuhës shqipe II, Botimet “TOENA”, Tiranë, 1998

¹⁰⁶ Ashta K., Leksiku historik i gjuhës shqipe III, Camaj-Pipa, Shkodër, 2000

¹⁰⁷ Ashta K., Leksiku historik i gjuhës shqipe IV, Camaj-Pipa, Shkodër, 2002

¹⁰⁸ Ashta K., Leksiku historik i gjuhës shqipe V, Camaj-Pipa, Shkodër, 2009

¹⁰⁹ Ashta K., Leksiku historik i gjuhës shqipe VI, Camaj-Pipa, Shkodër, 2009

¹¹⁰ Omari A., Pjetër Bogdani – Çeta e profetëve, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Instituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë, Tiranë, 2005

¹¹¹ Sotiri N., “Fjalor i gjuhës së Ismail Kadaresë” Ndhimesë për një fjalor historik të shqipes A-J, Shtëpia botuese “Medaur”, Tiranë, 2007

¹¹² Demiraj B., Dictionarium latino-epirotikum e Franciscum Blanchum, Romë, 1635, Botime Françeskane, Shkodër, 2008

¹¹³ Mandalas M., Lekë Matrënga, njeriu, koha, vepra, OMBRA GVG, Tiranë, 2012

¹¹⁴ Lloshi Xh., Përkthimi i V. Meksit dhe redaktimi i G. Gjirokastritit 1819-1827, Onufri, Tiranë, 2012

kuantitetit të zanoreve *drejtsí*, (RRNO 1, f. 207) kanë prirjen për fshirje, të para në raport me normën e standardizuar të gjuhës shqipe.

2. Përdorimi i zanoreve hundore, p.sh.: *zani* (RRNO 3, f. 627), i togjeve të zanoreve: geg. thue ~ thoj p.sh.: *thoj* (RRNO 3, f. 656); ua (geg.ue) ~ a , p.sh.: *gruas* , *grue* (RRNO 1, f. 183) dhe i diftongjeve me alternimet e tyre , ue > ua fillo-j/ fill-ue-n > fill-ua-r, p.sh.: *filluen* (RRNO 1, f. 17) flasin për një gegërishte veriperëndimore të përdorur nga at Zefi.

3. Diftongjet e sotme të shqipes janë përfutur gjatë kohëve nga zbërthimi i një zanoreje, e ndodhur kjo në disa kushte të caktuara. Trajta *uo* shfaqet në veprën e Buzukut (*gruo, guxuom*)¹¹⁵. Diftongu *ua* duket i dëshmuar që nga shek. XIV në dialektin e toskërishtes.

Në dialektin e gegërishtes te Bardhi (1635) e te Bogdani (1685) nuk shfaqet diftongu *uo* por *ue*¹¹⁶. Në gjuhën e shkruar nga at Zefi diftongu *ue* shfaqet me karakter morfologjik në ndërtimin e pjesoreve të foljeve që i përkasin zgjedhimit të parë, në të dyja format e foljes. P.sh. (forma veprare) Koment/**ue** *kal.*, -ova, -**uar** [Koment/oj- Stand.] (RRNO 3, f. 599); P.sh. (forma joveprare) Lundr/**ue** *jokal.*, -ova, -**uar** [Lundr/oj- Stand.] (RRNO 2, f. 281).

4. Në gjuhën e materializuar në vepra diftongu *ue* vihet re edhe me karakterin fonetik në pjesëzën formuese të përcjellores gege *tue* përballë një *u*-je të pjesëzës së përcjellores së standardit *duke*, (ue > u). Tipar gegë i përdorur shpesh nga at Zef Pllumi.

Tue (geg.) P.sh.: ... por mendoj se misioni im asht krye; ata *tue* më pá mue, nuk e harrojnë Zotin. (RRNO 3, f. 467)

Duke (stand.) P.sh.: ... më nxorrën në shesh *duke* më kthyer mbarë. (RRNO 3, f. 545).

5. Në disa raste diftongu *ue* i gegërishtes është monoftonguar në *ū* (të gjatë), *ue* (geg.) > *ū* (të gjatë)¹¹⁷. Edhe në veprat e shqyrtuara për këtë studim është e dukshme kjo dukuri. *vue* (folja: *vë/ vu-ra/ vë-në*) P.sh.: Na atë sopatë guri e patëm *vue* në koleksjonin e veglave prej... (RRNO 2, f. 268)

vú (folja: *vë/ vu-ra/ vë-në*) P.sh.: ... por me datën 8 në Shkodër nuk kishin *vú* ende kambë, pse forcat ushtarake shqiptare u kishin *vú* pritën. (HISTORI 3.6, f. 514)

6. Karakteri fonetik i këtij diftongu shfaqet në ndërtimin e përemrit vetor unë - *mua/mue* (geg.), ua > ue (geg.). P.sh.: Çudi që bëri Zoti Krisht për *mua!* (RRNO 3, f. 710); P.sh.: Nga pesë vetë që u paraqitëm na ndanë dy – *mue* dhe Ali Kubatin. (RRNO 3, f. 702)

7. Gjuha e dokumentuar në veprat shoqërohet shpesh edhe me shenja diakritike. P.sh.: ... Sonte po bájme *gostë*, dërgò ndokend.... (HISTORI 1, f. 29); ... derisá u bà reforma agrare më 1946, (HISTORI 2, f. 175); ... personalitet i Shqipnisë së ré (HISTORI 3.6, f. 467); pritnin vetëm urdhën për qitje mbi né. (RRNO 3, f. 661) Këqyrshin me tinzí ... (RRNO 3, f. 701); ... pse nuk donte të fliste në një gjúhë tjetër europiane,...(HISTORI 3.6, f. 467); Me të vërtetë dikur më thirrën në zýrën ku një njeri me size ... (RRNO 3, f. 467).

8. Duke u bazuar në shembujt e dhënë dhe në literaturën e shfrytëzuar theksi në gjuhën shqipe është kryesisht dinamik¹¹⁸ dhe i palëvizshëm¹¹⁹, pasi bie gjithnjë në të njëjtën rrokje të fjalës. At Zef Pllumi e përdori theksin e fjalës jo vetëm për të realizuar anën kuptimore të saj,

¹¹⁵ Demiraj SH., Fonologjia historike e gjuhës shqipe, Tiranë, 1996, f. 97

¹¹⁶ Luka D., Fonetika historike e gjuhës shqipe (tekst mësimor universitar), Shtëpia Botuese e Librit Universitar, Tiranë, 2004, f. 20

¹¹⁷ Po ai, po aty, f. 20

¹¹⁸ Çabej E., Gjon Buzuku, në Buletin i USHT. Seria Shkencave Shoqërore, Nr.2, 1955, f. 82

¹¹⁹ Luka D., Fonetika historike e gjuhës shqipe (tekst mësimor universitar), Shtëpia Botuese e Librit Universitar, Tiranë, 2004, f. 21

por edhe për t'i shtuar asaj ngjyime stilistikore. P.sh. me i hjedhë popujt e Europës në greminë e **robni**. (RRNO 2- Zija e bukës, f. 283)

9. Alternimet vokalike, të sqaruara dhe të konkretizuara me shembuj nga veprat e at Zefit, paraqesin lashtësinë e gjuhës shqipe me tipare të përbashkëta si gjuhë indoevropiane me dukurinë e metafonisë, të apofonisë, të asimilimit (që shoqëron gjithë historinë e gjuhës shqipe e në vazhdim), të krasis, të elizionit e të rotacizmit.

Bazuar në shembujt e mësipërm pohoj se veçoritë fonetike të gjuhës së at Zef Pllumit i përkasin një gegërishteje veriperëndimore. E mbështes këtë pohim mbështetur në veçoritë e përgjithshme strukturore të shqipes së shkruar në gjysmën e parë të shekullit XX.¹²⁰

10. Përsa i takon drejtshkrimin të gjuhës shqipe të dokumentuar në veprat e Zef Pllumit vë re zbatim por edhe thyerje të rregullave drejtshkrimore, konkretisht përdorimi i shkronjës së madhe, shkrimi i emrave të ditëve të javës, të emrave të muajve. Ka raste që at Zefi e ka pasur në dilemë përdorimin e saktë të rregullave dhe ndeshemi me përdorimin e të dy formave në shkrimin e tij, konkretisht shkrimin e emrave të muajve dhe në shkrimin e datave.

11. Krahas parimit fonetik, drejtshkrimi i njësuar i shqipes mbështetet gjerësisht edhe në parimin morfologjik, i cili kërkon që fjalët dhe pjesët e tyre përbërëse të sistemit trajtëformues e fjalëformues të shkruhen njësoj, pavarësisht nga ndryshimet tingullore të shkaktuara prej ligjeve fonetike që veprojnë sot në gjuhën tonë¹²¹. Në lidhje me këtë parim të “Drejtshkrimin të gjuhës shqipe” (ASHRPSH, 1973) përdorimi i zanores *ë* në pozicione të ndryshme në fjalë (në trup të fjalës, në fund të fjalës, në pozicion të theksuar) përveç përdorimit sipas ligjeve të Drejtshkrimin shfaqet edhe në përjashtime, pasi at Zefi përdor edhe formën geqe të shkrimin të fjalëve duke gjeneruar si idiolekt në letërsi, ose në raste të veçanta at Zefi ka paraqitur të dyja format shkrimore.

12. Në **rrafshin morfologjik** larmi paraqet formimi i shumësit të emrave me prapashtesat trajtëformuese **-a, -e, -ë, -ër, -ra, -nj, -enj, -inj** si dhe me anë të ndonjë ndërrimi fonetik të temës morfologjike; me prapashtesë dhe me ndërrimin fonetik të temës njëherazi.

13. Emrat mashkullorë që e formojnë shumësin me mbaresën **-e**, në këtë numër ndërrojnë gjini, duke i marrë mbiemrat dhe përcaktorët e tjerë në formën e gjinisë femërore.

14. Në Fjalësin e veprave të at Zef Pllumit gjenden emra që përdoren: a) vetëm në njëjës; b) vetëm në shumës; c) si dhe emra me kuptim përmbledhës. Disa emra në shumës dalin me të njëjtën temë si në njëjës.

15. Probleme të trajtrave dialektore paraqiten në sistemin foljor në mbaresa të vetave të njëjësit, *-(j)sha* si : p.sh. Të gjitha këto vegla më caktoi që t'i *ruejsha* në lavanderi, aty ku para pak vjetësh kishem kalue dymbëdhjetë muej izolim. (RRNO 3, f. 627); dhe të shumësit *he-na*. P.sh. Na nuk duhet të *influencohena* as nga pasionet, as nga emocionet e aq më pak nga një ideologji e caktueme. (RRNO 3, f. 506)

16. Të gjashta mënyrat e foljes gjejnë përdorim në gjuhën e dokumentuar të veprave. Mënyrat më të përdorura janë dëftorja dhe habitorja, përkatësisht me të gjitha kohët e foljes (të thjeshta dhe të përbëra), si tipiket e rrëfimit narrativ.

-Mënyra dëftore: P.sh. Gjatë shekujsh ka marrë formën që kemi sot: paganizëm ilir, ku shartohet islamizmi, por nuk shkrihet dot. (HISTORI 2, f. 207)

¹²⁰ Haxhi A., Topalli T., Histori e gjuhës së shkruar shqipe, Botuar nga USH “L. Gurakuqi”, Shkodër, 2007, f. 240

¹²¹ ASHRPSH, INSTITUTI I GJUHËSISË DHE I LETËRSISË, Drejtshkrimi i gjuhës shqipe, Shtëpia Botuese e Librit Shkollor, Tiranë, 1973, f. 16

-Mënyra habitore: P.sh. Sa keq paskam mbetë i rrejtun! (RRNO 1, f. 141)

17. Pjesa e ndryshueshme e ligjëratës, folja është qendra e ndërveprimit shoqëror mes autorit, personazheve dhe lexuesit. Si e tillë ajo ilustron veprime e gjendje jo vetëm të autorit (në 3 vetat e numrit njëjës) në aspekte të ndryshme kohore, ku ligjërimi pjesë pas pjesë shpalos nuancat e së shkuarës (p.sh. *Punova* disa muej për një lloj biçiklete ujore RRNO 3, f. 548), së tashmes (p.sh. -Jam në gjak e drue se më *vrasin*. RRNO 1, f. 44) e të ardhmes (p.sh. *Do të të thërras* nesër përsëri. RRNO 3, f. 661), por edhe të personazheve (në 3 vetat e numrit shumës) që hyjnë ose jo në komunikim me të. Foljet përveç aspektit kohor, dëshmojnë edhe larmi fjalëformuese në kohë të thjeshta (me mbaresa gege, p.sh. I tregova se si në fundin e mesjetës viset tona malsore *luftuen* kundra Perandorisë Osmane. HISTORI 2, f. 166) a në kohë të përbëra (me mbaresa gege në pjesoret e foljeve, p.sh. Për të parën diskutova e u thashë se ishem mbrenda rregullave kishtarë e civile, se nuk u *kishe shkue* ndër shpija me u hjekë vegshin e mishit prej zjarmit, prandej nuk mund ankohej kush. RRNO 2, f. 325).

18. Në vepra mbizotërojnë ndërtimet me paskajoren gege (tipi: *me bâ, për me bâ, për të bâ*).

1. P.sh. Kurrëgjâ në mos kjosht i zoti *me bâ*, rrno vetëm për me tregue. (RRNO 3, f. 253)
2. P.sh. U formue shtabi i përgjithshëm për drejtimin e luftës kundra zakoneve prapanike të bestytive fetare me në krye Ramiz Alinë, i cili u gjet aso kohe në Shkodër bashkë me Haki Toskën gjoja *për me bâ* muejin e punës fizike. (RRNO 2, f. 439)
3. P.sh. Ata i prunë fëmijën në kishë e ai e pagëzoi; mandej hynë në zyrën famullitare *për të bâ* regjistrimin e dokumentat, simbas rregullit kishtar. (RRNO 3, f. 478)

19. Studimi nxjerr në dukje larminë e **lidhjeve sintaksore** në trilogjinë “Rrno vetëm për me tregue” të at Zef Pllumit dhe në përmbledhjen “Histori kurrë e shkrueme”. Përveç lidhjeve nënrenditëse në një togfjalësh të tipit emër + përcaktor [me përshtatje: (... në punën *skllavruese* ... RRNO 3, f. 577), me drejtim: (... mendja e *njeriut*... HISTORI 3.5, f. 428), me bashkim: (Trupi *aty* varun në pjeshkë RRNO 1, f. 102)], të cilat gjenden dendur në dy veprat e at Zef Pllumit të marra në studim, ndeshemi edhe me këto lidhje sintaksore në një togfjalësh: a) togfjalësh emër + paskajore (... qëllim *me mbjellë*.... RRNO 1, f. 18; fëmi *me pagëzue* e kunorë *me vu*, RRNO 2, f. 432); b) togfjalësh mbiemër + paskajore [... (jam) i zoti *me përballue*.... HISTORI 2, f. 127].

20. Në trilogjinë “Rrno vetëm për me tregue” dhe në përmbledhjen “Histori kurrë e shkrueme” forma e pashtjelluar e foljes- paskajorja kryen këto funksione: të gjymtyrës emërore të kallëzuesit emëror, të kallëzuesit foljor, të përcaktorit me bashkim, të përcaktorit kallëzuesor e të rrethanorit të qëllimit.

21. Lidhjet e ndryshme gramatikore dhe leksikore të fjalëve në fjali apo në periudha dëshmojnë për pasuri gjuhësore të dokumentuar. Konkretisht si: sipas synimit të thënies dhe intonacionit, sipas lidhjes së kallëzuesisë, sipas plotësisë me gjymtyrë kryesore apo të dyta, sipas gjymtyrizimit ose jo të fjalive, sipas llojit të lidhjeve në periudha sipas skemës së përgjithshme të strukturës së përbërësve (SE, SF, SM, SP, skema X-bar). Kjo pasuri gjuhësore e At Zef Pllumit pasqyron një sistem komunikimi sa të ngulitur në togfjalësha, aq edhe gjenerues në skema e lidhje kuptimore e sintaksore.

22. **Huazimet** e fjalëve nga gjuhët e huaja tregojnë për një kulturë të gjerë të pader Zefit si njohës i mirë i gjuhëve të vjetra si: greqisht, latinisht, turqisht, por njohës edhe i gjuhëve neolatine: i gjuhës italiane, i gjuhës franceze, etj.. Kjo pasuri leksikore u jep veprave të tij vlerë sa historike, aq dhe bashkëkohore. Huazimet nga gjuhët e huaja klasifikohen në veprat e

at Zef Pllumit si: a) Fjalë me burim të huaj që janë përvetësuar nga shqipja, huazimet e vjetra që janë bërë njësoj si fjalët e leksikut të shqipes dhe fjalët ndërkombëtare; b) Fjalë me burim të huaj, të cilat me kohë kanë dalë nga përdorimi i gjërë, për shkak se janë zhdukur vetë sendet a nocionet që shprehin ato; c) Fjalë të huaja të panevojshme, të cilat zëvendësohen me fjalët shqipe ekzistuese. Huazimet në Fjalës janë krahasuar me fjalorët: Fjalor Greqisht-Shqip, H. Sinani, 2001; Fjalor i Orientalizmeve në Gjuhën Shqipe, T. Dizdari, 2005; Orientalizmat, Shtrirja leksiko-semantike në gjuhën shqipe, I. Metaj, 2009; Fjalor fjalësh të huaja në gjuhën shqipe, M. Ndreca, 2007; Fjalor Italisht – Shqip, F. Leka, Z. Simoni, 1996; Fjalor Frëngjisht - Shqip, V. Kokona, 2002. Për disa huazime është dhënë edhe forma e fjalës së shkruar në gjuhën e huaj. Huazimet janë shoqëruar me fjalën shqipe që duhet të zëvendësohet sipas PPGJSHF (1998) dhe me shënimin për praninë në Fjalorin “Urgjenca gjuhësore” e GJ. Shkurtaç (2015).

23. Pasuria gjuhësore e veprave të at Zef Pllumit “Rrno vetëm për me tregue” (me 732 faqe) dhe “Histori kurrë e shkrueme” (me 527 faqe) dëshmon një **trashëgimi leksikologjike** me larmi të fjalëve që i përkasin fondit të shqipes së standardizuar, fjalë të mbarëgjuhës dhe fondit të shqipes dialektore gege. Fjalësi i veprave të at Zef Pllumit përmban 5491 fjalë. Fjalët e pasqyruara në Fjalës paraqiten në kontekstin e tyre me anë të citimit nga veprat. Në këtë lidhje fjalë-kontekst bëhet edhe vështrimi filologjik, ku fjalët përqasen me historinë, zakonet, doket, botën shpirtërore dhe materiale¹²² në të cilën pader Zefi portretizohet. Fjalësin e autorit e sollëm në lema sipas formës përfaqësuese dhe sipas trajtës që ka vepra e Z. Pllumit.

24. Në këtë punim Fjalësi i vjelë nga veprat është krahasuar me fjalorët: Fjalor i Gjuhës Shqipe të 1954-s; Fjalor i Gjuhës së Sotme Shqipe të 1980-s; Fjalor "Për Pastërtinë e Gjuhës Shqipe" të AKADEMISË SË SHKENCAVE TË SHQIPËRISË, INSTITUTI I GJUHËSISË DHE I LETËRSISË, Tiranë, 1998; F E Sh (Fjalori Elektronik Shpjegues i Qendra për Edukim e Përparim, 2003); Fjalorin e Gjuhës së Sotme Shqipe të 2006-s; Fjalor i Gj. Shkurtaç, Urgjenca Gjuhësore, Botimet ADA, Tiranë, 2015; Fjalor Elektronik të Shqipes të 2017-s.

25. E veçanta e Fjalësit të veprave të at Zef Pllumit bazohet në përdorimin e një leksiku individual, i cili pasuron fondin leksikor të gjuhës shqipe me 754 fjalë gege dhe me 121 fjalë që i përkasin fjalorit fetar. P.sh. një *frat*, *Padre* Domenico Franzë, (HISTORI 2, f. 231). Gjendet edhe forma: *pater.*; P.sh. ... mbas shpinës sonë *Dom* Gjergj Gjergji, që tashmà njëfejt nga këto si eksperti mà i kualifikuem për *kishën* e *klerin* në Shqipëri, nxiste e formonte opinione se na *klerikët* shqiptarë ishim të gjithë para *Konçilit* të Dytë të Vatikanit, pra *preconciliari*, pothuaj të njillojtë me *priftent* e Testamentit të vjetër. (HISTORI 3.4, f. 362)

Kjo dëshmon ekzistencën e gjuhës ishullore të at Zefit nisur nga jetëshkrimi i tij dhe gërshetimin mes gjuhës letrare të standardizuar me gegërishten veriperëndimore të dokumentuar në shkrimin e kujtimeve nga vetë autori.

26. Materiali gjuhësor i pasqyruar në veprat e at Zefit qëndron më afër gjuhës së folur, sepse janë rreth 169 fjalë që i përkasin ligjërit bisedor, pa përmendur fjalët e urta mbështetëse të bashkëbisedimeve. Ligjërimi bisedor, p.sh. Velko, më ndigjo, njerzimi mbetet

¹²² Osmani T., “Leksiku i autorëve të vjetër- mbështetje për fjalorin historik të gjuhës shqipe.” te “Leksikografia Shqipe- Trashëgimi dhe Perspektivë” botuar nga: Akademia e Shkencave e Shqipërisë Insituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë, Akademia e Shkencave dhe e Arteve e Kosovës, Tiranë, 2005, f. 285

gjithmonë i njajtë, gjithmonë *budalla* i paqortueshëm. (RRNO 3, f. 548); P.sh. Nji dhomë e keqe përdhese, tanë lagshtinë, e mbushun me gjithfarë *rraqesh*, ku mezi gjente vend nji krevat. (RRNO 2, f. 267). Fjalë të urta: P.sh. -Pater, - i thashë un, - *rruga s'ka vade*. (RRNO 1, f. 44); P.sh. Por ja që *nuk ecë gjithmonë kungulli mbi ujë*. (HISTORI 3.1, f. 245).

27. Fjalësi i veprave “Rrno vetëm për me tregue” dhe “Histori kurrë e shkrueme” është i dendur me terminologji nga fusha të ndryshme, konkretisht nga fusha e: Artit 14 fjalë: *grotesk* (RRNO 1, f. 110); *karikaturë* (RRNO 2, f. 295); nga fusha e Etnografisë 11 fjalë: P.sh. Ata që ndigjojshin u përgjegjshin: Ndihamoftë *beja* e paç faqen e bardhë! (RRNO 2, f. 325), P.sh. Ke me i dhanë me hangër, me e lá e me e ndrrue e kur t'ja shifsh gjasën, hajde këtu - dhe tue e kapë për dore vazhdoi t'i thotë: - këtu është gjerdeku, këtu ke shtratin e *arkën* e nusnisë e rrobet e djalit. (HISTORI 3.5, f. 393) etj., të cilat pasqyrojnë komunikimin në jetën e përditshme me zakonet si p.sh. Nji ditë, ndërsa po bájshim *ecejake* me Nikollë Dakën, Shemsiu përshëndeti, por Nikolla më tha: Sa të paturpshëm që janë! (RRNO 3, f. 612); apo kuptimet e thjeshtuara në ligjërim si p.sh. Por nenkryetari, i cili dikur ishte profesor e u bà hoxhë, tani shif atje në pjacë se ka vu një deklaratë të madhe sa nji *çarçaf* ku i bjen mohit fesë e ka rrue mjekrrën! (RRNO 2, f. 43).

28. Gjenden rreth 500 fjalë me përdorim specifik në veprat e Zef Pllumit. Terminologjia e pasur vjen nga fushat shkencore, administrative e ushtarake, që pasqyrojnë me përafërsi kohën historike. Konkretisht nga fusha e: Anatomisë 10 fjalë: p.sh. i lëvizte një *damar*.... (RRNO 3, f. 519), p.sh. Ulçera e *duodenit* më ishte randue (RRNO 2, f. 432); Astrologjisë 3 fjalë: p.sh. ... drita e asaj *komete* toksore. (RRNO 2, f. 338), p.sh. ... nji ditë e cigrimtë me *diell* e veri e me të ftohtë. (RRNO 1, f. 88); Biologjisë 3 fjalë: p.sh. Dukej se *mikrobi* i epidemisë së trakteve (RRNO 1, f. 54), p.sh. Eshtrat e gishtave që quhen falange, karpe dhe *metakarpe*, që përbëjnë pëllëmbën e dorës, gjithsej 20; (HISTORI 2, f. 139); Botanikës 34 fjalë, Bujqësisë 2 fjalë, Drejtësisë 25 fjalë, Diplomacisë 3 fjalë, Elektricitetit 2 fjalë, Ekonomisë 5 fjalë, Farmacisë 1 fjalë, Filozofisë 7 fjalë, Financës 8 fjalë, Gjeografisë 3 fjalë, Gjeologjisë 1 fjalë, Gjeometrisë 2 fjalë, Guzhinës 3 fjalë, Gjuhësisë 13 fjalë, Gjyqësorit 2 fjalë, Historisë 31 fjalë, Kimisë 8 fjalë, Matematikës 9 fjalë, Mineraleve 28 fjalë, Mitologjisë 56 fjalë, Mjeksisë 47 fjalë, Ndërtimit 4 fjalë, Sportit 1 fjalë, Ushtrisë 38 fjalë, Zoologjisë 28 fjalë, Tregtisë 1 fjalë.

29. Në këtë pasuri terminologjike vë re lema sipas këtyre tipeve fjalëformuese: të thjeshta: *arrë, bar, çaj* nga fusha e botanikës; të prejardhura: *apelim, deponoj, gjygtar* nga fusha e drejtësisë; të përbëra: *aktakuzë* nga fusha e drejtësisë, *armëpushim* nga fusha e ushtrisë.

30. Në shumicën e rasteve terminologjia specifike e fushave të ndryshme e përdorur në veprat e at Zef Pllumit është terminologji ndërkombëtare. P.sh. *konsum, ofertë* nga fusha e ekonomisë; *cep, bazë* nga fusha e gjeometrisë; *ar, alumin, bakër, karbon, metal, oksidim* nga fusha e kimisë; *diagnozë, epidemi, infarkt, infermier, hemoragji* nga fusha e mjeksisë; *boks* nga fusha e sportit. Kjo dëshmon horizontin kulturor të autorit.

31. Leksiku i paraqitur në vepra shfaqet i pasuruar me fjalë të vjetra, me fjalë të të folmeve popullore, me fjalë të mbarëgjuhës. E gjithë kjo pasuri mbështetet mbi shumëllojshmërinë që dallojmë në **mënyra e tipe fjalëformuese** të gjuhës së përdorur të at Zefit. Konkretisht fjalëformimi me prejardhje dhe me kompozitë dominojnë si mënyrat me prodhimtare. Mënyra e fjalëformimit me prejardhje zgjerohet me anë të parashtesave (p.sh.: pa-, për-, mos, mbi-, nën-, stër-, para-, bashkë-), prapashtesave (p.sh.: +si, +tar, +os,

+or), me anë të parashtesave dhe prapashtesave njëkohësisht (p.sh.: në punë + s; për + faq+ës + o – nte), por edhe pa ndajshtesë (p.sh. emër: *mundi* / folje: *mund*).

32. Dendurinë më të madhe si mënyrë e fjalëformimit kanë kompozitat emërore (p.sh. letërpërcjellëse, etj.), por edhe kompozitat foljore (p.sh. bashkëlidhet etj.) dhe të përngjitura (ballëpërballë, etj.) zënë një vend për tu marrë në konsideratë.

33. Kompozitat e tipit endocentrik, të tipit ekzocentrik dhe kompozitat me bashkërenditje (p.sh. largpamës,-e) e me nënrenditje (p.sh. kryekungull) plotësojnë tiparet e stilit të thjeshtë, të rrjedhshëm e publicistik të shkrimtarit.

34. Pararendësi i sociolinguistikës shqiptare Atë Justin Rrota thotë: "Kurrkush mos t'a lëshojë at dialektin e vet kudo të gjindet"¹²³ duke kuptuar se: idiolekti apo e folmja e çdo individi modelohet dhe formësohet më së pari në gji të një bashkësie të vogël, pastaj del në një rreth më të gjërë të të folurit në bashkësinë më të parë shoqërore, e cila në çdo vend e në çdo kohë, ka qenë e do të jetë e atillë që pasqyron rrethanat e mjedisit përkatës.¹²⁴

Duke u bazuar në dëshminë gjuhësore të at Zef Pllumit pohoj se kemi bilinguizëm dialektal (koncept i sotëm martineian), i cili lidhet me ndryshimin dhe zhvillimin e gjuhës, me kalimet e ndërsjellta nga gjuha standard në dialekt (dhe anasjelltas) sipas përzgjedhjes së ligjëritimit (libror, bisedor, i shkujdesur) nga pader Zefi. Konceptim ky në rrafshin **sociolinguistik**.

Në veprën e tij¹²⁵ prof. dr. Shezai Rrokaj shprehet: "Të gjithë bien dakord sot se gjuha është dëshmia më e plotë e pasqyrit të vetëdijes kolektive e individuale si dhe të pavetëdijes. Ajo është streha e qenies dhe njerëzit janë fakte gjuhësore, janë copëza dijesh, që faktorizojnë ligjërimet e kushtëzojnë përmbajtjen e tyre. Kjo do të thotë se çdo mëtim për të analizuar njeriun nga kahje të ndryshme duhet të marrë parasysh gjuhën, e cila shpreh herë në mënyrë eksplicite e herë në mënyrë implicite çdo gjurmë të veprimtarisë njerëzore të bërë me vetëdije a pavetëdije. Çdo gjendje sinkronike e gjuhës është një projektim a një sintezë e historisë së qenies tonë."

Çdo fjalë geqe i ofron përdoruesve riaktivizimin e kujtesës gjuhësore. Pader Zefi si folës i lindur i gegërishtes e përdor atë dukshëm në vepra, me të gjitha veçoritë tipike të dialektit, prandaj ky varietet gjuhësor e pasuron gjuhën, e cila është ekzistencë kombëtare. Të gjitha këto tipare të gjuhës ligjërimore, të përdorura në vepra, vijnë si një idiolekt i shkruar dallues mes gjuhës standard dhe dialektit ose sociolektit. Gegërishtja veriperëndimore e Z. Pllumit është e afërt me gegërishten e veprave të Camajt.¹²⁶

Veprat "Rrno vetëm për me tregue" dhe "Histori kurrë e shkrueme" të at Zef Pllumit janë pasuri e letërsisë shqiptare. Me sjelljen e Fjalësit të veprave është realizuar jo vetëm qëllimi i këtij hulumtimi, por edhe hapja e fondit leksikor të fjalëve geqe në komunikimin letrar sipas këndvështrimit gjuhësor.

¹²³ Rrota J., Gjuha shkon tue bam ato ndryshimet e veta, "Hylli i Dritës", 1931 Nr. 3, f. 128-129

¹²⁴ Shkurtaj Gj., Sociolinguistikë e shqipes - Nga dialektologjia te etnografia e të folurit, Botimet Morava, Tiranë 2009, f. 29

¹²⁵ Rrokaj Sh., Filozofi e gjuhës prej antikitetit deri në kohët e sotme, Shtëpia botuese "Arbëria", Tiranë, 2010, f. 232

¹²⁶ Bazuar mbi veprën: "Martin Camaj për kulturën shqiptare, shkrimtari dhe albanologu", Studime shqiptare 17, Botuar nga USH "L. Gurakuqi", Shkodër, 2011

SUMMARY

The Lexicological Fund of Albanian expands and shrinks in line with the developments of society, but it is photographed as a linguistic condition in writings such as in the works of Zef Pllumi. This photography is interpreted in different study areas and is studied in multiple linguistic edits being analyzed on the basis of scientific parameters and utilization of the latest technology programs.

The reference communication between the author and the reader (through the work) required a good knowledge of the language code, the study of which was intended in this doctoral thesis because the linguistic observation in the trilogy “Rrno vetëm për me tregue” and the summary “Histori kurrë e shkrueme” complements the portrait of the Albanian nation in a historical and linguistic epochal canvas.

The first chapter contains Father Zef's life cycle, very similar to the three joints of the rope of Vorfn of Asiz, the education at the Franciscan Assembly, the suffering of persecution and the documentation as a kept promise because Father Zef's works represent historical confessions on individual experience.

The second chapter deals with the phonetic system, its problems and phenomena encountered in the written language in Father Zef Pllumi's works such as the phonetic phenomenon of nasalism, the volume of vowels, the emphasis, the use of vowels, diphthongs and other phonetic phenomena .

The third chapter is about the application and the breaking of the spelling rule in capitalizing. The exact use of letter-ë and date writing are dealt with in a parallel approach to the standard rate of writing the Albanian language.

The fourth chapter deals with the diversity of the formation of the plural nouns, verbs and their endings according to their person, number and tense, their -ing and infinitive forms, as well.

The fifth chapter treats syntax links between words and word groups such as:

- a) noun phrase + infinitive;
- b) adjective phrase + infinitive, uses and functions which are performed by the infinitive in the trilogy “Rrno vetëm për me tregue”.

The *Gege* infinitive (north dialect) stands in the realization of the different functions in different contexts. Different grammatical and lexical connections of words in sentences or very long sentences testify to documented linguistic wealth such as: the intent of the statement and the intonation, the connection of the predicate, the fullness of the key word or the second one, structuring of the sentences or not, type of connections in very long sentences according to the general scheme of the structure of the components (SE, SF, SM, SP, scheme X-bar).

The sixth chapter puts emphasis on lexical borrowings from various backgrounds such as Greek borrowings, Latin borrowings, Turkish borrowings, Neolithic borrowings.

The borrowings from foreign languages are classified on the works of Father Zef Pllumi as:

- a) words of foreign sources that have been acquired from the Albanian language, old borrowings that are made the same as the words of the Albanian lexicon such as: *qytet* (RRNO 1, pg. 24), *faqe* (HISTORI 1, pg. 22) and international words as: *analizë* (RRNO 3, pg. 584), *gramatikë* (HISTORI 2, pg. 127) etc.;
- b) Words of foreign sources which over time have disappeared from widespread use because people are missing items or concepts that express them, e.g.: *hamamxhik* (HISTORI 1, pg. 22) etc.;

c) Unnecessary foreign words, which are replaced by existing Albanian words such as: [*ambjent* (HISTORI 3.6, pg. 467) - *mjedis* (HISTORI 1, pg. 106)].

Zef Pllumi, despite his classical and modern culture, uses the borrowings in his prose for stylistic purposes according to the situations which make us say that our author has a rich language.

The seventh chapter reflects lexical and word formation features as characteristics of the narrative style of the author. Communicating through works by means of book and conversational discourse using words of northwestern *Gege* and of spiritual faith makes the author's language diverse and popular. So, the word formation and the most productive ways in the language of the works of Father Zef Pllumi are assets of the Albanian literature fund. The word formation of the derived word using a prefix, a suffix, a prefix and a suffix simultaneously without affixes, the composition of compound words such as noun or verb composites, are the illustrated examples of word formation in this study.

The eighth chapter lists from A to Zh the chosen Wordlist from the works of Z. Pllumi. Different parts of speech:

- KAF/e,-ja *f.-(të)* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
 - e.g.: Ndërkaq At Gjergji e At Antoni kishin pi *kafen* e duelën me pá malet e nalta. HISTORI 2- At Anton Harapi, shkrimtari e oratori, pg. 181
 - PICIGJAT,-e *mb. i panyj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
 - e.g.: Vështirësia vinte te çilsi i solit i cili paraqitej si një njeri me një kambë atje poshtë, me një trup të shtrembët, një krye *picigjat* atje nalt. HISTORI 2- At Martin Gjoka, muzikant i palodhun, pg. 199
 - PLAS *jokal.-a, -ur* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
 - e.g.: I ranë kumbonës së madhe, e cila tashmà ishte *plasë* dhe lshonte një zà të shkyem. RRNO 2- Persëri në Lekbibaj, pg. 395
 - PAKKUSH *përem. pacak.* (*) ^ (**) ► (ǰǰǰ)
 - e.g.: Këtë gjá *pakkush* e din. HISTORI 3.6- Bisedë përmbi historinë me Át Zef Pllumin, pg. 467
 - PESË *num. them.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
 - e.g.: Të gjithë u vunë me punue porsí t'ishin makina: pa dyshim secili bante jo dy norma, por së paku tri, kater e deri në *pesë*. RRNO 1- Këneta e Maliqit, pg. 208
- Unelaborated parts of speech:
- BASH *pj. bised.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ) [kupto: Bash. = Taman.]
 - e.g.: - *Bash* kjo ásht. HISTORI 1- Nji ngjarje e pabesueshme, pg. 22
 - HEJ *psth.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
 - e.g.: - *Hej*, more djalë, mbas Stambollit a e pave edhe kaurrinë? HISTORI 1- Udhtimi në Raguzë, pg. 69
 - KËSOHERE *lidh.* [kupto: Prandaj] (-)(- -) Δ (ǰǰǰ)
 - e.g.: *Kësohere* rojet nuk ndodheshin atje, se Kelmendi nuk kishte frigën e malazezve. RRNO 1- Vjeti 1945, pg. 24. Gjendet edhe forma: ksohere.
 - POSHTË *ndajf.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
 - e.g.: Djali i madh, Kola, asht kryetar Kshilli, i ndamë prej meje dhe e ka shtëpinë nja dhjetë minuta má *poshtë*. RRNO 2-Nata e Shënkollit, pg. 331
 - PRANË *parafj.* (*) ^ (**) ► (ǰǰ)
 - e.g.: Kah fundi i shtatorit ktheva përsëri *pranë* familjes. RRNO 2- Zija e bukës, pg. 283

The ninth chapter lists the findings of this research:

a) To present the linguistic situation in the trilogy “Rrno vetëm për me tregue” and in the work of summaries “Histori kurrë e shkrueme” according to the Wordbook;

The linguistic wealth of Father Zef Pllumi's works “Rrno për me tregue” (732 pages) and “Histori kurrë e shkrueme” (527 pages) proves a lexical inheritance with the variety of words belonging to the standardized Albanian language fund, the words of all compressive language and the *Gege* Albanian fund. The Wordlist of the Father Zef Pllumi's works contains 5491 words. The words depicted in the Wordbook are presented in their context by quoting. In this connection, word - context, a philological look is also discussed where words are related to the history, customs, doctrines, the spiritual and material world in which Father Zefi is portrayed. The author's Wordbook was written according to the representative form and according to the form that Father Zef Pllumi's work has.

The Workbook was compared with the dictionaries: Albanian Language Dictionary, 1954; Today's Albanian Language Dictionary, 1980; Dictionary "On the Purity of the Albanian Language" of the Academy of Sciences of Albania, Institute of Lingua and Literature, Tirana, 1998; F E SH (Dictionary of electronic explanatory of the Center for Education and Progress, 2003); Albanian Language Dictionary, 2006; Dictionary of Gj. Shkurtaj, Language Emergencies, Publications ADA, Tirana, 2015; Albanian Electronic Dictionary, 2017 to point out the longevity of words, with interest in *Gege*, words belonging to the religious dictionary and spoken language, as well. My Ph.D. study paper “The Wordbook of the works of Father Zef Pllumi” serves as scientific support for studies in different fields of historical studies of the Albanian language.

The author's wordbook is full of terminology from various fields of social life, administrative life, military life, and so on, bringing the variety of ways and types of word formation in the Albanian language. The linguistic richness of the works of Father Zef Pllumi “Rrno për me tregue” and “Histori kurrë e shkrueme” is evidenced by the variety of word formation in the standard language and *Gege* dialect.

b) To analyze the phonetic, spelling, morphological, syntax, word formation and lexical characteristics that is objectively reflected in the memories of Father Zef Pllumi.

According to the philosophy of the language, I support my conclusions by looking at the trinom, the man (Father Zef's life) – the mind/ language (evidence documented in works) – the referent (contemporaries, readers).

BIBLIOGRAFI**I. Vepra**

- AKADEMIJA E SHKENCAVE E RPS TË SHQIPËRISË, INSTITUTI I GJUHËSISË DHE I LETËRSISË, *Fjalor i Gjuhës së Sotme Shqipe*, Tiranë, 1980
- AKADEMIJA E SHKENCAVE E RPS TË SHQIPËRISË, INSTITUTI I GJUHËSISË DHE I LETËRSISË, *Fjalor i Gjuhës së Sotme Shqipe*, Tiranë, 2006
- AKADEMIJA E SHKENCAVE E RPS TË SHQIPËRISË, INSTITUTI I GJUHËSISË DHE I LETËRSISË, *Për Pastërtinë e Gjuhës Shqipe Fjalor*, Tiranë, 1998
- AKADEMIJA E SHKENCAVE TË RP SHQIPËRISË , INSTITUTI I GJUHËSISË DHE I LETËRSISË, *Drejtshkrimi i gjuhës shqipe*, Shtëpia Botuese e Librit Shkollor, Tiranë, 1973
- AKADEMIJA E SHKENCAVE TË RP SHQIPËRISË , INSTITUTI I GJUHËSISË DHE I LETËRSISË, *Gramatika e gjuhës shqipe*, Vëllimi I, Morfologjia, Botim i akademise së shkencave, Tiranë, 2002
- Ashta K., *Leksiku historik i gjuhës shqipe I*, Universiteti i Shkodrës “L.Gurakuqi”, Sektori Shkencor i Albanologjisë, Shkodër, 1996
- Ashta K., *Leksiku historik i gjuhës shqipe II*, Botimet “TOENA”, Tiranë, 1998
- Ashta K., *Leksiku historik i gjuhës shqipe III*, Camaj-Pipa, Shkodër, 2000
- Ashta K., *Leksiku historik i gjuhës shqipe IV*, Camaj-Pipa, Shkodër, 2002
- Ashta K., *Leksiku historik i gjuhës shqipe V*, Camaj-Pipa, Shkodër, 2009
- Ashta K., *Leksiku historik i gjuhës shqipe VI*, Camaj-Pipa, Shkodër, 2009
- Bokshi B., “Pjesorja e shqipes – vështrim diakronik”, ASHAK, Prishtinë, 1998
- Cipo K., Çabej E., Domi M., Krajni A., Myderrizi O., *Fjalor i Gjuhës Shqipe - 1954*, Botime Çabej, Tiranë, 2005-2010
- Çabej E., “*Meshari*” i *Gjon Buzukut* (1555) botim kritik, Universiteti Shtetëror i Tiranës, Instituti i Historisë e i Gjuhësisë, Tiranë, 1968
- Çabej E., *Studime për fonetikën historike të gjuhës shqipe*, Tiranë, 1988
- Demiraj B., *Dictionarium latino-epirotikum e Franciscum Blanchum*, Romë, 1635, Botime Françeskane, Shkodër, 2008
- Demiraj SH., *Fonologjia historike e gjuhës shqipe*, Tiranë, 1996
- Dizdari T., *Fjalor i Orientalizmeve në Gjuhën Shqipe*, Instituti Shqiptar i Mendimit dhe i Qytetërimit Islam, Tiranë, 2005
- Dodi A., *Ortografia shqipe dhe parimet e saj në Fonetikën e gjuhës së sotme shqipe*, (dispensë), Tiranë, 1963
- Haxhi A., Topalli T., *Histori e gjuhës së shkruar shqipe*, Universiteti i Shkodrës “L. Gurakuqi”, Shkodër, 2007
- Hysa E., “Formimi i emrave me ndajshitesa me gjuhën shqipe”, ASHSH, Instituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë, Tiranë, 2004
- Kokona V., *Fjalor Frengjisht - Shqip*, Botimet Kokona, Tiranë, 2002
- Koliqi, E., *Vepra 1-6*, Shtëpia Botuese “Faik Konica”, Prishtinë, 2003
- Kurti D., *Provinca Françeskane Shqiptare* (E ripërtrime në vj. 1906), Cokesë (Skicë historike), Shkodër, 1965

- Leka F., Simoni Z., *Fjalor Italisht - Shqip*, Shtëpia botuese “Eurorilindja”, Tiranë, 1996
- Lloshi Xh., *Përktimi i V.Meksit dhe redaktimi i G. Gjyrokastritit 1819-1827*, Onufri, Tiranë, 2012
- Luka D., *Fonetika historike e gjuhës shqipe* (tekst mësimor universitar), Shtëpia Botuese e Librit Universitar, Tiranë, 2004
- Mandalas M., *Lekë Matrënga, njeriu, koha, vepra*, OMBRA GVG, Tiranë, 2012
- Metaj I., *Orientalizmat, Shtrirja leksiko-semantike në gjuhën shqipe*, Drenusha, Prishtinë, 2009
- Ndreca M., *Fjalor fjalësh të huaja në gjuhën shqipe*, Botimet TOENA, Tiranë, 2007
- Omari A., *Pjetër Bogdani – Çeta e profetëve*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Instituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë, Tiranë, 2005
- Osmani T., *“Leksiku i autorëve të vjetër- mbështetje për fjalorin historik të gjuhës shqipe.”*, Leksikografia Shqipe- Trashëgimi dhe Perspektivë , Botuar nga Akademia e Shkencave e Shqipërisë Insituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë, Akademia e Shkencave dhe e Arteve e Kosovës, Tiranë, 2005
- Rrokaj Sh., *Filozofi e gjuhës prej antikitetit deri në kohët e sotme*, Shtëpia botuese “Arbëria”, Tiranë, 2010
- Shkurtaj Gj., *Urgjenca Gjuhësore*, Botimet ADA, Tiranë, 2015
- Shkurtaj Gj., *Sociolinguistikë e shqipes - Nga dialektologjia te etnografia e tëfolurit*, Botimet Morava, Tiranë, 2009
- Sinani H., *Fjalor Greqisht-Shqip*, Shtëpia botuese Artemida, Tiranë, 2001
- Sotiri N., *“Fjalor i gjuhës së Ismail Kadarese”* Ndhimesë për një fjalor historik të shqipes A-J, Shtëpia botuese “Medaur”, Tiranë, 2007
- Thomai J., *“Leksikografia Shqipe- Trashëgimi dhe Perspektivë”*, Botuar nga Akademia e Shkencave e Shqipërisë Insituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë, Akademia e Shkencave dhe e Arteve e Kosovës, Tiranë, 2005
- Universiteti i Shkodrës “L. Gurakuqi”, “Martin Camaj për kulturën shqiptare, shkrimtari dhe albanologu”, Studime shqiptare 17, Shkodër, 2011
- Universiteti Shtetëror i Tiranës, Instituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë, *Çështje të fonetikës dhe gramatikës së shqipes së sotme*, Tiranë, 1972

II. Periodikë

- Çabej E., *Gjon Buzuku*, në Buletin i USHT. Seria Shkencave Shoqërore, Nr.2, 1955
- Rrota J., *Gjuha shkon tue bam ato ndryshimet e veta*, "Hylli i Dritës", 1931, Nr. 3

III. Shtypi i shkruar

- Demo E., *Kathleen Schank: Ç’na mëson miku ynë, at Zefi*, gazeta Shekulli. - p. 2387, 24 gusht, 2008
- Demo E., *Kurrgjë më shumë se liria*: [intervista e fundit e At Zef Pllumit], gazeta Shekulli. - Nr. 2061, 27 shtator, 2007
- Gjergji A., *Keda Kaceli: At Zef Pllumi... e mbajta premtimin! Vlera e besës kapërcen edhe vdekjen...*, gazeta Koha Jonë, 13 mars 2014

- Nikolli F., *Varri i Fishtës, At Zef Pllumi: E dhunuan hienat e kuqe me tërbim*, Gazeta Shqiptare, 29 korrik 2014
- Tuci A., *Dorëshkrimet që “fshihen” te Françeskanët*, gazeta Mapo, 29 korrik 2014

IV. Bibliografi elektronike

- https://sq.wikipedia.org/wiki/Zef_Pllumi
- https://sq.wikipedia.org/wiki/Rrno_vet%C3%ABm_p%C3%ABr_me_tregue
- http://www.zemrashqiptare.net/news/id_29296/Agron-Gjekmarkaj:-At-Zef-Pllumi,-jeta-pas-vdekjes.html
- <http://www.fjalori.shkenca.org/> FJALOR I GJUHËS SË SOTME SHQIPE (me rreth 40.000 fjalë) 2016 Shkenca.org . Të gjitha të drejtat të rezervuara.
- <http://opinion.al/opinionat-zef-pllumi-ju-tregoj-sherbesen-ime-te-pare-pas-burgosjes/> Emisioni "Opinion" tek TV Klan me Blendi Fevziun: Nostalgji Át Zef Pllumi, 30 dhjetor 2015.
- <http://www.gjuhashqipe.com/softuere/softuere.aspx?ida=31> Fjalori elektronik shpjegues (FESh) është njëra pjesë e projektit mbarëkombëtar të Qendrës për Edukim dhe Përparim.
- Priku M., Një vështrim i ri rreth kompozitave mbiemërore, Janar, 2003
https://www.researchgate.net/publication/315643038_Kompozitat_me_nje_element_mbiemeror